18

H. 2934

Scti Augustini Comy ad usu3 fris fr. augn de Como

Incipiunt Casus Celeberrimi ac famosissimi Juris vtriusq3 doctoris ac monarche dn̄i Bernardi Parmensis canonici ecclesie Bononiēsis: ac mirifici glosatoris decretaliū in corpus seu volumē earūdē decretaliū Reuisi per me Anthoniū correctū de Sicilia. iuris vtriusq3 doctorē: iura pontificia in hoc vetustissimo: ac oīum primario gīnasio Bononiensi ordinarie legentem.

Incipit plogus in decretales nouas Gregorii noni.

Rex pacificus. Premissa salutatiōe sic expone casū in ista cōstitutiōe: rex pacificus. i. dominus noster ihesus christus sua pia miseratiōe ab initio mūdi disposuit seu puidit subditos suos fore pudicos: pacificos et modestos. Sz ex aduerso surrexit effrenata cupiditas sui pdiga pacis emula mater litiū mā iurgiorum que quotidie tot litigia generat: quot nisi iusticia reprimeret conatus ipsi⁹: ꝛ explicaret multiplices qōes ipsius abusus litigatoꝝ extingueret fedus hūani generis ꝛ ɔcordia exularz extra terminos mundi dato sibi libello repudii: ꝛ ideo circa istam cupiditatē lex pdita ē vt noxius appetit⁹ ipsius restringeret̄ sub regula iuris p quā humanū genus informatur vt honeste viuat: alterū nō ledat: ius suū vnicuiq3 tribuat. Secundo i versu illo sane. ponit dominus Gregorius casum huius compilationis dicens: q per magistrum Raymūdum capellanū suū ad cōmunē vtilitatem studentiū fecit redigi in vnū volumen diuersas constitutiones: ꝛ decretales epistolas predecessoꝝ suoꝝ que disperse erāt per plura volumina quarū alique ppter nimiā similitudinem. Quedam propter contrarietatem. Quedam etiā propter sui prolixitatem cōfusionem inducere videbant̄. Quedā etiam vagabātur extra volumina supra dicta de quib⁹ tanq̄ incertis frequenter i iudiciis dubitabatur adiiciens insup quasdā cōstitutiōes ꝛ decretales epistolas suas quas quedā que in priorib⁹ erāt dubia declarātur. In fine pcipit Gregori⁹ vt hac tantū cōpilatiōe vniuersi vtātur in iudiciis ꝛ in scholis phibens ne aliquis presumat aliam facere cōpilationem sine licentia sedis apostolice speciali.

De sūma trinitate ꝛ fide catholica Rubrica

Firmiter credimus ꝛc. Nota q post symbolū apostoloꝝ quod dicit̄. Credo in deum. Quattuor cōcilia pdita fuerūt olim a sāctis patribus de sūma trinitate ꝛ fide catholica ɔtra quosdā hereticos. de quibus quattuor cōciliis legitur. xv. di. c. i. In quibus cōdemnati sunt quidā heretici q de fide catholica ꝛ summa trinitate pperā sentiebant ꝛ de hac fide catholica legit̄. xxiii. di. c. ii. Est ꝛ aliud symbolū maius quod cātatur in missa in nicena synodo factū ppter grecos qui nō credebāt q spūs scūs pcederet ab vtroq3. Post aliud symbolū athanasiū secutū ē illud. s. Quicumq3 vult. Istud cōciliū3 posset appellari quartū symbolū in quo id qd̄ de fide catholica ꝛ summa trinitate i predictis cōciliis ꝛ symbolis ɔtinetur ɔfirmat̄ ꝛ repetit̄. Ut ergo intelligas melius casū3 diuide i qnq3 ptes fm qd̄ sunt signate. In primo dr̄ q firmiter credere debemus ꝛ simplr̄ confiteri q vnus solus ē verus de⁹ eternus imensus ꝛ incōmutabilis omīpotens ꝛ ineffabilis. s. pr̄ ꝛ filius ꝛ spūs scūs tres psone sed vna eēntia simplex oīno pater a nullo: filius a p̄re: spūs scūs ab vtroq3 procedens absq3 initio semp ꝛ fine: creator omniū visibiliū ꝛ inuisibiliū spūaliū ꝛ corporaliū qui ab initio tpis vtrāq3 de nihilo condidit creaturā spūalem ꝛ corporalē angelicā videlz ꝛ mūdanā ꝛ postmodū hūanā quasi cōem ex corpe ꝛ spū cōstitutā. Dyabolus enim ꝛ alii demōes a dō creati sūt boni: sed ipi p se facti sunt mali: homo vero peccauit p diaboli suggestionē. In scd̄a pte.

MUSEO CAVALERI

Necsc̄a dicit̄. Q: hec sancta trinitas
de qua premissuz est iuxta ordinatissimã di
spositionẽ temporũ ꝑ moysẽ ⁊ ꝓphetas ⁊ ali
os famulos suos humano generi doctrinaz
tribuit salutarẽ: ⁊ tãdẽ vnigenitus dei filius
a tota trinitate cõiter incarnat⁹ ex maria vir
gine spũs sancti cooperatione ↄcept⁹ verus
hõ factus ex aĩa rõnali ⁊ hũana carne cõpo
situs: vna ꝑsona in duab⁹ naturis viaz vite
demonstrans: ſm diuinitatez imortalis: ſm
humanitatem passibilis ⁊ mortalis: subijciẽ
do quiqz articulos fidei in ꝑsona ipsius dñi
redditurus ĩ fine seculi tã reprobis q̃ electis
ſm merita sua. In tertia pte. Una dicit̄.
Q: vna est vl̄is ecclesia extra quaz nullus
saluatur in qua ipse qui est sacerdos ẽ sacri
ficiũ iesus xp̄s cuius corpus ⁊ sanguis in sa
cramẽto altaris veraciter cõtinetur sub spe
ciebus panis ⁊ vini transubstantians panẽ ĩ
corpus: ⁊ vinũ in sanguinẽ potestate diuina
vt nos accipiamus de suo qđ accepit ip̄e de
nostro ⁊ hoc sacramentũ nemo pōt conficere
nisi ſm claues ecclesie rite fuerit ordinatus
quas dñs cõcessit apostolis ⁊ eorũ successo
ribus. In quarta parte.
Sacramẽtũ dicitur. Q: baptismus qui
est secũdus articulus fidei In noĩe pa. ⁊ fi. ⁊
spi. san. cõsecratur in aqua si in forma eccle
sie ↄsecratur a quocunqz cõfertur tã paruul'
q̃ adultis ꝓficit ad salutem. ⁊ si post baptis
mũ ꝑ peccatũ ꝓlapsus fuerit poterit per pe
nitẽtiaz reparari. Ultĩo dicit q̄ virgines
coutinentes ⁊ coniugati per fidẽ rectã ⁊ ope
rationẽ bonã ad eternã merentur beatitudi
nẽ peruenire.

Idem in eodem.

Damnamus. Sic
pone
casum. Magister Petrus lum
bardus dixit in summis suis q̄
quedã summa res est pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spũs scũs:
⁊ illa summa res nõ ẽ generãs nec genita nec
ꝓcedens ẽ pater qui generat: filius q̄ gignit'
⁊ spũs scũs qui ꝓcedit. Circa istũ magistrũ
petrũ abbas Ioachim cõposuit quendaz li
belluz in quo appellauit magistꝝ petꝝ here
ticũ ⁊ insanũ ꝓpter hãc sn̄iam dicẽs q̄ ma
gister petrus non tam trinitatem q̃ quaterni
tatẽ astruebat in deo videlz illas tres perso
nas ⁊ illã cõem essentiã quasi q̃rtaz asserens
Ioachim q̄ nulla res est que sit pr̄ ⁊ fili⁹ et
⁊ spũs sanctus nec essentia nec substãtia nec
natura tamẽ dicebat q̄ pater ⁊ filius ⁊ spiri
tus sanctus sunt vna essentia ⁊ vna substan
tia ⁊ vna natura: verumtamẽ hanc vnitatẽ
non veram ⁊ ꝓprium esse dicebat: sed qua
si collectiuam ⁊ similitudinariã ſm q̄ mul
ti homines dicuntur vnus populus ⁊ multi
fideles: vna ecclesia ad hoc ꝓbandum idu
cebat plures auctoritates. Primo illã: mul
titudinis autem credentium: erat cor vnum
⁊ anima vna. Secundo inducebat illaz au
ctoritatem: ⁊ qui plantat ⁊ qui rigat vnum
sunt ⁊ omnes vnuz corpus sumus in christo
Tertio illam: de libro Regum: Populus
meus et populus tuus vnum sunt. Ultimo
inducit auctoritatem euangelii. Uolo pater
vt sint vnum in nobis: sicut et nos vnum su
mus: sententiam istius Io. damnat et conci
lium istud: et hoc vsqz ad verbum illud: non
enim ab inde incipit respondere auctorita
tibus illius abbatis quas inducebat pro
sua sententia dicens: q̄ fideles christi nõ sũt
vnum. i. quedam vna res cõmunis omnib⁹
vt dicebat Io. sed modo sunt vnum. i. vna
ecclesia ꝓpter vnitatem catholice fidei: et tã
dem vnum regnum ꝓpter vnionem indisso
lubilis charitatis. Et ad hooc ꝓbandum in
ducit concilium auct. Io. apostoliin episto
stola sua: tres sunt qui testimonium dant in
celo: pater: verbuz: et spiritus sanctus: et hii
tres vnum sunt statim subiungens. Et tres
sunt qui testimonium dant in terra: spiritus
aqua: et sanguis: et hii tres vnum sũt: confi
tetur ergo concilium cum magistro petro q̄
vna quedam res est que veraciter est: pater
et filius et spiritus sanctus: et quelibet perso
na est illa res: et ideo trinitas tantum et non
quaternitas est in deo: quia quelibet trium
ꝑsonarũ est illa res. s. substãtia eterna seu na

liber primus de trinitate
⁊ fide catholica

tura diuina ⁊ illa res non est generās nec genita nec ꝓcedens. sed est pater qui generat filius qui gignitur: ⁊ spiritus sanctus qui ꝓcedit. vt per hoc notetur distinctio in ꝑsonis ⁊ vnitas in natura. ⁊ licet dicatur alius pater alius filius alius spiritus sanctus. non tamen aliud sed id quod est pater: filius est et spiritus sanctus. idē oino vbi in ipsa lr̃a probatur ab illo loco: licet vsq; ad verbũ illud cũ ergo ⁊ ibi respondet illi auctoritati: volo pater vt sint vnum ꝛc. dicens ꝙ hoc nomen vnũ aliter accipitur pro personis diuinis: ⁊ aliter pro fidelibus Sed hoc nomē diuerso modo accipitur in auctoritate illa. Estote ꝑfecti sicut ⁊ pater vester ꝑfectus est: dicēs ꝙ si quis sn̄iam vel doctrinā ꝑfati ioachim seruare voluerit vel defendere tanꝗ̃ hereticus confutetur p hoc tamē nullũ preiudiciũ generetur florensi monasterio. Cuius ipse ioachim extitit institutor. In fine reprobat sententiā cuiusdā heretici nomine Almarici.

De constitutionibus. Rubrica

Ex concilio meldeñ.

Canonum. Casus Precipit conciliũ meldense ꝙ statuta canonũ custodiantur ab oībus ⁊ nemo i actionibꝰ vel iudicijs ecclesiasticis ducat̃ suo sensu: sed iudicet ſm canones ⁊ leges.

Gregorius. xi. in registro.

Cognoscētes. Casus. Primo ponit̃ regula generalis videlicet ꝙ nullus puniri debet sine culpa. Secũdo dicitur ꝙ si constitutio aliqua de nouo promulgatur: extenditur ad futura tantũ puniēda que ꝯtra ipsam cõstitutiōem cōmittuntur ita ꝙ preterita non puniat: ne detrimentũ ante prohibitionē substineant ignorantes quidē eos. Si postea delinquerint dignũ est substinere.

Augustinus sup illa epistole ad hebreos

Translato: Casus. Quidā hebrei licet facti christiani seruare volebant legē ad litterā que dicebat preceptũ de sabbato esse seruandũ ⁊ circũcisionem esse seruandā: que hodie ad litteram seruari non debet. hos reprehendit apostolus dicens ꝙ postꝗ̃ sacerdotiũ delatum est ad christiāos: necesse est vt legis trāslatio fiat. Augustinus super loco illo ꝓbat quod facere non debent: quia lex ⁊ sacerdotium simul data fuerunt ⁊ ab eodem: ⁊ ideo simul destruenda: quia quod de vno dicit̃ cōnexorum: de altero intelligi necesse est.

Idē super epistola ad romanos.

Nam concupiscentiā. Casus legitur in epistola ad romanos peccatũ non cognoui nisi per legē nā cōcupiscentiā nesciebā nisi lex diceret nō concupisces. Augustinus exponit hec verba apostoli. s. nam concupiscentiam nesciebam. dicēs hoc elegit apostolus generale. s. concupiscentie vitium. Unde omnia mala oriuntur. concludit augustinus ergo lex illa bona ē. que dum hoc prohibet omnia mala prohibet.

Salomon in parabolis hieronimi.

Neinnitaris. Casus. In parabolis salamonis ponũtur verba ista fioli mi habe fiduciā in domino ex toto corde tuo: ⁊ ne innitaris prudētie tue: ne sis sapiēs apud temetipsum. Jeronimus exponit verba ista dicens illũ inniti sue prudentie: qui ea que sibi videntur agenda vel dicenda Preponit statutis sanctorũ patrũ: auctoritatis ⁊ legibus.

Innocentius tertius.

Cam omnes. Casus. Canonici trecenses tale fecerũt in treceñ. ecclesia constitutũ: ꝙ ipsi tā in presentia ꝙ̃ in absentia redditus suos perciperēt integraliter: qui vero post illā cõstitutionē instruerentur: nihil p

ciperent in absentia. Sed tūc tantū cū fuerit residentes: tū cōsuetudo ecclesie erat: q̄ oēs i hoc essent pares. Insuper cū singule preben de vineas haberent annexas: statuerūt q̄ ip si dū viuerēt suas vineas possiderent. Et vi nee decedentiū nō transirent ad successores. Sed prouētus earū inter singulos diuidant. Peruenit hoc ad noticiā domini pape. Su per hoc scribit papa archiepiscopo senonen si dicens q̄ quisq3 iuris in alterū statuit ipse vti eodē debeat ⁊ sapiētis dictat auctoritas patere legē quā tu ipse tuleris. Mandat ipi archiepiscopo q̄ oēs canonicos antiquos et iuniores in perceptiōe beneficiorū: tā preben darū q̄ vinearū faciat esse pares sm priorē consuetudinē seruatā vsq3 ad tempus consti tutionis prefate. vel sm rationabilē instituti onem in posterum obseruandam.

Idem treceñ. epo.

Que in ecclesiarū.

Casus. triuisini cōstituerunt q̄ si aliquis ad inopiā vergense p babiliter allegauerūt liberā hāc facultatem alienādi feudū q̄ ab ecclesia tenet: peruenit hoc ad noticiā domini pape. Scribit super hoc episcopo triuisino volēs super hoc eccle siarū indēnitati puidere. Decernit huius cō stitutiōem ⁊ venditiones feudorum factas si ne legitimo clericorū cōsensu vires aliquas non habere.

Idem.

Cum accessissent.

Casus Quidā canonici tu lenses olim significauerūt dño pape q̄ primiceriatus tulensis tanto tempore vacauerat q̄ ipsius collatio ad dñm papā fuerat deuoluta. Unde papa mandauit quibusdā vt super hoc inquirerēt veritatē. Et si vacauisset tanto tpe qd sm la teraneñ. conciliū ad ipsū esset ipsius collatio deuoluta. Ipsi personā idoneā de primice riatu ipso inuestirēt. Cū super hoc executo res procedere vellent. Ex parte capituli fuit ppositū coram eis q̄ rescriptū nō valebat ta cita veritate impetratum: quia de cōi cōsen su canonicorū tulensiū fuerat cōstitutū ne di gnitas illa esset vlterius in ecclesia tulensi et ipsa cōstitutio fuerat p sedem apostolicā cō firmata. ppter quod euidenter appareret q̄ primiceriatus tanto tempore nō vacauerat: sicut fuit falso domio pape subgestū: q̄ pro pter negligentiā delatū est ad dñm papam: corā quo omnia fuerunt pposita. Unde mā dat papa quibusdā vt si cōstiterit cāonicos tulenses cōmuniter statuisse: ⁊ statutū ipsum auctoritate apostolica confirmatū fuisse. Id faciāt in suo robore pmanere Nisi postea di cti canonici cōtrauenerint aliquē in primice rium eligendo.

Idē elugensi epo.

Cum omnes.

Casus. Canonici ferrarienses vt maioribus redditibus abun darēt statuerunt. xiiij. numerū prebendarū in ecclesia ferrariensi preter id quod mense cōmuniter deputarūt vltra antiquā cōsuetu dinem ipsius ecclesie. Postmodū vacauit quedam prebenda in ipsa ecclesia: Canonici contra constitutiōem ipsam volūtatē venien tes. M. ⁊ quattuor socios suos i canonicos receperūt: nullis prebendis assignatis eisdē Et quāuis redditus illorum essent plurimū augmentati: noluerunt desuper excrescenti bus redditibus prouidere. Et ideo inter di ctos. v. ⁊ capitulum questio mota. Super hoc mota fuit coram domino pape: tandem ad sedem apostolicā quo est delata coram domino pape. Omnia ista ex parte illorum v. fuerunt proposita. Ex aduerso ex parte capituli fuit propositum q̄ in ferrariensi ec clesia. xiiij. prebendarum numerus fuerat cō stitutus ⁊ a sede apostolica confirmatus. Tandem cum vna prebenda in eadem eccle sia vacauisset: ad instantiam quorundam re ceperunt duos ad eam. Et postmodum ad preces episcopi dictum. M. Et quendam alium sine preiudicio constitutionis predi cte in canonicos receperunt: ita q̄ ipsi de ca nonicatu nihil perciperēt: donec primi duo essent prebēdas integre assecuti: ⁊ redditus qui per ipsorum industriam excreuerunt de putaruerunt cōmuni mense q̄ minus sufficiēs

erat: quos dicti. v. sibi contra constitutionē predictam petebant in beneficium assignari Istis ꝛ alijs allegatis: mandat papa iudici cum in constitutione predicta ꝛ confirmatione apostolica: vel fuerit vel esse debuit sicut consueuit expressum: Nisi intantū excreuerit ecclesie facultates ꝙ pluribus possint sufficere competenter. Et ipsi canonici contra constitutionem suam receperunt quattuor ad vacaturas prebendas vltra numerum constitutum: faciat supercrescentes redditus predictis. v. canonicis assignari. Ita ꝙ si ex eis equales cum alijs possint habere prebēdas quod superfluum fuerit in cōmunes vsus cōuertantur antiquis canonicis prebendas suas percipientibus consuetas. Reuocato in statum pristinum quicquid ab alterutra partium in preiudicium alterius post motam questionem coram episcopo ferrariensi circa prebendas vel preces fuerit attentatum.

¶ Nota quedam notabilia in hac decretali: primo quia protestatio non prodest ei qui facit contra ipsam protestationem. versu. sine preiudicio. ꝛ vbi dicit inderogationē ꝛc.

Item certus numerus canonicorum constituitur. Illa conditio nisi in tantum excreuerint: subintelligitur etiā si non apponatur.

Item lite mota nihil ab alterutra partium est innouandum in preiudicium alterius ꝛc

Idem abbati sancti. S.

Ecclesia sancte marie. Casus. Ecclesia scē marie in via lata: mouit circa Ioānem de atheio super quibusdam possessionibus coram. L. iudice questionē: lite pēdente: Idem ioannes possessiones illas transtulit in monasterium sancti Siluestri: tādē absolutus fuit idem ioannes: appellatum fuit ad senatorem: coram quo dicebat ꝙ non erat conueniēdus: quia non possidebat illas possessiōes. Demū. B. senator romanus. Ecclesie cuiusdam statuti in quo continebatur ꝙ si quis rem litigiosam lite pendente transferetur in aliū. Illa possessio auferatur priori ꝛ detur petitori. Spoliauit monasteriū possessionibus illis ꝛ restituit illas ecclesie sancte marie mōnasterio non citato vel conuicto. Unde monasterium conquestum fuit domino pape. Ergo considerans ꝙ laycis quantumcūq; religiosis super ecclesijs ꝛ personis ecclesiasticis nulla est attributa facultas: ꝛ si ab illis motu proprio statutum fuerit quod ecclesiarum vtilitatem respiciat et fauorem: nullius debet esse momenti nisi per ecclesiam fuerit approbatum. ¶ Unde statutum basilij licet bonum in se fuerit: reprobatum fuit: quia per sedem apostolicā non fuerat roboratum. Ideoq; quod a senatore factum fuerat in preiudicium monasterij non conuincti nec confessi: non citati. Dominus papa irritum reuocauit: ꝛ easdem possessiones restituit mōasterio. ¶ Nota ꝙ layci de rebus ecclesie vel personis ecclesiasticis nihil disponere possunt in preiudicium ecclesie.

Item sententia lata contra absentem nō citatum non conuinctum vel confessum non valet.

Idem vniuersis doctoribus.

Ex litteris. Magistri liberalium artium parisius cōmorantes a consuetudine antiqua in quibusdam articulis ipsi volentes cōsuetudinē pristinam reformare: Iuramento interposito statuerunt ꝙ si quis magistrorū vniuersitatis ipsorum duceret resistendum: ꝛ tertio monitus infra triduum vniuersitati parere contemneret: ex tunc consortio aliorū in magistralibus priuaretur: propter quod magister. S. cōmunione ipsorum fuit priuatus: tandem voluit redire ꝛ vniuersitati obedire: Utrum deberet recipi dubitabatur. Quidā dicebāt ꝙ sic deberet remanere priuatus. Alij dicebāt ꝙ recipiēdus erat ex quo volebat satisfacere: Alij dicebant ꝙ non posset recipi propter sacramentum absq; licentia domini pape. Unde papa consultus respondet ꝙ constitutum nō fuit: vt huiusmodi priuatio in perpetuum perduraret: ꝛ tam de

liber

iure q̄ de consuetudine ecclesie extitit: vt qui propter contumaciam aliorum communione priuatur: cum satisfacere voluerit restitui debeat. Mandat dominus papa q̄ debeā magistrum obedire volentem admittant in magistralibus ad consortium vniuersitatis. ¶ Nota q̄ qui simpliciter a communione aliorum excluditur per contumaciam debet recipi cum satisfacere voluerit. Item q̄ iuramentum benigne interpretandum est.

Honorius tertius.

Ex parte epis copi. Casus. edimēses canonici vt maioribus redditibus habundarent numerum prebendarum in ecclesia edimeñ. ab antiquo restrinxerunt statutum: licet redditus ipsorum non fuerūt diminuti. Significauit hoc episcopus edimensis domino pape. Dolens igitur papa cultū diuini nominis diminui sed potius augmētari. Mandat quibusdam vt antiquum numerum faciant in ecclesia edimensi seruari: et si quas prebendas a tempore vltimi statuti vacasse inuenerint personis idoneis conferant de consilio episcopi non obstante aliq̄ constitutione super hoc a canonicis ipsis facta: vel confirmatione a sede apostolica obtenta. ¶ Nota q̄ numerus clericorum per solos canonicos non posset diminui nec valet statutum super hoc factum: nisi papa ex certa scientia id confirmaret.

Gregorius nonus.

Quoniam Casus Dominus papa Gregori⁹ fecerat quādam constitutionem in ecclesia sancte maioris de vrbe i qua dicitur q̄ presbyteri primum locum obtineant: Diaconi secundum: Subdiaconi tertium. et sic de reliquis obiiciant ordinatum. et si posterius ad ministrantur: et qui maior est ordine: in portione percipienda sit potior. Et si posterius sit receptus: Super ista cōstitutione dubitabatur: vtrum constitutio illa traheretur ad preterita vel ad futura tantum. Dicit papa constitutio sedis apostolice omnes astringit et nihil debet obscurū vel ambiguum continere: et ideo declarat constitutionem predictam dicens q̄ constitutio illa non ad preterita sed ad futura tantum debet extendi: q̄ leges et constitutiones dant formam futuris negocijs et non preteritis: nisi nominatim dicatur in eis de preteritis negocijs. ¶ Nota q̄ constitutio pape generalis est et omnes ligat cum sit iudex omnium. Item qui ius cōstituit ipsum debet declarare. Item constitutio aperta et clara debet esse. Item futura tantum respicit nisi aliud caueatur ibidem. B.

Alexander tertius.

Sicut romana Sic pone casum vt omnis tollatur dubitatio: quidam propter culpam suam quia sepe deliquerat in appellando priuatus fuit beneficio appellationis vt puniretur in quo peccauerat impetrauit licentiam vt sibi liceret appellare: et sic restitutus fuit iuri communi vt posset appellare vt prius. Quidam alius impetrauit litteras contra istum qui habebat indulgentiam super aliqua causa appellatione remota vocatus fuit iste ad iudicium: cōsilus de indulgentia sua appellauit ad papam: queritur an tali appellationi sit deferendum. Respondet papa q̄ tali appellationi non est deferendum postq̄ est causa iudici appellatione remota cōmissa: quia speciale mandatū derogat generali.

Ex parte. Casus. Quidam clericus. S. nomine impetrauit litteras ab episcopo couentreñ. contra quandam alium. F. nomine super prebenda de nouali sub hac forma vt si constaret ipsum. F. de periurio esse conuictum et p̄petuo illi renunciasse prebende remoueretur ab ea. Iudex in causa procedens ei constitit de premissis ipsum. F. eadem prebenda

priuauit a qua sententia dictus .F. appellauit ⁊ ab archiepiscopo cantu cãtuarieñ. litteras impetrauit sub hac forma vt ei prebendam precise absqȝ cause cognitione restitueret. episcopus conuentreñ. hoc intelligens significauit domino pape qualiter in negocio ꝓcesserat super hoc negocio rescribit papa eidem archiepiscopo dicẽs ꝙ non credit ita precise scripsisse. ⁊ in hoc litteris hec conditõ debet intelligi si preces veritate nitantur etiam si non apponatur. Unde mandat papa eidem archiepiscopo vt íspiciat litteras episcopo conuent. directas: ⁊ si inuenerit ꝙ ꝺm predictum modum scripsisset eidem: ⁊ in litteris illius .F. non fuit habita mentio priorũ litterarum sententiam episcopi cõuentus debeat confirmare ⁊ ipsum .F. cũ litteris quas impetrauit ad sedem apostolicam venire cõpellat. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ periuriũ repellat ab obtento beneficio. Item renunciatio priuat aliquem iure suo.

Idem vintoñ. episcopo.

CEterum. Casus. Aliquis impetrauit litteras contra aduersarium suum super aliqua causa. aduersarius ille postmoduȝ obtinuit causam illam alijs iudicibus committi fecit nulla mentione habita de priori cõmissione dicit hic ꝙ prime littere valent ⁊ nõ secũde Si vero in secundis fiat mentio de primis secunde valent ⁊ non prime. Ultimo dicit ꝙ si de assensu partiũ causa cõmittitur ⁊ ꝑs altera postea altera nesciente tacito de commissione priori causam alij obtinuit delegari: littere non valent ⁊ in expensis debet alteri parti condemnari.

Idem eboracensi episcopo.

INter ceteras Casus. Ecce papa mandat aliqua sub disiunctione quorũ vnum est verum ⁊ alterum falsum: hoc modo ꝙ si constiterit ꝙ talis sit filius sacerdotis ⁊ in sacerdotio genitus qui proxime i tali ecclesia ministrauit: vel ꝙ illicite occupauit eandem sententiam quod iustum fuerit exequaris. queritur quid iudex facere debeat. Respondit papa quodcunqȝ istorum constituitur eadem ecclesia ipsum priuet: Et idem in similibus est seruandum.

Idem archiepiscopo Rauennati.

SI aliquando Ecce aliquis habens beneficia impetrauit litteras contra archiepiscopum rauennatem super obtinendo beneficio in ecclesia rauennate tacito de beneficijs suis. archiepiscopus multum fuit cõturbatus quod papa scribebat prohibenti sufficiens beneficium ⁊ super hoc scribit pape. Rescribit papa sibi dicens: frater si aliquando dirigimus tibi scripta nostra que animum tuum exasperare videntur: turbari non debeas nec moueri sed debes considerare qualitatem negocij pro quo scribimus diligenter: ⁊ aut mandatum diligenter adimpleas: aut per litteras tuas causam rationabilem ostendas qualiter illud adimplere nõ possis: quia nos pacienter sustinebimus si non feceris quod praua nobis fuit insinuatione suggestum.

Idem fratribus cistercieñ.

CUm ordinem Casus. Cisterciensis vel alij religiosi habent priuilegia super decimis vel alijs rebus. dicitur hic ꝙ si aliquis litteras impetrauit contra istos religiosos super his in quibus sunt priuilegiati de ipsorum priuilegijs mentione non habita ꝑ tales litteras non tenentur respondere.

Idem tornaceñ. episcopo.

EAm te Casus. Quidaȝ iudeus de nouo conuersus ad fideȝ: ecclesia tornaceñ. vacante impetrauit litteras contra decanum ⁊ capitulum ecclesie tornaceñ. vt ipsum reciperet in canonicum ⁊ in fratrem ⁊ prebendam conferrent eidem. ipe

vero litteras suas presentauit decano ⁊ capitulo. Ipsi responderunt ꝙ ad eos non pertinebat collatio prebendarum: sed ad episcopum tornaceñ. Ipse presentauit litteras episcopo requirēdo ipsum vt quod papa mandauerat adimpleret: ⁊ episcopus respondit ꝙ nullum receperat a domio papa mandatu3: ⁊ sic infecto negocio rediit ipse ad papā Modo ipse papa scribit episcopo tornaceñ dicens ꝙ si datam litterarum diligentius attendisset nullatenus repulisset eundem quia tēpore illo quo littere date fuerunt ipse erat de capitulo tanquā qui erat archidiaconus eiusdem ecclesie: nec erat adhuc in episcopū consecratus: vnde non poterat allegare ꝙ non recepisset mandatum. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ data litterarum debet considerari. Item ꝙ mandatur capitulo intelligit̄ mādari cuilibet de capitulo si mandatu3 adimplere possit.

Lucius tertius episcopo lingoñ.

Ad aures. Casus. Quida3 prelati tacito nomine suaru3 dignitatum litteras impetrauerūt super minoribus beneficiis simplici nomine se appellantes. queritur an tales littere valeant. Respondet papa ꝙ non est sue intentionis vt per tales litteras inquietari debeant pauperes clerici in quibus auctor nomē supprimit sue dignitatis: vnde tales littere non valent. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ ad intentionem mandantis recurrendum est. Itē qui litteras impetrat super beneficio debet facere mentionem de beneficiis suis.

Idem episcopo noruiceñ.

Si autem. Aliquis impetrat litteras contra aduersarium suum super aliqua causa. postmodum aduersarius ille super eadem causa ad alios iudices litteras impetrauit in quibus de prioribus mentio non fiebat: ⁊ cepit conuenire aduersarium qui priores litteras impetrauit ille coram iudicibus excepit se litteras priores habere de quibus in posterioribus mētio non habetur. queritur quid iuris sit. Dicitur ꝙ si prior impetrans dolo vel negligentia litteris suis vsus non fuerit per posteriores non poterit conueniri si vero copia iudicis delegati habere non potuit per posteriores poterit conueniri. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ dolus ⁊ negligentia imputantur Item si per me non stat sed per iudicem mihi non imputantur. Idem.

Ad hec Quidam impetrabant litteras a sede apostolica p quas omnia negocia ipsorum cōmittebantur arbitrio vnius iudicis vel pluriu3 quos sibi eligere volebant: vt si aliquem conuenire volebant trahebant illum ad iudices sibi propicios ⁊ parti aduerse suspectos non requirentes iudicium ordinarium. Dicit papa nos volentes huic morbo obuiare remedio celeri: mandamus diocesano vt si tales litteras inuenit in prouincia sua: decernat illas vires aliquas non habere. Alii ponunt casum ꝙ iudices certi dati erant: ⁊ quia omnia negocia impetrantium committebantur per illas litteras non valebant. ¶ Ex hac decretali nota s̄m primum casum ꝙ iudex certus debet esse: ⁊ ꝙ omnia negocia alicuius delegato committi non debent: quia per hoc tollitur iurisdictio ordinarii quod esse non debet. Idem.

Ad audientiā Quidam erat excōmunicatus forte ab ordinario accessit ad curiam domini pape ⁊ obtinuit litteras super sua absolutione. ordinarius cui presentate fuerint inuenit in eis in cōstructione peccatum dubitauit vtrum fides esset eis adhibenda. consuluit papam super hoc ⁊ ipse respondet ꝙ talibus litteris non est fides adhibenda. ¶ Ex hac decretali hoc solum collige ꝙ in litteris pape non debet esse vicium latinitatis

Clemens tertius.

Ex parte. Capella de empeta ne subest ecclesie matrici. quidã O. diaconus cepit conuenire capellanuz ipsius matricis ecclesie. ipse. C. appellauit ad sedem apostolicaz ⁊ post appellationem a se factam ab ipsa capella. expulit capellanum rector matricis ecclesie prosecutus est appellationez qua fecerat ipse. O sed ipse. O: appellationez suam prosequi nõ curauit. cum ille. O. fuisset ad iudicium euocatus obiecit se priores litteras habere de qbus in posterioribus mentio nõ fiebat quas suppressit ad tertiam citationem ⁊ dolo vel negligentia eis vti postposuit ex eo ꝙ bienni um a tempore impetrationis erat e apsum: ⁊ de appellatione ipsius in litteris suis mentio non fiebat. Consultus papa super hoc mandat quatenus si ita esse constiterit quicquid factum est post appellationem ipsius O. debeat in statum pristinum reuocari ⁊ illam capellam restituat ecclesie matrici eundem. O. in expensis condemnando si constiterit ipsum appellationem prosecutum non fuisse. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ maior ecclesia matrix potest defendere ⁊ agere pro capellis suis. Jtẽ ꝙ aliquis debet deferre sue appellationi sicut appellationi aduersarii sui. Jtem diuturnitate temporis vel negligentia probatur dolus. Jtem qui litteras impetrat super eo super quo appellauit de appellatione sua debet facere mentionem. Jtem quicquid fit post appellationem suaz vel alterius debet in statum pristinum reuocari. Jtem quando prosequitur appellationem suam debet condemnari in expensis alteri parti. Celestinus tertius.

Exiscitatus Casus Aliquando papa cõmittit causam duobus vel tribus cum illa clausula ꝙ si ambo in ea procedere non potestis alter eorum in causa procedat. Uel sic. Si omnes interesse nequiuerint duo eorum in causa procedant. querebatur de qua impotentia intelligatur. Respondet papa ꝙ illa impotentia intelligitur tam de iure quã de facto. de iure si aliquis illorum sit seruus vel infamis vel alio simili impedimento detentus puta si esset excõmunicatus vel remotus vt suspectus de facto si aliquis eorum mortuus fuerit vel in curabili impedimento detentus ⁊ tunc coniudicibus suis significare vt in negocio sibi cõmisso procedant: sed si aliquis illorum nollet solũmodo interesse propter hoc non excusatur quo minus debeat cum aliis interesse nisi in rescripto diceretur si omnes simul in causa ꝓcedere non potueritis aut nolueritis interesse. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ seruus infamis non potest esse iudex infamis tamen potest esse arbiter Jnnocentius tertius episcopo eliensi.

Pastoralis. Jn prima parte ponitur talis casus. Aliquis impetrauit litteras contra aduersarium suum super aliqua causa ad aliquos iudices facta citatione vel saltem presentatione. altera pars postmodum obtinuit eandem causam aliis iudicibus delegari ⁊ i secundis litteris fiebat mẽtio de primis. dubitatur vtrũ prime ꝑ secũdas sint reuocate. querit vtruz priores vel posteriores iudices debeãt cognoscere de hac reuocatione. Respondet ꝙ si priores iudices nolunt deferre posterioribus. vel posteriores nolunt deferre prioribus omnes simul cognoscãt. ⁊ si forte simul nequiuerint in vnã concordare sniam quamuis plures sint in vna cõmissione ꝙ̃ in alia huius dubitatio per arbitros cõiter electos terminetur. Secundo format talis qõ qñqз ipetrantur lr̃e sub hac forma. ꝯquerit ticius de petro ⁊ qbusdã aliis sup decimis ⁊ rebus aliis queritur vtruz iudex ex tali delegatione habeat iurisditionem super personis et rebus comprehensis per clausulam illam quibusdam aliis ⁊ rebus aliis anteꝙ̃ ꝑsone vel res in iuditio sint expresse antequã soluat istam questionem subiicit alia que oritur ex secunda questiõe que talis est aliquis

de personis illis que poterant conueniri per clausulā illā qbusdā aliis expsso ,pprio noīe īpetrauit līas ɔtra primū īpetrātē līas generales designando aliquā rem certā q̄ includebat per clausulā illā ⁊ rebus aliis nullam faciens mentionem de priori commissione queritur vtrum secunde littere valeant cum de primis nullam faciant mentionem nec persone vel res adhuc fuerunt in iudicio expresse Respondet papa ad ista ⁊ primo ad secundam dicens q̄ cum speciale mandatum deroget generali iurisditio attributa per litteras generales per speciales litteras quantū ad ea que in secundis litteris specialiter sūt expressa penitus eneruatur licet de priorib⁹ non faciant mentionem. vnde quantum ad hanc causam specialiter cōmissam superflua relinquitur prima questio quia non habet potestatem. postea respondet prime questioni dicens q̄ iudex bene habet potestatem super personis ⁊ rebus exprimendis: sed illam exercere non potest antequā persone vel res fuerunt expresse. ¶ Nota q̄ speciale mandatum derogat generali. Item iudex habet iurisditionem sed exercere illam non pōt.

Idem senonen̄. archi.

Sedes apostolica. Casus. Causa sub hac forma. Conqueritur ticius de petro ⁊ quibusdam aliis super decimis ⁊ rebus aliis taliter impetrantes designabant viliores personas ⁊ minora negocia vt facilius litteras impetraret per clausulam generalem: conueniebant digniores personas et super maioribus negociis querebatur an possent. Volens papa maliciis hominū obuiare statuit q̄ si minores ⁊ viliores persone in commissionibus exprimuntur solūmodo maiores ⁊ digniores sub clausula generali non intelliguntur includi: ⁊ sic non possunt conueniri sed per talem generalitatem multitudo effrenata non poterit in iudicio conueniri: ⁊ qui de minoribus negociis tantum fecerint mentionem super maioribus ⁊ grauioribus nullatenus audiantur §. ii. dicit si aliquis p̄sonas aliquas expresserit in cōmissione non vt velit eas conuenire: sed vt ad pares transire valeat vel minores: quia fraus ⁊ dolus patrocinari non debent tanq̄ mendax precator careat impetratis. ¶ Ecce tria notabilia primum q̄ persone expresse in rescriptis digniores debent esse vel saltem equales q̄ sint persone sub clausula generali incluse. Idē intellige de rebus specialiter expressis ⁊ generaliter exprimendis. Item in rescriptis plures cause vnius cōmittuntur sed non omnes. Item non debet aliquis exprimi pricipaliter nisi debeat conueniri. Item littere per mendacium obtente non valent.

Idem. R. cantori.

Ex tenore. Quidā sacerdos de collauilla impetrauit litteras ad quosdam iudices contra abbatē de becco. Iudices citauerunt abbatē coram quibus dictus presbyter noluit respōdere. Postmodum impetrauit alias litteras contra eundē abbatem ad istos iudices quibus hic scribitur de prioribus non habita mentione: qui cum citassēt abbatē: abbas p̄posuit coram eis q̄ per līas illas non tenebatur respondere dicto presbytero: quia p̄ alias litteras ad iudicium fuerat euocatus que per posteriores non fuerant reuocate. Iudices quesiuerunt quid iuris esset: ⁊ papa respondet q̄ sacerdos ipse carere debet cōmotio vtriusq̄: quia fraudulenter super eodem negocio ad diuersos iudices līas impetrauit. ¶ Nota q̄ per solam citationē ppetuat rescriptū: ⁊ q̄ eadē cā diuersis iudicib⁹ committi non debet. Item ar. q̄ quis punitur in eo in quo peccauit.

Idem mediolanensi archiepiscopo.

Cum adeo. Quidā clericus. P. nomine impetrauit litteras a domino papa vt p̄positus ⁊ clerici de gorgunzola reciperēt ipsum in fratrem ⁊ socium ⁊ prepo

situs litteras istas ostendit mediolanensi archiepiscopo. Archiepiscopus multum miratus fuit q cum ipse haberet sufficiens beneficium in ecclesia medicensi. Mandauit dominus papa vt reciperetur in dicta ecclesia de gorgũzola scribẽs super hoc domino pape. scribit papa archiepiscopo dicens: q si litterarum seriem attendisset: nihil inuenisset in eis q ipsius animum offendisset: quia in litteris illis de prebenda ipsius nulla mẽtio haberetur nec dicebatur medicensis canonicus: nec etiam clericus nominabatur. ⁊ in litteris talis erat cõditio si dignus existeret ad ecclesiasticũ beneficium obtinendum. ex his omnibus poterat archiepiscopus intelligere qualiter fuerant impetrate scilicet veritate tacita: ⁊ sic non valebant. ¶ Ex hac decretali nota q diligenter forma mandati est attẽdenda ⁊ intelligenda añ contraditionem. Item in litteris pro beneficio obtinẽdo semper debet fieri mẽtio de alio beneficio si qd habet qui impetrat: ⁊ si dignus est: ⁊ si hoc non dicatur tamen debet subintelligi. Itẽ qui non est clericus nõ reputatur idoeus ad beneficium ecclesiasticum. Item si est clericus debet dicere se clericum: si non est non debet se clericum appellare sed scolarem.

Idem. ⁊c.

Causamq3. Casus Inter ecclesiam premostraceñ. ex vna parte. ⁊ ecclesiam premoceñ. ex altera. vertebatur quedam controuersia super quibusdam possessionibus causa fuit cõmissa sub hac forma: si alterutra partium legitime citata non venerit vel iudicio parere contẽpserit recipiatis partis presentis pbationes ⁊ quantum de iure poteritis in cause cognitione ac decisione procedatis. Orta fuit dubitatio super forma huius rescripti ex eo q dicebatur si aliqua pars citata ⁊c. recipiatis probationes alterius ⁊ causam terminetis. dicebatur q etiam lite non contest. poterant recipi testes ⁊ sententia ferri propter contumaciã alterius partis quesiuerunt iudices quid iuris esset. Dicit papa q clausula illa quantum de iure poteritis precedere debet clausulam illam de probationuz receptione ⁊ ante illaz fuerat inserẽda. vnde mãdat vt clausulam intelligat ibidem vt ab initio debuit poni in causa ipsa iuxta tenorem litterarum priorũ procedant. Ita tamen vt si legitime in eodez negocio est processuz stabile perseueret. si vero occasiõe illius clausule aliquid in preiudiciũ partis alterutrius ẽ attẽptatum: illud decernit papa non valere. ¶ Ex hac decretali nota q non semper forma verborũ est sequenda ⁊ hoc intellige qñ illa forma est contra ius cõmune vt hic. Itẽ q propter formam rescripti non est recedendum a iure cõmuni nisi constet papa aliter voluisse. Item illud solum reuocatur quod est illegitime factum.

Idem episcopo senoñ.

Constitutus Quidam clericus. p. nomie obtinuit litteras a domino papa ad decanum ⁊ capitulũ bituriceñ. vt ipsum reciperent in canonicum ⁊ in fratrem ⁊ prebendam si qua vacaret vel proximo vacaturam conferrent eidez sibi super hoc executoribus deputatis: sed ex aduerso bituricen se capitulum se opponens negociũ ad sedez apostolicam esse delatum coram domio. papa dictus clericus allegauit predicta. Capitulum ex aduerso respondit q cum in bituriceñ. ecclesia certus canonicorum sit numerus institutus ⁊ iuramento firmatus ⁊ per sedem apostolicã confirmatus. ⁊ de hoc dictus. P. nõ fecisset in suis litteris mentionez tacita veritate littere fuerant impetrate. auditis hinc ⁊ inde ppositis. Mandat papa quatenus si legitime constitit numerum canonicorum qui nunc est in ecclesia per decanũ ⁊ capitulum iuramento firmatum anteq̃ dictus. P. litteras executorias impetrasset qcquid factum est per litteras illas decernat irritum ⁊ inane. alioqui si qua prebenda vacat in ipsa ecclesia assignatur eidẽ. Ex hac

decretali nota ꝙ non valent littere super be
neficio impetrate nisi in eis fiat mentio de
certo numero iuramento firmate ⁊ de con
firmatione apostolica. Item consideratur
hic tempus date litterarum.

Idem.a.

Super litteris
Quidam impetrant litteras a
domino papa per maliciā alij
per simplicitatem siue ignorantia tacita veri
tate vel suggesta falsitate. Quidam dicebāt
ꝙ tales littere non valent cum mendax pre
cator carere debeat impetratis. Alii dice
bant ꝙ ⁊ si forma litterarum carere debeāt.
nihilominus tamen iudex procedere debet
fm ius cōmune. Dominus papa distinguit i
ter illos qui per fraudē vel maliciā ⁊ illos
qui per simplicitatem litteras impetrant ta
cita veritate vel suggesta falsitate illi qui p
maliciā vel fraudem falsitatem exprimunt:
vel supprimunt veritatem nullum cōmodū
de huiusmodi litteris consequentur. Ita ꝙ
postꝙ delegato super hoc fides facta fue
rit de causa vlterius non cognoscat inter
alios qui per simplicitatē litteras impetrāt
tacita veritate vel suggesta falsitate. distin
gue si talis veritas sit suppressa vel falsitas
suggesta que si fuisset tacita vel expressa pa
pa saltem in forma cōmuni litteras concessis
set delegatus fm ordinem iuris procedat et
non fm formam litterarum. si vero talis fal
sitas sit expressa vel veritas occulta: que si
fuisset tacita vel expressa papa nullas litte
ras concessisset. delegatus non procedat per
litteras illas nisi in hoc vt partes cōuocet ad
presentiam suam: ⁊ de qualitate precum co
gnoscat vt sic in vtroq; casu eadē ratio que
delegantem moueret moueat ⁊ delegatum:
⁊ nisi delegans suas litteras denegaret: de
legatus officium suū nullatenus interponat
¶ Nota ꝙ qui per fraudem vel malitiam
litteras impetrat tacita veritate vł suggesta
falsitate littere indistincte nō valent propter
fraudem: ⁊ ita dolus seu malicia facit ꝙ nul
la distinctio hic est adhibenda. Item qui
fraudem allegat fraudem probare debet.
Item que per simplicitatem fiunt non impu
tantur. Item fm ꝙ papa in iudiciis facit: et
etiam inferiores iudices facere debent.

Idem abbati.

Edoceri. Aliquis impetra
uit litteras ap. remota contra
abbatem nulla facta mentione
de ipsius conuentu: querebatur vtrū abbas
teneatur respondere per litteras illas super
causa que cōmuniter pertinet ad abbatem ⁊
monachos. ⁊ si abbas appellauerit ne com
pellatur respondere super causa illa vtrum
valeat appellatio. Respondetur ꝙ per ap
pellationem abbas se tueri non pōt quomi
nus auctoritate huiusmodi litterarum respō
dere teneatur nisi alia ratio naturali causa
iuuetur quia abbas ex officio suo tenetur p
curare negocia sui cōuētus nisi forte abba
tis ⁊ cōuētus negocia essent omnino discre
ta. ¶ Nota ꝙ prelatus officium adimplere
tenetur ⁊ non valet appellatio contra vtilita
tem ecclesie interposita.

Idem.a.

Cum dilecta. Ca sus.
Uacante monasterio bersiē.
due electiones ibi celebrate fue
runt: vna de custode ⁊ alia de. S. moniali
ipsius monasterii super istis electionibus cā
fuit cōmissa primo ildesemensi scolastico ⁊
iudicibus suis sub hac forma vt personali
ter ad monasterium accedentes persone ido
nee committerent administrationem abba
tie, cui fieret restitutio quorundam subtra
ctorum ab vtraq; parte. Iudices isti cōtra
formam mandati processerunt: postmodum
causa fuit cōmissa abbati de remothe. ⁊ iu
dicibus suis per subiectionem quia in litte
ris suis preter conscientiam domini pape i
sertus articulus ille de resignatiōe subtracto
rū qui in litteris prioribus continebatur: et
isti iudices ceperunt procedere in causa.

tandē negocium est ad sedē apostolicam de latum. papa cognoscens de processibus iudicū pdictorum inuenit litteras iudicū secūdorum obtentas p subreptionem: quia articulus de resignatione subtractorum preter conscientiam domini pape insertus fuerat in litteris secundis qui in prioribus positus erat: de quibus in secundis litteris mentio nō fiebat: et ideo papa cassauit quicquid factum fuit occasione litterarum secundarum. preterea primi iudices pcesserunt contra formam mandati: quia cum deberent accedere ad locum et persone idonee administrationem committere abbatie cui fieret resignatio subtractorum. Hinc inde episcopi hoc capitulo pretermisso de aliis inordinate cognouerūt propter quod dominus papa pcessum ipsorum denunciauerit irritum et inanem quia contra formam mandati et contra iurisdictionem pcesserunt: mādat ergo papa q primo iudices restituant quasdā moniales que spoliate fuerunt et postea mandati forma diligenter obseruata in negotio ipso preuia ratione pcedant. ¶ Nota ex hac decretali q littere per subreptionem obtente nō valent et opposita exceptione cassatur quicquid fit p eas. Item secunde littere non valent nisi de primis faciant mentionem. Item que primo fieri mandantur primo expedienda sunt fm formā mandati. Item forma mandati diligentissime seruanda est. Item quando pcedatur contra formā mandati nullus est processus. Idem.

PLerūq3. Quidam impetrabāt litteras cōtra aduersarios suos sed eis nō vtebantur. postea aduersarii impetrauerunt alias litteras sup eadē causa ad alios iudices: et tunc primo primi impetrantes exhibebant suas litteras et psonas secundas conueniebant dicentes secundas litteras nō valere nō faciētes de prioribus mentionem querebatur quid iuris sit quia maliciis hominū non est indulgendum statuit papa q si quis litteras impetrauerit et eis per malitiam vel negligentiam non fuerit vsus infra annū postq̄ habuerit copiā iudicis auctoritate secundarum poterit conueniri licet de prioribus nullam fecerint mentionem. ¶ Nota q malitiis hominū non ē indulgendum. Item p lapsum temporis pbatur malitia vel negligētia. Item non currit tempus ei qui copiam iudicis habere non pōt. Idem.

CUm cōtigat Quidam impetrauit litteras ad iudices contra aduersarios suos pars altera impetrat causam eandē aliis suis iudicibus committi. quidā obtenti a parte altera mandant alicui vt partem aduersam denunciet excōmunicatam alii postmodum mandauit vt eandem denunciet absolutam queritur quid sit huic faciendum. papa dicit hic distinguendum esse cum primū mandatum recepit ille cui hic mādatur aut sibi innotuerit inter illos qui primo mādant et alios super iurisditionem discordiam suscitatam aut nihil omnino sciuit: et si nihil intellexerit cum primum mandatum recepit illud exequatur si postea ab aliis contrariū demandetur tunc debet petere copiā vtriusque rescripti: et si euidēter appareat ita q nō sit dubitandum q littere illorum a quibus recipit secundum mandatum reuocent primas: tunc mandatum illud adimpleat quod secundo loco mandatur. si vero constet q littere illorum qui primum dederunt mandatum non reuocetur p litteras aliorum illud nullatenus exequatur donec inter eos huiusmodi concertatio sopiatur: et illud idem facere debet si primo mandato recepto et nōdum executioni mandato ei innotuit q inter eos super iurisditione huiusmodi concertatio esset aborta in istis mandatis discretus debet esse qui ea recipit ne dicat se dubitare vbi dubitandū non est: nec dicat se certum vbi certus non est. in fine dicit licet certa in his detur doctrina qualiter in his procedendū nulla potestas datur hinc executioni inter delegatos aut partes iudicare de iurisditione. ¶ Notandum est hic q in hac decretali

statuitur ppter contraria mandata que frequenter occurrũt. Item nota ꝙ per cõtentionem iurisditionis res fit dubia vt executor huius nõ procedat. Idẽ magistro.p.⁊.g

Olim Casus. P. cleric⁹ sancti remigii detinebat parrochiam de salicẽ ꝙ R. de cliuo dicebat se canonice adeptũ fuisse. vnde idem. R. ipetrauit cãm super hoc quibusdã abbatibus cõmitti. Ipsi abbates partes ad suã presentiã secundo ⁊ tertio citauerũt: ⁊ qꝛ dict⁹.p.p se vel alium coram eis noluit comparere excõicauerũt eũdem facientes fructus ipsius parrochie seqstrari. postmodũ idẽ.p. ad eos accedens promisit iuri parere: ⁊ sic fuit absolutus: ⁊ litteras absolutionis cõcesserũt: ⁊ eidẽ assignantes locũ ⁊ diẽ in quo faceret quod promisit. Ipse vero diẽ ⁊ locũ de litteris radens ⁊ in loco rasure scripsit ꝙ sequestrati fructus restituerentur eidẽ: ⁊ hoc idẽ.p. cõfessus fuit corã duobus iudicibus tertio se excusãte. Iudices ipsi hec oĩa significauerũt dño pape ⁊ ⁊ ipse mãdauit iudicibus presentibus vt fieret ita ipsi.p. super ipsa parochia perpetuũ silentiũ iponerent ⁊ prefatã prochiã prefato R. restitueret cum fructibus sequestratis. dictus vero. R. bene probauit falsitatẽ predictam: vnde petebat parrochiã illã sibi assignari iudices isti dubitauerũt super clausula illa si esset ita vtrũ ad oia supradicta debeat referri an tantũ ad vitiũ falsitatis cõsulerunt dominũ papã. ⁊ ipse respondet ꝙ clausula illa debet ad omnia supiora referri ad hoc vt ipsi. R. ecclesia conferatur qꝛ ppter illã falsitatẽ priuandus esset ecclesia tamen ppter hoc non est illa ecclesia aduersario cõcedenda nisi prius super aliis fuerit facta fides. ¶ Nota ex hac decretali ppter contumaciã põt quis excõmunicari licꝫ agat actione reali: ordinarium tamẽ est in possessioꝫ mitti. Itẽ clausula illa si ẽ ita oia precedẽtia respicit. Itẽ qui falsat litteras iudicis priuari debet eo super quo litigatur ppter hoc tamen nõ acquiritur ius alteri parti.

Idem imolẽsi episcopo.

Dilectus filius Casus. Abbas sancti stephani bonoñ. datus fuit visitator a se. ap. in ciuitate ac dioceſi bononiẽsi ⁊ ⁊ a pbros pp suos excessus manifestos remouit ab ecclesiis suis ⁊ excõicauit. idẽ presbyteri litteras ipetrarunt in forma cõi a sede apo. de causa remotiõis sue ⁊ excõmunicatione qua tenebanẽ astricti nullã faciẽtes mẽtiõeꝫ opponebãt eis ꝙ lr̃e nõ valebãt ppter cãs predictas. cõsultus papa respõdit dicẽs: si ẽ ita lr̃as nõ valere tanꝗ p subreptionẽ obtente. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ excõicatus nõ põt ipetrare lr̃as ad agẽdũ: qꝛ isti presbyteri simpliciter ipetrauerũt tanꝗ essent spoliati ad petendã restitutionẽ vnde dicitur in forma cõi. Idem episcopo ve.

Postulasti Quidã erat perpetu⁹ vicari⁹ in qdã ecclesia habẽs insuper bona paterna de quibus poterat cõmode sustẽtari ipetrauit ꝯtra epm qui ipsũ ordinauit formã illã cõem: cũ fm apostolũ quesiuit eps a papa vtrũ teneretur ei p formã illaꝫ in beneficio ecclesiastico puidere. Respondet papa ꝙ formã illaꝫ sedes apostolica cõsueuit paupibus clericis qui nullũ habẽt beneficiũ puidere: ⁊ iõ ppetuus vicarius de talibus lr̃is ꝯmoduꝫ hẽre nõ debet nisi de vicaria sua fecerit mẽtiõem vtpote veritate tacita ipetratis nõ eñi dicitꝰ carere beneficio cui puisum ẽ: ⁊ phabente beneficii sufficiẽtis subsidiũ ex certa scia super obtinẽdo beneficio papa non scribit de leui quin de ipso faciat mẽtionẽ. ¶ Nota ꝙ perpetuus vicarius beneficiatus reputatꝰ Itẽ semp facienda ẽ mentio de priori beneficio aliter non valẽt littere vt hic dicitur.

Idem in cõsilio generali.

Nonnulli Casus Quidã abutebantur gratia sedis apostolice litteras impetrantes ad iudices remotos: vt sic reus fatigatus laboribus ⁊ expensis liti cederet: vel saltem vexa

tionem suam redimeret: ꝛ quia per iudiciuꝫ iniuria fieri non debet: statuit concilium ne quis vltra duas dietas per litteras apostolicas trahi possit nisi de assensu partium vl' nisi de hac constitutione fecerint mentioneꝫ. ¶ In secunda parte dicitur ꝙ alij erunt q nouum genus mercimonii circa litteras apostolicas exercebant: vt finitas lites suscitarēt vl' nouas figerēt qões fatigant. n. cās: ꝛ sup ill' ipetrant litteras sine mādato domino pꝫ ꝛ illas exponunt venales: qñqꝫ reo ne ab actore fatigetur quandoqꝫ actori: vt reum indebite molestet: sed quia lites sunt restringende potius ꝙ̄ ampliande statuit conciliuꝫ vt si quis de cetero litteras impetrauerit siñ speciali mandato domini littere ille non valeant ꝛ ille tanquam falsarius puniatur nisi forte sit de illis personis a quibus non exigitur mandatū. ¶ Nota ꝙ in iure nulli faciēda ē iniuria in suo iure. Itē vltra duas dietas nullus potest trahi per litteras apostolicas. Iteꝫ littere sine mandato impetrate nō valent.

Honorius tertius caut. episcopo

Dilectus filius Jordanus clericus dulmeñ. impetrauit litteras ꝯtra ioānē sarracenuꝫ si ecclesia sancti nicolai dulmeñ. dictus iohānes ad iudiciū euocatus excipiendo ꝑposuit ꝙ auctoritate illarū litterarū nō poterat cōueniri: ex eo ꝙ vltra duas dietas a diocesi vbi sita erat predicta ecclesia trahebatur contra conciliū generale de quo in litteris mentio non fiebat. ipsi iudices hanc exceptionem obtinēdo admittere noluerunt pro eo ꝙ idē io. inroseñ. ꝛ belieñ. dioces' obtinet beneficia quasi ex hac domiciliū haberet ideuꝫ: quare dictus ioānes ad sedeꝫ apostolicam appellauit. appellationis causa cōmissa fuit episcopo eboraceñ. ꝛ eius cōiudicibus. sed primi iudices nihilominus in negocio procedentes inhiberunt iudicibus appellationis ne in negocio sibi cōmisso procederent. vnde mandat papa primis iudicib' quatenus si est ita in ipso negocio non procedent: qꝛ non ipsi sed iudices appellationis cognoscere debent ad quos iurisditio debeat pertiere. Ex hac decretali hic nota ꝙ iter iudices datos i pricipali cā ꝛ iudices datos in cā appellatōis non reuocatur in dubium quorū sit iurisditio: qꝛ nemo cognoscere hꝫ de appellatiōe ab eodē ad superiorem interposita vt hic patet sed superior ad quem appellatur.

Idem ca.

Capitulū. Casus. Calimacus clericus impetrauit litteras monitorias ꝯtra capitulū sancte crucis cameraceñ. super obtinēdo beneficio i eorum ecclesia ꝛ demū preceptorias obtinuit circa eosdē. B. clericus contra eosdē capitulū super consili beneficio in eadem sibi ecclesia conferendo. Ad archidiaconū tornaceñ. ꝛ eius collegas litteras executorias impetrauit qui monuerūt capitulū sancte crucis vt dictū reciperent in canonicū ꝛ in fratrem a quibus iudicibus capitulū appellauit sed iudices nō obstante appellatiōe tulerunt sententias suspensionis in eosdē post modū dictus calimacus executorias litteras super executione mādati ꝑ ipso facto ad alios iudices impetrauit qui tulerūt sñias suspēsiōis ꝛ excōmunicatiōis in eosdem capitulum sancte crucis factū istud significauerūt domino pape. Mandat papa episcopo ꝛ archidiacoñ. legion. vt ille in canonicū recipiatur ꝛ beneficium assignetur eidem qui prius mandatum apostolicuꝫ predicto capitulo reportauit relaxantes sñias predictas alteri silentiū iponendo. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ qui primo mādatū apostolicū presentat supobtinēdo. ille debet beneficiū obtinere sicut obseruatur in litteris super controuersijs impetratis.

Idem.

Ex audientiā Casus. Quidā ipetrauit lras a sede ap. vt ꝓuiderit eis i ecclesijs diocesano subiectis tādē recipiūt ānuas pēsiōes seu alia bñficia ꝛ rñuciāt bñficio

litterarū: postea vero īpetrant alias litteras super sua prouisione nō faciētes mentionem de alijs vel pensione vel renūciatione signi ficatū fuit super hoc domino pape: mādat papa archiepiscopo bituricēsi qualiter illos qui post lr̄as taliter vēditas alias īpetrarūt non faciētes de alijs mentionē antequā impe trarēt decernat carere oī cōmodo litterarū nec ꝑmittat ecclesias ꝑ tales lr̄as vexari re uocando in irritū quicquid illarū auctorita te inuenitur esse factū. ¶ Nota ꝙ quis tene tur facere mētionē de litteris quibus renun ciauit: sed illud cōtingit qꝛ vendidit illas et ita quasi beneficiati reputantur quantū ad īpetrādū: qꝛ gratiā sibi concessā vendere nō debebant.

¶ In nr̄a. Casus. qdā clerici īpetrāt plu res lr̄as vt ī pluribus ecclesijs admittant nō faciētes de alijs in alijs lr̄is mentionē ⁊ sic quādoque sunt recepti in ecclesijs quāuis nō dum habeant beneficiū alias ecclesias mo lestant super alia prouisione. Ista proposi ta fuerunt in p̄sentia domini pape: vnde mā dat archiepō mediolanēsi vt faciat istos eē cōtentos ecclesijs in quibus taliter sunt rece pti nec ꝑmittat alias ecclesias ab eis occasi one hmōi lr̄arū molestari nisi de receptiōe sua fecerint mentionē. ¶ Nota ꝙ receptus in canonicū licet adhuc nō sit beneficiū assecu tus reputatur beneficiatus: ita ꝙ de hoc te netur facere mentionē. Idē episcopo.

Ex parte. Casus. Ca pitulū lau diñ. hēbat idulgētiā a se. ap. vt forsitan possꝫ excōmūicare qui cunque in eorū offensam incideret manifestā occasione huius indulgentie decanus ⁊ ca pitulū laudiñ. tulerūt sniam excōmunicatio nis in nobilē virū. I. ꝓpter qđ orta fuit cō trouersia inter eos sup ipsa snia ⁊ quibusdā alijs articul'. vnde ꝓcuratores vtriusque ad sedē apostolicā accesserūt ⁊ super ipsa snia ⁊ alijs articulis litē sunt contestati. ⁊ qꝛ de his in p̄sentia pape non poterat fieri plēa fides cōmisit papa cām iudicibus sine debi to terminādā hoc adiecto in cōmissione vt

non obstarent lr̄e p̄ter assensū partium an tea impetrate. dictus nobilis citatus ꝓposu it ꝙ per lr̄as non erat procedendū ex eo ꝙ Guil. qui litteras illas impetrauerat falsas extiterat ꝓcurator qꝛ ante īpetrationē illarū mandatū ꝓcuratoriū fuerat reuocatū. vnde per tales lr̄as respondere non tenebat. Ex aduerso ex parte capituli dicebatur ꝙ ad papā vel ad capitulū talis reuocatio non ꝑ uenit. Judices interlocuti sunt se debere ꝓ cedere per lr̄as illas. tādē petebat ꝓcurator capituli vt iudices inspicerent predictā īdul gentiā ꝓcurator illius nobilis ex aduerso re spondit ꝙ per litteras illas procedendū nō erat ostendēs alias posterius īpetratas con tinentes vt si de partiū ꝓcederet voluntate cām terminarēt eandē: alioquin cām sufficiē ter instructā remitterēt ad sedē apostolicā. Ex parte capituli fuit allegatū illas litteras non valere: qꝛ impetrate fuerūt per eūdem Guil. post reuocationē mandati. vnde litte re non valebant: iudices dubitauerūt vtrū ꝑ primas vel secūdas litteras deberent ꝓce dere. Consultus papa respōdet ꝙ fm̄ statu tū concilij lr̄e apostolice īpetrate sine specia li mandato dn̄i non valēt nisi esset de illis ꝑ sonis a quibus non exigitur de iure māda tum. Unde mandat ꝙ si reuocatio mandati ad ꝓcuratorē illius nobilis ꝑuenit ꝓcedant in negocio circa continentiā priorū litterarū non obstātibus posterioribus: qꝛ multo mi nus valēt lr̄e que īpetrantur ab illo a quo reuocatū est mandatū ꝙ̄ si nullū mandatū habuissent. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ re uocatio procuratoris dati ad lites perueni re dꝫ ad iudicē per aduersariū alias non te net reuocatio ⁊ valēt ea que cū tali procura tore facta sunt in iudicio. Itē reuocatio pro curatoris dati ad īpetrādū siue ad negociū ꝑuenire dꝫ ad ipsū ꝓcuratorē. Itē non va lent lr̄e īpetrate sine speciali mandato dn̄i. Idē abbati sancti iacobi.

Significāte. Ca sus. Quidam nomine robertus im petrauit lr̄as ɔtra guil. sub hac

forma. Conquerit̄ R. de guil. remēsis dio cesis super quibusdam pānis Guil. citatus coram iudicibus excipiēdo proposuit ꝙ cū non esset de remensi diocesi. sed de leodiñ. ꝙ per huiusmodi lr̄as non poterat cōueniri cū de diocesi leodiñ. nullā faceret mentionē ⁊ q͛ iudex hanc exceptionē admittere dene garet ad se. apo. appellauit. Unde pa. man dat. q. si est ita reuocetur in irritū quicquid factum fuit post appellationem. Nota ꝙ si gnificatio vnius hominis nō extenditur ad aliud. Itē error nois viciat rescriptum et idem in sequenti capitulo.

Idem.

ROdulphus.

Casus. magister. r. impetrauit lr̄as a sede apostolica i hac for ma. Cōqueritur magister. R. ꝙ eps̄ saginē. super redditibus ⁊ rebus alijs iniuriant̄ ei dē iudices sup clausulā generalē: ⁊ quidam alij radulphū clericū sancti cristofori sup ip̄a ecclesia citauerūt eundē rodulpho recipiēdo ꝑposuit corā eis ꝙ cū eēt de ciuitate saginē si. ⁊ sub illa clausula quidā alij diocesis sagi nensis nullus de ciuitate sagineñ. intelligitur includi ꝑ clausulā illā nō poterat conueniri quia dicti iudices exceptionē huiusmodi ad mittere noluerūt ad sedē ap. appellauit. mā dat papa vt si ē ita in irritū reuocet̄ quicq̄d post appellationē inuenerūt esse factum.

Idem abbati.

SIgnificauit.

Casus. S. ⁊ B. laici īpetraue runt litteras a se. apo. sub hac forma: conquesti sunt nobis. b. ⁊. g. ꝙ eps̄ tu lensis ⁊ q̄dam alij clerici ⁊ laici super tali re ⁊ rebus alijs īiuriant̄ eisdē iudices per clau sulā generalē citauerūt comitissam namucē. pro eo q̄d ipsa successerat fratri suo in comi tatu tui quandā sūmā pecunie dicti. b. ⁊. g. mutuauerāt: ⁊ sic eā tan꜂ heredē conuenie bant. Ipsa per ꝓcuratorē suū fecit excipi co ram ipsis: ꝙ cū adhuc frater ipsius mulieris viueret: quando eedē lr̄e impetrate fuerunt nec ꝑ lr̄as illas dū viueret frater eius fuerat ad iudiciū euocatus ꝑ lr̄as illas nō poterat cōueniri. ⁊ quia iudices hanc exceptionē ad mittere noluerūt se ap. mādat papa ꝙ si ē ita totū ꝙ post appellationē factū est in irritum reuocetur. Nota ꝙ successores illorū ꝑ clau sulā generalē poterant cōueniri eis defunctis re integra cōueniri nō possunt: sed facta cita tione heredes illorū bn̄ ꝑ tales lr̄as poterūt cōueniri: ⁊ ita ꝑ citationē rescriptū extendit ad heredes: licet rescripta stricti iuris eēlean tur.

Idē. a.

EX insinuatiōe

Quidam clericus io. noie īpetra uit lr̄as ꝑceptorias sup ꝓuisiōe ipsius ad ep̄m ambiareñ. ⁊ postmodū ad iu dices istos lr̄as executorias impetrauit sibi ep̄m supradictū in quibus cū de monitorijs fiebat mētio eps̄ ꝓposuit corā iudicibus ꝙ sup hoc nullas monitorias recepat ⁊ consue tudo ē ecclesie vt ꝑceptorie nō detur nisi mo nitorie ꝑcesserint vnde ꝑ eas veritate tacita īpetratas ꝓuidere nō tenebat̄ eidē. Consul tus papa respondet ꝙ si sup hoc mille moni torie ꝑcesserunt supsedeāt executorijs dūmō executione de monitorijs fecerunt mētionē. alioquin ꝓcedāt ꝑ executorias iuxta tradi tam sibi formā. ¶ Nota ꝙ si rescriptū faciat mētionē alterius rescripti primū exhibendū est ꝑ hanc decretalē colligit̄ cōsuetudo eccle sie in beneficijs ꝯferēdis vt primo detur mo nitorie: postea ꝑceptorie: vltimo executorie: ⁊ tunc d꜂ fieri mētio de monitorijs in ꝑcep torijs aliquando mandat papa primo loco monitorias ⁊ executorias simul.

Idē nouiensi epo.

MAndatum.

Papa manda uit epo nouineñ. vt magistrū. f. faceret recipi in canonicū ⁊ in fratrē ecclesie sue si ꝓ alio ibidē nō scripserit qui huius gr̄am ꝓsequatur: sed eps̄ iā alium ad mandatū pape receperit qui beneficium obtinuerat: dubitauit vtrū teneretur ꝓsequi mandatū apostolicā ex eo q̄d dicebatur in

mandato si ꝓ alio nõ scripsimus qui huius grãm ꝓse quatᷣ: cũ nullus ꝓsequatᷣ hanc gratiam sꝫ iã essꝫ ꝓsecutus. Consultus papa respondet ꝙ ex quo aliũ nõ recepit ad mandatũ suũ: mãdatũ istud exequi nõ tenetur quia non est intentio pape grauare ecclesiam sup receptione duoꝝ. ¶ Nota ꝙ papa ꝓpter suas lr̃as non intẽdit aliquos grauare sup plurimũ receptione nisi in litteris hoc dicatur.

Idem.

L Itteris apostolicis.

Honorius mandauit quibusdã canonicis ꝑ lr̃as monitorias vt. S. subdiaconũ reciperent in canonicũ ⁊ in fratrem demũ mortuus est ho. dñs gregorius mãdauit ꝑ lr̃as executorias vt dictũ subdiaconũ reciperent in canonicũ ⁊ in fratrẽ ⁊ sic fuit receptus. postea vero idẽ gregorius mãdauit eisdẽ vt. S. clericũ reciperẽt in canonicũ ⁊ i fratrẽ nisi ꝓ alio ꝑ ipsũ essꝫ eoꝝ ecclesia grauata dicebãt canonici ꝙ nõ tenebantᷣ illũ cũ aliũ ad mandatũ eiusdem grego. recepissent mandat papa vt illũ. S. clericũ recipiant in canonicũ ⁊ in fratrẽ nõ obstante ꝙ. g. subdiaconũ ꝑ lr̃as executorias ipsius greg. recepissent cũ factũ honorij potius q̃ suũ fuerit prosecutus. ¶ Nota ꝙ successore factũ antecessoris debet perducere ad effectũ saltẽ de honestate.

Idem.

A bbatem

Dominus papa mãdauit sancti ꝑculi vt. S. clerico in aliqua ecclesia sui monasterij ꝓuideret. postea mandauit diocesano ꝑ lr̃as generales vt alij clerico faceret ꝓuideri i diocesi sua vbi ꝓ alio scriptũ nõ esset. Eṕs cõpellebat abbatẽ vt illũ clericũ in aliqua sua ecclesia faceret recipi. abbas dicebat ꝙ iaꝫ recepat mandatũ ꝓ alio vnde eṕs non poterat cõpellere ipm ꝑ lr̃as generales ad ꝓuisionem illius. Consultus papa respõdet ꝙ abbas ad hoc cogi nõ põt nec eũ eṕs aggrauare sup cõferẽdis ecclesijs aut bñficiis etiaꝫ si eṕs facultatem hẽat ꝑ easdẽ lr̃as ꝓuidẽdi.

Ex hac decretali nota ꝙ primo presentauit suas lr̃as ei ꝓuideri debuit nec põt compelli vt aliũ ꝓuideat ꝑ alias lr̃as: vt hic pateat.

Idem.

A b excõmunicato.

Quidaꝫ prelatus excõmunicauit aliquẽ subditũ suũ cõtra formã concilii generalis. s. nulla admonitiõe ꝑmissa: ille conquestus fuit dño pape: vnde mandat papa illi excõicatori vt si ita est ipsum sine difficultate absoluat: alioqui mandat aliis vt illũ absoluãt si excõmunicatum ipm nõ duxerit absoluendũ sup verbis istis si est ita orta est dubitatio: vtrũ ista cognitõ ꝑtineat excõmunicatori an aliis quibus hoc mandatur: dicitur hic ꝙ ista cognitio non demandatur executori qui de facto suo certus esse debet sꝫ aliis demãdatur. ¶ Nota ꝙ qui contra cõciliũ excõmunicatᷣ sine difficultate debet absolui. Itẽ nemo debet proprium factũ ignorare.

Idem.

S I proponente.

Aliquis habebat modicũ beneficiũ de quo nõ poterat cõmode sustentari ĩpetrauit lr̃as sup obtinẽdo beneficio ꝓponens se nondũ beneficiũ assecutum nullã faciendo mẽtionẽ de ipso beneficio licet modico dicitur ꝙ lr̃e valent velut fraudulenter obtente. ¶ Nota ꝙ quãtũcunqꝫ modicũ sit beneficiũ semꝑ de ipso facienda est mentio si aliud beneficiũ voluerit impetrare.

Idẽ eṕo parisiensi.

Q Uia nonnulli

Casus. Sex vicia in hoc capitulo reprobantur. primo reprehenduntur illi qui lr̃as sub nõie suo impetratas aliis eiusdem nominis tradũt ⁊ qui eas tali modo recipiunt. Iteꝫ ⁊ illi qui trahunt alios ad iudiciũ cõtra quos nihil habẽt questiõis. Itẽ illi qui litteras trahũt ad futura negocia que nondum erãt tempore ĩpetrati rescripti. Itẽ ⁊ illi qui sup vno negocio trahunt reũ super pluribus ꝑsonalibus actionibus coram diuersis iudicibus que sub vno

cōmodius tractarentur. Itē reprehenditur
reus qui eodem tempore trahit actorē ad di
uersa loca vel indetermiate ad villā que hз
cōe nomen cū pluribus villis. oēs iste perso
ne que maliciā hanc exercent carere debent
cōmodo litterarū ⁊ in expensis debent parti
alteri cōdemnari.

De cōsuetudine. Gregorius quartus.

COnsuetudies
Consuetudies que ecclesiis gra
uamen inducūt penitus sunt ex
tirpande. Idem capitulo lu.

EXlitteris. Casus
Talis
erat consuetudo in dacia ꝙ si a
liquis in sanitate seu etiā in vlti
ma volūtate vult ꝑ remedio peccatorū suoꝝ
cōferre locis religiosis aliquas possessiones
accipiebat modicū terre in extremitate pal
li quod manu prelati sustinetur ⁊ ponit̄ sup
altare sub testimonio vidētiū ⁊ audiētiū: hu
iusmodi donatō vulgariter appellatur scota
tio: quidā malitiose nitebantur hmōi dona
tiones infringere pro eo ꝙ solēnitas testamē
torū in huiusmodi vltimis voluntatibus nō
seruabatur: significatum hoc fuit dño pape
vnde mandat quibusdā ꝙ huiusmodi dona
tiones que pretextu talis cōsuetudinis fiunt
locis religiosis vel etiam sunt collate faciūt i
uiolabiliter obseruari qꝛ huius signū ꝙ ap
pellat̄ scotatio nō solū est argumētum facte
donationis sed etiā tradite possessiōis. No
ta cōsuetudinē obseruandā esse in donatiōi
bus in vltima voluntate factis locis religio
sis. Itē ꝙ possessio trāsfertur ꝑ aliū actuз ꝙ̄
ꝑ traditionē ipsi⁹ rei trāslate. Idē epō elieñ.

ADnostram
Casus. In diocesi pictanieñ.
talis erat consuetudo in causis
ecclesiasticis ꝙ cū aliqua causa tractatur ibi
dē auditis allegatiōibus vtriusqз partis ab
his qui presentes sunt sapiētibus ⁊ insipiēti
bus queritur qd iuris sit super cā illa: ⁊ qd
illi dicunt vel aliquis eoruз de consilio pre
sentium ꝑ sñia seruat̄. ꝑuenit hoc ād noticiā
dñi pape. scribit papa epō pictauiēsi dicens
ꝙ talis consuetudo canonicis obuiat institu
tis ⁊ ideo nullius debet esse momēti qꝛ sñia
a nō suo iudice lata nō tenet. vnde mādat ei
dē episcopo vt causis subditoꝝ suoꝝ postq̄
sibi de meritis ipsarum cōstiterit sñiam ꝑmi
ferat fm ꝙ postulat ordo inter p̄missa cōsue
tudine non obstante. Nota ꝙ cōsuetudo
cōtra canones introducta ⁊ que aīo sit ratio
nabilis non valet. Itē sñia a non suo iudice
lata non tenet. Idem decano.

QUanto Quidaз sa
cerdotes apō
cōstantinopolim conferebant sa
cramentū cōfirmationis crismā
do in fronte baptisatos: quod sacramētuз a
tempore apostoloꝝ soli epi conferre debent
per manus impositionē: sed ipsi ad suā exe
cutionē solā consuetudinē allegabāt. Papa
mādat vicario suo vt oibus presbyteris di
stricte prohibeat ne de cetero talia sacramē
ta conferre presumant qꝛ lз non sint a fideli
bus contēnenda: tamē tucius est ea omittere
sine periculo ex necessitate que legeз non hз:
quē illa recipere ab his qui ea conferre non
possunt quia vmbra quedā solūmodo osten
ditur in ope: veritas autē in effectu nō subest
Nota ꝙ consuetudo non excusat in delictis
Itē nihil confert ⁊ ita ꝑ non dato habetur
quod datur ab illo qui dare non potest.
Idem decano.

CUm inter vos. Canoni
ci sancti petri de cu
ria habebant priuilegiū vt tem
pore interdicti possent celebra
re diuina: occasione huius priuilegij tempe
interdicti positi in ciuitate cenomanēsi cele
brauerunt diuina pulsatis cāpāis ⁊ alta vo
ce ac si nullū esset interdictū: vnde orta ē cō
tentio inter ipsos ⁊ canonicos cenomanē. sed
canonici sancti petri allegabāt ꝙ ecclesia sua
libera erat ⁊ exēpta: ⁊ tpe generalis interdi
cti de consuetudine celebrant diuia pulsatis
cāpanis interdictis ⁊ excōicatis exclusis. do
minus papa cōsiderās ꝙ ex tali consuetudi

ne si qua foret frāgeret neruꝰ ecclesiastice dis cipline decernit illā ꝯsuetudinē de cetero nō seruādā. Nota cōsuetudinē non valere ꝙ contra statū ⁊ disciplinā ecclesie est.

Cum olim Eps lōdoniēsis petiit a domino papa liniā ut posset in ecclesia sua ꝯstituere precentorē. dn̄s papa petitā liniā cōcessit dummodo in cōferendis sibi redditibus nulli faceret preiudiciū: ita ꝙ precentor ille in sessionibus ꝓcessiōibus ⁊ aliis illā hēret dignitatem in ecclesia londoniēn. quā habēt alij precentores in ecclesiis anglicanis: ⁊ sic epus cōstituit precentorez: ꝓcentor ille taliter institutus occasione lr̄arū dn̄i pape: quedā in preiudiciū aliarū dignitatuz nitebat̄ vsurpare. vnde alij personatū habētes in ecclesia lōdonēn. cōquesti fuerūt dn̄o pape. mādat papa epo heliēn. si f̄m diuersas cōsuetudines locorū precentores. alij diuersas habent dignitates in ecclesiis anglicanis faciat illū ꝓcētorem esse ꝯtentū illa dignitate quā pōt haber̄ sine preiudicio aliorū saluis rōnabilibus et approbatis cōsuetudinibus ecclesie londoniēn. Ex hac decretali nota ꝙ noua dignitas sine licentia institui nō dꝫ. Itē in dignitatibus diuersa pōt esse cōsuetudo in eadem ꝓuincia. Itē in preiudiciū aliarū dignitatū noua dignitas institui nō debet. Itē consuetudines approbate ipsius ecclesie nihilominus in sua maneant firmitate. Idem.

Ad venerabilis. Eps hostiēsis ⁊ J. sancte crucis presbyter cardinal̄. erāt legati in almania inuenerūt ꝙ quidā abbas monasterij hoc ꝙ ad romanā ecclesiā ptinet nullo medio transiuerat ad monasterium orbiēn. qd̄ est similiter sedis apostolice speciale sine licentia domini pape vel eius legati: nec petita nec hita cōfirmatiōe. abbas in suam defensionē allegabat generalez ꝯsuetudinem illius terre. Consultus papa sup hoc respondet ꝙ talis cōsuetudo canonibus inimica corruptela potius dꝫ dici: ⁊ iō papa mādat eā de cetero nō seruari. Nota ꝙ cōsuetudo ꝯtra canones obtēta nō valet. Itē nullus sine licentia sui prelati dꝫ ecclesiā suā dimittere nec aliā accipere. Idem.

Cum dilectus. Vacāte monasterio andreñ. electus fuit quidā monachus eiusdē mōasterij. v. noīe in abbatē: monachi harof. monasterij huic electiōi se opponētes dicebant electiōem andreneñ. cenobij de suo monasterio faciēdā: ꝓpter qd̄ questio tā sup electōe ꝑdicta ꝙ̄ sup iur̄ eligendi abbatē delata est ad se. apo. in presentia pape ꝓponebat dictus. v. monachus ꝙ tā de iure cōi ꝙ̄ de priuilegio speciali ad capitulū andreñ. monasterij pertinebat electio. vnde petebat electiōem de se factā ꝯfirmari. ꝓcurator monasterij harof. ꝓposuit ex aduerso ꝙ olim ad petitiōem patronorū monasterij andrenē. fuit a dioce. epo cōstitutū vt si locus ipse in tātum cresceret vt abbas ꝯstitueretur ibidem electio abbatis ipsius penes fr̄es eiusdē loci ⁊ capitulū harof. penderet: ⁊ obtentu huius statuti sic fuit longis tēporibꝰ obseruatū vt mōasterio ādrenē. vacāte mōachi eiusdē loci de gremio harof. monasterij sibi eligebāt aliquē in abbatē. vnde cū electio ipsa fuerit cōtra ꝯstitutū predictū ⁊ ꝯsuetudinē que ē optima legū interpres celebrata merito cassari debeat ⁊ mandari fr̄ibus andrenē. vt de cetero eligāt sibi abbatē de monasterio harofen. Insuper allegauit ꝙ electio ipsa facta erat de suspenso ⁊ a suspensis. ⁊ iō etiam electio nō tenebat dominus papa. auditis hic inde propositis qꝛ ꝯstitit ei ꝙ electio facta fuit de suspēso ⁊ a suspēsis eā cassauit iusticia exigente. i. cassā ⁊ irritā nunciauit: verūtamē qꝛ predictū statutū ita possꝫ intelligi qd̄ per illud nō ōrogetur iuri cōi nec priuilegio hoc mō vt electio ptineat ad capitulū andrenē. ⁊ ꝯfirmatio ad capitulū harofen. mādat papa quibusdā ꝙ si monachi harofen. talē cōsuetudinē ꝓbauerit ꝑ quā preiudicetur iuri cōi videlicet ꝙ monachi andrenen. eligerent sibi abbatē de monasterio harofeu. f̄m illaz

ɔsuetudinē debeant iudicare electionem an drenē.monasterii de cetero faciēdā q̄ si talē ɔsuetudinē non ꝓbauerint adiudicent mo nachis andrenē.ius eligēdi abbatē vt liberā hēat potestatē vel de gremio sui monasterij vel aliūde eligēdi sibi abbatē p̄sentando ip̄z karoferen̄.capitulo vt si canonica fuerit ele ctio p capitulū karoferen̄.cōfirmetur. Nota ex hac decretali primo q̄ electio facta de su spenso ⁊ a suspēsis nō valet:⁊ intellige de su spensione hois ⁊ nō canonis. Itē ɔsuetudo i terpretatur legē siue statutū epo vt p ip̄am consuetudinē declarat statutū quod dubiū poterat esse. Itē quādiu ius cōe seruari pōt nō debet recedi ab ipso.itē ɔsuetudo p̄scrip ta p̄iudicat iuri cōi vt de aliēa ecclesia tātū eligāt quod ē ɔtra ius cōe. Itē p statutū pre dictū p̄iudicatur epo dioceſ ⁊ non capitulo andrenē:cessante ɔsuetudie q̄z eps de iure cō muni ipsam elcōnē dēret ɔfirmare.

Honorius tertius pari.capitulo.

Cum consuetu dinis. Canonici parisienses irrequisito epo suo ⁊ sine suo cō sensu quasdā ɔsuetudines ecclesie sue imuta uerūt:⁊ quasdā fecerūt de nouo.dicit papa q̄ auctoritas ɔsuetudinis nō est leuis ⁊ noui tates quādoq̄z discordiā inducūt. vnde p̄ci pit q̄ sine ɔsensu ep̄i canonici nō imutēt con suetudies ecclesie nec nouas inducāt: q̄ si fe cerint decernit irritas ⁊ inanes. Nota q̄ oīa faciēda sunt in ecclesia de ɔsensu ep̄i ⁊ cano nicoꝝ nisi ɔsuetudo sit in ɔtrariū. Idē ma.

Ex parte. In qua dā terra fuabant due cōsuetudies. Pri ma erat q̄ si aliquis deueniret ad inopiā quocūq̄z cāu siue aliquo mō amit teret bona sua poss̄z aliēare bona vxoris sue pro volūtate sua. Alia erat q̄ si vxor alicuiꝰ fidē ɔiugij violaret ⁊ ipse ꝑpter hoc dimitte ret:accipiebat medietatē bonoꝝ viri sui cū potius priuāda eēt oībus bonis mariti etiā dotē suā pdere deberet. Mādat papa q̄ de cetero iste cōsuetudies nō seruētur. Nota q̄ turpes ɔsuetudies seruari non debent.

Gregorius nonus.

Cum tanto. In prima parte dicit q̄ quanto amplius quis in peccato p̄seuerat tanto grauius peccat.vnde ɔtrariꝰ naturale nulla ɔsuetudo excusat q̄z trāsgressio iure natura lis piculū salutis inducit. Scd̄o dicit q̄ con suetudo lōgeua nō est vilis tamē nō adeo va let nisi p̄iudic̄z iuri cōi siue positiuo. nisi illa ɔsuetudo sit rōabilis ⁊ p̄scripta: q̄z tunc p̄iu dicat iure cōi in loco vbi ɔsuetudo illa fuat. ¶ Nota q̄ ɔtra ius naturale nulla ɔsuetudo valet. Itē ɔtra ius positiuū p̄ualet ɔsuetudo rationabilis p̄scripta.

De postulatione platoꝝ.

Ad hoc in beato. Ca sus. Ecclesia senonē.vacante canonici senonē ses l̄z ab initio in discordia fu issent tandē ɔueniētes in vnū epm altisiodo nen.in suū archiepm postularūt.postmodu̾z p magistꝝ.l̄z.ꝓceptorē suū petierūt a domi no papa vt postulatiōem admitteret ⁊ eidē epo daret licētiā trāseūdi ad ecclesiā senon̄. S̄z dominus papa anteq̄ dictus magister ad ip̄m accederet intellexit ꝓ certo q̄ dictꝰ eps interdicti s̄niam quā dominus papa ꝓ tulerat in terrā regis francie nō fuauerat q̄ idē magister nō negauit in p̄sentia pape req̄ situs allegās q̄ s̄niam ipsam seruare nō tene batur q̄z nō peruenerat ad noticiā ipsius ep̄i p l̄ras pape nec p l̄ras legati q̄ s̄niam publi cauit nec p mandatū alicuius executoris. in super allegauit q̄ dictus rex in altisidioren̄. dioceſ terrā ꝓpriā nō hēbat: vnde iterdictū nō extēdebat ad diocesim altisiodorē. Sup hoc scribit capitulo senonen. dicēs q̄ prima allegatio nō sufficit nec ꝓficit ad excusatio nē ep̄i altisiodorē.q̄z cardinalis s̄nia̾z iterdi cti publice promulgauit multis p̄sentibus ⁊ s̄nia illa in regno frācie a multis publice ser uabat.⁊ quando aliq̄na ɔstitutio publice ꝓ mulgatur nō ē necesse q̄ singuloꝝ auribus i timet: s̄z sufficit ad hoc vt quilib̄z eā seruare

tenetur quod est publice ꝓmulgata: ⁊ quod ita sit ꝓbatur p cōciliū sardinēse cuius verba hic ponuntur. ad aliā allegationē respondet ꝙ nō valet ꝙ dictus rex in altisiodoreñ. dioceſi terrā ꝓpriā dicitur nō habere: qa totā terrā regis francie mādauit subici interdicto ⁊ cardinalis interpretatus fuit mādatum pape ⁊ sñiam interdicti promulgauit in terrā illā que regi tunc temporis adherebat ⁊ terra illa altisiodorē. adherebat tunc ipsi regi. ꝓterea ex alia cā excusari nō potuit ex eo ꝙ nouerat metropolitanā ecclesiam suaꝫ seruare sñiam interdicti: vnde ⁊ ipse eā suare debebat. Dominus papa his premissis qꝫ ſm apostolū omnem inobediētiā dꝫ punire ꝯsiderās inobediētiā ipsius epi ꝑdictam postulatiōem repulit vt indignā nō ꝑpter postulantē ecclesiā sꝫ ꝑpter postulatā ꝑsonā: cum obediētia nō ꝓdesset humilibus si cōtempt⁹ contumacibus nō obesset. in fine dicit ꝙ cuꝫ hominē nō postulassent indignū nō amisissēt potestatē eligendi de gratia tamē cōcedit eis dē vt de persona idonea ecclesie senonē. debeant ꝓuidere. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ ea que publice fiunt nulli licet ignorare. iteꝫ ꝙ metropolitana ecclesia seruat suffraganee debēt obseruare. Jtē oīs cōtumacia punienda est. Jtē qui non obseruauit interdictū ineligibilis efficitur.

Bonememorie. Ecclesia rauēnate vacante quidē canonici rauēnates postularunt epm imolēsem. quidā vero postulauerūt sancte praxedis pbrm cardinalē. postulationes iste delate sunt ad sedē apo. Papa auditis allegationibus vtriusqꝫ partis taꝫ de iure ꝙ̄ de facto. papa ēt allegauit plenius ꝑ vtraqꝫ parte. papa considerans ꝙ ꝑñtia cardinalis vtilior esset nō solū ecclesie romane verū etiā ecclesie generali ꝙ̄ ecclesie rauēnati. ⁊ iō volēs ꝑferre cōeꝫ vtilitatē priuate postulatiōem cardinalis nō admisit. Ex alia ꝑte cōsiderans ꝙ eps imolēsis a minori quaꝫ a tertia parte fuerit postulatus: ⁊ hmōi postulatōes i discordia factas romana ecclesia admittere nō ꝯsueuit: quia quādo etiā in cōcordia fiūt non tam ex iure ꝙ̄ ex gr̄a mouetur postulationē imolēsem non admisit mandans capitulo rauennati vt in ꝑsonā idoneā conuēire ꝓcurēt. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ iudex pōt supplere ð iure ⁊ etiā de facto quod aduocati obmittunt. Jtē cōis vtilitas preferri debet priuate. Jtē postulatio ⁊ iuri ⁊ gratie nititur.

Gratum. Canonici senonē. receptis literis cassationis postulatiōis ꝑdicte frauduléter suppresserūt lr̄as ipsas legatus tamē apostolice sedis qui sup hoc mādatū apostolicū recepat mandauit predictis canonicis vt ad electionē procederent canonice celebrādā. quidā canonici senonē. postulatiōem cassatā a domino papa iterū innouarūt: qdā alij canonici licet essent numero pautiores postulauerūt epm cameracen. Cardinalis intelligens ꝙ illi qui postulatiōem cassatā inouarūt essent eligēdi seu postulandi potestate priuati ⁊ iō ad alios licet numero pautiores esset postulandi auctoritas deuoluta postulationē factaꝫ de cameraceñ admisit. dominus papa ꝑdictū cameraceñ. absoluit a vinculo quo tenebat̄ ecclie cameraceñ. ⁊ cōfirmauit factū legati. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ qui ꝑsonā indignā eligit vel postulat amittit potestatē eligendi et potestas ad alios licet pautiores deuoluit̄.

Bone memorie Casus. Ecclesia strigoniēsis vacāte canonici strigoñ. postulauerunt archiepm colloceñ. quidam suffraganei strigonieñ. ecclesie. s. quinqꝫ ecclesieñ. epm ⁊ qdā alij huic postulatiōi se opposuerūt dicētes ꝙ eis contemptis ⁊ exclusis qui ius in electione habebant: huiusmodi postulatio facta fuit ꝑpter quod nuncij vtriusqꝫ partis ad sedem apostolicam accesserunt: sed nūcij capituli econtra respondebant ꝙ suffraganei de gratia solūmodo fuerant requisiti sed ipsi suum concilium denegarunt ⁊ alia etiā proponebant contra ipsam postulationeꝫ quia de

bis non cōstitit domino pape: ita vt sup hoc duxit prouidendum si suffraganei subsistere voluerunt in contradictione sua ⁊ canonici strigonieñ. voluerunt instare sue postulatiōi vtraq; ps ꝓcuratores idoneos ad sedē apostolicam debeat destinare. si vero suffraganei volunt desistere a sua contradictione et canonici volunt in suo proposito ꝑmanere: mittant personas idoneas que dominuz papam reddant certiorem super negotio postulationis: si autem suffraganei in ꝯtradictiōe persistere voluerit ⁊ canonici diffidāt de iure suo aliam personam idoneam sibi prouideant canonice in pastorem. Istud fuit primum mandatū sed anteq̄ istud mandatum ad capitulum peruenisset: quidam canonici temere recedentes a postulatione quam domino pape presentauerat alijs persistentibus in sua postulatione predictum quinque ecclesieñ. episcopum postularunt suam postulationem domino pape presentantes sed dominus papa eam non admisit cum facta fuisset in maiori contradictione quam prima ⁊ contra formam mandati predicti. mādat capitulo vt personam idoneam sibi ꝓuideant in pastorē requisito suffraganeorum assēsu si de consuetudine antiqua esset requirendus: alioquin papa ꝓuideret ecclesie de pastore. Istud secundum mandatum cum ad capitulum ꝑuenisset canonici innitentes mādato priori suffraganeos ad concordiam reuocarunt preter episcopum quinq; ecclesieñ quo facto receperunt secundū mandatum ⁊ illi qui colloceñ. postularunt eādem postulationem inouarunt: reuersis quibusdam qui dictum episcopum postularunt. Alij volentes ꝓcedere iuxta tenorem secundi mandati ad capitulum ceteros conuocauerunt: sed illi voluerunt conuenire cum illis illi credētes penes se remansisse potestatē eligendi dictuz episcopum iterum postularunt: ꝓpter quod vtraq; ps ad sedem apostolicam accessit. Auditis rationibus ⁊ allegationibus vtriusq; partis. scribit papa sup hoc capitulo strigonē. dicēs ꝙ non nocet discordia illoruz q predictum epm postularunt quia primo in postulatiōe colloceñ. oēs conuenerūt ⁊ ꝯsensum suum ꝓprijs subscriptionibus roboratū ad sedem apostolicam transmiserunt vnde non potuerunt postea suum consensum mutare. si enim postq̄ postulatio p̄sentatur domino pape possent ab ea recedere postulantes sibi frequenter illuderent: ⁊ ipius iudiciū ab illorum arbitrio ꝓcedere videretur: ⁊ iō papa licet neutram postulatiōem admittere teneretur: tamē quia omnes licet diuersis tēporibus conuenere in colloceñ. postulatiōez ipius admisit: absoluens illū a vinculo quo tenetur ecclesie colloceñ. ⁊ dat ei licētiaz trāseundi ad strigoneñ. ecclesiam sibi postmodum pallium trāsmissurus. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ postq̄ postulatio presentata est superiori nō possunt ab ea recedere postulātes nec mutare consensuz sicut nec post electionem. Item si contēpti volunt postea cōsentire bene valet postulatō siue electō dummodo in forma vel in persona non sit vicium.

Postulationez
dicit papa ꝙ p huiusmōi postulationem nullum ius acquirit postulato: ⁊ ideo sine p̄iudicio alicuius poterat postulationem p̄dictam repellere tamē de gratia mandauit vt partes mitterent ꝓcuratores suos ad ipm vt vtraq; pte p̄sente qđ iustum fuerit decernatur.

Honorius tertius.

Et si una. Canonici calaritani cōcorditer elegerunt in suum archiepiscopum epm sutrinum petentes ipm sibi concedi a domino papa. Rñdz papa ⁊ dicit ꝙ quāuis cōcorditer sit electus cum ipe sit alligatus ecclesie sue sine ꝑmissione pape ecclesiam ipaz dimittere non possit electionem ipam irritauit quia nullo modo debuit eligi sed tantum postulari. ¶ Nota ꝙ epi semper sunt postulandi ⁊ non eligendi quando ad aliam ecclīaz petuntur. Ar. optimum in littera patet quia non possunt cōsen

tire sine licētia pape.

De electiōe ⁊ electi potestate. Rubrica.

Osius episcopus. Casus. Osius eps i cōcilio sardiceñ. dixit. Si aliquis lras populi accepit p quas litteras populus ipsum petat in suum prelatū quia psumptio est contra ipm ꝙ populum corruperit pmio ⁊ mercede: dixit ꝙ huiusmodi fraudes damnarētur: ita ꝙ laicā cōmunionez in fine non recipiat nisi penituerit ⁊ sinodus ipsius sniam approbauit.

Nota laicos in electione repellēdos.

Gregorius.

Postquam dicit in capitulo isto ꝙ qñ cōfirmatio electionis petit a suo supiore: superior inquirere debet de vita ⁊ moribus electi in loco in quo cōuersatur ⁊ si dignus inueniatur ⁊ electio sit canonica cōfirmari dz sine dilatione.

Significasti Dominus papa p nuncios suos misit pallium archiepo panormitano tali cōditione: si ipe sacramētū pstaret sm formā quā ipe papa illi transmiserat p apocrisarios suos ,ppter quod mirati sunt reges et minores regni ꝙ papa ,ppter hoc iuramētū exegit dicētes ꝙ nō ē iurandum auctoritate euangelii: vbi dicitur nolite iurare omnino quod amplius est a malo: nec ab apostolis: nec in cōciliis inuenitur quod sit iurandū. archieps significauit hoc domino pape: ⁊ ipe rescribit ei dicēs: mirētur sup hoc dñm iesuz xpm qui eandē cōditionē apposuit dū dixit Simō petre si diligis me pasce oues meas argumētatur papa ex facto domini. Si ergo dominus q cōsciētias oīum nouit hac cōditiōe fuit vsus multo fortius ⁊ papa potuit apponere hāc cōditionē qui hominū consciētias nō nouit. postea respondet auctoritate euangelii nolite iurare ⁊c. quod amplius ē ⁊c. dicit ꝙ incredulitas eoꝝ qui nolunt credere nisi iuretur facit vt hoc malū. i. iuramētū exigatur domino pmittēte: ⁊ multi etiā post iuramētū pstitū ab vnitate ecclesie ab obediētia sedis apostolice recesserūt quod malum ē ⁊ ,ppter hoc malū iuramētū ,p fide ,p obedientia ,p vnitate dz pstari. dicūt eni ꝙ in conciliis non inuenitur ꝙ sit iurādū: sed hoc nō obstat qz romana ecclesia pstat auctoritatez cōciliis: ⁊ p eius auctoritatē robur accipiūt: ⁊ in cōciliis semp excipitur eius auctoritas. In fine dicit qui insignia sue dignitatis a sede apostolica petūt. dignū est vt signa subiectiōis apostolice sedis exhibeāt p que declarent se habere ⁊ seruare capitis vnitatem. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ in spiritualibus honeste cōditiones possunt apponi. Itē qui petit sibi ab aliis iusticiā exhiberi ei non dz quod iustum est denegari.

Alexander tertius psbytero cardi.

Quod diligentia. Quidā scismaticus reuersus ad catholicā vnitatē electus fuit in epm aqlegiēsis ecclesie suffraganeū q tūc scismatica erat. qdaz cardinalis legatus apostolice sedis quesiuit an electionē ipius deberet cōfirmare. Rñdet papa si a scismatico nullū ordinē recepit ⁊ ipius electio fcā fuit sm formā canonū dūmō nihil adsit qd̄ ipediat pmittit papa dispēsatōe ipius electionē cōfirmari mādans vt eū faciat a catholicis epis suffragāeis aqlegieñ. ecclesie ꝯsecrari salua dicta iusticia ⁊ reuerētia eiusdem ecclesie ad catholicā vnitatē. Nota ex hac decretali ꝙ qui scidit se ab vnitate ecclesie licz redeat ad ecclesie vnitatē de iure cōi nō pōt ,pmoueri. Itē licet platus ecclesie scismaticus sit tamē ecclesie nō piudicat cum redierit ad vnitatē. Itē nota ar. de ,ptestatione.

Licet de vitanda. Casus. In ordinatione romani pōtificis ecclesia sepe passa ē scissurā ,ppter multorū ambitionē ad malū hoc euitandū i po

sterũ. statuit alex. in cõcilio lateranẽ. q̄ si i or dinatiõe sũmi pontificis plena oium cardia liũ nõ potuerit esse concordia: ⁊ due partes ↄcordauerint ⁊ tertia noluerit cõsentire dua bus: vel si aliũ nomiare p̄sumpserit ille q̄ a duabus partibus est electus sine oi excepti one romanus pontifex hẽat: si quis vero de tertia parte ↄsilus episcopatũ vsurpare pre sumpserit excõicationi subiacerũt: ita etiã vt viaticũ sibi denegetur nisi resipuerit. p̄terea si a paucioribus q̃ a duabus p̄tibus elect⁹ fuerit nisi maior ↄcordia interuenerit nulla tenus assumatur: ⁊ predicte pene subiaceat ex eo q̄ de ordinatiõe romani pontificis sta tuitur nullũ fuit p̄iudiciũ canonicis institutis ⁊ aliis ecclesiis in quibus sn̄ia maioris ⁊ sa nioris partis dꝫ preualere: q̄ quod in eis i dubiũ venerit per suuꝫ superiorẽ poterit dif finiri. Sꝫ in romana ecclesia speciale quid statuitur q̄ ibi nullus supior inuenitur. No ta ex hac decretali q̄ ad cautelã futurorum multa statuũtur ⁊ futuris casibus est obuiã dum. Idem.

C Um in cũctis. Casus. Quia quãdo eligeban tur aliqui in ep̄os qui nõ erant idonei moribus scia vel etate. statuit ↄciliuꝫ lateranẽ. quales debeãt esse qui in ep̄os eli gi debeãt ostẽdens hoc p locuꝫ a minori di cẽs q̄ in cũctis sacris ministeriis tria p̄cipue sunt requirẽda. s. etatis maturitas grauitas morũ ⁊ litterarũ: scia ergo multo fortius hec in ep̄o sunt requirenda: q̄ cũ ep̄s ad curam sit positus aliorũ. in seipso dꝫ ostẽdere quali ter alii debeãt se habere. ne ergo qđ ꝑpter necessitatẽ tẽporis qn̄q̄ factũ ẽ trahatur ad posteros in exẽplũ statuit cõciliũ lateranẽ. vt nullus decetero eligatur in ep̄m qui iã trice simũ annũ etatis sue pegerit: ⁊ de legitimo sit natus matrimonio qui ⁊ vita ⁊ scia ↄmẽ dabilis demõstretur: ⁊ cũ electus fuerit ⁊ ha buerit cõfirmationẽ ⁊ possessionẽ ecclesiasti corũ bonorũ transacto tẽpore de ↄsecrandis episcopis a canonibus diffinito ille ad queꝫ spectat collatio beneficiorũ ipi⁹ liberã hẽat ↄferẽdi potestatẽ. Secũdo dicit̃ q̄ inferiora ministeria. s. decanatũ archidiacoãtũ ⁊ alia que curã habẽt animarũ annexã nullus reci piat nisi qui iã. xxv. annũ attigerit ⁊ scia et moribus ↄmendabilis demõstretur: cũ autẽ aliquis de predictis assumptus fuerit ⁊ com monitus ad ordinẽ debitũ ꝑmotus non fue rit statuto tp̄e diffinito a canonibus ab illo remoueatur officio ⁊ alii ↄferatur qui velit ⁊ possit ea adiplere: ⁊ si super hoc appellaue rit nullatenus audiatur. ⁊ hoc statutũ nõ so lum de ꝑmouendis sed etiã de iã promotis precipitur obseruari. Tertio dicitur clerici q̄ contra formã istã quãq̃ elegerint eligendi po testate priuatos ⁊ ab ecclesiasticis benefici is nouerint se suspẽsos per triẽniũ: ⁊ ep̄s qui ↄtra hoc fecerit aut ↄsenserit fieri ↄferẽdi p̄ dicta officia potestatẽ amittat ⁊ p capituluꝫ ⁊ si capitulũ negligens fuerit per metropoli tanuꝫ ordinẽtur. ¶ Ex hac decretali primo nota q̄ tria sunt requirẽda circa eos qui ad sacros ordines ꝑmouẽtur. s. etas morũ gra uitas ⁊ scia litterarꝫ. Itẽ ⁊ q̄ de legitimo sit matrimonio natus. Itẽ quicquid hic dicit̃ totũ notabile est. Idem.

C Ausamq̄ꝫ. Uacã te mõa sterio sancte margarite monia les contulerunt potestatẽ eligen di abbatissaꝫ in episcopũ bononiẽ. ꝑmittẽ tes eã recipe in abbatissam quã ep̄us duxe rit eis ꝑuidendũ: moniales vero postmodũ re nõ integra volũtatẽ suaꝫ mutare volebãt mãdat papa quatenus si hoc verũ est illam quo ep̄s eis ꝑuiderit in suã faciat recipi ab batissam si idonea fuerit. ¶ Nota ex hac de cretali q̄ potestas eligẽdi bene põt alii perso ne idonee ↄferri: Itẽ q̄ teneantur illũ recipe qui electus fuerit. Itẽ per hãc decretalẽ vr̃ q̄ potestas taliter data nõ possit reuocari. Idem.

N Osti quomõ. Casus. Quidã electus fuit in ep̄m lincoñ. iste sic electus ante q̃ haberet ↄfirmationẽ cepit administrare ⁊

ꝯferre prebendas ⁊ dignitates: dicit papa ꝙ cũ istius electio cõfirmata nõ fuerit: predicta facere nõ põt. vnde mãdat papa epõ vigor. vt ei precipiat vt si quã fecit ꝯcessionez de predictis eã studeat reuocare. Nota hic ius ꝙ nullus electus ante ꝯfirmationẽ debȝ administrare qḋ si fecerit hoc ipõ dȝ repelli

Idem.

Considerauimus.

Uacante quadã ecclesia qdã canonici appellauerũt ꝙ alij nõ procederẽt ad electionẽ sine illis ⁊ cõtra priuilegia ecclesie sue illi nõ obstante illa appellatiõe elegerũt ioãnem frontinũ appellantes stati ne alij ꝯtra electionẽ aliquid attẽtarẽt. Illi vidẽtes ꝙ nõ detulerãt sue appellatiõi ⁊ ꝯtra tenorẽ priuilegiorũ ecclesie sue ad electionẽ ꝓcesserãt quẽdaȝ aliũ. B. noie elegerũt. delata cã est sup istis electiõibus ad dñm papã. auditis allegationibus partiũ: papa cõsiderãs ꝙ electio ioannis frontini facta fuit post appellationem ⁊ ꝯtra priuilegia ecclesie vidẽs etiaȝ ꝙ electio b. post illã qualẽ qualẽ nõ cassatã ⁊ post ap. quãq̃ oia ad suũ statuȝ debent reduci facta fuit vtrãqȝ cassauit dans canonicis potestatẽ vt aliã psonã idoneã sibi eligãt in rectorem ita tamẽ ꝙ vtriusqȝ p̃dictorũ nõ minꝰ fama ipsorũ integra cõseruetur ⁊ ꝙ in aliis ecclesiis possunt ꝓmoueri ⁊ licet eis in eoꝝ alterũ cõsentire preterq̃ in ista ordinatione. Item nota ꝙ nõ dȝ secũda electio fieri prima non cassata. Itẽ que fiunt post appellatiõem debent reuocari in pristinũ statum. Itẽ lȝ cassetur electio alicuius ꝓpter moduȝ electionis nõ preiudicatur electio qui iterũ possit eligi

Idem.

Suffraganeis

Quidã electus est i archiepiscopũ ⁊ ꝯfirmatꝰ ⁊ querebaẗ vtrũ suffraganei sui possint ad mandatũ ipsiꝰ aliquẽ suffraganeũ suũ electũ in epm ꝯsecrare cũ adhuc palliuȝ nõ receperit i quo ꝯferẗ plenitudo põtificalis officij. Respõdet papa ꝙ suffraganei sui bene possunt ⁊ debent ꝑ mandatum ipsius metropolitani electũ illũ in epm ꝯsecrare lȝ pallium non receperit. Nota ꝙ ꝑ tale mandatũ nihil cõmittit metropolitanus ⁊ est tale mandatũ de iurisdictione non de ministerio ꝯsecrationis.

Super eo

Casus. Aliqs electus fuit ad aliquã prelaturã. cassata est eius electio. ideȝ electus fuit postmodũ ad regimẽ alterius ecclesie queritur an alius electus debeat ꝯfirmari. Respondet papa ꝙ si prior electio nõ fuit cassata vicio psone. Sȝ ꝑꝑ modũ electionis ꝓmotionẽ eius ⁊ in eadẽ etiã ecclesia ⁊ in alia nõ poterit ipedire nisi forte simoniace prauitatis aliquid intercessit. Nota ꝙ cũ cassaẗ electio ꝓpter modũ electiõis nil iputatur electo: nec alicuius notã infamie incidit: ⁊ sic iterũ põt eligi: secus si ꝓpter viciuȝ persone tolleratur.

Cum monasteriũ

Casus monasteriuȝ de pellitia ad tantã dissolutiõem deuenerat ꝙ fr̃es illiꝰ loci obseruãtiã religiõis ⁊ ordinẽ abiecerũt: tãdem vt eoꝝ monasteriũ possent in statũ pristinũ reformare: ꝯuenerũt vnanimiter i quẽdã fr̃em de heremo qui laudabiliter ꝯuersatus fuerat ꝙ cũ suis fr̃ibus ipm i abbatẽ postulãtes a suo epõ. Ep̃s eoꝝ petitiõi p̃buit assẽsum petẽs eandẽ postulatiõem a se. apo. confirmari: ⁊ papa elcõem siue postulatiõem illã canonice factã ꝯfirmauit.

Cum in terra.

In terra ierosolimitana talis i electiõibꝰ ꝯsuetudo seruabaẗ cũ electio alicuius p̃lati deberet celebrari. ꝯuẽtus illiꝰ ecclesie duas psonas noiabat latẽter auribꝰ p̃riarche vel p̃cipis vt sic eẽt i p̃tãte p̃riarche alteꝝ p̃ficere vel vtrũqȝ repelleẽ. Qꝛ ergo talis ꝯsuetudo redũdabat in ꝑniciẽ ecclesiastice libertatis p̃cipit papa illã ꝯsuetudinẽ abolẽdã penitus statuẽs vt i oibus ꝯuẽtualibꝰ ecclesijs forma elcõnis canonice obseruetur: vt electores ꝯueniãt in vnũ vt dẽat electio celebrari: ⁊ iuocata sp̃us sci gr̃a psonã idoneã sibi eligãt in p̃latũ: ⁊ si i psona quã itẽdũt eli

gere esset peccatū vel si modū canonicū non
seruarēt tā diu deliberēt in psona ⁊ in mō q̄
scilicet psonā idoneā inueniant ⁊ modus cāo
nic⁹ obseruetur ⁊ vacāti ecclesie ꝯsulat̄ quo
facto psona electa presentet̄ p̄riarche vel pri
cipi vt suū p̄stet assensū s; ꝑpter hoc non d;
electio ipediri. ¶ Nota q̄ ius eligēdi in colle
giata ecclesia ptinet ad ip̄m collegiū. Item
laici nō debēt̄ interesse nec necesse hēre in ele
ctiōe p̄lati. Itē ꝯsuetudo ꝯtra ecclesiasticam
libertatē extirpanda est.

Trāsmissam Casus Clerici
cuiusdā electi ⁊ ꝯfirmati ꝑ excessi
bus suis excōicabant̄ vel iterdicebātur: aut
etiā suspēdebātur a predicto electo. Ipsi sen
tētiā eius ꝯtēpnētes trāsferebāt se ad cōmer
tia laicorū dicētes q̄ electus ipse nō poterat
eos excōicare suspēdere vel interdicere cum
nōdū esset in ep̄m ꝯsecratus nisi sp̄aliter esset
ei a sede apostolica indultū. ꝯsultus papa re
spondet q̄ exquo ꝯfirmatiōem electiōis acce
pit de talibus ꝯsimilibus liberā hēat ptātē;
excōicandi interdicēdi vel suspēdēdi p̄ter il
la que ꝯsecratiōis ministeriū desiderāt vnde
iurisditionē suā in ipsos libere poterit exerce
re. ¶ Nota p hāc decretalē q̄ electus p ꝯfir
matiōem adeptus est oīa illa que ꝯsistunt in
iurisditiōe i ꝯsecratōe ꝯsequit̄ oīa que ptient
ad episcopalē dignitatē.

Cum interr. Vacā
te ab
bacia scafuseñ. electus fuit i abba
tē. r. senior cū electiōi. monachi quidā se op
ponere curauerūt. r. iunior ⁊ qdā alij. super
hoc cā fuit cōmissa diuersis iudicib⁹. demū
cā ad se. apo. ē delata: cū dictus. r. senior cū
instantia sñiam postulasset. celesti⁹ papa ip
sum. r. ad ꝯponēdū coegit inuitū: ⁊ sic abba
tie renūcians de mandato celestini custodiā
⁊ priorатū eiusdē monasterij recepit dū viue
ret possidēdos: ⁊ idē. r. tali ꝯditiōi l; ꝯsenti
ret inuitus sic domū reuersus ꝯpositōem no
luerūt aduersarij ratā hēre: ⁊ sic obtinere nō
potuit que sibi p celestinū ꝯcessa fuerūt: ser
mo aduersarij ip̄ius manus iniecerūt i eum
temere violētas ⁊ euadēs man⁹ eoꝝ ad se.
apo. appellauit. legatus qdā q erat in ptib⁹
illis ꝑpter illos ⁊ alios excessus suspēdit mo
nachos ⁊ monasteriū interdixit ipsi nō obstā
te sñia ipsa diuina ꝑmptius q̄ȝ antea celebra
rūt: ⁊ post appellatiōe; ab ipso. r. seniore ad
se. apo. interpositā dictū. r. iuniore; in abba
tē elegerūt ⁊ ep̄s diocesis munus ei bñdictio
nis ꝯtulit ⁊ sic iterū. r. senior ⁊. r. iunior p cā
ista ad se. apo. accesserūt corā Innocē. pete
bat dict⁹. r. senior electiōem factā de. r. iuni
ore cassari vtpote factā post ap. ab ip̄o. r. se
niore ad se. apo. interpositā: ⁊ electiōem pri
mo de ipso factā ꝯfirmari cū monachi ꝯpo
sitiōem quā fecerat celestin⁹ noluerūt appro
bare. p̄terea dicebāt electōem factā de. r. iu
niore nō tenere q2 facta fuerat a suspēsis ⁊ d̄
suspēsa psona dn̄s papa his ⁊ alijs allegatis
ꝯsiderās q̄ ex ꝯsensu ꝯpositiōis recepte ab
ip̄o. r. seniore ius q̄ si ex ip̄a electiōe ꝯpetie
rat amisisse ⁊ iō appellare nō poterat ne mo
nachi ad electiōem ꝑcederēt q2 non solēt au
diri appellātes nisi quoꝝ interest: decernit
papa appellatōe; illā legitimā nō fuisse: vn̄
nō potuit ipediri electio p ea;. p̄terea p̄posi
tus ⁊ capitulū ꝯstātiēses significauerūt p lit
teras suas dn̄o pape de interdicto ꝑposito
allegato ⁊ ep̄s significauit eidē q̄ munus ei
bñdictionis impēdit ista duo ꝯtraria vidēt̄
q2 vel scriptura capituli ꝯtradicit facto ep̄i
vel factū ep̄i obuiat scripture capituli. p̄terā
probatum nō fuit q̄ ab interdictis elect⁹ fue
rit: ⁊ ideo papa electiōem ipsam non potue
rit irritare: vnde papa cōmittit causā; ipsa;
vt si constiterit q̄ a suspēsis electio facta fue
rit ea cassata omnino ⁊ condigna satisdatio
ne recepta ⁊ sñia suspensionis ⁊ interdicti re
laxata monasterio de persona idonea cōsu
latur. ¶ Nota q̄ per compositionē renunci
at quis iuri suo. Item q semel renunciat iu
ri suo non potest postea redire ad illud.
Item non auditur appellans nisi cuius in
terest. Item hic habes q̄ vna presumptio a
liam non elidit. Item electio a suspensis fa
cta de suspenso non tenet.

Idem.

Qualiter post obitū. Casus. Ecclesia parmensi vacante canonici quedā in epm elegerūt ille electus ɔfirmatione non dū habita statim cepit administrare. electio ista presentata fuit domino pape vt eā confirmaret: papa examinato electiōis ꝓcessu₃ inuenit ꝙ dictus elect⁹ administrauerat nō habita cōfirmatione recipiēdo a clericis et laicis. Juramenta fidelitatis non attendet ꝙ nemo debet sibi honorē assumere sed qui vocatur a domino tanꝗ aaron vnde ꝑpter electionē de ipso factā cassauit: ⁊ quicqd ex ea vel ob id noscitur esse secutū. ¶ Nota ꝙ nullus d₃ administrare ante confirmationē. Itē cassata pricipali ⁊ oīa accessoria cassata intelligimtur. Itē ꝑpter defectū sciētie repellitur quis a dignitate.

Cum inter uniuersas Casus. Archiepiscopus capuanus apud panormū diē clausit extremū. decanus ⁊ quidem alij cum archiepiscopo apd panormū manētes itimauerūt capitulo capuano de morte sui pastoris mādantes capitulo vt sine episcopis ad electionem non procederent pastoris. Capitulum hoc intellecto miserunt nunciū suum decano ⁊ aliis qui erant panormi. xij. dierū terminū assignātes eisdem infra quē post receptionē litterarū iter arriperēt redeūdi hic rescribit quāuis ecclesiastica ɔstitutio non exigat vt canonici tam remoti ad electionem pastoris vocentur: ⁊ illi precipue qui mortem pastoris antequā capitulum presciuerūt hoc totū significauit capitulum capuanū domino pape. ⁊ ipse super hoc rescribit capitulo dicēs. Quia vero mora periculosa est in electionibus ⁊ sepe damnosa mandat papa capitulo capuano vt inuocata spem. s. gratia personam idoneam per electionē canonicam sibi prouideant in pastorē transmittētes ad sedē apostolicā nuncios per quos vice regia petant assensum ⁊ gratiam confirmatiōis apostolice requirant. Nota ex hac decretali ꝙ illi canonici qui sunt multū remoti ⁊ qui sciunt mortē sui prelati non debent vocari ꝙ ⁊ ipsi venire tenentur ad ecclesiam suam ordinandam. Item nota ꝙ mora in electionibus est damnosa. Item ꝙ aliquis exercet duplex officium. Idem.

Cum nobis oli Casus. Recepto a capitulo capuano mandato predicto canonici ɔuenerunt in capitulo ad tractandū de electione pastoris. archidiaconus cū quibusdam sociis appellauit ne fieret electio nisi canonica ſm tenorē mādati apostolici: ⁊ statim recessit alij qui remanserant in capitulo archidia. ⁊ alios ad capitulū reuocarent vt ſm mandati apostolici tenorē ꝓcederent ad electiōem ⁊ cum ipsi nollent redire credētes potestatem eligendi ad se deuolutā₃ fuisse q dam subdiaconū domini pape in archiepiscopum elegerunt. causa ista ad dominu₃ papam est delata. Papa auditis allegatiōib⁹ vtriusq₃ partis super hoc rescribit capitulo capuano dicens. Cū autē ɔstet appellatiōe₃ interpositā fuisse ne fieret electio nisi canonica videri poterat ꝙ medio tpe nihil debuit innouari: ⁊ iō talis electio iudicāda erit irrita ⁊ inanis post appellatiōem legitimā facta Sed ɔtra hoc sic poterat responderi cū appellatum fuisset non vt nulla fieret electio s₃ vt fieret canonica si cāonica electio fuit postmodū subsecuta nihil ɔtra formā appellationis sed potius ſm ipsam videtur fuisse processum ⁊ ideo electio nō erat aliquatenus irritanda. preterea cum post appellatiōem archidia. recessisset ⁊ alii eum reuocassent ⁊ ipse noluit venire alienos ab electione se fecisse vidētur ꝑpter quod ɔtra electionem nihil posse opponere videbāt. his ergo ⁊ aliis allegatis licet ɔtra personā electi nihil obiectu₃ fuerit. tū vt dicit apostol⁹ manū nemini cito iponas. Diligēter debēt inquiri que circa ꝑsonā electi sūt iquirēda. de lr̄atura ei⁹ cepit inquirere ⁊ licet nō eminētis sciētiē sufficiēs est inuentus sicut didicit ab eis qui ipm cognouerant de etate tamē veritatē scire nō potuit ꝙ tricesimū attigisset. Unde papa volēs

persone pariter ⁊ ecclesie ꝓuidere ⁊ ratiões
⁊ canones obseruare ꝑfatū subdiaconū ↄces
sit in ꝓcuratoré ecclesie capuane cōmittens
eidē liberā administratiōem tā in tēporalibꝰ
q̄ȝ in spiritualibus. ¶ Nota ex hac decreta
li ꝙ si talis appellatio interponatur appello
ꝙ non fiat electio nisi canonica electio cano
nica non ipeditur. Jtē qui vocati ad electio
nē nolūt vēire eligēdi potestatē amittūt ⁊ ad
alios deuoluit. Jtē nota ꝙ supior dȝ ex offi
cio suo inquirere de ipedimēto electi ⁊ de oī
bus ꝑ que electus ⁊ electio reprobetur lȝ con
tra electū vel formā nihil obiciat. Jtē q non
cōpleuit. xxx. annū nō pōt eligi in epm sȝ da
ri pōt ꝓcurator. Jdem.

INnotuit. Eccl'ia vigorniē. destituta pastorē canonici eius
dē concorditer magr̄m. M. ar
chidiaconū eboracē. in suū epm elegerūt vnā
petiuerūt cōfirmatiōem electionis ab archie
piscopo cantuar̄. metropolit̄. ipoꝝ. Sed qꝛ
secrete electus ille absens erat eā distulit con
firmare qui tādē veniēs fuit spōte confessus
ꝙ de legitimo matrimonio nō fuerat ꝓcrea
tus postmodū capitulū a sede apostolica pe
tijt eandē electionē cōfirmari. quidā aūt suf
fraganei cantuariē. significauerāt dño pape
ꝙ fuerat filius cuiusdā militis ex quadā nō
cōiugata ⁊ ingenua susceptꝰ. ⁊ idē magister
idip̄m est cōfessus. super hoc scribit papa ar
chiep̄o cātuar̄. dicēs ꝙ licet canō lateranēsis
cōcilij ab alexā. edituſ nō legitie editos adeo
ꝓsequatur ꝙ electiōem talē inuit nullam esse
tamē nō potuit legem imponere successori vt
cū talibus dispensare nō possit cū par impa
rem nō hēat potestatē. multa enī in hoc casu
dispēsationē inducere videbāt moꝝ hōestas
lr̄aꝝ scia ⁊ fama ꝑsone approbate a qbusdā
frīibus dñi pape q eū in scolis cognouerāt ⁊
electio ↄcorditer facta ⁊ humilis cōfessio cō
fitētis hito ergo diligēti tractatu suꝑ hoc pa
pa intelligēs ꝙ capitulū vigornieñ. eūdē ma
gistrū nō postulauerat: sȝ ꝓinde ip̄m eligit ele
ctiōem p̄dictā canonis p̄dicti auctoritate cas
satā denūciauit irritā ⁊ inanē ꝓcedo capitu
lo vigornieñ. ꝙ ei nō iponit penā exp̄ssam i
canone supradicto nec cōpellit eos ꝓbare ig
norātiā quā allegāt post cassatiōem electōis
p̄dicte supplicatū fuit dño pape vt dispensa
ret cū eo: sȝ qꝛ talis supplicatio noīe capituli
nō fiebat eā nō admisit cū nuncij capituli ad
hoc nō fuerūt destinati decernēs irritū ⁊ ina
ne qcq̄d ante receptionē p̄ntiū suꝑ ordinatio
ne vigorñ. ecclie fuerit attētatum. ⁊ si de vi
gorniē. capitulū dictū magistruȝ duxerit po
stulandū postulatiōem suā apud se. ap. p̄sen
tare procuret. ¶ Ex hac decretali exp̄sse pȝ
ꝙ illegitie geniti eligi nō possunt sȝ tantū dñt
postulari ⁊ electio taliū irrita ē ipo iure ⁊ eli
gētes eligēdi potestate priuati. Jdem.

CUm inter canonicos. Casus. Vacāte ecclesia
saoneñ. canonici ↄuenerūt simł
ad electiōem celebrādā ⁊ singu
li reqsiti cōi ↄsensu p̄positū astēsem elegerūt
excepto. S. subdiacono q prius appellauit
ne dictū prepositū eligerēt morbo epilētico
laborātē ꝓ quo alia vice tanq̄ȝ inabilis fue
rat recusatus nec ad aliā ecclesiā dȝ fieri trā
situs donec repit̄ idoneus in ecclia saoneñ.
postmodū archipresbyter ꝓ pte sua: ⁊ dictꝰ
S. ꝓ se suꝑ qōe ista in mediolañ. archiepm
cōpromiserūt archiep̄m mgr̄m. S. modicē.
canonicū eis dedit i ep̄m ⁊ etiaȝ ↄfirmauit
demū cā suꝑ his ad se. apo. est delata hec ⁊
alia i p̄ntia pape allegata fuerūt. Mandat
papa qbusdā qꝛ ↄstat elcōem de p̄posito p̄
dicto a maiori ⁊ saniori pte capituli celebra
tā fuisse publicatā ⁊ subscriptā elcōem ipsaȝ
debeāt ↄfirmare dūmō dictꝰ p̄positus elcōī
de se facte ↄsenserit cū ꝑ mutuū ↄsensum eli
gentium ⁊ electi quasi ↄiugale vinculum sit
contractū nisi sufficienter sit ostensum eundē
p̄positum morbo epilentico laborare super
quo appellatum extitit circa ip̄m non obstā
te appellatione si qua ex alijs causis superi
us memoratis fuerit interposita que friuole
sunt. nec obstāte eo ꝙ post talē electionem ar
chiepiscopum dicitur esse factū quāuis a ꝑ

tibus cōpromissum fuerit in eundem cuȝ electores ab electione non potuerunt resilire. et idem est etiā si non compromiserunt etiam si dictus prepositus nonduȝ electioni facte cōcēsit: dum tamen velit consentire: electioneȝ illius debeant confirmare dūmodo morbo non laboret obiecto. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ electio bene pōt fieri de aliēa ecclesia non obstante appellatione si qua .ppter hoc interponatur. Item ꝙ vnus auditur contra factum alioꝝ iustā causam allegās. Item p consensum eligentiū ⁊ electi quasi coniugale vinculum est cōtractum. Itē electores post factam electiōem variare non possunt: ⁊ idē est publicato scrutinio ante electionem.

Idem.

Vdum ad. Casus. Vacāte prepositura colonieñ. ecclesie xiiij. canonici elegerunt ꝑpositū sanctoꝝ apostolorum. xxiiij. elegerūt prepositum sancti georgij. super istis electionibus causa fuit cōmissa iudicibus sub hac forma vt si de partium .pcederet voluntate causaȝ terminarent eandem: alioquin eam sufficienter remittant ad sedem apostolicam iudices vero citauerunt partes ad presentiā suam lite contestata receperuntqȝ testes ⁊ examinauerunt eligentium ꝯscientias ⁊ audierunt allegationes vtriusqȝ tandeȝ prepositus sancti georgij dixit ꝙ nolebat stare eoꝝ sententie vnde iudices processum cause ad sedē apo. destinarunt partibus terminū statuēdo quo deberent in presentia domini pape comparere in termino constituto prepositus sanctorum apostolorum accessit ad presentiam domini pape. prepositus sancti georgij non venit nec misit aliquē responsalē. dominus papa diligenter respexit ꝙ .p preposito sanctorum apostoloꝝ faciebat auctoritas .p preposito sancti georgij numerus eligentiuȝ cū primus a. xiiij. secundo vero a. xxiiij. fuisset electus contra prepositum sancti georgij fuit .ppositum ꝙ paciebatur in ordinibus in scia ⁊ etate defectum: sed quia allegationes ipsius quas coram iudicibus allegauit domino pape presentate nō fuerūt non potuit intelligere quid ipse responderet ad obiecta. ⁊ sic causa non fuit sufficienter instructa remissa: ⁊ iō ad diffinitiuam sniam .pcedere non potuit: cōmittit ergo causam sub hac forma vt si notoriū esset vel constaret p ea que iam dicta erant ꝙ ꝑpositus sancti georgij electionis tēpore pateretur defectū vel in ordinibus vel in scientia vel in etate imponerent ei silētiuȝ sup ipa ꝑpositura nō obstāte ipius absentia corporali ⁊ ꝑposito sanctorum apostoloꝝ ꝑpositurā adiudicarēt: aliogn cū quasi a duabus ptibꝰ sit electus ⁊ .ppter hoc appareat ꝙ bono zelo ipm elegerint ipedimētis cessantibus ipius ꝑpositi scī georgij electiōem ꝯfirment alterius electiōe cassata. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ numerus qui multuȝ excedit ꝑfertur auctoritati. Iteȝ cā non dicitur sufficienter instructa nisi allegatōes vtriusqȝ partis iudices audiuerint. Itē tps inspici dȝ electionis an tunc dēat reputari idoneus. Itē ad hoc vtꝰ valeat electio tria sunt requirēda in electo ordo scia ⁊ tēpus. quartū ꝙ sit legitimus.

Idem.

Bone memorie Casus. Ecclesia maguntia vacante ꝑpositus sancti petri magūtini ⁊ qdā alij qui tūc erant absentes: nec accedere poterāt ad ecclesiā magūtinā mandauerūt capitulo magūtino vt sine ipis non .pcederēt ad electiōem pastoris ⁊ ne secus facerēt appellauert. Capitulū magūtiū. nō obstante appellatiōe postulauerūt epm varmacē. appellās si ꝑpositꝰ ⁊ alij ꝯtra suā postulatiōem aliqd attētarēt: ⁊ lnia pape nec petita nec hita trāsiuit dictus varmacē. ad ecclesiā magūtinā ⁊ canonici auctoritate .ppria recepērūt eūdē quo facto ꝑpositus ⁊ alii qui tūc erant absentes vidētes ꝙ capituluȝ appellationi ab ipis facte nō detulerāt ⁊ dictū varmacen. sine licentia pape receperant illi qui cum preposito erant licet numero paucores intelligentes ius eligēdi .ppter alioꝝ delictuȝ

fuisse dictum prepositum in archiepiscopuȝ elegerunt. negociū istud p partes delatū fuit ad sedē apostolicā. auditis que ptes pponere voluerunt: quia de allegatis a partibus domino pape plene nō ↄstitit mandauit episcopo prenestino vt si dictus varmaceñ. recepisset ecclesiā maguntinaȝ quo ad tēporalia vel spiritualia vel ministrasset in ea postulationē de ipso factā irritā nūciaret de gratia concedens eidē ecclesiā varmacē. cū de iure esset vtraqȝ priuādus ꝙ si cōparer̄ contēneret priuaretur vtraqȝ. postmodū vero iquir̄ ret de ipsius prepositi electiōe veritateȝ ⁊ si cōstaret ei de vi quā ipse ꝑpositus ⁊ sui metuebant: electionē cōfirmaret ipsius nō obstā te ꝙ post appellationē electus fuisset qꝛ alij qui non detulerant appellatiōi ↄtra ipsū ap. oppōere n̄ valebant cuȝ frustra iplorет legis auxiliū qui cōmittit in legem. preterea nō poterat ei opponi ꝙ esset a paucioribus elect⁹ quia cū ipsi app. interpositā contempsissent ⁊ preter licentiam pape recepissent: dictum var. se reddidit iure indignos. si vero non recepisset quo ad temporalia vel spiritualia ecclesiam magunti. tunc legatus inquireret tā de electione ꝙ̄ de postulatione ⁊ inquisitione ad sedem apostolicā destinaret legatus vero licȝ omnia essent notoria que ↄtra var. opponebantur ad maiorē cautelam multos testes ex parte prepositi iductos recipit. vnde ipse sm mandatum pape postulationem factā de var. cassauit ⁊ electionem prepositi ↄfirmauit: ⁊ ipm in presbyterum ordinauit: ⁊ in episcopum ↄsecrauit. quo facto nuncij vtriusqȝ partis iterū ad sedē apostolicaȝ accesserunt. Ex parte var. proponebatur contra factū legati ꝙ eo nō citato ⁊ eius sequacibus pcessissent. R̄ndet papa excessus notorius examiatione non indiget: quia factuȝ istud notoriū erat ⁊ omnia ꝑsumūt̄ legitime acta que facta sunt a legato nec possent pbare ꝙ citati non fuerant: qꝛ negantis factum nulla est pbatio sm rerum naturā qꝛ ⁊ si quilibet de se dicit ꝙ non fuit citatus singuli essent in suis testimonijs singulares: ⁊ sicut ad ipm legatum secure nuncium transmiserunt. Jta potuerunt pcuratorē idoneum destiare Dominus papa auditis quecunqȝ ptes pponere voluerunt quāuis ppter auctoritatem iudiciariam ꝑsumantur que a legatis facta sunt legitime acta plus tamē illam rationem aduertit ꝙ aduersarij ipi⁹ ꝑpositi ex tribus causis premissis intantū se reddiderunt idiguos ꝙ contra ipm ꝑpositum nō debent audiri: ⁊ iō ꝙ factū ē de ipo ꝑposito p eos non pōt impediri imo ⁊ si electores ꝑpositi similiter deliquissent se reddidissent idignos. ad papā fuisset deuoluta eligēdi potestas quar̄ dictū ꝑpositū potuissȝ pficere eidē ecclesie i pastorē. ⁊ iō papa cassatiōem varmacē. ratā habet ⁊ electiōem ꝑpositi ↄfirmauit. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ multa notabilia eliciūtur. primo ꝙ eps qui sine licentia pape transit ad aliam ecclesiam hoc ipo pdere debet eam ⁊ ppriā. Jtē canonici qui sine licentia pape ipm recipiūt priuati sunt potestate eligendi: ⁊ potestas eligendi deuoluitur ad alios licet sint pauci. Jtē qui non defert appellationi aduersarij sui contra ipsam appellationem non potest opponere quia frustra implorатur ⁊c. Jtē que a iudice fiunt ꝑsumunt̄ legitime acta qn̄diu in cōtrariū nō ostendit̄ Jtem negatiua directa pbare non potest. Jtem testes singulares non valēt. Jteȝ sicut mittit quis nūcium ita pōt mittere pcuratorem: ⁊ sic per nuncium non excusatur quominus contumax iudicetur. Jtē cum omnes canonici delinquunt in electione ad superioreȝ deuoluitur eligendi potestas. Jtē electio si ue postulatio que nulla est non impedit secūdam. Jdem

Q Uerelam. Casus. Populus saluatoris cum esset in quasi possessione presentandi rectorem in ipsa ecclesia presbyterum elegit in rectorem saluatorē: ⁊ per cardinalem sancte susanne fuit installatus in ipsa. S. tituli sancti vitalis presbyter cardialis per iconomū ecclesie sancte aghate cuius cardialis ipse ē gubernator mouit questionem ↄtradictuȝ. p presbyterū sup ecclesia sci saluatoris cā illa

fuit cõmissa domino Innocẽ. p celestinum dum erat cardinalis. Coram quo petebat ydõeus sancte agathes dictũ pbr̃m ab eccle sia saluatoris remoueri quam occupauerat in preiudiciũ ecclesie sancte agathes ⁊ in iuriã cardinalis cũ ipsa ecclesia ptineat ad ecclesiã scẽ agathes pleno iure. petebat isup pẽsionẽ. xvi. dnarioꝝ papiẽ. dimittã ecclesie scẽ agate p ecclia sci saluatoris sibi r̃stitui de nouo subtractã. Ex aduerso r̃ndit p̃sbyter p̃ dictus q ipse nullã iniuriã fecit cardiali nec in preiudiciũ ecclesie sancte agathes recepat ecclesiã saluatoris cũ ecclesia saluatoris nul lo iure ptieat ad ecclesiã sancte agathes nec sibi debeat reddere aliquã pẽsionem sꝫ p ele ctionẽ populi ad quẽ ptinet de antiqua con suetudine p cardinalẽ scẽ susanne ad quẽ ip sa ecclesia pertinet fuerat institutus lite ↄtes. ⁊ receptis ꝓbationibus hinc inde mortuo ce lestino successit ei Innocẽ. ipse rõnibus vtri usqꝫ partis inspectis absoluit dictũ pbr̃ꝫ ab impetitiõe iconomi sancte agathes super ele ctione ⁊ institutiõe facta de ipso in ecclesia saluatoris imponendo silentiũ sup his icono mo sancte agathes: qꝛ cõstitit q populus sci saluatoris erat in quasi possessiõe presentan di clericũ quãdo ipsum pbr̃m elegit ad illaꝫ ⁊ ecclesia ipsa spectat ad titulũ sancte susan ne in spiritualibus pleno iure salua qõe sup iure patronatus inter ecclesiã sancte agathe ⁊ populũ ecclesie saluatoris. Itẽ qꝛ cõstitit q pẽsio. xvi. denarioꝝ papieñ. monete fuit soluta ecclesie sancte agathe annuati ꝓ eccle sia saluatoris ⁊ per multa tpa sꝫ d̃ nouo sub tracta restituit ecclesiã sancte agathes in eun dem statũ pcipiẽdi p̃dictã pensionẽ ab eccle sia saluatoris in terminis: ⁊ cõdemnauit pre dictũ pbr̃m ad solutiõem pẽsionis subtracte salua questiõe ꝓprietatis inter ipsas ecclesi as. ¶ Nota q per solã presentatiõem factã ab eo qui est in quieta possessiõe p̃sentandi: licet dominus non sit acquiritur ius in eccle sia ita q postea nõ remoueretur si ius p̃sen tandi alii adiudicaretur. Itẽ sñia lata super possessiõe nõ preiudicat ꝓprietati. Itẽ spo liatus restitui debet ante questionẽ ꝓprieta tis.

Idem.

Cum vintoñ. Casus. Va cãte ecclesia vintoñ. ar chidiaconus cum suis sequacibus elegit saluberen. decanũ illegitime natũ sciẽ ter prior ⁊ complices sui elegerunt precẽtor̃ linconẽ. pro istis duabus electiõibus partes venerunt ad curiã pape. auditis probationi bus vtriusqꝫ electionis: inuenit electiõem v trãqꝫ ↄtra formã canonicã attentatã. prima electio archid̃. de saluberẽ. decano p inordi natã presumptionẽ facta fuit de hoie. s. illegi time nato. secũda de precentore liconẽ. p vio lentã impressionẽ. vnde papa habito fratrũ cõsilio vtrãqꝫ cassauit. postea vero aliquot diebus elapsis pars illa que precẽtorem ele gerat ad dominũ papam accessit quoddam instrumentum exhibuit signatum cum sigil lo conuentus in quo continebatur q vitonẽ. conuentus vices suas cõmiserit priori ⁊ qui busdam fratribus super electione facienda in presentia domini pape vnde petebat pri or ⁊ sui licentiã de papa. illud instrumntuꝫ fecit exhiberi alteri parti quod ab omnibus extitit approbatum. Papa quesiuit ab illo priore ⁊ sociis vtrum vellẽt admittere alios ad electionẽ celebrãdam: ⁊ ipsi responderũt q saluis exceptionibus quas cõtra illos ha bebant illos admittere volebant. ⁊ sic prote statione premissa omnes simul in cõmuni cõ cordia fuerunt ad tractandum de electione sed non potuerũt ↄcordare de aliqua ꝑsona eligenda cõmuniter. ⁊ sic infecto negocio ha buerunt recursum ad papã: ⁊ illi qui precen torem elegerant dicebant illos qui saluberẽ. decanum elegerant iure eligẽdi ipso iure pri uatos quia hominem illegitime natum scien ter eligerant. Unde s̃m cõsiliũ lateranẽ. eligẽ di potestatem perdiderant ⁊ beneficio eccle siastico triennio carere petentes a papa vt super hoc interloqui dignaretur. Alii vero ad hoc respõdebãt q ille decanus saluberẽ. per sedẽ apo. legitimari promeruit. domin⁹ papa sup hoc cõsiderans q prior ⁊ sui post primã electiõem suaꝫ admiserãt alios ad ce lebrandũ scd̃am ⁊ lateranẽ. ⁊ vna vice tãtũ

punit hmōi presūptores interloquēdo pnū ciauit illos esse admittēdos: qꝛ electio quam modo facere volebāt. nō iam secūda sꝫ potius tertia cōcurrebat. Ex hac decretali nota ꝙ qui sciēter indignū eligit amittit potestatē eligēdi ⁊ deuoluit ad illos qui nō peccauerunt. Jtē ꝑ hoc ꝓbatur ꝙ canon ille cū i cūctis ē canō late snīe. Jtē illi qui amiserūt potestatē eligēdi possunt admitti ad electionē ab illis ad quos eligendi potestas fuit deuoluta. Jdem.

Per inquisitionē.

Casus. Cū ecclesia tolosana infamata fuisset sup quibusdā excessibus mādauit papa quibusdā qui super his inquirerēt veritatē tā in capite ꝙ̄ i membris. Jnquisitores ad tolosanū ecclesiā accedētes receperūt iuramēta canonicorum ⁊ in illa inquisitione quidā mascaron cācelarius iuratus asseruit se sciuisse pro certo. R. oli tolosanū epm ⁊ amicos ipsius antequā ipse. R. eligeret habuisse colloquiū cū qbusdā canonicis noiatim expressis ⁊ eos precibus sollicitasse vt ipm. R. in epm eligerent ⁊ vidit ⁊ audiuit quādo eps ipse ꝯfessus fuit in presentia quorūdā canonicorꝫ pstitisse iuramentū quibusdā canonicis q sue prime electioni fuerāt aduersati credens pro certo ꝙ iuramentū illud pstitū fuit vt eligeret ex pacto. Jtē dixit idē mascarō ꝙ ipe met post electiōem. R. cassatā domū epalē noie ipsi⁹ R. detinebat ⁊ recipiebat redditus epales quos expēdebat in negociis ipsius. r. Judices dubitauerūt qualiter dictus mascaron puniri deberet. papa super hoc consultus respondet. Cū ergo dictus mascaron dictū. r. symōiacū scienter elegerit in epm sicut ipse suo iuramento asseruit ecclesiasticis beneficiis se reddiderit indignū in prepositū tolosanū postea eligi nō potuit. vnde mādat papa inquisitoribus ipsis vt ipm ab officio ꝑpositure amouētes virū idoneū faciant assumi ad ipsam. Nota ꝙ q sciēter indignū eligit i dignus efficit beneficiis ecclesiasticis ita ꝙ i terim eligi nō pōt de iure. Jdem.

Cum causam.

Casus. Quidā prioratus in ecclesia sācti petri lucāi vacauit maior ps canonicorū elegit in priorē pbrm bonū. qdā alii ꝯtradicētes dicebāt ꝙ talis electio nō valebat eo ꝙ dictus presbyter bonus nō erat ꝓfessus ordinē regularē. Cōmissa fuit qbusdā corā quibus allegatur ꝙ cū dictus presbyter bonus non fuisset ꝓfessus ordinē regularē eligi nō potuit in priorē. Jncōtrariū ꝓponebaẜ ꝙ multi priores ꝯtinue vnus post aliū fuerant in ecclesia ipsa multa ⁊ lōga tpa qui nō fuerāt pfessi. Dubitauerūt iudices an talis ꝯsuetudo excusaret quo minus tal' electio valeret. Cōsultus papa respōdet ꝙ non debemus attendere solūmodo qd sit factū sed quid potius faciēdū ⁊ ꝺm legē diuinā nō arandū in boue ⁊ asino. nec aliquis dꝫ induere vestē de lana ⁊ lino ꝯtextā. mandat vt ipsam electiōem debeāt irritare ⁊ predictū presbyterū bonū ⁊ alios nō pfessos cōpellāt vt bti benedicti regulā in eadē ecclesia ꝯstitutā ꝓfiteātur ⁊ seruēt aut ecclesiā ipam oino dimittant. Nota ꝙ nō dꝫ ꝯsiderari quid fiat sꝫ quid de iure faciēdū ē: qꝛ i hoc ꝯsuetudo nō excusat. Jtē oēs q in vno eodēq; offō deseruiūt eiusdē pfessiōis debēt esse.

Quod sicut.

Casus vacāte ecclesia armacana. qdā abbas electus fuit i archiepm ecclesie armane ⁊ postmodū ꝯfirmatus ⁊ ꝯsecratus qdā eps ⁊ abbas qdā opponebat se huic electioni. legatus apostolice sedis corā quo predicti se opponebāt. Jnqsiuit de mō ipsi⁹ electionis ⁊ de psona electi qꝛ multa pponebāt tā ꝯtra psonā ꝙ̄ ꝯtra formā elcōnis: ⁊ iquisitione facta. iuēit plura tā ꝯtra elcōnē ꝙ̄ ꝯtra psonā electi. Dubitauit cardinalis qd sibi eēt faciēdū. Cōsuluit papa ⁊ ipse rndet ad illa que ꝯtra elcōnē pponebātur. primo qdā electio dicebaẜ facta ō trib⁹: sꝫ illa vr poti⁹ noiatō ꝙ̄ electō vñ nihil iur acqsitū fuit noiatis. ⁊ iō licite potuit ꝓcedi ad electiōem celebrādā i ecclesia armacana. sꝫ fuit appellatō

a rege interposita. ₇ papa dicit q᷑ ap. illam electionẽ non potuit ipedire q₂ nihil attẽptatum fuit in preiudicium regis q₂ nõ noiatio sed electio solẽnis debet principi presentari vt suum prestet assensũ tanq̃ patronus licet quandoq₃ p vsurpationẽ in cõtrarium fiat. Tertiũ fuit q₂ dicti eps ₇ abbas contempti fuerũt vt dicebãt. Dicit papa si electioni in teresse debuerunt ₇ ipsi non contẽpti sed vocati fuerunt dũmodo sine periculo potuerũt vocari: siue nequiuerit siue noluerint ad electiõem celebrãdam venire ipsorum absentia electionẽ non potuit impedire: si vero nõ fuerint vocati sed contẽpti cassari debet electio nisi postea ꝓ bono pacis noluerint cõsentire Sup eo vero q᷑ in die sue cõsecrationis anteq̃ missa finiretur accolitũ ordinauit ꝓ tanto excessu castigetur: q₂ solus romanus pontifex qui cõsecratur ante hymnũ angelicũ: et postmodũ missam incipit ₇ perficit cõsecratus põt ordines celebrare. Alij vero qui iter epistolã ₇ euãgeliũ consecrantur q₂ ipsi con secrati celebrant pricipaliter celebrati nõ debent tunc ordines celebrare ne diuidat᷑ ministerium vnitatis. preterea nõ licet archiepo sine pallio cõuocare cõciliũ conficere crisma dedicare basilicas ordinare clericos ₇ epos consecrare ₇ ideo multũ presumit qui anteq̃ impetret palliũ predictus presumit cu₃ non tanq̃ eps sed tanquã archiepiscopus facere videbatur. Super eo vero q᷑ tabulã argenteã alienauit dũmodo ecclesiã reddat indẽnem: equanimiter poterit preteriri cũ hoc ꝓcesserit de cleri ₇ populi volũtate. Ex hac decretali nota q᷑ per noiationẽ nullũ ius acquiritur noiato. Itẽ a primo p laicũ prõnũ interposita ne fiat electio in ecclesia collegiata non valet. Itẽ si quis cõtemptus sit in electiõe nisi cõsentire voluerit cassari d₃ electio alia vero que cõtra psonã proponebãtur dispensatiue dicta intelliguntur. Idem.

Auditis Uacãte ecclesia linocñ. ad electionẽ cõuenietes ps vna elegit. v. archidiaconũ. alia vero elegit. R. subdiaconũ. electiones iste delate sũt ad dñm papã. Ipse vero examinatis meritis vtriusq₃ electionis inuenit vtrãq₃ cõtra formã iuris attẽptatã hoc modo: cũ eni₃ canonici in capitulo ꝯuenissent ₇ volũtates singuloꝝ inquisite fuissent decanus cu₃ pautioribus ꝯuenit in dictũ. R. subdiaconũ nõ ipsum eligẽdo: ₇ cantoꝛ cũ pluribus noiauit dictũ. v. archidiaconũ tandem solus cantoꝛ noiauit magistrum. R. de ablegiis appellãs vt decanus qui primã vocẽ in electione habebat ad electionẽ ꝓcederet sine consensu totius capituli sed longe minoris. dictũ. v. archidia. elegit stati appellãs ne quis ꝯtra ipsam electiõe₃ aliquid attẽptaret. decanus tamen allegabat q᷑ electiõi sue plures alij ꝯsenserũt: sed hec allegatio nõ valebat cũ ex post facto ꝯualescere non poterat: quod ab initio non valebat: q₂ electio que fuerat irrita ipo iure p subsequentẽ ꝯsensum nõ poterat eẽ rata post electionẽ decani cantoꝛ ₇ alij qui remanserant in capitulo post illã electionẽ decani nondũ cassatã ₇ post appellatiõem ad sedẽ apostolicã interpositã recedẽtes a nominatione dicti. v. archi. dictũ subdiaconũ elegerunt. dñs papa q₂ vtrãq₃ electiõem iuenit cõtra formã canonicã attẽptatũ vt dictũ est vtrãq₃ cassauit. ¶ Ex hac decretali nota q᷑ secunda electio attẽptari nõ debet prima nõdũ cassata quod intellige cũ prima electio ẽ nulla rõne electi. Itẽ electio que nulla est ex postfacto nõ conualescit. Itẽ q᷑ fit post legitimã appellatiõem non valet.

In causis Ecclesia tolasana vacante capitulũ ad tractãdu₃ de electione insimul ꝯuenerunt ₇ duos de capitulo elegerũt. v. de eode₃ capitulo eligerẽt electores qui prestito iuramẽto tractarent de electiõe pastoris ₇ statutu₃ fuit a capitulo vt ille quẽ illi. v. concorditer eligerent vel tres ex illis dũmodo psona ess₃ idonea ꝓ epo haberetur postmodũ cum illi duo. v. electores elegissent ₇ illi ad tractãdũ de electiõe secessissent in partẽ ₇ non possent oẽs in vna₃ cõcordare psonã tres ex illis postulauerunt epm ꝯuenarũ reliqui duo tertia

die cū paucis de capitulo reliquis absenti
bus archidiac. agenē. elegerūt. demū causa
super istis electiōibus ad se apo. est delata
In presentia dn̄i pape oīa ista ex parte illo
rū qui postularūt epm̄ ꝯuenarū ꝓposita fue
runt. Ecōtrario nūcij predicti archi. respōde
runt ꝙ cū predicti. v. electores tractarēt ⁊ i
ter se discordassent ita ꝙ contentiose voces
ipsorū audite fuerūt a capitulo. capitulū ꝑ
duos de canonicis eisdē ꝓhibuit ne vlterius
in negocio ipso procederēt reuocādo sibi tra
ditā potestatē mandātes eisdē vt ad capitu
lū redirent ad tractādū de electione cū alijs
quorū duo ad capitulū sunt reuersi subseq̄n
ti die capitulū ꝓut moris ē fecit pulsari cam
panā ad capitulū cōgregandū ⁊ cū predicti
tres cū quibusdā alijs ad capitulū nō venis
sent prior cum maiori parte capituli p̄dictū
archi: agen̄. elegit. Auditis his ⁊ alijs papa
super hoc scribit quibusdā abbatib⁹ in hūc
modū. Quia postulatio facta de ep̄o ꝯuena
rū facta fuit ꝑ illos in quos totū capitulum
transtulerat potestatē ꝓpter quod de ꝯsensu
totius capituli intelligitur esse facta: ⁊ cū res
non esset integra. ex eo quod electores in
tractatu ꝓcesserāt ꝑtātē illā capitulū nō po
tuit reuocare. Ideoq; electionē ipsius archi
dia. cassauit. vnde mandat papa quatenus
si ꝑsonā illius ep̄i inuenerūt vtilē ⁊ necessari
am ad regimen ecclesie tolosane ⁊ idoneam
ad perfidiā hereticorū extirpādā ei tribuāt
licētiā transeundi ad ecclesiā tolosanā. Ex
hac decretali nota ꝙ re nō integra potestas
alij cōcessa nō p̄ot reuocari. Itē ꝙ fit ꝑ illos
cū totū capitulū intelligitur eē factū Itē qui
per aliū facit ꝑ ip̄m facere videtur.

Cum ecclesia vulturana.

Ecclesia vulturana canonicorum
obsequio longo tēpore fuerat destituta: vnđ
vulturanus ep̄s quosdā canonicos elegit et
instituit in eadē sed canonici eos recipere no
luerunt dicētes ꝙ talis electio in eoꝝ fuerat
p̄iudiciū. attēptata ꝓpter qđ ep̄s cōtra cano
nicos illos lr̄as apostolicas ad florēti. ep̄m i
petrauit: corā quo petebat ep̄s vt canonicos
ꝓhiberet ab iniuria quā faciebat eidē sup
electiōe dictorū canonicorū. Secundo pete
bat vt canonici ip̄m ep̄m iure electionis libe
re vti decetero paterētur. Florētinus ep̄s lite
super predictis articulis cōtestata ⁊ receptis
ꝓbationibus vtriusq; partis dubitauit qua
liter sup p̄dictis deberet ꝓcedere: ꝯsuluit do
minū papā cām instructā remittēdo ad ip̄m
Ipse respondet eidē vt sup primo articulo i
quo petebat ep̄s vt canonicos ꝓhiberet ab
iniuria quā faciebāt eidē sup electiōe p̄dicto
rum canonicoꝝ absoluat canonicos vultura
nos ab īpeditiōe episcopi q; nō videtur iniu
riā facere qui vtitur iure suo cū per testes lō
ge melius sit ꝓbatū ꝙ canonici alio iure sūt
vsi q̄; ep̄s vulturanus. In secūdo articulo
quo idē episcopus petebat paterētur ep̄; vti
libere de cetero iure electiōis. absoluit simi
liter canonicos predictos cum sit notoriū ꝙ
in tuscia generalis cōsuetudo seruetur vt ca
nonici in cathedralibus ecclesiis capitulo so
lūmodo irrequisito episcopo eligendi cano
nicos habeant potestatē. Ex hac decretali
nota ꝙ non facit alicui iniuriā qui vtitur iu
re suo. Itē ꝙ in ecclesijs cathedralibus circa
electiones cōsuetudo seruatur cū de iure cōi
pertineant simul ad capitulū ⁊ episcopum.

Idem

Cum dilecti. Ecclesia morinen̄.

destituta pastore archidi
aconus eiusdē ecclesie electus extitit in pasto
rē super ista electione iam cōfirmata orta fu
it postmodū ꝯtrouersia inter ipsum electum
⁊ eius sequaces ⁊ quosdam alios canonicos
eiusdem ecclesie delata est questio ad sedem
apo. Ex parte electi fuit ꝓpositū coram pa
pa ꝙ cum ecclesia ipsa vacaret cāonici eius
dem in tres canonicos morinen̄. potestatē eli
gendi ep̄m ꝯtulerunt ꝓmittētes vt illum reci
perent in rectorem quem de gremio ecclesie
ducerent eligendum qui examinatis volun
tatibus singulorū archidiaconū ipsius eccle
sie elegerunt metropolitan⁹ electionē exami
nans ⁊ personā electi ⁊ de etate ipsius veri
tatē inquirēs ꝓnūciauit ip̄m in etate nō suffi

nere defectū et electiōem ipsius cōfirmauit: vnde petebat imponi silentiū pti aduerse q maliciose se opponebat. verū quidā. b. noīe ꝓposuit ex aduerso sub pena beneficij sui se obligans q predictis tribus sub hac forma fuit data eligendi potestas: vt exaiatis voluntatibus singulorū illū in quē oēs vel maior et sanior ps capituli de gremio ecclesie cōsentirent eligere tenerētur. Sed ipsi elcōres potestatē sibi traditā nō seruātes dictum archidiaconū quē pauci de capitulo nominarūt eligere presumpserūt vnde canonici morinēses postmodū mirabantur qualiter archidiaconus fuerat electus cū plures essent in ecclesia digniores: ceperunt etiā publice ꝓfiteri q ipm nullatenus noiarunt: et sic p talem surreptionē domino pape retulerūt petētes dictus. b. dictū archi. remoueri ab ecclesia morinē. dn̄s papa vidēs q resista erat pniciosa executio ita duxit ꝓuidēdū vt ɔtradictores prestent iuramētū q maliciose nō ꝓponant huius questionez: et predicti tres electores iuramēto astringātur dicere veritatē quot ex canonicis examiatiōis tpe dictū archidiaconū ɔuenerūt: et si tres vel duo illoꝝ dixerūt q maior ps cōsensit in dictū archi. ɔtradictoribus silētiū iponatur cū illorū ꝓbatio isufficiēs eēt eo q essent i suis testimonijs singulares. Si vero dixerint q a paucioribus fuerit noiatus tūc si fuerit sufficiēter ꝓbatū q illū de gremio ecclesie fm formaz sibi datā eligere tenerētur in quē oēs vel maior ps capituli ɔsentirēt electio ipsius cassetur alioqui quod de ipso archidia. factū est ratū habeatur et cōtradictores cōpescātur ab ipsius molestione et iudices ꝑdictū. b. priuēt prebēda morinē. ecclesie qui se ad penā si in probatione deficeret obligauit nō obstante q super etatis defectu obiectum fuerat ɔtra ipsum cū idē. b. non multū institerit et super hoc a metropolitano fuerit iudicatū cuius snīa in rem transit iudicatā a qua infra decēdiū non fuerit appellatū. Ex hac decretali nota primo q ea que per surreptionē fiūt cassari debent. Itē q iuramētū debet exigi q exceptiōes mali non ꝓponātur vbi ē presumptio ɔtra obiiciētes. Itē in defectū ꝓbatiōis testes recipiūtur qui alias de facto suo recipi nō deberēt. Itē testes singulares non valēt. Itē aliquis pōt se obligare ad penaz beneficij sui. Itē interlocutoria a qua infra x. dies non appellatur trāsit in rem iudicatā sicut diffinitiua.

Cum in iure Defficto decano cuiusdam ecclesie capitulum eiusdem cōpromisit in. vij. canonicos eiusdē ecclesie sub hac forma vt illū quem ex se vel alijs de gremio ipsius ecclesie oēs ipsi. vij. vel maior ps eligeret capitulū ipm reciperet in decanū. tandē vnus ex illis septē electus fuit a tribus ipsoꝝ: et alius qui fuit de numero illorū septē a tribus alijs electus fuit i decanum. cōsultus papa qs illoꝝ potior eēt. respōdet q ille qui de numero. vij. a tribus illorum est electus fm formā cōpromissi dz i decanū assumi dūmodo electiōi velit ɔsentire. Ex hac decretali ɔsueuit dici q ꝑsōa electa auget numerū eligētiū. Itē forma mādati sequenda est ɔtrariū tamē verū est q ꝑsona electi non computatur in numero eligētium vt ꝓbatur infra. e. cumana ecclesia.

Venerabilem. Ut melius lr̄a intelligatur hoc ꝑnotanduz est. fredericus ipator hūit duos filios henricum et philippū. mortuo frederico henricus eius filius successit ei iperio hēricus imperator ꝓcurauit q pricipes alamanie eligerēt regē in iperatorē ꝓmouēdū post mortē ipsius henrici. fredericū filiū henrici et alij pricipes iurauerūt dicto frederico fidelitatē tanq̄ regi: qui fredericus postmodū ꝓmotus in iperatorem depositus fuit p innocē. iiij. in concilio lugdunē. postmodū vero mortuo henrico iperatore fre philippi et patre dicti frederici. pricipes in discordia elegerūt: quidam ottonē: quidā vero dictuz philippū frem hērici. cū ergo electiones iste in discordia facte fuissent: papa misit quendam legatū in alamaniā vt alterā elcōnum predictā quam canonicam inueniret ɔfirmaret legatus vero

diligẽti examinatione in predictis electioni bus premissa. electionem ottonis ↄfirmauit alterius electione reprobata ppter quod pri cipes illi philippũ elegerant ⁊ querebantur de facto legati: miserũt nũcios suos cũ litte ris suis ad papã ⁊ inter cetera princi pes hac obiectione vsi sunt dicẽtes legatus an electo ris falcem misit in messe; alienã quod facer non debuit si cognitoris absente altera par tium perperam processit cum citata non fue rit ⁊ ideo non debuit cõtumax reputari scri bit papa super hoc negotio duci zaringie di cens ꝙ bene confitetur ⁊ recognoscit ius eli gendi regẽ in imperatorẽ postea promouẽdũ ad principes pertinere: ⁊ de iure ⁊ de anti qua consuetudine: quia sedes apostolica trã stulerat in imperium a grecis ad theutoni cos: sed principes bene recognoscũt ꝙ pote stas examinandi personam electã ad papã spectat qui eum inungit ↄsecrat ⁊ coronat q2 illud regulariter verum est ꝙ ad eum pertiet examinatio persone ad que; manus imposi tio spectat: numquid enim si principes etiam in concordia psonam indigna; eligerent de beret papa illum ↄfirmare aut coronare: ab sit hoc omnino. His pmissis respondet ob iectioni principũ dicẽs ꝙ legatus approban do ottonẽ ⁊ etiam probando philippu; nec electoris gessit personam: quia nec aliquem fecit eligi nec eligit nec cognitoris q2 quãtu; ad eligentes neutrius electionem ↄfirmauit nec etiam infirmauit sed exercuit denũciato ris officium quia personam philippi reputa uit indignã personam ottonis idoneã ad im perium obtinendu; non tam propter studia eligentium ꝙ̃ propter merita electorum quã uis maior pars illorum ad quos pertinet ele ctio consensit in ottonẽ: ⁊ eo ꝙ electores phi lippi alijs absentibus ⁊ ↄtemptis ipsum eli gere presumpserunt perperam processisse vi detur quia in electionibus plus nocet ↄtem ptus vnius quã multorum contradictio in p sentem. ¶ His ergo premissis papa reputa uit ottonem idoneum ⁊ philippum indignũ ad imperium obtinendum. Cum enim vota principum diuiduntur post admonitionem ⁊ expectationem põt papa alteri parti faue re postꝙ̃ ab ipso vnctio ⁊ coronatio postula tur ⁊ pbatur iure ⁊ exẽplo. Postea monet principes vt a philippo reprobato recedãt ottoni adhereant nisi tunc demũ quãdo con tra personam vel factum ipsius aliquid ob iectum fuerit ⁊ pbatam impedimẽta philip pi sunt notoria excõmunicatio publica. piu rium manifestũ: ⁊ persecutio diuulgata quã ipse ⁊ eius antecessores in ecclesiã romana; ⁊ alios exercuerunt. Ipse vero contra pro prium iuramẽtum regnum sibi vsurpare p̃ sumpserit cum super illo iuramẽto sedẽ apo stolicam cõsulere debuisset nec prodest si di cit ꝙ iuramẽtum illud fuiss; illicitum: q2 ni hilominus sedẽ apostolicã sup eo reqrere de buit anteꝙ̃ ↄtra ipsa; propria temeritate ve niret: ⁊ hoc probat exemplo gabionitarum. Preterea si philippus iperiũ obtineret liber tas principum in electione periret si eni phi lippus succederet herico sicut hericus succes sit frederico patri ipsoꝝ videret imperium non per electiõem s; per successiõem pceder. Ultimo mo net papa istũ ducẽ vt omnino a philippo recedat nõ obstãte iuramẽto si qđ ei fecit ratiõe regni quia eo reprobato iura mẽtũ huiusmodi obseruari non d;. Ex hac decretali multa notabilia eliciuntur. primũ est illud ꝙ ius eligẽdi iure cõmuni ptinet ad principes. Itẽ ad eum spectat examinatio ad quẽ pertinet confirmatio. Itẽ ad officiũ illius qui confirmat electum pertinet quod etiam si nihil obiciatur inquirere d; an sit idone⁹. Itẽ quãdoq; reprobatur electio po tius ppter psonam electi indignã ꝙ̃ propter eligẽtes. In electionibus eni plus nocet con temptus vnius ꝙ̃ si multi presentes contra dicant. Itẽ iudex põt alteri parti fauere. itẽ publice excõmunicatus repellitur. item per iuriũ manifestũ repellit aliquẽ a dignitate Itẽ persecutores ecclesiarũ ab ecclesie hono re debent repelli vt puniantur in quo pecca uerunt. itẽ cum dubitatur vtrũ iuramẽtũ li citum sit an illicitum recurrendũ est ad sedẽ apostolicã. itẽ in honoribus successio semp non debet attendi. itẽ in fine nota ꝙ sublato

principali accessorium non tenet.

Idem.

COram dilectis.

In quadam ecclesia due electiões
facte fuerunt. causa super his electióibus de
lata fuit ad sedē apostolicā quia non potuit
ɔstare domino pape de meritis illarū electi
onum mandat quibusdā vt si electio vtrius
qꝫ ptis cassata fuerit vocatis fratribus qui
sunt in prouicia ꝙ maiori ⁊ saniori pti illo
rum placuerit faciant p censurā ecclesiasticā
firmiter obseruari. Nota ex hac decretali ꝙ
illi de prouincia ad electionem sunt vocan
di: dic de hoc vt nota. in glo: hic signata.

Idem.

BOne memorie

Casus epo cremoniēsis i extremis
agente cum desperaretur de vita ipsius ca
pitulū ipsius ecclesie citauit quendam cano
nicū suum in ciuitate regina in studio cōmo
rantē vt ad certū terminū veniret ꝑ electiōe
futuri pastoris dicto canonico non veniēte
ad terminū sibi datum ⁊ epo elapso termio
viam vniuerse carnis ingresso anteq̄ corpus
ipsi⁹ traderetur sepulture absente p̄dicto ca
nonico capitulum ɔtulit potestatē eligendi q
busdam canonicis ecclesie sue: ipsi post mor
tem epi ⁊ ante sepulturā ipius ceperunt tra
ctare de electione pastoris: ⁊ quidaꝫ ex illis
maior ps ɔuenerūt in archip̄sbyterū ipsius
ecclesie: alij in archidiaconum suū eo vero se
pulto minor ps ɔsensit maiori: ⁊ sic dict⁹ ar
chip̄sbyter post sepulturā ab omnibus ē ele
ctus cui electiōi dicti archip̄sbyter. archidi.
⁊ capitulū ɔsenserunt. postmodū vero supue
nit dictus canonicus asserens se fuisse ɔtem
ptum ꝑpter quod electio nō valebat credēs
ad se potestatē eligēdi deuolutam p̄dictum
archidi. elegit ꝑpter electiones istas dictus
canonicus ꝑ se ⁊ quibusdā aliis ad se. apo.
accesserunt. Papa vero demeritis istorum
cognito electionē archi. celebratam post ele
ctionē archip̄sbyteri non cassatam cassauit:
quia non debuit ad secundam electionē ꝑce
dere ad secundam ante cassatiōem prioris ī
penā ɔtradicens dicto canonico vocē cōtra
dictionis in primo ɔsensu capitulum perdu
rante ⁊ electiōem archip̄sbyteri iusticia exi
gēte cassauit: tamē quia corpore dicti episco
pi nondum tradito sepulture habuerunt de
ip̄a electione tractatū contra canonicas san
ctiones: tamē quia canonicus ɔtēptus fuit li
cet vnus solus fuerit quia in talibus plus no
cet vnius ɔtemptus q̄ multorū contradictio
in p̄senti: nec valuit p̄dicta citatio quia cum
mortem epi p̄uenerit non potuit arcere cita
tum. Nota ꝙ secūda electio non est faciē
da prima non cassata. Item vnius solus cō
temptus potest impugnare electionem. Itē
citatio non legitime facta non tenet.

Idem.

CUm ad nostrā

Quidam simul factus fuit mona
chus ⁊ abbas que cū ante debuerit esse mo
nachus q̄ abbas: ꝑuenit hoc ad noticiā do
mini pape. videns ꝙ regulares traditiones
hoc fuerit attēptatum electionē de ipso factā
cassauit: quia nemo debet monachari spem
habens vel ꝑmissionē ꝙ abbas fiat. Ex
hac decretali nota ꝙ sola spes vel ꝑmissio
symoniā inducit: ⁊ ideo qui sic monachatˀ
vel eligitˀ debet repelli.

OFficii tui.

Casus. Uacante
monasterio posito in medio natio
nis ꝑuerse. monachi cum non possint sui or
dinis ꝑsonam idoneā inuenire p quem possꝫ
monasterium gubernari: in quēdā nobilem
⁊ discretum oculos extēderunt p quem pote
rat melius defensari accesserunt ad patrem
ipsius humiliter postulātes ab ipso vt filiuꝫ
suū induceret qualiter habitū susciperet mo
nachalē. nullam spem dantes patri de ipius
ꝑmotione: ⁊ pater ad hoc filium suum indu
xit: qui monachus factus stati fuit in abba
tem electus cuius electio ɔfirmata fuit p le
gatum apostolice sedis. dubitauit legat⁹ suc
cessor illius qui illam electionē ɔfirmauit an
talis electio valuerit cū dictus abbas para

tus sit purgare se ꝙ ad hoc nulla fuit ambi
tione inductus petens a papa vtrū dictus le
gatus electionem potuit ↄfirmare vel dispē
sare cū ipso: ⁊ si electio ipsa sit cassāda vtrū
iterum possit eligi in abbatē. Respōdet pa
pa ꝙ ex his que in ↄtinenti sunt acta ostēdit
ꝙ taliter eligi non potuit in abbatem. ⁊ ideo
papa electiōem illam decreuit irritā ⁊ inanē
quia prius noluit esse discipulus ꝙ̄ magister
sed postꝙ̄ fuerit in regula ↄpetēter instruct⁹
si necessitas ⁊ vtilitas postulauerit poterit in
abbatem assumi ne monasterium opprima
tur in cursibus malignorum prius tamē ab
ipso purgatione recepta. ¶ Ex hac decreta
li nota ꝙ ex his que in cōtinēti fiunt presumi
tur contra aliquem ⁊ prius quis debet esse
discipulus ꝙ̄ magister vt in precedēti capitu
lo dicitur. Idem.

Illa quotidiana.

Quidam electus fuit in epm siue i
alium prelatū. in hac electione interfuerūt q
dam qui per solam participationem incide
rant in excōmunicationem minorem. dubita
batur an ꝑpter hoc electio vitiaretur. ↄsult⁹
papa respōdet ꝙ pro certo inuenit electionē
illā canonicam extitisse: ⁊ ideo etiā ↄfirma
uit verūtamē si quis defectus fuit ꝑpter hoc
ꝙ illi excōmunicati minori excōmunicatiōe
interfuerunt papa supplet de plenitudine po
testatis. Idem.

Scriptum est Casus.

Uacāte ↄstantinopolitana ecclesia
duo vocati sunt ad eam. pars vna postula
uit archiepiscopum eradien. alia vero elegit
plebanū sancti pauli de venetijs procurato
res vtriusq; partis ꝑpter hoc ad sedem apo
stolicam accesserunt hec ⁊ alia in presentia
domini pape ꝑponētes ex parte postulātiū
archiepiscopū ad hoc probandum induce
batur quoddam publicū instrumētum com
putatis. vij. prepositis ⁊ prelatis cōuentuali
um ecclesiarum quod cōmuni ↄsensu vocati
electionē fecerint ⁊ procurator partis aduer
se illud fuit confessus in iudicio sed eius ↄfes
sio extitit postea reuocata vnde pars postulā
tium ꝑponebat suam intentiōem ꝓbatam.
Quia de his que partes in iudiciū deduxe
rant non pōt fieri plena fides. mandat papa
cuidā notario suo quatenus super huiusmo
di diligētissime inquirat veritatem de meri
tis electi ⁊ postulati apud venetias vbi vter
q; natus fuit ⁊ diutius ↄuersatus ⁊ de studi
is eligentiū ⁊ postulantiū ⁊ de oībus q̄ cau
sam possunt instruere apud ↄstantinopolim
vbi electio ⁊ postulatio facte fuerūt ⁊ si par
tes ↄcordauerint ꝓcedat hoc modo vt si con
stitit quod de cōmuni ↄsensu ad electōem pa
triarche admitterētur. vij. prepositi siue per
se siue ꝑ alios ⁊ duo alij ex parte vniuersita
tis ꝑ omnibus prelatis ↄuentualiū ecclesia
rū: ⁊ tunc tot essent prelati quot erāt ecclesie
ↄuentuales. ita ꝙ cum. vij. prepositis ⁊. viiij
canonicis fierent facerent duplo maiorē nu
merum ꝙ̄. xvi. electores plebani tūc postula
tiōem admittat nisi postulatus indignus rep
tus fuerit ⁊ electione plebani cassata absol
uat illū ab ecclesia eradien. ⁊ det sibi liciā
transeundi ad ecclesiā ↄstantinopol. Si ve
ro omnes predicte non fecerint duplo maio
rem numerum siue dignus siue indignus fue
rit postulatus eo repulso electiōem plebani
ↄfirmet nisi ⁊ ipse repertus fuerit indignus.
Si vero numerus postulātiū duplo maior
fuerit ꝙ̄ numerus eligētium: ⁊ psona postula
ta fuerit indigna: ⁊ electio ⁊ postulatio repel
latur nisi forsitan omnes vel maior ps postu
lantium ex certa scia postulasset indignū vt
illa vice postulandi ⁊ eligēdi potestate essent
priuati ⁊ in hoc casu electiōem plebani ↄfir
met. ¶ Ex hac decretali circa finē nota ꝙ
qui scienter eligit indignū priuatur sua vice
potestate eligendi seu postulādi: qui vero ig
norāter non punitur. Itē si maior pars igno
rat viciū minoris partis non imputat maio
ri parti que hec ignorauit. hic dicte illius cō
tinet hic in fi. alia vero precedētia ex cōmu
ni cocordia partium ⁊ ꝓuisione pape dicta
sunt. Idem.

Ne pro defectu

Propter defectũ pastoris ecclesia viduata tam in tẽporalibus q̃ i spiritualibus frequẽter sustinet lesiõem: ⁊ iõ ↄciliũ volẽs ⁊ periculis animarũ ⁊ ecclesiarũ indẽnitatibus ꝓuidere statuit vt ecclesia catedralis vel regularis vltra tres mẽses nõ vacet. ⁊ si infra tres mẽses iusto ĩpedimẽto cessãte electio celebrata nõ fuerit electores eligẽdi potestate careãt ea vice ⁊ potestas eligẽdi ad ꝓximũ superiorem transferatur ⁊ ille ad quẽ fuerit deuoluta ptãs infra alios tres mẽses cũ ↄsilio capituli sui. ⁊ aliorũ religiosorũ de ꝑsona idõea ipsius ecclesie viduate vel si ibi nõ repit idoneus de alia nõ differat ecclesiã ordiare si ⁊ ipse voluerit canonicã effugere vltionẽ. Ex hac decretali nota ꝙ ꝑ negligẽtiã amittit qs eligendi ius vel potestatẽ. Jtez regularis ecclesia quãtũ ad tẽpus eligẽdi equipat cathedrali. Jdem.

Q Uia propter Q.uidã maliciose ⁊ frauduleter nitebat diuersas formas electionũ inuenire ꝑpter qd multa picula ⁊ ĩpedimẽta pueiebãt ecclesijs viduatis ⁊ iõ ad hec picula euitãda statuit ↄciliũ tres formas circa electiones cathedraliũ ⁊ regulariũ ecclesiarũ. prima forma est hec ut vocatis oibus q debẽt ⁊ volũt ⁊ pñt cõmode interesse eligãtur tres de capitulo fide digni q sigillati ⁊ secreta uota oiuz diligẽter inqrant ⁊ in scriptis redigãt quo facto incõtinẽti anteq̃ ad alia diuertãt vota illa publicẽt in pñtia capituli: ⁊ si plures electi sunt fiat hic ⁊ inde collatio numeri ad numerũ meriti ad meritũ ⁊ zeli ad zelũ. ⁊ sic collatiõe hita nõ obstãte appellõe alicui⁹ is eligatur in quẽ oẽs vel maior ⁊ sanior ps capituli ↄsentit. Scd̃a forma ẽ vt eligẽdi potestas aliqbus viris idoneis cõmitatur q vice omniũ ꝓuideãt ecclesie viduate. aliter vero quã dictũ est duobus modis predictis electio facta nõ valeat Tertia vero forma ẽ si quasi ꝑ inspiratiõem diuinã cõiter ab oibus absq̃ vicio electio fuerit celebrata. q vero ↄtra ꝑdictas formas eligere attẽptauerit eligẽdi ea vice ptãte priuẽtur. Postmodũ dicit ꝙ nullus est electiõis negocio ꝓcuratorem ↄstituat nisi sit abñs de eo loco vñ debeat aduocari ⁊ si iusto sit ĩpedimẽto detẽtus ut venire nõ possit sup hoc si opus fuerit fidẽ faciat iuramẽto ⁊ tũc si voluerit cõmittat de capitulo vices suas alicui. Jn fine reprobat papa clãdestias elcões statuẽs ut q̃cito electio facta fuerit solẽniter publicetur qcqd hic dicit notabile est. Jdem.

Q Uisquis Casus. Frequẽter eligebant multi ꝑ ĩpressionẽ siue ꝑ abusuz secularis ptãtis vel alterius ptãtis ⁊ electi ↄsentiebãt qd erat ↄtra eccle libertatẽ ne de cetero talia fiant statuit ↄciliũ ꝙ si aliqs electiõi de se facte ↄsenserit ↄtra canonicã libertatẽ ille careat ↄmodo elcõnis ⁊ fiat ineligibilis ⁊ sine dispensatiõe ad aliquã eligi nõ possit dignitatẽ hec ẽ pena illius qui ↄsentit. Scd̃o ĩponit penã electoribus ꝙ qui elcõnez taliter celebrare ꝓsupserit quã dicit papa irritã ipso iure ab officijs ⁊ bñficijs ꝑ triẽniũ suspẽdat ⁊ sit tũc eligẽdi ptãte priuatus. Ex hac decretali nota ꝙ in electiõibus liber dz esse ↄsensus eligẽtiũ. si uero coact⁹ nõ valet: imo irrita ẽ electio ⁊ ↄtra ecclesiasticã libertatem Jtẽ elcõres q taliter elegerũt ea vice eligẽdi ptatem amittunt. Jdem.

N Jhil est Q.uidã minus idonei tã scia q̃ in etate eligebantur ad regimẽ animarũ ꝑpter qd ecclesijs multa picula imĩnebãt uolẽs cõsiliũ huic morbo ↄgruã adhibere medelã statuit ꝙ cũ aliqs fuerit ad regimẽ aiarũ elect⁹ ille ad quẽ ptinet ↄfirmatio diligẽter examinet elcõnis ꝓcessuz ⁊ ꝑsonã electã: ⁊ si electio fuerit canonica ⁊ ꝑsona idonea elcõnem ↄfirmet. ⁊ si in ↄtrariũ fecerit repellat electus et ↄfirmator puniat hoc mõ ut si ↄstiterit ꝙ ꝑ negligẽtiã ꝓmouerit hoiem insufficiẽtis sciẽ uel inhoneste uite uel illegitie etatis ptatem ↄfirmandi successorẽ ipsius amittat a pceptione ꝓprij beneficij suspẽdat quousq̃ fuerit restitutus. Si uero hoc ꝑ malitiã fecerit grauius puniat. Scd̃o dicit ꝙ epi tales ad sacros ordines ꝓmoueãt qui cõmissum sibi of

ficiū digne valeāt exercere si et ipi canonicā voluerint effugere ultionē. Tertio dicit q̄ nullo mediāte ptinēt ad romanū pōtificē ad ipz psonaliter pñtetur aut nūcios suos transmittant idoneos p quos diligenter inquirat de electiōibus ⁊ electis ut sic postmodū ↄfirmētur si nullū obstiterit ipedimētū. Jta tñ q̄ si aliqui sint valde remoti vltra italiā ⁊ electi sunt in concordia dispensatiue interim ministrarent ne ecclesie ex mora dānum incurrāt sed de rebus ecclesie nihil alienēt: munus uero benedictiōis seu ↄsecratiōis recipiāt sicut ↄsueuerunt. Nota diligenter q̄ tria sunt necessaria illi qui eligitur ad regimē aiarū. scz vite honestas scia ⁊ etas legitima ⁊ quartū etiā q̄ sit legitime natus ⁊ pena hic statuta ē illis q̄ pmouētur indignos.

Honorius tertius.

(v) T preterite.

Casus. Statuit papa in capitulo isto vt expense necessarie que fiunt vacante ecclesia p capitulū pro negocio electōis de bonis epātus siue patriarchatus integraliter restituantur dūmodo canonici non occupēt bona epātus post decessum prelati. Nota q̄ de bonis vacantis ecclesie expēse que fiunt ad vtilitatē successoris epi decidentis debent fieri vel reddi. Jdem.

(c) Um post petitā

Casus. Archieps lugdoñ. postulauit liniam cedendi ⁊ obtinuit post renūciationem ipsius canonici lugdoñ. premisso scrutinio publicatiōe ⁊ collatiōe secuta ppositū suum ↄcorditer elegerūt in archiepm. electio p̄sentata fuit dño pape examinato elcōnis pcessum inuenit papa q̄ post publicatiōem cōsensuū ⁊ collatiōis tractatū electio nō fuit statim facta sed aliquādiu ptracta ⁊ cōsensus electi prius fuit requisitus q̄ electus: ⁊ iō papa electiōem cassauit exigēte iusticia. solummodo ppter inordinatū pcessū q̄r non fuit forma seruata. Nota q̄ incōtinēti electio faciēda est post publicatiōem ⁊ collatiōem alias cassatur electio. Itē eligēdus requiri non debet ne tanq̄ ambiciosus repellat. Idem.

(c) Onstitutis.

Uacāte monasterio fiscano electus fuit quidā in abbatē: huic electiōi se opponebāt quidā abbates ppter quod pcuratores ipsorū ⁊ ipsi electi ad dñm papā habuere recursum. procuratores abbatū petebāt elcōnem illā cassari dicētes abbates p̄dictos debere interesse electioni fiscañ. abbatis ⁊ fuisse ↄtēptos ex pte aduersa petitū fuit vt illi procuratores exprimerēt quo iure deberēt elcōi fiscaneñ. monasterij interesse ⁊ iussi fuerūt exprimere ius ⁊ responderūt q̄ cū olim assumpti fuerunt i abbates suo᷑ monasterio᷑: ↄcessū fuit eis ab abbate ⁊ cōuentu monasterij fiscaneñ. vt haberēt vocē in capitulo eorūdē. papa rōem illā friuolā reputans sup hoc iposuit ppetuum silētium abbatibꝰ supradictis. Nota hic optimū ius quicūq̄ se opponit elecōni si non sit de capitulo dz exprimere quo iure se opponat cū ius pro cōe se non hēat: ⁊ si ē laicus dz dicere quo iure q̄r patronus.

(e) Cclesia uestra

Casus rothomagēsi vacante. canonici ad ecclesiā ↄgregati p̄misso scrutinio sz formā ↄcilij quidā ↄsenserūt in thomā. qdaz in cācellariū ⁊ qdā alii singulares in singulares psonas eiusdē ecclesie ↄsenserūt. elcōnes iste delate sūt ad papā. auditis sup his ⁊ aliis q̄ in pñtia pape ⁊ fratrū suorū sunt pposita inuenit q̄ illi qui ↄsenserant in thomam maiorē partē faciebāt respectu aliorū qui in alios consenserant sz ad maiorē partē totius capituli non pueniebāt. Preterea considerauit papa q̄ post publicationē ⁊ collationem nulla subsecuta fuit electio. Sed deportatio ad sedem facta post appellatiōem legitimā. sed talis deportatio pro electione haberi nō debet. vnde quicquid factum fuit de thoma cassauit. idest cassum ⁊ irritū nūciauit. petitione cancellarii non admissa. ¶ Hic nota quod non tenet electio nisi sit facta a maiori parte totius capituli vt hic. ¶ Jtem publicatio ⁊ collatio ⁊ maxime electio

sunt de forma electionis ita ꝙ si aliquod eo rum defuerit non tenet electio.

Quamimagistrū

Casus. In quibusdā ecclesiis regularibus eligebātes quidā in abbates qui nō dum erant ꝓfessi ordinē regularē. hoc intelligens papa scribit diocesano epō dicēs ꝙ in magistrū assumi nō debet qui nōdū fuit discipulus neqꝫ debet preferi qui nō nouit sub esse vnde mandat vt quoscunqꝫ tales inuenerit qui professi non fuerunt ab huiusmodi remoueat abbatiis. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ prius debet quis esse discipulus quā magister. Itē qui nō est ꝓfessus non pōt eligi in abbatem.

Idem.

Romana

Ecclesia cumana vacāte die statuta ad celebrādā electionē: canonici ⁊ tres abbates qui vocem in electione habere dicuntur ceperūt de electione tractare. Cappellani ⁊ clerici ciuitatis eiusdem dicebāt se debere interesse electioni ⁊ sine eis electio fieri non deberet tandē ne per huius ꝯtradictionem differretur electio cappellani ⁊ clerici admissi fuerūt sub huiusmodi ꝓtestatione ꝙ vox eorum qui nō deberēt interesse de iure vel consuetudīe non valeret ⁊ sic premisso scrutinio septē canonici ⁊ vnus abbas. xi. cappellani. ⁊. ix. clerici in archipsbyterum eiusdem ecclesie ꝯuenerunt ⁊ publicato scrutinio a parte sua extitit electus vterqꝫ. electiones iste sunt ad sedē apostolicāꝫ delate. Dominus papa auditis meritis vtriusqꝫ electionis ⁊ aliis que partes ꝓponere curauerūt inuenit ꝙ. xviij. sunt canonici ⁊. xix. cappellāi. xx. clerici ⁊ tres abbates. Sꝫ neutra electio peruenit ad minorē partem totius capituli quia non fuerit ꝓbatuꝫ ꝙ clerici admitti debuerunt nec fuit ꝓbatum ꝙ cappellani admissi fuissent vel per ꝯsuetudineꝫ vel de iure: qꝛ ⁊ si capellani interfuissent duabus electionibus epōrum ⁊ scrutatores dederūt voluntatem non tamē vota illoruꝫ inquisita fuerūt nec aliquos elegerūt: sed dato ꝙ vota illorū inquisita fuissent vel aliquos elegissent ꝑ hoc tamē nō fuit ꝓbatū ꝙ illud eis cōpeteret de iure vel ꝯsuetudine ꝑscripta: ⁊ iō dn̄s papa electiōes ꝑdictas factas etiā cōtra formaꝫ concilii generalis qꝛ collatio in cōmuni fuit obmissa que statim post publicationem scrutinii fieri debuisset cassauit ⁊ electores hac vice eligendi potestate priuauit. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ in electiōibus faciēdis videlicet protestatio licet ꝯtra ꝓtestationem fieri videatur. Itē non valet electio nisi fcā sit a maiori parte totius capituli. Itē ꝓbat per hanc decretalē ꝙ ꝑsona electa non cōputatur in numero eligentiū nec auget numerū quod si eēt archid. obtinuissꝫ si forma seruata fuisset: ⁊ littera hoc probat vbi dicit neutrā inuenimus ad maiorē partē totius capituli ⁊c. Itē consuetudo nihil ꝓdest nisi sit prescripta. Itē qui peccāt in forma cōcilii ꝑ sententiam priuandi sunt potestate eligendi. hic fuit obmissa collatio ⁊ sic fuit peccatū in forma.

Sacrosancta

Casus Quidā comes de varema ꝑronus mōasterii sancti pancratii pertinētis ad monasteriū clumaceñ. ꝯtēdebat cū abbate clumaceñ. de ꝯsensu capituli sui quādā fecit cōpositionem vt videlicet eēt in arbitrio ipius comitis recipere ad priouatū dicti monasterii vnū de duobus melioribus totius ordinis clumacē. quos abbas duxerit noiandos exceptis prioribus clumaceñ. ⁊ de caritate abbas clumaceñ. successor illius qui fecit cōpositioneꝫ. videns ꝯpoēm monasterio suo dānosaꝫ accessit ad dn̄m papā oñdendo sibi ꝯpoēꝫ in ꝑiudicium sui mōasterii factā. Papa ꝯsiderās ꝙ ius eligendi nō cadit in laicū i collegiata ecclesia: ⁊ iō illud erat pnciosuꝫ exemplū ⁊ redūdabat in dispēdiū ecclesiastice libertatis. statuit vt abbas clumaceñ. dictū priouatū possit libere ordinare nō obstāte cōpositiōe iuri cōtraria denūciādo postmodū ordinatoēm factam patrono vt suū prestet assensum. Ex hac decretali nota ꝙ compositio in spiritualibus cū laico facta ꝯtra ecclesiasticā libratē

et iuri otraria non tenet etiam si facta sit a toto capitulo. Item ius eligendi non cadit in collegiata ecclesia in patronum. Item electio a collegio facta presentari debet patrono vt assentiat.

Idem.

Cum in ueteri Ecclesia bisuntiam vacãte mãdauit papa capitulo bisuntino vt infra. xl. dies post receptionẽ litterarũ psonã idoneam sibi eligerent in pastorẽ cum osilio sancti benigni et moris mundi abbatũ et fratris. g. de ordie predicatorum alioquin dicti osiliarii puiderẽt ecclesie bisontine recepto mãdato die ad eligẽdũ: canonici potestatẽ eligẽdi archiepiscopum. vi. ex canonicis suis otulerunt vsque ad osumptionẽ cuiusdã candele duraturã que extitit coram eis accensa. tandẽ electores ceperunt tractare de electione pastoris et ouenerunt in dictum abbatem sancti benigni et cum super hoc osilium sociorũ ipsius requisissent: vnus eorum respondit q habito inter se osilio responderẽt et cum illi differrent dare responsum et candela deficeret electores ipsi non expectato responso ipsorum dictum abbatem in bisontinum archiepiscopum elegerunt. processus huius electionis ad sedem apostolicam est delatus: sed quia de huiusmodi processu domino pape non ostitit archiepiscopo vienen̄. et abbati de firmitate iniunxit vt si ostaret q electores predicti super electione tractatum habuissent et in tractatu electionis requisiuissent ocilium predictorũ electionem ipsius abbatis si persona esset idonea ofirmarent: et si in tractatu electionis nõ fuisset illorum osilium requisitum quãuis postea requisitum fuerit tempore non opetenti nec etiam fuit expectatum responsum ipsorum vel si idem abbas non esset idoneus quod de ipso factum erat cassarent inquisitores ipsi s'm mandatum domini pape procedentes suam inquisitionem domino pape remiserunt. Papa super hoc scribit quibusdam dicens cum autem non fuerit compertum tempore competenti requisitum consilium de persona predicti abbatis et quando fuit requisitum non fuit expectatum nisi modico tempore et non debeat aliis obesse q electores in tantum se artauerant electionem ipsius abbatis non propter vitium persone sed ppter vitium electionis cassauit. Ex hac decretali nota q forma mandati seruanda est diligenter: et q isti non seruauerunt formã sibi datam cassatum fuit factum illorum. Nota cum dicitur de consilio talium pcedas quãcito incipis de hoc tractare debes requirere illorum osilium nec expectare quãdiu iam fixisti animum tuum. Item negligentia vnius siue factum alii obesse non debet.

Idem.

Congregato Casus Ecclesia munẽsi vacante: capitulũ eiusdem die prefixa ad celebrandam electionem ouenerunt premisso scrutinio s'm formã consilii generalis. xviii. computato quodam procuratore cuiusdam absentis ouenerunt in cantorem eiusdem ecclesie tredecim vero in decanum ipsius ecclesie consenserũt illi qui cantorem in scrutinio nominarant: videntes q essent numero plures q̃ illi qui in decanum conuenerant ipsum cantorem in pastorem elegerunt. postmodũ pars decani videns q alii plurimi deliquissent eligendo psonam scientie litterarum expertem propter quod illi erãt ipo iure eligendi potestate priuati s'm statuta lateran̄. osilii et ad eos eligẽdi potestas deuoluta: decanum predictũ in suum epm elegit ad sedem apostolicã appellans: et sic negocium istud ad sedẽ apostolicam est delatũ. Coram papa petebat pars decani electionẽ ipius confirmari: reliqua ifirmata cum facta esset de psona indigna. pars altera electionẽ cãtoris a maiore parte capituli canonice factam reliqua infirmata confirmari. Mandat papa vt si dictus cantor in littera defectũ non patit' et alias est idoneus ipius electio ofirmet' reliqua infirmata. alioquin cantoris electione irrita nũciata decanum ipsum si alias idoneus est preficiat in pastorẽ ecclie munẽ. Nota q si aliqs defectũ

in lr̃a patitur nulla est electio de ipso facta
⁊ ad alios licꝫ numero pautiores deuoluit
eligẽdi potestas.

Idem.

DUdum ecclesia

Uacante rotomagẽsi ecclesia cano
nici ɔuenerunt ad celebrãdã electionẽ: elect⁹
fuit decanus ipsius ecclesie in pastorẽ. ɔtra
istam electionem se opponebant. A. archidi
aconus ipsius ecclesie ⁊ quidam alij canoni
ci: dicto archidi. pro se ⁊ parte sua ⁊. S. ar
chidia. ꝓcuratorẽ eorum qui electiõem cele
brauerunt in p̃ñtia pape ɔstitutus. Itẽ alia
que ɔtra electum obiecta fuerunt: proposuit
archidiaconus predictus: ꝙ idẽ electus post
ɔsilium generale adeptus fuerat archidiaco
natũ ambianeñ. ⁊ ipsum cũ pluribus parro
chialibus ecclesijs quas habuerat ante ip̃m
ɔsilium retinere presumpsit ⁊ dimisso illo ar
chidiaconatu ecclesias ipsas retinuit: ſꝫ i cõ
silio ipso dicitur quicũqꝫ recepit beneficiũ
habens curam animarũ annexã: si prius ta
le beneficiũ optinebat ipso iure sit illo priua
tus: ⁊ si illud retinere ɔtenderit etiã alio spo
lietur: sed idem electus ɔtra predictũ ɔciliũ
veniens notã cupiditatis incurrit quam in
alijs reprobare: ⁊ retinẽdo beneficia que nõ
spectabant ad ipsum rem ɔtractauit alienã
⁊ sic furtum ɔmisit quodãmodo vel rapinã
Preterea in sue salutis ꝑiculũ ⁊ multarum
animarũ dispendium illas ecclesias retine
bat que ad eum nullatenus pertinebant cũ
illis essꝫ ipso iure priuatus: ⁊ sic per ipsum
parrochiani illarum damnabiliter sunt de
cepti. Ex aduerso respondit procurator alte
rius partis ꝙ ⁊ si dictus electus plura bene
ficia obtinebat ꝑ ɔcessionẽ rotomag. archi
episcopi excusauit eundẽ domino pape exi
bitam: dominus papa excusationem illam
friuolam reputauit mandans quibusdã vt
si ɔstaret ꝙ idẽ electus post receptum archi
diaconatum predictum curam animarũ ha
bentem p̃fatas ecclesias electionis tempore
tenuissꝫ: nec ostenderet secum per sedem apo
stolicã dispẽsatum electionẽ cassarent ipsius

⁊ ecclesie de ꝑsona idonea ꝓuiderẽt Par
tibus ergo in iudiciũ p̃sentia constitutis ⁊ p̃
stito iuramẽto de veritate dicenda ⁊ factis
positionibus hinc ⁊ inde tandeꝫ idem deca
nus electus ex quibusdam grauaminib⁹ ad
sedẽ apostolicã appellauit iudices nõ obstã
te appellatione cassauerunt electionẽ: ⁊ eidẽ
ecclesie ď cenomaneñ. ep̃o ꝓuiderẽt. postmo
dum vero causa ad sedẽ apostolicã est dela
ta. papa examinato ꝓcessu iudicum p̃dicto
rum licet positiones ⁊ responsiões facte fuis
sent super quibusdam articulis coraꝫ predi
ctis iudicibus: quia tamẽ papa nõ inuenit li
tẽ ɔtestatã fuisse quia ꝑ positionẽ ⁊ responsi
onẽ non fit ɔtestatio litis sed ꝑ petitionẽ i iu
re ꝓpositam: ⁊ responsionẽ secutã ɔtestatio
litis fiat ꝓcessum eorum. s. iudicum denun
ciauit irritum ⁊ inane. Post oĩa ista dictus
archidiaconus ex causa p̃missa eandẽ electi
onem petiit irritari: electus p̃dictus respõdit
ꝙ eius electio non erat irritanda ſꝫ potius
ɔfirmanda lite corã papa legitime ɔtestata
⁊ p̃stito a partibus iuramẽto de veritate di
cẽda electus ipse ɔfessus fuit electionis tem
pore beneficia tenuisse p̃dicta: ſꝫ excusabat
se dicẽdo ꝙ nõ credebat dictũ archidiaco
natum curam animarũ habere ſꝫ ipse ɔfes
sus fuit in iure ꝙ archidia. ambianeñ. de cõ
suetudine suspẽdit excõmunicat ⁊ absoluit
p̃sbyteros ⁊ priores ⁊ ꝑrochiales interdicit
visitat ⁊ inquirit ⁊ ꝓcuratores recipit ⁊ ex
hoc ꝓbatur ꝙ curã habꝫ animarũ annexã
⁊ si etiã non haberet ꝑsonatus tamẽ extitit:
⁊ idẽ est iudicium de ꝑsonatibus ⁊ benefici
is curam animarum habẽtibus. Itẽ indul
gẽtiam quam insuper se habere dicebat: pa
pa friuolam reputauit quia impetrata fuit
veritate tacita ⁊ falsitate exp̃ssa qua tacita
vel expressa eam nullatenus habuisset ⁊ ex
pressit ꝙ predictas ecclesias canonice fuerat
assecutus anteq̃ꝫ archidiaconatũ habuisset
cum nullus possit parrochiales ecclesias ha
bere nisi vna pẽdeat ab altera vel vnam in
titulatam ⁊ aliam commendatam haberet:
Sed cum ipse vtranqꝫ intitulatam habue
rit illas canonice haber̃ non potuit. itẽ dixit

ꝙ redditus sui ꝑsonatꝰ erāt tenues ⁊ exiles: suppressit ꝙ plures parrochiales ecclesias cum pluribus alijs beneficiis in diuersis ecclesiis obtineret: ⁊ non fuit intētio pape secū in tot bñficiis dispēsare: nec de nouo aliqd sibi ɔcedere ad vltimū cuꝫ non restaret nisi sñia proferēda renūciauit iuri si qd ei cōpetebat ⁊ liti spontanea volūtate ⁊ papa eius renunciatiōem admisit. Ex hac decretali multa notabilia colligūtur. primo ꝙ qui hꝫ curā aiarū vel ꝑsonatū si recipit cōsimile bñficiuꝫ ipso iure vacat primū. Itē cum quis retinet plura bñficia cum cura animarū vel plures ꝑsonatus ineligibilis efficit dū illā retinet. Itē solus papa pōt sup hoc dispēsare vt qs hēat plura bñficia cum cura vel ꝑsonatus. Itē tpe electiōis spectandū ē an quis sit idoneus. Itē p petitionē in iure ꝓpositā ⁊ respōsionē secutā fit cōtestatio litis ⁊ nō per positiones ⁊ responsiones. Itē vbi litis ɔtestatio nō precessit nullꝰ est ꝓcessus: nec iuramētū in causa illa factū ⁊ ante li. ɔtes. iurandum ē Itē ɔfessio in iure facta pindicat. Itē si qs prelatus excōicat ⁊ absoluit ⁊ inquirit ⁊ visitat ex hoc curā habet animarū. Item bñficia cū cura ⁊ personatus equipantur. Item indulgentia ipetrata veritate tacita vel falsitate expressa non valet.

Idem.

In genesi Casus. vacāte quadā ecclesia cathedrali canonici statuta die ad celebrandā electionē ɔuenerunt. qdā canonicus. g. noīe fuit admissus cū protestatione. quidā alius. h. noīe cū esset in regno francie nō fuit ad electiōem vocatus ⁊ de cōsuetudine vocari debuit pmisso scruptinio ſm formā generalis ɔcilij: quidā ɔsenserūt i v. quidā vero in alios singulares ita ꝙ i ipo scrutinio plures noiati ⁊ electi fuerunt: publicato scrutinio illi qui in eundē. v. in scrutinio singulariter ɔsenserunt eundē. v. singulariter elegerūt demū causa super istis electiōibus ad sedē apo. est delata. Examinatis istis electiōibus papa sup his ita ꝓcessit. dicit papa in cōcilio generali cauetur vt is collatiōe hita eligatur: in quē omnes vel maior pars capituli ɔsenserit. Sꝫ in. v. maior pars totius capituli nō ɔsenserit quāuis habuerit maiorem partem ɔperatione minorum: nec fuit plene facta collatio numeri ad numeruꝫ quia in collatione tractatuuꝫ non extitit nec discussum vtrū predicti duo. g. ⁊. h. vocem habuerint in electiōe: nec fuit facta collatio zeli ad zelum: nec meriti ad meritum. preterea electio non fuit cōmuniter celebrata: qa licꝫ inter dictum. v. singuli singulariter i scrutinio ɔsensissent non tamen publicato scrutinio debuit subsequi singularis electio sed cōmunis ne id repeti videretur vel tot essent electiones quot essent numero electores qd esset absurdum ex singularibus ɔsensibus: electio non apparet vniuersalis vel cōis quāuis quilibꝫ singularis veritatē exprimat sue partis: ⁊ hoc ꝓbatur p quoddā simile ex singularibus ꝓpositionibus licꝫ veris nō apparet vniuersalis ꝓpositio nisi p signum exprimatur vniuersale. Preterea predicti duo nō debebāt sic excludi qꝛ. g. erat in possessione canonicato uel quasi legēdo ⁊ cantando ⁊ i tractatu electionū quāuis fuerit in ꝓtestatione admissus: alius uero erat in tali loco de quo debuit uocari cum de toto regno frācie uocentur absentes de ɔsuetudine ecclesie gallicane. His igitur plenius examinatis dñs papa electionē pmissam ɔtra formā ɔsilii in pluribus attēptatā: decreuit irritā ⁊ inanē.

Nota ex hac decretali multa que sunt de forma electiōis que si obmittatur uel aliqd de illis non ualet electio. primo quia maior pars totius capituli debet esse in electione aliter nō ualet. Itē collatio numeri ad numerum necessaria ē zeli ad zeluꝫ ⁊ meriti ad meritum. Itē cōmunis dꝫ esse electio siue uniuersalis idest omnes qui in scrutinio consenserunt publicato eodem omnes vna uoce debent ipsum eligere uel unus de mandato aliorum. Item omnes enim qui requisiti fuerunt in scrutinio debent esse in collatione. Item ꝙ absentes sunt uocandi si sunt in loco vnde consueuerūt uocari: sꝫ istō ultimum non ē de forma quia absens uellet

postea cõsentire non cassatur electio propterea sed confirmatur.

Ecclesia vestra. Casus. vacãte ecclesia rothomagen̄. ↄuenietes in vnū terminum statuerunt ad celebrandā electionē absente.v.canonico suo qui voluit interesse cū eis: adueniente termino.v.predicto absente ⁊ eo non vocato premisso scrutinio sm formā ↄsilij.xiiij.ex canonicis elegerunt magistrum.B.cardinalē canonicū suum.xvij. elegerunt.R.canonicū remensem. postmodum superuenit dictus.v.electioni dicti.R concēsit pro istis duabus electiōibus procuratores vtriusq3 partis ad sedem apostolicā accesserunt ex parte dicti. R. pro electione ipsius allegabatur q̄ cū i.iiij.excederet aliā v.prefato computato maior ⁊ sanior ps reputari debebat: ⁊ vbi maior ē numerus zelus melior reputat̄. Ex aduerso respondebatur q̄ predictus.R. in etate paciebatur defectum: nec erat sufficiētis sciētie ad ecclesiā supradictā: suus aūt electus erat eminentis sciētie ⁊ etatis mature ⁊ electores ipsius pcedebāt alios meritis ⁊ auctoritate: ⁊ ideo meliorē zelum eos ↄstabat habere. preterea dicebatur q̄ ↄsensus.v.nihil adicere poterat: quia non fuerat in scrutinio ↄstitus: s3 post electionē accessit.ps vero ipsius R.dicebat v.pdictum in electione fuisse ↄtemptum ecōtra ps cardinalis dicebat q̄ ipse. v. potius ↄtempsit capitulū quia cum ipso noluit iteresse. S3 ↄtra hoc dicebat ps ipsius.r.q̄ cōciliū quod electionē dicit non valer̄ qñ ↄtra formā peccatur non d3 referri ad cōtēptū: nec ad alia que non sunt de forma. vnde qđ dicitur in cōcilio aliter electio facta non valeat ea tantū respicit que ↄtra formā cōciliȷ attentantur ⁊ non alia que ibi ↄtinētur quale est illud quod psentibus oibus qui nolūt ⁊ possunt ↄmode interesse electio sit faciēda ne alia iura que super hoc statuta sunt vnico verbo tollātur. nec est credēdū q̄ domin⁹ papa auditis hinc ⁊ inde propositis ex consilio lateranēsi in ordinationibus ecclesiarū maior ⁊ sanior pars capituli exigetur: ⁊ i generali ↄsilio caueat̄ vt is i quē maior et sanior ps capituli ↄsens erit eligat̄ electionē dicti r. nō ppter vitiū psone s3 poti⁹ vitō electōis cū maior ⁊ sanior pars capituli non cōsenserit i eundem cassauit. Ex hac decretali nota q̄ non semper statur maiori parti vel numero nisi numerus maior sit ⁊ sanior. Jtē auctoritas hic pfertur numero. Jdem.

Publicato Canonici pcedūt ad electionē sm formā scrutinij. in ipso scrutinio volunt variare ⁊ eligere alium querebatur an possent. Respondetur q̄ non cū fieri debeat collatio ⁊ electio faciēda ⁊ si hoc facere noluerūt per superiorem compellantur. Ex hac decretali nota q̄ exquo qs semel ↄsensit variare non pōt.

Jdem.

Si alicuius Aliquis est electus in prelatum alicuius ecclesie p symoniam eo tamē ignorāte nec ratum habente talis electio propterea reprobata est: queritur vtrū episcopus possit dispēsare cūm illo si iterū ad eandē prelaturam eligatur. ⁊ respondetur q̄ eps cum illo illa vice dispensare non pōt: sed cum illo qui ignoranter simplex bñficiū est adeptus p symoniā post liberā resignationē pōt eps dispēsare. Ex hac decretali nota q̄ in simoniaco rati habitio retro trahitur a contrario. Jtē mitius ⁊ leuius agitur cū sponte renunciante q̄ cū illo q sniam expectauit. Jdem.

Eis quibus. Dum vacat ecclesia papa vel eius legatus interdicit canonicis vt absq3 ipius licentia eligere non presumāt: querebatur vtrū temp⁹ statutū a canone.s.trium vel sex mensiū currat illis. Respondetur q̄ bene currit ex quo in mora sunt postulandi licentiā eligēdi. Nota q̄ hic currit tps ei qui non pōt agere sed hic per negligētiā q̄infra tps debent petere licētiam. Jtē mora nocet nec pōt purgari hic.

De translatione.

Quamer illo. Casus. Anthiocenus pr̄iarcha quẽdã electũ i appia neñ. archiep̄m ꝯfirmauit aucto ritate ꝓpria sine lnia dñi pape trãstulit i tri politaneã ecclesiã: ꝑuenit hoc ad noticiã dñi pape. vnde scribit ipi pr̄iarce dicẽs ꝙ ex il lo generali priuilegio ꝙ dñs cõcessit btõ pe tro dũ dixit tu es petrꝰ ⁊ sup hãc petrã ꝛc. ⁊ ꝑ eũ ecclesie romane indultũ postmodũ cõ stituta emanarũt continẽtia maiores ecclesie causas ad se. apo. referẽdas. vnde trãslatio nes ep̄orũ ⁊ sediũ mutatiões ad sedẽ aposto licã ꝑtinere noscũtur nec aliqd sup his imu tari dꝫ p̄ter lniam apostolice sedis ⁊ iõ mul tũ mirat̃ papa quar̃ patriarcha dictũ electũ de maiori ecclesia trãstulit ad minorẽ ipꝫ ꝺ archiep̄are p̄sumens quãuis. n. nõdũ fuisset in archiep̄m ꝯsecratus. ꝯfirmatus tñ erat et archiep̄alia ministrauerat q̃tũ sibi licuerit sicut ipse asseruit dño pape se cõsecrasse vil liñ. ep̄m electũ ne ergo audatia ꝑpetrandi si milia ceteris tribuatur suspẽdit ipꝫ a ꝯfirma tiõe ep̄orum. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ il la que sibi apostolica sedes reſuauit ab ali is nõ debẽt attẽptari. Itẽ ꝯfirmatus i archi episcopũ põt suos suffraganeos cõfirmare. Itẽ punitur aliqs in quo peccauit. Idẽ.

Inter corporalia. Su me casum in visu il lo sane quoniã archiep̄s ꝛc. sic ergo pone casuꝫ abriceñ. ecclesia subest rothoma genen. archiep̄o. ⁊ eccl̃ia andagauẽ. subest tu ronen. archiep̄o. abricenen. electus ⁊ ꝯfirma tus. postulatus fuit ad ecclesiã andagauẽ. q̃ subest turonẽ. Ipse turonen. trãstulit abricẽ. electũ ⁊ ꝯfirmatũ ad eccl̃iaꝫ andagauẽ. ⁊ ip sum in ep̄m ꝯsecrauit ⁊ rothomagẽ. absoluit illũ ab ecclesia abricẽ. hec oĩa facta fuerunt sine lnia domini pape: papa hoc audiẽs mã dauit archiep̄o bituricẽ. vt si res taliter se hẽ ret suspẽderet archiep̄os a ꝯfirmatiõe ⁊ ꝯse cratiõe ep̄oruꝫ ep̄m illũ ab execõe põtificalis officij q archiep̄s veritatẽ ingrẽs mãdatum apostolicũ adipleuit: ſꝫ ijdẽ archiep̄i tanquã maiores plus excesserit ĩ ꝓmissis ep̄s vero il loꝝ errorẽ secutus minus deliq̃rit: papa illo rũ intellecta spõtanea ꝯfessiõe pepcit eisdeꝫ: qꝛ nõ ex malicia ſꝫ ex simplicitate peccauer̃t ⁊ ep̄s ille qui minus peccauerat: plus tamen fuerat pñitus miam postulauit ⁊ nõ iudiciũ: papa intelligẽs ꝙ munus ꝯsecratiõis sit ipẽ sum: nec prioris eccl̃ie nec sedem ipm fecerit ep̄ꝫ cũ ad primã ñ fuerit ꝯsecratꝰ ⁊ ad scd̃aꝫ priori vı̃culo ꝑdurãte nõ potuit ꝯsecrari ab soluit eũ a suspẽsiõe predicta ⁊ a vı̃culo quo tenetur priori ecclesie dat ei papa lniaꝫ tran seundi ad ecclesiã andagauen. capitulo i pri ori ꝯsensu adhuc ꝑdurãte hoc ẽ factũ qd̃ cõ tingit occõe huiꝰ negocij p̄mittũtur p̄cedẽtia ꝑ q̃. ꝓbatur ꝙ archid̃. ep̄i nõ potuerũt facere qd̃ facere presũpserũt. dicit ergo papa ꝙ in ter corꝑalia ⁊ spũalia illa ẽ ꝺria corꝑalia. n faciliꝰ destruũtur q̃ꝫ ꝯstruãtur spũalia faciliꝰ ꝯstruũtur q̃ꝫ destruũtur qꝛ ep̄s solus honorẽ dare põt solus auferre nõ põt. Itẽ ep̄i a me tropolitanis suis ꝯsecrãtur ſꝫ ꝯdẽnari nõ pos sunt nisi a papa. Itẽ scd̃o ꝙ archiep̄i nõ po tuerũt illi episcopo dare lniaꝫ trãseũdi ad a liã ecclesiã hoc mõ spũale vinculũ digniꝰ est q̃ꝫ carnale ſꝫ dñs dissolutiõem carnalis mr̃i monij suo tãtũ iudicio reſuauit dissoluẽdum qd̃ ẽ inter virũ ⁊ vxorẽ. ergo multo fortiꝰ re seruauit dissolutõeꝫ spũalis mr̃imonij ꝙ ẽ in ter ep̄m ⁊ eccl̃iaꝫ. ⁊ postea rñdet tacite qõni diceret aliqs dño pape multũ frequẽter trãs ferũtur ep̄i de vna eccl̃ia ad aliã ⁊ deponũt ⁊ renunciãt: ⁊ ipse rñdet istud non fit hũano iudicio ſꝫ potius ꝑtãte diuia auctoritate ro mani põtificis q ẽ vicariꝰ iesu christi: ⁊ iõ il la tria soli sũt romano põtifici reſuata. Ter tio ꝓbat ꝙ idẽ ẽ in electo ꝯfirmato ꝙ dictũ est de ep̄o ꝯsecrato. Ep̄s ꝯsecratus sine lnia romani põtificis eccl̃iam suã reliquere non põt sic ⁊ electus ꝯfirmatus qꝛ post elcõem ⁊ ꝯfirmatiõeꝫ inter ꝑsonas eligẽtiũ ⁊ electi spi rituale ꝯiugiũ est tractũ cui ꝯiugio ep̄alis di gnitas nil addit: qꝛ aliqs põt esse ep̄s ⁊ nulli us eccl̃ie erit ep̄s sicut ꝯtigit in illo q renunci at loco ⁊ nõ dignitati. vnde cũ idẽ sit vı̃culũ ep̄i ad eccl̃iaꝫ ⁊ electi maxĩe ꝯfirmati idẽ nu merus obtiet in vtroqꝫ. ergo sicut translatio

epoꝝ. depositio ⁊ cessio sic ⁊ electoꝝ post cōfirmatiōem soli sunt romano pontifici re seruata quāuis vsq; ad tempora ista ꝙ cautū fuerat de epīs expressum nō fuerat de electis propter similitudinē vel potiꝰ idēptitatē ⁊ de similibus idē dꝫ esse iudiciū. Ultio rñ det tacite qōi que pōt fieri p canonē; vbi cauetur de electo vt si vltra sex mēses ecclesiā; retinuerit viduatā nec ibi nec alibi donū cō secratiōis accipiat imo cedat iudicio sui metropolitani p qd decretū videbat̄ ꝙ archiepiscopi predicti benefecissent. Rñdet papa nō obstat decretū illud ⁊ aliter intelligētibꝰ quē dixīꝰ decretū suffragari non pōt q; ecclesia nō intelligitur vidua quasi sponsū non hēat: sꝫ q; quidē sūt que nō pōt facere cū nō dū sit cōsecratus ⁊ ꝙ sequit̄ in canōe iudicio metropolitani cedat illud fuit statutū ad penā vnde nō dꝫ trahi ad grām vt sicut dicit̄ ꝑpter suā negligētiā a metropolitāo ita possit ab eodē ad aliā ecclesiā transferri q; ⁊ illud cōcessit archieps. Unde qd dixit de cessione: poterat dicere de translatione si hoc fieri voluisset q; aliqñ intelligitur ꝓhibitū ꝙ non est in iure expressū;. ¶ Nota ꝙ idē iudiciū est de electo cōfirmato sicut de ipso cōsecrato. itē de similibus idē ē iudiciū. Item pena non dꝫ trahi ad grām. Itē quod non ē expssum aliqñ intelligit̄ ꝓhibitū. Itē ecclia dicitur viduata p inutilē epm. Idem.

Quanto Epus hildesemeñ. a se. apo. indulgētia obtinuit sub hac forma si ad maiorē dignitatē forsitā vocaret̄ eā sibi liceret assumere dūmodo nihil ei obsisteret d canonicis institutis. Ipse vero de hac indulgētia cōsilus vocatus ad herbipaleñ. eccliā; ad eā ꝑpria temeritate trāsiuit nō attēdens ꝙ in euāgelio dicit̄ quos deus iūxit hō nō separet: ptātem transferēdi pōtifices ita sibi dñs seruauit ꝙ soli btō petro vicario suo ⁊ successoribus suis suo priuilegio prebuit et cōcessit nō hō sꝫ deus sepat quos romanꝰ pōtifex qui vices dei gerit in terris auctoritate diuina dissoluit: ne ergo facti puersitas trāseat presumptoribus in exēplū qd nō pōt nō esse notoriū: precipit illi epo vt administratiōnē illius ecclesie penitus derelinquat. Sed q; canonici ꝑsus illicite vota sua ꝓtulerūt in ipsum vt in eo puniātur in quo peccauerunt ipsos eligēdi potestate hac vice suspēsos denūciat. q; vero hildesemēsem ecclesiā; ipro be dereliquit precipit ei papa ne ad ipsā vlterius reuertatur ⁊ careat propria vt nec illis psideat quos p superbiā spreuit nec illis quos per auaritiā cōcupiuit. Idem.

Licet De predicto negocio ad huc scribit papa i capitulo isto. Sicut vinculū mrīmonii quod est iter viꝝ ⁊ vxorē hō dissolue re nequit: de quo dicitur i euāgelio quos deus cōiunxit hō nō separet sic vinculum illud quod ē inter ipm ⁊ ecclesiā sine illius auctoritate dissolui nō dꝫ qui ē vicariꝰ iesu xpi. hoc nō cōsiderauit hildesemē. eps q ꝑpria auctoritate ad herbipalensem ecclesiā trāsiuit: ⁊ illa indulgentia q̄ sup hoc se hēre ꝑponit non excusat psūptionē ipsius i qua dicit̄ ꝙ si ad maiorē dignitatē vocaret̄ eā liceret sibi assumere dūmodo nihil obstaret de canonicis institutis: ⁊ licet videretur aliqbꝰ ꝙ si ad maiorē dignitatē vocaret̄ liceret sibi assumere: ad parē tamē sibi trāsire nō licet cū in maiori dignitate ꝑpter maiorē vtilitatē faciliꝰ soleat dispēsari. Preterea postulatio sicut electio examinari dꝫ diligēter quod qdē i ipsa indulgētia reseruabat̄: dū dixit dūmodo nihil obsistat de canonicis institutis: vnde anteq̄ postulatio p papā examiata fuisset nul la debuit rōne trāsire. In ꝑri. c. nota ꝙ eps sine licētia pape ad aliā ecclesiā transire nō dꝫ quod si fecerit pdere dꝫ vtrāq;. Itē canonici qui ipꝫ auctoritate ꝑpria recipiūt ea vice eligēdi seu postulandi ptāte sunt priuati. itē punit̄ quis in quo peccauit. itē in. c. licet nota similitudinē inter mrīmoniū carnale ⁊ spirituale. itē facilius dispēsatur cū aliquo vt ad maiorē trāseat dignitatē q̄ ad parem vel minorē ꝑpter vtilitatem maiorem. item ⁊ postulatio ⁊ persona postulata debet examinari.

¶ De auctoritate ⁊ vsu pallii. Rubrica.

Clemens tertius.

Cum super In traditione pallij hec forma seruatur. tradimus tibi palliū vt vtaris eo īfra ecclesiam tuā quesitū fuit a papa q̄liter hoc verbū infra ecclesiā tuā sit intelligēdū. Respondet papa q̄ ita debet intelligi īfra eccclesiā tuā .i. infra quamlibet ecclesiam tue prouicie: si vero in processiōe vl' alio mō exiuerit: ecclesiā tunc pallio vti nō pōt.

Celestius tertius.

Adhec Quesitū fuit a papa vtrū archiepiscopus possit alii archiepiscopo palliū suū accōmodare. Respōdet q̄ non cū palliū p̄sonā nō transeat sed cum pallio suo quisq; debet sepeliri.

Innocētius tertius.

Nisi specialis. Troian⁹ ep̄s postulatus fuit ad panormitanam eccclesiā: legatus pape qui erat in partibus illis dedit ei lniam transeūdi sine licentia pape ille statī appellauit se archiepiscopū anteq̄ palliū suscepisset ī quo cōfertur plenitudo pontificalis officij ⁊ ipse cardinalis factū suū taliter studeat palliare vt in cōfusione sedis apostolice nō redūdet: q̄ potius papa illū eligit ↄfundi quē vellet ledere sedis apostolice dignitatē. Nota q̄ legatus cardinalis nō pōt dare lnia; ep̄is trāseundi ad alias ecclesias. Itē in pallio ↄpletur auctoritas ⁊ p̄tās archiepiscopal' dignitatis. item quisq; tenetur magis diligere se q̄ aliū. Idem.

Ad honorē Quesitum fuit a papa qñ ⁊ vbi ipse pallio vtitur: ⁊ quādo ⁊ vbi alij archiepi pallio debeant vti. rñdet q̄ romanus pōtifex solus intra missarū solēnia semper vtitur ⁊ vbiq; q̄ assumptus est in p̄tātis plenitudinē. alij vero nec semper nec vbiq; s; in ecclesia sua ī qua acceperūt iurisditiōem certis diebus debēt vti q̄ vocati sunt ī p̄tē sollicitudis nō ī plenitudinē potestatis. Idem

Ex tuarum Archiepiscopo cōpostellāo in traditōe pallij dictū fuit accipe palliū ⁊ vtaris eo intra ecclesiā tuā ipse pro negocijs ecclesie sue frequēter exibat p̄uinciā suā vnde reputabat sibi ad verecundiā q̄ pallio nō vteretur cū alij archiepiscopi de hispania de cōsuetudine extra p̄uinciā suā pallio vterentur quare petebat q̄ extra p̄uiciā possit vti pallio. Respōdit papa licet cōsuetudo illa dicēda sit potius corruptela tñ de speciali grā cōcedit eidē ut si aliqua necessitate fuerit impeditus vt ad ecclesiā sibi subiectā accedere nō possit p̄ consecrandis suffraganeis suis vel clericis ordinandis ⁊ ad ecclesiā alienā necesse habeat declinare vtēdi pallio hēat facultatē in iam dictis casibus dūmodo ille ad quē ecclesia p̄tinet id p̄mittat. Nota q̄ l; papa cōcedat alicui priuilegiū nō vult q̄ vtatur eo in preiudicium alterius. Idem.

Cum sis Quesitū fuit qñ ⁊ in quibus locis archiepiscopus pallio vti possit. rñdet papa q̄ vbicūq; fuerit archiep̄s intra p̄uinciā suam in celebratiōibus missarū diebus solēnibus pallio vti potest. Honorius tertius.

Quia nos Quidam archiepiscopus q̄siuit a papa utrū tā in sua diocesi q̄ in alia possit celebrare absq; pallio ⁊ sandalis respōdet papa q̄ pōt non tñ semp in diocesi sua debet celebrare cū pallio: sed certis diebus qui in priuilegio suo sunt expressi ⁊ per hoc soluitur alia q̄ō qua quesiuit utrū p̄ defunctis debeat cū pallio celebrare.

De renūciatione.

Litteras Ep̄us londoneñ. sepe petijt lniam cneeddi a dño pa. rescribit ei papa dicēs q̄ quāuis ipse cōsiderans senectutē vel insufficiētiā suā petijt renūciādi lnia; sciat q̄ papa credit q̄ tuti⁹ sit eī illā ecclesiā sub vmbra sui nois gubernari q̄ alicui nouo p̄sone in tanto discrimie committi q̄ in ipso vigor deuotiōis in corpe senescēte

nõ deficit. monet ergo illũ vt sup hoc dieb⁹ istis nulla ĩportunitate faciat se molestũ: qꝛ ĩdecens est prius militie soluere cingulũ q̃ cedat victoribus aduersitas preliorũ. ¶ Nota q̄ nõ statim danda est ſnia cedẽdi licet quis dicat se senẽ ⁊ insufficiẽtẽ: maxime cu3 bene administrauerit. Jtẽ indecens est prius militie ⁊c. Jdem.

Cum inter p. Jste p. gãfredi abiurauit beneficiũ suu3: postea obtinuit lr̃as a dño papa a maiore parte capituli fuit receptus: quidã canonici contradicebant eidẽ opponẽdo sibi iuramẽtum ⁊ ideo cõtra iuramentũ nõ erat recipiẽdus: cum sup hoc fuisset questio diutius agitata mandat quibusdã quatenus si predictũ. p. ĩuenerit de consensu maioris partis capituli fuisse de predicto beneficio auctoritate apostolica inuestitũ: cũ faciãt ipm̃ beneficiũ pacifica possessiõe gaudere nõ obstãte iuramẽto q̄ de nõ recipiẽdo vlterius eodẽ beneficio ꝓponitur prestitisse ex quo cõsensu maioris ꝑtis ⁊ sanioris ptis capituli intercessit. Nota q̄ iuramentũ nõ extẽditur ad ea de qbus vl̄ super quibus nõ est iuratũ. Jtẽ ius semel cõmissum vlterius nõ renascitur. Jtẽ ſnia ptis maioris debet preualere. Jdem.

Ex transmissa P. rubeus clericus sci nicolai de cepano infirmitate laborans apud monasteriũ sci saluatoris petijt sibi habitu3 monastícũ indulgeri tandẽ sanitate recuperata trãsiuit ad monasteriũ predictũ grã cõplendi votũ suũ ⁊ aliquãtula mora facta in mõasterio fecit sibi restitui illa que cõtulerat ecclesie sci nicolai postmodũ nihilominus volebat vt restitueretur in ecclesia predicta voluntate mutata: sed abbas de cepano ⁊ clerici eum recipere nolebãt. vnde significauit hoc dño pape idẽ abbas. sup hoc scribit papa epõ verulano dicẽs qꝛ dicta ecclesia ab eo soluta est: ex quo ea que sibi cõtulit ad petitiõem eius sibi restituit. Mandat quatenus si ita res se h3 predictũ abbatẽ ⁊ socios eius ad recepti-onẽ illius. p. nulla rõne cõpellat nec cõpelli ꝑmittat: tamẽ rogare poterit illos vt illum de nouo recipiant sed non ex antiqua receptiõe ¶ Nota q̄ tacite renũciat qs iuri suo. Jte3 nõ põt quis redire ad illud cui renunciauit. Jtẽ actio semel extincta nõ reuiuiscet. Jde3

Admonet Nullus auctoritate sua audet intrare ecclesiã vel eã dimittere sine auctoritate sui supioris ⁊ qui cõtra fecerit puniri debet. Clemẽs tertius.

Super hoc Quidã repetebat bñficiũ suũ obijciebatur ei excipiẽdo q̄ nõ poterat ipsum repetere: qꝛ du3 quiete possidebat spõte abiurauerat illud replicabat actor q̄ non sponte renũciauit q̃ritur cuius testes prius recipiẽdi sũt vtrũ illius qui dicit q̄ spõte renũciauit an illi⁹ qui dicit q̄ nõ sponte renũciauit. rñdet papa q̄ non est verisimile vt aliqs sponte renunciet beneficio multis forte laboribus acqsito sine magna cã: tamen testes illius q dicit q̄ spõte renũciauit sunt recipiendi iudex inquirere d3 cã3 renũciatõis ⁊ si inuenit illã ꝓbabilẽ eã admittat ⁊ iponat actori silẽtiũ nisi ipe replicãdo ꝓbauerit q̄ spõte nõ renũciauit: ⁊ ĩ si. rñdet quasi tacite qõni diceret aliqs quõ põt hoc esse cũ illa negatiua sit q̄ spõte non renũciauit. ⁊ ipse rñdet q̄ l3 videat negatia: tñ talis negatiua h3 in se iplicitã affirmatiuã scilicet q̄ coactus renũciauit: ⁊ iõ sup illa assertiõe iplicita ꝓbationes actoris sũt admittẽde ⁊ ſnia ꝓferẽda ꝓ eo qd melius ꝓbauit hito respectu ad opinionẽ ⁊ dignitatẽ testiũ Nota q̄ nõ ẽ verisimile q̄ aliqs sponte renũciet iuri suo: tñ ꝯtra talẽ ꝑsumptiõem admittitur ꝓbatio. Jtẽ licitũ est iuri suo renũciare Jtẽ ꝓbaẽ q̄ negatiua h3 in se affirmatiua3. Jtẽ dignitas ⁊ opinio testiũ ꝯsiderãda est. Jdem.

In presentia. Duo electi fuerũt ad quãda3 abbaciã. R. sc3 ⁊ quide3 alius. cã cõmissa fuit qbusdã iudicibus vel coram ordinario cã tractata fuit lata fuit ſnia contra

ip̄m. R. ⁊ appellauit: appellõis cā cõmissa fuit ep̄o dulmẽsi ⁊ eius iudicibus corā q̄bus dicebat. R. sniam nõ valere: q2 in ea nõ exprimebat cā quare ɔtra ip̄m snia lata fuiss3 ⁊ preterea ps aduersa ꝓbare debebat snia3 iustā fuisse. In cõtrariū r̄ndebat q̄ista necessaria non sunt ⁊ ꝑ snia semp ꝓsumit ꝙ rite fuerit lata. demū delata est ad papā cā ista. papa auditis hinc inde ꝓpositis: dicit ꝙ iudex non semper ad vnā speciē ꝓbatiõis d3 animū applicare s3 oia ɔsiderare d3 que siunt in p̄ntia sua ⁊ ex his motū animi sui informare ⁊ ferre sniam donec cõtrariū o͂ndat ꝑpter iudicis auctoritatē: ⁊ si nihil ꝓbatum fuisset tra ɔdulmẽsem ⁊ suos iudices stādu3 tñ snie fuerat nisi dictus. R. eā ostẽderet irritandā q2 tñ cõstitit dño pape ꝑ lr̄as quorūdā ep̄orum ⁊ ꝑ cõfessionem ipsius. R. de renūciatiõe sua spõtanea imponit ei silentiū super ipsa abbacia Nota ꝙ iudex nõ d3 se applicare ad vnā speciē ꝓbatiõis. Ite3 sp̄ ꝓsumitur ꝑ snia donec cõtrariū o͂ndat. Itē lr̄is ep̄orū credit in preiudiciū alteri⁹. Itē ɔfōe q̄s ɔdẽnat. Itē ꝑiculosū est iuri suo renūciare. Celesti. iii.

Sane dil. Papa mādauit legato apostolice sedis vt b. subdiaconū i pictauiēsis ecclesie canonicū instituere ꝑcuret q mandatis pape obtẽperās ip̄m instituit canonicū i eadē. S3 cū canonici ip̄m sup ipso beneficio molestarēt de ɔsilio quorūdā canonicoꝝ illi⁹ ecclie misericordie capituli se subiecit eis lr̄as suas reddẽs ip̄m postea recipe nõ curabāt. vnde mādat eis papa cū ipse apud eos debuerit grām obtinere dispẽdiū noscit sustinere. quatenus ipsum. b. recipiāt in canonicū ⁊ i frem eo nõ obstāte ꝙ eis lr̄as suas reddidit. Nota ꝙ qui restituit instra iuris sui renūciare vr̄ iuri qd sibi ex litteris cõpetebat. Itē vñ grām q̄s meret dānū sustinere nõ d3. Itē deceptis ⁊ nõ decipiētibus iura subueniūt. Inno. iii

Quod in dubiis. Quidā renūciauit bñficio suo in manum laici: ⁊ illud postea recepit ab ipso querit an talis renūciatio valeat R̄ndet papa ꝙ talis resignatio nulla ē tamē spoliari d3 illo bñficio. Nota id ꝙ nõ t3 inducere priuatiõem beneficii. Ite3 sp̄ualia a laico recipiẽda nõ sunt nec sūt renūciāda.

Idem.

Ad supplicatiõem. Archiepiscop⁹ ragusin⁹ petiit lniam cedẽdi a dño papa q2 secur ibi nõ poterat cõmorari ⁊ ipse obtẽta lnia cessit Archieps de ɔsensu regis anglie ɔcessit eidē quoddā beneficiū in quadā ecclesia i ep̄atu carleoli. Mādat archiep̄o ne in vitupiū ordis clericalis mẽdicare cogat ꝙ beneficiū illud ad sustẽtatiõem ɔseruet ip̄ius ita vt sine vsu pallii in ep̄atu illo officiu3 ep̄ale valeat exercere eidē archiep̄o tanꝗ metropolitano obiam ⁊ reuerētiā ipẽsurus. Nota ꝙ supior clericis ꝓuidere tenet ne in obprobriū ordis clericalis mẽdicent: ⁊ sic vr̄ ꝑ hoc necessitas vnius tangere omnes. Idē.

Nisi cum pridē. Archieps kalaritan⁹ sepe petiit lniam renūciādi a dño papa. sup hoc papa r̄ndit eidē dicēs ꝙ si pp hui⁹ cessionē ꝓmittit sibi fructū melioris vite scire d3 ⁊ ipse ꝙ nõ ē senior ꝗ fuit ieremias ⁊ iõ non d3 deserere officiū predicatõis cū ⁊ ip̄e ieremias p̄dicādo recepit vbū dei l3 recusauerit p̄dicādi officiū: si. n. ꝑpter hūilitatē vult cedere eoipso vr̄ in supbiā se erigere ꝙ in ꝓposito resignādi se exhibet ptinacē: q2 tūc verā obiam ostẽdet cū ꝑ ipam locū regiminis nõ dimittet intueri. In §. isto ponūtur cause per quas põt quis petere cedẽdi lnia3. primo cõsciētia crimis: debilitas corporis: defect⁹ scientie: malicia plebis: graue scādalū: ⁊ irregularitas psone: sed in his oibus diligēs ē adhibenda cautela: nõ eni pp sciam cuiuslibet criminis s3 illius ꝑpter qd executio officii ēt post pactā pniam ipedit: q2 si pro quolibet crimie quis cederet pauci vel nulli remanerēt. alia vero debilitas corpis est cā cedendi que ꝓcedit vel ex ifirmitate vel senectute ꝑ quā ipotens reddit ad exequẽdū officiu3 pastoralē nõ eni pro qualibet debilitate corpali d3 quis deserere officiū suū: ⁊ hoc ostẽdit

exēplo apostoli. Pro defectu scie pōt qs petere cessionē: scia eni circa administratōe3 spiritualiū ⁊ tēporaliū est valde necessaria: ⁊ ideo vtriusq3 scientie defectū licet renūciare. vnde dicit dn̄s tu q2 sciā3 repulisti: ⁊ ego repellāte: ⁊ licet eminēs scia desiderāda sit i prelato: competēs tamē tolleratur q2 multa scia vt dicit apostolus inflat iperfectu3 cui⁹ caritas supplet.

¶ Propter malitiā. ꝓptēr maliciā3 plebis aliquando cedere debet prelatus videlicet quando plebs a deo mala existit vt ꝓficere nequeat apud ipsam ⁊ quanto prelatus magis laborat tanto deterior fit: vnde dixit dominus p prophetā linguā tuā adherere faciam palato tuo: ⁊ apostoli dixerūt iudeis. ecce cōuertimur ad gentes q2 verbi dei vos fecisti indignos: nō tamē pp q̄lib3 culpā subditorum paosts dimittere debet gregē suum ne mercenario cōparetur qui dimittit oues et fugit: sed tunc demū debet fugere cum oues conuertuntur in lupos: ⁊ tamē tales sunt aliquādo tollerādi q2 sanguinē elicit qui nimis emungit. ¶ Pro graui scādalo licitū ē epo petere licentiā cedēdi cū aliquādo scandalū sedari non pōt ne plus honorē videatur affectare q̄ salutem eternam. Sed inter scādalū ⁊ scandalum est distinguēdū sicut dominus distinxit dum dixit apostolis: sinite illos quia ceci sunt duces cecoꝝ: ⁊ alibi dixit qui scandalizauerit vnū de pusillis istis q in me credūt suspendatur mola in collo eius ⁊ demergatur in ꝓfundum maris. ¶ Propter persone irregularitate3 deb3 petere cessionē vt si sit bigamus marit⁹ vidue. Unde dixit apostolus opt3 epm̄ esse vnius vxoris virū nō tamē ꝓpter q̄libet irregularitatem dari debet licentia cedendi ei q bene administrauit: vt si nō sit natus de legittio matrimonio quia l3 nō debuerit tacuisse impedimentum si occultū ē factum pōt cū eo misericorditer dispensari hoc adhibito moderamine vt inter naturales ⁊ spureos distinguat̄ ⁊ nothos et mā3eres. Si vero ꝓpter alias causas petat aliquis cessionem non ē audiendus cū talis postulatio nō videatur discreta: quia propter laboris angustias vel persecutiones non debet quis dimittere sponsam suam: cui per matrimonium se fide media copulauit: quoniam beati sunt qui persecutionem patiuntur propter iusticiam. Sed diceret aliqs spiritus vbi vult spirat ⁊ nescis vnde veniat aut quo vadat: ⁊ qui spiritu dei ducitur nō est sub lege: ⁊ ideo si cedendi licentia ei denegetur tamen cedet. Sed potest ei responderi quomodo spiritu dei agitur qui contra spiritum dei agit: ⁊ quia predicta vera sunt procul dubio contra spiritum dei agit qui cōtra veritatem aliquid attemptat. Sed si dicat q̄ forsan alia causa latens est ꝓpter qua3 cedendi lniam sibi diuinitus inspiratur pōt ei responderi: ⁊ tu quomodo scis q̄ talis inspiratio sit diuina ⁊ subiecit exemplū de beato martino ondēs illius exēplo q̄ renūciare nō dēat Quippe dicit pa. i. §. isto q̄tūcū3 virtutibus fulgeat caritatē aūt nō hēat nihil habere videtur: s3 nulla est maior charitas q̄ ut qs ponat animā suā ꝓ subditis suis vel ꝓ amicis suis dummodo possit ꝓficere ipsis: ⁊ si nō omnibus tamen multis. vnde ab eorum regimine ꝓpter laborem se excusare non debet exemplo apostoli: quia ⁊ non semper laborem sequatur effectus: nihilominus labor ipse meritorius est apud deum. Iuxta illud Reddet deus mercedem laborum sanctoꝝ suorum.

¶ Nec putes. Dicit papa in isto §. q̄ nō debet credere q̄ ideo martha malam partem elegerit que circa pluria in actiua vita multum laborat: quia maria optimam partem videlicet vitam ꝯtemplatiuam elegit que nō auferetur ab ea: quia licet contemplatiua vita sit magis secura: actiua est magis fructuosa: Unde lippitudo lie ꝓpter sobolis fecunditatem prefertur pulchritudini rachel. Et preterea simul potest quis esse actiuus ⁊ contemplatiuus exemplo moysi qui ascēdebat i mōtē: ut primo gloriā dn̄i cerner3 cū maiori libertate: q̄nq3 descendebat in castra v.

populo predicaret: p hoc iducit illū dn̄s pa pa ne cedat. Monet ergo ipm̄ vt laborez re giminis non recuset. verūtamē qꝛ in postulā do cedēdi lniam instituit. papa relinquit illuz cōsciētie sue ita vt si propter aliquā cām vti lē ⁊ hōestā. distictis sibi causis pdictis i suo ppōsito de lnia sua cedat: alioquin cedendi lniam sibi nouerit interdictā: qꝛ licet hēat pē nas quibus in solitudinē volare desideret: li gate sunt nexibus preceptorū. p hanc decre talē nota cās ppter quas pōt quis petere li cētiam renūciandi. Idem.

Post translatiōem. Uacāte ec clesa fauentina canonici ōtulerūt liberā ptātē eligēdi i. l. eo rum canonicū. ipse vero postulauit io. cano cū sancti fredericini oli epm̄ sarsenatē prepo situs ⁊ capitulū fauētinū postulatiōem illam petierūt approbari a domino papa. Sꝫ hu ic postulationi videtur obstare capitulū con stantinopolis in quo dicitur vt quicunqꝫ de pontificali dignitate ad monasticā vitā ⁊ pe nitētie locū descēderit ad pōtificatū vlterius nō resurgat. vnde cōtra illud cōsiliū qd̄ est v num de. iiii. ōsiliis q̄ seruat ecclesia sicut qua tuor euāgelia n̄ videbat eadē postulatio ad mittēda. verūtamē in quibusdā casibus non obstāte illo ōsilio is qui mōasticā vitā elegit pōt iterū ad episcopatū assumi primo si pro pter psecutionē vel ppter infirmitatē corpo ris ad monasticā vitā descēderit de superio ris lnia. his cessantibus ad epalē resurgere poterit dignitatem. Itē si propter defectum scie auctoritate apostolica ad monasterium descēdit: ea repta adhuc ad episcopatū po terit resurgere. Itē si quis ppter cupiditatē parentum eo ignorante fuerit episcopatuz a deptus ⁊ hoc comperto ad monasterium de licentia superioris transiuit quamuis ad il luz redire non possit ad aliū tamē licite po terit reassumi. In istis casibus nihil dicitur attēptari contra cōsilium predictū quod loq tur in eo casu cū aliquis dimittit epātū pro pter aliquod crimen ⁊ ad monasticā vitam penitentie causa descendit: aliis opinib⁹ re iectis que in littera ponuntur. Quia nō con stitit pape propter quā cāꝫ predictus. l. cesse rit episcopatui mādat rauēnati electio qua tenus si cōstitit ei qui ppter aliquā de predi ctis causis vel ōsimilibus: predictus. l. renū ciauit episcopatui dummodo necessitas vel vtilitas illud exposcat: det ei licētiā transeū di ad ecclesiā fauēter maxime si verū est qd̄ asseritur q̄ in eo loco tantū cesserit ⁊ non di gnitati vel ordini quia tunc presumēdum ē q̄ non ppter aliquod crimen a se cōmissum pnie causa transiuerit ad vitā regularē. alio quin cum durum nimis esset cōtra tā solēne cōciliū huius postulatōem admittere iniūga tur capitulo fauentino vt de alia psona ido nea sibi prouideant in pastorem. Nota hic quattuor causas in quibus ille qui renuncia uit episcopatui transiens ad monasticaꝫ pōt iterum in episcopum reassumi.

Idem.

Quidam cedēdi

Quidā impetrant cedēdi lniam ⁊ ea obtenta cedere nolūt. dicit papa q̄ com pellendi sunt vt cedant.

Honorius tertius

Ueniens Johānes sub diaconus ipe trauit lrās ad quosdam iudices vt ei prebēdam vacantē in ecclesia sancti flori ni in cōfluentia assignarent: ⁊ cū ipsi vellent mādatū apostolicū adimplere: quidā cano nici illius ecclesie se opposuerūt dicentes q̄ ipse renūciauerat iuri quod sibi ex ipsis lris cōpetebat: sed ipe subdiaconus hoc negauit Canonici testes induxerū ad hoc probādū p quos videbatur pbatū q̄ ipse gratie capi tuli se cōmisisset duo iudices sniauerunt eun dem subdiaconū non posse vti litteris supra dictis pro eo q̄ gratie capituli se cōmisit qua re iuri suo renūciare visus fuit a qua snia ip se appellauit sue appellatiōi vigiliā epipha nie terminū figens. ille accessit ad terminum Sed aduersarius post terminū p duos mē ses ⁊ amplius expectatus tandē comparuit nuncius aduersarii cum litteris ad cōtradi cendum ⁊ impetranduꝫ tantū comparuit co

rā auditore dicto io. ꝯcesso. Sicut sufficiēs ad cām tractandā non esset idē auditor sniaꝫ iudicū predictorū cassauit iusticia exigēte.

¶ Nota ꝙ licet quis se cōmittat gratie adversarij nō renūciando litteris ip̄etratis ꝯtra ipsum non intelligitur ꝑpter hoc renunciasse iuri quod sibi ꝯpetebat ex lr̄is. Itē cū aliqs statuit terminū sue appellatiōi vtraqꝫ ps appellatiōis cām proseq dꝫ p sufficiētē ꝓcuratorē ad totā cām cuꝫ peremptorie ad hoc citata intelligatur. Itē non statim post terminū ꝑemptoriū debet iudex procedere.

Idem.

L Ecte corā Quidā abbas a deo graui egritudie laborabat ꝙ de ipsius vita despabatur. ad cuiusdā emuli sui consiliū ꝙ emulū nō credebat absoluit monachos ab obediētia sua ⁊ epꝫ suū vocauit vt in manibus suis renūciaret non tñ renūciauit. postmodū recupata sanitate monachi reuerētiā ⁊ obediētiā fecerūt eidē. dubitabat abbas an ex tali facto renūciasse intelligatur abbatie. Respōdit papa ꝙ non. Nota ꝙ non intelligitur renūciare regimi suo lꝫ absoluat subditos ab obedientia sua qꝛ illa nō est forma renūciandi. Grego. ix.

D Ilectus filius Quidā abbas ad romanā ecclesiam nullo medio ptinēs ⁊ sentiēs se insufficiētem renūciauit in manibus monachorū regimini abbatie sine lnia pape: ⁊ monachi aliū elegerūt. ꝑuenit hoc ad papā: Cū ergo dict⁹ abbas sine licētia pape renūciare nequiuerit abbatie. Ipse tā renūciatiōem ꝙ electiōem denūciauit irritas ⁊ inanes. Mandans quibusdam quatenus abbatē faciāt restitui loco suo quo restituto recipiāt vite pape renūciatiouē ipsius. Nota ꝙ resignatio fieri dꝫ i manu sui p̄lati aliter nō valet.

Rubrica de supplēda negligētia p̄latorum. Alex. iij.

S Tatuimus Cistercienses aliquādo remouent abbates ab monasterijs suis vel moriūtur ⁊ alios in locū eorū substituūt epi dioce. nolūt benedicere abbates substitutos. statuit papa hic ꝙ si eps tertio requisitus eos benedicere renuerit liceat ipsis abbatibus ꝓprios monachos benedicere ⁊ alia exercere que ad eoꝝ officiū ptinēt donec epi illos benedicant. Nota negligētiā p̄latorū puniendam circa officium suū. Clemens. iij.

S Icut nobis Quidā regulares habēt ecclesias ad eoruꝫ p̄sentatiōem pertinētes quas vicib⁹ ꝓprijs appropriare nitūtur: nolūt ad eas cū vacāt aliquos presentare sed instituūt ibi vicarios occasiōe ꝯcessiōis quorūdā eporū ⁊ destinūt ꝑ sua volūtate ⁊ ita grauāt eos pēsionibus ꝙ non possunt eos cōpetenter in pauptate deseruire: nec epo i episcalibus deseruire: nec hospitalitatē seruare significatū fuit hoc pape vt in antiquis status ecclesie ꝑpter hoc subuertatur. Mādat quatenus nisi sint exempte ecclesie supradicte a iurisditiōe epi: excessus illos studeat rōnabiliter emēdare ⁊ nisi infra tēpus cōcilij latri cōstitutū predicti monachi presentauerit ei psonas ad vacātes ecclias ex tūc liceat sibi ap. re. in eis ordiare rcōres ita tñ ꝙ nullū patronis in posterū p̄iudiciuꝫ generetur. Nota ꝯcessiōeꝫ ecclesiarū ab epis factā sine iuris solēnitate non valere. Iteꝫ ꝑpter negligētiā amittit quis ius presentādi illa vice sine p̄iudicio i futurū. Innocē. iii.

L Icet magister. O. ⁊ rogerius diutius litigarēt coram papa sup archidiaconatu richimūdie qꝛ dicebat̄ ꝙ collatio archidiaconatus ifra tp̄s ꝯcilij facta nō fuerat. ne ergo papa suū ius negligere videat̄: mādat qbusdā quaten⁹ si ꝯstiterit archidiaconatū richimūdie vacasse p annuꝫ tpe semestri quo vel ad archiepm vel ad capitulū donatio ptiebat ꝯputato nō a tpe vacatiōis sꝫ a noticia cum ex tunc ad papā fuerit illa donatio deuoluta vtriqꝫ sup eo silētium ipoātur. Nota tp̄s viemēsiuꝫ currere a tpe noticie nō a tpe vacatiōis. Itē post tp̄s illud elapsuꝫ nō p̄nt elē

gere q fuerāt negligētes. Idem.

LItteras In quibusdā ecclesiis q̄dam bn̄ficia ⁊ dignitates tāto tp̄e vacauerunt q donatō illoꝝ ƀ3 latri. cō. ad se. ap. fuerat deuoluta. illis ad quos collatio ptinebat intelligētes legatos apo. se. ad ptes illas accederē. īstituerunt i bn̄ficiis illis psonas minus idōeas legati iuenerunt illa bn̄ficia taliter collata dubitauerīt an dēret illos instituтоs remouere. Mādat illis papa q̄tenus si bn̄ficia ⁊ dignitates psonis idōeis sūt collata pmittāt illa ꝺ pacia pacifice possiderī. alioquin remoueant: ⁊ de psonis idōeis illa nō drānt ordiare. Nota q collatio que nō tenet de pacia supioris t3 alias nō valeret. Idem

DIlecto Uacāte salamaritina ecclia decan⁹ cū q̄busdā sequacib⁹ suis quādā3 p. noīe in cātorē elegit. appellās ne ꝯtra sua3 elcōem aliqd attēptet: archieps ad quem vt dicebatī elcō cātoris fuerit deuoluta. aliū. g noīe in cātorē elegit. ppter hmōi elcōes pcuratores vtriusq3 partis ad romanā curiā accesserūt. q2 ꝯstitit pape q elcō a decano ⁊ ei⁹ sequacibus facta post elapsū. vi. mēsiū spacium fuit celebrata īfra qd̄ eps ⁊ capitulū cōiter eligere debuerūt elcōe3 de p̄dicto factam decreuit irritā ⁊ inanē ⁊ appellōem a decāo īterpositā factū archiepi ad quē erat eligēdi auctoritas deuoluta nō potuisse aliquaten⁹ īpedire vnde mādat quaten⁹ elcōem de p̄dicto. g. dēat ꝯfirmare nisi ei aliqd canonicum obuiaret. Nota q pp negligētiā amittit quis ius eligēdi. Itē mora i talibus nō purgatī.

De tp̄ib⁹ ordiationū ⁊ q̄litate ordinādoꝝ

Alex. tertius

SUbdiaconus. Lr̄a ista satis p3.

SAne sup. Cōsuetudo erat in q̄busdā eclesiis scotie ⁊ gallie: q in dedicatiōibus ecclesiarū vel altariū extra quatuor tp̄a clerici ad sacros ordies pmouebātī. Rn̄det papa q illa ꝯsuetudoo est ecclesiastice ꝯstōi iimica ⁊ iō iprobāda. ⁊ si multitudo ⁊ antiqua ꝯsuetudo nō eēt tales ordiati nō dērēt i susceptis ordibus mistrare: s3 in romana ecclia sic ordiati deponerētī: ⁊ ordiatores auctoritate ordinādi priuarētī. Nota q multitudo antiqua excusat. Idem.

DEeo aūt. Quesitū fuit a papa an liceat extra ieiunia quatuor tpoꝝ pmoueri aliquos i hostiarios ⁊ alios miores aut ēt i subdiaconos. Rn̄d3 papa q licitū ē ep̄is dn̄icī ⁊ aliis diebus festiuis vnū vel duos pmouere ad miores ordies s3 ad subdiaconatū nō l3 nisi in q̄tuor tpibus i sabbō scō vel i sabbō de passione preter q̄ romana pontifici. Idem.

EXtenore. Quia cleric⁹. n. nomie volebat pmoueri ad maiores ordies: tm̄ in tantū deliq̄rat q si peccatū eius publicū eēt degraderetī ab ordine quē suscepit nec poterit ad maiores promoueri q̄sitū fuit a papa qd dēret obſuari: q2 peccatū ipi⁹ occultū ē. mādat pa. q̄ten⁹ ei pniā3 ꝯdignā ipōat ⁊ ei suadeat: vt pte pnie peracta ordie suscepto vtatī: sed ad supiores nō ascēdat. verūtm̄ q2 peccatū occultū ē si p moueri noluerit eū phibere nō d3. Nota q occulta peccata vidictā non hn̄t ⁊ l3 eps peccatū occultum nouerit p ꝯfessiōem nō pōt p hibere illū ab ordinibus. Lutius. iii.

AD aures Quidā religiosi volūt ad ordies pmoueri p̄lati eoꝝ nolunt eos pmoueri: querit qd iuris sit. Rn̄det papa q tutius ē eis mistrare in īferiorib⁹ ordinibus suis p̄latis obiam īpendēdo q̄ cū scādale suoꝝ p̄latoꝝ ad ordines supiores pmoueri: nec sunt in hoc audiēdi: q2 pōt eē q p̄lati eoꝝ aliq̄ sua secreta nouerunt ppter q̄ salua ꝯscia neq̄ant pmoueri: q2 nō in sublimitate graduū s3 in āplitudie caritatis acqritur regnū dei. Nota q regulares ꝯtra volūtate3 suoꝝ p̄latoꝝ pmoueri nō debent. Itē nihil cū scandalo faciendū. Idem.

SI archiepiscopus. Qn̄ archiepiscopus debet ꝯserari oēs suffraganei conueniant ad sedem metropolitanā vt ab omnibus cōsecretur. Ep̄i vo ꝯprouiciales si necesse fuit iussu archiepi a tribus ep̄is possūt

ꝯsecrari aliis ꝯsentientibus. Sꝫ melius est si archieps cū aliis pontificē ꝯsecrauerint. Nota qḋ omnes tangit ab oībus approbari dꝫ

Ex concilio arelateñ.

Ne episcopi Querebaꝛ in cōcilio isto vtrū epi possent ꝯsecrare suffraganeū suū. Rūdetur ꝙ epi sine pmissu archiepi nō presumāt epm ꝯsecrare: nec archiepi aliquē ꝯsecrare psumat sine duobus vel tribus epis: ita vt alii cōprouinciales epi p suas litteras ꝯsentiant ꝙ si inter illos discordia fuerit archieps maiori numero ꝯsentiat. Nota standū esse maiori parti.

Urbanus tertius.

Cum quidā. Quidā eps contulit sacros ordines. extra quatuor tpa qḋ non debuit. dicit ꝙ puniri dꝫ eps canonica disciplia. s. ut priuet potestate ꝯferēdi ordies quos illicite cōtulit ⁊ ordinatis interdicatur executio ordinum susceptorū: donec apud sedē apostolicā restitutiōis grām cōsequat. Celestin⁹. iii.

Cum fm. In ptibus calabrie episcopi latini in ordinibus conferēdis fuabāt instōes grecorum ordines cōferēdo extra quatuor tempora ⁊ ecōuerso ⁊ ita pmixti se ordiabāt ad inuicē. Precipit papa hic ꝙ latini talē ritū ⁊ cōmixtionē decetero non seruent in ordinibus cōferendis. Innocentius. iii.

Ex parte Quidā mōachus lariloci transtulit se ad nigros monachos ⁊ habitū illorū assumens in pbrm ē promotus. dubitabāt isti monachi vtrū in ordiatione sic suscepto debeat ministrare. Mandat eis papa quatenus monachū illū pmittāt officiū sacerdotis exequi libere nisi aliud cāonicū obstiterit. Idem.

Quod trāsla Quidā clerici greci extātes i diocesi latinorū ab epis grecis extra quattuor tpa ordinātur postmodū a latinis epis celebrare phibēt: qsitū fuit a papa quid de talibus sit agēdū. rūdet papa ꝙ cū clericus grecus epo latino subiect⁹ a greco pōtifice ordiat: interdicēda est ei executio ordinis sic suscepti tanq̄ ab alieno epo ordiato nisi de mādato vel lnia sui epi illud fiat: ꝗ si ō licētia sui epi id factū sit lꝫ culpādus sit eps qui clericos suos a greco epo facit ordinari q̄iu ab ecclesia talis mos tolleratur ipediri nō dꝫ executio ordinū taliter susceptorū. Idem.

Cum in distribuēdis. Si aliquis ordiatus fuerit i subdiaconū a domino papa ab alio ad sꝑeriores ordies sine lnia pape ordiari nō dꝫ. Idē.

Litteras vras. Quidā canonic⁹ bononiēsis noie ecclie romane subdiaconus electus fuit in epm Imolesem. eps bononiēsis recepto mādato pcedentis capituli ordiauit ipm die sabbati in diaconū ⁊ die dñico ꝯtinuato ieiunio in pbrm. puenit hoc ad noticiā dñi pape vnde mandauit inquiri veritatē sup hoc p epm mutinēsem ⁊ magrm b. subdiaco. suū ipi factū fm ꝙ dictū ē significauerūt dño pape: ⁊ ipse respōdit eis dicēs ꝙ ipse recepit lras suas sup inordiata ordiatiōe imoleñ. elci i qua ordinatiōe quātū ordinator ⁊ ordiatus deliquerit euidēter. Intelligit qui prudēter attēdit quod pbat hoc mō si eni nō licuit boñ. epo vtrūqꝫ ordinē ꝯferre illi eodē die eadē rōe nō licuit ei eūdē ordinē ꝯferre in die ꝯtinuato ieiunio: cū ppter continuatiōem ieiunii fictiōe canonica siue mane diei dñici trahatur ad sabbatū siue vespa sabbati ad diē dñicā referatur: illa duo ad eūdē diē ptinere dicūtur: si eni dicat ꝙ mane diei dominice ad vnā diē ⁊ vespa sabbati ad aliā diem referatur non esset ꝯtinuatio ieiunii necessaria qꝛ sabato ante cenam ⁊ dñica ante prandiū ieiuni intelliguntur. Ideoqꝫ papa boñ. epm vt priuātur in quo peccauit suspēdit a collatiōe diaconii ⁊ pbrii. alterū vero ab executiōe sacerdotalis officii suspēdit donec de ipsis aliter duxerit disponēdum.

¶ Nota ꝙ nullus duos sacros ordies recipere debet eodē die qui ꝯtrafecerit punitur put hic dicitur. Honorius. iii.

VEl non est Episcopus ouetenꝰ quendā puerū. M. nomine. xiij. annos habentē in ordinatione ⁊ sine certo titulo in diaconū ordinauit in ludibrium ordinis clericalis: puer ille hec significauit domino pape: ⁊ ꝙ nō prouidebat eidē: vnde mādat quibusdam quatenus si res taliter se habet: predictū episcopum suspēdat a collatione ordinū: ⁊ compellāt eundē vt eidem. M. prouideat in ecclesiastico beneficio competēti suspendentes eundeꝫ. M. ab excōmunicatione ordinis diaconatus: donec ad etatem legitimā peruenerit in iniuriam ordinātis. Nota ꝙ aliquis punitur odio alterius. Iteꝫ qui ordiat aliquos ad legitimā etatē punit̄ ꝓut hic dicit̄. Itē q ordiat aliquē ad sacrū ordineꝫ tenetur ei prouidere. Idem.

DIlectus filius Ecclesia ymoleñ. vacāte canonici ymoleñ. v. eorum canonicū in minoribus ordinibus constitutum in episcopum elegerunt archiepiscopus casalaneñ. metropolitanus eorum mandauit episcopo trecensi vt vno ⁊ eodem die ad tres sacros ordines eum promoueret ꝙ non ausu proprio sed de mandato archiepiscopi non distulit adimplere qd totum dictus. v. domino pape reseruauit super his dominus papa inquisiuit veritateꝫ ⁊ quia cōstitit ei ipsum episcopum treceñ. in pluribus deliquisse: tum quia confessus fuit sine mandato archiepiscopi hoc fecisse: tum quia ⁊ si de mandato archiepiscopi ↄstaret obtēperare nō debuit in hac parte cū hmōi dispensatio illi a canone non sit ꝑmissa: tum quia sepius reatum periurij variauit prius iurando ꝙ archiepiscopus illud preceperat ⁊ postea fuit in iure confessus: ꝙ archiepiscopus illud non mandauerat ipsum taꝫ diu ab ordinandi potestate suspendit donec suā meruerit obtinere gratiam. ¶ Nota hic argumentum ꝙ episcopi non possunt dispensare nisi in causibus a iure permissis. Item in iusto mandato prelati non est obediēdum. Item auctoritas superioris nō excusat. iteꝫ qui in iure varius est ⁊ in dicto suo sibi ↄtrarius periurus reputatur. Grego. ix.

COnsultationi Aliqui ordines sacros receperunt Respondet papa ꝙ quibus ꝓ transgressiōe huiusmodi contemptus penitentia est iponēda ⁊ postmodū sustineri poterunt in susceptis ordinibus ministrare. Nota ꝙ ordo quocunqꝫ tempore confertur licet conferri nō debeat nisi certis diebus.

Idem.

QUesitum Sacerdotes ⁊ alij clerici cōmittunt quādoqꝫ adulteriuꝫ periuriū homicidiū: ⁊ falsū testimoniū querit̄ur an ꝑmitti debeāt in susceptis ordinibus ministrare. Respōdet papa ꝙ si crimia predicta ordine iudiciario ꝓbata vel alias notoria nō fuerit nō debēt predicti preter reos homicidij in susceptis vel suscipiēdis ordinibus ipediri post pniam peractā: si vero non penituerint monēdi sunt sub obtestatione diuini iudicij vt in ꝑiculū sue dānatiōis in susceptis ordinibus nō ministrēt. Nota omnes criminosos preter reos homicidij occultos post peractam penitentiam in susceptis ordinibus posse ministrare.

De scrutinio in ordie faciēdo.

EXparte Cum aliquis epūs debꝫ cōsecrari metropolitanus cōuocat alios suffraganeos ad faciēdam consecratiōem: episcopi pn̄tant cōsecrandū archiepiscopo dicētes reuerēde pr̄ postulat sancta mater ecclesia hunc electum in episcopum cōsecrari: ⁊ ipse illos īterrogat si sciunt illum esse dignum. Ipsi respondent ꝙ sciunt ⁊ credūt illum esse dignum. Episcopus quidam in huius responsiōe ne offenderet hominem: deum extimat offendisse quādoqꝫ preter quandoque contra conscientiaꝫ respondendo: cum electi conuersatio est illi minus bene cognita vel penitus ignota: quesiuit qualiter i huiusmōi intergatiōibꝰ salua

conscientia debeat respondere. Respondet papa cum nos aliquē promouemus in diaconū vel presbyterū: prior diaconorū dicit postulat sancta mater ecclesia hūc diaconū ad onus presbyteratus: vel hūc subdiaconū ad onus diaconatus assumi: ⁊ papa interrogat scis illū esse dignum ad hoc onus. ⁊ ipse respondet scio ⁊ testificor illum esse dignum ad hoc onus humana fragilitas nosce sinit. vnde in tali responsione non credit aliquem peccare dūmodo ɔtra conscientiā non loquatur quia non sinitur dicit illū esse dignū: sed quantū humana fragilitas permittit: q2 quē indignū nō nouit dignum debeat extimare: hac ergo respōsiōe secure poterit vti nisi forte sibi cōstet ꝙ sit indignus. Si vero sciat illum indignum significet hoc metropolitano antequā veniat ad scrutiniū. Sz papa hāc interrogationē non facit in cōsecratione episcopi: sed in ordinatione presbyteri vel diaconi. ¶ Nota ꝙ qui facit contra conscientiam peccat mortaliter. Itē quilibet debet presumi dignus qui nescitur indignus. Item hic scientia pro credulitate accipitur.

De ordinatis ab episcopo qui renūciauit episcopatui vel excōmunicato.

REquisiuit Archiepiscopus tolletanus renunciauit archiepiscopatui post illam renūciationem quosdam clericos ordinauit successor ipsius quesiuit vtrum illi in ipsis ordinibus debeāt remanere. Respondet papa distinguendo vtrum ille renunciauit loco tātum aut loco simul ⁊ dignitati. In primo cāu cum loco tantum renūciauit potest ordines cōferre sicut ante inuitatus ab episcopo aliquo. In secundo casu cum simul renūciauit loco ⁊ dignitati distinguitur vtrum contulit sacros vel minores. Si eni aliquis minores ordines a tali recepit ⁊ in illis poterit ministrare ⁊ ad maiores promoueri: quia huiusmodi ordines quādoq3 a non episcopis conferuntur: si vero scienter a tali sacros ordies quis recepit executionem officii non habebit quia eam non habebat: si vero ignoranter episcopus cu3 tali poterit dispēsare nisi crassa ⁊ supina fuerit ignorantia. ¶ Nota ꝙ minores ordines possunt conferri a non episcopis. Item qui non habet executionē ordinis eam dare non pōt. Item ignorantia crassa ⁊ supina non inducit dispensationem.

De etate ⁊ qualitate ordine preficiendorum. Ex concilio pictauiēsi.

TAbbates Hoc capitulum per se patet.

Alexander tertius.

EXratione Episcopus cōuētrensis concessit ecclesias in archidiaconatu. R. cistreñ. pueris infra decennium constitutis que non per clericos sed per laicos disponuntur. Mandat papa cantuarieñ. archiepiscopo quatenus episcopū illu3 corrigat super his ⁊ custodiam illarū ecclesiarum cōmittat personis idoneis donec pueri ad congruam etatem peruenerit laicis inde amotis ⁊ ꝙ decetero talia nō pšerauerēt Idem precipit idem papa in sequenti capitulo. ¶ Nota ꝙ regimen ecclesiarum personis idoneis scientia ⁊ etate tantu3 committi debet ⁊ non pueris.

CAm te Prohibet papa ne aliquis instituatur in ecclesiis ad curā animarum aliqua occasione vel etiam obtentu litterax apostolice sedis qui scientia moribus ⁊ etate concilii non congruant institutis. secundo dicit ꝙ si aliquis habeat plures ecclesias quarum vna non pendet ex altera dimittat vnā quam voluerit nisi ita sint tenues in substantia quod proprios prelatos non possunt congrue sustentare. ¶ Nota ꝙ qui ad curam animarum eligitur tria precipue debet habere: scientiam litterarum etatem legitimā ⁊ mores. Item nullus potest habere plures ecclesias: quarum vna sufficiat

Idem.

Preterea Dicit in hac decretali ꝙ nullus debet ad regimē aīarū admitti nisi ad minus sit subdiaconus. tamen dispēsatiue in minoribus ordinibus cōstituti possunt admitti dūmodo tales sint ꝙ intra breue tēpus possint in p̄sbiteros ordinari. ¶ Nota ꝙ non pōt eligi ad curā animarū in minoribus ordinibus constitutus. dispensatiue potest postulari.

Idem.

Queris Clerici beneficiis ecciasticis abūdantes moniti a p̄latis suis vt ad maiores ordines ꝓmoueantur nolunt ꝓmoueri dicentes secreto se tale quid commisisse quod eos salua consciētia ordinari nō sinit. q̄ritur quid de talibus sit agendū. Respondet papa ꝙ ī cāu isto videtur canōes discordare cum quidā dicāt eos non cōpellendos alii vero contrarium asseruerūt. Hanc contrarietatē volens amputare statuit vt si clerici se indignos propter occulta sua peccata preceptiōe maiorū ordinū inferiores clerici de ecclesia ꝓbabilis vite ⁊ opiniōis p̄ferantur eisdē ⁊ beneficia sibi auferantur ⁊ aliis concedantur nisi forte qui ordinari recusant in aliis seruiciis ecclesie fuerint vtiles. Si vero sola volūtate ordiari recusāt ⁊ vtilitas ecclesie vel necessitas suaserit si idonei fuerint cōpellēdi sunt ad maiores ordies recipiēdos per amissionē locorū ⁊ beneficiorū subtractionem. ¶ Nota ꝙ clerici qui nolunt ꝓmoueri si propter occulta peccata faciūt ab ecclesia remoueri possunt si sola volūtate cōpellūtur per amissionē beneficiorū suorū.

Clemens tertius.

Ad aures Quidam canonicus colon̄. eruditus erat ī phisica ⁊ cū pluribus ſm artē suā medicinā cū diligētia tribuisset pluribus incōtrariū successit quia medicinis perceptis mortis p̄iculū incurrerūt. Iste nolebat ꝓmoueri ad sacros ordies cōsuluit dn̄m papā. papa sup hoc respōdet ꝙ si super premissis cōsciētia ipm remordet ad maiores ordines de suo cōsilio nō ascendat. Nota ꝙ contra cōsciam nullus debet ꝓmoueri.

Celesti. tertius.

Cum bone Clemēs papa vocauit quosdā clericos baren̄. ad p̄sentiā suam vt satisfacerēt archidiacono suo quē grauiter leserant quia ipsi venire cōtempserūt fecit in eos suspēsionis sn̄iam ꝓmulgari in qua triennio ꝑmanētes: qdaꝫ ex illis suspensi: aliꝫ beneficia ecclesiastica sunt adepti. Quesitū fuit a papa vtrū beneficia sic recepta licite retineri possint. Et ipse respondet ꝙ nō licet eis beneficia q̄ habuerāt vel postmodū sūt adepti aliquatenus retinere vnde mandauit archiep̄o baren̄. vt eos ꝓ tāta ꝑtinacia ⁊ ɔtemptu apostolico bn̄ficiis que habent non differat spoliare. Nota ꝙ suspēsi ab homine beneficia ecclesiastica adipisci non possūt. Itē qui ꝑ trienniū steterit suspensus ꝑtinaciter debet suis beneficiis spoliari:

Innocētius tertius.

Multis Dubitatur a multis an subdiaconus possit in ep̄m eligi: ⁊ primo on̄dit papa ꝙ subdiaconus nō possit in ep̄m eligi ꝑ decretuꝫ pape vrbani primi qui decreuit ꝙ nullus in ep̄m eligat̄ nisi fuerit ī sacris ordinibus ɔstitutus sacros appellās diaconatū ⁊ p̄sbyteratū referēdo se ad statū primitiue ecclesie in quo subdiaconatus sacer minime dicebatur. postea on̄dit ꝑ decretū vrbāi secundi ꝙ hodie ordo subdiaconatus inter sacros ordines reputatur: sacros appellans diaconatū ⁊ presbyteratū: ⁊ hoc ideꝫ on̄dit ꝑ alia plura decreta dicēs vt subdiaconus in ep̄m eligi libere possit sicut diaconus vel sacerdos.

Idem.

Tuam Monasterio sci quirici vacāte cardinalis qdam volēs ipm de ꝑsona idonea ordiare ⁊ sup hoc diligētiā adhibuisset nec posset personam idoneā inuenire: per quam possꝫ stat⁹ mōasterii ī melius reformari tādē iuēit q̄dā mōachū discr̄tū ⁊ vtilē mōasterio q al. de iur̄ n̄ potat eligi ī abba. ꝓ quo qdā

paici apud cardialē intercedebāt cōsuluit papā q̄ sup hoc esset agendū. papa vero mandat diligētiā cardinalis eidē quatenus si nō pōt eidē monasterio de psona magis idonea puidere monachū illuz quem sibi cōmendauit per quē status monasterij credit̄ reformādus sibi preficiat in abbatē: nullū habēs respectū ad petitionē illicitā laicoꝝ sed ex officio suo tātum ad hoc pcedat ita tñ q̄ ad sacros ordies non ascēdat cū necessitate instante possit in abbatē assumi in minoribus ordinibus cōstitutus ꝛ laici ipsi nō sint in aliqua cōsanguinitate vel affinitate cōiuncti vt propter hoc contra ipsum aliqua suspicio possit oriri. ¶ Nota q̄ ex necessitate dispensatur cū aliquo vt in abbatē assumatur ꝛ in minoribus ordinibus ministret. Idem.

Quum contingat

Laici aliquādo transeūt ad monasteria ꝛ ibi a suis abbatibus tonsoratur que sitū fuit a papa an clericalis ordo in tonsura hmōi conferatur ꝛ ipse respōdet q̄ cū in septima sinodo sic statutū vt liceat abbatibus in proprio mōasterio solūmodo facere lectores p manus ipositionē dūmodo ꝛ ipsis ab batibꝰ ab episcopo manus ipositio facta noscatur ꝛ sacerdotes existant per primā tonsuram i forma ecclesie datā clericalis ordo cōfertur. Nota q̄ abbates possint cōferre ordines vt hic dicitur. Idem.

Intelleximus

Quidā monachus sine licētia sui abbatis leuitatis cā transiuit ad monasterium sancti vincentij ꝛ cū ibi in ordine illo aliquādiu pmansisset de consilio quorūdaz redijt ad domū ꝛ in suis meritis exigentibus electus fuit in abbatē: quia in secūdo monasterio morā fecerit dubitabat administrare in officio abbatie ꝯsiderans q̄ legitur in canone ne quis canonicus regularis efficiatur monachus nisi forte quod absit publice lapsus fuerit: ꝛ si factus fuerit ad canonicatus ordinē reuertatur: vlterius in choro manēdo cōsuluit papā super hoc. Mādat ei papa q̄ tenus circa curā sibi cōmissā sollicitudinem habeat diligentē sequentia bona cōtinuatio prioribus. Idem.

Accepimus Eps zamoreñ.

quosdā clericos pmouit ad sacros sine certo titulo clerici isti ipetrauerūt līas super sua pmissione cōtra epm zamoreñ. ad quosdaz executores eps qñ citabatur ab eis exceptiones pponebat cōtra ipsos clericos. Sed ipsi eas admittere nolebāt. vnde petūt super hoc prouideri vnde papa rescribit ei dicēs licet in ordinatiōibus clericoꝝ tā ipse q̄ antecessores ipsius eā diligētiā debuerit adhibere ut minus idoneos nō ordinarent. vnde fm hoc contra illos exceptionē opponere nō possunt nisi forte pmotione reddiderint se indignos Tamē papa ex habūdanti quando scribit p talibus facit apponi in litteris suis si ordiatus pro quo scribit sit ecclesiastico beneficio non indignus. vnde papa sine aliqua examinatiōe possit illū cōpellere ad puisionē illoꝝ quos ipse uel antecessores sui ad ordines recepit. vnde non debet grauiter sustinere sed illos faciat per alios examinari quos nō credit sine examinatione ordinatos nō fuisse ante quā ipm compellat ad puisionē illorū. mādat ergo eidē quatenus prouideat illis p q bus litteras suas recipit in forma cōi in maiori ecclesia vel in alijs diocesis braccareñ. ꝛ exceptiones quas cōtra ipsos duxerit proponentes precipit audiēdas. Nota ar. q̄ semel examinatus amplius examinari nō dz nisi de his que postea contingunt. Itez qui dignus reputatur ad ordinē dignus reputari debet ad beneficiū. Itē semel examinatꝰ iterū examiatur. Itē per formā cōem potest executor puidere in maiori ecclesia. Itē exceptiones legittime sunt admittende. Idem.

Cum sit Precipit papa vt episcopi diligēter istruant ꝛ informēt illos quos pmouēt ad sacerdotiū p se vel p alios viros idoneos sup diuis officijs ꝛ ecclesiasticis sacris q̄ si de cetero rudes ꝛ ignaros pmouerit et

ordinatores ⁊ ordiati grauiter punientur: quoniam meli⁹ est paucos bonos q̄ multos malos habere ministros: hoc vltimū verbū notandum est.

Innocentius tertius.

Q Uāuis Quidā electꝰ fuit in epum cal meñ. ⁊ ɔsecratus postmodū corā papa nulla fuerunt ꝑposita ɔtra ipm vt tā q̄ indignus amoueretur ipse tñ fuit cōfessus corā papa ꝙ nunq̄ audiuit grāmaticā nec etiā legisset donatū ⁊ qꝫ ꝑ euidētiā facti con stitit adeo de ipsius illitteratura ꝙ cōtra de um esset tantū in episcopo sustinere defectū ipsum remouit ab executiōe pōtificalis offi cij ⁊ ab administratiōe ecclesie calmeñ. No ta ꝙ ꝑpter defectū scie remouetur quis ab episcopatu multo fortius debet repelli ab ob tinendo.

De sacra vnctione. Rubrica.

C Um uenissent Quidā eps grecus ad apo. se. accedēs cōfessus fuit dño pape ꝙ in cōsecratiōe sua sacramēta nō receperat vnctionem. vnde papa quod illi defuit fecit in isto suppleri scribens sup hoc patriarche cōstantinopolis oñdens ꝙ due sunt vnctōes scilicet exterior ⁊ interior: exteriori vnctione vngitur corpus ⁊ vngit quis oleo ⁊ crisma te ostendēs quare de vno ⁊ quare de alio. et oñdit ꝙ eps inungitur in capite ⁊ princeps i humero: ⁊ quilibet fidelis inūgitur in scapu lis ⁊ in pectore oleo sancto ante baptismum post baptismū vero inūgitur crismate in ver tice ⁊ fronte ⁊ ostēdit qd significent ista ⁊ a quibus debēt cōferri: dicit etiā ꝙ cōsecratur altare ⁊ calix exēplo beati siluestri ⁊ auctori tate dñi qui moysi vt faceret oleū vnctionis de quo vngeret tabernaculū: dicit etiā ꝙ sa cramētū vnctiōis aliud figurat in nouo testa mēto q̄ in veteri vnde non iudaizat ecclesia cum vnctionis celebrat sacramētū sicut qdā mentiuntur qui diuinas scripturas nō intelli gunt. in fi. dicit ꝙ romanus pōtifex non vtit̄ baculo pastorali tū ꝑpter mysteriū tū ꝑpter mysticā rōem: iste tamē patriarcha ad simi litudinē aliorū poterit vti baculo pastorali

De sacramentis iterandis vel non.

P Astoralis Quidā fuit pro motus ad ordinē subdiaconatꝰ sine manus īpositiōe quesitū fu it an ꝑmitti debeat ministrare in tali ordine Itē quidam fuit per errorē vnctus oleo cū debeat perungi crismate: queritur vtrum sa cramentum cōfirmatiōis deberet in eo itera ri. ad hoc respōdet papa ꝙ in talibus non ē aliquid iterandū sed supplendum ꝙ incaute fuerat pretermissum. ¶ Nota ꝙ non dicit̄ iterari quod prius factum non fuit. Itē que omittuntur in ordinibus conferēdis debent suppleri. Innocentius. iij.

A Nobis Quedam cor pora defūcto rū sepulta sunt a scismaticis tempo re cuiusdā scismatis valde magni: queritur vtrū debeant exhumari. Itē quidā presby teri degradati celebrauerunt cum indumen tis sacerdotalibus super altaribus queritur vtrū altaria debeant ɔsecrari ⁊ benedici. re spondet papa ꝙ corpora defunctorum pre dictorum non sunt exhumāda: nec vestes be nedicende nec altaria supradicta reconsecrā da. Gregorius. ix.

P Resbiter et dia conus. Dicitur in hoc capitulo ꝙ quādo presbyter ⁊ diaconus ordinātur reci piunt tactū corporalē per manus ipsorū ri tu introducto ab apostolis: ꝙ si fuerit omis sum statuto tempore ad huiusmodi ordines conferendos debꝫ caute suppleri ꝙ per erro rem extitit pretermissum: nec dicitur propte rea aliquid iterari suspensio manuū tunc de bet fieri cū oratio super caput effunditur or dinandi.

De filijs presbyterorū ordinādis vel nō. Ex cōcilio pictaui.

E T filij Lra per pse ʒ. Alexander tertius.

Ad presentiã. R. pbr̃ accessit ad papã tacito q̄ esset filius sacerdotis im petrauit vt capellanus existeret in ecclesia in qua pater eius ministrauit: significatum fuit domino pape q̄ cũ esset in sacerdotio geni tus veritate tacita lr̃as ĩpetrauit vnde man dat linconeñ. episcopo quatenus si cõstiterit ei q̄ dictus. R. presbyter sit ĩ sacerdotio ge nitus: ⁊ q̄ pater eius in eadem ecclesia mini strauit remoueat illũ ab illa ecclesia non ob stãtibus litteris predictis. Nota q̄ littere ve ritate tacita ĩpetrate nõ valẽt. Idẽ.

Presentium Probi bet hic pa pa ne filij sacerdotũ debeãt ministrare in ec clesijs paternis vel eas aliqua occõe detiere sed inde penitus ammoueantur. Idẽ.

Conquerẽte Mor tuo pre sbytero ecclesie scẽ marie. M. cle ricus fuit presentatus ad eã a patrono. R. filius dicti pbr̃i ĩpediebat eius ĩstitutionem vnde dictus. M. ꝯquestus fuit pape. Man dat papa si publicũ ẽ ⁊ notoriũ patrẽ dicti r. habuisse psonatũ in dicta ecclesia fili⁹ ei⁹ nullo mõ instituatur ibidẽ ⁊ si institutus ẽ re moueatur. Idem.

Veniens Episcopus lõ doneñ. ordina uit. n. clericũ in pbr̃m ad capellam sancti lau. quã cõcessit eidẽ postmodũ vero ipsum spoliauit eadẽ ꝑ eo q̄ pater eius ĩ ec clesia ipsa ministrauit: sacerdos ille significa uit hoc dño pape. vnde mãdat eidẽ epõ q̄ tenus si cõstitit ei quãdo ecclesiam ei ꝯcessit q̄ pater eius presbyter in ipsa ecclesia mini strasset ipsam sibi restituat ⁊ ĩ pace dimittat amoto alio si quem in ea instituit: sed si hoc ignorauit ex quo eũ ad ipsam ecclesiã ordia uit eam sibi restituat donec in alia ecclesia sibi ꝓuideat vnde honeste valeat sustẽtari. Nota in oĩbus decre. istis q̄ filius nõ debꝫ succedere patri in ecclesijs paternis. Item q̄ scienter ordinat indignum cõpellitur ei pro uidere.

Proposuit R. clericus a patrono ꝓ sentatus fuit ad ecclesiã de sala b. Episcopus dioceſ noluit ei curã animarum cõmittere ꝑ eo q̄ eẽt filius sacerdotis. iste sic repulsus accessit ad papã dicẽs q̄ esset ĩ sub diaconũ ordiatus. Rescribit papa epõ di cens q̄ indignũ est vt careat beneficio eccle siastico qui in subdiaconuꝫ est ordiatus. mã dat papa quatenus aliquem honestũ pbr̃m cum assensu illius clerici debeat inuenire q̄ ecclesie ipsi deseruiat. ita q̄ prefatus. r. hẽat medietatẽ oium beneficioꝝ ipsius ecclesie: quoniã solus presbyter missarũ solẽnia vel alia officia sine clerico non põt celebrare. Nota q̄ in sacris cõstitutus nõ dꝫ carere be neficio. Itẽ illegitim⁹ curã animarũ habere non debet. Itẽ sacerdos solus sine clerico eẽ non debet. Idem.

Ex transmissa Abbas de castro prefẽtauit. v. ar chiepiscopo cantuar̃ ad ecclesiã de. h. ſꝫ ar chiepiscopus eum recipe noluit eo q̄ pater eius in ipsa ecclesia ministrauit: media iter ueniẽte persona. Mandat papa eidẽ cãtua riẽ. quatenus si est ita predictũ. v. ad ecclesi am predictã admittat: nõ ideo minus obser uato apostolici rescripti decreto q̄ in ecclesi am dei successiõem hereditariã detestatur. Nota q̄ in ecclesia nõ hꝫ locũ successio. Idẽ

Constitutus Qui dã cle ricus. g. nomine quandã capellam canonice fuit adeptus vt dicebat ⁊ eã pluri bus annis possedit quiete. Tandẽ. R. miles ipsũ spoliauit eadẽ ꝑpter quod cleric⁹ apud ordinariũ deposuit questionẽ obiectũ fuit ei q̄ pater eius in capella ministrauit eadeꝫ ꝑ pter quod capellã non potuit rehabere: vn de ipse conquestus est domino pape dicens q̄ pater eius nec psona nec vicarius ꝑpetu⁹ fuit in ipsa capella aliquãdo stetit ibi ſꝫ nul lum ius habebat in ea. Mandat papa epis copo vigor̃. quatenus si cõstiterit ei q̄ dict⁹ clericus a predicta capella fuerit ꝑ potẽtiã

laicalē eiectus: ⁊ ꝙ pater eiꝰ nō fuerit ꝑsona vel perpetuus vicarius in ipsa licet quandoq₃ ministrassent ibidem nomine predicti. S faciat eā sibi restitui cū fructibus nō perceptis. ¶ Nota ꝙ spoliatus restitui debet cum fructibus perceptis a tēpore spoliationis. itē perpetuus vicarius ius dicitur habere in ecclesia vnde filius ei succedere non potest.

Idem.

EX tua Archiepiscopus eboracen̄. obtinuit indulgētiā a domio papa vt possit dispēsare cū filijs sacerdotū vt remanere possit in ecclesijs quas patres eorū nullo medio habuerunt dūmodo essent bone vite et opinionis vel longo tempore ecclesias tenuissent dispensauit cū aliquibus talium: post istā dispensationē: quidā ad iudices impetrauerunt litteras a papa vt si constaret predictos cum quibus fuerat dispensatū esse filios sacerdotum vel clericorū qui proximo ante illos ecclesias tenuerunt: imponerent illos silentium: ⁊ ecclesias illas illis impetrātibus assignent tacita veritate de premissa dispensatione: archiepiscopus cōsuluit dominū papam vtruȝ per litteras illas dispensatio sua debeat reuocari. Respondet papa ꝙ si per priores l̄ras cū aliquibus dispensauit dispēsationem illā nō vult per posteriores litteras irritari. In fine prohibet papa clericos laicalis donatiōis intuitu in ecclesijs sine auctoritate episcopi sui institui ⁊ institutos precipit remoueri. ¶ Nota ꝙ dispensatio semel concessa non reuocatur. Itē littere tacita veritate impetrate nō valent. Itē nullus debet institui in ecclesijs sine auctoritate epi.

Idem.

QUoniam sacris. Mādat papa cātuar̄. ⁊ eius suffraganeo: quatenus si publicū fuerit patres personatū in ecclesijs habuisse filios eorū ab ecclesijs excludāt nec ad eas vlterius assumātur: ⁊ si hoc publicū est nec cā in iudicio deducat̄ nec testes admittantur. Nota ꝙ in notorijs ordo iuris nō requiritur.

Idem.

AD extirpādas Dicitur hic ꝙ filij ꝑsbyterorū q ecclesias tenēt in quibus p̄res eoꝝ nulla ꝑsona media ministrarūt tanꝙ̄ ꝑsone vel vicarij ꝑpetui remoniātur ab illis. Nota ꝙ filij ꝑsbyterorum nō p̄nt succedere p̄ribus in ecclesijs vbi patres eorum persone vl̄ vicarii ꝑpetui fuerunt.

Clemens tertius.

AD hec ex parte. Quesitū fuit a papa vtꝝ filii ꝑsbyterorū possint ad sacros ordines ꝓmoueri si alias digni sint. R̄ndet papa si de l̄tio m̄rimōio sunt geniti nihil aliud īpediat: possunt ad sacros ordīes licite ꝓmoueri ⁊ in eisdē ecclesiis ī quibus p̄nt p̄res eorū beneficiū obtinere. Nota ꝙ p̄r ⁊ filius legitimus simul possunt esse in eadē ecclesia.

Idem.

MIchael Michael presbyter ꝓposuit coram papa ꝙ ecclesia sc̄i iohānis cāonice fuit adeptus. sed. m. filius antonii presbyteri qui ꝓximo ante habuit ꝑsonatum ipsius ecclesie ad se vicariā ipius ecclesie asserit ꝑtinere. mādat papa quatenus si constiterit dictū fuisse filiū antonii qui ꝓximo huic ꝑsonatū illius ecclesie: suꝑ vicaria ipsius ei silentiū ꝑpetuū imponatur. Nota ꝙ filius sacerdotis patri succeder̄ nō pōt: nec ꝑsona nec tanꝙ̄ vicarius in ecclesia.

Idem.

LItteras Quidā vir ⁊ vxor cōi consensu ꝓmiserūt castitatē se seruaturos qua promissa instātia ecclesie vir ꝓmotus fuit: postmodū vsq₃ ad sacerdotiū: tādeȝ in sacerdotio cōnstitutus accessum habuit ad vxorem ⁊ ex ea filium genuit. h. nomine. Iste. h. desiderauit a puericia mi̅strare dn̄o in officio clericali. dicit papa licet a filiis p̄rna incontinentia sit ꝓpellēda si dignus ē alias permittit eum in clericū ordinari ⁊ ad ecclesiasticū beneficiū ꝓmoueri vt inde valeat sustentari. Nota ꝙ natus de vxore legitima hētur ꝓ nō legitimo: ⁊ hoc iō qꝛ natꝰ est post continētiā cōi volūtate ꝓmissam ⁊ ita de illi

cito coitu. Innocē. tertius.

CUm decorē. Filij canonicorū matrimonio nō legitimo nati nō debent canonici fieri vel prebēdas habere in ecclesijs in quibꝰ patres eorū sunt instituti qꝛ ipudicū est vt nō legitimus filius ipudico patri i altaris officio ministret. Idem

AD abolendam In plerisqꝫ ecclesijs quedā īoleuit corruptela ꝙ filij canonicoꝝ fiebāt canonici in ecclesijs secularibus i quibus pr̄es eorum erant instituti canonici ꝑcipit cōciliū ꝙ canonicorū filii ⁊ maxime spurii nō fiant canonici in ecclesiis secularibꝰ in qbus pr̄es eorū sūt instituti si cōtra factū fuerit nō valeat eorum institutio: ⁊ qui tales canonicare presumpserint a beneficiis suis suspēdantur. Nota ꝙ qui canonicāt indignos debēt suspendi a beneficijs suis ⁊ instituti remouētur. Hono. iij.

DIlectus filius. Uirgilius presbyter hēbat quādā ecclesiā curā aīaruꝫ habentē quā nullo medio hūit pater eius: ꝑpositus scē marie ipm monuit vt ecclesiā ipam dimitteret. ipse vero dicebat ꝙ remensis archiepiscopus apostolice sedis legatus cū eo dispensauerat ⁊ iō eā dimittere nolebat: prepositus significauit hoc dn̄o pape. papa mādat quatenus nō obstāte aliqua dispensatione que a se. apo. nō manauit statuat ꝙ canonicū fuerit ap. re. ipsū ab ecclesia remouēdo Nota ꝙ solus papa pōt dispēsare cuꝫ filiis sacerdotis vt possint in ecclesiis i quibus patres eorū habuerint ꝑsonatū siue curā aīaꝝ nullo medio ministrare. Grego. ix.

NImis In ꝓuicia turoñ. filii sacerdotū ⁊ aliū ñ legitie nati ꝓmouebantur ad dignitates ⁊ ad ꝑsonatꝰ ⁊ ad alia beneficia curā aīarū habētia: sine dispēsatiōe apo. se. vnde papa archiepō turoñ. quatenus ꝑdictos oēs remāeat a dignitatibus ꝑsonatibus ⁊ hmōi beneficiis curā animarū habētibus: ⁊ illa ꝑsonis idoneis cōferri faciat ꝑ illos ad quos collatio ipsorū noscitur pertinere ꝑcipiēs ne idē de cetero attēptare presumāt. Nota ꝙ solus papa pōt dispēsare cū filiis sacerdotū vt ad dignitates ⁊ ad curā aiarū possint ꝓmoueri.

De seruis nō ordinādis et eorū manumissionibus. Rubrica.

Ex concilio tholetano.

INstruēdi Lr̄a ista satis pꝫ. Nota verbū illud ꝙ ifirmari vel vituperari pōt: ꝑcaueri debet. Ex eodem.

DE seruorū Statuit ꝯciliū toletanū vt nullus epōrū de cetero ꝓmoueat seruos ad sacros ordiēs nec etiaꝫ ad minores nisi prius a dominis libertatem fuerit ꝯsecuti: ⁊ si aliquis seruus fugiat dn̄m ⁊ fraudulēter ad gradus ecclesiasticos ꝓmotus fuerit deponatᷣ: ⁊ dn̄s eius eū recipiat. Nota ꝙ serui ꝓmoueri nō debent sine lnīa dominorum suorum. Ex eodem.

DE famulis Statuit cōcilium toletanum ꝙ ecclesia possit ꝯstituere pbr̄os ⁊ diaconos ꝑ ꝑrochias de seruis suis ita tm̄ ꝙ primo accipiāt libertatē: ⁊ quicquid illi postmodū acquisierint vel eis datū fuerit ad extraneas ꝑsonas nō trāsmittēt sed oia post obitū suuꝫ ad ius ecclesie a qua manumissi sunt debeant ꝑtinere: quibꝰ accusandi vel testificādi aduersus eccliam ois aditꝰ precludatᷣ sicut ⁊ ceteris libertis: ad qđ si aspirauerit ⁊ libertatē amittāt ⁊ honorē ordinis quē nō dignitate nature sꝫ tp̄is necessitate meruerunt. Nota ꝙ liberti dn̄m suū accusare non possunt vel cōtra ipm testificari sine venia. Ex cōcilio ap. archi. Alex. iii.

NUllus Si aliquis seruū suum donauerit libertati ⁊ eum fecerit in pbr̄m ordiari: ⁊ ille postea in superbiā elatus domino suo noluerit horas canonicas celebrare accusetur apud episcopū suum ⁊ degradetᷣ. Inno. iii.

CUm libentius Aliquis si

liũ suũ obtulit ipsi ecclesie a qua libertatem fuerat cõsecutus vt in ipsa ecclesia dño debeat deseruire in ordine clericali queritur vtrũ post aliquod tẽpus possint ecclesiã illã dimittere ⁊ ad aliã se trãsferre. papa hic distiguit vtrũ eo tenore fuerint manumissi ⁊ oblati ordini clericali vt in ea dum vixerint debeant deseruire diuinis officijs ⁊ tunc ad ecclesiaꝫ se transferre non possunt: vel vtruꝫ absolute fuerint manumissi: ⁊ tũc possunt licite ad aliam se transferre. Nota ꝙ libertas datur sub cõditione vel tenore: ⁊ tũc ille cõpellitur cõditionem seruare. Idem.

Miramur Aliqñ serui ordinantur sine lnia dñorũ suorũ: quesitũ fuit a papa qualiter isti sic ordinati debeant in seruitute vel nõ debeãt reuocari. papa miratur de hac questiõe: cũ certus sit in omibus quomodo debeant vel nõ debeant in seruitutem reuocari verũtamẽ de ordine subdiaconali cũ de eo nulla fiat mẽtio in decretis: dicit ꝙ ille ordo eodẽ priuilegio gaudet cũ diaconali: quia licet oli non reputaretur sacer in primitia tamen a tẽpore gregorij vrbani ſm moderna tẽpora sacer reputatur. Nota ꝙ subdiaconatus ⁊ diaconatus simili priuilegio gaudẽt. Gregorius. ix.

Dilectus Iohãnes miles ipediebat g. diaconũ ne ordiaretur in pbr̃m ea occasione qꝛ dicebat patrẽ ipsius diacõi hoiem suũ esse quãuis iure ipsius libera eẽt vnde ille diaconus hoc ꝓposuit corã papa. vnde mandat archiepõ neapolitano quatenus si predicta vera sunt militẽ ipm compescat ab huiusmodi ipedimento. Nota ꝙ filiꝰ sequitur cõditiõem libere matris.

De obligatis ad ratiotinia ordi. vel non Rubrica. Ex cõcilio cartagiñ.

Magnus episcopus. Ẽps aug. quesiuit in cõcilio vtrũ ꝓcuratores actores ⁊ executores ⁊ tutores pupillorũ seu curatores dẽant ordiari. Gratus eps respondit ꝙ post officia sua depositа ⁊ reddita rõe sui officij possunt ordinari dũmodo alias digni inuenti fuerit. Sed antequã liberati sint ab officijs suis: qꝛ ecclesia infamatur cum postea conueniuntur super officijs: oẽs dixerunt: Recte respõdit scitas tua ⁊ ita est nr̃a snia. Nota ꝙ ordinadi liberi debent esse nõ solũ a seruitute sed etiaꝫ ab officijs secularibus.

De corpore viciatis ordinandis vel non. Rubrica. Alexander tertius

De presbitero. Quidã presbyter obtulit duellũ cuidã aduersario suo ⁊ oblatũ ab eo suscepit presbyter in illo duello digiti partẽ amisit q̃rebatur vtrũ possit celebrare in ordine sacerdotis. Respõdet papa ꝙ si ipse non amisit tantũ de digito qui bene possit sine scãdalo celebrare: vnde post peractã pniam satis poterit cũ eo misericorditer dispẽsari vt i ordie suo ministret. Nota casũ in quo epus dispensare põt. Idem.

Cum de tua. Quidã electus fuit in epm oppõnebatꝰ sibi ꝙ habebat maculã in oculo ⁊ ꝙ nõ erat legitimus: mãdat papa ꝙ dispẽsetur cuꝫ eo in vtroqꝫ Clemens tertius.

Ex parte Quidã mõachus Bartolomeus nõmine in cunabulis sectus fuit. post modũ fuit ordinatus in diaconũ: querit an possit vltimus ad maiores ordies promoueri. Respõdet papa ꝙ nicenũ cõciliũ ꝓhibet illos ad ordines ꝓmoueri: ⁊ si promoti sunt debẽt eijci qui seipsos absciderũt vel affectauerunt vt ab alijs absciderent dũ sani erant qui i cunabilis secti sunt bene possũt promoueri qꝛ cum iudiciuꝫ animi nõ hẽant affectare non possunt vt ab aliis abscindantur ⁊ in canonibus apostoloꝝ legitur ꝙ si per isidias eunuchus factus sit vel ita natus vel in psecutione ãputata sũt virilia si alias dignus ẽ põt fieri episcopus. Nota ꝙ non põt promoueri qui se abscidit. Idem.

Significauit Quidã pres

byter credēs se obsequiū p̄stare deo fecit sibi virilia amputari: dicitur ꝙ si dignus est aliter pōt dispēsari cū eo vt i officio sacerdotis p̄ter officiū misse ministret. Inno.iij.

Ex parte Quidaȝ presbyter sentiens sibi lepre periculuȝ iminere: fecit sibi p̄scidi virilia: queritur an possit in offō suo ministrare. Respōdet papa quatenus si est ita ⁊ alias idoneus est exequēdi officiuȝ suū liberā habeat potestatem. Idem.

Exposuisti. Quidā p̄motus fuit i abbatem qui carebat altera maun consultus papa respondet ꝙ cū ipē p̄ tanto defectu nō possit ad sacros ordines p̄moueri: ⁊ ipse hoc tacuerit in sua p̄motiōe ab officio abbacie dȝ perpetuo remoueri. ¶ Nota ꝙ abbas ad sacros ordines p̄moueri debet. Hon̄.tertius

Thomas Thomas monachus dum esset in annis puerilibus ↄstitutus quedā barra ferrea casu fortuito cecidit sup pollicē dextre manus ipsius: ita ꝙ vngulam auulsit: ab eo dubitat̄ vtꝝ possit ad sacerdotiū promoueri. respōdet papa si potēs ē in ipso pollice ad frangēdū eucaristiā ⁊ aliud canonicū nō obsistat p̄pter talē deformitatē nō debet ipediri quo minus debet ad sacerdotium p̄moueri. De bigamis non ordinādis. rubrica.

Ex concilio aurelianen̄.

Et bigami Bigami penitentes ⁊ mariti repudiatarū ad sacerdotiūm p̄moueri nō possunt. Lucius.iij.

Supereo Quidā bigami p̄moti fuerunt ad sacros ordies querebat̄ an deberēt in suis ordinibus ministrare. rn̄det papa ꝙ ordiatores eorū sunt potestate ordinādi priuandi: ⁊ ordiati ad sacros ordines nō debent in ipsis ordinibus remanere quia cōtra apostolū cū bigamis dispēsare nō licet tamē cū ordinatoribus dispensari pōt vt potestate ordinādi nō priuētur. Nota ꝙ ep̄us cū bigamis nō pōt dispensare. Celestinus tertius.

De bigamis De presbyteris bigamis ⁊ viduarū maritis idē iuris est quātū ad promotiōem: qꝛ cōtra apostolū ordiari non debent. Innocentius tertius.

Nuper a nobis. Quidā duȝ erant in laicali ordine cōstituti ↄtraxerunt matrimonium postmodū mortuis vxoribus facti sūt clerici p̄moti sunt ad sacros ordies ↄtraxerūt secūda matrimonia: queritur vtrū cū talibus clericis qui taliter ↄtraxerūt possit dispensari: aut in ordinibus suis remaneāt: vel ad superiores possint promoueri: ⁊ primo ostendit: ꝙ tales bigami sunt iudicādi. In matrimoniis eni cōtrahendis nō attēdit iure effectus sed animi destinatio: vnde qui duas hȝ vxores infamia notatur ꝙ parti ad factū ↄuenit retorquere: sicut legitur de pb̄ro qui ↄtraxit matrimoniū qui p̄pter hoc non legalib⁹ nuptiis dicitur detineri qd̄ ad factū refertur nō ad ius eadē rōe tales de quibus quesitū est debent inter bigamos reputari. In cōtrariū videt̄ ꝙ n̄ sint bigami reputādi cū opinioni sit veritas p̄ferēda. si dicamus istos bigamos. s̄m hoc sequitur ꝙ ille qui nullā habuit vxorē esset bigamus reputandus: sed si qs de facto cōtraheret cū diuersis cū quib⁹ de iure non posset ↄtrahere. respondet papa ꝙ cū huiusmodi clericis tanq̄ cum bigamis dispensare nō pōt: licet in veritate bigami non existant nō p̄pter sacramēti defectū: sȝ p̄pter affectum intētionis cum opere subsecuto qꝛ quantū in ipsis fuit scd̄m matrimonium contraxerunt. Nota ꝙ opinio veritati p̄fertur Itē volūtas sine effectu punitur qꝛ processit ad factū. Itē reputatur bigamis qui bigamus non est quo ad p̄motiōem. Itē īfamis dicitur qui simul duas habet vxores. Idē.

Debitum Mulier aliq̄ contraxit mr̄imonium cum aliquo ab eo fuit traducta tādem ab eo incognita ⁊ non tacta vir

mortuus est: quidā alius ɔtraxit cū illa que postmodū mortua est: quesitū fuit an iuridice possit ad sacerdotiū promoueri: ⁊ videbatur ꝙ non quia fuit maritus vidue: ⁊ tales ꝑmoueri non possint. ad hoc respondet papa ꝙ duo sunt in coniugio carnali copula consumato. s. consensus animorum ⁊ cōmixtio corporum: cōiunctio animorū significat caritatem que consistit in spiritu inter deū ⁊ iustam animā: vnde dixit apostolus qui adheret deo vnus spiritus est cū illo cōmixtio corporum significat conformitatē diuine ⁊ humane nature que consistit in carne inter christū ⁊ ecclesiam. vnde dicit euāgeliū verbū caro factum est. Sed illud ɔiugiū qḋ nō est carnali copula cōsūmatū nō pertinet ad illud cōiugium quod inter xp̄m ⁊ ecclīam ē cōtractum ꝑ incarnationis mysteriū: ſm quod apostolus exponēs verba illa primi parētis hoc nō os ex ossibus meis ⁊ caro de carne mea ⁊ cum stati subiūxit hoc aūt dico magnū sacramentū in christo ⁊ ecclesiā. his premissis dicit papa ꝙ ꝑ sacramēti defectū inhibitū ē ne bigamus aut vidue maritus possit ad sacros ordines ꝑmoueri: q꞉ nec illa ē vna vnius: nec ille vnus vnius: sic ergo pꝫ ꝙ vbi inter cōiuges deficit cōmixtio corporꝝ ibi nō deest signaculū huius sacramēti: vnde soluo tibi questiōem ꝑpositā ille qui mulierē ab alio viro ductā sed nō cognitā duxit vxorē ꝑpter hoc nō debet īpediri quin possit ad sacerdotium ꝑmoueri: quia nec illa nec ille diuisit carnem suā in plures. ¶ Nota ꝙ defectus sacramēti ē cā quare bigamus vel maritus vidue corrupte ad sacros ordines non possit ꝑmoueri ⁊ ita non crimen sed irregularitas hoc facit.

Idem.

Quia circa Presbyteri habēt plures cōcubinas: queritur vtrum bigami sint censendi: Respōdet papa ꝙ propter hoc nō incurrunt irregularitatē bigamie vnde cū talibus tanꝗ̄ cū fornicarijs poterit ep̄s dispēsare vt suū officiū exequātur. Nota mirabile ꝙ cū eo qui peccat dispēsat̄ ⁊ cum illo qui non peccat non dispensatur. Idem.

A Nobis Quidā subdiaconus quādam viduā de facto duxit in vxorē quā de iur̄ nō potuit. queritur vtrū bigamus reputetur quo ad legē promotiōis. Rn̄det papa ꝙ in veritate nō ist bigamus nec maritus vidue cum inter ipsos non fuerit m̄rimoniū verū cū eo tanꝗ̄ cū marito vidue nō poterit dispensari: nō ꝑpter sacramenti defectū sed ꝑpter affectū intētionis cū ope subsecuto.

De clericis peregrinis. Rubrica.

Alexander tertius.

Transmarinos Clerici qūq꞉ se transferunt ad remotas ptes ⁊ dicūt se ordinatos nec ostēdunt lr̄as eorꝝ a quibus se ordinatos dicūt: queritur qd de talib⁹ sit agēdū. Respondet papa ꝙ tutius est in huiusmodi statuta patrū sequi quē nouū aliud statuatur de trāsmarinis statutū ē vt ad minus. v. ep̄orū testimonio sup ordiatiōe muniantur quod de alijs incognitis similiter ē seruandū: ita vt in aliquāto tp̄e in suspēso hēant in quo de ipsoꝝ actibus instruātur: illi cum quibus morātur: ⁊ ingrendū etiā de inferioribus ordinibus: quia posset esse ꝙ aliquem ꝑtermisissent: his ɔsideratis poterūt admitti ad diuina si alias digni iuenti fuerit. Nota ꝙ nō stati credēdū ē alicui sup ordinatione sua.

Innocētius tertius.

Inter quatuor. Clerici aliquādo trāsferūt se ad partes cōstantinopolis attēdūt ad p̄riarchā sine litteris suoꝝ ordinarioꝝ tū offerūt iuramētū ꝙ sunt in certis ordibus ⁊ petūt ad supiores ꝑmoueri: queritur qd iuris sit. rn̄det nisi primo ɔstiterit p̄riarche ꝑ idonea argumēta de ipsorū ordinatiōe canonico nō dꝫ illos suscipe in illis ordinib⁹ nec ad superiores ꝑmouere anteꝗ̄ eorū cōuersatio fuerit approbata. ¶ Nota ꝙ iuramētū ignoti non admittitur super sua ordinatiōe sꝫ hoc ideo ē ne illi quib⁹ celebrāt decipiāt. Idem

Tue frater. Clerici aliquādo accedūt ad partes ierosolomitanas sine cōmēdaticijs lr̄is suorū

epoꝝ: q̄siuit p̄riarcha an pmittere d̄eat illos
celebrare diuina. Respōdet papa ꝙ nisi cō
stiterit ei siue p līas siue p testes de canōica
ordinatiōe ipsoꝝ qui ignoti sūt non pmittat
illos plebibus celebrare. Nota ꝙ aliqd licet
in secreto qd̄ nō lꝫ in publico ⁊ hoc est ne de
cipiatur populus. Hono. iij. epo regio.

TEnobis Quidā p̄lati
ecclesiarū de
iurisditiōe regini epi sine ꝯscia ipsi
us epi clericos de alienis ep̄atibus institue
bant in ecclesijs sibi cōmissis: quesiuit eps a
papa qd iuris esset de illis clericis. rn̄det pa
pa ꝙ illud eis nō licet cū sit ꝯtrariū honesta
ti ⁊ cōtra institutiōes scōꝝ patrū ⁊ iō pōt il
los ide remouere nisi ex dispēsatiōe eos du
xerit dimittēdos. Nota clericos instituēdos
in ecclesiis de eodē loco vel de eadē de dio
cesi ⁊ non extraneos.

De officio archidiaconi Rubrica.

ET archidiaconus.
In primis
duobus capitulis lr̄e patet.

EA que Gregorius.
Archidiacon⁹
salernitanus hꝫ custodiaꝫ vaso
rū ⁊ alioꝝ ornamētoꝝ ecclesie:
archieps salernitanus significa
uit dn̄o pape ꝙ archidiacon⁹ negligēs erat
circa predicta custodiēda. sup hoc scribit pa
pa archiepo dicēs ꝙ distincte iquirat ab ipo
de vasis ecclesie q̄ illic collecta sunt qualiter
custodiuntur: ⁊ si aliquid ex negligentia vel
fraude ipsius perierit i hoc puniet̄ ⁊ tenebit̄
ad restōem ipsoꝝ cū ipse ad hoc ex officio
teneatur. Alex. iij.

Cum satis. Archidiacon⁹ elien̄.
sine lnia epi sui cōmittebat
curā aiarū dicēs hoc ex ꝯsuetudie sibi licere
eps ꝯquestus ē de hoc. dicit papa ꝙ obtētu
alicui⁹ ꝯsuetudinis nō dꝫ facere ꝯtra istōes
scōꝝ patruꝫ: vnde p̄cipit ei ꝙ nulli cōmittat
curā aiarum sine lnia ⁊ mandato epi sui.

Nota ꝙ ad ep̄m pertinet committere cu
rā aiarū nō obstāte ꝯsuetudie q̄ nō sit p̄scrip
ta. Idem

ARchidiconus Ar
chi
diacoī de iure cōi nō pn̄t i aliquos
sniam pmulgare nisi auctoritate epoꝝ. Idē

MAndamus. Semel tātum
in āno dꝫ archidiaco
n⁹ visitar̄ nisi necitas exigat ꝙ plu
ries visitet. Inno. iij.

AD hec Quesitū fuit a pa
pa qd ptieat ad of
ficiū archidi. ⁊ i qbus p ipm cura epi releue
tur. rn̄det papa ꝭꝫ statutū isidori ipat subdi
aconib⁹ ⁊ leuitis: sollicitudo prochiaꝝ ⁊ or
diatio earūdē ptiet ad ipm ⁊ audire dꝫ iur
gia singuloꝝ archip̄sbyteri rurales q decanū
vocātur subiacere debēt eidē. Itē ꝭꝫ ꝯstōeꝫ
romāi ordis maior p⁹ ep̄m repit̄. Itē i epl'a
bti clemētis pa. oculus epi nōiat̄: ⁊ loco ipi⁹
p ep̄atū corrigat corrigēda ⁊ emēdāda emē
det nisi adeo ardua fuerit negocia ꝙ absqꝫ
maiore sui pn̄tia neq̄ant termiari. Itē i q̄dā
ꝯstōe inno. ꝯtiet̄ ꝙ ad ipꝫ ptiet istō corpal' tā
i bn̄ficijs q̄ꝫ ēt i dignitatib⁹ exaiatio c'licoꝝ
q ad ordies pmouēt̄ ad ipm ptiet ⁊ ipe eos
dꝫ dispēsare. q̄sitū fuit isup a dn̄o pa. vtruꝫ
decāi rurales q p tpe instituūt̄ d̄eant ad mā
datū epi vel archidi. vel ēt vtriusqꝫ istitui v'l
ēt destitui si fuerit āmouēdi ad hoc. rn̄dꝫ pa
pa ꝙ oēs tāgit ab oibus dꝫ approbari: ⁊ ip
si decāi cōe officiū vtriusqꝫ exercēt ⁊ iō cōit̄
eligēdus ē vel ēt āmouēd⁹. Nota i qbus de
iure cōi ꝯsistit officiū archidi. Itē ꝙ oēs tan
git ab oibus dꝫ merito approbari. Idem.

SIgnificasti. Archidi. sine
ꝯsciētia epi sui ⁊ aucto
ritate lr̄as suas pmouēdis non ꝯce
dat ⁊ ordinādi p lr̄as archidi. pmoueri nō
debēt: si fecerit eps iterdicat eis execōeꝫ ordi
nū taliter susceptoꝝ. Idem

UT nostrū. De iure cōi ad ar
chidi. ptinet repn̄tar̄ or
dinandos epo ⁊ illos examinare ponere ab
bates ⁊ abbatissas i sede. Honorius. iij.

DIlecto filio Ar
chidia
conu senon̄. cōq̄rebat̄ ꝙ abbas

⁊ ɔuẽtus sancti petri senoñ. denegat sibi exhibere annuã ꝓcuratorẽ ⁊ alia quedã rõne sui archidiaconatus ad ipm spectantia causa ad ipsius archidiaconi petitõem remissa ẽ abbati sancti crispini ⁊ quibusdã alijs coram quibus petijt idẽ archi. ut abbas ⁊ monachi sibi obedirent in hijs que ptinent ad iurisdictõem correctõem ⁊ visitatiões spectãtes ad ius archidiaconi cũ monasteriũ sit situ intra terminos sui archidiaconatus: videlicet ut corã se responderẽt ɔquerẽtibus de ipsis ⁊ citati venirent ad pñiam ei⁹ ⁊ ei⁹ mãdata honesta audituri salua rgula sua ⁊ abbatis sui disciplina: petijt insup ne de cetero facerent aliquos de senoñ. balina eo preter misso corã officiali archiepi senoñ. ɔueniri dicẽs ꝙ primo ɔueniri debẽt sub ipo ꝗ corã officiali archiepi exceptis spãlibus causis ipsius archiepi ⁊ hominũ ⁊ familie sue. litere vero sup predictis cõtẽta iudices de cõsensu vtriusqȝ partis remiserũt cãm ad apostolicã se. sȝ papa nesciebat ɔsuetudinẽ qua vtitur archidiacon⁹ senoñ. in alijs abbatiis se nonẽsib⁹ ordis pfati mõasterii nõ potuit ferre sniam ɔmisit cãȝ iudicibus pñtib⁹ mãdãs eisdẽ quatenus sup his veritatẽ inqrãt p canonicos senonẽses q de hmõi ɔsuetudie debẽt hre noticiã plenîorẽ ⁊ nisi ɔstiterit pdictũ archi. vel ei⁹ añcessores de cõsuetudie pacificas sic obtenta iurisdictõem aliquã in ipo monasterio vel in hmõi abbatiis hactenus habuisse pfatũ mõasteriũ absoluãt ab ipetitiõe archidiaconi sup hoc ppetuũ silẽtiũ iponẽdo: si vero p eosdẽ canonicos ɔstiterit de pmissis eadẽ iurisditõem adiudicẽt archidiacono i mõasterio supradicto quam ipm ul añcessores ei⁹ in ipo monasterio vel i aliis abbatiis ɔstiterit hũisse sup aliis silentium iponẽtes eidẽ. ¶ Nota ꝙ iurisditio archid. ex ɔsuetudie i multis ɔsistit: ut hic pȝ de iur cõi ɔsistit in hiis q̃ dicũtur supra. c. ad hec. ⁊ c. ut nrȝ. Itẽ veritas sp rgrẽda ẽ p illos qbus magis verisile ẽ ꝙ eã deãnt scire. Itẽ rcurrẽdũ ẽ ad ɔsuetudinẽ aliaꝝ ecclaꝝ. Itẽ eadẽ ɔsuetudo debȝ obuari in vna ecclesia que obuatur in aliis eiusdẽ ordis.

De offõ archipresbri. Rubrica

Ut archipresbyter. Lra capitulorum h⁹. Ex cõcilio tholetano tituli ⁊ sequẽtiũ usqȝ ad titulũ de offõ vicarii satis se exhibȝ cuilibȝ etiã modicũ intelligenti.

De offõ vicarii Rub.

Alex. tertius

Ad audientiã. Quidã pbyter. v. noie molestabat mõachos d ramescia petẽdo ab eis vicariã eccle d bur. a q̃ rcesserat. xx. ãnis elaps ⁊ in diuers ecclis psonat⁹ postea fuerat adept⁹ ɔqsti sunt mõaci dño pape. Rñdȝ papa nõ ẽ canonicũ ut q hȝ curã aiaꝝ i diuers ecclis vicari⁹ fiat i alieis. vñ mãdat papa. Quatenus si ẽ ita pdict⁹ pbr ɔpellat desistere a petitiõe vicarie pdicte. ¶ Nota ꝙ q rcipit curã aiaꝝ in alia eccla vicarie renũciare in tellr ar. colla hic ꝙ si nõ recepissȝ curã i aliis ecclis ꝙ adhuc possȝ peter vicariam ꝗuis xx. anni elapsi essent. Idem.

Prouideas. Precipit papa ꝙ null⁹ hẽat ples vicarias: qꝛ vicarii tenẽt deseruire ecclis ⁊ psonis ecclaꝝ: ⁊ iõ alienũ ẽ ab ordie iuris vt aliqs hẽat vicariã pter vnã. ¶ Nota ꝙ sicut null⁹ põt hre ples ecclas ita nec ples vicarias vtrũqȝ. n. cõtra ius est. Idem.

Ad hec. Prelatus ecclesie de auctoritate ⁊ assensu epi instituit vicariũ i ecclesia sua ⁊ eidẽ ɔstituit certã portiõem decessit plat⁹ iste alter substitut⁹ ẽ illi. querit vtꝝ possit illum vicarium remouere vel portionem assignare diminuere respondet ꝙ neutrum facere potest nisi aliquid committat: propter quod per iudicem sit in vicaria vel beneficio condemnandus. ¶ Nota ꝙ vicarius ppetuus equiperatur prelato ut eo viuente non possit a vicaria expelli lȝ titulũ nõ hẽat nisi ꝓpter culpam suam: sicut nec platu s.

Idem.

CLericos Prelati ecclesiaꝝ in quibus habent curā animaꝝ vel aliā dignitatē in ꝓpria persona debent deseruirē ecclesie ⁊ non debent substituere sibi vicarios in vicariis ecclesiaꝝ quas ecclesias sunt adepti. Aliter ꝯponi cōsueuit casus. Aliqs adeptus ē vicariā in aliqua ecclesia vicari⁹ iste non potest sibi aliū vicarium substituere in vicaria sua. Inno. tertius.

TUa nobis Clerici cuiusdam plebis episcopi vulterani iurauerunt sibi eligere prelatum ad voluntatem laicoꝝ: ⁊ sic elegerunt sibi prelatum ⁊ electionē suam epō presentarunt: epš cassauit illā electionē ⁊ excōicauit laicos illos qui clericos cōpulerant: ⁊ ipos etiā clericos ꝓ isto ⁊ aliis excessibus excōmunicauit ⁊ impetrauit lr̄as ad archiepꝫ pisanū: ⁊ suos cōiudices: ut eos tanquā excōmunicatos faceret euitari usqꝫ ad debitam satisfactōem post hoc ps aduersa lr̄as impetrauit ab epō portuū. vicario domini pape usqꝫ ad epm lucanū ⁊ suos cōiudices qui auctoritate illaꝝ lr̄aꝝ laicos absoluerēt ⁊ cōmunicātes epm vulteranū. Epš vulteranus significauit hoc totū domino pape. prius tamen ex abūdanti appellauit licꝫ sn̄ia illa nō tenerꝫ: super hoc scribit papa iudicibus dicens lr̄as vicarii per surreptionē obtētas quia iurisditio vicarii quā roman⁹ pontifex reliquit in vrbe non extenditur extra vrbem nisi ei specialiter sit cōcessum precipue cū ipe moratur in sua ꝓuincia specia li videlꝫ inter capuam ꝓuinciā ⁊ pisanum. vnde mandat papa quicquid occasione illarum lr̄aꝝ factū est denuncietur irritum ⁊ inane. ¶ Nota ꝙ lr̄e ꝑ subreptionem obtente nō ꝯferant iurisditōem ut pꝫ. Item vicarius uel legatus cās alterius ꝓuincie vel iurisditōis cōmittere nō potest. Hono. tertius.

EXparte Perpetui vicarii tenentur facere residentiam in ecclesiis in quibus obtinent vicarias: ⁊ cū hēant curā aiaꝝ debet esse in ordine sacerdotis quod si facere noluerint ꝯpelli debēt ꝑ subtractiōem prouentuū ipsaꝝ vicariaꝝ. Nota ꝙ ꝑpetu⁹ vicarius debet eē sacerdos ⁊ in vicaria resiđre.

De officio ⁊ potestate iudicis delegati Rubrica. Alex. quart⁹.

QUia quesitū Quidā ipetrauit lr̄as cōtra aduersarios suos: ⁊ cū ipi eos faciūt ad iudiciū euocari: potestates ⁊ alii potētes minis ⁊ terroribus cōpellūt q̄rētes silere ⁊ sic mādatū domini pape eluditur querebatur quid iudex facer̄ debeat. Rn̄det papa ꝙ sicut agentes ⁊ cōsentientes pari pena puniri debēt sic eodē mō tā illi qui trahunt in cām q̄ꝫ principales fautores eoꝝ si iusticiaꝫ ipediūt per cēsurā ecclesiasticā sunt coercendi. ¶ Nota ꝙ iurisditio iudicis extenditur ad oēs illos qui iurisditionem illius impediunt: lꝫ de illis in lr̄is non fiat mentio. Idem.

SAne Aliquis impetrauit lr̄as super aliqua cā contra aduersariū suū ad aliquos iudices in alia forma dubitabant iudices qđ facere deberent super hiis respondꝫ papa: ꝙ iudices supersedere debent executiōi sup vtrarūqꝫ lr̄aꝝ: donec romanū pōtificē cōsulāt: ne ꝑ varietate lr̄aꝝ cā valeat ratardari. Idem.

SI pro debilitate. Aliqs ē delegatus a papa sup aliqua cā iudex impeditus nō poterat in cā ꝓcedere querebatur utꝝ possit alii cōmittere vices suas. Rn̄det papa ꝙ si ꝑ debilitate vel alia iusta cā ipeditus fuerit bn̄ pōt vices suas cōmittere ꝑsonis idoneis ⁊ discretis: ita tamē si cā essꝫ dubia iudicē ipm cōsulat. Et si forte cā essꝫ ita grauis ꝙ sine ipsius presentia terminari nō possꝫ tūc nō cōmittat. ¶ Nota ꝙ delegatus pape potest cōmittere alii cāꝫ sibi cōmissam si iusta de cā ipeditus fuerit. Idem

D E causis Aliq̄na cā
cōmissa fuit
decidenda infra certum temp⁹ pu
ta ĩfra duos menses: querebatur: vtꝝ iudex
termino sibi prefixo elapso possit vlterius d̄
cā illa se intromittere si ĩfra tempus prefixū
non fuerit terminata. Respondet papa ꝙ ni
si dies ab apostolico prefixus de cōi ꝯsensu
partiū infra tempus statutū in lr̄is fuerit pro
rogatus: eo transactū mandatū apostolicuꝫ
exspirauit. Secūdo querebat̄ ecce iudex
delegatus citat ꝑtes vt veniant ad p̄ntiam
suā nolunt venire vel stare iudicio suo queri
tur qualiter puniri debeant. Respondet pa
pa si tale negociū fuerit: ꝙ certa pena in ca
nonibus exprimatur illā imponat: alioquin
puniat eos ꝺm arbitrium suum cōsiderata
qualitate delicti ⁊ ēt cause. ¶ Nota ꝙ iu
risditio delegati potest ad maius tempus de
cōsensu partiū ꝓrogari. Item delegatus pe
nam statutū in iure imponere potest ⁊ nō ali
am. Item si nulla pēa statuta ē sup negocio
de quo cognoscit penam cōtumacibus ipo
nat ꝺm arbitriū suū. Idem.

P Reterea Alicui delega
to cā ꝯmissa fuit
simpliciter sub hac forma causa q̄
vertitur inter tales: tibi cōmittimus termina
dā: quod iustū fuerit exequaris. Iudex iste
quia in rescripto nō ꝯtinebatur ꝙ possit pūi
re cōtumacē vel quod possit citare partes: q̄
siuit vtrum possit cōtumacē cogere ut vēiat
aut possit eū punire si nō veniat. respondet
papa ꝙ postq̄ cā iudici ē cōmissa lꝫ simplici
ter bene potest cōpellere ut ueniat ⁊ punire
cōtumaces ecclesiastica seueritate: q̄uis ĩ lit
teris nihil ꝓ hoc contineatur aut partes mā
datū nō habeant ad iudicem accedāt: qꝛ ex
quo cā sibi cōmittitur sup oībus que ad cāꝫ
ꝑtinent plenariam recipit potestatē. ¶ No
ta ꝙ delegatus potest punire ꝯtumaces. Itē
ex quo cā cōmittitur alicui omnia cōmissa ĩ
telliguntur: sine quibus expediri non potest:
⁊ sic extenditur iurisditio ad omnia accesso
ria. Idem.

Q Uamuis Causa cō
missa fuit
sub hac forma. Cām que inter ta
les vertitur vobis cōmittimus terminandaꝫ
facientes quod decet ⁊c̄ nulla alia clausula
adiecta que aliquando adiicitur. s. ꝙ si non
potueritis ambo ⁊c̄. querebatur siue dubita
batur ꝙ si alter non possit interesse: vtꝝ pos
sit cōmittere vices suas. respōdet papa si du
obus cōmittitur lꝫ in lr̄is nō apponatur: si ā
bo interesse nō potueritis alter nihilominus
exequatur. vnde potest alter cōmittere vices
suas siue cōiudici suo siue aliis. Nota ꝙ iudex
delegatus semp cōmittere potest vices suas
qualiscūqꝫ sit forma nisi ei ꝓhibeatur.
Idem.

S Ignificasti Dubi
tabat iu
dex iste. An delegatus possit sen
tētiam suaꝫ executioni mandare si ordinari
us ad mādatū suū eā exequi nollet: aut non
posset. respondꝫ papa cōsultus Si iudex or
dinarius ad mandatuꝫ delegati a papa nō
vult aut non pōt aliis resistentibus sententiā
a delegato latam executioni mandare: dele
gatus nihilominus sententiā ab eo lataꝫ pōt
executioni mandare ⁊ punire resistentes.
¶ Nota ꝙ delegatus pape pōt punire om
nes impedientes officiuꝫ suuꝫ tam in cogno
scendo q̄ in exequendo ⁊ suam sententiā po
test exequi ⁊ mandare aliis vt eā exequatur.
Idem.

S I quando Aliquis
clericus
impetrauit litteras ad aliquē delegatū ꝯtra
prelatū ecclesie sup ipa ecclesia ꝓlatus corā
iudice tractus est in cām: tandeꝫ per compo
sitionem vel alio modo clericus ille ecclesiā
obtinuit coram illo iudice: ⁊ certuꝫ est ꝙ cle
ricus nec canonicā institutiōem nec possessi
onem in ipsa ecclesia habuit corporaleꝫ. de
legatus mandat alicui vt clericum mittat in
possessionē ipsius ecclesie: queritur vtꝝ eps
dēat resistere mādato h⁹ delegati. r̄ndet pa
pa ꝙ ordiari⁹ nō dꝫ violēter r̄sister̄ d̄legato
Sed apud ipm dꝫ instare vt differat illum

mittere i possessionē donec pape sup hoc ne
gotio veritas innotescat. Nota ꝙ ordina
rius nō debet violēter resistere delegato nec
impedire officiū suū Idem.

In litteris Iudex delegatus
tulit sniam sup aliqua cā sibi com
missa querebatur vsqꝫ ad quod tempus iste
delegatus iuste se interponere potest vt steē
snie sue respondet papa de quo ꝑ se vel per
alium mandauit executiōi expirat iurisdic
tio sua: ꝙ semel offō suo fuuctus est. No
ta ꝙ delegatus pape ⁊ per se ⁊ per aliū pōt
⁊ equi sniam suam. Idem.

Consultationi
bus. Aliquis fuit spoliatus ec
clesia sua seu alia possessiōe sine iudicio ec
clesie absqꝫ rationabili cā accessit ad papaꝫ
⁊ cōquestus fuit ei ꝙ taliter fuerat spoliatus
⁊ obtinuit lr̄as ad iudices sub hac forma: ut
infra certuꝫ tempus restituatur sibi possessio
si cōstiterit iudicibus eū taliter spoliatus fu
isse ille qui ipm̄ spoliauit absens erat anteq̄
aliqua mentio fieret de lr̄is illis cā peregria
tionis vel cā studioꝝ vel alia cōsimili nec in
fra tempus cōprehensum in litteris potuit se
iudici presentare: querebatur vtꝝ possessio
debeat illi restitui cū paratus sit suam pos
sessionem ⁊ spoliationē ꝓbare. Respondet
papa ꝙ nec potest nec debet habere restitu
tōem q̄uis paratus sit ꝓbare coram delega
tis possessionem ⁊ deiectōem verūtamē si il
le qui possidet lite cōtestata se contumaciter
absentasset nō debet ei possessio ablata resti
tui: nisi ꝓbauerit se possedisse ⁊ spoliatuꝫ fu
isse. Nota ꝙ spoliatus ad hoc ut restitua
tur duo debet ꝓbare. s. deiectiōem ⁊ posses
sionē. Item cōtra absentem cā peregrinatio
nis: vel studii vel alia cōsimili nō ē ꝓceden
dū diffinitie: nec cōtumax reputatur.
Idem.

Sane Aliquis clericus vel
laicus cām habet cum
epō cā illa cōmissa fuit alicui iudi
ci delegato cōtra epm̄ qui delegato nō sub ē
alias: queritur qualiter delegat⁹ extra p̄ūī
re debeat ad aliquid faciendū vel danduꝫ
cū rebellis fuerit ipi delegato Respōdet pa
pa ꝙ iudex delegatus ab ipo vices ipsius
gerit: ⁊ ideo maior ⁊ superior ē illis quoruꝫ
cām suscipit terminandā. vnde si ep̄us vel
alia ꝑsona q̄ non sit de iurisditōe ordīaria
iudicis delegati in cā q̄ sibi a se. ap. delega
tur rebellis ⁊ cōtūax fuerit iudex delegatus
pōt ipm̄ epm̄ interdicere vel suspendere ita
ꝙ ſm qualitatē negocij tempate ꝓcedēs epo
interdicat ingressum eccē uel sacerdotale of
ficiū uel terrā ipi⁹ epi interdicto supponat.
Nota ꝙ delegatus vices gerit delegātis
Itē maior ē illis quoꝝ cāꝫ suscipit terminā
dā. Itē cōtra maiores tpate delegatus ꝓce
dꝫ. Idem.

Ex parte n. Quidā cleric⁹. N.
noīe ipetrauit lr̄as ad epꝫ ꝯuētreū
ut archidiaconatū quē i eccā ipi⁹ primo va
care ꝯtigerꝫ assignarꝫ eidē lr̄is istis p̄ūtatis
quidā ali⁹. R. noīe lr̄as alias ad eboraceū
archiepm̄ ipetrauit sub hac forma: ut si auū
culus eius archidiaconatū quē hēbat in ec
clesia ꝯuentreū mō dimittere vellꝫ ipm̄ assig
narꝫ eidē nulla de prioribus lr̄is hita menti
one. Ep̄s ꝯuētreū. hoc intellecto significauit
negociū dn̄o pape ꝑ eūdem N. sup negocio
isto scribit papa archiepo ⁊ epo p̄dicto di
cens ꝙ si memor fuissꝫ ꝓ dicto. n. scripsisse
ꝓ aduersario suo nullas lr̄as direxissꝫ. vn̄
mādat eisdē quatenus p̄fato. n. archidiaco
natū ipi⁹ eccē si vacat assignēt nō obstātib⁹
lr̄is posterius impetratis. Nota ꝙ si lr̄e
si beneficio ipetrent̄ ⁊ presententur lr̄e poste
rius ipetrate sup cōsimili bn̄ficio in eadem
eccā nō facientes de prioribus mētiōeꝫ non
valent. Idem.

Ex parte tua. Domi
nus ꝯmittit cāꝫ
sub certa forma querebatur: vtruꝫ
iudex ille ita sequi debet formam sibi da
tam ꝙ exceptiones legittimas non admit
tat. Rn̄det papa lꝫ d̄legat⁹ seq deat formā
sibi datā tn̄ exceptiōes rōnales admittere

debet et secundum equitatem in causa procedere nisi exprimatur in litteris: quod nulle debent exceptiones admitti: quod non credit nec ipm nec antecessores ipsius expressisse. ¶ Nota quod qualiscunque forma detur delegato exceptiones legitimas recipere debet: quod illud non est contra formam. Item in iudicijs seruanda est equitas Idem.

Quoniam abbas. Causa fuit commissa duobus abbatibus. s. abbati licestrie et abbati rincestrie non expressis propriis nominibus abbatum cum illa clausula: quod si ambo in causa procedere non possent: alter solus in causa procederet mortuo abbate vincestrie: abbas laicestrie solus citauit partes tandem substitutus fuit abbas abbati premortuo vincestrie abbas laicestrie adiunxit sibi in cause cognitione abbatem vincestrie de nouo substitutum et cum ipso tulit sententiam: quia dubitabatur vtrum sententia illa valeret significatum fuit hoc domino pape: et ipse eum confirmet cum sit recte lata. ¶ Nota per hanc decretalem quod quando causa committitur dignitati non expresso nomine prelati: eo mortuo successor in eadem causa procedere debet.

Super eo Questio vertitur inter aliquos super presentatione rectoris in aliqua ecclesia committitur causa super hoc alicui sub hac forma mandamus vt si constiterit ius de quo agitur ad alterutram partem pertinere ad presentationem illius iudex ordinis ecclesiam ap. re. ¶ Primo queritur vtrum liceat iudici delegato ignorante episcopo archidiacono vel archiepresbytero ad quem pertinet institutionem presentatum sibi clericum in possessionem ecclesie mittere et si aliquis illorum ad quem pertinet institutionem appellauerit vtrum sit eorum appellationibus deferendum. Papa consultus respondet quod licet quem committat de presentatione ap. re. non tamen est eius intentionis facere preiudicium diocesis episcopo archidiacono vel archipresbytero. vnde clericus instituendus presentare debet illi ad quem de iure pertinet institutionem: et si contra factum fuerit eorum ap. valebit: quia appellatio solum habita est illis inter quos causa vertitur et non predictis. ¶ Nota quod forma rescripti non est semper seruanda: vt hic patet: sed hoc fit: quia per hoc fieret preiudicium illi ad quem pertinet institutionem: nec nocet illi qui obtinuit. Item licet causa commissa sit inter aliquos: alij tamen quos negocium tangit admittantur ad defensionem suam. Item ap. re. intelligitur illis inter quos committitur et non aliis. Item res inter alios acta. etc. Idem.

Causam Quedam causa matrimonialis vertebatur inter. J. mulierem et b. virum illius. illa fuit commissa duobus episcopis coram quibus mulier illa petiit restitui sibi virum suum qui spoliauerat ipsam qui cum de spoliatione constitisset eisdem: mandauerunt viro: vt eam restitueret: vir adeo cruciatibus et flagellis ipsum afflixit: quod inuita et coacta confessa fuit parentelam esse inter ipsam et virum suum propter quod alter de predictis episcopis tulit sententiam diuortii inter ipsos: super hoc delata fuit questio ad papam. Unde mandat quibusdam quod si inuenerint quod dictus B. vxorem suam dimiserit ad iudicium alterius iudicis predictorum monitione premissa compellant eundem: ut ipsam recipiant et maritali affectu pertractet: quia cum causa duobus committitur sententia vnius non tenet: si vero aliquis apparuerint postquam ab ipso recepta fuerit qui velit et possint ipsorum matrimonium accusare causam audiant et sine canonico decernant eandem ¶ Nota quod confessio per metum extorta non preiudicat. Item confessio contra matrimonium facta non tenet. Item cum plures sunt indices alter o absente nec se excusante nec committente vices suas: sententia alterius vel aliorum non valet. Item restitutio prius fieri debet quam principalis quo agitetur. Idem.

Causam Inter. F. et R. de ardenna que questio vertebatur: super natiuitate matris dicti. R. causa super hoc commissa fuit episcopis exonien. viton. et leodien. ad petitionem ipsius. r. sed dictus landonen. episcopus dominus erat dicti. r. presertim

F. habebat eũ suspectũ. vnde ad petitionem
ipsius. F. amouit ipsuȝ ꝛ loco ipsius rogauit
abbatẽ herefordensem Nota cũ iudex ẽ dñs
impetrantis potest legittime recusari.

Idem

QUam te. Hanc decre
talem habebis i
fra. e. de verbo ad verbũ in decre
tali super qõnũ articulis. Lucius tertius

RElatum. Per se pa
tet ꝛ non tenet
quod hic dicitur: quia per solaȝ ci
tationem sine litis contestatiõe ꝑpetuatur iu
risditio ꝑ. c. sequens. Urbanus tertius.

GRatum Causa quedaȝ cõ
missa fuit iudici delegato ipo sta
tim citauit partes: lis vero cõtestata fuit pꝰ
morteȝ delegãtis querebatur vtꝝ possit po
stea in causa ꝓcedere delegatus. ¶ Secun
do ponitur alia questio: ecce aliquis appel
lauit a iudice: postmodum petiit terminũ ad
ꝓducendos testes: ꝛ attestationes receptas:
petiit postmodũ publicari: queritur an hoc
appellõi renũciasse intelligatur. ¶ Ad pri
mã qõem respondet papa ꝙ citatõe facta ne
gociũ est quasi ceptuȝ: ꝛ precipue si dlegatꝰ
nõ sit certus de obitu delegantis. vnde legit
time potest in causa ꝓcedere. In secunda q̃
stione rñdit ꝙ si vera sint premissa appellati
oni renũciasse videtur. ¶ Nota ꝙ ꝑ solam
citationẽ ꝑpetuatus iurisditio delegati. Itẽ
tacite per cõtrariũ factũ renunciat quis iuri
suo. Celestinus tertius.

PRudentiaȝ. In
prima ꝑ
te ponitur talis qõ: ecce causa cõ
mittitur tribus iudicibus cũ tali clausula ꝙ
si omẽs interesse nequiuerint duo nihilomiꝰ
in cã ꝓcedant: duo illoꝝ tantum citant reuȝ
Queritur vtrum ille teneatur venire pꝰ istã
qõem statim facit aliam qõem tres iudices
citant reũ in termino cõstituto compuit corã
duobus tertio absente: nec se excusante: nec
cõmittente vices. Queritur vtꝝ duo pñtes
possint in causa ꝓcedere: ꝛ eam ꝑ sñiam dif
finire. ¶ Ad primã qõem non respondȝ pa
pa directe: sed respondendo. Ad secunda in
telligitur prima soluta. Dicit papa ꝙ cũ ali
quis non ostenderit legittime se cum aliis in
terſſe non posse vel al's cõstare canonice non
poterit alii in cãe cognitõem ꝓcedere nõ de
bent ꝙ si fecerint nõ valebit ꝙ integꝝ est iu
dicium ꝙ plurimoꝝ sñiis cõfirmatur: ꝛ pa
pa libentius cãm cõmittit duobus q̃ꝫ vni ꝛ
tribus q̃ꝫ duobus ꝛ q cõtra facerent formaȝ
rescripti non seruarent ꝑ hoc intelligitur pri
ma questio soluta: quia si tres citant partes
ꝛ duo illoꝝ tertio absente ꝓcedere non pñt
ergo ꝛ si duo tantũ citant reus ad citatiõem
eoꝝ vẽire nõ teneẽ §. adiicitur. postea ꝙ vbi
in cõmissiõe apponiẽ ꝙ si oẽs intereẽ neque
rint duo nihilominus exequãtur si aliqs illo
rum cũ possit noluerit interesse: alii nihilomi
nus ꝓcedere possint quãuis ille sit de hoc ar
guẽdus ꝙ mandatum apostolicũ exequi cõ
tempnit: ꝛ idẽ dicendũ est per omnia quan
do scribitur duobus cũ illa clausula ꝙ si am
bo ꝛc. § sexta. ¶ In § isto talis est casus pe
trus impetrauit cãm cõmitti cõtra martinũ
iudicibus super aliqua questione pẽdẽte ista
questiõe. Martinus fecit citari petrũ predi
ctũ ꝓ alia cã corã ordinario vel coraȝ dele
gato: qꝛ petrus iuri nõ parebat fuit excõmu
nicatus ab ordinario vel delegato. dũ esset
excõicatus cepit conuenire martinũ corã su
is iudicibus delegatis. martinꝰ reus obiicit
petro actori ꝙ in iudicio stare nõ potest: cuȝ
sit excõmunicatus. Queritur si reus nõ ve
lit statim ꝓbare ipsum excõmunicatum aut
non possit. Utꝝ actor audiri debeat donec
reus ꝓbauerit ipsum excõmunicatũ. ad hoc
respondȝ papa ꝙ si reus statiȝ vel infra ter
minũ ꝯpetentẽ non ꝓbauerit quod obicit ac
tor postmodũ audiatur. vtꝝ tamẽ si cõstite
rit vel per cõfessiõem actoris: vel alio legit
timo modo actorẽ excõmũicatũ esse: tũc ab
ipsis iudicibus delegatis ſm formã ecclesie
debet absolui tamẽ si ab ordinario vel dele
gato ꝓpter aliã iustã cãm fuerit excõicatus
ad suũ excõicationẽ debet remitti absoluen
dus: ꝛ si ille maliciose ipsum non absoluerit

iudex delegatus ipm absoluat dũmodo nõ sit tale genus excõmunicationis cui⁹ absolutio sedi apostolice reseruat quare ex quo principale sibi cõmittitur ⁊ accessoriũ cõmissum intelligit. Ex solutione predicte questiõis oritur alia que talis est. Iste actor excõicat⁹ absolutus est prestito iuramẽto q stabit mãdatis ecclesie: queritur corã quibus dẽat stare iuri de cã illa p qua fuit excõicatus an corã suo excõicatore an corã istis delegatis. Respondetur q corã suis excõicatoribus dꝫ iuri parere p cã illa pro qua fuit ab eis excõicatus nisi cã illa specialiter fuerit delegata sꝫ si excõicatores in cã illa maliciose pcedere distulerint: tunc delegati isti in cã illa p recõuentionẽ pcedere potuerũt: ⁊ suã iurisditiõeꝫ in cã illa tanquã in accessorio exercebũt.

Nota plura notabilia in hac decretali primo: cũ plures sunt iudices cũ clausula illa q si non oẽs ꝛc. duo sine alijs pcedere non pñt: nisi primo cõstet legitime q tertius interesse non põt. Itẽ forma mãdati diligẽter est seruãda. Itẽ delegatus si interesse nõ vult cum alijs alij procedere possunt: cũ de voluntate ipsius constiterit. Itẽ exceptio excõicationis repellit agẽtẽ. Itẽ ordinarius vel delegatus p negligẽtiã vel maliciã amittit iurisditionẽ. Itẽ delegatus eandẽ hꝫ iurisditionem in accessorio quã in pricipali. Itẽ cã recõuentõis accessoria censetur pter maliciã priorũ iudicum. Inno. iij.

Cum causa Inter archiepiscopos montis regalis ⁊ rasoñ. vertebatur questio super quibusdã decimis causa super his fuit cõmissa archiepõ capuano et panormitano ⁊ epõ regino: duo iudices. s. archiepi citauerũt archiepm montis regalis ad certũ terminũ. ipse cõparuit i termino corã archiepis duobus tertio. s. regino absente. In quorũ pñtia proposuit excipiẽdo q p duabus cãis eoꝝ ipse nõ debebat stare iudicio: qꝛ cum cã tribus cõmissa fuisset: ⁊ ipse a duobus tantũ fuerit ad iudiciuꝫ euocatus: tertio nec cõmittẽte vices suas: nec se excusãte corã duobus respõdere nõ debebat. Itẽ ante ipsorũ citatõem ⁊ noticiã lrarũ illarum p cã illa nunciũ suũ ad se. ap. destiauerat allegãdo sup hoc quẽdã decretalẽ alexãdri sꝫ archiepi has exceptiões admittere noluerũt pronũciantes vt corã eis responderet pter hoc ad se. apo. ap. destiauit: iudices illi non obstãte appellatiõe illius aduersariũ induxerunt in possessionem illarum decimarum: mandat papa quibusdam quatenus si constiterit dictos archiepiscopos exceptiones predictas nullatenus admisisse decimas ipsas quibus archiepiscopus montis regalis asserit se spoliatũ: postquã nuncius suus ad sedem apostolicã accesserat faciãt ei restitui cũ fructibus inde perceptis nõ obstãte eo q p dictos archiepos siue p laicalẽ potentiam factã fuit: postea vero audiãt si qd fuerit qstionis. Nota quicquid fit post legitimã appellatiõem dꝫ reuocari. itẽ cũ legitima ppo nitur exceptio vt hic fuit ⁊ iudex eã non admittit pter hoc appellatur in causa appellationis non est necesse probare q exceptio pposita vera: sed hoc non solũ pbare debet q non fuit admissus hodie ad hoc vt illud sufficiat debet appellans in exceptione pposita dicere q paratus est illã probare. l. de ap. interposita.

Cum super Casum sic intellige Cã vertebatur inter conuentuꝫ de cochis ex vna parte ⁊ . S. quondã abbatem ipsorum ex altera super abbatia ipsius monasterij. Quatenus dictus iniuste se spoliatum dicebat post multas ⁊ varias cõmissiones obtinuit iste. s. cãm ipsam cõmitti epõ lexoneñ. ⁊ abbati de becco sub hac forma: vt si ambo interesse nollent vel non posset alter solus in causa procederet partibus in pñsentia iudicis constitutis. pars. R. quĩ dicebatur intrusus in preiudicium ipsius. S. recusauit predictuꝫ episcopum lexoneñ. tribus de causis: tum quia ideꝫ episcopus causam habebat cũ monasterio suo super quadã ecclesia tum etiam quia ipsum. R. redeuntem a curia romana nõ admisit ad osculũ pacis ⁊ quia dicto. R. dixerat q si posset ei noce

re ⁊ hoc pbare volebat corã dicto abbate: vel coraȝ arbitris dicto episcopo admittere hoc nolente ante ingressuȝ cause fuit postmo dũ ab ipso episcopo appellatum. Sed ipsi duo nihilominus interloquentes appellatio nem non tenuisse dictum. S. decreuere ad predictam abbatiam restituendũ predicto. r super ipsa abbatia perpetuũ silentiuȝ impo nentes appellatione prius ab ipso abbate d becco interposita ne cum dicto episcopo ex causis legitimis recusato procedere vnde cã demũ ad sedem apostolicam est delata dici tur hic ꝙ talis sentẽtia nulla fuit quia licȝ ab bas antequã appellaretur ab eo solus proce dere potuisset quia bene interlocutus fuit cũ ipso episcopo qui iam iudex esse desierat ap pellationem ꝑpter hoc interpositam non te nuisse per consequentiaȝ confessus est se non posse in cã procedere: nec erat sue intentionis vt solus aliquid diffiniret: ⁊ ideo cũ eo q iã iudex esse desierat disponere aliquid nõ va lebat potestate ⁊ volũtate sua mutuo aduer santibus: quia quod potuit noluit ⁊ quod vo luit non potuit ⁊ ita quicquid ante hoc factũ est non valet. ¶. Notã ꝙ si iudex recusatio nem legitimã nõ admittit desinit esse iudex appellatione propter hoc interposita. Item tacite ipso facto aliquis cõfitetur. Itẽ vtile viciatur per inutile. Item iudex nihil facere debet contra potestatẽ sue iurisdictionis.

Idem.

C Onsuluit Iudex p emptorie citat partes ad testes recipiendos vel ad publicandas attestationes eoruȝ vel sententiã proferendam. Sed pars altera cõ tumaciter se absentat in termino cõstituto: q̃ ritur an saltem circa vltimã partẽ diei iudex in negocio sibi cõmisso procedere debeat vl̕ expectare in sequentẽ diẽ. Item si expecta uerit queritur vtrũ contumax sit citandus: quia non fuit processum in termino constitu to: papa super hac questione distinguit vtrũ iurisditio delegati duraȝ pᵒ terminũ perẽpto riũ an expiret in illo si duret in diem sequen tem equitate suadente debet expectare: nec cõtumax amplius est citandus nisi iudex ei graciã facere voluerit: si vero expirat in ter mino dato tunc si partes hoc sciuerint ⁊ nõ presentauerit se corã iudice ea hora quã pos sit congrue perficere quod incũbit: extunc ꝑ cedat ad faciendum id propter quod termi nũ assignauit ne instantia iudicij euanescat: Iudiciũ vero in tenebris exerceri nõ debet: quia qui male agit odit lucem licet eni ſm le ges more romano dies incipiat in medieta te noctis ⁊ in medio sequẽtis noctis desinat: vnde quicquid fit in duabus dimidiatis no ctibus pinde habetur ac si fieret in die: tamẽ papa illã horã cõgruã itelligit ex qua possit ante noctis tenebras pficere quod incũbit. In fine dicit ꝙ discretus iudex non debet i assignando peremptorio iurisdictiõem suaȝ taliter coartare nisi magna necessitas id ex poscat. Nota per principiũ capituli ꝙ post lit. ↄtest. in his que occurrũt debet terminus peremptorius assignari. Itẽ in sequẽtem di em dȝ iudex expectare. itẽ iudex põt facere gratiam post terminũ peremptorium alium assignando.

Idem

I Nsinuante R. re ctor ec clesie sancti saldati habebat q̃stio nem cum quodã alio. t. nomine retcor alteri us ecclesie super iure parrochiali causa fuit cõmissa episcopo vigoriẽ. ⁊ officiali eius et cuidam alteri ad petitiõeȝ rectoris sancti sal dati sub hac forma ꝙ si nõ omnes. tu frater episcope cũ altero illoꝝ procedas iudices ꝑ cesserunt in cã lite contesta. tractu temporis ante diffinitiuã sniam: dictus episcopus pre fatũ. r. in snũ familiarẽ admisit. vnde cũ tam eps q̃ officialis ipsius quos dictus. r. ipetra uerat: ⁊ postmodũ familiaris coꝝ esset effe ctus ab aduersa parte possunt merito recu sari cãm ipsam alijs suis iudicibus petijt cõ mitti. Quibus mandat papa quatenus sup his veritatẽ inquirant: ⁊ si ita venerint pro cedãt in causa iuxta continentiã prioꝝ lr̃a ruȝ nisi pars aduersa corã primis iudicibus litigare cõsenserit: postq̃ dictus. R. familia ris ipsoꝝ factus fuit. alioqui partes ad exa

men priorum iudicu; reuertantur. Nota ꝙ ex noua causa li. contest. potest iudex recusari. Itē si consentio in illum quē possum legitime recusare illū postea nō possū recusare

Idem priori sancti fridiani

QUerenti Iudex delegatus a papa tulit sententiā diffinitiuā ⁊ quia condemnatus non parebat sententie ipsu; excōmunicanit querebatur vsq; ad quod tempus iudex possit ipsum excōmunicatum parere volentem absoluere: quidā dicebant ꝙ cū functus sit officio suo vlterius nō potest ipsum absoluere. Alij dicebant ꝙ iurisdictio illius durat quousq; pareatur sentētie vt semper possit ipsum absoluere volētem parere. Papa nec primā nec secūdam sententiā sequitur statuit ꝙ iudex delegatus ab ipso non solū ad quatuor menses qui dantur cōdemnatis ad soluendū debitū sed etiā vsq; ad annū iurisdictionē suā poterit exercere sicut seruatur in illo qui ante lit. conte. contumax inuenitur.

Nota ꝙ delegatus a papa vsq; ad annū pōt exequi sniam suā ⁊ non vltra. Itē in pecuniariis causis dantur. iiij. menses condemnatis ad soluendum. Idem.

Super questionū

Casus huius decretalis colligitur ex vltimo. §. eius ergo ⁊c. modo quidā impetrauit causam cōmitti a domīo papa quidā iudici delegato: delegatus iste reseruata sibi diffinitiua; snia; cōmisit audientiam cause quibusdā reo absente ⁊ ignorante. Isti sub delegati citauerunt reū ipse non comparuit corā eis quia ipsi dati erant sine cōsensu ipsius appellauit ad sedē apostolicā occasione cuiusdam decretalis innocē. in qua dicit ꝗ delegatus causam sibi cōmissam ap. re. non possit alij cōmittere sine prouocatiōis obstaculo tamen si delegatus pape vel aliꝰ iudex quicunq; ad aliquem certū articulū alique; deputauerit auditorem ab illo non poterit appellari dūmodo partiū detur assensu colligebatur a contrario sensu: ergo si nō sit datus de partiū assensu pōt appellari: vnde appellauit iste ꝙ illiꝰ nō erāt dati de ipsius assensu cuius tenor ponitur in. §. nos ergo. vsq; ad. §. intentionis. Ex parte aduersa dicebat ꝙ talis appellatio nō valebat ꝑ decretalem alexandri i qua dicitur ꝙ si delegatus a papa ɔmittit alicui audiētiā cause sibi cōmisse vel testiū examiatiōe; sibi diffinitiua snia reseruata: ⁊ ab illo appellari contingat delegatus pretextu huius appellationis cām indiffinitā relinquere non tenetur cuius tenor ponitur in pricipio capituli versi. ꝙ si per. vsq; ad. §. nos igitur. iste decretales videbātur cōtrarie: dubitatio istius cōtrarietatis delata est ad cantuariēn. archiepm vnde ipse super hoc duas questiōes fecit domino pape. prima est: vtrū per decretalē innoc. derogatum sit decretali alexandri. Secūda fuit vtrum appellationi illius qui appellauerat occasione cōstitutiōis innocē. sit deferēdū. Sup his duobꝰ articulis rńdet papa: ⁊ primo ad primū dicēs ꝙ ꝑ constitutiōem inno. nō derogatur cōstitutiōi alexādri imo in cōstitutiōe innocē. supplentur que in decretali alexandri fuerant ꝑtermissa: ⁊ subijcit stati tenorē illiꝰ vsq; ad. §. nos autē: ⁊ ibi ponit verba constitutiōis inno. dicēs ꝙ licet is cui cā committitur ap. re. non possit eā alij sine ꝓuocationis obstaculo derogare: tamen si alique; articulum deputauerit alicui audiendū ab illo nō poterit appellari dūmodo de partiū detur vel recipiatur assensu: si delegatus ipse committit exordiū litis vel finē cause vel totū negotiū ab illo tanꝗ a iudice poterit ꝓuocari

Postea vero in. §. intentionis declarat innocen. que habuerit in constitutione illa licet is cui. dicens ꝙ delegatus ab ipso potest cōmittere principium ⁊ finē ⁊ medium cause sibi cōmisse coniuncti ⁊ diuisim fm ꝙ ei visū fuerit expedire vt iudicialis auctoritas liberius valeat expediri: nō obstāte quod dicit in lege scilicet ꝙ iudex debet cognoscere per seipsum in principio in medio ⁊ in fine: quia ipse delegatus anteꝗ ferat sententiam videre debet omnia que acta sunt diligenter: et hoc vsq; ad. §. verum quē. ita continuabis ad precedentem dixerat ibi ꝙ iudex delega

tus potest cōmittere principium medium et finem ⁊ coniunctim ⁊ diuisim. Sed non dixerat ꝙ possit appellare: vnde in. §. veruꝫ dicit ꝙ si totam causam cōmittit alicui vel principium ⁊ finem ab eo tanꝙ a iudice licite ꝓuocatur. Cum aūt mediū cause cōmittit ab ipso tanꝙ a iudice appellari nō pōt nisi mandati fines excedat vel merito sit suspectus: ⁊ ideo bene statuit in constitutione sua licet is cui ꝛc. ꝙ talis auditor detur de partium voluntate ne valeat postea recusari: ⁊ hoc vsqꝫ ad. §. porro. ¶ Porro dictū est in. §. verum ꝙ quādo iudex cōmittit totam cām vel principium vel finē ipsius ab ipso potest appellari: cum vero cōmittit medium appellari nō potest nisi mandati fines excedat. ¶ In. §. isto ostendit ad quē sit appellandū: ⁊ primo quādo cōmittit totam causam debet appellari ad papā ⁊ non ad delegatum: quia cōmittendo totam causam desinit esse iudex: si vero aliquid sibi de iurisdictiōe reseruat tūc ad delegatū ⁊ non ad delegantem debet appellari quia tunc remanet iudex: si vero committit mediū cause alicui puta testiuꝫ examinationem vel aliū articulum ⁊ ab illo appelletur ad papam ꝓ eo ꝙ mandati fines excedit vel sit suspectus delegatus nō obstāte tali appellatione vt parcat laboribus partium: ⁊ expensis cām indefinitam ſm decretalem alexandri relinquere non tenetur: ⁊ sic intelligitur decre. alexandri quādo cōmittitur medium cause: ⁊ sic apparet ꝙ Inno. suppleuit de principio fine ⁊ toto negocio ⁊ hoc vsqꝫ ad. §. quem vero. ¶ Quem vero. In ꝓximo. §. versu pro eo ꝙ mandati fines excedat vel merito sit suspectus. ⁊ alio. §. verum dixit nisi mandati fines excedat vel merito sit suspectus vnde ne valeat; recusari ꝓuide statuimus vt de partium detur vel recipiatur assensu; ꝑ hoc videbatur ꝙ similiter possit recusari nisi datus esset de consensu partium: neutra partium poterit recusari nisi coram delegato iustā recusationis cām ostēdat ¶ Si vero dictum est supra in. §. nos autē ꝙ delegatus a papa cui causa commissa est ap. remota potest cōmittere alij vices suas: ⁊ potest cognoscere appel. re. ¶ In. §. isto ostendit ꝙ illud non est generaliter verū hoc modo duo sunt a principe delegati app. re. vnus cōmittit alteri vices suas: iste qui recipit iurisdictionem a consotio suo delegatus est a papa ap. re. non tamē pōt alij committere vices suas nec procedere app. re. quāuis dicatur in litteris ꝙ alter in causa procedat sine reliquo ap. remota. si non possunt ambo pariter interesse ⁊ redditur ratio quia quod pōt ex iurisditione sibi a principe delegata: non potest cum iurisdictione a condelegato cōmissa. Unde in hoc casu si appelletur ab isto ad papā est appellandū non ad delegatum propter rationem superius assignatam in. §. porro. quia totam iurisdictionem cōsotius ibi cōmisit. ¶ Eius hic respondet secunde questioni ex his que dicta sunt concludit papa dicens ꝙ appellatio illius qui appellauit ad papam occasione constitutionis innocen. ꝓ eo ꝙ subdelegati isti dati non fuerant de consensu illius nō valuit nec debuit impedire quo minus ꝓcederent auditores nisi primo coram ipso delegato iustam causam recusationis ostenderent: ⁊ si tanꝙ suspecti fuissent merito recusati delegat⁹ pape nihilominus debuit in causa ꝓcedere ac eam terminare: sed si delegatus iustam cām recusationis nollet admittere allegatā cōtra subdelegatos sed cōpellebat illū audire corā suspectis a tali grauamine licite potuit appellare ⁊ quicquid factū ē post illā appellatōem debet in irritū reuocari. hanc conclusionem sumit ex tribus. §. proximis. §. porro. in principio vbi dicit si appelletur ab eo cui mediuꝫ cause ex. §. si vero. vbi idē dicit a contrario sensu si non cōmisisset vices in totū appellanduꝫ essꝫ ad delegatū. Et ex. §. q vero vbi dicit si delegatus ꝛc. Nota ꝙ iudex de cōsensu partium datus recusari non potest nisi forte ex noua causa. c. insinuāte de offi. delega. Itē cū delegatus aliquid sibi de iurisditiōe reſuat ad ipsum ē appellandum. Item recusatio subdelegati ꝓbari debꝫ coram delegato. Item quicquid fit p⁹ appellatōem ltiam reuocandum est.

Idem.

Pastoralis Aliquis ē delegatus a pricipe ipse cōmittit alicui vices suas ille non vult suscipere subdelegationem quesiuit eps elien. vtrū possit illū compellere. Respondet papa a lege concessum est de legato a principe ꝙ ipse possit cām cōmittere alii dūmodo malitiose hoc non faciat: et ideo pōt compellere illū vt suscipiat: qꝛ talis iurisdictio nulla videretur si cohertionē aliquā non haberet: tamē iudex debet diligenter videre vt si personis superioribus ex cā negotiū duxerit cōmittendum in compulsiōe dignitati deferat ⁊ persone. Itē cū queratur vtrum delegatus possit cōmittere alicui vt citet partes. Respondet papa cū totū negotiū cōmittere possit vt dictū est supra citationis officiū potest cōmittere ⁊ punire cōtemptorem. ¶ Preterea in. §. isto ponitur talis questio. Causa cōmissa est alicui appellatione remota iudex tulit sententiā diffinitiuam appellatū fuit ab illa cā appellationis cōmissa est primi iudices mādauerūt alicui vt sententiam ab ipsis latā mandaret executioni. iudex appellationis mandauit prioribus iudicibus quatenus nec per se nec ꝑ alium sententiam illā mandēt executioni. queritur quid iuris sit. Respondet papa ꝙ cū ex certa scientia appellationis causam cōmittit aliis cognoscēdam appellatiōem illā recipit ⁊ reuocat priorū iurisdictionē vt interi; illorum executio suspendatur quousq; de causa appellationis plenius cognoscatur.

¶ Quia vero. Delegatus a papa tulit sententiam diffinitiuā a qua non est appellādū mandat iudici ordinario vt sentētiam illam exequatur: ordinarius scit sentētiam illam ī iustam. Queritur vtrum debeat illam executioni mandare vel nō. Respōdet papa ꝙ per talē demandatiōem nō cognitio sed tantū executio demādatur ⁊ ordinarius tenetur obseq delegato: vnde tenetur sniā; illā executioni mandare etiā si sciat illam iniustā nisi apud illū efficere possit vt ab illo mandato ipsum absoluat. §. Cū aūt. Iudex delegatus statuit terminū partibus in quo deberent presentare se corā ipso ad procedēdū in cā pars altera ꝓcurauit iudicē ipsum euocari a rege vel archiepiscopo in termino illo vt negotiū ꝓrogetur. Papa volēs obuiare malitiis peruersorū statuit vt si cōstiterit hoc ꝓcuratū fuisse maliciose ab aliqua partiū iudex illā puniat debita pēa ⁊ ne aliquis lucrū de malicia sua reportet: iudex cōmittat negociū persone neutri parti suspecte quātū ad diem illum quatenus in negocio ipso procedat ap. re. nisi partes consenserint terminū ꝓrogari in quolibet. §. est ꝓpriū notabile.

Idem

Ex litteris Inter. a presbyterū ⁊ canonicos sancte iustine vertebatur questio super canonicatu ipsius ecclesie: primo ad petitionē canonicorū sancte iustie fuit cā cōmissa primicerio grandēsi ⁊ plebāo sācte sophie. postea vō ad petitōes pbri eadē cā fuit cōmissa archipresbytero paduano de priori cōmissione non habita mētione tandē archipresbyter paduanus quia clerici sancte iustine non recipiebāt illū in sociū fratrem: fecit illos excōmunicatos publice nunciari postea primicerius ⁊ plebanus mandauerunt patriarche gradēn. vt denūciaret dictos canonicos nō esse excōicatos cum ī secūdis litteris de primis mētionem fiebat. S; cū patriarcha vellet exequi mandatū sibi iniunctum archidiaconus castellanus ipediuit ipm vn̄ patriarcha archidiaconu; illum supposuit iterdicto ꝓpter quod orta fuit discordia inter ipsos ⁊ ita questio delata est ad papam: sed quia non potuit pape de facto ipso plene constare. Mandat quibusdam vt sup litteris veritatem inquirāt: ⁊ si constiterit euidenter ꝙ secunde littere non reuocēt primas sententia lata in archid. castellanū vsq; ad debitam satisfactionē faciant obseruari. Si autem constiterit euidenter ꝙ secunde littere non reuocent primas snia; patriarche denūcient irritam ⁊ inanem cū nullam receperit a primis iudicibus iurisditione; que per secūdas litteras fuerat reuocata. Nota ꝙ exe

cutor habet iurisdictionem siue coertionem Item sententia lata ab eo qui non habet iurisdictiōem nulla est. Idem.

Licet undiqʒ Ca comissa est tribus iudicibus a domino papa sub hac forma ꝙ si non omnes ⁊c. vn⁹ cōmisit cuidā de socijs suis vices suas: ⁊ tandem mortuus est tertius tanꝙ suspectus fuit recusatus: queritur an iste superstes nomine suo ⁊ defuncti possit negociū diffinire. Respondetur ꝙ si iudex iste non cepit vti iurisdictione sibi a socio delegata eo viuēte iurisdictio expirauit post mortē mandatoris rei tegra. Si vero ante mortem illius cepit vti iurisdictione sibi cōmissa vices suas ⁊ illius poterit adimplere. ¶ Nota quatenus re integra finitur mandatū. Itē p solam citationem perpetuatur iurisdictio delegati. Idem.

Cum in iure Aliqs delegatus mandat alicui auctoritate qua fungor tibi iniūgo vt ticiū denūcies excōmunicatū. Iste cum hoc mandatur dubitat de iurisdictione illius: nec super hoc fidē facit eidē queritur an teneatur exequi mandatū illius. Respondetur ꝙ nisi de mandato apostolico fiat fides nō tenetur exequi quod mādatur: hoc solū nota ꝙ nisi delegatus ostendat iurisdictionem suā non est ei credendum si dicat se delegatum. Idem.

Cum olim Comes altisiodoreñ. quodā stagnū ⁊ molendinū ⁊ domum volebat construere in preiudiciū ⁊ grauamē monachorū vergiliaceñ. monachi causā suā per hoc episcopo ⁊ thesaurario niuerñ. obtinuere cōmitti lite conte. super petitionib⁹ monachorū receptis vtriusqʒ partis testibus et publicatis: ⁊ cum super illis fuissʒ a partib⁹ disputatum: comes proposuit ꝙ de dānis i nemoribus ⁊ rebus alijs datis super quibus testes deposuerāt cognoscere debeāt iudices cū de his in rescripto nulla mentio haberet iudices iterlocuti fuerūt ꝙ super damnis datis a comite ad eos iurisdictio ptinebat: quo audito comes statim ad sedē apostolicā appellauit: sed iudices nō obstāte appellatiōe vocauerunt ipsum ⁊ q2 nō venit nec misit excōmunicauere eundē ⁊ per litteras suas negotiū domino pape intimarunt. Sup hoc respondit, quibusdā iudicibus dicēs ꝙ super dānis datis ante litē cōt. cognitio ad dictos iudices non pertinebat cū de damnis in rescripto nulla mentio haberetur nec procurator potuit super his ad iudices prorogare iurisdictionē cū ad illa solūmodo constitut⁹ intelligatur que in rescripto continētur: ⁊ quācito comes intellexit super dānis fuisse depositum statim contradixit. vnde papa pnūciauit iudices illos per penā processisse ⁊ sepe dictū comitē quia ppter hoc appellauit excōmunicationis sniā fuisse ligatū. ¶ Nota ꝙ prorogatio iurisdictiōis fieri nō pōt per procuratorē domino ignorāte. Item pcurator datus ad cām certā ad aliā non pōt extēdere suū officiū. Item fines mandati diligēter seruādi sunt. Itē cū dominus nō cōtradicat facto pcuratoris excedentis finē mandati ratū hēre intelligitur. Itē snia excōicatiōis lata post legitimam appellatiōem nulla est. Idem.

Cum olim Magister R. archidiaconus. ⁊ B. prepositus adinuicē permutauerūt dignitates suas: occasione huius pmutatiōis orta fuit questio inter ipsos: cā super hoc fuit cōmissa quibusdā iudicib⁹ tandē cum processissent in causa ad sedem apostolicā transmiserunt acta ipsius cause p dictū. b. qui non erubuit aperire litteras iudicū quas domino pape debuit fideliter p̄sentare. Ipse vero in presentia pape se excusabat dicens ꝙ iudices perperā processerāt contra ipsum. vnde timēs ne litteras portaret vrie scripta illorum apparuit ⁊ ꝙ suspicatus fuerat adinuenit. Super hoc dicit papa si iste. b. cōsiderassʒ quid sibi melius expediret. vel non recepisset scripta suscepta vel ea recepta sibi fideliter presentasset ⁊ ostēdisset corā ipso cām suspitionis. preterea nō cōque

rebatur de iudice quē papa ei ɔcessit sed de
illo quē ipse duxerat eligēdū: ⁊ iudex cōque
rebatur de ipso. vnde papa verbis illiꝰ no
luit fidē adhibere sed vt puniat̄ in quo pec
cauerat. papa cōtra acta iudicis q̄ violaue
rat ipsum noluit exaudire ne de dolo suo cō
modū reportaret. Nota ꝙ l̄ras iudicū nullꝰ
debet aperire iudicibus ignorātibus. itē pu
nitur quis in eo in quo peccauit. itē dolus su
us nemini prodest. Idem.

Coram dilecto

Archipresbyter de pastino cepit
edificare in parrochia sancte marie de por
te rauennate ecclesiā ad honorē sancte agate
post ap. a rectore sancte marie interpositam
sed ipse nihilominus ecclesiā cōstruxit: vnde
rector sancte marie ipetrauit super hoc cām
cōmitti abbati sancti stephāi ⁊ priori sancti
iohānis in monte vel sancti victoris qui post
modū tulerunt sn̄iam pro ecclesia sancte ma
rie: sed capellanus sancte agate sn̄iam illam
noluit obseruar̄ vnde super eadē cā super cō
firmatiōe sn̄ie l̄re ipetrate fuerūt ad ep̄m fer
rarieñ. ad petitiōem ecclesie sancte marie; cū
qꝫ super cā ista lite cōtest. ⁊ testibus receptis
per annū ⁊ amplius disceptatū fuisset pars
ecclesie sancte agate de his oibus mētiōe nō
habita fecit adiungi ep̄o ferrariēsi magistrū
L. bononieñ. canonicuꝫ sub hac forma ꝙ si
ambo interesse nō possent tu fr̄ episcope i cā
ꝓcedas. Magister. l. cōmisit aliȷ̄ vices suas
sed ep̄m ipsum admittere noluit sed solus in
cā procedēs sn̄iam a primis iudicibus lataꝫ
cōfirmauit: ⁊ cū dictus capellanus sn̄iam cō
temneret obseruar̄ partes ad se. apo. habue
re recursum. Sed qꝛ nūcius scē agate nō ha
bebat litteras de rato cauit per fideiussores
ꝙ dn̄s ratū haberet nūcius vero sancte ma
rie corā auditore vtriqꝫ parti cōcesso oia p̄
dicta ꝓposuit sn̄iam ferrarieñ. episcopi con
firmari pars scē agate ꝓposuit ex aduerso:
ꝙ cū dictus magister vices suas aliȷ̄ cōmisis
set episcopus eius subdelegatū admittere no
luit sed post ap. solus in cā processit: vnde pe
tebat sn̄iam ep̄i infirmari. Respōsū fuit ecō
tra ꝙ solus ep̄s ꝓcedere potuit qꝛ in l̄ris secū
dis cōtinebatur ꝙ si ambo interesse nō posset
ep̄s solus procederet que clausula vt allega
batur locū nō hꝫ vbi ꝑ se vel ꝑ aliū interesse
nō posset: qꝛ id raro cōtingeret; sed si nō pōt
ꝑticulariter intereē his ⁊ aliȷ̄s intellectis car
dinalis sn̄iam ferrarieñ. ep̄i ɔfirmauit parti
alteri ꝑpetuū silētiū iponēs ⁊ dn̄s pa. sn̄iam
auctoritate apostolica ɔfirmauit. ¶ Nota ꝙ
qn̄ quis nō hꝫ ordinariū si est cōiūcta ꝑsona
admittitur ad agēdū si caueat d̄ rato: lꝫ cau
tio rati tūc regulariter prestatur: cū de man
dato dubitat̄. itē l̄re veritate tacita ipetrate
nō valēt: ⁊ ideo nō valuerūt l̄re illius magr̄i
qꝛ nō faciebāt mētōem de li. ɔte. ⁊ de testibꝰ
iā receptis: ⁊ sic ꝑs. s. agate ɔsenserat in epis
copum. Idem.

Cum R.

Quedā cā verteba
tur inter istū. r. ianueñ.
⁊. p. ciuē ianueñ. ad petitiōem ipsius. r. fuit
cā cōmissa ꝑposito sci domini. qui cū citassꝫ
ꝑtē aduersā ꝑs citata i eius p̄ñtia fecit ꝓpo
ni ꝙ ꝑꝑ graues inimicitias ciuitatis sue i eiꝰ
p̄ñtia nō poterat cōparere. dictus. r. hoc sig
nificauit dn̄o pape. vnde mādat pa. dicto ꝑ
posito quatenus p̄fato. r. relinquat optioneꝫ
vt in ciuitate ianueñ. vel in dioceſ eligat ali
quē virū discretū: exceptis canonicis ianuē
sibus qui cū sint eius socii merito essent par
ti aduerse suspecti corā quo qō termietur: et
dictus ꝑpositus p̄cipiat ei vt eandē cām fm
ɔtinētiā priorū l̄rarū fine dito termiare ꝓcu
ret. ¶ Nota ꝙ canonicus datus iudex ꝓ suo
canonico pōt l̄tie recusari. itēꝫ nota ar. ꝙ ad
volūtatē impetrantis iudex delegatus dꝫ cō
mittere cām qn̄ ad eū ꝑtes secure non p̄ñt ac
cedere. Idem.

Cum cōtingat.

Aliqs ɔ
seq̄tur domio
pape ꝙ post ap. l̄tiam fuit excōicatꝰ ab ep̄o
suo vel al̄s iniuste excōicauit eūdē. vnde ma
dat̄ iudicibꝰ quatenꝰ si ē ita absoluatis eūdē
iuxta formā ecclie vel sn̄iam denūcietis nul
lā. Ep̄s paratus ē ꝓbare se illū excōicasse ante
appellatiōem emissā vel sn̄iaꝫ iustā esse. q̄rit̄
vtrū liceat iudicibus illū absoluere vel denū

ciare sniam nullā esse nō admissis ꝑbatiōb⁹ episcopi respōdꝫ papa ꝙ cū aliqs ɔquerit se post ap.ltiam excōicatū p ꝑbatōes appebit vtrū absolui debeat vel denūciari poti⁹ nō ligatus: Sed cū quis dicit se iniuste excōicatū fuisse antequā fuerit absolutus vix est ei⁹ probatio admittēda: nisi tātū qñ dicit itollerabilē errorē in sñia fuisse expressū ⁊ ad hoc ꝑbādū dꝫ admitti anteꝙ̄ absoluat: sꝫ si simpliciter dicat se excōicatū iniuste ⁊ eps dicit ꝙ iuste excōicauit eūdē ⁊ sup hoc postulat ꝑbatiōes admitti: nō est eps audiēdus anteꝙ̄ fuerit absolutus: qr ⁊ si cōstaret ipsum.l.iniuste excōicatū fuisse nihilominus debet absolui vnde in hoc casu stati iuxta formā ecclie dꝫ absolui ⁊ postea ꝑbatiōes vtriusqꝫ partis sunt admittende vt sic appeat vtrū iuste vel iniuste fuerit excōicatus. Nota ꝙ in duobus casibus non tenet excōicatio vt si post appellatiōem ltiam sñia excōicatiōis lata sit vel si intollerabilis error in sñia sit expssus in quibus casibus ante absolutionē dꝫ admitti ad ꝑbandū: In aliis dꝫ stati absolui. itē nō dꝫ admitti quis ad ꝑbandū quo ꝑbato nō prodest. b. Honorius terti⁹.

Venerabili Federic⁹ quōdam iperator spoliauerat cephaludēsē epm ecclesia ⁊ aliis bonis suis. papa rogauit eū vt dictū epm restitueret qd idē ꝑmisit se facturū: sed nō adipleuit ꝑmissū: vnde papa mādat archiepo cusentino quaten⁹ dictū epm faceret restitui ad epatū ⁊ alia qbus fuerat spoliatus: quo restituto plenarie ⁊ corpaleꝫ possessiōem ⁊ pacificā adepto: si epus ipse de lapidatiōe suspectus esset virū ꝑuidū coadiutorē ꝑuideret eidē sine cuius cōsilio nihil disponeret de his que ptinēt ad epalē admistratiōem quousqꝫ papa de ipso aliter ducerꝫ ꝑuidēdū veritate cōperta ⁊ iteri vtriqꝫ illorū interdiceret oē genus alienatiōis. Sed archieps corpe ifirmitate grauatus cōmisit vices suas abbati sci spūs de panormo q cū deberet epo facere restitui cepit inquirere vtrum eps esset de dilapidatiōe suspectus ɔtra formā mādati eo nō restituto postmodū archieps cū iam esset officio suo functus cōmittendo in integrū vices suas. Idē negociū cōmisit thesaurario cū scrutinio tandē ꝑcessus illorū iudicis domino pape fuit exhibit⁹ quos dñs papa iusticia exigente cassauit. i. cassos ⁊ irritos nūciauit: qr abbas cōtra formā mādati ꝑcessit ad inquirēdū de dilapidatione non restituto epo: ⁊ qr archieps thesaurario negotiū non notuit delegare ⁊ ideo qcqd fecit nullius momēti fuit. Nota ꝙ spoliat⁹ restituendus est anteꝙ̄ aliqd sibi obiiciatur. Itē forma mādati seruāda est alioqui nihil agitur. itē suspectus de dilapidatiōe nō stati remouetur sꝫ datur ei coadiutor ⁊ ois aliēatio illi ꝑhibetur interi. Itē cōmittēs vices suas postea reuocare nō pōt nec pōt alii cōmittere qui ɔtra facit nihil agit. Grego. ix.

Significātibus

I. Iuliana vidua ipetrauit lras contra.m. mulierē ⁊. I. filiū eius sub hac forma Significauit nobis iuliana vidua ⁊ paup: ꝙ.m. mulier ⁊. i. filius eius sup terris ⁊ aliis rebus iniuriantur eidē. Iudices citauerunt dictā.m. ⁊ filiū eius ipsi constituti in pñtia iudicū excipiēdo proposuerunt ꝙ littere ille ipetrate fuerunt suggesto mendatio qr dicta iuliana nobilis est ⁊ diues ⁊ ipsa mentita ē se pauperem quare per easdem litteras non poterant conueniri nisi requisito priul domino sub cuius iurisdictione consistunt coram quo parati erant de iusticia respondere: vnde iudices interloquendo pronūciauerunt se non debere procedere per easdem litteras. postea partes compromiserunt in quosdam arbitros sub hac forma quatenus si ifra certum terminum in compromisso appositum causam non determinarent partes ad examen eorum iudicum redirent arbitri infra tempus statutum causam nō determiauerūt vnde iudices ꝑ formā cōpromissi iurisdcōeꝫ reassupserūt ⁊ cū vellēt in cā ꝑcedere dicta m. ⁊ filius eius se ꝑgrauari sentiētes ad sed. ap. appellarūt. vñ mandat papa quatenus

si ē ita reuocet in irritū quicquid p pdictos iudices postea factū fuit. ¶ Nota ꝙ cū pronūciat iudex se nō hr̄e iurisdictionē etiā si iniuste ꝓnūciat nō poterit amplius ꝓcedere: vnde in cā illa vlterius nō ꝓcedet ex primo rescripto. Itē ꝯpromissum infra certū tp̄us pōt fieri. Itē qcqd fit post ltiam app. nō tꝫ. Idem.

Suspitionis Reus corā iudice ꝯstitutꝰ assignauit iustā cām suspitionis ꝯtra iudicē dicens ꝙ paratus erat arbitros eligere sup hac suspitōe cognoscenda electi sunt arbitri a partibus. Queritur vtꝝ iudex debeat ipis arbitris terminū assignare infra quē suspitionis cām debeant terminare. Rn̄det papa ꝙ iudex q ꝓpter hoc forsitan ꝓuocatus obesset non debet ad hoc terminū assignare sꝫ arbitri potiꝰ corā qbus ꝓbatio faciēda ē oīa facere debent que ad hūc articulū ptinere noscūt: istud hodie correctū ē: qꝛ iudex hoc facere dꝫ p dec. Inno. iiij. que incipit ltia suspēsiōis cā. Ab ipō dr̄ in § isto: ꝙ si arbitri discordes fuerit iudex cōpellere debet illos vt in vnā sniam ꝯueniāt: vel tertiū adducēt cū quo ipi duo vel alter eoꝝ in vnā sniam ꝯueniant ne hꝰ mōi occasiōe pricipale negociū ꝓrogetur: ⁊ hoc quidē facere debet iudex: quia sicut iurisditio eis omissa ē: sic ⁊ oīa alia sine qbus iurisditio explicari non potest. ¶ Nota illa oīa ptinere ad iurisditōem iudicis. sine qbꝰ principalis qō nō pōt exerceri: ⁊ sic sunt accessoria ad cām principalē. Item nota ꝙ suspensa iurisditōe iudicis: nihilominus excet suā iurisditōeꝫ: quod ē mirabile sed hoc iō ē ut p hoc suo iurisditio declaret: sed i oībus aliis nihil facere pōt ꝙ̄ diu ꝓnūciatum sit sup cā suspitōis. B. Idem.

Per g. per litteras Per g. mercatores lr̄as apostolicas impetrarūt ad abbatē scē genouefe cōtra epm london. mercatores illi corā abbate ꝯquerebantur de epo londoñ: ꝙ quandā summam pecunie quā ipi epo mutuauerūt ⁊ pmisat illis restituere certo loco ⁊ termino: sed ipse dictam pecuniā nō psoluit pendēte iudicio corā abbate. I. laicus qui nō erat de iurisditōe abbatis in quadā summa pecunie dictis mercatoribus tenebat. in se voluit prorogare iurisditionē delegati ipsius abbatis: ut si infra certū terminū summā pdictā non soluerꝫ mercatoribus dictus abbas ipm excōmunicarꝫ: ⁊ terrā suā supponerꝫ interdicto qō ⁊ factū ē: quia in termio pecuniā nō psoluit: reuocatū fuit in dubiū: an tales sn̄ie tenerent: qꝛ ⁊ si alias abbas iurisditioni pēsse dicatur iurisditōis ꝓrogatio nulla fuit cū i dictū. I. nullā abbas iurisditionē hēbat ⁊ iurisditio delegata ad alias psonas que in rescripto non ꝯtinentur ꝓrogari non potest. ¶ Nota abbates iurisditōi preesse. Item iurisditio delegata ad psonas de quibꝰ i rescripto nō fit mētio ꝓrogari nō pōt. itē snia illiꝰ q iurisditōem nō hꝫ nulla ē. Idem.

Cum uigesimū Quidā. xx. annū habēs quesiuit a papa: ex quo. xx. ānū pegit vtꝝ potuit dare iudex delegatus papa rn̄det ꝙ bene potuit dari delegatus in tali etate: sed si essꝫ ifra xx. annum non tenet talis delegatio ab alio quē a principe facta nisi p partes scienter consentiant in illum qui annū. xxviii. transcēdisset. ¶ Nota ꝙ annus. xx. debet esse ꝯpletus in eo qui datur iudex ab alio ꝙ̄ a principe Idem.

Uno delegaturū Si plene iudices dati sint simplr sine clausula illa ꝙ si nō oēs ⁊c vno mortuo vel recusato aliorum officium expirauit: ⁊ idē ē in arbitris. Idem.

Quoniā Tres iudices dati sūt sup aliq cā tertiꝰ datus fuit ex officio pape vel assensu ptiuꝫ queritur an ille possit aliꝗ cōmittere vices su

as ⁊ respondetur ꝙ sic cũ hoc sit sibi iure cõcessum §. Idē quoq₃. ¶ Idē dr̃ in hoc. §. cũ mandatur epõ sub hac forma. tu frater epe cũ altero tuoꝝ cõiudicũ mādatũ aplicũ exequaris: eps bene põt cõmittere alij vices suas sine quo alij pcedere nõ pñt. §. Is aũt. Mandat papa alicui sub hac forma: mandamus tibi ut tale negociũ psonaliter exeq̃ris. Queritur vtꝝ iudex potest alij remitterẽ vices suas. ⁊ rñr ꝙ bene põt dũmõ ptes cõsentiant nisi in tribus casibus in quibus remittere non potest ẽt nolẽtibus partibus. primus ẽ cũ mandat papa fieri inquisitõem vł mādat puideri ecclesijs de prelatis vel alijs ministris: quia in his casibus. papa eligit fidem ⁊ industriam coꝝ quibus negocia committit. §. Ceteꝝ. Ecce cõmissum ẽ alicui pdicare crucẽ excõicare uel absoluere aliquos dispensare cum irregularibus vel iniungere pnias queritur an liceat ei cõmittere alij hoc officiũ respõdetur ꝙ nulli l₃ hoc cõmitterẽ ꝙ iurisditio nõ ẽ ei cõmissa: sed potius certum ministeriũ in quolib₃. §. ẽ notabile pprium

Alex. quartus

De officio legati. Rubrica

Cum non Archieps cantuariensis ẽ legatus i puincia sua: quidã tamen suffraganei sui dicebãt ꝙ causas subditoꝝ suoꝝ audire non poterat nec debebat nisi cũ p appellatõem deferunẽ ad eũ ⁊ sic nõ pmittebat clericos ire ad archiepiscopũ p simplicẽ querimoniũ archieps significauit hoc domio pape. sup hoc rescribit papa suffraganeis cãtuarieñ. dicẽs ꝙ ipi ignorare non debẽt archiepm suum sibi pesse iure metropolitico ⁊ iure legationis: ⁊ l₃ archieps iure metropolitico nõ debeat audire cãs de epatibus ipoꝝ nisi p appellatõẽ deferantur ad ipm: tñ iure legatõis vniuersas cãs q̃ p appellationẽ vel querimoniã ad su a₃ audiẽtiã pferũtur audire potest ⁊ d₃ sicut q vices pape gerit in puincia sua. Nota ꝙ archieps nõ põt audire cãs de epatibus suffraganeoꝝ suoꝝ nisi p ap. Celestinus tertius.

Studuisti Legatus dñi pape generalis est in aliqua puicia. Dñs papa cõmittit spāliter aliquã cãm alicui de legato. Queritur vtꝝ legatus iste possit impedire pcessum huius delegati: vel cognoscere de cã illa ante cognitõem ipsius legati: vel postea rñd₃ papa ꝙ cũ mandatũ spāle derog₃ generali legatus cõmissiõem alij factã spāliter impedire nõ põt: ⁊ si delegatᵒ f₃ formã mādati suiam tulit legatus nõ põt tã aliquatenus irritare: tamẽ si rationabiliter lata fuerit eã poterit cõfirmare ⁊ executioni mandare. ¶ Nota ꝙ legatus generalis potestatem nõ h₃ de cã alij spāliter delegata ꝙ spāle mandatũ derogat generali. Inno. tertius.

Nisi specialis Qui dã cardinalis aplice sedis legatus auctoritate ppriã trãstulit troianũ epm ad panormitanã eccã₃ cõtra canonica instituta. dñs papa hec intelligẽs scribit eidẽ dicẽs: ꝙ nisi ess₃ spālis dilectio q̃ h₃ ad psonam illiᵘ pena docẽte cognoscer₃ q̃tũ ipe deliquit cõtra cõstões canonicas ⁊ cõsuetudinẽ gnālẽ in translatõe troiani epi. ¶ Nota ꝙ iudex pp amiciciã põt alicui remittere penã. Itẽ legatus nõ põt trasferre epm ad aliũ epatũ. Idẽ.

Quod translatis Cardialis de quo dr̃ in. c. pcedẽti legatᵒ i regno sicilie auctoritate ppria subiẽcit panormitanã eccã₃ messanẽsi cõcesso sibi puilegio primatie credẽs hoc sibi licere ex officio legationis: ex eo q̃d ex eodẽ offõ põt absoluere illos q violẽtes maᵒ mittũt i cli cos ꝙ spāli cõcessiõe sepe indulgebaẽ legatis papa hoc audiens scribit eidẽ legato dicens ꝙ l₃ generalis legatio in regno Sicilie sit ei commissa: tamen ad eas non debuit manus extendere que in signum singularis priuilegij soli sunt romãe põtifici reseruata l₃. n. ex offõ legationis legate possint absoluerẽ illos q violẽtas

manus mittūt in clericos nō debꝫ ꝑpterea extimare quod possit post normitanā ecclesiam subiicere messanensi: vel quod ex eadem possit duos epatus vnire vł vnū diuidere si ne licētia spāli. ¶ Nota ꝙ nullus legatꝰ ex generali legatōe potest ad illa manus tendere que soli sunt romano pontifici reseruata excepta illorꝫ absolutōe qui manus violentas in clericos iniecerunt. Idem

Licet tranenses

Uacāte tranēsi ecclia canōici vnanimiter elegerunt in archiepm. S. fratrem cassinensis abbatis. Eps portueñ in ptibꝰ illis legatus examinari fecit electionē ipsius ⁊ examinatōem illā p nuncios suos ad sedē apostolicam trāsmisit: quo facto legatus electionē eandē iterꝫ examiari pcepit ꝑpter qd abbas predictꝰ ꝯquestus fuit domio pape quod postq̄ electionē examinarꝫ ⁊ eū ad dominū papā direxerat maliciose nimis electōnem examinare presumpserit dominus papa de cōcilio fratrꝫ examinatōem secūdam tanq̄ a non suo iudice factam postq̄ negocium ad papam direxerat: denunciauit irritā ⁊ inanē. ¶ Nota ꝙ iudex amittit iurisditōeꝫ postquam remisit negociū ad suū superiorē ⁊ si quid postea fecerit nihil valꝫ. Idem

Dilectus filius

Eps pnestinus apostolice sedis legatus cōcessit ecclesiam sancti trudonis. R. canonico metheñ. archid. methenꝭ molestabat ipm sup dicta ecclesia nec pmittebat ipsum pacifica possessiōe gaudere dicēs ꝙ eo incōsulto ad quem presentatio illiꝫ ecclesie ptinebat legatus ecclesiam illam ei conferre nō potuit dictus. r. hoc significauit domio pape super hoc rescribit papa quibusdam dicens ꝙ plus iure habet in cōcessione platus q̄ in presentatōe patronus: nec pиudicatꝰ patrono si quando p legatum apostolice sedis eo incōsulto ecclesia cōcedatur: vñ mandat papa quatenus dictū archid. compellāt desiderꝰ ab inquietatōe dicti. r. sup ipa ecclesia. ¶ Nota ꝙ legatus potest ecclesiam conferre incōsulto patrono. Idem.

Nouit ille

Dominus papa mandauit cuidam legato in frācia legationis officium exercenti quatenus in terram francie ꝑmulgaret sniam interdicti ꝙ legatꝰ non distulꝫ adimplere super hoc scripsit rex francie domino pape dicens ꝙ legatus cum esset certa rōe suspectus eidem extra fines regni francorꝫ existens in terram regis interdictum ꝑtulit. vnde dicebat sniam nō valere. papa super hoc scribit idem dicens: ꝙ si legatus fines regni francorꝫ exierat quando sniam ꝑmulgauit: non tamen terminos sue legationis egressus fuerat: quia nō solum regno francorꝫ sed etiā in mān lugdoñ. ⁊ bisuntina ꝑuintiis legatōis officium exercebat ¶ Nota ꝙ legatus existens extra terminos sue legatōis officium legationis exercere nō potest. Idē intelligēde aliis iudicibus

Grego. nonus

Uolentes

Dñs papa officium legationis cōmisit patriarche ierosolomitano in ꝑuincia sua: ita tamen ꝙ si legatꝰ de latere domini pape ad partes illas accesserit officiū legatōis q̄ diu ibi fuerit legatus pape oio dimittit. Idem.

Excommunicatis

Jn.c.isto fit mētio de duplici genere legatorꝫ. primo dicit: ꝙ legati illi qbus rōne persone ad tempus legationis officiū iniungitur extra ꝑuinciam sibi ꝯmissaꝫ vel ēt existentes in ꝑuincia sua non pñt absoluere excōmunicatos ꝑpter iniectiōeꝫ manuum violetū si isti iniectores manuū ad ipsum legatū aliūde accedant. Secūdo dicit ꝙ illi legati qui habent officiū legationis ꝑ textu ecclesiaꝫ suaꝫ q̄uis existant in ꝑuincia sua excōmunicatos pdictos ⁊ subditos: nō possunt absoluere nisi ⁊ illis a sede apostolica de spāli grā amplius cōcedatur ⁊ isti legati nō mittūtur de latere pape. Idē.

Nemini

Primo dr ꝙ legati aposto. sedis

possunt facere statuta in ꝓuincia sibi ꝯmissa
⁊ durant ꝑpetuo lꝫ postmodū ꝓuiciam exe
ant. secundo dicit ꝙ si legatus cōmittit cām
alicui iurisditio illiꝰ expirat: nisi anteꝙ̄ exe
at ꝓuinciā citatio ꝑcesserit.

De officio iudicis ordinarij. Rub.

Perniciosum

Statuit Johannes papa in
sinodo isto ꝙ epī singularuꝫ
ciuitatū habeant potestateꝫ
inquirendi crimina ⁊ punire criminosos ſm
ꝙ canones dicūt sine impedimento: ⁊ si opꝰ
fuerit inuocent brachiū seculare ita tamē ꝙ
per hoc nullū preiudicium fiat episcopis ut
hoc ipso ius acquirat. Nota ꝙ vbi ecclesia
ꝑ se non sufficit inuocare debet auxiliū secu
lare. Euge. papa

Si sacerdos

Sacer
dos scit
aliquem reū alicuius criminis vel
ipe criminosus ei cōfessus fuit: dicitur ꝙ si il
le admonitus fuerit satisfacere: sacerdos nō
debet eū nominatim arguere nisi ordine iu
diciario crimen fuerit ei ꝓbatum: sed in ge
nere admoneat illū exemplo domini qui di
xit vnus vestrum me traditurus est: sed ille
qui damnum sustinuit petat iusticiā: sacer
dos potest excōmunicare illū qui damnum
dedit: hoc modo excōmunico quicūqꝫ fuerit
tale factū: sed nomine ꝓprio debet eum ex
cōmunicare: q̄uis ei ꝯfessus fuerit: quia non
ut iudex illud scit sed ut deus: ⁊ debet illum
admonere ne ingerat se cōmunioni ipius sa
cerdotis: quia nec christus iudā remonit.
¶ Nota ꝙ iudex non debꝫ iudicare ſm cō
sciam: sed ſm ea que ꝓbantur. Item in gene
re potest aliquis excōmunicari. Alex. iii.

Cum ab ecclesia

rum. Plebanus sancti pancra
tii aliquando excōmunicabat aliquos ꝓ ex
cessibus suis: eps florentinꝰ absoluebat eos
irrequisito dicto plebano ꝑuenit hoc ad do
minū papam. papa super hoc rescribit epo
florentino dicēs ꝙ quando p̄lati ecclesiaruꝫ
ꝓferunt sniam ecclesiasticā in aliquos male
factores illa debet firma ⁊ rata consistere ⁊
obseruari vsqꝫ ad debitam satisfactionem.
vnde mandat papa epo florentino quatenꝰ
si p̄dictus plebanus sniam excōmunicatiōis
vel interdicti in aliquos parrochianos suos
tulerit ipam faciat inuiolabiliter obseruari:
nec eam relaxet sine conscia dicti plebani.
¶ Nota ꝙ plebani habent iurisditōem ex
cōmunicandi. Item eps debet seruare snias
subditoꝝ suoꝝ. Idem.

Cum uos

Patroni eccle
siaꝝ cantuariēs
ꝓuincie p̄ntabāt ad vacātes eccle
sias ꝑsonas minus idoneas: ꝓpter quod or
dinatio ecclesiaꝝ differebat: vel etiā in pre
sentatores ⁊ prelatos alia discordia emerge
bat quesituꝫ fuit a papa quid super hoc istis
p̄latis esset faciendū. Mandat papa quate
nus si aliquando in vacantibus ecclesiis in
quibus ecclesiastica persona presentationeꝫ
non habꝫ: vel quia minus idonei presentant
vel alia de cā nō possunt ꝑsonas ordinare.
ponāt in ecclesiis yconomos: qui debeant re
cipere fructus ⁊ eos expendere in utilitatem
ecclesiaꝝ vel cōseruare quousqꝫ ꝑsone ido
nee ibi fuerunt institute. Idem

Ex parte

Quidā sub
diti Cantuariē
sis archiepi excōmunicati fuerunt
iusta de cā isti excōmunicati accesserunt ad
papam supprimētes cās ꝓ quibus fuerūt ex
cōmūicati ⁊ alias pretēdētes: absolutiōis be
neficiū meruerūt: queritur an sint habēdi ꝓ
absolutis. Respōdet papa ꝙ si cōstiterit ita
esse compellēdi sunt ad apostolicā sedem re
dire: cū lr̄is rei veritatē cōtinētibus: ⁊ si de
hoc nō ꝯstiterit ⁊ suspecti fuerit compellēdi
sunt purgationem prestare ꝙ veritatem con
fessi fuerūt in absolutione sua impetranda.
¶ Nota ꝙ excommunicatus in obtinenda
a solutione debet exprimere causam ꝓ qua
fuit excommunicatus alias non est habēdus
ꝓ absoluto. Celestinus tertius.

Significauit. Duo b⁹ modis potest poni casus. primo sic aliqui ꝯtraxerunt matrimoniū ⁊ publica fama erat ꝙ erant ꝯsanguinei uel affines ⁊ scādalum nunciatū fuit hoc ep̄o siue accusatū fuit matrimoniū. vnde ep̄s vocauit illos ip̄i fuerunt ꝯtumaces non venerūt: ꝓpter qḋ ep̄us illos excōmunicauit: ip̄i appellauerunt: alij ēt ꝑ simplicē querelā significauerunt domino pape ꝙ ip̄i non erant cōsanguinei aut affiēs ⁊ sic lr̄as sup̲ hoc obtinuerūt ad iudices delegatos iudices absoluerūt illos: ⁊ cetera ꝓut sequitur: ⁊ cū isti fuerunt absoluti iudices delegati non accedūt ad locū vbi testes ad ꝓbandū consanguinitatem vel affinitatem debent ꝓduci: nec alij quas ꝓ receptione testium illuc transmittūt: ⁊ sic illi remanent in copula in qua: ⁊ cā vlterius nō ꝓcedit. querebatur quid iuris esset. Respōdꝫ papa ꝙ dolus ⁊ fraus nō debent istis patrocinari ⁊ ꝓ malicia vel desidia iudicis delegati nō debet quis remanere in copula coniūctiōis inique: ⁊ ideo quotiens ea que dicta sunt contingerit euenire: licite potest ordinarius tal'r absolutos in pristinaꝫ excōmunicatōis sniaꝫ reuocare: ⁊ tā diu tal'r r̄tiner̄ ligatos quousqꝫ cā in testiū receptiue ⁊ alijs legittimū icipiat habere ꝓgressum. ¶ Nota ꝙ illicite sunt cōiuncti excōmunicādi sunt ut ab inuicem discedant. Item ordinarius supplet maliciaꝫ seu desidiam iudicis delegati. ¶ Secundo ponitur sic isti cōtraxerūt matrimoniū accusatū fuit matrimoniū sup̲ ꝯsanguinitate aut affinitate tandē lata fuit snia diuortij: sꝫ qꝛ ab inuicem non recedebant fuerunt excōmunicati tandē significauerūt dn̄o pape ꝙ snia lata ē ꝑ falsos testes hoc ꝓbare volebāt. vn̄ papa cām ꝯmisit sup̲ hoc iudices absoluer̄t illos ⁊c. ꝓut sequitur in alio canone. ⁊ casus iste bonus est: quia snia data ꝯtra matrimoniū nō transit in rē iudicatā qn̄ possit reuocari veritate reuelata qn̄cūqꝫ. Inno. tertius.

Quanto. Quidam monachi ⁊ alij regulares cū deberēt i claustro diuinis obsequijs inuigilare de redditibus ecclesie quarum curā gesserūt congregant pecuniam ⁊ postea ꝑ curias principū discurrere nō verentur: factū istoꝝ ꝑuenit ad noticiaꝫ domini pape. vnde mandat archiep̄o dioces' ip̄orum quatenus moneat p̄latos predictoꝝ regularium: ut ip̄i corrigant illos ⁊ reuocēt ad claustꝝ ꝓprium: ⁊ si hoc negligenter obmiserint: tunc archiep̄s moneat illos ut ꝓprium si quod habent resignent in manibus prelatoꝝ suoꝝ ⁊ vitam regularem obseruent ꝙ si nō fecerint ꝯpellat eos ad hec ꝑ suspēsioneꝫ officij ⁊ beneficij appellatōe remota. ¶ Nota ꝙ correctio regulariuꝫ primo ꝑtinet ad p̄latos ipsoꝝ: ⁊ si prelati sunt negligentes tūc ep̄i eos corrigant sm̄ ꝙ hic dr̄. Idem

Ad reprimēdā. Ep̄s lexoneñ. in quosdā subditos suos tulerat snias excōmunicatōis aut suspēsionis archiep̄s rothomageñ: ⁊ alij suffraganei eius nō seruabāt snias illas ꝑuenit hoc ad papā. vnde scribit archiep̄o ⁊ eius suffraganeis dicens ꝙ ꝓpter maliciā ꝑuersoꝝ certe pene statute sunt: ⁊ ideo sicut volūt suas snias ab alijs obſuari ita debēt ēt ſuare sentētias alioꝝ quare mādat eis qualiter snias q̄s lexoñ. ep̄s tulerit canonice i subditos suos obſuēt ⁊ faciāt a suis subditis obſuari: tādē loqt̄ archiep̄o dicēs ꝙ snia excōmunicatōis nō suspēdit ꝑ appellatōeꝫ: ⁊ iō si q̄s excōicat⁹ ab ep̄o lexoñ eidē archiep̄o ꝯquest⁹ fuerit ꝺ iiusta excōicatōe remittat illū ad ep̄m absoluendum sm̄ formā ecclesie: ⁊ si ille eū absoluere noluerit archiep̄s illū absoluat prius recepta iuratoria eādē ⁊ p̄cipiat ei ⁊ ꝺbito iuramēti ꝙ satisfaciat eidē ep̄o sup̲ eo ꝓ quo fuit excōicat⁹ nisi ꝯstiterit: ꝙ iiuste fuerit excōicat⁹ ꝙ si nō fecerit i eandē sniam r̄ducat eūdē. ¶ Nota ꝙ sniam ep̄i alii coepiscopi ſuare tenentur. Item quod tibi vis fieri alteri facere debes. Item snia excōmunicatiōis non suspenditur per appellatōem. Iteꝫ si aliquis ꝯqueritur archiep̄o de iniusta excōmunicatōe nō dꝫ stati absoluere nisi excōicatores hoc noluerint adimplere. Idem.

Quo simul Patriarcha ierosolomitanus compellebat clericos tiren. archiepi cum ipsi parati essent respondere coram archiepo tiren. ordinario suo sup hoc questus fuit tiren. epus domino pape et ipse respondet eidem dicens quod in canonibus diffinitum est: quod primates vel patriarche nihil iuris pre ceteris debent habere nisi quantum canones illis permittant et consuetudo illis contulit ab antiquo nisi super hoc apostolica sedes aliquem illorum spali privilegio dixerit honorandum et ideo quod diu clerici ipsius tiren. epi coram ipo voluerint stare coram patriarcha respondere non debent: nisi causa per appellationem: deferatur ad ipsum aut aliquid ei ab apostolica sede sit indultum. ¶ Nota quod patriarcha vel primas id solum potest in subditos i suffraganeorum suorum quod consuetudo illis contulit ab antiquo. Item actor forum rei debet seq

Idem.

Quod sedem Archieps propter infirmitatem: vel aliam iustam causam non potest consecrare suffraganeum suum quesitum fuit a papa utrum possit super hoc committere alicui vices suas. Respondet quod archiepiscopus taliter impeditus potest epo vices committere et consecrandus debet ab illo munus consecrationis accipere: dummodo catholica habeatur et impedimentum ei ex subtractione gratie non obsistat.

Idem

Pastoralis Aliquis appellavit ab epo ad archiepm. queritur utrum archieps causam istam sibi delatam per appellationem possit committere alicui subdito sui suffraganeo metropolitico iure: et si nollet causam recipere. utrum possit ipm ad suscipiendum delegationem compellere. Respondetur quod archieps ipm ad suscipiendam delegationem non potest compellere inuitum: quia in eum nullam habet potestatem: nisi in quibusdam certis articulis quibus eps suus eidem sit metropolitico iure subiectus. ¶ Preterea in §. isto ponitur talis casus. Causa commissa est alicui per sedem apostolicam delegatus citavit reum reus non venit contumax fuit propter contumaciam suam manifestam fuit excommunicatus vel iudex actorem induxit in passionem rei petite causa rei servande tandem mortuus est delegatus reus vult absolui vel recuperare possessionem amissam prestita cautione quod iuri parebit. Queritur an liceat alicui ordinario ipm absolvere vel possessionem sibi restituere infra annum sufficienti cautione recepta sine spali mandato aposto. se. Respondetur quod est delegatus quantum ad illam causam maior sit ordinario sine spali mandato pape excommunicatus ab huius delegato beneficium absolutionis per alium non poterit obtinere preterquam in mortis articulo nisi talis fuerit ille delegatus: quod cum aliis succedat in onere ac honore: nec possessionem amissam poterit recuperare per alium quam per sedem apostolicam. In fi. dat papa tale consilium: ne actor post annum efficiatur iuris possessor: reus coram ordiario vel si ordiarium habere non pot coram publicis et honestis personis offerat et prestet cautionem quod iuri parebit interrumpendo per hec prescriptionem annalem: ut sic post annum recuperare possit possessionem amissam. ¶ Nota quod archieps non habet iurisditionem in subditos suffraganeorum suorum nisi in certis articulis. Item delegatus pape maior est ordinario quantum ad causam illam: que est ei commissa. Item ordinarius non potest se intromittere de hiis que fiunt a delegato a papa. item si aliquis non potest habere copiam iudicis illud protestetur coram ordinario uel coram publicis personis si ordinarius haberi non potest: quod per eum non stat quo minus faciat quod facere intendebat et sic postea non currit ei tempus: quousque copia iudicis haberi poterit.

Licet in cor Epus parisiensis recepit in mandatis a domino papa ut tam circa regulares quam seculares sue iurisditionis que multa et gravia committere dicebantur. inquirat et corrigat appell. re. que viderit corrigendi: et statuat ad reformationem eorum quod iustum fuerit et honestum

occasione huius mandati dicebat parisien. q nullus subditus suus a correctione sua ad metropolitanũ poterat appellare cũ in mandato suo appellationis remedium sit inhibitũ archieps senon. metropolitanus eius significauit hoc domino pape ⁊ ipe respondet ei dicens q licet in corrigendis excessibus appellationis remedium sit inhibitũ nõ tamen fuit intentionis pa. nec eẽ debuit iurisditioni archiepi per mandatum hmõi derogare. vnde si aliquis casus emerserit in inquisitioibus faciẽdis a dicto episcopo nõ tanq delegato sed tanq ordinario in quo licitum sit appellare non vult papa derogare auctoritate ipsius archiepi occasiõe dicti mandati quo minus licitum sit cuilibet ad ipm archiepm tanquam ad metropolitanũ libere appellare. ¶ Item nota q a correctõe nõ est appellandũ nisi modus excedatur. Item non intẽdit papa alicui per suum mandatum piudiciũ generare. Idem In cõcilio generali.

Irrefragabili In principio statuit cõciliũ q prelati ecclesiarum prudenter ac diligenter intendãt circa correctionẽ subditorum suorum ⁊ precipue clericorum ne sanguis eorum de prelatorum manibus requiratur: vt autem liberius correctionis officiũ valeant exercere decernit q nulla ↄsuetudo vel appellatio ipsorum officiũ valeat impedire nisi modus canonicus in talibus excedatur tamen excessus canonicorum cathedralis eccẽ que cõsueuerũt corrigi per capitulũ ad ↄmonitoẽm epi infra certum terminũ prefigendũ ab ipo p ipm capitulũ corrigatur illis in quibus talis fuit consuetudo ⁊ si capitulũ negligens fuerit epus ex tunc deum habens pre oculis ipos corrigat ap. re. ¶ Ceterum dicit in isto § q si canonici absq manifesto ⁊ rõnabili cã in contemptũ epi cessauerunt a diuinis: eps celebret in ecclesia cathedrali ⁊ metropolitanus tanquam delegatus a papa sup hoc ad querelã epi cognita veritate eos taliter corrigat: q metu pene talia de cetero non presumant. In fi. dicit q prelati ecclesiarum hoc salutare statutum ad questũ pecunie vel grauamẽ aliud non cõuertant: sed diligenter obseruent: si canonicã velint effugere vltionẽ. ¶ Nota q platus tenetur corrigere subditos alias imputabitur ei. Item a correctione non appellatur nisi modus excedat. Item cõsuetudo dat iurisditõe in excessibus corrigẽdis. Item hic ẽ casus in quo metropolitanus est iudex subditorum suffraganeorum: sed non iure metropolitico: sed auctoritate huius ↄstõis. Idem

Quoniam In multis partibus intra vnam diocesim uel ciuitatem pmixti sunt populi diuersarum linguarum q sub vna fide varios habẽt ritus: ⁊ mores statuit cõciliũ: q epi hmõi ciuitatũ eligãt viros idoneos q fm diuersitatem linguarum diuina illis officia celebrẽt ⁊ ecclesiastica sacramẽta ministrent instruẽdo eos verbo ⁊ exemplo. preterea phibet cõciliũ q vna ciuitas non hẽat plures epos: tanq vnũ corpus habẽs plura capita quasi mõstrum: sed si necessitas propter causas predictas postulauerit eps loci catholicã psulẽ nationibus illis ↄformẽ ↄstituat sibi vicarium qui sibi sit p omia obediens ⁊ subiectus: ⁊ si aliquis aliter se ingereret nouerit se excõmunicatum: ⁊ si nõ recipuerit ab omi ecclesiastico ministerio deponat ad hito si necesse fuerit auxilio brachii secularis ¶ Nota q vnaqueq ciuitas tantũ dꝫ hrẽ vnũ pontificẽ. Item eccĺa inuocare põt ⁊ dꝫ auxiliũ seculare cũ necẽ fuerit.

Idem

Inter cetera Inter alia q ptinẽt ad salutẽ populi xpiani verbi dei pdicatio q plimũ ẽ necãria: q sicut corpus mãli cibo nutrit: ita ⁊ aia spũali cibo reficitur: sed epi qñq ppter multas occupatões ⁊ alias multas causas non sufficiunt ministrare populo verbum dei. vnde statuit concilium: q episcopi assumant viros idoneos ad officium predicationis q plebes sibi ↄmissas eorum vite instruãt ⁊ edificẽt verbo ⁊ exemplo quibus cũ necẽ fuerit necãria

ministrentur ne ꝓpter necessitatez ab officio predicationis desistant. vnde precipit cōcilium q̄ epi tam in cathedralibus ecclesijs q̄ etiā in alijs ꝯuentualibus viros idoneos debeant ordinare quos habeant coadiutores tam in officio predicationis q̄ in audiendis cōfessionibus ⁊ alijsq̄ ad salutem pertinent animaꝝ qui aūt hoc neglexerit districte subiaceat vltioni. Inno.tertius.

Conquerente

Procurator monasterij sancti benedicti mōtis subasisu ꝯquerebatur q̄ eps de assisio diocesanus nō cōtentus iuribus epalibus in ecclesijs ⁊ capellis ipsius monasterii que debet habere a quibusdam eaꝝ exigebat ꝓcurationes que ad eas ꝑstandas nō sufficiebāt. vnde petebat procurator monasterii q̄ eps specificarꝫ illa q̄ cōpetebat eidē in eisdē ecclesiis ratōne iuris epalis: quibusdāvero specificatis: lis fuit legitie ꝯtestata dominꝰ papa visis ⁊ itellectis ꝓbatiōibus ⁊ rationibus vtriusq̄ ptis decreuit q̄ eps habeat canonicā obedientiam subiectōem ⁊ reuerentiam: ⁊ alia que in lr̄a enumerantur in ecclesiis seu capellis diocesis ipsius ad monasteriū ipm spectantibus ita q̄ cū ad ecclesias illas visitandas accesserit non plus requirat ab illis ecclesiis noie ꝓcuratōis nisi ei poterunt exibere pensatis facultatibus earūdeꝫ: nec amplius aggrauētur in ꝓcurationibus cetere capelle eiusdem diocesis ⁊ istis iuribus in predictis ecclesiis epus sit cōtentus: nec amplius exigat preter moderatum auxiliū quod iuxta formā lateranī. cōcilii duxerit postulandū si manifesta ⁊ rationabilis cā extiterit. Nota q̄ generalitas specificanda ē. Itē ꝓcuratio que debetur rōne visitatōis: fm facultates ecclesie dari debet. Item non amplius debet exigi ab vna q̄ exigitur ab aliis in ꝓcurationibꝰ faciendis: ⁊ eodē iure q̄tū ad hoc omnes eidem debent esse.

Etiuxta

Precipit hic papa q̄ cū ꝑlati exercēt officiū visitatōis seculares secū nō habeant: ꝑ quos possit in claustris dissolutionis materia ꝓuenire sed duos vel tres de canonicis suis habeat episcopus i decenti habitu adiunctis sibi aliquibus religiosis. Idem.

Dilectus filius

Inter abbatē monasterij rothonen̄ ex vna parte ⁊ epꝫ veneten̄. ex altera: qō sup quibusdā qōibꝰ ꝯtebatū: dicebat abbas q̄ tertia pars emendarū quas homines. v. parrochiaruꝫ pro suis excessibus soluere compelluntur ad suum spectat monasteriuꝫ ab antiquo: ⁊ q̄ orta questione ecclesiastica inter homines dictarū parrochiaꝝ citatio pertiebat ad ipsum abbatē: sꝫ examinatio ⁊ decisio q̄stionis ad ipsū epm veneten̄. ⁊ ad ipm abbatē cōmuniter pertinebant: sed episcopus super his ⁊ super emēdis inquietabat abbateꝫ. super his de consensu partiū lr̄e fuerunt impetrate a domino Innoc. ad istos iudices ꝑ q̄s mandabatur eisdē ut auditis hinc inde ꝓpositis: cām sufficiēter instructā remitterent ad apostolicā sedē: corā quibus dictus epus ꝓcessum istoruꝫ iudicū impediebat occasione cuiusdam snīe late sup quibusdā ecclesiis quo ad legē diocesanū ꝑ ipo epo. Sꝫ quia iudices n̄ ꝓcedebant: supplicauit ꝑfatus abbas domino pape ho. ut cum citatio causaꝝ examinatio decisio ⁊ emende ad. l. iurisditiōis ꝑtineāt occasiōe snie supradicte nō ꝑmitterꝫ impediri ꝓcessum iudicū ꝑdictoꝝ. Sup his scribit hono. ꝑdictis iudicibus mandans q̄ cum predicta de lege iurisditionis existant. Quatenus non obstāte huiusmōi snīa procedant in negocio iuxta traditā sibi formā. Nota q̄ alia est snīa lata quo ad legē diocesanam ⁊ alia lata quo ad legē iurisdictionis cum vna alij non obstat. Grego.ix.

Graue

Quidaꝫ eps recepit in mādatū a dn̄o pape gregorio super correctiōe clericoꝝ sue diocesis ciuitatis occasiōe istius mādati eps tulit snīam interdicti in ecclesiā. s. marie de orbitello ⁊ quasdā alias existentes in diocesi ipsius epi pertinētes ad monasterium

scilicet anastasij de vrbe: ⁊ suspensionis sententiā in clericos earūdem: abbas conquest⁹ fuit sup hoc dño pape: cū paratus esset corrigere clericos dictarū ecclesiarū: mādet papa dicto epō ꝙ cū in dictas ecclesias nullaȝ habet iurisdictionē ordiariā aut etiā delegatam occasione predicti mandati. Quatenus si est ita prudenter corrigat que minus prouide attēptauit ⁊ predictas sñias sine difficultate relaxet. ¶ Nota ꝙ papa ꝑ lr̄as non intendit alicui preiudiciū generare. Idem.

Is quibus Dicit in decretali ista ꝙ illi qui ex officio in certis causis possunt absoluere illos qui ꝓpter violentā manuū iniectionē in clericos incidunt in sñiam excōicationis. absolutionē huiusmodi possunt aliis cōmittere cū viderint expedire

De offi.iudi. Hono.tertius.

Ex litteris Inter abbatē ⁊ conuentū monasterij caueteñ. ex pte vna: ⁊ abbateȝ ⁊ conuentū fosse noue super quibusdā possessionibus ex altera: qō vertebatur coram archiepō ⁊ abbate scī leonardi salernitañ. corā qnibus ꝓposuit ꝓcurator monasterij fosse noue ꝙ hēre nō poterat aduocatū. vnde super hoc eoꝝ officiū implorauit. Archieps dedit eidē. r. clericū suū vt in cā illa suū ꝓciniū exhiberet. Sed qdā monachus caueteñ. excipiēdo ꝓposuit hoc esse factū in preiudiciū sui monasterij eo ꝙ dict⁹ r. eius clericus ⁊ domesticus existebat iudices dubitantes qd iuris esset significauerūt hoc dño pape ⁊ ipse mādat eisdē: quatenus non obstāte huiusmodi exceptiōe in negocio ꝓcedant eodē preuia rōe. Grego.ix.

Iudicis Ecclesia vel minor lesa ē in aliquo ꝯtractu iuris vel in aliqua sententia a qua nō fuit appellatū ita destituti finito iure cōi recurrūt ad officiū iudicis per beneficiū restitutiōis petit ecclesia vel minor pricipaliter restitui cōtra ipsum ꝯtractū vel cōtra sñiam: queritur vtrū in casu isto dēat litis cōtestatio fieri: dicit papa vbicūqȝ officiū iudicis loco actionis ꝓponitur puta petitur restitutio in integrū pricipaliter litis cōtestatio dȝ fieri: si vero incidēter sint ante ingressum litis siue post ingressū cause hmōi officiū postuletur pōt ad hoc recursus hēri sine litis cōtestatiōe. ¶ Nota ꝙ cū restitutio pricipaliter postulatur ordo iuris seruari debȝ sicut in quolibet alio iudicio ordiario vbi certa actio vel causa proponitur.

De maioritate ⁊ obia. ru. Gregorius.

Quam certum Quod prius ordinatus maior est ⁊ prior his qui posterius sunt ordinati. Idem.

Si quis venerit. Littera satis patet. Nota ꝙ episcopi possunt facere decretū

Leo papa.

Legebatur. Quidaȝ lectus fuit in prelatum alicuius ecclesie ⁊ cōfirmatus quidā fr̄ acticus noīe absens erat. Hec audiēs statiȝ venit ⁊ voluit facere obiam sed prelatus volebat ꝙ ipse ꝑ scripturā obligaret ad obiam ꝓstandā: ⁊ sic scripsit ⁊ spospondit fr̄ actic⁹ ꝓlatus iste significauit hoc dño pape qualiter frater acticus scripserat. Rñdit ei papa dicēs ꝙ in lr̄is illis signū ꝓdebatur iniurie: qꝛ nō fuit necesse vt obligaretur scripto quia obediētiā suā sponte exhibuit. Clemēs.iij.

Omnes Patet.

Illud dominus. Ildeseñ. eṗs trāstulit se ad herbipolēsem ecclesiā sine lnia pape mūitiones ⁊ castra herbipoleñ. ecclesie retinuit ad vtilitatē illius ecclie vt dicebat ne si ad alios deuenisset nō esset q eas postmodū liberasset. papa super hoc scribit capitulo herbipoleñ. dicēs ꝙ spiritualia sūt tempalibus digniora ⁊ obia melior est ꝙ̄ victima ⁊ potius dȝ hō ascultare ⁊ attendere ꝙ̄ adipē offerre: ⁊ iō nō debebat eṗus hildeseñ: ꝓ tpali cōmodo inobediētie notā incurrere:

nec venire ɔtra apostolicas iussiones. Nota
ꝙ spiritualia sunt tēporalibus digniora.

Idem.

Solite

Impator ɔstātino
politanus fecit pr̄i
archā ɔstātiopolis iuxta pedes su
os in partē sinistrā sedere: papa itelligēs hoc
scripsit ei ꝙ nō decebat eū taliter se hēre er
ga patriarchā suū cū alij reges ⁊ pricipes su
is p̄latis sicut debēt reuerēter assurgāt ⁊ eis
iuxta se venerabilē sedē assignēt. imperator
rescripsit dn̄o pape ꝙ multū mirabat̄ ꝙ pro
pter hoc visus fuerat eū increpare: dicēs ꝙ
sacerdotiū subest iperio auctoritate beati pe
tri dicētis subditi estote oī humane creature
ꝓpter deū: siue regi tanꝗ̄ precellēti siue duci
bus tāꝗ̄ ab eo missis ad vīdictā malorū lau
dē vero bonorū. Nunc in decretali p̄nti scri
bit eidē imperatori: dominus papa rn̄dens
auctoritati petri exponēs illā dicēs ꝙ si ꝑso
nā loquētis ⁊ illorū ad quos loquebatur di
ligēter cōsiderasset nō expressisset taliter intel
lectū illi⁹ auctoritatis scribebat eni subditis
quos ad humilitatē inducebat: nec ꝑ hoc vo
luit sacerdotiū subeē q2 f3 itellectū illi⁹ seq̄ret̄
ꝙ quilibet etiā seruus iperiū i sacerdotes ac
cepisset ex eo ꝙ dicitur humane creature sed
nō negat qui imperator p̄sit suis ⁊ illis q ab
eo tēporalia recipiūt tādē exposita premissa
auctoritate petri ostēdit exēplo xp̄i sacerdo
tiū preeminere regibus decētis ieremie. Ec
ce ego cōstitui te super gētes ⁊ regna ꝛc. ⁊ per
auctoritatē genesis: fecit deus duo lumiaria
magna ꝛc. si eni iperator ista cōsiderasset nō
taliter patriarchā suū sedere ad pedes suos
fecisset: ⁊ licet papa ip̄m nō increpasset pote
rat tamē rationabiliter increpare cū ipse i ꝑ
sonā petri super oēs receperit potestatē3: cui
dictū est a domino quodcūq3 ligaueris ꝛc.
In fine dicit ꝙ imperialis celsitudo discer
nat vtrū ad bonū vtile inuitauerit ipatoria3
excellentiā cū ipse solūmō ad vtilitatē ecclie
⁊ terre ierosolimitāe subsidiū ip3 duxerit in
uitandū. ¶ Nota ꝙ ꝑsona loquēs cōsiderāda
est ⁊ ꝑsone eorū ad quos aliquis loquit̄ ⁊ vi
locutiōis d3 quis cōsiderare. Itē iperator p̄
cellit eos qui ab eo tēporalia recipiūt etiā sa
cerdotes sed i spiritualibus pontifex antecel
lit ipsum. Itē imperator ⁊ alij oēs laici iferi
ores in clericos nō habēt potestatē q2 nō sunt
eius iurisdictioni cōmissi.

Idem

PEr tuas

Aliquis rece
pit ordinē sub
diaconatus a dn̄o papa quesitum
est a domio papa vtrū ꝑ ordinē subdiacona
tus subtrahatur a debita reuerētia sui epi. re
spōdit papa ⁊ si decēs sit vt illi s̄m quod cō
uenit inter alios subditos suos a suo ep̄o de
feratur qui a sede apostolica fuerit ordiatus
ꝓpterea tamē ab obia ep̄i sui nō absoluitur.

Idem.

INter quatuor

Antequā ciuitas cōstātinopolis caperetur a
xp̄ianis erāt quedā ecclesie que p̄riarche cō
stātinopolis nō respōdebāt post recupatiōe3
petebat p̄riarcha a dn̄o papa quatenus ec
clesias sibi subijcer3. respōdet papa ꝙ dupli
ci rōe ipsius petitio nō fuit admittēda: quia
rō iuris postulat vt in preiudiciū illorū qb⁹
ille ecclesie sunt subiecte de ipsis ecclesijs ni
hil debeat ordiari cū nec citati sunt nec con
uicti nec per cōtumaciā se absentent. Sup.
¶ Preterea petebat p̄riarcha vt dn̄s papa
faceret sibi ipēdi obiam ab archiep̄is ⁊ ep̄is
regni cipri. ⁊ papa fere idē respōdet in hac
petitiōe s̄m qd̄ in alia cū ⁊ ipsi ante ꝓmotio
nē patriarche exempti extiterit quādo ɔstan
tinopolis ecclesia erat inobediēs ⁊ rebellis ⁊
in eorū absentia circa statū illorū nihil debe
at imutari: si vero iusticiā de illis postulaue
rit audiet ipsum. ¶ Nota ꝙ cōtra absente3
nō citatū non ɔuictum vel cōfessum nō ē pro
cedendum.

Idem.

QUod

super. Abbates qui
dā quādo vocaban
tur ad sinodū a diocesano: dicebāt ꝙ abba
tes non tenentur ire ad sinodū: quesiuit ep̄s a
papa quid iuris esset. respondet ꝙ abbates
⁊ sacerdotes subiecti sunt ep̄o lege diocesa
na qui ad sinodū venire cōtempnūt per cen
surā ecclesiasticā ad sinodū venire cogantur

obedientiã ⁊ reuerẽtiam suo epõ exhibẽtes
dummõ nihil iiquũ statuatur in ipa. ¶ No
ta ꝙ abbates ad synodũ venire debẽt.

Idem.

Cum in ecclesiis Significatum fuit domino pape
ꝙ canonici ecclesiaꝝ sanctorum victoris ⁊
ioannis in monte inobedientes erant suo pri
ori: ⁊ in aliis ꝗ plurimũ excedebãt papa vo
lens intendere circa reformationẽ eoꝝ man
dauit canonicis vniuersis ut priori suo i hiis
que ad deum pertinent obedirent lr̃is domi
ni pape receptis omnes responderunt: ꝙ pa
rati erant in omnibus obedi exceptis qua
tuor: qui cõtra priorem se insuperbiam ere
xerunt: ꝗuis de obedientia prestanda prio
ri p̃stitissent iuramentum ⁊ cum non possent
obedientiam reuocare: dictus prior excom
municauit eos tandem petierunt absolui ab
episcopo priore: ⁊ ipse preceperat eisdem ut
iurarent parare mandatis ipsius: quod ipi
facere noluerunt. vnde voluit eos absoluere
postmodũ isti quatuor ad sedem apostoli
cam accesserunt: ⁊ cum constitissꝫ pape d̃ ip
sorum contumacia p lr̃as multoꝝ p̃latorũ
recepto ab eis iuramento ẽm formam eccẽ
ipsos fecit absolui precipiens eidem sub iu
ramenti debito: ut ad claustrum redirent: ⁊
suo priori humiliter obedirent. Super ne
gocio isto scribit papa duobus abbatibus
mãdãs eisdem. Quatenus compellant pre
fatos canonicos redire ad obiaꝫ sui prioris
⁊ ne de sua malicia valeant gloriari compel
lant eosdẽ: vt prestẽt eidẽ priori iuramẽtum
quod de parẽdo mandatis prioris p sua ab
solutione superbe negauerãt si videant expe
dire: quod si facere noluerint de monasterio
repellãtur. ¶ Nota ꝙ priores abbates pos
sunt excõmunicare. Itẽ inramẽtũ de obia ⁊
cõtũmacia põt exigi. Itẽ lr̃is prelatoꝝ credi
tur in preiudiciũ aliorũ. Itẽ excõicati debẽt
absolui p̃stito pri⁹ iuramẽto Itẽ a piurio ite
rũ exigitur iuramẽtum. Item qui priori vel
abbati nõ vult obedire debet expelli de mo
nasterio.

Honorius. iij.

Is que Inter ecclesiaꝫ sancti laurẽtii in
damasco ex parte vna ⁊ capellas
sibi subiectas ex parte altera questio verte
batur super scrutinio ⁊ aliis articulis coram
papa. Itẽ auditis que vtraqꝫ pars coram
ipso pponere voluit sñiando decernit vt pre
sbyteri ⁊ clerici earumdem capellarum car
dinali qui tũc erat in ecclesia ipsa ⁊ qui per
tempora fuerit: prestent manualem obedi
entiam ⁊ reuerentiam ⁊ ad ecclesiam ipsa
rum pro scrutinio baptismo ⁊ capitulo con
ueniant temporibus consuetis correctionem
ipsius cardinalis recipiant ⁊ sñias excõmu
nicatõis interdicti vel suspensionis quas in
eos ⁊ i eoꝝ ecclesiis tulit inuiolabiliter obs
uent: cum vero ecclesia illa cardinali vaca
bit capellani ⁊ clerici supradicti capitulo ip
sius ecclesie exibeant omia supradicta exce
pto quod dictum est de correctione excom
municatõe ac suspensione ipsoꝝ que domi
nus papa p bono pacis sue puidentie res
uauit. ¶ Nota hic que debent capellani ⁊
clerici suis plebibus. Item vacante ecclesia
capitulum exercere vicem prelati.

Idem

Dilecta Abbatissa que de liburgeñ. cõque
sta fuit domino pape: ꝙ cum ipa
canonicas suas ⁊ clericos sue iurisditiõi sub
ditos suspendent ab officio ⁊ beneficio exi
gentibus suis culpis: dicebant ꝙ cum ipsa
eos excommunicare non posset: suspensionẽ
ipsius non seruabant ⁊ sic eorũ excessus im
puniti remãebãt. mãdat papa cuidaꝫ abba
ti: quatenus dictas canonicas ⁊ clericos cõ
pellat per censuram ecclesiasticam vt abba
tisse prefate obediẽtiã ⁊ reuerentiam impen
dant ⁊ eius salubria mãdata obseruent.
¶ Nota ꝙ mulier excõmunicare non põt.

Gregorius. ix.

Dilecti filii Patriarcha grãdoñ
occasione cuiusdam cõsuetudinis
exegit iuramentum fidelitatis ab episcopo
castellano preter formam canonicam ꝗ alii
suffraganei solent prestare suis metropolita

nis archid. ⁊ canonici castellani videtes ex hoc ecclesie sue preiudicium generari ad sedem apostolicam appellarunt ne occasione illius iuramēti nihil exigeretur ab episcopo castellano vltra id quod faciūt alii episcopi suis metropolitanis propter aliquaʒ consuetudinē. vnde mandat papa patriarche grandenensi. quatenus ɔtentus existat forma canoica quā ipse recipit ab episcopis subiectis sibi nullo medio nec amplius exigat a castellano episcopo obtentu alicuius cōsuetudinis pretextu iuramēti predicti: sciēs ꝙ papa absoluit eū ab huiusmodi iuramēto quātuʒ ad alios articulos imo ipsum denūciat potius non teneri. ¶ Nota ꝙ vbicūqʒ videt aliqs sibi preiudiciū generari pōt appellare. Iteʒ quod tibi nō vis fieri alii nō facias. Iteʒ iuramentū nō extēditur ad ea que de iure prestanda non sunt. Idem.

Cum olim Vacante monasterio sancti saluatoris messañ. monachi elegerūt quēdā i abbatē personā viʒ indignā ⁊ sic ipo iure fuerunt eligēdi potestate priuati: mandat papa priori fratrū predicatorum ⁊ archidia. regio. Quatenus auctoritate ipsius de gratia speciali concedant dictis monachis eligendi seu postulandi liberaʒ facultatem licet ipso iure hac vice sint eligēdi potestate priuati ⁊ cū ecclesia messañ. vacet ad presens: electionē suā presentet capitulo messaneñ. confirmandā put de iure fuerit vel ēt infirmandam. ¶ Nota ꝙ ecclesia vacāte capitulū supplet vicē in cōfirmationibus prelatorum. Idem

Statuimus In ecclesia sancte Marie maioris de vrbe talis erat consuetudo ꝙ illi qui primo recipiebantur ibidem preferebantur illis qui posterius recipiebantur in sessionibus ⁊ in portionib⁹ percipiēdis etiam si esset in maiori ordie cōstitutus: quia istud inhonestū erat: statuit papa ꝙ presbyteri primū locū teneant diaconi secundū subdiaconi tertium ⁊ sic de reliquis obtineant ordinatim etiā si posterius sint recepti ⁊ sunt in portione precipienda qui in maiori ordine fuerint minoribus preferunt ⁊ minores clerici faciant seruicia consueta. ¶ Nota ꝙ maiores ⁊ digniores reputant̄ i maioribus ordinibus constituti. Idem.

Cum inferior Archiepiscopus colloceñ. de licentia domini pape monasteriū de cucr cōstitutum infirmieñ. archidiaconatu diocesis colloceñ. erexit ecclesiā cathedraleʒ: ⁊ papa ecclesiam exemit a iurisdictione ipsius archidiaconi. archidiaconus predictus in tantā prorupit audaciā vt in episcopū ibi cōsecratum ⁊ ecclesiā suā iurisdictionē exercer̄ psūpserit significatum hoc fuit dño pape. vnde super hoc scribit epo colloceñ. dicēs ꝙ inferior potiorē soluer̄ nequit vel ligare: sed potius maior minorem regulariter absoluit ⁊ inhonestum ē ⁊ absurdum: vt filius potestatem habeat in parentem: ⁊ ideo mandat ipi colloceñ: vt prefato archid. districte precipiat. ne de cetero talia in dictū epm attemptare presumat. cum dominus papa ab ipsius iurisditione ipm exemerit: ita tamen vt si per hoc archidiaconatus iura ledūtur in diocesi sua absqʒ iura alieni preiudicio recompēsatioēʒ illi faciat congruentē. ¶ Nota ꝙ minor in maiorem potestatem habere non debet. Itē sine alterius preiudicio ecclesia cōstrui debet aut etiam ampliari. Idem.

Humilis Inter archiepm bituriceñ. ⁊ archiepiscopum burdegalēsem ɔtrouersia fuit diutius agitata super iure primatie quis eoruʒ debet esse primas. dominus papa gregorius post diuturnā concertionē quādā fecit prouisionē inter ipsos: quā prouisionē misit qbusdā mādās eisdē. quaten⁹ requirat assensū platoꝝ burdegaleñ. puīcie in ea presentium ex consensu capitulorū cathedraliuʒ ecclesiarum eiusdem puīcie ⁊ assensum bituriceñ. capituli super ipa puisione quo habito puisionem illa solemniter publicent ⁊ si aliqui consensum prestare voluerint publicationi predicte supsedeant ⁊ eidem preci

plant vt ꝑsonaliter si prelati fuerint ad pñtiam pape accedant. vel si capitula fuerint ꝑ ꝓcuratores idoneos ꝯpareant ꝓsequat coram papa ius si quod habent satisfaciant ꝑ ti alteri si succubuerint in expensis. Nota ꝙ omnes vel aliquos tangit eorum ꝯsensus requirend⁹ est. Item qui succumbit in expens⁹ condemnari debet: sed de hoc ideo statuit in cāu isto quia quasi fundata erat intentio bituriceñ. p illam ꝓuidentiam: ꝛ iō si succumbat calumniari videtur.

Alex. tertius.

De treuga ꝛ pace. Rubrica.

Treugas Per te videas lrāz non enim tenetur ꝙ hoc statutum est: quia non fuit approbata ista treuga. ꝛ in. c. sequenti lrā pz.

De pactis. Rubrica.

Antigonus

Antigonus episcopus matitreñ. In concilio affricano grauem deposuit querimōiam de optantio episcopo: quia cum inter se pactum fecissent ꝙ alter non subtraheret alterius populos optantius episcopus non seruauit pacta inita iter eos: sed alliciebat populos antigoni vel petebat ut pacta inita inter eos seruentur: aut conuentus si se non correxerit ecclesiasticam sentiat disciplinaz vniuersi dixerunt pax ꝓuetur: pacta custodiantur.

Gregorius.

Quotiens Si aliqua pactio vł cōuentio facta ē inter aliquos ne dubitatio sit in futurum super conuentione illa papa requisitus debet illam ratam habere ꝓ securitate partiuz. ꝛ capitulo sequenti dicetur ꝙ ea que promittuntur adimpleri debent.

Idem.

Cum pridem Monachi ſ acra ꝛ. p. clericus: pro se ꝛ fratre suo habebant controuersiam inter se ꝛ super ecclesia ꝛ capella delantur: quibus spoliati fuerant a monachis. S. clericus ꝓcurator monasterii: ꝛ predict⁹ p. p se ꝛ fratre suo accesserūt ad dñm papā: ꝛ quandā fecerūt ꝯpōem .s. quod dicto. p. ꝓ expensis quas fecerat tres marche argenti soluerentur a monachis. ꝛ idem. p. liti cederet ꝛ ab infestatōe mōachorum cessaret: quam ꝯpositōem petierūt per dominū papam cōfirmari: sed ipse eam noluit confirmare: quia illicita erat tandez papa monuit illum. p. ut pro se ꝛ fratre suo renunciaret liti quod ꝛ fecit ꝛ instrumēta que super hoc habebat in manibus domini pape resignauit: que destinauit monachis: mādans priori ꝛ fratribus: ut eidem. p. ꝛ fratri suo aliquod beneficium assignarēt: de quo maius lucrum haberent ꝙ̄ de illicita pactione: sed prior ꝛ monachi acquiescere noluerūt propter quod dictus. p. clericus ad dominū papam rediit exponens ei onus supradicta. Super hoc mandat papa quibusdam iudicibus: quatenus moneant priorem ꝛ monachos: ut prefato. p. ꝛ fratri suo competens beneficium conferant ꝛ assignent: quod si nō fecerint si constiterit eis dictos clericos a predicta ecclesia ꝛ capella absqz ordine iudiciario esse violenter eiectos faciant illas restitui: non obstantibus litteris confirmationis quas dicti monachi super hec impetrasse dicuntur. Nota ꝙ nulla pactio illicita in spiritualibus facienda est nec aliquid dandum pro expensis.

Idem.

Accepimus Quedam ecclesie concesse fuerunt quibusdam clericis tali modo sine tenore ꝙ illis defunctis alii nominibus proprijs designati succedant eisdem significatum fuit hoc domino pape. Mandat papa eboraceñ archiepiscopo cum hoc sit iniquum ꝛ sacris constōibus contrarium quatenus huiusmodi successiones detestabiles ꝛ iniquas decernat omnino friuolas ꝛ inanes. Nota ꝙ in bñficiis

ecclesiasticis successio locum non h3: Idem.

Cum clerici In cantuarieñ. ꝑuincia decedentibus prelatis ecclesiaru3 clerici qui instituebantur in eis pactum faciebant cum illis a quibus ecclesias recipiebant ꝙ ipi solucrent maiores pensiones de ecclesiis illis ꝙ̃ solui consueuerunt ut sic facilius possent ecclesias adipisci. vnde papa mandat archiepo cantuarieñ: ⁊ eius suffraganeis: quatenus prohibeant clericis ne de cetero id attemptare presumant: ⁊ si contrafecerint illos ecclesiis ipsis debeant spoliare ⁊ eos pro tanta presumptione ecclesiastica seueritate punire. ¶ Nota ꝙ pẽsio antiquitus constituta non debet augeri: ⁊ q contra faciunt puniuntur. Inno. iij.

Clerique Quidam clerici regulares ⁊ seculares cum ipi domos suas locant vel concedant feuda pactum adiciunt in preiudicium parrochialium ecclesiarum: ut conductores ⁊ feudatarii decimas soluant eis: ⁊ apud eoꝝ ecclesias eligant sepultura3 hoc peruenit ad noticia3 pape: cũ ergo id de auaritie radice ꝑcedat papa tale pactu3 penitus reprobauit statuit quicqd fuerit occasiõe huius pacti perceptum ecclesie parrochiali reddatur. Nota ꝙ pactum ĩ preiudicium alterius factum ei nõ nocet.

Grego. ix.

Pactiones Dicit Gregorius ꝙ pactiones pro spiritualibus obtinendis nullius sunt momenti: quia in talibus omnis pactio ⁊ omnis conuentio cessari debet: ⁊ idem dicendum ẽ de aliis que sine periculo anime obseruari non possunt: quia ut dicunt leges pactu3 turpe vel rei turpis aut impossibilis nec de iure nec de facto obligationem inducunt. ¶ Nota ꝙ in spũalibus omnis pactio ⁊ conditio cessare debet. Itẽ pactum turpe vel impossibile non obligat.

De trãslationibus. Rubrica.

Gregorius.

Sicut graue Quidam prelati ecclesiaꝝ habebant cõtrouersiã inter se sup aliqua questione ⁊ ꝑ transactionem illa controuersia fuit decisa. S3 ne aliqua dubitatio remaner3 in posterum petierunt a papa vt eam cõfirmaret. Super hac trãsactione statuit papa: ut omnia instrumenta ⁊ quicquid aliud ess3 quod opem alicui parti afferre posset: vt ex ꝑscriptione vel priuilegio sint cassa ⁊ vacua ⁊ sola pacta perpetuam obtineant firmitatem ⁊ si aliquid obmissu3 fuerit ex auctoritate domino pape plenum ⁊ firmũ vigore3 ⁊ robur obtineat sola transactio siue pactum. ¶ Nota ꝙ ea que sunt infirma minus valida per confirmationem pape recipiũt firmitatem.

Alex. tertius

Statuimus Aliqd collegiu3 questionem hab3 cum aliquibꝫ super decimis dubitabatur vtrum compositõ possit interuenire statuit papa ꝙ si sup decimis inter collegiũ illud ⁊ ecclesiasticam personam compositio facta fuerit de assensu epĩ sui rata ⁊ firma ꝑmaneat. Idem.

Contingit Abbas siue prior alicuius conuentualis ecclesie hab3 cã3 cum aliquo clerico vel laico coram ordinario vel delegato abbas vel prior sup qõne illa trãsactõem fecit cum aduersario vnde capitulũ trãsactõem illã ꝑtitit reuocare. queriẽ an possit. Respondet papa ꝙ si abbas vel prior habuit mãdatũ siue lr̃as de rato a capl̃o suo transactõem illam si aliquot annis ꝑ ua ta fuit non poterit reuocare ex eo qd̃ consensit a principio ⁊ si lr̃as de rato non habuit reuocare nõ potuit: q2 cã postea ratã habuit. Nota ꝙ ꝓcurator ad agẽdũ datꝰ: nõ põt trãsigere nisi dñs postea ratã habeat.

Constitutus Inter. g.

clicū ex vna pte ⁊ a clicū ex alia sup q̄dā capella q̄ vertebat: tādem sopita fuit ꝑ transactionē: ⁊ fidē hic ⁊ inde ꝓstita ⁊ ꝯfirmata: tn̄ ꝓfatus .a. eā seruare nolebat. vn̄. S. clicꝰ dn̄o pape fuit ꝯquestꝰ dicit papa ꝙ hmōi trāsactōes spēꝫ hn̄t symonie. Mādat quatenus trāsactōe irritū reuocata audiāt cām.
¶ Nota ꝙ trāsactio i spūalibꝰ iteruēire nō pōt.

De cetero Rector cdā eccē ipetrauit lr̄as a dn̄o papa ꝯtra rcōrē alteriꝰ eccē sup aliquo iure q̄ se hr̄e dicebat cōtra aliā ecclīaꝫ corā iudice cōposuit cū illo aduersario: ita ꝙ ꝑ cōpōeꝫ i illa eccā ius aliq̄ hitur ē: puta aliquē cēsuꝫ ānuatī. queritur vtꝝ tal' cōpō valeat. Rn̄t papa ꝙ si cōpō nō ē iuri cōtraria nō ē reprobāda ab epo sed cēsus sub hoc ptextu solutus siue soluendꝰ illi eccē ꝓest q lr̄as ipetrauit vitā illiꝰ qui soluerit nō excedit. ¶ Nota ꝙ cōpō in spualibꝰ ꝯm ius fieri dꝫ. Idem

Ex literis Inter. r. ⁊ .a. clicos q̄ vertebat sup eccā de mistra corā vigore epo a sede apostolica delegato in cuiꝰ pn̄tia transactio inter ꝓdcōs clicos fcā fuit mediāte. S. qui eidē .a. in eadē cā prōciniū ꝓstabat ⁊ testis ēt iscriptꝰ fuit. i illa trāsactiōe postmodū dictꝰ. S. mētiēs se clicuꝫ cū nō dū fuerit tōsuratꝰ i clicū sup eccā illa: tacito de illa trāsactiōe cōtra dictū. R. lr̄as ipetrauit ad archiepꝫ eboracen̄ ⁊ vigor: epꝫ corā qbꝰ ꝓponebat lr̄as nō valere ꝑ eo ꝙ nōdū fuerat tōsoratus i clericū. ipe dixit se clicū: ⁊ quia nō dixit in lr̄is: quod eo mediāte ⁊ auctoritate ipī ius transactio fuerit fcā: vn̄ iudices remiserūt cām ad dn̄m papā ipso exaīato negocio cū dictus. S. cōfiteretur se interfuisse in illa transactōe: ⁊ non fuisse tonsuratum in clericū quando lr̄as impetrauit eidē. S. sup dicta cā silentiū iposuit.
¶ Nota ꝙ tacite renūciat qs iuri suo ꝓstādo aduocatōem in qua ius hꝫ. Iteꝫ q dicit se clericū cū nō sit n̄ valēt lr̄e ipetrate cū hoc i fraudē dicat: ut eas citiꝰ hēat. Ideꝫ

Super eo quod. Aliqs corā iudice petebat bn̄ficiū eccasticum in aliqua eccā: q̄rebatur vtꝝ sup hoc beneficio sit iudiciū deducto possit fieri trāsactio. Rn̄r ꝙ sup re sacra religiosa nō potest fieri trāsactio: qꝛ r̄s sacra dato aliquo vel retento aut ꝓmisso: ut possideat spēm cōtinꝫ symōie. si vero gratis ⁊ amicabil'r fiat cōpō inter litigātes non obuiat sacris canonibꝰ. Nota ꝙ in canonibꝰ spūalibus nō hꝫ locū transactio. Idem

Veniens Mōachi quidā maioris monasterii excolāt terras i ꝑochia .s. maris de marchio ⁊ coloni ipoꝝ mōachorum oia sacra tā volūtaria ꝙ̄ nccāria recipiunt ab eadē eccā. mōachi ꝓdci talē fecerunt cōpōeꝫ cū rcōre ipiꝰ eccē scē marie ꝓdecessore istiꝰ rcōris vt mōachi de duabꝰ caruatis terre q̄s retinēt mōachi i dn̄io suo tertiam ꝑtē deciaꝝ tātū soluāt eidē eccē scē marie. ⁊ d̄ oibus aliis deciaꝫ itegre soluāt. demū mortuꝰ ē sacerdos ille cū quo tal' trāsactio fcā fuit. Successor illius integral'r petebat deciaꝫ de oibus possessiōibꝰ quas ipi mōachi ⁊ colōi mōachoꝝ excolūt ꝑochia scē marie: monachi volebāt se defendere ꝓtextu trāsactionis ꝓdicte: nec ꝑmittebant colonos suos soluere decimas ꝓdcē ecclesie. rcōr iste ꝯquestꝰ ē dn̄o pape. vn̄ mādat qbusdā quatenus cōpellāt monachos ⁊ agricolas ipoꝝ soluere decimas eidē eccē integral'r de omnibꝰ rbꝰ de quibus decime solui debent: ⁊ de subtractis satisfaciant cōpetēter nisi ꝓfati mōachi docuerunt trāsactōem ꝓdictā super duabus caruatis terre per sedem apostolicam cōfirmatam fuisse cum alias transactio illa sup duabus caruatis fuerit personalis ⁊ pacta inter alios acta aliis obesse non debeant.
¶ Nota ꝙ factum antecessoris non preiudicat successori in rebus ecclesie. Item transactio facta inter personas nisi cōfirmata fuerit per sedem apostolicam personalis est.
¶ Item res inter alios acta aliis nō obest.

Preterea Ecce vacat aliqua ecclesia ꝯtentio est inter laicos ⁊ aliquos religiosos super presentatione rectoris venīunt ad talem transactionem: vt lata habeāt presentatōem: religiosi percipiant ab ecclia maiorem pensionem q̄ recipere cōsueuerant vel nouam: cum nihil antea percipiebant: q̄ritur an talis transactio teneat. Respondet papa q̄ talis transactio symoniaca videtur ⁊ ideo de iure non tenet: nec mōachus ex ea vllū debet commodum obtinere. ¶ Nota q̄ per transactionem non potest noua pensio imponi: nec noua augeri partium pactione sine vicio symonie. Celestin⁹ tertius.

Preterea Quedam cella voluit eximi a subiectione qua tenebatur matrici ecclesie oblato libello. ⁊ lit. contest. fratres illius celle ꝑ syndicum suum confessi fuerunt in iure se olim fuisse subiectos ecclesie ⁊ questionem de hac subiectione motam fuisse: ⁊ per transactionem sopitam: ita q̄ quendam censum redderent annuatim matrici ecclesie ⁊ essent a subiectione illius exempti: prior matricis ecclesie ꝓponebat ꝑ ipa q̄ de spūali subiectione transigere non licebat: ⁊ ex ꝯfessione illorum fratrum apparet q̄ oliꝫ subiecti erāt matrici ecclesie: ergo adhuc ad subiectionem tenentur cum priuilegia exemptōnis nō ostendant. Judex dubitauit quid iuris esset. Respondet papa q̄ ex confessione illorum fratrum debet ferri sñia cōtra eos: cum illa transactio iniquitatem ꝯtineat: lꝫ nō ꝯstiterit domino pape de illo quod cella determinate reddere tenebatur. ¶ Nota q̄ de subiectōe transactio non potest fieri. Jtē ꝯfessus in iure ꝓ ꝯuictu habetur. Jtem confessio capituli preiudicat: ⁊ sic videtur q̄ cōfessio ꝑlati non p̄iudicat nisi esset syndic⁹ in causa: vel nisi confiteretur in animam suam ⁊ fratꝝ suorum sm̄ quod intellexissꝫ ab eis quod qdem verum ē. Hono. tertius.

Ex parte Quidā greci surtie recipiebant ordines sacros a non suis episcopis. Quidā etiā celebrabāt in ecclesijs interdcis nō volebāt obedire latinis: quidaꝫ alij greci ⁊ latini epi celebrabāt ꝯsenatiōes in epatib⁹ alienis alioꝝ etiā decimas ꝑcipiebāt ibidē in eoꝝ p̄iudiciū ⁊ grauamen. Quidam laici greci ꝓprias vxores dimittebant auctoritate sua illis viuentibus: alijs accipiebant sup hijs ⁊ alijs accessibus pluribus predictis excedebāt. Cardinalis legatus idem cōsuluit dominū papam qualiter in hijs deberet se habere. Respondetur q̄ cardinalis super hijs ad componendū interponat partes suas: ⁊ poterit aliquid interdum detrahere seueritati: ꝯsideratis statu imperij ⁊ excedentium multitudine deliberatiōe habita ꝓut viderit expedire exceptis casibus q̄ ꝯpōem vel dispensatōem nō recipiūt vt sacramentū ꝯiugij: quod apud latinos ⁊ grecos ⁊ apud fideles ⁊ infideles existit in quo a seueritate canonico recedere non lꝫ. Jn hijs vero i quibus nō inuenit̄ exp̄ssum ꝓcedat eqtate pensata declinādo in benigniorē ꝑtē sm̄ q̄ ꝑsonas ⁊ cās loca ⁊ tp̄a viderit postulare. ¶ Nota q̄ iudex primo ad ꝯponēdū dꝫ laborar̄. Jtē seueritati detrahēdū ē. Jtē ꝯtra matrimoniū dispō vel dispensatio locū non hꝫ. Jtē vbi ius non inuenit̄ equitas ꝑuāda ē. Jtē in hūaniorē ꝑtem semꝑ debꝫ iudex declinare. Jtem ꝑsona cā loca. ⁊ tp̄a ⁊ status terra ꝯsideranda sunt.

De postulando Rub.

Clerici Statuit cōcilium lateranen̄ q̄ clici in sacris ordib⁹ ꝯstituti ⁊ etiā in miorib⁹ q̄ stipēdijs eccliasticis sustētant corā secularibus iudicib⁹ ꝓ secularib⁹ negocijs aduocati fieri nō p̄sumātur nisi propriā cām vel ecclie sue ꝓsequat̄ aut ꝓ miserabilib⁹ ꝑsonis. Innocentius tertius.

Ex parte Quidam canonici regulāes aduocabāt in cāis ecclasticis ⁊ forēsib⁹ ⁊ cū eis obicit̄ q̄ aduocati eē nō dbēt nisi forte ꝓ vtilitate mōasterij ⁊ abbate

etiam imperante ad suam defensionem: al legabant q̄ .c. illud. quo talia prohibentur de monachis tantum ⁊ non de regularibus loquitur. Consultus papa respondꝫ q̄ idem iudicium de canonicis regularibus ⁊ demo natis est habendum licet de monacis in ca none spāliter sit expressum. ¶ Nota q̄ rgu lares ⁊ monachi quo ad secularia eodē iur̄ vti debent. Grego. ix

Cum sacerdotis.

Primo dicit q̄ sacerdos aduoca re non debet nisi ꝓ seipso vel si necessitas i mineat p̄ ɔiunctis ꝑsonis: aut miserabilib⁹

Secundo dicit q̄ clericus qui contra ecclesiam suam: a qua beneficium recipit ꝓ extranea ꝑsona aduocatus vel ꝓcurator extiterit tanq̄ ingratus beneficio illius eccle sie poterit spoliari. ¶ Nota q̄ sacerdos in certis casibus tantū potest aduocare. Item ingratus potest priuari beneficio quod reci pit vel retinet ab eo contra quem est ingrat⁹ Grego.

De ꝓcuratoribus

Alia qudiez

Eps salon̄ habebat quādā cām cum quodam aduersa rio suo i curia pape ꝑ causa illa: quidam accesserunt ad papam nō ha bentes mādatū ab epo: ⁊ cum aduersario epi iudicium sunt ingressi sniam cōtrariā re portantes: epus hoc intelligens scripsit qb⁹ dam de curia q̄ illos ad cām illā non mise rat: ⁊ ideo que cum ipsis in preiudiciū epi facta erant subsistere non debebant ⁊ idem eps dixit hoc cuidam .t. nomine qui dixit hoc pape q̄ ab illo audiuerat: q̄ illos non miserat: demum ꝑ cā sua misit quosdā nun cios ad dominū papam qui cum non babe rent mandatuꝫ non fuerunt auditi. vnde pa pa scribit huic epo dicens q̄ presentib⁹ nū cijs credere noluit sine mandato ne idem di ceret de istis quod dixerat de priorib⁹. vn̄ si vult cām suam tractari mittat ꝑsonam in structam cum mandato legaliter facto cum subscriptionibus presbyteroꝝ ⁊ diaconoꝝ suoꝝ roborato: ut quicq̄d cū eo factū fuerit iure subsistat. ¶ Nota q̄ factū falsi ꝓcura tores domino non preiudicat. Item epus sine cōsensu capl̄i non admittatur ad agēdū

Alex. tertius.

Querelā

Inter epm sale rimen̄. ⁊ .a. cl̄icū su per quadā eccl̄ia questio vertebat causa cōmissa fuit epo vigorn̄ eps citauit il lu clericū. Ipse infirmitate impeditus ad ter minū venire nō potuit quod ꝓbare voluit coram ipo epo ꝑ quēdā presbyteꝝ ⁊ diaco num quos ad hoc festinauerit eps hoc non obstante ɔdemnauit eum in restōe expensa rum quas nunciuꝫ epo fecerat ad terminuꝫ illum sup hoc ɔquestus fuit clericus ille do mino pape. vnde mandat quibusdam qua tenus si constiterit q̄ vigorn̄. eps p̄fatuꝫ ala nu n non cōdemnauerit in restitutione expē sarum ꝓ alia rationabili causa nisi ꝓ eo q̄ termino constituto infirmitate detentus ad eius presentiam non accessit: ⁊ ipse ad pro bandaꝫ infirmitatē suam nuncios suos mise rit eundem ab eadem snia absoluant q̄ nēo potest ɔpelli nisi velit in grauibus cāis con stituere ꝓcuratorem. ¶ Nota q̄ qui ad ter minum non venit potest parti alteri in expē sis condemnari nisi iusta de causa fuerit im peditus. ⁊ hoc constet. Iteꝫ iusta causa pro bata reuocatur snia. Item in grauibus cāis non compellitur aliq̄s ɔstituere ꝓcuratorē.

Clemens tertius

Ex insinuante

Inter archid. sagin̄. ⁊ magistꝝ S. super prebenda lexon̄. ec clesie questio vertebatur archid. pro causa illa quendam constituit procuratorem con tra illum magistrum. S. ad sedem apostio licam accedentem. Sed cum postea idem archidi. de fide illius ꝓcuratoris dubitarꝫ p̄ntib⁹ duob⁹ cl̄icis eidē ꝓcuratori exp̄sse ꝓ hibuit sciēte aduersario suo ne iudiciū ipsi⁹ cause susciperꝫ nec l̄ris suis vteretur in iure

nec de ip̄a se vlterius intromitteret: ipse ni hilominus in causa procedens contrariam sententiam reportauit ⁊ ille: S. in possessio nem illius p̄bēde fuit inductus: archid. hoc intelligens h̄is omnibus ꝯtradixit ⁊ signifi cauit predicta domīo pape. Mādat papa q̄busdā q̄ si ꝑ iurāmētū illiꝰ archi. ⁊ clici sup stitis cā alter mortuꝰ sit ꝯstituꝰ de p̄missis nō obstante snīa ꝯtra archid. lata possessio nem p̄dicte p̄bende cū fructibus inde ꝑcep tis restitui faciant eidē archid. si ad canoni cū nō obsistat facta restōe si archid. suam ca nonicā instōem ꝓbauerit ip̄am ratam hēat ⁊ firmā. ¶ Nota q̄ pactū falsi ꝓcuratoris domīo nō preiudicat. Jste ꝓcurator falsus fuit: a quo mandatū fuit legittīe reuocatum Jtem reuocatio mādati ꝓbatur ꝑ ꝓpriuꝫ iuramentum: ⁊ ꝑ iuramentū vnius testis. Jtem spoliatus ꝑ iniquā snīaꝫ debꝫ restitui Jtem ꝓbare debꝫ quis suam canonicā insti tutōem: si reuocatur in dubiū. Jnno. iii.

In nostra Decanus tuleñ: denū ciauit ep̄m suū sup dilapidatōe ex cōmunicatōe ꝑiurio: ⁊ aliis quibusdā articu lis domino pape. vnde papa vocauit ip̄m ut veniret vel mitteret ad suam defensioneꝫ ep̄s ad cām illā que inter ip̄m ⁊ decanū sup p̄dictis vertebatur. ꝯstituit. v. ⁊. t. presbyte ros ꝓcuratores ad sedem apostolicā desti nandos cū postmodū de ip̄orꝫ fide titubarꝫ mandatū eis factū reuocauit: sciente p̄te ad uersa: sꝫ ip̄i lꝫ lr̄as reuocatorias recepissent nihilominus in negocio ꝓcesserunt: ⁊ cū ad uersario ingressi iudiciū ad parisieñ. archi dia. ⁊ eius collegas lr̄as impetrarūt in eius p̄iudicium ⁊ grauamen. Ep̄us hoc audiens accessit ad iudices petens ab eis terminum ad ꝓbandū q̄ illi erāt falsi ꝓcuratores. Jp̄i exceptōem h̄mōi friuolā reputantes dilatio nem ad hoc cōcedere noluerunt. vnde ad se dē apostolicā appellauit. Sed nihilominus lite nō ꝯtest. testes cōtra eū recipere p̄sumpse runt ip̄m a tuleñ eccā ꝑ snīam remouendo. Super h̄is omnibus ep̄us domīo pape fu it ꝯquestus. papa vero lꝫ vix fidem talibus adhiberet q̄ dicti iudices viri ꝓuidi ⁊ di screti taliter ꝓcessissent cū in sua relatiōe q̄ꝫ pape fecerant nullā de h̄mōi exceptiōe fece rint mentionem: quia tamen ep̄us ꝑ viros ꝓuidos ⁊ honestos: de quibus non est veri simile q̄ falsum tulerunt testimoniū: sup pre dictis fecit plenam fidem ꝯsiderans etiā q̄ exceptio falsi ꝓcuratoris ⁊ añ snīam ⁊ post potest opponi que ꝓbata iudiciū nullū ⁊ cō trouersia nulla reputanꝰ ꝓcessum p̄dictorꝫ iudicum duxit irritandū. ¶ Nota q̄ excep tio falsi ꝓcuratoris ⁊ ante snīam ⁊ post obii ci potest: ⁊ snīa talr̄ lata nō nocꝫ. Jtem iudex qui fert negociū ad papam debꝫ facere mē tionē de exceptionibus ꝓpositis ⁊ de toto ꝓcessu. Jdem

Queſ Aliquis vult accu sare vxorem suam de adulterio. queritur vtruꝫ hoc pos set facere ꝑ ꝓcuratorem. Respondetur q̄ si vir accusat vxorem de adulterio coram iu dice seculari ad penam legittimā infligēdaꝫ nō ꝑ ꝓcuratorem sed ꝑseipsum illud facere debet: quia tunc debet inscribere penam ta lionis se astringere. Si vero accuset eandeꝫ de adulterio coram ecclesiastico iudice ad sepationē thori sustineri potest: ut ꝑ ꝓcura torem accuset: quia ⁊ si accusatio fit de cri mine: non est tamen criminalis: sed mixta in ter ciuilem ⁊ criminalem: quia ⁊ si oporteat eum describere ut designet inscriptis nomē adulteri locum ⁊ tempus: ⁊ omnia que in le ge canentur: ad talionem tamen se obligare non debet: ne forte cū improbatōe deficeret intentionis sue cōsequeretur effectū. ¶ No ta q̄ in cā criminali ꝓcurator nō interuenit Jtem q̄ nō ꝓbat quod intendit debꝫ puniri sicut reus conuictus puniretur: quia calum niose accusauit. Jtem vbi aliter agitur de crimine potest ꝓcurator interuenire. Jteꝫ si aliquid ꝓhibetur vna via alia via ad id nō debet admitti. Jdem

Cum pro causa Jnter. S. ⁊. F. archidiaconum gabilloñ. qō vtebaꝰ procuratores vtriusqꝫ

accesserunt ad papā pcurator ipsi⁹.f.ppo
suit:q̄ f.archidiaconus.ipetrauit. A.E.p.
Jnoc.lras ɔfirmatōis sup quibusdā institu
tōibus ecclesie de cōsensu capli factis ex q̄
rum in obseruantia cā ledebatur petrus cā
cōmitti ⁊ firmari ɔstōes pdictas ⁊ ea sibi re
stitui que in vtilitatem eccie ipe expenderat
Mandat papa quibusdā quatenus expen
sas faciāt restitui archidiacono si ltie pbar̄
poterit de mandato capituli se suscepisse p
dicta negocia pmouēda ⁊ ppter hoc ad se
dem apostolicā accessisse. ¶ Nota q̄ si qs
fecit expēsas in pcurādo vtilitatem ecclesie
nec res habuit effectū nisi hoc fecerit d̄ mā
dato capli nō recupabat eas ⁊ sibi imputet
qd̄ sine mādato capli hoc attēptabat si res
effectū habuiss; et sine mādato. Jdē.

Quia in causis

Uniuersitas scholariū pisie.qnq;
cās mouebat ɔtra alios ⁊ alij ɔtra ipā; q̄ v
niuersitas in cāis p se iteresse nō p oterat pe
tebat a papa vt sup hoc pcuratorem institu
ere sibi liceret. Respondetur q̄ lz de iure cō
muni illud facere posset tn̄ indulg; eis facul
tatem pcuratorem instituēdi sup his.
¶ Nota q̄ vniuersitas de iure cōi pōt face
re pcuratorē. Jtē qd̄ de iure cōi ɔpetit idul
get hic dn̄s papa.

Auditis

Eps egitan. ⁊ eps colubrien.
hēbat cām inter se sup quibusda;
iuribus:cā fuit ɔmissa diuers iudicibus: ⁊
tā primi q̄ secūdi pcesserūt in cā tādē epus
colubrien pcurauit totū negociū ad sedem
apostolicā aduocari sup hoc pcuratores su
per totū negociū ad curiā pape accesserūt ip
se vero exaīatis pcessibus iudicū predicto
rū tandē sup pcessibus fuit ɔclusum hincin
de antequā papa ferret sniam sup pcessib⁹
pdictis pcurator epi colubrien.recepit man
datū ab ipo p quod mādatū pcuratorium
sibi datū ad cā; reuocabat in totū papa ve
ro auditis allegationibus sup pdictis pcessi
bus pcessus ipos ⁊ quecūq; secuta sūt ex eis
vl̄ ob eos irrita iudicauit nō obstante pdcā
reuocatōe:cū anteq̄ pcurator reuocatorias
lras recepisset fuerat in causa cōclusum: et
epi colubrien.q pcurauerat negocium ad se
dem apostolicam euocari ⁊ postmodu; mā
datū pcuratoriū reuocauit in ɔtemptū sedis
apostolice ⁊ i piudiciū aduersarij ɔdēnauit
epo egitan.in expēs qs fecit a tpe quo pcuā
tor ipsius recepit lras reuocatorias ⁊ quas
fcūrus ē quousq; colubrien.p se vel p idone
um pcuratorē se ɔspectui domini pape pre
sentabit i pricipali negocio pcessur⁹ ¶ No
ta q̄ cassato pricipali ⁊ oia cōsecutia cassa
ta intelliguntur. Jtem qui in cōtēptū sedis
apostolice ⁊ in piudiciū aduersarij reuocat
mandatū punitur in expēsis ppter hoc fac
tis Jdem.

Petitio

Eps mutinens de mādato aplice
sedis in linoniā pfecturus ɔstituit
met. R.canonicos mutinēses suos vicarios
⁊ pcuratores generales: p ipo epatu: isti p
curatores auctoritate huius gnālis mādati
agebāt ɔtra detētatores bonoꝝ epi mutinē
sis: vel coueniebātur p ipo obijciebātur eis
q̄ ex isto mādato id facere nō valebāt p eo
q̄ i istro vicarie sue huius pcuratiōis nō ex
primebatur q̄ ipe ɔstituerit eos sindicos vl̄
actores:sed pcuratores gnāles tenorē hui⁹
istri miserūt ad papā.papa inspecto tenor i
stri ɔstitit ei euidēter:q̄ beneficio ipius epi
fuit date illis liberam potestatē agēdi ⁊ re
spōdēdi p ipo epatu.vnde hmōi exceptōe;
friuolā reputauit. ¶ Nota q̄ nō refert aut
dicatur ab vniuersitate vel collegio ɔstituo
talē pcuratorē vl̄ sindicū vel actorē dominū
appareat q̄ ad agendū vel respōdēdū dat⁹
sit p sequētia vl̄ pcedētia. Grego.ix.

Accedens

Quedā nobilis mulier.d.no
mine de massa lucane dioce.noie
filij sui cōtraxit sponsalia cū vbaldo ciue pi
sano nomine filie ipi cū vbaldi filius ipis sci
ētibus arra forsitā hinc inde ap posita:quia
nobilis ipa forsitan nolebat pficere qd̄ ɔue
nerat cū.d.vbaldo. Jdē vbald⁹ detinebat
cā sub ptāte sua:significatū fuit hoc domio

pape. vnde mandat dicto. v. quatenus nobi lem illã restituat pristine libertati: ipsam re duci faciat secure ad castr de massaluca ne diocesis ut ibi existens libera ꝓcuratorẽ libere valeat ordinare qui corã papa iustici am suam ꝓsequat: ⁊ ipse idem vbaldus su per sponsalibꝰ que dicuntur cõtracta inter filiã suã ⁊ filiũ dicte nobilis ꝓcuratorẽ ido neum ad presentiam pape transmittat ⁊ ple ne habeat potestatem ad agendũ ⁊ ad defẽ dendũ. ¶ Nota ꝙ qui agere vult vel rñde re non debet eẽ in potestate alterius sꝫ liber tatem hr̃e debet. Idem.

Dilectus filius Magister laurentinus rector eccẽ de annua volens venire Boñ. cã studij: cõsti tuit quendam suũ ꝓcuratorem generalẽ ad omnia sua negocia ꝓcuranda: ⁊ sic venit bo noniam: quidam presbyter. R. nomine con tra ipꝫ super dicta ecclesia lr̃as impetrauit fecit ipm citari apud ecclesiam ipsam: ꝓcu rator eius generalis ꝓ eo petijt terminũ sibi dari infra quem dictũ mgr̃m ꝯsulere posset vtrꝫ debent cedere vel cõtendere: quod cum iudices facere denegarent: sedem app. ap pellauit. vnde mandat papa: quatenus si ẽ ita: quicqd factũ est post ap. debeat in irri tum reuocari. ¶ Nota dilatõem dandũ eẽ ꝓcuratori ad denũciandũ dño pape. Idẽ.

Constitutus Quidam prior sagineñ. h. nomine tenebat i quadam quantitate pecunie. t. laico nomie vxoris sue: eis in pñtia pape ꝯstitutis o sub diaconũ suum sup causa illa cõcessit audito rem: oblato libello dicto priori recessit sine licentia: dimittens quendã ꝓcuratorẽ solũ ad agendũ. cũ essꝫ reus auditor cui insuffici ens essꝫ ꝑ mandatũ huius ad defensionem priorem: ipm priorem reputans cõtumacẽ condemnauit eundem predicto. t. in vnam marchã sterlingorꝫ in expensis ⁊ dominꝰ pa pa sniam illã ratam hꝫ ⁊ firmã mandãs hu ic epo: quatenus partibꝰ cõuocatis audiat cãm. ¶ Nota ꝙ qui ꝓcuratorem idoneum nõ dimittit ⁊ recedit sine licentia ꝯtumax re putatur: ⁊ debet parti alteri in expensis con demnari.

Mandato Aliquis con stituit ꝓcurato rem in causa que habꝫ coram iudi ce ordinario vel etiam delegato ꝓcurator iste cũ aduersario ingressus ẽ iudicium: dñs postmodũ reuocauit mandatum a suo ꝓcu ratore queritur: vtrum ea que cum ipo ꝓcu ratore postmodũ fecit valeant. Respondet papa ꝙ si reuocatio ista ad iudicem vel ad uersariũ non peruenit iudiciuꝫ quod ipse pro curator postea est expertus ratum esse debꝫ ¶ Nota ꝙ reuocatio peruenire debꝫ ad iudi cem vel aduersariũ alr̃ nihil omnino valet quod agitur per illũ ꝓcuratorem ne de do lo quis cõmodũ sentiret. Idem

Noniuste filius sa. fuit ꝯstitut ꝓcurator in aliqua cã ⁊ etiam ad futuras cũ quibusdã alijs ⁊ insolidũ ⁊ ipe ꝑ uenit: alios obijciebatur ei: quod nõ poterat esse procurator cũ esset in potestate alteriꝰ ⁊ ꝙ ad futuras cãs cõstitui nõ poterat. iudꝫ nihilominus ipm admisit: queritur quid iu ris sit. Respondetur ꝙ iudex iuste fecit qui ipsum admisit: q̃uis ad futuras cõtrouersi as fuerit constitutus: ⁊ licet cum alijs simul fuerit constitutus. Ipe tamen prius ꝓcura toris officiũ occupauit: sed talis occupatio locum non habet i ꝓcuratoribus diuersis tẽ poribus cõstitutis: quia dato posteriore pri or ꝓcuratio essꝫ reuocata. ¶ Q. potuit pro curator ꝯdemnatus est. queritur vtrꝫ tenea tur appellare ⁊ ꝓsequi appellatõem. Rñr qñ eo ꝙ snia lata ẽ contra ipm potest ⁊ dꝫ appellare: vel si ex aliqua iusta cã opponeṙ non potest: debet hoc domino significaṙ: ut si voluerit appellꝫ: sed cãm appellationis ꝑ sequi non tenetur inuitus. Totũ ẽ notandũ quod hic dicitur. Idem

Consulti Quidã cõ munitas cõsti tuit quendã ꝓcuratorẽ ad ipetrã dũ maiores de illa cõmunitate ⁊ iurati per

quos eadem cōitas regitur erant excōmunicati eo tempore quo iniunctum fuit illi pcuratoris officium. Queritur vtrum talis pcurator ppter hoc ab impetrando debeat repelli. respondetur q non est pcurator huiusmodi repellendus nisi illi excomunicati expressi essent in lrīs pcurationis: vel nisi alias eorum auctoritate pcuratio facta fuisset: vel nisi ipsa cōmunitas sciens eos esse tales simul cum eis cōstituisset eundem. ¶ Nota q si maior ps scienter admittit indignū nihil valet quod agitur: sed si ignoranter p paucos viciatur factū maior ptis. Item vtile viciatur per inutile. Item expressa quādoq nocent: non expssa nocēt.

De sindico. Rubrica. Greg.

S Icut dicit hic pa. q ad eius officium pertinet monachos rmouere a forensibus litigiis: et eodem modo ad ipm ptinet qualiter eorum negocia debeant ordinari. vnde mādat isti subdiacono defensori sicilie: quatenus loquatur cum quodā fausto: et ei constituat salarium de bōis mōasterii cōstituēs sindicū siue pcuratorem generalē ad omia negocia monasterii in iudicio pcuranda expedit enim vt modicū damnū sustineant: ut ab hmōi litigiis cōquiescant et diuinis intendant. ¶ Nota q monachi nō debēt esse sindici etiam p cāis monasterii: sed istud ex honestate dictū est q cōtrarium seruatur: nec repellūtur ppter hoc.

De hiis que vi metus ve cā fiunt. Alex. iii.

P Erlatum Quidam nobilis cum haberet vxorem suam suspectam precepit militibus suis ut eam ducerent ad quādā siluā et eā occiderēt ipi duxerūt illā ad siluā et gladio euaginato ut eā occiderēt: tū pietate moti pepercerūt eidē sub tali cōditōe q in monasterium monialiū susciperet habitum monachalē et sic ducta fuit ad monasterium miles marit ipsius misit duos epos ad monasterium: ut ei velum imponerent. epi vero quia iuuenis erat et filium puulum hēbat suspectam habuerunt de mutatione vite ipsius traxerunt in partem querentes ab ipa quare hoc faciebat et illa rem p ordinem exposuit illis dicens: q timore mortis hoc faciebat et quandocūq posset inde recederet: alter illorum ut satisfacere videretur crudelitati viri illius: velū sibi imponere simulauit postmodū vir de medio ē sublatus: mulier statim de mōasterio exiuit et aliū maritū accepit ppter qd epus diocesanus ad instantiā monialiū illos excōmunicauit. Mulier factū istud domino pape significauit. vnde mandat qbusdam iudicibus: quatenus dictā mulierē et virū eiusdem a snīa excōmunicatōis absoluant recepto iuramento q eorum stabūt mandato: dein de mulierem illā et abbatissam et moniales ante pñtiam suam faciant psentari. et si legittime pbatum fuerit mulierem illā monasterium intrasse non timore mortis: sed sponte vel etiā timore illo intrauit et postmodum mortuo viro ratū habuit quod prius fecit: p censuram ecclesiasticā ad monasteriū redire cogatur. ¶ Nota q ptestatio valet. Itē votum timore mortis emissum nō tenet. Item q ab initio non tenuit confirmatur ratihabitione sequenti. Idem

A Bbas sancti. Quidā clericus r. noie hēbat ecclesiā ab abbate sancti cadimūdi milites et burgenses suos misit ad clericum illū: vt eum a domo et vniuersa substantia sua expellerent nisi ecclesiam suam i manu abbatis abiuraret. Qd tali mō coactus abiurauit et abbas ecclesiam illā alii cōcessit. vnde iste. r. cōquestus fuit domino pape mandat papa epo vigore. quatenus si est ita predictorum cum integritate restituat vniuersa: quia que metu vel vi fiunt debēt in irritū reuocari. ¶ Nota q metus amissionis rerum excusat et iustū ē: ut ea reuocent: que tali metu tradita sunt: et iuramentū nō obstat. Clemens tertius.

A D aures Quidam electus fuit in

plebanum cuiusdam ecclesie concorditer: vno excepto. Ipse ad terrorem laicorum renunciauit electioni de se facte querebatur vtrum nō obstante renūtiatiōe pfici deberet ei dē ecclie. Respondet papa q renūciatio facta ad terrorē laicoꝝ nō impedit quo minꝰ ille prefaciatur eidem ecclesie: nisi forte illa renūciatio ꝯfirmata sit iuramento vl fide interposita. ¶ Nota q renūciatio ad terrorē laicoꝝ non tenet nisi iuramentū interuenisset vel fides data fuisset cum tale iuramentum sine periculo anime seruari possit non debet prefici ex illa electione. Item iuramentum et fides hic equiparantur. Inno. iij.

Ad audientiam Magister. v. Rector ecclie de cheuellis grauissimo meta regis coactus iurauit q ecclesiam illā renuntiare in manibus illoꝝ ad quos illa ecclesia ptinebat quod et factū ē ꝯquestus fuit domino pape. et ipse respondit que vi vel meta fiunt carere debēt robore firmitatis iō mandat papa qbusdam: quatenus si ꝯstiterit magistꝝ illū ad resignatiōem p talē metum fuisse coactū q potuerit cadere in ꝯstantem prefatam ecclesiam faciant illi restitui non obstante iuramento predicto quo solummō tenebatur ad resignandū: sed non tenebatur ad non repetendum. ¶ Nota q iuramentū per metum prestitum seruandum est dūmō sine periculo anime seruari possit vt hic pꝫ. Item iuramentum non extenditur ad alia: q̄ sup quibus prestitum est. Idem

Sacris est Aliquis inuitus participauit excōmunicatis. Querit vtrum sit excōmunicatus distinguit hic papa. vtrum ille qui cōmunicat excōmunicatis inuitus sit attractus p coactōem: aut p metum coactus in primo cāu nō est excōmunicatus cā pati magis q̄ agere videatur. In secūdo cāu est excōicatus: sed metus allatus culpam attenuat: quia p nullo metu debet mortale peccatū incurrere. Idem.

Cum dilectus

Canonici insularum volentes obseruare ordinem cistersiē emiserunt votum prestito iuramento q regulā cistersiē obseruarēt vl q translatōem sue ecclie ad ordinē illoꝝ nullatenus impedirent. postmodū vero pdicti canonici volūtate mutata voluerunt reuocare quod fecerāt petiuerūt restōem ꝯtra factum suum dicētes quod p metum et dolū cistertiēn. ad hoc fuerāt inducti et ideo nō valebat quod fecerant recepte fuerant pbatōes hic et inde papa examinato negocio: qꝛ ꝯstitit ei de voto emisso: et de iuramento prestito a canonicis predictis q regulam cistertiēn. obseruarent vel q nō ipedirent translatōem ipsius ecclesie ad ordinē illoꝝ imposuit illis silentiū sup restōe petita cum vtrūq; fuatū nō vergat in dispendiū salutis eterne: nec uelit viam piuris aperire non obstante violentia que pponebatur illata cum non ꝯtineat metum mortis uel corpis cruciatum. nec obstante dolo quo se pponebāt esse seductos: cū talis dolus potius ad fatuitatem ipsorum q̄ ad cirꝯuentionē cistertientiū debeat retorqueri. ¶ Nota q iuramentū semp ē seruandum: dummodo sine piculo anime seruari possit. Itē metꝰ q nō ꝯtinet metū mortis vl cruciatum corporis non excusat. Itē dolꝰ q inducit ad bonū anime non imputatur: nec impedit ppositū melioris vite. Item nemo debet viam piuriis aperire.

Super eo Quidam dicebat se spoliatū a quibusdam aduersariis suis p violentiam ꝯuenit illos in iudicio lit. ꝯte. pbauit solūmodo p ppriū iuramentum singula que omiserat si de violentia sibi illata pbauit per testes et sic condemnati fuerāt et ꝯquerebantur q iniuste ꝯdemnati fuerāt cū iuramento illius credi non debuit: dicit papa q iniuste conqueruntur: qꝛ postquam de violentia cōstitit per testes et de rebus amissis p iuramētum ipsius: bene potuit iudex taxatorem pmissa cōdemnare illos i extimatiōe reꝝ amissaꝝ declarata per iuramentū actoris cōsiderata actore ac negocii qualitate. ¶ Nota q in cāu isto cū qs dicit

se spoliatũ p violentiã illatã: debet pbar̃ p
testes de rebus amissis p iuramentũ ppriũ
iudex tamen primo ↄsiderabit qualitatem
psone an sit talis ut cõtra ipam psumat̃ q p
pter hoc deieraret ⁊ q̃titatẽ rex amissax.
De in integx resti. Alex.iij.

R Equisiuit Eccã q̃sdam
possessiones alienauit p modi
ca pecunia quibusdam laicis s
uata forma alienationis. Querebatur qd
agẽdũ sit huic eccie. Rñdet papa si eccia le
sa ẽ ⁊ mãifeste apparet detrimentũ ipius si
ue etiã pbari possit: quia ecclesia fungit iur̃
minoris ⁊ semp debet illesa seruari: quia ta
liter alienata sunt ad pprietatem ecclie nõ
debẽt redire cũ non licuit epo ↄditionẽ eccẽ
facere deteriorẽ: ita tamẽ q si emptores pos
sessiões illas fecerint meliores: nõ debẽt de
fraudari sumptibus bona fide factis. ¶ No
q quandocũq3 leditur ecclia: enormiter d3
restitui sicut minor

C Um uenissent
Uacãte monasterio rothomageñ.
mõachi elegerũt quẽdã in abbatẽ. Elect⁹ ⁊
manachi p se: ⁊ magister. a. p epo veneteñ
ad sedẽ apostolicã accesserũt datus fuit qui
dã cardinalis auditor corã quo pdictus ma
gister. a. ex pte epi pposuit q cũ mõasteriu3
pdictũ sit in dioce. veñ. ⁊ eccle veneteñ. sub
iectũ dictus eps possessiõe subiectõis ⁊ iure
eligẽdi abbatẽ vsus ẽ hacten⁹ qete ⁊ pacifi
ce tãdẽ occasiõe cuiusdã elcõis q̃ fcã fuerat
ibidẽ de cõi assensu ptiũ lr̃e ipetrate fuerũt
ad epm nanecteñ ⁊ collegas ipi⁹ quox duo
ad mõasteriũ accesserũt intrusus eox aduẽ
tũ intelligẽs renũciauit electionis huius ⁊ d
mõasterio recessit: iudices pceperũt mõachis
ut sindicũ facerẽt: q in cãis mõasterij rñder3
phibẽtes eisdẽ ne aliquẽ eligerẽt in abbate3
donec cognosceretur de iur̃ qd eps dicebat
se habere in elcõe abbatis: monachi fecerũt
pcuratorẽ ad mãdatũ iudicis: tñ abbatem
ↄtra eox pceptũ elegerũt: cui⁹ elcõem epus
pecijt infirmari ⁊ se restitui ad possessiõem:
vel quasi qua eũ mõachi spoliauerãt. iudi
ces diffinitiuã p epo sñiam ptulerunt: cessã
tes elcõem predictã quã sñiam petebat pcu
rator epi ↄfirmari. Ad hoc fuit ex aduerso
responsum q coram pdictis iudicibus p p
curatorẽ mõasterij ppositũ fuit: q mõasteri
u3 ipm nullo medio romanã ecclesiã ptiebat
iudices tamẽ ↄtra mõachos nimis animose
ceperũt pceder̃: ⁊ qd mõasteriũ nõ fuerat de
fensum: nec priuilegia libertatis monasterij
fuerũt exhibita corã eis: q̃ priuilegia adhi
buit corã auditor̃. vñ petebat pcurator mo
nasterij p bñficiũ restõis se admitti ↄtra pre
dictã sñiam ⁊ priuilegia libertatis ispici. Do
minus papa inspectis priuilegijs que decla
rabãt monasteriũ ad ius ⁊ pprietatẽ roma
ne ecclesie ptinere. Intelligẽs insup q l3 pcu
rator priuilegia corã primis iudicibus exhi
bere negligenter obmiserit tamẽ ipe fuit pte
status tã ius monasterij q̃ eccle romane vi3
q mõasteriũ rothomagẽ. ad ro. eccle. nullo
medio ptiner3. ne ipi⁹ negligẽtia in dãnũ tã
ro. eccle. q̃ monasteriũ redũdar3 ad audia3
Papa restituit mõachos rothomagẽ. ⁊ nec
ↄfirmãdã dixit nec infirmãdã pẽdẽte cõtro
uersia ex qua pẽd3. ¶ Nota q ecclesia pp
ter negligentiã pcuratoris restuitur. Itẽ pri
cipali qõe iuris eligẽdi nõ d3 electio ↄfirma
ri. Itẽ protestatio pdest. Idem

A uditis Inter epm vigo
ren. ex pte vna ⁊ ab
batẽ de euescã ex altera sup qbus
dã ecclesijs in valle de euescã ↄstitutis qd v
tebat̃ quas dicebat eps ad se spectare lege
diocesana. abbas dicebat illas esse exẽptas
ab epi iurisditiõe: ⁊ si hoc nõ eẽt dicebat se i
ecclesiis epale ius ltie pscripsisse recepte fue
rũt pbatões hincinde corã iudicib⁹ delega
tis tandẽ delata ẽ cã ad se. ap. vidẽs eps q
ecclesie pdicte p priuilegia nõ erant exemp
te ab eius iurisditione: tamẽ abbas pscripti
onẽ pbauerat ↄtra ipm: allegauit q vigor.
ecclesia vocauerat tanto tempore q illo de
medio subducto: pscriptio non esset ↄpleta
ad hoc pbãdũ p beneficiũ r̃stõis petit se ad
mitti abbas hoc audiẽs alle gauit q vallis

de euescā ē ille locus q fuit libertati datꝰ p duos reges quē celestiꝰ libertati donauit: ⁊ ad hoc ꝓbādu; pecijt se admitti ꝑidē bene ficiū: papa auditis ⁊ intellectis initiis huiꝰ cāe: lȝ esset in cā ꝯclusum: qꝛ tamē vtraqȝ pꝰ nccāriū ꝓbatōem obmisit ⁊ vtraqȝ fungitur iurꝰ minoris eqtate pēsata vtraqȝ ecclesiaȝ admittit ad ꝓbādū rōem dimissam: ne pp huiꝰ negligentiā graui iactura ledaꝝ. No ta ꝙ eccā restuiꝝ incidenter ad pꝛobandum allegationē amissam. Jtē postꝗ̄ ē in cā ꝯclu sum daꝝ istud beneficiū.

Ex litteris. Jnter. l. vir ⁊. l. mulierē cā matrimonii ver tebatur: que cōmissa fuit duobꝰ ar chipꝛsbyteris: q cū inter ipos sniam diuoꝛtii ꝓtulissent. Mulier ad se. ap. appellauit ap pellatiōis cā ꝯmissa fuit abbati de caluen. ⁊ archipꝛsbytero paduano: qꝛ mulier ad ter minū pēptoꝛiū nō accessit: abbas cui aliter ꝯmiserat vices suas a pꝛioꝛibus iudicibus latā ꝯfirmabat: post octo dies a tpe snie pꝰ mulieris ad abbatē accessit ⁊ intellecto qȯ sniam ꝓtulisset iurauit ꝙ quidā ad eū ⁊ fili am eius accesserat ⁊ fraudulenter nomine ipsius abbatis: falsas lr̄as pꝛesentauit ꝯtinē tes: vt qꝛ iudex in termio quem eis assigna uerat nō poterāt interesse pꝰ octo dies a ter mino illo ipiꝰ se ꝯspectui pn̄taret ⁊ postmo dū appellauit ⁊ etiā supplicauit: quod totū abbas domino pape significauit: super hoc scribit papa quibusdā iudicibꝰ dicens licȝ de fraude taliter ꝑpetrata non cōstet ad ple nū tamē in fauoꝛē mr̄imonij de benignitate canonica ꝯtra fraudē p̄dictam admisit sup plicatōem mulieris ⁊ eā restituit ad audien tiā fauoꝛe mr̄imonij: vnde mādat quatenus de cā pꝛioꝛis appellatiōis cognoscāt oꝛdie iudiciario ꝯfirmātes: aut etiā infirmātes si cut iustum fuerit sniam a pꝛimis iudicibus latam. ¶ Nota ꝙ fauoꝛe matrimonij audi tur q tanꝙ̄ ꝯtūax alˀs repelleretur. Jteȝ ar. snia ꝯtra matrimoniū lata nō transit in rem iudicatā: ꝙ qdā ꝯtrariū sumūt ar. ꝙ transe at ex eo ꝙ per beneficium r̄stōis mulier ista audita fuit: alˀ si nō transiret iure cōi debent audiri. Jtem iudex appellatōis ꝯfirmaꝝ vꝫ sniam latā vel infirmare.

Cum ex litteris Jnter ecclīaȝ osceñ. ex vna parte ⁊ ecclīam plerdeñ. ex altero coꝛam eugenio papa sup qbusdā ecclesijs qȯ vertebaꝝ. Jpe cognito de meritis cāe ꝓut sibi visum fuit tulit sniaȝ ꝓ ecclesia osceñ. ꝯtra ecclesiā ꝯler deñ. sup ecclesijs illis demū moꝛtuo eugenio successit ei anastasius tpe anastasij celestinꝰ dum essȝ in minoꝛi officio ꝯstitutus legatus in hispania ex delegatiōe ipsius anastasij ce pit ꝯgnoscere de illa ꝯtrouersia: sed non de terminauit tandem moꝛtuo anastasio succes sit ei alexander q eidem celestino legato de nuo in hispania cām cōmisit. eadem pꝰmo dum moꝛtuo alexandro successit ei celestinꝰ q dcām ꝯtrouersiam ꝯmisit. S. sancti ange li diacono cardinali sub eo tenoꝛe: vt isp ec tis priuilegiis ecclesie bilerdeñ. auditis ēt al legationibus partiū nō obstāte snia eugenij diffinitū ꝓferrȝ sniam ⁊ illā facerȝ obserua ri: verumtamē p legatū illū: aut etiam p ali os quibus cā sub eodem tenoꝛe cōmissa fuit lȝ testes quidā ꝓducti fuerūt ex pte bilerde. mandatū apostolicū adimpletū nō fuit: pꝰ modū tpe Jnno. Magister a. canonicus bi lerdeñ. postulauit a domino Jnno. p officiū suū dcām sniam in melius refoꝛmari ⁊ ꝯtra eam restitui ecclesiam bilerdeñ. dominꝰ pa pa cū fratribus deliberatione hita qdā dice bāt: ꝙ celestinus videbatur eam restituisse ex eo ꝙ nō obstante dcā snia cōmisit negoci um illud. vnde eadē rōe petitōem eiusdē ec clesie admittere debebat cū snia romane se dis debeat in melius cōmutari quotiens p surreptōeȝ aliqd factū fuerit: ⁊ sm iura ciui lia pꝛiceps ēt ꝯtra res sibi bis iudicatas ex aminari restitutōem in integꝝ ꝓmiserūt pa pa ꝯsiderās ex data snie in registro eugenij r̄perte ꝙ pꝛimo mēse sui aplatus tulit sniaȝ illā q nō videbatur plene instructus de cā in nitēs illi rōi p̄cipue ꝙ priuilegiū vrbani secū di apte osceñē. ecclesie p̄dictū subiectū fueāt sallitati cuius tenoꝛ in registro ipius inuētꝰ

fuit incorruptus omnibus istis consideratis deliberatio domini pape in hoc sedit: vt vtraqꝫ presente cognoscat᷑. vtꝝ restō data sit an danda ꝯtra predictā sniam. Unde mandat epō ⁊ caplo oscen̄. Qua vsqꝫ ad festum beati luce ꝯpareant corā ipo ostensuri si poterunt: ꝙ dcā snia non debeat retractari vel si reuocanda fuerit appareant sufficienter instructi ut in principali negocio ꝓcedat᷑ quē terminū statuit ꝑemptorium: ꝙ si iniuncta adimplere cōtempserit ꝓcedetur in causa nihilominus quantū de iure fuerit ꝓcedēdū. ¶ Nota ꝙ snia ēt pape qn̄ ꝑ surreptionē lata fuit dꝫ in melius reformari. In breui tempore non videtur quis plene instructus saltem in ardua causa. Item vtraqꝫ parte pn̄te causa restōis in integꝝ debet excōmūicari. Item merita caꝝ partium assertione manifestantur. Item in prima citatione pōt ꝓponi ꝑemptoriū edictū ꝓpter distantiam viaꝝ ⁊ ēt ex alia iusta cā. Idem:

SUscitata Inter epꝫ burgen̄. ⁊ monasteriū omen̄. vertebatur qō suꝑ quatuor articulis ⁊ quibusdā decimis acqsitis monasterio ꝑ quandā transactōem que ꝯmissa fuit quibusdā iudicibus coram qbꝰ ꝓcessum fuit ⁊ ꝯclusum in cā tandē cā suꝑ hijs delata fuit ad dominū papam qui audiens quecūqꝫ partes ꝓponere voluerunt ꝯdemnauit monasteriū super quatuor articulis p̄dictis lata snia super predictis articulis dum papa vellet suꝑ decimis ferre sniam: super quibus coram iudicibus fuerat in causa ꝯclusum ꝓcurator monasterij petit beneficium restōis in integꝝ ad ꝓbandā p̄scriptionem tam suꝑ quatuor articulis p̄dictis ꝙ̄ ēt suꝑ decimis p̄dictis acquisitis mōasterio ꝑ transactōem: ⁊ dominus papa dicto ꝓcuratori restōis beneficium supradictis articulis ꝯcessit: ne vero per excogitatam maliciā sicut ex qbusdam p̄sumtōibus videbat᷑ effectū snie i damnū epi ꝯtingerꝫ impediri: ⁊ ne mōasteriū in executione snie detrimentū icurreret ꝓpter dēlas p̄sumptōes. dominus papa equitate pensatā ita ꝓuidit: ut predicta snia executioni mandetur ante aliquam probatōem ita tamen: ꝙ sufficientem p̄stet cautionem eps burgen̄ ꝙ si monasteriū obtinueret in causa: omnia que percepit occasione ipsius snie monasterio restituat᷑. ¶ Nota ꝙ ecclesia restituitur ad ꝓbandā p̄scriptiōem pꝰ sniam ⁊ ante sniam lꝫ sit in cā cōclusum. Item ꝓpter p̄sumptiones snia mandatur executioni: que alias mandari non deberet: ⁊ hoc de equitate ⁊ non de rigore.

Hono. tertius.

COram felicis memo. Inter archiepꝫ brachareū. ⁊ archiepm tolletanū corā Inno. super iure primatie questio vertebatur lite inter p̄dictos archiepos ꝯtestata corā ipo: cām cōmisit quibusdā iudicibus ut ipi causam sufficienrer instructaꝫ remitterēt ad ap. se. examen partibus terminum ꝑemptorium assignando in quo cum omnibus munimentis ꝑ que cā instrui possit sedi apostolice se pn̄tēt sniam auditure. termino vero elapso pꝰ longam expectatio[illegible]m ꝯparuerūt ꝓcuratores archiepi bracharen̄. Sed qō nō deportauerant depositōes testium: ⁊ alia nutrimenta dilationē ad hoc faciendū postulauerūt. papa interlocutus fuit: ꝙ super hoc audiendi nō erant cū ad hoc terminus ꝑemptorius assignatus fuisset. Ipsi petiuerūt ad hoc se admitti ꝑ bn̄ficiū restōis exhibētes suꝑ hoc spāle mandatum. vnde papa hono. dedit illas dilationem vsqꝫ ad octauas penthecostes: ꝑ beneficium restōis. ¶ Nota dilatōem dādū ꝑ beneficium restōis ad depositiones testium ⁊ alia munimenta portanda que i termino statuto fuerant obmissa.

Grego. ix.

COnstitutus Pr ⁊ mater magistri. v. ⁊ ioannis fris ipiꝰ canonici pysien̄. habebat quasdam possessiones cōes mr̄e eoꝝ defuncta cui succedere debent. S. pater ipoꝝ eis in miori etate ꝯstitutis possessiōes p̄dictas vtriqꝫ cōes vendidit ꝓ certa pecūie q̄titate: ⁊ qꝛ venditio hmōi

valebat ꝑ ea parte que ex succeſſiõe mater na fratris ↄtigebat ꝑdictos emãcipauit eoſ dem ⁊fecit eos ↄtractui ↄſentire. Preterea ↄſuetudo ẽ poſieñ.mũicipio ꝙ ſi aliqs ven dat poſſeſſiones ſuas alicui extraneo aut ↄ ſanguinitate ſua ille qui ẽ ꝓximior vendito ri vſq₃ ad annũ ⁊ diẽ a tpe venditionis po teſt offerre precium emptoribus ⁊ illi tenen tur recipere ꝑcium ⁊ reſtituere rem precium offerẽti Magiſter.v.ꝑ ſe ⁊ io.frẽ ſuo acceſ ſit ad dñm papam ⁊ expoſuit ei ꝑdicta pe tens a domino papa:⁊ ad hoc exiſtens īfra tempus ad obtinendũ beneficiũ reſtõis in in tegꝝ ut iuriſditionẽ ꝑdictam ꝑ ea portione que ex ſucceſſiõe materna cõtingebat eoſdẽ faceret nunciari nullã vel ꝑ beneficiũ rſtõis in integꝝ ↄtra venditiõem ſubueniret eide₃ in alia portione paterna petebant ſibi ꝑ idẽ beneficiũ ſubueniri tanꝗ̃ ꝓximioribus ad offerendũ precium emptoribus iuxta ↄſue tudinem municipii paroſieñ. hactenus omi ſerunt in hoc enormiter ledantur:⁊ ipi para ti ſint precium offerre emptoribus vel eorũ heredibus.vnde mãdat papa quibuſdam: quatenus ſi premiſſa inuenerint eẽ vera iu riſditionem ꝑdictã quo ad partẽ que ipos ↄ tingit ex ſucceſſiõe materna denuncient nul lam:ſi in ea iura ſolemnitas ſit omiſſa vł ſi fuit ſeruata ⁊ eos ↄſtiterit eſſe leſos tam ſup materna ꝙ̃ ſuper alia portione paterna in i tegrum eoſdem reſtituant:dum tamen offe runt du xerunt faciendũ. ¶ Nota ꝙ frater ſine mandato admittitur ad impetrandum Item ſi iure ſolemnitas in cõtractu minoriſ non ſuatur nullus contractus in ꝑiudicium minoris.Idẽ ẽ in cõtractu eccleſie ſi iure ſo lemnitas interuenerit ⁊ leſus ſit minor vł ẽt ſubuenitur eis ꝑ beneficiũ reſtõis. Idẽ

Cauſa reſti Quoddã beneficium reſtõis extraordinariũ ẽ ⁊ nõ dat: niſi deficiente iure cõi:dubitare poterit qs poſſit dare beneficiũ reſtõis:⁊ iõ papa oſtẽ dit in.c.iſto q iudices hoc facer̃ pñt hec mõ quidam ſunt iudices ordinarii habentes ad miniſtratõem iſti pñt cãm reſtõis in integrũ examinare ac terminare. Item delegati ab eis hoc ide₃ facere pñ ſine hoc ipis delega tis cõmiſſum fuit ſpecialiter in ipo negocio incidat queſtio reſtõis. Item quidam alii ſunt ordinarii non habentes adminiſtratõe₃ delegati ab iſtis habentibus admiſtratõem ⁊ arbitri de hac cauſa cognoſcere nõ pñt:ni ſi coram eis mota fuerit euidenter. In fine dicit ꝙ in cã matrimoniali liberali ⁊ crimia li arbiter aſſumi non poteſt:cum huiuſmodi cauſe maiores iudices exigant. ¶ Nota ꝙ arbiter incidenter cognoſcat de cã reſtõis. Itẽ in tribus caſibus hic ſignatis arbiter aſ ſumi non poteſt. Idẽ

Beneficio Lata fuit ſentẽ tia contra eccleſiã:a quo ſnĩa ñ fuit appellatũ.Eccleſia ↄtra pe tiit beneficiũ reſtõis in integꝝ fuit reſtõ petiit iteꝝ in alio iudicio reſtõem. Queritur vtꝝ debeat audiri. Rñr ꝙ denegari deb₃ eccie beneficiũ reſtõis preterꝗ̃ ad appellandum: niſi nouis defenſionibus ad huiuſmõi bene ficiũ ſit admittenda.

De alienatiõe iudicii mutandi cã facta. Rubrica. Alex.iii.

Ex quorun dam. Aliqui impetrant lras ↄtra aduerſarios ſuos aduerſarii illi anteꝗ̃ lre ad iudices ꝑueniant:vel etiam poſtea ut mãda tũ apoſtolicum eludant anteꝗ̃ citaret̃ appel lant:aut cõmutatõem faciunt de poſſeſſioni bus ſuper quibus cõtrouerſia verti ſperatur ſignificatũ fuit hoc domino pape: mandat papa quibuſdam. Quatenus ſi aduerſarii illoꝝ talr appellauerunt:aut de poſſeſſiõibꝰ de qbus ↄtrouerſiã ſperãt:vel ſi etiã malitio ſe ſe abſentauerat illos qui in poſſeſſiõibus ſe ingeſſerint ↄpellãt ſub eoꝝ examine rñder̃ ap.remota. ¶ Nota ꝙ reſcriptũ extenditur ad eos de quibus in ipo mentio facta nõ fu

sit ⁊ cõueniũtur per illud sed hoc ẽ ꝓpter do lũ ⁊ fraudem ipoꝝ beneficio huius decreta lis. Grego. ix.

Ex parte Apud ꝓptũ aliq̃n emergũt qões inter laicos cuiusdam loci q̃ diuina debent per iudicium seculare: qdaꝫ clerici faciunt sibi cedi actiones ab aliqbus laicis dono vel precario: ut aduersarios tra hũt ad ecclesiasticũ foꝝ ⁊ sic ꝑdam ex tali omertio assecũtur scabini .i. officiales cuius dam loci significauerunt hoc domino pape vnde super hoc scribit quibusdam dicens: ꝙ cessiões ⁊ emptiones litiũ ꝓhibentur per leges ita ꝙ iactura cause affiniunt illos qui aduocant sibi patrociniũ potentioꝝ ⁊ odio se sunt hmõi cessiones: qꝛ ex cupiditate ꝓce dũt. Unde mãdat qbusdã quatenus ꝑdcõs clericos ꝯpescãt ab hmõi ꝓsumptiõe ꝑ cẽsu ram ecclesiasticã. ¶ Nota ꝙ clerici ꝯuenire possunt laicos coram ecclesiastico iudice: sꝫ hoc est de ꝯsuetudine illius loci.

De arbitris. Rub. Ex cõci lio affricano.

Sane Statuit cõciliũ affricanum ꝙ si in ter epos cã vertit ⁊ ipi sup hoc voluerint eligerẽ arbi tros: aut vnum eligunt: aut tres quoꝝ trium sequantur sñiam aut duo rum. Alex. iij.

Non sine Alanus pres byter institutus fuit capellanus in ecclia sancti alfi dri ꝑ archidiaconũ de suelle eoꝝ archidi. moritur. M. nepos ipsius q archid. in ipsa ecclesia successit eundem presbyteꝝ capella nũ iteꝝ instituit ibidẽ: ⁊ illũ fecit postmodũ ꝑdicta ecclesia spoliari: tandem per fraudẽ ⁊ dolũ ipius. M. exortum fuit ab epo iura mentũ: ut arbitriũ duoꝝ clericoꝝ susciperꝫ seruaret: ⁊ illi arbitrati fuernut: ꝙ ipe. M. dicto pbr̃o. v. marchas ꝑsolueret ⁊ toti cede ret qõi. vñ pbr̃ iste significauit domino pa pe: ⁊ ipe scribit sup hoc archiepo eboracẽñ dicens ꝙ non decet aliquatenus instruere: vt ꝙ ꝑ penam arbitrati sunt reliqui debeat incorrectũ. Mandans quatenus si ꝑfati cle rici ꝯfessi fuerũt se tam nequiter arbitratos fuisse: vel alias de hoc cõstiterit dictã pres byteꝝ ab illo iuramento absoluat ⁊ ipm in stituit ad eccãz suam: vel si arbitri ⁊ fuit eq tate subnixũ vtranqꝫ ꝑtem ad ipi⁹ obſuã tionẽ ꝯpellat. ¶ Nota ꝙ arbitrium inique latũ nõ valet. Itẽ sup re spũali cõpromitti potest in clericũ. Idẽ.

Peruenit U. cleric⁹ q̃ dã sororẽ suã tradidit in vxorẽ. S. de cal ꝓmit tens eidẽ. S. ꝙ daret ãnuatiꝫ eidẽ. v. solid sterlinquoꝝ s up eisdẽ. v. solis orta fuit dis cordia sup eos. vnde sup hoc ꝓmisert in q̃ tuor ꝑsonas que talr arbitrate fuert: qd idẽ S. ꝑcipet ãnuatim decimas quas. v. hẽbat i ꝑrochia de tal. p. v. solcois ꝑdictis. Sig nificatũ fuit hoc domino pape: quia huius arbitrium in posteꝝ eccl'e possit esse dãnosũ Mãdat papa cuidã quatenus si ẽ ita ꝑno minatũ. S. moneat ⁊ ꝯpellat vt ꝑdcãs deci mas liberas omino dimittat: nec hmõi oc casione vlterius aliqd sibi vindicare ꝑꝑ hoc presumat ⁊ clericũ illũ moneat: vt cũ eodem S. amicabiliter ꝯueniat. ¶ Nota ꝙ factũ ꝑlati in dãnũ eccl'ie valere non debꝫ: nec de lictũ ꝑsone in dãnũ eccẽ dꝫ redũdare. Inno. iij.

Dilecti filii Inter ab batẽ ⁊ ꝯuẽ tum de sardinẽ: cistertiẽ. ordis ex ꝑte vna ⁊ hospitalarius ex altera vertebaẽ qd super vsurario cuiusdã nemoris. hi regi nã francoꝝ fuit ꝯpromissum vtrũqꝫ sub cer ta forma. Ipse auditis cause meritis per diffinitiuam sententiam arbitrium ꝓmulga uit de consilio quorundam episcoporum. hospitalarij intelligentes ꝙ femine ꝭm regu lam iuris a ciuilibus officiis sint remotis: ⁊ etiam si inter litteratos suos audientiam su sceperunt ex illaruꝫ sententia: nec pena ꝯmit titur: nec exceptio daẽ ipsi⁹ arbitriũ obſuarẽ

ꝯtemnebant ꝓpter quod monachi domino pape sunt conquesti. vnde super hoc scribit quibusdam dicēs ꝙ lꝫ femine ut dictum est a publicis officiis sint remote: quia tamē iuxta ꝯsuetudinem approbatam que ꝑ lege ſuatur in partibus gallicanis hmōi femīe ꝑcellentes habēt ordinariam iurisdictōem in subditos suos. Mandat papa istis iudicibus: quatenus ꝯpellāt hospitalarios per penam in compromisso appositū. ap. re. vt arbitrium ipm sicut ꝓuide latum ē: ⁊ ab vtraqꝫ parte sponte receptum obseruent ꝑcipue cū epoꝝ ꝑñtia ⁊ consilio fuerit roboratum. ¶ Nota ꝙ consuetudo dat iurisditōem psone q̄ alias est inhabilis ad iudicādū. Item ecclesia ⁊ veri etiā religiosi possunt peterē penam. Idē.

Cum tempore

Abbas de pigrauia ꝑuilegia ⁊ alias indulgentias a sede apostolica tempore C. meruit obtinere ꝓpter quod eps mesburgeñ. diocesanus eius ꝯtra ipm grauiter ē cōmotus. vnde abbas sup hiis cōmuniter ipm ex pte vna ⁊ epm ⁊ quosdā monachos ipi⁹ abbatis ex parte altera vertebantur promisit se arbitriuꝫ madaburgenſ. archiepiscopi fide hinc inde data ſuatuꝝ. archiepiscopus arbitriū sub certa forma super ꝯtrouersiis illis promulgauit pronuncias ꝙ abbas rnūciarꝫ priuilegiis ⁊ indulgentiis libertatis demum orta ē discordia inter episcopos occasione huius arbitrii: propter qd ipse abbas ⁊ procuratores episcopi ad se. ap. accesserūt papa examinato ꝯpromisso ⁊ arbitrio: qꝛ ꝯstitit ei lrīe ꝙ fide hinc inde data ꝯpromissuꝫ fuit in archiepiscopū predictū arbitriū ipsū decernit obseruandū exceptis capitulis illis que cōtra libertatem ipsi⁹ mōasterii ⁊ duarum capellarum eiusdem in arbitrio sunt expressa: quia ⁊ si sponte vellet abbas illis renūciare de iurē: tamē nō possꝫ renūciare priuilegiis vl' indulgētiis libertatis sine licētia romāi pōtificis q̄ indicāt mōasteriū ad ius ⁊ ꝓprietatē rōe eccie ptinere. Nota ꝙ iuramentū quatenus ius alterius tangit nō tenet Itē arbitriū pro pte tꝫ ⁊ pro pte nō tꝫ. Itē exemptus nō pōt renūciare priuilegio libertatis sine licentia illius cui subest. Idē.

Cum dil.

Reus ꝯuentus in iudicio potest recōuenire actorē suū. Q̄rebat vtꝝ corā arbitris locū hēt recōuetio: sicut in iudicio cū arbitria ad instar iudicioꝝ sint redacta. Rñdꝫ papa ꝙ lꝫ in iudicio ꝯuentus recōuenire valeat ꝯuenienter: tamen corā arbitris recōuentio locū non hꝫ: qꝛ arbitri iudicare ñ ꝑñt. nisi de hiis tantū sup quibus in eis extitit ꝯpromissum. ¶ Nota ꝙ recōuentio corā arbitris fieri nō pōt. Idē.

Cum olim

Inter priorem bartholomei lucana ex vna parte: ⁊ rectorē ⁊ frēs hospitalis sci bartholomei ex altera sup eligēdis rcōre ⁊ fratribus in ipo hospitali qd vertebatur sup hoc ꝯmissa fuit cū qbusdā iudicib⁹ tandē vtraqꝫ ps in ipos iudices ꝯpromisit ⁊ ipi ꝓtulerūt arbitriuꝫ super vtrūqꝫ dubitatio ē exorta: quam petiuerunt ꝑ sedē apostolicā declarari. dñs papa viso instro arbitriū ꝯtinente diligenter inspecto inuenit ꝙ prior sci bartholomei ſm formā arbitrii tenetur habere ꝯsiliū cum familia hospitalis ⁊ tractare cū eodē in inueīēdo rectorē: ꝓpter qd dicit papa ꝙ nisi prior tractauerit cū familia hospital' ⁊ ipsi⁹ ꝯsiliū rq̄sierit sup inueniēdo rcōre nō hꝫ ptātē eligendi: ⁊ si elegerit electio ē irrita: sed hito ꝯsilio ⁊ tractatu cū familia sup hec prior liberē poterit eligere rcōreꝫ siue ꝯcordat familia siue discordꝫ cū ipo. ¶ Nota ꝙ forma arbitrii ſuanda ē. Itē aliqs tenetē regrere ꝯtrarium alterius: sed nō tenetē illud seq. Idem

Contingit.

Per se pꝫ qd hic dicitur.

Pertuas

Inter hospitalarios sci iohannis ⁊ plebanum de piscia sup hospitali sci allucii qd vertebatē. cā sup hoc ꝯmissa ianuēsi archiepo tādē ꝓcuātor plebāi

cū pte alterā auctoritaee Januen. archiepi
iudicis delegati ꝯpromiserunt de qōe illa in
vnū clericū ⁊ duos laicos iuramēto a ꝓcu
ratore plebani imposito illi ꝓtulerunt arbi
trium hospitalarii impetrarūt lr̄as ad archi
epm̄ pisanū super executiōe arbitrii cuꝫ ple
banus nollet arbitriū obseruare plebanꝰ cō
ram archiepō ꝓposuit ꝙ ad cām tractādā
ꝓcurator dedit gnāle mandatū: nō tamē ei
mandauit: ut sine spāli mandato ꝯpromitte
re possꝫ vel transigere: ⁊ ꝓcurator ille d̄ mā
dato capituli sui nō fuerat ꝯstitutus ⁊ iō di
cebat arbitrium non valere cum procura
tor fines mandari excesserit: ⁊ preterea ar
bitrium illud fuerat p vnū clīcum ⁊ duos
laicos ꝓmulgatum: ⁊ iō ēt nō valebat. archi
episcopus sup hiis ꝯsuluit dominū papam.
papa respōdꝫ ꝙ si ex pte plebani arbitrium
receptū fuit indistincte ratū dꝫ hr̄i ⁊ execu
tōi mandari sm̄ formā mādati apostolici. si
vero nō fuit receptū distinguit vtꝝ fuerit d̄
obseruando ipso pena statuta vel nō: si pēa
fuit apposita potest agi ad penā. Si nulla
pena fuit apposita; sed simplr̄ ꝓmissum fu
it ꝙ staret sn̄ie arbitrorꝝ ꝓcurator ad inter
eē poterit ꝯueniri quia iuramento suo seip
sum ꝑsonaliter obligauit ⁊ nō eccām: ꝙ aūt
a duobus laicis ⁊ vno clīco latū sit nō nocꝫ
cū auctoritate dicti archiepiscopi factuꝫ sit
cui cā de qua ꝯpromissum ē fuerat delega
ta. ¶ Nota ꝙ ꝓcurator gnāliter ad agēduꝫ
vel defendēdū datus nō pōt ꝯpromittere vl̄
transigere: sine spāli mādato. Itē ꝓcurator
de ꝯsensu capituli ꝯstituit. Itē ꝓcurator fi
nes mādati nō dꝫ excedere ꝙ si fecerit eccā
vel dominus nō tenet: nec ei nocet vt hic pꝫ.
Itē iuramētū ꝑsonale ē ⁊ iō nō obliget aliū
ꝙ iurātē. Itē i laicū ⁊ clericū de re spūali au
cto ritate supioris pōt ꝯpromitti: ut hic dr̄.

Hono. tertius.

Ex parte. Uacāte pre
positura sci gober
ti in colonia: canonici eiusdē eccie
nota diuiserūt i duos: qdā elegerūt. h. de iu
liaco: ⁊ qdā alii eligerūt. c. de lōbardia pꝰ
modū cū ptes essent i p̄ntia colo. archiepi
scopi ⁊ tractarēt sup hmōi elcōibꝰ i ipsuꝫ fu
p hoc fide prestita ꝯpromiserūt: q cāe meri
tis diligēter auditis ⁊ itellcis: diē ad ferēdū
diffinitiuā sn̄iam ptibꝰ assignauit pendente
dilatōe alter elcūs. h. de iuliaco ꝑ medio ē
sublatus archiepiscopus hoc audito cano
nicis ꝓhibuit ne pendēte sua sn̄ia ad aliam
electōem ꝓcederent: sꝫ qdā eorꝝ nihilominꝰ
h. coloniē. canonicū in ꝓpositū eligerūt die
quo dēbat ferri sn̄ia ptibus corā archiepō
ꝯstitutis dictus h. allegauit ꝙ archieps vlte
rius ꝓcedere nō dēbat cū pꝰ mortē alterius
ꝯpromittētis videatur ꝯpromissum finitum
archieps sup hoc ꝯsuluit dn̄m papā. papa
rn̄det ꝙ lꝫ ꝯpromissum p mortē ipius. h. sit
finitū prius tamē de initis prioris elcōis co
gnoscere debent ꝙ ꝓcessus fieret ad secūdā
Nā si dictus. c. supsteꝫ in elcōe ius hꝫ secūda
nō tꝫ. Nota ꝙ finit ꝯpromissum p mortē
alterius ꝯpromittētis; secꝰ in iudicio. Idē

Exposita. Inter epm̄
feltreñ. ⁊ beliacen.
ex vna pte ⁊ ciues teruisinos ex
altera super districtu seu iurisditionibus ⁊
tribus aliis questio vertebatur que per sentē
tiam hostiensis episcopi apostolice sedis le
gata fuit terminata tandē occasiōe sn̄ie ipiꝰ
quedam discordie orte fuerunt inter eos
super quibus discordiis partes compromi
serunt in ducē venetorꝝ ⁊ ut eius arbitrium
ſuaretur obsides sup hoc ab vtraqꝫ parte
recepit. papa insuper eidem duci mādauit:
ut ad ꝯponēdū interponeret partes suas ipe
dux cōtra sn̄iam legati iniquum ꝓtulit arbi
trium. Episcopus feltrēsis ꝯquestus fuit do
mino pape ⁊ ipe prescribit quibusdā iudi
cibus sup hoc dicēs ꝙ licꝫ eidem duci lr̄as
suas misissꝫ vt ad ꝯponēdū interpōerꝫ ptes
suas non tamē fuit sue intentōis immutare
sn̄iam legata vel suscitare qōes p eā sopitas
vnde mandat. Quatenus nō obstātibꝰ lr̄is
illis qcqd p dictū ducē factū iuenerit ꝯtra sē
tentiā p̄dcām debēt in irritū reuocare: distri
ctius ꝓhibētes eidē: ne vlterius in ꝯpromis
so ꝓcedat ⁊ ꝯpellētes eūdē p cēsuraꝫ eccāsti
cam ad restōem obsidū datorꝝ: ut ipius ar

bitriū fuaret. ¶ Nota recurrendū eē ad intē tiōem scribētis. Itē arbiter de alio arbitrari nō dꝫ nisi de quo ꝯpromissuꝫ ē qđ si fecerit nō valꝫ: ⁊ ita forma ꝯpromissi fuanda ē

Grego. ix.

INnotuit Quidam laic⁹ noie. o. ipetrauit lr̄as extra. v. laicū super quadā summa pecūie ad quosdā iudices đ legato si corā qb⁹ dictis. v. tract⁹ in causaꝫ tādē fuit a ptibus in duos arbitros ꝯ pmissum ita ꝙ si illi duo ab iuicē discordarent: tertiū adderēt iudices noiati retēta penes se ptāte ꝯpellēdi ptes ad obfuandū arbitriuꝫ p dictos arbitros pmulgādū. sꝫ cū dicti arbitri nō possunt esse ꝯcordes: dicti iudices tertiū adiūxerūt: q cū altero illoꝝ. d. v. ꝯdēnādi. idē v. a dictis iudicib⁹ ꝯpellebat̄ sniaꝫ obfuare. Inde sentiēs se grauari sedē apo. appellauit: Sed ipsi eius appellōe ꝯtēpta tulerūt excōicatōis sniam i eundē. vnde mādat papa quatenus si ē ita dictā sniam denuncient esse nullā cū iur̄ ciuili sit statutū ut ꝯpromissum de incerta psona in arbitrium assumēda nō teneat. ¶ Nota ꝙ ꝯpromissū de incerta persona assumēdū in arbitꝝ non tenet. Itē snia excōmunicatōis p⁹ ꝉtiam appellatōem latā nulla ē.

Idem.

CUm a nobis Inter abbatissam ⁊ ꝯuentū Iotrē. ⁊ monasteriū ⁊ archiepum senonē vertebat̄ qō sup eo ꝙ idē archiepus dicebat mōasteriū ipm metropolitico iur̄ sibi subeē petēs ppterea ab ipo mōasterio p curatōes ⁊ res alias tādē ꝯcorditer a ptib⁹ ꝯpromissum fuit in. r. sci āgli diaconū cardinalē apostolice sedis legatū ⁊ cōpromissum fuit sub certa pēa qđ pcise parerēt arbitrio seu ordinatōi eiusdē vel duoꝝ mediatorum quos eidē cardinali sup hec deputaret legatus sup hoc deputauit mgr̄m. p. capellanū domini pape. ⁊ l. archidiaconū senēsem mediatores ⁊ ipi ordinādo ⁊ diffiniendo cām hmōi terminarūt p⁹modū petiuerūt ptes a domio papa ut ordinatiōem ⁊ diffinitōem predictā cōfirmaret ⁊ ipe quod p dcōs mediatores factū fuit ꝯfirmauit

Idē

COmpromissum. Lr̄a p se patet.

Incipit liber secūdus De iudiciis. Rubrica

Ex cōcilio africa.

DE quo uult deo. Quidā ipetebat de quo vult deum. epm cātuturiēs petiit illū introduci in cōcilio affricano. Interrogatus fuit an cū aduersario suo vellꝫ i iudicio expiri. primo id pmisit altera die. rn̄dit hoc sibi non placer̄ atqꝫ decessit petebat aduersari⁹ ut r̄moueret̄ ab epatu ꝯciliū excōicauit ipm statutū fuit i ꝯcilio ꝙ null⁹ eidē de quo vult do dicet donec satisfcōe pstita fuerit absolutus: epatus tn̄ ante cāe exitū sibi adimi n̄ dꝫ. ¶ Nota ꝙ pp ꝯtūaciā aliqs ē excōicād⁹ nec dꝫ absolui nisi satisfecerit: sꝫ i pricipali cā pcedi nō dꝫ.

Ex sinodo. Euge. pape

DEcernimus Statatum fuit in sinodo eugenii pape ꝙ laici negocia eccāstica tractare nō psumāt. Item plati ecclesiaꝝ đ negociis ecclesiasticis nō disponant iudicio laicoꝝ ⁊ pcipue de spūalib⁹ ⁊ pp eoꝝ phibitionē nō dimittāt eccāsticā iusticiā exercere tria sunt hic notāda.

Alex. iii. Illustrissimo regi āglie.

QVanto Per se patꝫ

AT si clerici. Quidā clici fuerūt iuiti corā iudice seculari: ꝯuicti vel ꝯfessi fuerūt ibi de crimie q̄rebat̄ an pp talē ꝯfessionē sint a suo epo ꝯdēnādi. respōdet̄ ꝙ pp ꝯfessiōeꝫ illā nō sūt a suo epo ꝯdēnādi. qꝛ sicut snia nō suo iudice lata non tꝫ ita ⁊ ꝯfessio fcā corā eodē: si vo corā epo suo de crimibus in iudicio cōuicti fuerint uł cōfessi dūmō sint talia crimia ppter que su

spendi debeant vel deponi: suspendēdi sunt a suis ordinibus: vel ab altaris misterio ꝑpetuo remouendi. Secūdo querebatur vtꝝ epi possint dispēsare cū clericis q̄ adulteria cōmiserunt. Rn̄det papa: ꝙ eps dispēsare pōt cū clericis pꝰ pactā pniam de adulterijs ⁊ alijs criminibus que sunt mioza. Tertio queritur vtꝝ clericus depositus iudici tradēdus sit seculari. Rn̄r ꝙ clericuȝ ꝑ suis excessibus depositū eps nō debet tradere iudici seculari: quia cū suo sit functꝰ officio dupli ci afflictione non debȝ ipm affligere. Nota ꝙ cōfessio facta corā nō suo iudice nō ꝑiudicat cōfitenti: nec sn̄ia a nō suo iudice lata. Item eps potest dispensare in adulterio Item non ē q̄s duplr̄ puniēdus. Item d̄ positus seculari iudici tradi non debet. Idem

Ceterunque Qui dā habebāt possessiōes in feudū ab eccā boñ.. isti vasalli eccē trahebātur in cāȝ sup possessionibus illis corā delegatis a q̄bꝰ dā alijs q̄ dicebāt se potiores i feudo illo. Isti excipiebāt q̄ pati erāt rn̄dere corā dn̄o feu di: iudices nō obstāte sn̄ia excōmunicatōis seu ēt interdicti pmalgabāt in ipos. Epus dn̄s feudi significauit hoc dn̄o pape. vn̄ ipe districtꝰ idē fieri ꝓhibet ꝙ diu illi pati fuerūt sup possessiōibꝰ illis in p̄ntia epi dn̄i feudi iusticiā exhibeř. ¶ Nota ꝙ cū vertit q̄o feudi inter vasallos corā dn̄o feudi cū illa tractari dȝ. Idem.

Dilecti filii Prior ⁊ clerici d̄ gui sebizen. hēbat q̄oem ɔtra eboracē. archiepȝ ɔq̄sti sunt sup hoc domio pape cāȝ illā cōmisit q̄busdā mādās eisdē ut attēti ꝓuideant ne ingrat̄ cuiusmōi actio intentetur sicut a multis fieri solȝ: sed simplr̄ factum ⁊ cām sci ingrat̄ ⁊ ſm formā canonū cāȝ termi nare ꝓcurēt. ¶ Nota ꝙ ſm canōes actiōeȝ nullus teneř ꝓponere: sed cām sufficit diceř

Intellreximus. Idem Querebař vtꝝ expoi catus in iudicio stare possit. Respōdeř ꝙ ɔueniri pōt ⁊ dȝ ꝑ alium i iudicio respōdeř: ne de malicia sua in dānū ɔmodū reportare. Lucius.

Clerici ⁊ infra. In archiepatu strigoniē si de ɔsuetudie ɔueniebātur: clici corā iudice seculari de crimibꝰ q̄suit strigonen. archieps a domio papa q̄d sup hoc est ȝ ſuādū ⁊ ipe respōdȝ cū dicat ipator. ꝙ leges nō dedignant̄ sacros canōes limitari i q̄bꝰ gnāl̄r tradit̄ ut clericꝰ de oi crimie corā ecclīastico iudice d̄eat ɔueīri. mādat papa eidē ꝙ i hac pte nō ɔmittat canōibꝰ ex aliqua ɔsuetudie p̄iudiciū gnāri. Nota ꝙ ɔsuetudo i hac pte nō p̄iudicat canōibus. Clemens tertius.

Causam q̄. Frēs dulmēnis mōasterij hēbāt cām cū mōachis sci albāi papa ɔmisit cāȝ illā q̄dā iudici dlegato mādās eid̄ inter cetera ꝓuideat ut frēs dulmēř mōasterij igrediāt̄ cāȝ cū assensu ⁊ volūtate epi sui ꝙ si forte monachi sci albani obtineāt. eps idē dicēs se abbatē illoꝝ litē sopitā valeat suscitare. Nota ꝙ capl'm sin̄ ɔsensu p̄lati ad agēdū vl' defēdēdū admitti nō dȝ. Itē iudex ꝓuideř dȝ an ꝑsona q̄ agit vl' defēdit sit lr̄ia. Celestinꝰ. iij.

Cum non ab homine. Clici aliq̄ñ dephēdūt in furto homicidio vl' piurio: vl' alijs q̄buscūȝ crimibꝰ. q̄rit̄ vtꝝ liceat regi vl' cuicūqȝ iudici seculari eos iudicare. Rn̄r ꝙ clicꝰ i quocūqȝ ordie ɔstitutꝰ i furto l'i alio quocūqȝ crimie fuerit dephēř ēt canōicꝰ ab eccāstico iudice depoi dȝ ⁊ si depōitꝰ icozrigibilis fuerit: suspēdi dȝ: ⁊ si postmodū in ꝓfūdū malorū veniēs ɔtēpſit cū eccā ñ hēat q̄d vltra faciat tradēdꝰ ē curie seculari ita ꝙ ei deputetur exiliū vel alia pēa lr̄ia inferař. ¶ Nota ꝙ clerici i quocūqȝ crimie ⁊ quocūqȝ ordine dephensi fuerit a suo iudice sunt ɔdēnādi. Itē crescēte ɔtūacia cresceř dȝ pēa. Itē clericꝰ icozrigibilis tradi dȝ curie seculāi. idē.

Quia v. Quidam nomine. v. per violentia.

occupauit ecclesiam.p.clerici ipe cleric⁹ impetrauit lr̃as cõtra dictũ.v.sup eccã illa tandẽ ille.v.mortu⁹ ẽ.r.clic⁹ eadẽ eccã; postea ẽ ingressus.dubitabatur vtꝝ ille.r.p lr̃as impetratas ꝯtra dictũ.v.super eadem ecclesia possit ꝯueniri. Consultus papa p̃cipit:ut ƀ; formã lr̃arum inter dictos.r.⁊.p.coram eisdem iudicibus ꝓcedatur:sicut inter eundez p.⁊.v.si viueret ꝓcederetur. Nota ꝙ pp rescriptum ꝯuenitur successor inuitus:nec pōt hic allegare bonam fidem cum ecclesia sine iusto titulo de iure possideri non possit.

Innocentius tertius. Idem

Cum ueniss; Per se pat; Nouit ille Rex francie ⁊ rex ãglie super quadã discordia ꝙ inter se habebãt occasiõe feudi super comitatu pictauie ꝯposuerunt ad inuicem. ⁊ illa compõ iuramento interposito hinc ⁊ inde fuit ꝯfirmata tandem rex francie iuramento illo nõ obstante venit ꝯtra illam cõpositõem occupando comitatũ p̃dictũ rex anglie sepi⁹ monuit eũ ut ꝯpõem seruaret ⁊ pacta inita iter eos:sed cum ille desistere nollet:rex ãglie denũciauit hec ecclesie.vnde dominus papa intellecta denũciatione illa:quia ille veniebat ꝯtra pacem ⁊ pacis federa iuramẽto firmata cum ad ipm pertineat corrigere quẽlibet xpianum de peccato scribit domin⁹ papa p̃latis francie ⁊ primo inducit ꝯtra regẽ illa; auctoritate euangelij.si peccauerit in te frater tuus:nec tale vult derogare ꝓpter hoc iurisditõi ipsius:in aliquo:nec intendit iudicare de feudo:sed decernere de pacto cui⁹ censura ad ipm spectat nisi p priuilegiũ vel ꝯtrariam ꝯsuetudinem iuri ꝯi aliquid sit detractum tamẽ ostẽdit:ꝙ rex nõ deb; sibi ad iniuriam reputare.exemplo Ualentiãi ⁊ aliorum impatorꝫ ostendendo ꝙ ad ipm ptin; corripere quẽlib; de peccato ⁊ pacis federa infrmare. In fine p̃cipit cuidam legato:ut in negõ ipo ꝓcedat ƀ; traditã sibi formã nisi dictus rex vel solidã pacem reformet:vel treugas ineat ꝯpetẽtes vel saltem patiatur hũiliter:ut quidã abbas ⁊ archieps bituriensis quibus negocium hoc ꝯmittet de plano ꝯgnoscãt.vtꝝ iusta sit querimõia quam ꝯtra eum ꝓponit rex anglie vel eius exceptio sit legittima quam ꝓponit ꝯtra ipm. ¶ Nota ꝙ papa nõ d; alioꝝ iura pturbare:nec ꝯtrario cum iurisditio sit distincta. Item ad mõitio euangelica p̃cedere debet denuntiationem. Ite; questio feudi ad dominũ feudi ptinet:nisi ꝯsuetudo preiudic; vel priuilegium:⁊ ita ꝯsuetudo derogat iuri. Itẽ ad papam ptinet corrigere quẽlibet de pccõ. Ite; in iudicio nõ ẽ psonaꝝ distictio attẽdẽda:sed ita magnũ iudicabis ut puũ. Idem

Pastoralis Principales persone factum p seipsas ꝓponere debent:nisi fuerint ita indiscrete:ut eaꝝ defectus p alias suppleatur. Idem.

Examiata. Inter nobile; viꝝ matheum de riparia ⁊ quosdã milites vertebatur qõ sup iure patronatus eccẽ sancti angeli de ꝯi ꝯcordia sequestrata fuit eccia illa.apud vicedominũ sabieñ:tãdem idem.m.intentabit actionem suam ꝯtra milites illos vendicando ab eis ius patronatus ipsi⁹ eccie lite ꝯtestata testes induxit ad ꝓbandũ ꝙ ipe ius patronatus ipius ecclesie possidebat quando vicedominus sabieñ eandẽ tãquã sequestratã accepit:causa ista delata fuit ad dominũ papã.ipe diligẽter examiata p̃dicta cã actõem quam intentauit ꝯtra milites p̃dictos sup iure patronat⁹ ipius ecclesie iꝯgruentẽ ⁊ ineptã inuenit:quia cũ testes induxerit ad ꝓbandum:ꝙ ipe ius patronatus ipsius ecclesie possidebat quando dict⁹ vicedominus eandem tanꝙ sequestrata; accepit apparet:ꝙ nec rei vendicatõem intendere:nec ipsius restitutiõem poterat postulare vnde papa ꝓnũciauit intentiõem ipsius nobilis non tenere absoluendo milites ab eadẽ tñ si congruentem ⁊ aptam voluerint ꝓponere actionem respondere sibi nihilominus teneantur. ¶ Nota ꝙ ei q possid; nõ ꝯpetit rei vẽdicatio:nec restitutio:⁊ ideo quia iste

possidebat ius patronatus quando seq̄stra ta fuit ecclesia nō ꝯpetit ei rei vendicatio.

Idem

QUam deputati

Magister ⁊ fratres militie templi in italia ꝯstituti habent quosdaꝫ in domibꝰ suis quos apellant preceptores: iudices taꝫ clerici q̄ꝫ seculares admittebant eos in cāis ꝓ sua iusticia ꝓsequenda illud allegantes ī repulsione ipoꝝ: ꝙ eis eoꝝ generatio nō ē nota signinificatum fuit hoc domino pape vnde ꝓhibꝫ auctoritate apostolica ne aliqs h'mōi preceptores in ꝓsecutione cāꝝ hac occasiōe ab agendo ⁊ respondendo repellat. ¶ Nota ꝙ quilibet presumitur idoneus nisi ꝓbetur indignus.

Idē.

QUaliter ⁊ quando.

Precipit papa prelatis ecclesiaꝝ vt laicis conquerentibus de clericis plenam iusticiām faciant nō obstantibus appellatōibus frustratoriis quas clerici frequenter ꝯtra laicos opponunt: ne ꝓ defectu iusticie clerici trahant a laicis ad iudicium seculare trahi possunt sicut ecōuerso ꝓpter defectum iudicis secularis ecclesia pōt se intromittere infra de fo. cōpe. l. ⁊. c. ex tenore.

Idem.

CAusamque Inter abbatem ⁊ ꝯuentum ⁊ archid. Carnotenseꝫ super quibusdam ꝓcuratoribus qō vertebatur: causa sup hoc cōmissa fuit archidiaconꝰ parisien̄ ⁊ quibusdaꝫ aliis. Sed quia archidiaconus parisien̄ similem ferre cām habebat parti alteri nimis fauorabilis videbaᵗ loco ipius archidiaconus subrogabat quendā decanum mandans: vt nō obstantibus prioribus lr̄is ꝓcedat in cā ꝑuia rōe. ¶ Nota ꝙ cum iudex habeat similem cām sibi cōmissam potest ⁊ dꝫ reuocari ⁊ alter subrogari cū ꝑ suā nimis fauorabilis videtur alteri parti.

Hono. iii.

EXhibita nobis

Uacante ecclesia virdun̄. electus ē quo I. R. nomine ꝯtra istū electū. h. archidiaconus ⁊ quidam alii canonici virdun̄ se opponētes impetrauerunt lr̄as ꝯtra ipm ad epꝫ parisien̄. ⁊ ꝯiudices suos sub hac forma vt vocatis q̄ forent vocādi veritateꝫ inquirerent super hiis que ꝓposita fuerant ⁊ aliī negocium cōtingentibus partibus coram iudicibus ꝯstitutis p̄dictus electus quibusdā ex illis qui cōtra ipm agebant in modū exceptionis obiecit conspiratcōm se illā offerens ꝓbaturū: iudices interlocuti fuerūt ꝙ de huiusmōi exceptionibus ⁊ negocio principali simul inquirerent nolentes admittere ꝓbationes sup p̄dictis exceptionibus quasi nō essent iudices: sed inquisitores ⁊ iur̄ ordinem ꝑuertendo simul ceperunt inquirer̄ de exceptionibus ⁊ negocio principali: ⁊ testes super eodem receperunt lite non contestata. vnde dictus electus sedem apostolicam appellauit: omnia ista dictus electus domino pape significauit. vnde mandat quibusdam iudicibus: quod cum non in modū inquisitionis sed cōmissionis negociū extitit delegatū: q̄tenus ex dictis grauaminibus vel aliq̄ō iporum ꝯstiterit appellatū reuocato in irritum q̄cq̄d pꝰ appellatōem huiusmōi inuenerint esse factū in causa ista iuxta cōtinentiam priorum lr̄aꝝ ꝓcedant ꝑuia rōe. ¶ Nota ꝙ in cā electionis omēs vocandi sunt quos ipm negociū tangit: ⁊ de omnibus negociū ꝯtingentibus inquirendū ē. Item ꝯspiratores n̄ admittuntur ꝯtra electū tanq̄ꝫ inimici: nec excōmūicati: quia ab agendo sunt exclusi. Itē exceptio ꝑemptoria: ut ꝯspiratio ante litem ꝯtesta: debꝫ admitti: quia ē preiudicialis. Item de exceptionibꝰ ⁊ negocio principali ꝯtra iuris ordineꝫ simul cognosci non debꝫ sed de illis primo ꝯgnoscendū ē: que in suā nā ꝑcedunt.

Ideꝫ

VEnerabilis Inter archiepm ex vna parte ⁊ cōmunitatem ceruie ex altera sup iurisditiōe ciuitatis ipsius ⁊ quibusdā aliis articulis qō vertebatur que cōmissa fuit magistro tā credo boñ. canonico: sed ꝑ cauillōes cernientium ⁊ sub

terfugia decisio huius cause per triennium fu it prorogata et tandem post litis contestationem commissiones varias dicti cervienses asserebant instantiam iudicii per decursum temporis periisse: et ita nolebant ulterius sub examine iudicis respondere. archiepiscopus significavit hoc domino pape. unde ipse mandat eidem iudici quod exceptione huiusmodi non obstante in negocio ipso procedat iuxta traditam sibi formam. ¶ Nota quod instantia iudicii secundum canones per lapsum triennii non perit.

S Ignificaverunt Inter abbatem et conventum sancte marie de florentia ex una parte et communitatem castri de signa florentin. dioces. ex altera super possessione vel quasi iuris eligendi ibidem rectorem coram potestate florentina quod vertebatur. dictus potestas pro monasterio super vel quasi possessione iuris eligendi rectorem in castro predicto diffinitivam sententiam promulgavit lata predicta sententia monachi illi rectorem elegerunt: sed potestas florentie compellebat abbatem et conventum super proprietate: vel quasi predicti iuris in seculari iudicio communitati predicte respondere significatum fuit hoc domino pape. unde mandat episcopo bononiensi et coniudicibus suis: quatenus si est ita compellat communitatem predictum electum: ab eisdem monachis admittere in rectorem castri predicti audituri postmodum super proprietate vel quasi iuris quicquid partes dixerunt proponendum partibus in presentia iudicis constitutis ex parte communitatis predicte fuit excipiendo propositum: quod tunc coram eis respondere non tenebatur de iure cum tempus vindemiarum: tunc existens feriatum: ex parte monasterii fuit responsum hec malitiose proponi: ut videlicet cum protracta tempus regiminis electi inutiliter laboret consultus papa super hec mandat eidem iudicibus: quatenus hoc non obstante procedant in negocio prima ratione. ¶ Nota quod hic dividit continentia ... : sed hoc fit propter diversum forum. Item ex causa procedit tempore feriato vindemiarum altera parte invita.

De fo. compe. Rub.

S Iquis clericus. Statuit concilium calcedonense quod si unus clericus causam habeat adversus alium clericum non deserat episcopum proprium: vel de consilio illius alium iudicem eligat ecclesiasticum. ¶ Nota quod actor forum rei debet sequi. Item sine licentia episcopi clerici alium iudicem eligere non possunt.

N Ullus Statuit concilium parisiense quod nullus iudex secularis ecclesiasticam personam presumat distringere vel condemnare quod si fecerit ab ecclesia cui fecit iniuriam tamdiu maneat sequestratus quousque satisfaciat.

S Ane Si duo episcopi diversarum provinciarum super aliqua possessione vel loco adinvicem contendant ille primas vel patriarcha vel archiepiscopus in cuius iurisditione est locus de quo contendant cognoscat vel det iudices qui causam dirimat.

Grego.

S Iquis contra. Dicitur hic quod si aliquis causam habuerit contra clericum coram episcopo suo eum conveniat et si episcopus tanquam suspectus fuerit recusatus committat alii causam ipsam: sed si actor recusaverit illum cui episcopus causam commisit episcopus det aliquem quem partes compellat ut concorditer iudices eligat ne possint postea recusari: et idem esset si reus recusaret illum executorem: et quicquid per illos fuerit diffinitum per episcopum executioni mandetur lege fuata. ¶ Nota quod ordinarius potest recusari. Item de legatus episcopi suam sententiam executioni mandare potest: ut hic colliter contrarium notavi in glo. i hoc. c. significata.

Alex. tertius.

S I clericus. Si clericus conveniat laicum de rebus suis vel ecclesie et laicus res illas suas: tunc actor forum rei sequitur licet de consuetudine aliter fuat. ¶ Nota secundum generalem actorem forum rei sequi debere in quibusdam partibus aliter de consuetudine fuat.

Idem.

E Xtransmissa. Quidam nomine R. de casa uilla coram trecen. episcopo traxit in causam b. r. g. et v. milites cuiusdam episcopi super quadam possessione. Quidam nobilis vir de capis coram domino sub dicto fidelitatis eis inhibuit ne de se

culari feudo in iudicio eccāstico rñderet cū pātus ess͛ ibidē. r. iusticiā exibere. epus trecen̄. eos reputās ɔtumaces tulit excoicatiōis sniam in eosdē: ꝓpter quod milites ɔquesti sunt domino pape. vñ mādat epo istoꝝ militū ꝙ ipe cām illā iubeat p dñꝫ feudū terminari: ⁊ si ipe maliciose distulerit: eps idē cāꝫ ipam terminare ꝓcuret. ¶ Nota cām feudi p dñꝫ ipius feudi terminari. Itē pp negligētiā seu maliciā amittit qs iurisditionē.

VErum Uacante quadam ecclesia mota fuit questio super quibusdā feudis aduersus ꝑpositū ptinētibus ad ꝓprietateꝫ vacātis eccie dubitabat͛ qd fieri debeat de hmōi qōe. ɔsultus pape statuit quod ad pñs supsedeat͛ huic qōi: quousqꝫ fuerit ibi electus ⁊ cōfirmatus ⁊ feudū illud: si ad eccām ptineat epi beneplacito relinquatur sicut iustū fuerit ꝙ si ad eccāꝫ nō ptineat impiali beneplacito relinquatur ¶ Nota ex hac decretali bonum ar. ꝙ vacāte eccā iurisditio epi ad capittulū nō ptiet. Itē cā feudi p ipiꝰ dñm dꝫ expediri.

Lucius. iij.

QUam sit Primo ꝑmittit papa regulam generaleꝫ. s. ꝙ actor foꝝ rei sequatur: quia iudices sclares remissi sunt ⁊ negligētes in reddēda iusticia psonis ecciasticis statutū fuit in fauorē eccē: ut rcōres eccārum malefactores suos qui sacrilegi sunt censendi possint cōuenire sub quo iudice voluerint ecclesiastico vel seculari. ¶ Nota ꝙ sacrilegi corā ecclesiastico iudice sunt ɔueniēdi: ⁊ ē in electōe ꝑlatoꝝ sub quo iudice eos velit ɔuenire.

Celestinꝰ. iij.

Quod clericis. Mādat papa ꝙ si clerici pisiꝰ ɔmorantes cās pecūiarias habuerint ɔtra alios: vl͛ alij ɔtra eos iur͛ canōico decidantur.

Inno. iij.

LIcet Quidā laici vercellēses sup qōibꝰ q̄ foꝝ ecciasticū nō ɔtigūt lr̄as ipetrabāt supra alios laicos fatigātes eos laboribꝰ ⁊ expensꝭ ⁊ iurisditionē ɔsulū vercellēsiū p hoc eneruātes: cū ipi pati essent iusticiā exhibere ɔquerentibus. vnde ɔsules vercellēses significauerunt hoc dño pape: ⁊ ipe sup hoc mādat epo vercellēsi q̄tenꝰ si aliqñ a laicis vercelleñ sup rebꝰ que foꝝ seculare ɔtingūt a sede apostolica lr̄e ipetrarētur illas decernat irritas ⁊ ianes dūmō ɔsules ⁊ cōe vercelleñ ɔquerētibꝰ iusticiā exhibeāt: ⁊ si aliq coraꝫ ɔsulibꝰ fuerūt aggrauati ad ipm epm sicut hactenꝰ ꝓuatū ē vl͛ ad sedeꝫ ap. poterint appellare hoc ꝑserti tpe quo ipio vacāte ad superiorē secularē nō pñt hr̄e recursuꝫ. si vero cōsules iusticie tanq̄ suspecti fuerit recusati corā arbitris a ptibꝰ elcis de cā suspitōis agatur q̄ si ꝓbata fuerit ad ipm epm vel ad papā ꝓ iusticia recurrat͛. ¶ Nota ꝙ lr̄e aplīce ipetrate sup hijs q̄ ad foꝝ eccie nō ptinēt sunt i pēdēti nec ꝓcedet͛ p eas quousqꝫ sclaris iudex negligēs appuerit i iusticia exhibēda ⁊ sic pp negligētiā iudicis sclaris eccā se de hijs itromittere pōt. Itē vacāte ipio eccā supplꝫ vicē ipij ⁊ ad eā appellat͛ vacāte impio.

Idem.

EXtenore Inter nobilē mulierēꝫ f. viduā. ⁊. I. de meduano sup hereditate ipiꝰ qō vertebat͛ cā sup hoc fuit cōmissa archiepo ⁊ thesaurario turoñ. comes britanie sub cꝰ iurisditiōe ps vtraqꝫ ɔsistit mulieri ꝑdicte mādauit ut cām deferret ad ipm ꝓmittēs eidē: ꝙ facerꝫ ei iusticie plenitudinē exiberi: ⁊ qꝛ iudices nihilominꝰ ꝓcedebāt in cā comes hoc significauit dño pape: ipe vero considerans ꝙ viduaꝝ tal͛r debet iusticiam defensare: ꝙ alijs non debet iusticiam facere. Mandat eisdē iudicibus ꝙ nisi sit talis cā q̄ ad foꝝ eccāsticū spectet: eadē debeāt supsedere: dūmō p iudicē secularem suū possit iusticiā obtinere: aliogn nō obstāte ɔtradictiōe ipius comitis cām ipam ꝓuiarōe termiare ꝓcurēt. ¶ Nota ꝙ pp negligētiam iudicis secularis trāsfert͛ iurisditio ad eccāsticū iudicē. Itē cā viduaꝝ spectat principaliter ad foꝝ seculare. Itē lr̄e q̄ ab īitio effectū nō habent tractu temporis incipiunt

habere effectum.

SI diligenti Qui
daꝫ cleri
cus pisanus ꝯtraxit cū alio ꝓmit
tens eidē ad certū terminū soluer̄ certā pecu
nie quantitatem alioqn possꝫ eū ꝯuenire co
ram iudice seculari clericus ꝓmisit ei rñder̄
sud illo iuramēto interposito dubitatuꝫ fuit
aut possit sic renūciare iuri suo saltē in tpali
bus ⁊ iudicē laicū sibi cōstituere: ⁊ aut iura
mentū tenerꝫ: sup hoc ꝯsultus fuit archiepꝯ
pisanus qui fuit doctor leguꝫ ⁊ ipe rñdit ꝙ
vsqꝫ ad tpa illa tenuerat ꝙ licitū sit clerico
renūciare iuri suo saltē in tpalibus ⁊ sibi lai
cū iudicē ꝯstituere: ⁊ iuramētū sup hoc p̄sti
tū fuandū erat rñsio: ⁊ opinio archiepi per
uenit ad dn̄m papā. vnde scribit eidē archi
epo referēdo sibi opinionē suā: qualr asseru
it qꝺ licitū erat clerico renūciare saltē in tē
poralibꝰ iuri suo ⁊ iudicē laicū sibi ꝯstituer̄
⁊ ꝙ iuramētū sup hoc p̄stitū erat fuādū obli
tus ꝯstōis illius que dicit ꝙ pacto priuato
rum iuri publico nō derogatur ⁊ ꝙ nō potu
erit renunciare ⁊ laicū iudiceꝫ sibi cōstituer̄
ostendit per consilia milenitanum ⁊ cartagi
nense in milenitaneñ continetur quod cle
rici nō ptrahant clericos ad iudicia publica
relicto pontifice suo: ꝙ si fecerint causam ꝑ
dant: ⁊ a cōmunione habeantur extranei: ⁊
in cōcilio cartagineñ. dr̄ ꝙ tam epi ꝗ̄ diaco
ni: ⁊ quilibet clericus in criminali seu ciuili
negō si derelicto ecclesiastico iudicio volue
rint se purgace publicis iudicijs ēt si ꝑ eis
lata fuerit sñia locū suum amittant ⁊ hoc in
criminali actōe. In ciuili vero ꝑdant quod
euicerint: si locum suum obtinere voluerint:
ex quibus concilijs manifeste apparet: ꝙ cle
rici nec inuiti: nec volentes possint pacisci ut
secularia iudicia subeant: quia hoc non ē be
neficiū ꝑsonale cui renūciare possit: sed poti
us toti collegio eccl'iastico publico ē ꝯcessuꝫ
cui pactum priuatoꝝ derogare nō potest ⁊
iuramentū sup hoc p̄stitū licite fuari non po
tuit ꝙ ꝯtra statuta canonica illicitis partiōi
bus informatur ¶ Nota ꝙ ius publicū pa
cto priuatoꝝ nō tollit. Itē clerici neqꝫ in cri
minali nec in ciuili possunt laicū iudicē elige
re suo ꝓprio derelicto: qꝺ si fecerint puniun
tur ut hic dictū ē. Iteꝫ ius istud publicū est
⁊ ideo nullus ei renunciare potest. Item si
principale non tenꝫ nec accessoriū. Itē iura
mentū ꝯtra canōes p̄stitū nō tenet. Idem.

QUaꝫ contingat
Aliqui clerici deputati sunt fuitio
capituli beluaceñ. aut seruitio alioꝝ clerico
rum beluaceñ. diocer̄ clerici isti sic ad fuici
um deputati. ꝯmittunt excessus aliquos ꝗ̄si
nit epus beluaceñ. vtꝝ clerici isti cum impe
tuntur super excessibus suis cōueniendi sunt
coraꝫ ipo vel potius corā illis quibus serui
unt: cum illi quibus fuiunt hmōi iurisditōeꝫ
vendicare ꝯtendāt ꝗ̄uis eos non possunt ex
cōmunicare: vel alias coercere. ad hoc rñdꝫ
papa ꝙ coram epo beluacē. tanꝗ̄ coram or
dinario conueniendi sunt maxime super his
q̄ in sua diocesi ꝯmisisse dicuntur: nisi forte
illi quibus delinquentes deseruiunt ex idul
gentia spāli vel consuetudine vendicent sibi
hmōi iurisditōem. ¶ Nota ꝙ priuilegium
⁊ consuetudo derogant iuri communi etiaꝫ
in criminibus. Item epus solus est ordinari
us in diocesi sua. Itē eps solus cognoscit de
criminibus in diocesi sua commissis de iur̄
cōmuni nisi consuetudo vel priuilegium sit ī
contrariū. idem.

POstulasti Ecce ali
qs sacerdos
habet ecclesiam in diocesi Bono.
in qua residet domicilium vero rōe patria
nij sui habꝫ in diocesi mutinensi. ⁊ ibi deliqt
Querit mō a quo epo ꝓ delicto ibi ꝯmisso
debeat iudicari p̄cipue in cāis. q̄ officii vel
beneficij priuationē inducūt. Respondetur
ꝑ epm in cuius diocesi deliquit debet sñia
in eūdē clericū ꝓmulgari: sed ꝑ illum epm ī
cuius diocesi habꝫ eccāꝫ debet sñia executi
oni mādari. ¶ Nota ꝙ rōe delicti efficitur
qs de foro alterius. Itē ꝑ aliū fertur sñia ⁊
ꝑ aliū executiōi mandatur.

EX parte b B. quō
dam regia

anglie impetrauit lr̄as ad iudices delegatos ꝯtra notabilē viꝝ.v. qui cōtra iusticiā spoliauerat eā possessiōe castri segregii ptinentis ad eā rōe dotalitij: coraꝫ qbus dictus nobilis excipiendo ꝓposuit ꝙ lr̄e nō valebāt pro eo ꝙ castꝝ guarchie vbi ē eius domicilium pricipale ꝯsistit in diocesi rodeñ: que distat a turoñ vltra duas dietas ꝯtra hoc ex parte regine fuit replicatum ꝙ nobilis ille turoneñ. bene poterat cōueniri: qꝛ ⁊ rodenꝭ ⁊ andaganeñ. diocesꝭ existit ⁊ castꝝ de quo qō vertitur in diocesi andaganensi existit q̄ nō distāt a turoñ vltra duas leucas. Preterea idē adiecit ꝙ ipe corā dño feudi debuit conueniri ⁊ ideo lr̄e apostolice nō valebāt cum nō faciant mentionem ꝙ dominus feudi fuerit requisitus: ⁊ in exhibenda iusticia negligens fuerit vel remissus insuꝑ dicebat ꝙ lr̄e exp̄ssa falsitate fuerāt impetrate: ex eo ꝙ suggestū fuerat castꝝ illud ad r̄ginā illā rōe dotalitij ptinere cū nec ab īitio: nec durāte mr̄imonio sibi a viro in donatōem pp nuptias fuerat assignatum. Cōtra ista ex pte regine fuit responsum: ꝙ vidua spoliata irreq̄sito dño feudi spoliatorē suū siue detentorem rei corā eccāstico iudice cuius interest viduas defensare: bn̄ poterat ꝯuenire iudices super ꝓpositis dubitarūt. vnde regina dño pape p̄dcā significauit. vn̄ papa mādat iudicibꝰ p̄dictis quatenus si cōstiterit dictū nobilem terram ⁊ mansionē hr̄e in andaganeñ. diocesi in qua interdū habitare cōsueuit: ⁊ ipa diocesis a turonis non distat vltra duas dietas: ⁊ in eadem diocesꝭ res litigiosa existit in ipo negocio iuxta tenorē prioꝝ lr̄aꝝ ꝓcedāt prima rōe non obstātibus alijs exceptiōibꝰ q̄ in petitorio potius q̄ꝫ in possessorio quid regina contra dictum nobilem intemptauit locum habent. ¶ Nota ꝙ causa viduarum quo ad possessorium ptinet ad ecclesiā. Itē nota ꝙ dicte ꝯputentur a diocesi i qua r̄s litigiosa existit. Item causa feudi quo ad petitorium iudiciuꝫ domino feudi tractari debet. Et ideo tria requiruntur coram delegato ꝙ habeat domicilium infra duas dietas a iudice delegato: ⁊ ꝙ res litigiosa sit intra eandem diocesim. Grego. ix.

[C]onquestus

Potestas ⁊ cōmune Bonoñ. ꝑ violētiā vsurpant iurisditōem i qbusdā castris ⁊ villis tꝑalē q̄ ptinet pleno iure ad bonoñ. eccām: ⁊ in cuius possessiōe ecclesia ipa erat: ꝓpter quod bonoñ. eps cōquestus fuit domino pape. Unde cām commisit cuidam iudici mandans eidem ꝙ cum iniquum sit ea que ꝓ remedio peccatoꝝ venerabilibus ecclesijs sunt relicta vel aliter iuste acquisita humanis vsibus applicari inuasores ipaꝝ reꝝ tanquam sacrilegi sunt excōmunicandi vsqꝫ ad debitam satisfactionem vnde si ꝯstiterit ei de p̄missis monitione premissa ꝑ cēsurā ecclesiasticā ꝯpellat inuasores p̄dictos ab hmōi cessare: ⁊ de p̄teritis damnis ⁊ iniurijs satisfacere ꝯpetenter. ¶ Nota ꝙ ecclesia pōt ꝯuenire malefactores suos coram iudice ecclesiastico cum sint sacrilegi ꝙ crimē eccāsticū ē. Idem

[D]ilecti filii

Quidā ciues romani. I. ⁊. A. mutuarūt quandam q̄titateꝫ pecunie episcopo dunelmeñ. q p̄romisit dictā pecūiā soluer̄ certo loco vꝫ citra mar̄: sꝫ qꝛ. d. eps dcāꝫ pecūiaꝫ vt ꝓmisit nō ꝑsoluit ipetrarūt lr̄as ꝯtra dictū epꝫ ad abbatē scē genouefe parisieñ. abbas citauit successorē dicti epi dulmē. q mutuū cōtraxit coram quo ex parte ipius epi fuit excipiendo ꝓpositum ꝙ omnibꝰ anglicis a sede apostolica ē indultum: vt supra cāis pecuniarijs citra mare ꝯuēiri nō possint: ꝓpter qd abbas non ꝓcessit. vnde illi mercatores significauerunt hoc domio pape: ⁊ ipe scribit epo dulmē. dicēs: qd si fuissꝫ tale priuilegiū ꝯcessuꝫ nō tamē ꝓdesset illis qui aduersarijs certo loco soluere ꝓmiserunt: quia vbi domiciliū habent ibi ꝯueniri possunt: ⁊ ideo mandat eidem quatenus dictis mercatoribus satisfaciat de ista pecunia cū istis ⁊ moderatis expēsis ⁊ ꝯgrua satisfactōe damnoꝝ cessantibus vsuris. alioqn mādat dicto abbati: ut in negocio sibi cōmisso ꝓcedat: nō obstante

dicta indulgentia iuxta traditā sibi formā. ¶ Nota q successor potest couueniri p lras impetratas p predecessorē: lʒ antecessor citatus fuerit. Item licitū ē cuilibʒ renūciare iuri quod p se introductū ē: ⁊ ita ista indulgentia nō ɔtinet ius. publicū. Idem.

Significasti Quidā clericus tenebatur. E. mercatori in quadā pecunie q̄ntitate clericus iste subiecet se iurisditioni treceñ. abbatis si in termino nō satisfecisset mercatori eidem termin⁹ ille elapsus fuit: nec satisfecit querebatur vtꝝ abbas posset exercere iurisditōem in illū clericū ⁊ vtrū ille potuerit se subiicere iurisditioni abbatis Respondet papa lʒ priuatoꝝ cōsensus eum q pest iurisditioni possʒ suum iudicē ɔstitueꝛ tamen clerici in non suum iudicem cōsentire non possunt: nisi forte sit psona ecclesiastica: ⁊ vocatas diocesani epi accessit. ¶ Nota q clerici non possent ɔsentire iudicē secularē nō suū nisi in aliū clericū: ⁊ de voluntate epi: alʼ non. Idem

Proposuisti Quidā subditus Bonoñ. epi citatus fuit ad cāʒ ad petitōeʒ aduersarii sui postmodū factus fuit alterius iurisditionis: ppter quod itendebat eius iudiciū declinare: queritur an possit. Rñr q ille in cā pdicta ius reuocandi foꝝ non habet quasi ab alio iam p̄uentus. Nota q p solā citatōem ppetuatur iurisditio.

Licet Quidā eps apud sedē apostolicā ɔstitutus ɔuentus fuit ab aduersario suo. Ipse dicebat q nō tenebaꝛ respondere cuʒ p pter hoc vocat⁹ nō fuerit: nec ibi deliquerit vel contraxerit vel domiciliuʒ habuerit: nec possessio: de qua ipe ɔuēiebatur erat ibi ex quibus cāis sortitur quis foꝝ: super hoc scribit papa capitulo ipius dicēs: q lʒ ex cā aliqua de pdictis ex qbus qs sortiꝛ foꝝ. eps illoꝝ apud se. ap. ɔuentus nō fuerit: qꝛ tñ romana ecclesia omniū eccāꝝ mater ē ⁊ mgra eps pdict⁹ recte potuit ɔueniri: vt ibi aduersarius respondeat: nisi p alia iusta ⁊ necessaria cā venissʒ: q si tūc allegassʒ ius reuocādi domū saluū fecisset eidē. ¶ Nota q ex q̄tuor cāis hic positis pōt qs in foro alieno ɔueniri. Item dominus papa ordinari⁹ iudex ē oiuʒ eccāꝝ ⁊ dericoꝝ. Itē si qs ad romanam curiā p cā iusta ⁊ necessaria sit vocat⁹ nō teneꝛ tūc ibi rñdere nisi voluerit: sʒ habet ius reuocandi domū.

De libelli oblatione. Rub.

Ignarus Quidā frēs in cōcilio ɔquerebātur de q busdā aduersariis suis. Ignarus eps dixit hētis vos libellū reclamatōis vel postulatōis vr̄e: frēs illi rñderūt se p manib⁹ nullū hr̄e libellū. Ignarus eps dixit oportet vos hr̄e reclamationē vr̄am in serie libelli ⁊ sinodo porrigere ut vobis possit canonice rñderi: ⁊ tūc frēs illi ɔscripserunt ⁊ sinodo porrexerūt. ¶ Nota q libellus semp ē dand⁹ aduersario: ⁊ sic libellus vr̄ eē pricipiū ordis iudiciarii: ut sine eo nullū sit iudiciū. Inno. iii.

Significātibus. Duo frēs. t. ⁊. r. corā iudicib⁹ degatis a quodā. v. nomie tracti fuerūt in cām: oblatus fuit libell⁹ in quo petebaꝛ ab eis q̄dā terra. Ipi cū plures terras haberent petuerunt a iudicibus vt terrā illā sup q̄ ɔueniebātur facerēt designari: qd ipi facere denegarunt: ppter quod ipi ad sedē apostolicā appellarunt. Mādat papa quatenus si ē ita qcqd factū ē post appel. debeat in irritū r̄uocari. ¶ Nota q cū agitur rei vendicatiōe semp designanda rs ē q̄ petiꝛ certo loco ⁊ finibus.

Dilecti filii Prior ⁊ ɔuēt⁹ sancte marie ad carceres petebant q̄dam quantitatem pecunie a fratribus scē marie de bispida corā priore scē trinitatis veroneñ. auctoritate ap. frēs scē marie de bispida petiuerūt a iudice

vt causam faceret exprimi in libello: ex quo dictam pecuniā soluere tenebatur: alias rñ dere nō tenebantur: ⁊ quia dictus iudex hanc exceptionem admittere denegabat sedē apo stolicā appellarūt. vñ mādat papa qten⁹ si ē ita reuocetur in statū pristinum: quicqd p⁹ huiusmōi appellatōem fuerit attemptatū.

¶ Nota qui agit psonali actōe semp tenet cām exprimere in libello: ex qua cōpetit sibi quod petit.

De mutuis petitionibus. Rubrica.

Alex. iij.

Ex litteris Plebā⁹ ⁊ clerici martureñ. corā episcopo vulturāo ⁊ abbate de spongia a sede apostolica ð legatis abbatem ⁊ ꝯuentū martureñ. mōa sterij traxerunt in cām super quibusdam qō nibus: abbas ⁊ ꝯuentus predicti coram eis dez iudicibus recōuenire uolebant plebanū ⁊ clericos predictos sup suis questionib⁹ qs ꝯtra eos habebant dubitauerunt iudices: vtrum sup hijs habebat cognoscere cum de nogocijs monachoꝝ nihil eis cōmissum fuisset expresse. papa cōsultus respondz q ordo iuris exigit: q plebanus ⁊ clerici abbati ⁊ ꝯ uentui predictis respondere debeant de iu sticia coram eis cū ipi petant de suis qōib⁹ sibi iusticiam exiberi. Mandans quatenus actione plebani ⁊ clericoꝝ ꝓposita ⁊ respō sione facta cōpellant eosdez abbati ⁊ fratri bus incōtinenti de suis questionibus rñdere ⁊ vicissim rōes partium audientes ꝯcordia vel iudicio vtriusqz negocium debeat termi nare. ¶ Nota q qui petit iusticiam ab alio tenetur eidē iusticiam reddere. Item cōuen tio ⁊ recōuentio simul pcedere debent. Itē iudex primo ad ꝯcordiaz si potest intendat Item iurisditio delegati extenditur ad res de quibus in rescripto nō fit mētio altera p te inuita. Celestin⁹. iij.

Prudentiam Quidam im petrauit lras ꝯtra aduersariū suuz ap. re. Reus recōuenit actorē corā eodez iu dice: actor appellat sup reconuentiōe. Que ritur an tali appellationi sit deferendū. Cō sultus papa respōdet q cū auctorizet rei sit eadem conditio ⁊ vno eodēqz iur circa ap pellatōez censeri debeac vterque sicut actor vult q iusticia sibi fiat ap. re. eodē mō dz re quisitus respondere de sua iusticia. No ta q actor ⁊ reus eodem iure cēsentur ⁊ ea dem conditio vtriusqz. Item eodem modo sicut quis iusticiam sibi vult fieri sub eadez forma alii respondere tenetur.

De litis contestōe. Rubrica.

Olim Inter epz no uiomeñ. ex par te vna: ⁊ caplm ecclesie san cti quintini ex altera verte batur qō sup quibusdā iniu riis sñiis excōicationū: ⁊ qbusdam aliis arti culis sup quibus causa cōmissa fuit iudici bus. iudices facti solummō quibusdā positi onibus ad easdē ⁊ auditis que partes ꝓpo nere voluerūt: cām remiserūt ad apostolicā sedē: pcuratoribus vtriusqz partis in pñtia pape ꝯstitutis ⁊ examinato pcessu iudicum dominus papa quia non inuenit litis ꝯtesta tionē factā fuisse pcessum ipoꝝ iudicum ir ritum nūciauit: quia licet positiones ⁊ rñsio nes hinc inde fcē fuissent sup articulis pdcis sup hoc tamē nō fuit ꝯtestatio litis fcā sed p petitōem in iure ꝓpositā ⁊ respōsionē secutā fuit ꝯtestatio litis. ¶ Nota q vbi ꝯtestatio litis obmissa fuit nullus ē pcessus. Item cō testatio fit p petitōem ꝓpositā ⁊ respōsiōem secutā: ⁊ hec in scriptis debēt apparere.

¶ Ut lit. nō ꝯtesta. nō pcedat ad testiū re ceptōem: vl ad diffinitiuā sñiam. Rub.

Inno. iii.

Ad hoc Quedā cā mrīmōi alis vertebatur inter. r. ⁊. b vxorē eius cā ꝯmissa fuit ab bati scī pculi ⁊ ei⁹ ꝯiudici corā quibus dica. b. accusabat virū suū de

adulterio ad thori sepatōem: ⁊ ut dotem su
am reciperet: ab eodē oblato libello ꝓcurato
re viri noluit respōdere ꝑtextu aduocati quē
nō habebat inducias postulādo: tādē dixit
se patū respōdere libello: sed die statuta dū
credebatur ꝙ responderet libello petijt resti
tutionem vxoris primo faciendā marito: ⁊
ne secus fieret appellauit: mulier dicebat se
virū habere suspectū: sed procurator volu
it cauere de importunitate ꝑsone: nec vir po
stea voluit ↄparere iudices non obstante ap
pellatione illius testes mulieres receperūt at
testationibus publicatis deferenda sniā: du
bitabatur quidā dicebant deferendū eē ap
pellationi: alij dicebant deferendū non esse.
Consultus papa quid iuris esset. Respondet
ꝙ licet ordo iudiciarius ⁊ alijs controuersijs
sit seruandus in matrimonialibus: tamen cau
sis nō vsquequaqꝫ seruatur: sed quia in p̄nti
negocio non est actum de federe matrimo
nij: sed de crimine adulterij ad thori sepatō
nem: testes lite nō ↄtestata recipi nō debue
runt. vnde deferendū siue nō deferendū ap
pellōi fuisset: non est ad diffinitiuam sniam ꝓ
cedendū: tamen p̄fatus. r. si cōtumax fuit po
tuit excōmunicari vel ꝓpter cōtumaciā ꝓcu
ratoris si sciens nō purgauit eandē. ¶ No
ta ꝙ in cā criminali cū ciuilter agitur: pōt in
teruenire ꝓcurator. Item ar. ꝙ ꝑtextu aduo
cati dande sunt inducie. Item in cā matrio
niali cū agitur de federe matrimonij ordo iu
diciarius ꝑ omnia nō seruatur. Item lite non
ↄtestata nō sunt testes recipiēdi: nec snia dif
finitiua ferenda. Item ꝓpter cōtumaciā ꝓ
curatoris non ē dominus puniendus: sed cū
sciuerit ⁊ nō purgauerit eā: quia succedit in
vicium potest excōmunicari.

HEcedens Inter archiepm tyreñ. ex. l. parte ⁊ plebanū sci marci in tyro ex altera sup iur
parrochiali ipsius ecclesie qō vertebatur: cau
sa sup hoc ad petitionē tyreñ. archiepus cōis
sa fuit tribus epis in quorum presentia archi
eps tyreñ. petiit restōem iure parrochialis
in ecclesia sancti marci quo dicebat se spo
liatum: plebanus allegans ꝙ cum notorium
esse duos de predictis epis suffraganeos eē
vel archiepiscopi tyreñ. ⁊ ꝓpter hoc sibi es
sent suspecti nihil ad obiecta respondens ad
sedem apostolicam appellauit: ipi vero iu
dices cum plebanus sepe monitus: ut iuri
pareret in sua ↄtumacia perduraret: recepe
runt testes: ⁊ parte archiepi ꝓductos: man
dantes postmodum plebano: ut ad eos ac
cederet ↄtra testes obiecturus: qui cum ad
eorum presentiam non accederet excōmunica
uerunt eundem ad iudicantes possessionem
iuris parrochialis archiepo ⁊ eum restituē
tes in integrum: ꝓhibuerūt ne aliqs dictā pos
sessionē ꝑturbaret negociū istud delatū fuit
ad sedē apost. super hoc scribit papa p̄riar
che ierosolimitāo ⁊ epo cesarie. dicēs ꝙ lis
corā p̄fatis iudicibus: ⁊ contestata non fuit
manifeste patebat illas lr̄as impetratas fu
isse per veri suppressionem: quia notoriū eāt
duos iudicum predictorum suffraganeos esse
archiepi tyreneñ: ⁊ ideo plebanus legittime
appellauit: ⁊ si etiam appellatio illius legit
tima non fuisset: iudices forte ꝓpter contūa
ciam potuerunt plebanum excommunicare
sed non debuerūt lite non contestata sup ne
gocio principali diffinitiuam ꝓferre sniam
vnde dominus papa sententias predictorū
iudicum cassauit immo cassas ⁊ irritas nun
ciauit: dans in mandatis archiepo tyreñ. ut
ecclesie sancti marci restituat instrumenta ⁊
alia vniuersa: que occasione predicte senten
tie per se vel per alios occupauit. ¶ Nota
ꝙ iudex subditus actoris potest legittime re
cusari. Item cum noticia ē suspitio lr̄e per
veri suppressionem obtente dicuntur ex quo
in eis de illa non fit mentio. Item lite nō cō
testata testes recipiendi non sunt: nec diffini
tiua sententia ꝓferenda: ꝙ si fiat snia ē nulla.
Item cum snia nulla ē nō debet cassari ⁊ ir
rita nunciari: quia quod nihil est cassari nō
potest: ⁊ omnia restituenda sunt in pristinam
cām per talem sniam habita. Itē snia lata
sup possessiōe diffinitiua dr̄.

Idem

T Ue frater Aliquis citatus est
ad cãm legitime lite non ɔtestata:
⁊ ita ɔtumax ẽ. Queritur qualiter cõtra eũ
sit ꝓcedendũ. Respõdetur reus lite nõ con
testata ɔtumax inuenitur: si talis ẽ cã ꝙ ac
tor possit in possessioné rei petite induci cau
sa rei seruande inducendus est in eandem: ꝙ
si nõ sit talis causa ꝙ possit mitti in possessi
onem debꝫ excõmunicari. ¶ Nota ꝙ in ac
tione reali pena cõtumacis ordinaria ẽ mis
sio in possessiouem rei petite. Idem.

A Ccedens Nobil' vir v. vicecomes
cum vxore sua causam matrimoni
alem habebat: que ad petitõem vxoris com
missa fuit episcopo corisespitẽ: ⁊ archidiaco
no cuidam ⁊ magistro petro iudices citaue
runt dictum nobilem. Ipse coram eis fecit
ꝓponi ꝙ erant sibi certa rõne suspecti. eṗus
erat ꝓxima linea cõsanguinitatis cõiunctus
comiti britanie qui erat eius aduersariꝰ ma
nifestus qui vxorem suam publice detiebat
⁊ archidiaconus erat cõmensalis eiusdeꝫ co
mitis britanie. Magister erat oriundus de
terra vxoris nimis fauens eidem: ⁊ omnes
existunt sub districtu ipsius comitis. nec
poterat ire ad eos nisi per terram ipsius co
mitis: nec volebat eidem nobili terminum
assignare: nisi in terra inimicoꝝ suoꝝ: ⁊ qꝛ
nõ admittebant huiusmodi excusationes se
dem apostolicam appellauit iudices nihilo
minus lite non contestata recipiunt testes:
super consanguinitate inter dictum nobilem
⁊ vxorem ipsius dictus nobilis de hijs do
mino pape ẽ conquestus petens etiam vxo
rem suam ⁊ terram eius sibi restitui. Unde
mandat papa quibusdam iudicibus: quate
nus super predictis veritatem inquirant: ⁊
si constiterit ꝙ ante litem cõtestatam: vel eti
am pꝰ appellationem ex causis premissis in
terpositam testes super consanguinitate cir
ca matrimonium absqꝫ culpa contumacie
recepti fuissent attestationes illas decernant
irritas: ⁊ inanes ⁊ mulierem illam compel
lant ad virum suum redire facta restitutiõe
plenaria tam terre ꝙ̃ vxoris causam audiãt
fine canonico terminantes eandem. ¶ No
ta tres causas recusationis ꝙ iudex sit con
sanguineus illius ꝙ qui moratur cuꝫ aduer
sario meo: ⁊ ꝙ qui ei prestant consiliuꝫ ⁊ au
xiliũ pñt recusari. Itẽ iudx q ortꝰ ẽ de terra
i q̃ aduersariꝰ meꝰ hꝫ iurisditõeꝫ pt r̃cusari.
Item nullus debet citari ad locum non tutũ
Item nõ tenetur nec debet quis propter cau
tionem committere se suis inimicis. Item te
stes recepti lite nõ contestate vel post appel
lationem non valent. Item in causa matri
monii propter contumaciam etiam ante litẽ
contestatam testes recipi possunt. Item recu
satio primo facienda est ante ingressum cau
se principalis. Idem.

Q Uoniam frequẽter Q. i
dubitabatur frequenter vtruꝫ lite
non conte. testes recipi valeant vt patet per
precedẽtia iura. statuit papa regulariter ve
rum esse ꝙ lite non contest. ad testium recep
tionem non est procedendum ab ista genera
litate excipiũtur quidam casus in quibus li
te non contesta. testes recipi possunt vt si de
morte testium timeatur vel absentia diutur
na: tunc si causa sit ciuilis ne veritas occulte
tur ⁊ copia probationis aliquibus casibus
fortuitis subtrahatur senes ⁊ valitudinarii
⁊ alii testes de quibus ex aliqua rationabi
li causa timetur recipiendi sunt lite non con
testata siue pars conuenta sit contumax: siue
sit absens absqꝫ malitia vt conueniri nõ pos
sit: sed si actor non conuenerit aduersarium
infra annum ex quo poterit cõueniri vel sal
tem nisi renunciauerit illi receptiõi huius at
testationes ille non valeant ne forte hoc pro
curet in fraudem vt processu temporis legiti
me defensiones locum habere non possunt.
¶ Porrõ. In isto. §. adhuc excipiuntur
duo casus a ꝑdicta regula i qbꝰ testes recipi
possũt lite nõ ɔt. primꝰ ẽ si sup elcõne alicuiꝰ
qõ moueat̃. secũdꝰ si sr m̃rimõio siue copula

maritali qō oriatur. Jn hiis duobus casib⁹
ne ꝓpter longā morā in spūalibus ⁊ tpalib⁹
patiatur ecclā lesiōem: ⁊ ne viro vel mulieri
fornicationis occasio ꝑbeatur si ꝯtumax fu
erit ille ꝯtra quē actio fuerit ꝓponēda testes
lit. non cōt. sunt admittendi si liquet de cau
sa ad diffinitiuā ē ꝓcedendū.

¶ Si vero alter. Jn isto. §. dr̄ ꝙ si ille cō
tra quem ꝓceditur sit absens ⁊ nō per ꝯtū
ciam ⁊ agatur de spūali ꝯiugio inter ꝑlatū
⁊ ecclesiam iam ꝯtracto illud obseruetur qd̄
super expectatione taliū ē in sacris canonib⁹
ꝯstitutū. ¶ Sed si agat̄ de spūali ꝯiugio ꝯ
trahendo electus ꝑ spaciū sex mensium ex
spectetur nisi superior plus vel minus vide
rit expectādum pensatis negocii circūstantiis
Si vero de carnali ꝯiugio sit agendū tam
diu alteruter cōiugū expectet̄: donec de ip
sius obitu verisimiliter ꝑsumatur: quia cū
sine culpa sit absens vt iusto forte ipedimēto
detineat̄ vel volūtate ꝓpria: sꝫ nō maliciose i
remotis partibus moram faciat: ita ꝙ i bre
ui citari nō possit: ⁊ ideo ꝯtra eum ꝓcedi n̄
haberet eo non obstāte quod de lapsu car
nis possit opponi: quia in matrimonio mul
ti casus occurrūt in quibus coniuges conti
nere coguntur: sine culpa cā tn̄ subest.

¶ Sunt ⁊ alii. Jn isto. §. adhuc excipiun
tur duo alii casus in quibus testes recipiun
tur lite non contestata: puta cum prelat⁹ ex
offō suo ꝓcedit ꝑ inquisitionem circa subdi
toꝝ excessus. Jtem quando testes ad ꝑpetu
am rei memoriā publicant̄.

¶ Jn aliis vero dr̄ in isto. §. ꝙ in aliis cā
bus a ꝑdictis sex hoc modo ē ꝓcedendum.
videndum ē vtrum agatur actione reali an
personali si agatur reali actione: ⁊ reus con
tumax fuerit mittendus est actor in possessi
onem rei petite ut tedio affectus reus veni
at responsurus ⁊ si infra annum venerit pre
stita cautione de iudicio sisti: ⁊ satisdatiōe
accepta de restituendis expensis possessiōeꝫ
suam recuperet: ꝙ si cautionē offerre neglex
erit infra annū p⁹ annuꝫ actor iuris erit pos
sessor reseruata defensione legittia sup pro
prietate absentis.

¶ Quod si. Jn. §. primo dictū ē quan
do quis conuenit̄ sup rebus imobilib⁹ quas
possidꝫ nomine alieno. debꝫ ille statim noīa
re dominū in iudicio: ⁊ iudex debet ei termī
num assignare vt denunciet domino: vt ipē
coram eo veniat: vel idoneum dirigat respō
salem: vt actori respondeat: si vero domin⁹
ad ipm̄ statutū non venerit tanꝗ litis ꝯtesta
tio ꝗtū ad interrumpendā prescriptōem lon
gi temporis ex eo die quo possessor ad iudi
cium vocatus fuit iudex vocabit dominum
legittimis edictis ⁊ si non venerit iudex sum
matim examinabit negocium ⁊ in possessio
nem reꝝ petitarum actorem mittere nō tar
dabit omni allegatione absenti sup principa
li qōe reseruata.

¶ Si autem sup personali. Jn isto. §.
ꝓsequitur aliud membꝝ distinctiōis dr̄ hic
ꝙ si aliquis ꝯueniatur super actōe personali
⁊ ꝯtumax fuerit: vel mittendus ē actor i pos
sessionem mobilium bonoꝝ ipsius: vel imo
bilium si forte non habeat mobilia ꝓ modo
debiti in libello declarati: vel ipē cōtumax
excōmunicetur: ita. s. ꝙ iudex a principio al
terutra pena sit contentus quam magis vid̄
rit expedire ad alterutrā nihilominus ꝓces
surus si hoc meruerit ꝓternitas ꝯtumacis ⁊
si venerit infra annū: vel etiam post annum
audietur ꝭm quod auditur ille qui ꝯuenitur
actōe reali que infra annū recuꝑat possessio
nem: vt dictum ē supra. §. in aliis. eodem mō
auditur iste ante annum ⁊ post: sicut ille au
dit̄ annum notabiliter notatur quicqd i hac
decretali: ⁊ in quolibꝫ. §. dr̄.

De iuramento calumnie. Hono. iii.

INherentes Jn legib⁹
inuenitur vt nullus clericus iurar̄
presumat alibi reperitur in lege ꝙ omēs pri
cipales persone in primo litis exordio sube
ant calumnie iuramentū ꝓpter hanc diuersi
tatem pleriqꝫ dubitabant: vtrum cleric⁹ hoc
iuramētū ꝑstare debeat: aut alij officiū hoc
cōmittere ꝙ constō diui marci ē vt clerici iu
rare ꝓhibentur: de clericis constantinus lo
qui videtur: ⁊ ideo ad alios non credit̄ per

tinere quesitū fuit ab iperatore henrico qualiter ista contrarietas esset intelligenda ipse henricus vt ista dubietas auferat cōstitutionē diui marci ita interpretat vt ad oēs clericos ecclesiarū generaliter pertinere iudicetur ꝛ honorius eius interpretatiōem cōfirmat ꝛ illā constitutiōem diui marci ita interpretari decernit vt ad oēs clericos generaliter pertinere dicat. ꝛ imperator iustinianus decernit vt canones vim legū obtineāt ꝛ in canonibꝰ patrū reperitur vt clerici iurare nō audeant: ꝛ ideo clericalis ordo a prestādo iuramento calūnie sit imunis vnde statuit iperator vt nō eps nō pbr nō cuiuscūq; ordinis clericus nō abbas: nō aliquis monachus vel monialis i quacūq; cā crimiali vel ciuili iusiurādū cal. subire cogat. sed alijs defensoribus hoc officiū cōmittatur. In fine dicit papa ꝙ nullus eps in cōsulto romano pontifice: vel aliquis clericus in cōsulto suo epo iurare audeat ꝛ q̄cūq; cōtra hoc edictū ōmiserit veniā sibi nouerit denegādā. ¶ Nota ꝙ quelibet ecclia suū defensorē d; hēre ad agendū ꝛ defendendū qui iuret de calūnia. Itē nullus clericus taliter iurare d; sine lūia sui prelati. Idem.

Litteras Quedam cā decimarū commissa fuit quibusdā iudicibus. contentio erat inter partes de iura. calū. quesiuerūt iudices a papa vtrū dēret illud iuramentū i hac cā prestari. Respōdetur ꝙ romana ecclesia in his casibus in quibus de ecclesijs decimis ꝛ rebus spiritualibus tantū agit iuramentū calū. nec dare nec recipere ōsueuit: qz hmōi cā spūalis tractari d; ex canonū equitate nō ex legū distinctiōe cū canones in causis hmōi nulli inducūt hmōi iuramētū vnde dimissa ōtentiōe de iura. mēto calū. in cā procedāt. ¶ Nota in cāis spūalibus iuramētū calū. nō esse prestādū nec rigor iuris ciuilis seruādus ē sed equitas canonica. Euge. pa.

Inpertractandis. Querebat vtrū i cāis tractādis iuramētū calū. indifferēter sit prestādū a quacūq; persona. Respōdet ꝙ nō passim prestandū ē tale iuramētū sed ōsiderari d; qualitas cāe ꝛ pricipaliū personarū quoniā prestat per pricipales psonas quādoq; p sindicos qui in aiam suā iurare debent. ¶ Nota ꝙ pricipalis dñs cāe de calū. iurat non procurator sindicus vero in aiam suā. Idez

Imperator. Quidam iudices exigebāt calūnie iuramētum ab abbate ꝛ fratribus clare vallis: sed quia ipsi iurare nolebāt petebatur a papa vt ad hoc eos cōpelleret. respōdet papa ꝙ ad hoc eos cōpellere nō d;: verūtamē ne hac occasione aliena iurat illicite detineant ꝛ ipsi etiā a cā sua decidāt si ex parte ipsorū hmōi non fuerit prestitū iuramētū precipit eis papa. quatenus in suo mōasterio iconomū statuāt qui pro eis agat ꝛ respōdeat ꝛ de calūnia iuret: ꝛ si hoc non fecerit eps neumaseū. diocesis illorū iconomū idoneum statuat in ipso monasterio. ¶ Nota ꝙ qui de calūnia iurare non vult cadat a cā. Itē monaci nō cōpellūtur iuramētum de calumnia prestare dūmodo per alium prestetur.

Lucius tertius.

Ceterum qz. Dicitur hic ꝙ in causis ciuilibus iuramentum calūnie prestari debet ad hoc vt veritas eliciatur non obstante contraria consuetudine.

Innocen. tertius.

Cum causam Inter archiepiscopum rauennatem ex parte vna ꝛ cōmune fauentie ex altera questio vertebatur super villa luci ꝛ quibusdā alijs que commissa fuit quibusdam iudicibus: et quia ipsi in negocio non procedebant. papa dedit partibus in mandatis vt pro causa ipsa ad sedem apostolicam procuratores idoneos destinarent procuratoribus in presentia pape cōstitutis petitionē archiepiscopi fecit exhiberi ꝛ ad eam partem alterā respondere. factis quibusdam interrogationibus ꝛ respōsionibus redactis in scriptis ꝛ lite legitime contestata iuramentum calumnie fecit

a p̄dictis ꝑcuratorib⁹ vtrūq; p̄stari. Nota ꝙ ꝓcurator vniuersitatis iurat de calūnia. Itē li.ꝯte.stati iuramētū calūnie p̄stari d;. Gregorius.ix.

Cum in causa Inter ep̄; bel lunen̄.⁊ quedā .M. noīe q̄dā cā pe cuniaria vertebať: quesiuit ep̄s vtrū in cā il la deberet ip̄e de calūnia iurare. respōd; ꝙ si p sindicū vel actorē elegerit litigare p ip̄m p̄stādū erit iuramētū: si vero p seip̄m litiga re voluerit: ip̄se idē ep̄s p̄stare d; hmōi iura mētū ꝓpositis ante ip̄m euāgelijs sed non ta ctis sicut iserēdo testimonio fieri ꝯsueuit. In fine dicit pena illius q hoc iuramētū p̄stare nō vult ē vt actor cadat ab istituta actiōe. re us vero p ꝯfesso hēatur. ¶ Nota ꝙ ep̄s in ꝓ pria p̄sona si vult pōt tractare cām suā ⁊ tūc iurat de calū. sed nō tāgit euangelia ꝑpter re uerētiā ep̄alē. Itē q nō vult iurare de calū. amittit cām. De dilatiōibus. rubrica. Alexāder.iij.

Dilecti filii Inter ab batē ⁊ monachos de hen. ex vna pte: ⁊ mōiales de lesen̄. ex altera sup eccl̄ia de alf. coraȝ decāo ⁊ ar chidiacono licoien.a se. ap. delegatis qō ver tebať. iudices predicti ad petitiōem moniali um citauerūt monachos ⁊ p̄ptorie ⁊ nīmis breuē terminū statuerūt abbas ⁊ mōachi ti mētes se a iudicibus aggrauari eo ꝙ prima vice terminū p̄emptoriū ⁊ nimis breuē statu erūt ad se. apo. appellarūt. Respōdet pa. iu dicibus dicēs ꝙ nō spectat ad iuris ordine; diē p̄emptoriū taliter maturare ⁊ p̄cipue cū agitur de rebus ecclesiasticis nisi necessitas i mineret. Unde mādat papa quatenus si est ita qcq̄d factū ē post illā appellōem totu; de beat i irritū reuocari ⁊ iuxta ꝯtinētiā priorū lr̄arū in cā ꝓcedi. Nota ꝙ prima vice p̄emp toriū ꝓponi nō d;: nisi ex magna cā ⁊ appel latio ꝑpter hoc facta v; vt hic patet. Celestinus tertius.

Preterea Aliq̄ cā ꝯmissa ē alicui iudici de legato ip̄e citat reū ⁊ in lr̄is citōis īserit teno rē rescripti vt reus eo viso deliberať valeat sup eo de quo ꝯuenit̄ reus i termio sibi ꝯsti tuto ⁊ libello sibi oblato petit iducias ad de liberādū actor dicit ꝙ nō ē audiēdus q; bn̄ potuit deliberare si voluit i spacio dilatiōis q̄ritur qd iuris sit. respondeť ꝙ si reus ad iu diciū vocatus potuit istrui sup eo de quo cō uenit̄ ex rescripto sibi trāsmisso indutie deli beratorie nō sunt ei vlterius idulgēde s; ꝓce deř d; iudex i negō sibi cōmisso. Nota ꝙ iu dex delegat⁹ tenorē rescripti d; iserere i lr̄is citatorijs ⁊ tūc ille idutie erūt deliberatorie: ita ꝙ reo ad terminū veniēte recepto libello stati d; respōdere nec hēbit iducias ad deli berādū si ex rescripto instrui plene potuit. Honorius tertius.

Littere tue. Inter archi p̄sbyterū scē prisce ⁊ āgle ꝺ vrbe: ⁊ quosdā nobiles. a ⁊.g. corā ep̄o florētino sup p̄siōne quarūdā possessio nū qō vertebať. archip̄br̄ noīe eccl̄ie sue ob tulit libellū predictis nobilib⁹ ꝯtinētē: ꝙ pen sio de possessiōib⁹ q̄buldā ꝑtinētibus ad ec clesiā suā ip̄i ecclesie soluta nō fuerat ia; tri bus annis ⁊ vltra: ip̄si nobiles petiuerunt ex plicari spaciū ꝙ hāc dctōe; ⁊ vltra signifi care volebat ⁊ archip̄br̄ exp̄ssit ꝙ. vij. annis elapsis fuerat i solutōe p̄dicte p̄siōis cessatū idē nobiles dicētes libellū esse p hmōi exp̄ssi onem mutatum petebant inducias ad deli berandum: ⁊ q; illis denegauit appellarunt. papa v̄o appellatōe; hmōi friuolā reputās Mādat ep̄o quaten⁹ ea nō obstāte ꝓcedat in negocio ip̄o iuxta prioꝝ lr̄aꝝ ꝯtinentiam ¶ Nota ꝙ pp leuē exp̄ssionē i libello factu; nō d; qs nouas hr̄e inducias: cū i prima de liberare potuit. Itē nota ꝙ oē verbū dubi um in libello declarari d;. Grego.ix.

Exposuit nobis. In ter butiricen. ⁊ burdegalē. archiep̄os vertebať questio super iur̄ primatie papa citauit bur degalen. archiepiscopu; vt ad inicium qua dragesime per se: vel idoneum responsa le; ad presentiā eius accederet que⁹ terminū

sibi pemptoriū assignauit bituricen̄. archie piscopo sup iure primacie responsurus: post modū dictus burdegalēsis .p subsidio rōne ecclesie vocatus ad presentiaꝫ dn̄i pape pso naliter accessit dictus in curia ꝯstitut⁹ postu lauit instāter vt papa in negō primatie .pce deret. Burdegalē̄ ad .ppria rediēs quēdaꝫ cōstituit .pcuratoreꝫ q saluis exceptiōibus si bi cōpetētibus in respōdēdo ⁊ defēdēdo oia facereꝫ que ipsemet burdegalē̄ facere posset. bituricē̄ archieps petijt vt dictus .pcurator respōderet sibi: ille excipiendo .pposuit se ad hoc nō teneri qꝛ p alia cā. s. publica vtilitate dictus burdegalē̄ vocatus fuerat quare .p absente debuit reputari ⁊ priuilegiū reuocā di domū hēre cum adhuc nō deliberauerat cū suffraganeis suis ⁊ alijs quoꝝ ꝯsiliū cau sa ista requirit nec habuerat tēpus i quo ad vtrūqꝫ negociū potuerit eē paratus. Ex ad uerso fuit rn̄sum ꝙ cū ipse prius vocat⁹ fuis set sup qōe pmissa nō fuit intētiōis papa pri mū mandatū p posterius reuocare: ⁊ tantum tp̄s habuit quod bene potuit deliberare su per vtroqꝫ negō. do. papa de ꝯsilio fratrum suoꝝ adhuc dilatiōeꝫ sibi ꝯcessit vsqꝫ ad fe stū natiuitatis domini. ¶ Nota ꝙ ad curiā romanā vocatus ē .ppter publicā vtilitatem eccłie romane nō tenet̄ tūc suis aduersarijs respōdere lꝫ papa sit ordiarius oim̄ ꝙ habꝫ ius reuocādi domuꝫ.

De feriis. Rubrica.

Omnes dies Littera in istis tribus capi tulis plene patet:

Clemēs tertius.

Capellanus In cāo nib⁹ di citur ꝙ nuptie celebrare nō debēt i tribus ebdomadis ante festū bti iohānis ba ptiste: qdā dicebāt septimanas illas sine ali qua iterpellatōe ꝯtinuādas ipsi festo: alii vo lūt facere iteruallū inter ipm̄ festū ⁊ illas eb domadas ⁊ ob reuerētiā festiuitatis penthe costes fuisse statutū: q̄ festiuitas pēthecostes solet in septimanis ipsis iteruenire qn̄qꝫ ⁊ sic a tribus diebus rogationū ante ascēsionem domini vsqꝫ ad octauū diē post pētecosten: ꝯputatis illis septimanis illo tātū tp̄e spacio nuptie ipediūtur celebrari: q̄siuit qdā eps̄ p capellanū suū q opinionū istarū melior esset Respōdet papa ꝙ ꝯsuetudo ē romane eccle sie vt quocūqꝫ tp̄e mr̄imoniū ꝯtrahatur p cō sensū ltim de p̄senti tamē a septuagesima vs qꝫ ad. vii. diē post pēthe. nuptie celebrari nō sinūtur ⁊ postea sine dn̄ia celebrant̄ siue sint tres septimāe vł ples ante festū bti ioānis: ⁊ tō posterior sn̄ia meliori ⁊ subtiliori rōne in nat: ⁊ siue ſm canones a septuagesima vsqꝫ ad octauā pasce. siue post. vii. diē festi pēte costes nuptie suspēdātur i dominica q̄ sequit̄ ⁊ deiceps licite celebrātur. Nota ꝙ illa sn̄ia sp dꝫ obſuari que meliori ⁊ subtiliori rōe in uat̄. Iteꝫ ꝯsuetudo romāe ecclesie debet ser uari. Gregorius. ix.

Conquestus Que situm fuit q essent dies illi qbus ob reuerentiā dei iudicioꝝ strepitus ꝯqescere dꝫ: ⁊ vtrū ptes renūciare valeāt feriis illoꝝ dierū. respōdet papa ꝙ lꝫ nō prorogari sꝫ expediri dēant q̄ stiōes tamē dieb⁹ illis q ob reuerētiā dei sta tuti sunt iudicioꝝ strepitus ꝯqescere dꝫ ⁊ re nūciantur hic dies illi ⁊ aliis dieb⁹ solēnib⁹ vtiqꝫ abstinere vsqꝫ adeo ab hm̄oi ꝯuēit ab stinere vt ēt ptibus ꝯsentiētibus nec .pcessus tūc hitus nec sn̄ia dieb⁹ illis .pmulgata vale at nisi nccitas vrgeat vel pietas suadeat. ill' aūt feriis q̄ gr̄a messiū vł vidēmiarū itrodu cte sūt possūt ptes renūciare vt tūc iudicialis .pcessus ⁊ sn̄ia valeat. Nota ꝙ feriis itrodu ctis i reuerētiā dei nullus pōt renūciare nisi nccitas vel pietas aliud iducat. Itē nccitas vel pietas nō ē sub lege. itē aliis feriis pōt re nūciari.

De ordie cognitionū. rubrica.

Clemens tertius.

Intelleximus Quedā petebat quēdaꝫ in virū. induxit testes ad pro bandū suā itētionē vir timēs sibi fieri p̄iudiciū p testes illos excep. ꝯsang.

obiecit per quā mulieris petitiōem repellere intēdebat. querebat an primo esset de ipedimēto ɔsāguinitatis agēdū q̄ sr cā mrīmonii snia ꝓferat. rñdʒ pa. q exceptō ɔsāg. ꝓbata pricipalis qō est pemptoria ⁊ iō est ante cognoscēdū quē ad diffinitiōis articulū ꝓcedat quo cognito ⁊ probato vir ab ipetitiōe mulieris dʒ absolui. Nota q exceptio pēptoria ante sniam oppositā debeat examinari ⁊ cognosci de ea anteq̄ snia sup pricipali qōe feratur qꝛ ex illa appebit qualiter dēat formari sententia. Itē sup exceptiōe pemptoria siue incidēti nō pronūciatur sed sup principali qōne.

Innocen. tertius.

Cum dilectus Abbas de serētillo accedēs ad presentiā domini pape ɔquestus fuit noie monasterii sui de quibusdā nobilibus dñis de arone q ipsi manu armata ⁊ cū exercitu ad castra monasterii sui veniētes monasteriū ipsū dānificauerūt in prediis aialiū ⁊ rebus aliis de quibus iusticiā sibi fieri postulauit ex parte dictorū nobiliū i modū exceptiōis citra cōtestatiōem fuit responsū q milites ipsi p dolū et violētiā ipsius abbatis amiserāt castrū sirati quod ipsi ⁊ progenitores ipsoꝝ tenuerant ⁊ possederant in quiete petentes illud sibi restitui prius quasi petitiōibus abbatis respōderent cū testes hērent presentes p quos incōtinēti intentionē suā ꝓbare volebāt. Ex parte abbatis fuit taliter replicatū q ab ipso restitutio peti nō poterat qui nō fuerat spoliatoꝛ ꝓserti cū castrū illud ad ꝓprietatē monasterii pertineret qđ nō diffitebatur pars aduersa. vnde cū ad ipm monasteriū res ipa redierit ab alio possessa dʒ retētiōis cōmoduʒ obtinere etiā post tempora longiora: ⁊ iudiciū restitutoriū cōtra spoliatorē tantū cōpetit dñs papa his ⁊ aliis intellectis distiguit hoc mō vtrū spoliationis qđ ab illis nobilibꝰ obiecta sit in modū actiōis ad restitutiōem petendā an in formā exceptiōis ad intētionem aduersarii repellendā: si vero sit ꝓposita in modū actionis tūc intelligūtur mutue petitiones: se se tanq̄ diuerse minime ɔtigētes ⁊ fm regulam illā q prioꝛ appellat prioꝛ agat. illa qđ que primo ponit̄ primo dʒ tractari ⁊ vicissim tractat̄ eadē debēt snia termiari: sʒ qꝛ illa qđ fuit a predictis nobilibꝰ in moduʒ exceptiōis ꝓposita interloquēdo ꝓnūciat vt ꝓbatiōes eoꝝ super ipsa exceptiōe primitꝰ audiant̄ ⁊ ea probata abbati respōdere nō cōpellantur donec restituant̄ ab ipso qꝛ spoliatus ante restitutiōem suo spoliatori respōdere nō cogatur. Sʒ spoliatiōe i modū exceptionis tantū probata nō est ꝓpter hoc restō faciēda sicut si in modū exceptiōis crimen testi opponitur vt a testimonio repellatur: ⁊ si crimen contra testē ꝓbatū fuerit ciuiliter nō iō pena ordināda sibi dʒ infligi sed testimonio eius credi nō dʒ: ⁊ hoc ideo ɔtingit qꝛ in ipm accusatio non ꝓcedit ⁊ iter īfames quasi ex falso testimōio non habētur quoꝝ testimoniū reprobatur. ¶ Nota q qđ spoliatōis duobus modis pōt opponi ɔtra suū spoliatorē in modū. s. actiōis ⁊ sic sūt due petitiones ⁊ simul tractāde ⁊ in hoc nō est priuilegiata qñ ambe sūt restitutorie. Itē in modū exceptiōis ⁊ fm hoc non tenetur aduersario respondere spoliatiōe ꝓbata quocūqʒ mō agit spoliatoꝛ. Itē spoliatus suo spoliatori ante restitutionē non cogitur respondere. Itē cum crimē ciuiliter ꝓbatur testis non punitur pena ordinaria sed solūmō a testimonio repellitur. Itē ex mō agendi formari dʒ snia.

Honorius tertius.

Tuam Mortuo comite cāpane sine prole regia cipri dicebat q debebat illi succedere in comitatu proximioꝛ quidā alius hoc intelligens accessit ad dominum papā proponens q cuʒ ipsa regina non fuisset de legitimo matrimonio nata dicto comiti succedere non debebat. ¶ Sed ipse paratus erat probare presentia domini pape: petēs ab ipso vt mādaret regi francie vt si forsan dicta regina sup successione comitatus predicti coram ipso ꝓponeret questiōem nō audiret eandē: donec cā nataliū ex qua illa depēderet fuerit terminata: quod papa nō distulit adimplere mortuo ipso rege cui papa predicta mādauerat

successit ei lodouicus filius eius. vnde papa scribit eidē super eodē negocio credens pru dentiā ipsius non latere cām nataliū que nisi terminata esset incipere cām successionis de pendētem ex illa nihil aliud esset ꝙ negociuꝫ ipsum diuersis processibus intricare ꝛ ordi nem iuris perturbare. ꝛ ideo si ab ipsa regi na fuerit requisitus super hoc patienter expe ctet donec causa nataliū per sedē apostolicā fuerit terminata. ¶ Nota ꝙ cā nataliū ad fo rū ecclesiasticū spectat. Iteꝫ cā natiuitatis p̄ iudicialis est ad cām successionis: ꝛ ideo pri mo debet termiari: sed si ꝯtrariū fieret ordo iuris peruertetur quod esse nō debet: nec va leret ꝓcessus successionis: si legitima nō ꝓnū ciaretur: Grego. ix.

Super spoliatione

Ali quis fuit spoliatus ab aduersario suo. spoliatus traxit suū spoliatorē in causaꝫ petens sibi restitui rem illā qua eū spoliaue rat spoliator volebat eū reconuenire: querit̄ quid iuris sit: Respōdetur ꝙ spoliator iste non est audiēdus volēs recōuenire spoliatū nisi vellet eū recōuenire de alia spoliatione quia petitio spoliationis in hoc priuilegiata est vt qui illā intentat nisi cogitur respōdere suo spoliatori anteꝙ̄ fuerit restitutus sed si spoliator in modū exceptionis opponat de alia spoliatione contra ipsum spoliatū repel litur ab agendo. ¶ Nota ꝙ questio spolia tionis priuilegiata est vt spoliator nō possit recōuenire spoliatū iudicio petitorio.

De plus petitiōibus Rubrica. Greg. ix.

Consilium

Ali qs mutuauit pecūiaꝫ alicui ami co restituendā sibi certo ter mino. Iste repetebat ante terminū illā pecu niam. respondebatur ꝙ nō poterat repetere ante terminū illam pecuniā imo de hoc pu niri debebat: consuluit papaꝫ qui super hoc respondet ei non fuit cōsiliū ꝓuidētie ꝙ ante terminū pecuniā tibi debitaꝫ repetisti vnde punitur iportunitas plus petentiū si in iudi cio ꝯtiterit in sua petitiōe hoc mō si plus re petit sine causa in expensis aduersario con demnatur qui plus petit loco ad interesse te netur ꝓ eo ꝙ vtilitas adimitur debitori quā habuisset si loco statuto soluisset ꝛ ei q plus petit tp̄e duplicātur inducie nec respondere tenet̄ nisi ei soluātur expense.

¶ Te quoqꝫ. In isto. §. exponit quatuor modos predictos plus petēdi ille petit plus cā qui cū aliquid debetur in genere vel sub alternatione rem in specie vel vnū precise pe tit. Reuero plus petit si deceꝫ sint debita ꝛ ipse petit. xx. loco plus petit: cū quis alibi cō uenitur ꝙ soluere cōuenit. Tēpore plus peti tur cum ante terminū vel conditionē petitur quod debetur. ¶ Nota hic quatuor modos plus petendi ꝛ penā qui cōtra facit.

De cā possessionis ꝛ ꝓprietatis. rubrica Gregorius.

Susceptis

Qui dā fe lix noie de sicilia hēbat cāꝫ cū aduersario suo petebat a papa vt cām possessiōis cō mitteret vni iudici ꝛ cām ꝓprietatis alij: ad hoc rn̄det papa ꝙ legali ꝓuisiōe decretuꝫ ē cām possessiōis ꝛ ꝓprietatis sub vno ꝛ eodē iudice debere cognosci vnde nō admittit pe tiōem ipsius Itē petebat a papa vt ꝯtra ad uersariū suū absentē diffinitiuā ꝓferret sn̄iaꝫ ꝛ ipse rn̄det ꝙ ꝯtra nō auditā p̄tē ꝛ absenteꝫ nihil pōt diffinire. ¶ Nota ꝙ cā pos. ꝛ p. apō eūdē iudicē dꝫ cognosci ꝛ finiri ꝛ sic ꝯtinētia cause diuidi nō debet. Itē ꝯtra absentē non ꝯtumacē nō est ꝓcedēdū. Celesti. iij.

Multi

mū. Cā cōmissa fuit qbusdā iudici bus quo ad possessoriū ꝛ petitori um. iudices volētes parcere laborib⁹ ꝛ par tiū expēsis de vtraqꝫ qōe cōmixtī audiūt al legatiōes ꝛ testes recipiūt postmodū audiūt allegatiōes ꝛ testes sup possessiōe ꝓnūciant fm tenorē illarū queritur vtruꝫ hoc fieri pos sit. respōdet papa ꝙ licite illud fieri potest cū etiā sit i iure ciuili expssum. ¶ Nota ꝙ cā possessiōis ꝛ ꝓprie. simul tractari possunt al cā possessiōis precedere dꝫ. Inno. iij.

Ecclesia

QUam ecclesia subitrina vacante canonici ɔueniẽtes in vnum ⁊ inuocata spiritus sancti gratia pastorem cõmuniter elegerunt petentes postmodũ electionem ipsius per sedẽ apostolicã confirmari. clerici cõuentualiũ ecclesiasticuꝫ eiusdem opposuerũt se huic electioni. In auditorũ presentia ꝑponẽtes ꝙ cũ in electõib⁹ episcoporũ ipsi ac eorũ predecessores cõsueuerunt interesse. canonici sutrinenses eis contemptis ⁊ exclusis ad electionẽ procedere ꝑ̃sumpserunt vnde non confirmari sed interrũpi potius petebant eandẽ: petitoriũ ⁊ possessorium intentantes lite contestata testes recepti fuerunt vtriuqꝫ attestationibus publicatis pars canonicorum dicebat intentionem suam esse probatam sufficienter: ꝙ ad eos tantum spectaret electio pars clericoruꝫ asserebat ꝙ per dicta suorum testium plene probauerat ꝙ electioni põtificis interesse debebant ⁊ ꝙ in trium episcopoꝝ electiõibus qui vltimo ⁊ ĩmediate ecclesie sutrine prefuerant vocem habuerant cum canonicis eligẽdi. dominus papa examinatis attestatiõib⁹ antedictis deprehendit testes canonicorum in perhibẽdis testimoniis varios fuisse: ⁊ vacillasse contra fidem suã ⁊ ꝙ negatiuaꝫ ꝓbare nitebantur vt ad ipsos nõ aduersarios ꝑtineret ius eligendi: pars vero clericorũ sufficienter ostendit ꝙ in tribus electionibus episcopoꝝ de quibus premissum est fuerunt presentes ⁊ habuerunt vocem eligendi. vnde papa electionẽ factã contemptis ⁊ exclusis clericis antedictis cassauit reducens clericos ipsos in eam quasi possessionem quã ante motam controuersiã habuerunt verũ quia utraqꝫ pars quicquid iuris habuerat in questiõe predicta deduxerat in iudicium ⁊ in iure ciuili sit cautum nõ solum illud venire in iudicium de quo dictum est vt veniat sed etiam illud venit in iudicium quod nominatim nõ est prohibitum ⁊ ſm statuta canonica electiones episcoporũ ad canonicos cathedraliuꝫ ecclesiarum non est dubiũ pertinere nisi sec⁹ aliud obtineatur de consuetudine speciali: ⁊ licet clerici predicti ꝓbauissent ter se interfuisse in electionibus episcopoꝝ de quibus ꝑ̃missum est ius tamen eligendi propter breuitatem temporis nõ perduxerunt vsqꝫ ad legitimã prescriptionem vnde ius aliquod sibi acquirere nõ potuerũt: ⁊ actore non ꝓbante reus debet absolui: his oĩbus rationibus cõsideratis. papa absoluit canõicos predictos ab ipetitione predictorum clericorum super faciendis electionibus episcoporũ sibi super hoc silentium perpetuũ imponens. Multa notabilia hic nota primo ꝙ testis qui varius est in dicto suo nõ valet. Item qui vacillat Itẽ qui negatiuã directã probare nititur nõ valet. Itẽ possessoriũ ⁊ petitoriũ simul põt ĩtentari. Item qui probat spoliatõem restituitur ⁊ si deficit in proprietate stati destituit. Itẽ cũ simul agitur possessorio ⁊ petitorio: primo ꝓnunciatur super possessorio. Itẽ de iure cõmuni electio epoꝝ pertinet ad canonicos nisi cõsuetudo prescripta aliud inducat. Item ius eligendi potest prescribi: sed hic nõ prescripserunt: ⁊ ideo succubuerunt. Iteꝫ actore nõ ꝓbante reus dꝫ absolui. Idem.

CUm super Vacante bethlemitana ecclesia duo electi fuerunt ad eã R. subdiacon⁹ domini pape ⁊. p. canonic⁹ sancti sepulchri. R. subdiaconus fuit ɔfirmatus per patriarcham ierosolimitanũ: ⁊ positionẽ adept⁹: sꝫ postea ꝑ potentiã sclarẽ spoliatus postmodum vterqꝫ electus ad apostolicam sedem accessit predictus. R. subdiaconus ꝓposuit. ꝙ cum esset canonice electus cõfirmatus etiam per patriarcham ⁊ spoliat⁹ ꝑ potentiam secularem petebat electõem suã ɔfirmari ⁊ restitui ad possessionem q̃ fuerat spoliatus. ꝑ̃dictus. p. petebat suam electionem ɔfirmari lit. ɔtest. sup ꝑ̃dictis petitiõibus: ⁊ ꝓbationibus hinc inde receptis ⁊ examinatis: quia dictus. R. diaconus: probauit se ꝑ potentiam secularem spoliatum: papa iusticia mediante ipm restituit veꝝ qꝛ tã petitorium q̃ possessorium deductam fuit in iudiciũ: ⁊ tam restõis q̃ electionis qõ pleni⁹ examinata ⁊ ɔstitit domino pape electiones

vtriusq; canonicā non fuisset iudex de qua re cognouit pnunciare debeat electōem vtrā q; cassauit. ¶ Nota φ possessoriū ⁊ petitoriū simul pōt tractari ⁊ idem intelligitur hic quātū ad hoc quod notatur supra. c. pximo

Idem.

Pastoralis Aliquis fuit spoliatus ab aduersario suo: spoliatus traxit spoliatorem suū in causam requisitus a iudice quo iudicio velit experiri: ipse stati obtulit libellū de proprietate de illata violētia nullaȝ faciens mētionē postq̄ fuit in cā processū vult redire ad possessoriū ⁊ agere de violentia sibi illata nouū iudiciū super possessorio intētando dubitatur quid iuris sit. respondet φ ille qui cepit rem vendicare: bene pōt agere possessorio iudicio quod proponitur p recuperāda possessiōe seu etiā adispiscēda anteq̄ sit renūciatū aut cōclusum etiā iudicio pprietatis primitus instituto ⁊ hoc pbatur p legē qui dicitur φ ille qui fundū cepit ab illo vendicare cū quo interdictū vnde vi poterit experiri pēdēte iudicio pprietatis potest nihilominus agere interdicto vnde vi ⁊ aliis possessoriis iudiciis. ff. interdicto vti possidetis ⁊ vtrobi i suo robore duraturis que de sui natura precedāt vēditionē dñii nec simul tractari possint cū proprietate: si vero renūciatum sit aut cōclusum in iudicio proprietatis vt iā possit per diffinitiuā sniaȝ terminari ne lites ex litibus oriuntur ⁊ tua possit frandibꝫ aperiri: cā non decisa possessorio nō erit vtēduȝ nisi iudex qui d cā cognoscit ex iusta cā hoc viderit expedire: puta si apertis indiciis a cile arguitur iniquitas inuasoris vt sic p malitiā vel casu spoliato subtraxit facultatē probandi dominiū: his ⁊ aliis causis inspectis q̄ cōtinent equitatē an iuste mouerint animū iudicantis poterit agi iudicio possessorio post q̄ etiā fuerit cōclusū in iudicio proprietatis. Nota φ de iudicio pprietatis anteq̄ sit conclusum pōt quis redire ad iudiciū possessorium: ⁊ etiā postq̄ cōclusū fuerit ex iusta cā vt dicitur hic in fine.

Idem.

Cum dilectus Aliquis possessorio ⁊ petitorio simul egit cōtra aduersariū suū. Judex qualiter deberet ferre sniam dubitauit. respōdit papa φ cum simul est actū possessorio ⁊ petitorio vtrōq; debet vna snia terminari sed in pronūciatione premittenda possessio ⁊ in executiōe debꝫ pprietas preualere sm φ factū fuit supra. e. c. ecclesia. ⁊ c. cum super.

Idem.

Cum olim Inter archidiaconum vicentinuȝ ex vna parte ⁊ canonicos ⁊ archipresbyterum eiusdē ecclesie ex altera: orta fuit questio super iure eligēdi archidiaconū: dicebāt eni canōici φ ad eos ptinebat electio archidiaconi quare volebāt eū remoueri cū nō sit electus ab eis: archidiaconus dicebat φ electus canōice fuerat ab epō vicētino qui erat in quieta possessione eligendi archidiaconū ⁊ duos antecessores ipsius elegerāt epi vincentini sine otradictione canonicoruȝ. super hoc procuratores vtriusq; partis ad se. apos. accesserunt ⁊ litem otestati fuerunt super qōe premissa: ⁊ q; ibi de premissis ostare non poterat de cōi osensu pcuratoꝝ vtriusq; partis cā fuit iudicibꝫ delegatis cōmissa. Judices receptis litteris citauerunt partes. canonici petebāt inducias deliberatorias vt possint iudices recusare. Judices non obstantibus allegationibꝫ canonicoꝝ receperunt testes archid. ⁊ cām ipsam cū attestatiōibus ad sedem apostolicaȝ remiserunt. dominus papa examinato negocio quia ostitit ei per attestationes φ archidiaconatus ecclesie vincentiñ. ab epis vicentinis collatus fuit duobus archid. otinue q ante ipsum extiterunt sine otradictione aliq canonicorum: ⁊ quia canonici predicti non poterant iudices recusare cum de assensu pcuratorum vtriusq; partis dati fuissent: archidiaconatum predictuȝ dicto archid. per diffinitiuā sententiam adiudicauerunt canonicis vincentinis perpetuū silentium imponētes salua questione proprietatis super collatione archidiacōatus ipsius si otra episcopū

vincentinum contendere voluerint cum res i ter alios acta aliis obesse non debent. Nota quod ille qui est electus et institutus ab eo qui est in pacifica possessione eligendi obtinet ex sola possessione licet postea appeat ius ad alios pertinere. Item iudex datus de assensu procuratoris domini recusari ab ipso non potest. Item res inter alios acta non nocet aliis. Item sententia lata propter possessionem non preiudicat proprietati.

Honorius. iii.

In causa Patriarcha gradeneñ. petebat subiectionem in monasterio sancti Georgii et l. solidos venetorum ad indicium subiectiõis intẽtans super duobus articulis predictis possessorium et petitorium cũ diceret se spoliatũ predictis lit. contest. pars vtraqz suas pbationes induxit et quia patriarcha probauit se possedisse ac percepisse predicta. dominus papa ipsum restituit vnde quia vtraqz pars deduxerat in iudicium quicquid iure habuerat in predictis. papa visis priuilegiis predecessorũ suorum ex parte monasterii pductorum pnunciauit monasterium liberum et ad romanam ecclesiam nullo medio pertinere absoluendo monasteriũ in predictis aliis que iurisdictionem et subiectionẽ respiciũt ab impetitiõe patriarche. nõ obstãte possessiõe ab ipso patriarcha probata: quia nõ probauit se tanto tẽpore percepisse predicta quod p hoc renunciatuz fuerit priuilegiis libertatis sicut de predictis. l. solidis quos patriarcha petebat ad indicium subiectionis sit actum ab ipso per sententiam quã super hoc contrariũ reportauit. papa sibi non adimit potestatez si alio iure de premissis. l. solidis voluerit experiri. ¶ Nota quod non obstat res iudicata si ex alia cã eadem res petatur super qua fuerat aduersarius absolutus.

De restitutione spoliatorũ. Rubrica.

Gregorius.

Licet multũ Quidã cecus conquestus fuit domino pape quod homines ecclesie campuz ipsius ceci occupauerunt irrationabiliter. Quidã diaconus ipsius ecclesie euentus nomine ex aduerso respondit quod campus erat ipsius ecclesie et hoc obtulit se probaturum: et cecus respondit quod si hoc probare posset quod esset contentus: vnde papa super hoc scribit cõstãtino episcopo dicẽs quãuis anteq̃ questio pprietatis tractari debeat possessio violenter ablata deberet ipsi ceco restitui tamẽ quia diaconus predictus ɔsentiẽte ipso ceco obtulit se pbaturũ dictũ campum ad suam ecclesiã pertinere inquirat de hoc vritatem et si hoc pbatũ fuerit ipsi ceco silentiũ imponat alioquin res ei ablata reddatur. Nota quod cã possessionis prius tractanda est et restitutio facienda q̃ questio proprietatis. Sed cecus iste in hoc iuri suo renũciauit.

Sollicite Quidaz clericus. h. nomie dicebat se spoliatũ ecclesia sua vñ petebat sibi restitui ecclesiam. respõdebatur quod non fuerat spoliatus sed sponte ipsam renũciauerat et abiurauerat dum eam possidebat vnde nõ erat audiendus et hoc pbare volebat. Respõdebatur quod et si verũ esset quod renũciauerit spoliatus tamen renũciauit et inuitus et hoc pbare volebat cõsultus papa quid super hoc essz agẽdum. Mandat papa vigor. episcopo vt diligenter inquirat quo tempore. h. renũciauit ecclesie: et si cõstiterit illũ fuisse spoliatũ cum eidẽ ecclesie renunciauit contra ipsum testes alterius partis de spontanea renunciatione et iuramẽto prestito non admittat anteq̃ fuerit restitutus quia non est verisimile quod sponte iuri suo renũciauerit qui spoliatus renũciat: sed testes ipsius. h. recipiantur quibus pbare intendit quod violenter predicta ecclesia fuerit spoliatus. ¶ Nota quod ei qui petit restitui nõ potest fieri questio proprietatis quod ius nõ habeat: et sic questio proprietatis nõ preiudicat questioni possessionis: quia questio spoliatõis priuilegiata est vt ei nihil possit opponi quod tangat questionem proprietatis nisi primo fuerit restitutus. Idem.

Accepta Quidaz de ricus.p. nomine conquestus fuit domino pape q ecclesia sua violenter fuerat spoliatus. Mandauit papa quibusdā iudicibus vt si de hoc constaret ecclesiam facerent sibi restitui partibus coram iudicibus constitutis. responsuz fuit ab aduersario q ipse non fuerat spoliatus sed coram eboracen. archiepiscopo dum ecclesiam possidebat spontanea voluntate abiurauit eandem: et hoc offerebat se probaturum: iudices consuluerūt super boc dominū papam et ipse mandat eisdem q si constiterit eis q predictus.p. nullo metu vel vi coactus sed sponte duz ecclesiam possidebat abiurauit eandem ei super hoc silentiuz imponant cū per hoc appareat q non fuerat spoliatus. ¶ Nota q petenti restitutionem potest opponi q non fuit spoliatus et audiri volens hoc probare. Idem.

Audita Quidā clericus t. nomine accessit ad dominū papam et conquestus est ei quatenus henricus rector ecclesie de sād ipsum.t. de ecclesia polereñ. idebite molestabat cum esset rector alterius et iurasset q ipi t. super eadem ecclesia non moueret questionem: papa mandauit episcopo londoñ. et archid. elieñ. vt si constaret eisdem dictuz.h. alterius ecclesie personatuz habere vel q iuramento spontanea volūtate prestito super eadem ecclesia dicto.t. questionez de cetero nō moueret ipsum.h. ab ipsius molestia prohiberent tandem cōstitit eisdem q nō solum habebat personatum alterius ecclesie sed volūtate spontanea abiurauerat ecclesiaz de polenteñ. vnde iudices preceperunt eidez.h. ne dictum.t. super ipsa ecclesia de cetero molestaret. Sed dictus.h. nunciū suū ad curiam destinauit litteras ipetrans formā aliā continentes scilicet q non obstantibus litteris a parte altera impetratis reuocaretur in irrituz si quid esset imutatū in causa postq̄ nuncius ipsius.h. arripuit iter ad sedem apostolicā veniendi. audito q dictus.h. tales litteras impetrasset: dictus.t. ad curiā accessit exponēs domino pape oīa predicta sup hoc rescribit papa vigoreñ. episcopo et eidē archidiacono elieñsi dicens q nō intellexit nec intelligi debuit vt reuocaretur quod per eos factū esset auctoritate litterarum ipsius: sed si aliquid indebite imutatum esset vnde mandat quatenus sententiam quā tulerūt ante receptionē posteriorū litterarū occasione ipsarū nullatenus debeant reuocare et si contra sniam ipaz aliquid statuerunt illud debeant reuocare: si vero post reuocationem sequentium litteraz sentētia lata fuerit ea non obstante iuxta earum tenorem in causa procedāt. ¶ Nota q aliquis duas ecclesias quo ad rectoriā simul habere non pōt. Item q per renūciationem sponte factam amittit quis ius suum. Item ad intentionē pape semper recurrendum est. Item quod legitime factū est papa non intēdit reuocare. Itez sententia recte lata per rescriptum pape non reuocatur. Item sentētia lata post reuocationē litterarum non tenet. Idem.

In litteris Aliquis dicit se de possessione ecclesie sue violēter eiectuz vnde petit restitui aduersarius dicit eum non fuisse canonice institutum queritur quid iuris sit. Respondetur q primo cognoscendum est de violēta eiectione q̄ de canonica institutione quia predo etiā de iure rigor debet restitui. ¶ Nota q questio spoliationis precedere debet questionez proprietatis Item petenti restitutionē non potest referri questio proprietatis nisi primo restitutione facta. Idem.

Item cum quis Aliquis dicit se de possessione sua violēter eiectum vel dicit aduesarium suum clam possessionē illā intrasse vnde petit restitui: aduersarius suus opponit ei crimē vt sic pretextu criminis repellat cum a sua intētione: queritur quid iuris sit. Respōdetur q obiectio talis nō deberet admitti: nec executio principalis cause propter hoc debet differri quia nullum crimē pōt ei opponere antequā

fuerit restitutus cum presumatur eius inimi
cus existere. ¶ Nota ꝙ petenti restitutionē
aduersarius crimen opponere non potest an
te restitutionem qꝛ presumitur inimicus.
Idem.

Conquerente

Quidam clericus. r. nomine cō
questus fuit domino pape qua
liter archiepiscopus cantuarieñ. sine iuris or
dine ipsū spoliauit ecclesia sua. papa scribit
archiepiscopo qualiter non decet honestatē
suam clericos suos spoliare beneficiis sine ra
tionabili causa quibus potius debet pater
na prouisione consulere. vnde mandat qua
tenus si est ita predicto clerico ecclesiam resti
tuat cum fructibus inde perceptis ⁊ in pace
ipsam dimittat. eidem facta vero restitutiōe
si aliquid super ecclesia predicta contra ipsū
proponere voluerit coram exonen. episcopo
ad hoc delegato cum eodē. r. poterit ordine
iudiciario experiri. ¶ Nota ꝙ nullus debꝫ
destitui vel spoliari etiā a suo prelato iuris
ordine non seruato. Itē restitui debet res cū
fructibus perceptis. Itē spoliatus non tenet
respondere de ꝓprietate donec fuerit resti
tutus. Idem.

Ex transmissa

Quidam miles petebat resti
tutionem vxoris sue que ab ip
so sua temeritate diuerterat: respondetur ei
ꝙ non debet ei restitui cum nondū eius pos
sessionē habuerit ⁊ etiam quia timet sibi per
sone periculum iminere. Mandat papa qui
busdam quatenꝰ si constiterit ꝙ predicto mi
liti prefata mulier legitime desponsata ⁊ ab
eo cognita ipsam faciant ei restitui recepta
cautione sufficienti ab ipso ꝙ ei non debeat
aliquid malum inferre. si vero ita crudelis ⁊
ita seuerus fuerit ꝙ merito de viro diffidat
cōmittatur alicui honeste mulieri custodien
da in loco vbi vir vel parentes ipsius nullā
possint mulieri violentiam inferre. Nota
quoddā speciale in ista restitutione videlicet
ꝙ debet probari proprietas scilicꝫ matrimo
niū ꝯtractum esse legitime ⁊ ꝙ eam cognoue
rit ⁊ ꝙ spoliatus fuerit. Item cum timetur
seuicia viri debet caueri vxori de impunita
te persone. Item quando capitali odio vir
odit vxorem non est ei restituenda etiā si vel
let cauere. Idem.

Cum uenissent

Archiepiscopus eboraceñ. eccle
siam do. N. concessit canonicis
sancte trinitatis ⁊ per scripturā ꝓpriam con
firmauit. Ita videlicet ꝙ post decessum. S.
clerici qui ecclesiam tunc tenebat in ius cade
ret canonicorum: ⁊ interim clericus ille aucto
ritate archiepiscopi canonicis predictis an
nuam solueret pensionem quam archiepisco
po consueuit soluere quam concessionem do
minus papa inspecto instrumento concessio
nis archiepiscopi confirmauit mortuo cleri
co predicto canonici predicti confisi de ꝯces
sione ⁊ confirmatiōe predicte sine auctorita
te archiepiscopi possessionem ipsius ecclesie
sunt ingressi: archiepiscopus qꝛ auctoritate
propria ⁊ eo non requisito possessionē ipsiꝰ
fuerunt ingressi fecit spoliari dictā ecclesiam
omnibus que clericus defunctus ibi dimise
rat ipsis canonicis. vnde canonici domino
pape de archiepiscopo sunt ꝯquesti. Respō
det papa super hoc ꝙ si canonici predicti a
prefata ecclesia viuente clerico predicto au
ctoritate archiepi ꝑceperūt ānuā pēsionē: eo
mortuo quāuis non habuerint auctoritatem
archiepiscopi viciose tamen nō sunt ingressi
possessiōem cum sit cautum in iure vt is pos
sideat cuius nomine possideat: ⁊ ideo archi
episcopus tenetur ad restitutiōem eorū qua
inde fecit asportari. ¶ Nota ꝙ ꝑ alium pos
sidet: possidere intelligitur ⁊ ita viuente cleri
co intelligebatur possidere ꝑ ipsum.

Ex conquestione

Quidam miles. E. nomiē
B. mulierē in vxorē accepit ⁊
eam maritali affectione ꝑtractans filiā susce
pit ex ea: tādē sine iudicio ecclesie a se remo
uit eandem ⁊ litteras ad iudices impetrauit

vt matrimonium accusaret de consanguini
tate sed anteq̄ mulier a iudicibus citaretur
coram diocesano episcopo virū sibi restitui
postulauit ⁊ ob hoc ad sedem apostolicā nū
cium destinauit: demū corā prefatis iudici
bꝰ cōstituta aliqñ per se aliqñ per procurato
rem ante cause ingressū ⁊ post viru3 suū sibi
restitui postulabat. Judices restitutione de
negata in principali procedere voluerunt vn
de ipsa ad sedem apostolicā appellauit: mu
lier conquesta fuit domino pape: vnde papa
mandat iudicibus quatenus si est ita mulie
ri virū restitui faciāt: ⁊ quicquid post appel
lationem factū est debeat in irritum reuoca
re. Audientes postmodū causam super con
sanguinitate debito fine terminantes eandē.
¶ Nota ꝙ restitutio semper facienda est an
teq̄ tractetur questio principalis. Jte3 quic
quid factum est post appellationem legitimā
debet reuocari.

Celestinus tertius.

Grauis Archiepiscopus
iste de quo hic fit
mentio spoliauit monachos istos
dolesis monasterij ⁊ damna alia ⁊ iniurias
irrogauit eisdē. vnde monachi grauiter sunt
conquesti domino pape Mandat papa qui
busdam quatenus si constiterit eis de ꝑmis
sis compellant predictum archiepiscopu3 re
stituere omnia que abstulit predictis mona
chis ⁊ damna plenarie resarcire: ⁊ de iniuri
is satisfacere competenter prouideant insup
fructus perceptos ab archiepiscopo a tem
pore violentie ⁊ quos percipe monachi po
tuissent si non fuissent spoliati eisdem restitui
faciant vniuersos. ¶ Nota ꝙ spoliati plena
rie sunt restituendi ad omnia que amiserunt
⁊ cū fructibus pceptis ⁊ que pcipi potuerūt.

Honorius tertius.

Olim causam Qui
dam
humiliati olim impetrauerunt ab
episcopo terdoñ. vt hospitale ⁊ oratoriū con
struerent in loco caluentie: ⁊ eis quasdā pos
sessiones concessit sub ea condictione quod
nomine episcopi terdonensis. oratorium ib
dem ⁊ hospitale construerent ⁊ tres solidos
nomine census eidē episcopo soluerēt annua
tim: ⁊ ille qui eidē loco preficeretur inuestitu
ram ab eodē episcopo perciperet ⁊ pro se ⁊
fratribus suis eidem ⁊ successoribꝰ suis obe
dientia3 faceret manualem epo retinente ni
hilominus dominiū loci ⁊ sic fuit multis tem
poribus obseruatum. postmodum magister
militum templi ad eandē domū aspirans ip
sos fratres adeo circūuenit ꝙ ꝑter cōscientiā
epi: se ⁊ sua in manibus eius tradiderunt ea
tamē conditione apposita si episcopo ⁊ capi
tulo terdoneñ. complacerent: sine quorum as
sensu se nihil posse facere asserebant ⁊ magi
ster conditionem acceptauit apposita3. Ma
gister statim accessit ad locum ⁊ omnia que
ibi inuenit asportauit. Episcopus hoc intelli
gens ad domum illam accessit ⁊ quos inue
nit ibi ad custodiam domus a magistro di
missos eiecit ab ea vim vi: fm ꝙ iura per
mittunt quo facto ad petitionem dicti magi
stri causa fuit quibusda3 abbatibus commis
sa cora3 quibus petebat dictus magister di
ctam domum sibi restitui qua ipsum episco
pus spoliauerat lite contes. ⁊ testibus recep
tis hinc inde iudices causam ad sedem apo
stolicam remiserunt. dominus papa diligen
ter examinato negocio intelligens dicta3 do
mum eidem magistro traditam fuisse sub cō
ditione: ⁊ ꝙ nullum preiudicium iuri episco
pi ⁊ canonicorum sit irrogatum ex eo ꝙ ma
gister ignorantibus episcopo ⁊ canōicis pos
sessionē accepit: sciens domum illa3 ad illos
pertinere precipue: quia quācito illud sciue
runt repulerunt vim vi: ⁊ quia idem magi
ster preter conscientiam episcopi ⁊ capituli
possessionem accepit: quos suspicari debue
rat sibi questionem moturos procuratorem
episcopi ⁊ capituli ipsoru3 nomine ab impe
titione ipsius magistri nomine domus militie
templi quo ad faciendam restitutionem quā
petebat absoluit: tamen si episcopus ⁊ capi
tulum incurrerent offensam ipsius magistri
defendendo ius suum modu3 excedendo sa
tisfactionem debitam eidem exhibere procu
rent. ¶ Nota ꝙ qui possidet sub conditione

non dicitur possider: ⁊ ideo competit ei resti tutio si deijciatur de illa possessione. Item vim vi incontinenti vel quācito intelligit viz illatam repellere licet. Item non fit preiudi cium domino si eo ignorante alius possessio nem accepit: quo minus illum expellere pos sit cum hoc sciuerit. Item vim vi repellere li cet: cum moderamine inculpate tutele: ⁊ qui modum excedit tenetur. ¶ Dic tu ꝙ talis nō punietur de occiso sed vt culpabilis arbi trio iudicis ſm bal. in. c. i. de pace tenē. alle gat io. an. in. c. significauit. de peni. ⁊ remis. in nouel. ⁊ in addi. spe. in ti. de homi. in fine vbi refert opertū de bobio talē questionem disputasse p. l. i. C. vnde vi. ⁊ p hoc. c. q̄ iu ra hoc nō pbant ſm ludo. ro. singulari quar to qui allegat glo. in. l. si adulteriū. cū icestu. §. impatores. ff. de adul. Bal. in. l. vt vim. ff de iusti. et iure. Sali. et ibi glo. in. l. quoniā C. de iu. publi. tex. in. l. i. §. fi. de sicca.

Idem.

L Itteras tuas In presentia bituriceñ. archidi aconū inter. v. mulierem ⁊ .b. vi rum eius quedam causa matrimonialis ver tebatur corā quo mulier petebat separari a viro cui se quarto gradu consanguinitatis proponebat esse coniunctam: ⁊ hoc inconti nenti probare volebat: vir autē petebat pri us illam sibi restitui que ab eo sua temerita te diuertit: pars mulieris viri seuiciā allega bat propter quod non erat restituenda mari to: post petijt archidiaconus a domio papa vtrum restitutio sit indulgenda aut neganda quando aliquis gradus consanguinitatis op ponitur in quo sedes apostolica dispensare non potest nec etiam consueuit ⁊ probatiōes sint incontinenti parate: quesiuit etiam si idē esset si gradus dispensabilis impedimentum dispensabile allegetur ⁊ probationes simili ter sunt parate. Respondet papa dicens ꝙ circa solutionem proposite questionis diuer se sunt sententie diuersorum: quidam dicunt restitutionem faciendam. Alij contrarium as seuerant: alij mediam viam eligunt dicentes quandoqꝫ faciendam quādoqꝫ denegandā: primi iuuari videntur per decretalem Lucij pape supra eodem capitulo Ex conquestiōe cuius sententia ⁊ verba hic ponuntur. Sed contra istos videtur obstare periculum ince stus: sed ipsi respondent timorem illum va num esse: quia ⁊ si restitutio sit obtenta qui consanguinitatis habet noticiam: nec debet exigere debitum nec contra conscientiam eti am soluere: alioquin peccat mortaliter sicut ille super cuius copula nulla questio moue tur nec reddere debet nec exigere si habet cō sanguinitatis noticiam secundi: iuuari vidē tur per decretalem clementis cuius verba ⁊ sententia hic ponitur que est supra de ordie cognitionum intelleximus cum in multis ca sibus differat restitutio vltime opinioni la tis videtur congrue adaptari vt in gradibꝰ diuina lege prohibitis restitutio denegetur. Sed in gradibus humana constitutione p hibitis sit cum effectu restitutio indulgenda in quibus potest dispensari sicut beatus gre gorius ⁊ multi alij dispensarunt: vnde non peccat qui ad mandatum ecclesie debitum reddit in talibus gradibus sed in alijs gradi bus diuina lege prohibitis non potest dispē sari. Dominus papa nullam de premissis opinionem reprobare ad presens intendit: tamen decretalis lucij pape refertur ad pos sessorium clementis vero ad petitorium. ¶ Uerumtamen cum mulier habeat notici am consanguinitatis precipue in gradibus diuina lege prohibitis. Non potest sine mor tali peccato viro carnaliter commisceri: fru stra adiudicaret in tali causa restitutio spoli ato cum illa contra deum ⁊ contra conscien tiam non debeat iudici obedire: sed potius excommunicationem humiliter sustinere: et sic esset quasi perplexa: quia propter senten tiam ecclesie debet reddere debitum: ⁊ pro pter conscientiam reddere non debet: ⁊ sic v trique loquens pararetur: cum inter se carna liter coniungi non possint nec alteri licite co pulari propterea melius videtur quod cum opponitur consanguinitas et maxime in gra

dibus diuina lege prohibitis et probatio nes offeruntur incontinenti parate in omni bus adiudicanda enim est restitutio preter quam ad carnalem copulam. ¶ Et ad ma iorem cautelam iuramentum recipi debet ab ipa q talis obiectio maliciose non fiat p cipue si fama consentit quousq; auditis pro bationibus causa terminetur. Si vero non habeat probationes incontinenti paratas: sed dilationes petat: quia presumptio e con tra eam: que sua temeritate recessit a viro ad restitutionem plenariam est cogenda ec clesiastica censura: quam debet humiliter sustinere: donec probationes offerat para tas: 7 tunc absolutione petita procedatur s3 q est premissum in illo mandato interi3 sibi facto. Si vero tanta sit viri seuicia: vt ei nō possit secure caueri non solum non debet ei restitui: sed potius debet ab eo remoueri: alioquin sufficienti cautione puisa si fieri po test coniunx ante cause cognitionem est resti tuenda marito. ¶ Nota q potius deb3 qs sequi conscientiam q sententiam ecclesie. Itē cum probatōnes incontinenti sunt para te non est restitutio: quo ad carnalem copu lam facienda Item cum presumptio est con tra aliquem q malitiose opponat exceptio nem: iuramentum debet prestare q malitio se eam non opponat. Item ppter seuiciam viri vxor non potest caueri: restitutio nō est facienda.

Idem

Ex partem. Qui dam ciuis Senensis habebat quādā neptem suam infra pubertatem costitutum. M. nomine voluit eam copular in matrimonio filio. b. ciuis Senensis. non dum septem annorum 7 traduxit in domu3 eiusdem: sed ipsa postquam ad nubiles an nos peruenit: noluit ratum habere: quod a patruo suo fuerat inchoatum: 7 de domo il lius recessit postulans a Senensi episcopo li centiam contrahendi cum alio. Episcopus citauit partes ad presentiam suam: mulier per pcuratorem suum petebat possessiones 7 res alias datas pro ipa nomine dotis sibi restitui ps altera petebat restitutionē m. eri illā afferens per pcuratorem causam agere non posse sed debebat personaliter interesse Episcopus super hoc dubitans consuluit dominum papam. Papa respondet q non est dubium quin ipa mulier q̄uis sit minor possit causam matrimonij per pcuratorem tractare 7 pars alia restitutionem mulieris postulare non potest: cum nullo commodo iuris seu possessionis fuerit destituta: quia per talem reductionem: quam non precesse runt sponsalia vel consensus legittimus: nec etiam subsecuta fuerunt: nullum obligatoriū vinculum contractum fuit inter eos. Unde mandat. Quatenus si est ita non obstantib9 exceptionibus predictis audiat que partes hinc inde duxerint pponenda: 7 quod cano nicum fuerit appellatione remota decernat. ¶ Nota q minor vigintiquinq3 annis ma ior duodecim vel quatuordecim in causa matrimoniali censetur maior 7 per se: 7 per pcuratorem causam tractare potest. Item in tali restitutione petenda necesse est proba re ius matrimonij 7 possessionem corpora lem scilicet carnalem copulam ad hoc vt de tur restitutio. Item ista possessio non proce dit sine iure. Ite3 qui intendit contrahere matrimonium: nec possit prohibente etate: nec etiam sponsalia contrahit

Cum ad sedez

Inter hospitalarios ierosoli mitāos ex pte vna 7 episcopu3 cumanum ex altera vertebatur questio sup ecclesia et hospitale de mōte citano que cō missa fuit abbati de actoñ: vt audiret om nia tam ad possessorium q ad petitoriu3 in debitum pertinentia: que pars vtraq3 duce ret proponenda: 7 causam ipsam sine debi to terminaret: coram quo petijt procurator hospitalis ecclesiam 7 hospitale pdicta cu3 possessionib9 7 ptinentijs suis q̄ tenebat eps sibi restitui dicēs illa ad hospitale ierosol.

de iure spectare: et quod ipa diutius posse disset possessorium solummodo intentando. ¶ Ad que respondet pcurator epi se nec scire: nec credere supradicta ab hospitalariis possessa vel ad ea aliquatenus pertinere. Sed epus tenebat predicta tanquam in sua diocesi constituta. lit. contesta. ad pbandam intentionem suam pars vtraque testes produxit: ab bas examinato negocio: condemnauit pcuratorem epi ad restitutionem omnium predictorum. pars epi ad sedem apostolicam appellauit a sententia illa: pcuratores vtriusque ptis apparuerunt in presentia pape qui cam examinauit eandem: et videbatur per testes pbatum: quod nuncius episcopi cumani abstulerit cruces hospitalariis inhibendo eisdem: ne ad supradictam ecclesiam et hospitale redirent: et quod episcopus predicta omnia possidebat. vnde pcurator hospitalariorum petebat dictam restitutois sententiam confirmari respondebatur ex parte epi quod et si forsitan sit ostensum: quod nuncius epi predicta fecisset: non tamen fuit pbatum quod de mandato epi illud factum fuisset: Papa considerans acta prioris iudicii: quia constare non potuit per dicta testium vel confessiones partium vel etiam p instrumenta vel per euidentiam facti: quod cumanus eps spoliauerat hospitalarios: vel mandauerit spoliari vel ratam habuerit spoliationem: pnunciauit in questione predicta interdictum. vnde vi locum nullatenus habuisse cassando sententiam restitutionis latam a pdicto abbate licet aduersa pars diceret quod p sententia iudicis esset presumendum quod ex aliis causis potuit animum suum informare. ¶ Nota quod interdictum vnde vi non datur nisi contra illum qui spoliauit vel mandauit vel ratum habuit spoliationem: quis familia spoliauerit: et ideo inepte fuit ppositum istud possessorium contra epm. ¶ Nota quatuor modos pbandi per testes: instrumenta: confessiones: et p euidentiam facti. Item a sententia sup possessorio appellatur licet in legibus contrarium caueatur qualiter ille leges intelligantur debet Inno. in glo. que incipit sic patet in fine. Idem

Olim nobis Eps oneten. spoliauit epm zamoren. quadam pte diocesis sue. Mandat papa quibusdam iudicibus: ut ipsi compellerent epm oneten. ad restitutionem diocesis zamoren: quam tenebat cum fructibus vnde pceptis eps onete. coram iudicibus pponebat: quod cum ipse spoliatus esset a rege epatu suo non debebat nec poterat ad hoc compelli: cum nihil haberet quod restituere posset: nisi primo ad epatum suum fuerit restitutus taliter ut restituere possit quod pcepit de fructibus alienis. iudices sup hoc dubitantes consuluerunt dominum papam: et ipse rescribit eisdem dicens: quod inanis est actio quam excludit inopia debitoris mandans eisdem: ut non prius compellant epm oneten ad restitutionum fructuum quam ipse taliter fuerit restitutus ut restituere possit: quod pceperit de fructibus alienis. ¶ Nota quod contra eum qui non habet restituat: non cpetit beneficium restonis cum effectu quamdiu ad pinguiorem fortunam non peruenerit ro redditur in littera: quia inanis est actio et cetera. Idem

Olim inter Inter epm pisien ex vna parte et quendam abbatem sue diocesis: ex altera questio vertebatur sup possessione iur parrochialis: vel quasi in parrochia de monte quo iure dicebat se eps spoliatum. vnde petebat restitui ad ius parrochiale in pdicta parrochia contra dictum abbatem ad pbandam suam intentionem inducebat quandam sententiam: quam tulerat in populum dicte prochie ppter quam aliquot diebus populus abstinuit a diuinis volens p hoc pbare se fuisse in possessione iuris prochialis ipsius prochie: dominus papa examinato negocio considerans quod ex eo solo quod populus dicte prochie timore sententie dicti epi p aliquot dies abstinuit a diuinis nullam possessionem iuris prochialis fuerit assecutus: nec aliquo modo pbauit quod eo tempe quo ptulit sententiam ipam possessionem iuris prochialis habere

in populo dicte parrochie: vel prius etiam habuisset. vnde restitutionem dicto episcopo adiudicare non potuit cum non probauerit se possedisse: nec spoliatum fuisse.
¶ Nota quod qui petit restitui debet probare se possedisse et spoliatum fuisse. Item licet quis obseruet sententiam timore ipsius a non suo iudice latam ex eo nullam possessionem acquirit probatio ipsius Idem

Saepe contingit

In iure ciuili cauetur: quod beneficium restitutionis contra spoliatorem tantum datur. vnde contingit aliquando quod spoliator transfert in alium: rem illam quando alium spoliauit et sic spoliatus non potest petere restitutionem contra possessorem: qui non spoliauit. vnde oportet ipsum intentare contra possessorem iudicium proprietatis: sed propter difficultatem probationum amisso commodo possessionis spoliatus amittit proprietatem: quod statuit concilium vt non obstante iuris ciuilis frigore: si aliquis de cetero scienter rem talem receperit cum spoliatori succedat in vicium contra huiusmodi possessorem succurratur spoliato per beneficium restitutionis: quia non multum interest quo ad periculum anime iniuste detinere aut inuadere alienum. ¶ Nota iuris rigorem non esse seruandum in casu isto propter vicium successionis.

Pisanis

Pisani occupauerunt quedam castra episcopi lucani propter quod orta fuit discordia inter lucanos et pisanos: et quia pisani non restituebant castra illa episcopo lucano: de mandato domini pape excommunicati fuerunt: demum cum diu stetissent in excommunicatione petiuerunt absolui a domino papa parati stare mandatis ecclesie. vnde papa quendam subdiaconum suum pro nomine misit ad eos dans eidem in mandatis: ut ecclesie lucane restitueret plene ac libere possessionem: quam in quibusdam castris constabat ecclesiam habuisse: sicut tempore mote discordie habuerat: et super ea de qua dubietas orietur: sufficienti cautione recepta quod predicti pisani coram domino papa iuri parerent excommunicationis sententias in eos platas pro occupatione castrorum relaxaret. post contentiones multiplices dicebant pisani: quod per episcopum lucanum stabat quo minus restitutio fiet iuxta mandatum domini pape vnde petebant quatenus subdiaconus predictus sententias predictas relaxaret. Ipse receptis cautionibus quod iuri parerent coram domino papa sententias relaxauit easdem. Episcopus propter hoc reputans se grauatum ad sedem apostolicam accessit impugnaturus processum predicti subdiaconi: auditis allegationibus partium dicit dominus papa: quod in mandato suo duo continebantur vt videlicet postquam constabat lucanam ecclesiam habuisse tempore mote discordie prius restitueretur eidem: et ut eiusdem possessionis restitutio fieret plene ac libere: sicut eam habuerat tempore mote discordie quorum primum refertur ad factum alterum refertur ad modum. vnde licet in facto formam mandati subdiaconus adimplere nequerit vt pisani dicebant: quia non poterat facere episcopo restitui possessionem castrorum: de qua non constabat eidem: nec etiam possessio affictuum et pensionum poterat episcopo restitui ut ipse dicebat: quoniam non fuerat spoliatus: tamen peccatum fuit in modo quod subdiaconus debuit facere ut pisani possessionum pensionum et affictuum dimitterent episcopo plene ac libere sicut ipse habuerat tempore mote discordie: quam possessionem confitebantur pisani episcopum habere in castris predictis et hec esse non poterat nisi pisani castra illa omnino dimitterent: quia illis tenentibus castra predicta: in quibus habet affictus et pensiones ea plene ac libere habere non poterat sicut habebant quando pisani castra eadem non tenebant. quia in potestate pisanorum erat episcopum admittere vel repellere: hiis ergo consideratis dominus papa processum subdiaconi ante dicti iudicabat irritum et inanem
¶ Nota quod forma mandati diligenter seruanda est: et qui contra facit irritus est processus. Item qui instituitur plene ac libere debet re

stitui et in pristinum statum reponi.

De dolo et contumacia. rubrica. Alex. iij.

A Dhoc Reus vocatus ad iudiciũ non venit contumax ẽ iudex ꝑpter ↄtumaciam rei pronunciat actorem mittendũ esse i possessionẽ rei petite cã rei fuãde sꝫ ꝑpter potẽtiã rei siue dolũ nõ pt nãcisci possessionẽꝫ tandem iminente fine anni reus ne possessionem post annum amittat offert cautionem standi iuri queritur hic cuius modi pena sit puniendus qui non paruit iussioni iudicis. Respondꝫ papa ꝙ in ecclesiasticis ꝑsonis et negocijs rigor iur̃ nõ requiritur. sed vt iusticia ꝑpter hoc ꝙ iudici non paruit nõ ꝑclitetur admitti debet reus: cum per cautionem standi in iudicio se astringit. ¶ Nota ꝙ rigor iure non ẽ fuandus ſm canones: et precipue vbi ius actoris non ẽ factum deterius. Ideꝫ

E Xlitteris Inter monachos de eroll ex vna parte et canonicos lincoñ. ex altera: questio vertebatur super quibusdã ecclesijs de. v. et. m. cã ad petitõeꝫ monachoꝝ cõmissa fuit iudicibus: canonici legittime citati se cõtumaciter absentarunt iudices lꝫ monachi ꝑpter ↄtumaciam canonicorum mittendi essent in possessionem rerũ petitarum. possessionem dictaꝝ ecclesiaꝝ sequestrari fecerunt: vt saltem affecti tediũ venirent ad iudicium: tandem dum monachi peterunt ecclesias sibi restitui: responderunt canonici auctoritatem iudicis expirasse pro eo ꝙ causa illa alijs erat ↄmissa: super in litteris posterioribus nõ fiebat mẽtio de prioribus: nec nomina ecclesiaꝝ que ↄtinebant in prioribus lr̃is exprimebantur. sed indiffinite dicebatur: sup quibusdam ecclesijs iudices super hoc dubitantes ↄsuluerunt dominum papam qui cum dolus et fraus alicui patrocinari non debent mandat quatenus i causa ꝓcedant ſm tenoreꝫ prioꝝ lr̃aꝝ nõ obstantibus posterioribus ↄdemnantes canonicos in expens̃ ipis monachis: quas propter hoc fecisse noscuntur. ¶ Nota ꝙ qui maliciose trahit aliũ ad iudiciũ in expẽsis dꝫ ↄdẽnari aduersario. Item dolus et fraus nõ debent alicui ꝓdesse sed potius obesse. Itẽ generales non reuocant sp̃ales. Idem

C Ausamque Inter f. r. r. filium agathe vertebatur questio: de natiuitate ipsi⁹ agathe occasione successiõis causa natiuitatis commissa fuit ad petitionem ipsius. r. tandem. f accessit ad papam et fecit vnuꝫ de iudicib⁹ remoueri: quia dominus erat ipsius. r. et alterum subrogari loco illius aditiens ꝙ iste. r. de anglia recesserat maliciose. vnde mandat papa iudicibus ꝙ dictum. r. debeant legittime citare ad presentiam suam: et si cõtẽserit accedere vel iudicio illoꝝ parere si absentauerit se citent ꝓcuratorem suum: si aliquem dimisit et siue venerit: siue non venerit recipiant testes et sententiam ꝓferant: ſm formam sibi traditam: si vero nullum ꝓcuratorem dimisit fiat deñciatio legittima ad domum ipsius. r. quo facto ꝓcedatur ad testiũ receptionem: et ad sñiam vt dictum est.

¶ Nota ꝙ quilibet tenetur admittere ꝓcuratorem qui se absentat. Item citatio faciẽda est od domum absentis et si non defendatur ꝓceditur contra ipm̃. Item contra actorem absentem contumaciter recipiuntur testes lite non contestata: et fertur sententia: et in isto eorum loquitur. hec decretalis cum actor est absens et reus presens. Urbanus tertius.

P routnobis Quidaꝫ vocatus fuit ad iudiciuꝫ dato sibi libello contumaciter recessit a presentia iudicis tandẽ rediẽs iurauit ꝙ coram eis iuripareret die sibi prefixo presentauit se coraꝫ iudicibus. Et dum crederetur respondere libello pretextu aduocati quem non habebat respondere solita malitia recusauit. tandem dũ actor istaꝫ vt r̃ndeꝫ iterrogat⁹ fuit quot annis decias de qbus ↄtẽtio erat ꝑcepissꝫ.

Respondet q. xl. annis decimas de quibus erat cõtentio percepisset variisq; postmodũ excusationibus vtens in vocem ap. prupit et contumaciter iuramento contempto recessit dubitauerunt iudices vtrum per talem interrogationem et responsionem contestatio litis facta esset: et qualiter esset pcedendum contra ipm papa respondet q ad conuincendam maliciam eius semel vocent eum ad presentiã suam: et si venerit pcedant in causa q si vẽire noluerit cum lis ctest. sit. si liquet de causa vel liquere possit possessionem adiudicent actori suata dumtaxat questione pprietatis absenti. ¶ Nota dilatõem dandam ad conuincendam maliciam. Jtem lit. ctest. reo absẽte potest ferri snia. Inno. iii.

Finem litibus

Quidam malitiose fundata intentione actoris vt negociũ differetur: opponebant exceptiões pemptorias: papa volens obuiare malicie istorum presertim cum de beneficiis ecclesiasticis litigat statuit ut postquam aliquis intentionem suã pbauerit si altera legittimam exceptionem opponat quam nolit: aut nõ possit incõtinenti pbare: si defecerit in pbando cdemnetur alteri parti in expensis ppter hoc factis ab eo tempore quo recepit inducias ad excipiendum pbandam. et si soluendo non fuerit: aliter ad arbitrium iudicis puniatur: ut hoc timore perterritus in grauamen alterius: falsas exceptiones opponere nõ presumat. ¶ Nota q qui deficit in exceptione peremptoria pbanda: fundata intentione actor debz i expensis cdemnari. Jtem ad arbitrium iudicis punitur q expẽsas soluere nõ põt. Jtem exceptio pemptoria potest opponi publicatis attestationibus. Idem.

Cum dilecti

Quidam electus fuit in epm leodiens. archid. et quidã canonici eiusdem ecceẽ opponebãt se huic electo ppter qd nunciĩ ipius electi p se et aliis accesserũt ad papã archid. p se et aliis opponebãt quedam crimina ctra electum p que intendebant eum repellere tanq indignũ: sup his mãdauit papa ingri tandẽ q ps archid. qdã grauamina inferebat electo: appellauit ad sedez ap. sed appellatõem suam nõ fuit psecutus per idoneos pcuratores altera pte eam psequẽte. ppter quod orta fuit suspitio ctra ipz electũ. vnde papa mandauit eidẽ ut ad certum terminũ per se vel sufficientẽ pcuratorez ad pñtiam suam accederet sup pdictis respõsurus: q terminũ pemptorium assignauit alioquin qñtum de iure possz pcederet contra ipm aduersarii ipsius expectauerunt ipm in curia vsq; ad terminũ ipm. sed ipe quendaz simplicem nũcium tantũ cũ suis lris excusatoriis destinauit. dicebat enim q tarde nuncium recepat. vnde nõ poterat: tamẽ ppter breuitatem termini tũ pp viarz discrimia se ad pñtiam suam pñtare. Sz ctra ista sic respondebat q sicut miserat excusatorẽ: ita dirigere poterat responsalẽ: cũ ei nõ fuissz iniũctũ vt ad cãm in ppria psona veniret. Preterea cũ mãdatur alicui vt ad certũ terminũ se iudici repñsentet: duo intelligũtur mãdari vt ad iudicem veniat: et ad diem sibi statutũ accedat. vnde si non potest venire ad diem statutũ nihilominus p9 terminũ venire tenetur ad iudicez sicut cum mandatur alicui vt ad certum diem rem certã psoluat: nõ iõ erit liberatus a debito si non soluat die data: immo post terminũ ad soluẽdũ dz cõpelli elapso iam die. vnde dominus papa quia dictus electus: nec venerat nec sufficientem nunciũ miserat ad diẽ statutũ: nec post diutius expectatus: quia excusauerat moram suam et calores estiuos et insidias formidabat reputauit illũ contumacem. vnde cõdemnauit illum ad expensas alteri pti quas fecerãt ab eo tempore quo ipm expectare incepti. ¶ Nota q cum aliquis citatur vt ad causã veniat vel mittat pcuratorẽ non sufficit mittere excusatorem. sicut enim mittit excusatorem sic potuit mittere pcuratorem. Jtem cõtumax in expensis cdemnatur a tempe cõtumacie. Jtẽ cum crimen in modũ exceptõis obiicitur potest pcurator interuenire. Idẽ

Quam olim Quidaʒ
cleric⁹.d.no
mine accessit ad sedē apostolicam
cū multis lr̄is p̄latoꝝ ibernie quas presenta
uit domino.c.ɔtinentes ꝙ idē.d.electus eāt
in ep̄m roseñ:⁊ cū nullus apparʒ q aliqd ꝓ
poneret ɔtra ip̄m:dominus papa fecit ipsuʒ
episcopum ɔsecrari.postmodū.f.⁊.g. mona
chi ad.d.c.accesserūt ꝓposuerunt a canoni
cis ecclesie roseneñ.electos:⁊ ꝙ dcūs.d.per
falsas lr̄as se fecerat ɔsecrari . vnde.c. cām
ɔmisit quibusdā:ut de forma elcōnis illius
d.veritatem inquirerent ⁊ si canonice elcūs
fuit:faciant illū pacifica possessiōe gaudere:
alioquin cognoscāt de electōe dictoꝝ mona
choꝝ:cōfirmantes quā canonicā inuenerit:
altera infirmata iudices citauerūt illū.d ter
tio:sed noluit comparere.vnde ipi ceperunt
cognoscere de elcōibus dictoꝝ mōachoꝝ: ⁊
elcōem.f.cōfirmauerūt. Interim dictus. d.
ad se.ap.accessit ⁊ sup quibusdam grauami
nibus ⁊ iniurijs ɔtra.d.f.⁊ quosdam alios
lr̄as impetrauit:postmodū dictus.f.ad dn̄ʒ
Inno. accedens lr̄as predictoꝝ iudicum p̄
sentauit eideʒ continentes qualiter in electio
ne ipius fuerat ꝓcessum dominus papa vo
lens adhuc misericorditer agere cū illo.d.ut
eius malicia ɔuincatur remisit istum.f.man
dans quatenus nō obstāte ꝙ eius electio fu
it cōfirmata adhuc inquirāt de electione ip
sius.d.ſm ꝙ in lr̄a ɔtinetur in fine dicit ꝙ si
ille.d.non venerit āno elapso.d.f. faciant in
ep̄m cōsecrari. ¶ Nota ꝙ ꝑꝑ maliciā alicu
ius ɔuincendā citari debet ex abundanti.

Idem.

Ueritatis Quidam
canonici curi
enses denunciauerunt ep̄m suū de
dilapidatione homicidio odio incestu ⁊ ali
is criminibus de quib⁹ erat publice infama
tus.vnde papa cām sup hijs primo commi
sit ep̄o tridentino:⁊ abbati mōtis sancte ma
rie ⁊ cuidam preposito inhibendo eidem:ne
de rebus ecclesie aliquid alienare p̄sumat.se
cundo cōmissa fuit cā ep̄i luxieñ.⁊ abbati ⁊
p̄posito p̄dictis. Sed dictus ep̄s coram pri
mis iudicibus vocatus per cōtumaciā veni
re ɔtempsit.vnde ipi ab officio ⁊ beneficio
suspenderunt eundeʒ:postmodū citatus a se
cundis iudicibus ɔparuit corā eis⁊ friuolā
excusatiōem p̄tendens solita malicia noluit
star̄ iuri cum canonicis p̄dictis:ꝓpter quod
papa ɔfirmauit suspensionē a primis iudici
b⁹ factā. Tertio loco ɔmissa fuit cā ep̄o cui
nano ⁊ cuidam abbati ad supandā maliciā
ipsius ep̄i:qui citatus ab ip̄o ep̄o nec venit:
nec misit responsalem. vnde ipi tulerunt sen
tentiam excōmunicatiōis in eundem recipiē
tes testes.ſ.ꝙ a domino papa receperant in
mandatis ꝑ quos quod lʒ retineri fuit ꝓba
tum. Iudices cām ⁊ ꝓcessum ipius cāe r̄mi
serunt ad papam.vnde ipe cōsideratis p̄dic
tis:videns ordinem iudiciarium in hoc scō
fuisse seruatum cōsiderans etiam ꝙ post sen
tentiā in se datā celebrare p̄sumpsit in nomi
ne domini cum apostolo volens obedientiā
omnem vlcisci tulit sniam ꝑpetue depositio
nis in ip̄m ep̄m:lʒ absentem priuans euʒ ab
omni pontificali ⁊ sacerdotali officio : sine
spe restōis reuocando in irritum:quicqd de
rebus eccē alienare p̄sumpsit post inhibitio
nem sibi factam per apostolicam sedem : ⁊
post suspensionem ⁊ excōmunicatōem latuʒ
in ip̄m. ¶ Nota ꝙ in cā denūtiationis lit.n̄
ɔtestata ɔtra ɔtumacem fertur snia depōis.
Item ꝑ denūtiatiōeʒ aliqs depōitur:sʒ hoc
fuit ꝓpter magnitudinem criminis homici
dij:⁊ quia celebrauit excōmunicatus.

Idem

Contingit Aliquis
citatus ad
cām cōtumaciter se absentat iudex
ꝓpter ɔtumaciam absentis adiudicauit pos
sessionem actori rei seruande causa. Sed ꝓ
pter potentiam rei siue dolū actor ifra annū
rem custodiendā nācisci non potest vel acq
situm amittit ⁊ sic ſm quosdam post annum
non efficitur verus possessor ⁊ reus de mali
cia sua ɔmodum reportet:ne ergo ɔtumax
melioris ɔditionis ꝙ̄ obediens existat statu
it ɔcilium de canonica equitate: vt in cāu p̄
misso actor anno elapso verus efficiatur pos

sessor. ¶ Nota ꝙ ille qui nō possidet fictiōe
iuris ⁊ ꝓpter dolū alterius possidere intelli
gitur ita ꝙ anno elapso iuris est possessor
Itē ꝯtumax puniri debet. Grego. ix.

VEnerabilis Inter archie
piscopū bituricen̄. ⁊ archiepm̄ bur
degalē. questio vertebatur de iure primatie
ad petitionē bituricē. Mandauit papa bur
degalen̄. vt ad initium proxime quadragesi
me perēptorie ad presentiā suā p se vel pcu
ratorē idoneū accederet responsurus dicto
archiepiscopo responsurus dicto epō bituri
cēsis sup iure primatie quod se ꝓponit hēre
in ꝓuincia burdegalē. ad litē ꝯtest. ⁊ ad alia
oīa que ipsi cause fuerint necessaria: ⁊ insup
mādat quibusdā vt ad eūdem terminū sup
forma premissa ⁊ peremptorie citēt eūdem:
⁊ si non poterit inueniri ad ecclesiaȝ trine ci
tationis edictū publice ꝓponi faciāt. ¶ No
ta ꝓcuratorē talē mittēdū qui possit litē con
testari ⁊ alia oīa necessaria cause expedire.
Itē si aliquis nō inuenit ad locuȝ vbi habi
tare consueuit trine citationis edictum debȝ
ꝓponi ⁊ vltimū ꝑemptoriū.

De eo qui mittitur in possessionem causa
rei seruande. Rubrica.

Alexander tertius.

COnstitutis Prior ⁊ canonici ð guisebu
ren̄. habebat questionē cum
preposito de beril. super ec
clesia de lamēto: Ad petitionem prioris cau
sa cōmissa fuit quibusdā iudicibus. Sed q̄a
p̄positus ꝯtumax fuit missi fuerūt prior ⁊ fra
tres in possessionē ecclesie predicte: causa rei
seruande infra annū prepositus non recupa
uit possessionē vnde anno elapso ptes acces
serunt ad papā: in cuius p̄ntia sup possessiōe
p̄dicte ecclesie fuit aliquādiu dispēsatū. Tā
dem per confessioneȝ vtriusqȝ partis cōstitit
pape ꝙ licet in possessiōe causa rei seruande
dicti prior ⁊ fratres fuerūt inducti altera ps
infra annū nō p̄stitit cautionē standi iuri licȝ
volūtatē habuit: ⁊ ipsi parati fuerant eā reci
pere: vnde papa adiudicauit possessionē di
cte ecclesie dictis fratribus saluo iure ꝓprie
tatis ipsi preposito. Nota ꝙ nō sufficit in ca
su isto volūtas sine facto. Itē qui nō recupe
rat possessionē ꝓpter cōtumaciā cōmissā īfra
annū: post annū nō recupat ip̄am tamen de
ꝓprietate auditur. Clemēs tertius.

CUm sicut Inter ab batissam et
ꝯuentum sancte trinitatis ex parte
vna ⁊ .p. subdiaconū ex altera: corā abbati
bus taurien. ⁊ de cornen̄. ⁊ archidia. curien.
iudicibus delegatis super ecclesia de capith
questio vertebatur ꝓpter cōtumaciā .p. sub
diaconi: iudices miserūt moniales in posses
sionē rei petite cā rei seruāde. Sed cuȝ hoc
ad subdiaconi noticiā peruenissȝ: ad archidi
aconū p̄dictū accessit offerēs ei stādi in iudi
cio cautionē: quoniā abbas de corinth. ꝓfe
ctus in angliā: ⁊ abbas taurien̄. viam fuerat
vniuerse carnis ingressus possessionē īfra an
nū nō potuit obtiere. vn̄ dict᷒. p. p᷒ ānū acces
sit ad pa. petēs sup hoc sibi ꝓuideri cuȝ per
ip̄m nō steterit quo minus possessionem rcu
perauerit infra annum. Mandat papa qui
busdam quatenus si ē ita recipiāt ab eo cau
tionē standi iuri ⁊ ei restituant possessionem
nō obstante eo ꝙ ānus ē elapsus: si p eū non
stetit quo minus infra annū ⁊ possessionem
recepit ⁊ dederit cautionē. ¶ Nota ꝙ si p
me nō stetit quo minus facio quod debeo nō
est mihi imputādum. Itē si nō possuȝ ha
bere copiā iudicis nō currit mihi tempus an
nale. Innocētius tertius.

CUm uenissent Abbas sancti angeli cām hēbat su
per quadā possessiōe ꝯtra .p. galen̄. legat᷒ illi
us ꝓuincie cām illā ꝯmisit quibusdā iudici
bus sȝ ius ⁊ bonam consuetudinē illi᷒ terre
terminādā: sȝ cū iudices vellēt ꝓcedere tātū
s̄m ius prefatus .p. se. ap. appellauit: sed iu
dices nihilominus pteȝ aduersā in possessio
nem rerum petitaꝝ causa rei s̄uande mitti
decernunt. ita ꝙ si vsqȝ ad annum ⁊ diem
p̄staret cautionē iudicio sisti ⁊ parti alteri.

30. libras restitueret p expēsis reciperet pos sessionē eandē postmodū legatus ille recessit ⁊ alter legatus infra annū terrā illam ē igres sus: corā quo dictus. p. obtulit cautionem standi iuri: ⁊ possessionē sibi restitui postula uit paratus restituere expēsas vsqз ad. vi. li bras. Sed abbas volebat tantuз. xxx. ⁊ sic annus elapsus est: vnde qō ista ad dn̄m pa pam est delata: corā quo hec ⁊ alia ꝓposita fuerūt: dominus papa decreuit illū. p. i pos sessionē reducendū: prefata cautiōe stamens vt si cōsuetudo quā allegabat laudabilis fu it ad expensas restituēdas nō compellat̄ qa ex hoc apparet ꝙ bene appellauit: si vero cō suetudo laudabilis nō fuerit appellatio non tenuit. vnde ad moderatas expēsas restituen das abbati quas cōstiterit ipm̄ ꝓpter hoc fe cisse ꝯdemnatur. Nota ꝙ non obstat lapsus anni ad recuperandā possessionē si infra an num p illū non obstat qui amisit eam. Item appellatio legitima impedit traditiōem pos sessionis: ⁊ si non est legitima nō ipedit quo minus detur. Grego. ix.

Si aduersarius

Aliquis citatus fuit ad cām post ci tatiōem absentauit se nullū dimittēs ꝓcura torē queritur qualiter sit contra ipm̄ ꝓceden dū. respōdet ꝙ nūciatio ad domum ipsi[us] le gitima fieri dз ⁊ si nō apparet qui defendat eundē actor in possessionē rei petite cā rei cu stodiende pōt induci. ¶ Nota ꝙ quilibet te netur dimittere ꝓcuratorē qui eū defendat alias ꝓcederetur cōtra ipm̄ vt hic dicitur.

Ut lite pēdēte nil innouetur. rubrica. Alexander. iii.

Memoria

Archieps eboraceñ. ex pri uilegio apostolice sedis: faci ebat crucez p totā angliā an te se deferre: papa ad petitionē cantuariē. ar chiepi ꝓhibuit p lr̄as suas eboraceñ. ne cru cē deferri faceret ante ipm̄ donec cognosceret tur an de iure hoc facere posset. vnde ebora ceñ. de hoc ꝯquestus ē dn̄o pape quare ipз priuauerat sine cāe cognitiōe vnde ipse scri bit eidē eboracē. statuens vt nō obstātib[us] lit teris ꝓhibitionis sibi facte ad petitiōem can tuariē. faciat crucē āte se deferre sicut ē ei cō cessum p priuilegiū quousqз p s̄niaз decerna tur an de iure hoc facere debeat. ¶ Nota ꝙ lite pēdente alicui non est auferēda posses sio. Celesti. tertius.

Laudabilem

Aliqs accusa uit matrimoniū ꝓpter consanguini tatē vel aliud perpetuū impedimētū: querit̄ an stati sit carnale cōmerciū suspendendū. re spondetur ꝙ alteruter cōiugū priuari nō dз iure quod habet in alterū ante finē cause.

Ecclesia sancte marie

Sic pone casum ad vtrāqз decre talē. Ecclesia sancte marie in via lata mouit qōem ꝯtra ioāne de arteia super quibusdaз possessionibus corā. l. iudice lit. ꝯte. Idē ioā nes possessiones illas transtulit in monasteri um sancti siluestri: demū senator roman[us] oc casione cuiusdā statuti in quo ꝯtinetur ꝙ si qs rē litigiosam transfert in aliū lite pēdente possessio auferat̄ possessori ⁊ detur petitori spoliauit mōasteriū possessionib[us] illis ⁊ eas restituit ecclesie sancte marie postmodū sen tētia senatoris ē reuocata ⁊ spoliata fuit ec clesia scē marie ⁊ monasteriū restitutū lite il la pēdēte: celestinus cām reuocauit ad p̄ntiā suā nō obstāte illa reuocatiōe diuerse s̄nie la te fuerūt p senatores: quādoqз ꝓ ecclesia qñ qз p monasterio. Ultimo corā inno. petebat ecclesia scē marie restitutionē illarū possessio nū quibus iniuste fuerat spoliata p quendaз ꝯsiliariū capitolij: dominus papa reuocauit in irritū quicqd factū fuit ab alijs postq̄ ce lestinus reuocauit negociū ad curiā suā ⁊ re stituit ecclesiā scē marie: ⁊ qз possessiōes ille fuerant alij titulo locationis obligate: post re stutionē a ioāne de arteia: nec monasterium poterat recupare illas vt ecclesia restitueret precepit papa ꝙ monaci alias possessiones equiualentes prioribus substineret loco prio rum quod ⁊ factum fuit arbitrio bonorū vi

rorū: ⁊ ille substitute erant pignori obligate: papa fecit illas liberari a creditoribus q do mino pape instrumēta pignoris reddiderūt: demū petijt monasteriū restitutionū illarum possessionū cōtra sniam senatoris: ⁊ Innoc. ipsum restituit cōtra sniam illā precipiēs vt possessiōes ille substitute non debeant aliēa ri vt si ecclesia voluerit agere de ꝓprietate vel vicio litigiosi ꝯtractus sit quod euincere valeat ⁊ habere. ¶ Nota ex primo capitu lo q̄ res que succedit in locū alterius eodem iure cēsetur cū illa. ¶ Itē lite pēdente si res sit litigiosa in aliū transferri nō debet. Item in sequēti nota q̄ postq̄ superior reuocat ad iudicium quicquid fit postea ab inferiori nō tenet: vnde reuocari debet saltem de facto. Itē cū res restitui non pōt in alio equiualen ti fieri debet restitutio: ⁊ iste due decretales sunt diuise olim erant vna decretalis.

Honorius tertius.

Dilectus filius. Inter magistrū. a. re ctorem ecclesie de basseuilla ⁊ ante cessorē ipsius ex parte vna: ⁊ priorē ⁊ mona chos de baseuilla ex altera questio verteba tur super decimis noualiū prochie ipsius re ctoris lite pēdente corā iudicibus delegatis Abbas ⁊ cōuentus maioris monasterii tu ronē. quibus prior ⁊ monaci predicti subsūt ꝑ se ⁊ mēbris suis obtinuere a se. apo. indul gentiam super hmōi decimarū pceptiōe nul la mētione facta in ipsa de hmōi questione occasione huius indulgētie prior ⁊ monaci prefati decimas ipsas vendicare ꝯtendebāt cū iudices sup hoc dubitarēt: dictus rector hoc significauit dominō pape: vnde mādat qui busdā quatenus iudicibus eisdē iniūgant vt indulgētia nō obstāte predicta in negocio ip so ꝓcedāt iuxta traditam sibi formā. ¶ Nota q̄ lite pendente priuilegium vel indulgentia super re litigiosa impetrata mētione non ha bita de questione non valet.

¶ De sequestratione possessionis ⁊ fructuū Rubrica. Innocētius tertius.

Ad hoc tra xit. Inter archiepm mediolanensem ⁊ abba tem de stregula super q busdam possessionibus questio vertebatur que ad petitoēm archie piscopi simpliciter ꝯmissa fuit epō veronēsi coram quo intentauit archieps iudiciū pos sessorium ⁊ ipe pro archiepiscopo partim: ꝑ monasterio sniam ꝓmulgauit: quo facto ꝓcurator monasterii iudiciū ꝓprietatis vo luit intentare sup illis possessionibus de qui bus archiepus obtinuerat in iudicio posses soria. Sed archieps respōdit iurisditionem epi expirasse: asserens cām possessionis tan tum ⁊ non ꝓprietatis fuisse commissam: ⁊ ipe semel officio suo functus fuerat: super ꝓ prietate vlterius cognoscere non valebat: sꝫ cum archiepus nollet ꝓcuratori monasterii respondere. epus ꝓpter ꝯtumaciā archiepi misit monasterium in possessionem que fue rat per ipsum archiepiscopo adiudicata cā rei seruande: sed archiepiscopus monasteriū ab illa violēter eiecit: causa ista postmodum delata fuit ad dominū papā. ¶ cuꝫ sup hec aliquādiu disputatū fuisset. ¶ sic suum fuit interpretatus rescriptum q̄tam causa posses sionis q̄ proprietatis iudici fuerit delegata cum absolute ⁊ indistincte cōmissa fuisset: et cum continētia cause diuidi non deberet pre dictam possessionem pro arbitrio suo seque strari ꝓcepit vercelleñ. ⁊ nouariē. epis dans in mandatis episcopis regino ⁊ mutinensi. vt de causa possessionis ⁊ ꝓprietatis plene ꝯgnoscerent ⁊ decidant eandem ⁊ possessio nē illi ꝑti assignarꝫ: que obtinebit in ꝓprieta te: tandem ꝯpentibus coram regino: ⁊ muti neñ. epis infra annuꝫ tempore date possessi onis per epm veronensem: archiepus medi oleñ. obtulit cautōeꝫ corā eis stādi iuri tādē cum ipi epi non ꝓcessissent causa partes ad dominum Inno. habuerunt recursum corā quo ꝓdicta ⁊ alia multa allegata fuerunt re ducens cām in eū statum in quo fuerat cum ¶. causa ꝓprietatis ⁊ possessionis cōmisit

regino ꝛ mutineñ. epis. Mādato sequestra tionis penitus reuocato: ꝛ ne dominus papa moāsterio in suo iure deesset statuit ꝙ archi episcopus restituat monasterio expensas mo deratas ab eo tempore quo episcopus vero neñ. ipsum monasterium in possessionē mitti decernit vsque ad tempus satisfactionis ob late corā regino ꝛ mutineñ. episcopis ꝓpter hoc factas ꝛ ꝙ archiepiscopus prestet cauti onem sufficientē iudicio standi. ¶ Nota ꝙ quādo causa simplr ꝛ inderterminate cōmit tur iudiciū possessorium ꝛ petitoriū cōmissū intelligitur ꝛ si actor intentauit possessorium ꝛ obtinuit: reus etiam potest intentare peti torium super possessionibus in quibus succu buit coram ecclesiastico iudice quia continē tia cause diuidi non debet. Item expense re ficiende sunt a tempore date possessionis vs qȝ ad tempus oblate cautionis que facte sūt ꝓpter hoc.

Honorius tertius.

Dilectus Abbas ꝛ cō uentus de ce strua ipetrauerūt litteras ad quos dam iudices delegatos contra rectorē eccle sie de berencia super ecclesia ipsa: iudices ip si quia rector predictus contumax fuit indu xerunt monachos in possessionē ipsius eccle sie causa rei custodiende: ꝛ quia monaci fru ctus istius ecclesie medio tempore ꝑceptos distrahebant: dictus rector significauit hoc domino pape: vnde dominus papa mādat quatenus si est ita fructus predictos faciāt se questrari: ꝛ si quid de ipsis distractū est fa ciant in statum pristinuȝ reuocari. ¶ Nota ꝙ casu in quo fit sequestratio fructus debēt restitui si reus infra annū recuperauerit pos sessionem. Gregorius. ix.

Abeo qui Aliquis ap pellauit a sen tentia contra ipsum lata ipse cepit dissipare fructus possessionis: dicitur ꝙ fru ctus sunt ab ipso sequestrādi quousqȝ appel lationis causa fuerit terminata.

De confessis. Rubrica.

Clemens terius.

Cum mōaste rium. Quidaȝ presbyter fuit confessus se cōmisisse ho micidium ad suggestionem quorūdam: queritur vtrum illi ad confessio nem sacerdotis sint puniendi de illo homici do. Respondetur ꝙ nō nisi forsan aliter hoc verū eē constiterit qꝛ vt dicūt iura canonica ꝛ ciuilia nulli de se confesso credēdū ē cōtra alios excepto crimine lese maiestatis ꝯfessio ꝯfitentis de se nō ē aduersus alios admitten da: si tamē de hoc infamati sunt cū trib⁹ so ciis sui ordinis se purgare debent. Nota ꝙ nulli de se confesso credi debet in preiudici um aliorum. ¶ Item cōfessio criminosi non est contra aliū admittenda infamatus debet se purgare.

Innocen. tertius.

Cum super Duo ele cti fuerūt in ecclesia bethlemitana. In exa minatione illarū electionū. v bethlemitanus canonicus fuit in iure confessus ꝙ pro ꝑstan do cōsensu electiōi alterius acceperat obliga tionē quingentoꝝ sarracenoꝝ ꝛ mediator fu it symoniace prauitatis. vnde dominus pa pa deposuit ipm̄ per diffinitiuā sniam ab oī officio ꝛ beneficio ecclesiastico. Nota ꝙ symon iacus deponi debet vt hic dicitur.

Gregorius. ix.

Ex parte Inter abbatē ꝛ conuentum sancti. m. ex parte vna ꝛ. v. nomie vxoris sue corā iudice viterbiensi questio vͤ tebatur. syndicus monasterii ꝯfessio quedaȝ in iure per errorē ex quibus monachi timēt sibi preiudiciū generari. Abbas ꝛ ꝯuentus significauerunt hoc domino pape: petēs sibi ꝯtra hmōi cōfessionē prouideri: scribit papa illi iudici viterbiensi dicens ꝙ negocio non dum finito error facti nemini nocet vnde de mandat eidem ꝙ si ab huiusmodi errore po terat edoceri nullum sibi super hoc preiudici um generetur. ¶ Nota ꝙ error facti nō nocet dūmodo ante sententiā error probetur.

De probationibus. rubrica.

Gregorius.

Ex epistole verbis. Inter iustinianum principē ꝛ antecessores tancredi regis quedā pacta facta fuerunt in qbus continebat ꝙ antecessores ipsius tancredi: ꝛ ipse quedā obsequia debebant iperatori in quorum possessione erat imperator. Iste rex tancredus ignorabat illa pacta. vnde petit a domino papa gregorio vt scriberet imperatori vt ipse requireret pacta illa in cartefilatro suo ꝛ faceret inde copiā vt per hoc colligeret quid deberet facere imperatori ꝛ quid iperatori seruare deberet. Super hoc respōdet papa regi tancredo dicens ꝙ illud facere non pōt quia nulli dicendum est ea que contra te sunt apud te ipsū debes requirere documenta ꝛ in mediū proferre. ¶ Nota ꝙ reus nō tenet dar̄ actori instrumēta sua ꝯtra se sȝ actor debet habere suas probationes nec econtra actor tenetur dare reo instrumenta defensionis oīa tamē instrumēta alter alteri dare tenetur. Alexander. iij.

Sicut cōsuetudo. Consuetudo est in quadā terra ꝙ si aliquis intentiōem suam fundauerit testibus vel instrumētis nihilominus deferebat ei sacr̄m qd̄ si i p̄stare nollet fides pbatiōibꝰ suis nō hēatur: dicit papa ꝙ ad hmōi iuramentum recurrendū est tūc demū cū alie legitime probationes deesse noscuntur vnde talē consuetudinē reprobat. ¶ Nota iuramentū in defectū probationū prestādum. Item consuetudo hic non preiudicat iuri.

Lucius tertius.

Ex litteris tuis. Eps bon̄. ꝛ archidiaconus eius confines habebant prebendas. In villis siue terris quas ipsi habebant pretextu terminorū siue finiū inter eos orta est controuersia dicebat ep̄us archidiaconū fines antiquos egressū: ꝛ occupasse partē fundi sui archid̄. incōtrarium asserebat se partē eandē spacio. xl. annorū in concusse possedisse: queritur cui incūbat probatio vtrū possessori aut petitori. Respondet papa ꝙ iudiciū finiū regundorum tale est vt in eo vtraqȝ persona vices hēat duarum actoris videlicet ꝛ rei: vnde hic inde testes produci possunt ad fidē faciendā iudici: ꝛ illos admittat qui melius pbauerint: ꝛ si testes vtriusqȝ partis equales fuerit testes possessoris preualebunt quia promptiora sunt iura ad absoluendū quā ad condemnandū preterꝙ in causa liberali in qua si testes equales fuerint pro libertate sententiabitur. In fine respōdet tacite questioni q̄re debet probare possessor: ꝛ ipse respondȝ iure cautū est probationem aliquādo dari possessori quia qui obiicit prescriptionē et eam probauerit obtinebit: sed nemo eā obiicit nisi qui possidet. ¶ Nota ꝙ in iudicio de finibus vterqȝ dicitur actor ꝛ reus: vnde vterqȝ probare debet ac defendere. Item promptiora sunt iura ad absoluendū ꝙ ad condemnandū. Item cum probatiōes equales sunt absoluitur reus nisi in libertate. Itē qui obiicit prescriptionē eā probare debet.

Gregorius ix.

Proposuisti. Inter. o virū ꝛ. s. mulierē: corā delegatis iudicibus matrimonii questio vertebatur corā quibꝰ mulier proponebat se nec a viro cognitam nec potuisse cognosci quod tā ꝓprio iuramēto ꝙ̄ iuramēto. vii. mulierū pbauit que p aspectum corporis esse virginē asseuerat viro p suum iuramētū in cōtrariū asserente: querit̄ cui sit potius fides adhibēda. Respōdetur ꝙ iuramento puelle ꝛ testimoniis illarū. vii mulierum est potius credēdū. Nota probationē per aspectum corporis preualere iuramento viri carnalē copulā asserentis.

Tertio loco. Quidā canonicus regularis sub nomine capituli sui: fecit ꝙ̄dā alienationem quarūdem rerum ecclesie imobiliū cuidā amico suo ꝛ instrumentū aliena

tionis signauit sigillo capituli p quod instru mētū ille amicus dicebat in iudicio intentio nem suā fundatā: pcurator monasterij asse rebat instrumētū illud de consensu capituli nō fuisse cōfectū ꝛ adulterinū vel furtiuum esse sigillū: ꝛ ad hoc ꝓbandū induxit frēs il lius vniuersitatis in testes qui iurati dixerūt ꝙ quotiens de hoc inter fratres mētio erat: consiliū totius cōuētus ꝛ vox fuit vnanimis ꝙ nolebāt alienatiōem illarū rerū: sed illas i tegras seruare volebāt. Sꝫ ɔtra hec ps ad uersa nihil ꝓbauit queritur cui ꝓbationi sit standū. Respōdetur ꝙ fm assertionē testiū est iudicādū. ¶ Nota ꝙ testes preualent in strumēto: Itē negatiua hic indirecte ꝓbaī. Item monaci ꝛ clerici pro ecclesia sua pos sunt testificari. Idem.

Iurauit. Quidaꝫ iurauit ꝙ quandā acciperet in vxorem: quā cū vellet traducere: quidā iuramētis fm morem in iudicio legitime ex hibitis ꝓbauerūt illos quinto gradu cōsan guinitatis adinuicē attinere: testibus a par tibus publicatis: quidā alius volebat ꝓba re ꝙ nullo cōsanguinitatis gradu se attingūt queritur quid in hoc casu sit agenduꝫ: Res pōdetur ꝙ standū est probationi priori. ¶ Nota ꝙ testibus publicatis etiaꝫ in cau sa matrimoniali supra eodē articulo nō sūt alij testes recipiēdi.

Innocentius. iij.

Post cessionem. Aliquis dū erat excōmunicatus erat cōstitutus pcurator in quedā. ille com paruit in iudicio: obiectū fuit ei ꝙ non erat admittēdus: cū eo tēpore quo datus fuit ꝓ curator excōmunicatus erat: ꝛ hoc ꝓbatuꝫ fuit p litteras ordiarii sui qꝛ litteris ordina rij standū est donec ꝓbetur cōtrariū domi nus papa ipsum tanꝙ pcuratorē non admi sit. ¶ Nota ꝙ eo tempore quo quis ē excō municatus nō pōt cōstitui procurator: ꝛ si cōstituatur nō valet etiā si postea fuerit ab solutus. Idem.

In presentia. Inter S. ꝛ B. fra tres ex vna parte ꝛ monasterium casemanī. ex altera vertebaī questio sup bo nis quōdam. a. fratris dictorum. g. ꝛ. b. da tus fuit eis quidam cardinalis auditor co ram quo dicti fratres ꝓponebant ꝙ cum. a frater ipsorū cōderet testamētū. m. filiū suuꝫ in heredeꝫ instituit ꝛ ei precepit vt si absqꝫ liberis moreretur ad ipsos bona deuoluerē tur ipsius. vnde postulabat oīa illa sibi re stitui: que monasteriū de bonis illis detine bat: ꝛ petebat monasteriū illud compelli vt de cetero ipsos super bonis alijs non mole staret. Sindicus vero monasterij ꝓposuit ex aduerso ꝙ predictus. m. se ꝛ suā obtule rat mōasterio: vnde petebat oīa que de bo nis ipsius. m. inuaserant restitui monasterio ꝛ super alijs silentiū imponi. ad hoc dictoꝝ fratrū ps replicabat ꝙ dictus. m. oblatiōis sue tpe fuerat minor annis ꝛ illud fecerat feruore infirmitatis: ꝛ post cōualescētiā qđ fecerat reuocauit: vnde cū sine liberis deces sisset ad ipsos bona ipsius erant deuoluta. Ad hoc respōdet sindicus monasterij ꝙ licꝫ dictus. m. de monasterio recessisset eidē ob tulit postmodū se ꝛ sua firmans proprio iu ramēto ꝙ vlterius contra oblatiōem suam nō veniret. vnde cū idem. m. bis obtulerit se ꝛ bona sua monasterio nec ex aduerso ꝓ betur ꝙ tēpore vtriusqꝫ ꝓbatiōis fuerit mi nor annis. talis ꝓbatio monachorū ꝓbati onē nō elidit: qꝛ et si fuit minor annis tempo re prime electiōis tēpore secunde maior po tuit extitisse. ꝑterea verbū illud minor ānis duobus modis pōt intelligi: vnde verbum dubiū intentioni monasterij nō nocebat: cū infra. xxv. ānos teneret donatio maxime iu rāmeto firmata nec intelligēdus erat dictus m. decedere qui monasteriū sibi instituerat heredē. his ꝛ alijs cōsideratis. b. sancti eu stachij diaconus cardinalis vidēs ꝙ sindi cus monasterii plene fundauerat intētionē suā: ꝛ ex aduerso nihil ꝓbatū fuerat de mā dato domini pape sñiam ꝓmulgauit: predi ctis. S. ꝛ. b. silentiū imponēs super his que

a monasterio postulabāt ⁊ cōdēnauit eosdē ad restitutionē illorū que de bonis predicti m. occupauerant: ⁊ dominus papa hāc sententiā cōfirmauit. ¶ Nota q̄ non videt̄ decedere sine herede qui monasteriū sibi heredē instituit. Itē verbū illud minor annis: duobus modis intelligitur: ⁊ ideo dubia pbatio nō dicitur pbatio q̄ȝ qui sic pbat nō cōstat de qua etate sit pbatum: ⁊ ideo clara ⁊ certa debet esse pbatio ⁊ non dubia.

Idem.

LIcet causam Inter archiepiscopum rauēnatē ex vna parte ⁊ cōe fauencie ex altera: questio vertebatur super iurisdictiōe honore ⁊ districtu in villa sancti petri: ac quibusdā castris et terris alijs que de iure ad rauēnatē ecclesiā pertinebant: procuratores vtriusq̄ȝ partis p pter hoc ad se. apost. accesserūt lite contestata super predictis per pcuratores predictos ⁊ iuramēto calūnie prestito q̄ȝ vtriq̄ȝ parti erat plurimū onerosum: testes producere corā papa. Mādauit papa epō placētino vt infra tres mēses testes reciperēt quos vtraq̄ȝ pars tā super principali negocio q̄ in personas testiū duceret pducēdos: statuēdo partibus terminū in quo cū attestatiōibus apd se. apo. se p̄ntent: tandē partes cū attestationibus cōparuerūt corā domino papa: attestationibus publicatis sindicus fauentinorū pposuit se velle in personas testiū ex parte altera pductorū quedā obiicere ac pbare: Sindicus archiepiscopi ecōtra r̄ndit idem fieri nō debere: papa iterloquēdo decreuit ipm non audiendū infra tres mēses put i litteris domini pape mādabatur: id facer̄ nō curauit: post hoc sindicus predictus obiecit in testes predictos q̄ corrupti falsa dixissēt papa q̄ȝ talis exceptio nō soluȝ ante sn̄iam sed etiā post potest opponi quāuis crederetur q̄ talis exceptio p excogitatā maliciam ad differēdā negociū pponeretur: eā admisit. Mādans quibusdā iudicibus vt testes quos super hac exceptione pcurator fauentinus duceret pducendos reciperēt infra mēsem. Indulto ex tūc altero mense pcuratori ecclesie rauennatis infra quē ad reprobationē illorū testes pduceret corā eis. Iudices predicti receptis testibus predictis attestationes ad dominū papā remiserūt put receperāt in mādatis: post hoc dominus papa examinauit testes hinc ⁊ inde pductos ⁊ q̄uis pars fauentinorū multos testes pduxerit super negocio principali: vix tamen ex illis vi tantūmodo remāserūt: quia quidā sibimet cōtradicūt in serieȝ sui dicti ⁊ quidā alij sibi in suis testimonijs singulares ⁊ alij q inducti fuerant ad reprobandū testes ecclesie rauēnatis: plures reprobantur qui sibiinuicē contradicūt ⁊ alij lȝ pauci numero male fame sunt ⁊ opinionis: ⁊ ex alia cā etiam repellūtur q̄ȝ non pbant id ad quod eorum sindicus se astrinxit: videlicet q̄ corrupti falsa dixissent quod ⁊ si corruptiōe aliqua videant̄ dixisse: de fallitate nihil dicunt. Ex premissis apparet euidenter q̄ ecclesia p testes plures: quibus potius lux veritatis assistit: sufficiēter pbauit q̄ a. lx. annis ⁊ citra supra dicta loca possedit p quod patet q̄ si fauenter a. l. annis citra vt testes sui vident̄ deponere aliqua pcipiūt in locis predictis illa incipiunt pcipere sine iusto titulo duo i simul ⁊ eodē modo in solidū eandē rem possidere non possunt ⁊ fauentini titulū nō ostēdunt: sed ex priuilegiis imperatorum ⁊ romanorum pōtificum concessis ecclesie rauēnati colligitur manifeste possessionem ecclesie in predictis iustam fuisse ⁊ ita per consequens apparet q̄ fauentini minus iuste ⁊ sine titulo aliqua i locis predictis occuparūt Quia vero sindicus ecclesie rauennatis petiit commune fauentie a vi turbatiua seu inquietatiua super premissis prohiberi: papa videns in hoc casu non sic esse locum interdicto vti possidetis. Ita possideatis cuȝ pbationes ecclesie rauennatis longe sunt potiores ⁊ ideo sic interdicto superior condemnauit cōmune fauentie ipsi ecclesie super iurisdictione honore atq̄ȝ districtu ⁊ aliis generaliter ptinētibꝰ ad hoc i locis pdictis quo ad possessoriū iudiciū: quo tātūmō actum ē

sibi ppetuū silētiū iponētes ⁊ phibētes eidē vt neqȝ p se nȝ p alios sup pdictis psumant aliquatenus ecclesiā molestare. Nota ꝙ exceptio falsi ⁊ ante sniam ⁊ post pōt oppōi. Itē testes qui ɔtradicūt sibi nō valēt. itē testis singularis nō valet. itē testibus male fame nō ē credēdū vel saltē modica fides ē adhibēda. itē q astrigit se ad plura pbāda nō sufficit si alterū pbet. itē duo simul eādē rē ⁊ eodē mō in solidū possidere nō pnt. itē interdicto vti possidetis vincit qui possessioēȝ ⁊ titulū oñdit. Idem.

Pertuas Quidā ciuis tiburtinus. t. noīe quādā cōcubinā tenuit p septēniū nec iteri plē suscepit ex ea: postmodū vero ab ipso rcedēs ad ipsum nō post multū tps est reuersa: ⁊ in domo ipsius filiū pepit: dicēs se illū suscepisse ex eo: ipe tn̄ dicebat ꝙ filius eius nō fuisset cū p septēniū stetisset cū eo nec cōcepisset tandē deuictus instantia mulieris suū filiū recognouit: cū aūt dictus filius. R noīe ad etatē virilē peruenisset subarrauit sophiā neptē ipsius. t. ⁊ carnaliter cognouit eādem: postmodū mr ipsius. r. cepit corā multis publice ɔfiteri iurans ꝙ. r. filius eius sophiā nulla cōsanguinitatis linea attinebat affirmās p idē iuramētū se illū de alio ꝙ̄ de pdicto. t. suscepisse: querebatr an dicto mulieris esset stādū: vt sic idē. r. sophiā hēre valeat in vxorē. Rñdit papa qꝛ mulier illa primo asseruit se dictū. r. de psato. t. suscepisse ⁊ idē. t. ad instantiā illius suū filiū recognouit filius illius cōiter noīatus fuit ⁊ hitus ab vtroqȝ. iuramēto illius in cōtrariū postmodū pstito nō est standū: qꝛ minus indignū ē: vt ꝙ quisqȝ voce dilucide ptestatus ē in eūdē casum pprio valet testimōio infirmare: vñ p ɔñs appet ꝙ pdictus. r. sophiā neptē. d. t cuius prima facie presumit cōsobrinus hēre nō pōt aliquatenus i vxorē. Nota ꝙ primo dicto alicuius stādū ē etiā si postea in ɔtrariū velit iurarī ⁊ valet ad testes si ex iterualo vellēt mutare dictū suū. Itē ꝙ quisqȝ ppria voce cōfitetr in eundem casū infirmare non pōt. Idem.

Quoniaȝ cōtra Quia iudices aliqn̄ in preiudiciū alterius partis aliqua asserebāt inique: ⁊ litigator verā negatiuā cōtra assertionē iudicis pbare nō poterat: ne ergo falsitas piudicet veritati: statuit cōciliū vt tā in ordiario iudicio ꝙ̄ extraordiario iudex hēat sp aut publicā psonā si pōt aut duos idoneos viros qui fideliter vniuersa iudicij acta ɔscribant: videlicet citatōes: dilatiōes ⁊ oīa que in lrā p ordinē explicātur: designādo loca ⁊ tpa ⁊ psonas ⁊ oīa sic ɔscripta ptibus tribuantur ita ꝙ originalia penes scriptores vel iudices remaneāt vt si super pcessu iudicis orta fuerit dubitatio p acta possit veritas declarari ita videlicȝ vt sic honestis ⁊ discretis iudicibus deferat p iprouidos. Iudex vero ꝙ cōstitutionē istā neglexerit obseruarī si ppter ipsius negligētiā aliquid difficultatis emerserit: p supiorē pena debita castigetr nec p ipsius psumatr pcessu: nisi quatenus icā legitimis ɔstiterit documētis. Nota qꝛ quid hic dicitr notabiliter ē notandum.

Honorius tertius.

Ano strā. In regno dacie lex talis siue consuetudo seruabatr ꝙ aliq d crimib⁹ accusabāntr ꝙ si aliq q p ltimos testes pbari poterāt ɔtra ipos reputabātur imūes dūmō valeāt se purgare qn̄ sacerdotes ⁊ clerici dacie huic legi innitebātur: puēit hoc ad noticiā dñi pape: ipe volēs vt hec mala ɔsuetudo q̄ est ɔtraria oī iuri extirpetr a clero. Mādat papa. ꝙtenus in pbōe hui⁹ negatie nullus audiat: dū tn̄ ex aduerso possit affirmatiua pbari. Nota ɔsuetudinē nō valere ɔtra iuris ordinē. itē affirmatia pualet negatiue. Ideȝ.

Cum cām. Inter colubeñ. ⁊ egitanēseȝ epōs qō v̄tebāt sup limitatiōe suarū diocef papa cōmisit causam illā quibusdam iudicibus: mandans eisdē quatenus in negocio ipso procedant fm diuisiones que p libros antiquos vel alio mō melius pbabuntur: ⁊ p testes ⁊ famā ⁊ p alia quecūqȝ admicula

¶ Nota qualr fines reprobant. Itē q̄ n̄ p sunt singula multa sil' collectā psunt. Idē

Causam mrionij. Que dā puella ɔtraxit mrioniū cū quodā iuuene: et tradu cta ab ipo tandē recessit ab eo: et iurauit mo nasteriū se vgīnē et monachā asseuerās: iuue nis pdict' repetebat eādē dicēs: q eā carna lr ɔgnouiss3: illa extra virginē se eē ac mona chā asserebat. Mulier pp hoc educta fuit d monasterio et induxit quasdā mulieres ad p bandū p aspectū corpis virginitatē: tādē vir volebat reprobare mulieres illas que indu cte fuerūt ɔtra ip3: mulier vero dicebat q ti mebat violentiā sibi fieri ab illo. Cōsult' pa pa sup hoc negocio rn̄s mādat qbusdā iudi cib' quatenus puellā illā ponāt interi i illo mōasterio q itrauit vt ibi vs3 ad finē cāe va leat secur' morari recepturi p' modū n̄ solū p batōes viri quas iducere voluerit ɔtra muli eres illas quas iduxit puella ad pbādā vir gitatē. ver' ēt alias pbatōes hoc negociū cō tigētes quas vtraq3 ps duxerit pducēdas: q2 dicit canō: q man' et ocul' obstetricū se pe fallit: mādat adhuc ut hōestas matronas et i hoc prudētes deputare pcurēt ad igredā vtr' dicta puella virgitatis priuilegio sit mu nita. ¶ Nota q iudex d3 locū secur' puide re ptib'. Itē pbatiōes oēs q̄ tāgūt negociu3 sunt admittēde. Itē mulier ispecta iter' ispi citur: s3 istō fit pp piculū aiar': ne dcipiat: et q2 oculus et man' sepe fallit. Grego. ix.

Cum bone Inter ep3 melburgēb ex pte vna et abbatē et ɔuētū piga niēn mōasterii sup statu ipius monasterij: et qbusdā spoliatorib' q̄ abbatē fcis a pdicto epo qō vertebat sup hiis cā ɔissa fuit qb' dā iudicib' corā qb' lit. ɔte. fcā fuit: pnt ptes ɔ fitebant: et pcessu3 i cā: s3 nō terminar3 eādē a qb' cāis ipedītib': vel ipa3 cā3 remiserūt ad papā. pterea papa cām eādē ɔmisit iudi cib' istis mādās eisdē. Quaten' acta origia lia: q̄ apō priores iudices remāserūt debēt inquirere diligēter et ipa si poterūt ineniri: et si qua alie ptes duxerit pponēda iscriptis redacta ad psentiā pape remittāt si vero ac ta ineniri nō poterūt cū nō reuocet in dubiū de ɔtestatōe litis sup statu monasterij et spo liationibus pdictis recipiant pbationes pti um de nouo et audiant: si ptes voluerint tra ctare de ɔpōe: et q sup hoc inuenerint et cā3 sufficienter instructā ad dn̄m papā remittāt ¶ Nota q acta prioris iudicij danda sunt iudicibus aliis ad quos cā puenit: et pnt ad hoc ɔpelli. Item p ɔfessionē ptium ɔstat de ɔtestatōe litis: l3 nō repiatur in actis: ex quo ptes cōsitent.

De testibus et attestationibus. Rub.

Gregorius.

Placuit Per se pt3 quod hic dicitur.

In nomine do mini. Capitulū istō loqt d mā illi' decrt. ij. q. i. In pmis eps qdā dicebat q eo abs̄nte vilissimi testes recepti fuerūt cō tra ipm. vn̄ nō debēt sibi pjudicare. vn̄ ɔq st' fuit dn̄o pape. et ipe rn̄d3 q si ē ita: nul li' mométi sunt hmōi testes: et istō pbat p le gē vbi dr ne postea obiciatur testibus q p vnā ptē gesta sunt: d3 ut testimonia dent ad uersario a iudice mōitō ut veniat et audiat testes. si vero venire noluerit iusto ipedimē to cessante valebūt: ac si vtraq3 ps pn̄s fuis set. ex qua lege argumentatur papa. ecce ad monendus semp ē aduersarius: ut veniat ad audiendos testes: et quia hoc hic omissu3 ē: firmitatem non obtinet. ¶ Nota q legē pos sumus allegare p nobis. Item testes recep ti altera parte absente et non citata non va lent. Idem.

Quoniā aliqua Quidam sacerdos infamatus fu it de quibusdam mulieribus: nūciatum fuit hoc domino pape. Mādat papa defēsori sardinie ut cuncta diligenter inquirat: et mu lieres illas: cum quibus dicitur deliquisse:

seu alios q de hoc aliqd scire dicūt ad dnȝ papā adducat: ut ꝺ pdcis excessib⁹ igraī. Nota ꝙ i cā dnūciatōis oēs admittūt: n̄ tn̄ i imici vl' crimiosi ⁊ mlieres cū qb⁹ deliqt: sȝ ad psuptōem tātū iducūtur. Paschal' papa

Nomnine go

cio. In hoc capitulo tradit' for ma secūdum quam aliquis debet denunciare crimen alterius: qui alium vult denunciare. Primo admoneat illum inter se ⁊ ipm solum: ⁊ habebitur p vno teste q̄tū ad pbandū admonitionem: ⁊ si non corrigi tur adhibeat vnum secum ⁊ sic erunt duo te stes: ⁊ si adhuc se non corrigit adhibeat du os ⁊ sic erunt tres testes: ⁊ hoc pbatur aucto ritate domini dicentis: si peccauerit in te fra ter tuus corripe eum inter te ⁊ ipm solum ⁊c. vt in ore duoꝝ vel trium testium stet omne verbum ⁊ alibi dicet. Ego sum qui testimo niū phibeo de meipo ⁊ testimoniū phibȝ de me pater: quia duoꝝ testimoniū verum est. ¶ Nota capitulum istud intelligendū esse in denunciatione. Eugenius.

Quotiens

Quando aliqui volūt separi pp̄ter ɔsanguinitatē: ɔsāgui nitas illa dȝ pbari p duos vl' tres testes de illa cōsanguinitate: vel si ɔsanguinei non sup sunt: debet pbari p meliores ⁊ antiquiores eiusdem loci ⁊ debet iurare ꝙ non odio vel amore vel aliquo ɔmodo quod habeant vl' habituri sunt ad hoc iuramentum accedunt ⁊ sicut dicunt rei veritatem a suis maiorib⁹ acceperunt ⁊ credunt ita esse. Idem.

Insuper

Prior ⁊ fra tres sancte tri nitatis petiuerunt vtrum liceat p ducere de fratribus suis in testimonium in causis ecclesie sue: statuit papa ꝙ liceat eis hoc facere: dummodo vnus aut duo institu untur ad agendum ⁊ respondendum ⁊ tunc eoꝝ testimonium in causis in quibus institu ti sunt non debet admitti. ¶ Nota ꝙ clerici possunt ferre testimonium in causis ecclesia rum suarum. Item non potest quis in eadē causa pcurator ⁊ testis esse. Idem.

Ex parte A.

Quidā nomine. a. quandam ecclesiam canonice ade ptus ē: vt dicebat. ⁊ eam. xxx. annis ⁊ apli⁹ possedit in pace: tandem quidam miles taci to ꝙ essȝ laicus ɔtra ipȝ impetrauit lr̄as ad quosdam iudices: vt si constaret ꝙ dictus p̄ sbyter filius fuissȝ illius qui p̄rime in eadeȝ ecclesia ministrauit vel ꝙ publice haberȝ fo cariam: ipm a predicta ecclesia remouerent coram quibus dictus p̄sbyter p pcuratores militis tractus fuit in cām: qui quosdam te stes infames ⁊ notabiles ad testimoniū pro duxit: sacerdos asserebat illos non eē recipiē dos: p eo ꝙ quidam eoꝝ erant latrones ⁊ raptores manifesti dicens se hoc pbaturuȝ iudices nihilominus testibus talib⁹ receptis post appellatōem a dicto presbytero iterpo sitam priuauerunt ipm p̄scripta ecclesia q̄ q dam dapifer ipsi⁹ militis detinet occupatā: quo facto p̄sbyter ɔquestus fuit domino pa pe. vnde mandat quibusdam: quaten⁹ si ɔsti terit eis ꝙ dict⁹ presbyter nō fuerit p testes idoneos dicta ecclesia spoliatus: cassata sen tentia predictoꝝ iudicum: non obstantibus etiam litteris confirmationis: si q̄ sup ipa ec clesia impetrate fuerunt restituant ecclesiam p̄sbytero prefato: nec eum permittant exin de molestari. si vero non sunt vera que sacer dos narrauit. s. ꝙ iudices non pcesserunt ta liter ɔtra ipm cām audiant ⁊ debito fine de cidant ⁊ testes quos ille. a. nominauerit ad testimonium pducendos maneant vt coraȝ eis testimonium perhibeant veritati. ¶ No ta ꝙ viles testes notabiles ⁊ ifames nō sunt contra clericos recipiendi. Item sententia lata post appellationem legittimam cassan da est non obstante confirmatione. Item in fine argumenti ꝙ testes non sunt compellēdi super criminibus obiectis in modum excep tionis contra testes. Idem.

Si qui testium

Littera satis patet iudex mittere debet ad testes in casibus hui⁹ capituli: nec

debent compelli venire ad iudicem.

Alexander tertius.

Sicut nobis Quidā ꝑ pecu nia falsum tulerunt testimonium ī causa matrimoniali ꝑpter illoꝝ testimoniū sentētia diuortii lata fuit postea vero priua tim accedunt ad iudicem asserentes nullā ꝯsanguinitatem esse inter eos: ⁊ dicūt se cor ruptos phibuisse testamentū falsitati. Que ritur vtrum ad dictum istoꝝ debet sentētia reuocari. Respondetur ꝙ si vir ⁊ vxor aut alter eoꝝ ad secunda vota transiuit peniten tia debet imponi testibus de periurio ⁊ ad ulterio vno vel pluribus quibus cām dede runt ⁊ diligenter inquirendū est coram quibus talis corruptio intercessit: ⁊ si tales exhibeā tur per quos veritas dicte corruptiōis pos sit ꝓbari: recipiendum est eorum testimoniū ⁊ sententia ē reuocanda dictum vero predi ctorum testium cum piuri sint non ē aliqua tenus admittendum. ¶ Nota ꝙ periuro nō ē credendum. Item primo dicto alicui⁹ stā dum est. Item qui occasionem damni dat damnū dedisse videtur. Idem.

Veniēs ad Obiectū fuit cuidam presbytero. I. nominetur ꝙ in eccle siam de onerī. canonice nō fuisset ingressus: quia ꝓmisit vnicuiq; parrochianoꝝ suoꝝ ꝑmittere quinq; barrilos vini qui ꝑ benefi cio dari consueuerunt sacerdoti in ipa eccle sia deseruienti: ad hoc ꝓbandum duo fue runt testes inducti: qui iurati deposuerunt ꝑdictum presbyteꝝ talem fecisse ꝓmissiōem quoꝝ alter cum dicto presbytero fecit dcā ꝓmissionē. iudex qui de causa cognoscebat dictū presbyteꝝ absoluit quo facto presby ter ad dominū papam accedens: ꝑdicta oia ei exposuit cū ipa sniā papa rescribit eidem iudice ꝯfirmans sententiam ipius: ex eo ꝙ il le qui eodem erat infectus crimine ꝯtra illū testificari nō potuit: ⁊ nulli de se confesso: ad uersus alium ē credendum: ⁊ dictum vnius testis non sufficit ad condemnatōem alicui⁹ ¶ Nota ꝙ nulli de se confesso contra aliū ē credendum. Item ad dictum vnius non ē aliquis puniendus. idē ē remittere quod da re: ⁊ vtrūq; simoniā inducit. Idem.

Causamque Attesta tiones re cepte coram primis iudicibus dā de sunt iudicib⁹ aliis quibus causa postmo dum ꝯmittit. Idem.

Cum nuncius Clerici non debent repelli a testio nio in causa ecclesie sue eo qd̄ sunt clerici ni si aliud impediat. idem.

Super eo Testes rece pti sunt in ali qua causa criminali siue ciuili op ponuntur eis crimina: ut a testimonio repel lantur. Queritur quid iuris sit. Respondet ꝙ si de criminibus illis non sunt conuicti vel confessi: dummodo inde conuincantur non sunt in testimonium admittēdi quod dr̄ hic intellige ꝓut traditur infra. eo. testimonium idem.

De cetero. Querebatr̄ vtrū laici recipiendi sint in te stimoniū vel accusationē ꝯtra cle ricos. Respondetur ꝙ fm canones non sunt aliquatenus admittendi nisi suam vel suoꝝ iniuriam ꝓsequantur ⁊ tunc ad testimoniū nō sunt admittendi: sed ad accusationē pñt admitti. ¶ Nota ꝙ nullus repellitur a ꝓse cutiōe iniurie sue vel suoꝝ etiā ꝯtra clericū nisi esset excōicatus. Idem.

In causis. In causa ec clesiastica nō debēt testes ꝓduci vltra tertiam ꝓducti onē: nisi habita solemnitate legali: vt tradi tur infra eo. vlt. idem.

Cum tu Quidā ꝑposit⁹ ⁊ canonici sui ex vna ꝑ te ⁊ archiepūs ipoꝝ ex altera sup quadā sniā excōicationis cāū hēbāt adiuīcē ex vtraq; pte testes ꝓducti fuerūt: tandem causa delata ē ad dominū papā. vnde ipe testibus examinatis dicit: ꝙ testes capituli iurati dixerunt ꝙ sententia excōmunicatōis

lata fuit post appellationem: ⁊ testes archie piscopi similiter iurati dixerunt ꝙ sententia excōmunicationis lata fuit post appellatōēʒ papa vero dicta testium volens impetrari benigne ne piurij notentur: decreuit sententiam illam non tenere quia vtrūqʒ esse potuit scilicet ꝙ ⁊ ante sniam extitit appellatum: ⁊ sup illa deponunt testes capituli ⁊ pᵒ eandē sententiam iterum fuit appellatum: ⁊ super illo deponunt testes archiepi ⁊ sic diuersum tempus impedit ɔtradictionem testium. ¶ Nota ꝙ in benigniorem partem: semper facienda ē interpretatio. Item testes si pñt semp debent concordari ꝑpter piurium. Ideʒ

Fraternitatis Sententia lata est in aliqua cā in qua renunciatum fuit testibᵒ vtrinqʒ ⁊ conclusum in causa: appellatū fuit ab illa snia. Queritur vtruʒ in causa appellationis noui testes recipi possunt sup qōne iudicata: etiam vtrum testibus in pᵢma cā receptis liceat aliquid de nouo ꝑponere super ipa qōne. Respondet papa ꝙ si in causa appellationis noua capitula oriuntur super quibus partes voluerunt partes inducere l' p iā receptos aliqd ꝓbare bñ sūt recipiendi solūmodo sup nouis capitulis receptis primo iuramentum receptum fm formaʒ recipiendoꝝ testium. ¶ Nota ꝙ pᵒ apturam testium siue in causa principali siue in cā appellationis non sunt recipiendi testes super eodem capitulo super quo testes publicati sūt sed sup noua bene recipiūtur. Idem.

Intimauit Q. vi daʒ. r. nomine habebat causam cum. v. clerico. Idē vv. suum capellanum ⁊ alios ꝙ̄ plures iurmento astrinxit ꝙ contra ipm vv. ꝑ dicto. r. non ferrent testimonium nec cōsilium vel auxilium preberēt eidem. vnde cōquestus fuit domino pape. Mandat papa ꝙ si testimonium alioꝝ testium ꝑductorum non ē publicatum: nec abrenunciatum testibus iudex recipere nō potest ponat illos qui sunt iuramento astricti ⁊ alios si necesse fuerit. ¶ Nota ꝙ iuramentum illicitum non repellit a testimonio. Item attestationibus publicatis: super eodem capitulo nō sunt alij testes recipiendi. Itē postꝙ̄ renunciatum ē ꝑductioni testium non sunt vlterius admittendi. Idem.

Causā que. Sententia monachos de martura ex vna parte: ⁊ plebanum ⁊ clericos eiusdem loci ex altera questio vertebatur que fuit cōmissa quibusdam iudicibus: coram quibus testes fuerunt hinc ⁊ inde recepti: ⁊ renunciatum ꝑductioni testiuʒ ⁊ attestationes etiam publicate tandem monachi quoddam priuilegium impetratū lite pendente ꝑduxerunt in medium p qd iuri alterius partis generari priuilegium videbatur: iudices super hoc dubitantes consuluerunt dominum papam: super hoc scribit papa ipis monachis dicens: ꝙ ipe mandauit iudicibus vt recipiant testes idoneos qui ꝑducti fuerunt super alijs capitulis si qua fuerint alia ab his super quibus testes recepti fuerunt: ⁊ eorum attestationes publicate. nō obstantibus aliquibus capitulis nouiter impetratis p nuncios monachoꝝ que ɔtinent in priuilegio: vel alijs lrīs sibi cōcessis postquam cā ipa eisdē iudicibus cōmissa fuit: q videantur prestare impedimentum alteri p̄ti ⁊ causam ipam cōcordia vel iusticia mediante decidant: In fine mandat monachis quod priuilegium illud per nuncium suum ad presentiam suam transmittant: quia florentinus epus significauit domino pape ꝙ quedam capitula ɔtra rōem erant ibi inserta. ¶ Nota ꝙ attestationibus publicatis: non sunt vlterius alij testes irecipiendi sup eisdem capitulis vel etiam renunciatuʒ. Itē lite pendente priuilegium in preiudicium alterius partis impetratum nullam de lite faciens mentionem: non valet ⁊ eo non obstante iudices ꝑcedere debent. Idem.

Personas Sic pone casum secundum quod loquit

hec decretalis. Uacat aliqua ecclesia. Filius plati decedentis vel vicarii: vel etiam alius cum prelatus ad quem spectat institutio ecclesie dicit se ius habere in ecclesia appellat ne prelatus ordinet ecclesiam: dixit papa quod si etiam coram isto episcopo vel etiam alio huiusmodi negotia ventilentur non vult vt aliqui morbo cum simili laborantes: si hoc certum sit: aut probari possit in testimonium admittantur: si ab alterutra pte adducti fuerint per illud verbum huiusmodi quod erat in antiqua decretali videbatur: hec decretalis locum habere in similibus causis. Sed in ista deretali non est illud verbum huiusmodi Sed simpliciter dixit negocia vnde videtur intelligenda decretalis in omnibus causis: vt quicunque habet simile negocium non admittatur in testimonium similis cause.

Idem

Iudei Dicitur quod testimonium xpianorum recipiendum est in qualibet causa cum ipi iudei aduersus xpianos suis testibus vti presumant: et qui iudeos volunt xpianis in hac pte preferre: sunt excomunicandi: quia iudei debent subiacere christianis. Idem.

Super eo Aliqua mulier petit aliquem in virum vir negat quod nō contraxit cum ea mulier vult pbare intentionem suam per matrem et aliam mulierem. Queritur vtrum mater sit admittenda in testimonium pro filia. Respondet papa matrem diligere videtur in crementum ac honorem: et ideo vbi vir superior est diuitiis nobilitate potentia: vel honore suspectum est testimonium eius: et ideo non est aliquatenus admittendum. ¶ Secundo ponitur alia questio: aliqua mulier vult contrahere cum aliquo mater alterutrius dicit quod sunt consanguinei. Queritur an sint coniungendi vel non propter solum dictum. Respondet papa quod si matrimonium non est contractum inter eos matre asserente illos esse consanguineos non dicunt coniungi. si vero iam contractum est matrimonium non debet separari sine iuramento plurium personarum. ¶ Nota quod mater vel mater potest admitti in hoc casu: vel repelli secundum distinctionem hic positam. Item ad dictum vnius impeditur matrimonium contrahendum sed non dirimitur iam contractum.

Idem.

Licet vniuersis Dicitur in hac decretali quod nulli christiano et multo minus iudeo licitum est causam suam probare per vnum testem vnde si questio aliqua emerserit inter aliquos nō minus quam duorum vel trium testimonium admittatur qui sunt probate vite et fidelis conuersationis quia vt dominus dicit In ore duorum vel trium testium stat omne verbum tamen quedam censunt que plures quam duos requirunt sed nulla est que vnius testimonio quantumcunque legitimo terminetur. ¶ Nota quod vbi numerus testium non exigitur duo vel tres sufficiunt. Item viri in preiudicium alterius non est credendum.

Idem.

In litteris Quidam nobilis contraxit matrimonium cum quadam muliere cui fere per septennium cohabitans consobrinam patris ipsius mulieris antequam eam duceret se asseruit cognouisse: vnde petebat separari ab ipsa ad quod probandum adduxit tres testes de familia sua: queritur an tales testes sint admittendi. Respondet papa si res ita se habet pro illorum testimonio ab vxore separari nō debet: nec aliqui admittantur nisi sint probate vite et opinionis de quibus non sit verisimile quod debeant deierare. ¶ Nota quod contra matrimonium familiares non admittuntur quia presumptio est contra eos et propter periculum anime.

Cum venissent Inter abbatem de iscicolano

ex vna parte ⁊ magistrū martinū ex altera controuersia super pluribus articulis verte batur quam lucius papa commisit quibusdam iudicibus sine debito dirimendam: iudices tulerunt sniam super quibusdam ar ticulis p magistro. M. dicebatur q̄ senten tia non valebat cum esset lata p⁹ appellatio nem interpositam occasione mortis delegā tis. Respondebatur ex pte mgri. M. q̄ ap pellatio impedit quo minus snia debeat cō firmari cum p⁹ illam appellationem egerit ⁊ responderit ⁊ testes pduxerit: ⁊ sic appella tioni renūciauit ⁊ citatio iudicis morte dele gantis puenerit. Mandat papa quatenus si snia fuit canonice pmulgata iudices illā ɔfirment non obstante appellatōe predicta cum p⁹ illam appellatōem egerit responde rit: ⁊ testes pduxerit citatione facta āte mor tem delegantis: alias vero qōes sup quibus testes pducti fuerunt: ⁊ publice attestatiōes vel etiam si renūciatū sit hinc ⁊ inde testib⁹ nullis aliis receptis sup eodem capitulo ab alterutra parte sm tenorem illarum attestati onum debeant terminare: ⁊ si alie questiōes fuerint sup quibus testes nō fuerunt recepti: vel renunciatum eisdem: audiant q̄ hinc in de ptes pponere voluerunt finem debitum imponentes eisdem. ¶ Nota q̄ qui post ap pellatōē pducit testes: vel stat iuri tacite re nūciat appellationi. Item p⁹ publicatas at testationes licet altera pars nullos testes p duxerit: non sunt alii testes inducendi. Idē si renunciatum ē: hinc ⁊ inde: alias non pñt admitti. Clemēs. iii.

Series tui filii quo rundam nobiliū ɔtraxerūt adinuicē ma trimoniū tandē pars vna ma trimonium accusauit ⁊ testes pduxit legitti mos q̄ consanguinitatem inter predictos fir miter asserebant ponentes dnas personas i primo gradu. b. videlz ⁊. i. dicentes illos eē fratrem ⁊ sororem: pars aduersa dicebat id falsum esse. b. esse sororem. i. ⁊ ad hoc pban dum inducebat testes ⁊ publicū instrumen tum: sed pars illa que matrimonium accusa bat: dicebat testes illos non esse recipiendos ⁊ iudex etiam dicebat q̄ nō erat cōsuetudo ecclesie sue: ut p⁹ tales receptos ⁊ publicatos q̄ ɔsanguinitatem ɔputant: alii ex opposito admittūtur: iudex quesiuit quid sibi eēt agē dum. Respondet papa q̄ si non ē aliud q̄d impediat: non obstante illa consuetudine iu ri ɔtraria testes admittat ad pbandum: q̄ primi tulerunt falsum testimonium: quia ⁊ p⁹ sententiam etiam admitterentur cum per illos ecclesia decepta fuisset: ⁊ ita snia cōtra matrimonium lata non transit in rē iudica tam: quia semp auditur volēs pbare ɔtrari um. Celestinus. iii.

Preterea cum quis. Aliquis accusatur: q̄ ipse cognouit aliquam mulierem Queritur an testes qui ad hoc pbandum in ducuntur sint interrogandi de visu: vel etiā si sufficiat sola vicinie famā: vel vtrū sit cre dendum testibus qui carnalis copule dicūt se esse serios: sed de visu nihil dicunt. Rñdz papa ɔsultus q̄ si testimonium conueniens reddatur de visu: vel etiam de auditu ⁊ fa ma violentam presumptionem subministret ⁊ alia adminicula assint standū est testimo nio iuratorum quibus omnibus cōsideratis Iudex confirmabit motum animi sui ex ar gumētis ⁊ testimoniis que negocio ɔpererit aptiora ⁊ sic formabit sententiam. Nota q̄ ex multis presumptionibus: ⁊ ex fama fit pbatio sufficiens: ⁊ que non psunt singula multa simul collecta valent ⁊ pbationem fa ciunt. Inno. iii.

Cum a nobis Querebatur vtrum dicto seu verbo vnius iudicis sit creden dum in causa siue sup testamentis siue qui busdam aliis contractibus questio agitetur nec scriptum illorum eam optinet firmitatē quamuis testium adminiculo fulciatur quin possit reprobare per testimonia duorum vl' trium testiū bonorū salua in oib⁹ auctoritate apostolice sedis. ¶ Nota q̄ iudici non cre

ditur in cā in p̄iudiciū alteri⁹. Itē scriptura
iuris potest reprobari per testes.

Idem

DE testibus Aliqs trahit ad
uersariū suum in cām reus obiicit
exceptionem dilatoriā. induxit testes ad eā
pbandā iuramento pstito. pars altera petit
eos ɔpelli: ut deponāt sup negocio principa
li. Queritur vtrū sint ad hoc cogendi Rñdꝫ
papa q̄ si testes inducti sint solūmodo ad ex
ceptionem dilatoriam pbandā cum sup illa
tantū iurauerit dicere veritatē: sup negocio
principali nō debent audiri nec compelli ad
testimonium phibendū: quia deponerent nō
iurati: si vero inducuntur ad exceptōem pē
ptoriam pbandam ꝛ altera ps petat ut sup
negocio principali deponant: ꝛ ut iurent su
per illo dicere veritatem. Sunt sine dubita
tione ad hoc cogendi: nisi forte sufficiens p
ductio super principali iam sit facta vel ni
si sit renunciatum pductioni testium: vel ni
si depositiones testium sint publicate.

¶ Nota q̄ non valꝫ dictū testis si deponat
super quo non iurauit. Itē testis iure debꝫ
sup toto negocio dicere veritatem: qui indu
citur ad pemptoriam exceptionem pbandā
si hec fuerit petitā: nisi in tribus casibus hic
cōtentis. Item pemtoria exceptio pōt oppo
ni ꝛ pbari postquam renunciatum ē pduc
tioni testiū: vel depositōes testium fuerit pu
blicate.

Idem.

COnstitutus Uacante archidiaconatu richi
mundie archiepus eboracen̄. ad
quē ptinet collatio eiusdem tunc absens hoc
audito ɔtulit archidiaconatū illū mgro bo.
decanus ꝛ capitulum eboracen̄. credentes
ptātem ɔferendi deuolutā ad eos auctorita
te lateran̄. ɔcilii: tum etiā auctoritate priuile
gii sui archidiaconatū ipm ɔtulerunt mgro
rogerio: ꝛ ipm induxerunt in possessioné ip
sius. Sed magister honorius post appellati
onem spoliauit eundē: ppter qđ magister ro
gerius ad dñm papam accedēs sup restōne
sua ad iudices lr̄as impetrauit. Sed magi
ster honorius accessit ad curiam ꝛ impetra
uit lr̄as reuocatorias. vnde pcurator roge
rii ad dñm papā accedēs ex pte .r. pposuit
pdictus postulauit bono. vt dñs papa quas
dā attestatōes faceret aperiri: que in cā eadē
fuerant recepte pcurator .r. respondit illas
non esse apiendas: cuꝫ testes illi nō fuissent
inducti in hac cā: Sed in cā illa que inter ar
chiepm eboracen̄. ꝛ eundem .r. vertebatꝛ: do
minus papa noluit eas aperiri: Sed cāꝫ cō
misit quibusdā iudicibus ita .s. q̄ si ɔstiterit
eis dictū honoriū testes p se corā aliis iudi
cibus delegatis pduxisse sit ɔtentus attesta
tionibus illis depositis apud ipm alioquin
si nullos pduxit eo non obstāte: quod testes
illi quoꝝ dicta bono. petiit aperiri: pducti
fuerunt coram iudicibus illis si p dicto ho
no. pducti fuerunt ad testimoniū admittanꝛ

¶ Nota q̄ eadē cā iter plures psonas ꝛ co
rā diuersis iudicibus potest tractari: ꝛ atte
stationes recepte in vno iudicio non valent
in alio nisi partes ɔsentirent: ut hic pꝫ. Item
alter qui cām agit possit se opponere coram
aliis iudicibus: pro iure suo: ꝛ res iter alios
acta: aliis non pdest nec nocet.

Idem.

Presentium Quia p⁹ pub
licatas attestationes freqūēter
obiiciebatur in personas testiū
maliciose causa differendi negocium statuit
papa: vt si aliquis p⁹ publicatas attestatio
nes in personas testium obiicere voluerit: tūc
demum id ei liceat si iuramento firmauerit
q̄ ad hoc ex malicia non procedat nisi ante
publicationem illud fuerit protestatus vel
nisi ostendere potuerit q̄ p⁹ publicationem
didicerit quod obiicit in personas. Sed si
aliqs fuerit ptestatus se velle repellere perso
nas testium post publicationes ipsorum: si
quid pro ipso dixerint de facili non credatꝛ

¶ Nota q̄ creditur iuramento alicuius: q̄
malitiose non pcedat. Iteꝫ ex eo q̄ quis nō
impugnat non debet ɔmodum consequi.

Idem.

In nostra Quidam archidiaconus hēbat ɔtrouersiā cū qbusdā monachis que ɔmissa fuit qbusdā iudicib⁹ lite ɔtestata: plures testes hinc ⁊ inde recepti fuerunt: quibus examinatis: iudices dubitauerunt qualiter deberent ferre sniā: cōsuluerunt dominū papam remittēdo sibi attestatōes: dominus papa diligenter testibus examinatis scribit iudicibus illis. Cū plures testes ex parte archidiaconi: q̄ ex parte monachoꝝ sint ꝑducti quos nō solū diuersa: sꝫ aduersa penitus testimonia ɔstat reddidisse nō tamē ad similitudinē testiū respicere optꝫ: sed potius ad qualitatē testium: ⁊ ad dicta ipoꝝ quibus potius lux veritatis assistit: ex quibus index motū animi sui debꝫ informare mandat papa iudicib⁹ quatenus si testes vtrunqꝫ sint eiusdē honestatis ⁊ estimatiōis ꝓ archidiacono sniam ꝓferant cū plures testes archidiaco. ꝓduxerit q̄ monachi: si vero testes monachoꝝ tante ꝑeminentie fuerit ꝙ auctoritas eoꝝ alioꝝ sit multitudi merito ꝑferenda: absoluant monachos ab impetitione archidiaconi. ¶ Nota ꝙ nō semp debꝫ iudex ad multitudinem testiū se referre: sed potius ad honestatē ⁊ opinionē testiū: q vi similioꝛa negocio dicāt ⁊ ita nō semp statur maioꝛi pti. Item cū testes sint eiusdem estimationis: tunc standum ē numero testiū

Idem

Tam litteris Eccā lucana vacante qdam electus fuit in epm ɔtra istā electionē archidiaconus lucanus. ⁊ S. sacrista ⁊ qdā alij se opponebāt. vñ denunciauerunt quedā impedimenta dño pape ɔtra electū: ⁊ ꝙ ɔtraxerit matrimonium cū vidua. dñs papa sup hijs cōmisit inquisitōem. Itē archi. ⁊. S. sacrista pdci lras sub noie maioꝛis ptis capli ɔtra electū miserunt dño pape: caplm hoc intelligens significauerūt pape lras illas de ɔscia capli nō manasse sed false erant ⁊ de hac falsitate papa mandauit inqri. iudices sup hijs receperūt testes ⁊ dum vellent recipe testes sup eo ꝙ electūs matrimoniū dicebatur ɔtraxisse cū vidua appellatum fuit ad sedē aplicā ne laici vl femine recipentur ɔtra ipꝫ in tali articulo. vñ iudices attestatiōes sup alijs artculis receptas miserūt ad dñm papam cū lris suis. papa examinatis attestationibus illis rscribit iudicibus dicēs ꝙ tā p lras ipoꝝ q̄ p depositiōes testiū intellexit nihil eē ꝓbatū ɔtra electū ꝑdictū nisi de audita ⁊ fama: ⁊ si alijs videant aliqua eē ꝓbata: testes vel sunt soli vel tales: ꝙ nō potuerūt illa ꝓbare: sed qa sup matrimonio ꝓpter appellatōem ꝑdictā testes nō fuere ꝓducti. Mādat quaten⁹ testes siue laicos siue feminas idoneas: q ad hūc articulū ꝓbandū ꝓducti fuerit recipiāt ⁊ examinēt diligenter: excōmunicātes illos: q illos impedire ꝑsupserint: quo minus testimoniū ꝓhibeant veritati qbus publicatis si irregularitas ꝓbata non fuerit: indicāt electo purgatōeꝫ sup obiectis p. vij. canonicos maioris eccē vel priores ⁊ ꝑsbiteros ciuitatis lucane: qua recepta ꝑfigant ei terminū quo ɔsecrandus ad dñꝫ papā accedat. Si vero irregularitas ꝓbata fuerit: vel si nō fuerit ꝓbata: ⁊ infra terminū ɔstitutū purgatōeꝫ nō ꝑstiterit illū remoueāt a ꝑlatiōe lucane eccē mādātes caplo ut de alio sibi puideāt i pastorē. in fi. dicit ꝙ archi. ⁊ sacrista q noie maioris ptis capli dño pape ɔtra electū lras destinarūt ab officio ⁊ bñficio denūciant esse suspensos: donec mereant dñi pape indulgētiā obtinere: cū p attestatōes ꝑdcās ɔstat maioꝛē ptē capituli hmōi lraꝝ ɔscia nō fuisse. ¶ Nota ꝙ singulares testes nō ꝓbāt. Item vilib⁹ testibus nō creditur. Itē cū opponitur irregularitas in modū exceptōis laici ⁊ femie al' idonei admittunt. Itē q testes ipediūt sūt excōmunicādi. Item ifamat⁹ dꝫ se purgare de hijs de quibus ē infamat⁹. qđ si nō fecerit repellitur. Itē q lras capli falsat ab officio ⁊ beneficio dꝫ suspēdi. Itē hic negatiua ꝓbat vt colligitur.

Idem

Cum olim. Ecclesia menen. olim fuit archiepiscopalis quā archieps cātuariensis tenebat ꝓ sua suffragania. archi. ipius

ecclesie mouet qõem sup statu seu libertate ipsius cantuariensis ecclesie cõtra archiepm in p̄ntia dñi pape: vnde ipse cām cõmisit q̄busdā iudicibus: Mādans eisdē quatenus nisi archieps archidiaconū predictū possit repelleř ab agēdo p aliquā exceptionē ꝯuocatis ptib᷒ vel eoꝝ pcuratoribus ad locū idoneū ꝛ securū: ꝛ lite legitie ꝯtestata: testes vtriusqꝫ partis recipiāt dilīgēter quos dixerit pducēdos. Sed si archieps ltime citat᷒ nō cõparuit p se vel pcuratorē idoneū aut litē noluerit cõtestari: nihilominus recipiāt testes maxime senes ꝛ valitudiarios quos archidia. duxerit pducendos nō obstāte appellatiōe ꝛ depositiones eoꝝ studeāt ad se. apo. destiare statuētes partibus terminū pēptoriū quo p se vel idoneos pcuratores corā domino papa se presentēt sniam receptu re. ¶ Nota q̄ in cā liberali reo absente p ꝯtumaciā testes recipiūtur lite nō ꝯtest. ꝛ snia fertur ꝛ est specialis casus in fauorē libertatis. Idem.

Extenore Inter .r. militē ꝛ .m mulierē cā matrimonij corā quibusdā iudicibus delegatis vertebatur corā q̄bus mulier pponebat: q̄ dictus miles corpaliter p̄stitit iuramētū q̄ ipsam duceret in vxorē ꝛ p᷒ modū carnaliter cognouit eādē: ꝛ traduxit in domū: miles vero inficiebať oino: adijciens q̄ ꝛ si hec vera essent eā tū de iure non poterat hēre in vxorē eo q̄ aliā tūc viuētem duxerat in vxorē: ad pbandā suā intētionē ps vtraqꝫ testes pduxit testibus publicatis p testes militis videbať esse pbatū q̄ ipe añ festū purificatiōis btē marie virginis. b. mulierē acceperit in vxorē ꝛ testes mulieris dicerēt q̄ in septimana paschali sequētē festū p̄dictū de ea ducēda corpaliter prestitit iuramētū dictus miles petebat ab ipetitione ipsius mulieris absolui. Ex parte mulieris fuit replicatū q̄ eo tpe ꝛ etiā ante quo testes militis dixerāt eū cū alia ꝯtraxisse fuerat se per in eboraceñ. puincia cõmoratus cum testes ipsius militis dixissent hic lōge extra dictā puinciā actū eē determinātes tps ꝛ locū ꝛ hec erat parata pbare p testes. Sꝫ cõtra fuit ex aduerso rńsum: q̄ cū attestōes iā essent publicate hinc inde locus pductiōi testiū iā nō erat. dubitauerūt iudices vtrū testes mulieris essent sup hoc articulo admittendi. respondit papa ꝯsultus q̄ testes mulieris sūt ad pbandū illū articulū admittēdi. ¶ Nota q̄ negatiua q̄ hꝫ determiatiōnē vel loci vel tēporis indirecte pōt pbari. Itē sup nouo articulo publicatis attestatiōibus possūt testes recipi. Idem

Significauerunt. Inter monachos sci dionisij ex vna pte ꝛ abbatissam ꝛ moniales de forcellis ex altera tam super possessiōe q̄ ppietate priozatus d̄ argentolio corā iudicib᷒ delegatis qō vertebatur. Moniales sup cā ppietatis primit᷒ iudiciū sūt ingresse: ꝛ testes pduxerūt nullo p᷒ modū iudicio petitorio suspēso possessionis iudiciū sunt ingresse sup quo testes ab vtraqꝫ parte sūt pducti ita q̄ publicatio testium fieri iā debebat. Sed monachi quartā productionē testiū cū iuris solēnitate petierūt super iudicio possessorio quā cū iudices denegassent ipsi sedē apo. appellarūt ab ipsorum interlocutoria: q̄bus pactis iudices pcessū suū do. pape significauerūt. Mādat papa q̄busdā iudicibus quatenus si cõstiterit eis abbatē ꝛ monachos quartā pductionē testium cū iuris solēnitate sup possessorio petiuisse: ꝛ ppter hoc ifra .x. dies appellasse post interlocutoriā iudiciū: ad quartā pductionē testium cum solēnitate iuris admittāt eosdē nisi forte iudices quartā pductionē negauerint vt effrenatā multitudinē testiū refrenarēt: ꝛ si in pbatiōe appellatiōis defecerit in expensis legitis parti alteri ꝯdēnētur: ꝛ cām possessionis ad quā moniales habuerūt recursū primitus dēant termiare nisi eēt in petitorio pcessū in tantū q̄ possit de ppietate liq̄re ꝛ tūc qõem determinēt sil' vtrāqꝫ q̄ si de ppietate ad plenū adhuc nō ꝯstet pcedāt in ipso iudicio possessiōis finito. ¶ Nota q̄ qui primo cepit agere de ppietate ptredire ad iudiciū possessiōis suspēso petito

m

rio. ite quarta pductio d3 dari cu solenitate legali: alioquin appellatio pter hoc iterposita: nisi denegef ex ca vt hic dr valet. Jtez interlocutoria trasit in re iudicata nisi appelletur ab ipsa infra .x. dies. Jte qui deficit i pbatioe appellatiois a grauamie iterposite odenari d3 in expesis alteri pti. Idem.

Cum causa Inter archiepm rauenate et coe fauentie vertebat qo super iurisdictoe quoruda locoR de q hetur supra de pbatioib: l3 ca3 illa delata fuit ad dnm papa lite otest. et pstito iurameto ab vtraq3 pte de calunia: q2 difficile fuit vtriq3 parti testes pducere cora papa. Mandauit epo placetino quaten recipiat testes quos vtraq3 ps ta sr pricipali q in psonas testiu duxerit pducedos et eos diligeter examiet et de singul circustatiis diligeter iqrat: de cais loco et tpe: de auditu visu et scia et d oibus ad negociu ptinetib: q si forte fauentini vel alii testes quos archieps duxerit pducedos psumpserint ipedire: ipos ab hmoi psuptioe opellat vt aut effrenata mltitudo testiu refrenet pcipit vt hic et ide qdragenariu numeR excedere no pmittat ita vt si fauentini depositioes testiu voluerit ratas hre que ab epo ferrarien. et abbate pomposiano recepte fuerit testes illi oputetur in numero plibato: alioqn cu attestoes ille sint clause idez testes si nece fuerit iteR pducat. ¶ Nota qliter iudex d3 examiare testes. Jte q testes ipedit quo min possint phibere testimoniu vitati puniedus e. ite vltra .xl. testes ps iducere no d3. ite vltra .xl. dr effrenata mltitudo testiu Idem.

Veniens Vacante decanatu claramoten. archidi. eiusdez ecclie elect extitit i decanu: qda opposuerut se illi elco ca omissa fuit qbusda iudicib qtulerut snia3 sr decanatu p archidia. et i pte madauert illa execoi. S3 q2 ex pte capli ab illa snia fuit appellatu non fuit i totu execoi madata pp q archidia. et pcuratores capli ad se. apo. accesserut archidia. i pntia pape petebat snia3 p se lata i totu execoi madari: pcuratores capli dicebat snia3 illa otra iusticia et post appelloe3 ee lata vnde debebat cassari. Archidia. dicebat illos no ee audiedos cu eent excoicati du hec ppoeret p. subdiaco. do. pape se opposuit ex aduerso asseres se in decanu clare motis canoice electu3 vnde dictus archi. in sua petitoe no erat audiedus q2 decanat ipe si ad illu s3 ad se potius ptiebat tande iterlocut fuit papa vt dictus .p. si poss3 incotineti sua intetioem pbaret: Ipse vero sr hoc testes et instra pduxit: et dns pa. iterlocut fuit q sua itererat vt se poss3 oppoere archidiacono pdicto lite ote. iter illos ta sup elcoe q sr snia. qsitu fuit ab archidi. vtR vellet admittere i hoc iudicio attestatioes primo receptas i articulo supradicto. q respodit q vellet dumo possit obiicere ta in psonas testiu q in dicta: quo audito ps aduersa respodit q attestoib illis vti nolebat cu no sup pricipali nego s3 sup incideti articulo fuissent lite no ote. recepte vno sup toto nego et illos et alios volebat pducere testes: ps aut aduersa respodit q cu testes illi ta sup snia q sup elcoe dixissent et eoru3 dicta publicata fuissent i iudicio no licebat illi postq testificata didicerat sr eisde articulis testes pducere: do. pa. pnuciauit q testes eent sup toto negocio recipiedi: quos vtraq3 ps duceret pducedos. vnde madat qbusda iudicibus: Quatenus receptis testib et ronibus ptiu intellectis cam ipam ta sup principali q eta sup incideti. fine debeant canonico terminare. In fine dicit illa q in capitulo aguntur non possunt de facili probari nisi per canonicos. Unde madat vt ad cautelam absoluant eosdem vt vocati ad testimonium libere possint p vtraq3 pte testificari. ¶ Nota q qlibet ad que negociu ptinet sine ei interee pot se opponere et d3 admitti primo pbato q sua intersit. Jte cu diuersus e modus agedi: publicatis attestatoib sup eode articulo possunt iteR testes produci cu alius e modus agendi q prius. Jte cu qs dicit se debere admitti quod sua interest plene debet probare q sua interest lic3 hoc fiat: als no admitteret. Ide

Tuis qustioni. b

Littera ista satis patet.

Dilecto Inter ꝓpositū aurieñ. ⁊ comitis sam flandrēsem qō vertebaẗ super donatiōe vi prebēdarū sacerdotaliū cā sup hoc cōmissa fuit epo ⁊ abbati ceduñ. ⁊ decano atrabateñ. Idez ꝓpositus in pñtia iudicis ↄstitutus citra li. ↄte. ꝓposuit ꝙ testionī decani necāriū sibi erat in cā predicta: cū de iure suo nō nisi p ipm ⁊ quēdā aliū teste tantū fidē facere possit. vnde petebat ab eis vt in cā ipsa ꝓcederēt decāo excluso vel supsederēt negocio quousqꝫ do. papa aliū substitueret loco sui. Sed iudices postulatiōnē suā admittere noluerunt immo post appellatiōem a collatiōe prebendarū ipsarum suspendere eundē prepositū: ꝓposit⁹ hec oia dño pape significauit: ne ergo ꝓpter testium defectū iusticia ꝓpositi valeat depire loco ipsius decani. do. papa substituit abbatez visi cāpi: mādans eidē Quatenus si ē ita relaxata suspēsione ꝓpositi ꝓcedat in cā iuxta prioris mādati tenorē ¶ Nota ꝓpter defectū testis iudex remoueri dꝫ vt possit testificari in cā in qua datus erat iudex. Idem.

Significauit Qui dā nobiles fundauerūt ecclesiā sancti nicolai sabineñ. diocesis ⁊ liberā eā esse volētes tempe fundationis dixerūt se nihil iure retinere in ea: sacerdos illius ecclesie cū sup tali libertate nulla instra facta fuissēt: timēs ne ꝓcessu tpe ꝓbatiōis copia depiret: petijt a dño papa sibi ꝓuideri: vnde papa mādat iudici sabieñ. quatenus testes idoneos quos idē pbr̄ duxerit ꝑsentādos examiet diligenter ⁊ eoꝝ dicta in publica instra redigi faciat denunciatione ꝑmissa fundatoribus antedictis vel eoꝝ heredibus vt receptiōi testiū intersint si velit: ⁊ super tali denūciatione fiat publicū instrumētū. ¶ Nota cautelā bonam ⁊ vtilē propter ea que ↄtingere possūt. Itē futuris casibus occurrendum est.

Idem.

Cum causam Abbas ⁊ fratres monasterij sci Martini vendiderūt quasdā possessiōes quibusdā locis in qua venditiōe decepti fuerūt vltra dimidiū iusti precij. Ad probādū ꝙ decepti fuerūt vltra dimidiū iusti precij testes induxerunt q̄ bene ꝓbabāt ꝙ decepti fuerunt vltra dimidiū iusti precij: sed nō determiabāt quātum vltra. Nō volebāt probare monachi quantitatē deceptionis. Mandat papa iudicibus quatenus recipiāt testes quos alterutra ps duxerit ꝓducēdos: si vero pars monasterij ad hunc articulū probandū eosdem testes ꝓduxerit quos ad aliū articulū ꝓbādum induxerit: nihilominus eos recipiant quoniā aliud est ꝓbasse deceptōis excessum ⁊ aliud ꝓbare quātitatē valoris. Nota ꝙ diuersus modus agendi ē ꝓbare ꝙ quis deceptus ē vltra dimidiū iusti precij ⁊ ꝓbare quantū deceptus ē vltra dimidium: vnō testes recepti in vno articulo publicatis attestationibus eoꝝ possunt recipi in alio nec dicūtur recipi sup eodē articulo. Idem.

Albericus Inter albericū militē. ⁊ E. mulierē vxorē ipsius corā capitulo rauēnate matrimonialis questio vertebatur: tandē snīa diuortij lata fuit inter eos: sꝫ snīa nō fuit redacta in scriptis: postmodū vero ↄtraxit cū alia de qua filios suscepit: ipse vero timēs sibi ⁊ filijs ꝑiudicium generari: qꝛ snīa nō fuit lata in scriptis: petiit a do. papa vt testes qui interfuerunt snīe recipiant ⁊ depositiōes ipoꝝ in scripturā publicā redigi faciāt. ¶ Nota ꝙ snīa super mrīmonio lata tenet licꝫ in scripturis redacta nō fuerit si hoc ꝓbetur p testes. Item ad cautelā futuroꝝ recipiūtur testes: licꝫ qō nō moueat: ⁊ intellige ꝙ denūciatio facienda sit personis illis quarū interessꝫ testes nō recipi. Idem.

Cum in tua Quidaz vir ⁊ mulier volebant contrahere mrīmoniū dicebaẗ ꝙ erāt consanguinei ad hoc vt ois

suspitio tolleret. xii. vel. xi. de antiquioribus ⁊ melioribus de consanguitate vtriusq; iurauerūt illos nō esse consanguieos distinguēdo per sonas ⁊ gradus illorum a quibus descēderūt et sic matrimoniū contraxerūt: post contractū matrimoniū quidā accusauit matrimoniū illud ⁊ induxit tres testes vel quatuor per quos parē tela probata fuit: querit vtrū per dicta istorum triū vel quatuor posteriorum deroget fidei priorū. xi. vel. xii. q prius in cōtrariū iurauerūt vel primi potius preferātur. Respōdit pa. q licet ad aliud iurauerūt primi q̄ secundi cū in secundo iudicio priores persone inducte fuissent ⁊ iurati deponerēt illa eadē que primo dixerunt sine dubio preualerēt dicta illorum ⁊ sic matrimoniū nō separetur per quod datur intelligi q si ille psone nō fuerūt inducte in secūdo iudicio preualēt dicta istorum vel trium vel quatuor ⁊ sic separāt nec pnt repelli eo pretextu q partes testificata didicerint q2 talis obiectio locū nō h3 in hoc cāu

¶ Nota q diuersus modus agēdi sup eodē articulo facit q post apturā testiū sup eodē articulo testes iterū possunt iduci. Idem

Constitutis M. canonicus surrentinus in presentia dñi pape accusabat de crimie simoie archiepm suū ⁊ prestatus fuit ab initio q cōsanguiei ipsius archiepiscopi multa ipedimenta psttiterunt p suā potentiā dicto. M. quo minus copiā probationū secū hēat inducendo quosdam ad iurandū ne aduersus archiepm aliquid dicerēt: ⁊ alios minis ⁊ terroribus a testimonio arcere nitātur: do. papa ex officio suo volens super hoc prouidere. Mandat cuidā iudici: vt generalē proferat sniam excōmunicatiōis in omnes illos qui aliquod ipedimentū ipsi. M. prestare presumpserit in testibus pducēdis ⁊ illos qui iurauerunt non ferre testimonium cōtra archiepiscopu3 denūciat iuramēto huiusmodi non teneri: ⁊ si aliquis de consanguineis archiepiscopi aliquem de testibus ipsius. M. presumpserit impedire eundem archiepiscopū ab officio pontificali suspendat ⁊ faciat manere suspē sum: donec a tali presumptione desistat q2 non est verisimile q eo inuito talia fiant: q2 si voluerit poterit prohibere vnde debet experiri iudicis auctoritate3 elusa3 qui defensionis copiam subtrahit aduersario suo.

¶ Nota q non tenet iuramentū quo quis astringitur non ferre testimonium ⁊ eo nō obstante admittitur eius testimonium. Item omnes ipediētes iurisdictionem iudicis excōmunicari debent. Item qui subtrahit aduersario copiam probatiōis ostendit se malam causam habere vnde puniri debet.

Idem.

Constitutis Inter principem bohemorū ⁊ vxorē eius sororem nobilis viri Marchione misinē. matrimonialis questio vertebatur ad petitiōe3 ipsius principis: episcopus pragēsis citauit vxorē ipsius p causa illa: ⁊ dū vellet ad ipsum accedere vt suas proponeret defensiōes ipsa fuit prohibita bis vel ter a seruientibus ipsius episcopi qui prohibuerunt ei ingressum ad ipsum propter quod ad sedem apostolicam appellauit. Sed non obstante appellatione episcopus tulit sententiam diuortii inter eos a qua sententia appellauit causa appellationis cōmissa fuit iudicibus qui processerunt in causa appellationis: tande3 causa ista delata fuit iterum ad sedem apostolicam vnde papa cōmittit causam istam archiepiscopo madeburgeñ. ⁊ eius cōiudici. mandans eisdem: quatenus partibus ad locum pdoneū conuocatis recipiant testes quos ipsa nobilis p se induxit: vel priceps p parte sua cum nondum testificata didicerit sup processu pragenens episcopi vel processu posteriorū iudicum duxerint producendos ⁊ ipsa nobilis iducat: si noluerit testes quos prius induxit: vel alios cum nondum renunciauerit testibus pducendis.

¶ Nota q iudex locum idoneum debet partibus assignare. Item si testes in vno iudicio recepti non sunt publicati. in alio iudicio possunt ad hoc. Idem ⁊ alii recipi: cum nondum

testificata didicerit nec renūciauerūt ꝑtes te stibus ꝓducēdis. itē cū dubitat̄ sup ꝓcessu iu dicis an sit legitimus sup hoc inquirēdū est

Idem.

L Icz ex quadam

Oli cōstitutū fuit ex quadā nccita te vt in cōputādis gradibus ꝯsanguinitatis ⁊ affinitatis vz testimoniū de auditu cū ꝓp ter breuē hoīum vitā testimoniū de auditu ꝓponere non valebāt vsqz ad. vij. gradum qꝛ ex hoc circa legitima cōiugia multa peri cula ꝑueīebāt statuit ꝯciliū ne super hoc re cipiātur testes de cetero de auditu cū ꝓhibi tio copule cōiugalis quartū graduz ne exce debat nisi forte ꝑsone tales fuerint quibꝰ sit fides merito adhibēda ⁊ ante litē motā testi ficata didicerint ab antiquioribus suis nō ab vno cū ille si viueret non sufficeret sed a duobꝰ ad min us nec ab infamibus ⁊ suspe ctis sed fide dignis qꝛ absurdū essz illos ad mitti quoꝝ repellerētur auctores: ⁊ si vnus audiuisset a pluribus nō dz admitti vel si i fames licet ab hoīb9 bone opinionis audi uerit nō debēt admitti: qꝛ īfamibus actus le gitimi sūt interdicti ⁊ testes adiciāt in suo iu ramēto: ꝙ odio vel amore timore vel cōmō ad ferēdū hoc testimoniū nō ꝓcedunt: desig nando ꝑsonas expssis nōibus vel circūlocu tione sufficienti ⁊ ab vtroqz latere singulos gradus distinguāt ⁊ iuramēto suo adiciāt se intellexisse a suis maioribus quod depo nūt ⁊ credūt ita esse. Sed nec tales sufficiūt nisi iurati deponūt se vidisse ꝑsonas vel sal tē in vno graduū predictorū ꝯstitutas ꝓ con sanguineis se hēre ⁊ tollerabilius est eni ali quos cōtra statuta hoīum reliquere copula ꝗ̄ ꝯiūctos legitime ꝯtra statuta dn̄i separe.

Nota testimoniū de auditu in cāis mr̄i monij hodie simpliciter nō valere. item testi moniū vnius non probat. itē infames a testi monio repelluntur. itē nō debet admitti ad testimoniū cuius auctor repellitur. Item re moto odio amore timore ⁊ cōmodo testis d̄ bet ferre testimoniū. itē tollerabilius ē ⁊c.

Honorius. iij.

P Ertuas Inter cano nicos sci pe tri ex parte vna ⁊. S. symonis ex altera corā iudice delegato super qbusdam possessionibus qō vertebat̄. S. tribus mēsi bus post testiū publicationē elapsis petiit ite rū interrogari testes suos: quesiuit iudex qd sibi super hoc essz agendū. respōdet papa il lū non esse de cetero audiendū nisi forte sup certis articulis a principio petijsset illos in terrogari: ⁊ iudex id negligenter vel malitio se pretermisisset. Nota negligentiā uel mali tiā iudicis parti nō debere obesse quo minꝰ post aperturā testiū iterū interrogentur.

Idem.

L Icet dilectus

Inter burgensem epm ex vna ꝑte ⁊ clericos scē marie de castro sorit ex altera corā cardiali tituli scē crucis qō vertebat̄. ꝓ curator epi ꝓposuit se adhuc velle dicere cō tra ꝑsonas testiū ꝓductorū in negocio p̄ci pali mādat papa quibusdā iudicibus: qua tenꝰ recipiāt testes quos ꝑtes voluerūt ꝓdu cer̄ ꝯtra ꝑsonas testiū ꝓductoꝝ sup negō p̄ci cipali: ⁊ si rursus illos ꝑs altera vel vtraqz voluerit ꝓbare cōtra illos ꝓbatiōes admit tāt ita ꝙ vltra nō liceat ꝑtibus ad reproba tionē testiū aspirare ne diutius negotiū pro rogetur si ꝓducēdi quartos ꝯtra tertios ⁊ sic deinceps ꝑtibus lnīa tribuat̄. Nota duas ꝓbatiōes testiū fieri posse ⁊ nō vltra ne in i finitū negociū ꝓrogetur. Idem.

P resentata Inter ar chidiaco nū suesioñ. ex vna parte ⁊ capitu lū sci petri. suesionē. ex altera: sup iurisdicti one quā idē archidiaconus se hēre in. d. ec clesia rōe archidiaconatus dicebat questio vertebatur: tandē vt ad concordiā ꝑuenirēt cancellariū parisien. ⁊ magistros. R. reme nen. ⁊. B. bironeñ. clericos sup qōe illa arbi tros elegerūt: qui suscepto arbitrio vsqz ad sniam processeruut: ⁊ cum sniam ꝓferre de berent vnus illoruz recessit ⁊ alius in archi episcopuz edunen. assumptus qui distat per

xij. dietas ab ipsis: et sic arbitrium expirauit cum alter solus in ipso non valeret vnde petijt archidia. sibi super hoc prouideri. Mandat papa quibusdam quatenus causam ipsam secundum acta coram arbitris habita debeant terminare: reseruata capitulo optione vt recipiant depositiones eorum testium productorum qui suspecti sunt contra eos. vel si eas admittere noluerunt: consentiant vt idem testes iterum admittantur saluo iure quod in vtroque casu competit ipsi capitulo tam in personas testium quam in dicta. Nota quod per mortem arbitrorum arbitrium est finitum. Item in optione est illius contra quem testes inducti sunt coram arbitris si testes viuunt admittere illorum attestationes: vel vt iterum inducantur coram iudice: et sic in casu isto testibus publicatis iterum idem testes inducantur. item contra personas testium coram arbitris productorum pot opponi. Idem.

Super nobis. Quidam presbyter. a. nomine ordinem fratrum minorum intrauit causa probationis et postmodum nulla facta professione infra annum exinde exiuit: sed fratres ipsum super hoc molestabant: vnde petijt a pa. sibi super hoc prouidri misericorditer. mandat pa. pen. epo vt si res taliter se haberet denunciaret illum ad obseruationem illius ordinis non teneri coram epo custos fratrum ad probandum quod idem pbr professionem fecisset quosdam testes de ordine suo induxit qui deposuerunt super hoc non iurati contradicente supradicto pbro vnde pbr illud significauit domino pa. et ipse respondit epo quod non est credendum testimonio alicuius quantumcunque religiosus existat in preiudicium alterius nisi sit iuratus.

Venerabili Idem. Multi epi et abbates et alij viri religiosi apud cisterium in generali capitulo congregati domino pape significauerunt quod meritis bone memorie in quodam abbatis sci marti. ordinis cisterciensis consopiten. dioces a domino multa miracula apparuerunt vnde supplicarunt eidem vt ipsum catalogo scorum faceret annumerari. vnde mandauit quibusdam vt diligenter veritatem inquirerent super vita et miraculis dicti abbatis et eam sibi significarent. ipsi receperunt multos testes et eos domino pa. remiserunt. do. pa. inuenit ex relatione ipsorum inquisito rum quod testes illi non erant recepti secreto et sigillati cum ea diligentia qua solet in testibus adhiberi: vnde non adhibuit fidem eorum dictis: et ideo mandat epis presentibus quatenus testes quos et monachi abbas sci martini cisterciensis super vita et miraculis pie memorie. m. monasterij supradicti dixerit producendos sigillatim et secreto examinare procurent: cum ea diligentia qua solet et debet in receptione testium adhiberi. Nota quod testes secreto et sigillatim sunt examinandi alias non valet.

Gregorius nonus.

Cum clamor. Archiepus acherontinus super simonia et alijs criminibus erat apud do. pa. multipliciter infamatus: vnde frequentibus clamoribus excitatus dedit duobus epis in mandatis vt super his diligenter veritatem: et sibi quod inuenirent rescriberent diligenter ipsi super simonia et alijs excessibus testes receperunt et eorum attestationes remiserunt do. pape apertis attestationibus. l. et. g. super simonia ita confuse deposuerunt quod ex dictis eorum veritas non poterat declarari. vnde iterum mandat pape quatenus testes illos iterum examinent diligenter et alios qui super hoc sciuerunt veritatem et dicta illorum et aliorum quos receperint sub sigillis suis domino pape remittant. Nota quod iudex qui ex officio inquirit iterum pot examinare testes qui obscure dixerunt post ipsorum publicationem: sed credo in ordinario iudicio. Idem.

Testimonium Testis inductus est in aliqua causa ciuili vel criminali ab aduersa parte opponitur crimen ipsi testi vt a testimonio repellatur probatum est crimen contra ipsum queritur an valeat testimonium eius: dicit papa si testis adhuc in crimine perseuerat siue causa ciuilis sit siue criminalis: testimonium eius non valet. Si vero sit emendatus de crimine et eum non comitetur infamia non debet repelli a testimonio in causa ciuili: nec in criminali cum ciuiliter de crimine agitur preterquam pro reatu periurij: quia periurus nullo casu ad testimonium admittitur. In criminali vero

cā si cōuict⁹ fuerit de crimie in alio iudicio i stituta ɔtra ipm accusatoē vel ɔfessus vl' nō ēt p exceptōez exinde ɔuicatur: vel si grauata sit cui⁹ opinio ꝑ eo ꝙ quādoqȝ fuit tali mō ꝛpulsus potest remoueri a testionio lȝ egerit pniam. Sȝ in hoc cāu vltio sit grauata ei⁹ opinio nō repellit in cā ciuili. ¶ Nota ꝙ te stis q crimie detinet nō admittitur ꝭm cano nes ad testioniū in aliqua cā: si ē emēdat⁹ ad mittitur cū distinctōe pdicta. Idem

Ultra tertiā. Aliqs terti am habuit ꝑductōez testiū: adhuc petit quartā. Querit vtꝝ debeat audiri. Respondȝ papa ꝙ non nisi prestito iuramēto. ꝙ neqȝ p se neqȝ p ali um testificata didicerit: nec per dolum: ali quem: nec p aliquā machinatoēm quartam petit ꝑductionē. Sed ꝙ illos hr̄e nō potuit quos nūc ꝑducere intendit. ¶ Nota ꝙ pre ter iuramentū calūnie aliud iuramētū pstat lit. ɔtestata. idem.

Non debet aliqs. Aliqs ac cusat⁹ ē de crimie pēdēte accusatoē ɔtra ipm: petit i testimo nium in alia cā crimiali. Querit vtꝝ dēat admitti. Respōdet nisi forsitan in exceptis: ꝙ ēt accusati ab accusatoē ⁊ ordinū suscep tiōe repellūtur nisi prius se ꝓbauerūt innocē tes. ¶ Nota ꝙ accusatus de crimi e pēdēte accusatoē sua nō pōt testis esse in criminali: nec accusare aliū nec ordinari.

De testibus cogendis. Rub.

Alex. tertius.

Causā matri monij. Quedā cā matri monial' vertebat inter. M. mulierē ⁊ virū suū: dissa fuit iudicib⁹. Mandat papa papiē. elcō ꝙ mo neat testes ad deferēdū testimonium quos vtraqȝ ps sibi duxerit nomināndos: si vero odio amore vel tiore se subtraxerit quo ad ferendū testimoniū corā pdcis iudicib⁹: vel nūcio quam ad hoc miserūt ɔpellat eos per eccāsticā cēsurā. Nota testes ɔpellēdos: sed prius monēdos.

Cum super. Mandat pa pa qbusdā pſbyteris quatenus ad presentiam suam ac cedāt phibituri testimoniū veritati sup cā q̄ vertit iter epm pnestinū ⁊ abbatē sublateū. Si vero nō venerint: sciāt se ab officio ⁊ be neficio suspensos: ⁊ si nec sic venerit excōica tōis sniam poterāt formidare. ¶ Nota ꝙ crescēte ɔtumacia crescere dȝ pēa. Idez

Super eo. Aliqs ɔueni tur ō aliquo fcō co rā iudice ille factū negat. qrit an il li q interfuerūt negocio cogēdi sunt ferre te stioniū verit ati. Rn̄dȝ papa si factū notori uȝ ē nō sunt necārii testes cū talia ꝓbatoēm vl' ordinē iudiciariū nō reqrāt. Si vō nō est notoriū ⁊ is q ɔuenit factū negauerit: testes q interfuerūt monēdi su nt nō cogēdi nisi for te tiore aduerse ptis a ferēdo testionio reuo cent de iuris rigore: tū idistincte sunt cogēdi Idem.

Peruenit. Quidā noie. p. de scō laurētio accusa tus corā iudice suo de symonia ⁊ adulterio astrinxit p iura mentū quedā: qui ɔtra eū ducend⁹ erat i testioniū ꝙ ɔtra ipm nō deponerēt: dubitauit iudex qualr aduer sus reū sit ꝓcedendū: ⁊ an testis ille sit cogē dus ad testionium ꝓferendū: qsiuit a papa quid iuris sit: papa ɔsiderās ꝙ nemo debet aduersario instra subtrahere: quoꝝ appel latoē testes ɔtinentur: ⁊ ꝙ ille q hoc fecit: ⁊ q parē copiā aduocatiōis subtrahit aduersa rio suo iniquam a se litem foueri oñdit. Re spondȝ ipm testem cōpellendum esse ad de tegendū ɔmētū tante calliditatis ⁊ fraudis. ¶ Nota ꝙ nullus debet subtrahere aduer sario suo instrumenta: vel testes: vel patem copiaȝ aduocationis: al's potest puniri a iu dice. Item nomine instrumentoꝝ ɔtinent ēt testes. Clemens.

PEruenit Laici frequē ter enormē ⁊ intollerabilē iniuriā inferunt clericis multis presentibus ⁊ videntibus iniuriātes in cām tracti negant si tale facinus cōmisisse clericus ꝑ illos qui p̄ntes erant desiderat suam intentōem ꝓbare: sꝫ illi nolūt testimoniū ꝑhibere: quesitū fuit a papa quid iuris esset ⁊ ip̄e r̄ndet indirecte: ꝙ hii ꝗ de rebus ecclesiasticis testificari recusant si aliter veritas haberi nō potest ad illud ꝑ cēsuram ecclesiasticā ɔpellēdi sunt. ¶ Nota ꝙ ꝗ de rebus ecclesiasticis nolunt testificari sunt indistincte cogēdi. Idem.

CEterum Lr̄a ista ꝑ se patet.

Celestinus tertius.

PReterea Cū ep̄us visitat ꝓchiā suaꝫ ɔuocato populo facit aliquos honestiores de plebe iurare ꝙ ip̄i diligenter inquirant si aliqui ɔsanguinei matrimonialiter sunt ɔiūcti: vel si aliqui tales ɔiūgi velint: ꝙ denūciabitur ep̄o vel ei⁹ misso testes isti dicuntur sinodales. de quibus legitur. xxxv. q. vi. Ep̄s in sinodo ⁊ hoc ſm ɔsuetudinē alic⁹ loci: vbi hoc dicit quos tua ciuitas nūcupat sinodales ſm hoc sic pōe casuꝫ: testes isti coram ep̄o: vel corā capitulo semel tulerūt testimonium in aliqua cā si illa cā postmodū ꝑueniat ad aliquem delegatū sup eadem cā nō debet ɔpelli iterato iurare: dūmō delegatus veritatē al'r intelligere possit: nisi forte articulus noue q̄ōnis emergat. Secūdo dicit ꝙ si testes isti postquam in cōi iurauerunt infamiam ɔtraxerunt debent a ꝑhibēdo testimonio remoueri: ⁊ si testes isti in suo testimonio errauerunt: Sed si studiose incōtinenti se correxerint: reprobari nō debent: secus āt erit si sue correctioni interposuerūt interuallum. ¶ Nota ꝙ testis semel in cā tantū iurare debꝫ. Item testis ꝓpter infamiā a testimonio remouetur. Item testis incōtinēti potest corrigere dictū suū ex interuallo nō licet.

Inno. tertius

SUper hiis Quidā electus fuit in ep̄m lucanū: quidā canonici opposuerūt se dicētes ꝙ erat male fame: ⁊ q̄d matrimoniū ɔtraxerat cū vidua: ⁊ lr̄as contra ip̄m nomine capituli ad dn̄m papā miserūt: sup his articul' ɔmisit papa inq̄sitōnem dubitabat': an ad hec ꝓbāda essent ɔpellendi. Respondet papa ꝙ testes qui ad hec ꝓbāda nominati fuerint ɔpellantur. Ideꝫ

CUm cōtra, Magister rodolph⁹ impetrauit lr̄as a se. ap. dū ip̄e ꝑ se: vel ꝓcuratorem illis lr̄is vteret': obiectū fuit quod essent false: q̄d cum ip̄e negaret: ps aduersa voluit hoc ꝓbare petēs ut testes quos ad hoc ꝓbādū nominaret ɔpellerent'. quesiuit archiep̄s vtꝝ testes sup articulo falsitatis h̄mōi essent ɔpellēdi. Respōdet papa ꝙ si se odio amore vel timore subtraxerit: vt veritati testimonium perhibeant ɔpellat eos. ¶ Nota testes in criminibus ɔpellēdos.

Hono. quartus.

DIlectorum Inter ep̄ꝫ vulteranū ex ꝑte vna: ⁊ ep̄m eorundē ex altera sup diuers' articul': ꝑ ɔuentionis ⁊ recōuentiōis modū questio vertebat': ꝓcuratoribus vtriusqꝫ partis in presentia pape cōstitutis. lite ɔtestata mādat papa quibusdā quatenus testes: qui fuerint nominati: si se odio gratia vel timore subtraxerint: ꝑterq̄ sup crimibus ꝑ cēsurā eccāsticā ɔpellat testimoniū veritati ꝑhibere. ¶ Nota testes sup criminibus nō ɔpellēdos. Idē.

VEnerabilis Ciues ceruiēses cū duob⁹. m. ⁊. i. quōdā clericis eccē rauennatis quādā fecerūt ɔiurationem ɔtra archiep̄m rauennatē: dantes eisdē clericis: quandā pecunie q̄ntitatem: ⁊ ad hec zelāda se iuramenti vinculo astrinxerūt. archiepiscopus sup hiis ⁊ quibusdā aliis articulis ɔtra ciues ⁊ clericos p̄dictos ad Bono. ep̄m ⁊ eius ɔiudices impetrauit lr̄as. vnde cum intentionē suā ꝓbare nō possꝫ nisi testimōio

ciuiũ pdcõꝝ supplicauit domĩo pape: ut si bi ꝓuidere sup hoc dignaret̃: ne ergo ꝓ de fectu testiũ sua iusticia depiret. Mãdat pa pa eisdẽ iudicib⁹: quatenus monitione pre missa p eccl̃asticã cẽsurã ɔpellãt illos quos vi derit ɔpellẽdos: ut ab hmõi iuramẽto absol uant illos quos archiepiscopus ad testimo nium duxerit producẽdos: ⁊ nihilominus si illi se gratia: odio: vel timore subtraxe rint simili cẽsura cõpellant eosdem ad perhi bendũ testimoniũ veritati. ¶ Nota testes ɔpellẽdos ad ɔiuratõe3 pbãdã. Jtẽ iuramẽ tũ temerariũ nõ repellit a testimonio. Jtem ĩpedietes iurisditõem iudicis possunt ɔpelli ut eã nõ impediant.

De fide instrumentorum Rubrica.

Gregorius tertius.

Scripturam

Littera ista per se patet.

Honorius tertius.

Scripta uero

Ec ce ali qs exhib3 i iudicio aliquã scriptu rã fcãm per manũ aduersarij vel ab alio ita tamẽ ꝙ nõ per publicã personã cũ subscrip tiõe testiũ. S3 testes inscripti i illo instrumẽ to mortui sunt. Querit̃ vtꝝ scriptura illa va leat ⁊ fidẽ fciat si negẽt ab aduersario. Re spõdit papa ꝙ si testes inscripti mortui sunt scriptura illa nõ obtinet firmitatẽ: nisi p ma nũ publicã fcã fuerit ut appeat publica an habuerit sigillũ autenticũ p qđ possit pbari

Jdem

Ex litteris

Inter a ⁊. r. vtebat̃ qđ sup capella deabitoria: q̃ fuit ɔissa qbusdã iudicibus: ptib⁹ corã iudicibus ɔstitutis dictus. r. postulauit sibi copiã lrãꝝ oñdi q cũ eas inspicer3: cepit illas arguere falsitatis ꝓ eo ꝙ in narratõe facti vbi scrip tũ ẽ iura prochialia erant abrase: iudices si per hoc dubitãtes q̃siuerũt an ꝑpter hoc de beãt dici false: Rñdet papa ꝙ ꝑpter abra sionem illã lr̃e nõ pñt dici false nec suspecte qꝛ ẽt priuilegia in nõibus possessionũ abra dũtur: ⁊ lr̃e si in narratõe facti erratũ ẽ pñt abradi. Nota ꝙ lrãꝝ copia facienda est ad uersario ad inspiciendũ. Jtem vbi ius non ɔstituitur nõ nocet rasura: quia narratio fac ti non facit ius. Jdẽ.

Accepimus

Inter ar chiepm can tuariensem: ⁊ monasterium sancti augustini orta fuit ɔtrouersia sup statu ⁊ li bertate ipius monasterij. Ex pte monasterij exibita fuerunt priuilegia quoꝝ obtentu la ta fuit snia ꝓ monasterio: postmodũ archie piscopus dicens illa priuilegia esse falsa: sen tentiã fuare nolebat: abbas timẽs aggraua ri ab ipo appellauit ad sedem apostolicam ⁊ archeps tulit sniam interdicti in ecclesias monasterij ꝑpter quod abbas domino pa pe fuit ɔquestus: sup hoc scribit archiepisco po eboracen̄. ⁊ eius cõiudicibus dicens ꝙ priuilegia inspecta non possunt argui fal sitatem: ⁊ quia difficile ess3 ⁊ periculosu3 ea apud sedem apostolica3 exiberi. precipit ut exhibeantur predicto archiepiscopo cantua rien̄. in claustro ipoꝝ fratrum: vel in alio congruo ⁊ securo vsq3 ad natiuitatem sanc ti iohannis baptiste. Si vero non venerit nec miserit imponant ei perpetuum silentiũ eam vlterius arguendi. Interim vero non vult papa illa priuilegia vacillare. precipi ens sententiam que eorum auctoritate lata ẽ inuiolabiliter obseruari ⁊ archiepiscopum in inspectione priuilegiorum duodecim ho minum numero faciant esse contentum.

¶ Nota ꝙ qui dicit instrumentum vel pri uilegium esse falsum debet sibi tradi ad in spiciendum. Jtem ad certum tempus hoc fi eri debet interi vero priuilegia ⁊ sententia:

ipa obtineant firmitatē. Celestinus.iij.

Contingit Abbas ⁊ conuentus sci facundi quandoqȝ litem hñtes pti aduerse ɔpellebātur priuilegiū suū quo ī iudicio vtebātur integralr exhiber. vnde oc casiōe vnius capli sup quo ɔueniuntur. plu rima litigia suscitantur. vnde petebāt a dño papa sibi sup hoc ꝓuideri. Respōdit eis pa pa vt quādocūqȝ sup exibēdo priuilegio vl indulgētia seu instro fuerint reqsite pſente iu dice vel aliquibus viris a iudice ad hoc de putatis tantummō recitetur audiente pte ad uersa: ⁊ si sup vno capitulo tantū questio fue rit id solūmodo rescribaē: ⁊ pti aduerse ei copia fiat. ¶ Nota q̄ instrm quo quis vsu rus ē vel priuilegiū: si plura capitula ibi cō tinentur: illud solū alteri pti tradendū ē quo vsurus ē.

Inter dilectos. Inter abbatem sci donati de scozula ex vna pte ⁊ archiepȝ mediolanē. ex altera vertebaē qō sup pluri bus articul. petebat abbas noie monasterij sui habēs a capitulo suo mandatum a ꝓcu ratore archiepi nomine mediolanēsi eccē re stitui monasterio suo portum scozule cū ho nore districtu ⁊ iurisditione ipius loci dicēs hec oia ad monasteriū ptinere. ⁊ hoc idē di cebat de omnibus q̄ hitāt in ciuitate biuieē ⁊ tenēt res mōasterij: de qb monasteriū ob tinuerat i iudicio possessorio corā epo vero nensi. hec oia petebat cū oibus fructib ide pceptis: ad oia ista ꝓbanda inducebat pri mo priuilegium luitardi comitis quōdā epi lucani q̄ mōasteriū fūdauerat. ⁊ pmissa oia donauerat monasterio. Secūdo inducebat instrm snie archiepi mediolanēs: quā oli tulit ex delegatiōe lodouici ipatoris sup pdcis ɔ tra nepotē luitardi pdicti: q̄ sup bis monaste riū molestabat. Tertio priuilegia romanoꝝ ipatoꝝ ⁊ pserti hērici q̄ oia supradicta mōa sterio ɔfirmabat. vel ēt ɔferebat. Quarto p ista locationū testes ēt sup hoc iduxit p que oia intendebat pdcā ꝓbare ad suū mōasteri uȝ ptinere ɔtra pdcā fuit ex aduerso rñsuȝ ⁊ primo priuilegio luitardi ɔtra qō multa p ponebāt. primo q̄ ɔsūptū erat ī ānotōe idic tionis. secūdo charta vetustissima videbaē: scriptura recētior appebat. tertio: q: falsuȝ si gillū videbaē appositū ⁊ hoc appebat per imaginē ipius sigilli p lras ipius alie ꝓpriū nomē luitardi nō videbātur exprimere. Sȝ potius hoc nomē lotharius. Iteȝ cera sigilli ab interiori pte vetustissima erat cera q̄ vid batur apposita ab exteriori pte quasi ad ɔ fuatōem sigilli recēs erit ⁊ mollis: qō cū dili gēter iuestigatū fuissȝ reptū fuit: q̄ carta sub vetusto sigillo fuerat pforata ⁊ p glutinum noue cere que posita erat exterius: quasi ad conseruationem sigilli: viciose fuit ipsi carte subiūctū: ⁊ eadē fere spē falsitatis cete ra priuilegia romāoꝝ ipatoꝝ pter priuilegi um hērici vel falsa repta sūt vel falsa ta. Sȝ priuilegiū hērici ad fidē faciēdā nō sufficie bat: q: nō erat publica manu ɔfectū: nec si gillū hēbat auctēticū ex eo q̄ erat ex media pte ɔsūptū: nec plus de ꝓprio noie appebat nisi hec vox icus: cū hac adiectiōe dei gra. ita q̄ ex lris illis nō poterat magis ꝓbari q̄ essȝ henrici q̄ lodouici instrȝ snie multis mo dis videbaē suspectū. tū q: qdā lre appebāt ī ipo. tū q: subscriptio notarij videbaē alte ri man fuisse q̄ subscriptio istri: ⁊ tū notari us ɔfitebaē se ꝓpria manu instrm scripsisse ⁊ lra recētior videbaē q̄ carta ⁊ a qua vide baē ifectū ut ātiqu appérȝ. In oib priuile giis q̄ posteriora erāt nulla de ipa sni a men tio hēbaē: ⁊ si instrm snie lrimū essȝ. quia in ter alios lata fuit ⁊ res iter alios acta ñ nocȝ aliis: nec attestatiōes nocebāt cū iter alias psonas recepte fuissent sȝ priuilegiū henrici videbaē ɔfirmatoriū ⁊ donatoriū extitisse: vnde videbaē q̄ hēric dñm rex donatarū mōasterio ɔtulissȝ: q̄uis ex forma petitiōis q̄ in ipso priuilegio ɔtieē ɔfirmatoriū vr: ut ergo itelligat eo mō quo magis valere pos sit distinguēdū videbaē ut hēricus alia do nauerit ⁊ alia confirmauerit: quia eadē nō possunt confirmari ⁊ donari ɔfirmaē prius habita ⁊ possessa donantur que adhuc ha bita non sunt. vnde illa nō poterunt intelligi

p priuilegiū illō donata: s3 ɔfirmata. qr qd meū ē ex alia cā meū fieri nō pōt: nisi desie rit eē meū. Cū ergo priuilegiū hērici ɔfirma toriū tantū fuerit: que ad illa q̄ deducta fue rant in iudicio si principale nō tenuit: nec ac cessoriū p instr̄a vero locationū nō ē pbata ppietas nec possessio cū ad pbatōez rei sue sine ad defensionem nō sufficit; locatio fctā postq̄ vero sup hijs fuerit litigatū diutius: qr lrīe probata nō fuerat q̄ petebatur ad mo nasteriū ptīere ab ipetitōe ipius procurato rē archiepi: dñs papa absoluit noīe medio lanēsi ecclesie: quoniā cū obscura sunt iura p tium ɔsueuit ɔtra eū q petitor ē iudicari.

¶ Nota hāc decretalē ad ɔgnoscēdā falsita tē priuilegioꝝ ⁊ instrꝫ: primo in ānis dñi: ⁊ idictiōe. Itē ex sigillo priuilegij. itē ex scri ptura notarij. itē res inter alios acta alijs nō obest. itē res intelligi d3 ut potius valeat q̄ peat. itē aliud ē qd ɔfirmat ⁊ aliud qd dona tur. itē si principale nō t3 nec accessoriū. item fcā locatio nō probat dñium nec possessionē Itē cū obschura sunt iura ptiū iudicādū est pro possessore. Idem

Quod super

In archiepa tu cātuarieñ. erāt qdā cruce signati Mandauit papa cātuarieñ. epo: ut eos ad voti executōem ɔpellere: ⁊ dū ipe eos ɔpelle re vell3: ad votū soluēdū. ipi sup absolutiōe voti redeūtes ab aplica sede. oñdebāt cardi naliū sigilla ignota: cū sup impedimētis q̄ ex ponebāt nō ess3 eis de leui credendū: qsiuit archieps qd ager̄ dbeat sup hijs ⁊ papa rñ dit. q aliqñ lr̄as talibus ɔcedit ⁊ rescribit il lis q sciūt psonas ⁊ facultates eoꝝ hoc mō ut diligēter igrāt veritatē sup ipedimētis ex positis sup hoc q aiaꝝ saluti ⁊ succursui ter re scē magis nouerint expedire statuāt pui dentes ne in fraudē voti aliqd fiat. vñ si ta les lr̄as ipetrauerūt: tacita veritate vel exp̄s sa falsitate: siue sint cardinaliū siue ēt pape: ⁊ nō solū dubie: s3 ēt certe lr̄e ille nō valēt: ⁊ eis nō obstātib⁹ debēt ad vota executiōem ɔpelli. ¶ Nota q illi q votū emittūt ɔpellē di sunt ad executōe3 ipius: nisi iusta de cā p se. ap. sunt absoluti. Idem

Pastoralis

Aliquādo allegantur decretales i iudicib⁹: de qb⁹ decretalib⁹ nō ɔstat p bullā. Quesitū fuit a papa qd iuris ess3 statuit papa: ut si aliqua decretalis allegatur. de qua iudex dubitet: si illo ɔsonat iuri cōi fm illā nō dubit3 iudi care: sed si iuri ɔi sit dissona: nō iudic3 s3 ip sam: s3 ɔsulat supiorē de illa. Idem.

Cum dilectus

Quia appellatōe instrꝫ ɔtinenē ⁊ testes ⁊ publicatōem testiū aliī testes ñ pñt pduci dubitatū fuit vtꝝ p⁹ publicatōez at testationū istr̄a pduci possunt. Rñr q istr̄a pduci possunt vsq3 ad sniaꝫ ātequā sit ɔclu sum sup tertio. Cōsuetudo erat i ptib⁹ scotie q aliqs p istr̄a regis pbabat itētiōez suā i iu re dubitauerūt iudices isti vtꝝ istr̄a r̄gis ad mittere dēant in cāis. Respōd3 papa ɔsult⁹ q si ɔsuetudo illi⁹ patrie obtīnet approba ta: ut fides adhibeat̄ istr̄is illi⁹ regis: ⁊ ipsi poterūt ea i cāis admittere. p̄sti cū rex ipe ta te fuerit honestatis q istr̄a sua maxie hēant auctoritatis i ptib⁹ scotiāis. ¶ Nota q in str̄a possunt pduci quousq3 ɔclusum sit i cā vl̄ vs3 ad terminū ad hoc p̄fixū. Itē istr̄is re gis credit̄ si ɔsuetudo hoc obtieat. Idem.

Cum

ioānes. Ioānes her mita corā iudicib⁹ ciui tatis viterbij petebat a petro cōci ue ipius. L. xxx. libras seneñ. ex cā mutui. Ex aduerso pposuit idē p. q idē io. teneba tur eidē in. clxxx. p pcio cuiusdā dom⁹ quā ipi iohāni vēdiderat. vnde petebat ut. cxxx sibi deberet ɔpēsare ⁊ residuū sibi debere p solui petit insup possessiōem ipius dom⁹ si bi tradi vacuā ⁊ liberā. lit. ɔte. sup hoc ⁊ ali is articul' cū fuisset hicide aliquādiu dispu tatū. iudices auditis attestatiōib⁹ ⁊ allegati onib⁹ ɔdēnauerūt istū petꝝ ut eidē io. posses sionē pdcē domus vacuā ⁊ liberā traderet: ab hac snia dict⁹ p. sedē apostolicam appel lauit. Papa dedit. T Capellanum suum partibus auditorem: coram quo ex parte

ipsius.p.fuit ppositū venditiōem ipius domus nō puram sed ↄditionalem fuisse: ⁊ iō ipm tenere ad traditōem ipsius: ad hoc probandū quatuor testes induxit cū esset nouū caplm pendēs ex veteri: qui iurati dixerunt se interfuisse ↄtractu inter ipm.p.⁊ io.super eadem domo celebrato p certo precio. hac adiecta ↄditione: vt idem.p. domum ipam inhabitar; in vita sua: ⁊ post obitum suum domus illa remaneret.m.⁊.r.filiis ipius.p. nepotibus ipius.l.de anno mēsi ac die quo facta fuit venditio dixerunt se nō recordari dictus io. venditionem nō cōditionalē s; puram fuisse dicebat. ad hoc pbandū induxit instrumentu; venditionis ⁊ tabellionem qui fecit instrumentū ⁊ vnum de testibus inscriptis in instrumento dubitatū fuit que pbatio valere debe;: ppōnebatur ex parte ipius petri q licet testes ⁊ instrumenta eande; vim obtineant in causis: nō tamen instrumētum tanti debet esse valoris: ut preferatur depositionibus triū vel pluriū testium ex aduerso fuit responsum q cū ipe io. intentionem sua; p instrumentū pbasset.⁊.p. venditionem non puram: sed conditionalem fuisse pponeret: nec per testes p. de certo tempore facta fuit fides. vnde non apparebat q sup illa venditione deposuissent: ⁊ in instrumento certum tempus adiceretur. pbatio ipsi⁹ p. inefficax erat ad intentiōem ↄtrariam elidendam. sed dicebatur q responsio ista inualida erat: quoniam vtraq; pars interrogata confessa fuit in iure: q vnica venditio ipsi⁹ domus facta fuit: sed per testes pbatur vēditionalem fuisse ⁊ sic per confessionem vtriusq; colligitur venditōem fuisse conditionalem nō obstante ⁊ qñ interrogatio fcā fuit p⁹ quā in cā cōclusum: quia iudex ad pbatōe; snie pōt interrogare de facto quotiens dubitat. Istis omnibus consideratis: dominus papa de cōsilio fratꝝ pnūciauit venditōem pdictam cōditionalem fuisse.⁊ dictum p. ñ teneri ad ipsius domus possessionis traditionem: ipi iohanni sup hoc silentiū imponendo sniam pdictoꝝ iudicū quo ad hunc articulū infirmando quamuis alias iuste pnunciauerint: quia hec exceptio nō fuit pposita cora; ipis quo ad alios articulos confirmauit eandem. Nota q ↄpensatio admittit i iure. Item sup nouo articulo publicatis attestationibus testes recipiuntur. Ite; testes pferuntur instrumento. Item exceptio peremptoria potest pponi in causa appellationis. Item iudex ex officio suo interrogare pōt partes vbicunq; dubitat de facto vsq; ad sententiam. Item l; snia lata ex noua allegatione cassetur non preiudicatur iudicibus q ipam ptulerunt. Dono.iii.c.sequēs p;.

P Erpetuus Prior ⁊ ↄuētus de ledes coram iudicibus delegatis traxerunt in cām. S. ppetuum vicarium de rethem sup quibusdā decimis: dictus vicarius recōuenit eosdē sup ↄsimilibus qōnibus: petens a iudicibus ut ↄpellerent ptem aduersam ut faceret ei copiam quorūdam instrumentoꝝ cōium p que intentionē suam super principali negocio pbare volebat: ⁊ q; hoc fieri nō faciebāt eidē sedem ap. appellauit. Mandat papa quatenus si ē ita reuocato in statum debitū qcqd p⁹ app. ꝛc. ¶ Nota q instrumēta cōmunia pti ps exhiber tenetur. Item recōuentio nō ē in spūalib⁹ facienda. Idem.

I Mputari. Aliqs agebat cōtra aduersarium suum: puta petēs ab eo aliquam pecuniam ad suam intentionem pbandam induxit duo instrumēta cōtraria. querebatur cui illoꝝ vl̄ nentri stādū esset. Respond; papa q iste scripture ↄtrarie fidem sibi adinuicem derogant ⁊ sic non valet ⁊ imputet sibi q eas in iudicio ptulit quia i potestate sua fuit q̄ voluerit nō pferre: debuit enim eas puidisse ⁊ alterā ptulisse. ¶ Nota q qui ↄtraria allegat nō d; audiri ⁊ imputet sibi qui cām male tractat. Idem

S I cautio Aliqs agebat ↄtra alquē aduersariū suū petēs ab eo certa; pecunie q̄titatem: ad qđ pbandā iducebat

quoddā instrumētū in quo reus simpliciter ɔfitebatur se debere quantitatē petitā nullā cām exprimēdo: ex q̄ deberet q̄rebat̄ an ex tali cautionē reus sit ɔdempnādus. Respō detur q̄ actor tenetur ostēdere debitū quod in cautione illa ɔtinet: si vero cā reus expsserit in scriptura illa ppter quā scriptura facta fuit sue cōfessiōi stabitur nisi pbet se id indebite cōmisisse. ¶ Nota q̄ cā semp est exprimēda ad hoc vt ex ɔfessiōe sua quis obligetur alias nō tenetur. Idem.

Cum p tabellio

P. tabellio preuentus morte quedā instrumēta nō pfecerit que redacta erāt in notā p eundē: querebat̄ quid deberet fieri hmōi in notā redactis. Respōdet papa. i tabelliōi q̄ ad petitōnē illoꝝ ad quos ptient auctoritate iudicis ordiarii poterit illa istrumenta in publicā formā redigere p hoc ppetuo valitura ac si a dicto. p. cōpleta fuissent Idem.

Si instrumenta

Aliqua instrumēta ppter vetustatē vel aliā iustā cām quasi cōsumpta sunt petuntur exēplari: queritur quid fieri debeat. respōdet papa q̄ presententur corā ordinario vel corā delegato specialiter ad hoc ille postmodū inspiciat diligēter illa instrā ⁊ si in nulla parte sui viciata nō sint: precipiat illa exēplari p publicā psonā ⁊ hēbunt eandem auctoritatē cū originalibus. ¶ Nota ista duo capitula quia frequēter locū habent.

De presumptionibus. rubrica.

Salomō in pabolis.

Sicut noxius

Sicut ille qui mittit lāceas ⁊ sagittas vt aliquē interficiat noxius ē: ita ille q fraudulēter nocet amico suo ⁊ postea dicit ludēs feci. Idem.

Afferte Cū due mulieres essent simul in vna domo ⁊ vtraq̄ hēret filiū puulū īfantē: ɔtigit q̄ alter filius mortuus est ⁊ illa cuius mortuus erat filius accepit filiū viuū alterius ⁊ filius ipsius mortuū posuit latētre ad latus illius cuius erat filius viu⁹: postea ille due mulieres ceperūt cōtendere inter se: illa cuius filius erat viuus petebat filiū suū ab alia: Jlla aūt respōdit filius tuus mortuus est meus aūt viuit. Jlla respōdebat econuerso. Accesserūt ad regē salomonē ceperūt ɔtendere corā rege: cū illa cuius filius erat viuus nō possit pbare: dixit rex Afferte mihi gladiū: allato gladio ait: diuidite infantē viuū ⁊ date dimidiā ptē vni ⁊ dimidiā ptē alteri. Jlla cuius filius erat viuus dixit: domine date illi infantē viuū ⁊ nō occidat̄: ecōtra illa alia dicebat: nec mihi nec tibi sit: s; diuidatur. tunc ait rex date. s. que nolebat illū diuidi infantē viuū: hec est mater eius: ⁊ ita rex ad hanc presumptionē tulit sniam rectam. Hieronimus sup pabolis

Ex studiis Puer aliquādo p̄sumit̄ q̄ bonus debeat esse ex actibus suis quādo videm⁹ aliquē pueꝝ bona opera facere: puta libenter audit sapientes studet virtutibus audit mādata dei: p ista signa exteriora p̄sumitur q̄ bonus futurus sit. Bonifacius papa.

Nullus dubitat. Reus qui est i aliquo delicto de quo cōuenitur semper fugit nūquā vellet venire ad iudiciū: ⁊ hoc ipso presumitur contra ipsū ⁊ ille qui est innocēs libenter querit vt absoluatur nec aufugit ⁊ ex hoc presumitur q̄ sit innocēs. Grego.

Nonne bene Duz iudei disputabant cum Jesu siue contēdebant dixerunt iesu nōne bene dicimus: quia samaritanus es ⁊ demonium habes. Respondit iesus Ego demonium non habeo: Dicit gregorius: duo illata sibi fuerunt per hoc q̄ vnum negauit: de alio intelligitur cōfiteri tacendo. ¶ Nota q̄ qui de vno negat

de alio tacendo confitetur. Idem.

Mandata Dominus papa cōmisit officium legatiōis super omnes ecclesias sicilie martino episcopo non loco sed p̄sone illius episcopi confidēs de eo q̄ ex trāsacta vita illius didicit: qd de subsequēti cōuersatione ipsius presumere possit: premittēs q̄ dum onera sua cū fratribus partitur: mādata celestia gerere ꝯprobatur. ¶ Nota ex preteritis presumi de futuris.

Alexander tertius.

Quosdam Hoc capitulum ⁊ duo sequentia per se patent.

Idem ⁊ hieronimus.

Quia uerisimile. R. capellanus dicebat q̄. D. concesserat personatū ecclesie sue: ⁊ ab eo vicariā ipsius ecclesie idem. h. receperat: ⁊ hoc dicebat se probaturum: ⁊. r. molestabat eūdem. h. significatū fuit domino pape. Sup hoc scribit papa domino cassino: dicens q̄ non est verisimile q̄. h. personatū ecclesie cesserit dicto. r. ⁊ vicariam ipsius ecclesie recepit ab eodē: vnde mādat decāo ne sup hoc p̄bationem recipiat nisi cōmunis fama loci habeat hoc vel nisi tales persone appareāt de quibus non sit verisimile q̄ debeant deierare quia sepe contingit q̄ testes corrupti inducantur ad falsum testimonium proferendum. ¶ Nota q̄ contra verisimilez presūptionem inducuntur testes. Idem.

Illud quoque Quedam mulier libera p. x. ānos ⁊ vltra scienter cohabitauit cuidā seruo tanq̄ legitimo viro: ⁊ ab eo fuit carnaliter cognita: postmodū asserebat illū suū non eē maritū: sed vir dicebat illā esse suā vxorē: ostendēs publicū instrm̄ in quo se cōiuges nomiabāt per quod etiā sibi donationē p̄pter nuptias faciebat eidem: mulier asserebat instrumētū illud factū esse i fraudē nisi dominus seruo suo fraudaretur insuper p̄duxit testes q̄ ille pluries rogatus fuerat ab amicis mulieris q̄ eā desponsaret: vir predictū instrm̄ p̄ducebat ⁊ quosdā testes qui viderāt eum annulos deferente. Ad hoc respōdebat mulier q̄ hoc faciebat f̄m cōsuetudinē illarum que panes vendunt. Judex super hoc cōsuluit papā ⁊ ipse respondet q̄ in huiusmodi dubietate fama vicinis debet attendi: ⁊ si fama loci h₃ q̄ vir ipsam in lecto ⁊ in mēsa ipsam sicut vxorem tenuerit cogēda est mulier vt viro affectu adhereat coniugali precipue si dictū instrumentum ab eo sit factu₃ qui officium suum fideliter adimpleuit. ¶ Nota q̄ circa matrimoniū recurrēdū est ad famā loci ⁊ sic per exteriora p̄batur matrimonium saltem presumptū ꝯtra quod nō est probatio. Item presumitur p̄ instrumento facto ratione officii.

Idem.

Litteris Quida₃ petrus nomine contraxit matrimoniū cum. a. muliere petens postmodū separari ab ea quo ad mutuā seruitutē p̄ eo q̄ postq̄ mulier cū predicto viro contraxerat matrimoniū consanguineus ipsius viri eā cognouit: ad hoc probādū testes inducti fuerunt qui dicebāt q̄ viderūt consanguineū illius viri solū cum sola nudū cum nuda ea intentione vt credebant vt eam cognoscer₃ carnaliter ⁊ hoc viderunt in multis locis ⁊ horis electis querebatur an propter has presumptiones deberent separari. Respondet papa q̄ propter huiusmodi violentā suspitionē fornicatiōis possunt quoad seruitutē mutuā separari ita tamen vt vir illa mortua cum alia cōtrahat si voluerit: mulier vero sine spe coniugij permanebit. ¶ Nota q̄ violenta presumptio sufficit ad condemnationem.

Clemens tertius.

Tertio loco Quidam iuuenis contraxit cū quadā per verba depresenti: alia mulier neptis p̄dicte spōse p̄posuit ex aduerso se prius cognitā ab illo iuuene quē cu₃ illa contraxisset: ad quod

pbandum testes produxit qui dixerūt se p certo credere q illa dicti iuuenis extitit concubina adiicientes q eos viderant insimul per plana nemora vias ⁊ inuias pluries conuagantes: ⁊ fama vicinie super hoc erat iudex ad maiorem certitudinem iuramētu; vtriusq; recepit qui confessi fuerant q carnaliter se adinuicem precognouerant licet iuuenis ab ea recedere nollet q̄ iurauerat in vxorem. Quesitum fuit a papa quid iuris esset: ⁊ ipse respondet q cum hoc non dicatur occultum sed predicetur a pluribus manifestum solutis sponsalibus separentur.

¶ Nota q ex multis presumptionibus inducitur probatio sufficiens. Item fama cū aliis presumptionibus probat.

Innocē. tertius.

Litteras vestras

Episcopus altisiodorens impetrauit litteras contra quosdam burgēses de caritate quos impetebat de heresi quorū vnus extiterat gu. de quo hic agitur vt causa possit facilius expediri vtraq; pars cōpromisit in duos de iudicibus sub certa pena reseruata sibi nihilominus delegata potestate coram arbitris istis. pponebat episcopus qd gu. erat hereticus ⁊ periurus pro eo q cum ipse. gu. suspectus de heresi cōfessus fuit heresim suam apud caritatem redeūdo ad catholicā vnitatem: ⁊ idem confessus fuit de quodam fratre suo q eodem laborasset errore: ⁊ cum postmodum frater ille coram bituricen. archiepiscopo de heresi conueniret purgatio sibi fuit indicta per. vu. fraterē suum qui vere catholicus credebatur ipse. v. purgauit fratrē suū que primo hereticu; asseruerat: ⁊ ideo episcopus proponebat ipsū vu. duo contraria dixisse: vnde ⁊ periurus ⁊ hereticus dicebatur ab ipso episcopo ⁊ i heresim relapsus: ipse vero hoc negabat q; licet de se confessus fuisset: de fratre tamen nihil dixerat. Sed episcopus ipsum cōuicit per testes propter huiusmodi contrarietates iudices isti habuerunt. vu. de heresi suspectū: vnde miserunt illum cu; litteris suis ad dominū papā. his oībus diligenter consideratis dominus papa habuit istu;. vu. vehemēter de heresi suspectū. tū quia quod ante dixerat: postea negauit se dixisse: tum quia vel mēdacium prius dixit in fratrem asserēdo illum hereticū: vel postea periuriū commisit in deū purgando illū de heresi quorū vtrūq; reddit eū valde suspectū: verisili tamen videtur q eo tempore quo querebatur ad fidem tam graue mendaciū non dixisset in fratrem nisi fuisse accensus zelo catholice fidei: vnde presumitur q cum postea purgauit eum de heresi turpiter deierauit. vnde mandat papa iudicibus presentibus quatenus cum propter solam suspitione; noluit illum de tam graui crimine condemnari talē ⁊ tantam securitatem ab ipso recipiant preter iuratoriam cautionem q timore pene tēporalis debeat coerceri districtam penitentiam iniungentes eidem ex qua appareat: an sit vere penitens an ficte conuersus: ⁊ si taliter: eum verum catholicū cognouerit nō permittant eum vlterius indebite molestari alioquin tanq̄ hereticum eum condemnent

¶ Nota q qui contradicit sibi tanq̄ suspectus repellitur. Item hic vna presumptio preponderat alteri quia illa magis accedit ad veritatem. Item propter vehemētem suspitionem non debet quis cōdemnari de heresi. Item a periuro non debet amplius iuramentum requiri. Ite; timore pene tpalis aliqui coercētur

Quam in iuuentute

Episcopus quidesien. de vngaria diffamatus erat apud regem quod cū quadam sua nepte perpetrabat incestum: propter quod Rex vngarie misit litteras suas domino pape denunciando sibi crimen ipsius postulans ut malum hoc perniciosu; exemplo de vngaria remoueret. Sed quia huius suggestio non pcedebat bono zelo: noluit pa. fidē adhibere dictis eius. s; voluit scire vtrū hoc ex charitate pcederē scripsit epo auriensi ut prudēter ⁊ caute a coepiscopis aliis inquireret diligenter vtrū crederet

ﬁllum tali peccato respersum: ⁊ ipi epi post modum rescripserunt domino pape: ꝙ ipsi credebant eum virum honeste conuersatio nis psonam ipsius multipliciter cōmendā tes vnde super hoc scripsit papa. Jstis epis copo ⁊ abbati dicēs ꝙ episcopus ipse adeo se maturum honestum ⁊ prouidum exhibu it ꝙ ab ecclesia romana pallio meruit deco rari: quare non est de leui credēdum ꝙ post quā ad seuilem puenit etatem turpiter abie cit iugum domini: quia huiusmodi labes q̄ aliquando in iuuentute contrahitur in sene ctute frequenter purgatur. Preterea non est credendum ꝙ vir talis ad hoc se conuer teret vt cum propria nepte abbhominabilez perpetraret incestum: quia etiam ſm leges naturale fedus nihil permittit iter tales per sonas seui criminis suspicari. ¶ Nota ꝙ ex preterita vita presumitur de presenti. Jtez propter meritum persone conceditur priuile gium. Jtem inter coniūctas personas natu rale fedus non permittit turpe aliquid suspi cari. Jtē denunciatio ex caritate debet fieri Jtem superior non statim debet credere de subditis que referuntur eidem sed prius de bet ab aliis inquirere. Jtez propter infami am a maliuolis ortā non est inquisitio faciē da. Jdem.

D Udum Quidā scola ris. C. nomie impetrauit litteras a mediolaneñ arcbidi. vt ipsum faceret recipi in clericum ⁊ in fratrem si persona esset idōea a presby tero ecclesie sancti victoris in qua consueue runt esse clericus ⁊ sacerdos: sed presbyter ille coram archidiacono cōstitutus proposu it ꝙ facultates ecclesie duobus clericis non sufficiebant: adiiciens ꝙ idem. C. non erat idoneus ad beneficiū illius ecclesie obtinen dum: dubitatū fuit ⁊ contentio erat sup hāc idoneitate an deberet iste se probare idone um. vnde propter hoc partes redierunt ad papam: mandat papa istis iudicibus vt ex illa clausula. s. si persona fuerit idonea que i rescripto erat inserta eidē scolari probandi se idoneum nulla necessitas imponatur: cuz prima facie presumatur idoneus nisi probe tur indignus. ¶ Nota ꝙ quilibet presuma tur idoneus nisi probetur cōtrarium.

De iureiurando. Rubrica.

Gregorius tertius.

E X admistra tionis. Per se patet.

P Eruenit Comes ar nulphus spo liauit episcopū ladiceñ. s. rebus ec clesie sue ⁊ cōpulit ipsum iurare ꝙ nō repete ret sic ablata peruenit hoc ad dñm papam Jpse hoc audito valde doluit dicēs ꝙ per illud iuramētū nullo mō fuit obligatus vel astrictus tamē ad cautelā ipsuz absoluit ꝙ taliter coactus iurauit. ¶ Nota ꝙ iuramē tum prestitū per metū de rebus ecclesie non repetēdis nō obligat. Jtem a tali iuramēto absoluitur ad cautelā. Jdem.

P Eruenit Rex fran coꝛ ꝓmisit regi anglie vł alicui alij prestarē cō siliū vel auxiliū sibi aduersus suos: ⁊ simili modo rex anglie ꝓmisit regi frācie prestare iuramēto interposito vel interpositiōe fidei sup hoc prestite. rex anglie nō seruauit regi francie quod ꝓmisit: dubitauit rex francie an teneret sibi seruare ꝓmissū. Respondet papa ꝙ non dicit mutare ꝓpositū aut ꝓmis sum sed in melius illud cōmutat tenetur illi regi ad promissum seruādum: si ꝯstat eum nō paruisse cōditioni etiā si iuramētū inter uenisset in illa ꝓmissione vel fides hinc ide data fuerit. ¶ Nota ꝙ nō frangit ꝓmissuz vel ꝓpositū suum qui illud cōmutat in me lius. Jtē fidē nō seruāti fides nō ē seruāda. Jtē iuramētū vel fides data sub cōditione non obligat nisi cōditio seruetur. Jdem.

E Go N. Hic traditur for ma qualiter epi iu rant fidelitatē domino pape ⁊ suc cessoribus suis.

Nimius Per se patet.

Debitores Aliqs pmisit soluere vsuras cũ vsure phibite sint inter canonico ⁊ diuino querebatur vtrum ille sit compellendus ad eas soluẽdas: ⁊ respondit q̄ nõ debet cõpelli ad hoc: si vero iurauit soluere tunc ppter iuramẽtũ debet cõpelli: ⁊ cũ vsure solute fuerint creditores sũt compellẽdi per censurã ecclesiasticã vt eas restituant. ¶ Nota q̄ fm canones obligatõ vsurarũ nõ tenet sed iuramẽtũ super hoc factum ⁊ tenet ⁊ debet seruari. Itẽ vsure restitui debent. Idem.

Ad nostram Quidam. p. nomine quadã pecunie sũmã mutuauit quibusdã hominibus recipiendo ab eis quasdã possessiões ⁊ redditus in pignore prestito iuramento ab eis q̄ ipsi. p. super illis nullũ grauamẽ inferẽt donec sibi pecuniã soluerent anteq̃ de possessionibus ⁊ redditibus illis sortẽ suã deduxisset: ceperunt illũ corã archiepiscopo molestare. ita q̄ per archiepiscopũ dictus. p. fuit excõmunicatus: vnde super his conquestus fuit domino pape ⁊ ipe mãdat eidẽ archiepiscopo ⁊ eius cõiudicibus: quatenus recepta sufficienti cautiõe ab ipso. p. q̄ eorum debeat stare mãdato ipsum absoluãt postmodũ cõpellãt creditores si est ita vt possessiões ⁊ redditus predictos eidẽ petro restituant q̄ contra iuramentũ suũ venerũt nec sibi molestiam inferant vel grauamẽ donec pecunia fuerit restituta sicut iurauerũt compellãt dictũ. p. vt quicquid cepit vltra sortẽ deductis expensis restituat eis: q̄ si non fecerit excommunicent illũ. ¶ Nota q̄ iuramentũ seruandum est etiã factũ sup vsuris soluendis: lz pmissio vsurarum non valeat. Idem.

Si vero aliquis. Aliqs p metum grauissimũ cõpulsus fuit renunciare beneficium suum iuramento interposito de eodem vlterius non repetendo: ⁊ sic ille cõpulsor retinuit sibi beneficium illud. Queritur qs illorum beneficium illud debet habere an neuter. Respondet papa q̄ non ẽ tutum alicui venire contra iuramentũ suũ nisi illud tale sit: quod seruari non possit sine periculo anime: nec papa vult alicui dare materiam cõtra iuramentum suum veniendi ne auctor periurij videatur: tamen in romana ecclesia a pluribus romanis pontificibus factum ẽ q̄ clerici qui coacti beneficium suum abiurauerunt de iuramento absolutionis beneficiũ meruerũt ⁊ ad coercendã iniquitatẽ illorum q̄ illos iurare cõpulerant pmissi sunt eadem beneficia obtinere. ¶ Nota iuramentum semper seruandũ: dummõ in obseruatione ipius periculũ anime nõ vergat. item papa nec etiam aliquis debet esse auctor piurij nec dare alicui materiã peierãdi. Itẽ a tali iuramento p metũ prestito quis absoluitur si petat: ⁊ constiterit q̄ taliter iurauerit aliter nõ absolueretur. Idem.

Ex rescripto. Quidã abbas treueren. monasterii recepit quandã sũmã pecunie. viij. miliũ solidorum a petro creditore qui cũ abbate ⁊ fratribus quadam conuentionẽ fecit ad hoc vt illa conuentio seruaretur: abbas quosdã de monachis suis obsides dedit qui iurauerũt conuentionẽ illã seruare ita q̄ si illi obsides deficerent alii monaci in obstagio loco illorum ponerent ⁊ si monachi hoc non seruarent: abbas dedit fideiussores vv. ⁊ eius vxorem: qui similiter fidem prestitisse dicuntur. abbas ⁊ monachi venire volebant cõtra pmissionem ⁊ cõuentionem suam: significatũ fuit hoc domino pape. vnde ipe mãdat qbusdã. Quatenus abbatem ⁊ monachos ⁊ vv. ⁊ eius vxorem moneat: ut conuentionem illam faciãt obseruari: sicut iurauerunt alioquin abbati ⁊ monachis ingressum ecclesie interdicant: ⁊ in terra pfati. vverneri. ⁊ eius vxoris diuina officia prohibeant celebrari vsque ad satisfactionem condignam. ¶ Nota monachos obsides dari posse. Item iuramentum semp seruandum ẽ dummõ sine piculo ani

me possit seruari Idem

Querelam. Guilhelmus clericus pmisit iuramē
to interposito. R. clerico linconi
ens se soluturū annuati ipsi.r. duos bisunti
os nomine ecclesie de flatera sȝ p biennium
a solutione pensiōis cessauit: ppter quod di
ctus.r. conquestus fuit domino pape: super
hoc papa scribit iudicibus dicēs: ꝙ nō me
rētur ecclesias regere qui sunt crimine periu
rii irretiti: vnde mādat quatenus si cōstite
rit dictū guilielmū clericū cōtra iuramētum
suū cessasse in solutione pensionis: nō necessi
tate sed voluntate ab ipsa ecclesia ipsum re
moueret ꝛ eā pfato.r. restituant. Nota ꝙ
periuri regere ecclesias nō debēt. Itē neces
sitas excusat a periurio. Lucius.iii.

Tua Monachi seu viri re
ligiosi habent aliquā
do presentationē in ecclesiis a qui
bus certā percipiūt pēsiōem cum ipsi eligūt
clericos ad easdē ecclesias cōstringūt eos iu
ramento ad maiorē pensionē. Cuȝ vero epi
eos instituūt.iurant ꝙ pensionē annuā non
augebunt: Queritur hic quod iuramētuȝ sit
seruandū. Respōdet papa ꝙ posteri⁹ iura
mētū rōe ꝛ auctoritate lateranēsis concilii iu
uatur ꝛ ideo primo preiudicat ꝙ de cupidi
tate pcessit: verūtamē iustū est vt clerici illi
pro periurio quod vitare nō possunt ab ec
clesiis perpetuo remoueantur. ¶ Nota ꝙ
pensio annua nō debet augeri. Itē temerari
um iuramētū remouet ab ecclesia.

Urbanus tertius.

Cum quidam
Quidā episcopi de sardinia rece
perunt a quibusdā creditoribus quādaȝ pe
cunie quantitatē ꝛ iurauerunt illā ad certuȝ
terminū persoluere quod facere cōtēpserunt
queritur quid sit istis epis faciēdū p eo ꝙ
contra iuramētū venerint. Respōdet papa
ꝙ in ipsos tanto grauius est iudicādū quan
to maiori dignitate precellūt: ꝛ quia eorum
exemplo alii ad similia prouocantur.

Illi. Quidā iurauerunt nō loqui pa
tri vel sorori vel fratri nec aliquod subsidiū
impartiri eisdem: dicitur ꝙ isti ab isto illici
to iuramento sunt absoluendi iniūcta eis pe
nitentia pro eo ꝙ male iurant. ¶ Nota ꝙ
plus debēt periuri maiores ꝙ̄ minores. Itē
factū maiorū trahitur a minoribus in exem
plum. Item iuramētū illicitū nō obligat et
ad cautelam a tali iuramēto quis absoluit.

Idem.

Sicut ex litteris
Prior cuiusdā monasterii iracun
die calore cōmotus iurauit ꝙ i claustro eius
dem monasterij in quo professionem fecit:
de cetero cū.g. monacho non moraretur: ab
bas suus dubitando super hoc cōsuluit pa
pam: ꝛ ipse respondit ꝙ non licuit illi mona
cho temerarium facere iuramentū contra fi
dem sue professionis ꝛ sue stabilitatis ppo
situm: vnde mandat eidem abbati vt talem
penitentiā sibi iniūgat ꝙ alij illius exemplo
deterriti similia pertimescant et in claustro
quod abiurare non potuit stabilitate perpe
tua suam penitentiā agat. ¶ Nota ꝙ teme
rariū iuramētū non est seruandū. Item iu
ramentū contra professionem ꝛ stabilitateȝ
promissum non tenet. Item pena vnius alij
coercentur.

Clemens tertius.

Ueritatis Clemens
papa ter
tius indulsit Guilhelmo regi Sici
lie vt ipse non teneret sibi prestare iuramen
tum fidelitatis pro regno sicilie. ita tamē ꝙ
per hoc non fieret sibi vel successoribus su
is preiudicium quo minus sibi vel successo
ribus suis heredes sui fidelitatem facere te
nerentur. Super ista indulgentia questio
mota fuit in presentia regis: vtrum singulis
successoribus clementis heredes regis debe
rent prestare fidelitatem: duo cardinales le
gati apostolice sedis indulgentiam illam sic
interpretati fuerunt ꝙ heredes regis tenebā
tur prestare fidelitateȝ domino pape clemē
ti ꝛ successoribus suis per iuramētum quo
prestito aliis iurare postmodū minime com

pellantur. consultus fuit papa sup illa inter
pretatione. Et ipse respondit vt heredes re
gis postquā sic iurauerunt successoribus su
is iurare non compellantur: tamen ita tenen
tur seruare eis fidelitatem ac si iurassent.
¶ Nota ꝙ hec colligūt ex āntiqua decretali
¶ Nota ꝙ iuramentum fidelitatis transit
ad successores quia hoc actum fuit expresse

VErum inea Iuui
ti ⁊ cō
pulsi pro vita ⁊ rebus suis seruan
dis querebatur an isti indigeant absolutiōe
an ipso iure sint absoluti. Respōdet papa
ꝙ nihil dicit aliud quaȝ antecessores sui di
xerunt qui taliter iurantes absoluerunt: ve
rūtamen vt auferatur materia peierandi nō
est eis dicendum vt iuramētū nō seruent sed
si non ea seruauerunt non sunt propter hoc
tanquā pro mortali crimīe puniēdi tanquā
pro directo periurio. ¶ Nota ꝙ iuramen
tum metu extortū est obligatorium ex quo
aliqui a tali absoluūtur. Item si quis tale
iuramētum non seruet non debet puniri tan
quam pro directo periurio ⁊ voluntario.
Item transgressio huius iuramenti nō dici
tur simpliciter mortale peccatum. Item me
tus iustus penā attenuat.

Innocentius tertius.

VEniens Quidam ve
netus nomīe
alanus habuit verba cū. M. mau
rieñ. conuicia inter se inferendo propter qđ
ille alanus graues inimicitias dicitur incur
risse: quidam amici vtriusqȝ partis volētes
eos reducere ad concordiam suggesserunt il
li. a. vt in satisfactionem iniuriarum iuraret
stare mandatis. h. ⁊. l. ⁊. m. consanguineorū
ipsius. M. ille non credens se tale quid fe
cisse: proptor quod aliquod graue deberet
sibi imponi: iurauit stare mandatis illorū.
ipsi preceperunt ei sub debito iuramenti ꝙ
nunquā curiam intraret nisi quādo omnes
generaliter vocarentur. iste recepto tam ini
quo mandato: accessit ad papam exponens
sibi predicta: adijciens ꝙ erat consiliarius
ducis ⁊ pluribus ecclesijs quarum erat ad
uocatus iuramento tenebatur i iure suo ad
esse ⁊ nullo mō taliter iurasset si mandatum
contrarium presciuisset: vnde super hoc scri
bit papa illis tribus ciuibus venetis dicēs
ꝙ ipse super hoc scribit patriarche granden
si vt si mandatū illud priori iuramento lici
te facto repugnet ipsuȝ auctoritate pape de
nunciet non seruandum. ¶ Nota ꝙ cuȝ ali
quis alicui simpliciter iurat: mandatum de
bet esse idoneum nō iniquū: vt hic patet ali
as relaxatur mandatum. Itē iuramētuȝ cō
trarium alii iuramento licite facto seruāduȝ
est.

BReui Aliquis iurauit defē
dere ac seruare p pos
se suo iura alicui ecclesie: ecclesia
requirit ipsum necessitate imminente sub de
bito iuramenti: ipse appellat. Queritur v
trum incurrat periurium si ecclesiaȝ non de
fendat: an pretextu appellationis a periurio
excusetur. Respondet papa ꝙ in hoc arti
culo appellatio non excusat illum a periu
rio: immo periurij reatum incurrit nisi diffi
cultas siue necessitas ipsuȝ excuset: propter
que non possit ecclesie subuenire. ¶ Nota
appellatio frustratoria non excuset aliquem
ab eo quod facere tenetur. Item necessitas
excusat a periurio.

Idem.

QUanto Quidam cō
siliarij regis
aragonū imo potiꝰ deceptores in
duxerunt ipsum vt iuraret irrequisito assen
su populi vsqȝ ad certuȝ tempus patris sui
conseruaret monetam que circa mortem eiꝰ
legitimo pōdere fuerat diminuta: ita ꝙ gra
ue scandalum in populo ortum erat: hoc in
tellecto rex quod indiscrete fecerat reuoca
re volebat: ⁊ satisfacere populo vnde petijt
absolui ab huiusmodi iuramento. Papa
scribit eidem dicens ꝙ in casu isto non tam
est absolutio necessaria quam interpretatio
adhibenda cum enim iuramentum illud fe
cit aut credebat monetaȝ illam falsaȝ aut le

L

gitima: si falsa iuramentum fuit illicitum: et ideo non seruandum et pro eo debet illi penitentia indici. Si vero credebat legitimam iuramentum licitum fuit et ideo seruandum: et papa consuluit illi vt moneta illa reproba ta que diminuta fuerat a legitimo pondere alia moneta cudatur nomine patris sui et illam reducat ad legitimum statum quem habuerit tempore patris meliorem et sic iuramentum seruabit: verumtamen si cedebat monetam diminutam quando iuramentum illud prestitit et sua eum conscientia remordet confiteatur peccatum suum: et pro illicito iuramento penitentiam agat. ¶ Nota quod iuramentum aliquando recipit interpretationem vt hic patet quod aliquando requirit absolutionem. Item iuramentum non est vinculum iniquitatis: et ad licita et honesta semper debet referri. Item illicitum iuramentum non est seruandum. Idem.

Venientes Quidam ciuis tudertinus. S. nomine conuentus fuit ab aduersario suo coram iudice ciuitatis super quibusdam possessionibus. Iudex auditis meritis cause condemnauit ipsum ad restitutionem rerum petitarum ab illa sententia appellauit ad dominum papam: consules ciuitatis non obstante appellatione sententiam illam executioni mandarunt inducentes actorem in possessionem rerum: de quibus questio vertebatur: super hoc appellans: conquestus fuit domino pape cui subest illa ciuitas quo ad temporalem iurisdictionem vnde ipse consulibus et populo tudertino mandauit vt possessionem ipsam restituant appellanti: alioquin nouerint quod ipse mandauit nucerio episcopo vt eos ad id ecclesiastica censura compellat: cuius negocii occasione premittit papa que precedunt dicens quod ipse tenetur humiliter et deuote appellationibus ad sedem apostolicam interpositis deferre: quia etiam leges seculares post sententiam beneficium appellationis non denegant aggrauatis: sed ipsi sententias appellatione suspensas exequuntur. consules tudertini super hoc se excusabant in presentia pape dicentes quod cum aliqui vocantur ad officium consulatus iurantur quod super pecuniis iudicabunt secundum consuetudinem ciuitatis: et infra. xxviii. dies sententias exequitur. vnde saluo huiusmodi iuramento non poterunt deferre appellationibus. sed contra istam excusationem dicit papa quod iudices iurant iudicare secundum consuetudinem ciuitatis sue: et ideo sicut iudices possunt grauare subditos contra legem et sic consules isti possunt contra consuetudinem suos subditos grauare: vnde precipit eis Quatenus appellationibus ad sedem apostolicam interpositis deferant humiliter et deuote cum iuramentum illud eos excusare non possit in quo ius superioris intelligitur exceptum. ¶ Nota decretalem istam ad plura argumenta. primo sententia diffinitiua a qua est appellatum non debet executioni mandari: quod si fiat executio debet reuocari: vt hic patet: et ideo deferre debet iudex appellationi et nihil innouare ea pendente. Item in iuramento semper ius superioris intelligitur exceptum et cuiuscunque alterius: quia iuramentum factum in preiudicium alterius non valet cum illud obseruare non possit. Item iuramentum personale est. Idem.

Ad nostram nouerit. Quidam ciues pisani. i. et g. cuidam vsurario. p. nomine: multas vsuras soluerunt iuramento interposito: quod nec per se nec per alias dictas vsuras repeterent vel apud ecclesiasticum iudicem vel etiam secularem super his deponerent questionem. Creditor postmodum condidit testamentum in quo precipit heredibus suis vt omnibus qui probarent se dedisse vsuras eidem ipsas eis restituerent. sed dicti. i. et g. non audebant petere vsuras propter huiusmodi iuramentum. heredes non satisfaciebant eisdem: peruenit hoc ad noticiam domini pape. vnde mandat pisano archiepiscopo. Quatenus

sub pena excōmunicatōis publice in ecclesia pponat: ut qui super hoc veritatem nouerit procedant ad testimonium proferendum: ⁊ si constiterit de premissis compellat heredes illius percensuram ecclesiasticam: ut usuras quas pater illorum ex predictis recepit resti tuat vniuersas. ¶ Nota ꝙ hic recipiuntur testes lite non contestata: quia procedant in modum inquisitionis siue denuntiationis: ⁊ ex officio iudicis. Item qui non potest agere ppter iuramentum potest denunciare. Item aliquid conceditur vna via: ⁊ alia denegatur

Idem.

Ad materiam

Ano. Archiepiscopus pisanus quasi per extorsionem prestitit iuramentum ꝙ in omni causa seruaret ordi nem iudiciarium. Quesiuit a papa si serua re deberet pretextu illius iuramenti. Respō det papa archiepiscopus ꝙ sm canones ma nifesta non indigent accusatiōe nec in eis or do iudiciarius seruandus est: qui debet in causis aliis obseruari: nec archiepiscopus habebat in mente quando iurauit modo p dicto: ut veniret propterea contra canonicas constitutiones: alioquin non iuramentum sed periurium extitisset: nec aliquo modo es set seruandum. Unde papa benignius inter pretatur illud iuramentū ita quod sit conso num iuri dicit enim ꝙ in manifestis ⁊ noto toriis ratione predicti iuramenti non tenet seruare subtilitatem ordinis iudiciarii: quia in his per omnia seruari non debet. vnde si quis subtiliter intelligat de ordine iuris ē in premissis: non per omnia iudiciarium or dinem non seruare: tamen bene possit intelli gi quod iurauit sm rectum intellectum ut in omnibus causis ordo iudiciarius obseruet in illis videlicet in quibus est ordo iuris ser uandus: sed archiepiscopus sic fecerit ⁊ iuā mentum seruabit: ⁊ iura canonica non offen det. ¶ Nota ꝙ iuramentum directe seruari potest: vel interpretatiue seruandum est. Itē in notoriis ordo iudiciarius per omnia non est seruandus.

Idem.

Ea te credimus

Dominus papa mandauit archie piscopo turitano. Quatenus nomine roma ne ecclesie iuramentum fidelitatis exigeret ⁊ reciperet a iudice kalaritano pro ipo iudi catu. Iudex ille requisitus noluit iuramen tum illud exhibere asserens ꝙ illud presti terat pisano archiepo saluo ecclesie roma ne honore. Papa hoc itelligēs scribit sup hoc iudici supradicto dicens ꝙ non remitti tur debitum sed augetur: cum alicui soluit quod alii est prestandum. Sed cum iuramē tum illud ecclesie romane dictus iudex pre stare teneatur. si iuramentum iam prestitum contrarium reputet illi ꝙ domino pape pre stare tenetur. primum illicitum est ⁊ illo non obstante illud prestare debet quod ab eo pe titur. Si vero primum iuramentum non est contrarium prestando iuramento illud sine mora prestare debet. ¶ Nota ꝙ releuatur a debito qui alii soluit ꝙ debeat. Item cum duo iuramenta contraria sunt videndum ē quod magis sit licitum ⁊ altero reiecto illud seruetur.

Idem

Quintauallis

Filie quintauallis venerūt ad verba cum quibusdā aliis mu lieribus ⁊ eas multas iniurias irrogarunt: ppter quod dictus quintauallis iurauit sta re mandatis illarū que tale fecerunt illi man datum sub debito iuramenti: ꝙ si aliquādo filii aut filie: aut vxor illius aliquod factum vel verbum contumeliosum mulieribus illis obicerint. Item quintauallis filios ⁊ filias exheredaret: ⁊ vxorem a se remoueret. Qui tauallis recepto tam iniquo mandato signi ficauit hoc pape. vnde mādat episcopo ala terno. Quatenus predictis mulieribus iiun gat: ut mandatum illud reuocent: cum licitū fuerit iuramentum ⁊ mandatum illicitum: alioquin denunciet illum non teneri ad ob seruationem huius mandati.

¶ Nota q cu3 aliquis simpliciter iurat sta re mandatis alicuius: licitum debet esse mã datum: alioquiu mandatum non ligat.

Ide3

Tuanos. Quida3 b. nomine ꝛ a. vxor eius adinuicẽm iurane runt se nunquam mutuo petitu ros. Quesiuit ordinarius quid sibi super hoc esset agendum. Mandat papa eidem quatenus vtrunq3 inducat ad continentia3 obseruandam: quod si facere noluerunt: ꝛ ꝑ uare eam maneant separati: alioquin com pellatur mulier ad virum redire: cum iura mentum illud temerarium fuit ꝛ vterq3 illo rum adulterium commiserit. ¶ Nota q iu ramentum non preiudicat matrimonio: sed econuerso matrimonium preiudicat iuramẽ to infra de sponsal. capitulo pe.

Idem.

Quemadmodũ Quidam iurauit se ducturum ali quam in vxorem: que post ista sponsalia sic contracta fuit fornicata. Queritur an tenea tur eam ducere in vxore3 pretextu huius iu ramenti. Respondet papa per simile ꝛ qua si a maiori si vir iurasset mulieri quando ɔ traxit cum illa: q eam semper pro legittima teneret eam non possit dimittere ꝑ fornicati one quam ante rectum matrimonium com misisset. Sed si post contractum matrimoni um ꝛ prestitum iuramentum fornicatur: ea3 dimittere possit non obstante huiusmodi iu ramento: quia in illo talis conditio subintel ligebatur si illa contra legem matrimonii nõ peccaret. eodem modo si aliquis iuranit se ducturum aliquam in vxorem non potest ei fornicatõem opponere precedentem: sed sub sequentem: ut eam ducere non teneatur: q2 in illo iuramento talis debet conditio subin telligi: si ius contra legem desponsationis ñ venit alioquin si post tale iuramentum fiere publica meretrix eam deducere teneretur: quod esset prorsus absurdum. ꝛ hoc probat per locum a maiori si vir post contractũ ma trimonium ꝑpter fornicationem dimittere potest vxorem multo fortius ante coniugiu3 celebratum ꝑpter fornicationem potest non admittere sponsam: quia turpius eicitur: q̃ꝫ non admittitur. nec obstat iuramentu3 in ali quo istorum casuum. quia iuramentu3 illud tale est ꝑpter conditionem subiutelligendu3 quod potest seruari ꝛ non seruari sine trans gressione iuramenti. Preterea si post hmõi iuramentu3 huius. M. mulier fieret lepro sa vel paralitica vel nasũ amitteret: vel qc quã turpius ei contingeret: teneretur ea3 du cere in vxorem. Respondet si esset vxor de presenti eam dimittere non posset si sponsa de futuro eam duceretur non tenetur: quia mnlta impediunt matrimonium contrahen du3 que nou dirimũt iã ɔtractu3.

¶ Illud autе3. In. §. isto questio ponit que est talis. Aliquis iurauit q super nullo crimine accusaret vxorem. ¶ Queritur an istud iuramentu3 esset seruandu3. Respon det papa q iuramentu3 tale temerariu3 est: quia si mulier fieret infidelis ꝛ nollet coha bitare viro sine contumelia creatoris: vel il lud traheret ad mortale peccatu3 debet sta ti3 illa3 accusare apud iudice3 suu3 ꝛ nisi se corrigat illam dimittere debet ſm canones sed iurauit expresse q eam super adulterio non accusaret: uunquid debet seruari hoc iuramentu3 ꝛ videtur q non: quia dicit scri ptura. patronus est turpitudinis: qui crimẽ velat vxoris: ꝛ in euangelio dicitur si primo ꝛ secundo correcta non se emendet dicendũ est ecclesie ut tanq̃ꝫ ethnica ꝛ publicana pᵃ modum euitetur: sed contrarium videtur: q sit seruandu3: quia non solum septies: sed se ptuagies septies dimittendum est vxori pec cata. Respondet papa q in hoc casu tutius est propter iuramentum: ut eam non accuset ad diuortium celebrandu3: sed denunciare debet illam ad penitentia3 peragenda3.

¶ Nota q̃ in iuramento honeste conditio
nes subintelliguntur q̃uis non apponantur.
Item non potest quis reprobare vxorem:
quam approbauit ex causa precedenti m̃ri
monium vel sponsalia. Itẽ multa impediũt
matrimoniũ ɔtrahendũ que nõ dirimũt iã
contractum. Itẽ matrimoniũ de p̃nti nullo
casu superueniente dissoluitur: nisi ante car
nalem copulam profiteatur alter. Itẽ si qs
iurat simpliciter non accusare vxorem ꝺ ad
ulterio seruandũ ẽ iuramentum tamen deb
eam denunciare: ut peniteat quod si non fe
cerit: poterit eam dimittere ⁊ sic alia via cõ
sequitur intentionem suam ⁊ alia denegat.
Item qui non potest accusare potest denun
ciare.

Et si cristus. Ad fi
nem col
lige casum ⁊ cã constitutionis h9
decretalis. Abbas ⁊ monachi castellionis
habebant causas ꝓ monasterio suo. dubita
bant vtrum liceret eis ferre testimonium ⁊
iurare ꝓ causis monasterij sui: ⁊ videbatur
eis: q̃ non debeant iurare. primo auctorita
te euangelij dicentis: sit sermo vr̃ est. est.
non. non. quod amplius est a malo ẽ. Item
iacobus apostolus videtur ꝓhibere iuramẽ
tum: dum dicit ante omnia fratres mei noli
te iurare. Dominus papa consultus respõd
primo auctoritati euangelij: ⁊ eam exponit
dicens. sit sermo vester est est. non. non. vt af
firmatio uel negatio sicut ꝓcedit ex ore. ita
ꝓcedat ex corde: quia tamen malicia homi
num faciente non creditur de facili simplici
tati assertioni vel negationi. ideo adiunxit
quod amplius est a malo est illud amplius
scilicet iuramentũ non est malum: sed a ma
lo illius q non vult credere nisi iuretur ⁊ est
pena illius non culpa: ⁊ l3 dominus videat
ꝓhibuisse iuramentum non tamen ꝓhibuit
iurare per creatorem: sed per creaturam. vñ
cum ꝓmiserit nolite iurare omnino: statim
subiũxit: neq3 per celum neq3 per ierosolimã
tamen si iuretur per creaturam seruandum
ẽ iuramentum: dummodo licitum sit quod
iuretur. Secũdo respondit auctoritati iaco
bi apostoli dicens: quod iacobus non sim
pliciter ꝓhibuit iuramentum. Sed volunta
tem iurandi dum dixit: ante omnia fratres
nolite iurare omnino: quia nullus deb3 iura
re voluntate: nisi necessitate instante: ⁊ tunc
licite iuratur dummodo iuramentum habe
at tres comites scilicet veritatem iusticiam
⁊ iudicium: sed prohibuit iurare per creatu
ram. vnde dicit ap̃lus hoies ꝑ maiorẽ suũ
iurãt. oñdens ꝑ quẽ sit iurãdũ. i. ꝑ deũ ⁊ q̃d
iurandũ sit in necessitate ostendit exemplo
angeli qui iurauit per viuentem in secula se
culorum ⁊ exemplo domini: qui legitur pl9
dixisse q̃ ẽ. ẽ. non. non. dum dixit in verita
te dico vobis: si enim iuramentum malum
esset dominus non iurasset. Tertio dicitur
q̃ quedã ꝓhibentur: quia per se mala sunt.
quedam vero ꝓhibentur ex causa non quia
mala sint. sed q̃ si fiant frequenter inde ma
la sequuntur: sicut vinum per se malum non
ẽ. Sed ex frequenti ⁊ incauta potatione lu
xuria generatur. vnde dixit apostolus. noli
te inebriari vino in quo ẽ luxuria: sic ⁊ iura
mentum per se. quidem malum non est: cum
sit ɔfirmatio veritatis. Sed tamẽ ꝓhibetur
ex causa: quia ex frequenti ⁊ incauta iurati
one periurium sepe contingit. vnde legitur
vir multum iurans implebitur iniquitate.
sed paulus concessit discipulo suo ut vtatur
modico vino ꝓpter stomachum. sic certe cũ
necessitas exigit ꝓ re vera licita ⁊ honesta
potest iurari: quia cessante causa cessat effe
ctus. Ultimo respond3 papa questioni ꝓpo
site: licet enim sint viri perfecti ut quantum
cunq3 possint iuramentum vitare debeant.
tamen reddit eis: ne ꝓpter defectum testium
monasterium suum sui iuris sustineat lesio
nem: vt deficientibus alijs testibus possint ĩ
cãis monasterij veritati testimoniũ ꝓhibere.

¶ Nota q̃ per creatorem ⁊ non per creatu
ram iuretur seruandum est iuramentum si li
citum est quod iuratur. Item in necessitate
iurandum est: dum tamen per iuramentum
delatum deciditur questio. Item quedam
simpliciter mala ⁊ ideo ꝓhibita. queda3 ve

ro sunt simpliciter bona: sed phibentur ex causa. item cessante causa cessat effectus. itē monachi ꝛ clerici deficientibus aliis testib⁹ possunt ferre testimonium ꝑ ecclesiis suis.

Sicut ē nostris

Vacante ecclesia tudertina canonici anteꝙ̄ tractat⁹ aliquis haberetur de pastoris electione quedam iuraméta fecerunt in damnum epālis iuris postmodū vnus ex illis electus extitit i epm ꝛ consecratus. Eps ipe vidēs ꝙ ex hoc redditus episcopalis diminuebatur: quesiuit a papa vtrum iuramēta illa essent seruanda: papa ipa considerās ꝙ iuramentum non fuit institutum vt esset i iquitatis vinculum: ꝛ iuramenta que cōtra vtilitatem ecclesiasticam attēptantur non iuraméta: sꝫ piuria nuncupantur pro iuratiōe incauta fecit ei penitentiam imponi. Mandans episcopo ameliensi quatenus a canonicis illis super premissis veritatem inquirat: ꝛ si ita esse inueuerit in statum pristinū reducat quicquid in damnum episcopalis iuris datum esse repperit. ¶ Nota ꝙ iuramentum in damnum ecclesie datum non est seruandum: nec obligat: sed potius periuriū dicitur: ꝛ de hoc penitentia debet imponi. Idem.

Cum contingat

Aliquis donauit res dotales: vel alias quas donauerat vxori ꝑpter nuptias: presēte vxore ꝛ cōsentiente alienationi: ꝛ ne vxor vlterius cōtra alienationem veniat ꝑ pprio iuramento ꝙ contra alienationem non veniet firmat postmodum matrimonio soluto nituntur venire in contractum. consultus pape respondet ꝙ licet consensus mulieris: non videatur in talib⁹ obligatoriis fm leges tamen debet mulier seruare huiusmodi iuramentum: ne tali ꝓtextu viam contingat piuriis aperiri: ꝛ hoc est verum si iuramentum tale siue vi ꝛ dolo sponte prestitum fuit: cum in preiudicium alterius nō redundet: nec obseruatum vergat in dispendium salutis eterne ¶ Nota ꝙ iuramentum preualet legi.

Item iuramentum semp seruandum cum sine periculo anime seruari potest. Item iuramentum factum in preiudicium alterius nō tenet a contrario. Idem.

Sicut et infra

Quidā h. nomine ꝛ. i. iurauerunt ad inuicem pacem siue treugaꝫ inter se seruare. tandem dictus h. mouit bellum contra predictum. i. spoliando ipm bonis suis. vnde prefatus. i. conquestus fuit domino pape qualiter h. ipsum contra iuramentum venieus spoliauit petens ab ipo iuramento quod illi. h. prestiterat absolui: ꝛ mādat papa quibusdā quatenus si constiterit ꝑdictum h. iniuste mouisse bellum ꝯtra ipsum. i. inducant ipm vt restituat vniuersa que per hmōi violentiaꝫ occupauit ꝛ prestito sibi iuramento absoluat eundem: quod si facere noluerit excōmunicet ipsum: ꝛ terram eius subiciat interdicto si premissa veritate iuramentum illud quod. i. se asserit ꝑstitisse ipm nō ligat ꝙ ꝑstitit si de assensu facum est vtriusqꝫ dum illo cui prestitum fuerat seruare negligit quod ꝓmisit. ¶ Nota ꝙ ea que auferuntur in bello iniusto sunt restituenda: ergo a contrario si bellū sit iustum possunt licite retineri. Item fides non est illi seruāda qui fidem non seruat: quia illud subintelligitur iuramento. Idem

Nimis

Clerici iuraméta fidelitatis seruar̄ nō debent: cum nihil temporale teneant ab eis: quia seruus suo domino stat aut cadit. Hono. iii.

Petitio vestra

Antiochena ecclesia vacāte princeps antiochenus timens cōspiratōes ꝯtra ipm iuramentū extorsit a canonicis antiochenis ꝙ non essent canonici ꝺ cetero contra ipm canonici habebant postmodum causas contra ipm ꝑ ecclesia antiochena ꝛ etiam ꝑprias quesiuerunt a domino papa qualiter super hoc sibi ꝛ ecclesie puideret ꝑp iuamētū ꝑdictū papa iterptat̄ iuamētū ꝑdictū canonicos illos ñ teneri h⁹mōi

iuramento quo minus libere star possunt contra ipm principem p defendendis iuribus et honoribus ecclesie sue et p suis ppriis coercendo se a machinatione solummodo p quã princeps deberet incurrere lesionem persone vel amissionem sui principatus. ¶ Nota q licet aliquis promittat vel iuret alicui: q non erat contra ipm: tamen non tenetur ei contra se vel ecclesiam suam vel contra communitatem suam: quia iuramentum non extenditur ad hunc casum: quia contra se nemo tenetur vel contra ecclesiam suam. Item a conspiratione principis astringuntur.

Idem

Exlitteris Quidã s. nomine impetrauit lras super restitutiõe vsurarum contra. e. archidiacono. et magistrum g. canonicum tulen. iudices lit. contesta. recepe runt testes productos ab ipo. s. per quos nõ potuit constare de quantitate sortis. Sed de obligatione pignoris bene constitit: et per famam quasi notorium habebatur: quod ex quadam terra. e. obligata: sortem suam amplius deduxisset vnde videbatur iudicibus vt iuramentum de veritate dicẽ da exigerent a partibus ut per iuramentum constaret de sorte significauerunt hoc domino pape: ne ex defectu huius iuramenti succumbat iusticia si veritas occultetur. Mandat papa quatenus compellat partes per censuram ecclesie ad prestandum huiusmodi iuramentum.

¶ Nota in causa vsurarum iuramentum de veritate dicenda prestandũ esse sicut in spiritualibus causis: et ad hoc partes compelli debent. Idem.

Intellecto Rex vngarie fecit quasdam alienationes in preiudicium regni sui et contra honorem regis iuramento interposito de ipis non reuocandis: significatum fuit hoc domino pape. vnde scribit archiepo collecẽ. et eius suffraganeo et eidem regi super hoc ut alienatões pdcãs studeat reuocare non obstante illo iuramento: quia in coronatione sua iurauit iura regni sui et honorem illibata seruare. vnde illicitum fuit iuramentum: si quod prestitum: de non reuocandis huiusmodi alienationibus et ideo non seruandum. ¶ Nota iuramentũ in dampnum regni vel ecclesie prestitum illicitum esse et ideo non seruandum et contrariũ priori iuramento licite prestito.

Grego. ix.

Mulieri Mulier quedã petebat quendã in virũ que in iure asseruit q ille in causa matrimonialiter consenserat per verba de presenti vir hoc negabat: cum mulier non haberet alias pbatões. vir fuit ab eius impetitõe absolutus queritur vtrũ iudex debet ei dare licentiã cũ alio contrahendi. Respondit papa q non ne auctor piurij videatur: nec debet ei phibere: ne si forte falsum iurauit matrimonium impediret: sed ẽ sue conscientie relinquenda. ¶ Nota q actore non pbante reus debet absolui. Item nullus p dictum suum debet dare alteri mãm peierandi: quia imputaretur ei. Item relinqui debet sue conscie. Idem.

Clericus Aliquis clericus iurauit se fuaturum statuta edita in eccã iuramento taliter pstito: pmisit p idẽ iuramentum statutũ q postmodũ factũ fuit in ecclesia fideliter obseruare. querebatur vtrũ teneretur ad obseruationem illius statuti per iuramentum illius prius factum. rñdet papa q ex pmissione sua tenetur seruare qđ pmisit: sed non ex debito pstiti iuramenti.

¶ Nota q iuramentum non extenditur ad alia q̃ sup quibus iuratum est. Item ex pmissione aliquis obligatur. Idem.

Iuramẽtum Aliqui litigant coram iudice. iudex defert iuramentũ alteri pti loco pbationis. queritur an istud iuramentũ sit de necessitate pstãdũ rñdet papa q iuramẽtũ hoc recusari ñ põt nisi iusta dẽ cã qua allata et ostensa illõ pstare nõ cogitur: sed si vna pars defert iuramentũ

alteri parti in iudicio illud iuramentum licite potest recusari vel referri. Si vero aliqs conueniatur actione famosa: tunc non ē licitum referre huiusmodi iuramentum.

¶ Sane. dr̄ q̄ si actor omino deficit in pbatōe reus dz absolui q̄uis nihil pbet: sed si presumptio sit p actore reo potest deferri iuramentum ad tollendam illam presumptionem: ⁊ suam innocentiam ostendendam: ⁊ hoc est verum nisi iudex consideratis circunstantiis psonarum ⁊ cause videat iuramētū illud deferendū actori. ¶ Nota in prima pte delationem super tribus iuramentis. In secunda nota q̄ reus debet absolui. si actor omnino deficit in pbatōe. Item iuramentū defertur habito respectu ad honestatez psone ⁊ quantitatem cause.

De exceptionibus. Rubrica.

Denique quod. Quesitum fuit a papa in personas testiū crimina obici possunt ut sic a testimonio repellant quibus ante iuramentum vel depositiones nihil fuerat obiectum. Respondit papa q̄ possunt opponi ⁊ subdistinguendum in hūc modum: si crimina obiiciunt testibus: de qbus nondum fuerant accusati: sed tandem opponuntur in modum exceptionis: crimia illa pbari debent: antequam causa per sententiam termietur: que si pbata fuerint testimonio repellentur: quia ut dicunt canones: testes absqz vlla infamia vel suspitione: vel macula manifesta inferendo testimonium requiruntur: q̄ si sola crimina de quibus alio tempore conuicti vel confessi sunt in iudicio testibus obiiciuntur. testimonio repelluntur quia eorum confessor non est credendum cōtra alios nisi prius se pbauerint innocentes. ¶ Ceterum quereret aliquis. Ecce crimina pbata sunt contra testes vtrum punietur pena ordinaria. Respondet papa q̄ in eos accusatio iuris ordine non pcedit: sed sufficit si a testimonio repellantur: precipue ubi crimen quod eis obiicitur non contingit cām: de qua agitur. ¶ Nota q̄ testes sine omni infamia debent esse. Item testes conuicti vl confessi de crimine in iudicio a testimonio repelluntur. Item nullus debet puniri sine accusatore. Item secūdum modum agendi punitur aliquis. hec decretalis intelligenda est ⁊ notanda ſm illam scilicet de testibus testimonium. Innoc. tertius.

Nobis Aliqs ē excōmunicatus maiori excommunicatione puta ticius martinus participauit ticio scienter in locutione vel oratione. ⁊ sic martinus ē excōmunicatus minori excommunicatione: ecce ticius accusat martinum. martinus excipit contra ticium dicens ipm esse excōmunicatum maiori excommunicatione. ticius replicat ɔtra martinum dicens tu non potes excipere cōtra me q̄z tu scienter participasti mihi i locutione vel oratione. Queritur vtrum martinus possit repellere ticium sua accusatiōe: non obstante replicatione ticii. Respondet papa q̄ ticius bene potest repelli a sua accusatōe non obstante replicatione: quia ticius remotus ē a cōmunione fidelium. martinus vero solummodo a participatione sacramētorum. ¶ Nota q̄ excommunicatus maiori excommunicatione repellitur ab agēdo sed minori excommunicatione ligatus non repellitur: quia non est remotus a communione fidelium

Idem.

Cum ecclesiastice. Quidam iacobus nomine fuit inuestitus per dominuz papam de quadam prebenda vacante in nouariensi ecclesia ⁊ de mandato ipsius in corporalem possessionem ipsius prebende inductus: q̄ꝫ non pmittebāt eū nouarienses canonici possidere hoc pposuit ia. pdcūs i p̄ntia pape ɔtra rios capituli exceptōem q̄dā pposuit contra

ipm videlz quod in alia ecca bnficium obtinebat. ille replicauit otra eos quod ⁊ ipsi plura beneficia in pluribus ecclesiis obtinebant. Inno. coguita veritate mandat laudem si episcopo: Quatenus dictu iacobu faciat pbende illius pacifica possessione gaudere: de qua fuit. p. c. inuestitus nõ obstante predicta: quam non possunt ei obicere: cum ⁊ ipsi varia beneficia in diuersis ecclesiis habere noscuntur. ¶ Nota q qui similiter impedimento laborat non potest illud alij opponere.

Pastoralis. Quidam malitiose dilatorias exceptiones pponebant vt causarum terminatio deferetur ad istoruz maliciam cognoscendam: statuit papa. vt infra certum tempus assignandu a iudice oes dilatorie exceptiones pponantur. ita q si partes post terminum aliquas voluerit ppone re quas in termino nõ fuerint ptestate nulla tenus audiatur: nisi de nouo pº terminu exorta fuerit vel nisi ille qui eam opponere voluerit fidem faciat iuramento se post termi nu ad illius noticiaz peruenisse. ¶ Nota iudicem statuere terminum ad dilatorias proponendas. Item que de nouo emergunt nouo auxilio indigent. Item p iuramentum p batur scia alicuius. Idem.

Cum super. Inter prioreз ⁊ conuentum de agri ex parte vna ⁊. s nobilem virum pict. dioces. ex altera cõtrouersia sup quibusda dañis ⁊ rebus aliis vertebatur coram tribus delegatis iudicibus p pter hoc ostitutis: pcurator ipsius nobilis excipiendo pposuit: q duos de iudicibus habebat certa ratione suspectos procurator monasterii allegauit: q cum nobilis ille excõmunicationis vinculo teneretur astrictus exceptiones huiusmodi pponere non valebat iudices consuluerunt do. pa. rñdet papa q ipsi nobili qlibet legittima defensio reseruata in iudicio ⁊ precipue iudicis recusatio cu periculosum sit sub iudice litigare suspecto: ⁊ apostolica sedes iudicibº suspectis ex certa scientia causam non committit. vnde non consideratur fauor excommunicati sed equitas iudicantis: ⁊ absurdum est ut reo cõtra actorem defensionis copia denegetur: quia sic condemnaretur qui deberet absolui: aliquando nec excommunicato deneganda est absolutionis sententia quando est in causa absolutionis ⁊ si condemnetur potest appellare: si contra iusticiam fuerit condemnatus ⁊ eadem ratione alia suffragia in vno ⁊ eodem iudicio non denegantur eidem: sed excommunicatus reconuenire actorem non potest: ne quod in defensioneз sustinetur ad impugnandum extendatur. ¶ Nota q periculosum est litigare sub iudice suspecto. Item in iudiciis equitas seruanda est ⁊ non fauor Item excommunicatus potest appellare ⁊ omnis legittima defensio est ei salua in iudicio: sed agere vel cõuenire non potest.

Idem

Cum venerabilis Episcopus sabiñ. habebat causam cum monasterio farseñ. super ecclesia sancti viti coram auditoribus vtriusqз partis petebat sabieñ. episcopus ipam ecclesiam a monasterio farseñ cum possessionibº ⁊ pertinentiis suis dicens eandem: tam i spiritualibus q̃ in temporalibus pertinere ad ecclesiam sabiñ. pcurator monasterij nõdu episcopi intentione fundata preponere sic. Respondit q ⁊ si ecclesia predicta olim fuerit ecclesie sabineñ. tamen episcopus non potest petere: cum ex causa permutationis monasterium eam obtineat ad hoc probandum quoddam exhibuit instrumentum. In quo prima facie contineri videbatur quod Theodosius episcopus cum assensu canonicorum suorum predictam ecclesiam sancti viti concesserat monasterio farseñ. in cambium pro quibusdam ecclesiis ⁊ rebus aliis: ad hoc episcopus intentionem fundataз esse respondit. per huiusmodi responsionem: quia cu pcurator mõasterij rñderit dcaз ecciam ex pmutõe fcã p sabineñ. epm obtinere per osequens ofitebatur se credere q dicta ecca

tempore pmutationis celebrari nõ potest ni
si cum vero domino: vel cũ eo qui loco dñi
habetur: ⁊ ad pbandũ q dicta eccã ptinz in
temporalibus ad epm quosdam testes indu
xit p quos oñdere videbatur: q ipe dispone
bat p velle suo de bonis ipius eccẽ. hiis ⁊
aliis examinatis dominꝰ papa intellexit di
ctũ epm intentiõem suam non pbauisse p te
stes vel responsioné supradicti pcuratoris:
quia qui opponat exceptõem videtur cõfite
ri intensioné aduersarii vel p instrm ad hoc
exhibitum ex aduerso: quia in eo theodosiꝰ
eps sabiñ. q̃uis i trãscpto quo pcurator vte
baẽ appõitũ fuit sabiñ. p vitiũ falsitatis: lz
nimis excesserit q trãscriptũ illd falsauit ⁊
delictũ psone nõ debeat in dãnũ monasterii
redundare ⁊ falsitatis exceptio ⁊ añ sniaz ⁊
post obici possit vsqz ad. xx annos veritate
ꝯpta non vult papa q per hoc mõasterio p̃
iudicium generetur verumtamen: quia con
stitit pape dictam ecclesiam sitam esse in ec
clesia sabiñ. adiudicauit ei ius epale i oibꝰ
in eadem: exceptis illis que autentica scrip
ta eidẽ epo non sunt subtracta cum exempta
non pbetur quo ad tempamenta eiusdez ec
clesie absoluit monasterium ab impetitione
epi: cum sup hoc non pbauerit se legittima
p̃scriptione munitum. ¶ Nota q q excipit
non ꝯfitetur de iuꝛ aduersarii. Itez q aliqd
addit vel minuit in instrumento in preiudici
um ptis aduerse falsarius est. Item delictũ
psone non debet nocere ecclesie. item excep
tio falsi semp potest pponi vsqz ad. xx. ãnos
Itẽ eo ipo q eccã sita ẽ i diocesi epi ei subẽ
in omnibus ad ius epale ptinentibus: sed p
pterea nõ sub ẽ in tempalibꝰ nisi illud pbe
tur. Honorius tertius.

OLim et infra

l. Nobilꝰ vir Guilhelmꝰ cõueni
ebatur p lr̃as apostolicas: corã archiepo tre
uerensi: ex pte ipsius nobilis fuit ppositum
coram auctoritate illaꝝ lr̃aꝝ respõdere nõ
tenebaẽ. p eo q vltra duas dietas extra su
am diocesim trahebatur in cãm: ⁊ quia di
ctus archieps hanc exceptionem nõ admisit
se. ap. appellauit: ppter quod taz pcurator
ipsius q̃ partis aduerse. Respondet q dic
tus nobilis vltra duas dietas extra suã di
ocesim non trahebatur. quia eps in tali loco
sibi terminum statuit: qui non erat remotus
ab illo vltra quẽ p cõsilium sit puisum. vn
de papa mandauit quibusdam iudicibus:
quatenus si pcurator dicti guilhelmi potue
rit pbare exceptõem p̃dcãm videlz se trahi
in cãm vltra duas dietas cõtra cõcilium ge
nerale appellatõem ipius legittimã fuisse p
nũcient ⁊ negocio supsedeant. ¶ Nota q q
appellat a grauamine ante sniam: in causa
appellatõis debet pbare cãm appellatiõis
veram fuisse: ⁊ hoc verum est: quando non
obtulit se illã pbaturum. Itez nota q iudx
potest remouere grauamen de duabus dcis
Idez

DIlecti filii

Quidã canonicus
gratioceñ. M. nomine elcũs fuit i
priorem eiusdem ecclesie. s. p. ⁊. g se oppone
bant electioni illius. vnde ꝯtra illos lr̃as im
petrauit. Ipsi coram iudicibus ꝯstituti pro
posuerunt. q dictus. M. nõ debebat audiri
p eo. q erat excõmunicatus ⁊ piurus. Sed
dictus. M. ꝯtra g. ⁊ p. in modũ replicatõis
obiecit piurium ⁊ replicatõem cõtra. s. ut eo
rum exceptõem elideret. Sed pcurator illo
rum respondit q pbatio illius electi sup hoc
recipi non debebat: quia ⁊ si illa etiam pro
barentur non essent ppterea a defensiõe sue
eccẽ repellẽdi ⁊ si excõmunicatio ꝯtra dictũ
electũ pbaretur in modũ exceptionis repel
leretur ab agendo. Sed replicatio excõmu
nicatõis probata nõ repelleret a defendẽdo
iudices interlocuti fuerunt: q prius recipent
pbatões sup replicatione p̃missa ppter qd
ad se. ap. appellauit. Mandat papa: qua si
ẽ ita reuocz in irritũ qcqd fuit factũ post ap
pellatõem. ¶ Nota q excõmunicati ⁊ piuri
nõ repellũtur a defendendo. itẽ nõ debet ad
mitti ad pbandũ quo pbato nõ pdest.

APostolice

Duo canonici:
pragenses. i. ⁊. m. accesserũt ad se.

apo. ꝑpter ordinationē pragineñ. ecclesie. q
dā volētes īpedire ꝑpositū illoꝝ obiiciebāt
eis quandam sniam suspētionis ⁊ remotiōis
a beneficiis in modū exceptiōis ⁊ ipsi respō
debant snias illas nullas esse: ⁊ hoc proba
re volebant per testes ⁊ instr̄a. dominus pa
pa ne ꝑpter hoc īpediret ordinatio prageñ
ecclesie ꝑpter quā venerant snias illas rela
xauit ad cautelā. ¶ Nota ꝙ suspēsus ab of
ficio ⁊ beneficio nō admittit ad agendū pro
ecclesie ordinatiōe cū hmōi spiritualia tunc
tēporis possidere nō possunt nec agere ꝑ eis
possunt. Idem.

D Ilecte in

Inter prio
rem ⁊ cōuē
tū de bucelexa ex parte vna ⁊ pri
orissam ⁊ conuentum de capēseia ex altera
super quibusdā decimis: qō vertebat ad pe
titionē prioris ⁊ ꝯuētus predictorū cōmissa
fuit causa illa abbati sancti benedicti: ⁊ eiꝰ
cōiudicibus: sed moniales ex grauamie suf
ficienti ab eis sedē apostolicā appellarūt: ⁊
nuntiū suum ad appellationē ꝓsequendam
transmiserunt. Judices appellatiōe non ob
stante tulerūt excōicatiōis sniam in easdem:
papa appellatiōis cām cōmisit priori de an
gles ⁊ coniudicibus suis corā quibus ps ad
uersa proposuit ꝙ cū essent excōicate ⁊ i lit
teris appellationis nō fieret mentio de snia
excōicatiōis lata ꝯtra ipsas littere non vale
bāt: ⁊ quia iudices hanc exceptionē non ad
mittebant dictus prior sedē apostolicā ap
pellauit: ⁊ cāz fecit cōmitti priori de germeñ
⁊ coniudicibus suis corā quibus ex pte mo
nialiū fuit excipiēdo ꝑpositū ꝙ snia excōmu
nicationis in eas lata fuit: post appellatiōez
legitimā ⁊ cuilibꝫ ēt excōicata: defēsiōis au
xiliū i iudicio reseruatur quare iudices mo
nialiū exceptionē partis aduerse admittere
nō debebāt sicut ipsi eam nō admiserunt: ⁊
iō appellatio ꝑpter hoc interposita nō valu
it. Sed quia prior de germenoe ⁊ eius con
iudices exceptionē huiusmodi admittere de
negabant. Ipse moniales sedē apo. appella
runt. vnde mādat papa linconieñ. quatenus
si est ita quicquid factū fuerit post appellati
onē ipsarū in irritū reuocetur: ⁊ in cā ꝓceda
tur iuxta mādatū directū ad priorez de ger
monoe ⁊ cōiudices suos. Nota ꝙ excōicatꝰ
pōt appellare ⁊ appellatiōem ꝓsequi.
Idem.

S Ignificarunt

Canōici de cornata elegerūt i suū
archiepm ⁊ electiōem suā presentauerūt ar
chiepiscopo mediolanēsi. ipse vero eā rēnu
it cōfirmare ꝫepū clericū institués in archie
piscopū ecclesie supradicte: ꝑpter quod cle
rici ad sedē apo. appellarunt: ⁊ cām appel
lationis fecerunt cōmitti preposito sancti ste
phani qui electionē suam cōfirmauit ꝓnun
cians ius eligēdi ꝑtinere ad capitulū de cor
nata ⁊ absoluēs partē aduersā ab impetitio
ne clericorū a qua snia ptes ad sedē ap. ap
pellarūt ⁊ cām obtinuerunt cōmitti abbati
sancti saluatoris papiensis ⁊ preposito ver
cellensi: corā quibus ex parte archiepi ⁊ di
cti ꝫepi exceptio excōmunicatiōis fuit ꝑpo
sita ꝯtra capitulū de cornata. Judices non
cōsiderantes ꝙ a ꝓsecutiōe appellationis p̄
textu excōicatiois non debeat quis excludi
cū ois defensio legitima in iudicio excōica
to reseruetur: ꝓnunciauerūt partē archiepi
nō esse cogendā ad respondendū clericis su
pradictis: ꝑpter quod clerici sedē apost. ap
pellarunt ⁊ significarūt factum domio pape
vnde mādat eisdē iudicibus quatenus si est
ita ꝓcedāt in cā exceptione huius nō obsta
te. ¶ Nota ꝙ excōicatus pōt appellare et
ꝓsequi appellatiōez ⁊ ois legitima defensio
sibi in iudicio reseruatur.
Idem.

E Xceptionem

Exceptio excōicationis inter dila
torias numeratur tamē si reus illā sciēter ob
mittat nihilominus eā in qualibet pte litis
opponere pōt quod est speciale in hac excep
tione cū alie dilatorie ante litis ingressum ꝓ
ponende: ⁊ hoc statutū ē ne aliquis in peri
lū aīe sue excōicare cogat: ſꝫ si eā obmiserit
vt actor fatigetur laboribus ⁊ expēsis ꝯdē

nadus ē in expēsis actori. In fine dicit si aliquis est excōicatus iudex officio suo repellat ab agendo quāuis hmōi exceptio nō opponatur. ¶ Notā q exceptio excōicatiōis quāuis dilatoria sit quādocūq3 pōt opponi. Itē excōicatus publice nō est audiēdus l3 a reo nihil sibi de hoc opponat. Idem.

Aduersario Aliqs ɔuenit aduersariū suū super aliqua re q possidebat tempore litis cōte. S3 q postea sine dolo desijt rē illā possidere fuit absolutus postea eandē rē cepit possidere actor petit eādē rē queritur an res iudicata ei obstet ⁊ respōdet papa q nō obstat exceptio rei iudicate. Idem.

Venerabilē Archiepiscop⁹ nabonēsi. appellauit a iudicib⁹ ppter grauamē sibi illatū: ⁊ sup appellatiōe sua lr̄as impetrauit corā iudicibus appellatiōis obncie batr lr̄as nō valere p eo q tpe ipetrati rescripti erat ex cāis alijs excōicatis. Judices cōsulnerūt papā ⁊ ipse rn̄det q l3 ex alijs cāis ipetrati rescripti excōicatiōis viculo teneret de quib⁹ in lr̄is suis mētio nō hēretur: nihilominus ad psequēdā appellatiōem suā d3 admitti: q2 nihil pdess3 excōicato appellare si nō posset appellatiōem pseq ⁊ lr̄as ipetrare. ¶ Nota q excōicatus pōt appellare ⁊ psequi appellatiōem ⁊ lr̄as ipetrare.

De pscriptionibus. Rubrica.

Placuit Epi et plati negligebāt plebes suas ɔuertere ad catholicā vnitatē: vn̄ statuit ɔciliū istud vt si aliqs aliquē locū ad catholicā vnitatē ɔuerterit. si p trienniū tenuerit locū illū nullo ipm repetēte de cetero nō repetat ab eo ⁊ hoc verū est si p ipm triennium fuit epus q possit illum repetere ⁊ tacuit. Si vero nullus fuerit eps nō pjudicet ecclie. S3 cū ecclia epm habuerit liceat ex ea die intra trienniū ipm repetere. Itē si eps p trienniū illud catholicus nō fuerit nō currit tūc pscriptio: l3 si ad catholica vnitatē ɔuersus fuerit ex ea die quo ɔuers⁹ fuerit p trienniū hēat pratē repetēdi locū illū qui ptinebat ad ecclesiā suā. Nota q vacāte ecclesia nō currit pscriptio eo tpe quo epus catholic⁹ nō est tūc ɔpatur vacāti ecclesie.

Nihil pdest. Quedā dn̄a pricia occupauerat ptē primonij bti petri: papa gregori⁹ scripsit ei q ipa dimitteret primoniū illud ⁊ ipsa ei rescripsit q pata erat facere rōem et papa remādauit eidē q nihil cū scādalo nihil cū strepitu iudicii volebat d causis pauperū diffinire. vltio cū ipa nō dimitteret bona pauperū reducit eidē domie ad memoriam q̄liter oli scripsrat sibi dicēs q taciturnitas ⁊ pacia sua nō faciet pjudiciū successoribus suis in rebus paupum. Nota argumentū nihil cū scādalo faciēdū. Itē nō currit pscriptio in re inuasa. Grego.

Sanctorū Oli hēbat locu3 pscriptio. xxx. anno2 i rebus ecclesie hodie nō. vnde tenet q hic dicit. Alex. iij.

De quarta Quida3 clericus pscripserat quartā decimarū ⁊ obligationu3 que ad epm ptiebāt: qrebat an possit se tueri ab ipetitiōe epi sup quarta pdicta pscriptiōe. xl. anno2: nisi interi ecclesia pastore vacaret q iura ipsius exigere debuisset. In fi. respōdet tacite qōi q poss3 fieri p canōes antiquos in. c. pcedēti. nōne sufficit pscriptio. xxx. ānoz vt dicūt canōes. Respōdet romana ecclia tricenalē pscriptionē ɔtra eccliam non admittit. Nota q vacāte ecclia nō currit pscriptio. Itē sola pscriptio. xl. anno2 locū h3. Idem.

Vigilanti Scōm leges malefidei possesso2 pscribit rē alteri⁹: vnde dubitauit qdā eps an idē esset fm canōes: sup hoc scribit pa. dicēs q valde cauendū est ne simus malefidei possessores i pdijs aliēis: q2 nulla antiq dierū possessio iuuat malefidei possessorē nisi rē rstituerit: postq̄ eā nouerit alienā cū postea bonefidei pos. dici noc possit: ostē

dēs quare aliter ꝫ leges. Ephesinus eni le gislator hāc legē iuēit vt locū hēret ꝓscrip. ꝫ ꝫ.vi.ꝫl an.i malefi. pos. solūmō pp vitādā negligētiā miserorꝫ ꝛ longi tpis errorē ꝛ ꝯfusionē. ſꝫ pape hoc nō placuit siue verus dñs sciat rē suā ꝓscribi siue ignoret. Nota ꝙ male fidei possessor nō ꝓscribit. Idem.

Adaures Quedā ecclesia ꝓscribit decimas i parrochia alterius ꝫl. annis: q̄ritur an tuta sit ecclesia ꝓscriptione. R̄ndet papa ꝙ de iure melior ē cōditio possidentis q̄ ꝓscriptio.ꝫl. annorꝫ excludit oēm actionem. Idem.

Causam Inter archidiaconū reginum ꝛ nobilē virū.g.qō sup decimis vertebat: papa cōmittit cām illā mādās iudici quaten⁹ cām ipam debito fine decidat nō obstāte ꝓscriptiōe tpis vel ꝯcessionē alicui ecclesiastice ꝑsone vel secularis si idē.g. eā opponere voluerit q̄ cū laici decias possidere nō possint eas ꝓscribere nō valēt. Nota ꝙ laici nō possunt possidere decimas aut emere spiritualia. Itē ꝙ possideri nō pōt nō pōt ꝓscribi. Idem.

Illud aūt. In canonibus repitur ꝙ qui rē alterius prescribit.ꝫꝫꝫ.ānis tutus ē ꝓscriptione.q̄situ fuit a papa vtrū locuꝫ hēat talis ꝓscriptio. Respōdetur ꝙ romana ecclesia nō admittit minorē ꝓscriptiōeꝫ q̄.ꝫl. ānoꝛū: lꝫ quidā canones admittāt tricenalē ꝛ si ecclia p.ꝫl.ānos rē aliquā icōcusse possedit aduersus aliā ecclīam pōt se tueri q̄dragenaria ꝓscriptiōe: si vero de ꝓscriptione ꝛ iterruptione qō fuerit iter ptes ab vtraqꝫ pte testes recipi debēt: ꝛ si ꝓbata fuerit interruptio: prescriptio nō valebit. Nota quadragenariū ꝓscriptionē ꝫm canones hodie locū hēre. Itē prescriptio dꝫ esse ꝯtinua ꝛ nō interrupta.

Quia indicāte. Idem. Inter duos orta fuit qō de finib⁹. papa mādat illā q̄stiōem diffiniēdā p agrimēsorē q ad loca d̄gbus ꝯtētio ē accedāt: ꝛ i ꝑntia illorꝫ qōem faciāt termiari prescriptōe.ꝫl. an. tantū vtriqꝫ pte suata. Nota qōeꝫ de finib⁹ in presentia iudicū terminari. Luci⁹.iii

Extrāsmissa. Eccia de camenone ptinet ad mōasteriū de habeñ. ꝛ hoies de sibimet vintoneñ ecclia rū sūt ꝓchiāi mr̄icis ecclie de camenoe ꝛ clerici de sibi. ꝛ vint. cōmunicati oē ius ꝓchiale ꝑter ius funerādi subtraxerunt illi matrici ecclie.s. decias ꝛ oblatiōes: vnde abbas ꝛ monachi de haben. p ecclesia sua mr̄ice de came. ꝯq̄sti sūt do. pape: vnde mādat iudicib⁹ quatenus faciāt restitui decias ꝛ oblatiōes cū aliis ꝯuētiōib⁹ ꝑdicte mr̄ice ecclie de came. nō obstāte ꝓscriptiōe tpe hostilitatis a clericis ꝑdictarꝫ ecclesiarū. Nota ꝙ maior ecclia vel mōasterium pōt agere ꝓ ecclia sibi subiecta: itē ius ꝓchiale nccariū ē vt hic pꝫ: itē tpe hostilitatis nō currit prescriptio. Innocētius.iii

Accedentes. Preposi tus sci nazari ꝛ a canonic⁹ sci stephāi ꝓcuratores cleri mediolaneñ ad se. apo. accedētes ꝯq̄sti sūt de ordiariis maioris ecclie ꝙ cū ipsi ꝓcurēt legatos ꝛ nūcios aplice se. dicti ordiarii nolūt illos ꝓcurare nec aliqd ꝯferr̄ ad ꝓcuratiōes prestādas: volēs papa vt ꝙ oibus imīnet ab oibus ꝯporteꝛ: mādat abbati de cetero: q̄tenus nisi dicti ordiarii ꝑ spale priuilegiū aplice sedis a prestādis ꝓcuratiōibus ostēderint se imunes: decernat ipsos ordiarios teneri ad ꝓcuratiōes ordīe debito faciendas ēt si lōgissimo tpe nō ipenderint ꝓcurationeꝫ cū i talib⁹ non habeat locū prescriptio Nota ꝙ oēs tāgit ab oib⁹ approbādū ē: iteꝫ in ꝓcurationib⁹ nō hꝫ locū prescriptio: ideꝫ

Cum non liceat: Archieps bracharenꝫ ꝯq̄stus est dōmio pape ꝙ priores de costa ꝛ de sācto tornato denegabāt sibi obiam ꝛ reuerentiā exhibere lꝫ ecclie sue i diocesi ipsi⁹ archiepiscopi essent ꝯstitute dicentes ꝙ eaꝫ sibi exhiberꝫ non ꝯsueuerūt: Mādat papa dictis priorib⁹: quaten⁹ predicto archiepiscopo exhibeāt obedientiā ꝛ reuerentiā ditā

ſicut alii clerici ſue dioceſis p̄ſcriptiōe tp̄is nō
obſtāte. Nota ꝙ ↄtra obiã nō currit p̄ſcrip-
tio. Idē.

AD audiētiã.
Inter nobilē viꝝ
matafellonē ex vna pte: ⁊ caſtella
nos de caſtro pallazoli ex alia v̄tebat qō ſu
per qbuſdã iuribus q̄ nobilis p̄dictus dice
bat ſe debere ꝑcipe in dicto caſtro ꝑ ecclia
romana ptib⁹ ꝓpter hoc in p̄n̄tia pape ↄſti
tutis ex pte ipſius nobilis ꝓpōebat ꝙ alex.
papa ↄſenſerat ſibi i dicto caſtro. xl. ſolidoſ
papiēſes quos romana eccleſia ibi ↄſueuit
ꝑcipere annuatī. inſuꝑ ↄmeſtiōes placita bã
na: ⁊ oīa iura q̄ i romana eccleſia hēbat. ca
ſtellanus ecōtra dicebat ſe ad ea nulla rōne
teneri. Ad hoc ꝓbãdū p̄dictus nobilis indu
cebat priuilegiū alexãdri ⁊ libꝝ cēſualem: ⁊
hoc idē nitebat ꝑ teſtes q dicebãt ſe vidiſſe
predictū cenſum nūcijs apo. ſe. a. l. ãnis ⁊ in
fra fuiſſe ſolutū. Sꝫ ex aduerſo fuit reſpon
ſū ꝙ nec priuilegiū nec liber cenſualis aliqd
cōferebãt cū ipſe priuilegio vſus non fuerit
ſpacio. xxx. annoꝝ nec liber cenſualis qꝛ ſuſ
pectus erat ex eo ꝙ nō fuerat iuētus ī came
ra pape: ⁊ notari⁹ aliter ſcripſiſſet dicta teſti
um q̄ꝫ dixiſſent. do. pa. ↄſiderãs poti⁹ aucto
ritatē priuilegii q̄ꝫ dicta teſtiū nec libꝝ cēſu
alē hꝫ ſuſpectū lꝫ in camera pape nō fuiſſet i
uentus nec credit notariū aliter ſcripſiſſe di
cta teſtiū q̄ꝫ dixiſſent: ↄſiderãs īſuꝑ ꝙ ē lon
ge validius negociū ip̄m tãgere p̄ricipaliter
romanã eccleſiã ↄtra quã niſi cētenaria cur
rit p̄ſcriptio ↄdēnauit dictū caſtellanū in ſo
lutiōe oīm petitoꝝ iniūgēdo eidē vt dicto no
bili nō tanquã ſibi ſꝫ tanq̄ꝫ romane eccleſie:
cui⁹ auctoritate ꝑcipe dꝫ p̄dicta: ⁊ cui⁹ etiaꝫ
vaſallus ꝓpter p̄dicta exiſtit ꝑſoluat. Nota
caſū vbi magis credit priuilegio q̄ꝫ teſtib⁹.
Itē liber cēſualis fidē facit. Itē p̄ſumit pro
illo q officiū ſuū iurauit fideliter adīplere.
Itē ↄtra romanã eccleſiã nō currit p̄ſcriptō
niſi cētū ãnoꝝ. Idē.

QUm nobis. Hildeſenē.
ep̄s mouit qōem ſubiectōis contra
monaſteriū de gūdeſenē. ⁊ eccleſiã romanaꝫ
dicēs ꝙ preſcripſerat libertatē ↄtra mōaſte
rium: papa cōmiſit qbuſdã abbatib⁹ vt re
ciperent teſtes ep̄i ad ꝓbãdã p̄ſcriptiōem ↄtra
libertatē monaſterii. Sꝫ poſtquã inchoata
fuit p̄ſcriptio ↄtra monaſteriū ſciſſura triuꝫ
ſciſmatū fuit in ecclia romana: vnde papa
iterū ſcribit eiſdē abbatibus dicēs ꝙ tã de
iure canonico q̄ꝫ ciuili: romana eccleſia gau
det priuilegio ſpāli vt ↄtra eã nō currat pre
ſcriptio niſi. C. ãnoꝝ: tamē nō vult papa tē
pora triū ſciſmatū ↄputare i preſcriptiōe ſꝫ
de medio preſcriptōis deduci. Nota ꝙ tp̄e
ſciſmatis nō currit p̄ſcriptio. Idem.

AUditis ⁊ intellectis. In
ter ep̄ꝫ vigor. ⁊ ab
batē de eueſcã v̄tebat cōtrouerſia
ſuꝑ qbuſdã eccleſijs i valle de eueſcã ↄſtitu
tis q̄s dicebat ep̄s ad ſe ſpectare quo ad le
gē dioceſis: cã ſuꝑ his cōmiſſa fuit iudicib⁹
corã qbus petijt ep̄s ecclias ſibi debere ſub
eē quo ad legē dioceſanã ⁊ oīa iura ep̄alia
ſibi debere adiudicari i illis eccleſijs. abbas
vero dicebat ecclias illas ab eius iuriſdicti
one ꝑrſus exēptas ꝑ priuilegia Itē dicebat
ſe illas ecclias ltīme p̄ſcripſiſſe: ſuꝑ his vtra
qꝫ ꝑs ſuas ꝓbatiōes īduxit: abbas īduxit tã
priuilegia q̄ꝫ teſtes ad ꝓbandã ſuã intētionē
⁊ ep̄s ad ꝓbandaꝫ interruptionē: tandeꝫ cã
ſic inſtructa remiſſa fuit ad ſedē aplicã poſt
allegatiōes multiplices intellexit ep̄s ꝙ licet
abbas ꝑ priuilegia nō ꝓbaſſet ſuam intenti
onem: tamen ꝓbauerat preſcriptionem peti
it ep̄s ſe admitti ꝑ beneficiū reſtitutiōis ad
probandū ꝙ vigor. eccleſia tanto tp̄e vaca
uerat ꝙ tp̄e vacatiōis ſubducto preſcriptio
nō ſit completa: abbas videns ꝙ iſta ꝓba
tio preiudicabat ſibi in totū petijt ſe admit
ti ꝑ idem beneficiū ad ꝓbandū ꝙ vallis d̄
eueſcam eſt ille locus qui ꝑ duos reges fuit
libertati donatus quem celeſtino libertati
donauit: papa videns ꝙ vtraqꝫ eccleſia ne
ceſſariam ꝓbatiōem non admiſit vtraque
reſtituit contra alterã in predictis articulis
¶ Sed quia ꝓbatio abbatis preiudicialis
erat: mandat papa iudicibus quatenus in
ſpiciant priuilegia the. ⁊ of. regum que ab
bas ſuper libertate premiſſa aſſerit ſe habe

re: et si per illa constiterit quod vallis de euesca sit ille locus quem celestinus libertati dona uit absoluant abbatem ab impetitione episcopi super ecclesiis predictis episcopo super illis silentium imponentes. Si vero abbas in hac probatione defecerit audiant probationes episcopi super tempore quo infra. xl annos sedes episcopalis vacauit: et si per tantum tempus vacasse cõstiterit quod illo subducto prescriptio non sit completa: adiudicent episcopo ius episcopale in illis ecclesiis. abbati silentiũ imponendo. Si autem episcopus hanc exceptionem non probauerit quia tamen interruptionem probauit: in quibusdam articulis adiudicent eidem ius episcopale in illis dũmodo infra quadraginta annos interruptio facta fuit in ceteris in quibus abbas prescriptionem probauit episcopo silentium imponentes. ¶ Nota quod ius episcopale generale necessarium est et habet multas species sub se vt hic patet: et licet quis prescribat in vno non tamen in alio articulo. Item de vna defensione põt quis transire ad contrariam quia prescriptio et priuilegium contraria sunt: et tamẽ abbas hic admissus fuit ad vtrumque. sed subalternatione id fieri debet. Item tempus vacantis ecclesie debet deduci de prescriptione. Item priuilegium regale declarat priuilegium pape: et sic priuilegium obscurũ non probat.

Idem.

Cum ex officii Archiepiscopus senoñ. dũ visitaret prouinciã suã trãsitũ faciens per diocesim pariseñ. descẽdit ad ecclesias abbatis sancti maglioni et prioris de castris a quibus petiit procuratiõem: sed epi eam sibi denegauerũt. allegantes in suã defensionẽ quod nunquam huiusmodi procurationẽ prestiterunt predecessoribus ipsius archiepiscopi: nec petita fuit ab eis quod ipsi meminerint propter quod archieps tulit in eos sniam suspensionis: significans hoc domino pape. Sed ipse hanc allegationẽ frivolam reputauit cũ contra procuratorẽ que ratione visitatiõis debet prescribi non possit: sicut nec contra ipsam visitatiões põt aliquo modo prescribi quãuis alius possit cõtra ipsã prescribere: vnde mãdat parisieñ. episcopo quatenus sniam quã tulit prefatus eps in huiusmodi cõtemptores de antiqua metropoli cõsuetudine vsque ad debitã satisfactiõem faciat obseruari: quia vt dicit apostolus quod spiritualia seminat nõ est magnũ si carnalia metat: cũ nemo suis stipẽdiis militare cogatur. Si aliquid aliud voluerint allegare cõtra intẽtionem archiepi ac probare. papa faciet eis iusticiã exhiberi. ¶ Nota quod cõtra visitatiõem et procuratiõnẽ nõ currit prescriptio. Itẽ archieps iure metropolitico põt prouinciam suã visitare. Itẽ nemo suis expẽsis cogitur seruire.

Idem.

Si diligenti Archiepus pisanus fecit sibi prestari iuramẽtũ fidelitatis noie suo et ecclesie pisane a marchione masse iudice calaritano pro ipso iudicatu cũ tamẽ iudicatus ille ptineat ad romanam ecclesiã: papa hoc itelligẽs mãdauit archiepiscopo pisano vt illũ absolueret ab illo iuramento nisi aliud postea exhiberet ecclesie romane eo nõ obstãte archieps receptis lrĩs domini pape misit nũcios suos ad eũ vt super hoc se excusaret scribẽs eidẽ quod postquam fuit in archiepm assumptus iuramẽtum illud recepit ab illo iudice pro ecclia romana: et hoc idem fecit antecessor ipsius. papa audita responsione archiepi et aliis que nunccii proponere voluerũt rescripsit eidẽ archiepo in hũc modũ dicẽs quod iudicatus calaritanus ad ius et proprietatẽ romane ecclie ptinet sicut tota sardinia nullo mediãte vnde nõ licuit ei per se vel ecclesia sua predictũ exigere iuramẽtũ et intellectis que nũcius ipsius pposuit corã papa nõ intellexit ipm vel ecclesiã suam aliquo iure iuuari cũ auctoritate apostolice se. super hoc nõ ostẽdat per quã iuramẽtũ illud aliquãdo sit exactũ nec prescriptione aliqua muniatur imo scdm cõfessionẽ archiepiscopi nõ ecclia pisana vel ipse archieps fuit in quasi possessione exigẽdi hmõi iuramẽtũ quod ab ipsis iudicibus per se. apo. cõfitetur fuisse receptũ per quod

ↄstat q ecclesia romana sp fuit in quasi pos
sessiōe qꝛ misterio illi⁹ ⁊ antecessoꝝ suoꝝ p
romana ecclia exactū fuit ⁊ pstitū hmōi iu
ramētū ille eni possidet c⁹ noie possidet. Si
vero dicat archieps q noie suo ⁊ nō noie ro
mane ecclie iuramētū fuit exactū: possit ei in
ferri q ipse violauit iuramētū pstitū p ↄser
uādo iure ⁊ honore romane ecclie: vn̄ licite
retinere nō posset cū in pscriptiōe rerū ecclesi
asticarū bona fides ⁊ iustus titulus exigant
⁊ si pscriptio locū possit hēre nō tamē possit
cētenariā pscriptionē pbare q sola currit cō
tra romanā ecclesiā. ¶ Nota q ↄfessio piudi
cat extra ius facta. itē ille possidet cui⁹ noie
possidet. itē bona fides ⁊ iustus titulus req
runt qn̄qꝫ in pscrptiōe reꝝ ecclisticaꝝ. idē

Cum olim Epus lu
canus i pre
sentia do. pape litigabat cū abba
te ⁊ monachis sci saluatoris de ficheto sup
plebe salamāsone ⁊ capellis ptinētib⁹ ad di
ctā plebē: petēs in eis institutionē ⁊ alia ad
ius epale ptinētia ad pbādā intētionē suam
primo allegabat ius cōe cui⁹ auctoritate di
cebat oia spūalia in pdictis locis i eius dio
cesi ↄstitutis ad ipm tanq̄ ad diocesanum
epm ptinere. Insup allegabat quoddā arbi
triū ab epo archipsbitero ⁊ primicerio luca
nis sup hoc pmulgatū. Ex pte abbatis exhi
bitū fuit quoddā priuilegiū greg. septimi q
vr pcessisse dictū arbitriū p qd monasteriuꝫ
plebes ⁊ capelle videbātur libertati donate
⁊ alia priuilegia roma. pōtificis: p⁹ dictū ar
bitriū obtēta q libertatē sibi ↄcedere videbā
tur: induxit insup testes ad pbādū pscriptōeꝫ
do. pa. examiato negocio qꝛ ↄstitit ei q ab
bas sufficiēter ostēdit monasteriū sup istituti
onibus ⁊ qbusdā aliis articulis tā in plebe
q̄ i capellis ltia pscriptōe muītū: absoluit ab
batē ab ipetitiōe epi sup iā dictis articulis:
⁊ sup aliis oib⁹ q ad ius epale ptiere noscūt
fꝫ tenorē arbitrii eūdē abbatē quo ad plebē
⁊ capellas ↄdēnauit. Nota q i⁹ epale i mul
tis articul' ↄsistit ⁊ lꝫ pscribat i vno nō tamē
in alio. itē p ptē nō retinet totū. itē p arbitri
um recedit a priuilegio. itē ↄtra arbitrium
prescribitur. Idem.

Veniens Inter abbatē
sci martini d pā
nonia ex vna pte ⁊ epm vesprimenſ. ex alte
ra ↄtrouersia vtebat sup qbusdā iurib⁹ spiri
tualib⁹ clericoꝝ ⁊ eccliarū ipsius mōasterii:
abbas i pñtia pape petiit vt eps predict⁹ nō
ipediat vel faciat ipediri quo min⁹ oēs q ↄsi
stūt i simagieſ parrochia vel decias sibi sol
uāt de oib⁹ q ibi habēt: petiit isup vt clerici
eccliarū monasterii libere pcipe possint cris
ma oleū sanctū. ↄsecratōes altariū ⁊ eccliaꝝ
⁊ ordies a quo maluerit epo: ad hec pbāda
induxit priuiliuꝫ pascal' ⁊ sci stephāi regis
⁊ priuil. alex. ⁊ clemētis. allauit insup pscrip
tionē i pdictis sacris pcipiēdis. Ex aduerso
petiit eps vt decias simigien. comitat⁹ ↄsti
tutas i dioc. sua qs detiet idē abbas sibi re
stitui faceret nisi aliquo spāli iur se defēder
possit: ⁊ q clerici capellaꝝ mōasterii pdicta
sacra recipēt ab eo. Pa. auditis ⁊ itellectis
meritis cāe decernit q clici eccliaꝝ ipsi⁹ mo
nasterii q ē i ipsi⁹ dioce. ↄstitutū recipent pre
dicta sacra ab epo vesprimē. si catolic⁹ fuerit
⁊ ea gratis voluerit exiber. alioqn a quo ma
luerit epo catolico recipiēdi pdcāꝫ libaꝫ hē
ant facultatē sicut i priuiliis pascha. ⁊ alex.
ↄtinet: nō obstāte priuilio clemētis p qd pri
uilegiū. p. suoꝝ nō extitit derogatū cū de ip
sis nullā fecerit mētiōeꝫ cū ibi ↄtieat saluis
ↄstōib⁹ ecclie romāe ⁊ legatoꝝ ipi⁹. pterea p
scriptio quā abbas oppōebat i ei⁹ subsidiuꝫ
obstare nō pōt qꝛ si pscriptio ↄsūata erat qn̄
ab alex. priuilegiū ipetrauit iuri pscriptōis
renūciasse vr: cū abbas priuilegio alexādri
sit vsus corā pa. i hac cā qd tn̄ ↄtradicebat
itētiōi abbatis q̄tū ad hūc articulū. Si vo
nōdū erat i pscribēdo qn̄ priuiliuꝫ obtinuit
p⁹ ipetratū priuiliuꝫ bonā fidē nō hūit ⁊ iō
nō prescribit. Nota q eoipso q clici ⁊ ecclie
sūt i dioce. epi oia sacra tenēt recipe ab eo
dē nisi ↄtrariū oñdat. itē gratis sacra sūt cō
ferēda. itē ab eo epo q nō ē catolic⁹ predcā
sacra nō sūt recipiēda. itē scdꝫ priuiliuꝫ non
derogat prio nisi de ipso faciat mētōeꝫ sicut
i rescriptis. itē prescriptio ⁊ priuilegiū sūt cō

traria.itē ex diuersꝭ cāis titulꝰ siue dn̄ium hr̄i nō pōt vt hic p3:q2 ꝙ meū ē ex alia cā meū fieri nō pōt q h3 priuilegiū prescriptio. quo ad hoc nihil addit. itē q nō h3 bonā fi dem non prescribit. Idem.

Q Uoniā3 omne quod. Quicūq3 facit ɔtra ɔsci entiam edificat ad gehennā3 ⁊ iō statuit ɔci lium ꝙ nulla valeat prescriptio absq3 bona fide tā canonica ꝙ̄ ciuilis:quia omi ɔsuetu dini ⁊ ɔstōi derogandū ē: q2 sine miori pec cato seruari nō potest.⁊ iō opoꝛtet ut q rem alterius pscribit in nulla parte prescriptōis habeat malā fidem. ¶ Nota ꝙ qui facit ɔ tra ɔsciam peccat moꝛtaliter.item nota per hāc ɔstōem derogatur omni ɔstōi iuris ciui lis canonici: que sine peccato fuari nō pōt.

De snīa ⁊ re iudicata. Rubꝛica.

S Entētia cir ca. Dr̄ in.c.isto ꝙ snīa la ta ɔtra leges ⁊ canones nul la ē ipo iure l3 non sit suspē sa p appellatōem tria capitula sequentia p se patent. Alex.iij.

D Ecetero Ecce papa pn̄tibus parti bus tulit snīam diffinitiuā. Man dat papa alicui quatenus snīa3 illā debeat executōi mādare:executoꝛ lr̄is executōis re ceptis citat ptes:reus ɔtra quē d3 executio fieri dicit ꝙ executōi snīa nō ē mādāda:q2 p fraudē ⁊ dolū lata ē.debeat executoꝛ qd fa cere dēat.vtꝝ dēat ɔgnoscere d fraude alle gata.Rn̄d3 papa ꝙ executoꝛ de fraude il la ⁊ dolo ɔgnoscere nō d3: s3 hoc referat ad se.ap. ¶ Nota ꝙ merꝰ executoꝛ vltra execu tōem vel nullā h3 ɔgnitōem:⁊ iō rferre d3 su piori qōem fraudis ꝙ̄ opponit ɔtra snīam.

Q Um aliqbꝰ. Lr̄a p se p3 Idem.

L Ator pn̄tium. Quidā p. nomine quadā duxit i vxoꝛē:carnali copula subsecuta tā dē scādalū ē iter eos exoꝛtū.Cōsanguinei mu lieris mouerūt qōe3 ɔtra vir ꝙ illa eiꝰ n̄ po terat eē vxoꝛ ⁊ sic studio vtriusq3 iteruēiēte. fuerūt sepati miꝰ iuste:vir p̄dcūs ad ɔscia3 rediēs accessit ad do.pa.exponēs sibi p̄dcā. vn̄ mādat iudicibꝰ q̄tenꝰ si ɔstiterit eos non fuisse lr̄e sepatos ⁊ eccliā3 deceptā fuisse ip sos faciāt insimul pmanere. ¶ Nota ꝙ hic audit turpitudinē suā allegans.sed hoc ē pp piculū aie. Itē snīa ɔtra matrimoniū lata n̄ trāsit i rē iudicatā. Idem.

C Um cām. Archipsbr̄ cꝰdā3 plebis vēdidit q̄dā domū sine ɔsensu capl̄i.g.⁊ a laicis:q oc casiōe hꝰ vēditiōis coꝛā legato ap̄lice sedis petiuerūt domū illā sibi adiudicari qdā ca nōicꝰ illiꝰ plebis cū.t.nōie ɔpuit p caplo ad defēsiōe3 domꝰ:dū cā illa tractaret ille.t.ap pellauit ad se.ap.legatꝰ statuit terminū ap pellāti ad iter arripiēdum ad ap.se. s3 q2 il le itra terminū sibi pfixū iter n̄ arripuit p̄di ctꝰ legatꝰ tulit snīa3 ɔtra.d.t.adiudicās do mū illā laicis p̄dcis s̄m ɔsuetudinē veronēs ciuitatis a q̄ snīa fuit appellatū:⁊ appellatō nis cā ɔmissa fuit epo brixiēsi: q legati erro rē secutꝰ ɔtra foꝛmā canonū legati snīa3 con firmauit:⁊ iteꝝ fuit appellatū papa diligen ter examiato negocio:l3 vsus vl' ɔsuetudo n̄ mime sit auctoꝛitatis:nūꝙ̄ tn̄ legi aut verita ti p̄iudicat:⁊ iō p̄dictā snīam cassauit plebē p̄dictā absoluēs ab ipetitōe dictoꝝ laicoꝝ: ⁊ domū illā eidē eccie adiudicās. ¶ Nota ꝙ si qs ifra terminū sibi statutū appellatōe3 nō pseq̄.iudex pꝰ terminū i cā pceders t3. Itē snīa lata ɔtra canonū foꝛma n̄ v3. Ite3 ɔsuetudo ɔtra canones nō val3: Idem.

I Nter ceteras. Aliq cā ɔmissa ē appellatiōe remota.iudex tulit snīa3 iiquā ɔtra ius scriptū:vl' exprimers erroꝛē i snīa.tal' snīa nō t3 cū iiqtatē ɔtineat māifestā. Nota snīa3 ɔtra ius scriptū nullā. Clemēs iij.

T Enoꝛ littera rum. Inter r.⁊ m.mulierem questio matrimonii vertebatur que ɔmissa fuit episcopo theatino:iudex ab

sente muliere dictum .r. ab impetitōe ipsius absoluit: mulier hoc audita causa īpetrauit ɔmitti iudici presenti: ut de cā illa cognosceret ⁊ sine canonico terminarꝫ: iudex vocauit dictū .r. ille infirmitate ꝑtenta non venit sed nocte sequenti cum alia ɔtraxit. ꝑpter qḋ iudex ipm excōmunicauit ille postmodum cōparuit ⁊ fuit absolutus ostendens sententiā episcopi predicti qualiter a muliere predctā fuerat absolutus: nihilominus mulier testes offerebat per quos ꝓbare volebat: ꝙ dictꝰ r. eam dispensauerat: iudex dubitauit qd facere deberet. Cōsultus pape respondet ꝙ nō obstante illa illicita absolutōe quā fecit eps in causa ꝓcedat precipiens .r. sub pena excōmunicationis ne ad eam quam superduxit accedat: donec causa ista fuerit terminata. ¶ Nota ꝙ snia lata ɔtra absentem non contumacem non tenet: ⁊ citra appellationē rescinditur. Itez sententia que nulla est obstat agenti. Idez.

Consanguinei Quedam mulier contraxit matrimonium cum quodam viro tandem consanguinei ipsius mulieris: accusauerunt matrimonium dicentes ꝙ ipa non poterat esse eius vxor cū esset cōmater ipsiꝰ quo ꝓbato snia diuortij lata fuit post sniaꝫ latam mulier confessa est episcopo loci ꝙ in veritate ante sententiam eius cōmater non fuerat: sed post separationem compr̄nitatez cum eo contraxit ⁊ postmodum cum alio cōtraxit. Quesitum fuit a papa quid iurisꝰ esset ⁊ ipe respondit ꝙ per solaꝫ mulieris confessionem non est a sententia recedendum ꝑ iudiciū ecclesie ꝓmulgata: nisi ltie incōtrarium ꝓbaretur. ¶ Nota ꝙ per confessionem alterius vtrius coniugum a iudicio ecclesie non recedatur. Item quandocunqꝫ constiterit ecclesiam deceptā fuisse: vel sententia contra matrimonium lata reuocabitur. Innocen. tertius.

Cum olim Vacante archidiaconatu magaloñ. eps nominauit. P. de castro nouo ad ipsum archidiaconatum. prepositus eiusdem ecclesie inhibuit ne aliqs institueret ibidē nisi prius duplici voce sibi cōcessa ⁊ ne ɔtrafieret appellauit sed eps dictum p. per annulum de archidiaconatu inuestiuit ⁊ prepositus aliū nominauit. ꝑpter hoc ꝓcuratores vtriusqꝫ partis ad sedem apostolicam accesserunt. celestinus intellecto negocio cassauit quicquid factum fuit ab vtraqꝫ ꝓnuncians ꝙ scriberꝫ aliquibus: ut tam episcopum q̄ ꝑpositum: ⁊ alios moneret ad ordinandum archidiaconatum exordit. quod si non facerent ipsi executores archidiaconatum ordinarent pᵃ hoc idem. C. contra pronuntiationem suam archidiaconatum ipm contulit. S. q nondū ꝓmotus erat ad diaconatus officium circōuentus ut dicebatur ꝓcuratore episcopi ignorante in curia existenti tandem negocium istud delatum fuit ad innocētium. ipe vero volēs ꝑdecessoꝝ suoꝝ vestigijs inherere dicentiū sniam romane sedis cum aliquid surreptū ē posse in melius ɔmutari quod de ꝑdicto .g. factum fuit in irritum reuocauit. eiꝫ absens existeret: silentiū imponendo cū de surreptione liquido constitisset non obstante donatione quam a dicto episcopo in collationem se .ap. idem .g. dicitur recepisse. Mandans capitulo magaloneñ. quatenus predictum archidiaconatum in concordia eorum qui presentes in ecclesia fuerit ordinare ꝓcurēt. ¶ Nota ꝙ ea q̄ ꝑ surreptionē fiūt debēt in irritum reuocari. Itē snia romane sedis ꝑpter surreptionē reuocař. Itē ɔtra absentē proceditur in hiis que per surreptionem cōmisit. Idem.

Cum inter Inter abbatē ⁊ conuentuꝫ sancti zenoneñ. veronensis ex parte vna: ⁊ archipresbyterum ⁊ clericos sancti proculi ex altera super subiectione ipsius ecclesie questio vertebatur partibꝰ in presentia domini pape constitutis proponebatur ex parte monasterij: quod ecclesia predicto monasterio debet esse subiecta pleno iurē i instōe videlꝫ de

restitutõe ĩuestitura archipresbyteri ⁊ ei⁹ fi
delitate ⁊ aliis p q̃ plena subiectio declarat̃
ad hoc ꝓbãdũ ꝑs mõasterij ĩducebat ĩstr̃m
publicũ ↄcessiõis. b. quõdã veroñ. epi quam
ↄcessionẽ t. successor ipi⁹ ↄfirmauit induxit
ẽt priuilegia romanoꝝ põtificũ ⁊ p̃triarcha
rũ aqlegeñ. quoꝝ vn⁹ de subiectõe plenaria
ĩ priuilegio suo euidẽter expssit allegauit ĩsu
per ꝙ oli ĩter abbatẽ scĩ zenõis ⁊ archip̃sbr̃z
scĩ ꝓculi ⁊ fr̃es ipi⁹ orta fuit qõ de obia ma
nuali ⁊ fidelitate: sed illi ad hec duo se tene
ri negabãt ⁊ sup hijs testes inducti fuerũt tã
dẽ p̃fatus t. veroñ. ep̃s s̃nialr̃ diffiniuit ꝙ ar
chip̃sbr̃ vel dimitterz ecciam: aut facerz eiđ
abbati obiaz ⁊ fidelitatẽ s̃m ꝙ qdã cardial'
oli iudicauerat: cui⁹ s̃niam ep̃s fuit secut⁹: ⁊
a s̃nia epi appellatũ nõ fuit: ⁊ sic in rẽ transi
uit iudicatã. Ex ꝑte aduersa ꝓponebat̃ ꝙ p̃
dcã donatio nõ valebat ⁊ ita ꝑ ↄñs nec pri
uilegia ↄfirmatõis ipi⁹ ↄcessiõis. dñs papa
hijs ⁊ alijs auditis ⁊ ĩtellectis dicit ꝙ q̃uis
nõ sit multũ resistendum instrumento dona
tõis nec ↄfirmatõib⁹ vel priuilegiis: q̃ ab ip
sa donatõe cãz ⁊ originẽ habuerũt: tñ ↄsideã
uit ꝙ q̃tũ ad ipos litigãtes ius ex s̃nia factũ
fuit: ex quo trãsiuit in rẽ iudicatã: ẽt ↄtra ius
litigatoris lata fuisset cũ lata nõ fuissz cõtra
ius ↄstõis expsse veritate gestoꝝ s̃moĩb⁹ pre
ualẽte s̃nia p̃dci epi lata ꝓ abbate p̃fert̃ ali
is q̃ ĩducebat abbas ꝓ se q̃ paꝝ faciebãt cũ
donatio illa nõ valuerit: q̃ s̃nia p̃sumit̃ rcẽ la
ta diffiniuit papa: ꝙ archip̃sbr̃ scĩ ꝓculi q ꝓ
tꝑe fuerit p̃stet obiaz ⁊ fidelitatez abbati scĩ
zenõis. ¶ Nota s̃nia a qua nõ ẽ appellatuz
trãsit in rẽ iudicatã ⁊ facit ius iter ꝑtes. i. dcla
rat. Itẽ si pricipale non tꝫ nec alia oia q̃ ab
ipso cãm ⁊ originẽ acceperũt. Itẽ lꝫ s̃nia la
ta sit ↄtra ius litigatoris a quo nõ ẽ appella
tũ tꝫ si lata sit ↄtra i⁹ ↄstõis expresse nulla ẽ
nec ẽ neccẽ appellar̃ ab ipsa. Itẽ sꝑ presuit̃ ꝓ
s̃nia q̃ diu icõtrariũ oñdat̃. Idem.

Causam que iter. Inter
canonicos nouari
enŝ. ex ꝑte vna ⁊ a clericuz ex alte
ra qõ vertebat̃ sup prebẽda nouariẽ. eccie q̃
de ↄsensu ꝑtiũ ↄmissa fuit epo landeñ. q cõ
gnito de meritis cãe tulit s̃niam ꝓ canonicis
nouarien. a qua d. clĩcus se. ap. appellauit:
ꝑtes ꝑ cã illa corã do. pa. ↄpuerũt: ĩ cui⁹ pre
sentia ꝓpositũ fuit ex ꝑte ipi⁹ clerici: qđ d.
ep̃s ↄtra formã mãdati s̃niaz ꝓmulgauit: si
cut ꝑ attestatões nitebat̃ ꝓbare: papa audi
tis roĩb⁹ ꝑtiũ ↄsiderãs ꝙ nõ sꝑ ad vnã spẽm
ꝓbatõis animi sui motũ ĩformat ⁊ ipsa s̃nia
nihil ↄtinebat ĩiquũ: ⁊ de ↄsensu ꝑtiũ cã fue
rat ↄmissa. s̃niam a predicto latã ↄfirmauit.
¶ Nota ꝙ iudex nõ dꝫ animũ suũ alligare
ad vnã spẽz ꝓbatõis tantũ: sꝫ ad oia q̃ corã
acta sunt dꝫ diligenter ↄsiderare: ⁊ ex his oĩ
bus animũ suũ ẽ formare ⁊ s̃m hoc ferre sen
tentiam. Idem

Quod ad ↄsul. Cũ qdaz
cleric⁹ ĩfamat⁹ essꝫ su
per qbusdã crimib⁹ indicta fuit ei
purgatio vsqꝫ ad. xx. dies. ⁊ ab ipso r̃cepta
adueniẽte. xx. die appellauit nulla cã appel
latiõis exposita Querit̃ vtrum appellatõi
illi⁹ sit deferendũ ⁊ r̃nr ꝙ nõ cũ ĩfra. x. dies
nõ appellauerit: qꝛ ꝑ hoc acqeuerat s̃nie iu
ris interpretatõe: maxĩe cũ cãm nõ reddide
rit appellãdi. Itẽ idẽ cleric⁹ ↄdẽnatus fuit ĩ
cã pecuniaria ⁊ qđ ad eũdẽ terminũ soluerꝫ
q terminũ ad hoc sponte suscepit: ipse tamẽ
soluere nolebat ĩfra quadrimestre tẽpus qđ
dat̃ ↄdẽnatis: ꝑꝑ qđ appellauit actor. pete
bat s̃niam executõi mãdari. Querit̃ vtꝝ ta
li appellatõi sit deferendũ. Respõdet̃ ꝙ ꝓp
ter talẽ appellatõem nõ ẽ deferẽda executio
qꝛ illđ tꝑs põt artari ⁊ elõgari iusta de cã ⁊
spõte recipiẽdo talẽ terminũ quadrimestris
tꝑis renũciasse vr̃. vnde sibi ẽ ĩputandũ: ⁊ iđ
nõ audit̃ appellãs nisi forte modus executi
onis canonicus excedatur. ¶ Nota ꝙ ↄdẽ
uatus appellauerit infra decẽ dies s̃nia trã
sit in rẽ iudicatã. Itẽ qui non appellat iuris
interp̃tatõe s̃nie paruisse videtur. Item qua
drimestre tempus: quod datur condemna
tis a iur̃ ĩ cã pecũiaria põt abreuiari ⁊ elon
gari a iudice ex cã. itẽ si qs terminũ illũ reci
piat spõte ẽt sine cã ãpliori tꝑi r̃nũciare vr̃.

vnde postea non potest appellare ppter hoc Itē tacite rñūciat qs iuri suo. Itē ab execu tōe nō ē appellādū nisi modū excedat. Idē

Sicut nobis. Inter.h.sub diaconū ⁊.h.psbr̄z ver tebat̄ qō sup.v.modiis frumenta: quos.d.psbr̄ ānuati idē subdia.nō dicebat soluere tenebat̄.omissa fuit cā sup hoc qbus dā iudicib⁹ corā qb⁹.h. subdia. petebat a d.h.psbro.v.modios frumēti sibi p ānos si gulos psoluēdos.sacerdos se nō teneri rñdit cū alia vice sup hoc ouētus fuerit ⁊ sni aliter absolut⁹.ad qō pbādū duos testes idurit. p quos ostitit q mgr̄.a. auctoritate epi lan dun̄.ipm absoluit ab ipetitōe subdiaconi sup pradci:lʒ qz testioniū ipoꝝ qsi vn platū fue rat:cū nihil dixerit de cāis q̄ iudicē mouer̄ solēt ad sniaʒ pferēdā osuluerūt papā qō sup p hoc sit fuadū.Cū i plerisqʒ locis i qb⁹ co pia prudētū hr̄ obfuet̄ de osuetudine q oia q̄ mouēt iudicē ad sniaʒ pferēdā nō exprimā tur i snia.Rñdit pa.cū ita sit q ex dcis ipo rū ostet sniaʒ a iudice suo platā psui dʒ oia solēniter pcessisse pp iudiciariā ptatē.Nota q lʒ testis nō rddat cāʒ dci sui nihilominus vʒ dictū ei⁹ vbi nō fuit iterrogat⁹ de cā.iteʒ nō oia q̄ mouēt iudicē:necē ē exprimer̄ i snia Itē snia lata pbat̄ p testes Itē psumēdū ē p iudiciaria ptate qō oia ltie fecerit in cāis.

Cum sup. Cū iter idem epm aurieñ.ex vna pte ⁊ mōasteriū celle noue ex altera sup per statu ipi⁹ diuerse snie p epo late fuissent ta ex pte mōasterii q̄ ex pte ouētrineñ.epi fu it ad se.ap.appellatū.vñ eps ouētreñ p nun ciū suū oqrebat̄ p snias illas eccāʒ ouētrē. enormiter eē lesaʒ ad quā dicebat.d.mōaste riū ptinere quare dcā snia p epo nō deberʒ executōi mādari sup hoc negocio multa fue rūt allegata i pñtia pape. verūtñ ex pte mo nasterii nihil rationabile oñsum fuit: quare dicta snia p epo lata debuerit irritari: ⁊ iō q̄tū ad monasteriū ipam ofirmauit. mādat papa iudicibus:quatenus si ostiterit appel latōem p ecclia ouēt.irronabilr̄ interpositā ⁊ ad eā psequēdā nūciū suū isra tps ltimuʒ

destinasse:executio snie deferatur. ne circa possessionē ouēt.eccā detrimentū icurrat.ali ogn sicut iustū fuerit executōi mādet̄ sñ piu dicio eccie ouēt.cū hoc sibi nō piudicʒ: quo minus suā possit cōseq rōeʒ cū res iter alios acta nō noceat aliis iuxta ostōes canonicas ⁊ ciuiles. Nota q qlibʒ cui⁹ iterest pt ap pellare a snia iter alios lata ne mādet̄ execu tōi. Itē isra ānū dʒ qs pseq appellatōeʒ.itē ⁊ si nō appellet̄ a snia iter alios lata tñ rma net ei cui⁹ iterest ius saluū cū res inter alios acta non noceat aliis. Idem.

Cum bertold⁹. Bertold⁹ miles hēbat villā suaʒ i qua erat ecclia de qua ipse erat patronus villā suā obligauit.p.militi dicto p.creditore sublato de medio.a.nepos eius ⁊ heres vacāte ipa eccia.d.clicū eiusdē loci pñtauit ad dictā ecciaʒ dicēs: q cū ius pro nat⁹ cū vniuersitate transisset in eū:archidi. de osensu epi ipm istituit i eādē ⁊ i corpaleʒ possessiōeʒ induci fecit eūdē: dict⁹ bertold⁹ dñs fūdi hoc audiens t.psbr̄m epo pñtauit sʒ episcop⁹ ipsuʒ nō admisit:pp qō dict⁹ t. presbr̄ corā remēsi archiepiscopo aplice se dis legatū otra presatū d.deposuit qōeʒ:ar chiepiscopus cām sup hoc iudicibus delega uit sub hac forma ut cām instructā ad ipsuʒ remitterēt prefigēdo ptib⁹ pēptoriū in quo ei⁹ ospectui se presentarēt sniaʒ recepture ad quē terminū dict⁹ t.cū suis attestatōib⁹ ac cessit t.presbr̄ nec venit nec tūc misit aliquē respōsalē legat⁹ ispectis attestatōib⁹ dci cleri ci ipsuʒ ab emptōe t.presbri absoluit p⁹mo dū vero idē presbr̄ isra breue tēpus ad lega tū accedēs istatiaʒ absentie allegauit quo au dito archiepiscop⁹ mandauit qbusdaʒ iudi cib⁹ ut si iusta cāʒ absentie ostēderʒ corā eis predictam sententiam decernerent nullius eē valoris ⁊ causam terminarent eandem: alio gn sniam ipsam faceret obseruari dci iudi ces omiserūt aliis vices suas q testes sup pre dicto articulo receperūt:a quibus dictus d. clericus ad se.ap.appellauit. papa auditis pbatōib⁹ illi⁹ pbri sup absentie sue cā lʒ eaʒ minus sufficienter pbassʒ: ne tñ piudicaret

opi. veritati cõmisit papa cãz illã cuidã car
dinali ipe vero intellcis meritis cause oia re
tulit dño pape: q archiepm ĩuenit ci rouẽtuz
fuisse ex tenore snie: tũ quia otinebat in illa
qd per attestatões ipsi⁹ clerici fuit sufficien
ter pbatũ q p̃fatus a in possessiõe iur p̃rona
tus extiterat cũ ipm ad eandẽ ecclesiã pñta
uit. tũ qr p attestatões illas nihil aliud ostẽ
sum fuit: nisi q p̃dci. p. 7. a. ãnuati pceperũt
x. solidos q p̃ronis illi⁹ eccẽ dari osueuerũt.
tũ qr dicebat in snia illa q dictus. t. i pbõe
defecerat cũ p attestatões illi⁹ appareat ma
nifeste ipm suã intentõem sufficienter pbasse
tũ ẽt qr cãm nõ recepit sufficiẽter instructam
cũ vni⁹ tantũ ptes attestatões recepit q̃ par
faciebãt ad cãm. vnde papa sniam predcãz
cassauit: 7 prefato adiudicauit ecclesiam
memoratam: cũ a vero p̃rono ipsuz presenta
tũ fuisse restiterit. ¶ Nota q nõ valz snia cõ
tra absentẽ. Itẽ lz minus sufficiẽter pbetur
absente cã nihilominus dz de cã iterum cogno
sci. Itẽ nõ dr cã remissa sufficiẽter instructa
nisi allegatões vtriusqz ptis remittatur. Itẽ
euidenter hic pz q ex presentattõe p̃roni ac
gritur ius presentato si patronus in sua pre
sentatõe psistat. Idem.

In causis Scdz q pa. iudicat 7 alij
debẽt iudicare. 7 iõ papa iuris or
dinẽ 7 eqtatis rigorẽ in cãis diligẽter obser
uari dz cũ i silib⁹ alij debeãt silr iudicare ni
si cũ ipse aliqd dispẽsatie duxerit ordinãdũ
¶ Nota q snia pape ius facit quo ad omẽs
Itẽ fm q ipse iudicat 7 alij iudicare debẽt.
Idem.

Inter monasteriũ. Uacãte mo
nasterio sci lanfredi monaci elege
rũt quẽdã de gremio ipsi⁹ mõasterij i abba
tẽ: 7 cũ ipsi peterẽt ofirmatõez elcõis sue mo
naci sci leodori se opposuerũt dicẽtes elcõez
illã ĩfirmãdã ex eo q de mõasterio sci leodo
ri fieri debat: qr diocesan⁹ eps eã ofirmare
distulit. vñ sup hoc ad petitõem mõachorum
sci lãfredi cã ɔmissa fuit qbusdã iudicibus
corã qbus lis fuit ɔtestata 7 pcessuz i cã 7 te
stes recepti demũ monaci sci leodori ad ali
os iudices. lr̃as ipetrarũt otinẽtes q primi
iudices erãt eis certa rõe suspecti. vnde ppo
suerũt quasdã friuolas exceptões otra eos:
quas cũ iudices admittere nollẽt. illi appel
lauerũt iudices vidẽtes q prime lr̃e nõ ĩuo
cabant p scdas pcesserũt i cã nõ obstãte illo
rũ appellatõe ofirmãtes elcõez monachorum
sci lan fredi pp qd delata fuit cã ad papaz
corã quo obiciebat otra sniaz q lata erat a
suspectis iudicib⁹ 7 qd cã fuerat aliis iudi
cibus delegata 7 p⁹ appellatõem allegabãt
otra sniam prius latã p eis sup qõe ipa dñs
papa auditis hic inde ppositis: qr ostitit ei
q secũde lr̃e nõ reuocabãt primas. tũ qr cãe
suspitõis friuole fuerũt: q̃ ante ingressuz litis
debuerũt pponi: 7 iõ eis renũciasse vidẽtur
7 qr de pcessu iudicũ: 7 de priuilegiis apo
stolice sedis nullã fecerit mẽtõem: q̃ si fuisset
expssa lr̃as nullaten⁹ habuissent: sniaz priorum
iudicũ ofirmauit: nõ obstãte snia q̃ allegaba
tur a pte aduersa: q̃ nõ fuit ostẽsa dño pape
nec primis iudicib⁹: que ẽt si eis fuissz ostẽ
sa nihilomin⁹ otrariũ statuissent ea p⁹ põita
qr nõ valebat. si ãt tenebat 7 eã nõ opposue
rũt eis iputet cũ lites p̃textu nouorum istrorum ñ
debeãt istaurari 7 electio mun⁹ benedictõis
exhibuit saluo iure diocesani. ¶ Nota dila
torias exceptões ãte litis igressuz debet ppo
ni. Itẽ scde lr̃e ad hoc ut reuocẽt primas de
bẽt facere mẽtõem de pcessu iudicii 7 d priui
legiis aplice se. itẽ p̃textu nouorum istrorum li
tes istaurari nõ debẽt.

Saborta inter. Inter
epz medenẽ. 7
mõasteriũ attrabatenẽ. sup subiec
tiõe ipi⁹ mõasterii otrouersia vrebat pp hoc
ptib⁹ i p̃sentia do. pa. ostitutis petiit pcura
tor epi restitui ad quasi possessiõez obie i eo
dẽ mõasterio qua ipm mõaci spoliarãt: qr p
ofessiõez pcuratoris mõasterii ostitit epz qi
possessiõem obie i eodẽ mõasterii hũisse pa.
ipz r̃stituit ad eãdẽ: verũtñ qr ex pte mõaste
rii qdã priuilegiũ i noie pape exibitũ fuit
i iudicio q plēaz libertatẽ mõasterii exp̃me
bat. mãdat papa qbusdã ut epm restituant

in quasi possessionem obediētie quo restitu
to nisi epſ ɔtra priuilegiū aliqđ rōnale oñde
rit sup subiectione monasterij silentiū impo
nant eidē. iudices p̄dicti restituerūt epm: ⁊
postmodū ceperūt cognoscere sup statu ipsi
us monasterij ɔtra priuilegiū Inno. exhibu
it eps quandā sñiam alexandri pape super
subiectione ipsius monasterij. iudices recep
tis ꝓbationibus vtriusqꝫ partis cām instru
ctam remiserūt ad dominū papā. Papa au
ditis ⁊ intellectis rōibus ptiū: quia intellexit
rōes epi officiatores. subiectionē in eodē mo
nasterio adiudicauit eidem ut inde hēat tan
quā diocesanus eps potestatē: ita tñ ꝙ per
hāc sñiam nullū preiudiciū sedi apostolice
generetur: quo minus cum voluerit suam iu
sticiam ꝓsequatur. In fine rñdet quasi taci
te qōni diceꝫ aliqs nōne priuilegium timor̄
debuit tueri monasteriū ɔtra sñiam alexan
dri. Rñdꝫ papa si priuilegiū Inno. fuisset
alexādro in iudicio p̄ntatū: ⁊ ipe tulit suiam
inɔtrariū illud intelligit̄ reprobasse. si vero
nō fuit exhibitū p̄textu priuilegii de nouo r̄
pti sñia alexandri nō dꝫ reuocari. ¶ Nota
ꝙ ɔfessio ꝓcuratoris dño p̄iudicat restō ad
subiectōem añ ingressum principalis cāe fa
ciēda ē. Itē ɔtra priuilegiū admittit̄ ꝓbatō
siue defensio. Itē ꝓtestatio p̄mittenda ē ne
fiat alicui p̄iudiciū circa ius suū ut hic fecit
papa. Itē priuilegio libertatis nullus renun
ciare potest in preiudiciū pape. item p̄textu
priuilegii de nouo reperti nō debꝫ sñia r̄uo
cari: ⁊ sic negligentia nocet: sed per hoc non
fit preiudicium pape quo minus si voluerit
ius libertatis sit saluū monasterio. Idez

Cum. i. ⁊. a. Canonici sci
dionisij ꝓ se ⁊ qbusdā
alijs canonicis suis denunciauerūt
domino pape abbatē suū sup dilapidatiōe
ꝑiurio symonia ⁊ quibusdā alijs crimibus
sup qbus erat multiplr̄ ifamat⁹. vnde papa
ɔmisit qbusdā de iudicib⁹ quaten⁹ ad illaꝫ
ecclesiā ꝑsonalr̄ accedant: ⁊ tā in caritate q̄
in mēbris corrigāt corrigēda ⁊ statuāt q̄ fm
deū viderūt statuēda. iudices vero receptis
iuramētis abbatis ⁊ canonicoꝝ abbatē ipꝫ
ab administratione ipius ecclesie ꝑ sñiam re
mouerunt delata correctiōe mēbroꝝ a qua
sñia ꝓcurator abbatis appellauit. vñ p⁹ mo
dū in p̄ntia pape ꝓposuit dictā sñiam r̄pro
bari debere. primo ꝙ iudices lite non ɔtest.
i negocio ꝓcesserūt. tū qꝛ iuramēta ɔspiratoꝝ
ɔtra ipm receperunt depositōib⁹ testiū corā
ptibus nō publicatis: nec oñsis eisdē ad sen
tētiaꝫ ꝓcedere ꝑsupserunt. papa vero hijs ⁊
aliis intellectis: quia de articulo conspiratio
nis sibi non potuit fieri plena fides mandat
iudicibus quatenus si ɔstiterit ꝙ illi ɔspira
tores fuerunt quoꝝ iuramēta iudices r̄cepe
runt: ꝙ abbas ꝓbare voluit coram eis: ⁊ iu
dices dcā illoꝝ solūmō secuti sunt cū ꝑ alios
ea ꝓbata nō essent sñiam ꝓtulerūt ꝓcessum
illoꝝ debeant irritare in principali negō iu
xta formā ɔprehensam in prioribus lr̄is p⁹
modū ꝓcedētes. si vero abbas nō poterit ꝓ
bare illos ɔspiratores fuisse: vel si etiā hoc
ꝓbauerit appareat tamē ꝙ nihil deposuerit
sup his ꝓ qbus fuit abbas āmotus: vel etiā
si aliqua apposuerūt ɔtra abbatem: ea tamē
ꝑ alios fuerat sufficienter ꝓbata ꝓcessum il
loꝝ iudic. debeant ɔfirmari: qꝛ q̄uis aduer
sus abbatē nō debuerit ɔspiratores admitti
iuramēta tamē ipoꝝ de veritate dicēda su
per statu ipius ecclesie recipi potuerūt: ut ꝑ
dcā illoꝝ sup aliis fides possit hri: q̄ ipꝫ ab
batē nō tangebāt p̄cipue cū tūc ꝓbatū nō es
set ipos ɔspiratores fuisse. ¶ Itē nota ꝙ ali
qs pōt ꝑ aliū denūciare. itē ɔspiratores nō
admittunt̄ ad testimoniū. itē exceptio ꝓposi
ta añ sñiam a grauamine in cā appellatōis
dꝫ vera eē. itē nō sufficit ꝓbare testes ɔspira
tores fuisse nisi iudex secutus fuerit dcā illo
rū. itē ɔspiratores pn̄t admitti ɔtra alios q̄
ɔtra illū ɔtra quē ɔspirasse dicunt̄. idem

Cum te A. de castro var
tini ⁊. b. habuerūt
inter se verba iiuriosa: ita ꝙ dixit
ipi b. ꝙ equus suus nō erat miōris valoris:
q̄ capilli ipius. b. quare ipe. b. ɔuenit. h. ac
tū iniuriaꝝ. iudices qdā hoc ɔgnoscebāt cō
dānarūt dictū. h. in. x. solidis. vñ ipe timens
ne ꝑ dcāꝫ sñiaꝫ notaret̄ ifamia petiit a dño

papa beneficiū restitutionis ad famā. papa vero ꝯsiderās ꝙ nulla vl' modica sibi fuerit facta iniuria. vult ipsum. h. p dictā sniam i famia nō notari. ¶ Nota ꝙ ꝯdempnatus de iniuria notatur infamia nisi iiuria sit mi nima: vt hic patet. Idem.

A Dprobanduz

Uacāte mōasterio hersieñ. quedā moniales eiusdē monasterii elegerunt custo dem ipsius monasterij: alie vero elegerūt qn dam aliā monialē in abbatissam ipsius mo nasterij. super istis electionibus cā fuit com missa quibusdā iudicibus qui examinatis electionibus predictis: confirmauerūt electi onem custodis: post ꝯfirmationē dicebatur ꝙ vnus de iudicibus delegatis erat tēpe la te snie publice excōicatus: vnde iterū causa super hoc delata est ad dominū papam vn de ipse mandat quibusdā iudicibus ꝙ ipsi cognoscant de electione custodis vt eā sicut de iure fuerit cōfirmare vel infirmare pcu rēt: ita vt p eo ꝙ vnus ex iudicibus delega tis qui eandē sniam protulerunt eſſꝫ tēpore snie publice excōicatus sicut p metropolita ni lrās dicebatur aut etiā alia iusta causa constiterit eandē sniam infirmandā: cassata ipsa sententia. i. cassa ⁊ irrita nūciata de ea dem electione iterato cognoscant. ¶ Nota ꝙ snia publice excōicati nulla est. Iteꝫ litte ris ordinarij statur. Item vtile viciatur p i utile. Itē licet tempore late snie iudex sit ex cōicatus ⁊ ideo snia nulla: ea tamē que fecit ante excōicationē valebūt. Grego. ix.

Q Uāuis regulariter. Re gulariter tradit ꝙ res inter alios iudicata nō nocꝫ aliis. fallit tamē in casibus hic cōtētis si ali cui primo competit actio vel defensio de re aliqua: substituit sequētē agere ei ē preiudi ciū generatū: ⁊ in alio casu ei est preiudiciū generatū qui passus est eum experiri a quo cām habuit exēpla istoꝝ casuum ⁊ aliorum pluriū in quibus fallit regula predicta notā tur in glo. huius. c. ¶ Nota regulā illā gene ralē res inter alios acta aliis nō nocet. Idē

D Uobus Ecce duo sūt iudices in aliq̄ cā diuersas pferūt snias: q̄ritur q̄ illarū teneat distiguit si sūt ordinarii tꝫ snia p reo ⁊ nō p actor nisi i cā fauorabili. s. ma trimonij dote libertate seu testamēto p ipso actore snia lata fuerit: si vero sint delegati vtraqꝫ pendet snia ex arbitrio delegatis: si vero sūt arbitri neutra snia valet. Nota ꝙ fauorabiliora sūt iura ad absoluēdum q̄ ad cōdemnādū nisi i quatuor casib⁹ hic con tentis.

De appellatioib⁹ recusationibus ⁊ rela tionibus. Rubrica. Alex. iii.

D Jlecti Prior et clerici de gise burna habēt ordinationē q̄ rūdē ecclesiarū: archiepus eboraceñ. aposto. se. legat⁹ volebat ecclesias illas vacātes ordinare pri or ⁊ canonici predicti hoc intelligētes: appel lauerūt ab ipso ad ap. se. eūdē priorē p⁹ ap pellationē suspēdit ⁊ ecclesias suas iterdixit ⁊ canonicos excōicatos denūciauit si priori obedirēt ⁊ ecclias nihilominus ordiauit: p pter qd̄ prior ⁊ clerici pdicti dño papa gra uiter sūt cōquesti: vnde mādat qbusdā: qua tenus sup his veritatē inqrant ⁊ si p ltios te stesꝫ famā loci inuenit ecclīarū ꝯcessiones taliter factas in irritū reuocēt eas: nisi prior ⁊ canonici maliciose distulerit eas quātum ad ipsos ptinet ordiare. ¶ Nota qcquid fit post ltiam appellationē dꝫ in irritū reuoca ri. Itē p negligētiā amittit qs ius suū ⁊ illud trāsfertur ad supiorē. Itē legatus q nō ē de latere pape missus nō pōt cōferre ecclias va cātes quarū ordinatio ptiet ad inferiores p̄ latos. Idem.

I Nter cetera Dicit hic ꝙ generalis appellatō non debet admitti. Idem.

A Dnostram Ab bas sancti petri quesiuit a papa an deberet de ferre appellatioibus monachoꝝ suoꝝ a cor rectione interpositis. Respōdet ꝙ appella

tio non est inuenta vt alicui prestaret patrociniū in sua nequitia existendi quare mādat eidē quatenus nō obstāte appellōe subditorū suoꝝ corrigat eos ſm regulā ⁊ restōēꝫ ordinis sui. ¶ Nota ꝙ appellatio nō defēdit aliquē in delicto. Jtē a correctiōe nō admittitur appellatio. Jdem.

Personas Aliqs appellauit ⁊ appellationi sue nimis plixū terminū statuit iudex debet ei assignare terminū infra quē se.ap.conuenienter possit adire: ⁊ si ad terminū illū appellatōem suā nō fuerit psecutus extūc cōpellat appellantē stare iudicio suo super his que in questiōe vertuntur: ⁊ si cōpetētē terminū sibi prefixit ⁊ appellatiōem ad illū nō fuerit psecutus sili mō ɔpellat eū. ¶ Nota ꝙ aliqs pōt prefigere terminū sibi ad appellatiōem psequēdā. Jtē si eā nō psequitur in termīo ei renūciare intelligitur. ⁊ sic est ar. ꝙ tacite renūciat appellatiōi romana. Jdē

Cum sit Aliqs appellauit ante sniam vel post. Querit̄ ꝙ̄tum tempus dandū sit ei ad appellatiōeꝫ psequēdā. Respōdet ꝙ si ante sniam vel post fuerit appellatū hmōi appellātibus indulgetur annus: ⁊ si iusta cā interuenerit indulget̄ trienniū nisi iudex a quo appellat̄ breuiꝰ tēpus duxerit statuēdū ſm locoꝝ distātiā ⁊ psonaꝝ ⁊ negocij q̄litatē: ⁊ si ifra illud tps appellationē nō fuerit psecutꝰ tenebit snia: si pꝰ sniam diffinitiuā fuerit appellatū nec āpliꝰ sup eodē negō audiretur appellās qꝛ canōes passiꝫ appellare pmittūt: ⁊ tales nō solēt proprie dici appellatiōes sꝫ puocatōes ad cāꝫ Si vero ante sniam appellauerit cōpelli dꝫ stare illius iudicio ad quē appellauit alternatiue. s. vt appellōem psequat̄: aut iudicio suo stet. si vero ille q appellat fuerit raptor vel aliene rei violētus detētor: tales admittuntur appellare nisi fuerit notorius raptor vel fornicator existat sicut ille quē aplīus absente ⁊ irreqsitū excōicauit. Nota ꝙ q nō psequitur appellōnem ifra debitū tēpus rata manet snia. Jtē appellāti dat̄ ānus ⁊ ex iusta cā bieniū. Jtē iudex annū illū pōt abbreuiare. Jtē in notorio crimīe nō audit̄ appellans. Jdē.

Ad hec si Aliquis appellauit super aliqua cā pēdēte appellōe cōuenit̄ vel accusat̄ sup alio ꝙ̄ sup eo sup quo appellauit. q̄ritur an teneat̄ stare sub illo a quo appellauit appellatōe pendēte. Rūdet pa. ꝙ si voluerit pōt eū tanꝙ̄ suspectū recusare: alioqn stat̄ dꝫ iudicio eiꝰ. ⁊ pcipue si iudex suus ordiarius suus existat. Noia ꝙ pēdēte appellatione corā ordiario pōt ipe ordiariꝰ recusari. Jdē

Si duobus Duo litigabāt corā iudice suo puta coraꝫ archidiacono: vnus appellauit ad epꝫ alter ad papā: vel corā epo vnꝰ appellauit ad papā: alter ad archiepm: ille q appellauit ad epm vel q appellauit ad archiepm ad dieꝫ appellatōis accessit ad ipꝫ pponēs se ad eiꝰ audiētiā appellasse tacito de appellōne aduersarij ad se.ap. iterposita q appellauerat ad papā citat̄ fuit ab epo vł archiepo: ille cōfidens de appellōne sua ad papā iterposita nec iuit nec misit aliquē respōsalē: ⁊ qꝛ nō venit fuit excōicatꝰ: q̄rit̄ an teneat excōicatō Rūr ꝙ tꝫ snia i eū p ɔtumacia lata nisi iudex ille cognouerit eū ad se.apo.appellasse. §. secūdo ponit̄ aliqua qō. Aliqs appellauit a ciuili iudice ante iudiciū vł pꝰ ad dñꝫ pa. Querit̄ an tał appellatio valeat. rūt papa ꝙ teneat appellatio i ilł q subsūt pape in tpali iurisditiōe. Jn alijs vero quāuis de ɔsuetudie alicuꝰ loci teneat de iuris tn̄ rigore nō tꝫ. Nota primo ꝙ qlibꝫ vocatꝰ ad iudiciū dꝫ ire ⁊ allegare priuilegiū suū. ałs teneat snia p ɔtūacia lata in ipm. Jtē de vno foro nō ē appellādū ad aliud foꝝ nisi ɔsuetudo illud iducat. Jdē.

Ex ratiōe Quidam clici appellauerūt a snia ɔtra eos lata ꝙ̄ ex iusta cā ifra bieniū nō fuerāt psecuti: petebāt a pa. ꝙ adhuc admitterēt ad psequēdā appellōnē cuꝫ ifra bieniū eā nō potuerit psequi: mādat iudi

cibus quaten⁹ si ɔstiterit eos ꝑpter ipotentiā ꝓsecutiōem appellatōis ōmisisse nō vult papa q ꝑpter hoc eis debeat piudiciū generari. Nota q ipotētia excusat ita q etiā p⁹ biēniū admittit quis ad ꝓsequēdā appellationē. Idem.

Meminimus Aliq cā commissa ē alicui:iudex citat reū ille stati mittit nūcium ad papā ꝓ cā illa:ille venit allegās q nūciū suū ꝑpter cām illā misit ad papā:q̄rit an dēat in cā ꝓcedere vel nō. Rūdet pa. q ꝑpterea nō dimittat quo minus ꝓcedat i cā ſm formā iuris.si vero ante citatiōez iter arripuit tūc iudex ꝓceder nō dz:hoc vltimū nō tenet infra eo.vt debitus. Idem.

Super eo quod. Cā cōmissa ē alicui reus aliquā exceptiōem obiicit i cā illa ꝑpter quā exceptiōem appellat:q̄rit vtruʒ iudex ea nō obstāte possit i pricipali ꝓceder rūt q si pricipalis cā sine illa termiari non possit supsedere dʒ iudex in pricipali qōe.i fine ponit alia dubitatio:Ecce lit.ɔte.opponit reus q p falsi suggestiōez lr̄e sint ipetrate q̄ritur an hec exceptio sit admittēda.rūt papa q ꝑpter hoc nō ē deferēda sn̄ia. Idē.

De appellatōib⁹. In qualibet cā maiori vl̄ minori pōt qs appellare si grauet vn̄ nota q idē i⁹ fuari dʒ i miori sicut i maiori

Super eo. Scōm canōes ⁊ añ sn̄iam ⁊ post p̄t appellari ſm leges nō p̄t apellari ante sn̄iam nisi i casib⁹. Itē vbicūqʒ appellatio tollit ⁊ recusatio non admittit.itē si cā cōmittit termināda ifra certū tp̄s illō icipit currere qñ iudices lr̄as recipiūt. Nota q tēpus nō currit nisi ab eo tpe quo potuit ꝓcedere. Idē.

Peruenit. Clerici ɔquerunt se ab aliqbus vulneratos vel lesos ɔquerūtur:clerici de illis malefactorib⁹ suis ipi stati apo.se.appellāt:dicit pa. si eoꝝ excessus nō sit notorius ɔpellēdi sūt vt ifra cōueniēs tp̄s appellatiōem iterpositā ꝓsequāt Si vero excessus illoꝝ notori⁹ fuerit nō ob. appel. illoꝝ denūciādi sūt excōicati vsqʒ ad debitā satisfactionem ⁊ cū lr̄is suis iudicis apostolico ɔspectui se p̄ntent. Nota q in notorio crimie nō admittit appellō. itē dicit i se.c.⁊ q appellāt cogēdi sūt vt ifra ɔueniēs tp̄s appellōem ꝓsequāt aut pareāt iudicio iudicis a quo appellant. Idē.

Suggestū est. Aliq opprimūt ab aduersariis suis ꝑpter qd appellāt:⁊ cū ipi oppsi ⁊ grauati iter arripiunt ad appellonē ꝓsequēdā:aduersarij illi cognoscētes appellationē interpositā nec vadāt nec mittūt ad p̄sentiam pape. Sʒ cū intelligāt illos lr̄as reportasse appellāt ⁊ iter arripiūt ad pa.vt sic aduersarios eludāt:suggestū fuit do.pa. vnde mādat q̄ten⁹ si quis dephēsus fuerit hoc ex fraude vel malicia facere appellatōi sue nullatenus deferat:⁊ iudex in cā ꝓcedat qz decretalis illa qua isti hoc facere p̄sumūt non ad deprimēdā cuiuscūqʒ iusticiā fcā ē:sʒ ad remouēdū iniquū grauamē. Nota occasiōe iuris ad iniquū cōpendiū trahi nō debere.

Ad p̄sentiam. Idez. Inter archiepm eboracē.⁊.R.p̄sb̄rm: cōtrouersia fuit aborta occasione cuiusdā excōicationis in ipm p̄sb̄rm late ab archiepo. Pa.ɔmisit cām ipam epo tusculano ⁊ cardiali scē susāne:corā qbus ꝓponebat ex pte archiepi q ipe post sn̄iaʒ i se latā diuia officia celebrauit:vn̄ puniri debebat ſm q iura reqrūt ex pte p̄sb̄ri rn̄debat q excōicatio nō tenebat: cū eēt lata p⁹ appellatiōez ltime iterpositaʒ vnde nō dēbat pūiri ⁊ oia q̄ fcā fuerit ɔtra ipm reuocari i pristinū statū.Cardiales itellecto negō lʒ p̄sb̄r eēt excōicat⁹ de iure tn̄ de facto ⁊ ad cautelā ipsū fecerūt absolui ⁊ iō mādat pa.archiepo.q̄ten⁹ de cetero dictum pbr̄m nō molestet ꝓ eo q p⁹ excōicationē celebrauit diuia cū excōicatō illa fcā fuerit p⁹ appellationē ltiam:sʒ oia reducat ad eū statū in quo erāt tpe appellatōis emisse. Nota q absoluit qs ad cautelā lʒ nō sit excōicat⁹. itē sn̄ia excōicationis p⁹ appellatōem ꝓltimā

lata nulla ē vn̄ q postea celebrat nō punit̄.
Itē q̄ post talē appellatiōem fiūt reuocāda
sūt in pristinū statū. Idem.

CUm teneamur. Aliqs liti
gabat corā ordinario
suo: archieps cātuariē. appellauit ad papā
sup cā illa de qua litigabat pēdēte appel. il
la: aliqs turbauit possessiōem ipsi⁹ appellan
tis: q̄siuit archieps vtrū liceat ei reformare
possessiōem turbatā eo ꝑtermisso sup quo ē
appellatū. rn̄t pa. si ad ipsū q̄rela exīde pue
nit ordīe iudiciario id sibi licebit: nec ꝑpte
rea intelligit̄ appellōi renūciare. Nota ꝙ lꝫ
appellās dꝫ ad iudicē suū a quo appellauit
ꝑ alia cā p qua nō appellauit nō itelligit̄ ap
pellationi sue renunciare cū eius ordīarius
in aliis cāis sit. Idem.

COnsu- luit. Q. ꝺ dr̄ nō tꝫ:
⁊ intellige hoc ſm il
lā vt debitur īfra eo.

CUm pati. Eps zamoreñ
quasdā petitōes p nun
cium suū fecit corā do. pa. ꝑponi quas cum
patus eēt admitter̄ J. diacon⁹ cardialis oli
in hispāia legat⁹ ꝑposuit ɔtra ipꝫ ꝙ cū ad si
nodū suā vocasset ad ei⁹ vocatiōem ɔtēpsit
accedere ꝑpter qꝺ ipsuꝫ excōicauit: ⁊ sic ex
cōicatus se fecit ī epm ɔsecrari. Qui canoni
cus sci iacobi ꝑ ipso epo firmiter asseruit ꝙ
erat tūc in legatōe regis ⁊ iō ad ipsū venire
nō potuit. Cardialis allegauit ecōtra ꝙ nun
cius suus iuenit eū in samātina eccľa ⁊ nō in
legatiōe regis. Iterum nūcius epi allĕauit
ꝙ ab ipso cardiali appellauerat ante sniam
latā. Papa vero his itellectis ɔsiderās ꝙ ꝑ
textu appellatōis non debuit ɔtēnere ad vo
catiōem legati venire: precipit eidē epo: qua
tenus vel in ꝑsona ꝑpria vel p nūcios idōe
os aplica ɔspectui se pn̄tēt suā si poterit ino
cētiā ostēsurus. Nota ꝙ qlibet vocat⁹ a iu
dice suo venire tenet̄ allegatur⁹ priuilegiū su
um. itē ar. ꝙ nūcio sit credēdū. itē ar. ꝙ auc
toritas excusassꝫ ipm si i legatōe regis iuēt⁹
fuisset. itē ar. ꝙ nemo ꝑhibet̄ plib⁹ defensiōi
bus vti. itē credit̄ iudici i preiudiciū alteri⁹
Idem

AD hec ⁊ īfra. Aliq iurāt
ꝙ stabunt iudicio
ecclesie ⁊ postea appellāt. q̄situ fu
it qꝺ agēdum sit de istis: rn̄t pa. ꝙ iudex dꝫ
cōpellere eos vt obſuēt iuramētū suū vel ꝙ
īfra. xl. dies p⁹ appellatōem suā iter arripi
ant ad eā ꝑsequēdā. Idem

Questi- oni. Aliqs excōicatus
prestitit iuramētū ꝙ sta
bit mādato ecclie ⁊ sic fuit absolutus ⁊ ante
ꝙ mādatū fiat ei appellat cā subterfugij vel
mādato recepto q̄rit̄ vtꝝ deferēdū sit appel
latiōi illi⁹. respōdit ꝙ nō ē deferēdū appella
tiōi illius q̄ iuramēto illius dēat obuiare: sꝫ
stati reducēd⁹ ē i eādē sniaꝫ donec mādatuꝫ
susceperit ⁊ adipleuerit ꝑ posse. Itē nota ꝙ
ɔtra iuramētū nō admittit̄ appellō. itē q nō
adiplet mādatū si pōt dꝫ reduci i eādē sniaꝫ
a qua fuit absolutus. Idem

Pret- erea. Aliq appellāt super
aliqua cā ap. pē. aliq̄ gra
uia cōmittūtur ⁊ dū ɔuenit sup excessib⁹ ill'
volūt se tueri ꝑ appellōem: q̄rit̄ qꝺ iuris sit:
respōdet pa. ꝙ appellō illa nō dꝫ eos defen
dere quo min⁹ excessus eoꝝ puniat̄ cēsura
canonica. Nota ꝙ appellō nō extēdit̄ ad ea
q̄ post appellōem fiūt sꝫ cōmittūt̄. idem.

Consti- tutis. Uacāte eccľia
tencelē. canonicis de
electiōe tractantib⁹: archidi. noia
uit q̄ndā. c. noīe: obiectū fuit a ꝑte altera ꝙ
erat excōicat⁹. ⁊ iō appellatū fuit ne ad ipsi
us elcōem ꝑcederet̄: archidia. nō ob. appel.
⁊ denūciatiōe excōicatōis ipsū. C. noiauit i
epm ⁊ elegit ⁊ appellauit ne ɔtra hoc aliqꝺ
fieret quo facto primiceri⁹ cū canōicis ⁊ ple
banus cū assensu epat⁹ vel maioris ꝑtis ele
git. i. in epm: cā istarū elcōnū delata ē ad pa
pā: vnde ipse examiatis hmōi elcōnib⁹. man
dat p̄riarche gradē. ⁊ cuidaꝫ cardiali qua
ten⁹ si archidi. p⁹ appellōeꝫ ⁊ denūciationē
excōicationis ꝑcessit ad noiationē ⁊ elcōem
ꝑdicti. c. ⁊ primiceri⁹ cū canonicis ⁊ aliis ꝑ
cesserūt ad electiōē prefati. i. electionē confir
mēt ipsi⁹: non ob. appel. ꝑfati archidi. si ipe
appellatiōi prius facte non detulit. Nota ꝙ

electio facta de excōicato nulla ē ⁊ iō nō ipe dit secūdā. Jtē q nō defert appellōi: appellationē nō pōt obiicere cōtra aliū. Idem.

Proposuit. Aliqs corā ordinario suo appellat i aliqcā: cōuenit postea sup aliis cāis sr qb⁹ nō ē appellatū ille pp appel. nō vult sup aliis respōdere: qrit qd sit suadū. rñt pa. ꝙ pp appel. illā nō minus tenet i aliis cāis sup qbus nō ē appellatū rñdere: verūtamē iudex a quo appellat nō dꝫ eū ɔpellere ad rñdendū sr aliis: qꝛ ei suspect⁹ ē nisi p crimie adeo graui ⁊ mātfesto ppter qd ipo actu merito sit dānādus. No. ꝙ ꝗ lꝫ aliqs appellet ab ordiario tñ sup aliis cāis remāet eius iudex ſꝫ nō dꝫ eū ɔpellere ad rñdēdū nisi crimē notorium sit. Idē.

Qua fronte. Archiēps cātuariē. sup qbusdā dubiis suis ɔsuluit dñꝫ papā anteꝗ ad qōes rñdeat: dicit ꝙ nō vidꝫ ꝙ nō qua frōte ipm ɔsulat cū dicat iuris ordinē puertere cū ipse nō in ecclia nō i palatio nō in camera sua ſꝫ i camera regis ɔtra ius ⁊ ɔtra pōtificalē dignitatē elcōnes epoꝝ cōfirmet. postea descendit ad qōes. prima ē talis: aliqs fuit excōicat⁹ vel iterdict⁹ p ɔtūacia vel alia iiusta cā ille offert se ad iusticiā sup his p qbus sniaꝫ recepit: ps aduersa appellat ne absoluat: qrit an iudex ipm absoluere debeat. rñt papa ꝙ iudex ipm absoluere pōt ne i excōicatōe dcedat ēt si appellauerit: ps aduersa rcepta primo cautōe sufficiēti ab ipo ꝙ iuri pebit corā pa. ad quē appellauit vel delegato ipi⁹. Scōa qō fuit. aliqs ɔqrit se irrōnabiliter excōicatū vel iterdictū nihilomin⁹ offert se ad iusticiā ⁊ petit absolui ps aduersa appellat ad hāc qōem. idem respondet qd i prima quo pt illū absoluere ēt si ps aduersa duxerit apppellādū. No. ꝙ circa officiū suū male se hꝫ corā supior time re pōt comparere vel aliqd peter ab eodem Jtē dꝫ qs absolui ne i excōicatōe decedat p stita prius cautiōe sufficiēti nō ob. ap. partis

Reprehēsibil. advſe. Idē Quia plati nimis pmpti erāt ⁊ faciles ad excōicādū ⁊ subditi pmptiores ad appelādū: volēs la terañ. ɔci. puider sr his tā subditis ꝗ platis statuit ꝙ plati suspēsiōis l' excōicatōis sniaꝫ nllaten⁹ pferāt i subiectos: nisi canonica monitione pmissa nisi forte tal' sit culpa q ipo facto suspēsionē vl' excōicationē iducat nec subiecti ɔtra disciplinā ecclīasticā appellare p sumāt. ſꝫ si qs p sua necitate appellauerit ɔ petēs sibi terminū pfigat ad psequēdā app. ꝙ si ifra terminū nō fuerit psecut⁹ ex tūc eps auctoritate sua vtat. Si aūt aliqs appellauerit ille ɔtra quē fuerit appellatū venit ille vo q appellat vēir nexlexerit si ppriū hūerit i expēsis alteri ɔdēnet vt hoc saltē tiore pter rit⁹ nō facile qs appellet. in fine dicit ꝙ religiosi cū fuerit p suis excessib⁹ corrigēdi ɔtra regulā disciplinā nō appellēt. No. ꝙ canonica monitio pcedere dꝫ excōicationē. itē si qs ifra terminū sibi statutū appell. non psequt iudex postea officio suo vtat. itē q non psequt appel. suā ɔdēnari dꝫ aduersario suo cāꝫ p sequēti i expens. itē a correctione ñ appellit ⁊ ifra.

Ad hec Judex dꝫ appelāte ɔpell' vt appellationeꝫ suā psequat ifra terminū sibi prefixū vel stet iuri corā iudice. in si. dicit si aliqua priū iudiceꝫ hꝫ suspectū iudicē eligāt q cām dirimāt. Ideꝫ.

Peruenit ad nos. Eps saleberen. monuit guil. canonicū suū vt i ecclesia residentiā faceret ille appellauit. ɔsuluit eps a pa. qd sr hoc faceret. Mādat pa. eideꝫ epo quaten⁹ illū moneat vt in ecclia residentiā faciat vel ifra terminū ɔpetenteꝫ iter arripiat eā psequendi i teri vero vices eiuꝫ i pdicta ecclesia ɔmittat alicui honeste psone ⁊ de beneficio illi⁹ ei p uideat ꝙ si alteꝝ istoꝝ non fecerit pbenda ipsa priuet eundem: ⁊ eā alii ɔferat q ibideꝫ seruiat. Nota ꝙ clerici i ecclesiis residentiā facere tenentur ad mandatū sui pzelati ꝙ si non fecerit possunt eis priuari. sequens. c. p sicut se pꝫ. Idem

Ad hec Aliqua cā commissa est alicui ap. re. ille ɔtra quē ɔmissio facta est appellat dicens se p eadē

cā nunciū suū ad se. apo. destinasse queritur an tali appellationi sit deferendum. respondet papa ꝙ si constiterit iudici appellantem nūcium ad se. apo. destinasse anteq̄ꝫ partes essent citate: vel anteq̄ꝫ delegatio cāe puenisset ad ip̄m debet appelatiōi deferr̄: si vero post citationem fuit nuncius destinatus non tenetur appellationi deferre: hoc intellige ſm illā īfra eo. vt debitus. Idem.

De priore Quidam canonicꝰ regularis appellauit a suo priore q modū excedebat in correctione q fecit vestibꝰ vsqꝫ ad camisiam spoliari: prior nō ob. appel. ꝓcessit enormiter ɔtra illū canonicū. vnde conq̄stus fuit do. pape vnde mandat cuidam iudici vt si p̄fatus canonicꝰ appellauit ꝑ enormitates ipius prioris manifestas q̄ reddunt ip̄m notabilem ⁊ ip̄e nō detulit appellationi: ɔpellat ip̄m ad apost. se. cū lr̄is ꝟitatem continentibꝰ venire satisfacturꝫ de tanto excessu. Nota ꝙ p̄latus non debet exceder̄ modum i corrigendo aliogn tenet appell̄o que alias non teneret

Quianos Statuit papa in .c. isto ꝙ abbates q publica īfamia sunt respsi aut conuicti si ɔmoniti i ɔi capl̄o renunciare voluerit vocem non habeāt appellandi. Idem

Ad aures Hoc ꝑ se patet ⁊ i pluribꝰ iam hoc dictum est. Idem

Ad audientiam Ecclesia sci iacobi zamoreñ subest ecclesie ɔpostolane Ep̄s zamorenſ multiplr̄ molestabat S p̄br̄m dicte ecclie sci iacobi zamoreñ: ꝑpter quod idem p̄sbr̄ se i eccliaꝫ suā sub ꝓtectiōe do. pa. supposuit: sed p̄fatꝰ ep̄s nihilominꝰ post iuocatū se. ap̄lice p̄rocinīū: qꝛ forte verbū appellatōis nō exp̄ssit dictū pbr̄m excōicauit ꝑpter qꝺ idē pbr̄ dn̄o pape fuit ɔq̄stus. Rn̄t papa lꝫ p̄dictꝰ p̄sbr̄ ex simplicitate verbū appellatōis nō exp̄ssit tn̄ ex quo se ⁊ sua sub ꝓtectiōe apostolica sb iecerat sine cause cognitōe nō debuit aliqua sn̄ia ɔdēnari: vnde mādat quatenus si ɔstiterit ita esse sn̄iam quā p̄dictus ep̄s tulit i eundē presbyterū denūciet nullā esse. ¶ Nota ꝙ idē est supponere se sub ꝓtectione pape sicut appellare ad ip̄m vt hic pꝫ: Sed hoc intelligo extra iudiciū. Itē nemo sibi dic̄ ius dicere debet. Idem.

Accepta Littera per se pꝫ. Luci. iii

Postremo Dr̄ hic ꝙ si iudex delegatus sit ɔsanguineꝰ ipetrātis vel fuerit aduocatꝰ in eadē cā vel alia iusta cā suspectus pōt lr̄ime recusari lꝫ sit ei cā cōmissa appellatiōe remota. Nota cās recusationis.

Ad hec quoniā. Aliqui clerici sūt interdci ⁊ appellāt ⁊ de appellatōe cōsili nō seruāt iterdictū: q̄ritur quid iuris sit. rn̄t sicut pꝰ appellatiōeꝫ lr̄imā nemo pōt excōicari sic clerici nō possūt declinare iterdictū cui ante appellatōem superpositi fuerāt. ¶ Nota ꝙ appellatio facta post iterdictū ip̄m nō suspēdit sicut nec suspēdit appellationē. Clemēs. iii.

Cum in ecclesia. Quidā clerici de gallia liconiēsis ep̄i volētes ipsius iudiciū declinare vt sub archiep̄o litigaret sine rōnabili cā euitabāt ep̄m suum appellādo ad archiep̄m: significatū fuit hoc do. pape. vnde mādauit ipsi archiep̄o. Quatenꝰ si aliqn̄ cōtigerit aliquē de clericis a predicto ep̄o appellare ad ip̄m vt prius coꝝ appellatiōem amittat quā ei cōstiterit eā interpositā fuisse vel iniusto grauamie vel ab iniusta ɔdēnatione aliogn remitte illos ad ep̄m suū. ¶ Nota ꝙ nullus debet appellare nisi grauetur alioquin remittēdus ē ad eū a quo appellauit. Idem.

Directe nobis. Quedā causa matrimōialis tractabatur corā ordiario in qua vir ip̄edimentū cōsanguinitatis opposuit mulier sedē apostolicā appellauit. Iudex statuit terminū appellanti mulier illa non fuit prosecuta appella

tionem in termino ꝛ ea renunciante appellationi iudex in causa procedens recepit testes de consanguinitate tandem mulier iterum appellauit petijt iudex vtrum debeat ad sniam procedere. Respondit papa licet in concilio lateranensi sit statutum ut cum aliquis appellat ꝛ infra terminū sibi pfixum: appellationem suam non fuerit psecutus iudex auctoritate sua libere possit vti tamen: quia iterum appellauit ꝙ sibi licuit in eadem causa a iurisditione illius fuit exemptus: psertim cū hic ageretur ad sepationem matrimonii ꝙ res est fauorabilis. ¶ Nota ꝙ q p appellationem in termino non psequitur: iudex postmodum i causa pcedat. Item in eadem causa potest appellari secundo etiam sup vno articulo. item matrimonium est res fauorabilis.

Celestinus tertius.

Preterea iudex ita ptulit sniam nisi infra viginti dies satisfeceris ticio conguo scas te suspensum vel interdictum vel excōicatū ille contra quem sententia lata est medio tempore appellauit: nec ad diem pfixum satisfecit. Queritur vtrum ille sit excommunicatus an non ppter appellationrm ante terminum interpositam. Respondit papa ꝙ appellatio huiusmodi sniam īpedit ꝛ suspendit. ¶ Nota ꝙ snia excommunicationis lata sub conditione vel in diem non ligat nisi adueniente die vel conditione: ꝛ ideo si medio tpe appellet suspendit eius effectus vt hic patet. Idem.

Secundo In vna cōmissione plres articuli continentur. in vno tantum articulo appellatio inhibetur. appellatur sup aliis articulis. Querit an teneat appellatio. respondit pa. ꝙ sm beatū gregoriū verba de fuiūt intentiōi ꝛ hic ē intentio pape: ut in oibus q in cōmissiōe ponūtur iusticia fiat: ꝛ iō appellatio in oibus intellr interdicta. nō rfert an appellatio ibibeat in principio medio ul fine quia ut dicitur iur argu. ea q ponūtur in principio ad mediū ꝛ finē: ꝛ q i medio ad finem ad pricipiū sepe referunt. ¶ Tādē pōit aliā qōem. Aliqs pponit se hrē iudicē suspectum qrit an cām suspitōis allegar teneat ꝛ pbarī. rūt pa. ꝙ cām suspitōis allegare tenet ꝛ ptes eligere debēt arbitros nō multū rmotos q de suspitōe cognoscāt quod si nō fecerint. iudex ptes ad hoc cōpellat: ꝛ si infra terminū cōpetentē a iudice assignandū pbata nō fuerit: iudex ex tunc in cā pcedat. Sed si suspitio fuerit pbata: iudex in cā alterius nō pcedat ꝙ suspecti ꝛ inimici iudices suspecti eē nō debēt. ¶ Nota ꝙ vba intentioni deseruiūt. Itē appellatio ad oia refert q in commissiōe ponuntur. Item terminatōes aut in principio ponunt omnia sequentia determinant ꝛ ecōuerso cā suspitōis specificanda ē corā iudice item iudices suspecti esse nō debēt. idem

An sit dese Aliqs patus erat spoliare aliquem re sua ille appellauit ne aliquam sibi iniuriā faceret vel grauamine non obstante illa appellatiōe spoliauit illū spoliatus traxit suū spoliatorē i cām patus pbarī cōtinēti suā spoliationē ille spoliator appellauit. Querit an eius appellatōi sit deferendū. Rūt pa. ꝙ cum in eo sit puniendus in qua peccauit appellationi illius non ē deferendum q appellationi deferre neglexit. ¶ Nota ꝙ qs punit in illo in quo peccauit item frustra implorat auxilium legis q in legem cōmisit. Inno. tertius.

Nouit ille Dn̄s papa mandauit cuidam legato in francia ut terrā rgis francie supponeret interdicto qđ ꝛ facit. rex francie cōqrebat de legato ꝙ ppperā pcesserat contra ipm: quia cū esset ei suspectus appellauit ab ipo ꝛ post appellatōem in terram suam tulit sniam interdicti. Respondit pa. rgi dicens ꝙ cardialis sniam illā nō edidit sed potius publicauit nec dictator ipius: sed potius executor: sed ab executore applari non pt nisi modū excidat: ꝛ pa. i lris cardiali directis ap

pellationem ihibuit ꝺ suspitione dicit ꝙ n̄
credit eum suspectum: ⁊ si tamen fuisset ꝑꝑ
illā appellationem desistere non debuisset
qꝛ non suo motu sed de mandato pape pro
cessit. Nota ꝙ ab executoꝛ̄ appellari non dꝫ
nisi modum excedat. Item licet executoꝛ sit
suspectus ab eo ꝑꝑ hoc appellari non debet
qꝺ si fiat nihilominus debet exequi qꝺ mā
dat̄ cū nullam habeat ꝯgnitionem. Idem

Sepe ꝯtingit. Aliq appel
lāt ad se. ap. sꝫ ꝑꝑ defe
ctū alteri⁹ ꝑtia nō ꝓsequētis appel
latōeꝫ iterpositā nec ꝑ se nec ꝑ aliū vl̄ forsi
tā ex malicia ꝓcuratoꝛ̄ mādatū occl̄tātis li
tes q̄ de facili pn̄t termiari r̄manēt idecise.
qꝛ si sit qꝺ iuris illa possit cici⁹ expediri cū ꝓ
batōes ibi nō sunt nccārie ⁊ si essꝫ qꝺ facti ꝺ
leui possit ꝑtib⁹ pn̄tib⁹ ꝯprobari ⁊ suꝑ hoc
oli statutū fuit i lateran̄. ꝯcilio. ut si qs i quo
cūqꝫ negō appellauerit ⁊ ille q applat⁹ fuit
vēit appellāte mīme ꝯpēte appellans dꝫ ap
pellato ꝯdēnari i expēs̄: sꝫ qꝛ ꝑꝑ hoc lites ni
hil oio ꝓrogabāt̄. statuit Inno. iiij. ut si hmōi
applo a iudice r̄cepta. vl̄ a ꝑte fuerit appro
bata. iudꝫ terminū statuat appellāti ita ut si
īfra terminū appellatōem nō fuerit ꝓsecutus
eo lapso ꝑēptoꝛia edicti vires obtineat termi
n⁹ assignat⁹: ut extūc in absentē ꝑide ꝓceda
tur nisi ꝑēptoꝛie vocat⁹ fuissꝫ ad iudiciū: ꝙ
si applo īterposita maliciose r̄cepta vel ap ꝓ
bata nō fuerit nihilomin⁹ vigoꝛē suū obtieat
cū appuerit ltie ꝓuocatū saluis ꝯstōib⁹ ꝓml̄
gatis de appellātib⁹ p⁹ sniam: qꝛ tūc illis n̄
ꝓsequētib⁹ appellatōes suas p⁹ terminū ap
pellatōem p̄fixū: rata manꝫ snia q̄ fuit appel
latō suspensa. verūtn̄ qcqd possit ꝓponi ꝯtra
citatōem ꝑēptoꝛiā ab absente ad sui defensi
onē ⁊ illꝺ idē ꝓpōi possit aduersus hmōi ap
pellatōem. In fi. dicit si qs preuenerit termi
nū appellatōis veritate tacita lr̄as ipetrauit
careat ipetratis: ⁊ i expēs̄ ꝑti alteri ꝯdēnabr̄
Nota ar. ꝙ ꝯtūacia siue dol⁹ ꝓcuratoꝛis no
ceat dn̄o. Itē qꝺ iuris ꝓbatōeꝫ nō r̄qrit. Itē
q nō ꝓseqt̄ applonē suā īfra terminū sibi sta
tutū. iudex eo elapso ꝓcedat tꝗ̄ citat⁹ ꝑēpto
rie nō vēissꝫ. Itē citat⁹ ꝑēptoꝛie audit̄ iustā

cāꝫ absentie allegās. Itē si qs ipetrat lr̄as ā
te terminū a iudice vel ab appellāte statutū
tacito de illo termīo lr̄e nō valēt ⁊ tanquam
ꝯtumax punitur in expensis. Idē.

Consti tut⁹. Uacāte de
canatu coꝛomotoꝝ:
qdā canonici ꝯtulerūt ꝑtātē eligēdi
i epꝫ ⁊ qdā nō hoc acto i illa trāslatōe ꝙ ep̄s
n̄ ꝓcederꝫ ad elcōeꝫ sine aliis dū essent i trac
tatu elcōis. xi. canonici appellauerūt ne ali
qs eligeret̄ i ꝺcanū sine assensu oiuꝫ. Ep̄s cū
qbusdā aliis ꝯtulit decanatū archid. eiusdē
eccē ⁊ ps alia aliū elegit. qdā cardi. legatus
apo. se. exainationē elcōis illi⁹ ꝯmisit duob⁹
abbatib⁹: ut cāꝫ istructā ad se. ap. r̄mitteret
nō ut appellatōi iterposite derogarꝫ: fcā exa
miatōe cardi. trāsmisit illā ad se. ap. ꝑtibus
postmodū i pn̄tia pape ꝯstitutis. archid. p̄di
ct⁹ p̄dcā oia allegauit petēs electionē ꝺ se fa
cta ꝯfirmari. Ex ꝑte aduersa r̄nsuꝫ fuit: ꝙ n̄
erat ꝯfirmāda sꝫ ifirmāda: qꝛ fcā fuit p⁹ ap
pellatōem ⁊ ꝯtra formā ep̄o traditā ⁊ ꝙ ar
chid. sponte r̄nūciaueāt facto ep̄i. ad hoc fu
it ꝑ archid. allegatū ꝙ illi n̄ erāt vlteri⁹ audi
ēdi cū appellationē suā īfra ānū non fuerunt
ꝓsecuti. do. pa. hiis ⁊ aliis auditis itellexit ꝑ
assertionē cardi. p̄dci ꝙ sub ea forma fueāt
appellatū ne sine assensu oiuꝫ ꝓcederet̄ i ele
ctione decani ⁊ ꝙ appellationē īfra ānū non
fuerāt ꝓsecuti: nec allegauerūt cāꝫ ꝑꝑ quā es
set eis biēniū ꝯcedēdū: qꝛ sicut īfra ānū mise
rūt bis nūciū: ita potuerūt mitter̄ ꝓcuratoꝛē
verūtn̄ ne videat̄ do. pa. ꝑēptoꝛias ꝓpositas
sub silētio ꝓterire. Mādat iudicib⁹ quaten⁹
si ꝯstiterit archidia. sponte renūciasse facto
ep̄i ex quo facto nitit̄: vel si ꝯstiterit ip̄m epꝫ
ꝓcessisse ad electionē ipi⁹ archid. ꝯtēptis p̄
dcis canonicis sine qbus ad electionē ꝓcede
re non valebat sm̄ sibi traditā ꝑtātē: eidem
archid. suꝑ decanatu silentiū iponāt: aliogn
noiationē siue electionē de alio factā ⁊ qcqd
fuerit secutuꝫ ex ip̄a denuncient irritum ⁊ in
ane. Nota ꝙ q non ꝓseqt̄ appellationem in
fra ānū p⁹ ea non admittit̄ ad eā ꝓsequendā
nisi iustā cām ostenderet ꝑꝑ quam daret̄ ei
biēniū. itē q r̄pellit̄ vna via admittit̄ ꝑ alias

viaꝫ. itē licitū ē renūciare qlibꝫ iuri suo. iteꝫ forma mandati ſuanda est. idem

COnstitutis Uacāte ꝓpositura sci saluatoris die statuta ad celebrandā elcōeꝫ. Eps meteñ. adiurauit canonicos illos p patrē ꝛ filiū ꝛ ss. ut ẜm deuꝫ vnū eligerēt de duobꝰ in quos ptes videbātur ɔuenisse quē magis vtilē ꝛ idoneū eccl'e reputarēt: pꝰ hoc decanꝰ cū qbusdā noīauit ꝓpositū cātorē metenē. Cātor sci saluatoris cū qbusdā aliis ɔcorditer cācellariū meteñ. elegerūt in ꝓpositū eiꝰ electionē tꝗa maiori ꝛ saniori pte capituli meteñ. eps ɔfirmauit: ꝛ cū vellꝫ ei dare inuestiturā. decanꝰ appellauit ad se. ap. ɔtra ipm ipotentiā allegādo dicēs illū cācellariū ipotentē i ptibꝰ illis i qbꝰ bona ꝓpositure ɔsistūt. addēs ꝙ alia sibi opponeret in pñtia pape q̄ in pñtia iudicis suspecti noluit explicare: demū cā ista ad sedē ap. ē delata: decanꝰ p pte sua in psentia pape hec ꝛ alia ꝓposuit do. pa. examinato negō ei ɔstitit euidēter appellatōis cām coram epo expssam rōnabilē nō fuisse ꝛ aliā nō expssit q̄uis dixerit ꝙ exprimereꝫ corā pa. vñ ipe statuit ut p ea q̄ dicta fuerūt ɔfirmatōis effcūs nō dēat ipediri postq̄ vero pacificā possessionē ipsius ꝓpositure habuerit si ɔtra ipm aliquid ꝓponere voluerit non in modū exceptōis: sed in modū denunciatōis vel accusatōis lniam hēat ꝓponendi. ¶ Nota ꝙ q appellat extra iudiciū cām iuste appellatōnis debꝫ exprimere. Itē corā iudice appellatōis pōt qs exprimere aliā cām q̄ illā quā in appellādo expssit qō locū hꝫ in hmōi appellatōibꝰ elcōnū. Itē q nō pōt excipe pōt accusare vel denunciare. Ideꝫ

EX parte Si iudex citet aliquē ad locū ad quē nō pōt ire secure. ꝓposita exceptōe de loco suspecto liber poterit appellare lꝫ appellatio in lr̄is sit inhibita: nisi iudex locū securꝫ ei duxerit assignādū. No. exceptōem de loco suspecto admittendā.

SIgnificauit. i. Defuncto mgro hospital' eboracen. fratres ipsius hospitalis elegerunt b. psbyterꝝ in rcōrē siue mgrm ipsiꝰ hospitalis ille ad quē ɔfirmatio ptiebat dictū b. electū pfecit ibidē postmodū vero decanus ꝛ capitulū eboracen. dicētes ꝙ ad ipos hospitalis ordinatio ptinebat. Impetrarūt lr̄as super hoc ad quosdā iudices citauerūt tā archiepꝫ q̄ dictū mgrm in quoꝝ psentia ɔpuit ꝓcurator capl'i cū lr̄is ꝓcuratōis sigillatis sigillo capl'i i quo ɔtiēret sigillū capl'i ad citatōes tātū cū caplꝫ illō hr̄e noscat. Mgr hospital' excipiēdo ꝓposuit ꝙ occasiōe illaꝝ lr̄aꝝ ꝓcurator tal'r ɔstitutꝰ nō dēbat ad cām admitti: ꝛ isup adiūxit ꝙ auctoritate q̄rūdā lr̄aꝝ ad alios obtētaꝝ: prius ɔuētꝰ fuit sup eodē negō: d qbꝰ sub posterioribꝰ lr̄is mētio nō fiebat q'r corā eis nō dēbat: nec poterat p illas lr̄as ɔueniri. iudices hmōi exceptiōes admittere noluerūt: q̄re se. ap. appellauit. vnde mādat pa. si ɔstiterit pp pdictas exceptōes vl' alteꝝ eaꝝ fuisse ad se. ap. appellatū: qcqd factum fuit pꝰ appellatōem hmōi dēat i irritū ꝛuocari: ꝛ postmodū iudices i cā ꝓcedāt. Nota ꝙ ꝓcurator dꝫ esse ltie ɔstitutꝰ al's repellet. vnde primo debes hoc videre vtꝝ sit rcē ɔstitutꝰ. Itē nō dꝫ qs ꝓ eadē cā ad diuersos iudices trahi. Itē ille lr̄e nō valēt nisi expssā d prioribꝰ fecerit mētionē. Itē si aliqs ꝓpōat plures exceptōes quaꝝ qlibꝫ p se sufficit: sufficit si alterā ꝓbet. Ideꝫ

SIgnificatibꝰ. i. Decretaleꝫ istā ꝛ eiꝰ casuꝫ hēs sic de libel. ob. de verbo ad verbuꝫ.

EX insinuatōe. In ideꝫ prioreꝫ ꝛ canonicos scē barbare ex vna pte: ꝛ. vv. camerariū ex altera sup quodaꝫ ordinario qō vertebatur dictꝰ. vv. ad se. ap. appellauit. iudex q cām eiꝰ videbat fouere ꝓ eo ꝙ qdaꝫ clericꝰ ɔmēsalis suꝰ dci camerarii fuerat aduocatꝰ talē terminū sibi statuit: vt vsqꝫ ad festum purificatiōis beate marie vtraqꝫ ps ab applōis ꝓsecutione essꝫ reuersa. interim vero dictus camerarius ꝓueniēs nūciū prioris nec expectauit vsqꝫ ad ltimū terminū impetrauit lr̄as

⁊ recessit. prior hoc itelligēs significauit hoc domino pape. sup hoc scribit papa dicens. q̄ ille iudex non potuit ei legē imponere nisi tenetur infra p̄dictum tempus expedire. immo absq; damno more intacta pmaēat quousq; causa faciat expediri ⁊ q2 fraus ⁊ dolus alicui p̄ocinari nō debēt. mādat papa quaten⁹ si ē ita ptibus ɔuocatis audiat cāz ¶ Nota q̄ mior legē suo supiori nō p̄t iponere. Itē si p principē stat quo minus appellās expediat cām suā non imputatur appellanti. Item q l̄ras impetrat ante terminum l̄re non valent. Item fraus ⁊ dol⁹ nō debēt alicui imptiri. Idem.

B One memorie Mortuo o. de camera rectoris ecclesie de fañ. abbas. s. augustini cātuarieñ. primo p quosdam monachos postmoduz p seipm possessionē ipi⁹ ecclesie molestarz ⁊ cū postmodū p̄dcāz ecclesiā pacifice possedissz qdā laici ipm abbatē ⁊ monachos p violentiam de possessiōe eiecerūt: quā eccām archidiacon⁹ cātuarieñ. cepit postmodū possider̄ vñ abbas ⁊ monachi dictā possessionē petierūt sibi restitui cū fructib⁹ inde pceptis li. ɔte. iter mōachos ⁊ archi. testes fuerūt hinc inde pducti demū cā delata ē ad papā corā quo predicta ex pte abbatis fuerūt pposita pcurator̄ archidi. pposuit ex aduerso q̄ defuncta psona illius ecclesie. archi. tantū dat̄ eius custodia: imo archid. q de tpe fuerunt tā de iure cōi q̄ ɔsuetudie generali tā in illa ecclesia q̄ in aliis eiusdē diocesi illo iure sp usi fuerūt ⁊ ille o. noie ipius. archi. eandē eccāz possidebat qui ei pcurationē vnā ⁊. v. solidos ānis singul̄ exhibeat. hijs ⁊ aliis diligenter auditis. do. pa. p̄dcōs abbatē ⁊ mōachos in eū statū r̄ducēdos decernit in quo erāt tpe appellatōis facte ex verisimilibus ⁊ pbabilib⁹ cāis saluo iure pprietatis vtriq; pti cum fructibus medii tpis assignandis eisdē. Nota q̄ extra iudiciū p̄t appellari ⁊ ex verisilib⁹ ⁊ pbabilib⁹ cāis d3 appellatio iterponi Itē spoliati restitui debēt cū oi sua cā ⁊ fructib⁹ in pristinū statū. Idez

D Ilecti filii. Inter ep3 cātuariē. ⁊ monachos cātuar. eccē sup capella de lamech ɔtrouersia vertebat̄. monachi p cā illa miserūt ad se. ap. duos mōachos. i. ⁊. b. quos duos dict⁹ archieps post iter arreptū excōicauit. illi ɔq̄sti fuerūt dño pape. Cū aūt pl⁹ sit fcō q̄ ad se. ap. appellare. ⁊ illi ad se. ap. pp cāz illā veniētes itelligant puocasse ad eam Mādat pa. qbusdā quaten⁹ si ē ita dcūs. i. ⁊ b. denūcient excōicatōis vinculo nō teneri Nota q̄ aliud ē appellare fcō q̄ verbo p⁹ qd excōicatio lata ñ t3. Itē i cā sua qs iudex eē nō d3. Idem.

P Astoralis. Papa mādat alicui ne pcedat i cā remota apploe. q̄rebatur vtr̄ appellatō frustratoria tātū itelligat̄ ibi bita. Pa. ɔsiderās q̄ p appellatōem frustratoriū negociū ipediri nō dēat ēt si nō fuit ibi bita. Rñt q̄ ql3 puocatio itelligit̄ q̄ exp̄sse ñ idulget̄ a iure si appellās fuerit grauat⁹ iiuste grauamē p supiorē poterit emēdari.
¶ Uex. In. §. isto sic pōe casuz: aliqs appellauit a iudice suo sup aliquo certo articulo ⁊ sic ad tp̄s exēpt⁹ ē a iudice suo p app. q̄ tū ad cāz illā sup hoc poit̄ tal̄ qō. iudx exɔicauit aliquē ille appellauit ab ea tq̄ iiusta ⁊ i eo cāu appellauit in quo valuissz appellō si añ exɔicatōez fcā fuissz. q̄rit̄ vtr̄ iudx possit ipm denūciare exɔicatū ñ obstāte illa appellōe ⁊ vr̄ q̄ ñ possit eo q̄ p app. iterpositā videat̄ exɔicantis iurisditio dormitasse ⁊ sic exēpt⁹ ex eo q̄tū ad cāz illā. itē q̄rit̄ vtr̄ exɔicato possit ad tps subtrahi eccāstica bñficia. Ad primā q. rñt pa. q̄ exɔicatio trahit secū suā executōem ⁊ exɔicat⁹ āpli⁹ ñ ligat̄ p ɔnūciatōem ⁊ iō p̄t iudex ipsuz exɔicatuz denūciare ut ab aliis euitet̄. Ad scd3 respōdit q̄ puēt⁹ eccāstici illi merito subtrahūt̄ cui ɔi eccē ɔnegat̄. No. q̄ ois appellatō itelligit̄ r̄mota q̄ i iur̄ scripta nō ē p r̄motōem app. ⁊ sic ē ar. q̄ oia itelligūt̄ phita q̄ nō sūt expresse ɔcessa. item p appellationē ltia3 eximit̄ qs a iudice suo ad tēp⁹ q̄tū ad illā cām. item excōicatio secū trahit executōe3. itē applō non

ipedit denūciatōem. Itē excōicati priuandi sunt bñficio ecclie dū i excōicatōe sūt. idē

S Ollicitudinem

Duo litigabant coram epo suo: alter eoꝝ appellauit ad sedem apostolicā eps illū reputans ꝯtumacem excōmunicauit eundem ille coram archiepo suo petit sibi iusticiā fieri de epo q p appellatōeꝫ ltiam excōmunicauit eundem ⁊ petiit se restitui in pristinum statum in quo fuerit tpe appellatōis denunciari videlꝫ absolutum ꝑtestans ꝙ appellationi non renūciabat: sed ꝑseq volebat eandem. pmo querit̃ vtꝝ metropolitanꝰ cognoscere valeat de huiusmōi qōe: ⁊ si archieps illū appellasse legittime inuenerit iterum queritur. vtꝝ ipm denūciare valeat absolutū. Tertio quesitū fuit vtꝝ si eps appellauerit ab archiepo ne illuꝫ absoluat appellationi sit huiusmōi deferēdū. Ad hoc rñdet papa: ꝙ sicut metropolitanus non vaꝫl cognoscere de appellatōe facta ad papam: ita non potest cognoscere de hiis que post appellationem fuerūt innouata: dummodo nō possit cognosci de illis: nisi de appellatiōe cognoscatur vel de his que cām ipam contigūt ⁊ tunc si metropolitanus vellet de hiis q̄ caꝫ ipam ꝯtingunt cognoscere eps possꝫ appellare: ⁊ sic soluitur tertia questio: quia ad officium illius qui de appellatione cognoscit ptīꝫ corrigere que post appellatōem fuerunt innouata soluit postmodum secūdum articulum Si vero notorium esset ꝙ mandatū epi fuit iniustum cuꝫ non tenebatur subditus obedire: ⁊ ita per ꝯsequentiam appareat illū iuste appellasse: potest archieps declarare subditum irrationabiliter fuisse excommunicatuꝫ Ultimo veram dat solutionem ad primam qōem: dicens cū excōmunicatꝰ q appellauerit iuxta ꝓscriptam formam coraꝫ archiepo ꝯtra epm deponit qōem metropolitanus potest ꝯgnoscere de hmōi qōne cū ipe ꝑ hoc tacite renunciare appellationi videatur. sed si verbo vel fcō ꝑtestat̃ se velle ꝑseq appellationē tanꝙ aduersa petens ⁊ sibi ꝯtrarius nō ē audiendus. ¶ Nota ad quem ptinet ꝯgnoscere de hiis que cām appellatōis ꝯtingunt. Item ad quem ptinet principale ⁊ accessorium. Item ille pt appellare cuius interest hic interest episcopi: archiepiscopus de hoc cognoscat. Item iniusto mandato nō ē obediendum. Item tacite renunciat quis appellatōi Itē qui ꝯtraria repetit nō ē audiēdꝰ. Idē

D Ilectis filiis. Eps altisiodorēsis quēdā ꝓsbr̄m domus faciebat in vincul. ſ detineri: ꝑ eo ꝙ bona quedam ipiꝰ ecclesie que furtiue subtraxerat restituer̄ denegabat iurisdictiōem plenariā obtinebat decanꝰ altiosodoreñ dicēs eccām ipm ⁊ dictum ꝓsbyteꝝ ad suā iurisditōem spectare monuit epꝫ ut ei dictū ꝓsbr̄ꝫ restitueret. eps timēs ne decanus aliquid in suū ꝑiudiciū attemptaret: ad metropolitanā sedem appellauit: sꝫ decanus appellationi non deferēs ꝑtulit interdictum: ut epo in ciuitate ꝑsente a diuinis in ecclesia altisiodorensi cessaret̃ post hoc in termino appellatōi ꝑfixo: ptes ꝯpuerūt in ꝑsentia official' archiepi ſenoñ. decanꝰ allegauit ꝙ appellatōi epi iō nō duxerat deferendum quia ꝓsbr̄ adhuc in vincul' tenebatur ad se. ap. appellauit: official' nō obstante appellatione irritum nunciauit interdictum post appellationē epi a decāo ꝑmulgatū pꝰ hoc qꝛ decanus impediebat diuinum officiū in ecclesia celebrari. eps ipm excōmunicauit ⁊ ꝑ archiepm suū fecit excōmunicatū nunciari: sꝫ canonici ſenoñ. dcanū nō vitabāt sup his orta qōe iter epm ⁊ decanū ꝓcuratores vtriusqꝫ ptis ad se. ap. accesserūt hec ⁊ alia corā domino pa. ꝓposita fuerunt. papa ex aiato intellexit negō ꝙ eps diuersos modos expſsit ſm quos patus fuit iusticiam exhibere decano sup captōe ꝓsbyteri appellās ad metropolitanum decanus postea non potuit ferre sniam interdicti: ⁊ ideo papa sniam illam decernit irritam ⁊ inanem post appellatōem legittimā ꝑmulgatam eo non obstāte ꝙ decanus quasi variando proposuit ꝙ antequam episcopus appellasset tulit sententiam interdicti cuius affectuꝫ duxerat suspēdendum cuꝫ ⁊ si hoc veꝝ fuisset appellatōe

interposita pcedere non debuit ad sniam ex equendam ⁊ pcessu3 officialis pnũciauit temerarium: qui post appellationem a decão interpositam decernit sniam interdicti irritã ⁊ inanem quia appellatõ ad sedem aposto. interposita nihil debuit innouari.

¶ Preterea snia epi pmulgata in decanu3 prima facie videbatur recte lata cum per officialem phibitum ess3 ne seruaretur in eccã interdictum ⁊ decanus officiu3 impediebat tamen quia per appellationem a decano interpositam ad papam cui officialis duxeãt deferendum apostolos ɔcedendo non solum principale negocium sed etiam accessoria ꝺferebantur ad sedem aposto sniam epi latã post appellationem decernit papa irrita3 ⁊ inanẽ. In fine l3 archiepus decanum denũciauerat euitandum: tamen canonicos zenonensꝭ qui saniori ducti ɔsilio ɔmunicauerunt eidem inculpabiles iudicauit qui potius voluerunt deferre appellationi facte ad papa3 ꝙ denuntiatõi facte ab archiepo. ¶ Nota ꝗ snia lata post ltiam appellatõem nõ tenet Item post appellatõem non est mandanda executioni. Item appellatõe pendente nihil ẽ innouandũ. Itẽ eo ipo ꝗ qs ɔcedit aplos desert appellationi. Item p appellatõem legittimã ⁊ principale ⁊ accessorium ad supiorem deferunt. Itẽ applõi deferẽdũ ẽ potiꝰ: ꝙ denũtiatiationi excõicationis. Item nõ teneoꝛ vitare excõmunicatum post legittima3 appellationem. Idem.

Ut nostrum Casũ huiꝰ decretalis habes ifra ut ecclesiastica beneficia legitur ista cum illa. Idem.

Oblate Inter ecclesiam de sambro ex vna parte ⁊ ecclesiam de riue cornedario ex alia coram delegatis iudicibus questio vertebatur lata fuit snia p ecclesia de sambro: a qua snia fuit ad sedem apostolicam appellatum ex parte ecclesie de riuo cornedario: nec ad psecutõem appellatõis fuit terminus assignatus. plebanus de sambro sup obſuãda sentẽtia: sicut rõnabilr lata erat lrãs impetrauit: ps altera postmodũ sup snia infirmãda ad alios iudices lrãs impetrauit: nulla de prioribus in posterioribus lrĩs habita mentione dubitabatur vtꝝ priores iudices vel posteriores de questõe illa ɔgnoscere debeant. Consultus papa respondet quãuis appellãti ltie a snia indulgeatur annꝰ a lege ⁊ ex iusta causa biennium: tamen huiusmõi terminus potest restringi: non solum a iudice a quo appellatur verum etiam ab appellante: cum ideo constitutum sit: non ut terminus ipe ꝑueniri non possit: sed ne valeat prorogari. distinguit papa in quo casu littere ipetrentur si terminus prefigitur ab appellãte vel iudici appellatõi psequendo si appellãs tacito de illo termĩo lrãs impetrauit huiusmodi lre tanꝗ veritate tacita impetrate non valent: si vero non sit aliquis terminus ab appellante vel iudice pfixus ps appellata infra terminũ ɔstitutũ a lege: poterit ɔmissionis lrãs impetrare: dũmodo nimium nõ festinet ut appellantem in ɔmissione supplãtet ⁊ eaꝝ auctoritate poterit iudex in appellatõis cã pcedere: ita ut si appellans voluerit in causa pcedere: oportebat eam agere sub iudice sic obtento nisi possit eum legittie recusare: ꝗ si appellãs agere voluerit: appellatus nihilominus poterit psequi cãm ipa3 ⁊ si iudex appellatõis viderit ex dilatõe piculũ iminerꝭ: poterit ꝺ cã ɔgnoscerꝭ neutro ẽt psequente appellatõem: ut periculum euitet puta si appelletur a snia sup ɔfirmatione alicuius electionis: ⁊ vtraqꝫ ps velit esse ad annum differre psecutionem appellationis debet enim tunc iudex terminu3 moderari: ne gregi dominico diu desit cura pastoris. his ergo consideratis responsu3 est questiõi istorum iudicum videl3 ꝗ p posteriores non derogatur prioribus litteris legittime impetratis per quas poterunt primi iudices pcedere ad infirmandam snia3 preuia rõe. ¶ Nota ꝗ appellãs habet annum ad psequendã appellatõem ⁊ ex iusta cã biennium. Item terminus talis annꝰ. s. potest abreuiari a iudice vel ab appellaute. itẽ nemo d3 ꝑuenire in appellatione appellantẽ nimiũ festinãtez.

Ité terminū statutū a iudice vel ab appellā te neutra ps pōt preuenire. Ité iudex appel latiōis pōt psequi cām appel. si piculuʒ imi neat neutra pte ipsam pseq volēte. Idem.

Pertuas Appelatuʒ est a snia diffi nitiua vel saltē post publicatiōem testiū. Queritur vtrū illi q de appellatione coguoscūt pñt cām sibi cōmissaʒ termiare si altera partiū eorum se conspectui noluerit p sentare. Respōdet pa. ꝙ cū lis fuerit coram primis iudicibus ↄtestata poterūt iudices delegati cum eis de meritis cause cōstiterit negociū terminare: si altera pars citata per contumaciā se absentet. Nota ꝙ nec in cau sa pricipali nec in cā appellatiōis pcedēdū est contra absentē nisi contumaciter se absen tet. Idem.

Ut debitus. Quia frequē ter maliciose appella bat et in grauamē alterius partis et in dero gationē iudicis voluit cōciliū nisi iudicibus honor debitus deferat et cōsulat litigatori bus sup laboribus et expensis: statuit vt si quis corā idoneo iudice conenit aduersariū suū ille ad superiorē ante sniam nō appellet absqʒ cā rōnabili allgata corā iudice a quo appellare intēdit: sed corā illo snā iusticiā p sequat nō obstāte si dixerit ꝙ ad supiorem p cā illa nunciū destinauerit aut lras ipetra uerit ab eodē que nōdū fuerūt iudici dlega to assignate: si vero putauerit appellādū ex cā rōnabili corā iudice illā expōat talē vidlʒ que si foret pbata ltima putaretur: postmo dū superior de appellatiōe cognoscat: et si cō stiterit minus rationabiliter appellatū aliū remittat ad illū a quo appellauit etiam sup in expēsis alteri parti ↄdemnet eūdem. si vō appellatio legitima fuerit in cā pcedat: sal uis cōstitutiōibus de maioribus cāis ad se. apo. pferēdis. Nota ꝙ ante sniaʒ nullus dʒ appellare nisi grauetur et cā assignata coraʒ iudice a quo appellat. ité nō valet nūciū mi sisse vł lras hēre que nōdū sūt delegato assi gnate. Ité qui minus legitie appellat remit titur ad illū a quo appellauit et in expēsis al teri parti cōdemnatur. Idem.

Cum cessante. Si iudex delegatus aut etiā or dinarius aliquid cōminando vel etiā interloqnēdo ptulerit quo alter litigan tium grauaretur quo executiōi mādato. si a tali cōminatiōe vel interlocutōe fuerit appel latū et iudex sano vsus consilio illud reuoca uerit libere in cā procedat nō obstāte appel latiōe dūmō nō sit ex alia legitima cā suspe ctus ne friuolis occasionibus negociū retar detur qz cessante cā cessare debet effectus.

Cum speciali. Idem. Per illā cōstitutionem sacro approbante cōcilio infra de sen. ex. puisum fuit ne prelati aliquē excōica rent nisi cōpetenti monitiōe pmissa p quā cō stitutōem puidit ↄsiliū subditis. p istā vult puidere prelatis ne subditus cōmonit⁹ fru stratorie recusatiōis vel appellatiōis obten tu declinare possit monētis examen. statuit vt si allegauerit iudicē habere suspectū corā illo cām iuste recusationis assignet: et ipse cū aduersario: vel si aduersariū nō habeat cuʒ iudice arbitros cōiter eligat: aut si non pote runt concordare vterqʒ suum arbitrū eligat qui de suspitione cognoscant: et si concorda re nequiuerint aduocēt tertiū vt quod duo decernunt obtineat firmitatem et auctorita te h⁹ decreti sciant se ad hoc teneri i virtute obedientie sub obtestatione diuini iudicii. Causa vero suspitionis infra terminū a iudi ce pfigenduʒ non pbata. iudex in cā pcedat sed si causa suspitōis pbet iudex recusatus negocium cōmittat persone idonee de assen su recusatoris ne illum valeat postea recusa re: vel si magis viderit expedire ad supiorē negociū remittat.

Porro. Si vero subditus ↄmonitus a plato appellauerit si eius excessus euiden tia rei vel ipius ↄfessiōe vel alio mō legitio fuerit manifestus appellatōi nō deferatur cū appellatōis remedium nō fuerit institutū ad defensionem iniquitatis: sed ad psidium in nocētie. si vero dubius sit excessus appellās cām pbabilē appellatiōis corā iudice pro

põat talẽ q̃ si eẽt pbata legitima foret: ⁊ tũc si appellãs habuerit aduersariũ ifra trieniũ a iudice moderandũ ẽm locorũ distantiã et tẽpore qualitatẽ appellatiõis cãm ꝓsequat̃ quã si nõ fuerit ꝓsecutus extunc nõ obstante appellatione iudex in causa procedat si vero nullũ habuerit aduersariũ: cũ iudex ex officio suo ad famã vel clamorẽ ꝓcesserit superior appellationis causa ꝓbata suũ officium exequatur: sed in probatiõe appellationis defecerit ad eũ a quo appellauit remittatur hanc cõstitutionem ⁊ illã sacro approbante nõ vult cõciliũ ad regulares extendi cõtra suas obseruãtias speciales. ¶ Nota ↄstitutiõem istã intelligẽdã in ordinario. Itẽ ordinarius põt recusari iusta cã assignata. Itẽ cã suspitiõis ꝓbata cãm cõmittit quod nõ põt delegatus. Itẽ cãm cõmittere dꝫ de assensu recusatoris. itẽ si excessus notorius ẽ nõ admittit̃ appellatio. itẽ q appellat iustã cãm dꝫ allegare. Itẽ iudex põt terminũ appellationis moderari. itẽ q nõ ꝓbat cãm appellatõis remitti dꝫ ad eũ a quo appellauit Itẽ regulares nõ appellãt cõtra suas obseruãtias. Honorius. iij.

CUm causam. Inter abbatẽ ⁊ cõuentũ de valle sci ioãnis ex pte vna priorẽ ⁊ cõuentũ de nouo loco ex altera sup quadã ecclesia q̃ vertebatur que cõmissa fuit iudicibus delegatis: iudices vices suas quibusdã iudicibus cõmiserũt sed nõ taliter corã istis subdelegatis petijt procurator canonicoꝝ inducias ad ꝓponẽdas exceptiões dilatorias dũ ista ꝓponerentur aduocatus ipsius duct⁹ errore interrogatus respondit q̄ ecclesia de nouo loco ecclesiam de qua questio erat. xl. ãnis possederat pacifice ⁊ ãplius: sꝫ ꝓcurator ↄfessionẽ aduocati reuocauit eadẽ die: cũ ipsius ↄfessio sue petitiõi cõtraria videbatur ne per illã confessionẽ sibi possit preiudiciũ generari ꝑ eo q̄ exceptiões dilatorie ante litẽ ↄtestatã sunt ꝓponẽde. iudices delegati credẽtes ꝑ hãc ↄfessionẽ litẽ cõtesta. fuisse testes quosdã ptis alterius receperũt: qbus receptis examiatione quorũdã testiũ cõmiserũt qui receperũt quosdã testes monachorũ. Iudices delegati talẽ receptionẽ non approbauerũt cũ de iure nõ valeret ꝑpter que grauamia ꝓcurator canonicoꝝ sedẽ apo. appellauit. cã delata fuit ptibus datus auditor corã quo ꝓcurator canonicoꝝ predicta oia ꝓposuit petẽs ꝓcessũ predictoꝝ iudicuꝫ irritũ nũciari: ps altera instanter petebat ꝓcessũ predictoꝝ iudicũ approbari: ⁊ causaꝫ ipam que multo tẽpe durauerat termiari: papa his ⁊ aliis intellectis qꝛ sibi nõ ↄstitit de predictis. Mãdat qbusdã quaten⁹ si dicti prior ⁊ canonici ꝓbauerint q̄ ꝑ ꝓcuratorẽ ipoꝝ aduocati ↄfessio eadẽ die extitit reuocata: qꝛ sic ꝑ ↄsequẽs apparꝫ q̄ lis ↄtestata nõ fuit. vel si ↄstiterit q̄ iudices delegati approbauerit testes receptos a subdelegatis ꝓ delegatoꝝ suoꝝ cuꝫ delegatus ab alio q̃ a pncipe cãm alii delegare nõ possit: qcqd factũ est post appel. predictã denũciet irritum ⁊ inane dũmõ hec in appellatõis cã fuerint expressa. ¶ No. q̄ ↄfessio aduocati ꝓiudicat pti sue nisi eodẽ die reuocet̃. Itẽ ꝑ idire ctã rñsionẽ vr̃ lis ↄtest. itẽ subdelegatus aliis cãm subdelegare nõ põt sꝫ solus delegatus a principe põt cãm alij subdelegare. itẽ ꝓcessus habitus lit. nõ ↄte. nullus ẽ. itẽ cãe ꝑ quas appellat̃ sunt exprimẽde i ipsa appellatiõe ⁊ ꝑpter illas appellãdum est. Idem.

DIlecto filio. D. pbr̃ obtinit lr̃as a do. papa sup receptõe sua i salamãtia ecclesia ad quosdã executores: corã qbus fuit ex pte capli salamãtini ꝓpositũ q̄ cũ in salamantia eccl̃ia: certus esset canonicoꝝ numerus iuramẽto firmat⁹: de quo i lr̃is directis ad eos mẽtio nõ fiebat nõ debebat ꝑ eas ꝓcedere ↄtra capitulũ salamantinũ: ⁊ ne secus facerẽt: sedẽ apo. appellauit. Sꝫ executores huius appellatiõe ↄtepta tulerũt excõicatõis sniam in epm ⁊ salamantinũ capitulũ vnde tã procurator capituli q̃ dict⁹ sacerdos ad sedẽ apo. accesserũt corã auditore cõcesso p̃dicta oia ex pte capl̃i allegata fuerũt vn̄ petebat ꝓcurator capl̃i p̃dictã sniaꝫ irritaꝫ nũciari: ⁊ ↄpesci pbr̃ a molestatiõe: sacerdos

corã auditore ↄfessus fuit qd̃ in eccl'ia sala mãtina certus erat canonicoꝝ numer⁹ insti tutus: sed q: lꝫ p ↄfessionẽ pbr̃i ↄstiterit sala mãtinã ecclesiam certũ canonicoꝝ numeꝝ ha buisse iuramẽto firmatũ ⁊ hmõi exceptiõem corã executoribus fuisse ꝓpositã ⁊ ꝙ ap pellatũ extitit ab eisdẽ: tñ q: nõ ↄstitit pape ꝙ propter hmõi exceptiõem nõ admissã vel aliã legitimã fuerit appellatũ. Mãdat pa pa quibusdam iudicibus: quatenus si ↄstite rit exceptionem pręfatam de certo canoni coruꝫ numero iuramento firmato vel alias exceptiões ltimas fuisse ꝓpositas corã exe cutoribus p̃dictis: nec admissas ⁊ iõ ptẽ ca pituli appellasse pcessuꝫ ipoꝝ executoꝝ d̃ nũciẽt irritũ ⁊ inanẽ. ¶ Nota exceptionẽ de certo canonicoꝝ numero iuramẽto firmato ltimaꝫ esse. itẽ exigitur ꝙ ꝑpter exceptionẽ ꝓpositã ltimã sit appellatũ nec fuit admissa ⁊ tũc valet appellatio. itẽ nõ sufficit ꝓpone re exceptiõem legitimã nisi ꝑpter eã non ad missam fuerit appellatum. Idem.

Nicolao Abbas ⁊ ↄuẽ tus monasterii sã cte marie litigabãt cũ nicolao mi lite sup quibusdã questionibus: mõachi ap pellauerunt ad se. apo. ⁊ appellatiõi sue ter minũ p̃fixerũt: ꝑpter qd̃ tã miles q̃ ꝓcura catoꝝ mõachoꝝ ad curiã accesserunt: dat⁹ fuit eis auditor in cuius p̃ntia ꝓposuit idẽ miles ꝙ cũ ꝓcurator monachoꝝ nõ nisi ad ĩpetrãdũ ↄtradicẽdũ fuerit istitut⁹ sufficiẽ tẽ ad cãm tractãdã nõ miserat eo ipam ꝑso naliter ꝓsequẽte: vñ petebat eos sibi ↄdẽna ri in expẽsis tanq̃ ↄtuaces: vñ mãdat pa. q busdã quaten⁹ si ↄstiterit abbatẽ ⁊ mõachoĩ appellõi sue terminũ p̃fixisse: q: sufficiẽtem ꝓcuratorẽ ad ꝓsequẽdã cãm eadẽ non mise rint ipso milite eã ꝑsonaliter ꝓsequẽte mona chos ↄdẽnẽt ad restituẽdas expẽsas a tẽpe appel. factas militi memorato. No. ꝙ ille appellat si terminũ p̃fixit sue appellatõi ⁊ iudice vl' ab adv̑sario appello fuerit appro bata tenet mitter ꝓcuratorẽ sufficiẽteꝫ ad to tã cãm: alias i expensis ↄdẽnabitur altera p te eã ꝓsequente vt hic dicitur. q a o p

Quãno bis. Inter. r. tu torẽ filioꝝ. b. ciuis tuscañ. ex vna pte ⁊. f. p se. ⁊. p. tu toris filii. b. ex altera sup quadã sũma pecu nie corã iudice tuscão qd̃ vertebat. itẽ iudex ꝓ eodẽ ⁊ diffinitiuã tulit sñiam a qua sñia fuit appellatũ que bis p iudices delegatos fuit cõfirmata ⁊ iterũ tertio fuit appellatuꝫ ⁊ cõfessio facta: tandẽ ad papã delata ẽ qd̃ an auditor sup hoc datus interlocutus fuit ptẽ alterã nõ potuisse tertio appellare. Mã dat pa. tertio iudici appellatiõis q: i cã illa vlterius nõ procedat. Nota ꝙ tertio nõ ẽ ap pellãdũ a diffinitiua sñia. Idem.

Dilecti filii. Inter ↄuentuꝫ ⁊ priorẽ de lacu rubeo ⁊. f. militẽ corã magistro. a. ex de legatiõe ordinarii qd̃ vertebat. idẽ miles obi turicẽ. archiepm appellauit. tãdem ptes cõ paruerũt in presentia officialis archiepi obi turicẽ. corã quo ex pte prioris fuit excipien do ꝓpositũ: ꝙ cũ omisso diocesis epo fuissꝫ ad archiepm appellatũ ad quẽ gradati de buit appellari in cã ipa ꝓcedere nõ debebat Sed q: officialis hãc exceptiõem admitter̃ denegauit prior ad se. apo. appellauit: sꝫ of ficialis nõ obstãte appel. tulit sñiam suspen sionis ⁊ interdicti in priorẽ ⁊ cõuentũ p̃di ctos. Mãdat pa. quibusdã quaten⁹ sñias il las post hmõi appellatiõem ꝓmulgatas de nũcient nullas esse. ¶ Nota ꝙ gradati ẽ ap pellãdũ nullo medio omisso nisi quis ad pa pã voluerit appellare. Gregorius. ix.

Ex parte Quedam mulier nomie filioꝝ suoꝝ ĩpetrauit lrãs ↄtra q̃n dã aliã mulierẽ. m. noie filioꝝ eiusdeꝫ super quibusdã terris ad quosdã iudices delega tos: corã quibus dicta. m. excipiẽdo ꝓposu it ꝙ cũ res de quibus in iudicio litigabatur ⁊ predicti filii sub potestate ac tutelã ipsius non essent cũ iã ad secũda vota transisset su per his respõdere nullatenus tenebat̃ idem noie filiorũ suoꝝ quoꝝ deserat eẽ tutrix: et q: iudices hãc exceptiõem nõ admittebant sed rñspondere compellebant eandẽ: ipsa se

dem ap. appellauit. vnde mādat papa quatenus si est ita reuocato in irritū quicqd p⁹ appellationē iudices innuerint attēptatū: audiant postmodū hinc inde ꝓposita. ¶ Nota ꝙ quācito mater tutrix filioꝝ suoꝝ ad secūda vota transit finitur tutela nec pōt ꝑ illis postea ꝯueniri. Idem.

Intimasti Papa mandat in quisitionē fieri cōtra quosdā hospitalarios facta inqsitione inquisitores ignorantib⁹ hospitalarijs transmiserūt relationē ad do. papā: nulla eis facta copia de inqsitiōis ꝓcessu. dicit pa. ꝙ nō recte ꝓcesserūt cū ſm leges quotiēs iudex dicit se velle referre negociū ad superiorē stati tenetur dare litigatoribus copiā exēplū ꝯsultatiōis. ¶ Nota ꝙ relatio nō dꝫ fieri ptibus ignorantibus. idem.

Significāte. Decan⁹ ⁊ capitulum magdunē. impetrarūt lrās contra epm aurelianenſ ad quosdā iudices sup eo videlꝫ quia dicebat capitulū carnifices nō deberꝫ vendere carnes alibi ꝙ in stallis decani ⁊ capituli magdunen. sup quo iure eps molestabat capitulū predictū ptibus ī ꝑsentia iudicis ꝯstitutis. datus fuit terminus de assensu ptium ad litigandū sup ipso negō pendente dilatione petebāt decanus ⁊ caplꝫ iplorando iudicis officiū vt cū eps post citatiōem: carnes vendi fecisset in stallis alijs ꝙ ꝑ ipm epm factū erat in statū pristinū reuocarent. Ex pte epi fuit ꝓpositū ꝙ cū lis nō fuerit ꝯtesta. sup negocio pncipali locū iudicis iploratio nō habebat: adiciebat isup ꝙ cū de ꝯsensu ptium ad litigandū termin⁹ certus dat⁹ esset: ⁊ quantū ad dieꝫ illā solutum fuissꝫ iudicis eorūdeꝫ. iudices dieꝫ datū nō poterant preuenire nisi id fieret de ꝯsensu partiū: nec audire parteꝫ aduersāꝫ ī tali iploratiōe. Et qꝛ sup his nō audiebāt epm se. apo. appellauit dictus eps ifra ānū nūciū suū ad appellationē ꝓsequēdā destiauit ⁊ ꝯtra inhibitiōem ipsius epi sup hoc ad quosdā iudices sibi certa rōe suspectos lrās ipetrauit ſꝫ noluit vti lrīs sic obtētis ⁊ sic ānus elapsus fuit: vnde eps aurelaneū. hec oīa significauit do. pape petēs ab ipso nō obstante lapsu āni se ad ꝓsecutionē appellatiōis admitti: vnde mandat papa iudicib⁹: quatenus si de hmōi ꝓhibitiōe ⁊ de appellatōe ex cāis premissis vel altera earū ꝯstiterit reuocato in pristinū statū quidqd post hmōi appellatiōem fuerit attēptatū: ꝓcedāt in negocio iuxta prioꝝ ꝯtinētiam lrarū. ¶ No. ꝙ pēdēte dilatiōe lite nō ꝯtest. officiū iudicis delegati locū nō hꝫ. itē pēdente dilatiōe iudicis officiū ꝯquiescit vt interi nihil facere possit sine ꝯsensu partium Itē ꝓcurator q excedit fines mādati nō preiudicat domio: ⁊ iō nō obstat lapsus anni.

Interposita Aliquis corā iudice ꝯstitutus cā ꝓbabili assignata ꝓpter quā nō tenebaſ rndere: qꝛ iudex eā nō admisit appellauit. qrit vtꝝ corā iudice appel. sufficit hoc ꝓbare. s. ꝙ cām ꝓbabilē allegauit corā iudice a quo appellauit nec fuit admissus. Rūt papa ꝙ hoc non sufficit nisi cām illā doceat eē verā nisi corā iferiore obtulit se ꝓbaturū ⁊ nō fuit: fuisset admissus ⁊ ꝓpter hoc appellauit.

¶ Eidem. Ecce aliqs appellauit lrie: dr hic ꝙ si appellatio nō recipiat a iudice nec ab aduersario approbet: licitū appellāti ꝓsequi cām ꝑ ꝓcuratorē ꝯstitutū ad ipetrādū ⁊ cōtradicendū tantū lꝫ ps aduersa ꝑ se vel ꝓcuratorē idoneū apud se. apo. iudicium recipere sit parata.

¶ Ille deniqꝫ. Aliqs appellauit ad supiorē corā illo ad quē appellauit petit remitti ad eū a quo appellauit: ps altera ꝯtradicit. qritur an dēat remitti ⁊ dr ꝙ nec nō obst. cōtradictiōe alterius ptis ſꝫ dꝫ condēnari i expēsis ltis aduersario quas eū ꝓpter hoc fecisse cōstiterit.

¶ Sane. Aliqs appellauit a grauamie corā iudice appel. r. paratus ē ꝓbare grauamē ꝓpter quod duxerat appellādū ps aduersa citata cōtumaciter se absentat. queritur qd sit iudici faciēdū. Respōdet papa ꝙ iudex potest super hoc ꝓcedere lite non ꝯtesta. lꝫ litis cōtesta. nōdū facta fuerit in articulo ap

pellatoris vel in ipso negocio principali: quia cum in casu illo iniquitas prioris iudicis arguatur principaliter non est rigor iuris requirendus ex quo causa perplexitatis possunt sequi. No. in primo rndet quod qui appellat a grauamine semper adiiciat in assignatione cause quod offerat se causam illam probaturum: et si de veritate cause constiterit quam exposuit non habebit necesse probare quod si non fecerit causam veram probare debebit Item in secundo rnso nota quod qui appellat et eius appellio a iudice vel ab aduersario approbetur sufficient ad totam causam procuratorem mittere debet: alioqui alteri parti causam prosequenti personaliter condemnabitur in expensis. Item pot quis remitti ad eum a quo appellauit contradicente parte aduersa sed illi aduersa in expensis condenabitur. item altera parte absente per contumaciam iudex appel. pot cognoscere de grauamine li. non conte. et sic a contrario parte vtraque presente contestatio litis fieri debet in huiusmodi exceptionibus. Idem.

Inquisitioni Cum plura negocia in vna commissione ponuntur minime se contigentia et clausula illa remota appellatione ponitur in medio literarum: respicit tantum precedentia nisi in fine commissionis clausula illa reiteretur. Idem.

Una sententia. Plures super aliqua causa ipsi communi conuenti sunt omnes: vnus illorum appellauit et obtinuit queritur an victoria ipsius ceteris prosit. Respondet papa quod victoria illius iuris communi ceteris prodest si communi iure iuuetur: et idem sit negocium et eadem sit causa defensionis. Nota quod res inter alios acta aliis prodest et sententia vnius prodest alii.

Si iustus Aliqis condemnatus est per sententiam diffinitiuam vel etiam interlocutoriam contra eum lata est ante sententiam: ille non audet appellare: queritur quid sit faciendum. Respondet papa si iustus metus excusat illum ita quod appellare non possit hoc ipso ad appellationis beneficium conuolasse reputatur dummodo infra decem dies exprimat causas appellationis coram iudice a quo appellare volebat: vel si eius copiam habere non potest in presentia bonorum virorum. Idem faciat super hoc protestatione premissa quod iusto metu appellare non audet et sic non currunt tempora infra que debuit appellare. No. quod iustus metus excusat ne tempus currat infra quod quilibet appellare tenetur protestatione super hoc facta: alias sine protestatione non sufficeret metus. Item ar. si per me non stat quo minus faciam quo debeo: mihi non imputatur premissa protestatione. Item per protestationem interrumpit prescriptio. x. dierum in hoc casu.

De clericis peregrinantis. Rubrica.

Celesti. iii.

Conquerente. Quidam presbyter. i. noie dni vellet ire ad curiam dni pape causa peregrinationis res suas et ecclie sue non posuit sub protectione dni pape. post iter arreptum quidam aduersarii sui res suas et ecclesie abstulerunt. vnde ille conquestus fuit do. pape Dicit papa licet pbr ille non posuit res suas et ecclesie sub protectione ipsius tamen hi qui ad ipsum accedunt cum rebus suis sub apostolica protectione debent esse securi: vnde mandat quibusdam: Quatenus quicquid eidem pbro post iter arreptum ad papam subtractum est vel ablatum faciant sibi restitui.

De confir. vti. vel inuti. Rubrica.

Alexan. tertius.

Si quis rei. Aliquis mouet questionem contra aliquem super re aliqua reus lite pendente impetrauit a sede apo. confirmationem rei litigiose: quesitum fuit an per hoc iudex supersedere debeat cause cognitione. respondetur quod eam non obstante de causa cognoscere debet et eam fine debito terminare: sed si rem pacifice possidebat quando confirmationem obtinuit non licet iudici postea de questione suborta cognoscere vel diffinire sine mandato apostolice sedis: et c. sequenti dicit de confirmationibus apostolice sedis: non licet alicui iudicare nisi ad hoc habeat mandatum: aut certum sit quod per falsam suggestionem sint elicite. Nota quod lite pendente

nō valet ꝯfirmatio vel priuilegiū obtentum super re litigiosa tacito ꝙ res fuerit in iudiciū īducta. Celesti. terti⁹

Bone memorie. La ta fuit sniā diffinitiua ꝑ ecclīa cōtra aduersariū ecclesie: ille infra decē dies appellauit. iudices nihilominus mādauerūt sniam executiōi appellans lr̄as impetrauit de reuocāda sniā: ecclesia pro qua lata erat sniā caute preueniēs appellantem: lr̄as confirmatiōis snie informatiōi ipetrauit in illa de appellatiōe habita mentiōe: quesitū fuit que littere preualerent, respōdet papa ꝙ lr̄e posteriores debent prioribus p̄iudiciū generare: ⁊ iudices debēt cognoscere de appellatiōe nō obstāte ꝯfirmatiōe obtēta veritate tacita sup re litigiosa: sed si diceret in lr̄is appellatiōis secūdo ipetratis nullis lr̄is veritati ⁊ iusticie preiudicātibus vel etiā sub alia forma verboꝝ: dūmodo de lr̄is ꝯfirmatōis nihil expsse diceret. rn̄t pa. ꝙ tūc tādiu littere ꝯfirmatiōis suū debēt hēre vigorē donec de iniqua sniā plenius cognoscat ꝑ secūdas litteras ⁊ in suspēso ꝯfirmatio remanebit.

¶ Nota ꝙ lite pēdēte de re litigiosa ꝯfirmatō ipetrata nō valet siue sit i pricipali cā siue i cā appellatiōis. Itē ꝯfirmatio ē in pēdenti donec ꝯfirmetur vel ifirmetur sniā. itē litterē generales nō reuocāt speciales. Inno. iii.

Cum dilecta Abbatissa ⁊ moniales cuiusdam monasterij volebant priuilegia sua innouare vnde cum ꝓpter viarū discrimina nō possent illa presentare domino pape: supplicauerūt eidem quatenus aliquibus personis discretis mādaret vt eoꝝ tenorem inspicerēt diligēter: ⁊ ipsū sub sigillis suis ad sedē apo. destinarēt vnde papa scripsit qbusdā epis⁹ ⁊ abbatib⁹ vt illa priuilegia ispicerēt diligēter ⁊ tenorē ipsoꝝ sb sigillis sibi suis fideliter destinarēt quod ⁊ factū fuit. papa viso tenore priuilegioꝝ dū vellet illa priuilegia facere inouari qdā canonici ꝓposuerūt id fieri nō debere: cū hildesemēs ecclīa in possessione subiectionis ipsius monasterij ꝑ C. annos ⁊ ampli⁹ extitisset: vnde ipse tunc priuilegia noluit innouare. Sed qbusdā mādauit vt ad locus idoneū accedētes vocatis q fuerint euocādi inquirerēt veritatē a qbus ps ꝑlerdeñ. ecclesie se. apo. appellauit: vnde postmodū abbatissa predicta petijt in tanto dicta priuilegia innouari. ¶ Ex aduerso fuit petitū vt cām ipam dn̄s papa cōmitteret aliqbus q testes reciperēt quos ꝓducere intēdebant esse priuilegia: ⁊ ad ꝓbādū prescriptiōem ltimam. dominus papa considerās ꝙ iure ciuili cautū est vt qn̄ periculū testiū timet etiā lite nō ꝯtest. testes valitudinarij ⁊ alij de quibus ex aliqua rōnabili cā timetur recipiātur eadē equitate ꝓuocatus priuilegia illa quasi nimima vetustate ꝯsumpta fecit innouari: ita tamē ꝙ ꝑ talē innouationē nullū ius monasterio acquiratur de nouo ꝫ antiquū conseruetur. Sed qꝛ p̄dictū monasteriū ad ius ⁊ ꝓprietatē ecclesie romane ꝑ priuilegiū predecess. suoꝝ nō scitur ptinere abbatissā p̄dictā noīe romane ecclie ꝯstituit ꝓcuratricē vt cū aduersus iura romāe ecclie nō nisi cētenaria currat p̄scriptio sup hec ⁊ aliis procuret q̄ in iudicio fiūt ꝓcurāda: ne ergo de statu monasterii diutius dubitet: Mādat iudici quatenus recipiat testes quos hildesemēsis ecclesia induxerit ad ꝓbādā iterruptiones: ⁊ si p̄scriptio ltia ꝓbata fuerit adiudicet subiectionē ipsius monasterii epō p̄dicto cū ꝯstet ipm in sua diocesi ꝯstitutū corrūpēdo priuilegiū inouatū nisi ex aduerso ꝓbata fuerit iterruptio: q̄ si ꝓbata fuerit: epō sup hoc silentiū iponat ⁊ ꝓnūciet mōasteriū ꝑpetua libertate gaudere priuilegio inouato resignādo. eidē. ¶ Nota ꝙ priuilegiū ⁊ instrumēta qn̄ sunt vetustatē quasi ꝯsumpta debēt innouari. Itē sicut testes ex cā li. nō cōtest. recipiuntur sic ⁊ priuilegia ⁊ instrumēta ex eadem cā innouantur. itē vbi ē eadem ratio ⁊ idem ius debet esse. Itē ꝑ innouationē nullū ius acquirit: sed antiquū ꝯseruat. itē priuilegiū inouatū ipendēti ē in hoc cāu sicut ꝯfirmatō

Dn ostrā. supra .e. hōe. idē Quidā canonici re

gulares impetrabant litteras ↄfirmatiōis sr administrationibus suis tacito ꝙ essent re gulares significatū fuit hoc dn̄o pape ex parte prepositi illoꝝ regulariū. dicit papa ꝙ regularibus persōis apostolica sedes ali qua nō ↄsueuit ↄfirmare: vnde mādat qbus dā quatenus ↄfirmationes a predictis regu laribus taliter īpetratas denūciēt irritas ꝛ i anes. ¶ Nota ꝙ regularibꝰ sua beneficia nō cōfirmātur. Idem.

P Orrecta Quidam regulares q prioratibus presunt impetrabant litteras cō firmationis super prioratibus suis quo ad iunxerint possidēdis. puenit hoc ad papā: dicit papa ꝙ nō credit hmōi litteras a sua cancellaria emanasse: vnde mandat illas q huiusmodi litteras ostēderint in quibus ad ministrationes prioratuū ↄfirmātur puniri tanꝗ falsarios. Si vero nō fiat mētio de re ligione ipsoꝝ illas denūciet nō valere tanꝗ veritate tacita īpetratas. Idem.

E Xaminata Inter nobilem matheū ꝛ quosdā alios milites de cāpania vertebat questio super iure p̄rona tus ecclie sancti angeli de qua sub certa for ma cōpromissum fuit in vice dom̄nū sabiū qui tulit arbitriū sup qōe predicta quod ab vtraq̧ parte fuit approbatum ꝛ ↄfirmatio obtenta fuit in forma cōi a. C. tandē orta q̄ stione sup ipso arbitrio delata est cā ad do minū papā innocētiū. ipse diligēter examia to negocio īuenit arbitriū pmulgatum fuisse ↄtra formā iuris ꝛ cōpromissi: vnde ipse ar bitriū illud decernit irritū ꝛ inane nō obstā te cōfirmatiōe. C. q ↄfirmauerat illud sicut pinde latū erat ꝛ ab vtraq̧ pte receptū. ¶ Nota ꝙ nō tenet snīa arbitri lata ↄtra for mā iuris. itē nec cōtra formā mādati. item fi nes diligenter seruādi sunt. itē snīa que non tenet nō pōt cōfirmari p cōfirmationē i for ma cōi obtentā. item quod nō tenet ratū nō pōt haberi p consensū ptiū. Hono. iii.

V Enerabiles In ter ar chiepiscopum nichosienen. ꝛ suffraganeos eius ex vna pte ꝛ regē ꝛ barōes ꝛ alios nobi les regis cipri: sup quibusdā decimis qō or ta fuit. Sed mediāte albano episcopo tunc legato inter eos amicabilis compositio iter uenit. hoc adiecto i compositiōe ꝙ quācito p sedē apostolicā fuerit cōfirmata stati; de beat executioni mandari: postmodū papa illā cōfirmauit ꝛ ad maiorē securitatē tenor cōpositiōis insertus fuit in ipsa cōfirmatione. Ipse tamē nobiles ipā; ↄpositionē huar no lebāt sumētes occasionē ex eo videlicet ꝙ v bum cōfirmationis fm̄ stilū ecclesie romane precedit tenorem compositionis .i. in litte ris confirmationis premisit papa verba il la ↄpositionē factā p legatū ↄfirmamꝰ sicut sine prauitate facta ē ꝛ ex eo videlicet eam seruare nolebāt q̄ clausula illa cōsueta sicut sine prauitate facta est in litteris cōfirmatio nis cōtinetur: cū per hoc nō videbat simpli citer confirmata. Sed sub ↄditiōe videlicet si iuste lata esset ppter quod archiepiscopus ꝛ suffraganei eius significauerūt hoc domi no pape: vnde ipse mandat predictis nobili bus quatenus si predicta vera sunt compo sitionē illā adimplere pcurēt. ¶ Nota ꝙ cō positio amicabilis pōt fieri inter eccliam et laicos sup decimis: dū tamē auctoritas pa pe interueniat vt hic patet: alias nō credo ꝙ valeat citra cōfirmatiōem pape inter ecclesi am ꝛ laicos sed hic actū fuit inter ptes ꝛ ali quādo non valeret nisi papa confirmet com positionem. Itē nota ꝙ ex quo papa ex cer ta scientia cōpositionē vel transactionem cō firmet tenet ꝛ valet etiā si alias nō valeret.

T Ua nobis Qui dā cardi nalis legatus apostolice sedis in p tibus ↄstantinopolitanis ↄtulit quedā mona steria quibusdā aliis ecclesiis i temporalibꝰ ꝛ spiritualibus sup illis collatōibus ↄfirma tio apostolice sedis obtenta fuit in forma cō muni. Isti prelati quoꝝ ecclesie aliis collate fuerāt sumētes occasionē ex collationibus p̄ dicti legati ꝛ cōfirmationibꝰ apostolice sedis patriarche ↄstantinopolitano obedire recu

sant: ꝛ eidē in iuribus patriarchalib⁹ respō dere vnde patriarcha ↄstantinopolitan⁹ con questus fuit domino pape: super hoc scribit papa vniuersis prelatis diocesis constati nopolitaneñ. dicens quod ipse non vult iu ra que diocesanis debentur per huiusmōi collationes seu etiā ↄfirmatiões minui siue ledi: vnde mandat prelatis predictis: quate nus nō obstāte hmōi occasione friuola ipsi patriarche obedientiam ꝛ reuerentiā3 exhi bere procurent ꝛ ei de suis iusticijs integre respondere. ¶ Nota ꝙ legatus non pōt subij cere vnam ecclesiam alteri in preiudiciū di ocesani episcopi: nec papa ꝓpter huiusmōi confirmationes super hoc obtētas iuribus episcopalibus preiudicium generare.

¶ Liber tertius

De vita ꝛ honestate clericoꝝ. Rubrica.

Ut laici. In primis duobus ca pitulis patet casus.

Ut quisq3 Sta tutum est in cōcilio miaticeñ. ꝙ qui libet rector ecclesie habeat clericū secu3: qui cantet sibi epistolā ꝛ legat lectionē: ꝛ qui possit docere pueros ꝛ parrochianos suos monere vt mit tant filios suos ad adiscendā fidem. i. credo in deum quos ipse doceat diligenter. ¶ No ta ex hac decretali ꝙ duo ad minus debe rent esse in ecclesia.

Clericus si Casus Aliqs cle ricus qui nō ē in sacro gradu neq3 ꝓfessus aliquā religionē accepit vxorē ꝛ di misit tonsurā quesitū est in ↄcilio triburiceñ. quid sit de isto clerico faciēdum statuit con ciliū ꝙ vxorē retineat ꝛ iterū tondeat nec in vita sua eā dimittat. Lr̄a sequētis capi tuli per se patet. Alexander. iij.

Monasterio Quia clerici monasteria monialiū nimis freq̄n tabant: statuit lateranēse ↄciliū ꝙ sine mani festa ꝛ rationabili causa vlteri⁹ frequētare nō presumāt quod si fecerint ꝑ epm arceātur: si nō destiterit ab officio suspēdētur si laici fu erint excōicentur. Grego. ix.

Quoniam vt ait. Qz tot clerici in stituebātur in ecclesijs: quod hone ste de bonis ipsarū nō poterat cōmode sustē tari. Statuit gregorius. viij. vt fm̄ faculta tes ecclesiarū cōsideratis expensis certus nu merus clericorū statuatur in eis ꝛ bona cle ricorū veniant in cōi ꝛ in vna domo come dant ꝛ dormiant sub vno tecto: ꝛ si qui con tra istud statutū facere presūpserint ꝑ suspē sionē officij ꝛ beneficij ad hoc cōpellantur ꝛ etiā si opus fuerit grauius puniātur. Scdo dicit ꝙ si aliquis eoꝝ qui simul viuāt man⁹ violētas in sociū miserit. indulget papa pre latis eoꝝ potestatē absoluēdi eos ꝛ pniam i ponēdi: nisi forte atrocitas facti grauiorem penā exigat. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ fm̄ facultates ecclesiarū clerici sūt instituēdi in eis. Innocen. iij.

Cum ab oi. Quidā iu dices a se. apo stolica delegati faciebāt pactū cū litigātib⁹ sup deciā pte litis vel etiā alia fm̄ ↄsuetudinē loci more seculariū recipiētes de hoc pignora pro salario preter expensas vi ctualium nō cōsiderantes ꝙ ecclesiastici red ditus ad hoc sunt deputati vt inde honeste viuantt. peruenit hoc ad dominum papam vnde mandat vt de cetero ab huiusmodi in honestis exactionibus debeant abstinere: ꝛ gratis debeant litigantibus iudicium suum imptiri: eo non obstante ꝙ quidam dicebāt ꝙ illud faciebāt nomine assessorum cum nō liceat iustum iudicium vendere ꝛ venales sē tentie legibus secularibus improbentur. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ expense possint

peti a delegatis et hoc intelligitur quando p ficiscuntur extra domiciliū suū: cum expense hic non reprobentur. Item delegati quibus beneficia sua sufficiunt salarium accipere nō debent: et nihilominus ordinarij: sed gratis reddere debent iudicium. Item venalis sententie non valent: ita q͂ appellare non est necesse. Idem.

Deus qui Liuoneñses de nouo conuersi erant ad fidez datus fuit eis episcopus et quidam alij fratres ad predicādū euangelium: quia isti predicatores dissimilē habitum habebant murmurabantur et inter liuones scandaluz suscitabatur ex tali diuersitate scribit papa epō liuoneñ. et aliis fratribus dicēs ne ppter dissimilem habitum scādalum suscitetur inter illos quibus vnuz euangelium predicabant mandat eis vt omēs debeant se ɔformare in vnum regulare ppositum et honestum habitum quantuz spectat ad hoc officium: non obstante eo q͂ quidam eorum sunt monachi quidā vero regulares. ¶ Nota ex hac decretali q͂ q scandalum recediitur a iure et ab habitu regulari: sed istō fit ad tempus ex causa. Item in hijs q̄ spectant ad pfessiōes auctoritas pape intelligit accepta. secus dr̄ de iuramento.

Cum decorem

Quidam ludi qui dicūtur theatrabes fiebant in ecclesijs in quibus introducebantur monstra laruaruz ppter quos ludos honestas ecclesie deformabatur et presbyteri et diaconi in quibusdam festiuitatibus. s. sancti stephani. s. ioāmis et innocentum ludibria sua exercebant. mandat papa predcā ɔsuetudinem ludibrioꝝ immo potius corruptelam de predictis ecclesiis penitus extirpari: ne ppter huiusmodi turpitudinem honestas ecclesie inquinet. Idem.

Ut clericorum

In prima parte huius capituli statuit consilium: q͂ clerici mores et actus suos reforment in melius et viuāt caste et precipue in sacris ordibus ɔstituti ab illo vicio precauētes. pp quod ad ira dei venit in filios diffidentie. ¶ Secūdo dicit ne facilitas venie incentiuum tribuat delinquendi statuit ut q deph̄ensi fuerint incontinentie vicio laborare puniantur ſm canonicas sanctiones put plus vel min⁹ peccauerint: ut quos timor diuinus a malo non reuocat pena temporalis compescat: et si aliquis ppter hoc suspensus diuina presumpserit celebrare eccāsticis bñficiis spolietur et ēt p duplici culpa deponatur. prelati vero qui tales sustinuerint in suis iniquitatibus et precipue obtectu pecunie: vel alteri⁹ ɔmodi temporalis pari pena puniātur: illi vero qui matrimonio possunt vti ſm tenorem regionis sue si lapsi fuerint puniantur. ¶ Nota q͂ aliqui puniuntur: vt similia facere pertimescant. Itē qui plus peccat plus debet puniri. Item quos timor dei a malo non reuocat pena temporali puniantur. Item qui suspensus ab homine celebrat diuina debz deponi. Idem

A crapula Littera hui⁹ capituli per se patet

Clerici Casus planus ē hic enumerantur quedam a quibus clerici abstinere debent: cum illa sint contra honestatem clericorum. Hono. iii.

Ex lit teris. Casus. In terra comitis pōtini erāt quidā clerici qui poti⁹ intendebāt negocijs secularibus q̄ diuinis officijs. Isti volētes gaudere priuilegio clericali: nolebāt subiacere statutis patrie: sz qñ statuta illa p se faciebāt tanq̄ laici statutis illis se volebāt defēdere. Iste comes pontinus significauit hoc domino pape. vnde mandat papa episcopo ābiensi qualiter moneat illos clericos. Tertio et si se non correxerint et pretermissis officiis talibus negociationibus se immiscuerit non defendat eosdem quo minus de facultatibus suis subiaceant statutis patrie: dum talibus se implicant: quia ipso facto renunciauit priuilegio clericali.

¶ Ex hac decretali nota ꝙ vsqꝫ ad tertiaꝫ admonitionem gaudeant clerici priuilegio clericali. Item ipo facto renunciat quis suo priuilegio. Item clerici clericaliter viuentes in rebus ꝓpriis debent defendi ab eccā qđ ē bene notandum.

De cohitatione clericorum ⁊ mulierum. Rubrica.

INhibendū Clerici indifferenter retinebant secum mulieres etiam suspectas. statuit concilium Maguntineñ. vt clerici feminas secum non retineant: de quibus suspitio possit haberi: nec etiam illas quas canones ꝑmittāt. s. matrem amicam ⁊ sororem: quia instigante diabolo in illis quandoqꝫ scelus perpetratur: vel cum illis que cum eis morantur: sed si quam de his habent necessitatem ei lōge ab ecclesia necessaria ministrent. In fine dicit ꝙ nulla femina ad altare accedat vel ministret presbytero nec infra cācellos sedeat vel stet.

SI quisquam Si quis ð clero suspectus fuerit de aliqua femina crimine fornicationis admoneat. Tertio ⁊ si pᵒ primam secundam ⁊ tertiam commonitionem inuentus fuerit fabulari cuꝫ ea vel cōuersari excommunicetur. femina vero canonica pēa puniet. ¶ Nota ꝙ noie sacerdotis omnes inferiores intelliguntur. Item trina admonitio necessaria ē antequam contra aliquem procedatur. Item rōe communis efficitur mulier de foro eccē. Alex.

CLericos In sac. Casus. Clerici publice tenēt ꝯcubinas quesitū fuit an deberēt compelli abiurare illas: Respōdet papa ꝙ ñ vult illas ad eas dimittēdas compelli per iuramētum ne īstructa diabolico icidāt ī periurium redeūdo ad eas. sed per suspēsiōis ⁊ iterdicti dimittere ⁊ compellātur ita ꝙ de eis nulla mala suspitio possit haberi: ⁊ si ad eas redierit vel alias acceperint excommunicētur donec eas dimittāt vt eorum exemplo alii arceātur. ¶ Nota ꝙ ñ debet aliquis compelli ad aliquid abiurādum de quo presumptio sit icōtrarium. s. ꝙ nō seruetur iuramētum. Item aliquādo pēa impōitur alicui vt alii arceātur.

SIcut ad hec Ea sus. Clerici de archiepātu cātuarieñ ⁊ eiᵒ suffraganeis quatenᵒ clericos illos moneat: ut illas ꝯcubinas abiiciant a se ⁊ eas vlterius non admittāt ꝙ si facere ꝯtempserint ab ecclesiis suis eos suspendant vsqꝫ ad debitā satisfactionem: ⁊ si eas suspensi retinuerint ab eisdem ecclesiis ꝑpetuo remoueat.
¶ Nota hic ꝙ epi possunt dispensare cum publicis cōcubinariis si se corrigere voluerit cum de iure possint piuari. Idem.

SUper eo Quidam sacerdos habebat publice concubinam monitus a suo epo eam dimitterꝫ nolebat: ꝓpter quod episcopus eū ob officio suspendit. ipe appellauit ad sedem apostolicam. Eboracēsis archiepiscopus significauit hoc domino pape. Respondet papa si dictus sacerdos litteras impetrauerit que facti seriem non cōtineant littere non valebant. ¶ Nota hic ut littere appellationis vel que super aliquo negocio impetrantur valeant seriem facti continere debeant: alias tante veritate impetrate sunt. Idem.

SI autem Clerici lādonienses hēbant publice concubinas. quesiuit quasr ꝓcederēᵒ dēꝫ ꝯtra illos rñt dicēs. ꝙ ī qbus ꝯqꝫ ordibᵒ sūt ꝯstituti si admōiti scđo ⁊ tertō non dimiserint eas de cetero non admissuri ecclesiis vel eaꝝ portionibus ap. re. spoliare ꝓcuret officio nihilominus eo interdicto.
Lucius tertius.

Uestra dubitauit. Qui dā canones dicūt nullus audiat missam sacerdotis quem scit indubitanter habere ↄcubinam. Alij canones dicunt. non potest aliqs quantumcūq; pollutus diuina sacramenta polluere: sed indifferenter sunt recipiēda ab ipo: quesitum fuit a Lucio papa qualr ista que ↄtraria videbatur essent intelligenda. Respondz papa aliud ē crimen notorium: aliud ē crimen occultum. Notorium ē ď quo pśbyter canonice ↄdemnatus est in quo casu loquitur capitulum illud nullus audiat. ꝛc. occultum quod ab ecclesia tolleratur i quo casu loquitur. capitulum illud nō pōt aliqs q̄tumcunq; pollutus. Itē aliud ē notorium qđ nō diffitetur. pśbyter ꝛ aliud pene occultum quod ab ecclesia tolleratus. Sed aliud est abstinere amissis eorum qui occulti sunt ꝛ tollerantur ab ecclesia ut peccandi licentia ceteris auferatur: ꝛ ipi ad penitentiam ꝛuocentur: ꝛ hoc lʒ quia fit bono zelo: ꝛ non ex ↄtemptu ꝛ aliud est si amissis earundem q tollerantur aliqui abstineant ex eo q̄ in fornicatione iacēt q̄ non licet sine dubio a clericis q̄uis fornicariis: ex quo tollerantur licite diuina officia audiantur: nec habēt opis euidentiam: ꝛ alia recipiantur ecclesiastica sacramenta. ¶ Hoc solum colligitur hic. A notorio fornicatore non sunt recipienda diuina officia vel ecclesiastica sacramenta ab occultis fornicariis qui tollerant̄ ab ecclīis licite recipiuntur: nec sunt ↄtemnandi.

Honorius tertius.

Tuanos. Quidam clerici publice habent ↄcubinas quando interrogabātur ab epō suo negabāt se ↄcubinas esse: ꝛ ↄtra eos nō apparʒ accusator q̄rebāt vtꝝ credēdū sit testionio bonoꝝ viroꝝ iter quos hmōi clerici ↄuersant̄. Respondʒ papa q̄ si crimē eoꝝ ita publicū est ut merito dici possit notoriū: tūc nec testes nec accusator necessarij sunt cū ꝑficiari nō possit. si vero publicū ē: nō ex euidētia sʒ ex fama: tunc talia testimonia nō sufficerēt ad ↄdēnationē alicui⁹ quia testibus nō testimoniis ē iudicandum. sʒ si de illis talis habeatur suspitio q̄ scandalum generetur illis ē purgatio indicenda: quam si pstare noluerint: vel defecerint i prestando canonice puniant̄. Nota q̄ a testib⁹ credendū ē nō testioniis. Itē q deficit i purgōe punit̄ ꝛ tūc fama ꝑ veritate accipitur ꝑ sumptiue.

Idem.

A Nobis tua. Precipit papa epō pistoriēn. q̄ mulieres nō pmittat cū clīcis habitare nisi forte tales sint cū qb⁹ naturale fedꝰ nihil suspicari pmittat ut ē mr̄ soror amica.

Grego. ix.

Quesitum est. Clerici aliq ꝑlapsi sūt i fornicatiōe. q̄sitū fuit a pa. vtꝝ officiū eoꝝ sit audiēdū anteq̄ peniteāt. Rn̄dʒ pa. q̄ licʒ qlibʒ suspensus sit ꝑ mortali peccato quo ad se q̄tum ad alios suspensus nō ē: ꝛ iō non dʒ in officiis euitari nisi peccatū illud notoriū sit vel ꝑ sniam vel ↄfessionem in iure factaʒ vel per euidētiam facti que negari nō possit ¶ Nota ex hac decretali q̄ quilibet ꝑ mortali peccato suspensus est quo ad se. Itē notorium tribus mōis dr̄ ut pʒ.

De clericis ↄiugatis. Rubrica:

Alexander. tertius.

SI quis. Dr̄ hic q̄ si aliqs ifra sacros ordines vxorem acceperit eccāstica bñficia ↄmittere ↄpellat̄ ꝛ retineat. si vero in sacris ordinib⁹ acceperit vxoreʒ eā dimittat ꝛ pniam agant quod si noluerī per sniam suspensionis ꝛ ex causis compellatur.

Idem.

Sane ꝛ infra. Ama ↄiugati ad eccāstica bñficia promouebātur pcipit papa ne de cetero clericus ↄiugatus ad bñficia ꝛ eccāstica vel ad sacros ordines vel ad aliquā administrationē admittatur: nisi forte castitatem voueret perpetuam ꝛ qui vnam tantum: ꝛ virginem habuisset in vxorem.

Nota ꝯiugati c'erici beneficia non debẽt habere nisi castitate ꝑmissa. Idem.

Quod a te. Quidã clerici in minorib⁹ ꝯstituti accipiebant vxores dicentes ꝙ non poterant ꝯtinere. queritur vtrū debeant bñficia retinere. Respondꝫ papa ꝙ sunt beneficiis ecclesiasticis spoliandi: qꝛ carnalibus desideriis ⁊ diuinis officiis seruire non pñt: ꝑpter viduitatẽ ipoꝝ: verũtamẽ si ecclesiis illis in quibus intitulati fuerãt cũ ab ecclesiis illis fuerint sequestrati: bona illa restituãtur eisdem. Idem.

Sane Casus. Quidã sacerdotes ꝯtraxerunt nuptias que potius cõtubernia sunt dicenda: ꝑpter quod ecclesiis suis fuerunt spoliati. Queritur vtrū possit eps cũ talibus dispẽsare. rñdꝫ pa. ꝙ post pniam ⁊ vitam laudabilem pñt p epm ad officiũ suũ dispensatie restitui ⁊ eius executõem habere. Nota ꝙ eps potest dispensare cũ sacerdotibus: q contraxerunt nuptias dummõ illa fueat v go. Inno. iij.

Diuersis fallaciis. Quidã clerici contraxerũt matrimoniũ nihilominus beneficia ecclesiastica retinere ꝯtendũt. Queritur quid iuris sit. dicit papa cuꝫ ergo vir cogitet quomodo placere possit vxori: ⁊ ideo circa ea que dei sunt minus valeat cogitare: quia qñ in duo diuisus plenam non habeat potestatem. Mandat epo norincẽ. ꝙ hmõi clericos eccãsticis beneficiis debeat spoliare cum ecclesiasticaꝝ reꝝ substantia per tales soleat ꝑire: nisi ipe illis scienter cõtulerit beneficia: ⁊ tunc ideo p ipm: sed p suum supiorem spolietur beneficiis illis. Nota ꝙ cõiugati d iure beneficia eccãstica haber̃ nõ debẽt. Itẽ substãtia sepe perit p tales. vnde ad administratõem admitti nõ debẽt. Idem.

Cum olim Casus vacante anglonẽn. eccã canonici eiusdẽ cantorem tricaricẽn. in epm elegerũt: archiepsꝯ artherõtinus electionẽ illius examinãs ⁊ ꝑsonam: inuenit ꝙ pater eius sacerdos grecus fuit ⁊ iuxta morem grecoꝝ in minoribus ordinibus ꝯstitutus vxorem duxit ⁊ illa in sacerdotio suscepit eũdem dubitauit archieps vtrū electionem illam deberet confirmare. Consult⁹ pape respõdet ꝯsiderans ꝙ orientalis eccia non admisit votum continentie immo in minoribus ordinibus ꝯtrahere pñt: ⁊ in supioribus vti matrimonio contracto. Mandat pa. ꝙ si aliud non obstet illum confirmet: nisi ꝯsuetudo regionis repugnet p eo: ꝙ inter latios hmõi ꝯuersant̃. Nota ꝙ greci pñt ꝯtrahere in minorib⁹ ordibus ꝯstituti ⁊ in supiorib⁹ uti matrimonio. Item cõsuetudo cum scit ieligibilẽ q als ẽ eligibilis. Idem.

Iohannes nobis. Quidã nõie ioãnes ina colitatus ordie ꝯstitutus cõtraxit matrimoniũ cũ quadã muliere dimissa tonsura. eps loci ꝯpellebat eũ portare tonsuram clericalẽ: pp qd vxor scandalizabat̃ de ꝯsuetudine tamẽ loci clerici non compellebantur inuiti portare coronam. vnde iste Joannes ꝯquestus est domino pape. super hoc rescribit papa epo dicens ꝙ idem clericus etiam tonsuratus nõ potest priuilegio clericali gaudere. vnde mandat quatenus dictum ioannem super tonsuratione huiusmodi non molestet dummodo nullum beneficium ecclesiasticum recipiat ratione cuius debeat portar̃ tonsuraꝫ: quia huiusmodi tonsura redundaret in obprobrium ordinis clericalis cum ipsum oporteat negociis secularibus immiscer̃. Nota ꝙ clerici coniugati non debent compelli ad portandum tonsuram clericalẽ in scandalum vxorum dummodo beneficiũ ecclesiasticum non percipiant. Item tonsuãtus non potest priuilegio clericali gaudere. Idem

Cum decorem Dicitur hic ꝙ clerici vxorati: non debent admitti ad ecclesiasticas dignitates ⁊ si quas habent illas dimittant. quia sine scandalo ⁊ malo exemplo eas retinere non possunt: Hono. iij.

Ex parte tua. Quidam lrati de terra regimine angloꝝ habita ⁊ tōsura dimissis ducunt vxores. tamen ad hoc ut declinent iusiſditōem regine ⁊ eam defraudēt ditis obsequiis tonsuram resumūt. Jnsuper quidam alii recepta tōsura simil'r ɔtrahunt ⁊ eam deserunt ut excusari valeant a p̄dcis significauit hoc regina do. pa. ⁊ ipe respōdꝫ cum reddēda sunt cesari que cesaris sunt: ⁊ deo que sunt dei patienter sustinebit: si a talibus clericis iusticias suas exegerit sicut ab aliis coniugatis. ¶ Nota ꝙ qlibꝫ ius suum fuandū ē. Jtē clerici vxorati ɔmittūt priuilegiū clericale. Jdem.

Ut cōsultationi. Quidā ɔstitutus i minori etate tonsurā ⁊ coronaꝫ clericalē accepit postea factus fuit miles. querebatur an debeāt ɔpelli portare habituꝫ clericalē ⁊ respondetur ꝙ nō dꝫ ɔpelli.

¶ De clericis nō residentibus in ecclesia vl' p̄benda. Rub.

Non liceat. Casus. Statuit ɔcilium sardien. ꝙ nullus eps transeat ad aliā ciuitatem de alia ciuitate: quia causā quare fiat videtur manifeste. s. ambitio: ꝗ null'repitur: qui de maiori ciuitate transire velit ad minorem ¶ Et nota hic dubia in peiorem partem interp̄tari: ⁊ q crescit de minori ad maius crescere non decrescere. Leo quartus.

Ex gestis. Casus. Quidā p̄sbr̄ Cardialis tituli sancti marcelli p qnqꝫ annos defuit p̄rochiam suam ɔtra canones ⁊ quia admonitus redire noluit in sinodo priuatus fuit dignitate sua. ¶ Nota ꝙ plat'nō debet ecclesiam suaꝫ deliquere qd̄ q fecerit priuari dꝫ p sn̄iam.

Quia non. Quidaꝫ cupiditate ducti diuersas dignitates ⁊ plures p̄rochiales ecclesias ɔtra canones recipiunt qbus deseruire non possunt cuim etaꝫ vni ecclesie vix sufficere p̄nt statuit lateranēse concilium ꝙ istō de cetero nō fiat. sꝫ cū beneficiū eccāsticū ɔmitti debuerit tali cōmittat' psone q̄ i loco residere possit ⁊ p se officiū suū exercer' ⁊ q ɔtra hoc fecerit qd̄ accepit amittat: ⁊ ille q dedit ɔferēdi ptāte p illa vite priuet'. Nota ꝙ nullus pōt h̄re p'les dignitates vel plures p̄rochiales ecclesias. Jtē p seipm̄ dꝫ qs residere. i. fuire ⁊ nō p aliū. Jtē q indigno ɔfert beneficiū dꝫ priuari ptāte ɔferēdi beneficiū illud ⁊ indignus dꝫ remoueri. Alex. iii.

Relatum. Dictū ē i p̄cedēti ɔcilio ꝙ eccē vel b̄nficiū tali psone dꝫ ɔitti: q̄ p se curam ipius valeat exercer': sꝫ qdā affirmāt se hoc facere velle. sed illud efficer' cōtradicūt pueīt hoc ad pa. vn̄ mādat pa. archiep̄o ebo2aceñ. ꝙ cū v̄ba cū effectu sint accipiēda: si tales p̄ntati fuerit nō admittāt: ⁊ qui recepti sunt remoueant': nisi de licētia p̄latoꝝ suoꝝ fuerunt absentes; puta studio lr̄aꝝ vel p'lis honestis cāis. ⁊ si contra hoc appellauerunt eorum appellatio nō valebit ¶ Nota ꝙ ex p̄missione sua quis obligat'. Jtem verba cum effectu sunt accipiēda. Jtē nō debꝫ aliquis absentare se ab ecclesia sua sine licentia sui prelati: quantumcunqꝫ cām h̄eat honestā. Casus sequentis per se pꝫ. Jdē.

Conquerente. Quidam p̄resbyter r. nomine conquestus ē domino pape. ꝙ. g. clericus requirebat ab ipo xx. solidos annuatim p ecclesia sua de qua idem presbyter vix necessaria p̄cipere poterat dicens beneficium in eadeꝫ ecclesia sibi fuisse collatum cum alia beneficia sibi sufficientia obtineret. nec eidem ecclesie deseruiret Mandat papa. Quatenus si cōstiterit ꝙ dictus clericus habeat alia beneficia sufficiētia vel ꝙ ipi ecclesie non deseruiat dicto super beneficio ipo silentium imponatur. Nota ꝙ qui beneficiū sufficiens habet: sup alio non est audiendus. Jtem si nō deseruiat nihil p̄cipe debet. Jdem.

De cetero. Quidam epus quandoqz ducebat secū aliquos de canonicis eccē sue: alii subtrahebant illis qui cū epo erant quod cō sueuerāt pcipe de cōitate statuit papa ne ca nonicis illis qui in seruicio epi fuerint aliqd subtrahi debeat vl auferri: nisi forte victua lia: que dari absentibus nō ɔsueuerunt. No ta q dum quis ē in seruicio epi ,p pñte ꝛ ser uiente dz haberi: ꝛ sic fuire intelligit.

Celestinus tertius.

Ex parte. Decanus cu iusdā eccle trāstulit se ad ptes gallicanas ꝛ ibi p. x. an nos moram fecit: ita q non fuit reuersus ad ecclesiam suam: capitulū ipi⁹ ecclesie signifi cauit hoc domino pape. Respōdz papa di cēs q non vult ut ipa ecclesia decani officio defraudet. mandat capitulo ut scribant ei: q ad suam eccām reuertatur ꝛ ibi exerceat officium decani q si venire noluerit ad ter minū sibi datum dat eis licentiam decanuz alium eligendi. Nota q licet aliquis lon go tempe absens fuerit ab ecclesia sua: sp ci tād⁹ ē ut rdeat añq ipa priuet. Inno. iij.

Qualiter Archiepſ ragu sinus ab ecclesia sua recessit iam p quadrienniuz ex pectatus ꝛ reuocatus etiam p lras domini pape nec rdire voluit. Mādat papa caplo ragusino ut p⁹ mēsem a rceptōe lraꝝ aliam psonam idoneam sibi eligāt in pastorez nisi forsitan responsus sit. Nota q citandus ē qs anteq priuet eccā sua ꝛ degradet. huic vnus mēsis post primā citatōem. Idez.

Inter quatuor. Qui daz clerici patriarche ɔstātinopolitane sine li cētia ipius absentabāt se ab eccliis suis sine iusta ꝛ nccāria cā qsiuit pRiarcha qualr cuz illis eēz agēdū. Respōdz papa q expectet il los ɔgruo tpe fm q ei videbat ꝛ nisi rdierit ad terminū eis pfixū pñt priuari eccliis suis dūmō nō sint iusto ipedimēto deteti. Item nota q sine lnia plati clici a suis ecclesijs ab sentare nō debēt. Itē ꝛ si ēt absentauerit se: ēt sine iusta cā adhuc citādi sunt ꝛ expectā di anteq priuent eccliis. Idez

Ex tue dilecte. Quidaz plati ecāꝝ subditi ar chiepi patraceñ. absentauerūt se ab eccliis suis ita q citari nō poterāt. qsiuit archieps a pa. qualr cū illis eēz agēdū. rñt pa. q edictū trine citatōis fciat pponi apud ecclesias ipoꝝ: ꝛ si non venerint ꝛ vltra sex menses eccās deseruerit debēt ecclijs spolia ri: sed prius pcedat ɔtra eos p snias suspē sionis ꝛ excōicatōis: ut ad obiam ipi⁹ archi epi redeāt. ꝛ si eoꝝ malicia sic ɔpesci nō po terit. cardi. apo. sedis legat⁹ rmoueat eos ab admistratōe suaꝝ eccāꝝ ꝛ ecciis illis de pso nis idoneis fciat puideri: sed eos nō depōat ut cū eis si expedierit misericorditer agi pos set. Ex hac decretali nota q nō ɔpet apō domiciliū suū dz citari trina citatōe. Item āteq pcedat ɔtra ipm expectet p sex mēses. Itē ar. q cū deposito nō sit dispēsandum.

Idem.

Tue fraternitatis. Qui daz clerici obtinu erūt indulgētiā ut cā studii bñficia sua pciperēt in absentia: ꝛ sic accepta licētia a suo plato trāsferūt se ad villas vel castella in quibus modicum ē studiū cū deberēt vēi re bononiā. Querebat vtꝝ deberēt hre bñ ficia sua in hmōi studio dicit papa q ex pre fata indulgētia fructū hre nō debēt cū fraus ꝛ dolus eis pcinium non debēt iptiri. Nota q nomine studij de meliori vl sal tem de bono intelligendū ē. Itē indulgentia fraudulenter obtenta non valet. Item indul gentia intelligi debet fm q ille qui eam con cessit intelligit. Item fraus ꝛ dolus pdesse non debent sed obesse. Hono. iij.

Ex parte Quidā ele ct⁹ fuit i ppositū de valerens in receptione ipius ppositure pstitit iuramentū qd facerz residē tiam in eadē: postmodū vero qñqz absenta bat se p iuribus ꝛ rōibus ipsius ppositure p sequendis siue pcurandis. dubitabat pposi tus vtruz pp hmōi absentiā piurium icurrit

ſ3. Cōſultus pape reſpondet eidē q̄ ſi nō ab ſentet ſe in fraudem: dum ipe ꝓſequitur iuā eccleſie ſue non deb3 dici abſens ſed reſidēs ⁊ piurium nō incurrit. ¶ Nota q̄ q abſēs ē p vtilitate eccl'e ꝑ pñti reputatur ⁊ iuramē tum iſtud extenditur ad hoc: quia per vtili tatem eccl'e ꝓcur3 pñs dr̄. Jtē fraus nō ad mittit̄ in iuramēto. Jdem

C Um dilcōs. Canōici me tēſes talē fecerūt ↄſtitu tionem in eccleſia ſua q̄ in abſen tia nihil ꝑciperēt. Magiſter otto eiuſde3 ec cleſie: canonic⁹ exiſtēs in curia romana. Jn ſeruicio domini pape petebat ab eis benefi cium ſuum: ſed ipi occaſiōe dicte cōſtitutōis illud denegabant. Mandat papa canonicis meteñ. Quatenus non obſtante illa ↄſtitutō ne que facta eſt ↄtra abſentes debeāt eidem mgro aſſignare fructus pbende ſue exiſtēti i ſuitio dñi pape: quia qui in ſeruicio dñi pa pe ↄmoratur non debēt gaudere minori pri uilegio q̄ qui in eccleſia ↄmorantur: q2 p ip ſos pñtiū negocia ſepi⁹ ꝓmo uenī. Jſtud in telligo de gr̄a q̄ mādat dare bñficiū: nō ob ſtāte illa ↄſtōe. Jdem.

A D au dientiam. Canoni ci meldeñ. quādā fece rūt ↄſtōem iuramento interpoſito ↄfirmatā: q̄ canonici nihil ꝑciperēt niſi cum in eccā reſiderēt illis exceptis qui p⁹ infirmi tatē excuſarent. ⁊ qui eſſent in ſeruicio apo ſtolice ſedis eps qñq3 hab3 aliquoſ de cano nicis in ſeruicio ſuo ⁊ capitulū occaſiōe illi⁹ ↄſtōis ſubtrahebat illis fructus pbēdaꝝ ſua rum ⁊ ita eps nō poterat eos habere qñ vo lebat vel ſibi expediebat puenit hoc ad noti ciā dñi pape ſup hoc ſtatuit papa ut duo d̄ canonicis exiſtētes in ſuicio epi integre pci piant fructus pbēdaꝝ ſuaꝝ q2 abſentes di ci nō debēt qui in ſeruicio epi ↄmorantur. ¶ Nota q̄ q infirmus ē quaſi ſuire intellr. vñ integre pcipit pbēdam. Jtē q ſuit epo ec cleſie ſuire intelligit: quia eps eſt in eccleſia: ⁊ eccāa in epo. Grego. ix.

C Um ad hoc. Antiochena eccā pp abſentiā illoꝝ qui ſeruire debebant in eccleſia deſtituta e rat miniſtris occaſione quarundam indul gētiaꝝ quas ſup hoc habere dicebant. peti it patriarcha eccleſie ſue ſup hoc ꝓuideri. vñ mādat pa. ipi patriarche Quatenus nō obſtātibus apoſtolicis indulgētiis ⁊ pdeceſ ſoꝝ ipi⁹ patriarche reuoc3 canonicos abſē tes ⁊ quoſdam alios qui appellantur aſſiſii ↄtinue reſidētes ⁊ ſi nō venerint de benefici is ipoꝝ faciant eccē deſuiri: dū fuerint abñ tes ⁊ q̄ ſupſuerit in vtilitatē eccleſie ↄuertat̄ de iure tñ poteraut priuari. ſed i hoc eis vo luit facere grām. ¶ Nota q̄ clerici poſſint reuocare a p̄latis ſuis: niſi ſup hoc indulgē tia pape ſint muniti. Jtem ex cā ceſſat ſiue pdit̄ priuilegiū. Jde3

C Lericos Quidā cle rici aſſecuti ſunt beneficia q̄ reqrunt reſidentiā i eccl'is dioceſ. iſti clerici trāſibāt ad alienā3 dioceſim cā morādi ſine lnia ſui epi. ↄſultus pa. qd de talibus ſit faciendū. Rñt q̄ ſi mo niti nō redierint ad terminū ſibi datū ſpoliā di ſunt eccleſiis illis niſi oſtendāt rōnabilem cām quare nō poſſint redire. ¶ Nota q̄ qli tercūq3 clerici ſint abſentes de lnia vel ſine licentia p̄lati ſui ſp vocandi ſunt anteq̄ ꝓce datur ↄtra eos. Jtē ſi cām rōnabilē oſtēdāt quare venire nō pñt non puniūtur.

De pbēdis ⁊ dignitatibus. Rub.

Caſus in tribus primis capitulis ſatis pats

Alexander tertius.

E Piſcopus ſi Statuit lateranēſe ↄciliu3 q̄ epi nul ū debēt ordiare ſi ne certo titulo in diaconum vel preſbyteꝝ: ⁊ idem intellige de ſubdiaco no q̄ ſi fecerit tā diu miſtret ſibi nccāria do nec in aliq̄ eccā ſibi ↄueniēs bñficiū aſſignet niſi de ſua vel pr̄na hereditate ſubſidiu3 vi te poſſit habere. ¶ Nota q̄ null⁹ d3 ordia ri in ſacris ſine titulo: alias punit̄ ordinatoꝛ ut hic dicit. Jtē ad titulū ſui p̄rimonii pōt aliqs ordinare. Jde3

Q 1 Uia in tantum. Quidam ambtiōe ducti aut etiā tribus: sed quodcunqꝫ acquiritur: cum etiam duabus seruire non possunt: p̄cipit cōcilium lateran̄. q̄ ambitio istoꝝ corrigatur p̄ ep̄os in quoꝝ iurisditione clerici ꝯsistunt ⁊ de beneficiis istoꝝ que obtinent cōtra canones periculū animaꝝ inducūt puidatur pauperibus clericis qui ecclesiis valeāt deseruire. ¶ Nota q̄ nemo potest habere plures ecclesias sine periculo anime: nisi dispensatie p̄ papam. Idem.

C Um teneamur. Aliqs habēs sufficiēs beneficiuꝫ impetrauit lr̄as p̄ alio b̄n̄ficio in alia ecclesia obtinendo: nec fecit mentionem de beneficio quod habebat. quesitum fuit a papa vtꝝ teneretur ille cui litter̄ diriguntur puidere illi auctoritate illaꝝ lr̄aꝝ. Papa respondꝫ si mandatum nostruꝫ receperis super puisione illius qui habet aliud sufficiēs beneficiū patienter sustinebimus si non feceris quod mandamus nisi de beneficio suo i litteris nostris fiat mentio vel si nō potes ei puidere sine scandalo. ¶ Nota q̄ beneficium sufficiens habꝫ ⁊ lr̄as impetrauerit pro alio non valeret nisi fiat mentio de primo in lr̄is. Itēꝫ ppter scandalum repellitur ita q̄ lr̄e non valēnt. Idem.

R Eferente. Quidam p̄sbr̄ in archidiaconatu cuiusdā archidiaconi habebat duas ecclesias. archidiaconus spoliauit illum altera illarum ⁊ assignauit illam cuidam alii p̄sbytero. S. nomine: ppter quod presbyter ille appellauit ad metropolitanum suum. s. fm̄e sem archiep̄m ⁊ sic archiep̄s restituit illi ecclesiam. post hoc archidiaconus vocauit illum presbyteꝝ ad p̄sentiam suam: ⁊ quia ille non venit archidiaconus excōmunicauit eundem. Sacerdos ꝯquestus ē domino pape. vnde papa fecit illum absolui a sententia qua tenebatur. Mandat papa ep̄o diocesano: ut ille p̄sbyter vnam de p̄dictis ecclesiis eligat quaꝫ voluerit alteram assignꝫ p̄dicto S. cui archid. eam contulerat si non babeat aliud beneficium: alioquin ꝯcedit illam alii psone idonee beneficium nō habenti. ¶ Nota q̄ olim fm̄ hanc decretaleꝫ qui habebat plures ecclesias eligere poterat quam volebat altera relicta hic: hodie non habet locum: quia recipiendo secunda vacat prima Item hic appellatur ad metropolitanum ōmisso medio quod ē ꝯtra ius. sed ꝯsuetudo ē ut ad istum metropolitanum appelletur ōmisso medio. Item nemo potest habere diuersas ecclesias ut hic pꝫ in fine. Idē.

M Aioribus. Quidaꝫ p̄lati beneficio minoꝝ clericoꝝ diuidebāt in plura beneficia maioribus in sua integritate manentibus. Consilium turonense vidēs q̄ hoc erat iniquum statuit q̄ ecclesia seruet vnitatem sine aliqua sectione in mioribꝰ beneficiis sicut in maioribus ut de cetero nulla diuisio fiat p̄bendarum aut etiam dignitatum. ¶ Nota q̄ ad vnam prebēdam plures eligi non possunt: quod si fiat non valet. Item idem ius seruari debet in minoribus quod in maioribus negociis. Idem.

R Elatum est. Archiepiscopus catuariensꝰ instituit in ecclesia sua magistrum Jacobū in canonicum ⁊ in fratrem ⁊ pmisit eidem cōferre primam prebendam que in ecclesia ip̄a vacauerit ⁊ assignauit eidem aliquam portionem: quousqꝫ prebēdā aliquam integram cō ferret eidem: sed cū pᵃmodum in ecclesia ip̄a prebēde vacassent archiep̄s non adimpleuit suam pmissionem. vnde iste iacobus accessit ad papam ⁊ exposuit ei qualiter archiep̄s se habueāt erga eū Scribit papa archiep̄o dicens q̄ postq̄ dictus iacobus est institutus canonicus in ip̄a ecclesia ⁊ pmisit ei prebēdam primo vacaturam dignum est ut integrā deberꝫ habere prebēdā. vnde mādat ipi archiep̄o qualr̄ si dictus iacobus est in ecclesia canonice institutus ⁊ i choro capitulo ⁊ aliis quoꝝ cōis ē vsus habꝫ sicut canonicatus potestatem et prebēdā si qua vacat vel quā primo vacarꝰ ꝯtigerit assignet fm̄ quod ip̄e pmisit: quia in

cõueniens ē: vt prebēda careat qui in cano nicū est receptus. Nota primo ꝙ aliqs pōt recipi in canonicū ⁊ vacaturū expectare pre bēdam: ita tamē vt aliquid ꝑcipiat vt hic ꝑ ciebat. itē ꝑmissum adiplendū ē. itē qui ē ca nonicus receptus nō ꝺ carere beneficio. idē

Auaricia Quidaꝫ monaci ⁊ canōici regulares cer tas pēsiōes de ecclesijs suis ꝑcipeꝛ annuati ꝯsueuerūt. Sꝫ ipsi portiōes ⁊ anti quos redditus quos clerici ipsarū ecclesiaꝝ ꝑciebāt diminuerāt ⁊ parrochias suas di uidebāt sine cōsensu archiepi sui: vnde man dat papa predictis regularibus quatenus si quas portiones vel antiquos redditus cleri coꝝ sine ꝯsensu archipi diminuerūt vel par rochias diuiserūt ad integritatē pristinā de beāt reuocare. ¶ Nota ꝙ monachi certas portiōes vel redditus quos ꝑcipiūt clerici in ecclesijs ipsoꝝ sine cōsensu diocesani sui mi nuere nō possunt vel diuidere vnā parrochi am in duas. Idem.

Significatum Quedā ꝑbēda sacerdotalis vaca uit in quadā ecclesia: ꝑpositus ⁊ capitulū il lius ecclesie cōi ꝯsensu ⁊ volūtate statuerunt vt quicūqꝫ ad ipsam prebēdā eligētur missā de scā maria cotidie celebret nisi eēt corpis īfirmitate grauat⁹ nec ecclīam dimitteret si ne ꝯsensu ꝑpositi ⁊ capituli ꝙ iura illius pre bēde nō alienaret quo facto elect⁹ est quidā sacerdos ad ipsam prebēdā. ꝑpositus ⁊ ca pitulū petiuerūt a papa vt institutōem ipsi⁹ deberet cōfirmare: ⁊ dominus papa ipsam ꝯfirmauit: ita ꝙ sacerdos ille assidue dēat officiū suū ipendere ipsi ecclesie nisi fuerit in firmitate grauatus: ⁊ quāto frequētius pote rit salua honestate suarū missarū solēnia ce lebrare nec liceat illi officiū subtrahere illi ec clesie nec ad aliā se trāsferre. ¶ Nota ꝙ va cante pōt onus iponi i beneficio dū tamen onus sit licitū ⁊ honestū. Idem

De monachis Quidā monachi habēt ecclesias suas in quibus ponūt vicarios ⁊ eos in tan tū grauāt ꝙ hospitalitatē seruare nō possunt nec epalia iura persoluere. Mādat papa vi goꝛ. epo in cuius iurisditiōe sunt isti monaci ꝙ nullū recipiat ad ꝑntatiōē monachorum nisi tantū ei de ꝑuentibus ecclesie corā ipso fuerit assignatū: vnde possit hospitalitatem seruare ⁊ episcopalia iura persoluere hanc portionē nō poterūt monachi diminuere si ne consensu capituli ⁊ sic pōt intelligi supra c. auaricia. ¶ Nota ꝙ ad hoc vt ecclesia di catur sufficiens: oportet vt illa cōputētur in sufficiētia de quibus hospitalitas seruetur: ⁊ iura epalia soluātur preter necessaria cleri corū ⁊ oīa ꝯsimilia ad hoc vt ecclesia dicāt sufficiēs sunt computāda: vnde cū ꝑponitur exceptio de insufficientia oīa talia ⁊ necessa ria clericoꝝ sunt cōputāda. Idem.

Ad hoc In hoc capitu lo ⁊ sequēti dicit̄ ꝙ nullus pōt hēre plures dignita tes ⁊ ꝑsonatus in vna ecclesia aut etiā in di uersis: ⁊ hoc ius cōtinet in his duobus capi tulis.

Cum ignores Archipbr̄ ⁊ clerici cuiusdā plebis elegerunt quēdā pbr̄m rectorē cuiusdā ecclie in suum pbr̄m siue in capella sua: ⁊ ipse consensit ele ctioni: nolebat tamen locū hēre in vtraqꝫ ec clesia: archipbr̄ ⁊ clerici cōtradicebāt volen tes ꝙ in sua ecclesia resideret ⁊ sic orta fuit super hoc questio inter ipsos: vnde nūci⁹ ꝑ sbyteri ⁊ quidam clerici alterius ecclesie ad sedē apo. accesserūt. Domius papa auditis hinc inde ꝑpositis ꝯsiderās ꝙ nō ē ꝯueniens vt idē presbyter locū hēat i duab⁹ ecclesijs: mādat archiepo ianuēsi vt dictū pbr̄m be neficio quod hꝫ faciat manere ꝯtētū ꝙ si for te archipbr̄ ⁊ clerici alterius ecclesie i eū cō senserint ⁊ mō dissentiāt nō ꝺ cū ipsoꝝ scā dalo in eoꝝ ecclesia locuꝫ habere. ¶ Nota primo ꝙ vna ecclesia vnū ꝺ habere rectorē cū in vno corpore duo capita esse nō debēt nec vnus rector debet preesse pluribus eccle sijs. itē ꝑpter scādalū aliquis repellit ab ob

tinēdo beneficio. Itē ar. ꝙ ex quo aliqui ꝯsē tiunt in aliquē possunt dissentire sed hoc est ꝑpter scādalū ⁊ isti dissentiūt ꝙ pbr̄ ille no lebat dimittere primā ecclesiā. Inno. iiij

Cum secundum

apostolū. Casus. Sume casuȝ ad mediū capituli ibi: inde est ꝙ. Eps ȝamoreñ. ordinauit in subdiaconū quēdā clericuȝ g. noīe sine aliquo titulo tandē morte p̄uēt⁹ eidē clerico in beneficio ecclesiastico nō puidit p⁹modū successor illi⁹ requisit⁹ ñ ꝑuidebat eidē. Accessit ad papā exponēs eidē q̄liter predecessor illius ordinauerat ip̄m in subdiaconū scripsit papa quibusdā vt illū subdiaconū examinarēt si dignus eēt ad ecclesiasticū beneficiū obtinēdū. ȝamorē. ep̄o citato vt examiatiōi intersit. vnde scribit papa ep̄o ȝamoreñ. ꝙ cū clericus ille a predecessore suo ordinatus fuerit sine certo titulo si examinatores predicti eo citato vt examinationi intersit p se vel p aliū vt liceat sibi proponere quicquid rōnabiliter duxerit ꝑponēdū tā sup idoneitate psone ꝙ̄ etiā sup quātitate ⁊ qualitate beneficij illū inuenerint esse dignum tā diu necessaria vite sibi ministret donec in ecclesia ȝamoreñ. vel alia p ipsum beneficiū ꝯpetēs assecutus scitur⁹ p certo ꝙ si dignus reptus fuerit ⁊ ipse ep̄s ei neglexerit ꝑuidere: cū papa sup hoc fuerit requisitus cōpellet ipsū p districtionē ecclesiasticaȝ ad prouisionē ipsius occasiōe huius negocij premittit papa illa q̄ precedūt hoc mō dicit apostolus qui altari seruit viuere dȝ de altari: ⁊ qui ad onus assumit̄ emolumentū inde dȝ haber̄: ergo pȝ ꝙ clerici qui deputati sūt obsequio ihesu christi de ipsius patrimōio viuer̄ dn̄t clerici eni a cleros quod ē sors appellātur: ⁊ iō dū ordinātur vel assumūtur i hereditatē in ipso: licet aūt predecessores innocē. ordinatiōes eoꝝ que sine titulo ꝑmouētur quātū ad executiōeȝ irritas esse voluerint ⁊ inanes: i iniuriā ordinātiū. Inno. volens benignius agere cū taliter ordiatis statuit ꝙ p ipsos ordiatores vel successores eorū tādiu ꝑuideat̄ ordiatis donec p eos beneficia ecclesiastica fuerit ꝯsecuti. ¶ Nota ꝙ qui altari seruit de altari viuere debet. iteȝ ad quē spectat onus ⁊ emolumētū. itē qui aliquē ordiat vel ordinari facit ad sacrū ordinē prouidere tenet̄ eidē donec p ip̄m beneficiū ordinatus fuerit ꝯsecutus. Idem

Inter cetera Casus

v. ⁊ hug. pmutatiōnē suarū prebēdarū affectantes eis in manu ep̄i renūciauerūt postmodū mādauit papa decano remēsi vt de prebēda. v. inuestiret hug. ¶ Sed ep̄s loci hoc intelligēs cōtulit eā magistro. p. vnde orta lite inter magistrū. p. ⁊ hug. dominus papa reuocauit prefatā renūciatiōem: ⁊ vtriqȝ restituit beneficiū suū ⁊ ne magister. p remaneret frustratus spe sua. mandat papa episcopo vt prebendā alicui nō ꝯferat doec assignauerit magistro. p. p̄bēdale beneficiuȝ in eadē ⁊ si cōtra illud fecerit illud cessat ne fraudulēter vsus sit illi ꝯtulisse prebēdā.

¶ Nota ꝙ vbi ponitur ista clausula ꝙ si cōtra factū fuerit decernimus irritū ⁊ inane quod fit postea ipso iure nō tenet. itē qui dat b̄nficiū quod dare nō pōt tenet̄ dare beneficiuȝ quod dare pōt in penā illi⁹ qui aliū decipe fraudulēter volebat. Idem.

Cum iam Casus. vacante ꝑpositura siclinensi a quibusdā canonicis ecclie siclineñ. electus fuit quidā noīe ioānes de betunia maiore parte capituli prius appellāte ⁊ quibusdā canonicis absentib⁹ ⁊ nō vocatis ad petitiōem istius iohānis cōmissa fuerit cā quibusdā iudicib⁹. iudices illi ꝯfirmauerūt electiōem ipsius ioannis. tādē causa cōmissa fuit aliis iudicibus ad petitioneȝ partis aduerse. illi cassauerūt ꝯfirmationem prioꝝ iudicū: demū papa cassauit ꝑcessus prioꝝ ⁊ secūdoꝝ iudicū: reducēs cām ad eū statū i quo erat añ primā cōmissiōeȝ. istis/oibus sic pactis. r. siclinensis canonicus opposuit se isti iohāni ꝑponēs multa ꝯtra ip̄m. scilicet pluralitatē dignitatū ⁊ beneficioꝝ cōtra cōsiliū lateraneñ. ⁊ ꝙ die intentiōis sue ante cōfirmationē administrare p̄sumpsit ⁊ post

cassationē cōfirmatiōis electōis sue ministra uit hijs et aliis auditis mandat domin⁹ pa pa qbusdā iudicib⁹ ꝙ si inuenerit ꝑdictum Johānē habere plures dignitates atq₃ pre bēdas aut aliquod aliud de ꝑmissis quod sufficiat inuenerit esse verū eidē Johāni si per ipsa prepositura silentium imponat ab ipetitōe ipsius sicliñ. ecclesiā absoluētes In fi. rñdet papa q̄si tacite qōni posset qs op ponere dño pape quare vos istū repellitis: multi sūt qui habēt pluralitatē dignitatū et beneficioꝝ multa ꝑ paciētiā tollerātur que si in iudiciū ddNucerent exigēte iusticia cassa rentur. Jtē nota ꝙ qui h₃ plures dignitates seu ꝑsonatus ineligibilis est. itē ante cōfirma tionē nemo d₃ administrare ꝙ si fecerit d₃ eius electio cassari. itē ꝑ paciētiā q₃ nō deꝺū ciātur vel accusantur multa tollerātur que si in iudiciū deducerentur ſm iusticiā cassarē tur. Jdem.

D Jlectus filius. Epus lingoniensis de mādato dni celestini pape cuidā clerico. g. noīe quādā₃ prebēdā in ecclesia ligoniēsi as signauit sed capitulū noluit ipsū recipere ad eandē tandē ad instanciā remēsis archiepi: tūc epi prenestini apostolice sedis legati: tal' cōpositio inter capitulū ⁊ ipsū. g. intercessit: quod receptus fuit in canonicū ⁊ in fratrem cōcesso sibi stallo in choro ⁊ loco i capitulo ⁊ participatiōe diuinoꝝ. ita tamē ꝙ fruct⁹ prebēde recipe non deberet nisi loco ꝓxime vacaturo. Sed q₃ plures ꝑbēde postmodū vacauerūt nec eidē. g. aliquē assignauerunt: accessit ad papā ꝑponēs eidē oīa supradic ta. scribit papa iudicibus dicēs dictū. g. in canonicū recipi canōicis nō obuiat istitutis Sed vacaturā expectare prebendā est ↄtra lateranē. cōciliū. vnde papa factū legati i eo ꝙ dictū. g. recipi fecit in canonicū ⁊ in frem approbauit: sed ꝙ nihil reciperet i simili loco ꝓxime vacature reprobauit. q₃ vero indig nū est vt receptis in canonicū beneficio care at. Mādat iudicibus vt epm ⁊ capitulū ꝑ dictos cōpellāt vt ei prebēdā cū se facultas obtulerit assignēt: ⁊ portiōes quotidianas q̄ fiunt in ecclesia faciāt assignari eidē. ¶ No ta ꝙ aliquis pōt recipi in canonicū sine assi gnatiōe prebēde dū aliquid sibi assignet tan quā canonico ⁊ si addatur ꝙ nihil ꝑcipiat: nisi cū vacauerit prebēda hoc nō lic₃ sed sic pōt recipi: recepimus te in frem ⁊ ꝓuidebi mus tibi cū facultas se obtulerit. Jstud nō est cōtra cōciliū lateraneñ. Jtē licitū nō vici atur per illicitū. Jdem.

Q ue fraternitatis. Aliquādo ↄtingit ꝙ ad vnam pre bēda₃ vacantē duo eligūtur ꝓpter iportuni tatē petentiū: quesitū fuit a papa an talis ele ctio de iure teneat: papa ↄsiderās ꝙ si duo vnā prebēdā tenerēt illud esset cōtra cōciliu₃ turoñ. ꝙ prebendarū inhibet sectionem: ⁊ si vnus illoꝝ prebendā haberet alter illorum sub expectatione contra lateranē. cōciliū re maneret. Respōdet papa ꝙ talis electio de rigore iuris est cassanda. Nota ꝙ que ꝑ im portunitatē fiūnt valere non debēt. item pre benda diuidi non debet. Jdem.

N Jsiessent Uacante quodā pri orastu duo electi fuerūt ad ipsum: cā cōmissa fuit super his duabus electiōib⁹ vt negociū posset facilius expediri. partes cōpromiserunt super istis duabus electiōib⁹ in iudices delegatos retēta sibi iurisdictiōe delegata. Judices isti siue arbitri ꝓ bono pacis ⁊ cōcordie ordinauerunt ꝙ vnus ele ctus prioratū hēret: alter vero. x. libras ꝑci peret annuati de redditibus capituli. ⁊. x. libras de puētibus prioratus: ⁊ hec ordina tio ab oībus est recepta ⁊ approbata tādē₃ petiuerunt illam ordinatione₃ per sedē apo stolicam confirmari: super hoc rescribit pa pa dicens ꝙ illā ordinationē haberet valde suspectam ꝓpter malum exemplum nisi ta₃ illi qui fecerint q̄₃ illi circa quos facta fuit: essent viri prouidi ⁊ discreti quod eni factū fuit per illos: vt vnus d̄ duobus electis ha beat prioratum: hoc factum fuit ſm iusticiā ex delegati iurisdictionē quod de altero fa ctum est vt ipse habeat. xx. libras de reddi

tibus capituli ⁊.xl.libras de prouētibus pri
oratus pcipiat annuati hoc fm puidētiam
fuit ordinatū ex arbitraria potestate cū i de
legatos fuerit cōpromissū retēta iurisditione
delegata ⁊ pro bono pacis ⁊ concordie con
fessi sunt se fecisse. Quia ordiatio ista ab oi
bus est recepta ⁊ prior ⁊ capitulū puisionez
huiusmodi sine grauamine possint exhibere
que facta fuit non ex pactione partiū sed ex
iudicū prouisione pro bono pacis pa.eū tol
lerat hoc modo vt videlicet dignitas priora
tus non remaneat onerata ita ꝙ defuncto
priore successor ad prestationem.xl. libras
nullatenus teneatur ne circa prouētus prio
ratus aliqua sectio fieri videbatur. ¶ No
ta ꝙ ppter honestatem persone presumitur
pro ipso.itē aliquis pōt vti simul arbitraria
⁊ delegata potestate.itē pro bono pacis ali
qua sunt tollerāda que alias reprobarētur.
itē que fiūt ex pactiōe partiuz circa spiritua
lia illicita presumūtur. item prouisio ista fu
it personalis quantū ad prioratū ⁊,iō nō trā
sit ad successorem.

Idem.

Pro illorum Domi
nus papa mādauit archiepiscopo
burdegaleñ. vt in aliq̄ ecclesiarū suaruz ma
gistro.p.competens beneficiū faceret assig
nari contradictores per cen.eccle.compescē
do recepto isto mandato mandauit decano
⁊ capitulo xantoneñ. vt dictū magistrū reci
perent in canonicū ⁊ in fratrē canonici xan
toneñ.⁊ aduersarij dicebant ꝙ habebāt cer
tum numerū canonicoꝝ ⁊ ideo ipsuz recipe
re non tenebantur.archieps intelligens ꝙ ip
si abusi fuerit indulgentia de certo numero
conseruando dictum magistrū.p.de preben
da ⁊ canonia xantoñ.ecclesie inuestiuit ⁊ cō
tradictores excōicauit ⁊ quia canonici non
recipiebant eundē:iterum accessit ad papaz
petens sibi super hoc prouideri. Scribit pa
pa quibusdam dicens ꝙ de predicto magi
stro per dictū archiepiscopū prouide factū
fuit auctotitate sua voluit ratum habere.
Mandat Quatenus si constiterit predictos
canonicos indulgentiam de certo canonico
rum numero nō seruasse auctoritate ppria
aliquem vltra constitutum numerū in cano
nicū recepisse excōmunicationis sententiam
quam tulit dictus archiepiscopus in eosdez
tam diu faciant obseruari donec dictū ma
gistrum recipiant in canonicum ⁊ in fratrez
⁊ ea que ad canonicatum pertinēt duxerint
assignanda cū legē domino pape imponere
non possint quā ipsi negligenter obseruarūt.
Nota ꝙ per hanc decretalē pbatur ꝙ p ta
lē formā mandamus vt in aliqua ecclesia ci
uitatis vel diocesis puideas vel facias pro
uideri tali pōt executor tali prouidere in ca
thedrali:tales cōmissiones frequenter ema
nant. Itē per hanc decretalez pbatur ꝙ ex
vi huiusmodi mandati non possit execu
tor mittere in corporalez possessionē: licet sit
ar.contrariū ex eo dicit de xantoñ. preben
da inuestiuit:sed hoc soluitur in glo. que ici
pit per talē.item qui auctoritate ppria vēit
ↄtra indulgentiam in hoc casu amittit eā.itē
excōicati recipiūt aliquē in fratrē ⁊ valet re
ceptio ⁊ sic est ar.ꝙ excōicati possint eligere
sed nō est verum. Idem.

Tuis questiōibus. Quidā
clerici in minorib⁹ ordi
nibus ↄstituti nōdū fuerāt beneficiū ecclesia
sticū assecuti hēbant de bonis p̄rimonialib⁹
vnde cōmode possūt sustētari. volebāt pmo
ueri ad sacros ordines. R̄ndet papa ↄsult⁹
ꝙ bene possunt ad supiores ordies pmoue
ri dūmodo aliud canonicū nō obsistat: ⁊ in
telligitur ordinatus ad titulū sui p̄rimonii.

Accedens Idez.
Querebat
hic vtrū aliqs absēs de bn̄ficio ec
clesie possit iuestiri. R̄n̄r ꝙ aliqs noie ac vi
ce abn̄tis de bn̄ficio ecclesie pōt iuestiri qꝛ il
le dr̄ inuestiri cui⁹ noie alius inuestitur.

Idem.

Dilecto Archieps remē
sis dū in frācia le
gationis officio fungeretur intēdebat puide
re cuidā nepoti suo.g.noie in trecēsi ecclesia
Cancellarius trecensis vt graciam legati

sibi acquirent in manibus legati renūciauit prebēde quā in trecensi ecclesia obtiebat dictus legatus nepotē suū et dictū cancellariū instituit in canonicos treceses: et archieps et capitulū cōiter assignauerūt vtriqȝ stallū in choro et locū habere in capitulo et fructus illius pbēde diuiderēt inter se donec idē.g.integrū essȝ beneficiū assecutus et pcurator generalis epi tūc absentis ista oia cōprobauit et dictus cācellarius lcōem et euāgeliū legit in septimana sua: et alia fecit que alii canonici facer̄ ɔsueuerūt defuncto episcopo tempe quo hec facta fuerūt alter successit et dū accederet ad ecclesiā ɔsecratus dictū cancellariū recepit ad osculū pacis et tunc nō recipiunt ad osculū nisi canonici et p bienniū sine questione sic pmansit. postremo dū eps excitatus a sōno cepit mouere qōnem ɔtra ipm cancellariū super predēda pdicta: et sic questio inter epm et cancellariū ad se. apo. ē delata datus quidā cardinalis vtriqȝ pti auditor corā quo cancellarius pposuit oia supradicta petēs dictū epm a sua molestatiōe cōpesci. g. pcurator epi pposuit ex aduerso qȝ ad vnicū bnficiū qd vacabat in eccl'ia treceñ. nō licuit legato duos istituere allegādo ad hoc ɔciliū turoñ. qd pbēdarū inhibet sectionē et cōciliū laterañ. qȝ pbēdarum phibȝ expectatiōem. Preterea et in eccl'ia vbi non est certus numerus pbēdarū nulla ēt pbēda vacante pōt aliqs in canonicū assumi qȝ intelligitur eligi ad quoddā ius qȝ de nouo creatur et cū electo nascit. Sed vbi ē certus numerus pbendarū duo ad vnā prebēdam eligi nō pnt cū illud ius spūale diuidi n possit ppter quod dictus pcurator asserbat dictā institutionē nō valere cū in treceñ. eccl'ia certus sit numerus prebēdarū quā capitulū et legat' augmētare nō ítēdebat vel ius creare de nouo. His et aliis auditis papa ɔdēnauit dictū cancellariū ad restitutionē eorū que tenebat rōe dicte institutiōis iponēdo silentiū eidē super dicta prebēda vel parte ipsius. ita tñ qȝ hec predicto. g. vel nepoti legati nullū preiudiciū generet qȝ res inter alios acta obesse non debet. ¶ Nota qȝ legatus nō pōt instituere duos ad vnā prebēdam turoneñ. Itē possessio beneficii spiritualis nō dat ius sed sola canonica institutio. Itē res inter alios acta aliis obeē nō dȝ. Idem.

Vacāte Uacāte quadam prebēda in quadaȝ ecclesia cathedrali: eps ex illa prebēda ɔstituit duas et ibi istituit duos canōicos: altero illor defuncto: quidā clericus nomine ipolicus prebēdā illius defūcti auctoritate apostolica fuit adeptus. Iste ipolicus ipetrauit litteras a domio papa ɔtra epm: vt integraret illi pbēdā et alius dicebat se hře idē ius ɔtra ipm epm: quesiuit eps qd facer̄ dēret. respōdet pa. qȝ cū turoñ. ɔsiliū diuisionē phibeat pbēdar. Eps tenet̄ illas pbēdas reitegrare vacaturis nisi ex cā rōnabili de pdicta pbēda ɔstituerit duas et tot sint puentus vtriusqȝ qd possint ɔpetēter vtriqȝ sufficere. Nota qȝ vna pbēda pōt diuidi i duas dū tñ vtriqȝ sufficiāt illi' puētus: alias non pōt quod si fecerit illas reitegrare tenet̄. idē.

Dilectus Quidā deric' g. noie obtiuit literas a dño papa ad capitulū nouariēseꝫ p quas mādabat eidē vt dictū. g. recipent in canōicū et in frēm et prebēdā si qua vacaret ɔferrēt eidē: sȝ caplm mādatū apl'i cū adiplere nolebat: imo pbēdā vacātē quā do. papa pdicto. g. ɔferri mādauit alii assignauerūt vnde idē. g. petiit a do. pa. vt qȝ ð ipso mādauerat faceret adipleri. Ex pte capituli allegabat qȝ pbēda nō vacabat eideȝ pa his auditis mādat quaten' si ɔstiterit qȝ in nouariēsi eccl'ia pbenda vacaret eo tēpe: qñ nouarieñ. canonici lr̄as receperūt dictuȝ clericū faciāt recipi i canonicū et in fratrē cū prebēdā illā i elusionem mādati apostolici. alii duxerint ɔferendā et de puentib' illius ecclesie aliquos redditus annuati faciāt assignari eidē donec pbēdale officiū fuerit assecutus. ¶ Nota qȝ lȝ papa mādat vt alicui ɔferatur pbenda et canonici eā alii ɔferant: tenet collatio sed ipsi compellendi sunt vt illū postea recipiātur: et quod dicit in fine de redditibus puideatur ꝛc. credo fuisse appo

sitū in pena capitali q̄ mādatū apostolicū; cōtēpserit quia illud nō erat in antiqua. idē.

De multa In laterañ concilio statutū fuit q̄ nullus diuersas dignitates ⁊ plures ecclias prochiales recipet alio qui recipiēs sic acceptū; amitteret ⁊ ɔferēs cōcedēdi ptāte priuaret. s; q2 istud statutum male obseruabat. Inno. volēs obuiare huiusmodi cupiditati statuit vt qcunq; decetero cepit aliqđ beneficiū curā habēs aiarū ānexā: si prius tale beneficiū obtinebat ipo iure sit priuat⁹ eodē ⁊ si illud ɔtēderet retiere alio spolieť ⁊ ille ad quē spectat collatio prioris beneficij illud cōferat cui viderit ɔferendū: ⁊ si vltra sex mēses cōferre distulerit ipsius collatio ad alios deuoluať ꝫm statutū laterané. cōcilij ⁊ insup tantū cogať de ꝓuentibus suis in vtilitatē ipsius ecclesie assignare quātū a tpe vacatiōis cōstiterit esse pceptū; ⁊ hoc idē in dignitatib⁹ siue psonatib⁹ obſ uet: addit insup vt nullus i eadē ecclesia plures dignitates vel psonat⁹ hēre p̄sumat etiā si cura nō hēat aiarū: tamē circa sublimes ⁊ litteratas psonas q̄ maiorib⁹ beneficijs sunt honorāde p se. ap. poterit dispēsari. ¶ Nota q̄ qui h; curā aiarū vel psonatū si ad cōsilie beneficiū eligať postq̄ illud recepit ipso iure vacat primū. itē solus papa pōt dispensare vt aliqs hēat plures dignitates vel curas aiarū. Idem.

Graue Quidā prelati ecclesiarū cardinali affectione ducti nō iudicio rōis ꝓmouent indignos ad beneficia ecclesiastica vnde multa picula iminēt ecclesijs: volēs cōcilium huic morbo mederi precipit vt pretermissis indignis ꝓmoueāt idoneos q deo ⁊ ecclesijs valeāt deseruire: ⁊ de hoc fiat diligēs inquisitio i cōcilio ānuati: ⁊ si aliqs post trinā monitionē culpabilis reptus fuerit p ipm cōciliū suspēdatur ⁊ i psona idonea instituať q̄ suppleat suspēsi defectū i beneficijs cōferendis: ⁊ hoc idē circa capitula obsuet̄ delictū; vero metropolitani ex parte concilij domio pape nūcietur. ⁊ ut istud statutū melius obseruet̄ sententia huiusmodi suspensionis sine licētia romani pontificis vel ꝓprii patriarche non relaxetur. ¶ Nota hic penā illo qui ꝓmouet idignos. itē vbi ɔditor iur̄ reseruat absolutionem aliis prouidere videtur. Idem

Extirpande Patroni ecclesiarū ⁊ alii quidā prouentus ipsarū ita sibi vsurpant q̄ de sua portōe presbyteri nequeāt sustentari ita q̄ presbyteri i quibusdā locis nō obtinent nisi quartā quarte. s. sextā decimā: et ideo ibi null⁹ sacerdos inuenitur qui habeat peritiā litterarū. Cū ergo qui altari seruit viuere debeat de altari statuit ɔciliū vt nō obstāte aliqua ɔsuetudīe alicuius psone psonis ipis sufficiens portio relinquatur.

¶ Qui vero. Dicit̄ in. §. isto q̄ q hēat prochialem eccliam in psona ꝓpria deseruiat idē in ordie dbito ⁊ nō p vicariū nisi forte illa prochialis ecclesia sit ānexa dignitati vl' prebende in quibus casibus p vicariū poterit ibi seruire canonice istitutū qui hēat de pventibus ecclie ɔgruā portiōem: alioquin sciat se illa priuatā auctoritate huius decreti: ⁊ alii cōferātur qui velit ⁊ possit quod dictū est adimplere id ē deseruire in ecclia per se ipsū. ¶ In si. dicit q̄ nullus de ꝓuētibus ecclesie q̄ d; habere curā ꝓprii sacerdotis alicui ɔferat ꝓ beneficio pensiōem. ¶ Nota q̄ laici etiā patroni ecclesiarū sibi vsurpare nō debēt nulla ɔsuetudie obstāte. Itē quilibet rector prochialis ecclie debet deseruire p se ⁊ nō p vicariū in ipsa ecclia nisi i duob⁹ casibus qui hic ponūtur. s. quādo ē talis ecclia annexa dignitati vel pbende. ite; nulla pensio ɔstitui debet ꝓ beneficio i tali ecclia. idē

In lateranensi cōsilio. Qđ dr̄ hic hētur supra de priuile. cum ⁊ plantare vsq; ad. §. sane In quo predicto cōsilio dicitur ut tales presentare ꝓcureut in ecclesijs que ad ipos pleno iure non pertinent quos vel cōuersatio il lorū notos reddat vel cōmēdat testimoniū. plorū. Inno. iij.

L Icz nobis. Dñs papa mã dauit abbati ⁊ priori scẽ genonefe quatenus mgro.r. archi diacoñ.ebaraceñ.in sacra pagie studere vo lẽti puẽt' suos eccãsticos facerẽt integri mi nistrari.dubitabat vtꝝ deberẽt ei facere di stributões que tantũ residẽtibus ↄcedũtur. Respondet papa ꝙ non vult ꝙ ei faciãt da ri distributões que tantũ residẽtibus ⁊ hijs qui intersunt horis canonicis exhibentur. Nota ꝙ ↄstõ hono.nõ intellr de hmõi di stributõibus:lз dicat ꝙ integre pcipiant sua bñficia in theologia studentes. Idem

E Xposuisti Canonici vespri mieñ.ante ↄciliũ generale supra.e. extirpande ↄsueuerunt habere capellas ad sui sustentatõem cũ de maiori eccã nõ pñt cõ mode sustentari:sed occasiõe pdci ↄcilij sub tracte fuerũt capelle canonicis illis.vnde nõ poterãt de redditibus pbẽdaꝝ suaꝝ susten stari eps significauit hoc domino pa.vñ pa pa mãdat epo si euidens nccitas vel vtilitas exigat bene poterat pbẽdas ecclesie sue aug mentare adiũgẽdo capellas i ppetuũ eisdẽ p bẽdis resuata ↄgrua portione capellãis. No ta ꝙ eps põt ⁊ dз augere pbẽdas canonicis suis si nõ pñt de suis pbẽdis sustentari de ca pell' rsuata debita portõe capellais.

E Uper inordiata. Que rebat vtꝝ pueri ⁊ beneficiati dicant idonei ad aliõ beneficiũ obtinendũ.⁊ rñr ꝙ cũ pueri ⁊ bene ficiati nõ possint seruire in eccã nõ debẽt di ci idonei in eadẽ. Notã ꝙ q̃ suire nõ põt in eccã non reputat idoneus. Idẽ.

C Um cã. Quidã canonic' scẽ crucis iohãnes noĩe nõ habebat integrã pbendã.vnde orta fuit ↄtentio inter ipm ⁊ epm aurelianẽ sez sup integratõe pbẽde impetrauit cãm cõ mitti sup hoc ut pbendã ei facerẽt integrari dubitauerũt iudices vtꝝ aliã pbẽdã deberз scidere p integratõe pbẽde d.io.ↄsult' pap. respõdз ꝙ nõ fuit intẽtõis do.pa. ꝙ aliqua pbẽda de nouo scinderet pp reintegratõem pdictã. Nota ꝙ pbenda nõ dз diuidi ⁊ si di uidatur tenet diuisor ad integrandũ pben dam:⁊ si talis diuisio potest tollerari.sed de rigore iuris talis collatio dẽrз cessari supra eo.tue. Idem.

U Enerabilis. In eccl̃ia argẽtina q̃dam p bẽda vacauerat tanto tpe ꝙ ipius collatio ad se.ap.fuerit deuoluta. Eps por tunen. tũc legatus in ptib' illis ↄtulit illã pre bẽdã cuidã clico.L.nomine.sed capitulũ illi' ecclesie non recipiebat eundem: vnde prefa tus episcopus petijt a papa ut suam collati onẽ faceret abseruari Ex aduerso pposuit p curator capituli qõ hoc audito capitulũ al legauit antiquaз ↄsuetudinẽ illi' ecclẽ ꝙ nul lũ receperunt in suũ ↄsortiũ nisi notabilẽ libe rũ ⁊ ab vtroqз pente illustrem honeste ↄuer satõis ⁊ eminentis scientie.⁊ ne ↄtra hoc fie rз ad se.ap.fuit appellatũ cũ nulla pbenda vacaret anteq̃ lr̃as monitorias lr̃as recepis sent.do pa. ↄsiderãs ꝙ nobilitas generis nõ facit deo gratũ ⁊ idoneum seruitorem sз po tius virtutũ ⁊ vite honestas ⁊ dominꝰ pau cos nobiles ⁊ potentes ad suum eligit suici uз:sed ignobiles ⁊ paupes cũ nõ sit psonaꝝ acceptio apud deum ⁊ vix ad dignitates in ueniant eminentis scientie nedũ ad pbẽdas vnde papa huiusmodi exceptiões nõ admi sit.vnde mandat ꝙ si ↄstiterit pdictam pre bendam vacasse quando legatus dicto. J. ipm ↄtulit illum faciat recipi ad eandem. Nota ꝙ nobilitas non est attendenda in collatõibus beneficioꝝ in eccã dei: sed poti us vite honestas. Item non est exceptio per sonaꝝ apud deum. Idem.

C Umolim Dominꝰ papa man dauit priori sancte marie:vt.v. diacono faceret puideri in aliqua ecclesia ci uitatis vel diocesis lucane.dictus prior dñ nauit prefatum.v.in rectorem ecclesie sancti petri de vico.in qua per clericos eiusdem ec clesie rector eligi consueuit:⁊ quia clerici nõ recipiebant eundem excõmunicatõis viculo

ī ordauit eosdem: significatū fuit dn̄o pape Ipse respondet dicēs cū mandatum apostolicū ad talia se nō extendat nec sit intētio domini pa. de ↄferenda rcōria vel dignitate cū ꝓ simplici bn̄ficio scribit, mandat quatenus instōem huius ⁊ excōmunicatōem non teneř denūciet. ¶ Nota ꝙ quando scribiť ꝓ simplici beneficio ꝓuidere non pōt hmōi executor in rcōria vel dignitate. Itē cū sic mādať ꝓuideas siue facias ꝓuideri in aliqua eccā ciuitatis vel dioceř forma ista ad simplex beneficiū tantū extenditur. Itē intio mandātis semper attendenda est ⁊ obseruanda.

De clerico egrotante ⁊ debilitato. Rub.

Gregorius.

CUm percussio. Quidam sacerdos infirmitate detentus non poterat ecclesie deseruire: ꝑpter quod ep̄us suus subrahebat ei consueta stipendia sua. sacerdos ↄquest⁹ ē domio pape. mādat pa. illi ep̄o: ꝙ pp hec ↄsueta stipendia sua ei nō subtrahat: sed omnia sibi que si sanus esset ꝑcipere possꝫ ministrare debeat. Et quia alii exēplo hmōi eēnt deterriti inueniri forte nō possꝫ q vellꝫ eccie militare. ¶ Nota ꝙ infirmus intelligiť fuiř eccē in ipa infirmitate. Euge. papa.

PResbiteꝝ. Quidaꝫ sacerdos amiserat hos digtos cum medietate palme ꝑ quēdam predonē abscisos. Ep̄us illius quesiuit vtꝝ deberet ꝑmitti celebrare missam. dicit papa ꝙ non ꝑmittat eum celebrare: qꝛ nec ꝓpter debilitatem secure: nec sine scandalo ꝓpter deformitatem debet celebrare in aliis sacerdotalibus officiis ꝑmittat ipm celebrare. ¶ Nota ꝙ deformitas ꝓhibꝫ aliquē ab officio suo ⁊ scādalum. Lucius terti⁹

DE rectoribus. Dř i hac decretali ꝙ le ꝓsi nō debēt nec possunt ministrare altari ꝑpter scandalum alioꝝ qui sani sunt: sed dandus ē illis coadiutor: qui habeat curam animaꝝ ⁊ de facultatibus ecclesie habeat suam portionē vnde possꝫ sustentari. Nota ꝙ scandalū remouet aliquem ab officio suo Clemens tertius.

TUa nos Quidā sacerdos diuino iudicio fuit lepra ꝑcussus. querebať an propter hoc deberꝫ remoueri ab officio ꝓlatōis. Rn̄det papa ꝙ remoueri dꝫ ab administratōe ꝑpter scādalum ⁊ abhominationeꝫ populi ita tamen ꝙ necessaria ꝭm facultates ecclesie sibi dum vixerit mistrentur. ¶ Nota ꝙ ꝑpter scandalū aliquis remouetur ab admistratōe.

EX parte. Ep̄s ānaxien̄. graui morbo ⁊ icurabili fere ꝑ quadriennīū laborauit ita ꝙ ꝑ officium ep̄ale exercere non poterat pp quod ciues illius terre petebāt ab archiep̄o arelaten̄. metropolitano suo instater ut eis sup hoc ꝓuideret. archieps significauit hoc domino pape ꝙ nō pōt illū ad renūciandū ↄpellere nec addēda ē afflictis afflictio: sed ē eis potius miserendū cuꝫ ille i officiū suū laudabiliter se habuerit. vn̄ papa volens tam ep̄o q̄ꝫ eccē ꝓuidere mandat archiep̄o ut det illi coadiutorem viꝝ ꝓuidū ⁊ honestū ꝑ quē ep̄o ⁊ eccē ↄsulať. ¶ Nota ꝙ ꝓpter infirmiratē non ē aliqs priuandus iure suo nisi ꝑpter leprā: vt in. c. ꝓcedenti: quia nō ē afflictis afflictio addenda.

De institutōib⁹. Rub.

Hono. iii.

COnsultationi. Per se pꝫ qd̄ hic dicitur.

NOn amplius Lřa pꝫ satis

INecclesia. In quadam ecclesia erat certus numerus canonicoꝝ tandē vacaueřt ibi quedā ꝓbēde in eadē eccā qdā laici erāt ītitulati q̄rebať vtꝝ tales laici deberēt ↄputari numero clericoꝝ: ut si numerus imputareť plen⁹. Rn̄dꝫ papa ꝙ laici nō debēt i clericoꝝ numero ↄputari nec differāt numero canonicoꝝ adiplere. de ꝑsonis idoneis: ⁊ ta

les assumendi sunt per quos in diuinis deo ɔgrue valeat deseruiri. ¶ Nota q̄ ius canonie nō cadit in laicum. Item vbi non ē cert⁹ numerus clericoꝝ costitutus non deb3 ꝑmanere vacuus. Alex.iij.

Ex frequētibus

In archiepatu cātuarienſ quedā praua ɔsuetudo inoleuit. q̄ clerici beneficia ecclesiastica recipiebant sine licētia epoꝝ vel officialiū suoꝝ nō ɔsiderantes q̄ illud ɔtra instituta sanctoꝝ patꝝ ⁊ ecclesiasticam hōestatem ꝓpter quod archieps volens illa3 cōsuetudinem penitus extirpare omnes illos q scienter beneficia taliter detinent occupata. vel qui de cetero presumpserint occupare excōmunicauit ⁊ dominus papa ɔfirmauit eā de3 mandans quatenus predicti clerici qui sniam ipam incurrerunt nullaten⁹ absoluantur nisi prius satisfecerint. Nota q̄ beneficia ecclesiastica recipienda non sunt nisi ab his ad quos ptinent.s.ab epo vel eius officiali qui gerit vicem epi vel ab aliis ad quos ptinet collatio ⁊ qui ɔtrafecerit excommunicandus est. Clemēs. iij.

Auctoritate.

Lr̄a per se p3. Inno.iij

Ad decorem

Patriarcha ɔstantinopolitanus in ecclesia ɔstantina instituebat venetos tantū:non considerans q̄ qui iusticiam facit acceptus. est deo:⁊ beneficia eccāstica p successione3 possideri non possunt. vnde papa mandat cuidam legato existenti in ptibus illis quatenus moneat eundem patriarcham ut clericos litteratos ⁊ idoneos vndicūq3 fuerit instituat in ecclesiis predictis ⁊ pcipue in maiori ecclesia:quod si non fecerit indignum se redd3 ut isti legati ɔpellant aliaꝝ nacionū clericos ad suam obiam venire nec dissimulent quin significent hoc domino pape:ut ipe p hoc intelligat vtꝝ sit veꝝ vt ipe patriarcha vt dr̄ hoc pmiserit. ¶ Nota q̄ in eccā nō d3 hr̄e locum successio hereditaria. Item qui iusticiam facit deo acceptus ē. Item q nō facit alii sibi deneganda ē iusticia. Idem.

Cum uenissent

Inter archiepm eboraceñ.ex vna pte ⁊ archid.richimūdie.qō vertebat̄ sup institōibus psonaꝝ ⁊ custodia eccāꝝ vacantiu3 spectabant ad ipm i diocesi sua tā de iur̄ ɔi q̄ de ɔsuetudie generali. Sed qdā añcessores ipius ɔiserūt qbusdā archid.richimūdie psonalr̄ tā instōem q̄ custodiā.vn̄ petebat p curatoꝛ ut archid.illas dimitter3 liberas ⁊ qetas. Ex aduerso rn̄3 archieps nō psonalr̄ s3 realiter ppetuo ɔcessit tā instōem q̄ custodiā archid.quia tūc erat de ɔsensu capituli sui ⁊ archidiacanatus ipe fuerat in cōtinua possessiōe istaꝝ dignitatū ⁊ aliaꝝ libertatū tpibus multoꝝ archiepoꝝ ⁊ archid. ⁊ ipse archieps sin̄ aliq ɔditiōe archidiacōatū ip3 ɔcessit eide3:sed p⁹ ɔcessionē dicebat archieps q̄ ɔcesserat eidē archidiaconatū excep tis instōe ⁊ custodia eccāꝝ. Preterea dicebat archieps:q̄ archid.abiurauerāt illas dignitates.do.pa.his ⁊ aliis auditis iterlocutus fuit:q̄ archid.defendēd⁹ ess3 in possessiōe ipaꝝ libertatū donec ex pte archiepi probaret̄ q̄ libertates pdicte ɔcesse fuissent archidiacōis psonalr̄.⁊ in hoc cāu ⁊ ante concessionē archidiaconat⁹ ⁊ post ⁊ in ipa ɔcessiōe dictas dignitates potuit licite retinere vel donec pbatū fuit archidiaconū illas abiurasse:sed in cāu isto si ɔcessio fuit realis nihil vtilitatis accreuit archiepo:q2 papa ad petitōem eboraceñ.eccē vel ēt p seipm archidiaconatui puidebit si alteruꝝ istoꝝ fuerit pbatū.silentiū imponat archidi.super libertatibus illis ⁊ si neutꝝ pbatū fuerit impōat silentiū archiepo. ¶ Nota q̄ qui est in possessione debet defendi in ea donec constet d̄ iure. Item concessio personalis cu3 persona finitur realis perpetua est que fit non persone sed ecclesie. Item factum prelati in dam num ecclesie non preiudicat ecclesie. Item

iuramētū p̄lati in damnū eccē p̄stitū ipi p̄lato nō eccē preiudicat. Itē eccā sine prelato agere pōt sz hoc ē ꝑꝑ iuramētū qd̄ ſuari pōt sine preiudicio eccē ab ipso prelato.

QUam ad Vacante quadam abbacia custos ipsius ecclesie fuit electus i abbatē. s. nihilominus retinebat custodiā. querebatur vtrū de iure illā de iure possit retinere cū collatio ipius ad abbatem ptineat. Rn̄z ꝙ postq̄ȝ fuit abbas effectus custodiam d̄ iure nō potuit obtinere: quia donatio ipi⁹ custodie ⁊ aliarū dignitatū illi⁹ ecclesie ptinet ad abbatem ipm̄ a seipo eam nō potuit recipe cū inter dantē ⁊ recipientē dz esse distinctio psonarū ab alio eā nō potuit habere cū non habeat ius ɔferēdi. ¶ Nota ꝙ eo ipo ꝙ aliqs adeptus ē aliquaz dignitatem vacat prima si quam habz. Item dria debet esse iter dantē ⁊ recipientem.

De ɔcessione p̄bende vel ecclesie non vacātis. Rubrica.

QUi minuorū Patet per se.

NUlla Quidam prelati ante ɔcilium lateranense ɔferebant ecclesias seu beneficia ⁊ etiam dignitates antequam vacarent ⁊ sic desiderabāt mortem ꝓximi sui in cui⁹ locū credebāt succedere: ⁊ ideo statuit cōciliuz lateranense: ꝙ de cetero nulla eccāstica bn̄ficia ministeria vel eccē ɔcedant ꝑ eccām p̄dictaz cū in legibus gentiliū hoc sit inhibitū turpe ē si expectatō future successiōis in eccā dei hēat locū: cū eni p̄dicta officia misteria vel ecclesie vacare ɔtigerit nō diu maneant in suspenso: sz īfra sex menses psonis idoneis ɔferant si hoc eps̄ distulerit ꝑ capitulū p⁹ ea ordinent ꝙ si ad capitulū ptinēt: ⁊ infra dictum temp⁹ hoc nō fecerit eps̄ hoc de ɔsilio religiosorū exequat ⁊ si omēs fuerint negligētes metropolitanus absqz alicuius ɔtradictione de illis fm̄ deum disponit. ¶ Nota bn̄ficia nō debere ɔferri antequā vacent. Itez future successionis expectatio in ecclīa locū nō hz. Item ꝑꝑ negligentiā amittit qs suum ius ⁊ transfertur ad alium.

RElatum est. Aliqui recipiebāt promissiones de ecclesijs nō vacātib⁹ postmodū vacabāt: illi appellabāt ne alijs ɔferri deberēt. Querit an tali appellatiōi sit deferendū. Rn̄dz pa. ꝙ cū tales ꝑmissiones in ɔcilio laranē. p̄dicto sint cassate nunq̄ȝ p̄textu talis appellatōis dz obmitti qn ordinet cum vacauerint. ¶ Nota ꝙ vbi nō tenet ꝓmissio sup hoc nō tenet appellatio. Itē si nō tz principale nec accessoriū. Inno. in.

PRoposuit papa. Celestin⁹ pa. mādauit p̄posito ⁊ capitulo cameracēsi: ut. t p̄sbyterū recipent in frēm ⁊ assignarent ei p̄bēdā ꝓximo vacaturā que ad donatōem suam spectaret eccā sua decano remensi super hoc executore ɔcesso sz cuz decanus inuenisz eos ɔtumaces dictū p̄sbyterū inuestiuit de p̄benda primo vacatura in ecclīa camarecenen. ptinente ad donatōem iporū tandē vacauit vna prebēda ⁊ ipi eam alij assignauerunt. celestinus hoc intelligens ⁊ volens ratū habere ꝙ ab eodez decanus factū fuit cessauit collatōez factā a capitulo ⁊ dictū p̄sbrz de ipa ꝑ annulū inuestiuit: sed ēt dictus p̄sbyter p̄bendā illā adbuc quiete habere nō posset cuz alius eam possideret accessit ad dominum Innocentium ⁊ exposuit ei omnia p̄dicta: dicit ergo Inno centius ꝙ licet non sit intentionis sue inuestituras de vacaturis factas habere qui potest contra ius dispensar tamen considerans ꝙ dictus presbyter non fuit inuestitus de vacatuta: sed de vacante per celestinum quem post cassationem cōcessionis quam feeit capitulum intelligebatur. vacare mandat papa preposito ⁊ capitulo cameraceñ. qualiter amoto ab eo quolibet detētore dictā p̄bēdā p̄fato p̄sbytero assignare procurent. ¶ Nota hic: ꝙ collatio

facta ꝯtra mādatū v3 ex eo qd celes. irritauit ꝯcessionē capituli. ⁊ ex eo quod dixit Inno. que post cassatōēʒ ꝯcessionis a capitulo facte ⁊ sic tenuit ꝯcessio capituli ꝯtra mādatum pape ⁊ ꝯtra inuestituram ius non acqritur. Item papa potest dispensare supra ius Idem.

Quia diuersitatē

Archieps eboraceñ fuit suspēsus a papa ⁊ tempore suspensionis sue ⁊ etiaʒ postea quidā preter auctoritatē ipius intruserant se in ecclesia eboraceñ ⁊ alijs ecclijs in quibus collatio beneficioꝝ ptinet ad ipm: sup hiis ꝯquestus ē archieps domio pape. mādat papa legato apo. se. qui erat in ptib⁹ illis quatenus ꝯpellat oēs illos q accipert p̄bendas vel ecclesias ⁊ dignitates ptinentes ad collatōem archiepi pter auctoritatem ipsius assignatōe ipaꝝ p. sniam excōmunicationis ⁊ subtractionē alioꝝ beneficioꝝ suoꝝ non obstante ꝯfirmatōe aliqua a se. apo. in forma ꝯmuni obtenta nisi forte aliqui illas habuissent auctoritate aposto. sedis vel auctoritate lateranenꝭ concilii ita tamē q tps suspēsionis infra sex menses nullatenus ꝯputetur qz ꝯcilium lateranense ꝯtra negligētes tantū fuit pmulgatū. Item archiepiscopus non potuit vti ppria potestate in ꝯferendis beneficiis: ⁊ si ppria culpa: suspensus fuiss a ptāte ꝯferendi non ad capitulū ppter culpam illā collatio beneficioꝝ non erat deuoluta: sed ad ipsum papam donatio ptinebat q preter culpam aliquam potest ꝯferre prebēdas. tēpus etiam quo accessit ad papam ⁊ pmansit ibideʒ ⁊ recessit infra sex menses nullatenus ꝯputetur: ⁊ tempus sex mensiuʒ ꝯputetur non a tempore vacationis prebendarum sed a tempore noticie ipius archiepi ¶ Nota q p ꝯfirmatōem in forma ꝯmūi nihil iuris acqritur. Item suspensus ab homine non potest eligere. Item temp⁹ quo qs suspensus ē nō currit nec cōputatr in. vi. mensibus. Item sex menses currer icipiūt a tempe noticie non a tpe vacationis. Idem

Cum nostris Significatū fuit dño pape q p̄positura lāseñ. eccē tanto tpe vacauerat q donatio ipsius ad se. ap. fuerat deuoluta. vnde pa. mādat epo ⁊ capitulo lāseñ. quaten⁹ p̄posituram ipam ꝯferreut thesaurario lanseñ. qbusdā super hoc executorib⁹ sibi datis. Eps ⁊ canonici coraʒ executorib⁹ p̄posituram de iur vacātē p̄fato thesaurario assignauerūt hec oia pposita ⁊ allegata fuerūt corā auditore dato a pa. ⁊ alia plura auditor de mādato pape decernit ut qcqd factū fuerat a p̄dcis executoribus hrēt irritū ⁊ inane obtentu p̄dcāruʒ lraꝝ eo q p falsi suggestionem fuerāt ipetrate ⁊ veri suppressionē cū illa p̄positura non vacarʒ de fcō q̄uis de iure vacaret: qz talis possessio pl⁹ hʒ facti q̄ iuris. ⁊ do. pa. sniam illā hʒ ratā ⁊ firmā ⁊ mādat qbusdā vt nisi p̄fatus eps sufficiētet oñderit q vel ex indulgētia sedis ap. spālis vl ex alia iusta cā ⁊ necessaria p⁹ ꝯsecratōem suā p̄positura ꝯcessa fuissʒ eidē ꝯpellāt ipm ad resignatōem ipsi⁹ deinde moneāt ⁊ inducāt capitulū lāseñ. ut thesaurario ꝯferri pcuernt. ¶ Nota q cum aliqs transit de vna dignitate ad aliam prima vacat de iure lʒ ille de facto primam retineat cum secūda. Item lʒ beneficiū de iur vacet ⁊ non de facto tamen facienda ē mentio. in lris sup impetratōe de ipo sc āals nō valent ut hic pʒ. Idem.

Post electionez

Magister ho. ⁊ .r. de sācto cadmūdo ꝯtendebant adinuicem de archidiaconatu richimūdie ppter hoc accesserunt ad dñʒ papaʒ in presentia eius ex parte. r. de cademūdo in hunc modum fuit ppositum: vacāte archidiaconatu richimūdie. archieps eboraceñ. in rem otis agēs hoc audito archidiaconatum ipm contulit magistro ho. mādans capitulo eboraceñ. vt eum in archidiaconuʒ reciperent. Sed ipsi mandato ipsius acqescere noluerunt quia predecessor Innocen. inter cetera que decano ⁊ capitulo eboracē. suo priuilegio concessit decernit ordinatoem

canonicorum seu psonarum liberam esse: ut videlicet idonea et honesta psona cui archieps vacantem pbẽdam vel dignitatem in ecclia eboraceñ duceret cõferendam fm antiquam cõsuetudinem ecclesie presentaretur decano et capitulo eboraceñ. et si quis contra hoc ess3 introductus nec p psona nec p canonico haberetur: et si archiepiscopus in tempus lateraneñ. concilij fm formam priuilegij hoc nõ faceret tunc liceret decano et capitulo predictam conferre: sed quod de ipo decano in literis archiepi mentio nan fiebat p quem debebat in capitulo inuestiri: ipius mandato fuit cõtradictum et sic collatiõe archiepi r̃probata. credentes auctoritatem cõferendi ad capitulũ deuolutam. r. de sancto cachiiodo archidiaconatum cõtulerunt instillantes eundẽ. pponebat insup dictus. r. magister ho. r̃nunciauerat et abiurauerat collationi archidiaconatus quam sibi fecerat archieps: et post illam renunciatõem eidem archieps cõtulit archidiaconatum. vnde dictus. r. tam rõne prime cõcessionis q̃ secũde petebat sibi assignatu3 archidiaconatu3 cõfirmari. hijs auditis quia constitit domino pape archidiacõatum pdictum magistro ho. p archiepm primo fuisse concessum: et q institõ facta de ipo ho. non fuisset fm iuris ordine3 r̃probatã archidiaconatus non vacãs alteri conferri nõ potuit pdcõ. r. qui cõtra iusticie regulam in locum alterius se puegi consensit super ipo archidiaconatu silentinm imposuit decernens ut institõ facta per archiepm de magistro h. sortiatur effectum et si postmodum aliquis apparuit: qui contra aliquid velit pponere super renunciatione vel abiuratione: vel aliquo premissorum ordine poterit iudiciario expiri. ¶ Nota q prima elcõne celebrata: ea non cassata non est alia facienda. Item qui in locum viuentis institui consentit deb3 repelli. Item post factam institutõem potest opponi abiuratio vel renunciatio ne per subreptionem habeat dignitatẽ. Idem.

Cum super Quidã cleric⁹. C. nomine questionem habebat cum canonicis tredoñ. super prebẽda ecclesie tredoñ. pter quod ptes accesserunt ad pa. p ponebat dict⁹. C. q canonici tredoñ. eũ r̃ceperant in canonicum et in fratrem nulla prebenda sibi assignata nec mentione facta prime vel secunde pbende. vnde petebat a domino papa canonicos pdictos compelli qtenus prebẽdam eide3 assignarent in ecclesia: tredonẽ. ex aduerso respondebatur q non tenebantur ei beneficium assignare cum receptus fuisset cõtra concilium lateranẽ. vnde nõ debebat ad hoc compelli. dominus pa. his auditis quia quando fuiss3 pbatum q receptus fuisset contra lateranẽ. cõcilium licet obiectum nec ipsi canonici videbantur posse p ponere cõtra illum r. qui confitentur se illum cõtra cõ. recepisse sniando decernit ut q̃ cito facultas se obtulerit pdicto. C. prebendale beneficium in tredonẽ. ecclesia conferatur: quia ex quo receptus est in canonicum non debet carere prebenda. ¶ Nota ar. q allegans se fecisse cõtra cõcilium ex eo subsidium habere non debet. Ite3 frustra implorat auxilium legis vel canones qui committit ip3 vel ipos. Item ex quo aliquis ẽ in canonicũ receptus deb3 habere beneficiũ. Idẽ

Litteras Significatũ fuit domino pape: q in ecclesia sancti viscardi bremenẽ quedam prebenda vacauerat tanto tpe: q ipsius donatio fm lateanense cõcilium ad ipm fuerit deuoluta. vnde papa mandauit quibusdam quateuus dictum clericum inuestirent de ipa coram istis executoribus ex parte illius d. fuit ppositũ q b. prepositus quonda3 simplex canonic⁹ ipsius eccẽ electus in canonicum maioris ecclesie postmodũ anno elapso electus fuit in ppositum sancti viscardi nihilominus retinẽs priorem prebendã quã in ipsa eccã tunc hẽbat. vnde petebant illã prebẽdam sibi cõferri que de iure vacabat sed preposit⁹ allegauit extra q de cõsuetudine generali q vnus in eadem eccã plures prebendas haberet. et cum archieps bremenẽ. ppositũ ipm de prepositura inuestiuit tã prepositurã q̃ prebendam

illā de ɔsensu capituli ɔfirmauit: dubitabāt isti executores cū aliqs de vna p̄bēda eligit ad aliā vtrū stati p̄ma vacare intelligatur an per s̄niam debeat adiudicari eidez: ⁊ an ꝑpter ɔfirmatiōem p̄dictā prebenda illa debeat dici nō vacare sup quo cōsuluerūt dn̄z papā ⁊ ipse respōdet ꝙ si est ita prebenda illa ⁊ si de iure vacet de facto tamē nō vacat vnde mandat quatenus dictū prepositū cōpellat vt illā resignet. ¶ Nota ꝙ prebenda dicitur vacare de iure ⁊ non de facto ⁊ sic de ipso facto faciēda est mētio in l̄ris domini pape super illo beneficio obtentis.

Idem.

Ex parte In ecclesia astensi quedaz prebēde ꝑ quattuoꝛ annos ⁊ ap̄lius vacauerūt. eps astēsis quosdā instituit in eis credens sibi hoc licere auctoritate lateranen̄ cōcilij. Illi instituti sentiētes institutōez illā firmā nō esse ad mediolan̄. archiepm̄ accesserūt qui eosdē ordinauit ⁊ in corpalē possessionē prebēdarū ipsaꝝ de ɔsensu capituli induxit exceptis tribus qui se opponere curauerūt ꝑpter quod vtraqz ps ad se. apost. accessit: ⁊ dū cā tractabat̄ ibidez vtraqz ps cōfessa fuit ꝙ prebēde nō erāt indistincte nec certus canonicoꝝ numerus ɔstitutus. vnde papa euidenter ɔsiderās ꝙ lateran̄. cōciliuz in hoc casu locū nō habebat quāuis ecclia canonicoꝝ pateretur defectū. quare institutio ꝑ epm̄ vel archiepm̄ facta occasione lateranen̄ ɔci. nō valebat: verūtamē qꝛ totū capitulū tribus tantū exceptis predictoꝝ receptionē affectat nec illis tribus aliquid rōnabile est obiectū ⁊ ostensū. Mandat papa: q̄tenus si facultates ecclesie suppetunt s̄m consuetudinē hactenus obseruatā predicti clerici pro canonicis habeātur. ¶ Nota ꝙ vbi certus canonicoꝝ numerus statutus nō ē nō h̄z locū lateran̄. con. nec dicit̄ ip̄proprie vacare prebēda. Itē minoꝛ ps etiā vnus pōt se opponere maiori dūmō iustā cām ostendat Itē s̄m facultates ecclie canonici sunt instituendi s̄m consuetudinē obseruatam.

Idem.

Constitutus Eps laudunen̄ ɔtulit. h. canonico suo ptātez ɔferēdi prebendā sacerdotalē que primo in ipsa ecclesia vacaret: ⁊ archieps remen̄ apostolice se. legatus precepit capitulo laudun̄. vt cū prebēda vacaret p̄sonā illam recipent ad eā cui dominus. h. illā duceret ɔferēdam Iste. h. adhuc dubitās de iure suo: accessit ad papā vt ꝙ sup collatōe dicte p̄bende factū fuerat ratū hēret. Mādat papa epo ⁊ capitulo quatenus si p̄sonā illā cui dictus. h. p̄bendā illā cōtra formā ɔcessionis sue alicui nō ɔferat. In fi. dicit papa si ɔcessiones huiusmodi ad ɔsequētiā traherētur fieri posset in fraudē later̄. con. ꝑ quod beneficia anteq̄ vacēt ɔferri ꝓhibētur. vnde precipit papa ꝙ occasiōe huius mādati qd̄ ɔtiet gr̄az specialē: fraudē adhibere volētib⁹ l̄nia nullatenus tribuat̄. ¶ Nota ꝙ i fraudē canonis nihil fieri dʒ. Itē si aliqd ꝓhibet̄ vna via per aliā viā ad id admitti non debet.

Idem.

Dilectus filius Magister. v. canonicus cuiusdaz ecclie cathedralis accessit ad pa. ꝙ epo suo viā vniuerse carnis ingresso. archiepus sancte seuerine credēs ꝙ ꝑ negligētiā canonicoꝝ qui nō elegerāt īfra sex mēses ad ipm̄ essʒ eligēdi auctoritas deuoluta: dictū. v. elegit in epm̄. papa vidēs ꝙ canō lateran̄. con. cōtra negligētes editus ad ep̄atus vel archiepat⁹ nō soleat extēdi. Sed ad p̄sonatus alios et ⁊ minora b̄n̄ficia elcōe huius exigēte iusticia cassauit. ¶ Per hanc decretalē declarat̄ illa decretalis nulla. de qbus b̄n̄ficijs itelligatur nec corrigit̄ ista ꝑ illā ɔstitutiōem: ne pro defectu.

Idem.

Ex tenore Inter clericū ex vna pte ⁊ abbatē ⁊ ɔuentū de bello ex altera vertebat̄ qd̄ sup ꝓuisiōe ipsius iohis: Impetrauit cām cōmitti sup hoc qbusdā iudicib⁹ corā qbus petebat dictū abbatem ⁊ monachos cōpelli ad ꝓuisionē ipsius sʒ qd̄

sibi ꝑmiserat lite ꝯte. dict⁹. i. exhibuit quã
dam chartam ꝯtinẽtem ꝙ monachi dicebãt
se ad hoc nõ teneri cũ tal' cõpromissio fuerit
cõtra cõci. later̃. dubitauerũt iudices qd iu
ris eẽt. papa cõsultus rñdet ꝙ ꝓmissio predi
cta nõ tenet facta ꝯtra cõci. later̃. vnde man
dat ꝙ predicto clerico sup hoc silẽtiũ ipona
tur. Nota ꝙ hic auditur allegãs suã tur
pitudinẽ ⁊ ꝯtra factũ suũ. Itẽ ꝓmissio ꝯtra
cõciliũ lateran̄. nõ tenet nec obligatiõem idu
cit.

Idem.

Accedens Quidam monaci ꝓmi
serunt cuidã clerico. r. noie ꝓuide
re in ecclesiastico beneficio qñ possent: siue
cũ obtulerit se facultas: sed q2 nõ ꝓuidebãt
eidẽ ipetrauit lr̃as cõtra ipsos ad quosdam
iudices delegatos corã qbus petebat mona
chos ꝯpelli vt ꝓuiderẽt eidẽ fm quod ꝓmise
rant. respõdebãt monachi ꝙ nõ tenebant ei ꝓ
uidere ꝑ illã promissionẽ cũ sit facta ꝯtra la
teran̄. ꝯci. Judices sup hoc dubitãtes signi
ficauerũt do. pape: ⁊ ipse rescribit mõachis
illis dicẽs ꝙ aliud est prelatum promittere
collationem beneficii cũ poterit ⁊ aliud cum
vacabit cũ in multis casibus facultas se pos
sit offerre in qbus collatio non eẽt sub expec
tatione vacaturi beneficii differẽda: vñ mã
dat illis vt prefato clerico cũ poterunt debe
ant beneficiũ ecclesiasticũ assignari. Nota
differẽtiã ꝙ aliud est ꝓmittere beneficiũ cu3
potero quod licet: ⁊ aliud cũ vacabit quod
non licet.

Postulastis In quã
dam ar
chiepiscopali ecclia collatio prebẽ
darũ siue beneficioꝝ ꝑtinet cõiter ad archi
episcopũ ⁊ capitulũ. q̃rebat si ĩfra sex mẽses
prebẽdã vacãte3 neglexerint ordinare vtrũ
collatio ipsius prebende penes archiep̃m re
maneat. Respõdet papa ꝙ si capitulũ ⁊ ar
chiepiscopus ĩfra predictũ tẽpus circa hoc
fuerint negligẽtes. nec ab archiep̃o ad capl'3
nec a capl'o ad archiep̃3 deuoluit ptãs ꝯferẽ
di. sed ad supiorẽ fm lateran̄. ꝯci. transit col
latio nisi forte archiep̃s nõ tanq̃ prelatus s3
tanq̃ canonicus cũ capitulo ius hẽat: ⁊ in eo
cãu si archiep̃s dolose ĩpedierit collatiõem:
dolus ei ꝓdesse nõ d3. Nota ꝙ istud ẽ ius
cõe ꝙ collõ bñficioꝝ sit ad ep̃m ⁊ capl'm ꝑti
neat ⁊ tũc ꝑ negligẽtiã trãsfert ad supiorẽ ꝓxi
mũ. Itẽ dolus alicui nõ ꝓdest p̃rocinari.

Honorius. iii.

Cum dilecta. Comitissa
fradeñ. h3 ius p̃ronat⁹
i quibusdã ecclesiis i qbus h3 pñtatiõem q̃l
dã ꝓmissiones fecit de nõ vacãtib⁹ bñficiis
⁊ dõatiões illoꝝ bñficioꝝ ꝓposuit ĩ maĩb⁹
quorũdã vt ꝯferrẽt illa cũ vacauerit ꝑuenit
hoc ad noticiã dñi pape: vnde mãdat qbus
dã quaten⁹ hmõi dõatões denũciẽt irritas ⁊
ĩanes p̃cipiendo illi comitisse ne de cetero si
milia attẽptare p̃sumat. Nota ꝙ ꝓmissio vl'
collatio de bñficio nõ vacãte nõ tenet.

Ut sede vacãte nihil inouet̃. Rubrica.

Innocẽ. iii.

Nouit ille Cele
stinus
papa mõasteriũ glastonieñ.
extra ecclĩã catedrale3 vniẽ
do illud ecclie bathonieñ. vt idẽ eẽt ep̃s vtri
usq3. p⁹ hoc mõaci ꝯq̃rebãtur dño Inno. ꝙ
illa vnio vergebat i graue p̃iudiciũ mõsterii
sui: cũ ꝑ illã vnionẽ solueret̃ religio: elemosi
na fraudabat̃ ⁊ hospitalitas tolleret̃. vñ pe
tebãt sibi ⁊ mõasterio ꝓuideri sup his. ꝓp ꝙ
mãdauit pa. qbusdã: vt mõasteriũ ip̃m sub
priori regimie facerẽt gubernari: ⁊ ep̃s certis
redditib⁹ eẽt ꝯtẽtus ⁊ ꝙ ep̃s res mõasterii ñ
expẽderet: ⁊ ad petitõe3 batoniẽ. epi ꝯfirma
uit Inno. hãc ꝓuisionẽ suo priuil'io. mortuo
batoniẽsi ep̃o petebãt monachi a do. pa. vt
statũ mõasterii sui dẽret i melius releuare q2
tp̃s aduenerat in quo illud fieri poterat sine
scãdalo. hoc idẽ petebat batoniẽ. eccia ⁊ rex
⁊ alii p̃les vt vniõe pẽitus dissoluta mõaste
riũ reduceret̃ in statũ antiquũ. do. pa. ꝯside
rãs ꝙ sede vacãte nõ d3 aliqd inouari cũ nõ
sit q ius ep̃ale defẽdat nec pa. visus sit plus
ꝓuidisse ꝑsõe q̃3 eccie si mortuo illo ep̃o mu
tar3 subito qd eo viuẽte ꝯcessit ⁊ iõ petitõe3
illoꝝ nõ potuit exaudire: verũtamẽ ꝯcessit il

lis vt cũ ecclia batonieñ de paſtore fuerit or
diata ius ſuũ ꝓſeq̄ndi liberã hẽant facultatẽ
interi tñ mõaſteriũ regat̃ ſub cura prioris.
No.ꝙ ſedͦ vacãte nihil ẽ inouãdũ. itẽ tũc ec
cleſia caret defenſore ⁊ ſic nõ ẽ q agat vl' cõ
ueniat.itẽ q̄ cũ deliberatõe fctã ſũt nõ debẽt
ſubito imutari. Inno.iij.

Illa deuotiõis. Collatio ꝑ
bẽdarũ i eccia ſci leuce
ni ꝑtiet ad epm loci vacãte ſede epali vaca
uit q̄dã ꝑbẽda in.d.eccia ſci leu.capl'ꝫ illius
eccie credẽs collõeꝫ ꝑbẽdarũ vacãte ſede de
uolutã ad ipm ꝑbẽdã illã vacantẽ ↄtulit cui
dã clerico:poſtmodũ archieps capuanꝰ de
mãdato do.pa.iueſtiuit mgr̃m.r.de illa pre
bẽda cui papa illã ꝑbendã ↄtulerat ⁊ ita or
ta fuit diſcordia iter mgr̃m.r. ⁊ illũ cui capi
tulũ prebẽdã illã ↄtulerat.vñ qõ ſr̃ hoc dela
ta fuit ad ſe.ap. Pa.auditis rõibꝫ vtriuſqꝫ
ꝑtis ↄfirmauit ꝑbẽdã illã dicto mgr̃o ñ ob.
ↄceſſiõe ꝑ capl'ꝫ alii factã vl' ↄfirmatõe i for
ma cõi obtẽta quoniã nullo iure cauet̃ ꝙ ua
cãte ſede capl'ꝫ fungat̃ uice epi i bñficiis ↄfe
rẽdis:nec i eo cãu põt dici ꝙ ptãs ↄferẽdi
bñficia vel ꝑbẽdas ꝑ ſupioris negligẽtiã ad
capitulũ ſit deuoluta cũ nullus ſit ſr̃ior q de
iure uel de facto poſſit ꝑbẽdas ↄferre. No.
ꝙ collatio q̄ nulla ẽ nõ ipedit ſcđaꝫ.itẽ ꝙ nõ
ẽ ↄceſſũ itelligit̃ ꝓhibitũ. itẽ ſede vacãte ius
ↄferẽdi ꝑbẽdas nõ deuoluit̃ ad capl'ꝫ.itẽ nõ
currit ꝑſcriptio tũc cũ nullꝰ ſit ibi ꝑlatꝰ ⁊ ꝑ
ↄñs nulla negligentia.

Constitutis. Inter epm
burgeñ.⁊ ecciam.ſ.
marie de caſtro ſorit.q̄dã qõ vtebat̃ ꝓcura
rator eccẽ.ſ.marie petebat ab epo burge. re
ſtitutõeꝫ ſr̃ libertate liber̃ ſibi eligẽdi ꝑlatũ i
dicta eccã:⁊ ſr̃ terris ipſiꝰ ecciie ⁊ rebꝰ aliis
qbꝰ eccã fuerat ſpoliata.lite ergo ↄt.corã in
nocẽ.⁊ poſtmodũ factis poſitiõibꝰ ⁊ rñſioni
bus ſiue ↄfeſſiõibꝰ corã delegatis iudicibꝰ ⁊
receptis qbuſdã teſtibꝰ cã iteꝝ delata ẽ ad
ſe.ap. Pa.exaiato ꝓceſſu depoſitões teſtiũ
q uacãte burgẽ.eccã:⁊ carẽte ltimo defẽſore
recepti fuerãt reprobauit. No. ꝙ ſede uacã
te cã tractari nõ põt nec teſtes recipi qꝛ nõ ẽ
cũ quo iſta fiãt:⁊ altera ꝑte abñte ꝓceſſꝰ cãe
nullus eſt. De his q̄ fi.a prela.ſi.cõ.ca.
Ex ↄcilio apud valeat̃. Alex.tertius.

Irrita Lr̃a ꝑ ſe pꝫ.
Continebat̃. Que
dã abbatiſſa
fecit quẽdã dõatiõem cuiuſ
dã decime cuidã noie.h.po
ſtea uero aliquãto tꝑe elap
ſo eãdẽ decimã ↄceſſit eidẽ:q̄rebat̃ q̄ ↄceſſio
ꝑualeret. Rñt pa.ꝙ ↄceſſio decie priꝰ facta
ſi ↄuẽtu ſciẽte ⁊ ñ ↄtradicẽte facta ẽ tꝫ.⁊ vꝫ.
ſꝫ ſi ignorãte ↄuẽtu deciaꝫ ꝑdicto.h. priꝰ cõ
ceſſit;⁊ poſtea de ↄſenſu capl'i eãdẽ decimã
dedit ei ſcđa donatio dꝫ ꝑualere ⁊ ꝑiudica
re priori. No.primo q ñ ↄtradicit ↄſẽtire uĩ
itẽ ꝑlatꝰ ſine ↄſenſu capl'i ↄceſſõeꝫ facer̃ ñ pt

Cum uos. Eps uigor̃.ſine cõ
ſenſu capl'i ſui ↄceſſit quẽ
dã eccliaꝫ qbuſdã religioſ:ſuccõr
illiꝰ dõatiõeꝫ illã reuocare volebat:q̄rit̃ an
poſſit.rñt pa.ꝙ donatio illa de rigor̃ iur̃ nõ
vꝫ quã fecit añceſſor illiꝰ capl'o ſuo reclamã
te niſi capl'ꝫ eã poſtmodũ ratã hũiſſꝫ. No.
ꝙ ꝑlatꝰ ſine ↄſenſu capl'i dõatiõeꝫ i dãnũ ec
cleſie facere nõ pt.itẽ ſbſeq̄ns ↄſenſus vꝫ.itẽ
ꝙ ab iitio nõ vꝫ pꝰea ↄualeſcit. Idẽ.

Innuit Patriarcha ieroſoli
mitanꝰ ſine ↄſilio fr̃ꝫ
ſuoꝝ:abbates ⁊ abbatiſſas ⁊ al's
eccl'iaſticas ꝑſonas iſtituebat ⁊ deſtituebat
ꝑuẽit hoc ad noticiã pape.vñ pa.ſr̃ hoc ſcri
bit ipſi patriarche dicẽs ꝙ cũ ipe ⁊ fr̃es ſui ſit
vnũ corpꝰ ita ꝙ ipſe caput nõ dꝫ uti ↄſilio
alioꝝ obmiſſ ſuis mẽbris i negociiſ eccẽ ſue
cũ illud ſit ↄtra ſtatuta ſcõꝝ patrũ.vñ ꝑcipit
ei ut decetero illud nõ faciat:⁊ tales iſtõeſ ⁊
deſtitutiões decernit carer̃ robore firmitatiſ
No.ꝙ ꝑlatꝰ negocia eccẽ de ↄſilio frũ ſuoꝝ
facer̃ dꝫ ⁊ ꝑcipue hmõi ſpũalia aliter facta
nõ tenẽt. Idẽ.

Quãto Dictꝰ archieps ob
miſſis fr̃ibꝰ ſuis i ↄfirmatiõibꝰ ⁊ ↄ
ceſſiõibꝰ ⁊ aliis negociis eccẽ vtebat̃ ↄſilio a
lioꝝ. Mãdat pa.eidẽ ꝙ de cetero nõ faciat

ſ3 de ɔſi lio frū3 vel maioris ⁊ ſanioris ptis eadē ptractet ⁊ diſpōat: pterea idē archiepſ i priuilīſ ⁊ aliīſ iſtrīs noia abñtiū fr3 iſcribi faciebat: pcipit pa. ꝙ hoc nō fiat q2 talia ir rita ſūt ⁊ qōe3 falſi poterit formidarī.

Clemēs. iij.

E a noſcitur. Abbates ⁊ cō uētus hñt ius pñtādi i eccl'iis: ɔtigit aliqñ ꝙ ipſi abbates pñtēt pſonas idōeas epis dioceſ ad eccās il las vacātes ⁊ cis receptis p epm. mōaci ali qñ ante pñtatōe3 aliqñ p⁹: ɔtradicūt. qrit an talis iuſtō valeat. ⁊ rñt pa. ꝙ qñ plati faciūt hmōi pñtatiōes itelligēdū ē ꝙ fiat de ɔſenſu frū3 ſuoꝝ ſine quo nō valēt: ⁊ lō ſi ɔſtiterit ꝙ ɔſenſus frm vel maioris ptis nō iteruene rit: tales iſtōes debēt caſſari niſi ex antiq̄ et approbata ɔſuetudie vel ex aliqua ſpāli cō ceſſiōe abbates ipſi pbauerit ꝙ ɔſenſus mo nachoꝝ i talib⁹ collatiōib⁹ nō ſit regrēdus. No. ꝙ collatio ſeu pñtatio ſeu elcō cōiter p tinet ad platū ⁊ caplm niſi aliud ɔtrariū p beī a prelatis hoc eni ius cōe ē. Inno. iij.

Cum aplica. Inter capl3. ſ. ſtephāi ex vna pte: ⁊ mōa chos d' prata ex altera qō vtebaī ſr quadā decia. cōpromiſerūt ptes ſup qōne illa i quoſdā arbitroſ: corā qb⁹ ppōebāt mo nachi donatōe3 ipſius decie ſibi factā fuiſſe a quodā milite de ɔſenſu bituricē. archiepi dioceſ ipſi⁹: ⁊ ɔfirmatā fuiſſe: ⁊ ad ɔfirmā dā ɔceſſiōnē ſuā. iducebāt auctoritatē ieroni mi dicētis ſi aliqñ fuerit a laicis q̄ diuini iu ris eē noſcūt male detēta ⁊ i vſū trāſierit mo nachoꝝ epō loci pꝛebēte ɔſeuſū ɔſtabūt oīa ppetua firmitate ſubnixa. Ecōtrario ps al tera reſpōdebat ꝙ ɔſenſuſ epi ſine ɔſenſu ca pituli nō ſufficiebat: ⁊ ad hoc inducebāt au ctoritatē leonis ꝙ eps de rebus ecclie dona re aut cōmutare aut vēdere non audeat niſi ut meliora pſpiciat ⁊ de ɔſenſu capituli id faciat: quod nō ſit dubiū ecclie pfutuꝝ. Du bitauerīt iſti arbitri qñ decima tenet a laico ſi ɔferaī eccē: vtrū ſufficiat ɔſenſus epi ſine clericoꝝ ɔſenſu. ⁊ papa reſpōdet ꝙ monēd⁹ ē laicus q decimā tenet vt illa3 reſtituat illi eccleſie ad quā ſpectat: ꝙ ſi noluerit: ⁊ de cō ſenſu epi alteri eccleſie cōceſſerit valebit do natio: ⁊ auctoritates pdicte lic3 ſint diuerſe q2 aliud ē alienare qd ab eccleſia poſſideī i quo cāu intelligiī auctoritas leōis ⁊ tūc nō ſufficit cōſenſus epi ſine cōſēſu capli: ⁊ aliud ē ad eccā3 ruocaī ꝙ a laico dtieī i quo cāu itellr auctaſ ieroni. ⁊ tūc ſufficit cōſenſus epi q2 p vtrāq3 auctoritatē vtilitati eccie puideī ⁊ hoc pbaī p cō. lateī. ſūpto argu. a. cōtrario ſenſu. In quo prohibeī ne aliq̄ religioſa p ſona eccleſias ⁊ decimas de manib⁹ recipi at laicorum ſine conſenſu epiſcoporum per quod indirecte datur intelligi ꝙ ſufficit con ſenſus epiſcopi vt licitu3 ſit eccleſie decimas recipere de manu laicorum: hoc quod dictū eſt de illis decimis debet itelligi que laicis in feudum nō ſunt conceſſe. Nota ꝙ pre latus ſine cōſenſu capituli bona eccleſie alie nare non poteſt: ſed in reuocatione rei eccle ſiaſtice de manibus laicoru3 ſufficit conſen ſus epi. Itē ar. a ɔtrario ſenſu bñ v3. ide3.

Tua nuper Que ſiuit ar chidiaconus metenſis vtrū epiſco pus ſiue electus de cōſenſu archidiaconi tā tu3 ſine conſenſu capituli poſſit conferre va cantem eccleſiā baptiſmale3 alicui monaſte rio vel alteri eccleſie que habeat ius patro natus in illa eccleſia vacante. Reſpondetur ꝙ non poteſt auctoritate leonis pape: q2 cō ceſſiones eccleſiarū vacātiū ppetuas nō eſt dubiū ad alienatiōes ptinere. No. ꝙ plat⁹ ſine ɔſenſu capituli bōa ecclie tpalia vel ſpi ritualia non pōt alienare. Idem.

Paſtoralis Eps he liēſ. fecit talem queſtionē domio pape par rochie auctoritate dioniſii fuerūt limitate ⁊ diſtincte vt prouentus cuiuſlibet parrochie in vſus cederent miniſtrorum: queſiuit vtrū liceat epiſcopo ſine auctoritate pape vl' ſine conſenſu capituli conferre viris religioſis ob uentiones alicuius parrochialis eccleſie. re ſeruata enim ſuſtentatione vicarii. Se cundo vero fecit alia3 queſtionē lateraneā.

ↄsiliū ꝓhibet nouā pensionē impōi ecclesiis vel veterē augeri: quesiuit episcopus vtrum eps possit religiosis locis totā ecclesiā vł de nouo ↄferre aliquā portionē de ↄsensu p̄ro ni. Ad hoc r̄ndet pa. ꝙ epus nec primū nec secūdū facere pōt sine licētia pape preter ca pituli sui volūtatē: salua ↄstitutiōe canonica q̄ dicit ꝙ eps pōt ↄferre piis locis quiquage simā portionē. ¶ Nota ꝙ eps sine ↄsensu ca pituli alienare nō pōt bona ecclesiastica tem poralia vel spiritualia excepta quinquage sima portiōe quā pōt piis locis dare sine cō sensu capituli vt hic ꝓbatur. Hono. iii.

Et si membra

Statutū fuit in ↄcilio generali ꝙ hētur infra de accusationibus sicut olim ꝙ metropolitani singulis annis debēt ꝓuincia les ↄciliū celebrare: archieps senonen̄. ⁊ suf fraganei eius ad ↄciliū illud nō recipiebāt ꝓ curatores ⁊ nuncios cathedraliū ecclesiarū vnde capitula cathedraliū ecclesiarū senon̄. ꝓuincie deposuerūt super hoc corā dn̄o. pa pa questionē. Scribit papa archiepiscopo ⁊ suffraganeis eius dicēs ꝙ capitula predi cta ad hmōi cōcilia debeāt inuitari ⁊ eorū nunciꝫ ad tractatū admitti ⁊ precipue super his que ↄtingūt ipsa capitula: ⁊ rō est q2 cū archieps ⁊ eps sint vnū corpus cū capitulis suis ⁊ ipsi caput siue mēbris suis talia vel alia non debēt facere.

De his que fiunt a maiore parte capitu li. Rubrica.

Cum in cunctis

In quibusdā ecclesiis mino ris ps clericoꝝ nō fm rōneꝫ sed ꝓpria volūtate potius i pediebāt ecclesiasticā ordinatiōem ꝙ graue ⁊ dignū erat reprehēsiōe cū in ordinatiōib9 ecclesiarū semp debeat ꝓualere quod a ma iori ⁊ saniori parte capituli fuerit ordinatū Ideoqꝫ statuit ↄciliū lateran̄. vt nisi a paucio ribus ⁊ inferioribus aliquid obiectū fuerit ⁊ ostensuꝫ ap. re. ꝓualeat ⁊ suū ↄsequit effectū qd a maiore pte capituli fuerit ordiatū: nō obstā. si aliqs dicat se iuramento astrictū ad seruādā ecclesie sue ↄsuetudinē q2 non sūt di cenda iuramēta sꝫ potius ꝑiuria siue temera ria iuramēta que in dānū ecclesie ⁊ ↄtra scō rum patrū veniūt instituta: ⁊ si aliquis con suetudines que nec rōe iuuātur nec canonicis ↄsonāt institutis iurare presumpsit a pcepti one dn̄ici corpis donec pniam egerit sit peni tus alienus. ¶ Nota ꝙ semp dꝫ preualere ꝙ fit a maiori ⁊ saniori pte capituli nisi rō nabile in cōtrariū fuerit ꝓbatū. Itē iuramē ta ↄtra vtilitatē ecclesiasticā prestita nō di cūtur iuramēta sed temeraria iuramēta dn̄ dici ⁊ ideo nō seruāda. itē ↄsuetudo ↄtra v tilitatē ecclesie nō tenet. Celesti. iii.

Quesiuit

In ecclia cla ramōtensi obs̄ uabať vt si aliqs parrochian9 pē sionē debitā ecclesie nō solueret vel clericus aliquis delinqueret aliqs de canonicis etiā minimus iterdicebat ecclesiā sine cōsensu ca pituli ⁊ alioꝝ canonicoꝝ q̄siuit eps an hoc fieri deberet. Respōdet papa ꝙ iterdictuꝫ i aliqua ecclesia positū sine ↄsensu epi ⁊ fratꝝ suoꝝ ꝑ aliquē de canonicis obseruare non dꝫ nec sustiere vt ab aliis obseruet. Sed si aliquis deliquerit ipse puniať q2 peccata su os auctores tenere dꝫ: nec dꝫ vlteri9 ꝓtrahi pena quā delictū fuerit in cōmittente reptū ¶ Nota ꝙ excōicatio ⁊ interdictū fieri de bent de consensu episcopi ⁊ capituli. Item ille qui peccat solus puniri debet ⁊ nō illi q peccauerunt. Inno. iii.

Exore

Pater cuiusdaꝫ canonici augusten̄ B. noie accedens ad dn̄m papaꝫ impetrauit ab eo litteras ad decanū ⁊ capi tulum augusten̄: quibus decano ⁊ capitulo mandabatur vt dictū. B. filiū suū infra spa ciū vnius mensis eligerent ⁊ assumerent in prepositum ⁊ in signū inuestiture sibi ānulū aureū destinauit executorib9 super hoc de putatis. Executores capitulū monuerunt vt mandatum apostolicū adipleret: capitulum licet lr̄as recepisset: audito ꝙ cū prepositus ipsoꝝ esset elect9 ⁊ ↄfirmat9 in epm brixien̄

infra terminū in quo debebāt executoribus respondere. b. tūc eorꝫ decanū in prepositū elegerunt: cui dictus. b. reuerentiā exhibuit tanq̄ preposito. tandē ille. b. mortuꝰ fuit: eo mortuo capitulū stati elegit i prepositū istuꝫ cui papa scribit dicto. b. appellāte prius ne ad aliquā electiōem pcederēt cū ad ipm dicta prepositura spectaret: ⁊ sic orta fuit controuersia inter ipsū. b. ⁊ istuꝫ prepositū delata fuit cā ad celestinū papā: corā quo plura obiecta fuerūt cōtra istū. b. ita q̄ celestinus cassauit inuestiturā de ipso. b. ad vltimū delata est iterū cā ista ad dn̄m papā Innocē. corā quo ista ⁊ alia allegata fuerī. papa vero ita sup hoc duxit statuendū q̄ꝛ constitit ei q̄ prefatus. b. nō fuit institutus de dicta prepositura quāuis mandatū fuissꝫ vt de ea inuestiref ⁊ si etiā inuestitus fuissꝫ: illa inuestitura cassata fuit p celesti. ⁊ si etiam cassata nō fuisset tn̄ p hoc q̄ dicto. b. reuerētiā exhibuit tanq̄ preposito iuri suo renūciasse vr̄. pa. cōsiderās q̄ ipse. b. appellare nō poterat vt per appellatiōem ipsius ordiatiōnē ecclesie ipediret: ⁊ intelligēs q̄ a maiori pte capituli electus fuit iste in prepositū electiōem auctoritate apostolica ɔfirmauit p̄fato. b. super prepositura silētiū iponēs. ¶ Nota q̄ ipso facto renūciat quis iuri suo. Itē tacite renūciat obiaꝫ faciēdo dicto. b. Itē nō valet appellatio nisi intersit illius qui appellat. item electio maioris partis capituli valet. Idē.

Ex parte Archiepus rothomageñ. cū fabrica ecclesie sue: restauratiōe indigeret: habuit tractatū cū fratribus suis vt quilibet eorꝫ cū ipo archiepo aliquā portionē reddituū suorꝫ tā pio ⁊ necessario opi deputaret qd̄ ipsi facere noluerūt: vnde ipe significauit hoc dn̄o pape: super hoc statuit papa vt si aliqui ɔtradixerint statutis ipsiꝰ archiepiscopi ⁊ maioris partis capituli ⁊ sanioris obtineat sn̄ia plurimorū. ¶ Nota q̄ sententia maioris ⁊ sanioris partis capituli valet. Itē in casu isto non tenetur nisi maior pars cōsentiret.

Ut ecclesiastica beneficia sine diminutione ɔferant. Rubrica

Ut nostrum

Ut plene intelligas hāc decretalē sic pone casuꝫ aliter nō plene intelligerē. Intellexit papa q̄ cācellaria mediolanēsis ecclesie vacauerat vltra annū ⁊ sic potestas ɔferendi cācellariā deuoluta fuerat ad papā vnd̄ ipse mādauit archiepo mediolañ. vt ipse cōferret cuidā. b. subdiacono suo ⁊ si post receptionē mandati sui in cōtrariū faceret illud cassauit archieps receptis lr̄is respondit q̄ cācellariā nō ɔtulerat q̄ꝛ propter grauamia debitorꝫ retinuerat fructus ipsius de qua responsione factū fuit publicū instrumētū. vīꝫ litteris die sequēti. R. qd̄ mandatū do. pape nō potuit adiplere q̄ꝛ reseruatis sibi puētibus iā. x. mensibus elapsis ɔtulerat cā cuidā. b. noie: ⁊ de hac respōsione fuit factū publicū instrm̄. Ista relata sūt do. pape ⁊ istra ostensa. papa vero intelligēs varietatē huiꝰ responsiōis stati mādauit archiepo vt ad p̄sentiā suā mitteret pcuratorē idoneū ostensurū q̄ ipse cācellariā ipsā ɔtulisset psone idonee ⁊ modo canonico ⁊ tpe sibi competēti. ⁊ idem. b. veniret vt defenderet ius suum si vellet. accessit procurator archiepiscopi ⁊ ille. b. qui produxerunt duos testes in presentia pape qui iurati dixerunt q̄ parum post mortem cancellarij archiepiscopus contulit cancellariam per librum precipiens q̄ illud esset secretuꝫ ⁊ vnus testis adiecit quod post mandatum domini pape eo vidente tradidit ei sigillū. alter dixit se hoc vidisse ⁊ procurator hoc idem confessus fuit. papa hoc intelligens mandauit quibusdam q̄ si post secundum mandatum p quod totū negociū reuocabaf ad curiam ei tradidit sigillū talem traditionem decernerēt eē nullā: ⁊ inhiberēt illi b. ne sigillo vlterius vteretur q̄ factū fuit

rita et vacua habeāt et illi excludāt a ꝯione et phibitus fuit uti sigillo p hoc intelligit illā supra de app. ut nostrꝫ q̄ ē ps istius: et illam debes hic legere in principio: quia pcedit istā ut p3 in antiqua ꝯpilatōe.

¶ Preterea. Ab isto loco in antea, hēs i littera que pcedunt. Sunt in parte decisa et habes allegationes multas et excusationes ipius archieepiscopi. ¶ Ultimo pponebat dictus archiepus: q cū nullus debet sine accusatōe dānari: nec aliquid sit actum i dicto negō in forma iudicii testes ꝯtra ipm recepti non debebāt ei piudicare: q2 hec allegatio psonā do. pa. tāgere videbat apts volut exprimere cā3 quare mādauit inquiri d pdictis: ne aliqs crederet q in isto fcō pperā pcessisset psertim cu3 ratio assignanda illius inquisitōis debeat esse posteris pfutuā cum sit cautū in iure q actore nō pbante reus debeat q̄uis nihil pb3 videri poterat q pa. maliciose iposuiss3 onus pbandi archiepiscopo sup pdictis tribus articulis videli3 ut pbaret q pdictā cācellariā psone idonee mō canonico et tpe ꝯpetenti donass3: cā vero inquisitōis ē cū ei donatio fuiss3 occulta pp quod nō carebat suspitōe et elapso āno nullus cācellarius apparer3 merito credebat q ad papā ess3 donatio deuoluta fm lateranēse ꝯciliū et iō poterat illā sine culpa ꝯferre: q2 pa. de occultis diuinar nō pōt: et psuptio eāt q pa. cū ipe prima vice respōdēt q cācellaria nō ꝯtulerit. vnde nō fuit grauamē s3 grā. q ei ꝯcessit facultatem pbandi p se. Itē q de mō canonico fidem sibi fieri mādauit. ip se archieps dedit cām illi mandato: q2 mādauit p lrās et pbauit p testes q retentis si bi puentibus officiū illud ꝯcesserat. vn̄ pa. ꝯtra talē ꝯcessionē fuit merito suspicatus: et ideo pa. ex officio suo illā inquisitōem cōmisit faciendā: cū ad ipm ptineat de subditorꝫ excessibus inquirere veritatē omnibus pdictis diligēter examinatis. papa inuenit archiepm culpabilem in tribus circa ꝯtrarietate3 responsi: cū nullli debuerit ex certa scīa ꝯtraria respondere et circa carnalitatē animi: q2 nō affectu carnali deberet ꝯmittere officiu3 illud et circa inhonestatē facti: quia ex pacto vel aliqua ꝯuentōne ꝯmittere non debuit nudum officiū et retinere puentus cū hoc in latera. con. sit phibitum et in alio canone repitur q eccāstica beneficia sine diminutiōe sūt ꝯferenda. vnde circa hoc ē distinguēdū vtꝝ ille qui dat bn̄ficiū spūale pcipiat puētꝰ ante donatōem: sed si alius ex donatione ꝯsequitur ut fructus pcipiat symonia ꝯmittitur si vero ante donatōe3 pcipit ipe puentꝰ hoc distinguendū ē vtꝝ ipe ꝯstituit an̄ donatōe3 ut ex cā necessaria retineat puentus istud licitum ē: aut ꝯueniat cū eo q accipit beneficium: vel cum alio mediatore ut retineat puētus et ꝯcedat beneficiū istō. qdē nō l3 ne apiatur via illis q prauitatē suam student palliare. Multa notabilia ꝯtinētur in hac decretali. Cū aliqua presuptio appar3 ꝯtra aliquē deb3 se excusare et reddere rōem sup hoc vt fecit hic papa. Item actore non pbante reus q̄uis nihil pbet debet absolui. Itm nullꝰ debet sine accusatore damnari. Item occulta donatio non caret suspitione: quare non debet valere. Item nemo diuinare tenetur. Item quando presumptio est ꝯtra reu3 onus pbandi transfertur in reum: vt hic eāt ꝯtra archiepm. et ideo papa iposuit ei onus pbādi super tribus articulis pred ctis. Itē supior ex officio suo debet inquirere de inferiorum excessibus. Item contraria proponēs non ē audiendus. Item carnalitas non debet attendi in beneficijs ꝯferendis. Item in spūalibus omnis pactio et ꝯuentio illicita debet cessare. Item beneficia integra ꝯcedi debent: cetera plana sunt.

De rebus eccle. alie. vel non. Rub.

Non licet. Per se pat3.

Quires. Olim q dam petebant a regibꝰ res eccliē et obtineb ant aliquando q2 istō iniquum erat statuit concilium lugdunen̄. q illa que supra traduntur ir

¶ Nota hic nõ excusat auctoritas maioris Itẽ donacio talis irrita ẽ qꝛ ꝑ nõ dato habetur. xc. Item punitur quis in quo peccauit.

Consensus. Statuit ꝯciliũ tolletanũ: qꝫ sacerdotes q bona sua relinquũt ecclesiis aut aq̃ ꝑdia ecclesie sue acquirunt: possunt aliquos de seruis ecclesie tradere libertati sm quantitatem bonoꝝ que ꝯtulerunt ecclesie sm qꝫ canones dicunt. Ita tamen qꝫ cũ peculio ⁊ posteritate sua maneant in seruicio ecclesie: vtilitatez ecclesie sm quod potuerũt ꝓsequẽtes.

Episcopi qui. In capitulo isto dr̃ ꝯtrarium eius quod dr̃ in ꝑcedenti videlz qꝫ epi qui nihil de suo cõferũt ecclesie libertatem seruus ecclesie dare non possunt. qnia iniquuz est ut qui res suas ecclesie non ꝯtulit damnum inferat ecclesie ⁊ successoꝛ illius qui hoc fecerit illos ad ius ecclesie reuocabit. Nota qꝫ successoꝛ reuocare potest ⁊ debz qꝫ antecessoꝛ male alienauit.

Nulli liceat. Quia ꝑlati ⁊ clerici ecclesiaꝝ indifferẽter obligabãt res ecclesie mobiles ⁊ imobiles ꝓpter quod damna multa ꝓueniebãt ecclesijs instituit ꝯciliũ qꝫ de cetero nullus debet alienare rem immobilem ecclesie sue siue agꝝ siue rusticũ mancipium nec pignoꝛi obligare ⁊ alienatõnis verbũ ꝯtinet cõditionem: ꝑmutatõez: donatõem: venditõem ⁊ emphiteoticũ ꝯtractũ ꝑpetuum: ⁊ ideo omnes sacerdotes abstineant ab huiusmodi alienatõe qꝫ si nõ fecerint penas ꝯstitutas leoninas poterunt formidare. ¶ Nota hoc verbum alienatõis large sumit ꝑ quolibet contracto supius nomiato.

Symacus papa.

Si quis presbyteroꝝ. Quia ꝑlati eccãꝝ frequẽter alienabãt bona eccẽ: ⁊ alij subscribebãt in damnũ eccl'ie. statuitur symacus pa. qꝫ si aliqs alioꝝ subscripserit alicui alienãti ꝑdium eccẽ excomunicetur nisi forte alienatoꝛ ⁊ qui accepit per restõem sibi celeriter ꝓspexerit quod si non fecerit instrm inde ꝯfectum non valebit ꝑter penam quam ꝓpter hoc sustinebit ⁊ licitum erit qbuslbet ecclesiasticis ꝑsonis ꝯtradicere ⁊ male alienata repetere cum fructibus. ¶ Nota qꝫ aliquis potest emendare ⁊ corrigere quod in damnũ ecclesie fecit. si penam euitare voluerit. Item vnus solus potest reuocare que male sunt alienata. Alex. iij.

Ad aures. Quidam de siluis eccãrum fecerunt terras arabiles illas extirpando. Querebatur vtꝝ terre ille arabiles facte possunt sub ãnua pensione ꝯcedi hereditario iure tenende ab illis vel heredibus eoꝝ: qui laboꝛes illo suo extirpauerũt. Respondz pa. qꝫ bene possint alijs ad maioꝛem vtilitatem eccẽ ꝯferri sub eodem onere ac laboꝛe. ¶ Nota qꝫ eccã vtilitatem suam semp dz facere melioꝛez si põt nec alicui graciam facere dz. Celestinus .iij.

Ut super. Archieṗs rauennas accepit quasdam possessiões siue redditus a rege aut etiã aliũde ex certis locis in rcõmpensatõez deciaꝝ subtractaꝝ ⁊ redditus illos siue possessiones retinuit ad vsum suum quousqz diem clausit extremũ. q̃siuit successoꝛ illi⁹ vtꝝ reddit⁹ illi siue possessiones itelligant ad mẽsam archiepi ꝑtinere. Itẽ cũ ipse archieṗs teneat iuramento fidelitatis qõ fecit apostolice sedi non alienare: de nouo q̃siuit vtꝝ de redditibus illis possit fieri ꝯtractus cuiuslibet alienatõis. Respondz papa qꝫ siue intelligant de mensa archiepi siue nõ nõ dz alienari: ꝯcedit tamen pa. archiepo ut ipse de cõsilio ⁊ assensu fratꝝ suoꝝ vel maioris ptis possit alienare possessiões eccle sue minus vtiles vel ꝯmutare ꝑ aliis vtiliorib⁹ habẽdis. ¶ Nota qꝫ archiepi ⁊ epi iuramẽto tenẽt nõ alienare de nouo possessiões eccẽ si vero possessiões magis vtiles vellẽt acquirere tunc possunt ꝑmutare minus vtiles possessiones suas. Idem.

AD audientiā. Quidā de canonicis exonēs̄ ecclesie q̄dā p̄dia ipius ecc̄e alijs fribꝰ i ɔsultis locauerūt i ppetuū in dānū ecc̄e. puenit hoc ad noticiā pa. vñ mādat exonē. epo. quatenꝰ si ē ita locatōes illas studeat r̄uocare. si vero nō p̄nt r̄uocari nisi pecuia in de r̄cepta restituat̄. ɔpellat locatores ad pecūias restituēdas ɔductoribꝰ. No. q̄ male alienata in dānū ecc̄e sunt r̄uocāda. Jn. iij.

POsse sioēs. Quesiuit archieps iste. vtꝝ possit alienare possessioēs ad mēsā3 suā l' capli ptinētes. Rñr q̄ nō. Jtē q̄siuit vtꝝ possi3 eccās i qbꝰ mōachꝰ ē ɔceder̄ clicis vl' laicis ⁊ rñr q̄ nō. No. q̄ ecc̄e r̄gl'es āpliꝰ seculares esse non debent. Jdē

ADno strā. mōasteriū ɔsiē. grauatū ē onere maxio debitoꝝ. pp qd̄ abb. ⁊ ɔuētus eiꝰ de3 tali nccitate ducti q̄dā villā suā ɔcesserūt i feudū cuidā laico tali ɔditōe apposita q̄ idē laicꝰ soluer3. lxxx. libras. p qbꝰ ipsa villa eāt obligata q̄ ipe n̄ distulit effectui mācipare. vidētes mōaci q̄ mōasteriū ex tali ɔtractu enormiter ess3 lesu3 supplicarūt humiliter do. pa. ut feudū ip3 ad mōasteriū facer3 r̄uocari cū idē laicꝰ primo āno de r̄ddi tibꝰ ipiꝰ feudi vltra summā pcepit quā psoluit ⁊ pꝰmodū ēt plures ānos pcepit fructus eiꝰ. vnde mādat pa. qbꝰdā. q̄tenꝰ si p̄dictū mōasteriū pp hoc enorme dispēsatōe3 iuenerit icurrisse ɔpellāt d. laicū: ut p̄dictū feudū libeꝝ ⁊ q̄etū dimittat mōasterio p̄dicto recepta prius pecūia a mōacis q̄3 p vtilitate mōasterij p d. feudo dr̄ expendisse cū frcūs pcepti dēant sibi sufficere p labore. No. cū ecc̄a enormiter ledit̄ i aliquo ɔtractu debet restitui. Jde3.

CUm lai cis. Laici q̄tū cūq3 religiosi sūt nō habēt aliquā potētiā disponendi de re. ec. s3 ipi i ɔtrariū sciunt ⁊ imunitate3 eccāstice libertatis ipugnant suis ɔstōibꝰ imo potiꝰ destitutioibꝰ vsurpādo iurisditōnem ecc̄e ⁊ ēt de ipūalibꝰ illicite p̄sumendo volēs cōciliū hmōi grauaminibus obuiare oēs ɔstōes ⁊ oia alia que faciūt in p̄iudiciū eccāꝝ decernit cōciliū penitus nō tenere. ¶. No. q̄ laici in p̄iudiciū ecc̄e nihil statuere p̄nt: ⁊ si q̄ incōtrariū faciūt non tenēt ⁊ sic istā ɔstōem inducas ɔtra eos.

De precarijs. Rubr.

PRecarie Lfa. pat3.

ET precariis

Quidā p̄lati eccāꝝ faciebāt p̄carios in damnū eccāꝝ obligādo se ⁊ suos succōres sub certa pēa statuit ɔciliū cartaginēse ut nullus succōr sit obligatꝰ i pēa sui āñcessoris: s3 si antecessor res eccie irrōnabiliter distraxit ad ius ecc̄e debeat reuocare. ¶ No. q̄ vbi ɔtractꝰ nō t3: nec pena sup hoc apposita. Jtē successor non obligat̄ ex ɔtractu hito in damnū ecc̄e fcō ab ātecessore. Jtē successor male alienata reuocar̄ d3 ad ius ecc̄e. Grego. ix.

PRecarium Sic pōe casu3. Rogasti me ut rem meā ɔcederē tibi ad vtendū. Ego p̄cibus tuis ɔcessi tibi rem illam precario volui postea reuocare istud p̄carium: tu volebas mihi restituere. Queritur vtrum ego possim reuocare r cum mihi placuerit. Jtem soluitur precarium mortuo illo cui cōcessum fuit sed nō soluitur mortuo illo qui concessit. Jtem soluitur precarium: si ille qui concessit p̄cariu3 alienauerit: quia per talem conuentionem res aliena iuito domino possidere non l3. ¶ Secundo dicitur precarie que aliquando fiunt de possessionibꝰ eccāꝝ nō debēt r̄uocari ad volūtatē excedētiū. Nota q̄ precaū rireuocatur p voluntate concedentis. Jtem contractus qui precarie nominantur non possunt reuocari ad volantatem concedentium: ⁊ ita differentia est inter precarium ⁊ precarias.

De cōmodato. Rubr.

Grego. ix.

Quamgratia Ecce sic pone casum cōmodaui tibi equum meum vel etiam rē aliquam. Res ista apud te deteriorata est. Querebatur vtrum tenearis mihi. Sup hoc rn̄dꝫ papa cum aliquis recepit ꝯmodatū gr̄a sui tantum ꝓpter ꝓpriam vtilitatem ꝓcurandam tenetur non solum d̄ culpa lata ⁊ leui sed de leuissimo: verūtamē de casu fortuito non tenetur nisi ꝑ culpam suam casus ille acciderit vel nisi pactum interuenerit ꝙ de pacto certo ⁊ expresso in pacto tenetur vel nisi fuerit in mora in restituēdo cōmodatum. Secundo querebatᷣ vtrū commodatum possit repeti ante vsum expletū ad quē fuit res commodata. ⁊ dr̄ ꝙ ꝯtra illū qui rē ꝯmodatā accepit ꝯmodati agi nō potest ante vsum completū: quia decipi beneficio non oportet: sed iuuari quod esset si āte finitum vsum commodatum reuocaret. ¶ Nota ꝙ in commodato venit leuissima culpa. Item de casu fortuito quis non tenetᷣ nisi in casibus qui hic continentur. Item intempestiue commodatum non reuocatur. Item decipere alium nullus debet.

De deposito. Rubr.

Grauis Ep̄s lūdon̄. q̄dam summā pecunie deposuit penes quēdam canonicum cuiusdam ecclesie nomine belial sepe interpellatus fuit ut depositum restitueret. sed illud facere denegauit. sed pecuniam illam surripuit ⁊ asportauit. vnde ꝯquestꝰ fuit domino pape de ecclesia illius belial. dominus papa respondet non constat ꝙ illa pecunia q̄ belial furatꝰ ē in utilitatē eccl̄e sit cōuersa. Unde non potest canonicis illius eccl̄e precipere ut pecuniam illam reddant cū nō fuerit deposita penes ecclesiam. sed penes illum belial. Unde mandat ep̄o ut actionem suam dirigat contra illum furem. ⁊ mandat papa quibusdam ut illum belial ponant in uinculis: ut sic dictam pecuniam restituat. In fine dicit si ep̄us poterit amicabiliter ꝯuenire de redditibus illius cum canonicis illius ecclesie papa ratum habebit: ¶ Nota ꝙ ecclesia non tenetur cum depositum nō sit ecclesie: sed pone tamen si ta'e depositū factum alicui de ecclesia ꝯuersum sit in utilitatem ecclesie tunc ecclesia non actione depositi sed de in rem uerso. Item clerici possunt poni ad questiones ⁊ torqueri quando suspecti sunt ⁊ incarcerari. Gregorius nonus.

Bona fides Deposui penes te res meas. res ille amisse sunt d̄ rebus tuis nihil amisisti. queritur an tenearis mihi ad restituendas actione depositi. R̄spondetur si res tue salue sunt ⁊ res depositas amisisti. hoc ip̄o p̄sumitur ꝙ bona fides abest circa res depositas: ⁊ ita dolus affuit: ⁊ ideo tenetᷣ ad restituendū depositū d̄ culpa aut tenetᷣ depositariꝰ si obtulit se deposito: uel si aliquid recepit ꝑ custodia: sed de casu fortuito non tenetᷣ nisi pactū interuenit: vel nisi culpa vel mora p̄cesserit casum. ¶ Secundo queritur vtrum depositori liceat reuocare depositum quandocūqꝫ voluerit ⁊ respondetur ꝙ sic. Sed si depositarius opponeret compensatōem vel in totū vel in partem compensatio non ē admittēda ne contractus qui ex bona fide oritur ad pfidiam referatur. sed in aliis contractibus bn̄ admittitur compensatio si ex causa ex qua ꝯpensatio postulatur liquida sit ⁊ facilem exitū credatur habere. ¶ Nota ꝙ ille qui recipit depositum de solo dolo tenetur ⁊ in casibus duobus hic contentis tenetur etiam de culpa de casibus fortuitis non tenetur ut in tribus casibus hic contentis. Item depositū potest reuocari quandocūqꝫ voluerit. Itē circa depositū nō admittitur compensatio. Item contractus depositi: ex bona fide oritur.

De emptione ⁊ venditione Rubr.

PLacuit In primis duob⁹ caplis lr̃a p3. Alex.iij.

CUm dilecti: Abbas ⁊ monochi cari loci emerunt quandam siluam que nigrauallis appellatur: a cuiusda3 canonicis beluac. ignorante capitulo beluac. pro x. libris que tũc valebat. xl. marchas ad petitionem capituli beluac. causa fuit cõmissa super hoc epo morĩñ. ⁊ decano remensi cu3 clausula: ut si vterq3 interesse non poss3 alter in eodem negocio ꝓcedere non differt ⁊ sic eps cause interesse non posset decanus in cã ꝓcessit: ⁊ quia constitit ei ꝙ predicti fratres p̃dictam siluam minus dimidia iusti precii comparassent. ꝓnunciauit dictam venditionem non tenere: ⁊ siluam illam adiudicauit canonicis beluaceñ. etiam eos in possessiõe3 ipi⁹ silue induxit causa ista per appellatõe3 ad se. ap. est dela. dominus pa. auditis allegationibus utriusq3 ptis. sñiam prioris iudicis cassauit tanquam iuri ɔtrariam ⁊ precepit siluam predictam monachis esse restituẽdam quia cum res minus dimidia iusti precii comparatur in arbitrio emptoris est an velit contractum rescindere an iustum precium supplere salua questõe canonicis beluaceñ super deceptione precii uel ɔsensu capituli in venditione non habito seu alia causa rationabili q̃ canonici ɔtra monachos duxerint ꝓponendã. ¶ Nota ꝙ sñia iuri contraria non valet. Ite3 cum res minus dimidia iusti precii compatur in potestate emptoris est supplere iustum preciu3 vel recedere a ɔtractu ⁊ recipere precium quod dedit Item alienatio sine ɔsensu capituli nulla ẽ: ⁊ citra aliquam appellationem.

Celest. iij.

PEruenit Quidã miles. p. nomine q̃dam domũ assignauit vxori sue in donationem ꝓpter nuptias postmodum de ɔsensu vxoris sue vendidit domum illa3 cuidam mulieri. b. nomie ꝓ certa q̃titate pecunie quo defuncto relicta illius ɔtrauenire p̃sumans allegat ꝙ dom⁹ illa sibi donatõis titulo assignata non potuit alienari q̃uis ipsa ɔsenserit. p̃dicta. b. respondebat ꝙ . xxx. an. ɔstante illorum matrimonio bona fide ⁊ iusto titulo domum illam quiete possedit: ⁊ in communes vsus precium domus est ɔuersum ⁊ tempore venditionis tantu3 habebat in bonis maritus illius mulieris: ꝙ sibi consulere poterat. iudex qui de hoc ɔgnoscebat consuluit pa. quid iuris esset ⁊ respondetur: si predicta vera sunt: dicta. b.. sup domo p̃dicta non debet vlterius fatigari. ¶ Nota ꝙ res donate in donatõem ꝓpter nuptias si ɔstante matrimonio alienentur de consensu vxoris soluto matrimonio tenet alienatio cũ donatio ꝓpter nuptias soluto matrimonio ad virum uel eius heredes debeat redire nisi consuetudo ul' pactum aliud inducat ifra de do. inter vi. ⁊ ux. c. vl.

Inno. iij.

ADnostram Quidã laicus. n. nomine q̃dam q̃titatem pecunie mutuo accepit a quoda3 vsurario. m. nomine. creditor ille ne posset per canonem contra usurarios editum in posterum conueniri recepit ab illo domus quasdam ⁊ oliua titulo emptionis cum in veritate contractus vsurarius esset. Quod patet ex eo ꝙ est in instrumento venditionis expressum: vt q̃ncũq3 a septennio vsq3 ad nouenniũ debitor solueret creditori sexaginta vncias tarenarum que vix dimidiam iusti ptcij contingebant creditor domus ⁊ oliuas restitueret debitori. consultus papa an creditor compelli debeat ad restituendas domos ⁊ oliuas. Respondet papa quia fraus ⁊ dolus al cui patrocinari non debet. Mandat. qua non obstante instrumentum in fraudem canonis. ꝓmulgati circa vsurarios compellat dictum creditorem ꝑ penam in concilio lateranense statutum contra vsurarios ad recipiendas domos ⁊ oliuas ei cui de iure debent restitui. ¶ Ex forma contractus apparet quandoq3 an contractus sit vsurarius ⁊ expectatio apparet an contractus sit vsurarius: ⁊ an vera sit venditio.

Idem.

CUm causa Monachi sancti martini de monte vendiderunt q̄dam casamenta.f.⁊.r.ciuibus viterbieñ. in qua venditione dicebant monachi ꝙ monasterium deceptum erat vltra dimidiam iusti precij causa super hoc delata est ad papaꝫ Quia ꝯstitit domino pape monasteriuꝫ deceptum fuisse in illa venditione vltra dimidiam iusti precij sñiando decernit ut ṗdicti ciues aut recepto precio restituant possessiones: aut suppleant q̄tum cōstiterit iusto precio defuisse tpe venditionis. Grego.ix.

SI venditori Aliqs vendidit rem suam ticio. mouet̃ ticio questio de re illa sibi vendita dr̃ hic ꝙ si ticius non denunciauerit venditioni iudicio instituto ꝯtra ip̄m ut rem sibi venditam defendat: vel si ticius cōtũaciter se absentauerit tempore sñie vel per iniuriam sñia iudicis lata fuerit ꝯtra ip̄m ꝯtra suum venditorem de euictione agere nō valebit. ¶. Nota hic tres casus in quibus venditor non tenetur d̄ euict. Clemēs.iij.

De locato ⁊ ꝯducto. Rub.

EX rescripto Dr̃ hic ꝙ nullus scholaris: nullus magister ꝯducat hospicium alioꝝ infra tempus ꝯductionis sine licentia inquilini: nisi prius tempus ꝯductionis elapsum fuerit: qui contra fecerit excommunicatōem incurret. Inno.iij.

VEstra nobis Quidam ep̄i statuerunt ꝙ nullus deberet locare fructus decimaꝝ suarū ad firmā nisi ꝑrochialibus p̄sbyteris: ꝓpter istō̄ statutum ecclesiastice non modicum ledebantur. vnde monachi isti petiuerunt a domino papa sup̄ hoc sibi ꝓuideri: super hoc scribit papa monachis illis ꝙ non obstante contrario statuto ep̄oꝝ possint locar̃ fructus decimaꝝ suaꝝ ꝑsonis illis cum quibus conditōem ecclesie potuerunt facere meliorem. ita tamen ꝙ ista locatio non extendatur ad feudum vł alienationem. ¶ Nota ꝙ fructus decimaꝝ ⁊ aliaꝝ rerum sp̄ũalium possunt locari ⁊ uē di ⁊ obligari lꝫ res ex quibus ꝓuentus tles ꝑcipiuntur alienari non possunt tñ isti ꝓuent⁹ nō possunt dari in feudum vel alienari ꝑpetuo. Grego. iij.

PRopter Ecce locaui alicui ṗdium meum ꝑ certa pensione annuatim reddēda sterilitas magna contigit: ⁊ sic magnum damnum dedit ꝯductori sine culpa sua: vicio tamen ipius rei seu casu fortuito. Queritur vtꝝ colonus totam teneatur soluere p̄sionem. Respondet papa ꝙ pensio remittenda est ꝑ rata: nisi sterilitas possit ꝯpensari: cum vbertate precedentis vel sequentis anni ¶. Secūdo queritur vtruꝫ locator possit expellere inquilinū de domo inuitum. Respōdetur si mō immineat necessitas que non imminebāt tempore locationis locator inuito iquilino poterit domum inhabitare ⁊ inqlinum expellere vel si ex refectione indigꝫ q̄ n̄ iminebat tempore locatōis: remissa sibi pensione ꝓ residuo tempore. Item si inquilinus ꝑuerse moratur ibidem inde potest āmoueri vel si non soluit canonem per biennium: nec sibi celeri satisfactione ꝓuidit potest expelli. ¶ Nota in quatuor casibus inquilinum expelli.

POtuit Ecclesia dedit rem aliquaꝫ alicui in ēphiteosim. iste emphiteota meliorauit rem illam. Queritur vtrum possit vendere suas meliorationes. Respondetur quod emphiteota debet primo requirere ecclesiam si velit emere ius suum ⁊ debet d̄nūciare illi q̄tum potest habere ab alijs ⁊ si dixerit se nolle emere tunc potest ius suum vē dere: vel si nihil dixerit debet expectare ecclesiam ꝑ duos menses quibus elapsis poterit emphiteota vendere alijs suas meliorationes: qui ab huius emptione nō ꝓhibentur ⁊ si ꝯtra fecerit vel per biennium in solutiōe pensionis cessauerit licite potest expelli nisi

celeriter post bieniū satisfecerit: nō obstante q ei nō fuit denūciatū: q2 tempus in hoc ca su ipm interpellat. ¶ Nota q emphiteota sp d3 denūciare domio si vult vendere ius suum alias cadit a iure suo. Itē si p bieniū nō soluit canonē. Itē nihil pōt mora purga ri. Item tēpus est hic p admonitione.

De rerū pmutatione. Rubrica.

SI princeps Quesitū fuit in cōcilio vtrū ecclia posset rē imobilē per mutare cū principe: statuit cōciliū q si princeps voluerit pmutare rem imobilem cū sanctis locis: ab eis rē aliā ac cipere et de cōi voluntate pmutationē facere hoc licitū sit dūmodo cā ratiōabilis hoc ex poscat et res quā princeps prestiterit maior fuerit vel saltē equalis: et super hac pmutati one principis sanctio pmulget. sequēs. c. sa tis per se patet.

MAncipia Quesitū fuit in cōcilio isto vtrū mācipia eccarū possunt pmu tari cū mācipijs laicoꝝ: statuit cōciliū q mā cipia ecclesiastica pmutari nō debeant nisi ad libertatē: ita videlicet q mācipia q̄ dan tur p mācipio ecclesie pmaneāt i seruitute ec clesie et mācipiū ecclie i libertate ppetua ma neat: q2 quod semel deo dedicatum fuit ad humanos vsus redire non d3. No. q res ecclarū ad seculares vsus redire non debēt

INiustum Idē dñi c. isto qd i primo. s. q mācipia q̄ fideles deo et scis ecclesijs p remedio aiarū suarū cōtule rūt occōe alicui⁹ cōmutationis in fuitutē se culariū iterū non redigantur. q2 ut canon di cit fui fugitiui solūmodo distrahi possūt: ele mosina eni vnius peccatū alteri⁹ fieri nō d3 nec ad hūanos vsus fuus eccē redire d3.

Urbanus tertius.

QUesitum In conci lio turonē. sta tutū fuit q cōmutatio dignitatū fieri nō de beret quesitum fuit a papa vtrū commuta tio prebēdarū fieri possit cū hoc in consilio non fuerit phibitū: vnde videbatur pmissū respondet pa. generaliter verū ē q cōmuta tio prebēdarū fieri non pōt pcipue aliq pa ctione pmissa q̄ i spiritualib⁹ vel spūalibus adnexa symoniacā continet prauitatē. Si vero eps cām viderit necessariā poterit de loco ad locū transferre psonas ¶ Nota q p mutatio tā in prebēdis q̄ in dignitatib⁹ ē p hibita. Itē in spiritualibus oīs pactio illici ta reprobatur. Clemens tertius.

ADqōnes Due con nētuales ec clesie ōstitute erant i diocesi istius epi vtraq3 illarū hēbat eccliā prochialē cū possessiōib⁹ suis: vtraq3 prochial' eccā mag na erat vicina alteri q̄ illi cui erat subiecta: iste ōuētuales eccē volebāt adinuicē pmuta re illas prochiales ecclias. s3 altera prochia lis plurib⁹ possessiōib⁹ habūdat et iō ōuētu alis eccā subest: postulat sibi adijci certā pe cunie quātitatē ut sic ōtract⁹ pmutatōis pos sit ad equalitatē pduci: qrebat vtrū licite fie ri possit. rūt pa. q vnus ōtractus fiat de pro chialibus ecclesijs p se et alius ōtractus de possessiōib⁹ fiat p se: et si rōe possessionū vna ecclesia pfertur alteri ab alia certa sibi pecu nie quātitas adijciat: ita q ōtract⁹ sibiīuicē nullatenus misceāt. ¶ No. q pmutatio tpa liū et spūaliū adiuicē fieri nō pt. S3 spūalia inter se recte pmutari pñt. Inno. iij.

CUm olim Mgr. s. archidiaco nus et. b. ppposit⁹ adiuicē suas digni tates pmutauerūt ppria temeritate. orta fu it postmodū sup ipsa pmutatiōe qō iter eos ppter qd ptes accesserūt ad papā. In cui⁹ pñtia mgr. s. spōte fuit ōfessus de pmutatiōe sed. b. ppositus ōficiebat oio: dicēs q ipe p positurā suā sine aliqua ōditiōe resignauit et post resignatiōem pdicti magistri archidia conatū ipius fuerat assecutus. Papa audi tis hic inde ppositis ōstitit ei q dictus. b. p mutationi ōsensit: et pdictus mgr publice fu it errorē suū ōfessus: vnde vtraq3 sua digni tate p sniam diffinitiuā priuauit. ¶ Nota

ꝙ q dignitates vl'bñficia auctoritate ꝓpria ꝑmittãt dignitatibus ⁊ prebẽdis sũt priuãdi. Jtẽ ↄfessus i iure ꝓ ↄuicto hẽtur. Jtẽ cũ spõte cõfesso nõ agit' mitius ꝙ̃ cũ cõuicto.s3 hoc forsitã fit ꝓpter ↄnexitatẽ. Jdem.

Cum uniuersoꝝ. S.canonicus sci iohãis.⁊ l.clericus ceperunt inter se tractar' ꝺ ꝑmutatiõe ꝑbendaꝝ suarũ ꝙ̃ ꝑmutationem credebant sibi expedire. S. canonicus ꝑbẽdam resignauit illi.l.dictus.l.cõtulit eã consanguineo suo:sed suam prebẽdam sicut ꝓmisit noluit resignare.⁊ sic dictus.g.spe sua frustratus remansit .sup hoc corã leodinẽ epõ fuit diutius litigatũ:tandẽ dictus.l. appellauit ad papã.sed dictus.g.ad se.apost. accessit dictus.l.nec iuit nec misit. dictus.g predicta exposuit do.pa. vnde sup hoc scribit papa quibusdã dicẽs.Cũ ergo deceptis ⁊ nõ decipiẽtibus iura subueniunt quãuis ipi non possent de iura beneficia ecclesiastica ꝑmutare ut simplicitati venia tribuatur. Mandat quatenus si ↄstiterit taliter fuisse deceptum ↄsanguineus illius vel alius illicitus detentor ãmoueatur ⁊ eam restitui faciant dicto.g. ¶ Nota ꝙ permutatio prebendaꝝ nõ põt'fieri a possessoribus ꝑbẽdarum Jtẽ simplicitati subueniẽdum est. Jtẽ deceptis ⁊ non decipientibus subueniẽdũ est.

Grego.ix.

Exhibita Inter abbatez ⁊ ↄuentum.s.martini de pãnonia ex vna ꝑte ⁊ ꝑpositũ albenẽses ex altera sup quibusdam decimis qõ vertebat'.cũ sup hoc cõmissa fuit cuidã capellano dñi pape i vngaria ↄmorãti:tandẽ super qõne illa cõpromissuz fuit vtrũq3 in dictũ capellanũ ⁊ mgr̃m.M tanꝙ̃ in arbitros qui taliter arbitrati fuerũt ꝙ si dictus prepositus obtinere posset a rege vngarie decẽ milia solidoꝝ regaliũ cõcedi monasterio predicto. monachi cessarẽt a petitiõe deciarum monachi dubitãtes forsitan an tal' permutatio valeret. significauerũt hoc domio pape.vnde mandat qbusdã quatenus si constiterit de premissis: tale arbitriũ decernãt irritũ ⁊ ianez ⁊ qcqd secutuz est ex eo.vel ob id cũ permutatio debet spiritualibus ad tp̃alia sit inhibita. ¶ Nota tẽporalia cum spñalibus ꝑmutari non posse. Jtem si pricipale non t3 nec accessorium.vl' ꝙ ex eo est secutũ. Jnnocentius.iij

De feudis Rubrica.

Insinuatiõe Eps manueñ.recepit in pignus quasda3 possessiões ab M.ꝓ quadã pecunie q̃ntitate quã mutuauit eidẽ quas dictus.M. ab ecclia manneñ.tenebat i feudũ.q̃rit' vtꝝ eps licite retinere gãgeriã predictã fructibꝰ non cõputatis i sortẽ quãdiu sorte3 restitue rit totã:ita tamẽ ꝙ quãdiu fructus illos receperit nõ cõputãdos i sortẽ.dictus.M.a seruitio quo ecclie illi ꝓ feudo ipo tenet' interi3 sit imunus. ¶ Nota hic cãum i quo nõ ↄmittitur vsura recipiẽdo aliqd vltra sortẽ.Jdẽ.

Ex parte Archiepus mediolañ.fecit tres qõnes do.pa. Uasallus eccie decessit feudũ ꝙ ab eccã tenebat deuolutuz est ad ipm.q̃siuit utrũ feudũ illud liceat alij dare:nõ ob.iuramẽto quo tenet' nõ ifeudar' de nouo romão põtifice iconsulto. Secundo q̃siuit ecce vasallus aliẽauit feudũ ꝙ ab eccã tenebat sine licẽtia dñi ⁊ sic amisit feudũ vtrũ possit filiũ illius uel cõsanguineũ cõsortẽ eiusdẽ feudi inuestire de illo. Tertia qõ est talis vasal.eccẽ alienauit feudũ quod ab eccã tenebat.Ecclesia nõ põt feudũ illud de facili recupar':q̃siuit vtrũ feudũ illud recupet ⁊ ab eccã recognoscat ad quãlibet qõnem respondet quod licite feudũ illud cõcedi põt. ¶ No.ꝙ iuramẽtũ illud de nõ infeudãdo de nouo non extẽditur ad feuda antiqua sed de illis tãtũ q̃ nũquã fuerũt feuda: sed ab eccã possessa.

De pigno.⁊ alijs cautionibꝰ. Rubri.

Nullus Ista duo c.ꝑ se patẽt. Alex.tertius.

Ex presentium Sacerdos ecclesie de officiosa p sua ppria nccitate obligauit calicē argēteū ⁊ medietatē vnius breuiarij eiusdē ecclie et morte preuētus ea nō recupauit filiꝰ illiꝰ defuncti requisitus p successorē vt res quas pf obligauerat recolligeret facere noluit. vnde sacerdos cōquestus ē dño pape. vnde mandat epo exoñ. quatenus si verū ē ꝙ asserit filiū illius q successit eidē cōpellat vt res pdictas recolligat ⁊ ecclesie restituat supradicte qꝛ idignū ē vt res eiꝰ taliter debeat depire. Nota ꝙ prelatus eccē nō pōt obligare bona eccē p suo ppzio fcō ꝙ si fecerit sūt heredes illius restituri. itē bona illius tacite sūt obligata eccē p facto rectoris. itē filius heres cōuenit ex ɔtractu defuncti. Innocē. iij.

Ilio vos. Henricꝰ ⁊. B. eius fr filij. g. de cosa receperūt. xxiij. libras mutuo a quadā muliere. g. noīe ⁊ ab heredibꝰ suis filia tebaldi p qua pecūia obligauerūt ei quasdaꝫ terras ipsoꝝ. ſꝫ cū dicta mulier terras illas restituere nollet ipetrauerūt lřas ɔtra ipam ad quosdā iudices corā qbꝰ petebāt terras illas sibi restitui. ex aduerso petebat ex pte mulieris ꝙ terras illas ñ tenebat restituere cū pignori obligate nō eēnt ſꝫ pure vendite. s. ꝙ in instro inde ɔfecto ɔtinet. h. p se ⁊ fre suo dicebat terras illas nō esse vēditas ſꝫ pignori obligatas qꝛ in istro venditiōis talis erat adiecta ɔditio vt a tpe ɔtractꝰ vsqꝫ ad duos pximos ānos pfato. t. pře ipsius mulieris emptio displiceret. g. př. h. abinde vsqꝫ ad vnū ānū solueret. xxiij. libras fructibꝰ pceptis in ipsis computatis. Judices dubitauerūt vtꝝ pura ⁊ absoluta eēt venditio an cōtractus pignoraticius iudicari deberet. ɔsultus pa. rňdit ꝙ qualiscūqꝫ fuerit intētio contrahētiū ⁊ ex forma ɔtractus nō appet vēditio cōditionalis sed pura quāuis p conditionē possit resolui tantū ex duobꝰ q̄ in instro cōtinētur: videlicet ꝙ fructus pcepti in soluēda pecunia debeāt cōputari ⁊ ꝙ vltra sortē tres libre debeant persolui circa ipsuꝫ emptorē presumitur vehemēter maxime cū ipse cōsueuerit exercere vsuras. Nota cū dubitatur de intentiōe ɔtrahentiū forme cōtractus standū est. Itē cum aliquid vltra sortē pcipitur vsura presumit. Itē cōtra eū presumitur qui vsuras recipe cōsueuit. Idem.

Ex litteris Quidam spoliauit quēdā mercatoreꝫ ⁊ vulnerauit grauiter ⁊ sic aufugit de terra iusticiariꝰ regis cepit fratrē ⁊ vxorem illius malefactoris ⁊ de mandato ipsius. o. ⁊ bona illius distracta fuerunt ⁊ pecunia soluta fuit mercatori qui spoliatus fuerat ⁊ vulneratus a marito illius mulieris. Sed quedā possessiōes minute remanserāt quas frater illius malefactoris retinuit de mandato iusticiarij qꝛ ēptor aliꝰ non inueniebatur. vnde cū mulier illa dote sua ppter maleficiū inde fuerit spoliata impetrauit lřas ad iudicē cōtra fratreꝫ mariti sui qui quedā bona mariti possidebat coraꝫ quo petebat dotē suā sibi restitui vel saltem mitti in possessionē bonorum mariti que ille possidebat ipse. Rñbat ꝙ bona illa retinuerat de nccitate iusticiarij soluta p eis pecūia mercatori put supiꝰ ē varietatū: ⁊ hec oia pbauit corā iudice. dubitabat iudex quid iuris esset. ⁊ papa cōsultus respondet ꝙ si ɔstiterit ei ex his que in presentia pposita. sunt ⁊ probata qđ mulier tātū dedisset viro i dotē quātū ipsa pecunia cōdemnet frēm mariti sui eidē ad restitutionē dotis in tātū quātuꝫ de bonis mariti noscitur possidere qꝛ mulieribus fauor multus debet in dotibꝰ recuperandis ⁊ iure ciuili cauetur ꝙ propter maleficium iuri mulier remanere non deberet indotata ⁊ quia bona mariti obligata sunt vxori pro dote sua ⁊ ad quēlibet transeunt cū suo onere. Nota ꝙ mulieribꝰ fauor multus debetur in dotibus suis. itē propter maleficiū viri vxor dotē suā non debet dimittere. itē res transit ad aliū cuꝫ onere suo: quia omnia bona mariti tacite sunt obligata vxori Idem.

Cum contra. Quidā homine laurē

tius quandā pecunie quantitatem recepit a quodā creditore ꝑ qua pecunia obligauit ei quasdā possessiōes tpe ꝓcedēte mortuus est creditor ille heredes creditoris illius possessiones illas obligauerūt. g. ciui anagmēsi mortuo postmodū laurētino debitore. r. de monte fortino filius illius in presentia dñi pape mouet qōem sup possessiōibus p̄dictis ꝯtra dictū. g. ciuē anagmēsez dicēs ꝙ fructibꝰ illarū tantū fuerat ꝑceptū tū ab ipso. g. tuz ab alijs quibus possessiōes ille fuerāt obligate: ꝙ fructus illi sorti poterant adequari: vnde petebat illas possessiōes sibi restitui. ad hoc ꝓbandū suas ꝓbatiōes induxit do. pa. considerans ꝙ in talibus fructus ꝑcepti debeāt cōputari in sortē ⁊ si qui vltra sortem ꝑcepti sint restitui vidēs etiā ꝙ fructus illarū possessionū extenuassent ⁊ anullassent totum debitū decreuit possessiōes illas restituendas dicto. p. ⁊ incorporalē possessionū illarū ipsum fecit induci. ¶ Nota ꝙ fructus pignoris debēt in sortem computari a quocūqꝫ ꝑcepti sint. Itē pignus pōt repeti a quocunqꝫ possessore ad quā ꝑuenit. Idem.

Significante Quidā ciuis pisanus. r. noīe accepit mutuo ccl. libr. a. g. ciue pisano ꝑ qua pecunia obligauit quādā domuz ⁊ ꝓmisit ei p̄stito iuramento ꝙ nisi domum ipsam recolligeret termino constituto vlterius creditorē super ea non molestaret. sed dictus. r. infra tempus statutum per certum ⁊ fidelem nuncium vbi credebat pecuniam numerataz creditori remisit. sed nuncius ille perfide agens pecuniā illam sicut iniunctum fuerat non persolnit ⁊ postmodū idē. r. ab īpatore detētus creditori satisfacere non potuit vt debebat sed postmodum ab imperatore liberatus pecuniam soluere voluit creditori ⁊ ipse eam recipere noluit quia non fuerat in termino persoluta vnde dictus. r. significauit domino papeꝰ super quo scribit quibusdam dicens. Cum ergo pactum legis cōmissorie sit in pignoribꝰ improbatuz. ⁊ prefatus. r. quoniā in eo fuit iuramentum seruauit: quia per eum per certum nuncium esse credebat pecuniam remisit in termino constituto. Mandat papa quatenus si est ita predictum creditorem ecclesiastica censura compellāt vt sorte sua cōtentus pensionibus illius domus computatis in eam domū prefato restituat debitori pacto tali vel iuramento nequaꝙ̄ obstāte. ¶ Nota ꝙ pactum commissoriū in pignoribus appositum non obstat quo minus pignus restituatur nisi iuramentum interuenisset. Item iuramentum in casu isto preiudicat legi cum sine periculo anime possit seruari. Gregorius. ix.

CUm constet Quidā fecit testamētum ⁊ in testamento illo reliquit proprietatē bonoꝝ suorū marie vxori. L. vsumfructū vero. I. matri sue vxori ogerij. Maria proprietaria mortuo testatore petebat ab. I. vxore ogerij prestari sibi idoneam cautionē ꝙ ipsa vteretur salua rerum substātia in rebus mobilibus ad arbitrium boni viri. Mandat papa quibusdaz quatenus compellāt ipsum ad cautionē prestandā idoneā ꝙ ipsa vtatur fruatur rebus īmobilibus ad arbitrium boni viri que vsu non consumantur pecuniā si quam habnit vel habebit ⁊ extimationem aliorum bonorum que vsu consumuntur ⁊ in hereditate inuenta fuerunt post mortez ipsius restituat dicte marie vel heredibus eius. ¶ Nota ꝙ vsufructuarius tenetur prestare cautionē ſm ꝙ hic dicitur alias repellitur vt quidā dicūt. Lucius tertius.

De fideiussoribus. Rubrica.

PEruenit Quidā clerici. L. ⁊. f. anglici receperunt quandam quātitatem pecunie mutuo a quibusdā mercatoribus bononiē. quidā clericus. r. nomine fideiussit pro dictis clericis apud mercatores. vnus per fidem suā ⁊ alter ꝑ iuramētuz ꝓmisit ad terminum constitutum soluere pe

cuniam. ¶ Sed illis pecuniam non soluentibus dictus .r. clericus satisfecit creditorib⁹ de eadē. vnde conq̄stus fuit dn̄o pape: scribit papa ep̄o elien̄. ⁊ archidi. norwicensis diocesis ne dictus .r. dispēdiū patiat̄ vnde dꝫ premiū obtinere. mandauit pa. boñ ep̄o vt inspiciat instr̄a sup debitis illis que sunt apud creditores ⁊ eoꝝ transscripta sub sigillo suo signata mittat iudicib⁹ istis mandās eidē quatenus si p cōfessionē predictoꝝ clericoꝝ uel alias eis cōstiterit rē taliter se hēre moneāt illos ⁊ cōpellāt ut predicto .r. pecuniam quā pro eis solū restituāt ⁊ ipm cōseruēt indēnem. Alioqui de redditibus eoꝝ debita ipsa psolui faciāt ⁊ dāna illa r̄sarciri aut redditus illos sibi assignent tā diu detinendos donec de ipsis ei fuerit satisfactū. preterea si ꝯstiterit predictos clericos religionē fidei ⁊ iuramēti sui violasse eos ab officio et beneficio suspendāt. ¶ Nota ꝙ nō dꝫ quis dānū sentire vnde premiū meret̄. Itē cū oī interesse satisfaciēdū est fideiussori. Itē q vēit cōtra fidē promissā u punit̄ sicut veniēs contra iuramentum. Idem.

C Onstitutus

Cancellarius cantuarien̄ quandā quantitatē pecunie a creditoribus bononien̄ ꝓ qua pecunia magister simō fideiussit ⁊ qꝛ cancellarius pecuniā non soluebat: molestias plures dictus magister a creditoribus substinebat ⁊ debitū fuit augmentatū: vnde dictus mgr̄ cōquestus fuit dn̄o pape: vnde mādat archiepiscopo cātuarien̄. quatenus si legitime sibi de huius assertiōe cōstiterit prefatum cancellariū moneat ⁊ cōpellat ecclesiastica censura ut predictū mgr̄m ab intercessiōe ⁊ obligatione absoluat ⁊ si debitū uel accessiōes force negauerit iuramentū calūnie subire cogat̄ nō obstante contraria ꝯsuetudie ⁊ quia difficile foret dicto magistro testes suos in angliā ducere: mādet iudicibus bonoien̄. ut testes quos idem magister inducere voluerit vice ipsius archiepiscopi recipiant ⁊ examinent diligenter: ⁊ depositiones transmittant sub sigillis illoꝝ inclusas significantes quanta fidēs testibus ⁊ instrumentis possit haberi ipsi cancellario prius iniūcto vt ad testes vidēdos vadat vel mittat. ¶ Nota ꝙ debitor tenetur liberare fideiussorem ab obligatiōe in qua diu stetit. Itē iuramētū calūnie prestari debet nō obstante cōtraria cōsuetudīe Itē iudex qui testes recipit vice alterius eidem significare quanta fides illis sit adhibēda. Innocē. iij.

Q Uod quibusdam

Quibusdā religiosis fuit ꝓhibitū ne fideiubeant pro aliquo sine licētia sui abbatis ⁊ conuentus vel maioris ptis hanc ꝓhibitionē extendit ꝯsiliū generale ad oēs religiosos ⁊ ꝓhibet ne aliquis pecuniā mutuo accipiat vltra sūmā a capitulo ꝯstitutā: alioquin non teneatur conuentus pro talib⁹ respondere nisi pecunia illa in vtilitatē monasterij sit conuersa: ⁊ de hoc legitime cōstet et qui contra hoc fecerit grauiori disciplie subiciat̄. ¶ Nota ꝙ monasteriū nō tenet̄ ex contractu monachi nisi in vtilitatē ecclesie sit cōuersum. Gregorius. ix.

C Um

Pro quo obligasti te fideiussorio nomine q̄ritur vtrum fideiussor posset agere contra principalē debitorē vt eum liberaret ab obligatione. Respondet papa si debitor diu cessauit in solutione debiti: vl̄ si dissipare incipit bona sua: aut si condēnatus fuisti recte agere poteris cōtra ipsum vt te liberet a fideiussione ⁊ sic i tribus casibus pōt fideiussor ag. re anteq̄ soluat.

De solutionibus. Rubrica.

Alexander. iij.

Littera sequentis. c. pꝫ. Grego. ix.

S Iquorūdā

Quidā prelati ecclesiarum obligabāt ecclesiā suā ꝓ debitis alienis: concedebāt etiam litteras vel sigilla vt pecuuiam recipent cum sigillis ipsoꝝ prelatoꝝ. precipit papa quod de cetero ista fiant: decernēs ecclesias

non teneri si secus fuerit attẽptatum ad solutionem taliũ debitoꝝ. ⁊ si aliquis prelatus contra hoc venire presumpserit ab administratione nouerit se suspensum. Nota ꝙ contractui prelati non tenentur ecclesia nisi versum sit in vtilitatem ipsius. Itẽ prelatus q obligat ecclesiam ꝑ alienis debitis suspensus est facto ab administratione tẽporaliũ ⁊ spiritualium. Idem.

Odoardus Odoard⁹ clericus obligatus erat. p. clerico. ⁊ d laico ⁊ quibusdã aliis in quadã quantitate pecunie: ipsi conuenerunt ipsũ odoardũ corã officiali archidiaconi remẽsis: ipse confessus fuit debita illa. sed propter inopiã soluere non valebat officialis nihilominus excõmunicauit eundẽ. quare cõquestus fuit dño pape: mandat papa quibusdã ꝙ si constiterit ꝙ idẽ. o. non possit soluere debita predicta in totum vel in partẽ sñiam ipsam debeant relaxare sine aliqua difficultate recepta prius ab ipso predicta cautiõe quod si ad meliorẽ statũ peruenit debita ipsa persoluet. ¶ Nota ꝙ qui soluere vel satisfacere nõ potest: non est excõicandus. Sed prestet predictã cautionẽ quod soluat quãcito poterit. Idem.

Si qui Aliquis credẽs se teneri alicui creditori soluit ei pecuniã. videns postea ꝙ ei non tenebatur ꝗꝛ plene satisfecerat ei repetebat pecuniam indebite solutã. queritur quis debeat ꝓbare ꝙ indebita fuerit illa pecunia. Respõdetur ꝙ ille qui dicit ꝙ indebite soluta dꝫ hoc ꝓbare nisi ille negaret solutionẽ sibi factã tunc si ei probetur solutionẽ sibi factam ipse qui cõuenit debet ꝓbare quod pecuniã debitam recepisset. Nota qui recipit indebitum solutũ illud debet probare. Item qui negat solutionem sibi factã si de hoc conuincatur in eum transfertur onus probandi quod debitũ recepit. g.

De donationibus. Rubrica.

Prudentes Si nobilis homo spõte donet aliqd alicui extimare dꝫ se hoc teneri: ⁊ hãc legẽ sibi dꝫ iponere ꝙ nisi amplius fecerit ⁊ creuerit i bñficio nil credat se fecisse. Alex. iii.

Fraternitatem Eps parieñ. predecessor istius graues fecit donatiões de rebus epatus i detrimẽtũ eccẽ i consultis canonicis suis: petebat iste successor a pa. vt posset eas reuocare. rescribit ei papa dicẽs ꝙ eps ⁊ quilibet plat⁹ eccẽ pcurator est ⁊ nõ dñs ⁊ iõ ꝯditionem ecclesie meliorẽ facere põt deteriorẽ vero non dꝫ. vnde donatiões ille de iure nõ tenẽt quare idulget vt dõatiões illas tã a clericis ꝙ̃ a laicis debeãt reuocarẽ. Nota ꝙ prelati ecclesiarũ nõ sũt dñi sed pcuratores ecclesiarum. Itẽ donatio facta sine ꝯsensu capituli non valet. Idem.

Ceterum Abbas fecit donationẽ cũ priore ⁊ quibusdã de ꝯuẽtu vel sol⁹ abbas postea ꝯuẽtus ps reclamat ⁊ ꝯtradicit qrit qd iuris sit. respõdetur ꝙ quãtitas rei donate ⁊ cõsuetudo loci dꝫ cõsiderari in tali dõatione ita tñ ꝙ cõsuetudo nõ sit cõtra canões: ⁊ fm hoc donũ ratũ dꝫ vel irritũ iudicari. ¶ Nota ꝯsuetudinẽ in donatiõe ꝯsiderari. Idem.

Consultatiõib⁹. Aliquis pronns vel platus cõcessit eccãm alicui clerico viuẽte rectore illius eccẽ. qritur an talis ꝯcessio valeat. Et rñdetur ꝙ nullius est momenti. Si aũt concessio fiat religiosis locis ab epo vel ipsius auctoritate tenet. Sed psona que eccãm tenet sine ꝯsensu ipsius i vita sua remoueri nõ dꝫ. ¶ Nota ꝙ eccã non vacãs priuari psone ꝯcedi nõ põt. itẽ nullus sine culpa sua iuri suo priuari dꝫ. Innoc. iii.

Pertuas Quidã nobiles florẽtini tpe scismatis tenuerint epꝫ florẽti.

in domo sua cedato scismate: eṗs de mãda
to alex. papa dedit in feudũ predictis nobi
libus quatuor modios terre: ⁊ de certo feu
do inuestiuit. sed cũ ⁊ ipsi iterrã illã mẽsura
ri fecissent nõ inuenerunt eã nisi duos modi
os: vnde petebãt feudũ illud sibi reintegrari
dubitabat eṗus an posset cũ nõ esset in pos
sessione illius ne de nouo videatur cõferre.
cõsultus pa. respondet ꝙ ecclesia in actibus
suis non debet fraudẽ adhibere vel dolum
vnde secure poterit feudũ integrare cum ter
ra quatuor modioꝝ illis fuerit assignata.
Nota ꝙ ecclesiastica beneficia ꝑstita recõpẽ
sare tenetur sicut hic fecit papa. Itẽ benefici
um ꝓmissũ reintegrari dꝫ nõ minui. itẽ frau
dẽ vel dolũ adhibere nõ dꝫ. Idem.

Cum dilecti

Qui dã nobi
lis contulit quasdã terras pure et
simpliciter sine aliqua cõditiõe ꝓ remedio
anime sue i elemosinã monasterio de melios
Itẽ aliã terrã dedit eidẽ monasterio sub cõ
ditione pẽsionis: vt si forte pẽsio debita nõ
solueretur redigere posset terrã illã inforestã
Alanus dicti nobilis filius donatiões illas
volebat ꝑ violẽtiam redigere in forestã. sup
hoc cã fuit cõmissa iudicibus. Judices exa
minato negocio dubitauerunt ꝓ qua pte de
berent ferre sniam remiserũt cãm instructaꝫ
cũ instro donatiõis ad papã. respõdet papa
eisdẽ iudicibus mandãs quatenus ꝓ mona
sterio ferãt sniaꝫ ap. re. q: ex tenore istrm ap
paret ꝙ ista fuit intẽtio donatoris vt cla il
la de foresta q̃ ponitur in fi. instri non dꝫ re
ferri ad primã dationẽ q̃ libera ⁊ pura fuit
ab oi consuetudine seculari. sed respicit infe
riorẽ cõcessionẽ que hꝫ pensionẽ insertuꝫ sm
rectã intellectũ q: in cõtractibus plena dꝫ in
terpretatio adhiberi in testamẽtis plenior in
bñficiis plenissima. ¶ Nota ꝙ ad intentio
nẽ concedẽtis recurrẽduꝫ est. Itẽ nota ꝙ de
terminatio quãdoqꝫ respicit ꝓxime posita.
Itẽ laborãdũ ẽ vt bñficium sit liberꝝ ⁊ sine
onere ⁊ interpretatio plenissima in bñficiis
facienda est. Idem.

Pastoralis

Eṗs de cõsensu pa
troni cõcessit eccãm quandã qbus
dã religiosis sub hac forma concedimus vo
bis talẽ eccãm. queritur vtꝝ eoipso videat̃ i
eoꝝ vsus fuisse ꝯcessa vel solũmõ ius pñona
tus. respõdetur ꝙ si eṗs eccãm illã illis cõfe
rat de cõsensu patroni: patronꝰ vr̃ ꝯferre ꝙ
suũ ẽ. s. ius patronatus: ⁊ eṗus cõferre vr̃ ꝙ
tpaliter obtinet in ipsa eccã vt si aliquã pos
sessionẽ fructuũ eiusdẽ eccẽ ꝑcipiat portio il
la cõuertitur i eoꝝ vsus. si vero de fructibꝰ
illius ecclie nullã ꝑcipit eṗs portionẽ oẽs ꝓ
uẽtus preter cathedraticũ cõuertunt̃ in vsus
monachoꝝ. Sꝫ vt eṗi donatio sit legitia cõ
sensus capituli est regrẽdus. ¶ Nota ꝙ do
natio eṗi non valet sine cõsensu capituli. Itẽ
ꝯsensus capituli valet licet tpe ꝯcessiõis non
sit prestitus. Itẽ in generali cõcessione cathe
draticũ intelligitur exceptũ. Idem.

Inter dilectos

Inter hospitalarios sancti sepulcri
⁊ fr̃es hospital̃ sci alusii vertebat̃ qõ sr̃ ipso
hospitali cũ hospitalariis sup possessorio sel
⁊ iterꝝ qõem itẽtassent: ipi ꝯtrariaꝫ sniam re
portarũt tandẽ ad petitoriũ recurrerũt ꝓpo
nẽtes i pñtia pa. ꝙ. g. quondaꝫ rector ⁊ fr̃es
⁊ pr̃oni hospitalis sci alusii hito cõi tractatu
deliberauerũt ipm hospitale supponere ho
spitalariis supradictis cõmittẽtes i hoc tribꝰ
ꝓcuratoribꝰ vices suas vt ꝙ sup hoc ꝑ eos
fieret approbarẽt illi ꝓcuratores cũ hospita
lariis taliter statuerũt vt aliqui mitterẽt ad
ipm hospitale q eoꝝ noie recipeut assignati
onẽ ipi duo missi ad ipm hospitale missi fue
rũt q recepunt assignatiõem ⁊ donatiõeꝫ ho
spitalis a mgr̃o ⁊ a ꝓcuratoribus ⁊ aliis fr̃i
bus hospitalis: procurator hosoitalis ex ad
uerso rñdit ꝙ ꝑdicta donatio non valebat:
quia donatio illa facta fuerat a predicto re
ctore ⁊ fratribus paucioribus piuris ⁊ ex
cõicatis. multis ex aliis fr̃ibus icõsultis: ⁊ i
fraudẽ plebani de piscia: contra eos moue
rat qõem. dominꝰ pa. his ⁊ aliis itellectis
cõsiderãs ꝙ fr̃es ⁊ pr̃oni sci alucii ꝓ se imo

poti⁹ ɔtra se suā turpitudinē allegabāt: excōi
cationē piuriū ⁊ fraudē ab ipis cōmissaꝫ ⁊ i
telligēs dōationē ab ipis factā purā ⁊ simpli
cē extitisse qꝛ deceptis ⁊ nō decipiētib⁹ iura
subueniūt p ea q̄ deposita sūt ɔtra ꝓprium
factū defenderꝰ non pn̄t. Adiudicauit hospi
pitale pdictū cū oibus ptinēcijs suis hospita
larijs sci sepulcri: ita tñ ꝙ p hāc sniam nullū
p̄iudiciū generetꝰ diocesano epo ⁊ plebāo de
piscia cū res inter alios acta alijs obeē non
debeat. ¶ Nota ꝙ possessoriū ex pluribus
cāis pōt itentari. Jtē allegās turpitudinē su
am non est audiēdus. Jtē res inter alios ac
ta nō nocet alijs. Jdem.

Apostolice sedis.
Epi successiue locis religiosis ð
redditibus ecclīarū suarū cōfer
re vltra quingesimā portiōem qn̄qꝫ vsqꝫ ad
tertiā vel quartā ptē: q̄rebatꝰ vtꝝ successores
possint reuocare ꝙ vltra quiquagesimaꝫ da
tū est. ad hoc rn̄det papa ꝙ lꝫ sit diffinitū in
canone vt si aliqs epozum i parrochia sua
voluerit ɔstituere mōasteriū ⁊ ipꝫ dotare ð
rebus eccē sue: nō āplius ɔferat q̄ꝫ quiquage
simā portionē cēsus ipius eccē. Si vero ec
clesiam secularē vellet facere monasteriū vel
eā ampliare pro suis sepulcris: nō ampli⁹ il
li cōferat quā cētesimā ptē cēsus ecclesie cui
p̄est hac equitate seruata vt cui tribuit com
petēs subsidiū cōferat ⁊ cui tollit dāna gra
uia nō iligat: ita tamē ꝙ vnaꝫ de p̄dictis re
munerationibus quātū voluerit tātum assu
mat. ⁊ hoc suādū est ꝙ vnus eps vel alius
nō debet vltra quiquagesimā vel cētesimam
cōferre. sꝫ nec tantū vel etiā min⁹ ē graui de
trimēto ecclie sue: siue sil' ⁊ semel id facerꝰ ve
lit: siue pluries successiue eidē eccē vel diuer
sis. vñ qcqd cū graui detrimēto siue de pos
sessiōibus siue de ꝓuētibus ɔstiterit eē colla
tū poterit legittime reuocari: nisi p̄scriptione
vel alia legitia exceptiōe huius actio exclu
datur: tandē respondet quasi tacite qōi dice
ret aliquis nō viderꝰ ꝙ collatio quinquagesi
me vel centesime partis possit graue dānuꝫ
inferre: ⁊ ipse respōdet siue semel tantū id fi
at siue pluries ex variis circunstantiis pōt
deprehēdi esse valde dānosum ⁊ hoc poti⁹
pōt cognosci ipso facto quā per aliquod sta
tutū ⁊ ita nec quiquagesima nec cētesima ð
bet cū graui dāno ɔcedi semel aut sepe. Si
vero in tantū habundet eps vt sine damno
ecclesie sue amplius q̄ꝫ quinquagesimaꝫ vel
centesimā possit cōferre nccitati alteri⁹ eccē
licet per se non debeat summā excedere a
canone cōstitutā: tñ de superioris auctorita
te pōt etiā in maiori sūma nccitati alteri⁹ ec
clesie subuēire. ¶ Nota ꝙ si donatio facta
est de bonis ecclesie cū graui dāno successor
illā poterit reuocare. Jtē circa talē donatio
nē prescribitꝰ ⁊ hoc ideo quia titulus p̄cessit
Jtē hoc ꝓbatꝰ ꝙ eps cētesimā uel quiquage
simā partē pōt cōferre sine cōsensu capituli.

Gregorius nonus.

Propter eius. Aliquis
pōc. tici⁹ aliquā
libertatē siue donationē cōtulit in
aliquē. queritur vtrum talis liberalitas seu
donatio aliquo casu posset reuocari. Rn̄de
tur ꝙ de iuris rigore donatio i casibus po
test reuocari: si forte dōatarius impias ma
nus in suum donatorē iniecit: vel si atroces
iniurias sibi intulit seu graue damnū reruꝫ
suarum: vel periculū vite donatori suo ifer
re presumpsit sꝫ si donator i vita sua de his
nihil dixit successores illius hāc libertatem
seu donationē reuocare non poterunt. No
ta quatuor casus in quibus ꝓpter ingratitu
dinem donatio reuocatꝰ.

De peculio clericoꝝ. Rubrica.

Inuestigā duꝫ.
Statuit cōciliū arelatē. ꝙ si
presbyter nihil habens pro
motus fuerit ad regimen ali
cuius ecclesie: ⁊ postea emerit predia illius
ecclesie: debent esse illius ecclesie ad quā ni
hil habens promotus est.
Duo capitula sequētia plana sunt.

I Nquirendum. Statuit concilium remēse q̄ si aliquis p̄sbyteroꝝ de redditibꝰ ecclesie: vel oblationibus ecclesie vel votis fidelium r̄s aliquas compauerit non nomine eccē s̄ȝ alieno. ecclesia poterat res illas petere si cōstiterit q̄ de bonis ecclesie fuerint comparate ⁊ ipse qui hoc fecit debet puniri. quia sicut non suo nomine: ita nec alio de facultatibꝰ ecclesie fraudem facere debet: hoc enim sacrilegium est ⁊ par crimini iude qui sacras oblationes furabatur. ¶ Nota q̄ qui de rebus ecclesie fraudem facit sacrilegium committit.

S Jquis sane. Statuit concilium tolletañ. q̄ si aliq̄s clericus ꝓ sua sustentatione in terra ecclesie vineolis aut agella fecit meliorando terram ecclesie possideat ea vsqȝ ad mortem: ⁊ tunc ecclesie restituat: nec iure testamenti aut iure successionis alicui relinquat: nisi forsan eps̄ velit causaȝ assignare alicui ad tempus ꝓ seruiciis eccē pstitis. ¶ Nota q̄ nec platus nec clericꝰ bona ecclesie potest alicui post mortem suaȝ relinquere. Grego. ix.

De testamentis ⁊ vltimis voluntatibus. Rubrica.

Q Uorundaȝ ad nos Johannes antitelãe ciuitatis eps̄ fecit testamentum mixꝫ suā in octo vnciis sub substantie sue sibi heredem instituit ⁊ eccām suam in residuis. iiij. mandat papa anthonio subdiacono ut hic diligēter inquirat ⁊ quicq̄d de bonis eccē ip̄m ↄstiterit habuisse: ad res ecclesie a qualibꝫ p̄sona debeat reuocare nisi illud solum q̄ ante suam ꝓmotionem noscitur habuisse: ⁊ quicq̄d acquisiuit post suam consecrationem in dominio ecclesie conseruetur. ¶ Nota quicquid eps̄ acquirit p̄sumiter ecclesie acquisitum: nec d̄ bonis ecclesie potest testari. Ideȝ

Q Uia ingredientibus. Quedā abbatissa cuiusdam monasterij. s. nomine fecit testamētum in quo plura quibusdam legauit: que vsqȝ ad mortem nō induit habitum monachaleȝ sed stetit in vestibus quibus presbyteri illiꝰ loci vtuntur sicut ⁊ illa que ip̄m p̄cesserit dicens hoc sibi licere ex consuetudine Sabia abbatissa eiusdem monasterij que successit ↄquesta est domino pape postq̄ȝ illa ordinata est abbatissa ⁊ in monasterio monacata ad culpam epi pertinuit qui illam in secularibus vestibus stare permisit: non tamen ꝓpter hoc monasterio preiudicare potuit. sed postq̄ȝ monasterium intrauit se ⁊ sua eidem monasterio dedicauit. ¶ Nota delicta subditoꝝ ad culpā p̄latoꝝ ptinere. Item intrādo monasteriū se ⁊ sua intelligit ↄtulisse nec potest inde testari. Idem.

N Os quidem. Quidā. s. noīe fecit testamētū at. mulierē sibi heredē istituit p̄cipiens monasteriū de bonis suis ōbere fundari cuius desideriū ab illa mulier̄ ip̄sius herede ꝓtrabitur. peuenit hoc ad dn̄m papam. vnde mand at ep̄o loci. qua. mulierem illam moneat: ut infra annum monasterio quod testator fieri p̄cepit debeat ↄstituere in loco vbi fuerat constitutum q̄ si non fecerit ep̄s illud faciat fieri ⁊ omnia per ep̄m designetur. ip̄i loco sine aliqua diminutiōe quia etiam s̄m leges voluntates defunctoꝝ p ep̄os adimpleri debent. ¶ Nota q̄ volūtas defuncti ad pias causas adimpleri debet ab herede ifra anū. Itē si heres negligēs est ep̄s loci hoc faciat. Idem.

I Ndicante. Mulier quedā vxor redempti moriens cocū argenti iussit venundari ⁊ libertis suis dari: ⁊ quendam scutellam argenteam reliquid cuidam monasterio mandat papa q̄ voluntas illius per omnia debeat adimpleri. Idem.

F Jlius noster Qui dam
p. nomine fecit testamentum ⁊ i te
stamento illo quedam que ad ipsum non pti
nebant causa sue sepulture reliquit cuidam
episcopo filius eius petebat bona illa ut ea
restitueret illi cuius fuerant: sed episcopꝰ hoc
facere nolebat. vnde conquestus est domino
pape: scribit papa illi epo dicens q leges se
culi habent ut heredes soluere compellant:
si testator rē legauerit alienā. sʒ qd̄ eps viue
re dʒ sm legē dei ñ āt sʒ legē seculi iniustū ē:
ut res que dicuntur esse cuiusdem ecclesie te
neantur ab ipso qui aliena restituere debuit
¶ Nota q si testator scienter rem alienam
legauerit sm leges heres tenetur rem legatā
date legatario vel extimationem sm legeʒ
dei non compellitur.

S J heredes Jussa testatoris
non adimpleuerint ab episcopo lo
ci illius omnes res que eis relicte sunt cano
nice interdicantur cū fructibus ⁊ certis emo
lumentis vt vota defuncti impleantur.

C Um in officiis
Jnter alia opera caritatis primo
loco illud seruandum est: vt illis teneamur
obnoxii: a quibus beneficia recipimus. Sʒ
quidā clerici contrarium faciunt cum enim
multa beneficia pcipiant ab ecclesiis ipi bo
na illa per ecclesiam acquisita in aliis trans
ferri presumunt. Sed quia hoc inhibitum ē
per canones statuit concilium lateranense q
clerici siue testati siue intestati decesserint si
ne alii conferre voluerint: bona illa penes
ecclesias debeant remanere. ¶ No q qui
ab alio beneficium pcipit obligatus est ei.
Jtem clerici de rebus ecclesiis testari nō pos
sunt.

A D hoc presentibus. Clerici d
bonis ecclesie testari non possunt:
tamen in sanitate possunt aliqua de bōis ip
sis intuitu elemosine erogare ⁊ in egritudie
cstituti. Jtem de bonis paternis vel que iu
tuitu persone acquisiuerunt possunt libere te
stari vt in sequenti capitulo dr. Ideʒ

C Um omēs Jn epa tu hostiē.
talis erat csuetudo quod testamē
ta que non habebant subscriptionē. vii. testi
um sm q leges statuunt rescindebantur ho
stien. Eps pposuit in presentia pape. Quia
talis consuetudo aliena est a diuina lege ⁊
sanctorum patrum instōibus ⁊ a generali con
suetudine ecclesie cum scriptum sit in ore du
orum vel trium testium stat omne verbum.
papa prescriptam consuetudinem reproba
uit: ⁊ testamēta que parrochiam epi hostiē.
fecerint coram presbytero suo cum tribꝰ vel
duabus idoneis personis in extrema volū
tate firma permaneant ⁊ precepit sub pe-
na excommunicationis: ne aliqs rescindere
audeat huius testamenta. ⁊ idem dr in se. c.
in quo scribit iudicibus velleneñ. ⁊ intelligā
tur ista duo capitula sup relictis ecclesiis:
vl ad pias causas: ut ibi sufficiant duo vl
tres Jdem.

R Ela tum ē. Jn capitulo. s.
e. cū in officiis dr bona:
p eccāʒ appositā ad eam deuoluū
tur in obitu clericorum quesitū ē a papa vtruʒ
de immobilibꝰ tantū vl de mobilibꝰ sit in
telligēdū. Rñr gnālr bona qlibʒ p eccās ac
qsita eis debēt iuxta late. cci. pꝰ acqrentis
obitū rmanere. sʒ hoc vocabulū eccā nō itel
ligitur eps vel successor clerici morientis i ec
clesia collegiata: sed ipʒ collegiū itelligit ibi
aut i loco defūcti vniꝰ tantū ē ordinādꝰ ille
bona illiꝰ: sicut ⁊ alia bona ipiꝰ eccē dʒ hr̄e
⁊ lʒ dicūt mobilia p ecccāʒ aeqsita in alios
trāsferri nō pñt. csuetudo tamē ē nō i pbāda
ut de mobilibꝰ illis dici pñt aliqua cōferre
pauperibꝰ ⁊ aliis locis religiosis ⁊ illis qui
clericis seruierant siue sint consanguinei siue
alii sm seruicii meritum. Si vero clerici de
hereditate vel alio intuitu psone sue aliqua
acquisiuerunt de ills disponat pro arbitrio
suo. Jn fine dicit clerici vero qui plura hñt

beneficia in pluribus ecclesiis bona illorum debet diuidi inter ipas eccās ꝑ rata fm cō gruam distributōem. Inno. iii.

Cum tibi Aliquis cō misit extremā voluntatem suam in dispositiōem alicuius amici sui ꝛ sic mortuus est. Queri tur an ille dicatur decedere intestatus. respō det papa ꝙ non videtur decedere intestatꝰ.

Idem.

Officiū Aliquis in testamen to reliqꝫ epo propriā portionem: ꝛ alia multa monaste riis vel ecclesiis. q̄ritur vtrū epīs de illis pos sit petere legittimam portionem. respondet papa ꝙ si portionem illam legauit episcopo cum conditione: vt ea esset contentus: ꝛ eps conditionem acceptauit de aliis nihil petere poterit: quia per hoc aliquis renunciare vid̄ tur: sed si portionem illam absolute reliquit: de aliis nihilominus legittimam portionem poterit vendicare. Si vero cōstiterit ꝙ frau dulenter modicam portionem reliquit cum conditione: vt in ceteris episcopus portionē debitam fraudaretur: quia fraus ꝛ dolus alicui patrocinari non debent episcopus de illis portionem exigere poterit a canone con stitam: saluis indulgentiis romani pontificis que quibusdam a regularibus sunt concesse Capitulum istud ꝛ sequens locetur fm con suetudinem quorundam locorum.

Idem

Requisisti Aliquis fecit testamē tum ꝛ multa ꝑ anima sua legauit Quesitum fuit a papa. qualiter illa diuidē da inter episcopum ꝛ ecclesiaꝫ. respōdet pa pa quod regulariter obtinet ꝙ episcopus fꝫ diuersas consuetudines locorum debet ha bere tertiam vel quartam portionem. Sed videndum est: vtrum testator dixerit relin quo istō episcopo ꝛ ecclesie: aut sic reliquo hoc episcopo ꝛ illud ecclesie. in primo casu cuꝫ dixit relinquo istud episcopo. distinguē dum est vtrum relinquatur episcopo ab ex traneo an a ꝑpinquo: si ab extraneo presu mitur relinqui intuitu ecclesie ꝛ non persone vnde ecclesie cathedralis debet habere su am partem sicut in primo casu si aliquid re linquitur ecclesie. episcopus debet habere su am partem. Sed istud verum est vbi testa tor exprimat quod velit illud esse tantū epi scopi ꝛ non ecclesie i quo cāu voluntas testa toris seruanda est: secus est si dicat quod ve lit illud esse tantum ecclesie ꝛ non episcopo: quia priuata dispositio testatoris nō potest immutare generalem constitutionem canōis Sed huic dicto canon obuiare videtur. di cit cui canon: si aliquid legatur pontificibus ab extraneis: aut cum ecclesia aut sequestra tim: quia ille qui hoc donat ꝑ remedio ani me sue donat non ꝑ comodo sacerdotis: nō ꝓpriū: sꝫ q̄si ecclesie dimissū ꝯputabūt. Rū det papa illi canoni dicens ꝙ dicitur in ca none veruꝫ est quando testator nō exprimit quod vellet illud tantum esse episcopi ꝛ non ecclesie. ꝛ hoc exprimit hic testator ꝛ ita non contradicit. Si vero appropinquo legatur epo presumitur ꝙ intuitu persone ꝛ non ec clesie nisi contrarium ostendatur: ꝛ de ista ec clesia nihil habebit. Si autem relinquatur episcopo ꝛ ecclesie coniunctim: canonica di uisio inter eos est facienda. Si vero diuisiꝫ legauit istud episcopo ꝛ illud ecclesie siue eq̄ lia siue inequalia sint relicta reducenda sūt ad canonicam diuisionem vbi vtraqꝫ pars velit esse contenta suo relicto. Si vero testa tor dicat lego hoc episcopo ꝛ illa capellis vl̄ monasteriis in casu isto questio legatur epi scopo ius erit precipuum cum ecclesia sicut si cuilibet alteri legaretur ꝛ de aliis que le gantur monasteriis vel capellis portionem canonicam obtinebit. In fine dicit. Si ali qua legantur clericis prelationem vel admi nistrationem aliquam non habentibus pos sunt propriuꝫ habere siue relinquatur ab ex traneo siue a ꝑpinquo intuitu persone presu mitur esse relictum: ꝛ de illo nec episcopus nec ecclesia aliquid habebit nisi aliquid in contrarium ostendatur que hic dicuntur lo calia sunt: qꝛ non seruatur hoc generaliter.

Idem.

Rainutius Nota ad intelli
gentiam huius decretalis quod
iure lambardo. Si maritus:
Uxor eius superstes lucratur tertiam par
tem bonoꝝ mariti sui ⁊ de illa tertia pōt fa
cere qcqd placꝫ sibi ⁊ ita elera habet tertiā
partem in bonis mariti sui patris rainucij:
⁊ si vxor premoriatur. maritus lucrat̄ dotē
Casus Raynutius de elera habuit duas
filias alterocham ⁊ adiectaꝫ habet iusuper
matrem nomine clecam ⁊ vxorem nomine
adhelasiam filiam suam alterocham tradi
dit cuidam in vxorem cum dote demum in
extremis agens fecit testamentum in quo te
stamento alteroche filie sue reliquit domuꝫ
quandam: ⁊ ortum v[illegible] dotem suam adie
ctaꝫ vero filiam su[illegible] impuberem sibi insti
tuit heredem i[illegible] ali[illegible] bonis suis adiciens in
testamento suo: ut si adiecta filia sua impu
bes decederet sine liberis alterocha ⁊ sebo
les q̄ tunc gestabat in vtero ei succederꝫ: ⁊
sic decessit raynucius demum tutores adie
cte: tradiderunt eam in vxorem cuidam pe
tro iure lombardo: cum omnibus bonis
suis: de quo filium suscepit qui filius bre
ui tempore elapso mortuus est. Insuper cle
ra auia adiecte mater raynucii donauit ad
iecte. ⁊. r. viro suo tertiam partem bonoꝝ
quam habebat in bonis raynucii ⁊ adhela
sia mater adiecte suam tertiam quam habe
bat in bonis raynucii. vendidit petro mari
to adiecte postmodum vero adiecta fecit te
stamentum ⁊ ins[illegible]it sibi heredem. p. mari
tum suum ⁊ sic sine liberis est defuncta cui⁹
bona petrus predictus possedit qui contra
xit postea cum alia: ⁊ filios ex eu suscepit
tandem alterocha ⁊ filius eius mouerunt q̄
stionem sup bonis adiecte contra dictum. p.
petens bona illa sibi restitui ex causa fideicō
missi siue substitutionis fm testamentuꝫ ray
nucii. lite contestata inter petr ⁊ alterochaꝫ
⁊ filium eius lite pendente dictus. p. mortu
us est. ⁊ post mortem. p. alterocho: ⁊ filius
eius ceperunt tandem questionem mouere
contra filios ipsius. p. ⁊. r. tutorem ipoꝝum
coꝝam. g. iudice tuscañ ex causa ꝑmissa ex
parte tutoris ⁊ filiorum predicti. p. Respō
debatur q̄ n̄ obstabat illis annalis prescrip
tio vsucapio pro dote longi temporis silenti
um diuturnum. Preterea dicebat ideꝫ tutor
q̄ si hec non proficerent de bonis illis prius
dicebant deduci tertia elere ac tertia adela
sie: ⁊ quarta per trebellianum nomine ipsius
adiecte. Judex auditis allegationibus con
demnauit tutorem nomine pupillorum in re
stitutiōe bonorum raynucij alteroche ⁊ filio
ei⁹ tertia elere ac tertia adasie p̄mo dedu
cta fm consuetudinem ciuitatis p̄cipit eti
am deduci quartam per trebellianum quā
quilibet extraneus deducere potuisset aqua
sententia vtraqꝫ pars ad sedem apostolicā
appellauit. datus fuit quidaꝫ cardinalis au
ditor coꝝam quo ex parte alteroche ꝑpone
batur. quod elera auia ⁊ adelasia mater ip
sius ipsam in legittima sua priuare non pote
rant. vnde peciit alterocha suam legittimaꝫ
in bonis auie ⁊ matris ipsius pecit insuper
fructus perceptus a tempore litis contestate
in quartam trebellianicam imputari in qui
bus dicebat sententiam predicti iudicis ii
nam: ⁊ ab ea legittime ꝓuocatum ex parte
pupilloꝝ allegabatur q̄ pater adiecte ip
sam in legittimam que sic ab intestato dice
batur aggrauare non potuit. vnde petebat
illaꝫ detrahi ꝯ restitutiōe p̄dicta. Judex au
ditis hinc ⁊ inde ꝓpositis sentētiam iudicis
supradicti. In eo quod dixit tertiam elere:
ac tertiam adhelasie integraliter deducen
das ꝓnunciauit iniustam dicens q̄ legittia
ipa salua sit alteroche i vtraqꝫ tertia ad cu
ius restitutionem dictum tutorem nomine fi
lioꝝ condemnauit. In eo quod dixit quar
tam per trebellianam deducendam sententi
am supradicti iudicis confirmauit ita vide
licet quod fructus de bonis ipis a tempore
litis conte. percepti computentur in ipsam
quartam: g si fructus ipsius quarte alia de
ductio nulla fiat: quia vero pater adiecte
ipsam in legittima que sibi debebatur ab
intestato non potuit aggrauare legittimam
ipsam censuit retinendam: Ita quod

deductio fiat ſm consuetudinem ciuitatis. i eo vero ꝙ iudex condemnauit ramerium nomine pupillorum ad restitutionem residui faciendam alterodhe ac filio eius: sententiam confirmaui ipsius. ⁊ dominus papa sententiam ipam ratam habet ⁊ firmam.

Grego. ix.

Tuano. Quidam in vltima voluntate suam pecuniā ⁊ alia bona relinquūt expendenda ad pias causas. ⁊ ad hoc faciēdum deputāt tam religiosos ꝙ clericos scholares ⁊ etiam laicos executores. Isti cum deberent bona predicta in pios vsus expendere aliis vsibus contra voluntatem testatoris applicare presumunt. Significatum fuit domino papa. Cum epi locorum debean providere ut omnes pie voluntates defunctorum debeant adimpleri: etiam si testator illud prohibeat. mandat episcopo dicere: quatenus compellat executores huius testamentorum ut bona ipa fideliter ⁊ plenarie in pias causas expendant ſm voluntatem defuncti.

Rainaldus Casus ut melius intelligas diuide in sex partes hoc modo. Quidam nomine pepo. duos habens filios fecit testamentum in quo Raynaldus filium suum instituit sibi heredem adiciens: ut si absq filiis masculis moreretur hereditatem patruis suis restitueret. Mortuo vero pepoe orta ē discordia inter rainaldum ⁊ patruos eius super quibusdam bonis hereditatis ipsius tandem compromiserunt in tres arbitros sub hac forma vt si omnes simul interesse non possent: duo illorum arbitrium promulgarent. duo ipsorum altero mortuo taliter arbitrati fuerint ꝙ neutra pars haberet licentiam transferendi quocunq modo i aliquem res ipas nisi in eorum filios masculos legittimos ⁊ ꝙ contra hoc fieret non valeret. Post hoc vero dictus Rainaldus ples nō habens condidit testamentum. In quo testamento medietatem partis sue de rebus pdictis de quibus compromissum fuit legauit quibusdam auunculis suis: in aliis vero medietate ⁊ in omnibus aliis bonis suis vnum de patruis suis ⁊ filias eius sibi heredes instituit ⁊ adiecit in testamento: ut si patruus ⁊ eius filii venirent contra legatum predictum auunculus debitum amitteret ⁊ quicquid possz eis competere ex testamento ipius vel ab intestato: ⁊ ad dictos auunculos suos pro determinatis portionibus perueniret ⁊ sic mortuus est rainaldus. Mortuo. R. dictus patruus eius adiuit hereditatem ipius. predicti auunculi statim ceperunt mouere questionem contra patruum ⁊ filios eius petendo ab eis legatum predictum pro rata eius partis que ipos contingebat de ipo legato ⁊ si venirent contra ipsum legatum petebant sibi constitui quicqd occasione testamenti ipsius. R. ad ipos poterat peruenire lite non contesta. super istis duobus articul' prefatus iudex absoluit patruum ⁊ filios ab impetitione auunculorum super tempore legato ⁊ condemnauit patruum ⁊ eius filios ad restitutionem aliorum bonorum que ex testamento. R. capere poterant faciendam predictis auunculis a qua sententia vtraq ps ad sedem apostolicam appellauit. ¶ Post hoc partibus comparentibus in presentia pape. datus fuit quidam cardinalis auditor. Coram quo pars vterq petebat sententiam in eo quud lata erat contra ipam infirmari lite vero contestata: ⁊ auditis allegationibus vtriusq partis. Cardinalis considerans ꝙ dictus. r. habebat in bonis quondā peponis patris sui tertiam partem debitum iure nature in qua grauari nequiuit: habebat etiam ⁊ quartam trebellianicam in bonis predictis ꝙ quilibet extraneus restitutone grauatus deducere potuiss. vnde potuit easdem portiones in vltima voluntate legare ⁊ ideo legatum tenuit vsq ad tertiam ⁊ quartam prefatas. pnuntiauit predictum iudicem perperam pcessisse in eo quod sup hoc dictum patruum in totum absoluit non obstante predicto arbitrio ꝙ non poterat impedire ne predictum legatum valerz ⁊ con

dempnauit patruum ipm ad restitutionem
medietatis tertie ⁊ quarte partis ipsi? lega
ti ꝓ rata ↄtra ipsos auunculos contingit de
ipso legato: ⁊ in residuo sententiam prefati
iudicis confirmat. In secūdo vero articulo
in quo dictus iudex patruum ⁊ filios tota
liter condemnauit decernit ipm male ꝓnun
ciasse: quia filij contra voluntatem testatoris
non inueniuntur aliquid commisisse cum ni-
hil de his que petita fuerant possiderent. sꝫ
in portione illa quā patruus hababat in bo
nis illis rōe tertie ⁊ quarte quasi hēbat i bo
nis ipis dictus. r. sententiaꝫ predicti iudicis
confirmauit ꝓ rata que contingit auūculos
ipos de ipis rebus cum in illis rebus tenerꝫ
instō ⁊ legatio ⁊ adiectio pene in residuo ab
soluit eundem patruum ⁊ filios saluo nihi
hilominus ipi patruo ⁊ iure institutōis bn̄
ficio legis falcidie in restitutōe legati predi-
cti si idem patruus infra tempus legittimuꝫ
id est infra annum voluntati paruerit testa
toris cum fecerit inuentarium ⁊ cōtra volun
tatem testatoris lex fa'cidia inducat. Domi
nus papa sententiam cardinalis ratam ha
bet ⁊ eam auctoritate apostolica confirma
uit. Idem.

IOhannes O clericus sancte
crucis legauit de bonis suis in vlti
ma voluntate venerabilibus ⁊ pijs locis: ⁊
hanc voluntatem suaꝫ exequendam cōmisit
iohanni clerico ⁊. p. laico ⁊ mandauit eisdeꝫ
vt creditoribus suis satisfacerent dicit pap.
ꝙ post mandatum susceptum per dioce. epꝫ
compelli debent ex plena volūtare defuncti
si fuerint negligentes. ¶ Nota ꝙ voluntates
defūctoꝝ ad pias causas per dioc. epm mā
dari debent executioni. Idē

DEbiis De hijs que legā
tur in ornamētis ec
clesie ul' ad cultū diuine: vel ꝓ anni
uersario ecclesijs vel alijs pijs locis canonica
portio deduci non debet dummodo ista le
gata non fiant in fraudeꝫ ut eps vel parro
chialis ecclesia portione debita non fraude
tur.

De successionibus ab intestato.
Rubrica.

SEd hec Omnis
clerici gnā
liter de hijs que habent per
hereditatem vel alio modo
intuitu persone acquisiuerint dum viuūt pn̄t
facere quicqd eis placꝫ si ante moriantur ꝙ
de hijs disposuerunt si consanguineos non
habent in ius ecclesie sue debent tradi.

SAnc to cōcilio. Laici qdaꝫ
habebāt suos māumiert
illos: ⁊ ordinati sunt in pb̄yteros:
quando presbyteri isti moriebantur totam
substantiam illoꝝ. laici illi sibi vendicabāt:
tanquam de ꝓprijs seruis. Ista relata sunt
in concilio. vnde statuit concilium m ista de
cetero non fiant. sed sicut liberi facti sunt ad
suscipiendum gradum ⁊ diuinum officium
ita nihil ab eis exigatur preter diuinuꝫ offi
cium. Sed peculium illorum diuidatur in
quatuor partes. Inno. iii.

CUm di lect? Archiepbr̄
de alierio se ⁊ sua
obtulit monasterio de bruxia: tan
dem dum ageret in exteemis voluntatem vl
timaꝫ exprimendo asseruit se ⁊ sua monaste
rio contulisse ⁊ sic decessit. Eps edun̄. dioc.
eius occupauit quedam bona ipsius archip̄
sbyteri ⁊ etiam quedam bona monasterii.
vnde super bonis istis causa commissa fuit
iudicibus. ¶ Coram quibus petebat ab
bas de bruxia monasterio suo restitui: quic
quid episcopus de bonis archipresbyteri
aut etiam monasterii occupauit ⁊ econuer
so petebat episcopus sibi restitui nomine
parrochialis ecclesie cuius ille fuerat archi
presbyter qcqd de bonis dicti archipresbi
tteri monasterium detinebat ad ꝓbandaꝫ in
entionem suam. abbas testes induxit tandē
causā delata est ad papam ipse vero exami
nato negocio diligenter intellexit esse proba
tum quod archipresbyter dum ageret in ex
tremis voluntatem vltimam exprimen-
da asseruit se: ⁊ sua monasterio contulisse.

ꝙ cum requisitus fuisset ut ꝯderz testamētū R. se nō posse testari: quia se ⁊ sua dederat monasterio: ⁊ vnus de testibus dixisse vidisse quando se ⁊ sua obtulit monasterio ⁊ alii testes dicebant se audiuisse ipm archipsbyterꝝ in presentia abbatis ꝯfitentez quod predictum est adiuuantes plurimum assertione abbatis non tanꝗ ꝓbarent sufficienter. Sz tanꝗ vehemēter aminiculū pstabāt. Sz qꝛ ex aduerso pars epi asserebat ꝙ dict⁹ archipsbyter in extremis agens alienatus erat a mente. vnde non valuit ꝙ dicebat papa cāz ipaz commisit sub hac forma: quod nisi eps ꝓbauerit archipsbyterꝝ. non fuisse sane mētis cum vltimam voluntatez expressit imponatur ei silentiuz super impetitione monasterii ⁊ compellatur restitueꝛ monasterio qcqd occupauit de bonis illius archipresbyteri aut etiam monasterii. Si vero ꝓbauerit illum alienate menta dixisse predicta ꝯdemnetur monasterium ad faciendam epo restitutōem nomine parrochialis ecclesie omniū bonoꝝ que fuerunt ipsius archipresbyteri: cum ipse archipsbyter ab itestato decesserit nec habuit cōsanguineos ⁊ ipi monasterio silentiaz imponatur. ¶ Nota ꝙ vnus testis cum aliis amminiculis vehementibus fauore religionis sufficit ad faciendam fidem. Jtem furiosus non potest facere testamentū Jtem publicatis attestationibus possunt testes induci super nouo articulo pendenti ex priori. Jtem episcopus potest agere ꝓ ecclesia sibi subiecta duz vacat.

De sepulturis. Rubrica.

Leo.iii.

Nos istituta n Statuit Leo papa ꝙ quilibz debeat sepeliri in sepulchris parentum suorum sm ꝙ fecerūt antiqui patriarche. verūtamē nulli denegandum est ꝓpriam eligere sepulturā etiam alienam: quia ⁊ dominus hoc fecit. Sed quia dignus est mercenarius mercede sua: tertiam partem iudicii sui: illi ecclesie ꝑcipit dari in qua sepeliri debeat siue eligisset alibi sepulturam ⁊ vbi dum viuebat celesti pabulo refici consueuit: ꝙ si fecerit vbicunqz voluerit eligat sepulturam: ⁊ ne aliter fiat precipit leo sub pena excommunicatōis

Leo papa.

Relatum est Leo statuit in capitulo isto ut quicunqz voluerit amodo in monasterio ꝯuerti siue in vita siue in morte medietatem oīum reꝝ suarū ⁊ possessionum quas decernit disponere ꝓ anima sua illi ecclesie ad quam pertinet relinquat. Jnnocentius scđus.

Fraternitatē Quidam ciuis Januen. de castello. p. nomie. habebat sepulturaz ab antiquis temporib⁹ ⁊ sui maiores apud monasterium sancti stephani: aut aliam ecclesiam minus religiosam elegit sepeliri orta est questio de corpore illius coram archiepiscopo: significatum fuit hoc dom. pa. vñ ipe rescribit archiepo Januen. dicens ꝙ nō credit ipm ignorare qliter ab antiquo fuerit dispositum apđ monasteria ⁊ loca religiosa corpora defunctoꝝ debere sepeliri in quibus orationis ⁊ missarum solemnia frequentius celebrantur. Unde qui volunt ibi sepeliri non est eis contradicendum: Qui vero relinquunt antiquas ecclesias ⁊ sepulchra patrum ⁊ aliorum parentum suorum ⁊ ad noua ⁊ mitius religiosa loca se trasferunt supra antiquam institutionem sanctorum patrum facere dinoscuntur. Unde si predictus. p contra istam consuetudinem antiquam: ⁊ rationabilem corpus suum sepeliendum mandauit hoc nō preiudicat rationi: ⁊ ideo mandat. Quatenus corpus ipsius reddi faciat monachis sācti stephani: ⁊ cum patribus suis sepeliri. ¶ Nota ꝙ qui vult eligere sepulturam sua relicta eligere debet locum in agro religiosum aliter non potest.

Alexa. tertius.

DEhiis Aliqui quando q3 se transferũt ad loca religiosa cum bonis suis vel etiã in sanitate ⁊ nihil relinquũt ecclesiis a q bus receperunt pabula salutis. Querebat quid iuris est de hiis. Respond3 papa ꝙ si in egritudine ad religiosa loca se transferũt ⁊ de illa egritudie moriuntur canonica portio d3 exhiberi illis ecclesiis a quibus sepeliri debebant. Si vero in sanitate se transferunt: tunc nihil dare compelluntur ecclesiis suis prioribus. quia libeꝝ ẽ tunc quilib3 bona sua imptiri etiam priuatis psonis.

Idem.

EX parte Prior de insula quendam parrochianũ canonicoꝝ obrigeñ. post ap. in sua eccã sepeliuit. vñ canonici cõquesti sunt pape. Mandat quatenus dictus prior compellatur ut corpus parrochiãi sui pfatis canonicis restituat. ⁊ de hiis que habuerunt ratione sepulture illius amicabiliter conueniat cum eisdem. Ide3

CUm liberum Quidam presbyter corpus cuiusdam mulieris deferri faciebat ad monasterium sancti martini laudunẽ. sepeliendum p ut ipe in vltima voluntate disposuerat mõachi sancti vincemcii corpus illud violenter rapuerunt: ⁊ illud in sua eccã sepelierunt cõquesti sunt monachi sancti martini. Mãdat papa quatenus si est ita monachi sancti vincencii compellantur vt ossa prefate mulieris ⁊ beneficia que occasione sepulture illius habuerint restituant monachis sancti martini

Lucius tertius.

DEuxore Sicut liberum est viro eligere sepulturam ita liberum est mulieri. nulla est differentia inter eos i hoc cãu cum a lege viri soluta esse intelligatur illa fuit dubitatio siue in vita siue in morte virum suum sequitur. In fine dicit ꝙ de filiis minoribus vbi debeant sepeliri a sanctis patribus diffinitum non est: ⁊ ideo consuetudini loci relinquendum est. Idem.

CUm super Lr̃a p se pt3.

Clemẽs. iii.

CErtificari Quidam ipetrauit priuilegium ut qui apud eorum ecclesias elegerunt sepdiri: licitu3 sit eis eos recipere ad eccãsticam sepulturam cum ista clausula salua debita iusticia illarum ecclesiarum a quibus corpora mortuoꝝ assumũtur. Quesitum fuit a papa qualiter clausula ista salua debita iusticia sit intelligẽda ⁊ exponenda. respondet papa ꝙ sup hoc articulo diuersa antecessoꝝ suoru3 constituta manauerunt. Leo papa quandoq3 appellauit illa3 iusticiam tertiam partem quãdoq3 media3 vrbanus ⁊ lucius. quandoq3 appellant illam cononicam iusticiam quartam. vnde respond3 papa ꝭm quod beatus petrus inquit. vnaqneq3 puincia in suo sensu abundet ⁊ ita ꝭm rationabilem consuetudine3 loci illa iusticia erit aliquando medietas. aliquando tertia vel quarta p diuersitate locorum. Nota ꝙ in huiusmõi mortuariis ɔsuetudo loci seruatur. Inno. iii.

IN nostra Prior ecclie montis ferrãdi ⁊ hospitalarii claremõteneñ. dioceꝭ hẽbãt inter se qõem super iure funerandi hospitalarii recipiebãt. ad eccãsticam sepulturam parrochianos dicti prioris causa hiis commissa fuit iudicibus corã quibus petiuit dictus prior satisfieri sibi dãnum quod sustinuerat ab aliis hospitalariis quia parrochianos suos receperant ad sepulturam: ⁊ ꝙ de cetero non reciperent ad ecclesiasticam sepulturam pꝛochianos ipius ad pbnndũ suam intentõem testes induxit. tandem causa ad sedem apostolicam ẽ delata. In presentia pape prior predictus pposuit predicta. ¶ Ex pte hospitalarioꝝ fuit ppositum: ꝙ ex priuilegiis sibi ↄcõcessis licitum est eis omnes preter excommunicatos ⁊ interdictos ad ecclesiasticã recipere sepultura3 qui apud eos eligerint sepeliri: ⁊ fidei

cōmissa in vltima voluntate sibi relicta reci pere soluta tantūmodo quarta parrochiali ecclesie de cuius parrochia mortuorꝫ corpa assumūtur pretereꝗ̄ de equis ⁊ armis de qui bus quartā deducere non tenetur. pa. audi tis rōibus vtriusqꝫ ptis talem ꝓtulit sniam ꝙ pdicti hospitalarij de cetero nō recipiant parrochianos dicti prioris ad ecclesiasticā sepulturā: nisi apud eos elegerint sepeliri: et tunc parrochialis ecclesia recipiat quartā ꝑ tem de oblatiōibus lectis ⁊ alijs que defun ctus pro aia sua reliquit ibidem preterꝗ̄ de equis ⁊ armis hospitalarij residuū habeāt: nisi dolo vel fraude hospitalariorꝫ defunctꝰ inductus fuerit ad hmōi electionē faciēdam Insup iniunxit eisdē hospitalarijs vt eidem priori satisfaciāt de quarta pte trium miliū solidorꝫ quos cōstat eos a parrochianis illi us recepisse cū probatū non fuerit quot eorꝫ oblati vel couersi fuissent preterea ꝑcepit eis dem vt satisfaciant priori de oibus que ha buerunt a quodā qui fuit interfectus in cam pis nisi probauerint ꝙ apud eos elegerit se pulturā. alioquin ei restituant quartam ptē Itē restituant oia que habuerūt occasiōe se pulture ipsorum quos constat infra annos le gitimos decessisse. ¶ Nota ꝙ cū dolo indu citur quis vt aliā eligat sepulturā nō preiudi cat talis electio parrochiali eccē. Itē nullus pōt eligere sepulturā apud locū minus religi osum nisi illa eccā sup hoc hēat indulgētiam

Idem.

Ex parte Quidā no bilis sollicita uit sepe quandā puellā de stupro: ⁊ cū non cōsentiret eidē: posuit ei insidias su per quodā ponte: ⁊ dū fugeret casu cecidit de ponte ⁊ mortua ē: queritur vtrū debeat i cimiterio sepeliri. Mādat papa ꝙ cum illa non sponte precipitauerit se de ponte sꝫ cāu ceciderit corpus eius dꝫ in cimiterio sepelli ri maxime cū ex iusta cā fuisse noscat ⁊ cui cōicabātur viuenti cōicandum sit iam defū cte. ¶ Nota ꝙ qui cāu ⁊ non spōte submer gitur vel moritur non priuat ecclesiastica se pultura. Itē cui cōicabat viuo cōicandū est defuncto.

Idem.

Sacris Aliquādo ↄtingit ꝙ corpa excōicato rū p violētiā aliquorꝫ vel alio cāu in cimiterio sepelliūtur. qritur an debeāt ex humari. Respondetur si ab aliorꝫ corpibꝰ discerni possunt exhumari debēt: ⁊ lōge ab ecclesiastica sepultura iactari. si vero discer ni non poterūt nō debent corpora illorꝫ ex cōmunicatorum cum aliorum corporibꝰ ex humari cum sepultura preciosa illis non ꝓ sit sicut nulla vel vilis non obest iustis: ⁊ cui non cōicauimus viuo non cōmunicandū est defuncto. ¶ Nota ꝙ ratione dubietatis ali quid admittitur quod si certū esset repellere tur. Itē vtile non viciat per inutile Itē cui nō cōmunicabatur i vita nō est ei cōicandū post mortem.

Innocē. iij.

Abolende Apud mon tē pesulanum erat consuetudo ꝙ clerici nō pmit tebāt effodi sepulturā nisi prius eis certuꝫ ꝓ cium persoluatur: precipit papa istā cōsuetu dinē aboleri: ⁊ clerici nihil audeant exigere hac de cā.

Gregorius nonus.

Parrochiano Qui dam prochianus fuit excōicatus ꝓ ma nifestis excessibꝰ: homicidio icendio: ⁊ vio lēta manuū iiectiōe in psonas ecclesiasticas ⁊ ꝓ violatiōe ecclesiarū ⁊ incestu. dū agerꝫ i extremis: fuit absolutus ꝑ presbyterꝫ suuꝫ iu xta formā eccē. qsitum fuit vtrꝫ deberet in cimiterio sepelliri. Respōdet ꝙ nō debēt ci miteriū ei ⁊ alia suffragia denegari: sꝫ here des eius ⁊ ꝓpinqui ad quos bona puenerūt ipsius: cōpellēdi sunt vt satisfaciāt ꝓ eodem ¶ Nota ꝙ cū vnū sacramētū cōcedit ⁊ om nia alia q̄ sunt eiusdē cēsure sunt cōcedenda Itē sacerdos in necessitate potest absoluere a qualibet excōmunicatione. Item heredes tenentur ex maleficio defuncti etiā si ad eos nihil ex illo maleficio peruenerit.

¶ De parrochijs ⁊ alienis parrochianis Rubrica.

S I episcopus
Eps alicuius ciuitatis cum magna pte populi incidit in heresim donatistaruȝ: vnde oẽs precisi sũt ab ecclã in residua parrochia ↄstitutus ẽ nouus eps prior cuȝ populo q se cuti fuerãt ipsum reuertiẽ ad vnitatẽ eccẽ cũ eis dispẽsaẽ cũ eo: tum pp multitudinẽ seqn tium ipm: tũ p vtilitate ut dignitatẽ recipiat Sed q2 alter canonice fuerat istitutus remo ueri ex toto nõ debet. Sed inter se diuidãt populũ put i lr̃a ↄtineẽ. hodie nõ fuatur hec dispẽsatio. Urbanus. iij.

E T domi nicis. Dic et i. c. se. lr̃a p se pȝ

S Uper eo. In canõib9 repitur q limites puinciarũ siue diocesiuȝ ⁊ ea que limitibus adherent nõ prescribũtur. quesitũ est vtrũ idẽ sit iudiciũ in limitib9 prochiaꝝ respõdeẽ q idẽ seruãdũ ẽ i vtroqȝ dũmodo ↄstiterit limites canonica ordiatiõe fuisse di stinctos. ¶ Nota q limites legitie disticti ⁊ ea q̃ limitibus adherẽt puinciarũ siue diocesi um ⁊ prochiarũ nõ pscribũtur. Itẽ idẽ iuris est in minori quod i maiori. Celesti. iij.

S Ignificauit Post q̃ ciui tas aconẽsis recupata fuit a xp̃ia nis: multi se transtulerũt ad hitandũ illuc q ante generalẽ occupatiõem terre scẽ in aliis ciuitatibus regis hierosolimitani morabaẽ. plati predictarũ ciuitatũ volebãt exerceẽ iu risdictiõem in p̃dictis hitatorib9 aconẽsis ⁊ alia spũalia tpalia exigebãt ab eis qbus nõ ministrabãt spũalia. Eps aconẽsis ↄquest9 ẽ dño pape. vñ mãdat iudicib9: quaten9 cõ pellãt prelatos p̃dictoꝝ locoꝝ vt nullã iuris dictiõem vsurpẽt i p̃dictos acoñ. hitatores: nec ab eis tpalia exigãt: qb9 spũalia nõ mi nistrãt. verũtamẽ si de agris i eoꝝ prochiis ↄstitutis fruct9 pcpiũt: ⁊ i ptib9 vltra maris rõe p̃dioꝝ decie soluẽt: decias illas decete ro itegre pcipiãt dicto acoñ. tanq̃ suo dioce sano decetero rñdere cogãẽ. ¶ Nota q li citũ ẽ alicui domiciliũ mutare. Itẽ decie p diales illi eccẽ sũt dãde i cui9 territorio sunt p̃dia ↄstituta.

De decimis primitiis ⁊ oblatiõib9. Rñ.

D Ecimã Primo ponit tria genera deciarũ fm q oli in veteri testõ soluebanẽ. scdo dicit q primitie q̃s de frugi bus offerebat nõ erãt aliquo spãli noie desi gnate: sȝ p volũtate sua qlibet offerebat po stea traditiõeȝ hebroꝝ inoleuit arbitrio ma gistroꝝ q plimũ dabãt. xl. ptẽ offerebãt: et sicut inter. xl. ⁊. lx. licebat offerre qd uolebãt ⁊ ita q prius dubiũ erat postea diffinitũ fu it ,ppter auariciã sacerdotũ.

Paschalis papa tertius.

N Ouum genus Quesitũ fuit a papa vtꝝ clerici a clicis de cimas exigere pñt. Rñt papa q hoc eẽt no uuȝ gen9 exactõis vt clci a clicis decias pe tãt cũ i lege dñi hoc nõ legaẽ. leuite. n. a leui tis decias nõ accipiebãt. Illi vero clerici q ab aliis clicis spũalia recipiũt de laboribus suis eis debẽt dare decias. Nota clicos clericis decias dare nõ debere. Adrian9.

E Xmulti plici. Inter abbatẽ ⁊ ↄuen tũ de bruderia ex vna pte: ⁊ q̃ndã pbrȝ p eccã sua ex altera: taẽ ↄpositõ itercel sit: scripto auctẽtico monachoꝝ roborata q mõachi deberẽt soluere dicto pbr̃o decias de blado ⁊ vniuersis ligumib9 exceptis mi nutis decis quas eis remisit. postea abbas ipetrauit priuilegiũ vt de laborib9 suis quos ,ppriis sũptibus excolũt decias soluere non teneãtur nulla de ↄpositiõe predicta mẽtiõe facta: ſtati ceperunt excolere suis sũptib9 pos sessiões sup qbus ↄpõ facta erat: ⁊ ea occõe subtrahebãt decias: vnde psbyter ↄquest9 ẽ dño pape. sup hoc dicit pa. q nõ fuit sue in tẽtionis p priuilegiũ p̃dicte cõpositioni dero gare quaẽ mãdat: quatenus abbas ⁊ mona ci cõpellãtur predictã cõpositiõem seruare: vel cũ ipso pbr̃o amicabiliter ↄuenire nisi d

ipsa cōpositiōe ɔtineat in priuilegio exp̄sse. ¶ Nota q̄ pa.p suū priuilegiū nō itēdit reuocare cōpōem de qua i priuilegio mētio n̄ habet. Itē priuilegiū veritate tacita ipetratū non valet. Idem.

Compromissū Moachi de bosle. eccē sancte marie in cuius prochia cōmorant decimas itegre nō soluebāt cōquestus ē rector illius dño pape. vnde mādat archiepo cātuarieñ. qualiter monachos illos cōpellat: vt decias de terris cultis in quibus oli dom⁹ ɔstructe fuerāt eccē p̄dicte cū ea itegritate psoluant qua prius solui cōsueuerūt antequā in eadē prochia morarētur: ⁊ sicut decie oli soluebātur de pascuis ita nūc soluātur de eisdē ad frugū fertilitatē translatis absq3 diminutiōe. ¶ Nota decias itegre psoluēdas.

Alex. iii.

Peruenit Capitulū istud ⁊ seqns per se patent. Idem.

Cum hoies Hoies de ortana tenētur soluere decias prochiali eccē. Sz anteq̄ illud faciāt de fructibus non decimatis satisfaciunt fuiētibus ⁊ mercenariis suis p debito totius āni: ⁊ de residuo decimā p soluebāt: mādat papa vt stati collectis fructib⁹: ante aliquā deductionē decimā soluer cōpellant: ⁊ de subtractis satisfaciāt cōpetenter. ¶ Nota decias psoluēdas ante aliquam deductionem. Idem.

Dilecti filii. Monachi de neuolo habebāt priuilegiū de nō dandis decimis de terris quas colūt suis sūptibus. Ipsi conducebāt predia alioꝝ i prochia moachoꝝ scē crucis de quibus prediis moachi sancte crucis decimas pcipe consueuerūt: de quib⁹ i magna pte sustentatiōem hēbant: ⁊ occasiōe priuilegii p̄dicti decimas nō soluebāt monacis scē crucis de prediis ɔductis. vnde tamen ipsi monachi enormiter grauarentur conquesti sunt dño pape. vnde scribit eisdē monachis de neuolo dicēs q̄ non fuit itentio antecessoꝝ suoꝝ vt de possessiōibus quas ɔducūt decimas non psoluant: quare mandat eis vt de p̄diis cōductis monachis p̄dictis integre decimas psoluant: vel cum eis amicabiliter conueniat. ¶ Nota priuilegia sic intelligenda vt intellexit auctor ipsoꝝ. Item priuilegia non sunt amplianda qr sūt odiosa. Idem.

Suggestum est Abbas ⁊ fratres dolēr moasterii ɔquesti sūt dño pape: quaten⁹ cū ipsi hēant priuilegia de nō dandis decimis: monachi de vrsino decimas auferre conātur ab eis: cōtra tenorē priuilegioꝝ suoꝝ: mādat abbati ⁊ frībus doleñ. sup decis illis cōponāt qr qñ romana eccā ordini illoꝝ priuilegia de nō dandis deci ɔcessit: ita erant rare abbacie illius ordinis q̄ nulli poterat de iure scādalū suboriri. Sz mō i tātū sunt augmentate ⁊ possessiōibus ditate q̄ multi viri eccāstici de ipsis deponūt q̄rela. ¶ Nota q̄ sup decimis cōpositio fieri pōt inter eccliasticas psonas. Itez si priuilegiū expostfacto icipiat enorme detrimētū inferre reuocandū est priuilegium. Idem.

Ex parte Quidā monachi albi ⁊ nigri occasiōe priuilegioꝝ: q̄ sup nō dādis decimis sibi ɔcessit romana eccā: spoliare p̄sumebāt eccās iurisditōis taracoñ. arcepi. vñ ipe significauit hoc do. pa. ⁊ ipe rescribit eidē dicēs q̄ p̄decessor ei⁹ alex. fore oibus religiosis ɔcessit decias de laborib⁹ suis: sed adrianus postmodū solis frib⁹ cisternis ordis tēplariis ⁊ hospitalariis decias laboꝝ suoꝝ quos ppriis manib⁹ ⁊ sūptibus excolūt ɔcessit. aliis vero ɔcessit vt de nouallibus suis q̄ ppriis manib⁹ ⁊ sumptibus excolunt ⁊ de nutrimētis aialiū suoꝝ: ⁊ de ortis decimas nō psoluāt ⁊ alex. sup hoc imitatus est ad ānū. vnde p̄cipit q̄bus hoc idultū ē hac occasiōe decimas de aliis rebus eccāꝝ decimas subtrahere nō presumāt vel sibi qd vlterius vēdicare. ¶ Nota q̄ priuilegiū non dz ad aliud extēdi q̄ ad ea que continētur

in ipſo. Jdeȝ.

LJcet de benigni. Religio
ſi quibus ↄceſſū ē vt d̄
laboꝛibus ſuis quos ꝑpꝛiiſ māib᷒
7 ſūptibus excolūt decias nō ꝑſoluāt. ſi poſ
ſeſſiōes ſuas aliȷs tradūt excolēdas decias
de illis ſoluere tenētur eccleſiȷs ꝑochialib᷒ i
q̄bus locū pꝛiuilegiū nō hȝ. Jdem.

ADaudientiā. Jn
pꝛiuilegiȷs
ciſtertiē. cōtinetur q̄ de laboꝛibus
quos ꝑpꝛiis manib᷒ aut ſūptib᷒ excolūt: de
cimas nō ꝑſoluāt. q̄dā malicioſe interp̄tātes
verbū illud de laboꝛib᷒. i. de noualib᷒. ver
bū illud ad noualia reſtrigentes. ꝑuenit hoc
ad noticiā do. pa. vnde mādat quatenus p̄
lati hoc de cetero fieri nō p̄mittāt: ſi. n. papa
intellexiſſet de noualib᷒: poſuiſſet de nouali
bus. ¶ No. q̄ pꝛiuilegiū pꝛicipis malicioſe
nō ē interp̄tādū. Jtē nō ē recedēdū a foꝛma
verboꝝ. Jdem.

QUoniam nobis. Ep̄s
bꝛixiēſis que
ſiuit a do. pa. q̄d de decis noualiū ſue dio
ceſis ſit ſtādū. Rñt pa. q̄ ſi noualia illa ſuut
intra certā ꝑochiā alicui᷒ eccē: decias illas
faciat aſſignari illi eccē: ſua p̄te ſibi retēta: ſi
vero nō ſūt infra certā ꝑochiā de illꝯ diſpo
nat ꝑut ſibi placuerit. ¶ No. q̄ decie noua
liū debēt ſolui illi eccē in cui᷒ ꝑochia ſūt ip
ſa noualia alioq̄n i diſpōe ſūt ep̄i. Jdem

PArrochianos
Decie dari debēt ex debito cū ſint
ab ip̄o dn̄o inſtitute. Jdem.

ADhe dōa Quidaȝ
abbas fe
cit donatōem de quadā decia cuidā laico 7
hr̄dibus eius. q̄rit̄ an talꝭ donatio teneat. re
ſpōdet pa. q̄ ſāctuariū dei hereditatio iuriſ
poſſideri nō dȝ. mādat ep̄o dioceſano qua
tenus dōationē illā virib᷒ carere decernat: 7
niſi laicus ille decimā ip̄am ipſi eccē libere
reſignauerit ip̄m excōicet. No. q̄ i ſp̄ualib᷒
ſucceſſio locū nō hȝ. Jdem.

DEter ris. Querebatur
vtꝝ iudei cōpellendi
ſint ad decias ſoluēdaſ. rñt q̄ com
pellēdi ſūt ad decias ꝑſoluēdas vel poſſōes
penit᷒ dimittēdas: ne hac occōe iur̄ ſuo eccē
valeāt defraudari. Jdem.

QUāuis Quidā laici v
ſurpāt ſibi i rb̄us
eccl̄iȷs qd̄ ad ſacerdoteſ noſcit̄ ꝑtiere: q̄ q̄dē
graue nimis ē 7 dignū pena diuini iudicii 7
maioꝛē ēt icurrūt foꝛmidinē q̄ ip̄i fomitē ſui
erroꝛis i clero iueniūt ex eo q̄ q̄dā p̄lati ↄce
dūt decias 7 eccās laicis diſponēdas. vnd̄ i
pellūt eos i ꝑmptū ꝑiculū: cū poti᷒ eos ad vi
am vite debeāt reuocare. 7 iō ſtatuit pa. vt
ſi q̄s p̄latus alicui laico remanēti i ſeculo cō
ceſſit decimā vel oblatiōeȝ a ſtatu ſuo remo
ueat̄: ſicut arboꝛ q̄ ē iutilis dōec emēdet 7 ſa
tiſfaciat. No. q̄ laico nulla ſp̄ūalꝭ admiſtra
tio ↄcedi debet. Jdem.

QUum ſint Aliq̄n ↄtingit q̄ aliq̄
ↄmoꝛātes i una ꝑochia ex
colet terras i alia: q̄rit̄ cui eccē decie ſūt red
dēde. Rñt pa. q̄ ſr̄ hoc nō ē facile dar̄ reſpō
ſū cū auctoꝛitates ſcōꝝ p̄m ſint diuerſe: vn
de i talib᷒ recurrēdū ē ad ↄſuetudinē. 7 vidē
dū ē vtꝝ ille eccē i vno ſint ep̄atu vꝭ diuerſ̄
ep̄atib᷒ ↄſtitute: q̄ graue 7 difficile foꝛet ſi i
vna eccā i alio ep̄atu recipet decimas cū ex
hoc fines ep̄atuū vidēt̄ ↄfundi. No. q̄ i deci
mis ↄſiderat̄ ↄſuetudo. Jtē decie i ꝑochia
alteri᷒ p̄ſcribi nō poſſūt ut colligit̄ hic ne fies
ep̄atuū vel ꝑochiaꝝ ↄfundāt̄.

PRohibemus Quia laici ſine
ꝑiculo aiarū decias detiere
nō poſſūt ꝑhibet latef. ↄ. q̄ ip̄i i alios laicos
decias ip̄as trāſferre nō p̄ſumāt aliquo mō
7 ſi q̄s eas recepit 7 nō reſtituerit eccē ad q̄ꝫ
ꝑtiet criſtiana careat ſepultura. No. q̄ laici
ſine ꝑiculo aīe decimas retinere nō poſſunt.

Lucius tertius.

ADapo ſtolice. Conſue
tudo q̄dā i vnga
ria inoleuit vt pleruq̄ȝ pp̄li de ꝑochia vni᷒
epiſcopi transferantur i ꝑochiam alterius
ep̄i: 7 tamē vterq̄ȝ ep̄s decias ab eis req̄rūt

q̃sitū fuit cui ep̄o poti⁹ decie sunt reddende
Respōdet pa. q͛ decie ꝑsonales illi eccē sūt
reddēde in qua ppl'i ecclesiastica ꝑcipiūt sa
cramēta: decie vero p̄dioꝝ vel fructuum ar
boꝝ si coluerit in alia ꝑochia quā i ea in q̃
bitant: q̄ꝛ i in casu isto diuersa ꝯsuetudo ser
uat' archiep̄s iste id eligat in hoc cāu ⁊ obs
uet q͛ ꝑ ltimā ⁊ p̄scriptā ꝯsuetudinē nouerit
obseruatū. ❡ No. q͛ de iure decie ꝑsonales
dāde sūt vbi qs audit diuina: p̄diales autē
sita sūt predia nisi ꝯsuetudo p̄scripta repug
net. Clemēs tertius.

Ex parte Quidā agri
cultores i eodē
agro simul i vno vel diuerso t̄pe seiant d'rsa
seia nec decias ꝑsoluāt nisi de vno seie. man
dat pa. q͛ de oībus fructib⁹ p̄dioꝝ sine aliq̃
diminutiōe decias soluāt. Idem.

Non est in Quidam
ante solutio
nē deciarū deducebāt expēsas. re
spōdet pa. q͛ sci p̄res q͛ de oībus bōis q̃ fid
lis hō acq̄rit decias soluere dꝫ ad qđ ēt sūt
cōpellēdi. vnde p̄cipit quaten⁹ anteq̄ȝ dedu
cāt expēsas de bōis p̄dictis decias ꝑsoluāt
eccl'iis q̄bus debet' cū debita itegritate. No.
q͛ decie tā ꝑsonales q̄ȝ p̄diales de oīb⁹ bōis
solui debēt integral'r. Inno. iii.

Ex transmissa. Lr̄a
h⁹. c. ꝑ se pꝫ

Nobis Aliqs locat
aliq̄n possōes su
as ad affictā: locatoꝛ de p̄te sua decias n̄ sol
uebat: q̄rit' qd iuris. r̄n̄t pa. cū q̄libet deci
mas soluere teneat': ⁊ dātes ⁊ recipiētes pos
sessiōes ad affictū decias soluer' tenētur nisi
ostēdere possint quare ab h̄mōi sint imunes
⁊ infra. Idem.

Tua Imꝑatoꝛ ꝯcedit alicui
possessiōes aliquas liberas ⁊ imu
nes ab aliquo onere: ⁊ sine p̄statiōe deciarū
r̄n̄t q͛ laicis de sp̄ualib⁹ nulla disponēdi at
tributa p̄tās: ⁊ iō q̄tūcūqꝫ iꝑialis ꝯcessio ge
neraliter fiat minie pōt eximere a solōe deci
maꝝ q̃ diuia ꝯstitōe debent'. scđo alicui lai
co decie alicui⁹ loci sūt i feudū ꝯcesse: surgūt
in eodē loco noualia. q̄rit' vtrū laic⁹ ille h̄re
dēat decimas noualiū. r̄n̄t pa. licꝫ decie sint
laico i feudū ꝯcesse nō tn̄ sūt ea occōe ab eo
dē decie noualiū vsurpāde: q̄ꝛ in talib⁹ non
est l'nia extēdenda sꝫ poti⁹ restrigēda. ❡ Nota
q͛ laici quātūcūqꝫ fuerit p̄eminētes de sp̄ua
libus disponēdi nō h̄n̄t p̄tātē. Itē cui ꝯcessū
qđ ē maius tamē ꝯcedit qđ ē minus. Idē.

Tua nobis Quidam
laici dicebāt
q͛ semē ⁊ sumptus qui fiunt i agri
cultura sunt primitus deducēdi ⁊ đ residuo
decima ꝑsoluēda: alii vero erāt qui de porti
one fructuū quā recipiūt de colōis p̄tē deci
me sepant ⁊ eā assignāt capellis vel aliis ec
clesiis in paupibus vel in alios vsus ꝑ sua
volūtate distribuūt. alii sūt q vitā clericoꝝ
tanq̄ȝ malā vel pessimā detestant' ⁊ ob hoc đ
cimas sibi subtrahūt. diocesan⁹ ep̄s significa
uit hoc do. pa. r̄n̄t pa. q͛ si isti ad deū a quo
oīa bōa ꝑcedūt respectū h̄rent ius eccāsticū
taliter nō dimiuerēt nec decias egētiū aiaꝝ
detierēt. ⁊ ꝓbat primū dictū p̄dictoꝝ ꝑ locū
a maiori. deus cui⁹ ē terra nō dꝫ eē deterio
ris ꝯditōis q̄ȝ dn̄s t̄pal': sꝫ dn̄s t̄palis q terrā
suā alii tradidit excolēdā p̄tē suā itegral'r re
cipit a colono sine aliqua deductōe expēsaꝝ
m'lto forti⁹ decie quas de⁹ sibi r̄tinuit i signū
vl'is dn̄i sine deductiōe aliq̃ expēsaꝝ cl'icis
ꝑ cultu diuio sunt soluēde. ⁊ si moniti laici
eas noluerint soluere eccāstica cēsura sūt co
gēdi. Secundo r̄n̄dit ad scđꝫ dictū p̄dcōꝝ
sicut colon⁹ de p̄te fructuū q̃ sibi remāet rōe
culture sine diminutōe soluere tenēt' decimā
sic ⁊ dn̄s de portiōe quāꝫ recipit a colono.
Tertio r̄n̄det ad vltimū dictuꝫ quāuis cl'ici
mali sint pretextu eoꝝ malicie: eccē aliis quā
bis quibus de iure debētur nō sunt soluēde
q̄ꝛ non licet alicui ꝯcedere aliena preter dn̄i
voluntatē. In fi. mādat ep̄o quatenus com
pellat oēs ad decimas ꝑsoluēdas clericis ⁊
⁊ ecclesie diocesis quibus eas exhibere tene
tur tā rōe ꝑsonarum q̄ȝ ratione predioꝝ.
❡ Nota prediale sine deductione expēsaꝝ
ꝑsoluendas. Item decime dantur clericis ꝑ
cultu diuino. Item nulli licꝫ concedere cuiq̄ȝ

aliena preter dñi voluntatẽ qꝛ ꝓpter hoc nõ remittitur debitũ ſꝫ augetur. Idem.

Ex parte Abbas ſcẽ colũbineſeñ. i petrauit priuilegium vt decias ter re ꝓchiarum ſuarũ cuꝫ integritate pcipet: poſt ipetratum priuilegium ſurrexerunt illa noualia: queſiuit abbas vtrum deberet pci pere decimas noualiũ auctoritate priuilegij cõceſſi. reſpõdet pa. ꝙ cuꝫ eis ſit cõceſſuꝫ ꝙ maius ẽ vꝫ ut poſſit pcipe decias terre pro chiaꝝ ſuaꝝ 7 de noualibꝫ decias pcipe põt qꝛ vbi maius ↄceditur 7 minus ↄceſſum vr. ¶ Nota cui ↄcedit quod ẽ maius 7 qð mi nus eſt cõceſſum intelligit. Itẽ priuilegium large interptari dꝫ in hoc caſu. Idem.

Paſtoralis Aliqs hꝫ molẽdina: 7 piſcarias ſuas: facit ibi expenſas neceſſarias ad cõſernationẽ ipſaꝝ rerum q̃ ſiuit epiſcopus elieñ. vtꝝ expenſe iſte neceſ ſarie ſint deducẽde de fructibus illarum re rum anteꝗ decima perſoluatur ſm quod in negociatione deducuntur antequam papa ad hanc queſtiõem reſpondeat: oſtendit qd iuris ſit de illis expẽſ que fiunt circa res em ptas de pecunia determiata cã negotiatoĩs: dicit ꝙ expenſe que fiunt in rebus illis dedu ci debent cum res ille videnť 7 de reſiduo ð bent decime pſolui quaſi de lucro ſꝫ expẽſe que fiunt ꝑ recipiẽdis fructibus illarum reꝝ non ſunt deducẽde: licet res ipſe ſint empte ð pecunia determiata qꝛ fructus illi ſunt illoꝝ qui faciunt ipſas expenſas ſalua decia 7 fru ctus illi alienari non poſſunt ſine onere deci marum. demũ reſpõdet ad qõem ꝓpoſitam dicẽs ꝙ expenſe que fiunt ꝓ reſtauratiõe mo lendinoꝝ ſiue piſcariaꝝ reꝝ: non ſunt dedu cẽde de ꝓuẽtibus decimãdis qꝛ reſidue pe nes dominũ remanẽt reſtaurate: vt ſi ps ali qua moriať armẽti deteriorer vinea portio mercis depeat vel clibanꝰ deſtruať. ¶ No. ꝙ expẽſe q̃ fiunt i negociatiõe deducuntur añ ſolutionẽ deciarũ. Itẽ res remãet cũ ſuo one re obligata. Idem.

Cum ↄtingat. In qbuſdã pro chijs qdã eccẽ 7 eccãſti ce pſone ab ãtiquo pceperũt deci mas: de nouo fiũt noualia i ꝓchijs illis. q̃ ritur ad quẽ decia iſtoꝝ noualiũ icipiat pti nere. rñt pa. ꝙ cũ pceptio deciaꝝ de iuř cõi ptieat ad ꝓchiales eccãs decie noualiũ q̃ fiũt i ꝓchijs earũdẽ ad ipas ptiere noſcũť niſi illi q ãtiquas decias pcipiant cãm rõna bili oñderit ꝑ quã decie noualiũ ad eos de beanť ptiere. No. ꝙ de iure cõi decie ptinẽt ad ꝓchiales ecc͡as. Itẽ vna eccã põt pſcri bere decias i ꝓchia alteriꝰ. Itẽ q pſcribit i vno caplo nõ pſcribit i alio. Idem.

Cum in tua Quedã mõaſteria 7 ↄuẽtuales eccẽ pcipiũt decimas maiores 7 minutas i alijs ꝓchijs. ſꝫ de q buſdã fructibꝰ annuati pceptis ſibi nõ fuerũt decie pſolute: qrit qs dẽat pcipe decias il loꝝ fructuũ. rñt pa. ſi fructus pdicti ꝓueniũt de illa terra de qua mõaſteria vł ↄuẽtuales eccẽ decias pcipiebãt eis decie illoꝝ fructu um debẽt dari cũ terra illa ab antiquo illiſ fuerit decialis qꝛ vna 7 eadẽ res non dꝫ du plici iure cenſeri: alioqui eccleſijs ꝓchiali bus pſoluantur ad quas de iure cõi ptinet ꝑ ceptio deciarũ. No. ꝙ vna eccã põt pſcribeř decias i alteriꝰ ꝓchia ꝙ hodie itelligẽdũ ẽ cũ hꝫ titulũ. Itẽ vna 7 eadẽ res diuerſo iu re cẽſeri nõ dꝫ. itẽ decie de iure cõi ptinẽt ad parrochiales eccleſias. Idem.

Dudum Inter epꝫ veſpri menſem 7 fřes hoſ pitalis hieroſolimitãi ſci ſtephani ſup quibuſdã decis qð vertebať: ptiꝰ pro pter hoc ĩ pñtia dñi pape ↄſtitutis datꝰ fuit eis auditor corã quo petiit eps decimaſ terrenaꝝ q̃ per ruſticos hoſpitalis pdicti in veſprimeñ. dioceſi excolũť: petiit inſup quaſ dam eccleſias que per ipſos hoſpitalarios detinentur: in quibus dicebat intentiõe ſuã de iure cõi fundatã. prior vero predictus in predictis decimis 7 eccleſijs pſcriptiõe all gãs: ꝓpoſuit ſuper his nõ teneri epiſcopo re ſpondere: auditor hoc, audiens ſignificauiť

illud do. pa. et ipe mandauit eidem: q idem prior ꝓbauit titulū pscriptionis quem allegabat ipe statim exhibuit priuilegia regis ac regine qui contulerunt eccām sancti stephani hospitali donationis titulo in ppetuam elemosinam ad quam dicte decime pertinebāt induxit etiam quoddam scriptum cōfirmationis. C. pape per quod ꝓbare volebat predictam cōcessionem valere ex parte epi fuit ꝓpositum q in decimis et ecclesiis donatis a rege et regina. prescriptionem allegare non poterat ps aduersa q̄ nō poterāt iniciū habere a donatiōe ipoꝝ nec a ɔfirmatione. C. tātum tempus effluxerat q possit pscriptio cōfirmari et sic talis titulus nō valebat immo vt dicunt canones sacrilegiū incurrit qui decimas vel ecclesias recipit de manu laicali do. pa. hiis omnibus ɔsideratis dicit q datores pdicti aliis ɔferre nō potuerūt q de iure non poterant possidere et p ɔfirmatōem clemētis sup eccā sancti stephani: et aliis ad ipsam ptinentibus factā hospitali iuri epi nō derogat̄ et si scriptū autenticū appareat. quare p hibet ne frēs hospitalis psumant vlterius impedire quo minus pdictus eps decimas percipiat antedictas: et pacifice possideat in futurum. ¶ Nota q eo ipso q ecclesie vel decime sunt in dioceß epi de iure ad eum pertineant. Item laici in alios transferri non possunt quod eis possidere non licet. Item si donatio nō valet cōfirmatio sup ea fcā nō valet Item si scriptū autenticū nō ondat ad transcriptū nihil fieri possit. Itē p hmōi ɔfirmatōes nō fit pīudiciū de diocesano epo. Idē

In aliquibus

In quibusdma regionibus q̄dam sunt gentes permixte: que fm ritus suas decimas nō soluūt licet cristiano nomine cēseant̄ quidam domini predioꝝ talibus psonis sua predia ɔmittant q absq3 nulla ɔtradictione cum integritate persoluant clericis ecclesiis quibus debentur et si necesse fuerit ɔpellant. In fine dicit q ille decime que debentur de iure diuino vel de loci ɔsuetudine ɔsueuit: approbate necessario sunt soluēde. Nota q decime non solum iure diuino sed etiā ap ꝓbata ɔsuetudine debentur

Idem.

Cum non

Quidā añ solutōem decimaꝝ ōducebāt de fructibus ōcimādis cēsus tributa et alias expēsas: cum ergo dñs in signū vlis dñii quodā spāli titulo sibi rsuauerit volēs ɔciliū eccāꝝ dispēdiis et aiarū piculis obuiare statuit q aliquā exactionē cēsuū vel tributoꝝ pcedat solutio deciarum: vel saltē illi qui sensus vel tributa inde cimata pcipiunt ɔpellantur ea decimare: quare res transit cū onere suo. ¶ Nota decimas p dioꝝ psoluendas anteq̄ deducātur expense Item res transit cū onere suo.

Idem

Nuper abbates

Abbates ordinis cistercieñ. habebāt priuilegiū de nō dandis de laboribus quos excolūt sumptibus suis. vnde grauiter ledebātur ecclesie cū ipe quotidie multas acquirerent possessiones: de quibus ecclesiis ōcime soluebantur ꝑpter quod dicti abbates ad ɔmonitionem concilii statuerunt vt de cetero fratres ipius ordinis emant possessiōes de quibus decimis debeantur ecclesiis nisi forte ꝓ monasteriis fundandis de nouo et si tales possessiones de quibus decime soluebātur eis fuerint collate: aut empte ꝓ monasteriis de nouo fundandis ɔmittant̄ aliis excolende: ne occasione priuilegioꝝ suoꝝ eccē vlterius aggrauent̄: pp quod statuit concilium: vt de alienis terris: et de hiis quas de cetero acquirent decimas ecclesiis soluunt qbus debentur: etiam si ꝓpriis sumptibus eas excolant: nisi cum ipsis ecclesiis amicabiliter duxerint componendum et hoc quod dictum est de cisterciensibus extendatur ad omnes alios qui habent similia priuilegia pcipit ɔcilium: ut eccāꝝ prelati ꝓmpti existant ad exhibendum pdictis priuilegiatis de suis ma

lefactoribus iusticie complementum et eorum priuilegia diligenter obseruent. Nota quod si priuilegium incipiat vergere in enorme detrimentum derogandum est vel in toto vel in parte.

Grego. ix.

Interdicimus.

Satis patet lfa huius.c.

De regularibus et transeuntibus ad religionem. Rubrica.

Unus Per se patet.

Siquis ante Statuit cōcilium maguntinū quod si aliquis infra legittimos annos religionē intrauerit sine cōsensu parentū suorum si parentes infra annū non reclamauerint ad papam vel epm: vel eius vicariū post annum ipm non potuerunt reuocare. Si vero post legittimos annos per vim religionē intrauerit et infra annū. nec ipse nec parentes eius reclamauerit ad pdcās personas postea exire non poterit cū psumat consentire. Nota quod ab inicio nō tenuit tractu temporis conualescit.

Ut clerici. Clerici qui fingūt se mōachos cōpellātur ut fiant monachi vel veri clerici.

Uidua si Si qua vidua spōte velū cōuersionis sibi imposuerit et in eccā inter alias velatas oblationē deo obtulerit: vlterius velit nolit religiōis bitū debet hēre: quāuis per sacrm firmare velit eo tenore velū sibi iposuisse: ut ipsum deponere possit. ¶ No. quod ipso facto psumitur quis monachus vel monacha. Itē mōstratur iuramēto alicuius in piudiciū voti ex quo apparuit ut monachus. Grego.

Iohānes Statuit papa quod mōachus de mōasterio ad mōasteriū temere nō transeat nec aūt mōachus peculiū hēat: et qui contra fecerit monasterio priori mo cōpetēti coertione adhibita. ¶ sequēs patet. Alex. iiii.

Non est nobis Mādat pa. piatis per galliam constitutus quod nō pmittāt recipi per epatus suos monachos vel cōuersos cisterciē. ordis: postquam fecerit in pfessionē sine licētia abbatū suorum et si aliquis contra hoc fecerit et monitus ad monasteriū suum redire. Idem

Ad nostram. Heremite de mōte sol quosdā pueros seduxerunt in tantū quod quidam suasionibus eorum cōsentientes stati religiōis bitū in suo mōasterio receperūt vnus eorum .t. nomie stati penituit et infra triduū inde exiuit et postmodū iurauit quādā accipe in vxorē. Sed illi heremite pmittebāt ipm illā ducere vt iurauit. significatū fuit hoc do. pa. vnde mādat ipse: quatenus si constiterit quod pfatus .t. ante .xiiii. ānū bitū ipm sine pbatiōe suscepit: et infra triduū deposuerit eū ab ipetitiōe dictorum heremitarum denūciet absolutū et eā quā iurauit accipiat in vxorem: si aliud nō impediat. ¶ Nota quod infra .xiiii. annū nō tenet votū. Item qui illectus bitū suscipit psumitur nō vouisse.

Super eo. Quidā Idē clerici susceperūt bitū religiōis eo aio ut ad seculū non redirēt et añ scām pfessiōem ad priorē statum sunt reuersi. qsitū fuit de hiis clericis vtrum sic remanere possint. Rñt pa. quod si austeritatē religiōis ad quā migrauerūt ferre voluerunt ad miorē religiōem cōpellēdi sunt trāsire: nec apli in ecclesiis secularibus debēt assumi nec contra votū suū venire pbetur. sed si añ suscepitū bitū posui in pbatiōe recedere voluerit ad priorē statū redire nō phibētur. ¶ No. quod qui bitū religiōis assumit sine pfessiōe et sine pbatiōe ad seculū redire nō pōt. vnde ibi manere debet vel ad mitiorē trāsire cōpellendus est. Idem

Sane. Quidā canonicus aromaceñ. pfessus ibidē ab eccā aromace. an fugit et a quodā abbate in mōachū ē receptus. qsitū fuit an debet ibi remanere. rñdet pa. epo abiañ. quod si locus ille vbi nunc est maioris religionis existit quam ecclesia aromaceñ. ipsum in eodem loco cum pura conscientia remanere per

mittat alioquin ad primā redire ꝯpellat eū dē. ¶ No. ꝙ de minore religiōe ad maiorē transire lꝫ ⁊ nō ecōuerso. Ideꝫ

Significatum. Qui dā. g. nomine infra. xiiij. annum ꝯstitutus timore magistri sui habitū religionis assumpsit ⁊ infra annū exiuit. ⁊ sic vagabūdus discurrit significatum fuit hoc domino pape. vnde mandat epo beluaceñ. quatenus si sciuerit ꝙ ille. g. non fuissꝫ oblatus a parentibus. ⁊ infra xiiij. annum a religione recessit ab illo voto quod fecit ipm denūciet absolutū: si vero a parentibus oblatum fuit aut quartūdecimū ānum ꝯpleuerit quando religionē intrauit siue post. xiiij. annum a se factum ratuꝫ habuit ꝯpellat eundē ad eandē religionem: vel aliam transire. ¶ Nota ꝙ votum ꝓfessionis infra. xiiii. annum factum nō tꝫ. Item votum quod ab initio non tenuit p ratambabitōeꝫ sequentē tꝫ. Clemēs. iii.

Cum virum. Que dā puella infra annos discretionis tradita fuit monasterio a parentibus ⁊ habitum religionis assumens benedictionem accepit q̄ accipiunt que velantur: postmodum de monasterio exiens cuidam militi se copulauit. Querit vtꝝ ad monasteriū rdire teneat. Rñdet pa. ꝙ fꝫ tollet. con. paterna donatio aut ꝓpria ꝓfessio monachum facit ⁊ quicunqꝫ istoꝝ fuerit obligatus erit: ⁊ ideo ad seculuꝫ redire non potest nec illa potest vlterius iuguꝫ ꝓfessionis reicere cū non contradixerit quādo benedictionem accepit: quam benedictionem tantum in etate discreta recipiunt q̄ velantur: ⁊ qꝛ etiam si contradixerit postmodū ratum habuit postea respondet tacite qōni: que possit fieri p decretum leonis pape a cōtrario sensu vbi dicitur puelle que non coacte pentum imperio: sed spōte virginitatis habitum sumunt non possunt deserere. ergo p contrarium sensum datur intelligi ꝙ si coacte suscipiunt ipm deserere possunt. Respōdꝫ papa ꝙ non obstat illud decretū ꝙ illud intelligitur de puella nubili que non cogitur sequi voluntatem parentum cū habeat liberū arbitrium in vouendo hic loquitur de illa que adhuc erat infra annos discretionis que adulta facta ꝓfessionem ferre vel q̄ si coacta fuit postea ꝯsensit. ¶ Nota ꝙ semel ꝓfessus in etate discreta vlterius ad seculum redire nō potest. Iteꝫ votū ꝙ ab initio non valuit tractu temporis p ratihabitionem tenet. Item argumentuꝫ a ꝯtrario sensu validū ē dūmō in eundem casum fiat: sed hic erat diuersus casus. Idem.

Porrectum. Qui dā canonicus acarōtinus Jo. noīe votum emisit vt fieret monachus in infirmitate cōstitutus. Ipe vero timēs ne voto nō ꝯpleto decederet iūctis māibus tradidit se abbati in monachū ⁊ in fratrē. Querit an talis ꝯpellēdus sit ꝯplere ꝯpromissum. Rñdet pa. ꝙ cū monacū faciat nō hitus sed ꝓfessio regularis talis ꝯpellēdus ē ut fiat monachus ⁊ reddit domino q̄ ꝓmisit ex quo votū emisit ⁊ abbas ipm recepit. Nota ꝙ ꝓfessio sola sine habita monacū facit. Itē ꝙ votū facitur fiat monacū ꝯpellēdus ē ut reddat dn̄o qd ꝓmisit alias saluri a nō poterit. Celestinus. iij.

Cum simus. Qui dā miles b. noīe secū filio suo. ifra. xiiii. annum ꝯstituto ad quoddā monasteriū cū bonis suis transtulit: ⁊ dictum filium suuꝫ fecit habitum suscipere monachalem. Sed cum ipi puero displiceret monastica disciplina infra modicum tempus a monasterio recessit: ⁊ bona paterna cepit cum instantia postulare. sed abbas dicebat ꝙ nō erat audiendus cum tpe sue oblationis extiterit maior. xiiii. ānis. Consultus pape respondit ꝙ si dictus puer ad annos discretionis peruenerit ⁊ habitum retinere voluerit manachalem non est ad hoc vllatenus compellendus: quia tunc liberum sibi erit habitum ipsum dimittere: ⁊ paterna bona que ipm ex successione contingunt poterit postulare. Nota ꝙ pater rligione intrando filiis legittimā portionē reseruare

ad minus tenetur. Jnno. iii.

SJcut tenor. Quidā sacerdos dūz in infirmitate grauissima laborarz: ita ꝙ extra se positus desperabat de vita p̄nti indut⁹ fuit habitū monachalē ⁊ ad monasteriū deportatus: tandem ꝯualuit ⁊ habitū dimisit ⁊ d̄ abbatis lnia de monasterio recessit. do. pa. ꝯsultus: quid essꝫ huic faciendū sacerdoti. R̃ndit ꝙ ista duo inter se repugnantia vid̄antur sit extra se positus ⁊ de presenti vita desperꝫ tamen si eo tempore quo positus extra mētem asserit̃ indutus fuit habitū mōachaleꝫ cū tūc nō consentiat ip̄m denūciet absolutum obƧuantia regulari nisi postquam sane mētis fuit ꝓfessionez fecerit spontanea voluntate. ¶ Nota ꝙ q̄ ē alienat⁹ a mente non obligat̃ cum nō ꝯsentiat nec valeat dissentire tanq̄ꝫ dormiēs. Jdem.

AD apostolicā Singularis instō ꝓhibꝫ monachū fieri ante vni⁹ āni ꝓbatōem. verūtamē quidā añ tp̄s illud aut etiam statim faciūt professiōem que r̃cipitur ab abbate. Queritur vtꝝ tales monachi sint censendi. R̃ndet papa lꝫ tempus ꝓbatōis vnius anni a sanctis patribus sit statutū tam in fauorem ꝯuertēdi q̄ꝫ monasterii: tamen si ante tempus ꝓbationis ille qui ꝯuerti desiderat habitum recipit ⁊ professionem faciat abbate per se alium habitum concedente ⁊ professionem recipiente vtrique iuri suo renunciare v. detur quod per se noscit̃ introductum: ⁊ ideo mōach⁹ ē cēsurus qꝛ multa fieri ꝓhibent̃ q̄ f̃cā tñ manēt. Jn fine ꝓhibꝫ abbatib⁹ ne passiꝫ añ tp̄s ꝓbatōis quoslibꝫ ad ꝓfessiōem recipiāt: ⁊ ꝯtrafecerint puniant̃. ¶ Nota ꝙ regulare ē ut añ vni⁹ anni ꝓbatōem nullus in monachū vel r̃gularem canonicū r̃cipiatur Jtem q̄libet r̃nunciar̃ pōt iuri quod ꝑ se noscit̃ītroductū. Jtē multa fieri ꝓhibent̃: facta tamē obtinent firmitatem. hec r̃gula locū hꝫ in hiis que nō hn̄t ꝑpetuā ꝓhibitionē: quia nō cauetur in prohibitōe: qḋ si factū fuerit ñ valebit. Jdem.

SJcut nobis Quidā cleric⁹ nimia egritudine laborans quasi de morte securus ⁊ de r̃cupanda sanitate desperans habitum manachorum regularium petiit ⁊ accepit: sed ad eccām nō trāsiuit nec bonis suis uti postposuit videntibus ⁊ scientibus ep̄o ⁊ canonicis ecclesie nasarensis a quibus habitum suscepat r̃gularē. Et cū ꝑ multa tp̄a seculariter se habuerit quesiuit ep̄s vtꝝ appellendus esset sūmere r̃gularem habitum. R̃ndit papa ꝙ si peciit ⁊ accepit ⁊ ꝓfessionem fecit compellendus est ut habitum regularem assumat: nec ꝓdest illi ꝙ tanto tempore extra canonicā manserit: immo in augmentum transgressionis ipsius potest merito allegari. ¶ Nota ꝙ ꝯtra votum nō p̄scribit̃. Jdem.

LJcꝫ quidam. Quidaꝫ monachus sine licētia prioris sui transiuit ad ordinē cistertieñ. prior ⁊ fratres molestabant eū dicendo ꝙ sine licentia ñ potuit ꝓpriū monasterium deserere. ꝑuenit hoc ad noticiaꝫ domini pape. vnde ip̄e suꝑ hoc scribit priori ⁊ fratribus dimoliñ. a q̄bus monachus p̄dictus cessit dicens licet quibusdam regularibus a sede apostolica sit ꝯcessum: ut postq̄ꝫ apud eos ꝓfessus fuerit ad aliū locū ip̄is inuitis etiā cā maioris religionis transire non possit. Sed hoc ea ratione fuit illis concessum ne quis ex temeritate vel leuitate in iniuriam sui ordinis ad alium possit ordinem se transferre. non ꝙ debet e licentia denegari: qui cum humilitate eam duxerit postulādā qui ergo taliter a suo prelato licentiaꝫ postulauerit ex lege priuata que legi communi p̄iudicat absolutus ad artiorem religionem: libere poterit se trāsferre non obstante indiscreta contradictione prelati quia puilegiū meretur amittere. qui ꝑmissa sibi abutitur ꝑtāte. vñ nouerūt vniuersi qb⁹ hoc priuilegium fuerit ꝯcessuꝫ se teneri talr̃ postulātibus trāseūdi lniam ip̄tiri: quia sicut subditus

licētiam a suo p̄lato postulare tenet᷑: sic p̄latus sine difficultate tenet᷑ subdito licētiam indulgere illud regulariter ē obseruandum: ut nullus ep̄s sine licentia roma. po. p̄sumat deserere p̄sulatū: quia sicut maius bonum minori bono preferetur. ita cōmunis vtilitas sp̄ali vtilitati p̄fert᷑. Mandat ergo papa p̄dictis fr̄ibus quatenus p̄dictum monachum qui de puro corde ꝛ ɔsciētia bona ad ordinē cister cieñ. trāsiuit vlterius nō molestent. ¶ Nota ꝙ qui lege priuata ducitur a lege cōmuni exemptus ē. Item sicut subditus tenet᷑ p̄lato ita prelatus tenetur subdito in hoc cān: Itē ep̄us sine licētia pape ñ deb₃ ep̄atū dimittere. Item cōmunis vtilitas p̄fert᷑ priuate vtilitati. Item petita licentia prelati licet non sit concessa potest ad artiorem q̄ſ rligionem transire: quasi ab ipius lege so. utus. Idē.

Veniēs Quedam mulier ɔtraxit matrimonium cum quoda₃ viro in facie ecclesie ꝛ diutius cohabitauit eidem: tandem orta fuit discordia inter eos ex eo ꝙ vir dicebat se quandam amitam ipsius mulieris: anteq̄ eam ducer₃ cognouisse. Sed de hoc non fuit ecclesie facta fides. vnde cōtingit ꝙ vterq₃ illoꝝ iurauit ꝙ alterum nō requirer₃ ꝛ postmodū ad secūda vota trāsiuit vterq₃ uiro secundo de medio sublato mulier uiro priore uiuente ad agēdū pnia₃ quoddā monasteriū intrauit postulans sibi ɔciliū salutare ipendi. papa vero ɔsiderās ꝙ iuramentū illud illicitū fuit. Mandat quibusdam quatenus prefatum viru₃ moneant ꝛ ɔpellāt. ut illā quā sup idux it dimittit ꝛ vxorē suā recipiat auditur is postmodū si qd fecerit qōis: ꝛ si ɔtra matrioniū nihil fuerit ꝓbatū si vir ad religionē transire voluerit ei lui am tribuāt trāseūdi ut ꝛ illa mulier i suo ꝓposito possit remanere. ¶ Nota ꝙ iuramētū ɔtra matrimoniū illicitū ē ꝛ iō nō s̄uandū. Ide₃.

Consulti Aliqs intrauit mōasteriu₃ bitū sumendi nouicij. Querit᷑ vtꝝ ifra tēp⁹ ꝓbatōis ante factā ꝓfessionē licite possit ad seculū redir᷑ sup hoc diuersi diuersa dixerūt. Inno. tū distinguit᷑ vtꝝ ille q cōuertit᷑ ꝓposuerit absolute seculū mutare vt in habitu regulari deo de cetero famulet᷑ vl᷑ regularem obs̄uantiā expiri: ut ita demū si sibi placuit ꝓfiteat᷑ ordis disciplinā: aut si forte sibi displicuerit ad seculū reuertat᷑: In primo cāu saltem ad laxiorē regularē transire tenet᷑ ut r̄gulariter viuat. In secūdo vero casu pōt ad seculū redire. vbi ergo appeat q̄ fuerit ei⁹ intentio ab initio ꝓpositū ꝛ intētoe₃ ꝓtestet᷑ hāc intellige s̄m illā. ifra. c. pe. Idem.

Postulasti Aliq in fra quartū decimū ānū assupserit bitū nouicioꝝ p⁹modū ifra ānū añ factā ꝓfessiōem ad suas eccā̄s sunt r̄eursi: q̄rit᷑ vtꝝ ibi dēant tolerari. Respōdet papa ꝙ pp hoc nō sunt a suis ecclesijs āmouendi. Nota ꝙ q bitū nouicioꝝ assumūt infra annū put r̄dir᷑ ad pristinū statū nisi fecerit ꝓfessionē. Idem

Ex parte Quidā sūt q cū plib⁹ ānis portauerūt bitū monachalē: tñ ꝓfessionē monasticā nō fecerūt. Cū isti postmodū arguunt᷑ sup eo qd̄ ꝓpriū hñt ꝛ irregul'r viuūt dicūt se nō teneri ad carētiā ꝓprij nec ad ɔtumaciā: cū bitus nō faciat monachu₃ sed ꝓfessio r̄glis. significatū fuit hoc do. pa. vñ mādat ep̄o loci q̄ten⁹ quoslib₃ sibi subiectos q p̄dcō mō duab⁹ vījs igredi nitunt᷑ cōpellat p cē. ecāsticā ut postq̄ p ānū bitū gestauerit mōachale₃ r̄gulr̄ formā ordis ꝓfiteātur ꝛ obs̄uēt. No. ꝙ p ānū portat bitū mōachalē p̄sumit᷑ mōach⁹. vñ ɔpelli dēat ut ꝓfiteat᷑ r̄gulā illi⁹ ordis. Grego. ix.

Statuim⁹. Statuit᷑ i. c. isto ꝙ nouicij i ꝓbatōe pōiti liber᷑ pñt ad priorē statū r̄dir᷑ ifra ānū āteq̄ suscipiūt bitū q dari ꝓfitētib⁹ ɔsumit vl᷑ añ ꝓfessiōe₃ emissa₃: nisi appareat euidēter ꝙ tales voluerit vitā mutare ꝛ i r̄ligōe dn̄o ꝑpetuo s̄uir᷑ ꝙ licitū ē cuilib₃ r̄nūciare iuri suo statuit insup ad omēm abiguitatē tollēdū ꝙ cum in qbusdā locis r̄ligiosis habitus nouicioꝝ non distinguatur

ab habitu ꝓfessoꝝ tempore ꝓfessionis bene dicantur vestes que ꝓfitentibus concedātur ut per hoc habitus nouitiorum discernatur ab habitu professorum. Nota ꝙ nominans in ꝓbatione positi infra annum libere pñt r̄dire ad seculum: nisi expresse appareat ⁊ cui denter quod voluerunt vitam mutare. Jtē dr̄ia debet esse inter habitum nouitioꝝ ⁊ bitum ꝓfessorum que in benedictione vestium ɔsideratur. Jdem.

D e religiosi. Cum plati corrigere teneantur subditoꝝ excessus ⁊ oues vagabundas reducere ad ouile ne sāguis eorum de suis manibus requiratur statuit papa gregorius vt presidentes capitulis celebrandis ſm statutum concilij generalis: siue abbates aut priores requirūt fugitiuos suos ⁊ eiectos de ordine suo sollicite annuatim reducendo eos ad claustruз: ne vagabūdi discurrant in animaꝝ suarum periculuз ⁊ si in monasteriis suis r̄cipi possunt compellantur abbates seu priores eoꝝ ut eos recipiant saluo ordinis disciplina: si autem r̄gularis ordo hoc non patitur. ꝓuideāt vt apō eadem monasteria in locis competentibus: vite necessaria talibus si absqз graui scādalo potest fieri ministrentur alioquin in aliis domibus eiusdem ordinis ꝓuidentur eisdē si autē ⁊ isti fugitiui inobedientes extiterint excōmunicentur ⁊ tā diu ab eccāꝝ prelatis excommunicati publice nunciētur donec ad mandatum suoꝝ prelatoꝝ humiliter reuertantur. ¶ Nota monachos vagabūdos reducendos ad monasteria sua ne damnabili tervagentur. Alex. iii.

De cōuersione ɔiugatoꝝ. Rubr.

P reterea Quidā laic⁹ presentibus sacerdotibus ⁊ monachis ignorante epō de licētia ⁊ ꝑmissione vxoris monasteriū intrauit ⁊ ꝓfessioneз fecit vxoris in seculo remanente nec transeunte ad religionē aut continentiam vouente. Queritur vtrum laicus ille possit ab epo suo ad thoꝝ vxoris reuocari de monasterio an illa debeat compelli ad continentiam obseruandum. R̄ndз papa ꝙ vir potest ⁊ debet de monasterio reuocari nisi vxor ad religionem transierit aut castitatem ꝑpetuam suare ꝓmisit: nisi sit illius etatis: ꝙ siue suspitione possit in seculo remanere. ¶ Nota ꝙ alter cōiugū non potest ad religionem transire altero in seculo remanente cum sint iuuenes. Jdem.

V erum post Dicitur hic: ꝙ si aliqui per consensum mutuum de presenti matrimonium contraxerint ante quam sint carnaliter coniuncti potest alter r̄ligionem intrare altero inuito: sicut quidam sancti de nupcijs vocati fuerunt: ⁊ ille qui remanserit in seculo poterit matrimonium cōtrahere cum nondū sint vna caro effecti. Jdem

Q uidam intrauit. Quidam intrauit monasteriū inuita vxore coactus ē eā rediret tandē mortua ē illa. Queritur vtrum debeat cōpelli ad monasterium reuerti an possit aliam accipere i vxorem. Respondet papa ꝙ votuз nō tenuit. vnde rōe voti ad monasteriū non tenet̄ redire: tamen vlterius non poterit vxoreз accipere: quia ꝓmisit se non exigere debitū carnis quod fuit in eius potestate ⁊ q̄tū ad hoc tenuit votum: sed nō reddere nō erat in ptā te viri: sed vxoris. vnde apostolus. vir nō hз potestatem corporis sed mulier ⁊ econuerso. ¶ Nota ꝙ alter cōiugum altero inuito ad religionem transire nō pōt. Jdē.

C um sis Precipit pa. epō exon̄. ne in episcopatu suo ꝑmittat virum vel vxorem ad religionem transire: nisi vterqз ad religionem migrauerit: tamē si vxor est. ita senex ꝙ sine suspitione possit in seculo remanere dissimilare poterit: vt in seculo r̄maneat. castitate ꝑmissa: ⁊ vir poterit ad religionem transire. Capi. sequens pз. Jdē.

S ane si Si ɔiugati ordiare voluerint: volūtas

vxoris prius debet requiri ⁊ obtineri vt di citur in precedẽti.c. ꝓhibet etiã ne vxoratus possit in epm̃ ꝓmoueri nisi vxor sua ꝯtinẽtiã ꝓfiteatur ⁊ intret religionẽ sacrã veste3 assu mẽdo. Jdem.

Ex publico Inter a. virum ⁊.m. mulierẽ qõ matrimonij verte batur que fuit cõmissa epo veroñ. qui p mo nasterio sniã3 ꝓmulgauit pcipiẽs mulieri ut ad virũ rediret ⁊ ei ꝯiugalẽ exhiberet affec tũ quod cũ facere nollet fuit excõicata s3 illa se virginẽ asseuerãs dicebat se velle religio nẽ intrare significãs dño pape. vide mãdat epo brixieñ. quatenus si predictus vir eam carnaliter nõ cognouerit ⁊ illa ad religionẽ trãsire voluerit absoluat a snia excõicatiõis recepta prius sufficiẽti cautiõe ab ipa ꝙ de beat ad religionẽ trãsire vel ad virũ suu3 re dire infra duos mẽses: ⁊ si ad religionẽ tran sierit vtriq3 restituat alteri quod ab eo rece pit. Jn fi. rñdet tacite qõi q̃ possit fieri aucto ritate euãgelij q̃ dicitur nõ licet alicui dimit tere vxorẽ excepta cã fornicatiõis. illud itel ligendũ est de his quoꝝ matrimoniũ carna li copula cõsumatũ ẽ. Nota ꝙ semp ante car nalẽ copulã põt alter cõiugũ religiõem itraꝛ altero in seculo remanente ⁊ cõtrahere si vo luerit. Jdem.

Exoratus Lr̃a ista p se p3 ⁊ idẽ dꝛ ꝙ in.c.cũ sis. Urbanꝰ.iij.

Ex parte Quidã.d noie in infirmi tate positus vxore sua ꝯsentiẽte uo tũ castitatis emittẽs suscepit hitũ monacha lẽ ⁊ postmodũ liberatus vxorẽ suã retinuit ⁊ ea defuncta aliã supduxit: querit vtrũ cu3 ea valeat remãere. rñt pa. l3 ille.d. ad religi onẽ de iure nequerit pficisci vxoꝛ i seculo re manẽte: ea tamẽ sublata de medio votũ suũ violare nõ potuit: vnde mãdat quatenꝰ si ue rũ est ꝙ asserit predictus.d. cõpellaꝛ p excõi cationẽ ut mulierẽ illã dimittat ⁊ ad suũ mo nasteriũ reuertaꝛ decetero in habitu regula ri moraturus. Clemẽs.iij.

Consuluit Quidã ꝯsenciente vxore sua trãsiuit ad religionẽ: tan dem uxor illa mortua est: quesitũ fuit vtrum possit hitum secularẽ reassumere ⁊ aliã duce re in uxorẽ. vel si ductã sibi liceat retiere. re spondit pa. ꝙ predictus uir nec hitum que3 assumpserit abiiicere põt nec aliquã sibi per matrimoniũ copulare: ⁊ si ꝯtraxerit mrĩmo niũ ipm est dirimendũ. Nota ꝙ sufficit vxoris lnia ad hoc ut votũ teneat vt colligi tur hic. Jdem.

Carissimus Uxor regis lue nie graui ifirmitate depssa ꝯtinẽtiã vouit vir suus ad ips voto ꝯtinẽtie ꝯsensit. ipsa post modũ liberata viro suo adherere mrĩmoni aliter recusabat. vnde rex petijt a papa sibi super hoc ꝓuideri ⁊ cõpelli vxorẽ sibi matri moniali adhereꝛ affectu. mãdat pa. qbusdã quatenus si inuenerit vxore3 regis predicti graui infirmitate detẽtã continentiã vouisse maxime si idẽ uir nõ uouit ppetuã ꝯtinẽtiã predictã dñam uiro suo faciant adherere ⁊ utraq3 adinuicẽ maritali affectu tractare. Nõ. ꝙ vir ⁊ uxor pari cõsensu pñt conti nentiã vouere als alter sine altero vouere ñ potest. Jdem.

Placet Quedã mulier credẽs maritũ esse mortuũ habitũ religiõis assumpsit. tãde3 eo reuerso de monasterio educta fuit viro suo postmodũ defũcto. queriꝛ utrũ cõpellẽda sit ad monasteriũ redire. respõdet pa. ꝙ votu3 suũ ñ tenuit oio tñ in tãtũ tenuit quatenus si potuit obligare itrãdo mõasteriũ ꝓmisit se ñ exacturã ulterius debitũ carnis ꝙ erat i eiꝰ potestate redire uero ad seculũ nõ erat i eiꝰ ptãte s3 mariti: ⁊ iõ quo ad se votũ tenuit ⁊ post obitũ viri tenere nõ desint: cũ ad casum deuenerit i quo efficax potuit hr̃e pricipiu3 tamẽ saluti sue meliꝰ ꝓuideret si ad mõaste riũ rediret. si vero ad hoc iduci nõ poterit ñ est ad hoc cõpellẽda. Jtẽ nota ꝙ votũ ꝓ pte nõ tenet. Jtẽ licitũ ẽ cuilibet iuri suo renũcia re.h. iuri alterius siue i preiudiciũ alterius

nemo renūciare pōt. Inno. tertius.

AD apostolicā
Idē dr̄ hic q̄ dictū est supra. e. c.
cum sis.

EXparte Quedā mu
lier corā duobus abbatibꝰ velū viduitatis
assumpsit cū celebratiōe misse a cletāia sicut
moris est. post hoc quidā nobilis propōebat
se mulierē illā mediātibus internūcijs p uer
ba de p̄senti despōsasse: mulier illa ɔfitebat̄
se cōsensisse i illū sed qꝛ audiuerat illū lepra
p̄missum nolebat sibi vlterius adherere. q̄re
batur utrū hmōi ueli susceptio matrimoniū
īpediat inter eos. rn̄t pa. lꝫ uideat̄ q̄ ex quo
mr̄imoniū cōtractū est īter p̄sonas legitīas p
uerba de p̄n̄ti in nullo casu possit illis uiuen
tibus dissolui ut altero uiuēte alter possit ad
secūda uota trāsire etiā si unus fideliū fieret
hereticus: nisi forte secus fieret ex reuelatiōe
diuina. sicut de q̄busdā scīs legit̄ eē factū. tn̄
papa nō vult declinare a vestigiis antecesso
rū suoꝝ qui dixerūt q̄ anteq̄ꝫ matrimoniuꝫ
sit p carnalē copulā ɔsūmatū licitū est alteri
coniugū reliquo incōsulto ad religionē trāsir̄
⁊ alter poterit alteri copulari. ⁊ hoc idē pa.
consuluit obs̄uandū in cāu p̄missō quāuis
falsa sit cā p quā mulier p̄dicta ad veli sus
ceptionē fuit iducta: qꝛ ⁊ sine qualibꝫ tali cā
mulier p̄pter religionē id facere potuissꝫ: ve
rūtamē lꝫ mulier illa uideat̄ religiōis hītum
assumpsisse i veli susceptiōe: tn̄ si uelit in do
mo p̄pria remanere quasi f̄m naturā p̄posi
tū religiōis cōpelli dꝫ ad mr̄imoniū ɔseruā
dū nisi voto solēni se astrixit ad obs̄uātiam
regularē in quo casu cōpellēdus ē religiōis p
positū adiplere. Nota q̄ anteq̄ꝫ mr̄imoniūꝫ
sit carnali copula cōsumatū alter ɔiugū pōt
altero inuito ad rūligionē trāsire al's cōpelli
debēt insil' p̄manere. Idem.

COnstitutus Quidā ac
colitꝰ. b. noīe quādā puellā duxit
in facie eccē in vxorē ⁊ eaꝫ carnaliter cogno
uit tādē orta ē discordia inter illū ⁊ amicos
puelle quare fuit alij copulata ⁊ dictus aco
litus fuit vsqꝫ ad gradū sacerdotij ordīatus
⁊ tādē habitū ordīs cistercieñ. assūpsit. dubi
tauit iste. b. an licite possit in suo p̄posito re
manere accessit ad papā exponens sibi p̄dic
ta. vn̄ mādat diocesano epō quatenꝰ si res
ita se hꝫ predictā mulierē cōpellat vt ab illo
recedat cui p adulteriū fuit copulata nec p̄
dictū monachū īpetat quo minus votū suūꝫ
valeat adiplere. Nota q̄ si vxor alicuius
publice adulteratur vir licite postmodū pōt
p̄moueri ad ordīes. hoc itellige vbi pꝰ adul
teriū cōmissū eā nō cognouit. Idē.

VEniens Quidā cōiu
gatus noīe. L.
p̄posuit mōasteriū ītrare p̄n̄tibꝰ pluribꝰ sa
cerdotibus īstetit apd̄ uxorē suā ut sup hoc
suum p̄staret assensuꝫ asserens q̄ nisi hoc tā
sibi q̄ꝫ toti mūdo redderet se īutilē: ⁊ sic illa
tā p̄cibus ipsius q̄ꝫ alioꝝ ⁊ fletibus deuicta
caput illius spōte altari supposuit māu suā:
⁊ ea p̄n̄te ibidē extitit tōsuratꝰ: ⁊ postmodū
finito tp̄e p̄batōis fecit p̄fessiōeꝫ illa ī seculo
remanēs ī hōestos amatores admisit. dictꝰ
l. timēs ne factū illius sibi possit īputari: ac
cessit ad papā exponēs sibi predicta. vn̄ mā
dat pa. epō pictauieñ. ⁊ cuidā abbati quate
nus si ita ē p̄mittāt libere p̄manere ī mōaste
rio qd̄ intrauit quāuis mltū deliquerit q̄ ip
se maliciose asseruit q̄ nisi illa ɔsentiret taꝫ
sibi q̄ꝫ toti mūdo redderet se īutilē ⁊ qū roga
uit p̄bros ne mulieri p̄dicte expōeret q̄. ipaꝫ
seculū reliquere oporteret sibi lniam daret
viro: tn̄ ex quo caput viri altari supposuit: ⁊
postmodū nō ɔtinuit ip̄m vlteriꝰ reuocare ñ
poterit cū p exceptōem fornicatōis possit re
pelli: maxie cū anteq̄ꝫ fuerit fornicata ip̄m ñ
repetijt. No. q̄ dolus ī sp̄ūalibꝰ nō rescidit ɔ
tractū nisi mulier nō ɔtieat: secꝰ si ɔtinuisset:
vt i. c. se. Itē postq̄ꝫ alter ɔiugū publice for
nicat̄ alter pōt religōeꝫ ītrar̄ altero inito. idē

ACcedēs. Quidā ɔiugatus
uolēs assumere hītū mōa
chalē: petijt ab uxore sua ut super
hoc suū p̄staret assensū q̄ pp multa uerba et
alia grauamia q̄ iserebat eidē dicēs q̄ ip̄am
dimitteret ānuit volūtati ipsiꝰ: ⁊ sic uir ille

bitū cistercieñ. assūpsit: ⁊ mulier domū q̄rū
dā monialiū intrauit nullo bitu assūpto uel
uoto ꝯuersiōis emisso: tādē uir ille bitum di
misit ad seculū redeūdo: mulier stati petijt il
lū sibi restitui pp hoc ad pa. accedēs: vnde
mādat qua. si ita ē vir cōpellat̄ eā recipere ⁊
ei exhibere ꝯiugalē affectū. No. ꝙ lnia frau
dulenter extorta nō ualet ut uir possit mona
steriū intrare. Honorius. iii.

Significauit. Quedā muli
er. a. noie corā decāo
scī quirici fungētī vice archiepī senonē. ꝺdit
lniam uiro suo religionē itrādi uoto ꝯtinētie
sibi iūcto ⁊ recepta fide ab ipsa ꝙ ppetuo
cōtinētiā fuaret ⁊ sic vir pfessionē fecit: deca
nus uero post factāꝗfessionē a uiro dicebat
ꝙ mulier illa debebat religiōez itrar̄: sz illō
primo sibi nō expssit qō si expssū fuisz viro
lniam nō dedisset: sed decanus ad hoc com
ponebat eandē: vn̄ mulier illa hec oia signi
ficauit dn̄o pa. vnde mādat qbusdā quate
nus si ē ita ⁊ mulier talis etatis existat de q̄
suspitio nō possit hr̄i ꝙ nō pmittāt illā ꝯpel
li religionē itrare votū cōtinētie obſuatē.
¶ No. ar. ꝙ si mulier dat lniam viro religiōez
itrādi si iuuēis est dz cōpelli vt ipsa sitr̄ reli
gionē intret alioqui sufficit lnia cōtinētie vo
to remisso. Grego. ix.

Gaudemus. Aliq̄ mulie
res ꝯdēnate sūt ꝺ ad
ulterio ppter qō a viris suis sūt relicte. dr̄
ꝙ si ad frugē meliozis vite ꝯuerse fuerint si
mariti earū cōmoniti eas recipe noluerit in
monasterijs cū religiosis mulierib⁹ dn̄t pōi
vt pniam ibi agāt. No. qualiter mulier de
adulterio crimīalr̄ ꝯdēnata sit puniēda. idē.

Dudum. Inter. C. laicū et
J. vxozē mr̄imonij
qō vertebat̄: datus fuit ei coadiu
toz corā auditoze petebat dict⁹. c. vxozē suā
sibi restitui cū qua cōtraxit p verba de p̄nti
carnali copula subsecuta: ad qō ex pte muli
eris fuit rn̄sum ꝙ p aie sue remedio spōtāea
volūtate p̄ntib⁹ duob⁹ sacerdotib⁹ ⁊ testib⁹
adhibitis renūciauit oi iuri ꝙ hēbat in ipsa
resignādo illud i manibus alteri⁹ sacerdotis

pmittēs se castitatē fuatuꝝ de nouēdo se ho
spitali de pōte voto solēni ⁊ ipsi dedit lniaz
religionē itrādi cōuersa vice ipa dedit ei licē
tiā sibi mō: ⁊ resignauit oē ius qō hēbat i ip
so p̄nt oia ista ꝯtinebātur i publicō istro. ve
rū p̄dictus. c. pposuit ꝙ instr̄z illud mutatū
fuerat qꝛ cū cāu amissū fuisz illō qō fuerat
prius in tertia psona mutatū fuit postea in
prima ⁊ plus i vno q̄ i alio cōtinebat̄ insup
ppōebat ꝙ qdam deceptozie ipm allexerūt
pponētes eidē ꝙ i hospitali p̄dicto cibis ad
volūtatē suā posset vti ⁊ ꝙ ardozē libidinis
ibi extinguere possit ⁊ sic seduct⁹ irat⁹ ⁊ ille
ctus: nō dz sibi obeē ꝙ i hac pte dr̄ fecisse sz
ad predicta sic fuit respōsū qō nō nocet an
instr̄m loquat̄ in prima vel tertia psona: dū
mō veritas nō mutet̄. ptcrea quāuis aliq̄n dī
cto. C. spes data fuisz tū eo tpe quo p̄dicta
facta fuerūt pure simplr̄ ⁊ ppzia voluntate
ea noscit̄ fecisse: vn̄ cōpelli debat vitā muta
re. dn̄s pa. sup his bito cōsilio cū frib⁹ suis
mulierē predictā ab ipetitōe dicti. C. absol
uit ppetuū silētiū iponēdo eidē. Nota ꝙ vir
⁊ mulier se ab oi iure ꝙ alter hz i alteꝝ ab
soluere p̄nt ⁊ religiōez intrar̄. Jtē nō refert
diuersitas narrādi vbi eadē dicūt̄. Jtē do
lus i sp̄nalib⁹ nō rescidit ꝯtractū qꝛ nō fit cō
ditio illi⁹ p talē dolū deterioz. Idem.

Mulier que. Aliqs ꝯiu
gatus trāsiuit
ad ifidelitatē vxoze sua remanēte
i fide: ppter qō illa fuit a viro iudicio eccē
sepata. vir reuersus ē ad fidē: vir eā repete
bat ipa nolebat redire ad eū sz potius religi
onē intrare. q̄rit̄ vtꝝ possit ad religionē tran
sire eo inuito. ⁊ r̄ndetur ꝙ pōt sz si nollet reli
gionē intrar̄ dz cōpelli redire ad virum.

De cōuersiōe ifidelium. Rubzica.

Laudabilem. Quidā sarracēi erāt i capti
uitate cristianoꝝ ⁊ iterfece
cerūt viros quarūdā mulie
rū xp̄ianoꝝ isidiis ⁊ machiatiōib⁹ ipsarum
postea ipsi sarracēi p mulieres illas ad fidē
xp̄ianā sunt ꝯuersi. queritur vtꝝ de iur̄ illas

possint accipe in vxores. ⁊ si eas duxerit an
tale ↄiugiũ teneat. rñt pa. ꝙ ista qȯ determi
naṙ p ↄ. tribuerẽ. i quo diciṙ ꝙ si i morte ipo
rũ maliciose fuerit machiate quãuis eaꝝ stu
dio ad fidẽ ↄuersi fuerit ↄtraheṙ nõ debẽt: ⁊
si ↄtraxerint nõ sũt tollerãdi qꝛ tale dãnũ cũ
tali lucro cõpẽsari non debet.

¶ Ad hoc. Quidã sarraceni iterfecerũt
quosdã xp̄ianos i bello: qdã xp̄iani quosdã
sarracenos siľr interfecerũt i bello. postea ue
ro sarraceni illi ad fidẽ ↄuersi sũt ⁊ ↄtraxerĩt
mr̃imoniũ cũ vxorib⁹ illoꝝ quos i bello iter
fecerũt: ⁊ xp̄iani ↄtraxerũt cũ mulierib⁹ con
uersis ad fidẽ illoꝝ quos in bello interfecerĩt
mulieres iste postq̃ȝ itelligũt veritatẽ de mor
te prioꝝ viroꝝ diuortiũ petũt: q̃riṙ qd iuris
sit. Rñt pa. ꝙ cũ tales nõ ꝑcurauerũt mortẽ
viroꝝ mr̃imoniũ iter hmõi ꝑsonas licite põt
ↄtrahi. nec debẽt aliquatenus separi cũ hic
cã illa nõ subest ꝑꝑ quã debẽt separi.

Gregorius nonus.

EXlitteris. Quidã iu
deus ↄuersus ad
fidẽ vxore sua in iudaisme relicta petebat in
iudicio ut eoꝝ filius qua decim⁹ assignareṫ
eidẽ p ip̄m ad fidẽ quã susceꝑat ꝑducẽdus.
mulier rñdebat ꝙ cũ puer ĩfans existerȝ ma
gis mr̃ nõ indiget solatio quã pr̃no q sibi an
te ꝑtũ fuerat onerosus ⁊ doloros⁹ ĩ ꝑtu ⁊ p⁹
ꝑtũ laboriosus. vnde poti⁹ ltia ↄiũctio uiri ⁊
mulieris dṙ mr̃imoniũ quã pr̃imoniuȝ: ⁊ iõ
apud ipam debebat poti⁹ remaneṙ. q̃situm
fuit a pa. qd iuris eẽt: cũ filius in ꝑtãte pr̃is
ↄsistat cuius familiã seqtur ⁊ nõ mr̃is: ⁊ i ta
li etate apud suspectas ꝑsonas aliqs remãe
re nõ debeat: q̃ vite ipi⁹ insidienṫ: ⁊ pueri p⁹
triẽniũ apud pr̃em nõ suspectũ ali debeãt ⁊
cõmorari: ⁊ si apud mr̃em maneret possȝ il
lũ trahere ad ĩfidelitatis errorẽ: ⁊ iõ ꝑpter
fauorẽ fidei. respõdet pa. puerũ illũ pr̃i assi
gnãdũ. Nota ꝙ filius ẽ i ꝑtãte pr̃is ⁊ nõ ma
tris. Itẽ filius seqtur agnatõem pr̃is ⁊ mr̃is
Itẽ filius post quadriẽniuȝ a pr̃e est alẽdus
Itẽ filiĩ nõ debent morari apud suspectas ꝑ
sonas. Alexander tertius.

¶ De uoto ⁊ uoti redemptione. Rubrica

DE peregrinationis.
Aliqs fecit vo
tũ ꝑegrinatõis q̃riṙ vtꝝ tale uo
tũ possit redimi elemosinis uel
cõmutari i aliud nccitate istãte. rñt papa ꝙ
de arbitrio suꝑioris pẽdet vt ipse cõsideret
diligẽter qualitatẽ vouẽtis ⁊ cãm ↄmutatio
nis. s. an ex ĩfirmitate vel affluẽtia diuiciaꝝ
aut alia ꝑbabili cã: ut. s. ꝑegrinatõ uel cõmu
tatio magis sit deo accepta ⁊ ſm hoc sṙ hoc
dispẽset. Nota ꝙ circa votũ ꝑegrinatõis ꝑt
ep̄s dispẽsare. Itẽ faciẽdũ ẽ ꝙ magis vṙ ve
risimile deo acceptum. Idem.

VEnientis. R. clericus dũ
eẽt in puerili etate ↄsti
tut⁹ ⁊ doli capax disposuit profi
cisci hierosolomitani ⁊ cuidam qui illuc ac
cedere volebat fidẽ dedit: ⁊ suaȝ ab eo acce
pit ꝙ i via fideles socii existerẽt: tãdẽ factus
discretus ⁊ adultus: accessit ad papã petẽs
eius cõsiliũ. papa illũ absoluit a voto ꝙ in
etate puerili fecerat ex facilitate poti⁹ quam
arbitrio discretõis. ita tamẽ ꝙ uotũ rediat
elemosinis ⁊ toto tꝑe vite sue si poterit vni
paupi dẽat ꝑuidere. Nota votũ redimi pos
se elemosinis ⁊ iusta de causa. Idem.

LItteraturã. Magr̃. a
fecit sibi minui i
brachio: brachiũ inturauit ex illa
minutõe ita ꝙ ꝑterrit⁹ fuit ad mortẽ duȝ eẽt
i tali statu: ꝓtulit hec verba nõ diu hic mo
rabor: ꝓpones in aĩo religionẽ intrare: dubi
tauit an ex hoc facto teneret religionẽ itraṙ
respõdet pa. ꝙ si plus non ẽ i uoto ꝓcessum
nõ dȝ dici trãsgressor si nõ adipleat ꝙ dixit
No. ꝙ simplicia uerba nõ obligãt nisi hẽat
aĩmuȝ adiplẽdi votũ. Idem. Capitu
lum sequens pȝ. Inno. iii.

HOnest. Archieps̄ strigoñ
uotũ emisat ierosolol'imã
uisitãdi. rex vngarie significauit do. pa. ꝙ
cũ regnũ vngarie i turbatiõe eẽt: ↄsiliũ ⁊ au
xiliũ archiep̄i erat sibi multũ nccãriũ: vñ pe
tiit a do. pa. qua. mãdaret archiep̄o ut iero
solimã nõ accederet donec regnũ ad trangli
tatẽ ꝑueniret. vñ pa. mãdat archiep̄o. qua.

iter nõ arripiat ierosolimã adeũdi pri⁹ quã regnũ trãquilitati pristine fuerit restitutũ vel sup hoc ab. ap. se. recipiat mãdatũ: ⁊ iõ trãsgressoꝛ voti nõ hẽbit q de mãdato pa. votũ distulit adiplere. ¶ Nota q nõ dr trãsgressoꝛ voti q ipm differt adiplere: q2 q differt ñ aufert: ⁊ sic ex cã pt differri executõ uoti.

LIcz vni. Rex vngarie votũ emisat ierosolimã adeundi tñ voto nõ cõpleto agẽs in extreis filio suo ãdree duci sb itermiatio male dcõis iiunxit exeqndũ. ⁊ ille signo crucis assũpto pmisit votũ pris sine dilatiõe adiplere p̃re sublato de medio collecta multitudie q̃ potuit bellatoꝛ ↄtra frem suũ regẽ vngarie ↄuertit. pa. hoc itelligẽs mãdauit eidẽ qua. oib⁹ aliis p⁹positis vsq3 ad festũ exal. s. cru. iter arripiat ierosolimã adeũdi: onus sibi in iũctũ ⁊ spõte receptũ exequẽdo: ne successiõe p̃na se reddat indignũ: q si nõ fecerit extũc se nouerit excõicatũ ⁊ priuabitui iur qd sibi cõpetebat oꝛdie geniture. si dictus rex fr ei⁹ sine ple decederet ⁊ regnũ ad minoꝛẽ frẽ3 ipsiul deuolueŕ. No. q aliqs votũ suũ põt exequi p aliũ. Jtẽ q nõ adipletvolũtatẽ defũcti priuari d3 uscessiõe illi⁹. Jdem.

MAgne deuo. Dũ comes cãpanie i vltra marinis ptibus morã faceret ⁊ eccã trecẽ. ↄtra eccãsticã libertatẽ plĩmũ grauareŕ ⁊ trecẽ. eps ↄsiderãs q p aliũ eidẽ eccẽ ñ poss3 de facili subueniri ad ipm pposuit accedere i signũ pegrinatõis: ⁊ deuotionẽ terre oꝛiẽtal signũ crucis assũpsit ⁊ sic arripuit iter pegrinatiõis dũ esset in intellexit q dictus comes moꝛtuus erat ⁊ l3 intẽtiõnẽ suã cõspiceret iã frustratã: noluit tñ redire sine cõsilio do. pa. ⁊ sic ad vrbẽ accessit ⁊ intentiõem suã3 ⁊ statũ eccẽ sue dño pa. exposuit. dñs pa. cõsiderãs dicit q in hoc negõ tria sũt cõsideranda qd liceat fm eqtatẽ qd deceat fm honestatẽ qd expediat fm vtilitatẽ oñdens q ipse votũ suũ pficeret auctoꝛitate pphete dicẽtis: uouete ⁊ reddite: hoc ẽ q dixit quid liceat. ite3 auctoꝛitate euãgeln dicẽtis: nemo mittẽs manũ ad aratꝝ ⁊ respiciẽs retro aptus ẽ regno dei. ⁊ hoc est qd dixit quid deceat. Jtẽ non expediebat ppter exẽpla alioꝝ q2 q agiť a p̃latis facile trahiť ab aliis in exẽplũ. ⁊ hoc est quid liceat. postmodũ allegat inẽciã. qd votũ pficere nõ debeat ppter etatẽ cum vix posset sustinere laboꝛes ppter nccitatẽ trecẽn eccẽ cui ẽ obligatus ipm ẽt votu3 q l3 ex sui natura sanctũ esset: nõ tñ sine licẽtia se. apo. vouere potuit. postea ostẽdit q votũ cõmutari possit auctoꝛitate veteris testi. vñ ↄsiderauit q votũ possit cõmutari i aliũ op⁹ pietatis nõ curãdo qd hoies iniq loquãtur. exẽplo dñi dicẽtis: sinite illos q2 ceci sũt. concedit epo licẽtiã votum pegrinatõis taliter cõmutare vt expensas quas esset facturus eundo moꝛãdo ⁊ redeundo: trãsmittat in subsidiũ terre scẽ: laboꝛẽ oꝛatiõibus ⁊ ieiunijs recõpẽsans: ⁊ q2 ep3 spãliter p libertate trecẽn ecclesie p dictũ comitẽ assequenda votũ pegrinatõis emisit: eo sublato de medio causa cessauit ⁊ iõ cessare potuit ⁊ effectus ⁊ hac cã suspecta: pãpa hãc indulgẽtiã sibi fecit. ¶ Not. tria pmissa qd liceat qd deceat: qd expediat. Jsta ↄsiderãda sunt a quolib3 discreto. Jtẽ factũ pꝛelatoꝝ de facili trahitur ab aliis i exẽplum: et iõ valde cauere debent qd eis liceat qd deceat qd expediat. itẽ dericus uel eps sine lnia sui plati votũ pegrinatiõis nõ d3 emittere. Jtẽ uotũ iusta cã pt cõmutari. Jtẽ ueritas ppter scãdalũ nõ ẽ dimittenda. Jtẽ cã uoti inpõ ↄmutãdo cõsiderãda ẽ Jte3 cessante cã cessat effectus Jdẽ.

QUod super. Quidã3 assũpserũt signũ crucis in subsidiu3 terre scẽ q2 isti uotũ suũ nõ adiplebãt. mãdauit papa cãtuarieñ. archiepo ut eos cõpelleret ad executionem uoti. qdã ppter ifirmitate3: qdã ppter paupertate3 uel aliã iustã cãm: vtiliter nõ poterãt adiplere uotũ suũ. ↄsuluit archieps a papa quid de his ess3 agendũ. Et ipse respondit q debiles ⁊ inopes magis in defectũ q̃ ad pfectu3 accedunt illuc q2 debiles pugnare nõ pñt ⁊ pauperes mendicare coguntŕ: nisi foꝛte sint nobiles ⁊ magnates ut suis expẽsis secum possint ducere bellatores uel arti

fices vel agricole q ŏ laborib⁹ suis sibi victū querere possūt vnde pa. distiguit inter illos qui tpalē cām hēre noscūtur: ⁊ inter illos q ppetuā primis dāda ē dilatio. scđis ē redēptio indulgēda ita tamē q expēsas quas essent facturi trāsmittāt in subsidiū terre scē.

¶ Rursus. In hoc. §. distinguit inter illos qui ī defensiōem terre scē votū pegrinationis emittūt ⁊ illos quib⁹ p satisfactiōe suorū peccatorū iter peregrinatiōis iniūgit circa primos plus cōsiderat succursus terre scē circa secūdos: labor itineris śm itentionē uouentis vel penitētis. ⁊ iō si aliquis de vouētibus ē inutilis ad pugnādū: melius ē votuȝ redimere quā expēsas cōsumere ⁊ de penitēte qui nō possit ppter debilitatē iter pegriatiōis implere. idē ē dicēdū. s. ut rediat votū sed nō de illo qui possit ire lȝ non possit pugnare qꝛ pricipalis cā considerāda est: mulieres vero que non vouerūt si remāere voluerint viros suos sequant: ille vero q̄ vouerūt nisi sint diuites vt possint secū ducere bellatores redimāt votū. ¶ No. q votū p terre scē subsidio factū ex iusta cā pōt redimi vel differri. Itē principalis cā voti cōsiderāda est ⁊ śm illā dispensandū. Idem.

Ex multa In. c. pcedēti dicit circa cruce signatos ut illi votuȝ redimāt qui ppetuo īpedimēto tenētur: q̄siuit archieps ille cātuariē. vtꝝ id q in decretali p̄dicta dicitur ius generale ↄstituat ut licituȝ sit prelatis absoluere sibi subiectos śm formā ibi expressam. Preterea ī eadē decretali in parte decisa dr̄ p viros religiosos poterit dispensari: quesiuit archieps de qb⁹ religiosis intelligat. rn̄t pa. ad primā qōem q ī ↄsultatiōe predicta ius statuit generale: ⁊ lȝ dicat ibi ad quales. s. viros religiosos non tn̄ explicatur ibi ad quos eius executio spāliter spectet. dicit pa. executō illius iuris ad illos tātū ptiet quibus a se. apo. fuerit iniūctum. p hāc rn̄sionem soluta est secūda qō de quibus religiosis illud sit intelligēdū: s. vtꝝ de regularibus, an de epis. ad neutros istoꝝ executio illius iuris spectat sȝ ad illos cui ē quibus a se. apo. specialiter indulgeť.

¶ Secūdo. In precedēti decre. dr̄ si qs vouenciū est inutilis ad pugnādū quāuis sit abilis ad eundū melius est redimere votuȝ quā expensas cōsumere: quesiuit archiepus vtrū generaliter intelligendū tā de nobilib⁹ qui secū possunt ducere bellatores an de minoribus tantū. rn̄t pa. si diligenter ↄsiderasset qōem istā solutā inuenisset in decre. p̄dicta vbi dr̄ q debiles ⁊ inopes magis ī defectū q̄ pfectū accedūt ⁊c. q aūt dicit in fi. precedētis. c. mulieres q̄ remanere voluerint de illis intelligit que p votū nō sunt astricte. iteȝ in uoto isto uiri vouere pn̄t sine cōsensu uxorū ppter ncc̄itatē populi xp̄iani. clerici uero qui vouerūt ire ad subsidiū terre scē cū clericatus officiū eos reddat inhabiles ad pugnādū uotū redimāt nisi uel ↄsilio strenui uel offō predicatiōis instructi aut sint magnatū obsequio deputati: vel sint adeo diuites ut secū possint ducere bellatores. hic aūt de vonētibus intelligēdū ē: nō de illis quib⁹ labor pegrinatiōis in pnia est iniunctus. Nota hic ab īitio vnū mirabile q ius cōe ē vt dispēsetur ī voto terre scē: ⁊ inde eius executio nulli pmittitur nisi cui papa spāliter commisit. Idem.

Per tuas Quidā emisit votū solēniter bitū regularē in gracinopolitaȝ ecclesia ⁊ postea pmisit q īfra certū tēp⁹ uotū q emiserat adiplere tādē termīo trāsacto votū suū nō adipleuit. postmodū uocat⁹ fuit ad regimen ecclesie geben̄. Iste cōsiderans q uotum emiserat ⁊ nō fecerat q pmisit petiit cōsiliuȝ a do. pape: ⁊ ipse consuluit ei ut si suā sanare desiderat cōsciam: resignet regimen ecclesie geben̄: ⁊ reddat domino votuȝ suū: si postmodum capituluȝ ecclesie predicte ipsum duxerit eligendum electioneȝ poterit recipere de se factam. Nota q qui pmittit solemniter religionē oīno intrare teneť.

Honorius.

Postulastis Duo priores regulares quoꝝ unus erat cruce si

gnatus ⁊ alter signo crucis desiderabat insi gniri: petierūt a dn̄o pa. vt liceꝫ secū defer re vicesimā .puētuū ecclesiaꝝ suaꝝ deputa tā succursui terre scē. Rn̄t eis papa: si ecclie sue p ipsoꝝ absentia enormiter nō ledat: et ipsi vtiles fuerint terre scē verbo ⁊ exēplo ꝙ tamē cōmittūt illoꝝ ꝯscie dimittāt .pcurato res idoneos in ecclesijs suis tenet votū suum explere ⁊ sic poterūt vicesimā eccāꝝ suarū de subsidio terre scē secū portare. ¶ No. ꝙ cū prelatus se absentat ab eccā sua tenet di mittere .pcuratorē qui vice sua .pcuret nego cia ecclesie tā ī iudicio ꝗ extra. Grego.

De statu monachoꝝ ⁊ canonicoꝝ regula rium. Rubrica.

Theodosius Archieps neapolitanus mo nasteria sua grauabat ⁊ ea ꝗ offerebantur ibidē sibi vē dicare volebat: vnde pa. mādat eidē quatē. nec ipse nec pbr̄i sui alicui monasterio aliqd molestie iferat preter solā disciplinā: ⁊ si ali quid illic a fidelib⁹ accesserit nihil sibi debe beat vendicare. sed totū monacis proficiat

Monachi Statuit la terañ. ꝯ. ꝙ mōa chi precio nō recipiātur in mōaste rijs nec soli p prochias hitent qꝛ ve soli qꝛ n̄ est qui subleuet eū si ceciderit ⁊ qui dederit ⁊ qui receperit puniatur. Qui vero peculiū habuerit nisi forte p admistratiōe a cōione remoueat altaris ⁊ qui cū peculio in extrēis inuentus fuerit ⁊ nō restituerit nec oblatio p eo fiat nec inter fr̄es accipiat sepulturam qđ intelligēdū est de oibus religiosis. itē nul lū officiū precio alicui ꝯcedat. Jn fine dicit ꝙ priores qui p elcōem canonicam capituli sui fuerint instituti nō mutent nec remoueant nisi p manifesta cā.

Recolentes Abba tes ⁊ con uētus cistercieñ ordinis i multis recesserant a sua prima institutione in tantū vt multi ex illis ꝯtra regulā ordis sui vendi cabāt sibi villas eccē ⁊ fidelitatis ⁊ alia que ab honestate regulari discrepāt. de quibus dicit papa se cōdolere. vnde mādat eis qua tenus domus illoꝝ suis termis sint cōtēte sꝫ ꝙ a prima sui origine sunt fundate: ⁊ si cui suas intentiōes reliquerit ⁊ cōuertere ad oīa iura alioꝝ mōasticoꝝ se voluerit oportebit eos iure cōi censeri qꝛ dignū ē ut qui similes cū alijs suscipiūt vitā similē sentiāt in legib⁹ disciplinā. Jn fine dicit ꝙ domus alie que ad istoꝝ ordinē sūt translate: vel se transtule rint institutis oibus istoꝝ se cōformēt.

Clemens tertius.

Super quodaꝫ Quicūqꝫ regularis cū peculio iuentus ē iter fratres nō dꝫ sepeliri: ⁊ si sepultus fuerit dꝫ inde eiici dūmō sine scādalo fieri possit. Nota ꝙ q in mortali decedit carere dꝫ eccle siastica sepultura. Jtē de silibus sile dꝫ eē iudiciū. Innocentius. iij.

Quod dei Quidam plebanus sci gaumi desiderans ad frugē melio ris vite transire renūciauit officium plebani .pfessionem faciēs de sua cōuersione: .pfessio nē tamē solēnem nō fecit nec habitū assūpsit prochiani illius cōsiderantes laudabileꝫ ad ministrationē ipius ipetrauerūt a florētino epō ut adhuc administret ibidē: ⁊ hoc idem obtiuerūt a quodā legato aplīce se. postmo dū petierūt a pa. ꝙ hic ratū hēret pcipue cū illud fecisset de licētia prioris sci victoris su per hoc rescribit pa. eidē plebano dicēs ꝙ lꝫ in cō. latef. de mōachis caueat ne soli p vil las ⁊ opida eē debeāt de regularib⁹ tn̄ hoc non cauetur qui ⁊ si nō putent se iūcti a mo nachis regule tamē inseruiūt laxiori: ⁊ mōa chi p canones antiquos ad curā prochialiū ecclesiarū ordināter ex qua debēt officium predicatiōis exercere ꝙ priuilegiatū ē. sic er go ānuit postulat oni predictoꝝ vt ibi exer ceat plebani officiū qui vnū canonicū regu larē si fieri pōt hēat secū. ¶ Nota ꝙ q .pmit tit regularē vitā assumere tenet religionē in trare ⁊ posset ad hoc cōpelli. Jdem.

Cum ad mōaste riū. In capitulo isto tradit̄ qualiter monachi viuere debeāt: ꝛ qualiter etiā in aliis officiis tā prelati ꝙ alii debeāt se habe. In fi. dicit ꝙ abbas cū aliquo mōacho dispensare nō pōt ut ꝓpriū hēat: qꝛ abdicatio ꝓprietatis ꝛ custodia castitatis ita sunt annexa regule monachali vt cōtra ea sūm⁹ pontifex nō possit lniam indulgere. Nota casum in quo pa. dispēsare nō pōt. Idem.

In singulis Inno. volens intendere circa reformationē ꝛ statū monachoꝝ in generali cōcilio residēs statuit ꝙ in singulis ꝓuinciis de triēnio in triēniū cōe capitulū fieret abbatū: ꝛ prioꝝ abbates ꝓprios nō habētiū qui nō ꝯsueuerunt tale capitulū celebrare: saluo iure diocesanorū epoꝝ ad qd̄ vniuersi ꝯueniāt nisi fuerint legitie ipediti apud vnū de monasteriis aptū ita ꝙ null⁹ plus ꝙ. vi. equitaturas. ꝛ. viii ꝑsonas adducat: ꝛ in hac nouitate aduocēt duos abbates de ordie cisterciē. ad ꝓstandū sibi cōsiliū cū in huius capitulis melius sint instructi ꝛ illi duo aduocēt duos abbates de ipsis quos viderint expedire ꝛ ipsi ꝙ tuor presint ipsi capitulo ita tamē ꝙ ꝑ hoc nullus eoꝝ auctoritatē prelationis sibi assumat: vnde possint mutari cū visū fuerit expedire. In quo capitulo diligēs habeat̄ tractatus de reformatiōe ordis ꝛ obsuātia regulari. ꝛ ꝙ statutū fuerit illis. iiii. approbātib⁹ irrefragabiliter obseruet: ꝛ in eodē capitulo ꝯstituatur certe ꝑsone ac religiose que singulas abbacias eiusdē regni siue ꝓuincie mōachoꝝ ꝛ monialiū debeant visitare corrigentes ꝛ reformātes ꝙ correctiōis ꝛ reformationis viderint idigere ita ꝙ si rector aliqs fuerit remouēdus denūcient hoc epo diocesano vt illū remoueat: ꝙ si non fecerit visitatores hoc referant ad ap. se. ꝛ hoc ꝙ dictū est de monacois de regularibus ꝑcipit obsuari. Itē dioce. epi mōasteria sua studeant reformare ut cū visitatores illuc accesserint plus inueniant ibi cōmēdatiōe ꝙ reformatiōe digñ. ꝑcipit pa. epis ꝛ ꝑsonis que ꝑerūt capitulis celebrādis ut cōpescāt ꝑ censuraȝ ec. aduocatos ꝑ̄onos rectores ꝯsules ꝛ magnates ne monasteria ꝑsumant offendere in personis vel rebus. Hono. iii.

Ea que pro re In precedēti capitulo ꝯcilii generalis statuit̄ qualiter in capitulo de triēnio in triēnium debēt abbates ꝛ priores celebrar̄. dicit ho. in caplo ꝙ visitatores ordiati ſm ꝯciliū ꝑdictū cū ꝓcesserit ad visitādū de statu mōachoꝝ ꝛ obseruātiis regularib⁹ diligēter inqrāt ꝛ corrigāt ꝛ reformēt ꝙ fuerit reformāda ſm regulā beati bñdicti ꝛ puniāt deliquētes iuxta modū culpe sine ꝑsonaꝝ acceptōe. Si vero abbates fuerit negligētes i corrigendis mōachis aut se ipsis iuxta mādatū visitatorū: ita publice puniātur in capitulo generali ꝙ pena illoꝝ sit ceteris in exēplū. Si vero abbas nō exemptus a visitatoribus inuētus fuerit negligēs vel remissus: denūciēt dioce. epo. ꝛ ꝑ epm detur ei coadiutor vsqȝ ad capitulū generale. si vero dilapidator inuētus fuerit uel aliqs remouēdus ꝑ dioce. epm remoueat̄ postꝙ sibi a visitatoribus fuerit denūciatū a regimie abbacie: ꝙ si episcopus hoc non fecerit: apostolice sedi visitatores isti studeant nunciare sequentes visitatores diligenter perquirant vestigia propriorum visitatorum ꝛ eorum negligentias referant capitulo generali ut ipsi inde puniantur. et idem faciendū est de presentibus capitulo generali. Item precipit ꝙ abbates ꝛ monachi de cetero non recipiant ad prebēdas clericos seculares: ꝛ hi qui recepti sūt in capitulo locum sibi non audeant vendicare: sed beneficiis sunt contēti: ꝛ si qui de predictis clericis inuenti fuerit criminosi per episcopum diocesanum puniantur. § hec omnia in monasteriis que non habent abbates proprios ꝛ in monasteriis monaliū quo ad articulos congruentes ab abatissis ꝛ monialibus precipit obseruari.

Gregorius.

De religiosis domibus vt epis subsint. Rub.

Sunt autem Quedam ecclesia cōstituta fuit circa ɔfines duorꝫ epi/scopatuum. popul⁹ petebat illā ɔsecrari ɔtentio erat inter epos qs eorū deberet ɔsecrare. q̄situm fuit a papa qd iuris sit. Rñ papa dꝫ inquiri cuius ciuitates eps baptizauerit incolas illius loci antequā ecclesia fundaretur ⁊ ad cuius ɔsignatōem annuatim ɔcurrerit nō enim diffinit hoc terminis aut locis. Sic ergo ille vocandus ē ad ɔsecrationem que predicta ɔtulit sacramenta ¶ Nota ꝙ p collatōem spūaliū ꝓbatur cui subsit ecclesia siue populus ⁊ non p termīos vel loca. Idem.

Quia mōasteriū Quoddam monasteriū sitū erat i fundo marciano hostilitate desolatū. papa vniuit illud monasterio agapiti abbatis cū omnibus rebus suis viribus ⁊ actionib⁹ ita tamen ꝙ eps surrentinus in cuius ciuitate ē monasterium huius abbatis non habeat iurisditionem. sed eps nucerinus in cuius dioce. est illud monasterium ut iura sua singul episcopis inuiolata seruentur. ¶ Nota ꝙ p hanc vnione m non fit piudicium epo in cuius dioc. est monasterium. Item popa iura sua cuilibꝫ ɔseruare intendit. Item priuilegium seu indulgentia sine piudicio alterius dari debꝫ.

De xenodochus Ordiatio ⁊ dispositio xenodochiorꝫ ⁊ monasteriorꝫ aliorꝫ ꝙ locorꝫ similium ptinet ad epm iu cuius dioc. ē ɔstituta. No. oia monasteria ⁊ loca religiosa subsunt epo in cui⁹ dioc. sunt ɔstituta ipo iure nisi aliud incōtrariū ostendat. Urbanus. iij.

Ad hoc Quesitū fuit a papa vtrꝫ loc⁹ deputatus ad hospitalitatem possit in seculare habitaculū ɔmutari. Rñt ꝙ si locus ille ad vsuꝫ hospitalitatis ⁊ puisionem pauperꝫ auctoritate pontificis deputatus fuit: nō dꝫ amplius mūdanis vsibus deputāi cum sit religiosus: sicut de vestibus ⁊ vasis ligneis ⁊ aliis ad diuinū cultū p epm deputatis obseruat ɔsuetudo ⁊ sacri canones edocent. ¶ Nota ꝙ diuino cultui deputata sunt ad humanos vsus amplius redire nō debēt Inno. iij.

Inter quatuor Ecclesie regulares non debent fieri seculares: nisi deficientibus regularibus: ⁊ ita necessitas subicitur legi. Idem.

Constitutus Eps albañ. in pñtia domini pape ɔstitut⁹. petebat ius epale in eccā castri ꝙ pauli dr̄ ab abbate ⁊ fratribus monasterij cripte ferrate in qua monasteriū ius pr̄onatus habebat ex eo ꝙ erat sita in dioc. albañ. ⁊ iō de iur̄ cōi debebat sibi de iuribus epalibus rñdere si vo ɔtrariū appet. petebat ɔpelli mōasteriuꝫ ad soluēdā pēsionē p pdcā eccā ⁊ restitutōeꝫ pensionis subtracte a. xl. a. citra. Sed yconomus monasterij ex aduerso respondet. ꝙ lꝫ eccā sita essꝫ i dioc. albañ. ei nō tenebatur in aliquo respondere ex eo ꝙ dominic⁹ leuicanus eps qui fuerat eps albañ. omnes ecclesias sitas in dioc. albañ. ptiuentes ad monasterium istud: ⁊ quicqd habebat tam i monasterio q̄ in ecclesiis illis concessit mōasterio in emphiteosim sub annua pensione. viij. deñ. ita quod licitum erat abbati ⁊ fratribus oia sacramēta recipe a quocunqꝫ vellent epo tam in monasterio q̄ in aliis ecclesiis ɔcessis ei tertiā mortuorꝫ: ⁊. c. papa ꝙ factum fuerat ab illo epo ɔfirmauit insuper ꝓposuit ꝙ ⁊ si ecclesia illa aliqñ fuisset subiecta ecclesie albañ. monasterium per. xl. ānos ⁊ amplius in pace possedit eandem. ad hoc rñꝫ pcuratorꝫ epi ɔcessiōeꝫ leuicāi epi ñ tener̄ utpote ɔtinētē symoniacam prauitatem ex eo ꝙ episcopus spiritualia concessit recipiē

do .p eis annuam pensionem: ꝛ sic ɔmisit vicium symonie. vnde ɔcessio illa non tenuit ꝛ confirmatio pape fuit obtenta p subreptōez cum in ɔfirmatione illa non fuerit mentio facta de illa pensione. ad hoc fuit ex pte mōaste. ii responsum non est insolitum nec nouū vt etiā epi cōcedunt ecclesias piis locis aliquid sibi reseruent in eis nomine pensionis: ꝛ papa cum priuilegium libertatis vel ptectionis presidinm aliquibus ecclesiis ɔcedit aliquem censum sibi reseruet in eis. ꝛ in lris ɔcessionis census exprimitur ad ppetuā memoriam: hiis aliis auditis do. pa. ɔdemnauit yconomum monasterii yconomo epi in solutione pensionis predicte: de cetero faciēdam iuxta ratam que ɔtingit ecclesiam ꝛ in restitutione subtracte pensionis a. xl. annis. fm ratam eandem sup omnibus aliis absoluat yconomum monasterii ab impetitione yconomi ipsius epi: eidem ppetuum silentiū imponendo. ¶ Nota ꝙ eo ipo quo ecclesia sita est in dioce. epi eo ipo est illi subiecta nisi aliquid ostendatur. Item eps potest rmittere iura epalia .p annua pensione vbi hoc colligitur: nec ē symonia ꝛ precipue etiā accedit cōfirmatio pa. Item snia accipienda ē in psonam .pcuratoris siue ab inicio siue pᵒ lit. ɔtesta. interueniat vbi hoc colligitur: Itē ar. boc ꝙ lꝫ quis cessat in solutione pensiōis vltra biennium non ideo a iure suo.

Idēꝫ

C Um uenerabilis

Eps sabieñ. petebat ecclesiā sancti angeli de cātia a monasterio farsanē. cū suis ptinentiis ꝛ possessionibus dicens illaꝫ ad se ptinere. tam in spūalibus ꝙ̄ in temporalibus iure cōmuni eo ꝙ erat sita in dioce. sabiñ. ꝙ in temporalibus ad se spectaret nitebatur ostendere per publicum instrumētum in quo ɔtinebatur expresse. ꝙ. y. sabiñ. eps. b. farsañ. abbati ꝛ duobus aliis abbatibus post illam dcām ecclesiam cū ptinētiis suis locauit p annuam pensionem quatuor solidoꝝ papieñ. ɔtra instrm: vel ex parte monasterii fuit ppositum ꝙ nulla fides ē ei adhibenda ppter suplinearem scripturam ꝛ rasuram in loco suspecto in notatiōe inditionis hiis ꝛ aliis intellectis quia ɔstiterit non papa ecclesiam pdictan sitam esse in dioce. sabiñ. adiudicauit epo ius epale in omnibᵒ spūalibᵒ in eadē eccā exceptis qbusdā capitulis que p autentica scripta ei subtracta esse noscantur. Sed qꝛ instrm pdictū isufficiens fuit ad pbandū ꝙ ecclesia ipa ei sub essꝫ quo ad tpalia vtpote de iure ppter predicta suspectū absoluit monasteriū ab impetitōe epi quo ad tempalia. ¶ No. ꝙ sepe audisti eo ipo quod eccā sita ē in dioce. epi. de iur cōi sub est ei: quo ad spūalia. Itē instrm suspectū ē: ppter linearem septurā. Item si rasura ē in inditione. Idem ē in annis dñi ꝛ in locis suspectis.

Idem.

C Um dilectus

Eps aurieñ. p circūuentōem fecit sibi prestari obedientiam ab abbate cuiusdam monasterii quod situm erat in sua dioce. pter fratꝝ suoꝝ assensum: cū monasteriū ipm diceretur libeꝝ ꝛ exemptum sic orta fuit qō inter epm ꝛ monasterium super subiectione monasterii. abb as timens se p epꝫ aggrauari sedem apostolicā appellauit. Eps non obstante appellatione: tulit sniam suspē sionis ꝛ excōicationis in abbatem ꝛ monasteriū interdixit ppter ꝙ nuncius monasterij ꝛ nuncius epi ad sedem apostolicam accesserūt: corā papa pposuit nūcius monasterii pdictas snias nō tenere cum monasteriū exemptum esset: vel saltem tutum erat legittima prescriptiōe: sed quia nuncius mōasterii mandatum .pcuratorium nō habebat causa non potuit in pñtia pape terminari: vnde amittit papa cām sub hac forma. qtenus si ɔstiterit iudicibus abbatem ad sedē ap. anteꝙ̄ episcopus tulissꝫ snias predictas in abbatem ꝛ monasteriuꝫ legittime appellasse: vel si constiterit monasterium exemptum esse a iurisditione episcopi. iudicent predictas sententias non tenere: non obstāte quod abbas ab episcopo circumuentus

preter factū assensum ei obedientiā; pmisit cū fraus ⁊ dolus ei patrocinari nō debeat: sed si abbas defecerit in pbatione exemptō nis: nec legitima pscriptione poterit se tueri adiudicent monasterium aurien. ecclesie sub iacere ꝗuis pbet se appellasse ante snias su pradcās. cū monasteriū sit in ipius dioc. cō stitutū. Jtē ⁊ si abbas defecerit in pbatiōe appellatōis si constiterit de exemptione vel legittima prescriptione tam abbatem ꝙ mo nasterium absoluant ab epi impetiōe. ¶ No ta ꝙ sine mandato: nō admittit̄ quis ad agē dū. Jtem excōicatio vel interdictū post ap. ltiam pmulgata nulla est. Jtem delictum si ue factum plati nō preiudicat ecclesie. Jtem fraus ⁊ dolus nulli pdesse d;. Jtē potest q̄s se tueri priuilegio vel prescriptiōe sub alter natōe: sed simul cōiunctiue non potest: q: cō traria sunt priuilegiū ⁊ prescriptio. Jdē.

Ne nimia Probat hoc cōciliū ne aliqs de cetero nouam religionē inueniāt sed si vult ad religionem transire vnā de ap probatis assumat. Jtē q̄ voluerit noua; do mū fundare: regulā ⁊ institōem accipiat de approbatis. Jn fine phibet ne in plur bus monasterijs monachus quis existat: nec vnꝰ abbas psit pluribus monasterijs.

Urbanus .iij.

De capellis monachoꝝ ⁊ alioꝝ religio/ soꝝ. Rub.

In ecclesijs Statuit vrbanus pa. ꝙ mo nasteria que populu; habēt habeant capellanū suum in stitutū ab epo de cōsilio monachoꝝ: qui po pulum regat ⁊ visitet cum necesse fuerit cuiꝰ ordinatio ⁊ depositio ad epm pertinet. ¶ Nota ꝙ monachi curam populi haber non debent. Jnno. iii.

Dilectus filius Sindicus ecclesie sācte cecilie: no mine ipius recte petebat ab yconomo sanc ti laurencii de piscinula: subiectōem in scru tiniis baptismate capitalis ⁊ similibus pos sessorium ⁊ petitorium intentando dicens. ꝙ cum ecclesia sancti laurencii sit in parro chia sancte cecilie sita: de iure cōi debet ei i pdictis omnibus subiacere cum priuilegiu; exceptionis non habeat. nec prescriptionem poterat allegare: cū eccā sancte cecilie pscri psiss; pdicta sicut per testes dicebat esse pro batum. Preterea cū inter pdcās eccās corā C. papa sup pdictis questio verteret. M. psbyter eccē sancti laurencii fuit sponte con fessus ꝙ ecclesia sancte cecilie debebat scru tinium ⁊ baptisma: ⁊ cum ecclesia sancte ce cilie vellet pducere testes ad pbandum ꝙ il le psbyter diuersis temporibus vocatus fu erit ad capitulū ⁊ ꝙ od ipm venerat dictus psbyter confessus fuit se vocatum ad capi/ tulū venisse. vnde. C. restituit ecclesiam san cte cecilie quo ad capitulū quo ꝯquesta fue rat spoliatum saluo iure pprietatis per hoc sindicus sancte cecilie pbare volebat pprie tatem quo ad capitulum hoc yconomus sci laurēcii ex aduerso respondit ꝙ eccā ipa nul lo medio ptinet ad romanam eccām. Pre terea ipa fuit monasterium monialium ⁊ ge neraliter fuatur in vrbe: ut nullo monasteri um titulo sit subiectum. Quęritur incōgruū videbatur ut seculares regularibꝰ suppona tur. ⁊ do. pa. in ipa eccā institutionem libe ram exercebat. do. pa. hūs ⁊ aliis intellectis ꝯdemnauit yconomu; sancti laurencii sindi co ecclesie sancte cecilie in scrutinio ⁊ baptis mo: ita tamen ꝙ per hoc nullu; preiudiciu; generetur ecclesie romane si ius suum duxe rit psequendum institutione vero ⁊ destitu tione ⁊ capitulo iconomum sancti laurencii ab impetitiōe sindici sancte cecilie prius ab soluat: sibi sup hoc ppetuum silenciū impo nēdo. ¶ Nota ꝙ in eodē libello pōt q̄s iten tare possessoriū ⁊ petitoriū sup diuersꝭ arti culis ⁊ ēt sup eisdē. Jtem ꝯfessio sindici vl pcuratoris piudicat eccē: Jtem prestatio fa cienda ē ne factū suū ppriū eccē noceat. Jtē in psonam sindici formāda ē snia ⁊ ꝯdemna nationis ⁊ absolutōis. Jnno.

Ex parte Abbas et conuent vineñ. veneteñ. dioc. lr̃as aplicas ad quosdã iudices ipetrauerũt ne epi dioc. eos ɔpellerẽ plures mõachos ponere in qbusdã prioratib⁹ suis vbi singuli monachi eẽ ɔsueuerũt cum pluribus facultates nõ sufficerẽt eorum dẽ iqsita prius veritate de facultatib⁹ prioratuũ occasiõe istaꝝ lr̃aꝝ dicebant sibi esse ɔcessum: ut i singulis ipoꝝ prioratib⁹ suis: singuli mõachi ɔmorent̃ dũmmõ plurib⁹ facultatibus nõ suppetũt eorundẽ. Ep̃s venet. significauit hoc do. pa. et ipe rescribit ei dicens cũ istud obuiet ɔci. lat. de quo nulla fit mẽtio in lr̃is p̃dictis. R̃n̄z q̃ non credit h⁹ lr̃as a se. ap. emanasse q̃ si forsitã p occupatione emanauerit: nõ vult pp hoc derogare ɔcilio añ dicto. ¶ Nota q̃ monachi in ecclesijs soli esse nõ debẽt: sed cum alijs monachis esse. Idem.

Audientiaz. Significatum fuit do. pa. q̃ quidã subiecti archiepo burdegaleñ solitarij bitabãt in qbusdã prioratib⁹ ɔtra statutũ la. ɔci. vñ mãdat papa eidẽ archiepo. qua abbates et priores ipsoꝝ: ut vel ipos reuocent ad claustrũ facientes p clericos seculares in eisdẽ ecclesijs deseruiri vel associent sibi alios monachos cum quibus vitam regularem obseruent p cẽ. ec. et monitiõe p̃missa ɔpellat. ¶ No. q̃ monachi in ecclesijs soli sine ɔsimili socio habitare nõ debẽt ɔtra lat. ɔciliũ.

De iur̃ patronatus. Rub.

Perlatum Aliqñ cõtingit q̃ vn⁹ p̃ron⁹ eccẽ e lin qt plures heredes qlib3 herdũ vult p suo arbitrio eccã3 ordinare cũ vacat statuit ɔciliũ q̃ inter heredes p̃roni ecclesia diuidi ñ debeat si discordia fuerit inter eos pp quã sacerdos ibi ordinari nõ possit. ep̃s p̃cipiat ut nullo mõ missaꝝ solemnia celebrent̃ ibidẽ donec ad concordiã redeãt: et canonice p̃uideãt ecclesie.

Quecunq3 Si patroni i ecclesie discordes fuerint: vt eã nolint de vno p̃sbytero ordinare si ep̃s aliter ecciẽ ɔsulere nõ poterit tollat ide reliquias et claudat hostia ecclesie nec diuinũ celebretur ibi officium: donec canonici vnum eligerint p̃sbr̃m. Ista duo capitu la reducenda sũt ad ca. sequens.

Quoniaz in quibusdã. In qbusdã locis p̃roni eccãꝝ vel eoꝝ h̃des abutũt potestate sibi ab ecc̃lesia ɔcessa quia cũ ecca vnius debeat esse rectoris: ipi in discordia plurimos rep̃ñtãt. vñ statuit lat. ɔci. ut si forte vota p̃ronoꝝ in plures p̃tes se diuiserint: ille p̃ficiat̃ eccẽ qui plurimoꝝ eligitur et approbatur assensu et alias idoneus fuerit. si aute3 sine scãdalo fieri nõ poterit ep̃s ordinet ecclesiã s̃m q̃ melius sibi visum fuerit. In fine dicit de iure patronatus si qõ emerserit iter aliquos et illa infra quatuor mẽses non fuerit diffinita ex tunc superior ordinet ecclesiam. ¶ No. q̃ electio maioris p̃tis tenet dum sit electus idoneus. Item p̃pter scandalum repellitur qs. Item super qõ iuris patronatus infra q̃tuor menses non finiatur ep̃s postea ordinare potest ecclesiam.

Preterea Quidam laici patroni in tãtam audaciam p̃rumpunt vt sine auctoritate episcoporum cl̃icos instituant in ecclesijs et destituunt possessiones et alia bona eccãꝝ p sua volũtate distribuũt. p̃pter quod lat. ɔci. decernit illos anathemate feriendos. clerici vero q de mãib⁹ recipiũt laicoru3 sine auctoritate epi sui ɔmunione p̃iuentur: et si eas nõ dimiserint a ministerio eccẽ et ordine deponant̃. ¶ Nota q̃ laici et patroni de rebus ecclesiarum sp̃ũalibus et tẽporalibus auctoritate sua nihil disponere debent etiam sine auctoritate episcopi. clerici non debent institui in ecclesijs.

Alexander.

Quod autem Patron' ecclesie ad vacantem ecclesiam p̄sentauit prelato suo ad quem pertinet institutio clericum idoneum clericus ille non fuit a p̄lato admissus. postea patronus voluntate mutata: alium idoneum presentauit: qui fuit ab ep̄o institutus: ⁊ in possessionem inductus: q̄ritur quis istorum alteri p̄ferre debeat Rn̄z q in casu isto melior est conditio possidentis: quia antequam presentatio per ep̄m approbetur ratum non est quod a patrono fuit inchoatum.

¶ De cetero. Aliquis laicus patronus concessit ecclesiam: ⁊ instrumentum fecit sub hac forma. ego talis concedo ⁊ do ecclesiam talibus clericis siue collegiis ⁊ presenti carta ɔfirmo q̄rit an talis cōcessio teneat. Rn̄z papa si consensus episcopi nō accedat nihil agitur: quia p non dato habetur: quod datur ab illo qui donare non potest. Nota q licitum est laico patrono nominare ante institutionem presentati. Item melior est conditio possidentis. Item laicus ecclesiam dare non potest sine consensu episcopi qui eam non habet. Item nemo potest dare quod nō habet.

Quia clerici Qui dā clerici comparant ius patrōatus ecclesiarum: vel alio modo quo possunt acquirunt ut postmodum cum vacauerint eorum filii: vel nepotes presententur ad eas. precipit papa episcopo ut hoc districte p̄hibeat: ⁊ eosdem clericos aduocationibus taliter acquisitis ap. re. spoliet. Item nota q ius pronatus emi non potest. Idem.

Ex litteris. Inter abbatissam ⁊ moniales mōasterii deuantoñ. q̄dam villam suam in qua sita erat ecclesia delatio p̄tinēs ad monasterium ip̄m locauerunt ad firmam. g. militi. miles ille ad ecclesiam ipsam postmodum vacantem presentauit episcopo. vv. clericum quē episcopus instituit postmodū abbatissa predicta monasterii episcopo alium presentauit. Sed episcopus admittere noluit presentatum ab ip̄a. vnde abbatissa apud catuarien. archiepiscopū de ep̄o deposuit q̄stionem q primum presentatum fecit remoueri. ⁊ secundū sibi presentatum fecit istitui. vnde orta fuit contētio inter eos. Salibrie. episcopo qui primum instituerat significauit hoc domino pa. vnde mandat iudicibus. q̄tenus si cōstiterit q predicto militi predicta nulla fuerit concessa: non excepto iure patronatus: vel etiam si constiterit q anteq̄ de iure patronatus inter abbatissam ⁊ militem: controuersia esset orta. prefatus. vv. institutus fuisset per episcopum ad presentatiōem militis ecclesie eidem adiudicent: dummodo idoneus sit ita q si abbatissa obtieat aduersus militem. predictus. vv. illi de episcopalibus debeat respondere ⁊ sic vtroq̄ cau obtiebit. ¶ Nota q ius patronatus transit cum vniuersitate nisi specialiter excipiatur. Item lite mota super iure presentandi vel eligēdi p̄sentatio postea fieri non debz vel electio ⁊ si fierz non debet confirmari vel infirmari. pendente q̄ōne numerus patronatus.

Idem.

Illud Patronus ecclesiam non vacantem cōcedit alicui religiose domui inconsulto episcopo postmodum vacat ecclesia. patronus presentauit clericum episcopo ad ecclesiam illam vacantem: ⁊ ep̄s illam instituit. Queritur vtrum prima concessio impediat secundam. Respondet papa q secunda concessio tenet ⁊ valet non obstante prima que de iure nullius est momenti: tum quia de re noua facta est: tum quia laici sine auctoritate episcopi nulli possunt ecclesiis dare q̄uis ius patronatus possunt loco religioso conferre. Si autem ecclesia vacante ius patronatus loco religioso contulerit ⁊ aliquis sine presentatione factum eiusdem loci fuerit institutus eius institutio est de iuris rigore irritāda. N. q ɔcessio que nulla est non impedit id quod de iure actum est. Item ecclia non vacans concedi non potest

Querimoniam
Dicitur in capitulo isto ꝙ pp mutatōem patronoꝝ: ordinatio ecaꝝ mutari ñ dꝫ ab epis patronis vel ab aliis ꝙ essꝫ absdū cum in patronoꝝ ptāte eccā nō ↄsistat.

Quam laici. Aliqs laic⁹ patron⁹ ↄcedit eccām vacante epō aut nō ↄsentiente postea quia ductus clericū aliū presentauit epō: ⁊ eps ipsum instituit. Queritur que cōcessio valeat: dr̄ ꝙ institutio illius valere debet: q auctoritate episcopi ē institutus nō obstante prima ↄcessione que nulla est: quia non licet laicis clericos in ecclesiis ordinare. ¶ No. ꝙ ad id quod nullum est nō impedit ꝙ ď iure valere potest.

Quarapastora li.
Quidā religiosi ⁊ alii etiā clerici r̄cipiebant ecclesias de manibus laicoꝝ sine auctoritate episcopoꝝ ꝙ erat ↄtrariū iuri. vnde mandat papa predictis religios ꝙ nullas eoꝝ eccās recipiat ex donatione laicoꝝ sine auctoritaie ⁊ ↄsensu diocesani episcopi vel retinere presumat talr̄ acquisitas nisi legittima fuerint prescriptione muniti: vel postea ↄsensum habuerint dioc. episcopi. qꝛ ēt laici non possunt in alios transferre ꝙ nō habēt huius ↄcessiones irrite sunt. ¶ Nota ꝙ laici eccās alicui ↄferre non possunt. Item nemo potest in alium trāsferre: quod nō habet. Idē.

Si Juero Inter aliquos vertitur ↄtrouersia de iure patronatus: sup aliqua eccā p qua controuersia de iure patronatus differt vltra tp̄s a iure ↄstitutū ordinatio ipsi⁹ dicit pa. ap. re. ordinet eccām de psona idonea: ita ꝙ institutus repsentet ab eo q ius obtinuerit pr̄onatus. Idem.

Quam secu lū. Hospitalariis aliquādo acqrūt ius pr̄onat⁹ in eccl̄iis rōne feudoꝝ ēptoꝝ aut alio mō phibet eis pa. ne ius ep̄ale hac occasiōe diminuāt: dyoce. epō. Idem.

Ex insinuatiōe
O clericus ↄquestus fuit do. pa. ꝙ cū frater eius cesserit ius pr̄onatus ꝙ cōiter hēbāt in qbusdā ecclesiis: qdam clerici sine ipius assensu ⁊ presentatōe illas eccās occuparet detinent occupatas. Mādat pa. q̃. si ē ita. detētores eaꝝ ↄpellāt: ut illas pdcō clico restituāt p eū liber̄ ordinādas. No. ꝙ vn⁹ pr̄onus ius pr̄onat⁹ pōt suo ↄpr̄ono cōceder̄ ius pr̄onatus siue ius pn̄ta tōis. Idē.

Consu luit. Dr̄ hic ꝙ secularīū dei hereditario iuris possideri nō pōt: ⁊ iō sustineri nō dꝫ ꝙ clici auctoritate ppria detineāt eccās ↄceder̄ filiis aut aliquib⁹ aliis cū sola pn̄tatio ⁊ non ↄcessio ptineat ad pr̄onū. Idem.

De iure Hic dr̄ ꝙ ius pr̄onat⁹ cū sit spūali ānexū vēdi uel emi nō pōt: ⁊ iō q illō ↄpuerit tal ↄtract⁹ irrit⁹ ē decernēd⁹. ¶ No. spūale vel spūali ānexū vendi vl emi nō posse. Idem.

Nullus Statuit hic ꝙ nullꝰ laicus decimas vl eccām: aut qcqd eccāstica iuris sine ↄsensu epi sui monasteriis vel canonicis ↄferre p̄sumat. si vero eps ↄsentire noluerit requisitus ro. pōtifici nūciet. vt de ipius licētia quod offerendū ē offerat. No. ꝙ laicus nullū spūale vel spūali āuexū: ↄcedere pōt. sine licentia epi. Idem.

Significasti Aliqs eps postquā adeptus ē epatū acqsiuit ius patronatus in aliquib⁹ ecclesiis a pr̄onis ipsaꝝ p ecclesia sua dr̄ hic ꝙ si psonas idoneas ad illas ecclesias vacantes presentauerit quod m.. tende sunt. Idem.

Consultationi bus. Aliqnis credebatur pr̄o

nus alicuius eccẽ pſentauit aliquem ordinario ad illam eccãm vacantem ⁊ ille fuit per ipm institutus: postea alius contra aliuꝫ cui cit ius patronatus: in iudicio queritur vtrũ ille institutus ꝓpter hoc debeat remoueri. Rñꝫ papa ſi tempore preſentationis ſue: ille qui preſentauerit cum ius patronatus ecclesie poſſidebat ⁊ credebatur patronus nõ dꝫ ꝓpter hoc ab ipa eccã remoueri: cuꝫ per hoc patrono nullũ preiudicium in posterum generetur. ſi vero non poſſidebat ius patronatus: ſed tantũ credebatur eſſe patronꝰ cuꝫ nõ eſſet ab ipa poteſt eccã remoueri. ¶ Nota ꝙ ex ſola poſſeſſione cũ bona fide ius acqritur. Jtẽ ꝙ dominus nõ eſt aliꝗ dominium non ↄcedit. Jtem ex ſola opinione non acqritur ius. Jdem.

Suggestum Qui dã ꝓnus quarundam eccãꝝ de aſſenſu eboracẽ. archiepi: eccleſias illas ↄceſſit eccleſie beati petri eboracẽ. vt illas haberent in prebendam canonici de nouo conceſſioẽꝫ illã annullare intendũt ex eo ꝙ dant conceſſionem illaꝝ eccleſiaꝝ prius ſibi factam. qritur que ↄceſſio valere debet. Reſpondꝫ papa ꝙ lꝫ in donationibꝰ eccãꝝ requirendus ſit ⁊ expectandus patronoꝝ aſſenſus: tamẽ niſi auctoritas pontificalis interuenerit ↄcedi non poſſunt: ⁊ ideo prima conceſſio ſi cũ aſſenſu patroni ⁊ auctoritate diocesani fcã ẽ aut etiam poſtea eius aſſenſus fuerit ſubſecutus: poſteriori ↄceſſioni prefertur: alioqn illa debet valere: que de auctoritate diocesani fcã ẽ: qͣuis posterius fcã dicatur. No. ꝙ patronus ſine auctoritate epi ius quod habet in eccleſia conferre non poteſt. Jtem conceſſio que non tenet non impedit ſecũdaꝫ. Jdem.

Delatum ẽ. Quidã clerici occaſione ↄceſſiõis ſibi fcẽ ꝑ laicos nõ reqſita epi auctoritate in ipis eccleſiis beneficia ſibi vendicãt pſumũt. quia huius pſone non intrant ꝑ hoſtiũ: ſed aliũde aſcendũt: ac ꝑ hoc ſe reddũt indignos. mandat pa. ꝑlatis ipoꝝ. quatenus ſi moniti ꝑdicta nõ reſignauerint abꝰ officio ⁊ beneficio remoueantur: niſi fuerint ↄceſſione muniti.

Ad hoc Quidaꝫ laici ſpoliant eccleſias poſſeſſionibꝰ ſuis: ut ſic viros eccãſticos faciant litigare coram iudice ſeculari vnde mandat papa prelatis ꝑdictis. qua. id publice ſub in terminatiõe anathematis debeant inhiberẽ ⁊ ſi ↄtra hoc fecerint excõicentur. ¶ No. ꝙ laici eccãs ↄcedẽda non poſſũt. Jtẽ ꝗ nõ intrat ꝑ hoſtiũ pſumit ↄtra ipm. Jtẽ ꝓhitus ſub interminatõe excõmunicationis ſi ↄtrafaciat nõ ẽ excõicatus ſed excõmunicãdus. Jdem.

Eam te. Si de iurꝫ pronatꝰ alicꝰ eccẽ ↄtrouerſia fuerit inter aliquos. ⁊ infra ſex mẽſes nõ fuerit termiata poſtꝗ̃ vacauerit: ⁊ tũc licitũ ſit ſupiori eam de pſona idonea ordiarẽ. Lucius. iij.

Preterea. Pñoni eccãꝝ ius patronatꝰ titulo donatiõis vel ẽptionis ⁊ aliis ↄtractibus ꝑ arbitrio ſuo in alios trãſferre pſumũt ⁊ alias exactões ab eis exigũt tanꝗ̃ a ꝓpriis ruſticis vnde ſtatuit ↄciliũ ꝙ ab hiis grauamibꝰ ceſſar debeãt: ⁊ nihil aliud exigat ꝑter ãtiquoſ rdditꝰ ab ipis iſtitutis ⁊ ſi aliud egerit excõmunicẽtur ⁊ ↄtractus huiꝰ ſi quos fecerit ſtatuit ↄciliũ nõ tenerẽ. No. ꝙ pñoni eccãꝝ id ab eccã debet hrẽ: ꝙ a canonibꝰ ꝑpẽ ↄceſſum. Jtẽ excõicari dꝫ ↄtrafaciẽs ius pronatꝰ vẽdi vel dari nõ põt. Jdem.

Cum aũt. Pñonus ad vacãtẽ eccãꝫ clicũ idoneuꝫ pñtauit epo ⁊ eo nõ reprobato pꝰ modũ aliũ pñtauit idoneũ. qrit qs pferre debeat. Rñꝫ pa. iudicio epi ẽ reliquẽdũ ⁊ hoc veꝝ ẽ ſi laicꝰ fuerit pñtator ſꝫ ſi collegiũ vel eccãſtica pſona pñtare habuerit ꝗ prior eſt tpe potior ẽ in iure. No. ꝙ laicꝰ variare põt in pñtando anteꝗ̃ preſentatꝰ ſit admiſſus collegiũ vel eccãſtica pſona nõ põt variare. Jtẽ ꝗ prior ẽ tpe potior ẽ in iure. Cle. iij.

Nobis Quesitum fuit a papa. vtrum aliquis effi ciatur patronus ex sola ↄstructiõe Item queritur vtrum patronus sit ad electõez plebani cum clericis admittendus vel repel lendus q̃uis allegauerit se ex longa cõsuetu dine interesse debere taliter. Rñdꝫ papa ꝙ si aliquis de assensu epi eccãm ↄstruxerit de hoc ius patronatus acqrit. Ad secundã qõ nem. Rñꝫ ꝙ in eccã ↄuentuali cõsensus pro ni ad electionem faciendam non est requirẽ dus: sed elcõi iam facte eius debet requiri cõ sensus nisi aliter de sua iurisdictione obtine at sed in capella vbi vnus presbyter eligitur pronus ipsum epo presentare potest ⁊ debet de iure. Item patronus honor ꝓcessianis ꝑ uatur ⁊ si ad inopiam vergat ab ecclesia illi reseruata fm facultates ipsius succurrit sicut est in canonibus ↄstitutũ. ¶ Nota ꝙ sola cõ structione acquiritur ius patronatus. Item in collegiata eccã ius elcõ e non cadit in lai cum patronum secus in capella vbi vnus tã tum eligitur. Item patrono si ad inopiam v gat ecclesia illi succurrit. Inno. iii.

Per nostras Cle ricꝰ hꝫ ius patronatus in aliqua eccã. qri tur vtrum possit ad eaꝫ vacantem pñtatũ se ipm ⁊ respõdetur ꝙ non. q̃tumcunqꝫ sit ido neus: quia nullus seipsum eligere debet.

Idem.

Cum dilectus Eps hostieñ. apostolice sedis lega tus mandauit archid. camoteñ: ut eccãm q̃ primo vacaret in archidiaconatu suo dona tioni sue seruaret. ꝓhibendo eidem. de qua vv. clerico suo ꝓuidere volebat: tandem va cauit ecclesia de berouilla archidiaco. ↄtra mandatum legati. S. subdia. presentauit ad ipam dioce. epo: qui non fuit admissus lega tus hoc audiens cassauit: quia archidia. fe cerat: ⁊ eccãm illam. vv. ꝑfato ↄcessit sic va cantem post hoc vacauit quedam prebẽda in ecclesia sancti martini camoteñ. que assig nari debebat. de iure. h. clerico dioce. epus ↄsiderans ꝙ prebenda sancti martini magis cõgruebat vv. prelato q̃ ecclesia de berouil la. h. clerico prebendam sancti martini assig nauit. vv. clerico legati ⁊ eccãm de berouil la post resignationem archid. predicto. h. cle rico concessit. vnde orta fuit cõtrouersia iter h. clericum ⁊. g. clericum ⁊ subdiaconuꝫ. cui subdiaconus ecclesie de berouilla contuleãt vnde dictus. h. ⁊ prefatus. g. subdiaconus ad curiam accesserunt diu super ipa ecclesia litigando. dominus papa auditis hinc inde ꝓpositis considerans ꝙ ⁊ si archidiaconus carnoteñ. ꝓdictus prefatum. g. subdiaconuꝫ tanq̃ laicus presentauit ⁊ ipe non fuit per di ocesanum admissus. Sed dictus. h. ab ar chidiacono pñtatus ⁊ ab epo institutus fm decretalem alex. non primus sed secundus debet ecclesiam obtinere. si vero archidiaco nus prefatum. g. subdiaconum tanquam cle ricus presentauit: in eo ꝙ tanquam clericus faciebat suberat iurisditioni legati. vnde ↄ tra prohibitionem legati qui donationi sue collationem ipsius ecclesie decreuerat reser uandam. ad eam non potuit alium postea ꝑ sentare: vnde papa presentationem ipsius. g minus canonice factam decreuit: ⁊ ea nõ ob stante ꝓnunciauit concessionem ipsius eccie h. clerico factaꝫ canonicã extitisse. adiudicã do eidem ecclesiam ipam cum fructibus me dio tempore ꝑceptiã aduersario ꝑpetuꝫ si lentium imponendo. ¶ Nota ꝙ legatus po test sibi reseruari collationem vacaturi bene ficij. Item laicus patronus siue clericus pa tronus rõne patrimonij: q̃tum ad presentõeꝫ non subest legato. vnde eo inuito ecclesiam concedere non potest quod est valde notan dum. Item clericus patronus rõne patrimo nij variare potest: quia in hoc nõ reputatur clericus sed laicus. Item presentatus quousqꝫ nõ fuerit institutꝰ non debꝫ habere plenũ ius. ¶ Item qui canonice non habet eccãꝫ fructus quos medio tempore percepit resti tuere debet.

Idem.

Pastoralis Aliquis est presenta tus epo a pñno laico ad aliquaꝫ

ecclesiã vacãtem: Sed eps ipsũ non admisit qritur vtrũ ex tali presentatõe illi ius sit que sitũ in illa eccã: ⁊ si ille appellauerit ne alius instituat: ⁊ post appellatõem patronus aliũ presentauerit: ⁊ eps secũdũ presentatum insti tuerit: qritur vtrũ ille ab eccã remoueri pos sit. Inno. uero volẽs inherere vestigiis alex. qui distinguẽs iter presentatos a laico ⁊ cle rico patronis possidẽtis cõditionẽ cẽsuit me liorẽ. respõdet pa. ꝙ institutio secũdo loco p̄ sentati a laico patrono robur obtinet firmi tatis. S; qr eps idoneũ clericũ sibi p̄ntatũ maliciose: statuit ut ad puidẽdũ eidẽ in cõpe tenti beneficio cõpellat̃ quatenus puniatur i quo peccauit. Nota ꝙ laicus p̄ron⁹ põt va riare ante institutiõem. Itẽ inter p̄ntatos a laico melior ẽ cõditio possidẽtis. Itẽ aliquis punitur in quo peccauit ⁊ merito qr iniuriã fecit priori presentato.

Postulasti Primo formaẽ tal' qõ vtrum sacerdos prochialis eccẽ possit aliquẽ presentare ad ordinẽ ad titulũ ecclesie sue irrequisito patrono: ⁊ si possit in titulari irrequisito patrono quo minus pos sit p̄ntare quẽ voluerit cũ eccã vacauerit il lo intitulato excluso. Ad primã qõem nõ vr̃ papa respondere: s; ad secũdã respõdet ꝙ p talẽ intitulatiõem nullũ preiudiciũ generat̃ patronis in posterũ qui possint ad illas eccle sias cũ vacauerit quos voluerit p̄ntare nisi illi de assensu patronoꝝ intitulati fuissent. Nota ꝙ p factũ prelati non preiudicat̃ pro no in p̄ntatione futura nisi p̄ronus cõsentiat facto rectoris

Transmisse Capitulũ eboraceñ. ec clesie ecclesiã quadã in qua ius ob tinet patronatus cessit. r. clerico ecclesiam de gamesforde vacãtẽ postmodũ. l. clericũ p̄sen tauerũt archiepo ad eãdẽ eccãm post appel lationẽ a dicto. r. ad se. apo. interpositã. qsi uit archieps vtꝝ clericũ illũ sibi presentatũ deberet instituere nõ obstãte appellatiõe pre dicti. R. n̄t pa. ꝙ illũ presentatũ instituere poterit in eccã illa ad quã extitit presentat⁹ tanꝗ̃ potiorem dũmodo aliquod aliud can nicũ nõ obsistat cũ ex vi iuris patronatus so la presentatio ptineat ad p̄ronũ: ⁊ nõ concel sio ecclesie. Nota ꝙ aliud ẽ cõcedere eccãm ⁊ aliud presentare ille dicit̃ cedere eccãm ad quẽ ordinatio ipsius eccẽ ⁊ collatio ptiet hoc nõ põt facere patronus.

De censibus exactiõibus ⁊ pcuratiõib⁹. Rubrica.

Sancitum est Statutũ fuit in cci. grama ticeñ. vt vnicuiq; eccẽ mãsus integer tribuat̃ absq; vllo ser uitio ⁊ presbyteri in eis cõstituti nullũ serui ciũ faciãt neq; de decimis nec de oblationi bus fideliũ nec de domib⁹ nec de areis vel ortis iuxta ecclesiã positis nec de mãso p̄dic to preter ecclesiasticũ. si aũt amplius habue rint seniorib⁹ suis debitũ seruiciũ ipendãt. Capitulũ sequens satis patet.

Scientes Quidã ab bas cquest⁹ ẽ do. pa. ꝙ eps masse. nouas cõsuetu dies siue pẽsiões mõasterio suo volebat ipo nere: vnde mãdat cuidã cãtori qua. sup hoc veritatẽ inquirat: ⁊ si ab iitio hec iposita nõ fuerit decetero nouiter iponi nõ pmittat. Nota ꝙ nouus cẽsus siue cõsuetudies ecclesi is iponi nõ debẽt.

Licet multũ Qui dã cec⁹ cõquestus ẽ do. pa. ꝙ ipse cõpellebat̃ ad sol uẽdas collectas pariter cũ aliis nõ hito respe ctu ad cecitatẽ suã. mãdat papa epo loci ꝙ hoc fieri nõ pmittat q; iiqũ ẽ cũ q taliter af flictus ẽ in collecta affligere cũ debeat poti⁹ ex collecta si esset necessitas subueniri. No. ꝙ hmõi miserabiles p̄sone ab eccã debẽt de fendi. Itẽ nõ ẽ addẽda afflictis afflictio.

Peruenit Abbas fra xinoreñ. dep datus fuit eccãm carpẽsem occasiõe cuiusdã cẽs⁹ quẽ petebat abbas ab eccã car peñ. s; archipbr̃ carpeñ. dicebat ꝙ ipẽ igno rabat cãm quare cẽsũ nullũ soluere deberet.

q̃siuit a pa. qd iuris eēt. rñt pa. comitisse ma telde q census cᵒ cā ignorat nec diuinis nec hūanis legibᵒ inuenit q solui dēat: et sic ab bas cām bᵒ census oñdere tenet. Nota q pe tīt aliqd sibi deberi vel fieri cām sue petitio nis assignare tenetur.

C Um apostolus Qz prela ti tā cardiales q̃ archi epi et alij iferiores cū eccās visitabāt graua bāt eas i pcuratiōibus exigēdis: vt qñ3 oz namēta eccāstica subditi vēdere vel obliga re ɔpellāt et breuis hora hoc a longi tpis vi ctū ɔsumat: statuit cōciliū later. q plati pdi cti fm facultates eccāz recipiāt pcuratiōes statuēdo certū numez cuilib3 pdictoz tā p sonaz q̃ equoz qbus ɔtēti exiſtāt recipiētes cū grāz actiōe q illis fuerit iſtitutū ab illici tis abſtinēdo: querētes nō q̃ sua sūt s3 q̃ iesu xpi q̃rere videātuz phibet insup ne subditos indebitis exactōibᵒ aggrauare psumāt: tñ si qñ3 necessitas supuēit vt si māifesta et rōna bilis cā extiterit: moderatū auxilium ab eis poterūt postulare: cū dicat apostolus nō de bēt filij thesaurizare parētibus s3 eɔuerso. Jn fi. dicit q dictū ē de pdicto numero pso naz et euectōis fm tollerātiā dictū ē i illis lo cis in qbus āpliores sūt redditᵒ i paupibus locis illā teneāt mēsurā vt miores nō dēant aggrauarᵢ: et illi q paucioribᵒ eqs vti solebāt nō credāt pdictā idulgētiā sibi eē ɔcessā3.

C Nota pcuratiōes ɔcedēdas b3 facultates eccarū.

P robi bemus. Precipit ɔci. later. q archiepi epi abbates et alij prelati nouū cēsū iponat eccl'ijs: nec ueteres augeāt nec ptē pvētuū eccāz suis vsibᵒ appropriar presumāt s3 libertatē iserioribᵒ ɔseruēt: qua3 sibi volūt a suis supiorib ɔseruari: q ɔtra fe cerit irritū hēatur qđ fecerit. No. q noui cē sus nō debēt iponi nec veteres augeri. Jte3 q tibi vis fieri alteri facere debes: et q tibi non vis fieri alteri ne facias.

P reterea Quidā3 recto res eccārū p collu siōnē quandā facta3 cū religiosis: q habēt i illis ecclesijs ius patronatus soluū eisdē ecclesiis annuā pēsiōez: et illi ea3 recipi unt epo ignorante. q̃rit an successores pēsio nē ista3 soluere teneant. Respōdet q mōaci non sunt audiēdi in receptiōe pēsionis si auc toritas epi uel eius officialꝭ auctoritatē pre stare possit nō iteruenit sup hoc. et qz simpli ces sacerdotes vel clerici ñ possūt ecclesias q bus psunt ɔstituere cēsuales: pserti post ipo rū decessu3. No. q platus vltra tps suū auc toritate propria non potest ɔstituere ecclia3 censualem uel pēsionariam. Jdē.

E Cclesiis Qñq3 laici tenēt ecclias epi liberant eas de manibᵒ laicoz. q̃rit vtz plᵒ iuris dēant i istis ecclesijs q̃ i aliis. rñt pa. q nulla3 exacti onē iponere eis possūt nec debent pter cathe draticu3 et oia alia iura q̃ aliis ecclesiis ipo nūtur. Nota q ius q hñt epi in antiqs eccle siis idē et nō plus debebūt hre i nouis siue i illis q̃ liberant de manibus laicorum. Jte3 non dñt diuerso iure censeri. Jdē.

I Nnoua mus Noua pe dagia sint auc toritate regū vel pricipū ɔstitū nō debēt: q ɔtra fecerit cōione careat christiana.

C Um clerici. Quidā cleri ci cū qbusdā religiosis sine auctoritate epi faciūt collusio nē ɔstitēdo eis cēsuales eccās quas tenent: vt post eoz decessū ad pñtatiōnē religiosoz ad easdē eccās filij vel nepotes clericoz ipo rū repñtentur: precipit pa. vt q inuēti fuerit facere talia: ecclesijs ipis appellatōe postpo sita spoliētur. No. q clerici ecclesias quas te nēt nequeāt ɔstituere cēsuales et spoliādi sunt ipsis ecclesijs q hoc faciūt. Jdem.

E A que Quidā archidia coni faciebāt collec tā denarioz bti pe. p archidiacōa tus suos: et sub tali occasiōe eccās et prochi as pluriū aggrauabāt. papa pcipit q hoc ñ faciāt: q si secus presūpserint id quod vidē tur hēre auferet ab eis. C No. q ptextu of ficij sibi comissi nō d3 quis illicitas exactio nes presumere: quod q fecerit officio illo pri uari debet. Lucius. iij.

Significatum Monachi de claustig.elegerūt q̄n dā clericū.t.noīe ad regimen ecc̄e de fultig. ipsū iuramēti viculo ↄstrigētes de soluendo eidē annuati censū triū marcharū quas pre decessor eius soluerat.postmodū eps dioce sis eidē in piculū ordinis iterdixit ne cēsum illū eis solueret nisi prius ↄstaret q̄ auctori tate epali fuisset ipositus:sacerdos predict⁹ hoc significauit pape:vnde mādat cuidam quā.si ↄstiterit prefatū canonem auctoritate epi ⁊ nō de nouo fuisse ipositū:pcipiat epo vt phibitionē suā relaxet.Si vero census de nouo sit ipositus siue auctoritate epi factum sit siue nō cōpellat monachos illos vt clericū illū a iuramēto absoluāt. ¶ Nota q̄ nouus census ēt auctoritate epi iponi nō pōt ⁊ iura mētū de tali soluēda ē relaxandū ad caute lam. Idem.

Sopite Inter archiepꝫ rauēnatē ⁊ mōaste ria de boñ. ↄtrouersia vertebatur sup pcu ratiōibus recipiēdas cā visitationis.abbas sci pculi alioꝝ monasterioꝝ de bononia p curator ⁊ p monasterio suo ppter ↄtrouersi am istā ad apo.se.accessit:⁊ sup cā ista diu tius litigauit.archieps asserebat pcuratiōes ipsas in aliis monasteriis sue puīcie sibi sine ↄtradictiōe prestari.⁊ probauit p testes pro curatiōes exhibitas fuisse predecessorib⁹ su is in monasteriis boñ.papa vidēs intētionē archiepiscopi iure cōi fundatā:⁊ antecessoꝝ ↄsuetudie adiuuari:condēnauit monasteria ad prestandum pcuratōem dicto archiepis copo ⁊ successoribus suis fm facultates eorū ¶ Nota q̄ archieps cū visitat puīciā suā pcurationes de iure cōi recipere pōt.

Clemens tertius.

Grauis Quidā ecclesiasti ci seu religiosi habē tes presentationē in ecclesiis nolūt ad eas vacantes aliquos presentare nisi aut nouū censum eis iponāt:aut veterē pēsioneꝫ augmentent contra conciliū lateraū.⁊ ad so lutiōem ipsius instituēdos.presbyteros iura toria vel fideiussoria cautiōe cōpellāt. puēit hoc ad notiam do.pa.vnde mādat quibus dā quatenus quicquid cōstiterit ↄtra ↄstitu tiōem cōcilij super hmōi a tēpore prolati cō cilij attēptatum in irritū debeant reuocare: sed presbyteros qui super his iuramenta il licita prestiterunt faciāt absolui cōgrua satis factione imposita:⁊ qui contra formā cano nū decetero super his venire presumpserint canonice puniātur. ¶ Nota q̄ cēsus de no uo nō debet imponi nec vetus augeri. Item iuramēta contra formā canonū prestita illi cita sunt. Innocētius.iij.

Quanto fūdatores mō nasterij belle vil le ab ipsa fundatione ipsius mona sterii ↄstituerunt vt fratres illic domino ser uiētes fratribus sancti yrenei vnā procura tionē annis singulis exhiberēt:quāuis ab eis nihil teneāt sed ab initio ppter paucitatem fratrū ⁊ seruientiū sancti yrenei. pcuratio il la fratres monasterii belle uille nō grauabat postmodū in tantū creuit numerus eorūdem q̄ ad procuratōeꝫ vix sufficiūt quatuor mar che que p vna fieri cōsueuit: quare mōachi isti super hoc sibi puideri postulauerunt:pa pa indulget eis ne vltra primā mēsurā i pcu ratiōe sint vlterius predictis fratribus obli gati:sed expensis que consueuerint fieri sint contenti nisi facultates sui monasterii in tan tū excreuerint q̄ sine grauamie possint exhi bere procurationē predictā. ¶ Nota q̄ au gmentatis facultatibus pcuratio si expedit pōt augmētari:⁊ cāonicoꝝ numerus pōt au geri:⁊ sic est ar. q̄ census ex cā pōt augmen tari. Idem.

Cum instantia Primicerius ⁊ clerus mediolanē sis p quosdā nuncios suos ↄquesti sūt domi no pape:quod cū ipsi legatos ⁊ nūcios apo stolice deuote recipiāt ⁊ procurēt.ordinarii maioris ecclesie mediolañ.ipsos pcurār re nuunt:⁊ ad faciēdas expēsas subsidiū dene gant ipartiri:vnde in procurationibus exhi bendis plus debito aggrauātur: quare sibi

super hoc provideri postulabant: papa sic eorum petitioni respondet quod cum omnes ecclesie legatis et nunciis ecclesie romane procurationes impendere teneantur nullam haberi vult ab huiusmodi procurationibus excusatam: nisi forte per specialem privilegium apostolice sedis sit exempta: quod tamen papa non credit etiam si longissimo tempore procurationem non prestiterit cum in talibus locum non habeat prescriptio: quia et papa circa provisionem et sollicitudinem omnium ecclesiarum non cessat: veruntamen in his exigendis eum modum et ordinem vult observare ut nullus prelatus vel ecclesia super hoc rationabiliter conqueratur si vero de communi collecta expensas legatorum et nunciorum apostolice sedis facere voluerint: hoc eis papa non prohibet tamen per hoc nullum vult preiudicium generari nunciis et legatis suis: quo minus possint a quocunque voluerint procurationes debitas postulare: ita tamen quod si aliquis fuerit in hoc gravatus sibi ab aliis restauraret et nunciis apostolice sedis in necessariis exhibendis pareat quicunque fuerit requisitus ita quod in fraudem nihil fiat. nec compellantur procurationes recipere per omnes ministros et qui contumaciter eis restiterit per censuram ec. sunt compellendi. ¶ Nota quod contra procurationem que debetur nunciis apostolice se. non currit prescriptio. Item equaliter sunt omnes in hoc onerandi secundum suas facultates

Idem.

Ex parte. Inter archiepiscopatum compestallanum. Quidam vota beati iacobi continue persolverunt ad communem mensuram terre cum qua emunt et vendunt et persolvunt: quidam alii a longis retro temporibus ab eorum solutione cessarunt et de novo ceperunt solvere vota illa ad quandam mensuram parvissimam et ignotam: et cum eadem solvere nituntur. quesitum fuit a papa utrum illi cogendi sunt solvere vota predicta ad communem mensuram terre secundum quod alii solverunt continue. Respondet pa. quod cum non constet ad quam mensuram antecessores eorum predicta vota persolverint: dicit papa distinguendum utrum habitatores regionis ipsius qui vota illa continue persolverunt ad unam et eandem mensuram persolverunt aut ad varias et diversas. si ad unam mensuram persolverit et illam ad eandem mensuram solvere sunt cogendi. si vero ad diversas solvere consueverunt et illi volunt solvere ad minorem non sunt cogendi ut ad maiorem persolvant: quia cum huiusmodi vota gratuita fuerint ab initio benigne sunt ab huiusmodi viris ecclesiasticis exigenda ne videantur lucris temporalibus inhiare. ¶ Not. quod successor tenetur ad id quod antecessor facere consuevit. Item minor pars tenetur facere quod maior facit. Item in dubiis liberum est sequi quod magis placuerit magnum vel parvum. Item que gratis sunt oblata benigne sunt exigenda. Item clerici temporalibus inhiare non debent.

Idem

Cum olim. Inter episcopum cesaraugustanensem et abbatem sancti ioannis placentinum. fuit olim contentio super iuribus episcopalibus duarum ecclesiarum de luna et de bes que erant in diocesi dicti episcopi. compositio facta fuit de controversia illa inter episcopum et abbatem et post compositionem illam secunda compositio intervenit per quam quedam fiebant deductiones de prima compositione. Item ordinata fuit controversia inter eos super predictis ecclesiis inter episcopum et abbatem: causa delata fuit ad papam in cuius presentia fuerunt ostense predicte compositiones veruntamen abbas secundam compositionem noluit comprobare imo eam studuit multipliciter impugnare. preterea abbas ostendebat iniuriam quandam iniustam predecessoris. huius episcopi concessa monasterio super villa illarum ecclesiarum. papa auditis et intellectis rationibus utriusque partis quia constitit sibi quod ecclesie predicte de luna et de bes. erant constituti in dioc. ipsius episcopi per instrumenta compositionum in quibus continetur expresse ut abbas predictus debeat episcopo respondere tam de quarta deciarum quam de ceteris episcopalibus iuribus condemnavit abbatem ipsum episcopo ad integram solutionem quarte omnium deciarum et ad prestationem procurationum et aliarum iurium episcopalium in predictis ecclesiis nullis factis deductionibus: sed diceret aliquis quare papa condemnavit abbatem ad integram solutionem contra tenorem secunde compositionis. Respondet pa. quamvis deductiones quedam faciende essent ex forma secunde compositionis: quia abbas compositionem illam nullatenus approbavit: sed eandem studuit multipliciter impugnare non debuit ex ea

beneficiũ cõsequi cui renunciasse tacite vide
batur. preterea abbas negare nõ poterat il
lã ecclesiã cõstitutã esse in dioces huius epi:
cũ ipse super illa eccã ostẽdebat i iure instru
mẽta pdecessoris istius epi monasterio ↄces
sa fuisse p que instra eps ius epale petebat
expresse. Nota q eoipso q ecclesia sita est
in diocesi alicui⁹ epi tenet in episcopalibus
respondere. Itẽ sup iurib⁹ epalib⁹ põt fieri
compositio. Itẽ ex eo q qs ipugnat non dꝫ
aliquis beneficiũ cõsequi cũ ex hoc tacite ei
renũciare videatur. Itẽ tacita renũciatio p
iudicat. Itẽ nõ dꝫ quis instra pducere p que
aduersarius pbet intẽtionẽ suam. Idem

OLim causam Inter
episcopum spoletanum ⁊ clericos
plebis rupine qõ vertebat sup sinodatico: cã
sup hoc cõmissa fuit epo tudertio ⁊ collegiis
suis corã quibus pponebat ex pte epi q idẽ
clerici pdecessoribus ipsius epi soluere con
sueuerũt tres papiẽses i festo natiuitatis do
mini ⁊ tres i festo resurrectõis p synodotico
nũc tantũ soluũt tres luceñ. p sigulis denari
is papiẽ. cũ tñ denarius papiẽ. valeat sex lu
ceñ. vnde petebat eos cõpelli ad solutionem
papieñ. ⁊ cũ ipse primo ãno recepisset luceñ
ius tñ suũ postmodũ semp fuit ptestatus q
p hoc nõ fieret ei preiudiciũ quo ad deũ pa
pieñ. Ex aduerso dicebat q ⁊ si aliqñ dena
rij papieñ. p synodotico fuerit soluti iam p
xlv. ãnos ⁊ amplius tñ huic epo quẽ prede
cessoribus illius luceñ. fuerãt psoluti: ⁊ sic vi
debãtur se prescriptiõe tueri lit. ↄ. ⁊ sup pre
dicta petitõe recepti fuerũt testes ab vtraqꝫ
pte: ⁊ positiões ⁊ respõsiones hic inde facte
⁊ tandẽ iudices cãm remiserũt ad papã. ipe
vero exaiato negocio: qꝛ cõstitit sibi quot p
cipiẽtes olim fuerant psoluti p synodatico:
q ex eo pbat q lucẽses soluti sũt postmodũ
p eisdẽ ⁊ ex dictis testiũ ⁊ ex ↄfessiõe aduo
cati clericoꝝ nõ reuocata euidenter appeat
q tpe lotharij predecessores ⁊ huius epi pa
pien. moneta p synodatico soluta fuit: ⁊ a tẽ
pore dicti. l. nõ nisi. xxv. annoꝝ ad plus tem
pus effluxerit: pbatũ etiã fui q tres luceñ. q
p vno papieñ. soluebãtur: post mortẽ ipsius
l. v. uel. vi. valebãt de illis qui mõ sũt in usu
⁊ vidẽs q ppter mutationeꝫ monete accide
rit vsqꝫ ad tẽpus hui⁹ epi luceñ. dati fuerãt
p synodatico sicut erant i vsu: condẽnauit p
curatorẽ partis aduerse nomie clericoꝝ ple
bis predicte episcopo ad solutiõem denario
rũ papien. p synodatico vel eoꝝ estimatio
nẽ per diffinitiuã sniam. ¶ Nota q ptesta
tio non prodest nisi protestãs venit cõtra suã
ptestationẽ vt colligitur hic qꝛ si clerici isti
pscripsissent nõ pfuisset epo ptestatio. Iteꝫ
cõfessio adiudicati preiudicat nisi fuerit re
uocata. Itẽ pars pẽsionis uel alicuius alte
rius prestationis põt prescribi. Itẽ p parteꝫ
non retinet totũ. Itẽ solutio pẽsionis vel cen
sus fieri debet ad illã monetã que ab initio
fuit cõstituta si est in vsu vel ad eius extima
tionẽ ⁊ ita pricipiũ ↄsiderandum est.

Ideꝫ

CUm uenerabilis. Inter epm faueñ. ⁊ prioreꝫ
sci stephani sup iuribus episcopalibus ↄtro
uersia vertebat que a dicto priore dict⁹ epis
copus petebat: prior cõtra respõdebat q ab
ipso nihil petere poterat exhibẽs quoddã in
strumẽtũ in quo ↄtinebat expresse q episco
pus faueñ. oli ab oi exactiõe tã sua q suorũ
successoꝝ dictas ecclesias prorsus absoluit
⁊ remisit eidẽ spallas quas ipse ⁊ antecesso
res sui ab ipsa ecclesia recipe ↄsuenit retẽto
sibi ⁊ ecclesie sue vno cereo triũ librarũ cere
annuati soluẽdo statuẽs q nullũ aliud serui
tiũ imponeret. do. pa. viso instrumẽto predi
cto ⁊ aliis auditis ⁊ intellectis q ptes ppõe
re voluerũt cognouit q prefatus episcopus
spallas predictas quas recipere cõsueuerũt
ipse ⁊ antecessores sui ecclesie predicte remi
sit ⁊ q nihil aliud imponeret retento sibi et
ecclesie sue predicto cereo: tamẽ qꝛ visitatio
nis annexa est procuratio ⁊ episcopus rõne
episcopalis iurisdictõis quã hꝫ in ea teneat
ecclesiam cã correctiõis visitare nec itelliga
tur quasi nouũ iponi qõ ab ipsa fundatione
de cõi fuerat iure ipositũ. preterea q idem

episcopus cũ ad ecclesiã illã accesserit cã correctionis moderatã pcurationẽ ab ea recipiat ⁊ nihil aliud ab ipsa exigere uel extorquere presumat preter pẽsionẽ ⁊ pcuratiões prescriptas Nota q quãtũcũq; epũs eximat ecclesiã ⁊ quibuscũq; verbis nihilominus retinet visitatiõem ⁊ procuratiõem: sed alia iura tpalia ⁊ epalia bene põt remittere.

Idem.

SUper eo fere tota puincia cõpostellana ad iurisdictiõe; cõpostellane eccẽ d nouo ɔuersa erat. quesiuit cõpostellan⁹ a domio pa. qualiter ei obsequi debeãt ⁊ seruiR cũ ipse puinciã visitat uel puicie ptẽ ⁊ qualr in pcuratiõibus ⁊ aliis puidere. rñt pa. q illud obseruare tenet̃ q in vicinis puiciis obsuatur. No. q in epalib⁹ exhibẽdis recurrẽdũ est ad cõsuetudinẽ aliaꝝ puiciarũ cum dubitat qd facere debeat. Idem.

Procurationes Quidam prelati aliqñ recipiebãt pcurationes cã visitationis nec uisitabãt: vnde cõciliũ generale vt pcuratiões que debẽtur prelatis rõe visitatiõis nullatenus exigãtur ab eis siue sint episcopi vel archidiaconi vel ẽt cardiales vel alij absq; rõnabili cã ⁊ nccãria nisi qñ psonaliter visitationis ĩpendãt officiũ: ⁊ tũc seruẽt modũ ⁊ mẽsurã in later̃. cõci. ɔstitutã. hoc adhibito moderamie circa legatos ⁊ nũcios apo. se. ut cũ apud aliquã ecclesiã morã fecerit longiorẽ ⁊ necessariã ne locus ille nimiũ aggrauet̃ pcuratiões recipiat ab aliis ecclesiis moderatas ita q numerus pcurationũ nõ excedat nũeꝝ dierũ: ⁊ si vna eccã nõ sufficit due uel plẽs simul colligant̃ ad vnã pcuratõem faciẽdam visitatores nõ querãt q̃ sua sunt: sed q ihesu xpi: ⁊ qui cõtra hoc statutũ venire presumpserit quod acccepit reddat ⁊ tantũdem eccẽ quã taliter grauauit impendat.

Honorius. iij.

VEnerabili Inter epm cenonen. ⁊ abbatẽ ⁊ ɔuentu; de cultura dei sup pcuratiõibus exhibẽdis qõ vertebat̃ q commissa fuit iudicibus pñtib⁹ corã quib⁹ petebat eps pcuratiões rõe visitatõis. abbas dicebat se ad hoc nõ teneri ex eo q mõasteriũ suũ in oenomañ. villa sit sitũ eidẽ pcurationes hactenus ñ soluit. Judices ɔsuluerũt dominũ papã. ⁊ ipse rñdet quaten⁹ nisi aliud rõnabile oñderit: ɔpellat abbatẽ ⁊ mõachos ad exhibẽdas eidẽ epo pcuratiões. Gre. ix.

CUm nuper. Archieps beneuẽtan⁹ dũ visitabat puiciã suã tã auctoritate ppriã quã auctoritate do. pa. cuius auctoritatẽ gerebat: clerici nolebãt ei procuratiõe; exhibere: vnde ɔq̃stus ẽ do. pa. vnde mãdat qua. cũ archieps puiciã visitauerit siue auctoritate ppria siue auctoritate pa. pcuratões rõe uisitatiõis f; facultates eccãꝝ sibi exhibeãt alioqui snias quas tulerit i rebellos ratas hẽbit et eas faciat inuiolabiliter obfuari. No. q archieps de iure cõi põt puiciã uisitare et pcuratõem recipe ⁊ ɔtradicẽtes excõicare.

CUm canonicis. Idem. Rector cuiusdã ecclĩe soluebat certã pẽsionẽ ãnuatĩ canonicis maioris eccẽ ⁊ illã aliquot annis soluit ad monetã antiquã in qua pensio ab initio fuerit ɔstituta: postea alia moneta maior fabricata fuit cãonici exigebãt pẽsionẽ sibi solui de meliori mõeta ex ĩtegro: mandat pa. q busdã qua. canõicos illos faciãt mãere ɔtentos solõne prioris pecũie uel si nõ ẽ i vsu cõtẽti sint extimatõe pẽsiõis antiq. No. pẽsiõe; soluẽdã fm q ab initio fuit ɔstituta siue moneta diminuta fuerit siue augmẽtata vt initium spectetur. Idem.

AUctoritate. Religiosi lic; aliquando celebrent in grãgiis suis pp hoc rõe visitatõis pcuratões exhibere nõ debent.

De ɔsecratiõe ecclesie vel altaris. Rub.

AD hec Hic dr̃ q si altaris motũ fuerit vel lapis supior sine tabula ɔfractus: aut diminutus enormiter. iteꝝ cõ

secretur: sed ecclā pp hoc ꝯsecrari non debet lʒ quidam canones hoc dicere videantur. Inno. iij.

Tua fraternitas. Quis ꝯsecrationes clericoꝝ certis tempo ribus debent fieri. quesiuit eps tornacē. qui bus diebus consecratio ecclāꝝ fieri debeat rñʒ papa ꝙ diebus dominicis ⁊ aliis pōt ec clesias ꝯsecrare. Idem.

Quod in dubiis. Pri mo dr̄ hic: ꝙ si altaris motū fuerit vel tabula supi or enormiter totum debʒ iteꝝ ꝯsecrari. Itē oleū nō ꝯsecratū potest ꝯmisceri oleo ꝯsecra to: ⁊ decretū totū ꝯsecratum ⁊ ita que religi osis adherent religiosa censentur. Idem.

Proposuisti. Pere grini de diuersis mūdi partibus veniūt ad ecclesiā sancti iacobi inter quos rixas ⁊ cōte tiones ꝓpter custodiam altaris fieri ꝯtingit vnde vulnera ⁊ homicidia inferuntur ibidē Queritur vtꝝ pp hoc ecclesia iteꝝ debet ꝯ secrari. Rn̄det papa ꝙ nō dʒ recōsecrari ſʒ dʒ recōciliari p aquā cū vino ⁊ cinere bene dictā. Idem.

Cum sis. Cū plures clīcos possit eps simul or dinare. q̄situ fuit a quodā archie piscopo vtꝝ plura altaria in vna ecclesia: ⁊ plures ep̄os possit epus simul ꝯsecrare ⁊ pa pa rñʒ ꝙ potest. Idem.

Ligneis. Ligna eccliē ꝯsumpta sunt ve tustate vel alia cā tectū eccliē de structū est ⁊ ꝯsumptū ē. sʒ pietes integri fmā serūt: sed mensa principalis altaris modicā passa ē iacturam repatū ē tectū. q̄rit vtꝝ ec clesia vel altare debeant ꝯsecrari. rñʒ pa. ꝙ cū pietes i sua integritate pmanserint: nec ec clesia nec altare pp cām p̄dcām dʒ denuo cō secrari. Idem.

Consuluisti. Corpa excōi catoꝝ i cimiterio ec cliē sepulta sunt. q̄rit vtꝝ cimiteri uʒ pōt denuo ꝯsecrari. rñʒ pa. ꝙ cimiteria il la r̄cōciliāda erūt p aspsionē aq̄ solēne bn̄dcē sicut i r̄cōciliatiōibꝰ ecclāꝝ fieri ꝯsueuit eiec tis prius corpibꝰ excōicatoꝝ si a corpibꝰ fi deliū discerni poterūt. Hono.

Cum sicut. Regia vngarie ꝙ dā ecclāʒ fūdauit ⁊ eā fecit ꝯsecrari: ⁊ i ea fuerͭ clīci īstituti ſʒ ecclāʒ n̄ dotauit. clīci illiꝰ ecclē significauerūt hoc do. pa. vn̄ ipe scribit r̄gie dicēs cū ecclā n̄ sit ꝯsecrāda nisi d̄ dote sit ei puisuʒ: tāto li bētiꝰ ad dotādā ecclāʒ p̄dcāʒ liberalitatis seu puisiōis manꝰ apir̄ dʒ: q̄to ex dito iā tenet̄ No. ꝙ nō dʒ ecclā ꝯsecrari nec ēt fūdari nisi a p̄ōno pimo puideat̄. Itē q fūdat ecclāʒ tenet̄ dotē assignare eidē. Grego. ix.

Aqua p. In puicia bacha rēsi qn̄ ecclā vl̄ p sāguis effusionē vl̄ alio mō fuerat violata recōsiliabatur p simplices sacerdotes: puēit hoc ad noticiam pape. vnde sup hoc scribit ep̄o austoricen. dicens ꝙ p aliū ep̄m ꝙ p ꝓ prium ecclā potest r̄cōciliari aqua p ep̄m be nedicta: ⁊ non p simplices sacerdotes recon cilientur ecclesie nō obstante ꝯsuetudine pro uincia bacharen. q̄ dicenda ē potiꝰ corrup tela: qꝛ lʒ eps ꝯmittere possit q̄ iurisditionis sunt inferioribus clericis. tamen ea que sunt ep̄alis ordinis nō p otest eisdē clericis inferi oribus demandare ꝙ autem sup recōciliati one hm̄oi hactenus factū est: de mandato ep̄oꝝ duxit de misericordia tollerandum.

¶ Notaꝙ ecclā solummō p ep̄m reconcilia ri dʒ non obstante contraria consuetudine. Itē eps pōt ꝯmittere ea que sunt iurisditio nis inferioribus clericis: sed ea que sunt or dinis ep̄alis demandare inferioribus nō po test. Item recōciliatio que nulla est p tollerā tiaʒ pape sit aliqua: ⁊ ita de nihilo facit ali quid sicut de sn̄ia que nulla est facit aliquā Idem.

Si ecclā. Aliqua ecclīa nō ꝯsecrata sanguis effu sione aut aliomō polluta est. Que ritur qualiter sit reconcilianda. respōdit pa.

ꝙ lauetur aqua exorcizata ne diuīe laudis
organa suspendantur in ea ⁊ q̄ cito poterit
fieri debet ꝯsecrari. ¶ Nota ꝙ lȝ eccā non
sit ꝯsecrata si tamē polluta fuerit non debet
in ea celebrari nisi prius aqua lauetur: ⁊ in
hoc equiperatur ecclesie ꝯsecrate: sed aliter
reconciliatur quem non ꝯsecrata vt hic patȝ

¶ De celebratione missarum ⁊ sacramento
eucharistie ⁊ diuinis officiis. Rub.

P resbiter mane. Presbyter mane om
nes horas suas dicere debȝ
⁊ pactis horis ⁊ infirmis vi
sitans exeat ad rurale opus ⁊ alia faciat q̄
sequuntur.

Q uidam laici Qui
dā laici
hn̄t i ꝯsuetudīe ut ꝑ singulos dies
audiant euangelium. In principio erat ver
bum ⁊ missas speciales. vnde statuit concili
um ut vlterius hoc non faciant: nisi suo tem
pore: nisi aliquando ex deuotione hoc face
re velint ⁊ non ꝓpter alium sed audiant mis
sam de eodem die. Inno. iii.

C onsuluisti Que
situm fu
it a papa vtrum sacerdos possit
dicere plures missas eodem die. Respōdit
papa ꝙ excepto die natiuitatis domini suf
ficit sacerdoti simili die missam celebrari ni
si necessitas immineat. Idem.

C onsilium Quesi
tū fuit a pa
pa vtꝝ in diebus feriatis in qbus
ad honorem sancti spūs beate marie virgis
vel sancte crucis missaȝ celebrari ꝯtingit hi
nus angelicus simbolum ꝓprio prefacto de
beat cantari. Respondet papa ꝙ apud ipȝ
in diebus ꝓfestis cum missaꝝ solemnia in
honore beate virginis celebrantur neqȝ ym
nus angelicus neqȝ symbolum decantantur
licet ꝓpria prefatio cantetur ut dria osten-
datur inter ꝯmemorationem ⁊ festiuitatem
vnde. Te deum laudamus reguriter dimit
titur in laudibus matutinis. Idem.

E x parte Quesitū fu
it a papa an a
qua vel vino prefundere debeat:
postquam accepit totum eucharistie sacr̄m
Rn̄t papa ꝙ vino ꝑfundere debet nisi eum
eodē die aliam missam debuerit celebrare:
quia si vinum ꝑfusionis acciperet. celebratio
nem aliā impediret. Idem.

C um marthe
In euangelio sic legit̄. accipiēs ca
licem grās agēs benedixit ⁊ dedit discipul̄
suis dicens. bibite ex hoc omnes. hic ē enim
sanguis meus noui testamenti q. ꝓ vobis ⁊
ꝓ multis effundetur in remissionem pccōꝝ
ad vim ⁊ ꝓlatōeȝ istoꝝ verboꝝ panis ⁊ vi
num in corpꝰ xp̄i transubstantiātur in cano
ne misse ꝑdcō quo ecclesia vtit̄ gnālis addi
tū fuit misteriū fidei qd̓ verbū nullus euan
gelistaꝝ exꝑssit. vnde mirabatur archiepūs
iste quis ausus fuit adicere verbum illud q̄
rēs a papa qs illud verbū adiecit. Ad hoc
respōdit papa si formā illius canonis inspi
ciat diligenter: preter verbū illud de quo q̄
siuit. alia duo videlȝ eleuatis oculis in celuȝ
⁊ eterni testamenti poterit in ip̄o canone re
perire que in textu euangelii non leguntur sȝ
multa tā de verbis q̄ de factis dn̄i omissa
fuerūt ab euangelistis q̄ apl̄i suppleuerunt.
In actibus apl̄oꝝ legit̄ dominū dixisse be
atius ē dare q̄ accipere hoc nullꝰ euangelista
rum expressit. Item etiam ip̄i euangeliste in
ter se mutuo suppleuisse legūtur que ab eoꝝ
aliquo vel aliquibus sunt omissa alia vero
que in canone misse addūtur possunt ex ali
is locis euangelii ꝯprobari. Jo. xi. describēt
suscitationeȝ lazari: asserit iesum oculos sur
sum eleuasse ⁊ dixisse pr̄ grās ago tibi quia
audisti me: si tunc leuauit oculos ad patreȝ
qn̄ oīa lazari reuocabatur ad corpus ꝓba
bilius esse vr̄ ꝙ tunc oculos leuauit ad prēȝ
in celū cū panē ⁊ vinū substātiauit in corpꝰ
⁊ sanguinē suū. ꝑterea in textu euāgelii pōit̄
⁊ eterni: qr vetus testamētū illud fuit vetꝰ ⁊
transitoriū hoc aūt nouū ⁊ eternū vl̄ alia rō
ne nouū ⁊ vltimū esse describit̄ ineternū. i. ꝑ

petuum ꝛ probatur nouissimum enim homi nis testamentum immobile perseuerat: quia testatoris obitu confirmatur alioquin nõ va let: dum vixerit qui testatur ꝛ non solũ scri ptura sed etiam ꝓmissio dicimus testamen tum ſm ꝙ dicit apostolus: ꝛ ideo noui testa menti mediator est: ut ꝓmissionem accipiãt hereditatis eterne: sic ergo debet intelligi qḋ in canone legitur. hic est sanguis meus noui ꝛ eterni testamenti: noue ac eterne ꝓmissiõis sicut dominus repromisit. q manducat car nem meam ꝛ bibit sanguinẽ meum habebit vitam eternam.

¶ Ex eo autem. Antequã respondeat ad questionem dicit papa ꝙ ex verbo illo de quo q̃situm fuit viz misterium fidei summũt quidam munimentuȝ erroris dicentes in sa cramento altaris non esse corpus christi ꝛ sanguinis veritatem. sed imaginem tantuȝ ꝛ spẽm: ꝛ figuram ꝑ eo: ꝙ quando scriptura ꝯmemorat id quod in altari suscipitur esse sacramentum ꝛ misterium ꝛ exemplum. sed qui hoc dicunt errant: quia non intelligunt auctoritatem scripture: nec sacramenta. su scipiunt reuerenter: si sacramentum alta/ ris veritas esse negatur: quia est figura. ergo nec mors. nec resurrectio christi vera fu it: cũ figura sit: sed apostolus dixit ꝙ mors ꝛ resurrectio christi sint similitudo: ꝛ imago dum dixit christus mortuus est: ꝓ delictis nostris: ꝛ resurrexit ꝓpter nostram iustifica tõem. ꝛ hoc etiam dixit petro in sua episto la. ꝛ ita mors xp̃i ꝛ resurrectio est exemplũ quare si non est veritas sed exemplum. er/ go nec fuit mortuus nec resurrexit. sed ab sit error iste cum fidelium mentibus: tamen dr̃ misteriuȝ fidei: quia aliud creditur q̃ cer natur. aliud cernitur q̃ credatur. dr̃ species panis ꝛ vini creditur veritas carnis ꝛ san guinis: ꝛ virtus vnitatis ꝛ charitatis. ꝛ ita inter ista tria subdistinguendum: que sunt in hoc sacramento discreta. ꝛ sunt ista forma panis ꝛ vini quam videm⁹ veritas carnis ꝛ sanguinis virtus vnitatis ꝛ caritatis ista nõ videmus sed credimus primũ. s. forma: quã credimus esse sacr̃m ꝛ res designata ꝑ forma panis ꝛ vini. tertiũ est res ꝛ nõ sacra mentũ. sed prima. s. forma est sacramentum gemine rei. secũdũ ẽ sacramentum vni⁹ ꝛ res alteri⁹ existit. tertiũ ẽ res duoꝝ sacroꝝ his ꝑmissis rñ̄ȝ pa. ad qõem credẽs ꝙ formam verboꝝ ꝑut in canõe repit̃ apostoli recepe rũt a xp̃o ꝛ ab ipis ap̄lis eoꝝ successores.

¶ Quesiuit etiaȝ. Secũda qõ fuit vtꝝ aqua cũ vino i sanguinẽ ꝯuertat̃. sup ista q̃ stione sunt varie opi. apud scolasticos. qda dicũt ꝙ cũ duo sacra ꝓfluxerint de latere xp̄i. s. sanguis ꝛ aqua ꝯmixta in calice diui na virtute mutãtur: ut in hoc sacro sit veri tas ꝛ figura: aliĩ dicũt ꝙ aqua cuȝ vino trã substãtiat̃ in sanguiem. ꝑterea dici possit ꝙ aqua nõ transit in sanguinẽ sed remanet pri oris vini accñtib⁹ circũsa ita ꝙ vini saporẽ assumit ꝙ inde ꝓbat̃ si p⁹ calicis ꝯsecratio nẽ aliud vinũ mittat̃ in calicẽ illud nõ tran sit in sanguinem: nec sanguini commiscetur sed accñtib⁹ prioris vini ꝯmixtũ circũfundi tur corpi qḋ sub illis accñtib⁹ latȝ. nõ man dãs circũfusum. ꝛ sic ꝯtingit accñtia ꝑmuta re subiectũ ꝛ in hoc cedit natura miraculo. verũ inter ꝑdcas opi. illa ꝓbabilr̃ idicat̃ q̃ asserit aq̃ cũ vino in sanguieȝ trãsmutari ut expssius elucescat ꝓprietas sacri: ꝛ iõ vi no aqua vnit̃. vt xp̃o ppl̄s adunet̃ ꝑ hoc ꝙ ipe accepit de nr̃o ꝛ nos accipim⁹ de suo i dissolubili vincuculo ꝯiũgimur: ut ille q ẽ cũ p̃re ꝑ vnitatẽ fiat unũ nobiscũ ꝑ admirabi lem vnionem: ꝛ eo mediante efficiamur unũ cum patre.

¶ Tertio loco. In secreta beati leonis olim ita dicebatur. Anime nobis quesum⁹ domine ut anime famuli tui leonis hec ꝓsit oblatio modo sic dr̃. Anime nobis quesum⁹ domine ut intercessione beati leonis hec no bis ꝓsit oblatio. q̃siuit archieps quare illḋ fuit mutatũ. rñ̄ȝ pa. sacra scp̃tura dicit ꝙ i iuriã fcit martiri q orat ꝑ martire ꝛ idẽ ẽ i telligẽdũ de aliĩs scĩe q oróibus nr̃is nõ idi gent: sed nos poti⁹ eoꝝ oróib⁹ indigemus. vnde quod continetur in plerisqȝ orationi bus prosit vel proficiat huic sancto: vel il li talis oratio ad gloriam et honorẽ: ita de

ĩtelligi ut magis a fidelibꝰ glorificet̃ ĩ terris.
In fine dicit papa. vtrū in hoc articulo locū
habeat illa diſtinctio que docetur: ꝙ defun
ctorū: alij ſunt valde bõi: alij valde mali: alij
mediocriter mali diſcretio huius archiepĩ
hoc inquirat. Idem.

De homine Quidaʒ ſacerdos
cum eſſet in mortali peccato conſti
tutus ⁊ oporteret ĩpm miſſarū ſolemnia cele
brare ꝑpter conſcientiaʒ dubitabat celebra
re pactis ceteris ac ↄſtãtijs: miſſam celebra
re finxit: ⁊ ſuppreſſis verbis quibus ↄficit̃
corpus xp̃i panē ⁊ vinum ſolummō purū ſũ
pſit credens per hoc populo ſatiſfacere ⁊ de
um nō ꝓuocare. Queſitum fuit qd de hoc
p̃ſbytero videatur. vtrum minus malum fe
cerit q̃ ↄficiendo. Reſpondet papa ꝙ falſa
remedia ſunt abijcienda: que ſunt veris pi
culis grauiora. licet enim ille qui ꝓ ſui crimi
nis conſcientia reputat ſe indignum grauiter
peccat ſi ſe ingerit irreuerenter ad illud: gra
uius tamen offendit qui ſic fraudulenter pre
ſumpſerit ſimulare. quia ille qui vero confi
cit. i. manum ſolius dei incidit. Iſti vero ꝙ
ſic ſimulat ⁊ deo ⁊ populo ſe conſtringit q2
taliter decipit.

In quadam In ꝓ cedenti
decretali cum in arte inter ceteras
opiniones que ibi ponuntur erat alia opinio
que dicebat. In ſacro eucariſtie aquam
in fleuma ↄuerti: quia dicebant de later̃ xp̃i
non aqua ſed humorem aquaticum ꝓfluxiſ
ſe. hanc opinionem tenebat magiſter hugo
ep̃s ferrarieñ quã opinionem papa repro
bauit in decretali p̃dicto cum marthe. ſʒ ex
quo vidit ꝙ pa. ↄtrarium ſentiebat voluit ſi
bi adherere. Sed auctoritas Ioannis apo
ſtoli mouebat magiſtrū hugonem que dicit
tres ſunt qui teſtimonium dant in terra. ſp̃s
aqua ⁊ ſanguis: ⁊ hii tres vnum ſunt. vnum
id eſt de vna ⁊ eadem re. ſ. de humanitate
xp̃i. vt. h. expõebat. dicebat. h. ꝙ ſi vera fu

it aqua que exiuit de latere chriſti ⁊ non aq̃
ticus humor. non videbat qualiter ꝓbetur ꝑ
auctoritatem illam: ꝙ xp̃s ſit verus homo.
glo. ſuper locum illum ſic ſe habet. ſp̃us. id ē
humana anima quam emiſit in paſſione aq̃
⁊ ſanguis que fluxerunt de latere chriſti per
hanc auctoritatem ꝓbatur ꝙ xp̃s ſit verus
homo ſʒ ꝙ illa non fuerit vera aqua ſed aq̃
ticus humor verba apoſtoli ⁊ glo. ſuper illo
loco intelligibilia ſibi videbantur. ſed dicto
ꝙ eſſet vera aqua non intelligebat auctorita
tem Iohannis ⁊ gloſam ſup illo loco. vnde
petit a papa ut auctoritatem ⁊ gloſam ſibi
exponeret. Et ĩpe reſpondʒ dicens ꝙ quidã
dixerunt ſed errauerunt xp̃m non fuiſſe verū
deum ſed adoptiuum: ut miſeri arriani: alii
dixerunt xp̃m non fuiſſe verū hominem ſed
fantaſticum ut impii manichei: Sed contra
iſtos legitur Iohannes apoſtolus in epiſto
la ſua. tres ſunt qui teſtimonium dant in ce
lo pater: verbuʒ: ⁊ ſp̃us ſanctus. ⁊ hii tres
vnum ſunt per hoc oſtendens ꝙ chriſtus ſit
verus deus. ⁊ tres ſunt qui teſtimoniuʒ dãt
in terra. ſp̃us: aqua: ⁊ ſanguis. per hoc oſten
dere intendens ꝙ xp̃us ſit verus homo. ad
eſſe enim hominis duo exiguntur principa
liter. ſ. corpus ⁊ anima ex quibus verus ho
mo cõſiſtit. per hoc autem ꝙ in articulo mor
tis tradidit ſpiritum. de quo dixerat. pater
In manus tuas ↄmendo ſpiritum meum.
manifeſte ꝓbatur ꝙ ſpiritum habebat ⁊ eti
am animam rationabilem. de qua dixerat.
triſtis eſt anima mea vſqʒ ad mortem. per
hoc ꝙ vnus militum lancea latus eius ape
ruit. continuo exiuit ſanguis ⁊ aqua. ꝑ hoc
ꝓbatur ꝙ xp̃s habebat verum corpus ⁊ nõ
fantaſma. de quo nec ſanguis nec aqua poſ
ſit exire. vnde ille vidit qui teſtimonium ꝑ
hibuit ⁊ teſtimonium eius verum eſt. ⁊ ſic
tres ſunt qui teſtimonium dant in terra ſp̃s
aqua ⁊ ſanguis. quod chriſtus ſit verus ho
mo ex aĩa rõnali. ꝓbatur ex eo ꝙ ſpiritum
vitalem emiſit ex vero corpore ⁊ hoc ꝓbat̃
q2 ide ſanguis exiuit ⁊ aqua: ſʒ aĩa nõ poſſit
viuificare: niſi corpus humanum: ⁊ ita
ſicut fuit verus ſpiritus: ⁊ verus ſanguis:

ita ꝛ vera aqua: quia si nō fuiss; vera aqua sed fleuma ille qui vidit. pfecto non aqua s; fleuma dixisset. nec verū regeneratōis sacrm fuisse obstensum. cū p sacrm baptismi nō regeneremur in fleumate: sed in aqua: nec per hoc posset pbari: q in sacro eucharistie sit admiscenda aqua cū vino si de latere xpi nō aqua: sed fleuma cū sanguie fluxiss; vera figura q sup hac re pcessit in veteri testamento qn moyses virga pcussit silicem ꝛ ex ea non fleuma sed aqua manauit. ergo qualiscūq; fuerit illa aqua siue de nouo diuina vtute creata sint de cōponentibus pculdubio vera fuit: sicut verus extitit sudor ipsi sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Cum enim ad cōpōem humani corpis quatuor elemēta cōcurrūt. s. ignis. aqua. aer. ꝛ terra. ꝛ ad vegetationem ipsius quatuor humores similes illis cōueniant. s. sanguis. colera. fleuma. ꝛ melācolica. ut veritatē humani corpis demōstret. vnū de elemētis. ꝛ vnū de humoribus q magis misterio cōgruebāt iohannes expressit. ex elementis aqua. ꝛ ex humoribus sanguinē in quibus duobus duo maxima sacramenta relucent redemptionis p sanguinem regenerationis per aquam. Idem.

Dolentes Inconcilio isto rephēdit papa clericos ꝛ prelati ecclesiarū; q circa cōmessationes supfluas ꝛ cōfabulationes illicitas circa quas potius sunt intēti q circa diuina officia ꝛ quidam eorū vix missarum solēnia quare in anno celebrent. hec ꝛ alia similia precipit papa sub pena excōicatōis ꝛ in virtute obie corrigi ac emendari. Hono. iii.

Saneolim Precipit papa q sacerdotes in loco ꝛ singulari ac signato custodiant eucharistiam diligēter ne p eorū in curiā diuina indignatio exardescit ꝛ qlibet sacerdos frequenter doceat plebē suā ut qn in celebratiōe missarū hostia eleuatur se reuerenter inclinent ꝛ idem faciant cū portat ad infirmū lumie pcedēte. ꝛ plati huius mādati transgressores puniāt sed ꝛ ipi diuinā ꝛ aplicā volūt effugere vltionē. Idē.

Cumcreaturaz Prelati ꝛ clerici cōuentualiū eccārum missas p aniuersarijs defūctorū sine cōuentu celebrant solue sacerdos cū alio vnde mandat papa plātis eccārū. quatenus nullā negligentiā in eos pmittāt obrepe quo minus missarū solemnia p āniuersariis defunctorū ꝛ pfesto vel feria cōuentualiter sm ipoȝ possibilitatē debeant celebrare.

Referente. Archieps sipōtinus in die cene dñi de antiqua cōsuetudine tenetur cōficere crisma in ecca sipontina. S; idē archieps eodē die mane de cōsuetudine accedit ad eccām gargonicā: ut ibi recipiat peregrinos illius loci. ꝛ ibi a clero ꝛ populo conpellitur celebrare. vnde sup hoc petiit cōciliū a do. pa. ꝛ ipe rñt q tantū in ecca sipontina in qua tenet cōficere crisma debeat celebrare missarū solēnia cū cuilib; sacerdoti qtum cūq; dignus sit sufficit vnam in die missarū celebrare valde felix ē q digne celebrat vnā Idem.

Perniciosus Lra p;. Nota q generalis cōsuetudo eccē ab oibus ē fuanda: qz turpis ē pars que suo non cōgruit vniuerso. Idem.

Litteras Cū eps brixieñ. igrer; sup excessibus presbyteri scē brigide brixiensis: cōfessus ē ide; sacerdos q cū quadā die hostiā nō haber; nec calicē. In pane fermētato ꝛ cipho ligneo missarū solemnia celebrare psumpsit alia vice intellecte q ecclia illa p eundē psbyterū multipliciter lederetur Iterū cepit inquirere cōtra ipm ꝛ eius confessione inuenit q idem sine igne sacrificabat ꝛ aqua. Quesiuit epus a papa quid faciendum esset de eo ipo. Respondet q cum nimia ꝛ aperta malicia vel nimia negligentia siue ignorantia peccasse videatur mandat ꝛ qtenus officio ꝛ beneficio priuet eundem.

De baptismo ⁊ eius effectu. Rub.

Alex. iij.

SI quis Capitulū istud ⁊ seq̄ns ꝑ se patent.

Inno. iij.

MAiores Quidam here
tici fecerunt quas
dam q̄ões catholicis. Archiepūs
arelateñ. postulauit dominū papā illis q̄ói
bus respondere: dicebant enim ꝙ ꝑuuli inu
tiliter baptizantur. ad quod ꝓbandum idu
cebant auctoritatem iacobi apostoli dicen
tis caritas operit multitudinem peccatoꝝ ⁊
auctoritatem euangelii de peccatrice que la
uit pedes domini dicētis dimissa sunt ei pec
cata multa: quia dilexit multum sed nō nisi
per charitatem crimina dimittuntur paruu
li: nec sentiunt nec consentiunt nec caritatem
habent: que tantū scientibus ⁊ ꝯsentientibꝫ
infunditur: ⁊ ita paruulis peccatū nō dimit
titur in baptismo. Ad hoc rn̄t pa. ꝙ baptis
ma successit circūcisioni: sed absit vt in illā
heresiꝫ incidamus que asserit legem cum eu
angelio ⁊ circūcisionem cū baptismo seruan
dū: q᷑ dicit apl̄s si circūcidimini xp̄s nobis
nihil ꝓdest: sed circumcisio ⁊ ꝑuulis ⁊ adul
tis ꝯferebatur ⁊ baptismus qui successit lo
co illius generalioꝛ ē ⁊ cū tam viri q̄ꝫ femine
baptizantur non dꝫ esse minoris effectus: ⁊
ita tā ꝑuulis q̄ꝫ adultis est conferendus: sicut
enim in veteri lege dicebatur: anima cuius
ꝓpucij caro circumcisa non fuerit ꝑibit d̄ po
pulo dei: ita ⁊ nūc dr̄ nisi q̄s renatus fuerit
ex aqua ⁊ sp̄ū sancto non intrabit in r̄gnum
dei: ab ista generalitate: nec etas: nec sexꝰ ex
cipitur: verūtamē notandū ē q̄ꝫtum plus ho
die baptismus ꝯferat q̄ꝫ iudeis circūcisio cō
tulissꝫ. In fine auctoritatis ꝓdicte. anima
cꝰ talis dr̄ ꝑibit de populo suo. In auctori
tate euangelij dr̄ nō intrabit regnū dei olim
ꝑ circūcisionem lꝫ culpa origīalis peccati di
mitteretur ⁊ ꝑiculum euitateretur: non enim
ꝑueniebatur. ad regnum celorum. Sed per
baptismum euitatur ꝑiculum ⁊ ad regnum
celorum peruenitur: quod omnibus vsqꝫ ad
aduentum christi fuerat obseruatum: absit
enim ut vniuersi paruuli periant: quorum
quotidie tanta multitudo moritur quin deꝰ
aliquod eis remedium ꝓcurauerit ad salu
tem predicte vero auctoritates quas induce
bant: heretici intelligende sunt de adultis q̄
habent multitudinem peccatoꝝ: quia de ꝑ
uulis non possunt intelligi qui peccato tantū
originali grauantur ⁊ eodem modo illa au
ctoritas qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit.
tota intelligitur de adultis: cum paruuli non
possunt credere sꝫ adulti. ¶ Illud vero q̄ꝺ
opponebant ꝓdci fidem aut charitatem aut
alias virtutes paruulis non infundi: quia n̄
ꝯsentiunt. sed istud non simpl̄r ꝯceditur cum
ad theologos questio referat̄. quidam dicūt
ꝑ virtutem baptismi ꝑuulis culpam remitti
sed gr̄am non ꝯferri. alij dicūt ⁊ peccatuꝫ di
mitti ⁊ virtutē infundi quo ad habituꝫ non
quo ad vsum habentis eas: quousqꝫ ꝑueni
unt ad etatē adultā. sed ex hac responsione
quidam viam inueniunt ad alias questiōes
ex eo ꝙ dr̄ ꝑuulis in baptismis peccatuꝫ di
mitti originale dicūt eadem rōe adultis dor
mientibus. ⁊ amentibus si baptizentur pec
cata dimitti q᷑ cum nec isti nec illi tūc ꝯsenti
ant vel dissentiunt: idem iudicium ē haben
dum sed hoc papa dicit distinguendum pec
catum duplex est. scilicet actuale ⁊ origina
le. origīale q᷑ sine ꝯsensu r̄mittit̄ ꝑ baptismū
sed actuale q̄ꝺ ꝯsensu ꝯtrahitur: sine ꝯsensu
non relaxetur. Sed adhuc queritur quare
dormientibus ⁊ amentibus originale pecca
tum nō dimittitur in baptismo sicut paruu
lis. Ad hoc respondit papa dicens. qui totū
hominē sanuꝫ fecit in sabbato opus ıꝑfectio
nis non nouit. ⁊ ideo peccata non ex parte:
sed ex toto dimittit. Preterea pena origial̄
peccati est carentia visionis dei. pena vero
actualis peccati ē cruciatus ꝑpetuus. vnde
si primum dimitteretur alicui: altero dimis
so talis non careat visione dei ꝓpter origia
le dimissum ⁊ cruciaretur ꝑpetuo ꝓpter hoc
actuale. Sed hoc tanq̄ꝫ inꝯpassibilia se non
ꝯpaciuntur immo aduersant̄.
¶ Item queritur. In § isto queritur vtꝝ

dormiētibus ⁊ amētibus si baptizent: saltē caracter iprimatur vt excitati somno vel ab egritudie liberati nō sūt vlterius baptizādi. ad hoc dicūt quidā ꝙ sacra q̄ per se sorciū tur effectū ut baptismus ordo ⁊ ꝯsilia nō so lū dormiētibus ⁊ amētibus sꝫ etiā inuitis et cōtradicētibus ꝯferūtur: ⁊ si nō quātū ad rē idest quātū ad remissionē peccatoꝝ tamen quātū ad caracterē tn̄ ⁊ puuli qui non cōsē tiunt ⁊ ficti qui cū ore corde tamē dissentiūt recipiunt sacramētū: sed istis opponit̄ si isti fuissent inuiti ⁊ reluctātes imersi: saltē rōe sa cramēti ad iurisdictiōem eccē ptineret: vnde cōpellendi essent ad fidē seruādam. sed istud esset cōtrariū christiane religiōi ut sp inuit⁹ ⁊ cōtradicēs cōpellatur ad fidē: vnde distin guēdū est inter inuitū coactū ⁊ nō coactū. si aliquis terroribus atq̄ supplicijs violenter attrahitur ⁊ ne detrimētū icurrat baptismū suscipit talis caracterē suscipit sacri sicut ille qui ficte baptizat: vnde cogēdi sūt ad obser uācia fidei in quo casu debet intelligi decre tū tolletani ꝯcilij ne nomē dn̄i blasphemet̄ ⁊ fides quā susceput ꝯteptibilis hēatur. sꝫ ille qui nunq̄ cōsentit ⁊ penitus ꝯtradicit nec sa cramētū nec effectū recipit sacri sicut nec ille peccatū icurrit qui sacrificat̄ idolis cogitur violēter dormiētes aūt ⁊ amētes: si antequā dormirēt uel anteq̄ amentiā incurrissent i cō tradictiōe psisterent si fuerit sic baptizati ca racterē nō suscipiūt sacri q2 adhuc intelligun tur in cōtradictiōe psistere. secus aūt esset si prius cathecumini extitissent: ⁊ hūissent pro positū baptizandi: vnde tales cathecumios cōsueuit eccā in necessitate baptizare tūc eni caracter iprimit̄ cū obijcere volūtatis cōtra rie opatio nō inenit obsistentē. Nota ꝙ coa cta volūtas volūtas est: ⁊ qui tali volūtate aliquid facit valet: et cōpellit̄ illud seruare: vt hic dicit̄: qui vero simpliciter cogitur at tractus violēter nil agit p talē coactionē.

Idem.

Debitum Quidaꝫ iu deus i mortis articulo ꝯstitutus cū inter iudeos existeret: nec aliquē xp̄ianū hēre posset seipsū in aquā imersit dicēdo ego baptizo me i noīe patris ⁊ filij et sp̄us sci amē. q̄ritur an iste sacrm ba ptismi receperit. R̄n̄t pa. ꝙ cū inter baptizā tē ⁊ baptizatū d3 esse discretio sm ꝙ ex ver bis dn̄i colligit̄ qui dixit apostolis baptiza te oēs gētes In noie patris ⁊ filii ⁊. s. s. pdic tus iudeus ē ab alio baptizādus: vnde dn̄s nō a se ipso sꝫ a iohāne voluit baptizari tn̄ si stati decessisset ad patriā ꝯuolasset nō pro pter sacrm baptismi sed pter fideꝫ quā ha buit sacri. In baptismo illa sp̄ualis genera tio celebrat̄ de qua dixit dn̄e nisi quis rena tus fuerit ex aqua ⁊. s. s. nō intrabit i regnuꝫ dei: sicut eni in carnali generatiōe aliꝰ ē qui generat ⁊ alius qui generatur sic ⁊ in spiritu ali alius debet esse qui sp̄ualiter generat et alius qui spiritualr̄ generat̄. ¶ Nota ꝙ drīa ē inter baptizātē ⁊ baptizatū q2 nemo debꝫ oriri a se.

Idem.

Non ut ap Ecce ali quis simpli citate ductus liniuit pueꝝ i caput ⁊ pectus ⁊ intet scapulas saline āspsiōe loco baptismi: queritur an talis eēt baptizatus. R̄n̄t pa. ꝙ cū in baptismo duo sunt nccāria scꝫ uerbū ⁊ elemētū: ⁊ dn̄s dicat nisi quis re natus fuerit ex aqua ⁊. s. s. nō itrabit i regnū celoꝝ dubiū nō ē ꝙ ille nō ē baptizat̄ i quo defuit nō solū alteꝝ sꝫ vtrūq3.

Idem

Licet grecos P⁹ quam greci subtraxerāt se ab obedientia eccē romane iu tantū ceperūt abhomiare la tinos ꝙ inter alia que ꝯtra xp̄ianos cōmitte bāt: si qn̄ sacerdotes latini i eoꝝ sacrificarēt altaribus non prius sacrificabāt in ipis quā ea tāquā p hec polluta lauisset ⁊ baptizatos a latinis psumebāt ausu temerario baptiza re: pcipit papa ut talia decetero nō psumās ꝯformātes se ro. eccē matriꝰ sue: si qs tale qd presumpserit excōicatōis snia pcussus ab oī officio ⁊ bn̄ficio ecclesiastico depouat̄. No. rit⁹ grecoꝝ reprobatos ⁊ ipo iure sūt excōi cati qui hoc faciunt que hic prohibentur.

De presbytero non baptizato. Rubrica

Inno. iii.

APostolicam Quidā sacerdos credens se baptizatū ⁊ i fide baptismi ꝑsistēs mortu⁹ ē:postq̄ cōpertū ē ꝙ nō fuerit baptizatus:q̄situ est a pa. vtꝝ eccā deberet eū hēre ꝓ baptizato vt possit ꝓ eo orare.rn̄t papa q2 pbr̄ ille in fide scē matris ecclesie ⁊ in ꝯfessiōe nois xp̄i ꝑseuerauit ab origiali peccato solutus gaudiū celestis patrie fuit adeptus. In.viij.li.august.de ciuitate dei legitur baptismus inuisibiliter ministrat᷑ quem nec cōtemptus religiōis s3 necessitatis terminus excludit. Et in li.btī ambrosij de obitu valētiniani idē legitur et sic hmōi qōibus sopitis eccā pōt preces ⁊ hostias deo offerr̄ ꝓ pbr̄o memorato. ¶ No.ꝙ ꝑ fidē quā quis h3 de baptizato l3 nō sit baptizatus si i fide illa decesserit saluatur.

VEniens Quidam credēs se baptizatū ẜm formā eccē ꝓmot⁹ fuit vsq3 ad sacerdotiū:tādē inuēit ꝙ nō fuerit ẜm formā eccē baptizatus accessit ad papā hoc sibi exponēs vnde pa.fecit eū rite baptizari:postea disputatū fuit sup ordibus vtꝝ videlic3 ordines suscepisset:⁊ quidā dicebāt ꝙ cū baptismus sit ianua oium sacroꝝ añ baptismū nō suscipit᷑ aliud sacr̄m:q2 vbi fundamētum nō ē supedificari nō pōt. Sed ecōtra vr̄ ꝙ ꝑ solā fide3 baptizati efficitur qs mēbꝝ xp̄i ⁊ qui xp̄m h3 ꝑ fidē etiā si baptismū nō hēat: h3 vtiq3 fundamētū:⁊ ita supedificari posse vr̄ sicut salutifera opa sic ⁊ qualibet eccāstica sacr̄a.ꝑterea sacr̄m ordis pōtificalis ⁊ sacerdotalis ⁊ leuitici ex īstitutiōe sua p̄cessit baptismū:ꝑ qđ vr̄ ꝙ etiā ante baptismū huiusmōi ordīes possint rite ꝯferri.his p̄missis dicit papa ꝙ cū i ꝯcilio apud cōpēdiū sit cōstitū:vt si qs in pbr̄m ordiatus deprehenderit se nō eē baptizarū:baptizet᷑ ⁊ iteꝝ ordietur.mādat pa.qua.ꝓ singulos ordies vsq3 ad sacerdotiū ordietur et mīstret i officio sacerdotis nec de sacro male sentit᷑. Cū illud nō cōtēptus religiōis sed necessitatis articulus īpediuit. Si eni aliquis natus ē de xp̄ianis parētib⁹ et inter xp̄ianos fideliter ꝯuersatus p̄sumit᷑ ꝙ fuerit baptizatus nisi hmōi presūptio ꝓ certitudie hēat᷑: donec in cōtrariū manifestis ꝯstiterit argumētis. Not.ꝙ baptismus est fūdamentū oīm sacroꝝ vt q hunc nō h3 ad ordies nō poterit ꝓmoueri. Ite3 p̄sumit᷑ baptizatus q iter xp̄aianos tā q̄3 fidelis fuerit ꝯuersat⁹:tn̄ ꝯtra hmōi p̄sumptione3 ꝓbatio admittit᷑.

STatuimus Lr̄a ꝑ se p3.

De custodia eucharistie et alioꝝ sacroꝝ Rubrica

REliqui Quidā clerici ecclesias suppellectilib⁹ suis et etiam alienis sic exponunt vt potius videāt᷑ domus laicorū q̄3 eccāꝝ. Sūt ⁊ alij q eccās dimittūt icultas siue imūdas ⁊ ēt vasa misterij uestimēta ⁊ pallas altaris ⁊ corpalia tā imunda relinquūt ꝙ aliqbus iterdū sūt horrori. vnde p̄cipit pa. ꝙ hmōi suppellectilia i ecciis ñ ponātur nisi necessitate īstāte. si tn̄ ubi cā cessante de eccā remoueant᷑. p̄cipit ēt ut oratoria vasa corpalia ⁊ vestimēta p̄dicta mūda ⁊ nitida ꝯseruent᷑. absurdū ē eni i sacris hmōi sordes negligere q̄ dedecerēt ēt in vestib⁹ priuatoꝝ. No. ꝙ eccā ⁊ ornamēta eccāꝝ mūda ⁊ nitida sūt s̄uāda ⁊ suppellectilia ibi nō sunt ponēda. Itē cessāte cā cessat effectus.

De religis ⁊ veneratiōe scōꝝ. Rubrica.

AUdivimus. Quida3 diabolica fraud decepti quē in ebrietate occisū quasi sanctū venerabātur:cū ēt ꝓ talib⁹ i ebrietate occisis:eccā vix orar᷑ ꝑmittit cū dicit aplus ebriosi regnū dei nō possidebunt. vnde mandat pa. ꝙ illū decetero colere nō p̄sumāt: q2 ⁊ si ꝑ eū miracula fierēt sine auctoritate ro. eccē nō liceret ꝓ scō venerari. Nota ꝙ nullus d3 venerari quēcunq3 l3 miracula fiāt nisi prius a romana eccā approbet᷑. Inno.iij.

CUm ex eo. Quidā exponebāt religas scōꝝ ve

nales ⁊ eas idifferẽter ondũt ꝑpter qđ sepe
detrahit xp̄iãe religiõi vnde statuit c. ut an
tique relique decetero extra cassã nullatenus
extrahãtur nec exponãtur venales iuẽtas de
nouo nullus venerari ꝓsumat: nisi prius a
se. apostoli. fuerit approbata nec ꝑlati eccã
rũ ꝑmittãt aliquos decipi falsꝭ hmõi figmen
tis sicut i plerisq3 locis occasiõe questus fie
ri ↄsueuit. De obſuatiõe ieiunioꝝ. Ru.
Innocẽtius.iij.

EXparte Si na
tiuitas
dñi aut assũptio btẽ marie:
aut festitas alicuiꝰ apl'oꝝ
veniat in secũda feria die sabbati precedẽti
vigilia d3 ieiunari ⁊ vigilia bti mathie apo
stoli d3 ieiunari. Idem.

COn ciliũ. Quesitũ fuit vtꝝ
oẽs vigilie apl'oꝝ dẽant
ieiunari. ⁊ rñr ꝙ sic ꝑter vigilias
apl'oꝝ philippi ⁊ iacobi: ⁊ bti iohãis euãge
liste: q2 festiuitas illoꝝ ĩfra solẽnitatẽ pascha
lẽ celebrat. festiuitas bti iohãis ĩfra natale
dñi ⁊ ẽt ieiuniũ i aduẽtu dñi agit. Vigilie
scõꝝ quoꝝ festiuitates secũda feria celebrãt
in precedẽti sabbato ieiunande sunt. de cele
bratione bti bartolomei dubitat apud quos
dã. rñt pa. ꝙ ↄsuetudo regiõis seruet. Itẽ q
dã in quadragesima pp nccitatẽ famis coa
cti sunt cõmedere carnes. q̃ritur q̃ pnia sit ill'
iniũgenda. rñt pa. ꝙ i tali articulo nõ peccat
Itẽ qdã ꝑpter debilitatẽ cõmedunt carnes
die sabbati cõtra loci ↄsuetudinẽ vnde alij
habẽt molestũ. rñt pa. ꝙ cõsuetudo loci ser
uet: ita tñ ꝙ debilibus ⁊ ĩfirmis ꝑpter hoc
ꝑiculũ nõ imineat. Itẽ quidã infirmãtur in
quadragesima ⁊ alijs ieiunijs ⁊ petũt esium
carniũ sibi cõcedi. rñr ꝙ desideriũ ĩfirmoꝝ
admittẽdũ est cũ vrgẽs necessitas hoc requi
rit cũ legi ñ subiaceat nccitas. No. ꝙ nccitas
legẽ nõ h3 ⁊ oĩa licita facta facit. seq̄ns. c. p3
De purificatiõe post ꝑtũ. ru. Inno.iij.

VEniens Quesi
tũ fuit a
papa ꝑ quãtũ tp̄s dẽat mu
lier post ꝑtũ ab igressu eccẽ
abstinere ſm legẽ mosaycã certi dies deter
miati erãt quibus mulier ab igressu ecclesie
post ꝑtũ abstiebat: s3 q2 ꝑ iesũ xp̄m veritas
facta ẽ. rñt pa. ꝙ postq̃ vmbra euanuit ⁊ ue
ritas illuxit euãgelij si mulieres post ꝑtũ vo
luerint eccãm intrare acture gr̃as deo nullũ
ẽ peccatũ nec additus eccẽ illis est denegan
dus ne pena illis videat in culpã cõuerti: tñ
si aliquãdiu voluerit abstinere nõ ẽ iproban
dũ. Nota ꝙ pena illi nõ d3 in culpã con
uerti.

De ecclesijs edificãdis vel repandis. ru.

QUicunq3 Lra
ꝑ se p3
Cum dicat Q2 le
ꝑsi cu3
sanis hitare ñ debẽt ne vna
ouis morbida inficiat sanas
oues: leprosi ipsi volebãt cõ
struere eccãs in locis in quibus morãtur im
pediebãt a rectoribus parrochialiũ eccãrũ
statuit ↄci. later. vt vbicũq3 tot simul lepro
si fuerint congregati sub cõi vita ꝙ eccã3 cũ
cimiterio possint ↄstruere ⁊ ꝑpriũ pbr̃m ha
bere sine ↄtradictiõe alicuiꝰ hoc faciãt. caue
ant tamen ꝙ de iure ꝑrochiali veteribus ec
clesijs iniuriosi nequaq̃ existant q2 qđ ex ꝑ
prietate cõceditur ad alioꝝ iniuriã redũda
re nõ d3. de ortis tamen ⁊ nutrimentis aiali
um suoꝝ decias soluere nõ cogantur. Nota
ꝙ noua eccã iu preiudiciũ veteꝝ ecclesiaru3
fieri non d3. Itẽ priuilegiũ in iniuriam alte
rius dari non debet. Itẽ quod datur ꝑprie
tate nõ d3 trahi ad grauamen alterius. ite3
leprosi de ortis ⁊ aialibus suis decimas sol
uere non coguntur. Alex.iii.

AD audientiam
Quedã villa tantũ distabat a ꝑro
chiali eccã ꝙ tpe hyemali sine magna diffi
cultate ipam ecclesia3 adire nõ poterat ⁊ di
uinis officiis interesse: vnde dominꝰ ilius vil
le petiit vt ibi possit ecclesiam ↄstruere quã
dotare uolebat ⁊ maior ecclesia in tantũ ha
bundat ꝙ nullũ uel modicũ preiudiciũ per
hoc fieret eidẽ sine obuentõibus illius ville:

vnde mãdat pa. dioce. ep̃o qua. si est ita ec
clesiam ibi edificet ⁊ sacerdotẽ ibi instituat
ad p̃sentationez rectoris maioris ecclesie cũ
assensu p̃roni ꝑceptuꝝ obuentiões illius vil
le ꝓuideat tantũ ut cõpetens honor ſ3 facul
tates illius loci ecclesie m̃rici seruet̃ quod sa
tisfieri põt q2 dominus ville. xx. agros terre
illi ecclesie assignar̃ uelit. si aũt rector m̃ricis
ecclie opus illud uoluerit ĩpedire: uel pbr̃m
idoneũ distulerit p̃sentare. archiepus nihilo
minus opus fieri faciat ⁊ pbr̃m instituat.
No. ꝙ ex iusta cã ecclia noua fieri põt ĩ ꝓro
chia alterius ea ĩiusta: tamen ĩ recõpensatio
nem aliqd d3 ↄstitui maiori ecclie annuatim
soluenduz. Item modicuz damnum ex cau
sa sustineri põt. c. sequens patet.

ABaudientiam. Quidaz canonicus ecclie secularis vocatus fuit in ep̃z eccle
sie alterius ep̃atus. desiderabat ĩ ecclesia il
la de qua fuerat assumptus ĩstituere canoni
cos regulares. petiit a do. pa. ut hoc ei lice
ret. ĩdulget ei pa. ut hoc facere possit si ep̃us
diocesanus in hoc sibi consentiat: ita tamen
ꝙ clericis si qui sunt ibi duz uixerit uel ali
bi necessaria ministrentur. Item petiit a pa
pa ut faceret priuilegium ↄfirmatiõis cano
nicis ibidem instituendis. In hoc pa. ip̃m
exaudire non põt cum nulli canonici adhuc
ibi sint quibus priuilegium ↄcedatur. Nota
ꝙ papa ꝑ suam indulgentiam uel priuilegiũ
alicui preiudicare nõ intendit ut hic patet:
q2 si ep̃s diocesanus hoc nõ ꝑmittat non ua
let hec indulgeutia: nec etiam clericis illi⁹ ec
clesie preiudicat̃. Item rei que nõ est nõ da
tur priuilegium. Celest. iii.

Tuanos quidam ep̃us iurauit ꝙ bõa ecclie
non alienaret: postmoduz qdaz hitatores sui
ep̃at⁹ nõ babentes eccl̃ias vel oratoria in q
bus possunt audire diuia: petebant ab ep̃o
oratoria ĩ locis ill̃ eriger̃ ĩ qb⁹ diuia officia
possent audir̃. ep̃s occõe iuramẽti p̃dicti du
bitauit eccl̃ias ibi eriger̃ ne p̃textu nouaꝝ ec
clesiaꝝ eccl̃ia sua detrimẽtum ĩcurreret. q̃re
ↄsuluit papaz ⁊ ipse mandat eidez qua. oc
casiõe illi⁹ iuramenti nõ dimittat qn populo
ĩdigenti suꝑ eccl̃iis ↄstruendis debeat ꝓuidẽ
re. No. ꝙ ex iusta causa noue eccl̃ie p̃nt con
strui ⁊ in ꝓrochiis alioꝝ al̃s nõ debent con
strui. De imunitate ecclesiaꝝ cimiterii et
rerum ad eas ꝑtinentium. Rubrica.

UT in domibus. Statuit pa. in. c. isto ꝙ in domib⁹ eccl̃iaꝝ placi
tuz uel hospitium null⁹ d3
se vendicar̃ nõ ob. aliq̃ ↄsue
tudie sed in publicis locis hoc faciant. S.

PEruenit. Statuit in. ca. isto ꝙ cum nccitas i
minet null⁹ a custodia ciuitatis seu
vigiliis debeat excusari sed oẽs ad hoc ge
neral̃r teneant̃ ut oib⁹ vigilantibus ciuitas
meli⁹ valeat custodiri. No. ꝙ in nccitate ces
sat priuil̃ium. Item qd̃ oẽs tangit ab omni
bus p̃caueri debet. Idem.

IUdicatum. Dr̃ hic ꝙ rustici ecclie iura eccl̃ie dimitter̃
non debẽt transferẽdo se ad priuatoꝝ iura.

NOn minus. In qbusdã ꝑtib⁹ mũdi rectores locoꝝ ipo
nũt tot onera eccl̃iis vt sacerdotes
eaꝝ deterioris ↄditõis videãt̃ ꝙ̃ fuerit sub
pharaõe q legis noticiã ñ hẽbat imo sacerdo
tes ⁊ iura eoꝝ in pristĩa libertate dimisit: ⁊
de publico eis nccãria mistrabat sed isti oĩa
sua onera fere ĩponũt ecclesiis ⁊ iurisditionẽ
eccãꝝ sibi in totũ vsurpãt. vnde later̃. ↄci.
sub anathemate ꝓhib3 ne talia decetero at
temptare p̃sumãt nisi ep̃s ⁊ clerus tãtã neces
sitatẽ ꝑspexerit vel vtilitatẽ vt absq3 vlla co
actiõe extiment subueniendũ vbi laicoꝝ nõ
suppetũt facultates. si vero de cetero venir̃
cõtra ista presumpserint ⁊ cõmoniti nõ desti
terint se nouerint excõicatos nec cõioni resti
tuantur donec satisfecerint competenter.
¶ Nota ꝙ laici non debẽt onera imponere
ecclesiis nec eorum iurisdictionem vsurpare
si cõmoniti non satisfecerint sunt excommu
nicati.

Cum ecclesia dei. Scdm euāgeliū domus oratiōis eē debeat ⁊ nō spelūca latronū: aut sanguis forū statuit papa q̄ iudices seculares causas crimiales vbi de sanguis effusiōe uel de corporali pena agitur ibi sub itermiatione anathematis nō debeāt exercere: absurdū ē eni ibi cā sanguinis agitari vbi ē tutela refugij cōstituta. ¶ Nota q̄ cās crimiales laicoꝝ i ecclesijs nō debere agitari. Itē qꝛ cōfugiētes illuc debēt ab eccā defendi. Inno. iij.

Inter alia Quesitū fuit a papa vtꝝ cōfugiētes ad eccām debeant ibi defendi papa sup hoc distinguit confugiens ad ecclesiā aut est liber aut suus. si liber quātūcūq3 grauia ɔmittat nō ē ab eccā p violentiā extrahendus: nec ide d3 dānari ad mortē uel penā sed rectores eccārū uitā sibi seruēt. puniātur tamē alias sup eo quod inique fecerint nisi fuerit latro publicus vel nocturnus depopulator agroꝝ q publicas stratas obsideret suis insidijs qui ab ecclesijs extrahi possūt ut nulla defensione sibi pstita. si aūt fuerit seruus ad ecclesiā cōfugiēs si dn̄s eius d ipunitate psone clericis iuramētū prestiterit dn̄o suo restituat etiā inuit⁹: alioqui aliud nō poterit occupari. Nota cōfugiētes ad eccām debere ibi defendi: preter duas psonas. s. latronē publicū ⁊ deuastatorē agrorū ⁊ viarum. Idem.

Aduersus Lateranēse ɔciliū excōicauit rectores ciuitatū ⁊ aliorū locoꝝ q admonitiōe pmissa de grauaminib⁹ illatis ecclijs nō satisfacerēt sm tenorē ɔcilij later. ɔ. supra. e. nō min⁹. s3 qꝛ nec sic eorū malitia ɔquieuit. adijcit in isto cōcilio generali vt ɔstōes ⁊ snie q̄ a talib⁹ de ipsorum mādato fuerit pmulgate ianes ⁊ irrite hēantur nullo vnq̄ tpe valiture: verūtā qꝛ fraus ⁊ dolus alicui patrocinari nō debēt nullus rector decipiat vano errore nec credat vt infra tps sui regimis tātū sit excōicatus quasi post illud nō sit cōpellēdus ad satisfactionē qꝛ tā ipse q satisfacere recusauerit q̄ successor ipius erit excōicatus nisi ifra mēsē satisfecerit donec satifecerit cōpetēter qꝛ in onere succedit q substituit i honore. No. q̄ snia vl ɔstitutio p excōicatū plata nulla est nec tractu tpis ɔualescit. Itē q̄ ab initio nō t3 nullo tpe cōualescit. Itē snia excōicatiōis trāsit i aliū in quē lata nō fuit sed hoc ē qꝛ ille succedit in onere qui ⁊ in honore substituitur. Idem.

Quia pleriq3 Aliqñ ɔtingit q̄ epi ⁊ alii plati vt pcuratiōes vl aliud seruitiū ipendāt legato vel alij plus extorquēt a subditis q̄ soluāt legato uel alij et sic in alioꝝ dānis lucra sequūt. phibet ɔciliū ne decetero id fiat q̄ si quis forte ɔtra p sūpserit sic extorta rstituat ⁊ tantūdē de suo cogat paupib⁹ elargiri: ⁊ si de hoc ad supiorē q̄rela pueuerit si negligēs fuerit canonice subiaceat vltiōi. Nota q̄ cū dāno alteri⁹ nemo lucꝝ q̄rere d3. Grego. ix.

Ecclesiam Aliq̄ eccā nōdū est ɔsecrata tñ diuina officia celebrātur in ea: q̄ritur vtrū cēseri dēat eodē priuilegio ac si esset cōsecrata. ⁊ rñdet q̄ l3 nōdū sit ɔsecrata nullo priuilegio adimit priuilegiū imunitatis qꝛ ex quo diuinis obseqis ē dedicata nō ē temerariis ausib⁹ quorūlibet pphanāda. Nota q̄ eccā nō ɔsecrata priuilegiū h3 imūitatis ppter diuia officia q̄ celebrātur in ea. Idem.

Immunitatē. Quidā in ecclesiis vel cimiteriis eaꝝ cōmittūt aliqñ hōicidia uel alia maleficia sperātes obtiere ibidē ipunitatē suoꝝ excessuū quos nullatenus cōmisissent nisi p ecclesiā ad quā cōfugiūt crederēt se defendi. q̄rit an isti dēant ab eccā dfendi. rñt pa. q̄ cū i eo qs pūiri dēat i quo quis peccauit ⁊ frustra legis iplorat auxiliū qui ɔtra ipm legē delinqt. mādauit pa. q̄ tales publice nūcientur non debere gaudere priuilegio imunitatis quo faciunt se idignos. No. q̄ qs puniri d3 i eo i quo peccat. Itē q offendit canonē

beneficiū illius ipetrare nō pōt Jtē ipso fac to amittit quis priuilegiū. Jtē nō dȝ qs offē dere illū a quo spat auxiliū.

¶ Ne clerici vel monaci secularibus nego ciis se imisceant. Rubrica.

Multa sunt. In ca pitulo isto enu merāt̄ quedā negocia cā exē pli a qb⁹ debēt clerici ⁊ mo naci ⁊ moniales oēs oīo ab stinere de quibus ait apostol⁹ nemo militās deo dȝ se negociis secularibus imiscere.

Eugenius papa.

Sacerdotibus. Quidā cle rici publice admistra bāt negocia laicoꝝ: ⁊ eorum pcuratores fie bāt. mādat pa. diocesano epo vt eis publice denūciet ne de cetero hoc faciāt ꝙ si p⁹mo dū presūpserit ⁊ i administratiōe ppter cāȝ pe cuniariā in fraude dephēsi fuerit ab eccā nō subueniet̄ eisdē vbi ex hoc scādalū ɔtigat in eccā generari. ¶ No. ꝙ clerici nō debent esse pcuratores laicoꝝ nec gestores negocio rū ipsoꝝ. Jtē qui scādalū facit eccē eius psi dio se reddit indignū. Alexander. iii.

Non magno. Quidā regu lares audiūt phisicales ɔfectiones inde sumētes occasionē vt subueniāt fratribus ifirmis. audiūt etiaȝ leges vt negocia eccē sciāt melius tractare. sȝ ꝙ regulares mūdanis actiōib⁹ inuolui non debēt. statuit ɔ. turoñ. vt nullus post factā i aliquo loco pfessionē ad phisicam vel leges mūdanas pmittat̄ exire qđ si fecerit ⁊ infra duos mēses ad claustrū suū nō redierit vlti mū locū inter frēs ⁊ i mēsa ⁊ in oībus aliis hēant ⁊ spem totius pmotōis amittāt nisi mi sericordiā se. apo. fuerit ɔsecuti. ¶ No. ꝙ ip so iure sūt excōicati regulares qui phisicam vel leges audiūt: ⁊ cū talibus solus papa di spēsat vt ad honores pmouēatur. Jdem.

Sed ne. Quidā clerici circa negocia secularia ⁊ sub se cularibus viris plus debito itēde bāt ⁊ eoꝝ iusticiarii fiebāt. statuit ɔ. later. ꝙ nullus clericoꝝ talia decetero exercere psu mat. Si quis vero ɔtra hoc venire psūpse rit ab officio ecclesiastico fiat alien⁹ p eo ꝙ ministerio clericali neglecto ut secularibus placeat fluctib⁹ seculi se imergit. ɔtra doct nā apostoli dicētis nemo militans deo se ne gociis secularibus iplicet: ⁊ si quis religioso rū aliquid predictoꝝ ausus fuerit attēptare seueri⁹ castiget̄. No. ꝙ āmonitio pcedere dȝ vindictā. vt i predictis ca. pȝ ⁊ h. c. Jdem.

Clericis in. Statuit tolle tañ. ɔci. ꝙ clerici iudiciuȝ sanguis exercere nō audeāt. vnde ⁊ hic phibet ne clerici p se vel p alios mem broꝝ trūcatiōes faciāt nec iudicēt inferēdas ⁊ qui cōtra fecerit honorē ⁊ locū amittat. itē nullus sacerdos officiū vice comitis uel secu lare prepositi hēat. si quis ɔtra hoc venire p sumpserit ⁊ cōmonitus nō destiterit nouerit se excōicatū. Jdē.

Secundū instituta. Pre cipit hic papa sub in terminatio ne anathēatis ne mōaci vel clerici cā lucri negociet̄ ⁊ mōaci firmas hēant a clicis vel a laicis nec laici ad eccās ad firmā teneāt clericos ⁊ mōachos negocia tores eē nō debere. Jdem

Relatū. Mōaci cuiusdā mo nasterii de. N. seculariter viuebāt religiōe neglecta. vñ mādat pa. dio cesano epo qua. ap. re. eos ɔpellat ad obser uāciā regu arē ꝙ si ɔtradixerit inde remoue ātur. ⁊ si nō pt reformare de mōacis eiusdeȝ ordis frēs alteri⁹ ordis i illō iducat ut labo res ipsoꝝ iusti edāt ⁊ tādē illi ɔfusi rubor ad sui ordis obseruātiā reuertāt. Jnno. iii.

Sicut te. Quidā clerici i sacris ordib⁹ ɔstituti idesereter ex ercebāt officiū tabelliōat⁹. mādat pa. dioc. epo q. clicis i sacris ordibus ɔstitu tis ap. re. p bñficioꝝ subtractōeȝ iterdicat of ficiū tabellionatus. Jdem.

Sententiā. Statuit ɔciliū ge nerale ꝙ null⁹ clic⁹ sniam sanguis dictet vel pferat: nec vin dictā sanguis exerceat nec vbi exerceat̄ iter sit. si autem occasione huius statuti aliqs ec clesiis ad dispendiū inferre psumpserit p cen. eccle. ɔpescatur. Jtē null⁹ clicus lras scri

liber Quartus de spo. e matrimonio

bat: aut dictet p vindicta sanguinis destinã das s; laicis hoc officiu; i curiis principu; omittat. Jtẽ null' clericus pponat balistari is: aut hmoĩ viris sanguinũ: ⁊ diaconus ⁊ sacerdos artem cirurgie nõ exerceant: q̃ ad ustionẽ vel incisionem inducat nec impẽdat ritũ alicuius benedictionis purgationi aque frigide vel ferri cadentis. saluis phibitõib' de monachis siue duellis antea pmulgatis Hono. iij.

S Uper specula Alex. papa statuit in ocilio turoñ. supra eo. nõ maguo otra regulares personas exeũtes ad audiendũ leges nel phisicã: ut ni si infra duos menses ad claustr redirent si cut excõmunicati artius vitarentur: ⁊ in nul la causa si patrociniũ prestare voluerint au diantur reuersi ad claustr vltimi fratru; ex istant ⁊ spem omnẽ pmotionis amittant ni si forte ex misericordia se. ap. sed quia nõnul li ppter diuersas opiniones quorundã excu satione assumebant. volens papa vt de cete ro ipo facto sniam excõmunicatõis incurrãt mandat quatenus tam diocesani epi q̃ ca pitulo ipor ⁊ alii in quor diocesi tales cõ morantur publice denunciẽt eos excommu nicatos ⁊ pdictis penis obnoxios. ver quia dominus papa theologie studium desideãt ampliari ut fides catholica circuita sit muro inexpugnabili bellatorum: quibus resistere valeat. venientibus ex aduerso statutum cõ cilij turoñ. extendit ad archidiaconos deca nos plebanos ppositos ⁊ alios clericos per sonatum habentes. nec non presbyteros nisi infra spacium pscriptum destiterint ⁊ appel latione postposita precipit obseruari.

Jncipit liber quartus

De sponsalibus ⁊ matrimonio. Rub.

D E francia Casus. Quidã iuuẽis de francia duxit in vxorem quãdã nobilẽ mu lierẽ de saxonia fm osuetudinẽ saxonũ dice bat iuuenis ille q̃ in matrimonijs otrahẽdis franci nõ vtunt eisdẽ osuetudib' cũ illis d sa xonia ⁊ iõ q2 desponsauerat illã nõ lege sua s; saxonũ dimisit eã ⁊ aliã in vxorẽ accepit. Jn ocilio q̃situ fuit qd de hoc fieri deberet statuit ut transgressor euãgelice legis subiici atur pnie ⁊ a secũda vxore sepet ⁊ primam recipe opellat. No. q̃ in mrĩonio otrahẽdo poti' osiderat intẽtio otrahẽtiũ q̃ verba q bus mediãtibus otrahũt dũmõ omino otra hẽdi hoc faciãt. Jtẽ verba debẽt deseruire in tentioni ⁊ nõ intentio verbis. Jtẽ ad intenti onem recurrẽdũ ẽ. Inno. iij.

P reterea Quidã vir ⁊ mulier volũt cõ trahere matrimoniũ pmittũt adi uicem pure ⁊ sine oi oditõe fcõ hinc ⁊ inde pstita q̃ otrahẽt matrimoniũ postea mutent ppositũ. q̃rit qd sup hoc sit agẽdũ an videl; sint opellẽdi. rñ papa q̃ omonẽdi sũt ⁊ mo dis oibus inducẽdi ut fidẽ pstitã fuẽt. si aũt hoc facere noluerit nõ sunt opellẽdi ne dete rius inde otingat. vt illã ducat quã odit sed ad instar eor qui societatem otrahunt fide clara: ⁊ postea illã sibi remittũt. ¶ Nota q̃ l; fides simplr ⁊ pure data sit hincinde de matrimonio otrahendo: si postea displiceat otrahentibus. non sunt ut otrahant opellen di ne deterius inde contingat. Jdem intelli ge in societae. Euge. pa.

I Uuenis Quida; in ueĩs duxit quã dam puellã nondũ vij. annor spõ salia otrahendo: cũ ipa ⁊ attemptauit cum ipa qđ cõplere nõ potuit: tandem mortua fuit. vel dictus iuuenis ab ea recessit anteq̃ post septimũ ãnũ sponsalibus osentiret ⁊ cũ alia osanguinea illius puelle matrimoniũ cõ traxit. querebatur vtr possunt insimul rma nere. Respondet papa: q̃ in hiis que du bia sunt quod certius ẽ fuari debet ⁊ iõ pp honestatem ecclesie: quia dicebatur sponsa ipius ⁊ propter dubium predictum debent abinuicem seperari. ¶ Nota in dubijs te nendum esse; quod securius ⁊ certius est;

A Audientiam

Quidam ciuis papiensis nomine henricus uolebat copulare filiam suam in uxorem: cuidam filioꝝ cuiusdam ꝯciuis sui nomine .l. iurauit ꝙ si ille aliquo casu eam hr̄e non posset alteri filio quaꝫ de alia vxore genuerat. eandem matrimonio copularet. ⁊ sic ꝯtraxerunt sponsalia postea quidaꝫ ꝓbauerunt ꝯsanguinitatem inter eos. vnde prefatꝰ h. eandem filiam dare uult alteri filio ut iurauit. Queritur an possit. Respondꝫ papa scriptum ē ꝙ frater sponsam fratris habere non potest. mandat ꝙ ille ꝓpositum suū non adimpleat. et penitentiam accipiat de illicito iuramento. et si opus fuerit p excōmunicatōis sniam ꝯpellatur. ¶ Nota ꝙ sponsalia q̄ nulla sunt impediunt matrimonium contrahi cum consanguinea alterius. sed hoc facit sola publice honestatis iusticia. Ideꝫ

De illis

Quidam ꝓmittunt iuramento interposito se ducturos in uxores alienas mulieres et postea antequā matrimonium ꝯtrahāt transferunt se ad partes alias Querebatur quid facere debent ille mulieres utrum possint cum aliis contrahere recepta penitentia de periurio. Respōdꝫ papa ꝙ si amplius non fuit in facto ꝓcessum liberum est illis mulieribus cum aliis contrahere recepta penitentia de periurio. si p illas steterit quo minus matrimonium cum aliis fuerit consumatum. ¶ Nota ꝙ sponsa non tenetur seq sponsum uagabundū nec diu ipm expectare. sine aliqua penitentia dummodo non fuerit in mora. Idem.

De muliere.

Quedam mulier per uim tradita fuit uiro ⁊ detenta. q̄rebatur an inter eos esset matrimonium. rn̄ꝫ pa. ꝙ inter uiꝫ et uim differentia ē. nec ꝯstat an per uiolentiam ꝯsensus interuenerit. et iō papa certum nō pōtest dare r̄sponsum. ¶ Nota ꝙ certa et finita debet esse questio. et non duplex. ad hoc ut possit certa dari r̄sponsio. Idem.

Ex litteris

Quidā uir et mulier contraxerunt sponsalia. nec alter intellexit quod alter ꝓposuit ꝙ dicebat se n̄ itellexisse. q̄rebat̄ qd deberꝫ obseruari. Respondet pa. iudex ꝓuidere dꝫ vtrū illi cōtradicentes sint idonei ad hoc discretione ⁊ etate ut p hoc presumatur ꝓ eo quod dicunt vel ꝯtra quo facto seu cognito: si alter n̄ intellexit quod alter ꝓposuit recurrendum est ad oēm intelligentiaꝫ verboꝝ ⁊ vterqꝫ ꝯpellatur verba ꝓlata in sensum retinere quē solēt recte intelligentibus generare. Nota ꝙ in matrimonio discretio ⁊ etas ē attendēda ⁊ consideranda. Item verba obscure ꝓlata ad omnem intelligentiam sunt reducēda. c. sequēs p se pꝫ. Idem.

Ex parte

Quidā qui vocabatur andreas iuramentum p̄stitit ꝙ e. mulierem ab eo tpe in antea ꝓ vxore haberet ⁊ ei fidem seruarꝫ. ⁊ illa ecōuerso simili mō ꝓmisit eidem. quo facto dictus andreas eaꝫ dimisit ⁊ aliam supduxit. vnde mulier illa domino pape fuit ꝯquesta dicit papa nemini licere vxorem suam dimittere sine manifesta cā suspitōis et tūc aut debet illā sibi recōciliare aut viuere continenter ea viuente. vnde mandat dictum andreā cōpelli ut illā quam supinduxit dimittat ⁊ ad suā vxorē redeat: ⁊ affectu maritali pertractet. ¶ Nota qui vxorem cā fornicationis dimittit aliam ea viuente habere nō pōt ⁊ continenter viuere debet. Idem.

Ex litteris

Duo nobiles viri: saluañ. epatus. vv. ⁊ b. filios ⁊ filias impuberes habebāt: ꝯuenerūt inter se ꝙ eos adinuicem copularent quod ꝓmiserunt adinuicem se facturos: ⁊ hoc tam parentes ꝙ filii iurauerunt vnus illoꝝ. s. S. filiam alterius consentiente patre iurauit ducere vxorem: postmodum volebat aliā ducere in uxorem. eps ꝯpellebat ipm illā accipe quā iurauit accipere. quesiuit eps a papa quid iuris esset. Respondet papa q2 periculosum esse.

dicto.g.ↄtra iuramētū suū venire mādat pi ctaū.epo:ut si de hoc ↄstiterit ei moneat illū ⁊ ↄpellat ꝙ ipm recipiat quā iurauit ⁊ eam maritali affcū ptractet nisi matrimonial' cā ipediat. ¶ No.ꝙ iuramētū ipuberis tenet. Itē ↄpellit q̄s accipe illā quā iurauit se ductu rū in vxorē hoc sit pp iuramentum. Idez

Non est nobis. Inter regez āglorꝝ ⁊ filios eius fuit discordia.pp qđ rex detinebat vxores filiorꝝ ipi⁹ ita ꝙ mariti earꝝ ad eas accedere nō valebāt:ↄq̄sti sunt do.pa. filij regis. Mādat pa.archiepis ⁊ epis p angliaz ↄstitutis ꝙ cū sit iustuz ⁊ equū ut viri suas petant vxores quatenus eundē r̄gez ad eas restituendas sollicite moneāt ut si īfra ↄstitutū nō fecerit ex tūc i q̄cūqȝ terra vl' puīcia ꝯ tinent' vl' trāsferant' donec ibi fuerint nulla dina officia celebrent' vel pmittant' aliquatenꝰ celebrari p̄ter baptisma puulorꝝ ⁊ pnias morientiuȝ. No.ꝙ pp delictū dn̄i tota terra ipi⁹ supponit' interdicto. Idem.

Preterea. qdā vir volebat ↄtraher' cuȝ quadaȝ muliere:ↄsanguine⁹ illi⁹ viri dicebat se deliqsse cum ea sȝ illud nō audebat publice ↄfiteri pp potentiā mulieris.q̄rit' qđ iuris sit.respōdȝ pa.ꝙ mrionium illud fieri nō permittat' ne deteri⁹ ide cōtingat:nisi iuramentum interuenisset. No.ꝙ mrionium ad dictum vni⁹ ipedit' ne ↄtrahat':sȝ si iuramentuȝ īterpositum est de ↄtrahendo pp dictuȝ vnius nō ipedit' mrionium ↄtrahendum. Idez

Veniēs q̄dā mulier.m.nomie i tantum adamauit quendam iuuenez ꝙ vterqȝ illorꝝ i p̄sentia trium testium p̄stitit iuramentum de mrionio iuicem cōtrahendo. parentes mulieris hoc ignorantes eam iuitam ⁊ r̄clamantem cuidam alij i vxorem tradiderunt:sȝ illa in tantum ipm exhorruit ꝙ nullo mō se ab eo cognosci pmisit:⁊ cepit publice cōfiteri ꝙ a primo viro cognita ⁊ iurata fuerit.tandem eps dioc.cognito ꝙ illi essent cōsanguinei ipos adiuicem sepauit sed dum causa illa tractabat' ⁊ illa nollet cōsentir' viro cui a pentib⁹ tradita fuerat ipe vir aliam duxit i vxorem.⁊ illa cuidam alij.t.noie publice fuit despōsata.de quo p⁹modum filium genuit pr' illi⁹ viri ei opposuit qđ filium suum hr̄e in uxꝝ nō poterat eo quod ab alio viro q iam defunctus erat fuerat despōsata Unde mulier illa ad do.pap. accessit exponens sibi oia supradicta. Mandat pa. qb⁹dam.q̄te. si inuenerint quod dicta mulier a p̄ore uiro iudicio ecclesie fuerat sepata ⁊ ab illo.t.sine cōtradictiōe ecclesie in uxorem traducta ⁊ ille cui a pentibus tradita fuit uita decessit moneant dictum.t.⁊ cōpellant ut p̄fatam.m r̄cipiat in uxorem.⁊ eam maritali affectu ptractet quod si nō fecerit eum ⁊ supinductam ⁊ p̄rem ipsi⁹ si cōtradixerit excōicatōi subiiciant. No.quod omnes ipedientes iurisditōem iudicis siue excōicatōem sunt excōicandi:qȝ per hoc efficiunt' de iurisditiōe ipius iudicis. Idem.

Cum locū Inter duos ciues papiēses q̄dā qō v̄tebat' sup mrionio cuiusdā puelle vterqȝ illorꝝ dicebat se cuȝ illa matrimoniū ↄtraxisse mulier illa timebat violentiā sibi iferri a p̄dcis q ipam petebāt q̄sitū fuit a pa.qđ fieri deberȝ.r̄nȝ vbi met⁹ vel coactio itercedat ↄsensus locū hr̄e n̄ pōt sȝ vbi ↄsensus reqrit' coactio siue met⁹ dȝ repelli ⁊ matrimoniū solo assensu ↄtrahit' ⁊ sic ois met⁹ vel coactio dȝ repelli ne p timorez dicat sibi placeū qđ odit.vn̄ mādat pa.epo papieñ:ut puellā illā de cui⁹ mrionio q̄rit' ponat i domo aliqua vbi nullo mō timeat: ⁊ eā faciat custodiri honeste donec cā fuerit p sniam termiata. Nota ꝙ mrioniū solo ↄsēsu ↄtrahit'. Itē iuite nuptie fieri n̄ debēt. Itē iudex locū secuꝝ dȝ ptib⁹ puider'. Idez.

Veniens Quidā noie vv.quandā mulierē in domo sua r̄cepit de qua p lē habuit ⁊ ei postmodū fidē dedit ꝙ eā ducerȝ i vxorem post hoc accessit ad domum vicini sui.⁊ sic cum nocte illa in domo vicini stetisset. inuentus fuit cuȝ filia vicini dormiuisse; pater puelle inueniens illos simul

i lecto ɔpulit illum accipe in uxorem filiam suam p verba de presenti. Iste. vv. accessit ad pa. ⁊ exposuit ei pdcā. vñ mādat papa epo loci quatenꝰ si iuenerit ꝙ primā mulierē pꝰ fidē datā ɔgnouerit cū ea remāeat. si vo ipam post fidē pstitā nō cognouit maneat cū secūda nisi p talē metū fuissꝫ ɔpulsus eā accipe i vxorē q possit cadere i ɔstātē viꝝ. No. ꝙ fides data i aqua ducēda si postea carnalis copula interueniat iducit stati mrioniuꝫ. Matrimoniū p metū ɔtractā: cadit q i viꝝ ɔstantē nō tenet. Idem.

Commissuꝫ. Quidā dedit fidē cuidā mulieri ꝙ eā ducerꝫ in vxorē ⁊ ꝙ cū ea p verba de pñti ɔtraheret infra biēniū iterposito iuramento postea vero priuata lege ductus volebat rligionē intrare dubitabat an possꝫ p pter iuramentū. qrit qd iuris sit. rñꝫ pa. ꝙ tucius ē illi religionē iuramēti fuare ⁊ prius ɔtrahat ⁊ postmodū poterit religionē intrare dūmō carnal copula inter eos nō interuenerit. No. ꝙ iuramētū fuandū ē dūmō sine peccato fuari pōt. Itē añ carnalē copulā pōt alter ɔiugū religionē itrare ēt altero iuito. Lu

Requisiuit cius. iij. Mulier qdam iuramēto interposito pmisit cuidā viro ꝙ cū eo matrimoniū ɔtraheret pꝰ ea. vero volūtate mutata nolebat cū eo ɔtrahere. qrit qua cēsura sit ad hoc ɔpellēda. Rñꝫ pa. ꝙ mrionia libera debēt eē ⁊ nō coacta ⁊ iō mouenda potius ꝙ cogēda: qꝛ coactiōes hmōi freqnter solēt hre difficiles exitꝰ vl prius est admonēda: ⁊ nisi acqeuerit ɔpellēda. Nota ꝙ mrionia libera debēt eē. Itē ꝫ vnā lcūrā vr ꝙ eccā dispensꝫ hoc ɔtra iuramentū pp rōem que hic redditur. Vrba. iij.

Cum aplica. Quedā cā mrionialis vtebat iter quēdā viꝝ e. noie ⁊ vxorē eiꝰ corā ordiario añ publicatōem testiū ille fuersus domuꝫ cepit publice dicere ꝙ inter ipm ⁊ vxorē suaꝫ snīa diuorcij fuerat pmulgata ⁊ sic falsitate suggesta ꝗdā aliā inscia hꝰ fci i vxorē cepit: pꝰ modū vero p quosdā delegatos qbꝰ cā fu

it ɔmissa snīa diuorcij fuit lata: dubitauit dioceesanus vtꝝ matrimoniū illō teneat cū li. pē. inter viꝝ illū ⁊ priorē vxorē cū illa ɔtraxerit: ꝗsiuit a pa. qd iuris eēt. ⁊ ipe rñꝫ ꝙ hn̄ poterūt insimul rmanere. iposita illi viro penitētia ɔpetēti. ⁊ ifra tps pnie carnali copula interdicta. No. ꝙ mrioniū qō de iur ñ tꝫ lꝫ p mrionio ab eccā teneat nō pstat ipedimētū scōo dummō primuꝫ appeat pꝰ modū nō tenuisse. Cle. iij.

In presentia. Quidaꝫ viri erāt i captiuitate vel alias absētes cā pegriatōnis uxores eoꝝ expectauerāt illos p septēniū ⁊ vltra nec poterant certificari de vita vel morte ꝗuis sup hoc diligētiā adhibuissent: iuuenes erāt nō poterāt ɔtinere petebāt alijs copulari. qrit qd iuris. rñꝫ pa. ꝙ ꝗtocunqꝫ tpe ita remāserit viuētibꝰ viris suis ad alia mrionia nō poterāt ɔuolare: nisi primo certū nūciū receperit de morte viroꝝ. No. ꝙ alter ɔiugū alteꝝ expectare tenet: quousqꝫ sit certus de morte alterius. Idem.

Inter opa. Dr ꝙ iter cetera opa caritatis magna caritas rputat peccantē ad penitētiā rnocare. vnde Cle. pa. ut qcūqꝫ publicas mulieres de lupanari extraxerit ⁊ eas duxerit i vxores i remissionē eis pficiat peccatoꝝ. Idem.

Ad id qō. Quedā mulier ɔtraxit mrioniū cū quodā viro inita ⁊ rnitēs: ut dicebat i. xi. āno. pꝰ modū p ānū ⁊ dimidiū cohitauit eidē tādē rcessit ab illo ⁊ tā mulier ꝙ vir ad illicitos ɔcubitꝰ trāsiuit. pꝰ hoc dicebat mulier: ꝙ iuita ⁊ renitēs ɔtraxit cuꝫ illo: ⁊ hoc volebat pbare. vnde ab illo separi debebat. qrebat qd iuris sit. rñꝫ pa. ꝗuis. xi. ānos ab itio habēs ⁊ iuita ⁊ rnitēs illi viro tradita fuissꝫ: qꝛ tamē pꝰ modū p ānum ⁊ dimidiū cohitauit eidē ɔsensisse vr: ⁊ cogi dꝫ ad ipm rdire: nec testes rcipiēdi sunt. si quos illa mulier vellꝫ inducer ad pbādū ꝙ nō ɔsensit i illū qꝛ mora tāti tpis pbatōem hmōi excludit cū illa coactio iā trāsiuerit i ɔsensum

vnde mandat ordinatio ut per hoc non di-
mittat: quo minus compellat vtrūqꝫ ad tra
ctādum alterꝝ maritali affectu: nisi ābo vel
lent ad religionem transire cum vterqꝫ fideꝫ
alteri nō seruauerit. ¶ Nota ꝙ matrimoniū
ꝙ ab inicio non tenꝫ tractu temporis ɔuale
scit. Itē q̄ ꝑ metū fiūt ꝑ sequētē ɔsensum va
lent: nec testes incōtrariū sunt āmō recipiēdi
Item mutua delicta pari ɔpēsatōe tollūtur

SIcut ex lrīs. Quidā noie lamonat⁹ iurauit se du
ctuꝝ .p. mulierem in māu p̄ris ipi
us mulieris iurantis silr̄ ꝙ ei filiam suā tra
derꝫ in vxorē: nec stetit ꝑ viꝝ sed ꝑ mulierē
quo minus matrimoniū ɔtraxissent postmo
dū quatuor ānis vel qnqꝫ elapsis q̄dam ali
am .p. nomine ꝑ verba de p̄nti despōsauit. q̄
ritur quā de istis hr̄e debeat. Rn̄ꝫ pa. man
dans epo loci ꝙ si ɔstiterit ei ꝙ idē .l. primā
mulierē ꝑ verba de futuro ⁊ aliā postmodū
ꝑ verba de p̄nti despōsauerit matrimoniuꝫ
secūdo loco ɔtractū legittimū iudicet. ipōita
viro pnia ɔpetenti ꝑ eo ꝙ primā fidē irritā
fecit nisi iuramēto suo certū terminū apposu
erit infra quā illā ducerꝫ in uxorē nec stetit
ꝑ eū qn ad statutū terminū matrimoniū con
firmaret: ⁊ si forte cū vtraqꝫ ꝑ verba de fu
turo ɔtraxit pmū iuramētū ipꝫ huare cōpel
⁊ de secūdo sibi pniam iniūgat. si vero ꝺ his
nō ɔstet ad plenū tā diu adhuc de cā ɔgno
scat: donec sup hijs plenī⁹ istruat. ¶ No. ꝙ
matrimoniū ꝑiudicat iuramēto. Itē iuramē
tū primo factū huādū ē: nisi vinculū supuēi
at. Itē si ꝑ me nō stat quo min⁹ faciā qd̄ ꝑ
misi mihi nō ē iputādū. Itē q̄diu iudex ple
ne istruat de cā sp ɔgnoscere dꝫ. Ideꝫ

QUam apud Quesitū fuit a pa.
vtꝝ mut⁹ ⁊ surd⁹ p̄nt ɔtraher̄ ma
trimoniū. rn̄ꝫ pa. edictū de mōasterio ɔtra
hēdo ꝓhibitorium ē ꝙ ē dicer̄ qcūqꝫ n̄ ꝓhi
bet̄ ꝑ iuā ꝑ ɔn̄tiā ɔtraher̄ pōt. ⁊ sol⁹ ɔsensus
sufficit ad mrioniuꝫ cōtrahēdā. vn̄ si mut⁹ ⁊
surd⁹ velit ɔtrahere ⁊ iuēiant cuꝫ qb⁹ eis n̄
dꝫ denegari. qꝛ ꝙ nō p̄nt verbis ꝑ signa va
leāt declarare. No. ꝙ edictuꝫ de mrionio ꝓ
hibitoriuꝫ ē. Itē ꝙ nō ꝓhibet̄ concessuꝫ in
tellr̄. Itē sol⁹ ɔsensus fcit matrimoniū. i hoc
cāu idē faciunt signa ⁊ v̄ba. Itē n̄ r̄fert an v̄
bis vl̄ signis qs declarꝫ volūtatē suā. Ideꝫ

DIlect⁹ fili⁹. Quidaꝫ noie robert⁹ filiā suā cuidaꝫ
iuuēi mrionialr̄ copulauit. ignorās
ꝙ ille iuuēis eēt furiosus. vn̄ petebat filie sue
ꝓuideri. rn̄ꝫ pa. cuꝫ mulier cuꝫ ipo viro q ɔ
tinue furore laborat morari nō possit: ⁊ ꝑꝑ
alienatōem furoris ltimus cōsensus iter eos
interuenire nō potuit. Mādat epo loci vt si
talr̄ suꝑhabuerit p̄dictos studeat ab inuiceꝫ
sepaꝛe. Nota ꝙ q non potest consentire nō
potest matrimonium contrahere. Idem

TUe fraternitatis. Quesituꝫ fuit a pa. vtꝝ
ꝑ sola verba possit contrahi mrio
niuꝫ ⁊ si ꝑ verba sola. q̄rit̄ ex qb⁹. rn̄ꝫ pa. ꝙ
mrionium i veritate ɔtrahit̄ ꝑ ltimuꝫ cōsen
sum viri ⁊ mulieris: sed verba necāria sunt
q̄tum ad eccliam exprimēda cōsensum mu
tuum de p̄nti ⁊ ꝑ consensuꝫ reuera contrahi
tur matrimoniū ꝙ muti p̄nt ɔtrahere mrioni
um ꝑ ɔsensum mutuū siue verbis dūmō per
aliqua signa ɔsensum exprimāt: sed pueri an
te latinos annos ꝑ sola verba nō ɔtrahūt cū
ātea eoꝝ ɔsensus nō sit ltimus. ¶ No. ꝙ so
lus ɔsensus facit mrioniū exp̄ssus verbis vl̄
signis. Idem.

TUa nos Quidā iuuenis r̄qsiuit quā
dā mulierē sepe ut ei carnaliter cō
misceret̄. sꝫ ipa ɔsentire nolebat nisi despon
saret eandē tādē nullo p̄nte nec vlla solēnita
te adhita dixit illi mulieri iohānes despon
sat cū ipe nō vacaret̄ iohānes: sꝫ finxit se sic
vocari nō credēs ꝓpterea matrimoniū ɔtra
here cū eadē ex eo ꝙ ipe nō vocabat̄ iohan
nes nec hēbat ꝓpositū ɔtrahēdi cū illa nec ɔ
sensit in illā si illa in eū ɔsensit ⁊ sic carnalr̄
ɔgnouit eandē. queritur vtꝝ sit matrimoni
um inter eos. Respondet papa ꝙ cum pre
fatus vir mulierem illam desponsauerit: ⁊
ꝓpria ꝑsona sub nomine alieno quo vocari

se finxit inter eos sit carnalis copula secuta
videtur p matrimonio presumendū: nisi ex
psse dictum fuisset pape q ille nec pposuit:
nec ɔsensit illam ducere in uxorem. Item di
cit papa q si res ita se habet videlicet q ille
non pposuit illam ducere in vxorem: nec in
eam ɔsensit. non debet ex illo scō matrimōi
um iudicari. quia in ea non inuenitur substā
tia ɔiugalis contractus nec forma ɔtrahēdi
matrimoniū: quia ex altera solummodo do
lus affuit: ⁊ defuit ɔsensus sine quo matrio
nium non contrahitur. ¶ Nota q ad hoc
ut matrimonium contrahatur. necesse est ut
uterq3 contrahentium consentiat in alteram
⁊ q forma verbo4 p que matrimonium cō
trahitur expresse vel tacite exprimantur. ⁊
sic substantia ⁊ forma necessaria sunt alias
non est matrimonium. Idem.

Cum in tua Quidā vir ⁊ mu
lier volebant ɔtrahere matrimoni
um fm consuetudinem loci propositum fuit
publice in ecclesia ut qui sciret impedimentū
illud exponeret. si nullus apparuit ɔtradic
tor: fama tamen priuatum impedimentum
parentele deferebat: ut omnis suspitio toller
tur ex parte ɔtrahentium offerebantur iura
menta maior4 suor4 de propinquitate sua q
nulla esset ɔsanguinitas inter eos. Queritur
quid sit in hoc capitulo faciendum. Respon
det papa. q si psona grauis cui fides sit me
rito adhibēda denūciet q illi sunt ɔsāguinei
⁊ de fama pbet vel scādalo. aut etiam ipse
iudex de plano per se posset de hoc certifica
ri iudex non solū d3 iuramenta parentū nō
recipere: sed etiam debet illos compellere ut
a tali ɔtractu desistant ex quo fama vel scā
dalum est pbatum si moniti induci non pñt
vel contra famā huius iuramenta exhibeāt
ppinquor4. alioquin si psona denūcians tal'
nō fuerit: vel si talis fuerit ⁊ de fama vl' scā
dalo non pbauerit monendi sunt ne contra
hāt sed nō compellēdi. ¶ Nota q fama uel
scādalum impedit matrimonium cōtrahēdū
Item qui denūciat deb3 esse honesta perso
na ⁊ grauis: alias repellitur a denunciando
Item contra famam pbatio admittitur.

Consultationi. Consuetudo est in quibusdā locis
q sponsus ⁊ sponsa cum debeant benedici:
veniunt ad valuas ecclesie. i. hostia ecclesie
sponsa tunc dicit q nunquā cōsensit in spon
sum matrimonialiter: sed sponsus vult pbar'
cōtrarium. s. q in matrimonium illius cōsen
sit. queritur vtr4 sponsa sit audiēda: ⁊ dr q nō
d3 audiri cum illius simplex assertio nō de
b3 legittimis testibus pualere. Secundo po
nitur alius casus. Quidam desponsant ali
quas in uxores sponse benedictione recepta
statim ante carnalem copulam aufugiunt a
sponsis dicentes se in illos nullatenus cōsen
sisse: sed compulse per metum pferebant uer
ba cōsēsus. s3 dissentiebant animo. queritur
vtru3 iste due sponse sunt audiende. Rñr q
sic ⁊ si talis metus pbatus fuerit q possit ca
dere in cōstantem a sponsis merito sunt sepa
rāde. Nota q potius testibus credendu3
est ⁊ nō simplici assertiōi alicuius. Item ma
trimoniū p metū cōtractū q possit cad ere in
constātem nō val3. Grego. ix.

Gemma De berga filia
gemme dū ess3 in
fra septennium annū constituta con
traxit sponsalia cu3 petro filio b. de alferio
presentibus ipa gemma ⁊. b. predicto ⁊ pe
na fuit apposita a parentibus ut ps q̄ cōtra
ueniret pena3 alteri pti psolueret postmodū
dicta. t. contraxit matrimoniu3 cum alio. c.
nomine. vnde hac occasiōe dictus. b. a pre
dcā gemma penā in stipulatōe appositā niti
tur extorquere. vnde ɔquesta ē do. pape di
cit papa cum matrimonia libera debeāt eē
⁊ ideo stipulatio pena in matrimonio: vel
sponsalibus apposita merito sit improbāda
Mandat papa. quaten9 si est ita. iudex di
ctum b. p excōmunicatōem ɔpellat: ut a peti
tōe dicte. pene existat. Nota q matrimonia
sine sponsalia libera debent esse ab omni co
actione pene vel pecunie ⁊ si pena fuerit ap
posita nō ten3 pmissio siue stipendio pene.
Idem.

I Squi Quidā iuuenis dedit fidē mulieri: ꝙ eā duceret i vxorē ⁊ eā postmo dū carnaliter cognouit postea i facie ecclē cū alia m[atri]moniū cōtraxit. q̄ritur quā istaꝝ debeat hēre dicit ꝙ ad ipsā redire tenet q[uia] licz p̄sumptū mr̄imoniū uideat tñ ꝯtra talē p̄sūptionē ꝓbatio incōtrariū nō est admittenda: vnde sequit ꝙ matrimoniū postea de facto cōtractū nullū sit. No. ꝙ hoc est p̄sūptio iuris ⁊ de iure cōtra quā ꝓbatio nō admittitur. Idem.

INter virū. Si inter virū ⁊ mulierē cōsensus de presenti interuenerit sub hac forma verboꝝ. Ego accipio te in meū ⁊ ego accipio te in meā vel p[er] alia verba consensū exprimēda de p̄nti siue iuramētū interuenerit siue nō: nō licet alteri postea ad alia uota trāsire quod si fecerit ēt si carnalis copula fuerit subsecuta debēt separi ⁊ post mr̄imoniū i sua firmitate manere: sed si inter eos verba interuenerint de futuro dicendo vnus alteri. ego accipiā te in meā ⁊ ego accipiā te in meū. uel similia verba si alter cū alia postmodū p[er] verba ꝯtraxerit de p̄nti nō d̄bēt separi ēt si iter ip̄m ⁊ primā iuramētū iteruenerit s[ed] de fide mentita ei ē p[e]nia iniungenda. No. ꝙ iuramētū nō ē de s[ub]ba mr̄imonij. Idem.

ADolescēs. Adolescēs quidā ꝯtraxit cū quadā p[er] verba de futuro visus fuit sepe illā cognoscere s[ed] nō potuit. postmodū p[er] verba de p̄nti cū alia ꝯtraxit. q̄ritur quā d̄eat hēre dicit ꝙ primā hēre nō pōt q[uia] cū illud nō fuit veꝝ mr̄imoniū nec p̄sumptū q[uia] coact[us] nō habuit effectū ⁊ ita s[e]c[un]dam hēbit vxorē. Nota conatus siue volūtas sine effectu nō nocet ⁊ verba cū effectu accipiēda sunt.

De desponsatiōe ipuberꝝ. Rubrica.

Honorius eusebio ep̄o.

TUa frnitas. Pater vult ꝙ filius ei[us] cōtrahat cū aliqua muliere: filius adultus nō vult ꝯtrahere cū illa. q̄rit an pr̄ filiū cōpellere possit vt cū illa ꝯtrahat. d[icit] ꝙ si filius nō consentit id fieri nō pōt sed filiuz nōdum adultuz pōt pr̄ cui vult i mr̄imoniū tradere q[uia] voluntas ipsius ad hoc discerni nō pōt: s[ed] postq̄ uenerit ad etatē l[egi]timā d[ebe]t factū p̄ris ratū hēre si sibi placuerit s[ed] nō cōpellit. No. ꝙ libera d[ebe]t eē voluntas i mr̄imonio ꝯtrahēdo ⁊ filius in hoc p̄ri nō subiacet. Nico. pa.

Ubi nō est. D[icit] hic ꝙ aliqui quoꝝ vterq[ue] uel alter ad etatē l[egi]timā nō p[er]uenerit ꝯiungi nō debēt nisi forte aliqua cā interueniēte ut puta p[ro] bō pacis cuius ꝯtrariū fuit cā hui[us] p[ro]hibitionis puta ꝯtrahebāt aliqui i minori etate cū ad etatē l[egi]timā p[er]ueniebāt displicebat alteri ⁊ sic nō ꝯtrahebāt p[ro]pter quod scādalū ⁊ odium inter parētes oriebantur.

Puberes. Isidorus interp[re]tat quis dicat pubes d[icit] eni pubes a pudētia corpis q[uia] loca illa primo lanugiñe ducunt. q[ui]dā tñ putant pubertatē ex annis. i. illū puberē dicunt q[ui] ānū xiiij. i[m]pleuit: quāuis tardius pubescat. Sed veꝝ est illuz puberē esse qui ex hitu corpis pubertatē oñdit ⁊ generare possit ⁊ puerpe dicuntur q̄ i puberib[us] annis pariunt. No. ꝙ in matrimōio cōtrahēdo nō d[ebe]t cōsiderari tēpus s[ed] vtꝝ sit qui generare uel cōcipe possit tā in masculo quā i feia. Allex. iij.

LIteras. Quidā cū essz etatis l[egi]t[im]e ad ꝯtrahēdū mr̄imoniū desposauit quādā puellā i cunabil[is]. postmodū cognouit m[at]rem ⁊ eā in vxorē accepit dubitabat an eā hr̄e possit i uxorez. r[espo]n[de]t pa. ꝙ si p̄fatus vir mr̄em puelle i vxorē accepit anteq̄ puella. vij. annū cōpleret mr̄ionīuz t[enet] q[uia] hm̄oi desposatōes q̄ infra. vij. ānū fiūt nulle sunt. verūtñ si postq̄ puella. vij. annum cōpleuit uir ille mr̄ez accepit ꝙ sposalia extūc placere ꝯsueuerunt mr̄oniuz illud separi d[ebe]t nec mr̄ez nec filiā hēre poterit. Nota ꝙ ab initio nō tenuit tractu tp̄is ualere incipit. Itez spōsalia post. vij. annū ꝯtracta tenēt ⁊ ualēt.

ACcessit. quidam. v. noie cōtraxit sponsalia cuz q̄dam puella i minori etate siue infra nubi

les annos ⁊ cuȝ ipa i dictuȝ. v. ɔsentire nollet ab eo fuit p archiepm absoluta postmōȝ dictus. v cū mr̄e puelle mr̄imoniū ɔtraxit: ⁊ ex ea filios suscepit. dubitauit archieps vtrū mr̄imoniū illud teneret ⁊ an filij lti sint hn̄di sr̄ hoc pa. ɔsult⁹ rn̄det mādās archiepo quatenus si ɔstiterit ei q̄ puella nō eēt. vij. ānorū qn̄ p̄fato. v. despōsata fuit: ⁊ q̄ idē. v. fuisset absolutus ab ipsa cum p⁹. vii. annū ɔsentire nollet mr̄imoniū illud ltimū iudicet ⁊ plē eorū ltimā nūciet qꝛ despōsatiōes ifra. vii. annū nō tenēt: si postea ɔsēsus nō accedat. si vero dicta puella anteq̄ȝ desponsata dicto. v. fuisset septimū ānū cōpleuit quāuis ab ipsa absolut⁹ fuisset qꝛ i eū cōsentire nolebat. matrē puelle hēre nō pōt. No. q̄ spōsalia ifra septimū ānū ɔtracta nō tenēt ⁊ ita nō ipeditur qui ɔtraxit ɔiūgi mr̄i illi⁹ puelle dūmō post vii. annū adiuicē nō ɔsenserit. Idem.

CONtinebat. Quedā puella ifra nubiles ānos ɔstituta tradita fuit in vxorē cuidā iuueni ⁊ ab eo traducta. postmodū cū puenit ad nubiles ānos: postulauit lniam cum alio ɔtrahendi: dicēs q̄ in illū nō cōsensit iuuenis ille incōtrariū allegauit q̄ ⁊ si forte cū despōsauit eā nondū annū duodecimū attigisset. ita erat etati pxia q̄ eā carnaliter cognouit ⁊ pentes ipsi⁹ asserebāt eā etatis ltie: quesitū fuit a pa. cui poti⁹ sit credēdū. rn̄t pa. q̄ i decretis expssū hr̄ vt si vir dicat q̄ vxorē suaȝ cognouerit ⁊ mulier negauerit stādū est v̄bo viri vnde i casu p̄misso standū est viri q dicit se illā cognouisse si illud iuramēto firmauerit. si v̄o fuerit etati pxia vt i. xi. anno uel circa. xii. ⁊ cū assensu suo despōsata ⁊ cognita ab eo separi nō dȝ. p̄cipue cū pentes ipi⁹ ipam etatis ltis facerent. In fi. dicit si puella ifra nubiles annos alicui fuerit despōsata nō lȝ alicui de ɔsanguitate illi⁹ cui despōsata fuerit eaȝ ducere in vxorē: nec spōsus poterit aliquaȝ accipe de ɔsanguitate sponse. Nota q̄ poti⁹ credit viro q̄ȝ mulieri sed hoc est i fauore mr̄ionii. itē spōsalia ifra nubiles annos ɔtracta lȝ ad mr̄ioniū nō pueniāt ipediūt cū oib⁹ ɔsanguieis alterutr⁹. Idem.

DEil lis. Aliq ifra nubiles annos ɔstituti maiores septēnio ɔtrahūt spōsalia siue uterqȝ siue alter anteq̄ȝ ad ānos ltios pueniāt si postulent separi non sūt audiendi: si uero alter eorū pueniat ad ltios ānos altero i miorib⁹ adhuc existēte: maior si petat nō est audiend⁹ nisi cū alter ad etateȝ ditaȝ puenerit ⁊ petierit separi tūc iudicio eccl'ie poterunt separi. si v̄o qn̄ ɔtrahunt spōsalia alter eorū maior fuerit ⁊ alter mior: si maior postulet separi: nō est audiend⁹: qꝛ exquo i euȝ sel' ɔsensit nō p̄t ampli⁹ dissentire nisi mior cuȝ ad etatem ltimam puenerit petierit separi Idem.

ANobis. Quidā ifra nubiles annos iungunt noie mr̄imonii si uterqȝ uel alter anteq̄ȝ ad annos ltios puenerit petāt separi. q̄rit utruȝ sunt audiendi. respōdet pa. q̄ cū ante annos ltios ɔiugalē consensum non habeant usque ad etatē ltimā expectare tenētur ⁊ tūc aut cōɔfirmet mr̄ioniū aut ifirmetur nisi carnal' copula antea iteruenerit cū illa tp̄s anticipe soleat pubertatis. No. q̄ mr̄imoniū nō sp cōsiderat f̄m ānos qꝛ malicia etatē supplet. idē.

DEil lis qui. Quidā i miori etate spōsalia ɔtrahūt et tradunt postmōm diuortiū petunt minorē allegātes etatē aut vi sibi illatā. q̄rit qd iuris sit. rn̄t q̄ si ita fuerit etati pximi q̄ potuerūt carnal'r ɔiūgi p̄textu minoris etatis nō sūt sepādi si vnus in aliū visus ē ɔsentisse qꝛ in eis malicia supplet etatē. sȝ cuiuscunqȝ sint etatis se possunt p illatā violētia excusar' nisi post violētiā ɔsensus accedat. No. q̄ malicia supplet etatē i mr̄ionio. Itē mr̄ioniū p vim ɔtractū p ɔsensū seq̄ntē fit firmū qd̄ primo erat ifirmū. Urbanus. iij.

ATtestatiōes. Quedā mulier ɔtraxit mr̄imoniū cuȝ quodā q nōdū hēbat. xij. annos tn̄ tēptauit corrūpe sȝ nō potuit: postmodū ab ea recessit. vnde ipsa mulier petijt illū in suū maritū corā ordiario: testes pducti fuerunt in cā illa dubitauit iudex qualiter in cā pcederet misit attestatiōes do. pa. attestatiōib⁹

illis inspectis cõstitit do. pape ꝙ iuuenis ille nondũ attigerat .xij. annũ qñ prefatã .g. i uxorẽ accepit ⁊ lʒ visus fuisset eã corrũpe fm ꝙ vterqʒ ɔfitebat̃. mulier tñ credit se virginẽ euasisse. sed ipse anteꝙ̃ peruenisset ad .xiiij. annũ ab ea recessit ⁊ cũ ille postmodũ ad ãnos ltimos puenisset petebat illũ in suũ vir̃. rñt pa. illi epõ dicẽs ꝙ sicr̃ illa p idoneos testes ꝓbare nequerit ꝙ post .xiiij. annũ etatis sue vel circa finẽ .xiiij. predictus iuuenis ɔsensisset in eã recepto iuramẽto ab ipso ꝙ postꝙ̃ ad etatẽ ltimã puenit ipsã hẽre nõ cõsensit in vxorẽ dictũ iuuenẽ a predicta .g. dẽat separe ⁊ dare vtriqʒ lniam cũ alia cõtrahẽdi uel alia. ¶ No. hic defert̃ reo quãuis actor nihil probet sed hoc ꝓpter ꝑsumptiões qꝫ tẽptauit eã corrũpere ⁊ fauore matrimõij. Jdẽ

Ex litteris. Quedaʒ puella .xij. annoꝝ desposata fuit cuidã puero .ix. vel .x. ãnoꝝ ⁊ postmodũ de volũtate pr̃is ⁊ nõ de sua ut dicebat ad domũ pr̃is illius pueri ducta fuit inuita ⁊ nolẽs ⁊ minis parẽtũ cõpulsa fecit ibi morã p ãnũ: ⁊ tandẽ ad domũ ꝓpriã est reuersa dicẽs ꝙ nunꝙ̃ i eũ ɔsensit nec vult cõsentire imo petebat lniam cũ alio ɔtrahẽdi: q̃rebat̃ qd iuris. respõdet papa cũ dict⁹ puer nõdũ ad .xiiij. annũ peruenerit nec ad eam carnaliter accessum habuerit. Mãdat ꝙ si puella cõmõita ipsuʒ noluerit expectare quousqʒ ad etatẽ ltimã puenerit ei si ẽ ita vt propositũ est tribuat liberã lniam cũ alio cõtrahendi. Nota ꝙ spõsalia p vim ɔtracta non tenẽt ⁊ iõ dat̃ huic lnia cõtrahendi. Luci. iij

Duo pueri. Duo pueri guilielmus .vi. ãnos habens ⁊ guilielma .vij. mr̃imonialiter sũt cõiũcti qui simul p tres ãnos mãserũt ⁊ sic sponsalia tenuerũt que ab initio nõ valebãt. postmodũ pater puelle ipam copulauit cuidã alij. M. noie cũ quo pacifice p vij. ãnos pmãsit tandẽ dimisit eãdẽ qꝫ credebat ipsaʒ aliũ virũ guil. hẽre cui p̄mo fuerat desponsata. Dictus guil. ad annos discretionis pueniẽs cũ alia ɔtrahẽdi lniam postulauit qua obtẽta ɔtraxit cũ quadã .S. noie cõsobrina dicte guil. ⁊ cũ ea p aliquod tp̄s cohitãs vt dicebat non cognouit eãdẽ ipsa tñ se ab eo cognitã asserebat. postea vero pr̃ guilielme cũ vidisset eã a secũdo uiro dimissaʒ cõpulit dictã .g. ut .S. neptẽ suã dimitteret ⁊ ad .g. rediret: qui postmodũ p bienniũ cohitauit eĩdẽ. q̃situ fuit a pa. qd sup his eẽt agẽdũ. ⁊ ipse rñdet ꝙ inter guilielmũ ⁊ guilielmã nõ fuit mr̃ioniũ puerili etate ipediẽte ⁊ lʒ postꝙ̃ nupsit alij: potuerit aliã ducere i vxorẽ ɔsobrinã guilielme cõsobrinã hr̃e nõ potuit ꝓpter publicã honestatẽ siue eã cognouerit siue nõ nec ad guilielmã poterit redire qꝫ fuit alteri ltie copulata. cũ ergo guilelmus dicat se nõ cognouisse .s. cõsobrinã guilieme aliã si uoluerit poterit ducere in uxorẽ. ⁊ .s. alteri viro poterit copulari: ⁊ cũ fuerit sepati pnia dʒ vterqʒ iniũgi ad tp̄s p vitãdo scãdalo. si vo ɔstaret guilielmũ .s. cognouisse neutri altero viuente dabit̃ lnia cõtrahẽdi ⁊ guil. remanebit cũ matheo: iposita ipi .m. ad tp̄s pnia cõpetenti: qꝫ p sua uoluntate sine iudicio eccẽ dimisit eãdẽ. No. ꝙ publica honestas ipedit ⁊ dirimit mr̃imoniũ iã ɔtractũ. Jtẽ vir est caput mulieris. Jtẽ incestus mr̃ioniũ ɔtrahendũ. Jtẽ pp scãdalũ pnia dʒ iniũgi. Jnno. iij

Ad dissoluẽdũ. Quidaʒ noie io. ɔtraxit mr̃imoniũ cũ quadã puella .s. noie isra septeniũ ɔstituta: tãdẽ ex pte puelle accusabat̃ mr̃ioniũ pp ɔsanguitatẽ ⁊ duo testes ꝓducerẽtur ad ꝓbandã ɔsanguitatẽ p̄dict⁹ io. multas exceptões ꝓposuit p quas itendebat accusatores ab accusatõe repellere cũʒ sup exceptiõibus ipsis fuisset multipliciter disputatũ. papa auditis q̃cunqʒ ptes ꝓponere voluerũt interloquẽdo ꝓnunciauit inter p̄dictũ iuuenẽ ⁊ puellã nec mr̃ioniũ nec spõsalia fuisse ɔtracta: qꝫ puella nõdũ ad .vii. annũ puenerat vñ accusatio locũ hr̃e nõ poterat: cũ non esset q ltie possit accusari sʒ denunciari poterat ɔsanguitas ut interdiceret mr̃ioniuʒ contrahẽdum. vnde do. pa. statuit terminuʒ ad denunciatiõem ꝓbãdã saluis exceptiõibus ꝓpositis ac ẽt ꝓponẽdis ne vero in puellam aliqd attẽptet̃. pc̄pit pa. ne i negõ alteri⁹ ꝓ

cedatꝰ de nouo donec cesset a denunciatione uel ea ꝓbata ordie iudiciario ꝓcedatꝰ ꝙ si ꝯtra hoc mandatuȝ i preiudiciũ puelle aliqd fuerit attẽptatuȝ: illud decernit pa. irrituȝ ⁊ inane. Itẽ no. ꝙ ĩfra septimuȝ annũ nec spõsalia nec mrĩmoniuȝ cõtrahi pñt. Itẽ mrĩoniuȝ qḋ nõ est accusari nõ põt. Itẽ cõtra accusationẽ q̃ nõ tȝ ꝓponi nõ põt exceptio. Itẽ qḋ fit cõtra preceptum pape nõ tȝ. Idem.

Tue nobis. Quidã filiam suã circiter. xii. ãnum habẽtem despõsauit cuidã nobili qui subarrauit eandẽ ꝑ ãnuli imissionẽ consensum mutuo accedente: postmoduȝ puella ipsa fuit alteri copulata: dubitatuȝ fuit vtꝝ ista puella deberet remãere cuȝ secundo an deberet redire ad illuȝ cui primo fuerat desponsata. cõsul. pa. respõdet qꝛ nõ cõstitit ei cuius etatis esset puella cum primo viro extitit desponsata: cum dicatꝰ ꝙ circiter. xii. annos hẽbat uel utꝝ malicia suppleret etatem dicit ꝙ si puella nubilis nõ erat etatis cum primo viro extitit despõsata ⁊ etatem in ea prudentia supplebat ꝓculdubio iter eos nõ mrĩmonium sȝ spõsalia contracta fuerunt q̃uis ab ipso viro eadẽ puella fuerit subarrata: ⁊ ita remãere dȝ cum secundo cum quo postea contraxit i etate ltĩa. ¶ No. ꝙ malicia supplet etatẽ circa mrĩoniuȝ cõtrahẽduȝ. itẽ mrĩoniuȝ cõtractuȝ i etate ltĩa sola spõsalia ĩ mīori etate ꝯtracta.)

De clãdestia desponsatione. Rubrica.

Si quis clã. Si aliqs occulte desponsauerit aliquã mulierẽ: ⁊ ipe eã petat postmoduȝ i uxorẽ ⁊ ipa negat despõsationẽ vir dȝ hoc ꝓbare: ⁊ ecõtra si vir hoc negauerit mulier hoc ꝓbarꝰ dȝ alias absoluatꝰ vterqȝ.

Quod nobis. Aliq ꝯtrahũt mrĩmoniũ occulte ita ꝙ ꝓbatio fieri nõ pt q̃ritꝰ qd iuris sit. drꝰ ꝙ ab eccã nõ sũt aliquatenꝰ cõpellẽdi si alter negauerit verũtñ si illi hoc noluerit publicare ab eccã talia mrĩonia recipiẽda sũt ⁊ approbãda tã q̃ꝫ a pricipio i ꝯspectu eccẽ ꝯtracta fuissent: nisi aliqua rõnabilꝭ cã ipediat. No. ꝙ ab initio quo ad eccãm nõ valebat tractu tpis vȝ.

Cum inhibitio. Inno. iii. Prohibitio copule cõiugalꝭ i tribus vltis gradibꝰ ẽ reuocata ꝑ idẽ ꝯciliũ. i. de ꝯsanguitate nõ dȝ ⁊ iõ pa. eã districte ꝑcipit obſuari vñ iherẽdo vestigiis ꝑdecessoꝝ suoꝝ oino ꝓhibet ꝯiugia clãdestia siue occulta ꝑcipiẽs vt nullus sacerdos talibꝰ nuptiis intereẽ ꝑsũat statuẽs generalꝭr ut cũ mrĩonia fuerit ꝯtrahẽda in eccl̃iis publice ꝓponatꝰ ꝑ pbr̃os termio ꝯpetẽti statuto ut ĩfra terminũ q voluerit ⁊ valuerit ltimũ ipedimẽtũ oppõat ⁊ ipsi pbr̃i ꝑ se nihilominus iuestigẽt vtꝝ aliqḋ ipedimentũ obsistat. si ãt aliqḋ rõnabile obiectũ fuerit ꝯtra copulã ꝯtrahẽdã ꝯtractꝰ iterdicatꝰ expsse donec i pedimẽtũ ꝓbetꝰ. si ãt hmõi mrĩonia clãdestia vel talꝭr ꝓhibita in ire ꝑsũpsit i gradu ꝓhibito ẽt ignorãter soboles de tali ꝯiũctõe suscepta illĩtia sit ⁊ nullũ hitũ sbsidiũ ḋ prñ̃a ignorãtia cũ illi talꝭr ꝯtrahẽdo potiꝰ affectãt ignorãtiã q̃ꝫ sciãt ipedimẽta ⁊ eodẽ mõ filii illegiti erũt. si ãt pentes sciãt ipedimẽtũ ⁊ ꝯtrahãt oẽ iterdictũ. si ṽo ꝓrochialꝭ sacerdos tales ꝯiũctiões ꝓhiberꝰ ꝯtẽpsit aut itereẽ ꝑsumpserit ꝑ triẽniũ ab offõ suspẽdatꝰ: ⁊ illi q ꝯtrahũt ꝯtra hmõi formã ẽt i gradu ꝯcesso pñia iponatꝰ ꝯdigna: ⁊ q maliciose ad ipediẽdam copulã ltiaȝ ipedimẽtũ obiecerit silꝭr puniatꝰ. ¶ No. ꝙ q ꝯtrahũt ꝯtra istã formã filii eoꝝ illti erũt ⁊ prñ̃a ignorãtia eos nõ excusat. iteȝ punitꝰ sacerdos q hoc nõ ꝓhibet. itẽ puniũtꝰ ꝯtrahẽtes cõtra formã istã. itẽ punitꝰ q facit ꝯtra canões. itẽ pũitꝰ q maliciose ipedimẽtũ oppõit. De spõsa duoꝝ. ru.

Duobus mõis. Aug. in. c. isto oñdit ꝙ fides ꝯiugalꝭ ꝯtractꝰ duplex ẽ: est. n. fides pactõis ⁊ ẽ fides ꝯsensꝰ: si aliqs dedit alicui fidẽ pactõis nõ dȝ aliã ducerꝰ: si ãt duxerit vȝ: ⁊ agat pñiaȝ de fide mẽtita: si aũt dederit fidẽ ꝯsensꝰ nõ dȝ aliã ducerꝰ ⁊ si duxerit dittet illã ⁊ adherebit priori. Est ãt fides pactõis qñ aliqs ꝓmittit alicui ꝙ eã ducȝ si ꝑmiserit rẽ secũ hr̃e vel ẽt ꝓ ꝯsensu. fid̃s

vo ↄsens⁹ ē qñ p mutuū ↄsensū de pñti adiui
cez ↄsentiūt ⁊ mutuo se suscipiūt.
Accepisti. Si aliqs cōtrahit cuȝ
aliqua que sit alteri p vba
de pñti desposata illā dittat qꝛ vxoꝛ ei⁹ esse
nō pt.⁊.xl.dies peniteat. Alex.iii.
Licet pter.Q.d dr hic pȝ.⁊ ha
buisti idē.s.d spō.si int.idē
Tua frnitas. Aliqs corā iudice
suo petit aliquā i uxoreȝ: vl
aliqua petit aliqueȝ i viꝝ queȝ dicit i eaȝ cō
sensisse p cōsensū mutuū de pñti.ille app.ad
se.apo.⁊ ap.pen.añ cause cognitōeȝ siue añ
sniaȝ aliā accipit i vxoreȝ. q̄rit qd iuris sit.
rñt pa.si aliqs āmō i tali casu duxerit appel
landū iudex iterdicat ei publice ne añ decisi
oneȝ cause cū alia cōtrahat:ꝙ si fecerit mri
moniū tā p̄sūptuose cōtractū debeat irritar̄
quo ad thoꝝ ⁊ separe abiuiceȝ usqȝ ad finē
cāe. No.ꝙ q cōtrahit contra iterdictū ecclie
dȝ separi ab illa quosqȝ cognoscat̄ de ipedi
Tuas dudū. mento. Jnn.iii
Oli obtiuit cōsuetudo
i ecclia mutiñ. ut si aliqs aliq̄ des
ponsasset p vba de pñti ⁊ añ carnaleȝ copu
laȝ aliā accipiat ⁊ cognoscat illa sibi adiudi
cabat̄ quā prio cognouerit.qꝛ vo turpis est
oīs ps q̄ suo nō cōgruit vniuerso ⁊ eccā mu
tiñ tenere dȝ būilr ⁊ fuare ꝙ ro.ecclia ⁊ sua
metropol' fuat:pcipit pa.ut ecclia mutiñ.in
mrioniis contrahendis illud obfuet ut p⁹q̄ i
ter psonas ltias:ltius consens⁹ iteruenerit de
pñti si p⁹ ea cū aliis de facto cōtrahāt ꝙ pri
us de iur̄ factū fuerat ñ potuit irritari. No.
ꝙ turpis est ps ꝙ suo ñ conuenit vniuerso.
Jteȝ ꝙ ro.eccl.⁊ sua metropol' fuat subditi
obfuar̄ dñt. De conditionib⁹ appositis
i dspōsatiōe ul' aliis ↄtractib⁹.
Quicūqȝ. Si aliqs desponsa
uit aliq̄ sub conditione q̄
non sit cōtra sbāȝ mrionii puta
contraho tecū si furtū feceris si voluerit eam
relinq̄re:q̄rit an possit: rñt ꝙ ↄditio frāgat̄
⁊ mrioniū firmit teneat̄. No.turpeȝ ↄditio
neȝ q̄ non sit contra sbāȝ mrionii non ipedir̄
matrimoninm. Gregorius

Cum sit ppriū. Quidā diacon⁹
māumisit duos suos fuos
sub ea conditione ut monaci essent
⁊ pmanerent i quodaȝ monasterio adiciens
ut si contra facerēt iteꝝ fuituti subiicerent̄ ⁊
⁊ vn⁹ illoꝝ recessit a conditione ⁊ de mona
sterio exiuit ⁊ iter clicos sclariter conuersat̄
vnde qdaȝ pbr̄ illi⁹ monasterii conq̄st⁹ est
de hoc do.pa.vnde mandat epo diocef ut
si ita esse iuenerit cōpellat eū ut i monasterio
pmaneat nec monasteriū deserat ⁊ volūtas
manumittentis non ualeat pteriri Nota ꝙ
exquo qs monach⁹ est oȝ ut monach⁹ pseue
ret:item uolūtas manumittentis fuanda est
De illis aūt Aliqs iurauit ali
cui mlieri sub hac forma
vboꝝ:ego accipiaȝ te i uxorem si
tantū mihi donaueris: mulier nolebat solue
re illd qd petiit:q̄rit vtꝝ sit piur⁹ si eaȝ non
accepit:⁊ respondet̄ ꝙ non erit piur⁹ si nolue
rit eaȝ accipe i uxoreȝ nisi postea cousensus
de p̄senti accessit uel carnalis copula fuerit
subsecuta. No.ꝙ ea q̄ sub ↄditōe pmittātur
vel iurāt̄ nō obligāt nisi ↄditio extiterit vl' ni
si a ↄditōe recedat̄. Jdem.
Verū cū. Aliqs dōauit aliq̄
possōeȝalicui eccē sub a
liq̄ ↄditōe.i.sub mō nisi aliqd fiat ⁊ sic dōa
tio tenuit dōatoꝛ volebat reuocar̄ dōatiōem
q̄rit an possit.rñr ꝙ nō pt eā reuocar̄ nisi ta
li ↄditōe.i.tali mō vel pacto datū sit: qd ea
cessāte dōatio dēat reuocari. No. ꝙ dōatoꝛ
i traditōe rei sue pt apponer̄ pactū siue mo
dū dūmō nō sit ↄtra leges. Vrba.
Super eo vero. Quidam
cōtraxit mrionium
cū quadā muliere sub hac ↄditōe si pri eius
placeret.q̄rit̄ vtꝝ sit ↄpellēd⁹ ad mrioniū ↄ
sumādū.rñr ꝙ ↄsensus liber dici nō dȝ q i a
lieno arbitrio refuat̄ ⁊ ↄditio talis non ipro
bat̄ a iur̄ ⁊ iō nisi volūtas pris accedat non
ē ad mrioniū ↄtrahēdū cōpellēd⁹. postea re
spondet decretali alex.q̄ vr̄ huic responso ↄ
tradicer̄:dixit alex.sponsalia iterposita con
ditione contracta lȝ non sit ipleta conditio si
consensus de pñti itercedat uel carnalis co

pula subsequatur matrimonium illud dissolui non debet. illa decretalis non contradicit huic quia talis consensus non est de presenti bndus quamuis per verba de presenti exprimatur quia alieno arbitrio bndo consistit. No. quod matrimonium sub conditione contrahi potest non tamen nisi conditio extiterit vel recessum sit a conditione per contrarium factum. Inno. iiii.

Per tuas. Quedam mulier. per nomine petebat quendam in virum n. nomine dicens quod mutuus consensus inter eos et carnalis copula accesserat vir ille non negabat sponsalia contracta et carnalem copulam dicebat tamen se non teneri illam ducere in vxorem quia sponsalia inter ipsos tali conditione contracta fuerunt: si pater eius et patruus sponsalibus consentiret sed ipsi quamcito sciuerunt contradixerunt super hoc testes recepti fuerunt testibus receptis et publicatis dicebat mulier quod licet sponsalia contracta fuissent sub conditione predicta non tamen sibi a patre viri uel patruuo contradictum et ante tempus conditionis expressum a testibus et post dicebat inter se et illum carnalem accessisse. Judex dubitauit qualiter esset in hoc negocio procedendum: processum cause ad do. pa. remisit. Ipse examinatis attestationibus respondet eidem quod cum manifeste constet quod post contracta sponsalia carnalis sit inter eos copula subsecuta pro matrimonio est presumendum quia recessisse videatur apposita quia et si constet quod pater et patruus viri contradixerunt sponsalibus: idem vir carnaliter cognouit eandem non est tamen aliquo modo probatum quod antequam ipse cognouisset eandem pater eius et patruus contradicere curauissent. No. quod cum dubia probatio non facit sidem aperte et clare debet quis intentionem suam probare vt hic patet. Grego. ix.

Si conditiones. Si aliquis contrahat matrimonium sub conditione que est contra substantiam matrimonii hoc modo contraho tecum si prole euites vel donec inueniam aliam digniorem honore vel facultatibus vel si pro questu adulterandam te tradas: querit vtrum in talibus casibus teneat matrimonium et conditio pro non adiecta habeatur. respondet pa. quantumcumque matrimonialis contractus sit fauorabilis tamen in casibus predictis caret effectu quamuis alias apposite conditiones in matrimonio si turpes fuerit aut impossibile debeat pro non adiectis haberi: propter fauorem matrimonii. ¶ Nota quod conditio apposita in matrimonio contra substantiam ipsius matrimonii reddit matrimonium nullum: alie vero conditiones pro non adiectis habentur si apponatur.

Qui clerici vel vouentes matrimo. contra. Rubrica. Alex. iii.

Deodiacono. Quidam diaconus aliquem diaconum in sabbato sancto vulnerauit et vxorem accepit: queritur quid sit agendum de ipso. respondet pa. quod si corde contrito et humiliato ad ecclesiam redire uoluerit absolutione obtenta et imposita sibi penitentia de vtroque excessu ea peracta poterit episcopus suus cum ipso dispensare et officium diaconatus sibi reddere et si bone vite apparuerit in presbyterum ordinare. In fi. dicit quod diaconus qui homicidium fecerat siue etiam non fecerit matrimonium non potest contrahere. ¶ No. quod episcopus potest dispensare cum eo qui in sacris contrahit matrimonium.

Ex literis. quidam subdiaconus copulauit sibi quandam mulierem in vxorem. Episcopus suus fecit illum abiurare ipsam mittens ipsum do. pape petens quid sit de ipso faciendum. papa commendans ipsum mandauit: quatenus si ad religionem transire voluerit et dignus apparuerit poterit illum ad maiores ordines promouere: quod si ad religionem transire voluerit nec in subdiaconatu permittat illum ministrare neque ad maiores ordines ordinare sed in minoribus poterit ministrare. ¶ Nota quod hic non permittit papa dispensare cum illo qui contraxit in ordine subdiaconatus: sed in precedenti. c. dicit pa. quod episcopus cum talis potest dispensare. ratio redditur in glo. in. c. isto signata.

Meminimus. Aliquis suscepit habitum religionis. queritur an possit postea contrahere ma. respondet pa. quod si se deuouit religioni et professionem fecit postea ma. contrahere non potest quod si contraxerit compellendus est eam dimittere et ad monasterium redire: sed si nec habitum suscepit nec professionem sed solummodo votum fecit si postea contraxit non est cogendus ad religionem transire nec ma.

debet rescindi. ¶ No. ꝙ votū simplex non ipedit mrīmoniū cōtractū cū mrīmoniū si fortius vinculū ꝙ̄ votū simplex. Idem.

COnsuluit Quedaꝫ nobilis mulier vestibꝰ preciosis obiectis mutauit hitum ⁊ de manu presbyteri velū assumpsit sed non renuuciauit propriis nec intrauit claustrū nec in manu alicuiꝰ professa est: uel obediētiam promisit: postmodū āno elapso matrimoniū cōtraxit: querebaꝫ quid iuris sit de ipa. respōdet papa sicut simplex votū impedit matrimoniū ꝯtrahendū sꝫ non dirimit iā ꝯtractum. ita habitus sine pfessione susceptus ipedit ne cōtrahat sꝫ nō dissoluit cōtractū. ¶ Nota ꝙ votū simplex ipedit matrimoniū sed non dirimit. Itē habitus sine pfessiōe monachū nō facit nisi votū precedat. Idem

VEniens Quedā mulier pmisit fidem dādo nupturā se cuidā viro absenti: postmoduꝫ audiuit plura de crudelitate ipsius noluit cū eo ꝯtrahere ⁊ cū timeret ne cōpelleretur ꝯtrahere cū ipso. In mana. M heremite votum cōtinētie promisit nō tamē locū uel vestē mutauit: vir hoc audito cum alia contraxit dictus heremita ad dnm pa. accessit ppones ei predicta. Ipse cōsiderās tutius eē ut predicta mulier post fidē ⁊ votū simplex matrimoniū ꝯtrahat ꝙ̄ fornicationē incurrat. mādat ꝙ si nō est āplius in facto pcessū de fide mētita: ⁊ de voto uiolato pniaꝫ iponat ⁊ ei det lniam cōtrahēdi. ¶ Nota ꝙ post uotū cōtinētie simplex matrimoniū contractū nō dissoluit. Celest. iii

RUrsus Quidā emisit votū castitatis ⁊ postea iurauit se ducturā quādā in vxoreꝫ: q̄situ fuit qd istoꝝ suari potius dēat uotū uel iuramentū. rīt pa. ꝙ simplex uotū apud deū nō minus obligat ꝙ̄ solēne: unde p eo ꝙ iurauit agat pniaꝫ ⁊ uotū suū studeat obseruare: si uero postꝙ̄ iurauit ꝯtraxit mrīmonium tenet ⁊ ualet qꝛ uotū simplex mrīoniuꝫ ipedit ꝯtrahēdū sꝫ nō dirimit iā ꝯtractum.

No. ꝙ uotū simplex ⁊ solēne quo ad deū eq̄liter obligāt lꝫ post uotū simplex mrīoniū ꝯtractū teneat sed nō tꝫ post solēne. Inno. iii.

INsinuāte. Quidā curiales regis legiōn. supplicauerunt ipsi regi ut. i. nobilē mulieꝛeꝫ faceret copulari in mrīoniū cuidā uiro cum istud ad noticiā ꝯsanguieoꝝ pueīsꝫ ipsiꝰ ei dē mulieri ꝯsuluerūt ut uiꝝ accipet et ipa respōdet ꝙ nubere nollet ꝯciliū recipiēs ab eisdē ꝙ uotū emitteret castitatis qd ⁊ fecit in manibꝰ cuiusdā de frībꝰ sci augusti. hoc adiecto tenore ꝙ i domo sua cū oi sba rēaneꝛꝫ ⁊ sic in hitu eꝰ dē ordis postea p biēniū pmāsit coactā ⁊ iuitā metu regio id assēns se fecisse: tādē ꝯsiderās ꝙ iuita votuꝫ emisat eo dimisso mrīoniuꝫ publice ꝯtraxit de pentuꝫ ꝯcilio: mulier desiderās aīe sue ꝯsulere. significauit hoc do. pa. vn̄ ipe rscribit duobꝰ epis ꝯsiderās ꝙ i emissiōe voti qd pcessit nlla uel modica coactio iteruēit quē ēt pacia sequtis tpis pfugauit ⁊ ꝯiūctio nunꝙ̄ fuit. Mādat quatenus si pdicta uera sūt mulierē pdictaꝫ moneāt vt hitū male dimissū reassūat ⁊ suet qd vouit: ⁊ si opꝰ fuerit p cēsurā eccāsticam ꝯpellat eādē. ¶ No. ꝙ pt aliqs pfiteri i manu monaci. Itē votū ꝯtractū p metū p paciētiā seqntis tpis sit validū ⁊ postea violentia pfugatur. Itē q hitū rgularē dimittit dꝫ ꝯpelli ad resumēdū. De eo q duxit i mrīmoniū quā polluit p adulteriū. ru. Ale. iii

PRopositū. Quidā hn̄s vxorē ea ignorāte ꝯtraxit cū alia tādē pria mortua vult recedere a secūda. qrit qd iuris sit. rn̄t pa. lꝫ in canonibꝰ hēat vt nullus ducat i mrīmoniū quā prius polluit per adulteriū: ⁊ pcipue illā cui fidē dedit de ea ducēda viuēte vxoꝛ vel q̄ machiata ē i mortē vxoris: tn̄ quia mulier illa iscia fuit ꝙ ille aliu hēret vxorē viuētē: ⁊ ne ille vir de dolo suo cōmodū sentiat. dicit pa. ꝙ nisi mulier illa diuortiū peta ad petitionē viri nō sunt aliquatenus sepandi. ¶ Nota ꝙ de dolo cōmodū qs hēre nō dꝫ. Itē nota tres casus in quibus nō pōt ꝯtrahere cū alia. Idem.

Signi ficauit. Quidā. O
noīe andegañ. coact⁹
fuit ꝑ metū iuramēto interposito a
muliere recipe in vxorē postmodū aliā i vx
orem accepit ꝓpter qđ dicta. a. traxit i cām
dictū. o. corā eboraceñ. archiepo qui ꝯpulit
ipm. o. iurare ꝙ ad illā quā spōte accepit in
vxorē nō accederet donec inter ipsū ⁊ illā. a
lis eēt iudicio eccē termiata sed anteꝗ̄ de cā
cognosceret̄ predicta. a. diē clausit extremū
tm̄ idē. o nō audebat redire ad illā quā spon
te accepat ꝓpter iuramētū. vnde hoc signifi
cauit do. pa. vnde mādat cuidā abbati q̄te
nus si cōstiterit ꝙ illi. o. tantū vis fuerit illa
ta ꝙ coactus ⁊ nō sponte i illā. a. ꝯsensit nec
post iuramentū prestitū illā cognouit ad ali
am quā postea spōte accepit libere reuertit̄:
alioqui eidē precipiat ꝑ excōicatiōem ne ad
illā reuertatur aliā tm̄ accipiat si voluerit in
vxorē: Idem.

Super eo. Aliqs viuente
vxore sua de facto
aliā sibi matrimonio copulauit: tandē vxor
sua mortua est: querit̄ an iste possit ꝯtraher̄
cū illa quā sibi de facto mr̄ionio copulauit
sua vxore viuēte. rn̄t pa. ꝙ si adultera i mor
tē vxoris aliquid machinata fuit siue fidem
dederit illi ꝙ eā duceret post mortē vxoris
illā hēre nō pōt ⁊ hec ꝓhibitio est ꝑpetua.

Clemens. iij.

Ex litteraꝝ. Quidā auc
toritate prelati dimisit
vxorē suā in adulterio depbensaʒ ꝙ postmo
dū assumpsit hitū monachalē: ille marit⁹ ali
am superduxit illa uiuente tandē prima de
cessit. q̄ritur an simul dēant remanere. rn̄r ꝙ
sunt abiuicē sepandi. ⁊ ille vir pnia de adul
terio iniūcta poterit aliā ducere in uxorem.
Nota ꝙ vir uiuēte uxore aliā hēre non pōt.

Idem.

Cum haberet. Quidā io.
noie hn̄s vxorē. a. noie
cōmisit adulteriū cū matilda. ⁊ cū sup hoc
vocatus fuissʒ in ius illā adulterā abiurauit
tandē iuramēto cōtēpto uiuēte uxore sua cū
adultero mr̄imoniū cōtraxit post mortē uxo
ris diutius cohitando eidē de qua decē fili
os suscepit. quesitū fuit a pa. utrū tale mr̄io
niū stare possit. rn̄det ut separentur oino ⁊ i
posita pnia eis ꝑpetua cōtinentia indicatur
que tanto tpe in adulterio ⁊ ꝑiurio ex certa
scia ꝑdurarūt. leo eni statuit ut null⁹ ducat
in mr̄imoniū quā polluit ꝑ adulteriuʒ sʒ hic
plus fuit ꝓcessum quā fides tātū data fuissʒ
adultere ut defuncta uxore eā duceret i uxo
rē: qꝛ ltima uxore uiuente copulauit sibi ad
ulterā ⁊ iuramentū uiolauit ⁊ si etiā iuramē
tū nō interuenisset. tā greg. ꝗ̄ tribur̄. sinodus
tale cōnubiū detestat̄. ⁊ ꝙ tāto tpe ꝑmāserūt
insil̄ nullū p̄stet admiuiculū uel ꝙ decē filios
susceperunt: qꝛ diuturnitas tpis peccatuʒ nō
minuit sʒ augmentat: tm̄ sollicit⁹ sit epus ut v
terqʒ filiis suis sm̄ facultates suas nccāria
subministrent. No. ꝙ nullus p̄t hr̄e i mr̄imo
niuʒ cui fidē dedit se ōducēda p⁹ morteʒ ux
ris si eā cognouit uxore uiuente. item pl⁹ est
aliquā de facto ducere ꝗ̄ fideʒ dare. iteʒ hic
īpedimenta īpediunt ⁊ diminuunt mr̄ioniuʒ
iteʒ i casu isto mltiplicitas nō iducit dispen
satiōeʒ. iteʒ diuturnitas hic tpis peccatuʒ nō
minuit sʒ augmentat. iteʒ filij nati de illegitio
coitu alendi sunt a ꝑentib⁹ lʒ hoc sit ꝯtra le
ges. Inno. iij

Signi ficasti.
Quidā ciuis spole
tan⁹. p. noie. dimissa uxore legitia
cuidā meretrici adhesit ⁊ qꝛ monitus nō di
mittebat eādeʒ fuit excōicatus: tandeʒ uxor
sua mortua est ipe vo cuʒ ea mr̄ioniuʒ ꝯtra
xit. q̄rit̄ an tale mr̄ioniuʒ teneat. rn̄t pa. ꝙ ni
si alter eoꝝ i mortē defūcte uxoris fuerit ma
chiatus vel ea uiuente sibi adiuicē fideʒ de
derit de mr̄ionio cōtrahendo mr̄ioniū illud
ltimū est censendū ⁊ si ille absolōneʒ petierit
absoluat̄. No. ꝙ lʒ qs adulteret̄ cū aliqua
uiuente uxore sua p̄t illā hr̄e i uxoreʒ p⁹ mor
teʒ uxoris nisi oiuente uxor̄ fideʒ dederit ul̄
alterut̄ eoꝝ i mortē uxoris sit machiat⁹. idē

Ueniens. Quidā. g. noie cōtra
xit mr̄imoniū cū quadam
muliere i ciuitate lemouiceñ. tan
dē ab ea recedēs iuit messanū ⁊ ibi cū m. mu
lier̄ mr̄io. cōtraxit ignorāte ꝙ ipe aliā hr̄et
uxorē p⁹ mōʒ pnia fuit sibi iiūcta ut ad ltiaʒ
rediret uxoreʒ: ipe redijt ad p̄riaʒ suaʒ ⁊ in

uenit eã defunctam ⁊ ſic reuerſus ẽ ad ciuita tẽ meſſanam ⁊ ſupradcẽ. m. cohitauit vxori ⁊ dubitatũ fuit vtꝝ poſſit remouere cum ea Respondꝫ pap. lꝫ vxore ſua viuente dictã m. in vxorem ſibi nequiuerit copulare: tñ vxore defuncta ſuluta fuit a lege ipſiꝰ ⁊ de nouo potuit in dictã. m matrimonialr̃ ↄſen tire dũmõ nõ preſtiterit fidẽ adultere vl'ma chinatus fuerit in mortem vxoris. vnde mã dat capitulo meſſañ. Quatenꝰ ſi ẽ ita cõce dant eidem licentiaꝫ. vt ipi. m. affectu adhe reat cõiugali. Nota ꝙ ignorantia iſtã excu ſat: ut cũ iſto remaneat. Jteꝫ ↄſenſus primꝰ iſtius nullus fuit ⁊ ideo de nouo ↄſentire dꝫ in illam. Grego. ix.

SJ quis uxore In pluribus capitulis habuiſtis: ꝙ nullus poteſt ducere in vxorem illam cui dedit fidem de ea ducenda poſt morteꝫ vx orem: vel ſi de fcõ cũ ea ↄtraxit. Ecce aliqs viuente vxore legittima dedit fidem alicui de ea ducenda poſt mortem vxoris: vel cõ traxit cum ea de facto mortuo vxoris ille ↄ traxit poſt mortẽ vxoris cum illo querit an illã poſſit habere in vxorem ⁊ videbatur ꝙ nõ ꝑ regulã p̃dcãm. rñꝫ pa. ꝙ ſi nec añ fideꝫ datã nec poſt datã fidẽ ↄgnouit eãdẽ ſua vi uẽte nec añ ↄtractũ matrimoniũ de fcõ eam ↄgnouit vel poſt ſua viuente nõ ẽ dirimẽdũ mrioniũ qd̃ poſt motẽ vxoris cũ illã ↄtraxit pnia tamẽ dꝫ vtriqꝫ imponi ꝓ eo quod gra uiter deliquerunt: ſed ſi prius vel pꝰ in vtro qꝫ cãu vxore ſua viuente illã cognouit: tale matrimonium tollerare nõ dꝫ. No. ꝙ ſola fi des data vel ꝙ tantũ de fcõ cũ alia ↄtraxit vxore viuente nõ ĩpedit quo minꝰ poſt mor tẽ vxoris poſſit ↄtrahere cũ illa cui fidẽ tan tum dedit vel cũ qua tãtũ de fcõ ↄtraxit.

De ↄiugio leproſoꝝ. Rubrica.

Alex. iij.

PEruenit Cõſuetudo erat i cãtuarieñ: ꝓuicia ꝙ ſi aliq leprã incurrat a cõione hominũ ſepant̃ nec viri vx ores nec viros vxores ſequãt̃. ↄſultꝰ pa. qd̃ d̃beat fieri de hoc. rñꝫ ꝙ cũ vir ⁊ vxor vna caro ſint effecti nõ debẽt ſine altero eẽ diuti us vñ mãdat archiepõ cãtuarieñ: ut moneat eos. q̃tenꝰ vxores viros viri vxores q leprã ĩcurrãt regrãtur: ⁊ eis ſuãt ↄiugalẽ affectuꝫ ſed ſi ad hoc induci nõ poterũt p̃cipiat eis. vt vterqꝫ altero viuẽte ↄtinẽtiã ſuat. qd̃ ſi ↄ tẽſerit excõicẽt̃. No. ꝙ ꝑꝑ leprã ñ ſepat̃ mrio niũ ⁊ adiuicẽ tenet̃ ſibi r̃ddeř debitũ. Jdem

QUoniam nemini. Dr̃ hic ꝙ leprã vel aliã ĩfir mitatẽ vir ab vxore ſepari nõ dꝫ. Jtẽ ſi leproſi ↄtinere nolũt bñ pñt ↄtrahere mrioniũ dũmõ ĩueniãt q̃ ipos accipe velint. Jtẽ ſi vir vel vxor fiat leproſus vel ĩfirmus ⁊ a ſano debitũ exigat debitũ ẽ ſoluẽdũ ex gñali p̃cepto apl'i ſine aliqua exceptõe.

Urbanus. iij.

LJtteras Aliq ↄtrahũt ſpõſalia d̃ futu ro alter ante ↄtractũ mrioniũ effici tur leproſus. q̃rit̃ vtꝝ aliꝰ ſit ↄpellẽdꝰ ad ma trimoniũ ↄtrahẽdũ. ⁊ rñr ꝙ nõ dꝫ ↄuelli.

De ↄiugio ſuoꝝ. Rub. Steph. pa.

DJgnum eſt. q̃rebat̃ vtꝝ ſuꝰ ↄtra dicẽte dño poſſit ↄtraheř mrio niũ. rñꝫ pa. ꝙ ſm aplm ſicut a ſacris eccẽ neqꝫ ſuꝰ neqꝫ liber ẽ r̃mouẽdꝰ ita ĩter ſuos mrioniũ ꝓhiberi ñ d̃ꝫ ꝙ ſi dnis ↄtradicẽtibꝰ ↄtrahãt ñ ſũt ꝑꝑ hoc ſepãdi: tñ ſuicia debita ñ minꝰ debẽt dnis ſuis exhibeř No. qd̃lꝫ p̃t ↄtraheř mrioniũ q nõ ꝓhibeť. Jtẽ a ſacris eccẽ nullꝰ fidel' dꝫ excludi. Ale.

PRopoſuit. Quidã vir iij. ↄtraxit mrioniũ cuꝫ q̃ dã mulieř ⁊ cũ ea diutiꝰ ꝑmãſit: tã dẽ ei oppoſuit. ꝙ eſſꝫ ãcilla credẽs eã liberã qñ cũ ea cõtraxit. q̃rit̃ qd agẽdũ. mãdat pa. q̃. ſi cõſtiterit ꝙ eidẽ vir p̃fatã m'lierẽ poſtq̃ȝ audiuit ⁊ credidit illã eẽ ãcillaꝫ carnal'r cog nouit mõeat illũ ⁊ cõpellat ut eã ſicut uxoreꝫ maritali affectõis ꝑtractꝫ ſi vo alr̃ fuerit ⁊ cõtigerit diuortij ſñiam ferri mulieri pecuni am reſtituat quaꝫ viro p̃fato ꝓ dote cõceſſit

Nota q si liber ignoranter cũ suo ɔtrahat. nõ ẽ matrimoniũ si vero postea intelligat il lã esse ancillã ⁊ si eam postea cognoscit stati ẽ matrimoniũ lʒ ab initio non fuissʒ. Itẽ q ab initio nõ tʒ tractu temporis tenet.

Urbanus. iij

Licet et i fra Que daʒ muli er ɔtraxit matrimoniũ cũ quodaʒ dicebatur q erat suus cuiusdaʒ monasterii volebat ab eo separi ꝑ eo quia dicebat q ignorabat illũ esse seruũ. ɔtra respondebat q idem vir cõditõem patris dʒ sequi fm le gẽ ꝓuincie q tempore mortis ꝑ libero se ge rebat ⁊ iam elapso decennio nec nomine suo nec nomine patris. status controuersiaʒ pas sus fuit. queritur quid iuris sit. rñr q rõne tẽ poris ⁊ fauore libertatis ꝑ pte viri iudican dũ est ⁊ sic remanebit eã illo tanq̃ cũ libero. No. q ꝑ libero habẽdꝰ ẽ q in statu liber tatis p decẽniũ stetit. Inno. iii.

Ad nostrã Quidã miles ɔtra xit cum quadã mulierre tandeʒ ei opposuit corã cardinali apostolice sedis le gato q essʒ ancilla cardinal' rõibꝰ vtriusqʒ ptis intellectis eos ꝑpter ɔditõis errorẽ abi nicẽ sepauit. lata snia dicebat q postq̃ itel lexit illã eẽ ancillã ɔsenserat. vnde ɔtrahere non poterat cũ alia sed illam retinere debe bat. non obstãte snia cardinalis. significatũ fuit factũ istud do. pa. vñ mãdat qbusdaʒ quatenus si ɔstiterit q miles ille ignoranter ɔtraxerit cũ ancilla ita q postq̃ intellexit cõ ditõem illius nec vbo nec fcõ ɔsensit in illaʒ pp quod cardinalis sepauit eosdẽ eidẽ mili ti dare debeat liberã facultatẽ cũ alia ɔtra hẽdi. No. q idẽ põt ɔsentire fcõ ⁊ verbo. Itẽ mrĩoniũ qd ab inicio nõ valʒ tractu tem poris ɔualescit. Item de snia lata ɔtra mrĩ monium iterũ cognoscitur sine appellatõe: ⁊ hoc ideo quia talis snia nõ transit in reʒ iu dicatã: quia qñcũqʒ potest reuocari ꝓbato quod malo non lata sit.

De natis ex libero ventre. Rubrica.

Grego.

Indecens Que dã eccã mãumisit qdã suaʒ ãcillã: que postmodũ filios suscepit: eccã volebat eos r uocare in suitutẽ. mulier ista accessit ad pa. ⁊ ostendit ei instra manumissiõis sue ɔqren do de eccã q̃ filios suos vocabat in seruitu tẽ sup hoc dicit pa. q indecẽs est ut filii nati ex libera seu liberta ad seruicium eccẽ suo cent. vnde ꝑcipit ut si ex pte eccẽ nulla alia documẽta ostendãtur que obuient instrumẽ tis istius mulieris cõpellat iudex eccãm ob eius molestatõe sine aliqua retractiõe: quia durum est ut eccã libertatẽ debeat reuoca re que libertatem defendere debʒ. No. q instrm potest reprobari p aliud instrm. Itẽ nõ debeo impugnare: quod teneor defende re.

De cognatione spũali. Rubrica.

Alex. iii.

Utrũ autem Aliqui cõtraxerũt adinuicẽ ɔpaternitatẽ. qrebat vtrũ si lii istoꝝ natiuitate ɔpaterni nitatẽ vel post possint ab inuicẽ copulari: cõ sultus pa. respõdʒ q canones fm diuersoꝝ locoꝝ ɔsuetudines ɔtrarij repiunt. primꝰ ca non sup hoc editus. ꝓhibet natos post cõpa ternitatẽ adinuicẽ copulari: alter canõ poste rius editus primũ vr corrigere in quo dr q siue ante siue pꝰ ɔpaternitatẽ nati sunt simul ɔiũgi pñt illa psona excepta: qua mediãte cõ paternitas ɔtracta fuit vnde fm posteriorẽ canonẽ dʒ obsuari nisi cõsuetudie ecclesie q̃ scandalũ generaret al'r se habeat. No. q iuã priora trahũtur ad posteriora. Itẽ ɔsuetu do tollit ius ⁊ ei ꝑiudicat. Idem.

Siuir uel Aliqs vel ali qua filiũ suum sciẽter vel ignoranter de sacrosõte suscepit. qrĩt an pp hoc debeat separi. rñdʒ pa. q in qbusdã canonibꝰ general'r statutũ ẽ ut debeat separi: alii aliter ⁊ melius statue rũt. vñ dicit alexan. siue ex ignorãtia siue ex

malicia hoc fecerūt nō sunt sepandi: qꝛ igno
rātia eos excusat: ⁊ ex malicia ꝯmodū hr̄e n̄
debēt. No. ꝙ ignorātia excusat. Jtē dolꝰ su
us nemini debꝫ ꝓdesse. Idē

Super eo. Aliq sunt cō patres. q̄rit vtꝝ filij
istoꝝ p̄nt adiuicē ꝯtrahere ma. rn̄r
ꝙ si tales sunt ꝑ quoꝝ alterū vel vtrūqꝫ pa
rentes ad p̄rnitatē ꝑuenerūt ꝯiūgi nō possunt
⁊ si ꝯiūcti sūt debēt separi: si vō ꝑ neutꝝ fili
oꝝ illoꝝ ꝯp̄rnitas ꝯtracta nō fuit de hīs cō
suetudo metropolitane eccē ꝑuari dꝫ ⁊ aliaꝝ
eccāꝝ cirꝯpōitaꝝ. ita viꝫ ꝙ si ꝯsuetudo me
tropolitane eccē hꝫ iter eos ma. iter eos non
fieri: nec ꝑcāꝫ firmitatē hr̄e ⁊ iste eṗs i sua ec
clīa idē obſuet. veꝝtamē si de ꝯsuetudie ha
beat̄ ut talia mr̄onia ꝑmittant̄ ex quo cōtra
cta sunt. iṗe eṗs illud in sua eccā dissimilare
poterit ita ꝙ nec cōtradicere nec cōsentire vi
deat̄: qꝛ sicut graue ē suꝑ his cōtēnere cōsue
tudinē circūpōitaꝝ eccāꝝ ita grauiꝰ vr̄. sed
ꝑꝑ talē cōsuetudinē hmōi cōiugīs p̄stꝫ assen
suꝫ cū possꝫ ab alijs i exēplū assumi. No. ꝙ
cōsuetudo fcit ꝑsonas lr̄ias ad contrahēdūꝫ
illr̄ias. Jtē cōsuetudo metropolitane eccē ob
ſuāda ē ⁊ aliaꝝ circūpositaꝝ. Jtē aliqd o
mittit̄ ꝑꝑ exēplū. Cle. iij.

Martinꝰ. Contraxit ma. cū
berta ⁊ lothariꝰ cū teber
gha: ⁊ lothariꝰ filiū martini ⁊ ber
te de sacrofōte leuauit tādē lothariꝰ ⁊ berta
mortui sunt ⁊ martinꝰ ꝯtraxit cū tebergha. q̄
rit̄ vtꝝ tale ma. teneat. rn̄r ꝙ cū vir ⁊ vxoꝛ
ꝑ cōnubium vna caro efficiant̄: pꝫ ꝙ teber
gha n̄ p̄t eē vxoꝛ martini q fuit ꝯp̄r lotharii
cū quo tebergha vna caro noscit̄ extitisse.
No. ꝙ ꝯp̄rnitas ꝯtracta ꝑ maritū trāsit ad
eiꝰ vxorē ⁊ ꝯtra cū sint vna caro: Idē.

Contracto. Quidā
p. nōie con
traxit ma. cū a muliere tandē ꝯsan
guineꝰ eiusdē. a. ꝯtraxit ma. obiecerūt ꝙ illa
nō poterat eē vxoꝛ ipiꝰ. ꝑ eo ꝙ eadē tenuit fi
liū ꝯcubine ipiꝰ p. i p̄rimo pabulo sci sal̄. Ju
dex dubitauit qd iuris essꝫ. ꝯsultꝰ pa. rn̄ꝫ ꝙ
si ꝯstaret vera esse p̄dcā: ma. ꝯtractū nō dis
soluer̄: q̄ res vix p̄reberet ipedimētū ma. con
trahēdo. vn̄ mādat quatenꝰ p̄fato. p. Judex
iiungat ut dictā. a. sicut uxorē ꝑtractet: siue
hoc factū fuerit an̄ ꝯtractū ma. siue pꝰ: sꝫ si
fraudulenter hoc fecit cā mr̄onij separandi
pn̄iam inde accipiat ma. in sua firmitate du
rante. Inno. iij.

Veniēs. Quidā āglicus
e. noie. ꝯtraxit ma.
cū b. muliere dicebat̄ ꝙ dicta mu
ier susceperat filiū p̄dicti. e. viri sui d̄ sacrofō
te. q̄rebat̄ an ꝑꝑ hoc debeat separi ab iṗo.
mādat pa. quatenꝰ si ꝯstiterit dictū. b. filiuꝫ
viri sui ante ꝯtractū ma. de sacrofōte leuas
sent sepentur oino: secus esset si post matrio
nium. Idem.

Tlanos. Aliqs puta
martinꝰ hēbat fi
liū nato isto filio martinꝰ suscepit
filiā petri de sacrofonte. q̄rebat̄ an filiꝰ iste
natus ante ꝯp̄rnitatē ꝯtractū inter martinuꝫ
⁊ petꝝ possit accipe i vxorē filiā petri. ꝑ quā
ꝯp̄rnitas illa ꝯtracta fuit ⁊ iā si cōtraxerint
debeāt separi ⁊ an illi q conscij sint talis ma
trimonii d̄eant illud accusare. respōdet̄ ꝙ hꝰ
mōi ꝑsone ma. nō possunt cōtrahere ⁊ si con
traxerit debēt separi ⁊ q cōtractū sciuerit de
bēt illud eccē nūciare. Nota ꝙ ꝑsona illa q̄
mediāte cōp̄rnitas ē cōtracta nō p̄t copulari
alicui de filiis alteriꝰ cōp̄ris siue sit natꝰ an
te cōp̄rnitatē siue post. Jtē q̄libꝫ tenet̄ denū
ciare mr̄onia illicita cōtracta. Sre. ix.

Ex litteris. Quedā
mulier. m.
nōie corā officiali cātuarien. archi
eṗi petiit q̄dāꝫ a. noie i maritū dicēs se affi
datā ab iṗo carnal̄r cognitū ad hoc ꝓbāduꝫ
iduxit testes publicatis atestōibꝰ ꝑ q̄s mlr̄ieris
itētio ꝓbata erat. dictꝰ a. excipiēdo ꝓposuit
ꝙ eā hr̄e n̄ poterat i vxorē ꝑ eo ꝙ p̄r eiꝰ deꝫ
mlr̄ieris q sacerdos fuerat iṗm baptizauit sꝫ
n̄ obstāte hmōi exceptōe tulit diffinitiuā sen
tētiā ꝓ mr̄onio cōtra iṗꝫ a qua sn̄ia se. ap.
appl̄auit. mādat pa. q̄. si ē ita: eūdē a. iudx
ab ipetitōe mulieris absoluat eideꝫ suꝑ hoc

silẽtiũ iponẽdo. No. q̃ filiꝰ sacerdotis spũalꝭ vel filia ñ p̃t copulari in mrionio filio vel filie carnali ipiꝰ sacerdotis. De cognatione legali. Rub. Nicolaus.

SIquã p adoptõez. pr̃ meꝰ adoptauit sibi aliquã i. filiã. q̃rebatᷣ an ego possim illã r̃cipe i vxorẽ. Dicit ayco. q̃ q̃ diu durat adoptio iter me ⁊ illaȝ mrionium cõsistere ñ p̃t. De eo q ꝯgnouit cõsanguineam vxoris sue. Rub. ale. iij

SIquis cuȝ. Lr̃a ista p se p̃ȝ.

VEniens pre. qdã cõtraxit spõsalia de futuro cum quadam. pr̃ ipiꝰ mrẽȝ spõse accepit i uxorẽ: tandẽ istigante diabolo mrẽm spõse sue cognouit. tam pr̃ q̃ cõsanguinei sui volebant ut mrionium de p̃nti cum spõsa cõsumeret: sed ipe noluit do nec sup hoc epo suo factum ꝓponeret. Ep̃s cõsuluit do. pa. ⁊ ipe r̃ndet q̃ si mrẽm spõse cognouit ⁊ spõse carnal̃r ñ adhesit. iponẽda ẽ ei pnia paulo maior quam ꝓ adulterio: ⁊ ea pacta vel pte ipiꝰ. ep̃s dispẽset cum eo ut aliam recipiat si voluerit i uxorẽ. si v̾o sponsam cognouit antequam mrẽm vel pꝰ mortẽ sue aliam nõ poterit accipe i uxorẽ pp icestũ sed a spõsa. ꝓpterea ñ sepabitᷣ ⁊ i hoc ñ tȝ q̃ dicit nunq̃ eã. s. spõsã p̃t accipe i uxorẽ. Idẽ

DE illo qdam dicebat q̃ cognoueãt uxorẽ fris sui antequam cũ illa mrionium cõtraxisset. q̃ritᷣ qd iuris sit r̃ndet q̃ pp hoc nõ sunt sepandi nisi hoc esset notorium aut per idoneos testes ltie ꝓbaretᷣ. No. q̃ per fornicarium coitum contrahitᷣ affinitas. Cele. iij

Transmisisse. qdam hẽbat uxorẽ ea defuncta filiam vxoris defuncte cognouit pꝰmodum aliam accepit ⁊ nihilomiꝰ eum p̃uigua publice deliq̃bat. q̃situm fuit a pa. q̃lr i r̃cõ isto eẽt agẽdum ⁊ ipe r̃ndet q̃ uxori ltie cobitet ⁊ nccãria submistret nec eam cognoscat q̃ diu uixit nisi ab ea fuerit r̃q̃sitꝰ ⁊ donec cum ea ꝑmãserit ꝓ icestu ⁊ adulterio p̃niam agat ꝓ iponẽtis arbitrio: ⁊ si supuixerit uxori sine spe coniugii ꝑseueret. No. q̃ pnie hodie arbitrande sunt. Itẽ icestuosi contraherᷣ non debent: tamen si contraxerit tenet. Idem

Super eo. qdam contraxit mrionium cũ quadam mulierᷣ tandẽ ipe q̃ uxor cõfitebatᷣ. q̃ quandam cõsanguineam vxoris sue antequam cum ea cõtraxisset carnal̃r cognouit ⁊ aliqua ps vicinie illud acclamabat. q̃ritᷣ an sint sepandi. r̃ñr q̃ pp eoꝝ cõfõem tantũmõ nõ sunt sepandi vl̃ ẽt pp rumorẽ vicinie: q2 multi quandoque colluderẽt adiuicẽ ⁊ ad cõfõem icestꝰ facile ꝓsilerent. si p eoꝝ confessionem crederent separi ⁊ rumor vicinie adeo validꝰ q̃ bene coniuncti d̃eant separi nisi r̃õnabiles ꝓbatões accedãt. No. q̃ ꝯfõ ꝯiugũ ꝯtra mrioniũ ñ p̃iudicat ipi mrionio pp collusionẽ. Itẽ rũor vicinie nõ r̃cit ꝓbatõem: secꝰ de fama. Inno. iii.

DIscretionẽ. Quidã ꝯtraxit mrioniũ cũ quadã dã p v̾ba de p̃nti ⁊ ãteq̃ eã ꝯgnosceȝ tradidit inquãtũ potuit r̃nitẽtẽ ⁊ iuitaȝ cuidã suo ꝯsanguineo i uxorẽ: ⁊ ille eã accepit lȝ iuitã sȝ mlier q̃ cito fuerit r̃ddita libertati aufugit ab ipo ⁊ p̃mo vno r̃stitui postulauit. q̃rebatᷣ an d̃ẽȝ illi r̃stitui. r̃ñȝ pa. q̃ viro ꝓ tã turpi facinorᷣ grauis pnia dȝ ipõi ⁊ mulier monẽda ẽ pp publice hõestatẽ iusticiaȝ vt nec p̃mo r̃petat cꝰꝯsanguineꝰ eã ꝯgnouit lȝ iuitã nec r̃deat ad scd̃aȝ cui p̃ter adulteriũ nõ p̃ot sȝ ꝯtinẽda maneat donec p̃mꝰ vir viã vniuerse carnis fuerit igressus: si ãt ad hoc iduci nõ poterit prior vir: cogatᷣ eã r̃cipe ⁊ maritali affectõe tractarᷣ: nec p̃t ei ad ulteriũ obicere q eã adulterãdã tradit p̃r̃tis iuitã. lȝ dicatᷣ i euãgelio q̃ pp fornicatiõem vir ditterᷣ p̃t uxorẽ ñ tñ pp eãdẽ cãȝ vir sp p̃t dittere uxorẽ: nec uxor viꝝ cũ possit p excep tõeȝ vel replicatõeȝ r̃pelli ⁊ affitas supueniẽs mrionio ei obeẽ ñ dȝ q ꝯsciꝰ seu pticeps hꝰiꝰ gtatis ñ fuerit: cũ iurᷣ suo sine culpa nõ d̃eat defraudari. Alex. tñ i sili cãu dixit distiguẽdũ ꝓut seqtᷣ. ¶ Nota q̃ adulterium ei obici non potest: que ad hoc inuita coacta est.

Item non semp vir dimittere potest vxorē. Item affinitas supueniēs matrimonio ipm nō dissoluit. Item sine culpa nullus puniri debet Idem.

Fraternitati. Qui dā ꝯtraxit sponsalia cū quadā puella. vii. annoꝝ. ꝗ polluit extraordinaria libidine postea ꝯtraxit matrimonium cū sorore ipius. postmodū vero archiepus bisuntinꝰ cū d hoc ad ipm qd eē delata diuortiū tulit sniam inter eos ꝗ dñs pa. approbat. No. ꝙ post ꝯtracta sponsalia sponsus nullā de ꝯsanguinitate sponse potest habere vxorem: nec ecōuerso sponsa de consanguinitate sponsi. Idem.

Ex litteris. Quidā g. nomie cōtraxit sponsalia cū quadā puella infra nubiles annos: ⁊ postmodū matrem puelle carnalr sepe cognouit puellā ipaꝫ carnaliter tractauit adultera ⁊ hoc notoria erat. peciit episcopus loci illi viro puideri. vtruꝫ ipsa mulier possit cum alio viro contrahere dominus pa. dicto viro pniam fecit iniungi Mādās epo ut illos debeat ab inuiceꝫ separe: ⁊ mulier alteri viro non nubat: sed postꝗ sciuit delictū viri ⁊ mrīs ei non erubuit commisceri: vir ⁊ mater ipius mulieris nō debēt ad alias nuptias conuolare. Sed continenter viuere debent ⁊ suum flere delictum si d lapsu carnis non timeatur ipoꝝ. Nota ꝙ affinitas supueniens soluit spōsalia. Itē icestꝰ impedit mrionium cōtrahendum. Idem

Veniēs. Quidā. c. nomine cōtraxit sponsalia cum quadā puella iuramēto interposito: ꝙ eam ducerꝫ in vxorē ꝗ cito illa ad legittimā pueniet etatem pr̄ puelle cuiꝫ recepit in domo dictum sorori sponse ipiꝰ carnaliter se coiunxit: postmodum ad instātiaꝫ amicoꝝ suoꝝ puellā illā adultera in vxoreꝫ accepit. ⁊ post modum qñ facultas se offerebat cognoscebat vtrūqꝫ: postea vero ad cor rediēs: cōsilium sue salutis peciit sibi impendi: archiepus suus misit eum ad do. pa. ⁊ ip se sup hoc scribit eidē dicens cum nō solum a malo. sed ab oī spē mali pcipiat aplꝰ abstinere. Mādat. ꝗ. pdictꝰ. c. p tanto excessu pniaꝫ competētē iponat ⁊ moneat illū ⁊ cōsulat ei: ut de cetero abstīeat ab vtraqꝫ ⁊ hoc itellige dictum i iudicio aīe: sed secꝰ i iudicio eccl̄ie: cum factum sit occultum: aliud eēꝫ si posset pbari. No. ꝙ p confessionē cōiugum tantum nō sepaꝛ̄ mrionium nisi alie pbatōes accedāt. Idem.

Tue fraternitatis. Qui dā ꝯtraxit cū quadā mrioniū pꝰ ꝯtractū mrioniū: ⁊ ꝯsumatuꝫ ꝯgnouit sororē vxoris. ꝗrit vtruꝫ possit exigere debitū ab vxore ⁊ soluere rq sitꝰ. rñꝫ pa. ꝙ vxor monēda est ut a ꝯmixtione viri abstineat ⁊ in ꝯtīnēcia pmaneat: donec vir eius mortuꝰ fuerit pp honestatē publicā. si aūt parere voluerit: ⁊ talis fuerit ut de lapsu timeaꝛ̄ ipiꝰ vir poterit ei debitum reddere: cū affinitas pꝰ mr̄imoniū iniqꝫ ꝯtracta illi nocere nō debeat: ꝗ in culpa nō fuit. ¶ No. ꝙ affinitas supueniēs mrionio ipm nō dissoluit. Itē nō dꝫ qs puniri sine culpa. Grego. ix.

Iordane. Quedā puella Iordana noīe ꝗ nōdū ꝯpleuerat decimū annū: ꝯtraxit cū quodā p v̄ba de futuro: ⁊ eaꝫ īfra spaciū eiusdē āni ⁊ pꝰ modū mrēꝫ ipius i vxorē accepit: ⁊ carnalr ꝯgnouit eādē. vñ petebat dcā iordana a do. pa. sibi sup hoc puideri: cū sine sua culpa viro suo priuari ñ dēat: nec ipa valeat ꝯtinere. mādat pa. epo dioce. ꝗ. si res ita se hꝫ vtrūqꝫ ipoꝝ mōeat ⁊ iducat ad ppetuā ꝯtinētiā obsuandā: ꝙ si ad hoc induci nequiuerit iūcta pnia ꝯpetēti viro illiꝰ p cen. ec. ꝯpellat vt eidē mulieri cohitꝫ ⁊ cōiugale debitū reddat. No. ꝙ affinitas supueniēs matrimonio ipm nō dissoluit Itē nemo iur̄ suo sine culpa priuari dꝫ. Itē malicia supplꝫ etatē. Alex. iii.

De ꝯsanguinitate ⁊ affinitate. Rubr.

Ex litteris tuis. Quidam secrete subarrauit quandaꝫ

viduam p annuli immissionȝ: ⁊ eam carnaliter cognouit: tandem vellet in conspectu ecclesie cum ea ɔtrahere duo ꝓposuerūt qd habere non poterat in vxorem ex eo qd priorem vir attigit quarto gradu ɔsanguinitatis: vnus illoꝝ iurauit ꝙ ita audiuit alius voluit illud iurare: ⁊ sic publice cōtraxerūt postmodū venerūt alij duo ⁊ iurauerunt ꝙ primus vir fuit isti supstiti. v. ɔsanguinitatis gradu coniunctus dubitabatur. Quid esset in hoc faciendum. Cōsultus pa. mandat cuidam abbati. Quatenus vtranqȝ ptē añ suā psentiā ɔuocet ⁊ testes iurare faciat corā ipso: ⁊ si p testes legittimos ɔstiterit quod primus vir attinet viro supstiti. iiij. gradu illos debeat abinuicē separe: quia ut dicūt canones mulier illa non poterat aliquā haberē de ɔsanguinitate prioris viri vsqȝ ad. iiij. gradū in fi. dicit ꝙ cāe matrimoniales non sūt tractande p quoslibȝ: sed p viros discretos q potestatem habeāt iudicandi: ⁊ qui sciāt canones. ¶ Nota ꝙ cāe matrimoniales tractari debent tantum p iudices qui habēt iurisditionē ordinariā vel ēt delegatam: ⁊ non p arbitros. Jtem p tales qui sciant canones Urba. iij.

Supereo Quidā iuuenis ɔtraxit sponsalia de futuro cū quadā puella que nō erat nubilis etatis sed facta nubilis: pecijt illū ⁊ ipe excepit dicens qd eaȝ in vxorem habere nō potest: quia postꝙ affidauit illā ɔsanguineam illius carnalr cognouit. ɔsultus pa. respondet ꝙ si manifestum ē ꝙ illā ɔgnouit. vl si etiā nō ē notoriū ⁊ fama loci hoc hȝ: debȝ ille ab impetione illius absolui cum fuerit sponsa tantūmō de futuro. ¶ Nota quod affinitas sponsalibus supueniens dissoluit ea. Celestinus. iij.

Quod dilecto Quidam legatus auctoritate dñi pape fecit q̄dam indulgentiam hominibus sue legationis ut possent ɔtrahere matrimonium in. vi. gradu. s. vir ⁊ mulier volebāt cōtrahere matrimoniū vnus distabāt a cōi stipite. iij. vel tertio gradu. Queritur vtꝝ possint matrimonialiter copulari ꝓpter indulgētiam pdictam: ꝙ videbatur fieri posse sȝ regulam illā qua dr̄ quoto gradu quis distat a stipite ⁊ a quolibet per aliaȝ lineam descēdentiū ab eodem cōsuetudo tamen illius terre est. si aliqñ talis casus emerserit: homies illi primiores gradus ɔiunctos separāt ⁊ impediunt copulari volentes. Respondȝ pap. qd indulgentia illa si est intelligenda ꝙ vterqȝ coniungendoꝝ distet a stipite. vi. gradu ⁊ ita in cāu pmisso cōiungi nō debēt. vnde in hac pte potius deferendū est multitudini: ⁊ obseruate ɔsuetudini q̄ illud scandaluȝ piudicet viri in mattimonio ut psonas legittias Jtem nouitas ɔtra cōsuetudinem ⁊ inducēs scādalū est vitanda. Jnno. iii

De infidelibus

Aliq infideles ɔtraxerūt mrioniū i gradu ꝓhibito a canone pꝰmodū ɔuersi sunt ad fidē ⁊ baptizati sunt. q̄rit vtꝝ post bapȝ debeāt separi. rñȝ pa. ꝙ non suut sepandi qȝ dñs a iudeis requisitus si licerȝ ipis vxoreȝ ex quacūqȝ cā dimittere ⁊ ipe rñȝ quos deꝰ cōiūxit homo nō sepet: p hoc dedit intelligeꝛ ꝙ mrimoniū sit apud eos. Nota ꝙ bapȝ nō sepat ltie ɔiunctos. Jdem.

Quod super Pater ⁊ filius ɔtrahūt matrimoniū cum mre ⁊ filia duo cognati cum duabus cognatis auūculus ⁊ nepos cum duabus sororibus. q̄ritur quid sit. respondet pa. lȝ omnes ɔsanguinei vxoris sint affines viri ⁊ ecōuerso: tñ inter consanguineos viri ⁊ ɔsanguineos vxoris: nulla affinitas est cōtracta p quam inter eos matrimonium debeat impediri. Jn fine pcipit ut infra gradus ꝓhibitos nulli debeant matrimonium ɔtrahere non obstāte aliqua ɔsuetudie q̄ potius corruptela. Jdē

Quia circa Quidaȝ nobilis contraxit matrimoniuȝ cū quadā muliere que ipm contingit. v. gradu ɔsāguinitatis. de q̄ filiā vnicā suscepit tādē mortua fuit

pᵒ mortē filie supplicatū fuit do. pa. ut fauare filie q̄ de illa susceperat: dispensarꝫ ut in simul possent remanere: ⁊ sic allegata falsa cā dispensauit: ut isimul remanerent. Eps lo ci visa indulgentia: ēt obtentu esset ex cā fal sa. dubitauit vtꝝ possent ptextu hᵒ indulgē tie sic remanere significauit hoc do: pa. ad dēs q ex sepatōe ilorꝫ magnū scandalū imi nebat. Respōdet pa. q ipe poterit dissimu lare ut remaneant in copula sic cōtracta pp scandalū quod imminebat si sepentur. No. q pp scandalū tolleratur dispensatio ex fal sa causa ɔcessa. Item fauore filiorꝫ dispen satur in gradu ,phibito. Idem.

Quidā ɔtra xerūt mrioniū ph ibitum accusatum fuit mrioni ūm pp ɔsanguinitatem inducti fuerūt testes ad matrimoniū dirimendum pp ɔsanguini tatem qui inceperunt ɔputare ɔsanguinitatē ab auūcula ⁊ filio fris vel sororis. q̄rit an ta le testimoniū sufficiat ad matrimonium di rimēdum. rūꝫ pa. q̄dcunqꝫ mrionium sit res fauorabilis: testes inducti ad ,pbādam cō sanguinitatē incipe debēt a stipite. i. a penti bᵒ vel fratribᵒ ⁊ sic p ordinē distinguere gra dᵒ ,pprīs noibᵒ uel eqpollētibᵒ idicijs desi gnādo psonas ab utroqꝫ latere: q: cūꝫ freq̄n ter ,phibeāt testionium de auditu ⁊ illud sit minᵒ ualidum: nō est in hoc articulo laxāda facultas: quia qua rōe incipēt a scdo gradu eadē rōe incipēt ab vlteriorībᵒ. ¶ No. q ma trimoniūꝫ res fauorabilis ē. Itē i ɔputatiōe ɔsanguinitatis: incipiēdum ē a stipite uel a duobus fratribus. Idem.

Non debet In pma pte bᵒ cōsti tutōis pmittit ɔcilium cām ipiᵒ cō stōis dicēs q nō dꝫ rprehensibile iudicari si fm varietatē tēporꝫ statuta quāqꝫ varientur inia maxime cum ingruēs nccitas uel euidēs utilitas hoc exposcit ⁊ hoc ,pbat exēplo dn̄i q ex hiis q̄ i ueteri testō statueāt nō nulla mu tauit in nouo. q: ergo ,phibitōes de mrionio ɔtrahēdo in secundo ⁊ tertio genere affinita tis ⁊ de sobole suscepta ex secundis nuptiis nō copulāda ɔsanguineis uiri prioris diffi cultatē frequēter inducāt ⁊ aliq̄n piculūꝫ pa riant aiarꝫ cum cessante cā cesset effectᵒ ɔcili um istud huiᵒ ,pbatōes: reuocat ⁊ statuit ut sic ɔtrahentes decetero libere ɔpellerent. In secūda pte dicit q ,phibitio copl̄e ɔiuga lis de cetero nō extendat ultra quartum gra dum ɔsanguinitatis ⁊ affinitatis: quia in ul terioribus nō pt absqꝫ piculo hᵒ ,phibitio ge neralr obfuari ostēdens hoc q̄ nali rōe qua ternariᵒ. n. numerᵒ bene ɔpetit ,phibitōi cor palis cōiugii. de quo dicit a pls q vir nō hꝫ ptātem sui corpis sꝫ mulier ⁊ ecōuerso: quia quatuor humores sunt i corpe q̄ cōstat ex quatuor elementis: ⁊ i bis quatuor gradibᵒ ita dꝫ ppetuo obfuari nō obstātibᵒ ātiquis ɔstitutōibᵒ sup hoc ,pmulgatis ut si aliqs cir ca hᵒ ,phibitōeꝫ psūpserit copulari nullo tra ctu tpis defendat cum diuturnitas tpis nō diminuit peccatum sꝫ augꝫ. No. q ius ciui le uariat fꝫ q tpa uariant ,phibitio mrionii ultra quartum gradum nō extendit. Item di uturnitas tpis nō excusat a pccō. Ere. ix.

Vir qui Duo volūt cō trahere mrioniū vir distat a stipite quarto gradu: mulier vō ex alio latere distat ab eodē stipi te qnto gradu. q̄rit an possit ɔtrahere mrio niū. ⁊ rūr q sic fꝫ rgulā illā q̄ dr̄ qnto gradu rmotior psona distat a stipite ⁊ a quolibꝫ d scēdētiū p aliā lineā ab eodē stipite.

¶ De frigidis ⁊ maleficiatis ⁊ ipotētia coe undi. Rub.

Accepisti Ali qs acce pit aliq̄ in vxorē ⁊ cū ea p māsit p mēsem vl p tres vel p annū pᵒ modū dicit q ē fri gide nature: ita q cū illa vel alia rē hr̄e nō pt ⁊ hoc ,pbari p verꝫ ⁊ rectū iudiciū pt dꝫ se pari: ita tn̄ q si postea aliā accepit reus erit piurii ⁊ acta pnia priora ɔnubia restaura būtur. Si vō ille prior pᵒ annū aut dimidiū ad episcopum reclamauerit dicens: q eam non cognouit: aut contractum affirmat ei: credendum est: cum sit caput mulieris.

quia si ꝓclamare voluit: cur tantum tacuit: cito potuit scire: si eam cognoscere potuit: si vero ab inicio post mensez aut duos ad epꝫ ꝓclamauerit dicēs volo esse mater. Sꝫ vir ꝙ accepi frigide nature est: si hoc ꝓbari potest per rectum iudicium separentur ⁊ mulier si voluerit nubat in domino. Alex. iij.

Quod ad sedem

Lr̄a per se patet.

Ex litteris

Quidā ꝯtraxit cuꝫ quadam qui cū debitum reddere nō posset: lꝫ vtriqꝫ legittime fuissꝫ etatis mulier ꝯtraxit tam grauem infirmitatem ut omnino inutilis sit fcā viro ꝙ nullo modo eam cognoscere potest: querit̄ an debeant separi Respondet papa si vicium illud a natura contraxit mulier nec ope medicorum potest ei subuenire vir potest aliam ducere in vxorem. Lucius. iij.

Consultationi

Alique mulieres ita sunt clause ⁊ impotentes quod uiris carnaliter commisceri non possunt. Queritur an possint ꝯtrahere matrimoniū ⁊ si ꝯtraxerint an debeant separari. Respondet papa nō videtur credibile ꝙ aliquis cum talibus contrahat matrimonium. tamen romana ecclesia consueuit ī talibus iudicare ut si non possunt eas habere ut uxores: habeant ut sorores. Clemens. iij.

Laudabilem

Quidam cōtraxit matrimonium cū quadam: tandem dr̄ esse frigide nature. Queritur hic q̄tum tempus dandum sit illi ad expientiaꝫ copule cōiugalis. Pa. rn̄det ꝙ ab eo tempore quo celebratur coniugium ⁊ incipiunt sil̄ cohabitare simul cohabitent per triennium dando operam carnali copule: si ante trieniꝫ ꝓbari non possit frigiditas quo elapso si postea simul cohabitare voluerint: si mulier per iustuꝫ iudicium ꝓbare potuerit ꝙ cū ea dormire non possit alium accipiat: ⁊ si ille aliam accepit separentur: si vero consentiūt simul esse: habeat eam ut sororem. Si autē confiteantur ꝙ nunquam ad se inuicem cognouerint. vij. manu ꝓpinquoꝝ vel vicinoꝝ bone fame si ꝓpinqui deficiant: iureiurādo dicat vterqꝫ quod nunq̄ vna caro effecti sūt ⁊ tunc mulier poterit aliuꝫ accipere: ⁊ si ille aliam accepit: de piurio notantur ⁊ acta penitentia cogantur ad priora connubia redir̄

¶ Nota terminū dandum ad ꝓbanduꝫ frigiditatem: ⁊ ita non tenet quod dicitur de āno vel dimidio. s. c. i. ⁊ idem tempus dādū ē in maleficiato. Inno. iii.

Fraternitatis

Quedam mulier cōtraxit matrimonium cum quodam viro ⁊ cum eo per plures ānos permansit: nec potuit ab ipo carnaliter cognosci archipbr̄ altisiodoreū. negocium istud significauit epo suo. eps super hoc volens veritatem inquirere quasdam matronas ad presētiam suam districte illis iniūgens sub periculo animarum ut illaꝫ inspicere vtꝝ esset idonea ad copulam coniugalem que tandeꝫ ea inspecta dixerūt ꝙ nunq̄ poterit esse mater. ⁊ ideo inter eos diuortiū ꝓmulgauit. mulierem inducens vt religionem intraret perpetuam continentiam fuatura: viro dedit licētiam ꝯtrahendi qui cum alia contraxit post moduꝫ mulier illa carnaliter ab alio fuit cognita reiecta continentia q̄ ꝓmisit ⁊ cuidaꝫ vv. nomine nupsit negociuꝫ istud altissiodoreū eps significauit domino pape. querens qd super hoc esset agendum. rescribit papa eidem epo dicens quod semiplene sibi expsit quomō mulier se ꝓmisit cōtinentiam fuaturam: utꝝ simplici verbo an p uotum solēne: ⁊ utꝝ transiuerit ad religionem sicut promisit: nec dixit etiam qualiter cognita fuit. utꝝ artificio medici an cōcubinatu uiri aut alio modo. vnde papa cōsiderans ꝙ impedimentum illud non erat ppetuum quod remotum fuit sine periculo corporali preter diuinum miraculum. inuenit sn̄iam diuortiī latam fuisse p errorē lꝫ pbabilē: quia expositfacto apparꝫ ꝙ mulier illa cognoscibilis erat

viro ex quo ei consilr ↄmiscetur et ideo per
nunciū inter ipsū ⁊ ipsam matrimoniū exti
tisse. vnde inter ipsam ⁊.v. p̄fatū ꝓnuncia
uit matrimoniū non fuisse ⁊ eos p̄cepit ab i
uicem separari. Si vero mulier illa trāsiuit
ad religionē primus vir qui non cognouit eā
dem remaneat cū illa cū qua ecclesia aucto
ritate contraxit. si vero non transiuit ad reli
gionē dimittat illā cū qua primo ↄtraxit ni
si ipsa votū solēne fecerit q̄.s. hic intelligitur
h. fornicatā fuisse cū predicto.v. vel ēt si nō
fecit votū solēne fornicario modo alij se im
miscuit ut sic p̄textu fornicationis prim⁹ vir
eā repellat. si vero simplici voto ꝓmisit ser
uare continentiā ⁊ postea i facie ecc̄e p̄dicto
v. nupsit quādiu articulus iste dubitabilis
erat p̄sumi non dꝫ q̄ fuerit fornicata. sꝫ am
modo remanere cū illo.

¶ Per hoc. Per ea q̄ dicta sunt.s.i v̄
bo illo absqꝫ periculo corpali. alia qō soluit
que ē talis aliqua ita ē arta q̄ nō pōt alicui
carnaliter cōmisceri nisi p incisionē vel alio
mō violētia inferat̄ vt mortis periculū time
atur. querit̄ de tali vtꝝ sit apta ad mr̄imōi
um ↄtrahendū ⁊ est dicendū q̄ non.

¶ Similiter. Itēꝫ ex his q̄ dicta sūt su
pra soluit̄ alia qō que talis est aliqua nupsit
alicui ⁊ ita arta est illi quod nō pōt ab eo co
gnosci: si ab eo p iudiciū ecc̄e fuerit sepata ⁊
nubat alteri cui arta nō sit ⁊ p frequētē vsuꝫ
secūdi reddat̄ apta primo. q̄rit̄ vtꝝ debeat
redire ad primū ⁊ dicas q̄ nō ſm distictōeꝫ
superius vbi dicit absqꝫ corpali piculo de
talib⁹ nō est facile iudicādū cū finale iudici
um pendeat ex futuro. ¶ Nota q̄ cū in sn̄ia ↄ
tra materia lata errat ecc̄a q̄ūcunqꝫ de erra
tiōe cōstiterit: retractat̄ sn̄ia. Itē votū solēne
ante carnalē copulā soluit mr̄imoniū. Item
ex futuro euentu pendet an matrimoniū fue
rit q̄n̄qꝫ inter aliquos. Itē mulier non tenet̄
subire piculū vt reddat̄ apta viro.

Hono.iij.

L Ittere nostre

Quedā cā mr̄ionial' vertebat̄ iter
M. mulierēꝫ ⁊.a. virū eius: illa fuit cōmissa
quibusdā iudicibus p se.apo.: corā q̄bus ex
pte mulieris fuit ꝓpositū q̄ iā.viij. ānis ela
psis fuit dicto viro mr̄imonialiter copulata
⁊ diu cohitauit eidē: ⁊ ad hoc itegra pmane
bat quia dictus.a. non hēbat potentiam co
eundi quare petebat diuortiū celebrari. pre
dictus vir fatebatur q̄ nunq̄ꝫ eā cognouerat
tamen dicebat se habere potentiā alias cog
noscēdi. Iudices timentes ne illud ↄfiterent̄
in fraudem fecerūt illā inspici p matronas fi
de dignas ⁊ exptas in ope impiali q̄ phibu
ere illā adhuc uirginē pmanere: ⁊ postmodū
fecerūt inquiri p parrochiā illius viri si aliq̄
cognouisset nec potuerūt inuenire q̄ aliqua
cognita fuerit ab eodē. Mulier instanter di
uortiū postulabat: vir vero dicebat q̄ para
tus erat stare cōcilio ecc̄e. iudices preceperunt
eidem ut pniam agerent de ↄmissis ⁊ sic for
te deo volente mr̄imoniū cōfirmarēt tādem
reuersi ad iudices dicebant q̄ non poterant
carnaliter ↄmisceri vnde totū negociū dn̄o
pape p suas lr̄as intimat̄ petentes q̄ sibi su
per hoc esset agendū. mādat pa. qua. si ē ita
⁊ constiterit illis q̄ infra.viij. annos predic
tos viro mulier p ↄtinuā trienniū insimul hi
tassent si intrauerint cū.vij. manu ꝓpinquo
rū q̄ nō poterint carnaliter cōmisceri sn̄iam
diuortij ꝓferant inter eos. ¶ Not. q̄ qui se
parat̄ ꝓpter frigiditatē siue ꝓpter maleficiū
prius debent cōmorari simul per triennium
continuum: secuto postea iuramento tā prin
cipalium psonarū q̄.vii. manu ꝓpinquorūꝫ

Alexander.iii.

De mr̄imonio ↄtra interdictū ecclesie cō
tracto. Rubrica.

L Ittere quas

Quidā iurauit sororē suaꝫ
iā nubilē se datuꝝ cuidam
in uxore ea p̄n̄te ⁊ ↄsentien
te que postmodū munera ⁊ dona ſm moreꝫ
terre recepit ab illis: ipsū tanquā ꝓpriū spō
sum sepius amplexande tandē mortuo frat̄
suo a fratre sponsi se disponsari pmisit dicēs
q̄ ab eo cognita fuisset. Eps loci precepit ei
dem ut alicui illorum nuberet aut etiaꝫ alij:

y

ipsa sumpto mandato episcopi cũ alio contraxit ꝑpter quod episcopus ei precepit ut ad domũ matris rediret: ipsa se. apo. appellauit. Episcopus factũ domino pape significauit. Mandat pa. qua. si est ita prefatam mulierem ad domũ matris redirẽ compellat imposita sibi pnia condigna de tanto excessu ne mandatum videatur ⁊ post mensez ad tertium virũ reuertatur. No. ꝙ mãdatuz iudicis contemni nõ dz alias puniẽ cõtemptor. Idem.

Ex litteris cau. Quidam filiaz suã. M. nomie absentem desponsauit cuidã R. nomie, postmoduz orta suspitione quod idem. r. aliam uellet accipe in uxorem. delata fuit questio super hoc ad archiepum qui sub interminatione anathematis ꝓhibuit ne anteꝙ de causa constarz vir aliã accipet in vxorẽ sed ipse nõ ob. ꝓhibitiõe quãdaz aliã sibi solẽniter copulauit: sed cũ archieps uellet cognoscerẽ de primo mrĩmonio mulier ad se. apo. appellauit. archieps eius appellationi deferẽs precipit eidẽ mulieri sub pena excõicationis ne alicui nuberet donec eaz finẽ debitum sortiretẽ: ipsa tamen de appellatiõe confisa alium in uirũ accepit. archieps negociũ istud do. pa. significauit vnde ipse mandat eidem. qua. si nihil constiterit ꝙ ipediat preter consensuz de futuro qui inter prefatũ r. ⁊. m. dicitur interuenisse fm mrĩmonium legitimũ iudicet nõ ob. appellatõne quãuis circa mãdatũ ecclesie contrahere non debuisset: nõ tamen mrĩmoniũ ꝑpter hoc debet dissolui pniam tamen iponat illis ꝑ eo ꝙ circa ꝓhibitionem ecclesie cõtraxerunt. Nota ꝙ mrĩmoniũ supueniens sponsalibus dissoluit sponsalia. Item qui cõtrahit circa ꝓhibitionem ecclesie puniri debet. Idem.

De muliere. Aliqui uolunt contrahere mrĩmonium dicitẽ ꝙ sunt consanguinei ecclesia precipit illis ne contrahãt donec de ↄsanguinitate constiterit ipsi ꝓhibitionẽ contempta contrahunt: queritur qd iuris sit. respondet pa. ꝙ debent abinuicez separi quousqz cognoscatur an de iure possint insimul manere. Nota ꝙ qui contrahunt circa prohibitionem ecclesie separandi sunt usqz ad finem cause alias non essent separandi quousqz de causa plene constaret. Alex. tertius

Qui filii sint legitimi. Rubrica.

Conquestus quidã. b. nomine quandam mulierẽ accepit. r. patruus ipsius mulieris uolebat eaz priuare hereditate paterna ꝑ eo ꝙ ipsa nata fuit ãtequã prĩus ipsius mrẽm accipet in vxorem dicens eã legitimã non fuisse. vnde dictus. b. conquestus fuit do. pa. vnde mãdat quatenus si est ita illã iudicet legitimaz predicto. r. ꝓhibendo ne hac occasione sup hereditate paterna eã debeat molestare qȯ si circa fecerit excõicetur. Nota ꝙ mrĩmoniũ sequens legitimat filios natos ãte matrimonium. Idem.

Cum inter. i. Johãnes cõtraxit ma. cũ teberga i facie eccẽ de qua filios suscepit tãdem dũ grauida eẽt accusatũ fuit matrimoniũ de ↄsanguitate lata fuit snĩa diuortij inter eos dubitabaẽ an filij nati ante snĩaz ⁊ qui captus ante fuerat essent legitimi. Cõsul. papa rñdet ꝙ filij non debent inde sustinere iacturam: cũ parẽtes in facie ecclesie publice ↄtraxissent ⁊ ideo statuit pa. ut filii eoꝝ quos habuerũt ante snĩam ⁊ q ↄceptus fuerat ante ipsam snĩam legitimi habeantur ⁊ in bonis paternis hereditario iure succedãt ⁊ de parẽtũ facultatibus nutriãtur. No. ꝙ q i facie eccẽ publice cõtrahũt quãuis ipedimẽtũ subsit tñ filij de tali mrĩmonio nati fm antiqua iura lti erãt ẽt si postea sepenẽ. hodie super hoc staẽ illi ↄstõi. s. de clãdesti. ma. cum inhibitio. Idem

Transmissio. Quidã noie N. nutriuit quandã puez vsqz ad iuuẽtutẽ cohabitãte sibi in vxore sua nũc tũc nõ desponsata: sz postmodũ desponsauit ⁊ ex ea filios suscepit. ꝑdictus iuuenis sic nutritus gerẽs se filiũ ⁊ here

dem hereditatē. N. predicta possidebat quā uis a vicinia credet eo⁊ spurius ⁊ dicebat: ʒ predicti vir ⁊ vxor negabāt illū spuriū su um aut ltimū filiū esse: sed dicebāt ꝙ cuꝫ nu triuerāt pietatis ituitu filij isto⁊ petebāt ab illo hereditatē paternā: ipse vero contradice bat. qō super hoc delata ē corā archiepo ro thomagen. pdictus iuuenis qꝛ corā eo citatꝰ venire noluit fuit excōicatꝰ. pa. ab archiepo ɔsultꝰ quid sup hoc esset agendū. rñt ꝙ i tali cāu stādū est verbo viri ⁊ mulieris nisi cer tis iudicijs ⁊ testibꝰ iuuenē predictū illo⁊ cō stiterit eē filiū. ¶ No. ꝙ standū est verbo vi ri ⁊ mulieris an aliquis sit eo⁊ filius nisi ex pssē contrariū ostēdatur. Idem.

Causam que Dicebatur ꝙ agatha de cuius hereditate ageba tur nō erat de ltimo ma. mādat pa. iquiri ꝺ hoc si ɔstiterit ꝙ agatha nata fuerit de aue lana muliere rodulpho sauarici eo tpe quo ipsa auelina publice morabat cū alano vi ro suo. uel si cōstiterit ꝙ predictus rodulphꝰ auelinā vir hñtē publice teneretꝰ ⁊ eo tpe na ta fuerit pnūcietur ipsam ltimā nō fuisse qꝛ ñ potuit eē vxor que viuēte viro suo alij se co pulare presūpsit. de hoc facto plene dicit in fra. e. cāmque. Idem.

Lator presens Quidā. r. nomie accessit ad pa. co raꝫ ipso ppones ꝙ auꝰ ipsius duas habuit vxores de quarū vna prem ipsiꝰ: de altera hug. pruum suū suscepit q hereditatē aui sui totā detiebat nec ei volebat ptē debitā exhi bere. vnde cū ipse hug. patruū suū super pte hereditatis prne corā iudice cōmisisset. Idē patruus ei obiecit ꝙ pr eius de ltimo matri mōio natus nō fuit: ⁊ ideo de herditate aui sui nihil poterat vēdicare successorio iure tā dē fuit tractus sup qōe natiuitatis corā epo norwiceū. pp̄ter tergiuersatōem ipsiꝰ hu. pa trui sui se. apo. appellauit. vnde pa. mādat iudicibus qua. cām sup qōe natiuitatis ipiꝰ r. ifra duos mēses ap. re. debeāt termiare. si vero ifra duos mēses dictus. h. nō pbaueri ltie ꝙ obiecit extūc seculari iudici corā quo hereditatis qō vertit debeāt intimare ut p qōe natiuitatis nō dimittat qui cām heredi tatis audiat ⁊ decidat. ¶ No. ꝙ cā natiuita tis piudicialis ē qōi hereditatis ēt si heredi tati qō primo sit mota. Idē

Tanta est. Aliqs filios sus cepit de aliqua mulie re: postmodū cōtraxit ma. cū eadē qsitū fuit vtrꝫ filij ante ma. suscepti lti sint ha bendi. rñt pa. ꝙ tanta ē uis matrionij ut qui ante ma. fūt geniti post ma. ɔtractū lti hēan tur: tñ si vir vxore sua viuēte aliā ɔgnouerit ⁊ ex ea filios suscepit nihilominꝰ spurius est habēdus ⁊ repellēdus ab hereditate lꝫ post mortē vxoris cū illa ɔtraxerit ⁊ precipue si i mortē vxoris alteruter eo⁊ aliquid machiā tus fuerit. ¶ No. ar. ꝙ qui ab initio nō fuit ltimus tractu tpis ltimꝰ reputat. Itē pricipi um cōsiderādū est.

Causam que. Nota ordi nem huius facti. Rodulphus de quo hēs. s. e. cām q̄. iste. f. de quo agit hic fuerūt frēs. Rodul. iste sus cepit agathā de auelia muliere. aga. ista de ltio mrimōio suscepit istum. r. de quo fit hic mētio: ⁊ sic rodul. fuit auus istiꝰ r. iste rodul phus auus huiꝰ r. iuit vltra mare ⁊ dimisit istū r. ⁊ aga. mrem suā filiā ipsius rodul. in possessiōem oium bono⁊ ipiꝰ: audito ꝙ ro dulphus fr f. de quo hic habetur essꝫ mor tuus vltra mare: f. iste stati spoliauit istā. R possessiōe oim bono⁊ rodul. aui sui i. quo⁊ possessiōe remāsit qñ iuit vltra mar: qꝛ dice bat agathā nepotē suā mreꝫ istiꝰ r. nō fuisse de ltio ma. natā: ut. s. e. cām q: ⁊ sic nec ipsa nec filius eiꝰ. r debebat succeder rodulpho fri suo: sed ipse f. vnde iste r. sic spoliatꝰ ab f. auūculo suo ipetrauit lras sup restitōe sua ad ipos epos londoñ ⁊ vigor sub hac forma ut deberēt cognoscere sup eo ꝙ mr ipsius r. dicebat de nō ltio ma. nata: ita tñ ut ante in gressū principalis cāe deberēt ei restituer he reditatē aui sui: ʒ qꝛ rex turbatꝰ fuit ⁊ morꝰ ꝙ pa. iudiciū possessoriū ɔmiserat illis: reuo cauit iudiciū illud de restitutiōe qō ptiet ad

regē ⁊ mādat ut pcedāt sup qōe natiuitatis ipsius agathe. s. vtꝝ nata sit de ltīo ma. licz icōgruū videaꝰ ut ma. de quo nata fuit aga tha genitrix dicti. r. ipetaꝰ ꝙ ea viuēte non fuerit ipetitū: sed qꝛ iudices isti forte nō pro cedebāt ipetrauit eandē cām cōmitti exoniē. ⁊ vintoñ. ⁊ eidē londoñ: ⁊ qꝛ f. hēbat suspec tū epm londoñ fecit illū remoueri ⁊ loco sui substitui abbatē herfordē. ut. s. dof. del. cāz q. ⁊. s. c. cāz q. ⁊ sic hēs totā cōtinētiā istaꝝ decretaliū etiā hoc dēret precedere in titulo isto illā decre. cām. ¶ Nota ꝙ iurisdictio tē poralis nō ptinet ad papā. Idem.

Perlatum quidā h noie habēs uxorē ad partes ꝯstātinopolis se transtulit: ⁊ p. x annos ⁊ amplius morā faci ens ad vxorē suā non rediit: vnde ipsa corā dioc. epo aduersus eū qrelam deposuit ⁊ ꝙ ipsum vlterius expectare nolebat Eps man dauit parētibus suis ut ipm ad ppria reuo carēt. Cū ergo diutius expectatus fuissz nec rediret: epus auditis rōnibus mulieris iter eos sniam diuortii pmulgauit ⁊ dedit mulie ri lniam cū alio cōtrahēdi: ⁊ sic auctoritate ecclē cū alio contraxit de quo filios suscepit: ꝯtra filios istos obiiciebaꝰ ꝙ nō erāt lti: ⁊ iō ab hereditate paterna repellēdi: ꝯsultus pa. mādat qbusdā quatenus si ꝯstiterit ꝙ inter eos diuortii snia tulerit filios quos de alio ad cuius copulā auctoritate ecclē transiuit le gitios iudicēt: ⁊ hac occasiōe nō paciāꝰ eos ab hereditate repelli. ¶ No. ꝙ filii nati de mrīmōio auctoritate ecclē ꝯtracto lti sunt ha bendi licet ma. nō fuerit legitimū. Idem.

Quod nobis P3 p se. Cele. iii.

Referente Sic pōe casū: quidaz ꝯtraxit sponsalia de futuro cū qua daz: tandē illa nutrita uolūtarie ꝯtraxit ma. de presenti cū alio ⁊ sic soluta fuerūt sponsa lia uel mortua ē anteꝙ veniret ad nubilē eta tē. Ille vero postmodū ꝯtraxit ma. cū qdaz cōsanguiea illius cū qua spōsalia ꝯtraxerat ⁊ ex certa scia de qua filios suscepit: qriꝰ an filii sint lti ⁊ rñr ꝙ nō qd ipediēte publice ho nestatis iusticia nō fuit ma. iter eos nec excu sat eos ignorātia pentū qꝛ sciēter ꝯtraxerūt: nec dispēsatio ecclē ⁊ ꝯtractū debuit separi: ⁊ ita nō sunt admittēdi ad successiōez pēno rū bonoꝝ. ¶ Nota ꝙ publice honestatis iu sticia ipedit ⁊ dirimit ma. Itē pēna ignorā tia excusat filios. hoc nō excu. qꝛ. s. Idem

Peruenit quidā post mortē parētuz lucie uidue nitebātur eā remouere ab hereditate pēna dicētis eā nō fuisse de lti mo ma. natāz: ipsa vero dicebat ꝙ inter S prem suū ⁊ A mrem ipius mrīmoniū fuit lti me celebratū ⁊ quādiu vixerūt quiete isimul pmāserūt sine alicuiꝰ reclamatiōe: ⁊ iō tanꝙ ltima iudicari debebat: vñ mulier illa signi ficauit hoc do. pape ⁊ ipse mādat quibusdā quatenus si ē ita ipam viduam ltimāz debe ant iudicare Nota exquo mrīmoniū ī facie ecclē cōtractū ē ⁊ sil maneāt tanꝙ vir ⁊ uxor filii iñ nati lti sūt habendi. Innoc. iii.

Per tuas Quidā. R noie quādā hē bat in cōcubinā sm opi. maioris p tis vicinie de qua filiū suscepit: postmoduz ea dimissa accepit aliā in vxorē: ⁊ illa cōcu bina aliū in maritū pcessu tpis in pñtia mul toꝝ firmauit pprio iurāmēto ꝙ illā quā vi debaꝰ hēre p ꝯcubina affidauerat ꝙ eāz ac ciperet in vxorē: ⁊ post fidē datā plē susce pit ꝯ illa tādem dū ageret in extremis illū quē ex ea susceperat ltimū filiū appellās he redē sibi istituit. Sz cū dubitareꝰ an filiꝰ sic susceptus ltimus esset heres ipsius: cōmissuz fuit cuidā ut de hoc cognosceret. Iudex pre ter id quod ex quādā decr. alex. hētur i qua dr ꝙ stādū ē verbo viri ⁊ mulieris testes re cepit a filio pdicti. R. iductos qbus pbauit ꝙ dictus. r. mrēz ipsiꝰ affidauerat anteꝙ illū suscepisset ex ea ⁊ ita pnūciauit illū ltimum heredē ipsius. r. dubitatū fuit postea an iu dex ltie pcessissz. cōsul. pa. rñt eidē iudici cō siderans ꝙ plus ē qd in veritate agiꝰ ꝙ ꝙ si mulate cōcipiꝰ: lz dictꝰ. r. videaꝰ ipso facto ma. denegasse ꝙ inter eos fuerat celebratuz

cũ ad alia vota trãsiuit: tñ q2 desponsatio p testes ltios pbata fuit siue p vba d pñti siue p verba de futuro carnali copula subsecuta fuerit celebrata nõ tã nitẽtes decre. alex. q̃ i cãu dissimili loquit q2 inductis pbatiõibus rñt pa. iudicẽ ltie pcessisse eius sñiam confirmans. ¶ No. q2 veritas opinioni pfert. itez filij de matrionio psũpto suscepti lti sũt. idẽ.

Per uenerabilẽ

Nobilis vir. v. de mõte pesulano ltia sua vxore exclusa aliã supduxit de qua filios suscepit. tandẽ p archiep3 arelateñ petiit a do. pa. ut filios legitiaret. Quaten9 eis nataliũ obiectio nõ noceret quo min9 sibi succederẽt q2 dispẽsare possit oñdit plurib9 rõnibus. primo sic aplica sedes diuersis cãis inspectis dispẽsauit cũ qbusdã min9 ltie genitis nõ solũ naturalib9 s3 ẽt adulterinis ut possit in epos pmoueri. multo forti9 vr ut eos ad actus ltimare valeat seculares pcipue nisi superiorẽ aliũ preter ro. põ. nõ cognoscãt q lti mãdi hẽat ptãtẽ q2 q2 põt i maiori mlto maius põt 7 in minori. scdo pbat idẽ p sile tale eo ei ipso q2 aliqs ad dignitatẽ epalez pmouet eximit a prima ptãte. pterea si eps scienter suũ alteriuss in pbrm ordiaret liber efficiter l3 ordiator satisfacere dño teneat 7 menstruosũ videret vt q ltius fieret ad act9 spũales. ad actus seculares illegiti9 remaneret vñ eo ipso q2 in spiritualib9 dispẽsat p ɔsequẽtiam intelligit in tpalibus dispẽsatũ: s3 in mrĩmonio bti petri illõ põt sedes libere facere in quo sũmi pricipis obtiet ptãtẽ. tertio ẽt videbat posse trahere audaciã postulãdi quia rex frãcie reginã francoꝝ vxorẽ suã dimisit 7 aliã supduxit ex qua filios suscepit sicut 7 iste nobilis cũ quibus papa dispẽsauit sic cũ fili9 istius nobil poterat dispẽsare. postmõ3 rñt pa. ad id qd dictũ ẽ q2 dispensauit cum filijs regis frãcie dicẽs q2 res illa non silis s3 valde dissilis inuc ...t: rex eni frãcie a regia fuit p legatũ aplice se. p sñiam sepatus. iste nobilis temeritate ppria suam reiecit: 7 rex francie anteq2 ad eũ phibitio pueniret de ñ cõtrahẽdo cũ alia supduxit alia3 ex qua filios suscepit: sed iste nobilis in cõtemptũ ecce aliam superduxit: preterea rex francie circa mrĩmoniũ ipedimentũ affinitatis obiecit et coram legato testes induxit q sñiam tulit q̃ reprobata fuit solũmõ ppter iudiciariu3 ordinem nõ seruatu3. Iste nihil obiecit pp qd diuortiũ fieri deberet: 7 utrũ filij regis legitimi fuerint uel illegitimi põt immerito dubitari quãdiu pendet qõ affinitatis apposite: q2 si affinitas pbata fuerit appebit q2 illa ñ fuit uxor regis: 7 ita p ɔñs alia ltima 7 ita filii ltimi fuerũt. pterea rex supiorem in tpalibus nullũ h3 quare sine mũera alicui9 se poterat sedi aplice subiicere: imo uideri posset aliquibus q2 p seipsum nõ tanq2 pr cũ filiis: sed tanq2 priceps cũ subditis poss3 dispẽsar. iste vero nobilis alij est subiect9. Istis ergo rõibus cõsideratis pa. dispensauit cu3 filiis regis francie cãm trahẽs tam ex veteri testõ quã ex nouo: q2 nõ solũ in pr̃imonio bti petri in quo plenã h3 i tpalibus ptãtẽ vbi etiã in alijs regiõibus certis causis inspectis casualiter tpalẽ iurisdictiõem exerceret 7 hoc oñdit p lega veteris testi si difficile 7 ambiguum apud te iudiciũ esse psperxeris inter sanguinẽ 7 sanguinẽ cãm 7 cãm leprã 7 lepram vẽies ad sacerdotes leuitici generis 7 ad iudicẽ qui fuerit illo tpe qui iudicabũt tibi iudicii veritatẽ tãdẽ exponit auctoritatẽ deutronomij quid intelligendũ sit p eã exposita auctoritate veteris testi dicit pa. l3 cũ filiis regis de quibus ab inicio dubitabatur an legitimi fuerint duxerimus dispensandũ quia tamẽ lex mosayca sobolẽ ex adulterio susceptã detestat dicente dño q2 manzeres 7 spurii vsq3 ad decimã generationẽ nõ intrabũt ecclesiam: 7 canon vetat tales ad sacros ordines promoueri: 7 fm leges a paterna successione repelli debent 7 denegant etia3 alimenta petitioni illius nobilis nõ duxim9 annuendu3. ¶ Nota q2 in cã matrimonii vbi agitur de federe matrimonii ordo iudiciarius est seruandus alias non tenet sñia. Item matrimoniũ quod nõ tenet nõ impedit aliũ mrĩmoniũ q2 de iure põt valere cum postea constiterit quod primu3 nullũ fuit 7 filii de

secūdo nati legitimi sunt. Item papa pōt legitimare ad actus spirituales ⁊ temporales vbi habꝫ vtramqꝫ iurisditionē. Itē incertis casibus tpalem iurisdictionē pōt exercere. Itē aliquis facit aliquid cū filiis non tanꝙ pater sed tanquā rex. Itē excōicatus mortuus reputatur. Item spurii ad sacros ordies non debent ꝓmoueri ⁊ ſm leges nō succedūt quibus etiam alimenta negantur. Idem.

Ex tenore Quedaꝫ vidua. S. nomine petebat hereditatem quondam. R. mariti sui restitui sibi ⁊ pupillo filio suo pars aduersa petitionem illius repellere nitebatur pro eo ꝙ dictū. r. maritū ipsius de adulterio genitum asserebat dicēs ꝙ pater dicti. r. ignorante uxore legitima aliaꝫ m. nomine superduxit ex qua dictum. r. maritum ipsius vidue suscepit: pars vidue respondebat ꝙ dicta maria nesciens qḋ pater dicti. r. aliam haberet vxoreꝫ in facie ecclesie cū eo contraxit. vnde dictus maritus ipsius debebat legitimus reputari cū illegitimi dici non debeant qui de adultera conscientia nō nascuntur. Iudices qui de causa ista cognoscebāt super hoc dubitantes cōsuluere dominū papā: vnde ipse intelligens ꝙ pater ipsius. r. matrē ipsius in facie ecclesie ignorabat ꝙ aliam haberet vxorē cum eo matrionium cōtraxit: ⁊ dum legitima vxor putaretur ipsius dictū. r. suscepit ex ea in fauorem ꝓlis dictum. r. legitimū reputauit. ¶ Nota ꝙ ignorantia alterius parētis facit ꝙ filii de tali matrimonio nati legitimi sunt ⁊ fauor ꝓlis ad hoc coadiuuat. Idē.

Gaudemus Infideles quidaꝫ in secūdo vel tertio gradu ſm opinionē suam matrimoniū cōtraxerūt: de tali matrimonio susceperunt. tādem conuersi sunt ad fidem. queritur an filii istorum legitimi sint censendi. Respōdet papa ꝙ vtilitate publica suadente debēt legitimi reputari. Alexander tertius.

¶ Qui matrimoniū accusare. Rubri.

Perlatum Quidaꝫ filiā cuidā tradidit in vxoreꝫ cū qua ꝑ aliquot annos permāsit: tandē ꝓpter homicidium ꝙ ꝯmisit de ciuitate timore mortis recessit: postmodū dicebaẗ ꝙ pr̃ puelle illū de sacro fonte leuauit. Eps̄ loci ꝑ lr̃as suas fecit illū ingri ⁊ ꝑ qnquēniū expectaẗ nō potuit inueniri. ꝯsul. pa. r̄n̄t ꝙ si manifestū ē ꝙ asseritur aut lti accusatores ⁊ testes appeāt postꝙ iuuenis ille fuerit cū oi diligētia reqsitus ēt si non poterit inueniri testes poterūt recipi: ⁊ fine canonico negociū termiari. ¶ No. ꝙ in cā mr̄imoniali. cō. recipiūtur testes altera ꝑte absente. Cle. iii.

A nobis Aliqs vult accusare mr̄ioniuꝫ vel ēt testificari ꝯtra illud ꝑ cartulā in quā cōscribit accusatōem siue testimōium suū nihil dicēs voce ꝓpria. qrit vtꝝ tal' accusatio siue testimoniū sit admittendū. r̄n̄t pa.: ꝙ in talibꝫ nulliꝰ ē momēti tale testimōium quo ad sn̄iam ꝓferēdā nisi quātū ad presūptionē nisi alia ltima adminicula suffragētur. ⁊ ꝙ dr̄ hic melius intelligiẗ de testibus quā de accusatiōibus sed de vtroqꝫ verum est. Celest. iii.

Videtur Querebatur vtrū ꝑentes ⁊ cognati vtriusqꝫ sexus admitti debeāt in testimoniū suoꝝ ad ma. ꝯiūgendū. r̄n̄t pa. ꝙ bn̄ admittūtur: ⁊ hoc ꝓbaẗ tā antiqua ꝯsuetudine ꝙ̃ legibꝫ ⁊ iō maxie admittūtur ꝑentes: ⁊ si ꝑentes defuerit admittūtur ꝓpinqores: qꝛ vnusqsqꝫ suā ꝯsanguitatē scire laborat testibus ⁊ cartis ⁊ recitatiōe maioꝝ ⁊ illi meliꝰ recipi debēt qui meliꝰ sciūt ⁊ quoꝝ interest: ꝙ aūt dr̄ pater nō recipiaẗ ꝓ filio nec filiꝰ ꝓ pr̄e in cā illud veꝝ est in crimialibꝫ cāis ⁊ ꝯtractibus. sed in ma. cōiungendo uel disiungendo admittuntur fauore mr̄imonii. Nota ꝙ in cā matrimoniali pater admittitur pro filio sed non in aliis. Item matrimoniū res fauorabilis est. Idem.

quartus

INsuper Quidā cō traxit cū q̄dā puella infra nubilem etatem. tādē facta maior ⁊ ab illo pluries ꝯgnita ꝯtra matrimoniū ꝓclamauit dicens ꝙ semp ab initio dissensit: ⁊ hoc ꝓbarꝭ volebat p testes. q̄ritur an sit audienda. rn̄ pa. ꝙ amplius audiri n̄ dꝫ aduersus matrimoniū. qꝛ reclamare non debuit anteꝗ̄ cognosceret ab ipo: sicut ante. xii. annū possꝫ dissentire: ita postꝗ̄ carnaliter ꝯgnouit eandem nō potuit reclamare ratihabitione sequenti. Nota ꝙ ab inicio non tenuit ratihabitione sequenti valꝫ. Item ipo facto confirmatꝭ quod non valebat. Inno. iii.

SIgnificante Quidā duxit quandā in vxorem mater mulieris nititur matrimonium accusare: ut ab illo pecuniam extorqueret: ⁊ licꝫ volūtati sua praua non possint opa respondere nihilominus vult habere pecuniam ut ab accusatiōe desistat: est ergo maliciis hominū obuiādū mandat pa. quatenus si ē ita ab accusatione mrionii repellatꝭ. Idem.

CUm in tua Consuetudo est in aliquo loco: ut qn̄ aliq volūt cōtrahere mrioniū. publice ꝓponitur in ecclesiis: ut qcūꝗ̄ scit aliquod impedimētum exeat ⁊ dicat nullus apparet cōtradictio ⁊ sic cōtrahūt: postea apparet aliq accusatorꝫ. q̄ritꝭ an sit admittendus. rn̄ pa. ꝙ si tempore ꝓmisse denunciatōis extra dioc. existebat ille qui nūc mrionium accusat vel alias ad eum dnūciatio nō potuit ꝑuenire: puta quia infirmitate nimia laborabat: vel in tali erat etate: qd adhuc eius etas non sufficiebat: vel alia cā erat legittima impeditus accusatio eiꝰ debet audiri. alioqn tanꝗ̄ suspectus dꝫ repelli qꝛ ꝑsuptio ē ꝯtra ipm ꝙ denūciatōem publice factam nō ignorauerit. dum in dioc. existebat. nisi ꝓprio firmauerit iuramēto ꝙ postea didicit ꝙ obicit ⁊ ꝙ ad hoc de malicia nō ꝓcedit: ⁊ tunc etiā si didicissꝫ ab illis qui denunciationis tpe tacuerūt ei: tn̄ claudi nō debet aditꝰ accusandi qꝛ lꝫ ab accusatōe repellantꝭ pp culpā silencii: iste tamen repelli nō dꝫ cuꝫ culpabilis nō existat. No. primo circa ea q̄ publice fiūt hꝫ qs excusatōem ꝯtra ea q̄ publice fcā sunt. Itē iuramētū elidit ꝓsumptōem Item aliqs admittit ad accusandū cuius auctor repellit: secus in testimonio. Itē aliquis pp culpā silencii repellitur ab accusando.

De diuorcii. Rub.

SI qua Lr̄a ista satis pꝫ. Alex. iii.

QUesiuit Querebatur in. c. isto. vtꝝ mulier ꝓ furto vel alio crimie quolꝫ a viro suo dēat separi. rn̄ pa. ꝙ mulier ꝓ furto vel alio crimine viri sui ab eo separi nō dꝫ nisi velit rꝫligionē fidei sue corrūpere: sꝫ si vir vxorē ad infidelitatē traxerit a viro potuit separi quo ad mutuam fuiutē: illa tn̄ ꝙ alii nubere nō licebit qꝛ lꝫ separentꝭ manēt cōiuges et separati ⁊ idē fuatꝭ i iure. No. ꝙ vir ꝓ nullo crimie pōt vxorē dimittere: nisi ꝓ spūali fornicatōe vel ēt carnali ⁊ ecōuerso. Idem.

POrro Quidā comes pōtini auctoritate suaꝛ sine iudicio ecclesie dimisit vxorem suā qꝛ eā dicebat fuisse ꝯgnatā vxoris sue d̄fūcte. mlier petebat eū sibi rꝫstitui. q̄ritꝭ an potuit eā sic dimitterꝭ. rn̄ pa. ꝙ si ēt pētela publica ⁊ notoria esset sine iudicio eccē vxorē dimittere nō pōt. vn̄ comes ꝯpelli dꝫ: ut eā recipiat que restitutōem ipius petebat ꝙ si facerꝭ cōtēpserit excōicentꝭ.

Preterea. Quidā h. noīe q̄dā ꝯgnatā suā duxit i uxorē. q̄ritꝭ qd fieri dēat. rn̄ pa. ꝙ si nō appeant accusatores ⁊ pētela manifesta seu publica existit ꝙ credibile nō ē nisi essent ꝯsanguinei i pmo vel secūdo gradu: illō ma. dissoluatꝭ quod illicite ē ꝯtractū. Idē.

SIgnificasti. qdā sine iudicio eccē dimisit vxorē suā ꝓ eo quod suggestū fuit ipam cū quodā suo ꝯsanguineo incestum ꝯmisisse: propter quod etiā fuit excommunicatus: sed mulier illa de alio sobolem suscepit: ⁊ nihil

ominus petebat viro suo restitui dicēs q̄ iu ste cā dimiserat ⁊ sibi materiā adulterandi dedisse. q̄rit̄ qd iuris sit. rn̄z pa. q̄ si notori um sit mulierē ipam adulteriuz ɔmisisse ad eam recipiendā vir cōpelli nō debz: nisi con staret ipm cū alia adulteriū ɔmisisse. No. adulteriū notoriū īpedit restōem. Itē paria delicta mutua ɔpēsatōe tollunt. Idez.

Ex litteris Guibel mꝰ duxit in vxorē quendā tandē nata discor dia iter eos dicebat. g. p violētiā sibi illataz ⁊ metum etiam illam duxisz. postmodū ac cusauit eam sup crimie fornicationis q̄ cedit publice pfiteri q̄ vir eius negaret in necessa riis pvidere: crimē ɔpulsa fuit incurrere sup dictū. Sz cū admonita fuissz: nec ad sugge stōem alicuius illō turpe ɔtra se confiteretur ipa id manifestius asserebat. Eps ɔuocato capitulo suo de consilio ipius capituli vtri qz illoꝝ priuatim ɔtinentiam induxit obser uandam: ita qd caste nuncient inuicē sepati. Sz dictus. g. statim cū alia cōtraxit. episco pus hoc andiens ab ipo. g. veritatem inqui rens ipe rei seriem explicauit ⁊ ad se. ap. ap pellauit qui eps ordinem huiꝰ negocii do. pape significauit. vn̄ mandat epo quatenus si res ita se hz viꝝ p̄dictum ad vxorem legi timam redire compellat. Nota q̄ ex so la cō fessione adulterii sepatur vxor a viro q̄tum ad mutuam suitutem. Itē de consilio capi tuli epi huiꝰ sn̄ias ferre debent. Item sepati debent viuere continenter aliogn non obstā te sn̄ia debent adinuicem redire: quia paria delicta compensatōe mutua tolluntur. Item ex delicto supueniēti tollit̄ sn̄ia. Urb. iij.

De illa qua Quidaz vir lapsus fuit in heresim: vxor eius stat m sine iudicio ecclesie ipsius consortiam decli nauit tandem ille reuersus est ⁊ repetebat ux orem ipsa nolebat ad eum redire. Queri t̄ quid iuris sit. Rn̄z papa q̄ si mulier maxie ea intentione discessit a viro: vt ille in here sim lapsus tedio ⁊ confusione affectus ab er rore suo se committeret ei reuerso est red- denda ⁊ si ad eum redire voluerit compellē da. Si alio iudicio ecclesie ab eo recessit ad eum recipiendum nō ē ɔpellenda: sz hoc qd in fine dr̄ corrigere p. c. sequēs. Inno. iii.

Quanto te. Duo erāt cō iugati: alter eoruz transiuit ad heresim q̄ r̄māsit i fidē volebat ad secunda vota transire. Eps fer rariē ɔsuluit vtꝝ possz. rn̄z papa distinguen do iter ifideles ⁊ fideles: si duo sunt ɔiuges i fideles ⁊ alter ad fidē catholicā ɔuertatur al tero nullo mō vel non soluz sine blasphemia diuini nois: vel ut euz trahat ad mortale pec catū altero cohitare nolēte: alter ad scōa vo ta si voluerit poterit ptrāsire: ⁊ i hoc cāu in telligitur q̄ dicit aplus: si infidelis discedit. discedat. frater. n. vel soror nō ē hꝰ seruituti subiectꝰ ⁊ canō eodē mō itellr̄ q dicit ɔtume lia creatoris soluit ius mrionii circa eū q re ligt̄. si vero alter fideliū ɔiugū labat̄ i heresi vel trāseat ad gētilitates errorē in hoc cāu is qui r̄linquit nō pōt ad secūda vota trāsire. lz in hoc cāu maior videat̄ ɔtumelia creatoris lz. n. inter ifideles sit mrioniū non tn̄ ratū exi stit. sz inter ifideles ratū ⁊ veꝝ ē matrimoni um ut illis viuentibꝰ ɔiugiū ipm pdurz: nec qd a qbusdā forsan possz opponi q̄ fidelis relictus nō debeat iure suo fraudari sine cul pa cū in multis casibus hoc cōtingat: ut si al ter ɔiugū incidat̄ p hāc r̄nsionē quaꝝdā ma licie obuiatur qui in odiū cōiugū qn̄ sibi ini cem displicerēt si possint eās dimittere simu larēt ut altero q remāsit in fide. mrioniū con trahente ab heresi reuerteret̄: ⁊ p hāc r̄nsionē soluitur alia qd qua q̄ritur. vtꝝ ille q reman sit in fide cogat̄ redire ad illū qui ab heresi vel infidelitate reuertit̄. ¶ Nota q̄ mrioni um infideliū illis viuentibus potest separi: altero ad fidem conuerso alio remanente in ifidelitate in tribus casibus hic ɔtēptis: sed matrimoniū fideliū carnali copula ɔsumatū viuentibꝰ ɔiugibꝰ nunq̄ sepat̄. Idē.

Laudamus Paga ni accipiūt uxores in secundo vł tertio gradu

uel ulteriori pagani taliter coniuncti conuertuntur ad fidem. Quesitum fuit a domino papa. vtrum post baptismu3 teneant insimul remanere uel ab inuicem separi. Respōdet pa. q̄ sacr̄m cōiugii apud fideles ⁊ infideles existit. vnde dicit apostolus. Si quis frater infidelem habet vxorem: ⁊ hec consentit habitare cum illo non dimittat illam ⁊ in p̄dictis gradibus pagani licite ɔtrahunt mrimonium: quia constitutionibus canonicis nō artantur: ⁊ iō fideles huius in fauorem fidei christiane matrimonialiter copulari libere possunt ⁊ licite remanere ɔiuncti cum per sacramentum baptismi non saluantur ɔiugia s3 crimina dimittantur.

Quia vero. Pagani plures habent simul uxores: conuertuntur ad fidem. Queritur. vtrum omnes vel quam illarum habere debeant post baptismum. r̄n3 papa ostendens q̄ vnam tantum debet habere ab initio vna costa in vnam feminā est conuersa ⁊ scriptura diuina testatur: p̄pter hoc relinquet homo patrem ⁊ matrem ⁊ adherebit uxori sue. ⁊ erunt duo in carne vna: non dixit tres vel plures s3 duo: nec dixit adherebit uxoribus s3 uxori: nec alicui licet insimul plures habere uxores nisi diuina reuelatōe alicui fuerit cōcessum per quā Jacob a mēdatio israhelite a futuro sanson ab homicidio excusati fuerunt: sic ⁊ patriarche ⁊ alii iusti viri qui plures habuerūt vxores ab adulterio excusantur ⁊ hec snīa in euangelio cōprobatur. Quicunq3 dimiserit uxorem suā excepta fornicationis causa ⁊ aliam acceperit mechatur. ergo si vxor dimissa alia duci non potest. multofortius nec ea retenta per qđ euidēter apparet q̄ nullus potest simul habere plures vxores nec aliqua plures maritos. ergo sequitur q̄ post baptismū primā deb3 haber̄.

Qut autem. Pagani siue ifideles dāt uxoribus suis qn̄ nolunt libellum repudii. q̄ritur vtrum illis viuentibus possint accipere. alias ad fidem conuersi vel ante conuersiōe3 r̄n̄r q̄ in euangelio tale repudium reprobat ⁊ iō viuente uxore etiam cōuersus ad fide3 aliam habere non potest nisi post ɔuersiōnē ipsius illa rennat habitare cum illo. s3 si consentiat vel x̄p̄m blasphemare vel virum trahere ad mortale peccatum. In quibus casibus mulier restitutionē petere non poss3: etiam si de iniusta spoliatione constiter3. quia s̄m ap̄l̄m alter alteri nō est huius fuituti subiectus. No. q̄ si aliquis ɔuersus ad fide3 dimisit vxorē p̄pter p̄missas cās anteq̄ɜ contrahat cū alia. vxor couertitur ad fidē. q̄rit̄ an ɔpellat̄ eā r̄cipe. r̄n̄r q̄ sic.

Quāuis quoq3. Aliqs pagan⁹ dedit libellū r̄pudii uxori. illa nupsit alii s̄m ritu3 suū vbi conuersus ē ad fidē ⁊ vxor sua q̄ nupsit alii post r̄pudiū sil̄r ɔuersa ē ad fidē petit illū. q̄rit̄ an possit nō obstāte eo q̄ nupsit alii. r̄n̄r q̄ l3 s̄m euāgelicā veritatē q duxerit dimissam mechabit̄. nō tamē dimissor poterit obicer̄ fornicatōe3 dimisse post baptismū p̄ eo q̄ nupsit alii post repudiū: ⁊ sic eā teneatur recipe nisi alias fuerat fornicata. No. in tertia pte in bap̄o soluūtur crimina ⁊ nō ɔiugia ⁊ infideles i gradu p̄hito ɔiūcti p⁹ baptismū nō separāt̄. In secūda pte no. q̄ nullus p̄t h̄re simul plures uxores nisi diuina reuelatōe: que excusauit a mēdacio a furto homicidio p̄dcōs p̄rēs. In tertia pte no. casus in q̄bus denegat̄ restō iiuste spoliato. In quarta pte no. q̄ ma. solutū recōciliat̄ altero inito. In q̄nta no. q̄ marit⁹ nō p̄t obicere fornicatōem uxori p̄ eo quod nupsit alii. l3 mrimoniū nō tenuerit. Idem.

Supra q. Quidā ifideles s. liuōn. ɔtrahebant ma. cū r̄lictis fratr̄ suor̄: liuōn. isti de nouo ɔuersi sunt ad fidē. q̄rebat̄ vtr̄ deberēt remanere cū r̄lictis fratr̄ suor̄. do. p. ɔcedit eis pp̄ ifirmitatē illor̄ ut mrionijs cōtractis cū r̄lictis fratr̄ vtant̄ dūmō frib⁹ decedētib⁹ sine p̄le cū talib⁹ ɔtraxerūt: ut iuxta legē mosaicā semē defūcti suscitarē p̄hibēdo ne tales de cetero sibi ɔpellerēt p⁹ fidem r̄ceptam.

Mulieres. L̄r̄a ista p̄ se p3. Urbanus. iii.

De dote p⁹ diuorciū r̄stituēdi Rubr.

Significauit Inter. p. mulierem et. b. virum suu3 fuit diuortium celebratum. Sed dictus. b. dotem suam illicite detinet et reddere contradicit possessiones quasdam habebant communes et illas similiter retinere contendit. vnde mulier ista conquesta fuit do. pa. mādat quibusdā. quatenus si est ita: nec est aliud: quod impediat virum illu3 compellant ad restitutionem dotis: et ad diuisionem eorum que olim communiter habuerunt. ¶ Nota soluto matrimonio vir omnia vxori que habuerit ab ea restituere tenetur. Cle. iii.

De prudentia. Cā matrimonij que vertebatur inter. h. et. m. cōmissa fuit quibusdā iudicibus. Judices consanguinitate ꝓbata tulerūt sniam diuortij inter eos. sed de dote qua mulier repetebat a viro nichil dixerūt. vnde mulier hoc significauit domino pa. Respondet papa eisdem iudicibus: quia ipi de matrimonio principaliter cognouerūt et de dote que ex cā incidēs accessorie cognoscere debuerunt et diffinire vnde mandat quatenus pdictum h. ɔpellāt ut pdicte mulieri totā dotem sicut iustum fuerit restituat. ¶ Nota ꝙ causa dotis accessoria est siue incidens ad causam matrimonij: et qui cognoscit de matrimonio: potest ɔgnoscere et de dote. Cele. iii.

Capl'm sequens satis p3. Inno. iii.

Et si necesse. Rex legiōn accepit in uxorē filiam regis castelle et eidem dedit in donationem ppter nuptias castra quedam ita videl3 ꝙ si aliquo cāu ipam relinqueret castra ipa cederēt in ius eius: sed ipi pp consanguinitatem insimul nō poterant remaneᵣ vnde papa mādauit quod deberent abinuicem separi: sed rex legiōn. nolebat ea3 dimittere. nisi castra sibi restituerent: et ita castra illa pstabant impedimentum copule dissoluende. vnde mandat papa archiepō ɔpostellis. et vniuersis epis in regno legiōn. ɔstitutis quod cāu castra ipa que impedimētū pstāt copule dissoluende non tā obturpē ꝙ ob nullā cām sint data cum inter eos matrimoniū esse nō possit: ideo nec dos nec donatio pp nuptias eē pt: nec ad ɔmodū ei cedat ꝙ d3 in penā eius potiꝰ retorqueri: que castra ipa restitui faciant: et ad id p excōicatōis sniam puellā coartari. ¶ Nota ꝙ si principale nō tenet: nec accessorium: et ita ibi matrimoniū esse nō pt nec dos nec donatio pp dotē. Idē

Super a nobis Aliqs dedit alicui aliqua terram in feudū vl hereditatē: sed ꝙ diu viuer3 possidēdā: ille postmodū ptē illiꝰ terre dedit uxori sue i donationē suā pp dotē decessit vir: qrit vtr̄ vxor eiꝰ pfatā donatōem hr̄e dēat dū vixerit et tenere. ¶ Sc̄do ponit alia qō aliqs dedit alicui et heredi suo d legittio matrimonio nato in hereditatē vel feudū aliq̄ terrā postmodū ptē ipius terre vxori sue dedit in donationē illā de iure possit hr̄e. ɔsul t3 pa. rn̄3 ꝙ ɔtrariat nullus possit plus iure in aliū transferre ꝙ hēat. vir pdictꝰ nō potuit vxori relinq̄re ꝙ ei nō licuit: nisi quo aduiuret possidere: et iō muler illa terrā illā hr̄e n̄ pt: nisi illa ad quā terra illa spectat donationi voluerit ɔsentire. et idē ē in secūda qōe dicendū l3 ab eccā in cāis viduar̄ fauorabilis dēat esse: tamē ɔtra iusticiā n̄ ē fauor ecclie ɔcedēdū. In fi. dicit ꝙ uxor dr̄ dote3 dare viro: vir aūt uxori pp nupcias. ¶ No. nullꝰ pt plus iuris in alium trāsferre ꝙ ipe hēat. Itē eccā viduis et psonis miserabilibꝰ ɔtra iusticiā nō d3 pīndiciū. Ite3 mulier dat dotem marito: maritꝰ donatōem vxori. Idē.

Per lr̄as. Inter. h. vir̄ et uxorē suā corā ɔsulibꝰ ciuitatis ianue sup ql3 sūma pecūie ipiꝰ mulis qō vtebat corā qbꝰ d. h. petebat dotē uxoris sibi assignari. mr̄er dicebat ecōtra ꝙ assignari n̄ dēr3 ei cū ad iopiā vger3 nisi cautōe3 pstar3 d dote saluāda et q3 cā a se exptuleāt. iudices q3 ad iopiā vgere videbaᵗ pronūcianerunt ꝙ dos illa non assignaretur eidem: nisi prestaret idoneam cautionem de

ipsa non peritura: ⁊ sic dos illa remãsit pe nes quendã magistrum.r.postmodum vero dictus h.impetrauit litteras ad archiepiscopum ⁊ archidiaconum ianueñ. circa illum magistrum.r.super dote predicta. Judices dictum magistrum r.ad suam presentiã citauerunt.coram quibus dictus h.petebat a dicto magistro.r.dotem vxoris sue. Sed idẽ r.exceptionem opposuit contra ipm videlicz suam a se repulerat ⁊ tacita veritate sup hoc litteras impetrauerat videlicet ꝙ alia vice: super eadem dicte questio mota fuit coram consulibus ciuitatis ⁊ ꝓnunciatum fm ꝙ superi⁹ ꝑmissuz ẽ. Judices cũ de hoc ꝯstitisset eisdem preceperunt eidem: ut de dote saluãda caueret ⁊ vxorem reciperet. Sed cum ipse cautiones pstare non posset ad ipius instãtiam domio pape hoc rescribere curauerũt. vnde dominus papa hiis premissis mandat eisdem. Quatenus dotem faciant assignari eidem sub ea cautione ꝙ̃ potest prestare: vel saltem alteri mercatori cã committãt: vt de pte honesti lucri valeãt substentari: ne occasione dotis detente: uxor a viro dimissa: vel vir adulterij reatuz incurrat satis cui potest ei credi modice dotis: cui creditur corpus vxoris. ¶ Nota ꝙ cautio de dote saluanda pstari debet a viro cum ad inopiam vergit Jtez cautio que prestari potest exigenda ẽ. Jtem cui cõceditur maius minus multo fortius concedi videtur. Grego.ix.

Donatio Quesituz fuit a papa vtruz inter vir ⁊ vxorem durante matrimonio donatio hinc ⁊ inde fcã teneat. Rñz pa.ꝙ donatio durante matrimonio inter cõiuges facta ex qua alter fiat locupletior ⁊ alter pauperior: firmitatem non hz: nisi donatio confirmetur obitu donatoris ⁊ donatorẽ viuente penit⁹ euanescit: si reuocetur ab eo tacite vel expresse: vel si prius moriatur ꝙ̃ donatõem accepit.

¶ Sane dr̃ in §.ꝙ soluto matrimonio dos redire debet ad mulierem ⁊ donatio ad virum nisi de consuetudine contrarium obtineat: vel nisi ex pacto facto inter virum ⁊ vxorem de lucrãda dote ⁊ donatione: ꝑpter nuptias contrarium inducatur: ⁊ pactum istud equale debet esse ex vtraqz pte. ¶ No.ꝙ donatio inter virum ⁊ vxorem non valet nisi in casibus. Jtem dos ad mulierem debet redire ⁊ donatio ad virum soluto matrimonio fm leges consuetudo tñ ⁊ pactum in hoc derogat legi.

De secundis nuptiis. Rubrica

Cappellanum. Queda mulier mortuo viro suo: trãsiuit ad secunda vota: quidam capellanus benedixit mulierem istam trãseuntem ad secunduz matrimonium: quia secunde nuptie benedici nõ debent. Quesitum fuit qualiter capellanus iste puniri debeat. mandat pa.epo suo.quatenus capellanũ illum ab officio ⁊ beneficio suspendat: ⁊ sic suspensum ad apostolicam sedem transmittat. No.ꝙ secunde nupcie benedici non debent: ⁊ qui eas benedicit punitur. Lucius.iij.

Dominus ac Quidã christiani erant in captiuitate sarracenorum. quidam de hijs coniugati nulla certitudine habita de morte vxorum contrahebant secunda matrimonia. Querebatur an deberent sic remanere coniuncti. Respõdet papa ut nullus ammodo presumat ad secũdas nuptias conuolare: donec ei constet ꝙ vxor sua de hac luce decessit. si vero aliqs vel aliqua hoc non seruauerit ⁊ dubitet adhuc de morte prioris coniugis ei cui nupsit debitum non denegetur postulanti. Sz nullatenus exigat ab eadem. Si vero postea cõstiterit de vita prioris cõiugis statim eam relinquit: ⁊ ad priorem coniugem reuertatur.

¶ Nota quod vir ⁊ mulier contrahere secũda matrimonia nõ debet nisi de morte coniugis certus existat. Urbanus.

Capitulum sequens per se patet.

Jdem.

S Uper illa Scd̄m leges si mulier mortuo marito infra annū nubat an debeat dici infamis. Respondꝫ papa ꝙ etiam dicat apostolus mulier viro suo mortuo soluta est a lege viri. nubat in domino cui vult ex licentia apostoli: omnis infamia aboletur. nec debet legalis infamia sustinere iacturaꝫ: q̄ꝛ in hiis sacre leges non dedignantur sacros canones immutari hoc sufficit ꝑ vtroqꝫ capitulo.

Incipit liber quintus

De accusationibus inquisitionibus ⁊ denuntiationibus. Rubr.

S I legitimus Per se patet. Cel. papa.

S I quis. Dr̄ in capitulo isto ꝙ si aliquis q dignus sit voluerit denūciare ep̄m suum super excessibus suis: debet illum caritatiue admonere ut se emendꝫ. si autē se corrigere noluerit postmodum cām eius defeāt ad primates alioquin charitatiua ⁊ legittia admonitione omissa: a denunciando repellitur. ¶ Nota ꝙ ad denunciandum non debet admitti q legittime non premonuit ⁊ caritatiue. Grego.

I Lla Quidā abbas īfamatus erat: apud papam. vnde mandat duci companie ꝙ si aliquis est de monasterio ip̄ius abbatis qui velit aliquid dicere contra ip̄m abbatem ipsum accusando vel denunciādo. Pa. paratus est audire ip̄m etiam illis quoꝝ inter est ⁊ cām districte perscrutari condemnando ipsum vel absoluendo. No ꝙ monachi possunt abbatem suum accusare vel denunciare. Item ep̄s hāc cām debet inquirere cum canonicis suis. Item sn̄ia continere debet condemnationem vel absolutionem. Idem

O Mnipotens Dr̄ ꝙ aliquis infamatus non debꝫ ad honores ꝑmoueri: donec de hoc ingrat vel inde se purgauerit. No: ꝙ opinio ꝑmouendi ad honores vacillare non debet. Paschalis papa.

N Ulli Quidam familiaris ep̄i volebat ip̄m epꝫ accusare. opponebatur sibi ꝙ erat vilis opiniōis ⁊ male fame. q̄ritur vtꝝ sit admittendus. Respōdꝫ pa. ꝙ non lꝫ ep̄o illos a sua accusatōe repellere quos a se separ̄ neglexit. anteq̄ꝫ accusarēt eundeꝫ. Nota ꝙ semel ꝑbaui nō possum reprobare. Capitulū sequens patet. Stepha. pa.

R Epellātur. Dr̄ hic ꝙ illi qui morant̄ cū inimicis meis a mea debent accusatiōe repelli cum mei inimici presumantur. qꝛ affectio amicicie solent incitare huius accusationeꝫ.

A Ccusasti Hoc capitulꝫ ⁊ sequēs patent. Augu. sup gn̄. de morte abel. Alex. iii.

C Um per Petrꝰ manconella presbiter ex vna parte ⁊ presbyter bonꝰ ⁊ Johannes laycus eius frater ex altera erant in p̄ntia pape. Johānes laycus cepit accusare. p. manconella de symonia pape: quia laycus erat. non admisit eum ad accusandum dictuꝫ p. māconella: quo repulso p̄sbyter bonus frater eius cepit illum statim accusare super crimine symonie. ⁊ papa eū repulit ⁊ ꝑ eo ꝙ cum idem iohannes accusasset dictum. p. p̄sbyteꝝ bonum fratrem suum duxit in testimonium contra ip̄m petruꝫ ⁊ quia etiam frater petri dictū bonum presbyterum de causa consimili accusauit: ⁊ iō neutꝝ illoꝝ admisit in accusationem dicti petri. sed quia vtraqꝫ sup obiectis erat infa

liber . Quintus d' accusationibus . inquisitionibus & denunciationibus

natus vtriqȝ ꝓpter infamiã purgatiõem in
dixit: vnde mandat ꝙ vtraqȝ illoꝝ cum tri
bus sacerdotibus debeat se purgaꝛ. ¶ No
ta ꝙ laici clericos accusare non possũt. Jtē
mutua accusatio repellitur qꝛ presumit odi
osa: Jtē qui tulit testimoniũ contra aliquem
in cã criminali non põt illũ postea accusare.
Jtē si quis accusauit aliquē ⁊ fuit repuls⁹
eius germanus repellitur ab illius accusati
one quia presumitur inimicus. Idem.

EXparte Monachi debēt abbati
suo obedientiã ⁊ reuerentiã. dubi
tabatur vtꝝ hoc non obstante possit ipsum
abbatem accusare. Respõdet pa. ꝙ mona
chi non sunt repellẽdi ab accusatione abba
tis pro eo ꝙ de obedientia ⁊ subiectione ip
sius esse noscuntur nisi alia rationabilis cã
impediat quibus debent de bonis monaste
rii expense necessarie ministrari vsqȝ ad finē
cause cum proprium nõ habeant. ¶ No. ꝙ
subditus põt accusare suũ prelatũ non obstã
te obedientia. Idem

SI constiterit Qui
dã sa
cerdos. d. noie petebat ecclã suã
sibi restitui qꝛ dicebat se spoliatũ iniuste. re
spõdebatur ab aduersario suo. g. noie ꝙ nõ
erat audiẽdus qꝛ nõ fuerat cũ ipsa nõ intitu
latã sed tantã cõmẽdatam habuerit. Jtem
ꝙ quasi ebrius i taberna pnoctauerat ⁊ nul
la dormitione facta sequenti mane missam
celebrauit ⁊ ideo iuste per iudicē suũ priua
tus fuit. Jpse vero omnia negauit dicēs ꝙ i
ea canonice fuerat institutus ⁊ iniuste p⁹ap.
spoliatus. Mãdat pa. primo inquiri de pre
missis. ⁊ si cõstiterit ꝙ ecclesia non fuit eis ꝯ
cessa sed ad tempus cõmendata: vel ꝙ in ta
berna pnoctauerit ⁊ mane sequẽti nulla dor
mitione premissa celebrauit imponatur ei si
lentium super ipsa ecclesia ⁊ desistere cõpel
latur ab ipetitione aduersarii sed si cõstiterit
ꝙ ecclesia fuit ei canonice cõcessa ⁊ postea ð
crimie cõuictus nõ fuerit uel si post app. fue
rit spoliat⁹ restituit sibi ecclã. ¶ No. ꝙ q cã
bȝ cõmendatã nõ dicit eã proprie possidere
quare non dicitur spoliatus si inde remoue
atur vel expellatur p cõmendatorem. Idem.

NEminimus qdã mona
cha fuit electa i abbatissã cuiusdã
monasterii cuius electionē papa cõfirmauit
mandans dioc. episcopo ut ei munus bene
dictionis cõferret dũ eam benedicere vellet
quidã. h. nomie proposuit ex aduerso ꝙ eam
dem de simoĩa accusare vellet appellãs ne
ipsam benediceret ꝓpter ꝙ eam non benedi
xit ꝓponebatur ꝙ ille non debebat audiri:
quia inductus fuerat in testē cõtra ipsam in
causa electionis quã papa cõfirmauit. signi
ficatũ fuit hoc domino pape vnde mãdat ei
dem epõ ꝙ ꝓpter appellationē predicti. b.
eam benedicere nõ postponat cũ fuerit reqsi
tus qꝛ cũ testimoniũ tulerit circa ipsam eius
presumitur inimicus. ¶ No. ꝙ inimicus nõ
admittit ad accusandũ etiã in crimie excep
to. Inno. iii

LIcet in quidã canonici
bisentini p suas lit
teras sup crimie piurii symoie ⁊ in
cestus archiepm suũ denũciauerũt do. pa.
C. ipse iuris ordie seruato. Archiepo bisun
tino mãdauit ut ad certũ terminũ ad pñtiaȝ
suã accederȝ. rur⁹ obiectis archiepȝ ad termi
nũ sibi prefixũ accessit Inno. C. interim sub
lato de medio cũ nullus apparuisset qui dice
ret aliquid cõtra ipsuȝ ɋ̃uiuit ab. i. cõ. Archi
diaconus ꝯstitutus in presentia pa. si aliqd
cõtra ipsum super premissis vellent pponeꝛ
⁊ legitie ostenderetꝙ scripserãt cõtra ipsum
ipsi responderũt ꝙ nõ ꝓposito accusandi il
la scripserãt sed qꝛ incorrigibilis videbatur
denũciauerant illã do. pa. ⁊ nũcius qui vene
rat mandati formã excessit: vnde pa. illis silē
tiũ iposuit: ne de cetero sup his accusarēt vl
infamarēt eundē ⁊ qꝛ citra inscriptiõem desi
stere noluerũt nõ imputatur eisdem: ne ergo
papa minus canonice in ipsius archiepi ab
solutione ꝓcedere videbat inquisitionē sup
fama ipsius cõmittit faciendã. ¶ Nota ꝙ lici
tũ est desistere ab accusatione sine pena an
te inscriptionē. Jtem contra infamatũ debȝ

fieri inquisitio deficiẽte accusatore. item po
tius debet prelatus delectari in bona fama
subditorũ quã infamia eorũdem. Idem.

Veniens quidã canõicus pragensis. a
noĩe in presentia pape ꝓposuit qḋ
cũ esset filius sacerdotis in pragenẽsem eccle
siam non fuerat canonice ingressus ⁊ contra
priuilegiũ eccẽ pragensis duci bohemie ho
magiũ prestitisset sic subiciẽdo eccãm serui
tuti: vnde papa citauit eũ vt ad certũ termi
nũ cõpareret corã ipso. ipse vero ibi suaꝫ ex
cusationẽ ꝑ nuncios allegauit viaꝝ discrimi
na consecrationẽ crismatis iminentẽ: ⁊ ꝙ fili
us ducis baptizandus erat tũc tpis ꝑ eundẽ
papa audiẽs hmõi allegatiões eas friuolas
reputauit ⁊ ipsum habuit ɔtumacẽ: ⁊ lꝫ pro
curatores eius in cã criminali recipe nõ pos
set tñ eis cõcessit auditores ut si possent ipm
aliquatenus excusarent: quibus predictus. a
obiecit predicta cõtra epm. Sed ex aduer
so fuit respõsum ꝙ cũ oli super hoc littere im
petrate fuissent ad archiepm magdeburgẽ.
Idẽ a. in probatiõe deficiens ad pedes epi
se ꝓstrauit veniã postulãs ab eodẽ ⁊ ɔfessus
fuit ꝙ calũniose ꝓcesserat cõtra ipm ꝓpter
quod iurauit stare mãdatis ipsius ⁊ ipse pre
cepit ei sub debito iuramẽti ut ɔtra ipm de
cetero ꝓponere talia nõ auderet quod totum
in pñtia domini pape fuit ɔfessus vnde ipo
suit ei silentiam sup impetitiõe epi tñ qꝛ con
tumax fuit citat ipsum ad presentiã suã ⁊ ꝓ
pter infamiam indixit ei purgationem.
¶ Nota ꝙ in crimiali non admittitur ꝓcu
rator. Iteꝫ in cã crimiali auditur quis alle
gans excusationes. Item ꝙ semel calũniat⁹
est ɔtra aliquem nõ audit amplius ɔtra eun
dem. Itẽ si quis ad iudiciũ maliciose vocet
venire tenet alias cõtumax ꝛ putet. Idem

Superbis Quidã electus fuit
in epm lucanũ: quidã canonici op
ponebãt se illi electo: quedã impedimẽta cõ
tra ipm ꝓponẽtes. s. ꝙ erat male fame ⁊ opi
nionis: ⁊ ꝙ ɔtraxerat ma. cũ vidua: vt sic re
pelleretur tanꝙ indignus. sup his mãdauit
papa inquiri opponebat contra illos qui se
opponebãt ⁊ impetrauerant de his inquiri
qḋ debebãt se obligare ad penã si deficeret
in probando: vnde iudices illi sup hoc cõsu
luerũt papã: ⁊ ipse rñdet ꝙ tribus modis pt
crimẽ opponi denũciãdo excipiendo ⁊ accu
sando qñ crimen in modũ denũciationis op
ponitur non est necessaria inscriptio: sꝫ cum
opponitur in modũ accusatõis tũc dꝫ inscri
bi cũ talis accusatio fiat ad depositionẽ cũ
vero crimen opponit in modũ exceptiõis di
stinguendũ est quare opponit ⁊ qñ subiicit:
vt aliquis repellat ab accusatiõe nõ est ne
cessariũ inscribi: sꝫ cum oppõit vt aliqs re
pellat a promotiõe officij vel beneficij si ãte
ɔfirmatiõem opponit fm ꝙ hic opponebat
nõ dꝫ quidꝙ inscribere qꝛ crimẽ hoc mõ ꝓ
batum ipedit promouendum sꝫ non deiicit
iã promotum. si vero obiicit post ɔfirmatio
nẽ cũ electus debet consecrari debet obiici
ens se obligare ad penam extraordinariam
ad arbitriũ iudicis qꝛ deiicit ab obtento et
repellit ab obtinendo qꝛ crimine sic proba
to ꝑdit quod per electionem ⁊ confirmatoeꝫ
fuerat consecutus ⁊ in casu isto licet agat de
crimine non tamen est questio criminalis vn
de per procuratorẽ pot tractari. ¶ No. tres
modos obiiciendi crimen. put in lra dicitur
Itẽ cum agitur de crimine non criminaliter
põt cã tractari ꝑ pcuratorẽ. Idem.

Qualiter ⁊ quãdo. Inquisitores qui
dã legati apo. se. ceperũt facere in
quisitionẽ contra epm nouariẽ. significatum
fuit domino pape ꝙ inquisitores ipsi nõ ser
uauerãt debitũ ordinẽ inquisitionis contra
epm nouariensẽ. vnde papa sup hoc scribit
inquisitoribus illis dicẽs ꝙ si ordinẽ inquisi
tionis debitam seruauerint cõmendat eos: si
vero non seruauerũt debitũ ordinẽ inquisiti
onis vult ꝙ ipsum tempore oportuno debe
ant obseruare ne inde nascantur iniurie vnde
iura nascuntur si autem tanquã homines ex
cesserunt non pudeat eos errorem suum cor
rigere: quia mensura mensi fuerint remecie
tur eis: ⁊ aliquam occasionẽ inueniant cõgru

entē ne sua vilescat auctoritas qꝛ ex his que inordinate sunt acta nō pōt aliquid ordiabiliter agi: si vero ordinē debitū seruauerunt via regia deū solū habentes pre oculis inde procedāt. forma vero iuramenti quā a clericis nouariēn. in hoc negocio receperūt in similibus debeant obseruare hoc mō ut iurēt clerici q̄ super his pue sciunt vel credunt in sua eccā reformāda tā in capite q̄ȝ in mēbris exceptis criminibus occultis plenā et meraȝ dicāt inquisitoribus veritatē. Nota q̄ in inquisitiōe ordo iuris seruandus est. Itē vnde iura pcedūt nō debēt iniurie nasci. Item iudex errorem suū reuocare debȝ. Item ex his q̄ inordinate sūt acta nō pōt aliqd ordiabiliter agi. itē in inquisitiōibus faciēdis de occultis nec querēdū est nec dicēdum sed de his tantū de qbus infamia precessit.

Cum dilectus

Abbas cisterciēn. et P. et R. monachus apo. se. legati cū p frequētem clamorē multa sibi de agatheñ. epo nūciata fuissēt accesserūt ad eccām agatheñ. ut sup his inqrerēt veritatem recipiētes iuramēta tam epi q̄ȝ canonicorum: et in illa inquisitiōe cōfessus fuit eps q̄ ipse cōmiserat symoniā dilapidatione et q̄ habuerat res naufragii cōfessiōib⁹: his inscriptis redactis eps timēs ex cōfessionibus illis sibi piudiciū generari: voluit postea se excusare cōtra illas cōfessiones dicēs q̄ iurauerat respōdere tātū ad iterrogata: legati illi dicebāt q̄ sub alia forma iurauit videlicet q̄ plenā et merā diceret inquisitorib⁹ veritatem: et qꝛ tunc se non excusauit postea audiri nō debuit: et qꝛ ipsi nō audebāt eundē delatū ē ad se. apo. negotiū corā do. pa. pposita fuerūt predicta ex parte epi agathēsis a quo pducti fuerūt quidā testes ad probandū q̄ iurauerat rñdere tantū ad interrogata. sȝ qꝛ nō cōstitit pa. sub qua forma iurasset cū depositiōes ille nō fuerit publicate nec ipse renūciauerit testib⁹ pducēdis. Mādat pa. quibusdam quatenus ipsi super hoc veritatē inquirāt ab illis inquisitorib⁹ sub q̄ forma iurauit eps: et si p illorum responsionem cōstiterit q̄ iurauit ad interrogata solūmō respondere: vel si ipse eps hoc probauerit per depositiones testiū quos apud se. apo. pduxit: aut p depositiōes aliorum qꝛ sȝ illā formā tenebat ex debito iuramenti respondere nisi ad interrogata admittāt excusatiōes epi super cōfessiōibus predictis cū excusatiōes ille cōfessiōes eius nō perimāt sȝ exponāt que tales sunt ut ad bonū et ad malū valeant retorqueri et iō iudicari debēt ex cā: quas si probauerit illū absoluāt: qꝛ licet culpabilis fuerit in quibusdām: ex labore tamē et pudore quos per hanc cām incurrit hmōi leuis culpa leuiter valet idulgeri. si aūt excusatiōes illas nō pbauerit vel si iurauit plenā et merā inquisitoribus dicere veritatē: cū sm illā formā nec veritatē tacere nec admiscere debuerit falsitatē nō obstantibus excusatiōib⁹ illis quas de nouo pposuit: remoueant ipsuȝ ab ecclesia agatheñ. lȝ dixerit q̄ plures ex illis excusatiōibus predictis legatis exposuit: cū hoc p se pbare nō posset tanq̄ȝ qui solus examinabitur ab illis. ¶ No. q̄ in inqsitiōe qui examinatur veritatē plenā quā sciunt debent dicere nullū falsū admiscere: idē est in aliis iudiciis. Itē ad cām dicti recurrēdū ē potius q̄ȝ ad ipsum dictū. Itē testis singularis siue solus nō valet. Idem.

Cum oporteat

Quidā canonici viceñ. ad se. ap. accedētes multa enormia corā pa. cōtra epȝ suū pposuerūt. vñ pa. sup his inquisitionem cōmisit faciendā. Eps hoc intelligēs anteq̄ȝ a iudicibus citaretur ad apo. se. accessit proponēs q̄ illi qui enormia illa pposuerūt contra ipm odio et non bono zelo duxerāt dño pape intimāda cū sint eius inimici manifesti et cū eius hostibus conuersentur et consanguineos suos et cōplices intēdūt ad testificādum admitti cū sint piuri et aliis criminibus irretici. quo audito mādat pa. iudicibus ipsis: quatenus ad inquisitiōem non pcedant nisi sup pdictis criminib⁹ eps fuerit infamatus. Si vero ad inquisitionē fuerit pcedēdū predictos vel alios quos ipsius epi esse cōstiterit

inimicos nec ad prosequendū inquisitiones nec ad testimoniū ꝑhibendū admittāt: sed ꝑ viros idoneos veritatē inquirāt ⁊ si nihil ꝓbatū fuerit cōtra ipsū purgatiōem canonicā indicāt ibidē. ¶ Nota ꝙ inimici nō admittuntur ad denūciandū vel testificandū. item non est faciēda inquisitio nisi contra infamatū. Itē propter infamiā indicēda est purgatio deficiente ꝓbatione. Idē.

Cum dilectus

Quidā clerici sup quibusdā excessibus denūciauerūt episcopū suū impetrātes cōtra ipm inquisitionē corā inquisitorib' ꝓponebat ex parte epi ꝙ clerici illi audiendi non erant q2 erant publici cōcubinarij ⁊ sic indigni ad denūciandū: ꝓpter quod fuerant excōicati. Itē nō p̄monuerāt epm. itē erant conspiratores cōtra ipsam. Judices sup hoc cōsuluerūt papā ⁊ ipse rn̄t ꝙ si cōstiterit eos publice ɔcubinarios uel conspiratores fuisse ɔtra eū a denūciatiōe repellantur: alioquin audiāt que hic inde ꝓposita fuerūt ⁊ idē epo ꝓhibeāt ne sup his sup quibus ad se. apost. appellatū fuit ab illis clericos ipsos grauar̄ presumat donec cā ſm mādatū apostolicuȝ fuerit termiata. No. ꝙ crimiosus aliū denūciare nō pōt. Itē nec ille qui nō p̄monuit. itē cōspirator. Itē iudex a quo ltie appellatum est de cā illa se intromittere nō dȝ: donec appellatiōis cā sit finita. Idem.

Inquisitionis

Quedā relata fuerūt dn̄o pape d' epis ⁊ canonicis valēt. que nō debuerūt silētio preteriri. vnde pa. sup his cōmisit inquisitiouē faciēdā. inquisitores sup q̄busdā articulis dubitantes cōsuluerūt papā. secūda q̄stio illoꝝ hec fuit. Ecce ꝑ inquisitionem tale crimen probatum est ꝙ si crimialiter accusatus fuisset cōuictus deponeret: quesitum fuit qualiter sit puniēdus: Sup hoc distinguit vtrū sit tale crimen quod ipediat executionez ordinis aut etiā retētionē beneficij etiā post pactam pniam: puta si homicidiū cōmisissȝ: vel adeptus eēt ordinē vel bn̄ficiū vicio symonie in istis casibus ita est procedēdum sicut in iudicio accusatiōis. In alijs vero criminibus discretus iudex poterit penam moderari ſm meritum ꝑsone ⁊ qualitatem excessus.

¶ Tertie. Tertio q̄siuerūt si duo vel plures iurati affirmāt aliquē eis vidētibus crimen cōmisisse de quo aliqua infamia nō laborat vtrū illi penā debeāt infligere. Itē ecce aliquis occulte rradit inquisitori cedulaȝ vel cartā infamiā epi cōtinētē: querit̄ vtꝝ sit ꝓcedēdū ad inq̄sitionē eoꝝ q ɔtinēt̄ ibidem Itē aliqui iurauerūt vt deponāt ɔtra illum de quo fit inquisitio secreto examinant̄ vel interrogant̄ vtꝝ diligāt illū ɔtra quē inq̄ritur vel sint eius inimici ⁊ ipi respōdent ꝙ nō diligūt illos vel expresse dicūt se iimicos illoꝝ aut etiā ante iuramētū publice ɔfitētur se inimicos eoꝝ sȝ nō ostēdūt aliquas inimicitie ꝓbabiles cās. Ad hec tria rn̄t pa. ꝙ nullus dȝ puniri ꝓpter dicta paucoꝝ ꝓ crimie de quo nō laborat ifamia nec clamosa insinuatio nō processit nec sup hoc testes sūt recipiēdi cū iquisitio solūmodo fieri debeat super his sup quibus infamia p̄cessit. itē ad petitionē illoꝝ qui cedulas ifamatiōis porrigūt in occulto ad inquisitiōem eoꝝ q̄ ɔtinētur ibidē non est ꝓcedēdū. Itē non est adhibenda dictis illoꝝ qui post iuramētū vel ante tacite vel exp̄sse asserūt se inimicos eoꝝ nisi forsitan ante iuramentū in fraudē hoc dicere p̄sumant̄

¶ Quesiuisti. Aliqui inquirant̄ sup excessibus aliquoꝝ: sȝ dicūt se nihil scir̄ ꝑ certā sciētiā sȝ totū ꝑ famā ⁊ credulitatē. q̄rit̄ qd statui debeat ɔtra illos. Itē duo vel tres vel ēt plures dicunt aliquem infamatū de aliquo crimine in publico nihil sinistrum refertur. q̄ritur vtrum de crimine illo debeat reputari infamatus. Respondet papa ꝙ propter famam ⁊ credulitatem deponentiū solummō non est deponendus sȝ infamato purgatio canonica potest induci ſm arbitriuū indicātis. ¶ Ad secundum respondet ꝙ propter dicta paucorum infamatus dici non debet cuius opinio apud graues ⁊ bonos lesa non

existit. ¶ Nota primos duos casus in quibus acta pnia executionẽ ordinis quis exercere non põt.i qbus equepunitur aliquis siue denũcietur siue accusetur. Item nullus debet puniri nec inquiri pro crimine de quo laborat ifamia nec testes recipi. Item occulte infamantes non sunt audiendi. Item inimicis testibus non est credendum. Itẽ ppter famã et credulitatem probatã nullus deb3 puniri: sed purgatio ppter ifamiam debet induci. Item dicta paucorum non infamant. Purgationes arbitrarie sunt.

Idem.

Ad petitionem

Ad petitionẽ gualteri abbatis corbien. papa cõmisit iquisitõnem super statu ipsius monasterij tam in capite quã i membris. Inquisitione cõmissa legatus apostolice se. ad monasterium accedens predictum: ipso abbate presente nec reclamante cepit inquirere diligenter super statu monasterij. Inqsitione finita legatus dictum abbatem parisius euocauit vt contra iqsitionem pponeret: si qd possit rõnabiliter. abbas ad ipsum accedens allegauit q in correctõne monasterij pcedere non valebat: cum predictis iudicibus inqsitio prius fuit commissa allegans cardinalem ipsum ex iustis cãis sibi esse suspectum ad se. apostolicam appellauit. Cardinalis non obstante ispectis que probata fuerant contra ipsum a regimie abbatie amouit eundem: dando monachis licentiam alium eligendi q concorditer elegerunt priorem de argentalio i abbatem: super hoc delata est questio ad papam. Ipse vero auditis hicide propositis: dicit q de talibus facta fuit fides ppter que dictus. g. debuit amoueri a regie abbatie quãuis restituendus esset propter ordiem iudiciarium non seruatum. Papa nihilominus voluit ipsum mare priuatum officio abbacie: et ãmouit dictũ priorem a regie abbacie q non legitime fuit dicto gualtero substitutus pro eo q ipse. G. ppter ordinem iudiciarium non seruatq fuit iordiate remotus: s3 q dictus prior nõ fuit remotus ppter vicium persone sed ppter iuris solẽnitatem omissam papa ipsum restituit i abbatem. ¶ Nota q snia que nulla fuit fit aliqua per approbationẽ pricipis. Itẽ si aliqs est iiuste remotus per consequentiã patet q alius i loco prioris est iiuste substitutus ita ista sunt connexa. Item ordo iuris non est seruatus et processum et snia3 reddit nullam.

Idem.

Accedens

Quidã subdiaconus domini pape. h. nomie canonicus cremonensis apud se. apo. decessit: papa prebendam quã obtinuerat i ecclesia cremonensi. S. nepoti ipsius. h. ocessit super hoc executoribus sibi datis qui cõcessione3 predictam executioni mãdaret: et du3 executores vellent mandatum apostolicũ adiplere Ex parte capituli cremonẽsis in modum exceptionis propositum fuit corã eis q dict9 S. de periurio et homicidio erat publice infamatus vnde prebẽda non erat sibi cõferẽda s3 potius auferẽda ppter quod executores in negocio nõ processerũt. vnde idem. g. ad se. apo. accedens predicta i presentia domini pape allegauit petẽs vt cõcessionẽ sibi factã facer3 executioni mãdari otradictores in expensis puniẽdo: vnde mãdat pa. executoribus quatenus concessionem factam dicto. g. debeant executioni mandare nisi ipse super obiectis criminibus in modum exceptionis publice fuerit infamatus: quo facto si legitimus apparuerit accusator audiat que hinc inde fuerint pposita si crimina illa vel alterũ eorum probatum fuerit contra ipsu3 super eodem prebenda silentium imponant eidem. si vero nullus contra ipsu3 apparuerit accusator et ipse super predictis criminibus fuerit infamatus purgationem canonicam indicant eidem in qua si defecerit imponat ei silentium. si autem ea3 prestiterit contradictores ab eius molestia compescat eos qui uili sunt eum impedire in expensis legitimis condemnando. ¶ Nota q executio sententie siue collationis beneficij debet differri si electus vel ille cui est iam facta collatio sit

super criminibus publice infamatus. Item deficiens in purgatione habetur pro conuicto et punitur. Itē qui deficit in exceptione pro banda punitur in expensis sed hoc ideo fit quia iam cōstabat de iure istius cū esset prebenda collata. Idem.

Qualiter et quā do. In concilio presenti ostēdit papa quāndo prelati debeant inquirere de subditorum excessibus et qualiter eos debeāt punire cum in culpa fuerint inuenti quod euidenter colligitur ex auctoritatibus noui et veteris testamenti ex quibus auctoritatibus processerūt postea canonice sanctiones. legitur enim in euangelio quod villicus ille qui diffamatus erat apud dominū suū quasi dissipasset bona ipsius: quesiuit ab illo quid est quod audio de te redde rationem villicatiōis tue: iā enim non poteris villicare: et in genesi dominus ait: descendā et videbo vtrū clamorē qui ad me venit opere cōpleuerint. ex istis auctoritatibus manifeste probatur quod non solū subditus sed etiam prelatus cū excedit si per clamorem et famam ad aures superioris puenerit non a maliuolis sed ab honestis nec semel sed sepe debet prelatus descendere et corā canonicis senioribus ecclesie diligenter veritatem inquirere et vbi culpā inuenerit illam puniat non tanquam ipse sed accusator et iudex sed quasi fama denunciate suum officium exequatur. Istud quidem obseruandum est in subditis et diligentius in prelatis quia ipsi sunt quasi signum positum ad sagittam: et quia non possunt omnibus complacere propter officium suum odiū multorum incurrunt: vnde statuerūt sancti patres vt accusatio prelatorum non facile admittatur ne concussis columnis corruat edificium nisi diligens adhibeatur cautela videlicet vt accusatio que ad degradationē itenditur nullatenus admittatur nisi legitima precedat inscriptio. Sed cum aliquis fuerit infamatus ita quod sine scandalo dissimulari nō possit tunc ad inquirēdum et puniendum prelatus procedat nō ex odio sed ex caritate quatenus si grauis fuerit excessus quāuis non degradetur ab ordine tamen ab administratione remoueatur omnino quod est secundum euangelicā veritatē a villicatiōe villicum āmoueri.

¶ Debet. In hoc. §. dicitur quod ille cōtra quem fit inquisitio debet esse presens nisi per contumaciā se absentet: et illi sunt exponēda capitula de quibus fuerit inquirendum et dicta testium et nomina ipsorum sunt ei publicanda et exceptiōes et replicatiōes legitime admittende ne per suppressionē nominū detur audātia infamandi et per exclusionē exceptionē deponendi falsum securitas prebeatur.

¶ Ad corrigendos. ¶ In hoc. §. dicitur quod prelatus tanto diligentius ad corrigendum prelatorum excessus debet descēdere quanto dānabilius eos dimitteret incorrectos contra quos exceptis notoriis tribus modis potest procedi videlicet per accusationem denūciationem et inquisitionē ipsorum: ita tamē vt diligēs in omnibus adhibeatur cautela vt accusatio nullatenus admittatur nisi legitima precedat inscriptio: denūciationē caritatiua admonitio et inquisitionem clamosa debet insinuatio preuenire hoc moderamine semper adhibito vt secundum iudicii formā sententie quoque forma dictetur circa regulares personas nō credit pa. vsquequaque seruādū que cā requirit vt de facili possit a suis administrationibus āmoueri. ¶ Nota quod cum infamia procedit a maliuolis nō debet procedi ad inquirēdum quia ex odio presumitur famā illā processisse. Item prelati dicūtur quasi signum positum ad sagittā. Itē prelatus nō debet procedere ad inquirendum ex odio sed ex caritate. Itē prelatus per inquisitionem nō deponitur sed ab administratiōe remouentur nisi in duobus casibus supra. eo. inquisitionis. i. rubri. Item ille cōtra quem fit inquisitio debet esse presens nisi cōtumaciter se absentet. item eadem quibus aliquis inquiritur debēt ei manifestari et ois defensio sibi reseruatur. item accusatiōem inscriptio semper precedere debet admonitio denūciatiōem: et inquisitiōem fama seu clamosa insinuatio. itē sentētia semper formāda est secundum modū agendi. itē regulares de facili remouē

tur a suis administrationibus. Idem

Sicut olim Statuit cōciliū generale sicut olim a sanctis patrib⁹ fuit statutum vt metropolitani singulis ānis non omittant concilia celebrarī in quibus diligenter intendant circa correctionem ⁊ reformationem clericoꝝ ⁊ mores eorum relegantes regulas canonicas ⁊ presertim huius cōcilij penam debitā transgressoribus infligēdo vt aūt id valeat melius adimpleri p singulas dioceses constituant psonas idoneas ⁊ honestas que de plano ⁊ sine aliqua iurisdictione diligenter inquirant que correctiōe ac reformatiōe sunt digna vt ea fideliter referant in concilio subsequēti vt super his ⁊ aliis puida deliberatiōe procedāt ⁊ ea que statuerant faciant obseruari ⁊ in episcopatib⁹ synodis annatim celebrādis ea debeant publicare per singulas dioceses. quisquis aūt hoc statutū neglexerit adimplere ab executione sui officio suspendatur.

Gregorius nonus.

Olim. vu. Inquisitio sup statu cuiusdā monasterij ordinis tiroñ. tam in capite q̄z in mēbris cōmissa fuit quibusdā inquisitoribus ad petitionē. vu. ⁊. p. monachoꝝ dicti mōsterij pēdente inquisitiōe corā ipsis: abbas quasdā snias suspēsionis ⁊ excōicatiōis tulit in quosdā de monacis ipsius monasterij p sequentes inquisitiones ⁊ iberentes eis ⁊ etiam p quosdā iudices delegatos fecerat promulgari: quosdā etiā spoliauit cōtra iusticiā ipso negocio pendēte ⁊ quosdā iduxit ad iurandū q̄ veritatē nō dicerēt cōtra ipsū: ⁊ q̄z propter hmōi ipedimenta retardabaẜ reformatio monasterij. significata fuerūt hec dn̄o pape: petierūt insup dicti mōaci a pa. vt faceret eis expensas factas ⁊ faciēdas sibi ministrari de bonis monasterij. Sup hoc mādat papa inqsitoribus quatenus ne reformatio monasterij valeat retardari debeāt relaxare snias suspēsionū ⁊ excōicationū quas abbas ptulit vel p quoscūq̄z iudices fecit p mulgari post inceptū negociū inherentes eis dem ⁊ restituant illos quos abbas pēdente negocio cōtra iusticiā spoliauit: ⁊ relaxatis iuramētis si qua de tacēda veritate abbas extorserat pcedāt i negocio de plāo ⁊ absq̄z iudicioꝝ strepitu inquirētes q̄ circa psonas ⁊ obfuātias regulares viderint inquirēda ⁊ corrigāt q̄ fuerit corrigēda tā in capite q̄z in mēbris puiso: ut negō pendēte abbati obediant ⁊ intendāt ita q̄ p hoc reformatio monasterij nō valeat ipediri: Si vero testes ɔtra abbatē pducti fuerit copiā faciāt ei dictorū ipsoꝝ ⁊ faciāt fieri predictis moachis trib⁹ vel quatuor vel alijs quos assūpserit ad dictū negociū psequēdū expēsas necārias factas ⁊ faciēdas ad negociū psequēdū de bōis monasterij cōputatis si qua receperint de bonis monasterii. ¶ No. iurisdictionē iquisitorū extendi ad eos sine quib⁹ eoꝝ officiū nō potest expediri. Itē iuramēta de veritate tacēda facta nō tenēt nec sūt seruāda. Itē platus pēdēte inqsitiōe vel accusatiōe ɔtra ipm non d̄z aliqd facere pp qd̄ ipediaẜ officiū iudicis q̄ si fecerit inqsitor vel iudex totū reuocz. Itē copia attestationū faciēda ē abbati contra quē pceditur. Itē monaci i expēsis mōasterijs psequūtur iquisitionē cū nihil habeāt.

Prelatorum Quidā canonici frisingeñ. denūciauerunt do. pa. q̄ eoꝝ eps minus canōice epatū adept⁹ bōa ipsius epatus adeo grauiter dilapidat ⁊ cōsumit q̄ nisi celeriter adhibeaẜ remedium ad dissolutionis obprobriū deduceẜ ⁊ nō solū rex pdigus ē s̄z ēt fame sue pdigus est ⁊ salutis vtpote q vitā ducit nimiā dissolutā: ppt qd̄ mādat papa qbusdā iudicib⁹ qua. psonaliter accedētes ad locū veritatē iquirāt: et cā ad ipm sigillis suis transmittāt iclusā eidē epo terminū assignātes quo ɔspectui do. pa. se pñtet pmeritis recepturis. interi tñ ptāte vēdēdi dādi infeudādi seu quoq̄z mō alienādi bona epatus eidē penitus interdicta. No ta q̄ iquisitores psonaliter accedere debent ad locū i quo morātur illi cōtra quos fit inquisitio q̄z ibi ⁊ nō alibi faciēda est inqsitio. itē cū aliqs denūciaẜ suspectus de dilapida

tione interdicēda est ptās quocūqȝ mō alie nādi bona eccē. De calūniatorib⁹. Ru. Gregorius.

Quam fortius. c Hilarius subdiaconus accusauit iohānē diaconū cā cuius accusationis ꝯmissa fuit anthonio subdiacono ⁊ quibusdā aliis: Judices i negocio ꝓcedētes cū ille hilarius nihil ꝓbasset ꝯtra ioānē diaconū absoluerūt eūdē nullā penā i ponētes hilario subdiacono ꝓ calūnia. ꝑueīt hoc ad noticiā pape vñ ipe scribit anthonio subdiacono dicēs ꝙ illa crimia forti⁹ sūt puniēda q̄ obtinunt illis q culpabiles nō fuerūt ⁊ ꝑcipue scis hoībus vñ reprehēdit iudices illos q i cā illius iohis diaconi resederūt ꝓ eo ꝙ nullā penā dicto hilario calūniatori i posuerūt. vñ mādat dicto antonio qua. cum tantū malū nō debeat trāsire ipunitū: ꝓdictum. h. ꝓuet offō subdiaconat⁹ ⁊ verberibus castigatus publice i exiliū faciat depoꝛtari. No. ꝙ qui nō ꝓbat qđ itēdit ꝯtra alium puniri dēat pena taliōis. Jtem ut qs nō pōt puniri pena qua debuit accusat⁹ alia pena addit ꝑriori pene vt hic pȝ. q2 nō poterat. h ꝑriuari diaconatu loco illius verberib⁹ castigatus mittit in exiliū. Jnno. in.

Cum dilect⁹ Magr̄ scole paletinus ad ap. se. accedēs de suo epō excessus varios nunciauit pa. examiatoēm eoꝝ cōmisit qbusdā inqsitorib⁹ faciēdā ⁊ exaiatioēȝ factā sub sigill' suis sibi destiaret iclusā quo facto pa. examiauit ꝑcessū negocii diligēter nec inuenit aliqd de ꝑdictis sufficiēter eē ꝓbatuȝ: vñ absoluit epm ab obiectis. Mādās qbusdā qua. dictū mgrm suspēdāt ab offō ⁊ bñficio donec se purgauerit ꝙ calūniādi aio nō ꝑcessit ad huiusmōi crimia ꝓponēda vt ceteri sili pena ꝑterriti ad infamiā ꝑlatoꝝ suoꝝ de facili ꝓcedere nō ꝑsumātur. No. ꝙ q deficit i ꝓbando i cā denūciatiōis punitur vt hic dr̄. Jteȝ nemo dȝ aliū ⁊ ꝑcipue ꝑlatū suū ifamar̄.

De symōia ⁊ ne aliqd ꝓ spōsalib⁹ exigat̄ Rubrica.

Inordinando. Statuit gregori⁹ in synodo gnāli ꝙ ꝓ ordiatoē null⁹ aliqd accipiat nec ordiatus aliqd det

Qui aliū. 1 Dr̄ hic ꝙ qui pecunia expulerit in eccā ltie istitutū ⁊ eā sibi retinuerit oīno deponatur.

Si domi. f nus. Queritur vtꝝ qlibȝ catholicus admittēdus sit i accusatioēm symoniacoꝝ. rñt pa. ꝙ quilibet admittēdus est. argumēto a maiori. si eni dñs q fuit sine peccato lniam accusandi dedit viri. s. iude sceleratissimo. multo fortius nullus catholic⁹ repellēdus ē: imo poti⁹ exorādus ē vt veritatē asseuerat ad repellēdā symoniacā prauitatem Nota quēlibȝ admittēdū i accusatioe symoniacorum. Jdem.

Accusatū. a Jn isto. c. ⁊ in sequēti dr̄ ꝙ si qs accusat⁹ fuerit de symōia de qua sit publice ifamat⁹ dȝ ꝓhiberi a celebratioē missaꝝ dōec de veritate cōstiterit. Lucius pa.

Sicut symōiaca. r Passio alios morbos vicit vñ sine aliqua dilatioē cuȝ de ipsa ꝯstiterit de eccā dȝ eliminari ⁊ expelli.

Tanta. Propter magnitudinē crimis symonie serui ad uersus dñm ⁊ quilibet criminosi admittūtur ad accusationē cōtra symoniacos. Jtē oīs peccatoꝛ pōt cantare missaȝ ꝑter symoniacū ⁊ qlibȝ eū accusar̄ ēt meretrix vt ab ordie male accepto remoueat̄. Alex. in.

Non satis. h Jn. c. isto ꝓhibet̄ ne ab his q trāseunt ad religionē aliqua pecunia requiratur nec ꝑioratus vel capellania pro aliqua precio alicui cōmittatur et qui contra fecerit tam ille qui dedit quam ille qui recipit symoniam committit: ne pro aliquo spirituali non obstante aliqua consuetudine q2 diuturnitas temporis non teuuit peccatuȝ sȝ augȝ ⁊ in le. c. idē dr̄

Cum sit Lra per se p3. Idem.

De hoc Eps exoñ. ante suam electoēm pmisit archid. q̄dā beneficiū ⁊ cuidā clerico quendā priorat̄ ut vterq3 electiōi sue ↄsentiret. Item rex ⁊ alij principes pecuniam receperunt ut electioni consentirent. que siuit archieepiscopus quid eē3 sibi agendu3 super p̄dictis. R̄n3 pa. q̄ si manifestū ē dictum archidiaconū ⁊ clericū recepisse pmissa ob cām illā vel exinde confessi fuerit vel conuicti sunt deponendi. Si vero non est notorium: nec conuicti sunt vel confessi: s3 publica laborat infamia inducēdo est illis purgatio in qua si defecerint sunt puniēdi. Rex āt ⁊ priceps sunt inducendi: ut si qua receperūt a dicto epo: vt electioni prestarent assensum ecclesie exonieñ. restituantur cū illā sine periculo anime retinere non possunt. ¶ No. q̄ deponendi sunt qui symoniam cōmittūt. Item pecunia recepta restituēda ē ecc̄e i c⁹ iniuriā da ē q̄ itelligo si de bonis ecc̄e data ē vl̄ si agatur foro iudicij.

Cum eēnt R. deric⁹ ⁊ nobilis vir vv. erant in p̄ntia do. pa. p cōtrouersia quā inter se hēbāt q̄ nobilis ille i curia do. pa. morā diutius trahere nō poterat p se in cā illa ↄstituit pcuratorē: partibus in presentia pape ↄstitutis clericus ille ↄfessus est q̄ miles ille pmiserat ei dare ecc̄am illā sup qua litigabat: si quoddam negocium ipi⁹ militis possit in presentia pape pmouere. Et q̄ pmissio illa ↄtinebat symoniacā prauitate3 eidē .r. papa iposuit silentiū sup ecc̄a ipa. ¶ No. q̄ sola pmissio super re sp̄ūali symoniam inducit. Idem.

Insinuatu3. In ecclesiis cisterciensis epat⁹ q̄ plures clerici p symonia3 dicūtur habere ingressum: de quo sunt infamia notati. vñ mādat pa. diocesano epo q̄tenus si notoriū fuerit aliquis in ecclesiis illis per symoniā intrasse inde remoueat illis aūt quo4 crimē notorium nō ē si tamē laborāt īfamia publica indicat. v. vel. vi. māu sui ordinis purgatōem in qua si defecerit bn̄ficiis illis ppetuo priuet eosdem. Idem

Nemo Statuit alexā. q̄ nullus p̄sbyter aliq̄d emolumētū recipiat a quocūq3 publice peccāte ut epo vel ei⁹ ministris cel3 peccatū illi⁹ nec p respectu alic⁹ psone ↄsanguinitatis aut familiaritatis dimittat qn peccatū inotescat. secundo dicit q̄ nullū digne penitentem vel etiam minus digne penitente3 propter grām vel fauore3 ad recōciliatiōem adducat ⁊ testimoniū r̄cōciliatōis ferat eidē vel pp aliquē liuore3 siue odiū remouerat a recōciliatiōe q̄ vtrūq3 symoniacū ē. ¶ No. q̄ dat tpale p sp̄ūali symoniā ↄmittat. Itē q̄ cūq3 penitēte pp grām vel fauorē ad pniam adducit l' pp odiū r̄mou3 a r̄ciliatiōe symoniā ↄmittit. ⁊ sic fauor ⁊ grā siue odiū succedit loco p̄cij.

Querelam Monachi de acra quēdā maneriū cū p̄inēcijs suis ⁊ ecc̄am q̄dā adepti fuerūt a monachis de cadomo sub āñuo cēlu. xv. libra4 ⁊ sup hoc charta3 ab ipis monachis habuerūt postmodū vero prior monacho4 de acra capitulo suo in cōsulto cartā p̄dictā accepta inde pecūia dcis monachis de cadomo regnauit. vnde monachi isti de acra ↄq̄rebāt se iiuste grauatos: quare mādat pa. q̄busdā quaten⁹ ptib⁹ ↄuocatis cām ↄcordia vel iudicio termiare pcuret. Sciētes q̄ ecc̄a p̄dicta emi nō potuit ita nec redimi. Si vero monachi de cadomo legittime citati fuerint ↄtumaces: iudices mōachos de acra inducant in possessiōnē eo4 de quibus ↄtrouersia vertitur inter eos: nec permittant eos exinde absq3 iuris ordine molestari. No. q̄ ecc̄a non potest emi nec redemi alias symonia cōmitteretur. Item ppter cōtumaciā rei ante lit. ↄtesta. actor mitti deb3 in possessiōnē rei petite ⁊ iudex inductum in possessiōnē defendere d3. Ite3 delictū p̄lati inconsulto capitulo nō p̄iudicat ecclesie.

Idem.

Eaque Quidã epi extorquebant minimos a clericis p crismate et illos denarios. aliquando appellant catedraticũ. aliquando paschalem pstatõez aliquando appellant illos consuetudinẽ epalem. sz qz hoc symoniacũ ẽ. Mãdat papa q̃tenus ptextu alicuius ↄsuetudis vel prelationis denarios pdictos nullatenus exigant qz si fecerint periculum sui ordinis poterũt formidare. Nota qz in delictis nõ excusat ↄsuetudo et variatio nominis nõ pdest.

Idez

Ex diligenti Archidi. induxit quendaz clericũ ut facerz fidelitatem ita qz ipe illi clerico annis singulis bñficiũ exhiberz. clericus ille videns qz hmõi obligatio illicita erat pecijt instanter a dño papa absolui dicens qz de predicto bñficio nil amplius accipet. pa. videns hmõi petitionem honestam et fauorabilem ipm ab illa fidelitate absoluit cum illud contrarium fuit diuinis legibus et humanis ita qz a sacerdote discreto pniam accipiat. et ne nota isamie possit respergi cõcedit sibi has lras quas possit ostendere in testimonium sue indulgẽtie ↄtra infamantes eundem. Nota qz fidelitas p re spũali acquirenda fieri nõ dz: qz symonia esset.

Idem

Ut si questiones Quidam electus fuit in archiepm strigoñ. et ↄfirmatus. papa p quendã cardialem euntem p mare transmisit ei pallium: frater illius electi occurrit obuiam cardinali: et cũ paucas equitaturas haberet obtulit palefredũ epo electo ignorante et recipiente postmodum pallium ab eodem postea archieps hoc intelligens dubitauit an esset sibi in aliquo impuᵗandum cõsuluit papam sup hoc et ipe respondet qz in hijs vltra quam oportet at dubitare nõ dz cũ dicat humane leges: qz qdam ↄtemnũt sacramẽta etiã necessaria exhibere quadã tenui religione dicentes tenuẽ religionem q̃ dubitat vbi dubitandũ nõ est et iõ frater eiꝰ cardinali equũ vnũ illo ignorãte trasmisit nullo mõ ipm dubitari oportz cũ paucas eqtaturas veniens p mare secũ hẽrz qz in accipiendis muneribus vel dãdis sunt cõsideranda. s. vel qualitas dantis et accipiẽtis et q̃titas muneris et tempus donationis q̃titas psonaꝝ vt a paupe danti vel ecõuerso q̃titas muneris. s. magnum vel puũ sit donũ tempus an instante necessitate vel alio tẽpore donetur si pdcã ↄsiderentᵉ nõ fuit magnũ si frater ille eqnũ vnũ cardinali donauit quẽ histrioni et nõ petenti donaret et potius hoc fecit necessitate inspecta q̃ alia intentõe qz aũt dr. beatus qui excutit manus suas ab oĩ munere de donis illis dictũ ẽ: que solẽt accipientis animũ allicere in aliis que accipientis animum non mutarent romana eccã interptari ↄsueuit accipientẽ nõ delinquere vl donantez. No. qz nõ dz qs dubitare vbi dubitandũ nõ ẽ. Itẽ in donis dãdis tria ↄsiderantᵉ ut lra dicit. Itẽ nõ psumitᵉ modica aliquẽ imũtare.

Idem.

Ueniens Quidam psbyter. s. nomine voluit fieri monachus in quodam monasterio abbas et fratres noluerunt eum recipere in monachum quousqz cõuenirz eis dare. xxx. solidos facta conuentione: sequenti die receptus fuit in monachum: monachi postulauerunt ab ipo. xxx. solidos. abbas. et familia. xij. pro pastu dicentes hanc esse consuetudinem monasterij. monachus ille accessit ad papã pponens coram papa predicta Unde mandat cuidam quatenus si est ita ↄpellat abbatem et monachos ad restituendã pecuniam predicto presbytero indigne acceptam et eidem precipiat: ut in alio monasterio in habitu monachali studeat domino deseruire abbatem et maiores personas monasterii ab executione officii sui suspendẽs pro tante prauitatis excessu. Nota pecuniam restituendam monacho quam dedit monasterio p sua receptione.

Extue Quidam dũ vellet ad sacerdotis ordinem ascendere accessit ad archiẽ.

ut eū presentaret ad ordinem sacerdotis qui nollet eum ad ordinem presentare: nisi prius vi. solidos soluisset eidem: ⁊ sic ordinem ipꝫ pe reuꝫ presentatus accepit. Episcopus dio cesanus cui sacerdos hoc in secreto fuerat ꝯ fessus. Queritur qd de ipo esset agendū. rñꝫ papa si hoc ē secretum eundem sacerdotem moneat ⁊ inducat: ut ordinem alicuius reli gionis assummat ⁊ ppetuo abstineat ab offi cio sacerdotis: alioquin non debꝫ ipm ab of ficio sacerdotis arcere cum sit secretus eius excessus: penitentiam tamen secretam sibi in iungat. ¶ Nota ꝙ crimen occultum platus punire non debet: quia illud scit ut deus: nō ut iudex: Ca. sepens patet.

Lucius. iii.

De simoniace. Quidā ordinati fuerunt symoniace. Quesitum fuit de hijs quid de hijs quid esset agendum. Respondet papa super hoc certum nō possumus dare responsuꝫ nisi primo sciam⁹ qualiter fuerint ordinati: quia fm quandam spēm symonie quidam licet symoniace sunt ordinati utpote ipis ignorantibus symoniaci non sunt ⁊ illi dispensatione possunt in suis odinibus remanere. ¶ Nota ꝙ qui symoniace ordinati sunt ipis ignorātibus nō sunt symoniaci. cū quibus pñt epi dispēsare.

Idem.

Matheus Quidam electus fuit ad regimen cuiusdā ecclesie de voluntate maioris ptis paucis ꝯtradicētib⁹ qdā aic⁹ illi⁹ ō volūtate electi turbata: qđā pecuniā solū q discordāi faciebat ⁊ sic contradictio ꝯquieuit: postea dubitans ꝙ symoniam commisisset per cardinalē istud factuꝫ secrete domino pape intimauit: petens super hoc consilium salutare ⁊ papa respondꝫ ei dicens ꝙ multum consuluit ei si administratōem sponte dimittat memor existens illius verbi nihil ꝓdest huiusmodi si vniuersum mundum lucretur: anime vero sue detrimentum patiat. ¶ Nota ꝙ turbata voluntas non excusat.

Idem

Hdaures Quidam g. nomine ꝑpter pecuniam quā debebat excōmunicatus fuit: quia eā ad terminum nō persoluit tandem creditoribus satisfecit sed ab solutionis beneficium habere non potuit ex communicatōibus querentibus. x. vel ꝓ ab solutione conquestus fuit ille pape. vnde mā dat quibusdā quatenus si predictus. g. debitum soluit ipm granatnm absoluant: si excōmunicatores inquisiti ipm nō duxerint absol uendum. ¶ Nota ꝙ absolutio gratis ē iponēda cū sit spūale.

De regularibus Quidam regulares canonici ipis scietib⁹ ꝑ symoniam ingressum in monasteriis ⁊ eccliis regularib⁹ habuerūt. qrit qd de ipis agendū. Rñꝫ papa ꝙ cū multe sup hoc reperiantur auctoritates expresse nihil aliud ē statuendū: nisi ut locum quem taliter adepti sunt omnino dimittant ⁊ alia monasteria districtiora adeant in quibus pniam agāt si aūt ignorantib⁹ ipis pecunia data fuit compellendi sunt ut eccē loco denuncient ⁊ p⁹mo dum reducantur in eundem si absqꝫ scandalo ibi potuerunt remanere vel in aliis eiusdē ordinis collocetur. ¶ Nota ꝙ illi quib⁹ scientibus symonia est commissa in artioribus mōsteriis sunt ponādi: alii ignorātes symoniam in eisdem vel in aliis locis eiusdē ordinis dispensatiue possunt remanere.

Idem.

Ex insinuante. Quidā pater na cupiditate ipo tamē ignorāte in canonicū cuiusdā eccē fuit receptus. post modū ad annos discretionis veniens signuꝫ crucis assumpsit ⁊ prebendam quam taliter adeptus fuerat in manu ꝑpositi ⁊ fratrum spōte resignauit. si idem prepositus ⁊ fratres sibi compatientes ipm de nouo in canonicū elegerunt ita videlicet ꝙ post istam electionem postremum locū in choro ⁊ i aliis obti

neret. Iste quesiuit a papa vtrum primum locum quem habuerat ſm primam elecõez valeat recuperare. Respondet ei pa. ut idulgentia quam illi fratres misericorditer sibi fecerunt ɔtentus existat. ⁊ idem prime receptionis: nihil audeat in ipa ecclesia vendicar̃. ¶ Nota ꝙ capitulum potest dispensare cũ eo qui ignorãter in ecclesia beneficium ẽ adeptus: vt in eadem eccã in canonicuȝ admittatur. Item actio semel extincta amplíꝰ nõ reuiuiscit. Cele. iij.

Nobis sint Uacante quadam plebe capitulum eiusdem plebis: dederunt potestatem eligendi quattuor: qui elegerunt plebanum amici illius de cuiꝰ electione sperabatur: ꝓmiserũt viri de ꝑdictis quattuor vel omibus pecuniam se soluturos eo tamen ignorante ⁊ sic interueniente hmõi ꝓmissiõe electus fuit. Queritur an talis electio: si de hoc constiterit est reprobanda nisi constiterit illos qui ꝓmissionem fecerũt fraudulenter hoc fecisse in dispendium illius qui fuerat eligendus. Scdo alia questio querit̃. Ecce aliquis electus in prelatum alicuiꝰ ecclesie illa electio reprobata est ꝓpter prauitatem symoniacam ut dictum ẽ. Queritur vtrum ep̃us in talibus valeat dispensare. ⁊ rñr ꝙ non. ¶ Nota ꝙ symonia ab alia commissa aliis nocet quia culpabilis non fuit nisi illõ factum fuerit in dispendium electi. qr ei non nocet cum fraus alicui ꝓdesse nõ debuit. Idez.

Dilectus Archidiaconꝰ eboracen̄. R. prepositum multis grauamibus ⁊ iniuriis affligebat ut archid. ab iniuriis desisteret ꝑpositus ꝓmisit ei certam q̃titatem pecunie se daturum ⁊ ꝓsoluit. ſȝ post receptionez pecunie archid. super dignitatibus ⁊ beneficiis ab eiꝰ molestia non quieuit. vñ ꝑpositus domino pa. fuit conquestus. mandat papa quibusdam quatenus si ẽ ita compellãt archid. restituere quod accepit si ipm ɔtra ꝓmissionem suam venisse constiterit. ¶ Nota per hanc decretalem quod licitum ẽ alicui redimere vexationem suam. Itẽ fidẽ nõ fuãti fides nõ ẽ fuãda. Inno. iii.

Lucanus Capellanꝰ de villa frãca ꝓ exequiis mortuoꝝ ⁊ benedictionibus nubẽtium exigebat pecuniam a parrochianis suis ⁊ inuesto extorquebatur. parrochiam illi conquesti sunt pape. Uñ mandat quibusdam quatenus capellanũ illũ moneant ut a tanta ꝑsumptione desistat ⁊ ꝓ excessu satisfaciat ɔpetenter. si autem obedire noluerit ipm puniant pena canonico. Idez.

Dilectus Archieps cãtuariensis dum ipe diocesim suam visitat in monasteriis ⁊ aliis locis religiosis: inuenit pullulasse symoniacam prauitatem ita ꝙ in eis multi precio sunt recepti qui gratis recipi debuerunt. ſȝ quia multitudo erat in causa: quesiuit a papa an seueritati sit aliqd detrahẽdũ ⁊ ipe rñȝ ꝙ si ꝑdicti corã ipo fuerint accusati postq̃ crimen ordine iudiciario fuerit comprobatũ tam dantes q̃ recipientes canonica pena puniat. Si aũt ꝑ solam inquisitionem de hoc sibi constiterit illos q per symoniam in locis talibus sunt recepti inde remoueat ⁊ ad monasteria dirigat artiora ad pniam ꝑagendam. ⁊ abbatibus ⁊ prioribus ⁊ prelatis quibuslibet ⁊ officialibus eorum iniũgat penitentiam competentem ⁊ donec illam pegerint ab executione sacrorum ordinum suspendat eosdem iniungens episcopis suis ut hanc formam per suas dioceſ. faciant obseruari tamen si gratis sine aliqua taxatione fuerit aliquid eis oblatum illud gratanter certius poterit. ¶ Nota penam regularium qui per simoniam sunt recepti vt qui conuictus est in modum accusationis deponi debeat: qui in modum inquisitionis in aliud monasterium artioris religionis debeat poni ad penitentiam peragendam hodie standuȝ videtur illi constitutioni infra eodem quoniam. Iteȝ si gratis aliquid detur sine aliqua taxatione illud recipi potest. Idem.

Licet heli Ondit pa. in decrtali p lenti q prelati tanto diligenti⁹ sub ditorum excessus corrigere debent quanto eo offē sas deserunt incorrectas quod ostendit exem plo heli: qui licet in se bonus existeret: qz tn filiorum excessus non corripuit et in se et in ipis vindictam excepit: platus enim contra subdi tos tribus modis exceptis notorijs pcedere potest p accusatoēz et inquisitoēm ipsorum ita videlz q accusatoēm pcedat inscriptio denū ciationem admonitio et inquisitoēm clamo sa insinuatio et hoc pbatur auctoritate do/ mini dicentis descendam et videbo vtrum cla morem qui venit ad me compleuerint cū cla mor peruenerit od prelatum descendere debz et inquirere et videre an veritas sic se habeat et hoc idem ostendit per canonem antiquum siquidem de quocunqz clerico ad aures pre lati peruenerit: quo iuste possit offendere nō statim credat: sed prius cum canonicis suis veritatem inquirat: ut si culpam inueniat ip sam puniat non tanquam hic sit accusator et iudex sed forma deferente suum officium ex equatur ita videlz ut iuxta iudicij formam: snia formetur. his premissis descēdit ad ad casum cuius occasione pmisit pdicta. abbas pomposianus erat infamat⁹ apud dominū de symonia dilapidatione piurio et insuffi cientia quidam monachi pomposiani super his denunciauerunt ipz abbatem domino pape contra quos abbas excepit q denūciati onē hmōi fraterna correctō non precessit fm regulam euangelij: sed monachi asseruerunt se illum pmonuisse et ad hoc pbandum idu xerunt duos monachos. sed quia super hoc contendere non desistebant papa ex officio suo noluit inquirere de pmissis. vnde sup p dictis crimibus recepit iuraméta monacho rum: tam quia contra ipm quam p ipo venerat quorum depositionibus publicat.s ceperūt di sputare sup illis: sed quia p dicta illorum et cō fessioné abbatis cōstitit pape q abbas quā dam summaz pecunie ab antecessore suo di missam expenderat: et in alia maiori mōaste rium obligauerat. pter quod papa ipsum tanquam dilapidatorem suspectum suspen dit ab admistratōe: sed quia symonia mltis modis videbatur esse pbata. abbas contra te stes multas exceptiones pposuit videlz con spiratōes et inimicicias capitales furtum vel adulterium: ut eos a testimonio remoueret: super quibus fuit satis disputatum: quidam dicebāt q omnes indifferenter erant admit tendi cū accusatio symonie ad instar crimie lese maiestatis pcedat: alij vero contrarium di cebant: quia lz crimina ista quantum ad accusa toēm paria videntur: differunt tamē in mul tis et pterea distinguendū ē iter accusatores et testes. papa eqtate pensata ne innocēs suc cūberet vel prauitas symonie effugerz ipu nita exceptoēs illas tantū admisit que si p bentur testes ipi nō zelus iusticie sed odio p cedere viderent. ¶ No. q ille q venit ad d nūciandū admittitur ad testificandū. Item nota admonitio pcedere debet denūciatoēz als denūcians repellitur. Item suspect⁹ de dilapidatoē suspenditur ab admistratione. Item cspiratores et iimici capitales repellū tur a testimonio: qz ex odio deponere viden tur.

Pertuas In decreta li pcedenti dr: q abbas pōposian⁹ plures excep tiones opposuit contra testes inductos ctra ipm in crimine symonie et papa qualdaz ex ceptiones admisit; quasdam repulit. vn vi debatur q testes criminosi admitti debeant in crimie symonie. qsitū fuit a pa. qualr esset itelligēda. et ipe rndz q decretalē illā lz heli dedit ad c⁹ itelligētiā sic distinguit. primo circa modū agendi vtrum agat de ecce symo nie criminaliter aut ciuiliter: et si ciuilr agat vtrum de rigore an de eqtate. secūdo distiguit circa psonā ctra quā pcedit. vtrum sit regula ris an sclaris: et si ē rglaris vtrum illa sit iterio ris grad⁹ an excellētioris dignitatis: an sit bone opiniōis an grauiter ifamat⁹ et vtrum de facili possit pūire an sine scādalo neqat cdē nari. Tertio distiguit circa psonas testiū vtrum sint hōesti vel emēdati d crie an i crie pseue rēt et vtrum testificent ex caritate vel odio.

¶ Quarto que crimina obiiciunt testib⁹ vtrum eadē vel miora an paria vł maiora. ¶ Quinto an sint alia adminicula q̄ adiuuent testes: hec omnia ad intelligentiam illi⁹ ep̄le sunt distinguenda recollige illos quinqȝ modos q̄tum ad alterā ptem hoc mō si agatur ciuiliter de crimīe symonie: et fm equitatem et psona cōtra quā agitur sit regularis et inferioris grad⁹ et male fame de facili potest remoueri et assint alia adminicula: vt cōtingat in abbate pomposiano qui est regularis et grauiter infamatus et inferioris dignitatis: et qui de facili potuit remoueri contra talem psonam testes qui adhuc in cāe pseuerant cū aliis adminiculis puta furti adulterii que sunt minora crimina qui ex charitate deponunt et habēt alia adminicula: admittūtur in cause symonie pter criminis enormitatem: et tales testes admissi fuerunt contra abbatem pompos. non obstantibus exceptionibus furti et adulterii de equitate et non d̄ rigore. alias vero exceptiones. s. conspirationes et inimicicias capitales pbandas admisit: quia eis pbatis patet q̄ ex odio testificantur: et tales testes contra talem prelatum taliter admittuntur: non fm rigorem iuris sed fm temperantiam equitatis cum ageret non criminaliter ut deponeretur ab ordine: sed ciuiliter ut ab administratione amoueretur tanq̄ imeritus et damnosus de facili potest remoueri. vnde ipa non expectata sententia cessit: ergo intellige a contrario sensu: q̄ si psona cōtra quam taliter agitur de symonia non sit talis contra illam tales testes nullo modo recipiuntur: et multominus si agere tur criminaliter. ¶ Nota q̄ criminosi testes recipiuntur in crimine symonie de equitate cum naturaliter agitur non simplr: sed cū aliis adminiculis. Item conspiratores et inimici capitales in nullo casu recipiuntur.

Idem.

Sicut hiis Uacante monasterio steblaceñ. quendam monachū suū vir puidū et discretum elegerunt in abbatē et q2 leodienſ eccā cathedral' pastor' carebat ad coloniensem eccām metropolitañ ipsius accessit et de licētia ipius iteri ministrauit in monasterio iemblaceñ. postmodū in leodiensi eccā fuit institutus eps q requisitus ab epo electo electōem ipius noluit confirmare: sed comperto quod hoc fiebat p extorquenda pecunia pmulit excommunicatōem ne p scō huius aliqua pecunia psoluatur et cōtrafaceret esset excōmunicatus: sed quidam de fratribus eius eo ignorante pmisit pecuniaȝ et psoluit: et sic ab epo inuitatus confirmatōem et instōem accepit modo puenit hoc ad noticiam ipius abbatis: et dubitauit an possit licite ministrare in officio abbacie. quesiuit a do. pa. quid facere deberet. Rñ3 pa. l3 f3 canones etiam puuli q cupiditate pentū eccās p pecuniam sunt adepti eas dimittere tenet' tamen quia aliud ē et longe diuersum non p̄bere consensum: et aliud est expresse phiber' nihil d3 sibi ad penam vel culpam imputari ex eo q̄ otra phibitōem et voluntatem suam a quo⁹ postmodū nō recessit. alius pecuniam solum eo ignorante psertim cū ille nō sit aliqua osanguinitatis coniunctus nisi postea consenserit solummodo pecuniam commissā aut reddendo solutam. alioqn contingeret: q̄ factum alicuius parentis insidias inimico suo ei damnosum existeret cum omnino displiceret et sic aliquis de dolo suo commodū reportaret. ¶ Illi vero qui pecuniam dederunt: aut etiam receperunt in tantum culpabiles sunt: q̄ si eorum excessus manifestus esset eccā pena essent canonica feriēdi. Nota primo argumentum q̄ eccā vacante potestas confirmandi electiones prelatorum non pertinet ad capitulū quar' consuetudini stat' Item electus in abbatem et confirmatus potest excommunicare. Item si pecunia soluatur contra phibitionem electi: ei non obest: nisi postea consentiat ipam soluendo. Item quod ab inicio non nocebat tractu temporis persequentem consensum imputatur: et sic ratihabitio retro trahatur in maleficiis et mandato comparatur. Item dolus vnius alteri obesse non debet: nec sibi prodesse.

Idem.

TUanos Aliqſ cleric⁹ aliqua ꝺ bonis suis obtulit alicui ecclesie petēs ut idē clericus in canonicū admittat ꝛ eadem bona sibi retinere liceat pro ꝑbenda in vita sua. qritur vtꝝ bona illa recipi liceat. ꝛ idē clericus in canonicū assumi absq₃ vicio sy/monie. Respond₃ papa ꝙ si clericus condi tione vel pacta offerat bona sua ut ea retine at ꝓ ꝑbenda ꝛ in canonicum admittatur ꝛ bona retinere sibi liceat ꝓ ꝑbenda ꝛ clerici pure ꝯsentiant talis receptio bene potest fie ri absq₃ symonia. In fine dicit papa: Quis taliter duxerimus rn̄dendū: si tamen ille qui talem facit donationem: ea intentione duca tur ut p temporalia valeat adipisci: ꝛ clerici cum aliter non recipent sine dubio tam iste ꝙ̄ illi apud deum quem nullum latet secretū culpabiles iudicantur. ¶ Nota. ꝙ in hmōi spūalibus adipiscendis nulla cōditio ul̄ pa ctū d₃ interuenire. Idem.

PErtuas Quidā. S. nomine mona chus ordinis cartusien̄. a dioceſ epō suscepit ordinem subdiaconatus p⁹mo dum monachus intellexit ꝙ epus ille multo ciens commiserat vicium symonie. vn̄ mōa chus timebat in suscepto ordie ministrare: nolens etiā ab eodē ꝓmouere ad maiores. Respond et pa. ut secure in ordine suscepto mistret: sed ꝯtra ꝯsciam ad supiores non as cēdat: ne forte edificat ad gehennā: ꝛ l₃ i h⁹ modi difficultate sit collapsus: ex eo ꝙ ꝯsciē tiā habuit nimis scrupulosam: eam tamē nō euad₃: nisi deponat vxorem. ¶ No. ꝙ ꝯtra ꝯsciam nullus debet venire⁹ alias peccat mor taliter.

INtātū. Quidā suffraga nei catuarien̄. archiepi recipe ꝯsueuerūt certā q̄titatē pecu nie ꝓ crismate. Isti timentes penā canonicū ꝛ correctionē pp hoc accipiāt tempus soluti onis recipiens in media quadragesima: qō recipe ꝯsueuerunt in paschate ꝛ nomē dena rioꝝ variabāt ꝛ denarios quos primo di cebāt crismales. secūdo appellabāt pascha les. ꝑuenit hoc ad noticiam do. pa. cum gr̄a sit gratis ꝯferenda: ꝛ q primo recipit ꝑciu₃ quam rem conferat preciosam expressi⁹ spe ciem exprimat venditionis. Mandat pap. archiepō quatenus hmōi excessus corrigat ꝛ suffraganeos suos ꝛ eoꝝ officiales tal̄r pu niat ꝙ alioꝝ culpa sue negligentie nō iputat ad penā. In fine dicit quādā prauā ꝯsuetu dinē de sua ꝓuicia studeat extirpare s₃ quā ꝓ inuestitura eccāꝝ archid. marchā argenti exigebāt: alij ꝑlati vaccā albā vel certā q̄ti tatē ꝓ vacca. ¶ Itē no. ꝙ nihil dandū ē ec clesie ꝓ aliquo spūali quodcunq₃ sit illud. Idem.

PErtuas qdā clericus cū vell₃ in sub diaconū ordinari ꝛ titulū nō hr̄et rogauit quēdā psbyteꝝ. ut ipm ad titulū ec clesie ꝑntarꝫ: s₃ cū presbyter hoc facere nol l₃ ꝓmisit eidē ꝙ nunq̄ portiōem aliquā₃ pe teret in eccā illa s₃ ꝑntar₃ eūdem ꝛ sic ad ei⁹ ꝑsentatiōem fuit ordinatus. qrebatur qd iu ris essꝫ de clerico. rn̄₃ pa. ꝙ nisi cum eo fue rit dispensatum: nec in eo ordine deb₃ mini strare: nec ad supiores poterit ꝓmoueri. ¶ Nota ꝙ q ordinē scienter recipit p symo niā nō h₃ executionē nisi cum eo dispensetur

COnsulere Quicun q₃ p pecuni am aliquam administrationē₃ ob tinuerit tam dantes q̄ accipientes cum simo nie compelluntur ꝛ ab illa ecclesia repellunē in cuius ignominiam dare pecuniam nolue runt. Idem.

SIcut pro certo In plerisq₃ locis a multis ꝑlatis fi unt turpes exactōes ꝓ consecratōib⁹ ipoꝝ₃ benedictōib⁹ nubētiū ꝛ ꝯsimilib⁹ ꝛ ē taxatū q̄tū dēat dari isti vel illi hmōi prauitatē ꝯ suetudinē defēdētes ꝯsiliū hmōi ꝯsuetudinē q̄ dicēda ē poti⁹ corruptela penit⁹ r̄petebat ꝓhibēdo exꝑsse ne ꝓ talib⁹ quocūq₃ ꝑtextu aliqs extorq̄re ꝑsumat aliquid vel exigere: alioqn ꝛ q dederit ꝛ q accepit cū giezi ꝛ sy/ mone ꝯdemnet. Idem.

Quoniam simo

Symoniaca prauitas apud multas moniales in tantũ inualuit: quod vix recipe voluit aquas in sorores sine pcio pau ptatis ptextu pcipit cõciliũ: ne de cetero istõ fiat statuens ut quecũqz de cetero talez commiserit prauitatem ⁊ recipiens ⁊ recepta siue subdita fuerit vel prelato sine spe restitutionis de monasterio expellatur in aretius monasterium ad agendã ppetuam pniam detrudenda: de hijs vero que ante istud cõciliũ taliter sunt recepte statuit de illis monasteriis que pperam sunt ingresse remoueantur ⁊ cũ aliis eiusdem ordinis collocentur: si forte ppter multitudinem hoc fieri non poterit: ne damnabiliter in seculo euagẽtur de nouo dispẽsatõe in eisdem monasteriis recipiantur mutatis locis prioribus ⁊ inferioribus assignatis: ⁊ hoc quod dictum est de monialib⁹ obseruandum est de monachis ⁊ aliis regularibus. ⁊ ne per simplicitatem vel ignorantiam aliqui se valeant excusare pcipit ut epi p suas dioceses hoc faciant publicari. ¶ Nota q̄ ſm istud cõciliũ monachi ⁊ omnes alii regulares qui scienter vel ignoranter sunt recepti p symoniã sunt priuãdi.

Idez

Audiuimus

Quidaz epi decedentibus eccaꝝ rectorib⁹ eccas ipas subiciũt interdicto nec pmittũt aliquos institui donec pecuniam psoluatur. Item cũ miles aliquis vel clericus domus religionis ingreditur vel apud religiosos eligit sepulturam si nihil reliquerit loco religioso difficultates ingerunt donec aliquid muneris recipiant puenit hoc ad noticiam pape. Cum ergo non solum a malo sed ab omni spẽ mali precipiat apostolus abstinere conciliũ hmõi exactiones duxit inhibendas ⁊ qui hoc fecerit duplicatu restituat in vtilitatem locoꝝ i quo fuerant solute dispendium fideliter onectẽda ¶ Nota q̄ nõ solũ a malo abstinendũ est: sz ab eo quod speciem mali videatur habere.

Idem.

Ad apostolicaz

Quidam clerici p benedictiõib⁹ in beneficiũ ⁊ exequiis mortuoꝝ ⁊ similib⁹ pecuniam exigũt ⁊ extorquent: ⁊ nisi eis fuerit satisfactum fraudulenter impedimẽta opponunt. Econuerso: quidam laici qui laudabilem consuetudinem erga sanctam ecclesiã deuotione fidelium introductam infringere nitantur sub ptextu pietatis. vnde õsiliuz super has prauas exactiones phibet fieri ⁊ prauas õsuetudines pcipit obseruari statuens ut libere conferant ecclesiastica sacramenta: ⁊ per epm loci non compescant quia laudabilem consuetudinem õmutare nituntur. ¶ Nota q̄ laudabilis cõsuetudo est seruãda ⁊ eps loci p officiũ suũ illã faciat obsuari.

Hono. iii

Ex deiecclesiam.

Abbates cistercienses õsueuerunt dare archid. palefredũ in sua stallatione vel illud equipollens pcipit hic ne de cetero talis consuetudo õbeat obseruari que de cupiditatis radice pcessit phibendo installationis solemnitates in abbatibus electis ordinis cistercieñ. adiciendo ut archiepi epi ea sine forma pcessionis contenti que ab origine huius ordinis fuit istituta: que talis est. Ego frater abbas ⁊c. ut in ipa littera continetur.

Grego. ix.

Iacobus

Iacobus iste canonicus esculanus receptus erat in fratrez ⁊ canonicũ in eccã apratenẽsi canonico illius ecclesie ptem beneficii sui sibi assignare videbatur: nisi primo recipet prandiũ ab eodem consuetudinem ptendentes ut a canonico de nouo recepto prandium recipiat. Mandat papa cuidam priori: quatenus si ẽ ita õsuetudine illa nequaq̄ obstante: compellat canonicos illos: ut illam prebendam illam sicut vni ex illis assignent.

Idem.

Si quis or

Quia frequẽter ordinatur aliq sine certe titulo pp qõ fiunt pmissiones ille statuit gregorius q̄ si ali

quis ordiauerit seu ordinē pstiterit aliquē recipiēs ab eodē pmissionē vel iuramētum q super sua prouisione nō inquietabāt eūdē ordiatoz a collatiōe 7 presentatoz ab execu tione ordinū p trieniū nouerit se suspēsos et ordiatus ab ordine sic suscepto nouerit se su spensū donec dispēsatione p se. apost. merue rint obtinere. ¶ No. ergo q solus papa di spensat cū illis qui scienter p symonia ordi nāt vel pnītāt vel ordinātur. Jdem.

Mandato Quidā rece pit in mādatis a pa. ut fm ↄstitutionē generalis ↄ cilij supra. e. quoniā dispensaret cū mōachis qui p symonia aliquo dato in monasterijs sunt recepti nulla de abbatibus in mādato pa pe habito mētiōe cōsuluit papā iste vtrū au ctoritate illius mādati possit dispēsare cum abbatibus. Jtē aliqui sunt adepti spūalia nullo dato precio nullo pacto dādi vel reci piēdi precedente sed solo affectu animi ante cedente: hincinde querit vtrū ista pter istuz affectū teneātur ad resignationē hmōi spūali um. Ad primū respōdet papa q mādatum apostolicū ad abbatē extēdit 7 sic ↄstitutio illa quoniā symo. cōtinet dispēsationē p pa. exhibendam. Ad scōm rñt q isti p hmōi sy monia nō tenētur ad resignationē spūaliū vl tpaliū q nullo pacto sed affectu animi pcedē te ex vtraqz pte taliter acquirūtur sz suffici at delinquētibus p solā pniam in hoc cāu sa tisfacere creatori. Nota q beneficiū pricipis latissime interpretandū est. Jtē symōia solo affectu ai cōmittit sed nō tenet renūciare qs spūalia p tali symōia lz alias peccet. Alex. iij.

¶ Ne plati vices suas vel ecclesias sub an nuo censu concedant. Rubrica.

Preterea Quidā epi p cer ta quātitate pecunie vēdūt epalem iurisditōem qbusdā qui decani vocabātur statu it cōci. later. q qui decetero iurisditōem epa lez taliter receperit officio suo priuētur 7 epi cōferēdi hoc officiū potestatē amittāt. Nota q iurisdictio epalis vēdi nō dz sed gratis cō ferri alias puniūtur vt hic dicitur. Jdem.

Quoniā i quibus dam. Episcopi 7 archidiaconi ad agendas vices suas 7 cās ecclesiasticas terminādas quibusdā decanis archipresby teris sub annuo precio cōmittebāt quod in subuersiōe iudicioꝝ 7 grauamē sacerdotum redundabat. statuit ↄci. turoñ. q istud dece tero nō fiat q qui fecerit remoueat a clero 7 eps qui hoc sustinuerit 7 iudicia ecclesiasti ca dissimilat puerti canonice puniat. Nota q episcopus gratis iurisdictionem impende re dz. Jdē.

Quoniā enoz. Consue tudo erat in qbus dam locis contra institutionē sanc torum patrum introducta vt sacerdotes sub annuo precio ad regimen ecclesiarū ↄstituā tur. precepit ↄ. turoñ. ne id de cetero fiat: qz dum sacerdotium taliter venale di ponitur ad premiuz retributionis eterne ↄsideratio non habetur. ¶ Nota q cura animarū sub annuo precio ↄst ui non debet. Jdem.

Querelam S. rector ec clesie de copel la ↄuetus illius ecclesie locauit seu cōcessit magistro. vv. vsqz ad septeniū certū censum eidē rectori annuati reddēdo presti ta fide ab ipso rectore dicto magistro quo usqz ad dictū tempus nullam iniuriam vel grauamē inferret super ipsa ecclesia eidē. sz ipse cōtra fidē prestitā veniēs ante vnius an ni spaciū ecclesiā ipsi. vv. auferre psumpsit: vnde idē magister cōquestus est domino pa pe. Jdoqz mandat pa. epo exoñ. quatenus si est ita rectorē illū compellat vt prefatā eccle siam dicto. vv. restituat 7 vsqz ad tempus cō stitutū fm q inter eos ↄuenit ipsū eandez ec clesiā pmittat pacifice possidere. ¶ No. q ecca. i. obuentiōes ecclesie possunt ad tēpus locari siue ↄcedi p certo cēsu ānuati rddēdo

¶ De magistris 7 ne aliquid exigatur p li centia docendi. Rubrica.

Quoniam ecclesia. Volēs q ecclesia tanq̄ pia mater pauperibus scolaribus q parentū opibus sustentari nō possunt puidere ne legendi oportunitas subtrahat̄ eisdē statuit cō. later. q p qualibet cathedralē ecclesiā vni magistro ɔpetēs beneficiū assignetur qui clericos et scolares eiusdē gratis doceat. Secūdo dicit q p docendi lnia nullus preciū exigat et sub obtētu alicui⁹ cōsuetudis ab his qui docēt aliquid petant ne aliquē q sit idoneus peti lnia impediat. qui aūt ɔtra hoc venire presumpserit ab ecclesiastico beneficio fiat alienus. Quia dignum est vt in ecclesia fructū sui laboris nō hēat q ecclesiasticū pfectū nititur ipedire. Nota q p lnia docēdi nihil dʒ exigi. Itē punitur qs ex eo in quo deliquit vt in fine dicit. Itē q ē idoneus admitti dʒ ad docēdū. Alexā. iii.

Prohibeas Quia q̄ dā p licentia docendi pecuniā exigebant precipit papa vintoriā. epo vt taliter puideat ne p lnia docendi in parrochia sua aliquid exigatur aut etiā pmittat̄: et si postea solutuʒ aliquid fuerit illud faciat restitui: et si aliqd pmissum fuerit faciat remitti pmissū: q̄ scriptum est gratis accepistis gratis date. scdo dicit q si aliquis distulerit instituere mgros in locis ɔgruis: liceat huic epo ad instructionē alioꝝ ibi preficere viros ad hoc idoneos Nota q exactū uel pmissū p licentia docendi pōt repeti et pmissum facere remitti. Itē p negligentiā amittit qs ius suū: sed hic non est appositum tps. Sʒ posset dici q hoc pt referri ad arbitriū supioris uel tantū tps posset dari quātū dat̄ pro beneficiis vacātib⁹ scʒ p. vi. menses expectet̄ ille q dʒ instituere magistros: quia in tāto tempore non est magnum damnu.

Quanto. Consuetudo erat in ecclesia gallicana q magistri scolariū sine certo pciō alicui docendi discēdi lniam nō ɔcedebant. papa volens illā prauā ɔsuetudinē extirpar̄ q̄ de radice cupiditatis pcedit: phibet sub anathematis intermīatiōe vt quicunqʒ idonei fuerit regere scolas sine molestia et exactione aliqua pmittātur: et si qui hmōi phibitionis fuerint transgressores officiis et dignitatibus spolientur. Idem.

Quanto Statutū fuit i lateranē. ɔci. q in vnaquaqʒ cathedrali ecclesia institueretur magister q paupes clericos gratis doceret. Sʒ q2 illud male obseruabat̄ ɔcilium generale illud pcipit obseruari adiciēs vt ñ solū in cathedrali sed ēt in qualibet alia vbi facultates sufficiūt ɔstituat̄ mgr̄ idoneus et i metropolitana ecclā theologus ɔstituat̄ qui sacerdotes et alios in sacra pagina doceat: et in aliis que ad curā ptinēt aiaꝝ et cuilibʒ magistroꝝ a capitulo assignētur puentus vnius pbende et p theologo a metropolitāo tātūdē nō tñ ppter hoc efficiat̄ canonicus q si forte metropolitanus de duob⁹ grauetur theologo puideat et grāmatico faciat in alio puideri. Innocē. iii.

Super specula. Quod statutū fuit p ɔ. gnāle in. c. p̄cedēti de magris theologis pcipit ho. inuiolabiliter obseruari: statuēs ne ppter raritatē magistroꝝ se forsan possint aliq excusare ab ecclesiaꝝ prelatis et capitulis ad theologie studium aliqui docibiles destinentur qui cum docti fuerint alios postmodum instruant et informent: quibus si propꝛii ecclesiastici puētus nō sufficiūt prelati et capitula submistrēt. In fi. dicit q docētes i theologica facultate et studētes in ipsa integre q annos. v. de lnia se. apo. pcipiāt bñficioꝝ et pbēdarū suaꝝ puēt⁹: nō ob. ɔtraria ɔsuetudie vel statuto cū p̄imo fraudari nō debeāt in vinea domini operantes.

De iudeis et sarra. et eoꝝ fuis. Rubrica

Presenti Iudei retinebāt suos xpianos: statuit ɔciliū istud q decetero iudei suos xpianos nō retineāt sʒ liceat xpiano datis. xii. solidis p quolibet mācipio ipm

redimere siue ad libertatē ad fuiēdū sibi: ꝛ si fuus iudei xpianus fieri desiderat ꝛ nō p mittit idē fiat q2 nephas ē iudeū i fuitutis vi culis retiere illū quē xps sanguie suo redēit.
Gregorius.

Multorum. Dr hic q nullus iudeus xpianū mācipiū in suo dnio retiere: ꝫ si qui apud eos iueniunt libertati donent. Scdo dicit q origiarii q in possessionibus iudeoꝝ sunt q diuti9 adhese rint quāuis liberi sint ad colēda iura illoꝝ: iura sua eis exhibeāt ꝛ nihil ápli9 ab eis ex igant. Tertio dicit q si aliqs iudeoꝝ aliquē de origiariis suis ad aliū locū transferr vo luerit vel i seruitio suo secū retinere ius colo nariū quod hꝫ in eo amittat. No. q xpiani cū iudeis hitare nō debēt. Itē iude9 q xpia nū liberꝝ otra ius retinere voluerit hoc ipso ius illud amittit. Idem.

Iudei Judei fm leges no uas synagogas eri gere nō debēt ꝫ veteres pmittunt habere: se quens capitulum patet. Alexander. iii.

Iudei Primo dr q iudei sūt sarraceni xpianas muli eres nulla de cā secū debēt habere ꝛ quicūqꝫ xpianus cū his hitare presūpserit e xcōicetur. Sdo dr q si aliq iudei vl' sarra ceni deo ispirāte ad fidē xpianā se conuerte rint a possessioib9 suis nullaten9 expellant eū ppter hoc melioris dēant esse oditōis q̄ an te fidē receptā: si aūt sec9 factuꝫ fuerit: pcipit pa. potestatibus locoꝝ vt ptib9 hereditatis ꝛ oium bonoꝝ suoꝝ ex integro faciāt eis ex hiberi. No. meliorē esse oditiōem fidelis q̄ infidelis. Idem in eodem.

Ita quorū dam. Qui dā xpiani cecū ducti cupiditate deferūt sarracenis ar ma ferrū ꝛ lignamia galeaꝝ: ꝛ dū ad ipug natiōnē christianoꝝ predicta eis ministrant supiores fiant illis i malitia. Itē sunt alii q i galeis ꝛ in nauibus sarracenoꝝ curā guber natiōis assumūt oēs predictos later. oci. ex cōicauit: ꝛ precipit illos p ptātes locoꝝ bōis suis priuari ꝛ capientiū seruos fieri ꝛ pcipit

vt p ciuitates maritias crebra solēnis excōi catio pferat. No. q xpiani q cū sarracenis ipugnāt xpianos deteriores sūt sarracēi. iteꝫ excōmunicatus pōt iterū excommunicari. itē seruitus hic iducit iure canonico. Idem.

Consuluit Judei nouas synagogas erigere nō debēt ꝫ antiquas si corruerint possunt reedificare in pristinā formā siue sta tū ꝛ nō āplius exaltare q̄ fuerit ꝛ hoc p ma gno beneficio habere debent. Idē.

Ad hoc Precipit hic pa. prelatis ecclesiaꝝ q ipsi phibeāt oibus xpianis ꝛ compellāt si necesse fuerit p cen. ec. ne in seruitio iudeoꝝ morentur nec infantes iudeoꝝ nutrices mu lieres i domib9 eoꝝ nutrire psumāt q2 iude orū mores morib9 xpianoꝝ nō ocordāt: ꝛ p assiduā ouersatiōem simplices ad suā inclia rēt. No. q familiaritas maloꝝ vitanda est: ne boni corrūpantur ab eis. Clemens terti9.

Sicut iudei. Statuit clemēs q null9 iud9 opellat ad fidē vei re inuitus ꝛ si aliquis ad fidē con fugerit xpianā postq̄ volūtas eius patefac ta fuerit absqꝫ ipedimēto xpianus efficiat fidē habere nō credit q nō spōtan9 ad fideꝫ accedit. Secūdo dicit q nullus xpianus si ne iudicio secularis potestatis in eū occide re vel mutilare vel pecunias suas auferre p sumat vel bonas cōsuetudines iudeoꝝ imu tet nec in festiuitatibus suis pturbētur vel co acti seruitia exigat. Tertio statuit vt nullus cimiteriū iudeoꝝ mutilare aut inuadere aut obtētu pecunie humana corpa effodere pre sumat. si qs cōtra hoc fecerat honor ꝛ officii sui periculū patiatur aut excōicetur nisi satis fecerit. Idē.

Tuam sit. quidā eps qui volebat fidē catholi cā predicare paganis: qsiuit a pa. vtꝝ deberet vti cibis illoꝝ concedit ei dñs pa. ꝛ sociis eius vt cū exhibent se ad predi candā fidem paganis liceat eis vti de his ci bis cū gratiarū actione que sibi ab ipsis isi delib9 apponētur dūmodo abstineāt ab esu

carniū quibus vti non liceat iuxta canōicas sanctiones insup cōcedit eidē vt quicūq3 religiosi aut clerici idonei ad predictā fidē sibi adhereꝛ voluerit liberā hēant facultatē petita ꝛ obtenta prelatoꝝ suoꝝ3 lnia. Nota ꝙ nemo pōt predicare sine lnia prelati sui. item non sufficit petere lniam nisi sit obtenta. ite3 a carnibus est certis tēporibꝰ abstinēdū. idē

Significauit Quida erat in captiuitate sarracenoꝝ amici siue ɔsanguinei illoꝝ volebāt ire illuc p ipsis recupandis queritur qualiter valeāt illuc pficisci. rn̄t pa. ꝙ bene possūt ire dūmō nihil in mercibus portent vel alio mō secum illuc deferāt vnde possit sarracenis aliquod subsidiū puenire excepto redēptionis articulo. ita tñ ꝙ hoc prius firmēt pprio iuramento. Scdo dicit ꝙ illi qui post treugā factā inter christianos ꝛ sarracenos portāt illuc merces prohibitas ab excōicatiōe nullatenus excusantur sicut nec illi excusant ꝗ p alios merces phibitas illuc trāsmittūt. Tertio aliqui iurauerūt in terrā sarracenoꝝ cū mercibꝰ phibitis se amplius nō ituros nisi pax esset inter christianos ꝛ sarracenos reformata ꝛ pꝰ factā treugā iuerūt illuc cū mercibꝰ phibitis querit an excusenē ab excōicatiōe. Rn̄t pa. ꝙ cōditio illa de pace vel treuga eos ab excōicatiōis vinculo nō absoluit nec etiā a piurio. Nota ꝙ qui portāt merces phibitas sarracenis sūt ipso iuř excōicati ꝛ nullo tpe pacis vel treuge excusantur. Idem.

Quod olim In lateranēsi cō. phibitū fuit ꝙ nullus merces phibitas sarracenis portaret p se vel p aliū ꝛ clemēs papa illos excōicationi supponit amplius cū sarracenis cōmertiū habuerit p se uel per alios aut quocūq3 mō aliqua reꝝ subsidia: dū guerra durauerit duxerit ipendēda: vnde mādat qbusdā qua. nullo mō aut quocūq3 ingenio eis mercemōia cōsimilia vel alia subsidia transmittāt: ꝛ si aliqui cōtra fecerit non solū sūt ipso iure excōicati verū etiā lra dei viuentis incurrāt.

Et si iudeos Quas uis xpiani p sola humanitate recipiant iudeos ꝛ sustineāt cohitatiōem illoꝝ tñ ingrati xpianis esse nō debēt vt reddāt xpianis p grā ɔtumeliā ꝛ de familiaritate cōtēptum ꝛ illā retributionē impendūt de qua dř iuxta vulgare puerbiū mus in pera: serpēs in gremio ꝛ ignis in sinu hospites male remunerare cōsueuerūt. Ipsi eni faciāt xpianas mulieres nutriř filios suos ꝛ i cū die resurrectiōis illas řcipe corpꝰ ꝛ sāguinē dn̄i ɔtigit p triduū anteq̄ lactēt filios suos lac effundere faciūt in latrinā quod horrēdū est dicere ꝛ alia turpia ɔtra fidē catholicā cōmittūt. ppter qđ timendū est ne fideles diuinā indignationē incurrāt cū eos patiātur talia ppetrare. vnde phibet papa districte ne de cetero nutrices vel seruiētes hēant xpianas ne filii libere filiis famulētur ancille. Si vero nutrices ꝛ seruiētes nō dimiserit xpianos: pcipiat oibus xpianis sub pena excōicatiōis ne cū eis commerciū audeāt exercere. Itē nota ꝙ nullus d3 esse ingratus beneficii recepti. Itē no. puerbiū illō vulgař mus i pera. Idē

Postulasti. Quidā iudꝰ manꝰ violētas iniecit in quēdā clericū: qritur qliter contra iudeū sit pcedēdū. rn̄t pa. ꝙ is cuiꝰ iurisditionis existit pena pecuniaria ipm puniat vel alia tpali fm qđ sibi visū fuerit ꝛ faciat leso ɔgrue satisfieri aliogn si dn̄s eius hoc neglexerit platus loci pcipiat xpianis cē. ec. ne cū ipso iudeo cōmertiū hēant donec satisfaciat

In non nullis. Idem. In qbusdā prouinciis sarraceni p habitū distinguūtur a xpianis in quibusdā vero nō: vnde cōtingit aliqñ ꝙ xpiani iudeis ꝛ iudei xpianis mulieribus p errorē carnaliter cōmiscent ne ergo tā dānatus excessus p talē errorē vlterius cōmittat. statuit cō. generale vt iudei siue sarraceni vtriusq3 sexus in qualibet puincia xpianoꝝ p hitū publice distinguantur a xpianis. Secūdo dř ꝙ i diebꝰ lamētationū iudei siue sarraceni nō exeāt i publicū q2 ut

dicit tunc ornatius incedere nō erubescūt ac xpianis memoriā passiōis exhibētib⁹ illudere nō formidāt. Tertio ꝓhibet ne in contumeliā creatoris ꝓsilire ꝑsumāt qꝛ cōtumelia creatoris dissimulari nō debet precipit ꝯcilium hmōi ꝑsumptores ꝑ potestates locoꝝ ꝯdigne cohertōe cōpesci ne crucifixū ꝓ nobis blasphemare presumāt. Idem.

Cum sit Statuit cōcilium tolletanū ꝙ nullus iudeus sup christiāos vllu officiū exerceat: sed qꝛ illud nō seruabat ꝯci. generale innouauit cōciliū tolletanū ꝓhibēs ne iudei publicis preferantur iudicijs qꝛ sub tali ꝓtextu xpianis infestāt plurimū ⁊ molestāt ⁊ si eis tale fuerit cōmissum ꝑ ꝓuinciale ꝯciliū annuatim celebrādū monitiōe premissa cōpescatur ⁊ tali officiali cōio xpianoꝝ in cōmercijs et alijs denegetur: donec restituerit qcquid ex tali officio habuerit cōuertendū in vsus pauperū ⁊ epi diocesani ꝓuideāt ⁊ officiū cum pudore dimittat. No. ꝙ īfideles fidelib⁹ ꝑponi nō debet. Itē ꝙ ꝑcipit ex offō qd hēre non licet restitui dꝫ si pricipale non licet nec eius accessoriū. Idem.

Ad liberandaꝫ In cōcilio isto dr̄ illud qd legit̄. s e. ita quorūdā hoc adiecto ꝙ illis q predcō mō delinquūt gremiū non apiat̄ ecce nisi totū ꝙ ex tā dāpnato ꝯmertio ꝑceperūt ⁊ tantūdē de suo in terre scē subsidiū destinauerit vt in eodē puniātur in quo peccauerūt. ꝙ si soluendo non fuerit alias delictum istoꝝ taliter puniat̄ ꝙ alij attēptare silia ptimescant Nota ꝙ qui cōtra eccam deliquit in ea pūitur vt ab ea non recipiat donec satisfaciat. Itē pena vnius dꝫ eē metus alterius. Gregorius. ix.

Ex speciali Rex portugalie in officijs publicis xpianis ꝑferebat iudeos ꝯtra cō. generale. s. e. cū sit. vn̄ mandat papa duobus epis quatenus regē ipsuꝫ moneant ⁊ inducāt ne in publicis officijs iudeos preficiant christiāis ꝯtra ꝯciliū generale ꝙ si forte redditū suos iudeis vendere voluerit vel paganis aliquē christianū deputꝫ non suspectū de grauamibus clericis inferēdis ⁊ per illū iudei ⁊ sarraceni sine xpianoꝝ iniuria iura regalia cōsequētur. ¶ Nota iudeos xpianis non esse preficiēdos. Itē officiales clericis non debent preponi suspecti. Idem.

Nulli iudeo Judei emebant seruos xpianos ⁊ eos in suo seruicio retinebant quod fieri non debet. vnde statuit consilium generale ꝙ non liceat iudeo baptizatum vel baptizari volētem emere vel in suo seruicio retinere. secūdo dicit ꝙ si aliquis iudeus cā mercimonij emeret aliquē nondum ad fidē ꝯuersū: postmodū factus fuerit xpianus vel desideret aliqd fieri dēt ab aliquo xij. solidi ⁊ ille ab illius seruicio subtrahat̄: si vero intra tres menses ipsum venalē non exposuit li emit eundeꝫ ad seruiendū sibi ipse nō vult eū postea vēdere nec ipꝫ ali⁹ audeat compare sed nullo dato precio ad libertatem ꝑducatur. ¶ Nota ꝙ si iudeus aliqs seruum emerit cā mercimōij ⁊ factus sit christianus infra tres menses illū venalē exponat Alioquin presumit̄ ꝙ illū emerit cā seruiēdi cōtra quā presumptionē nō inducitur probatio: ⁊ ita est presumptio iuris ⁊ de iure. Stephanus pa.

De hereticis. Rubrica.

Dubius Ista duo capitula ꝑ se patent. Augustinus de fide catholica.

Firmissime Que situ fuit ab augustino vtꝝ heretic⁹ vel scismaticus saluari possit. rn̄t aug. teneas ⁊ nullaten⁹ dubites ꝙ ois heretic⁹ ⁊ scismatic⁹ cū diabolo ⁊ angel ei⁹ eterni ignis īcēdio pūiet̄ nisi ante finem vite catholice ecclesie fuerit reconciliatus qꝛ nulli hoi de mundo qui ecclesie catholice non tenet vnitatē baptismus vel elemosina quātūcūqꝫ copiosa aut mors

⁊ 3

ꝑ nomine christi suscepta proficere poterit ad salutem. Item nota q extra ecclesiam catholicam nullus saluatur quantũcũq3 bona opera fecerit. Grego. nonus.

Fraternitatis. Celestinus ⁊ pelagius condemnati fuerũt de heresi in sinodo ephesina. Anthiochenus patriarcha dubitauit an scripta ipsoꝝ recipi debeant. respõdet pa. q nõ quia ex qua auctores damnati sunt quomõ scripta illoꝝ admitti possunt. q. d. non possunt.

Ex cõcilio affricano.

Siquis Quesitũ fuit in cõci. affricão vtrũ heretici possint institui heredes ab epo. Rñt con. q si episcopus instituerit sibi heredes extraneos a consanguinitate sua vel etiam instituerit consanguineos hereticos vel paganos etiam post mortem deb3 excõmunicari ⁊ nomen eius inter sacerdotes dei nullaten⁹ recitetur: ⁊ hoc idem intellige de omnib⁹ clericis: ⁊ hoc dicit cũ ca. sequenti. Alex. iii.

Cum xp̃s. Quidã theologi vltra quã oporteret subtiliter intelligẽtes dicebant xp̃3 non esse aliquid ſm quod homo. Cum ergo christus perfect⁹ deus ⁊ perfectus sit homo Mãdat papa remensi archiepiscopo: quatenus sub anathemate interdicat ne quis decetero audeat dicere ipsum nõ esse aliquid ſm quod homo: quia sicut est verus deus ita ẽ verus homo ex anima rationali ⁊ humana carne subsistens. E cõcilio lateranñ.

Sicut ait In. c. isto lateranñ. con. excõmunicat omnes hereticos quibuscunq3 nominibus censeantur ⁊ omnes defensores ⁊ receptores eorum: ⁊ precipit sub iterminatione anathematis ne quis eos in domo vel in terra tenere vel fouere presumat: aut cũ eis negotiationẽ hẽre. si quis autẽ in hoc a peccato decesserit obligõ ꝑ eo nõ fiat nec inter christianos recipiat sepulturã3 non obstante aliquo priuilegio alicui indulto.

¶ Nota q priuilegiũ nõ excuset aliquem a peccato. Lucius. iii.

Ad abolendam Lucius pa. in. c. isto excõicat oẽs illos qui de sacramẽto corporis ⁊ sanguinis domini nostri Jhesu christi ⁊ de alijs ecclesiasticis sacramentis aliter sentiunt vel docent quã sacro sancta romana predicet ⁊ obseruet ⁊ omnes illos quos romana ecclesia vel singuli episcopi vel clerici vacante ecclesia cũ concilio vicinoꝝ episcopoꝝ hereticos iudicauerint. Secũdo statuit vt q̃cũq3 dep̃hẽsi fuerit eis prius degradatis seculari potestati relinquãtur animaduersiõe debita puniẽdi: si stati post deprehensionẽ erroris spõte ad catholicã vnionẽ3 redierint: ⁊ ad arbitrium epi satisfecerit: si vero laici fuerint nisi vt dictũ est abiurata heresi ad arbitriũ epi satisfecerit secularis iudicis arbitrio relinquãtur. ¶ Tertio dr̃ q si post abiuratã her̃sim vel postq̃ ad arbitriũ epi se purgauerit dep̃hẽsi fuerit i abiuratã her̃si3 icidisse sine vlla audiẽtia sclari iudicio relinquãt̃. Quarto statuit ut. b. cõites rectores c̃lib3 loci iuxta cõmõitiõem epoꝝ iuramẽto p̃stito ꝑmittãt q cũ ab eis fuerit reqsiti eccã3 ɔtra h̃rticos adiuuabãt bõa fide. Si ṽo id obs̃uar̃ noluerit honore priuẽt̃ ⁊ ad alios nullaten⁹ assumãt̃ ⁊ ipsi excõicent̃ ⁊ terre illoꝝ iterdicat̃: ⁊ ciuitas q̃ his istitutis duxerit resistẽdũ vel p̃ũire neglexerit resistẽtes ep̃ali dignitate priuent̃ ⁊ aliaꝝ careat cõmertio ciuitatũ. Quito dicit q si aliq fuerit exẽpti a iurisditõe epoꝝ ⁊ soli eccẽ ro. subiecti: nihilõius i his q̃ ɔtra hereticos sũt istituta subeãt iudicia epoꝝ ⁊ eis sup hoc tanq̃ a se. apo. delegatis obsequãt̃: nõ ob. aliqbus priuilegiis sue libertati. No. primo q vacãte sede capl'm obtiet vicẽ epi i his q̃ ꝑtient ad iurisditõe3. ⁊ oẽs q male sentiũt de sacris eccẽ sunt excõicati. Itẽ rõe delicti amittit quis priuilegiũ libertatis s3 epi tunc tanq̃ delegati a papa eos puniunt non tanq̃ ordinarii. Innocẽ. iii.

Vergentis Statuiuit pa. q i terris sue tempali iurisdictioni sub

secti s bona hereticoꝝ publicentur: ꝛ in aliis idem precipit obseruari per rectores locoꝝ ꝛ si ad hoc negligentes extiterit p cē. ec. compellantur: nec ad eos vlterius bona illa reuertantur nisi redierint ꝛ abnegauerint hereticā prauitatem ꝛ ex sola misericordia aliquis ei voluerit misereri. vt temporalis saltem pena corripiat quem spūalis non corrigit disciplina. Cum etiam ſm leges reis lese maiestatis capite punitis bona publicentur eoꝝ filiis vita solum ex misericordia reseruata: multo fortius illi qui aberrant a fide filiū ihesum christum offendunt a capite nostro quod est christꝰ debent presc̄idi ꝛ bonis temporalibꝰ spoliari: quia grauius est eternam ꝙ̄ temporalem ledere maiestatem: nec exheredatio filiorū catholicoꝝ debꝫ impedire celuram huiꝰ seueritatis ptextu alicuius misericordie cum in multis casibus filii ꝓ pribꝰ tpalr̄ puniant̄ ꝛ ſm canones quandoqꝫ non solū puniantur auctores scelerꝫ: sed etiam ꝓgenies damnatorꝝ. ¶ Nota ꝙ in crimie hereſ nō parcitur filiis circa bona paterna: ſꝫ in totū priuant̄ bonis paternis. Idem.

Si aduersus Quānis gn̄aliter ꝓhibitum sit ut nullus concilium vel auxilium vel fauorem pstꝫ hereticis: quia tamen solꝫ plus timeri quod spālr̄ iniungitur ꝙ̄ quod gn̄alr̄ pcipit. ꝓhibꝫ pa. aduocatis ꝛ notariis ne hereticis credentibus fautoribus ꝛ defensoribꝰ eorūdē i aliquo vel pstent auxiliū vel fauorē nec eis aliquibꝰ litigantibus sub eis pbeat̄ procinium nec ꝓ eis publica instra vel si ꝯrafecerit ab officio suo nouerint se suspēsos ꝛ ppetue infamie subiacere. ¶ Nota aduocatos ꝛ notarios esse infames q aduocāt vel instra scribūt ꝓ hereticis ꝛ nihilominꝰ sunt excommunicati. Idē.

Quam ex iuncto Quidā laici in vrbe metē si pcipue delinquebāt in quibusdā articulis faciebāt sibi exponi diuinas scripturas: ut ſm eas assumerēt sibi officiū pdicatoīs. Itē occulta ꝯuenticula faciebāt vsurpātes sibi officium pdicādi sacerdotuꝫ simplicatem eludūt. ꝛ aspnantur eorum consortium: qui sibi in talibꝰ non inherent. Primo improbat occulta conuenticula. Deꝰ enīꝫ in tantū odit opa tenebrarum: ut apostolos suos pdicaturos euangelium missurus precepit eis dicens quod dico vobis anre predicate super tecta. Secundo impugnat eoꝝ officium predicandi sicut. n. multa membra sunt corporis: sed non habēt eundem actum ita sunt plures ordines in ecclesia: sed non habent omnes idem officium quia ut dicit aplus. dn̄s alios dedit aplos alios pphetas alios doctores: sed ordo doctoꝝ est precipuus in ecclesia: ꝛ ideo nō dꝫ quisꝙ̄ indifferenter officiꝫ predicationis assumere: quia ut dicit apl's quomodo pdicabūt nisi mittātur ꝛ dominus etiā dicit aplis rogate dominū messis ut mittat operarios in messem suam. Sed forte qs illoꝝ diceret ꝙ tales inuisibiliter mittant̄ a deo potest eis responderi ꝙ illa missio sit occulta non sufficit cuiqꝫ dicere ꝙ sit missa a deo cum hoc qbꝰ hereticis asseuerꝫ. ſꝫ optet ꝙ illā inuisibilē missionem astruat: per operationem miraculi quod ońdit duobꝰ exēplis. s. moysi ꝛ iohannis baptiste.

¶ Licet aūt. Hic tertio dicit ꝙ nullꝰ eludere debꝫ simplicitateꝫ sacerdotū. ſꝫ. n. sit necessaria scia sacerdotibꝰ ad doctrinā nō est tamē simplicibus sacerdotibus detrahendū ēt a scolasticis nedū a laicis: cuꝫ in eis dēat secerdotale officiū honorari. vn̄ pcipit dn̄s dn̄s tuis nō detrahes. sacerdotes itelligēs q ꝓpter excellētiam ordinis deoꝝ nomine nūcupant̄: ut quis illoꝝ defendat audaciaꝫ suam illo exēplo ꝙ asina rephendit ꝓphetam balaam: vel quia dn̄s ait. qs ex vobis arguet me de pccō: qꝛ aliud ē cū qs occulte rpꝛehendit fratrē suū in se peccātē ꝛ ꝙ qlibꝫ tenetur ſm euāgelicā veritate in quo cau pōt itelligi ꝙ asina rephendit ꝓpheta ꝛ aliō ē prēm suum delinquentē manifeste rephendere qō nulli ſꝫ ꝛ aliud ē cū platus de sua innocētia confidens supponit se accusationibus subditorum: in quo casu potest intelligi verbum

dni. et aliud est quod subditur aio reprehendi sur git in platum suum cum potius ei debeat obsequi sed tanquam inutilis debet remoueri agendum est ordinate apud episcopum suum ad cuius officium pertinet institutio et destitutio sacerdotum. ¶ Nota quod laici quantumcunque idonei predicare non debent: nec etiam clerici nisi quibus ex officio excessum est. Item non sufficit alicui dicere quod sit missus a deo nisi hoc ostendat. Item sacerdotibus nullus detrahere debet. Item quilibet tenetur alium in se peccantem corrigere in secreto. Item sicut institutio sacerdotum pertinet ad episcopos ita et eorum destitutio. Idem

Excommunicamus.

Excommunicamus. In prima parte huius capituli excommunicat concilium omnes hereticos quibuscunque nominibus censeantur facies quidem diuersos habentes: sed caudas adinuicem colligatas. damnati vero heretica prauitate presentibus potestatibus aut eorum nunciis relinquantur pena debita puniendi clericis prius a suis ordinibus degradatis ita quod bona damnatorum publicentur si laici fuerint. si vero clerici ecclesiis applicentur a quibus stipendia receperunt. Secundo dicit quod qui fuerit sola suspensione notabiles nisi ad voluntatem episcopi se purgauerint excommunicentur: et si per annum sic steterunt post annum tanquam heretici condemnentur.

¶ Moneantur. Tertio loco dicit quod potestates locorum moneantur et si necesse fuerit per censuram ecclesiasticam compellantur quibuscunque fungantur officiis ut pro defensione fidei prestent publice iuramentum quod de terris sue iurisditioni subiectis expellant hereticos ab ecclesia denotatos: et quicunque de cetero in potestate assumptus fuerit hoc capitulum teneatur iuramento firmare. Si vero dominus temporalis requisitus ab ecclesia terram suam hereticis purgare neglexerit per metropolitanos et prouinciales episcopos excommunicetur et si satisfacere contempserit infra annum significet hoc domino pape: ut ex tunc vasallos illius ab eius fidelitate denunciet absolutos et terram illius exponat catholicis occupandam qui ex terminatis inde hereticis eam possideant: et in fide conseruent saluo iure domini principalis dummodo super hoc nullum prestet impedimentum. et idem seruetur circa illos qui habent dominos principales. Quarto dicit quod catholici qui contra hereticos istos crucem assumpserint illa gaudeant indulgentia et illo priuilegio sint muniti: que conceduntur accedentibus in subsidium terre sancte.

¶ Credentes: In. §. isto excommunicat concilium receptores defensores et fautores hereticorum statuens ut quam cito quilibet talium fuerit excommunicatione notatus: si satisfacere contempserit infra annum ex tunc ipso iure sit factus infamis. nec ad aliqua officia admittantur seu concilia nec ad aliquos eligendos ad hoc nec admittatur ad testimonium: nec testamentum facere possit: nec capere aliquid ex testamento nullus ipsi respondeat. Ipse vero omnibus respondere teneatur: et si iudex fuerit: eius sententia non teneat. nec cause deferatur ad ipsum et si fuerit aduocatus eius patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio instrumenta per ipsum nullius sunt momenti: sed cum auctore damnato damnentur et in similibus idem est obseruandum. si vero clericus fuerit deponatur: et si aliqui postquam tales ab ecclesia fuerit denotati vitare contempserint excommunicentur vsque ad debitam satisfactionem.

¶ Sane clerici vero huiusmodi iuris non exhibeant ecclesiastica sacramenta nec eos sepeliant: nec elemosinas nec oblationes recipiant quod si fecerint officio suo priuentur. ad quod nunquam resti tuantur sine speciali mandato domini pape. et idem faciant regulares: et eadem pena infligatur eisdem et illorum priuilegia non seruentur in illa diocesi in qua tales excessus perpetrauerint.

¶ Quia vero. Hic dicitur quod nullus predicationis officium vsurpare presumat cum dicat apostolus. Quomodo predicabunt nisi mittantur. et qui contra hoc fecerint excommunicentur et nisi se correxerint alia pena puniëtur. Adicimus. Adicitur

in isto.§.ut quilibz archieps eps p se vel per archidiaconū suum vel alias honestas psonas visitet parrochiā suam in qua fama fuerit hereticos habitare ⁊ in tres vel quatuor viros idoneos: aut si expedire viderit totaz viciniam iurare ɔpellat vt si aliquos hereticos sciuerit vel aliquos occulta ɔuenticula facientes vel si etiam discrepent a vita ⁊ moribus alioꝝ epo studeant nunciare ⁊ ipe vocet ad presentiā suā denūciatos: qui si se nō purgauerint: vel si post purgationem pstitaz relapsi fuerint canonice puniantur.

¶ Si qui vero. Dr̄ in §.isto.ꝙ si q de p dictis iurare noluerint ex hoc ipo tanq̄ heretici reputentur. mādat papa ⁊ in virtute obedictie districte precipit: ut hec efficaciter exequēda epi diligenter inuigilent si canonicaz voluerint effugere vltionem ⁊ si quis super hoc negligens vel remissus fuerit cuz de hoc constiterit ab epali officio deponatᷣ ⁊ in locū ipius alius restituatᷣ idoneus qui velit ⁊ possit hereticā prauitatē ɔfundere. Sze.ix.

Sicut Hoc idem dr̄ ꝙ est dictum supra eodem p ximo quia vero ⁊ supra eodem cū ex iniūcto. Idem.

Excommunicamus. Primo dr̄ idem quod dictum est supra eodem excōmunicamus. i. re sp. vltimo adicit ꝙ si qs de pdictis postquā fuerit ɔpzehensus redire voluerit ad agēdā condignā pniam in ppetuo carcere detrudatur ⁊ credentes eoꝝ erroribus hereticos idicat. ¶ Nota hic qualiter recipiuntur hic de heresi ɔdemnati ad ppetuam carcerē. Idē.

Absolutos Dr̄ hic ꝙ quicūq̄z obligati sunt lapsis manifeste in heresim nouerint se absolutos ⁊ de omni debito fidelitatis ⁊ tocius obsequij ⁊ omni pacto q̄cunq̄z firmitate vallato. ¶ Nota ꝙ ipo iurᷣ ab solutus ē. quicūq̄z genere obligatōis tenetur astrictus hereticis ut interim ei nihil facerᷣ teneatur.

De scismaticis. Rubrica.

Ex concilio lateranēn.

Quod a predecessorᷣ. Tempore alex. fuit scisma in romana ecclia ⁊ tūc iste octauianus ordiatᵒ ē p scisma in papam ⁊ post illū guido. Isti scismatici plures ordinauerūt in epos q adheserāt eis: quidā ēt sponte iurauerūt de scismate tenendo p istos scismaticos alienatōes de bonis eccāꝝ facte fuerūt. Isti ēt dignitates ⁊ beneficia ɔtulerunt. Si hijs omnibus statuit lateranense conciliū ordines ab istis duobus factos ⁊ ab ordiatis ab eis irritos esse. Item q dignitates ecclesiasticas seu beneficia p dictos scismcatios acceperunt careant impetratis ⁊ alienationes: q̄ p dictos scismaticos seu p laicos facte sunt de rebus eccāsticis oi careāt firmitate ⁊ ad eas libere reuertantᷣ: ⁊ siqs aūt ɔtraire psumpserit excōmunicatū se nouerit ⁊ illi q spōte iurauerunt detenendo scismate a suis ordinibᵒ ⁊ dignitaibus nouerint se suspensos. ¶ Nota ꝙ ordinationes scismaticoꝝ carent executione ⁊ alienationes ab eis facte nulle sunt. Inno.iij

Fraternitati. Quidam prior ordinatus fuit a scismatico: quesituz fuit a papa quid agendum sit de ipo. Rñz papa qō poterat ab offō repelli nisi pbauerit secū misericorditer dispensatum fuisse: ⁊ ab illa persona que dispensandi habuerit potestatem. ¶ Nota ꝙ qui dicit secū fuisse dispensatuz pbare tenetᷣ ⁊ p talē qui possit dispensare. Alexan.iij.

De apostatis. Rubrica.

Preterea Dicit in c.isto ꝙ clici q habitū clicalē ⁊ ɔsuram dimittūt ⁊ i apostalia tanq̄ laici ɔuersantᷣ si in crimibus ɔphensi teneantᷣ pcipit pa.p cē.ec.illos nō liberari. No.ꝙ eccā nō defēdit clicos in crimibus ɔphensos ⁊ deteros. Idem.

Ex litera ꝝ. Quidam egritudine longa

confectus de consilio quorundam mulierum ut sanari possunt se fecit iterum baptizari. quidam accolitus frater illius infirmi misteriū prestitit scienter presbytero baptizanti. quesitum fuit qualiter puniri debeat accolitus iste qui minoris erat etatis: et ut frater sanari posset. vñ excusandus videbatur. Rñ papa quod ad superiores ordines non possit promoueri si publicum est factum eius: nisi ad religionem transire uoluerit ut fauore religionis dispensetur cum ipo. si vero occultum est poterit pmoueri et de commisso pniam agat ¶ Nota baptismus iterari non debere. Ité fauore rligiõis dispésat cū aliquo. Inn. iii

Tue fraternitati. Quidā clerici infamati erant de apostasia. i. qui abiecerunt habitum clericalem. qsitum fuit vtrum deberent tales tolerari vel compelli ut habitū reassumant. rñ pa. quod clerici q talr sunt infamati tollerandi non sunt in habitu seculari sed p cen. eccle. coercendi: ut habitum reassumant donec se purgauerint deficiente pbatione. ¶ Nota clericos compellendos ut habitum clericalem reassumant. Idem.

Quidam Quidam indei seu infideles volūntarii baptizati fuerunt. verum tamen reliquias prioris ritus non reiciunt vnde christiane religionis decorem confundunt. quesitum fuit in cōcilio quid de talibus sit agendum cum maledictus sit homo qui duabus viis terram ingreditur et indui ñ dz veste de lana et lino contexta. Statuit concilium ut per plātos eccāz tales obseruantie veteris ritus compescant ut sicut libero arbitrio ad baptismū accesserūt necessitas coactionis eos in eius obseruatione conseruet cū minus malum existat viam domini non agnoscere quam post agnitam retroire. ¶ No. quod qui baptismū recipiunt sponte compellendi sunt ut fidem obseruent. Ité duabus viis hō ire nō debet. Item plus peccat xpianus postea aberrans a fide quam ille q fidem nō agnouit. Honorii. iii. Archiepo turonñ.

A nobis Quidam clericia potestate i custodia detinētur nec induci pñt minis vel terroribus ut habitū reassumāt. qrit qd de hiis sit agendū. Rñ pa. quod tales sub graui possunt custodia detineri et incarcerari ita quod solūmodo misera sibi vita rseruetur donec a suo malicia resipiscāt. No. clericos apostatas posse in carcere detineri. Idem.

Consultationi. qdā mōachus sacrorum ordinem in apostasia recepit tandem pniam agens abbati suo reconciliatus fuit. qritur vtrum ministrare possit in ordine sic suscepto. rñ papa quantumcunque reconciliatus fuerit et pniam egerit absque dispensatōe sedis apostolice in ordine sic suscepto ministrare non potest. Alexan. iii.

De hiis qui filios occiderūt. Rubr.

Veniens qdā mulier filium p quodam suscepit. ille vero impropabat eidem quod eius filius nō fuisset. vñ ipa diabolico furore accēsa filiū interfecit. vñ ipa lacrimabilr ad papam accedēs pecijt sibi ipendi ɔsiliū salutare. mādat pa. epo loci ut laboret eā inducere ut ad monasteriū transeat in quo pniam agat de ɔmisso. si aūt ad hoc induci nō poterit det ei licentiam ut in dño nubat: quia tucius videtur ut nubat vni quam inhoneste multos admittat. Lucius. iij.

Intelleximus Quedā mulier diabolo instigante filiā suā occidit pp qd dominus terre maritū ipius ipam ɔpulit abiurare. significatū fuit hoc do. pa. vnde mādat dioces. epo. quatenus sup hoc ita puideat: qd ď ɔmisso excessu pniam agat et saluti sue et filiorum consulat et non obstāte iuramento pdicto eā viro suo rstituat ita quod filios suos possit libere gubernare. No. quod nullū maleficiū sepat matrionium ltie ɔtractū quo minus alter alteri adhereat teneat nisi esset crimē idolatrie. Idem

De infantibus Infantes aliq̄n reperiūtur mortui cū p̄re ꝛ matre in lecto nec appar3 vtr̄ a patre vel matre oppressus sit: vel ꝑpria morte defunctus. Queritur quid sit in hoc cāu agēdum patri vel matri. Rn̄3 pa. parentes non debent eē inde securi nec sine pena verumtn̄ discretio pietatis d3 adhiberi ut nō fuit volūtas s3 euētus mortis cā. Si vero eos inter fecerūt scire debēt se grauiter deliqsse. Quidā dicūt q̄ pniā3 triū anor̄ debēt ager̄ quorū vnū pagat in pane ꝛ aqua.

De infantibus ꝛ languidis expositis. Rubrica. Gregorius non⁹.

Si a patre. Si pr̄ aut fili⁹ p̄re: sciente infans expositus fuerit ɔtra officiū pietatis hoc ipo filius a potestate p̄ris ē liberatus cum hoc cāu libertus efficitur ingenuus: ꝛ seruus in libertatem eripitur: ꝛ hoc idem intellige de languidis ꝑdictis expōitis cuiuscūq3 etatis fuerint. vel si alimēta alicui de ꝑdictis ꝑsonis filiis libertis ꝛ suis laguidis negari cōtigerit: verūtamē q̄ hoc su cipiunt hoc in eor̄ ꝑsonis aliquod vendicare nō p̄nt.

De homicidio voluntario vel casuali. Rubrica. In exodo.

Si quis. Patet ꝑ se. Interfecisti Dicitur hic q̄ si quis interfecit furem vel latronē que3 cape poterat absq3 occasione. xl. dies in pane ꝛ aqua pēniteat ꝛ alia facere debeat que in lr̄a sequūtur. Si vero sine odio liberādo se ꝛ sua hmōi hominē interfecit ſm indulgentiam: quia ad imaginē dei factus erat: si aliqd ieiunare voluerit: bonū erit ꝛ elemosina3 faciat. Si autem presbyter hec eadē fecerit nō deponat: tamen q̄ diu viuit penitentia3 agat. Augu. super exodo.

Si perfodiēs In exodo legit̄ si ꝑfodiēs iuēt⁹ fuerit fur ꝛ ꝑcussus mortu⁹ fuerit nō ē illi homicidiū si at oriat̄ sup eū sol re⁹ erit. Augu. exponēs vba ista dicit q̄ si nocturn⁹ fur occidit̄ nō r̄putat̄ homicidiū si āt diurn⁹ ad homicidiū ꝑtinet q2 poterat discernere q̄ ad furandū venisse3 nō ad occidēdū. vn̄ nō debuit occidi hoc ēt i sc̄larib⁹ legib⁹ inenit̄. s. nocturnū furē ipune occidi qb⁹ ista ē ātiquior: diurnū vo si defēdat se telo iā plus ē q̄ fur. Hieronym⁹

Cum iuramēto Herodes cū iuāmē to ꝑmisit puelle saltāti dare qcqd peter3: illa ēt si dimidiā ꝑtē r̄gni postulasset puella illa ɔcilio iussu m̄ris pecnt caput iohānis ꝛ accepit dicit hiero. si ꝑp iuāmētum hoc fecisse se dicat nūqd si p̄ris vl̄ m̄ris postulass3 iteri factur⁹ eēt hoc vl̄ nō qi dicat n̄ fecisse3. ergo q̄ nō fecisse3 i suis ɔtēner̄ debuit i ꝑpheta. No. q̄ iuāmētū nō extēdit ad illicita. Itē q̄ qs nō facer3 i suis: nec d3 i alns attēptar̄. Ite qlē diligētiā adhib3 qs i suis r̄ b⁹ talē adhiber̄ d3 i alieis.

Si aliquis. Si qs cā libidis explēde l'odio hōi aut muliert aliqd fecerit vl̄ ōderit ad potādū ut n̄ possit gnāre vl̄ ɔcipe vl̄ q̄ soboles nō nascat ut homicida teneat. Alex. iii.

Sicut dignū. Rex āglie ad suggestiōem quorūda3 fecit occidi archiep3 catuarie. quorū qdā venerūt ad ɔfessionē ad ep3 exoñ. qsiuit ep̄s exoñ. qnalr̄ cū ill' eēt agēdū. rn̄3 ei papa. cū ipe sit vir ꝑuid⁹ ꝛ discret⁹ plene nouit q̄ i excessib⁹ singlor̄ qdā sunt ɔsiderada videlicet quātitas ꝛ qualitas delicti. etas scientia sexus ꝛ cōditio delinquentis ꝛ locus ꝛ tempus quo ad delictum cōmittit̄ istis ɔsideratis vnicuiq3 pnia d3 iponi q̄ idē excessus plus in vno q̄ in alio punit̄ tandē rūd3 ad quemlibet articulum. de quo quesiuit. ꝗ illi. venerūt aio occidēdi feriendi aut capiendi illum sanctum virum. tamen manus nō inie

cernit in illū si de captione illa mors subsecu ta fuisset pari pnia vel fere pari sunt punien di cum occisoribus. ¶ Tertio dicit: vt illi q nō ut ferirēt sȝ opē pcussoribus ne ab alijs i pedirētur ferrent paulo minori pnia debent puniri. quia scriptum est qui potuit hominē liberare a morte ⁊ non liberauit euȝ occidit quia cōstitit eos imunes non esse a reatu ho micidij qui venerunt vt occisionibus opē fer rent. ¶ Quarto dicit ꝙ qui se asserunt ani mum regis inflammasse ad odium vnde ho micidium secutuȝ fuit dure ⁊ aspere sunt pu niendi: sed non ita seuere nisi forte ipm regē ad homicidium ꝓuocassent cum alias id do mino fecisset. ¶ Quinto dicit ꝙ illi non fue runt immunes a culpa nec debent esse a pēa quia lȝ ignari fuissent homicidij in custodiē dis rebus suis ministerium prebuerūt. Se xto dicit ꝙ illi qui occupauerunt bona illius sancti viri post mortem ipsius si nihil fecerit a pena mortꝪ illius sunt imunes: sȝ illa que occupauerunt restituere tenentur illis quoꝝ fuerunt: si habent. vnde reddere possint ⁊ lȝ quidam dicunt se illa pauperibus erogasse non sufficit eis si potuerunt illa restituere eis quoꝝ fuerunt.

¶ Illis preterea. Dicitur hic ꝙ illis qui pticipauerunt illis excōmunicatis pnia dȝ i dici si scienter participauerunt eisdem ɔside rata mora tpis ⁊ vtꝝ affectione vel timore pticipauerint.

¶ Clericos. In isto vltimo §. dr ꝙ cleri ci qui armati tanto facinori interfuerunt vel consilium dederunt ut sanctus vir capetur p petuo ab altaris ministerio sunt deponendi ⁊ in ecclesijs nullo vnꝙ tempore lectiones le gant vel responsoria in choro sepatim cantēt ⁊ in claustro monachoꝝ vel canonicoꝝ re gularium si fieri potest sunt recludendi ita ꝙ usqȝ ad septenniū vel quinqueniū debeāt ab introitu eccaꝝ coerceri. ¶ No. principiū ca pi. ꝙ illi q pnias imponūt debent ɔsiderare que ibi dnr: alia videbis p singulos §.

Ideȝ.

Presbiteruȝ qui

¶ Quidam presbyter causa discipline per cussit quendaȝ in capite q post paucos dies mortuus est. q̄ritur quid ē agendū de ipo. Rndet pa. ꝙ ab omni ministerio altaris dȝ ꝑpetuo remoueri ⁊ ab officio sacerdotali d poni ⁊ si p pcussionē ipiꝰ interiit vel aliam i firmitatem incurrit. vnde mortuus est.

Idem.

Continebatur. Cū qdam di aconus ⁊ alij quidam clerici a vi neis suis ope ɔpleto redirent: causa leuiādi laboris scrutati quendā ludū viatoꝝ ꝓicien do baculos suos indirectum ut alter alteriꝰ fustem feriet cuius ludi conditio talis est ut ille qui pcutit baculū alterius quasi victor p equo vtitur alio sed clerici sola iactiōe con tenti erant. Quidam laicus supuenit ⁊ pcus sit baculum diaconi pdicti ipe stati indiscre te dorsum ipius diaconi insilijt ⁊ a falce ip sius diaconi quē ad angulū hēbat mortale vulnus accepit: de quo infra octo dies expi rauit. post hoc diaconꝰ cuȝ lrīs archiepi sui negocium continentibus ad papam accessit vnde mandat papa eideȝ archiepo quatenꝰ si res ita se habuit eundem diaconum sine li centia romani pontificis ad superioreȝ ordi nem non ascendat: nec in officio diaconatus ministrare pmittat in subdiaconatꝰ vero of ficio ministrare dispensatiue patiat. Idē

Lator presentium Quidam clericus. p. no mine cum quodam die cān cū quo dam clerico luderet contingit ꝙ ille clericus ꝓiecit istuȝ p. ad terrā cꝰ. p. cultellus quem ad latus habebat incidit in illū clericum ꝓi cientem ⁊ occubuit vulneratus. vnde ille. p. accessit ad papam exponens sibi casum. mā dat pa. dioceſ. quatenꝰ si est ita ⁊ alia iusta cā nō impediat pmittat. p. ad sacros ordies libere ꝓmoueri. Idem

Suscepimus Duo monachi erant in custodia cuiusdam domꝰ de mandato abbatis: ⁊ dū in custodia cēnt

quidā latrones de nocte igrediētes ad eos ce perūt eos i psonis affligere ⁊ vestimētis etiā denudare monaci isti resūptis virib⁹ ligaue rūt ⁊ illos retinere voluerūt quousq; capitu lo nūciaret dū vnus illoꝝ ad noticiā abba tis rē pferret dimittēs illū in custodia fris et latrones illi se soluere niterētur fr ille timens ne occideret ab illis illos occidit. Iste q rez ad noticiā abbatis deferebat dubitabat an factū illud sibi iputaret ad dñm pa. cū lris abbatis sui accessit. vnde scribit pa. ipsi ab bati dicēs ꝙ potins expediebat relinquere tunicā ⁊ palliū ⁊ rerū sustinere iacturā quaz p rebus cōseruādis vilibus ⁊ trāsitoꝛiis tali ter in aliquos exardescēdo. vnde iste abstie at a ministerio altaris ⁊ vtriq; illoꝝ ad ar bitriū abbatis studeat peccatū suū expiare; qꝛ cōstat eos ex studio vtriusq; esse interem ptos. ¶ Nota ꝙ p amissiōe rez tpaliū null⁹ dz homicidiū incurrere. c. sequēs pz.

Clemens tertius.

Ad audientiam. Quidā pbr volēs corrigere quēdā de familia sua corrigia qua cingi solebat ip sum verberare tēptauit: cōtingit ꝙ cultell⁹ ō vagina q̄ cingulo adherebat elapsus iu doꝛ so aliquatulū vulnerauit. postmodū cuz ille vulneratus ꝯualuisset a vulnere grauioꝛe in firmitate pcussus decessit. qsitū fuit a pa. qd de ipo sit agendū. rūt pa. qꝛ dubitabat vtꝝ occōe vulneris decessit ⁊ i dubiis tutioꝛ via sit eligēda predictus sacerdos in sacris oꝛdi nibus nō mistret: tñ iniūcta sibi pnia cōpeten ti ꝯcedi pōt eidē vt minoꝛib⁹ oꝛdinibus sit cō tentus. Si vero ex alia ifirmitate decessit ut prius suū officiū exequat. No. ꝙ q nō adhi bet diligētiā quā dz iputat ei licz det opam rei. Innocē. iii.

Obiectus. Quidam ca pellanus. a. no mie cū infirmitate coꝛpis grauaret vt cōme dēdi appetitū excitaret equū quē nutriebat ascēdit sz cū bñ nō peret bauenis pter volun tatē sedētis cepit saltibus lasciuire. capella nus vt eū refrenaret vim itulit freno ⁊ equū

calcarib⁹ stimulauit ⁊ freno fracte equ⁹ curf ret festināter arbitrio pꝓrio relictus: qdā mu lier infantē poꝛtās veniēs ex obliquo obuia uit: equus in eā ruēs pueꝝ interfecit pcul ab iecto sessoꝛe: capellanus ad eū accedēs eidē pdicta exposuit: vnde mādat dioc. epo qua tenus si ē ita ipm nō ipediat: quomin⁹ suū of ficiū exequat cū ipe nec volūtate nec actu ho micidiū pꝑetrauit nec dabat opaz illicite rei No. casuale hōicidiū n̄ iputari ei q dat ope rā licite rei ⁊ adhibet diligētiā quā dz adhi bere. Idem.

Ex lit teris. Quidā pbr dum vellet fenū de curru depo neret perticā qua fenū ligat piecit i terrā ⁊ dū fenū in terrā piecit quēdā pueꝝ iuxta curriz qdā iuenit semiuiuū q modicū liuoꝛe i frōte hēbat ⁊ nihil aliud lesionis: dubitauit sacer dos an hoc eēt sibi iputādū. iō accessit ad pa pā cū lris epi sui: pa. qsiuit ab eo vtꝝ circa currū sollicite circūspexerit anteꝙ ptica pice ret in terrā an eēt aliqs circa currū: q rūt ꝙ diligenter circūspexit sz neminē vidit. vñ pa pa ipm ad epm remisit. mādās qua. si ē ita ipm libere pmittat officiū exeq sacerdotis ni si ɔtra eū graue scādalū sit aboꝛtū vel tanta laboꝛat ifamia ꝙ inde debeat se purgare. No. ꝙ q diligētiā adhibet dādo opaz licite rei nō iputat sibi hōicidiū. itē no. ꝙ pp scāda lū idicit purgatio lz veritas alr se hēat. idē

Ex lit teris. Quidā mōach⁹ duz deponeret de capanili cam panā quoddam lignū coꝛruit ⁊ qn dam pueꝝ occidit. qrit qd iuris sit. rūt pa. si mōachus rē nccāriā ⁊ vtilē agebat ⁊ i loco p quē nō credere aliquē trāsire vel ibi eē vl ali quē illuc de ꝯsuetudie venire qñ lignū moue bat bñ poterit ad maioꝛes oꝛdies pfri i mōa sterio pmoueri. No. ꝙ hōicidiū casuale nō i putat alicui si dat opaz licite rei ⁊ adhibet diligentiam. Idē.

Significasti. Quidā cleric⁹ dū egtaret equ⁹ tā se ꝙ ipz piecit in aqua pꝑter qd cleric⁹ equū grauit calcarib⁹ stimulauit. equ⁹ vero cū esz bucca dur⁹ preter voluntatē sessoꝛis rapt⁹ e icursuz

⁊ quādā mulierē quā obuiā habuit īterfecit
clericus ad pa. accessit ⁊ ipe fecit ingri ab ip
so vtꝝ eq uiciū prius sciret ⁊ ille asseruit se
ignorasse. mādat pa. epo suo qua. si ē ita ad
cautelā iniūgat ei pniam ꝯpetētē qua pacta
nō ipediat ipm quo minus ⁊ i suscepto ordi
ne mistrꝫ ⁊ ad maiores valeat ꝓmoueri. idē

Petrus. Petrus diaconꝰ ⁊ mōa
chus oli dū i hitu seclari qđ
dā bn̄ficiū obtinēs i ecca de rigulo
abbas illiꝰ eccē ipm eodē bn̄ficio spoliauit:
ꝑꝑ qđ amici illiꝰ ꝯmoti nocte quadā i domo
diaconi ꝯuenerūt ⁊ reā factā dicebāt ꝙ vo
lebāt vīdictā sumere de abbate: sꝫ diaconꝰ
illis expsse ihibuit ne abbatē occideret ⁊ ali
qd facerēt vn̄ possꝫ ꝑiculū sui ordis icurere:
ipsi nihilominꝰ irruerūt i eū ⁊ plagis ipositis
semiuiuo relicto abierūt: pꝰ aliquot dies ex
pirauit. Mōachꝰ iste dn̄o pa. rē ꝑ ordinē ex
plicauit. vn̄ mādat pa. diocesano qua. si ꝓ
missa vera sint ꝓdictus poterit i diaconatū
mīnistrare ⁊ ad sriores ordies poterit ꝓmo
ueri nisi aliud canonicū ipediat ꝓferti si sup
hoc nō fuerit isamatꝰ cū sibi obeē nō dꝫ qđ
cōtra ꝓhibitionē ipsiꝰ expressā eo cām nō dā
te fuit a suis ꝯsanguieis attēptatū. No. ꝙ nō
ē iputādū alicui ꝙ ꝯtra ꝓhitionē eiꝰ expssaꝫ
actū ē aliogn dolus alteriꝰ ei obeēt q culpa
bilis nō fuisset. Idē

Signi ficasti. Quidā ma
lesicꝰ intrauit eccām
vt ornamēta altaris ⁊ libros eccāsticos ⁊ eu
caristiā asportaret. Lau. pbr̄ eiusdē eccē ca
nonicꝰ regularis accepto ligone malesicū illū
ꝑcussit sꝫ si ad mortē fuerit ictꝰ hꝰ penitus ig
norauit: ꝓrochiani illiꝰ eccē vidētes illū orna
mēta eccē asportātē arreptibꝰ fustibꝰ ⁊ gladi
is interfecerūt eūdē: pbr̄ iste de sua salute co
gitās ꝯfessus ē abbati suo ꝓdicta. vn̄ abbas
dn̄o pa. supplicauit vt cū eo misericorditer
agere dignaret: dn̄s pa. in casu ꝓmisso dicit
distiguēdū vtꝝ ꝯstare possꝫ ꝙ ꝓfatꝰ sacerdos
nō inflixit mortalē ꝑcussionē de qua mortuꝰ
fuisset si alioꝝ vulnera nō fuissent subsecuta
⁊ si ille ꝑcussor nō hūit volūtatē occidēdi nec
studio ipsius cōcilio vel mādato ꝓcesserūt a
lii ꝯtra illū: ⁊ si hoc ita ē post pniam ad cau
telā iniūctā in officio suo poterit mistrare re
ligiōis fauore ⁊ sine scādalo sacerdotale of
ficiū pōt exercere cū regularis existat cū de
his sit ei credendū q nō accusat̄ vel denūcia
tur sꝫ ꝑ seipsū ꝯciliū appetit salutare ꝙ si dis
cerni nō possit ex cꝰ ictu mortuꝰ fuerit in hoc
dubio quāq̄ hōicida forte nō sit a sacerdo
tali offō dꝫ abstinere potiꝰ q̄ celebrare ꝓ eo
ꝙ in abstinēdo nullū ꝑiculū in celebrādo pi
culū timeat̄. Si vero sacerdos prius ꝑcussus
ab illo malefico vt dicebat̄ cū ligone ipm ꝑ
cussit in capite lꝫ viꝫ vi repellere qꝛ tn̄ id de
buit fieri cū moderamine iculpate tutele non
ad sumēdā vīdictā sꝫ repellēdā iniuriā nō vr̄
sacerdos ab hōicidio excusari: tū rōne instri
quo ipse ꝑcussit ꝙ nō solet leueꝫ plagā iferre
cū graue sit. tū rōe ꝑtis i qua fuit iste ꝑcussꝰ
in qua de modico ictu mortalr̄ qs solet ledi.
No. ꝙ i pnia cuilibꝫ ē credēdū qꝛ nō ē visile
ꝙ qs sit imemor sue salutis. Itē ꝯsilio māda
to studio homicidiū cōmittitur. Itē in dubi
is via certior est tenenda. Iteꝫ vim vi repel
lere lꝫ sꝫ cū equali repulsiōe. Itē uindicta n̄
est sumēda. Idem.

Tuanos Quidā mōa
chus credens se
quēdā mulierē a gutturis tumore li
berare tumorē illū aperuit ꝓcipiēs illi mulie
ri ne uento se expōeret nullo mō ne forte sivē
tus subintraret cām mortis iferret sꝫ mulier
ꝯtēpto eius mādato dū messes colligeret vē
to exposuit se icaute ⁊ sic ꝑ aptionē gutturis
sanguis multꝰ effluxit ⁊ sic mulier diē clausit
extremū: q̄situ fuit quid de illo monacho sit
agendū. rn̄t pa. ꝙ licet ille monachꝰ multuꝫ
deliquerit alienum officiū vsurpando quod
sibi non cōueniebat: si tamen cā pietatis hoc
fecit ⁊ peritus erat in exercitio cyrurgie ⁊ ad
hibuit diligentiam quaꝫ debuit ex eo ꝙ per
culpā mulieris ꝯtra illius mandatū hoc ei cō
tingit non est adeo probandus ꝙ post satisfa
ctionem condignam cū eo misericorditer agi
non possit ut valeat celebrare diuia. aliogn
interdicta est ei sacerdotalis ordinis execu
tio de rigore

C Ad ultimū. Alia q̄ facta fuit dn̄o pa pe. Ecce quidā scolaris timēs ne latrōes es sent in domo surrexit de lecto ⁊ inuenit ibi furē q̄ scolarē vulnerauit ⁊ recessit mane scō scolares ceperūt eundē ⁊ inuentus est vulne ratus ⁊ traditus potestati corā quo asseru it q̄ predicta nullatenus ꝑpetrauit ptās ad sco larē illū nūciū misit: vt diceret qcqd sciret de fure illo vel tradidit inter signa q̄ cultu quē ipsi latrōi abstulit ⁊ sotulares quos i domo dimiserat nūcijs tradidit: nil āplius de ipso facto se itromittens. ptās his receptis latro nē illū appitoribus suis tradidit puniēdū qui sibi amputauerunt virilia: ⁊ oculos eruerūt latro ira ⁊ dolore ɔmotus nec cibū sumere uo luit nec potū ⁊ sic mortuus est: q̄rit vtrū sco laris iste ad sacros ordines possit ꝓmoueri. rūt pa. q̄ p̄fatus scolaris si al's dignus est ꝓ pter predictū euētū nō est a sacris ordibus ꝓhibendus. C No. q̄ nullus dꝫ usurpar̄ of ficiū qd̄ ad ipm nō ptiet. Itē q̄ diligētiam adhibet i factis suis ꝫ aliqd̄ sinistꝝ ei eueni at ei nō est iputādū. Itē q̄ nō est in culpa nō est ab ordibus ꝓhibēdus. Idem

S Icuter. Quidā mona chus cartusiensis ordinis quadā mulierē asserentē se ɔcepisse ex eo traxit per zonam quasi ludens cum ca ipsa ꝑ hoc se asseruit sic esse lesā q̄ hm̄oi oc casiōe fecit aborsū ꝓpter qd̄ dictus sacerdos de ɔci. quorūdā ab altaris misterio se suspē dit. q̄situ fuit qd̄ esset agendā. rūt pa. q̄ si nō dū erat viuificatus ɔceptus poterit mistrare: alioqn dꝫ ab altaris misterio abstiere. No. q̄ ɔceptus anteq̄ sit aiatus nō dr̄ cōmitti hōi cidium ꝑ aborsum. Idem.

P Ostulasti. Quidam q̄ decias d bitas ecce nō soluebāt excōicati fu erūt ipsi excōicōe ɔtēpta decias soluer̄ ū cu rabāt. q̄siuit eps vtꝝ licitū esset illi ptātē re giā iplorare cū ad solōem deciaꝝ absq̄ san guis effusiōe vix possint ɔpelli. rūt pa. q̄ si d hm̄oi q̄rimonia simplr̄ depōat apud regē et ipse in eosdē rebelles traditā sibi exercuerit ptātē eoꝝ erit stultitie iputādū. No. q̄ si cli cus simplr̄ ɔq̄rar̄ de laico corā ptāte seclari si ꝓpter inobiam ipsius ipm duriꝰ puniat quā nā q̄rimōie reqrat clerico nō iputat̄.

Honorius tertius.

E Xhibita. Quidā clericus i. noie dū esset i pue rili etate ɔstitutus ⁊ cū qbusdā alijs pueris luderet ⁊ inseq̄ret̄ unū ex illis lapidē pꝰ illū piecit nō aio ledēdi ꝫ timorē icuciēdi: q lapi de piecto nō fuit tactus: ꝫ cadēs ad aliū la pidē caput lesit. tū ꝓpter ipitiā medici: tū ꝓpter pr̄is incuriā q laboribus ipm exposu it expirauit dictus io. veniā postulauit a pa tre illius vt mitigaret̄ dolor ipsius ꝓpter qd̄ eps illū a sacris ordibus repellebat quāuis pr̄ defūcti laborās in extremis ɔfessus fuerit epo q̄ dictus clericus nihil i morte filij ɔmi sisset: vnde petebat clericus ille a papa vt cū lesā ɔsciam de morte illius nō hēret cū eo mi sericorditer agere dignaret̄. vnde mandat q̄ tenus si cōstiterit ita eē a sacris ordibus pro pter hoc nullatenus repellat̄. Idem.

I Ohannes sacerdos. Sa cerdos iste dū pul saret cāpanā vt populus fidelium ad diuina officia ɔueniret cāpana cecidit ⁊ occidit quēdā pueꝝ corā ipo: vnde ipse hoc do. pa. itimauit hūiliter. pa. ɔsiderās q̄ dic tus sacerdos dabat opam licite rei nihil dꝫ ei iputari si casus oēs fortuitos nō preuidit. vn̄ mādat qua. si ɔstiterit ita eē dictus sacer dos libere suū officiū exequat̄. No. q̄ de ca su fortuito nullus tenetur cū preuideri nō pos set. Idem.

P Etitio. Sarraceni iua serūt quoddam ca strū in quo pelagus pbr̄ morabat̄ tād. xpia ni tā laici q̄ clerici exiuerūt cōtra illos ⁊ iui cē ɔfligētes hinc ⁊ inde multi occisi fuerunt: vnde cū sacerdos ille aliquos ꝑcussisset time bat ne irregularitatē incurrisset ꝓpter qd̄ ex posuit hoc do. pa. ⁊ ipse mādat eidē qua. si de interfectiōe cuiusq̄ in illo ɔflictu ipsū con scientia sua remordet a misterio altaris ab stineat reuerenter cū in hoc tutius sit abstie re quā temere celebrare. C No. q̄ clerici pug

nare non debet etiā 9tra sarracenos.

Gregorius.ix.

Q Uidam Quidā pbr euocauit quedā in adiutoriū ad edificatiōem ecce ⁊ cū pbr qōdā lignū dissolueret ille hō cū ligno ruit i terrā ⁊ mortuus fuit. dubitabat an illi pbro eēt hoc iputādū. significatū fuit hoc do.pa. ipse vero 9siderās q sacerdos ipse dabat operā licite rei ⁊ etiā adhibuit diligētiā quā debuit circūstātibus pmonitis ita alta voce q intelligere potuerāt. rñt q propter hāc cās vel q oēs casus fortuitos nō preuidit qui puideri non possūt nō d3 ei quo ad officiū vel beneficiū imputari. Nota q casus fortuitus nō pōt preuideri ⁊ ideo non tenenetur.

Ex cōcilio lateranī.

De torneamētis. Rubr.

F Eli cis me. Lateranī 9. inherēdo vestigiis Jnno. ⁊ euge. phibet detestabiles illas nūdinas vel ferias q vulgo torneamēta vacātur i qb mi lites ad ostētatiōem viriū 9ueniūt. vnde mortes ⁊ aiar pīcula sepe pueniūt q si qs eorū ibi mortua fuerit careat eccāstica sepultura: pnia tū ei nō denegetur. Alex.iii.

A Audi entiā. Quidā cā regredi quedā p debita accessit ad locū torneamētor: 9tigit q cāu de equo cadēs mortuus fuerit in torneamēto. sed q ibi mortu fuerit denegabatur ei sepultura. qsitū fuit a pa. qd iuris eēt: pa. 9osiderās q ill tantū q ad torneamēta aio ledēdi accedētes decedūt ibidē eccāstica sepultura dēat interdici. Mādat pa. qua. si cōstiterit q ad predictū torneamentū nō aio ludendi s3 pcipiēdi credita accessisse3 licz ibi casu obierit nō d3 careri ecclesiastica sepultura. maxie cū dominicū corp acceperit ⁊ fuerit oleo sacro punctus.

De cle. pugnā tib in duello. Rubrica.

Alex.iii.

P Errosi Quesitū fuit a papa qualiter puniri debe3 cleric q alicui duellū sponte obtulit vel suscepit oblatū. rñt pa. q sine victor fuerit siue victus: cleric q duellū obtulerit vel suscepit de rigore iuris ē deponēdus: verūtñ quātūcūq3 excesserit eps su potērit cū eo dispensare dū mō ex ipso duello hōicidiu3 vel mēbror diminutio nō sit subsecuta. ℭ Not. q nō l3 clerico i duello pugnare. Celest.iii.

H Enricus Quidā p sbyter noine henric 9uenit quedā fr furto corā seclari iudice: ⁊ q itētōem suam nō potuit pbare p testes fm 9suetudinē terr pugile3 opulit q adv sariū adeo vulnerauit q exiñ mortu fuit: sacerdos ille significauit hoc do.pa. ⁊ dioce. eps 9suluit d.pa. qd de eo sit agēdū. rñt pa. q tales pugiles veri homicide sūt: ⁊ pdictus sacerdos nō d3 i sacris ordib mistrare q uis nō pugnauerit in duello s3 ali p ipso homicidiū cōmittitur tā facto q pcepto 9silio aut d fensiōe: tñ circa bñficiū hñdū cū dicto pbro poterit dispēsare. No. cāum vbi eps pōt dispēsare in bñficio ⁊ nō in executōe ordis.

De sagittarijs. ru. Jnno.iii.

A Rtem Precipit pa. sub itermiatōe anathe. q null d3 exercer aduers xpianos ⁊ catholicos artē illā odibilē balistariorū. Jn exodo. De adulterijs ⁊ stupro.

S J se duxerit. Legit i exo. q si qs virgine3 seducerit nōdū desposātā ⁊ dormierit cū illa dotabit eam ⁊ hēbit vxorē: si vo pr puelle eā sibi dare noluerit dabit ei pecuniā fm modū dotis quam virgies recipe 9sueuerūt. G.

P Er uenit. Quidā felix noie decepit quedā virginē stupro qualiter sit puniēdus. rñt pa. si verū est fm legē d3 puniri tamē aliquantulū tēpat penā legalē statuens vt aut illā in vxorē accipiat aut si noluerit corporaliter castigat ⁊ a cōmunione sacramentor priuatus in monasterio detrudatur ad pniam peragendā nec inde recedat sine licentia.

Ex concilio arelatē.

Si vir uxor Dicit̄ i isto ɔci. q̄ si vir scit vxorē deliquisse q̄ n̄ egit pniam ȝ pmaet i fornicatiōe ⁊ steterit cuȝ illa reus erit peccati illius. si vero mulier penitētiā egerit ⁊ voluerit ad viꝝ reuerti qui eā ꝑpter peccatū suū dimiserat dȝ eā recipe ȝ non sepe. Ex con. parisieñ.

Maritis Maritus ex sola suspitiōe accusare pōt vxorē suā de adulterio. Alexander. iij.

Significasti Quidam p̄sbyter in eccā dormiuit cū quadā ɔiugata: tandē tā mulier q̄ pbr̄ ille ɔfessi fuerūt hmōi peccatū cuidā sacerdoti q p̄mo dū publice hoc detexit epo diocesano ⁊ hoc ipm sacerdos in pñia epi dixit nomē adulteri celans sed sacerdos ille hoc negabat muliere in sua ɔfessiōe pseuerāte: quesiuit epus qd sup isto negō fieri debeat. Mādat papa quatenus ɔdignā pniam mulieri iniūgat: et eccām p aspsionē aque recōciliare pcuret: et q2 pbr̄ ille sup hoc isamatus erat ei purgationē indicat qd sibi visū fuerit cū vicinis presbyteris de qbus nō sit verisil'e q2 debeat deierare ne populus in eo scandalū patiat̄: ne alii ad similia plabātur. si aūt se purgare nō poterit ab officio suspēdat eūdē. No q2 ɔfessio vnius sup eodē crimie alteri nō nocet quāuis illa ɔnexa sed purgatio dȝ indici ꝑpter infamiā inde ortā. Itē ad dictū vnius lȝ alter hoc neget eccā dr̄ recōciliari. Itē purgationes arbitrarie sunt.

Intelleximus Quidā. s. noie vxorē suā eli. noie a se remouet illa cū alio adulteriū cōmisit. diocesanus eps hoc audiēs eā ⁊ adulteꝝ excōicauit que tandē adultero abiurato absolutione recepta viꝝ suū sibi restitui postulauit: ille obiecit sibi adulteriū ⁊ q2 ab eo spōte recesserat ⁊ iō nō debebat restōem petere quia nō valebat qd mulier negās replicauit qd ⁊ ipse fuerat fornicatus. ad hec pbāda testes fuerūt iducti: ⁊ vir testes iduxit ad reprobādū testes mulieris p quos adulteriū viri probare volebat. qsitū fuit a pa. qd in hoc negō sit agēdū. Mādat pa. dioc. qua. ipm recipe cōpellat eādē nisi ɔstiterit mulie. ē pdictā adulteratā esse vel p euidētiā rei vel p cōfessionē mulieris cessante et pbatiōe adulterii qd vir dr̄ ɔmisisse. si āt ɔstiterit de fornicatione mulieris cū ɔstet viꝝ adulteriū cōmisisse et paria delicta mutua ɔpensatiōe tollūtur: nihilominus cōpellat eūdē ut eā recipiat ⁊ maritali affectu ptractet nisi testes mulieris per quos viri adulteriū ē pbatū fuerint reprobati alioqui mulieri silētiū iponatur. No. ɔfessioni mulieris stādū eē cū agit̄ ad thori sepationē. Itē ɔpensatio admittit̄ in criminibus
Idem

Tua fraternitas. Aliqs dephendit vxorē suā i adulterio pp qd negauit debitū ɔiugale: postmodū cū alia ɔmisit adulteriū manifeste. qrit̄ vtꝝ vir cogi dēat eādē accipe in vxorē. rñt pa. q2 cuȝ paria crimia deleatur: vir ptextu fornicatōis nequit vxoris ɔsortiū decliare.
Ex ɔci. meldensi.

De raptoribus incendiariis ⁊ violatoribus ecclesiarum. Rubrica.

Dellis Contingit aliquādo q2 aliqui de uno loco aliū iter faciūt ⁊ ibi rapinas ⁊ ɔdemnatiōes cōmittūt. qsitū fuit in cōci. a quo puniri debeant placuit ɔcilio ut a prelato illius loci i quo deliquūt excōicent̄ nec antea de prochia exeat q̄ satisfaciāt ⁊ excōicatio ppio epo intimāda ē ne illos recipiat antequā redeāt illuc vbi rapinā ɔmiserūt ⁊ oia emēdēt. No. q2 ibi crimē puniri dȝ ubi qs deliqt. Itē rōe delicti sortit̄ qs forꝝ.
Eugeni9 tertius.

Super eo. Statuit eugenius pa. i hac decretali ut qcūqȝ rapinā fecerit violēter seu i eccāꝝ uiolatōe maifeste fuerit dephēsus pēitētia deneget̄ nisi prius ablata restituat si po

terit vel saltē emēdandi securitatē pstiterit. Si vero i ɔtūacia sua vsqȝ ad obitū ɔ durauerit ⁊ in extremis positus pniaȝ postulaue rit: si satisfecerit vel emēdādi securitatē pstiterit pnia ⁊ sepulturā eccāstica ɔcedat. tertio dicit ꝙ q in sanitate obstiata mēte non penituerit vel emēdauerit ⁊ in morte securitateȝ emēdādi pstare nequerit pnia sibi parū pdesse vr: sȝ si ꝺ peccaco ɔtrit⁹ fuerit sit satisfacere nō pōt viaticū nō neget: ita tū ꝙ null⁹ clericoꝝ sepulture sue intersit nec ei⁹ elemosinā quisquā accipiat. Quarto se rfert ad primū cāum ut si aligs clericoꝝ ɔtra hoc i vita vel morte pniam dare an sepulture itereē vel eorū elemosinas accipe psumpserit uel ptīceps hui⁹ rapie fuerit piculū sui oꝛdis paciat ⁊ careat eccāstico bñficio. No. ꝙ nō dimittiꝛ peccatū nisi restituaꝛ ablatū si restitui possit. itē ad terroꝛē clerici sepulture nō intersūt nec illius oblatiōes accipe debēt. Itē clerici nō debēt intereē sepultuꝛ illi⁹ q in mortali decedit nec elemosinas illius accipe. Ex ɔ. lateꝛ.

Excō municatiōi. Statuit lateꝛ. ɔ. ꝙ illi q spoliare psumūt romanos uel alio nauigio vectos p negotiatoē vl aliis iustis cāis excōicētur. Secūdo dicit ꝙ illi q spoliāt xpianos naufragiū paciētes qbus poti⁹ auxiliū pstaꝛ deberēt nisi ablata restituerint excōicationi ipso facto se nouerit subiacere. No. ꝙ qui spoliāt paciētes naufragiū sūt excōicati cuȝ afflictis nō sit addēda afflictio. Alex. iij.

In archiepatu. Rex sicilie cōmisaꝛ archiepo panoꝛmitāo ⁊ aliis epis excessus sarracenoꝝ puniēdos: ɔtigebat aliqñ ꝙ sarraceni mulieres xpianas ⁊ pueros rapiebāt ⁊ eis abutebāt ⁊ quosdā ēt occiderē ñ verebāt: q̄siuit archieps qua. sup hmōi excessus pūiret. rñt pa. ꝙ tales exñtes i iurisditoē illi⁹ pecuniaria pena poterit punire ⁊ ēt flagellis afficere: ita tū ꝙ flagella i vidictā sanguis non trāseāt. si vo fuerit ita grauis ⁊ enoꝛmis excessus ꝙ mortē uel trūcatoēm mēbroꝝ debeant sustiere vidictā illā regi reseruēt. ¶ No. ꝙ clerici penā sanguis iferr nō debēt. Idem.

In literis. Quidā h. noie multis crimib⁹ fuit irretit⁹ q eccarū incēdiū diabolo istigāte cōmisaꝛ: vñ fuerat excōicat⁹: tādē i egritudie ɔstitut⁹ accepta pnia de cōmissis p capellanū suū fuit ab excōicatoē absolut⁹: sed eo mortuo sepulturā eccāsticā hēre nō potuit q̄rit gd iuꝛ. sit. Mādat pa. qua. si ita ē corp⁹ illi⁹ in cimiterio sepeliri ⁊ hrdes ei⁹ monēdi sūt ⁊ ɔpellēdi ut illis qb⁹ ille dañū dedit ɔtra iusticiā p incēdiū uel alio mō fm facultates defūcti satisfaciāt ut sic a peccato ualeat liberari. No ta ꝙ simplex sacerdos i ncci̇tate pōt absolue re a maioꝛi excōicatiōe de qua al's absolue re nō posset. Itē hrdes tenēꝛ ex delicto defūcti ēt si ad eos ex illo delicto nihil puenerit.

Lucius tertius.

Cum cā. Quidā miles uolebat ɔtrahere mrīmonium cū quadā muliere: pentes ei⁹ eā sibi daꝛ nolebāt: tādē ɔsensu mulieris eā rapuit ⁊ cū ea ɔtraxit ⁊ carnaliter eā cognouit: demū illa mōasteriū itrauit miles eā repetebat tāq̄ suā vxoꝛē q2 sine lnia post carnalē copulam mōasteriū itraꝛ nō potuit mulier allabat ecōtra dicēs ꝙ eā hre nō poterat i vxoꝛē cū eaȝ rapuerit ⁊ raptoꝛ nō pōt ɔtrahere cū rapta puella: q̄situ fuit a pa. gd iuris sit i hoc casu ⁊ ille miles raptoꝛ dici nō dȝ cū hūerat mulieris assensū sȝ rapt⁹ dicitꝛ vbi nihil ante de nuptiis agiꝛ ⁊ miles iste prius eā desposauit q̄ cognouit quāuis parētes reclamarent: pterea post mrīmoniū carnali copula ɔsumatū vxoꝛ nō hȝ ptātē sui corpis sȝ marit⁹ ⁊ econuerso vnde si constiterit matrimoniū precessisse ex probationibus viri vel ex mulieris cōfessione postmodū mulier sine lnia viri non potuit monasterium ingredi aut continentiam pfiteri: ergo post matrimoniū ɔsumatū rapta monasteriū intrauit non poterit viri consoꝛtium declinare maxime si probari non poterit virꝝ cōsensisse ut mulier cōtinentiam pfiteretꝛ. ¶ Nota ꝙ vbi mulier ɔsentit rapt⁹ nō dr. Item post matrimonium carnali copula ɔsumatū vir potestatē nō hȝ sui corporis sȝ mulier sicut ecōuerso. Item confessioni

alterius co̅iugu̅ statur i p̄ iudiciu̅ sp̄ualis ma
trimonii. Inno. iii.

Accedens Querebat
vtrum pōt ɔtra
here raptor cum rapta ⁊ rn̄s pa. q̄
sic: si prior dissensus transeat postmodū i cō
sensum ⁊ quod prius displicuit postea incipi
at complacere.

De furtis Rub.

Qui furati. Ista
tria capi
tula satis patet. Hyero.

Quicum fu Qui cū fu
re ptitur occi
dit animā suā. Itē nō solū fur tene
tur furti: s; illi ēt q ɔsci⁹ furti nō indicat dño
ipsius querente. Alex. iii.

Ex literis. Quidā cleric⁹
b: noie quedā calicē sur
ripuit de eccā illi minus caute di
missum ⁊ lōgo tpe ipm tenuit: s; postmodu;
restituit ipm volebat ad sacros ordines pro
moueri: quid iuris ē. rn̄s pa. si spōte ɔfessus
fuerit: ⁊ exinde eccē cuius erat calix satisfecit
necē sup hoc ifamat⁹ post pactā pniam aut
pt̄e ipi⁹ dūmō alios idoneos sit ad sacros or
dines poterit ,pmoueri. No. q̄ ifamat⁹ de
fcō nō d; ,pmoueri. Itē l; qs satisfaciat de
fcō nihilomin⁹ ē illi pnia iponēda.

De vsuris. Rub. Alexan. iii.

Plures Quia ples
clici data pe
cunia possessiones recipiebant
in pign⁹ dicētes nō esse vsura;
statuit concilium turonense ut null⁹ ɔstitut⁹
in clero hoc vel aliud gen⁹ vsure exercere p̄
sumat. s; si qs possessiōes alic⁹ data pecūia
rcepit i pign⁹ si sortē suā recepit d̄ductis ex
pēs possessiōe; libere restituat debitori si aūt
aliqd mi⁹ h; eo rcepto possessio ad dn̄m re
uertat. si uero p⁹ istud statutū qs clic⁹ vsura
rū crimē ɔisit officii piculū patiat nisi fuerit
bn̄ficiū eccē quod redimēdū sibi hoc mō vi
deatur. No. fructus pignoris ɔputādos
i sortē. Itē clic⁹ vsurari⁹ de rigor ab offō ec
cliastico d; repelli. Itē hēs hic casum i quo
fauore eccē fruct⁹ nō ɔputātur in sortem.

Quoniā. In. c. isto idē dr̄ q̄ i
pmo qd ⁊ d̄ laicis ē dd;.

Quia i In multis locis idē.
tātū iualuit vsurar; ɔsue
tudo ut aliis negociis ptermissis v
suras exerceāt tāq̄ licitas n̄ ɔsiderātes qlr cri
mē istō vtriusq; testi pagia ɔdēnet. ⁊ iō sta
tuit ɔci. late. ut vsurarii māifeste ad ɔionē n̄
admittāt altaris nec xpianā accipiāt sepultu
rā q i hoc pccō decesserit nec obligatōes eor;
qsq; accipiat: q āt accepit aut xpiane tradiō
rit sepulture qd accepit rstituat ⁊ ab officio
suo suspēsus māeat donec ad arbitriū epi sa
tisfciat. No. hic q̄ primo pena ipōi dēat de
q̄ fit mētio i rscriptis ɔtra vsarios ipetratis

Super eo. qdā exercebāt idē
vsas ut ide captiui rdimerēt
qrit an liceat. rn̄s pa. q̄ cū vsarum
crimē vtroq; testō ɔdēnet. sup hoc nō ē aliq
dispēsatō adhibēda. q; ēt dicit scriptura ,p
alteri⁹ vita mētiri nō l; mlto magis phibēd⁹
ē qspne vsurar; crimē exerceat ,p rdimēda vi
ta captiui. No q̄ ptextu pietatis n̄ ē ipietas
ɔittenda. Itē n̄ d; qs mētiri ,p vita alterius
redimēda. Idem.

Cum tua. Archieps salern̄.
iuxta decretū pdictū. s.
c. quoniā pcepit v surarios maife
stos coīone altaris ⁊ eccāstica sepultura pri
uādos donec restituāt vsuras: qdā ad excu/
sandas excusatōes in pccis dicebāt illas vsu
ras tātū rstituēdas q̄ p⁹ pdictū ɔciliū sūt rce
pte. alii dicebāt q̄ nō hēbāt vn̄ rstituere pos
sint vsuras ⁊ alii dicebāt q̄ de pecūia vsuā
ria possessiōes fuerāt ɔpate vn̄ pecuniā illa;
restituere nō pōt. qsiuit archieps quid super
hiis sit agendum. Respondet papa ad pri
mum q̄ siue ante siue post concilium pdictū
vsure sunt extorte cogendi sunt per penam il
lius concilii ad eas restituendas hiis a qui
bus extorte fuerunt vel eorum heredibus vl'
si non extant aliqui heredes paupibus dent

dummodo habeant in facultatibus vñ põt reddere: quia ut dicit augustinus. non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum. Illi vero qui nõ habent vnde reddere possint nõ debent illa pena puniri: quia paupertas eorum excusat. Possessiones de vsure comparate debent vendi ꝛ pcia inde recepta restitui hijs a quibus sunt vsure recepte: ut sic a peccato ꝛ pena predicta possint liberari. ℭ Nota constõem extendi ad pterita. Item nõ dimittatur peccatum nisi restituatur ablatũ Item paupertas excusat. Item res empte de vsuris succedunt loco pecunie de vsuris recepte. Item q̃diu inuenitur ille cui res est restituenda vel eius heredes non debent dari paupibus. Idem.

In ciuitate Quidam mercatores emunt piper cinamomũ ꝛ alias merces que tempore venditõnis non valent vltra. v. libras ꝛ pmittunt se soluturos in termino cõstituto. vi. libras. q̃reatur vtrum talis cõtractus esset vsurarius. Respondet papa q̃ lʒ talis cõtractus ex forma vsurarius non possit iudicari tamen venditores nihilominus peccatum incurrunt: nisi dubium esset merces illas plus vel minus valituras tempore solutionis faciende: ꝛ iõ g sic contrahunt melius facerent ꝛ bene sibi cõsulerent si a tali contractu abstinerent: ꝛ qr hominũ cogitatões deo occultari non possũt ℭ Nota aliquẽ excusari a peccato pper dubium. Idem.

Preterea Mandat papa cuidam epõ quatenus omnibus pochianis suis vsuras recipe interdicat: quod si facere cõtempserit si clerici fuerint illos ab offõ ꝛ beneficio suspendat: si laici eos excommunicet vsqʒ ad debitam satisfactõem. ℭ Nota qualiter puniri debeant vsurarij tam clerici q̃ laici. Idem.

Conquestus Idem dr hic quod supra dictum est. s. e. c. i. fructus enim pignoris semp computandi sunt in sortem nisi terra fuerit de feudo monasterij. Idem.

Tua nos Quesitũ fuit a papa quid sit obseruandũ de filijs vsurariorum qui eis succedũt in crimine vsurarum: aut etiam de extraneis heredibus: ad quos bona illa peueniunt. Respondet papa q̃ filij eadem districtione cogendi sunt vsuras restituere que pentes eorum cogerent si viuerent ꝛ idem est faciendum de heredibus extraneis. ℭ Nota q̃ res transit ad successorem cũ suo onere vel causa. Urbanus. iij.

Consuluit. Tres qões hic formantur. Prima est talis. Aliquis mutuat pecuniam sine aliquo pacto vel conuentione eo tamen animo ut aliquid vltra sortem accipiat. q̃ritur an talis saltem in iudicio anime vsurarius sit censendus. Secũda qõ est. Aliquis mutuauit pecuniam ad certum terminũ: termino adueniente: creditor nõ vult dare pabolã donec aliquod emolumentum pcipiat: nõ tamẽ aliquid petit vel exigit a debitore. q̃rit vtrum iste eodem crimine cũ primo inuoluatur. Tertia questio ẽ. aliquis negociator vendit merces suas longe maiori pcio: ut alio tpe precium psoluatur: q̃ si incõtinenti pcium psolueretur: queritur de isto an pena simili debeat cõdemnari. ad hoc respondʒ papa q̃ ex euangelio luce colligit quid in hiis casibus sit tenendũ: in quo dr. Mutuum dantes nihil inde sperantes. homies isti pro intentione lucri quam habẽt cũ omnis vsura ꝛ supabũdantia phibeatur in lege. iudicãdi sunt male agere: ꝛ ideo in animarum iudicio efficaciter sunt iudicandi ut taliter accepta restituant. ℭ Nota q̃ qcqd recipit vltra sortẽ vsura est: ꝛ lʒ ex forma non sit ɔtractus vsurarius quo ad eccãm iudicandus pper itẽtiõem: tamen quo ad deum tanq̃ vsurarius punieẽ nisi restituerit: ꝛ sic aliquis qui non ẽ vsurarius quo ad eccãm est vsurarius: quo ad deum. Inno. iii.

Cum sit perniciosũ

suꝫ. ¶ Aliqui sunt manifeste vsurarij quoꝝ quidam publice renūciauerunt vsuris cū isti vsurarij maīfeste cōueniebant sup vsuris ap pellebāt. q̄ritur an appellatōib⁹ ipoꝝ sit de ferenduꝫ. Mādat pa. p̄latis. quatenus maī festos vsurarios ⁊ p̄cipue illos quos ꝯstiterit publice renunciasse vsuris cum quis eos cō/ uenerit non pmittāt appellatōis beneficio se tueri. No. ꝙ nō tꝫ appellatio ut in crimie qs remaneat. Idem.

Post miserabilē.

Que rebat qualiter iu dei ꝯpellendi sint ad vsuras restitu endas vel remittendas p̄cipit papa iudeos compelli ad remittendas vsuras christianis p principes ⁊ potestates seculares: ⁊ donec eis remiserint vel restituerint ab vniuersis fi delibus ⁊ mercimoniis ⁊ aliis iubet papa p excommunicatōem omnem cōmunionem de negari. ¶ Nota iudeos indirecte compellen dos ad vsuras remittēdas. Idem.

Tuas dudum

Quidam vsurarii faciūt iurare illos quibus mutuant pecuniā ꝙ vsuras nō repetant ab eis ⁊ sup solutis nullā moueant questionem. Quesituꝫ fuit a papa quid sup hoc sit agendū. Respōdꝫ papa epo diocesa no ut vsurarios ipos monitōe p̄missa ec.cē. compellat ante solutōeꝫ vsuraꝝ desistere ab eaꝝ exactione vel restituere ipsas postq̄ fue riut psolute ne de dolo suo videant̄ ꝯmodū reportare. ¶ Nota hāc decretaleꝫ ꝯtra vsu rarios p quam possunt compelli ut relaxent debitoribus iuramentum p̄stitū p vsuris soluendis vel de repetendis solutis. Idē

Quia frustra

Quia frustra le gis auxilium implorat. q ꝯmittit i legem statuit papa ut si aliqs vsurarius lrās ipetrauerit sup restituēdis sibi usuris vel fru ctibus ꝯputandis in sorteꝫ auctoritatē illaꝝ lraꝝ nullatenus audiatur: nisi prius restitue rit vsuras quas ab aliis noscitur extorsisse. No. ꝙ qui consimili morbo laborat ꝯtra au xilium est audiendus. Idem.

Cum in dioce

Alti siorensi diocesi plures erant vsurarii. de q bus non dubitatur qn sint vsurarii maīfesti si pp timorem potentiū qui defendunt eosdē nullus accusator contra eos apparet: nec eti am per sniam ꝯdemnati fuerint. quesitum fu it quid de illis sit agendū. rn̄ꝫ pa. diocesano epo q̄uis ꝯtra eos non appeat accusator: ta men si aliis argumentis constiterit illos esse vsurarios manifestos penam lateranense cō cilii poterit contra illos exercere. Not. ꝙ iudex ex offō poterit p̄cedere ꝯtra crimino sos manifestos q̄uis non amisentur.

Salubriter

Aliqs ac cepit aliq̄ i vxorem certa dote sibi a socero cō stituta. sed quia socer ille pecuniaꝫ tunc tpis non dedit cū genero sponsam tradidit quas dam possessiones p dote dedit sibi in pign⁹ quousqꝫ dos ei fuerit psoluta. q̄ritur vtrum fructus p̄cepti de istis possessionibus pigno ri obligatis debeant computari in sortem: ⁊ respondet pa. ꝙ non cū frequenter fructus dotis non sufficiāt ad onera matrimonij sup portanda. ¶ Nota casum in quo fructus nō computantur in sortem. Idem.

Michael laicus

Michael laicus cōquestus fuit do mino pape. ꝙ. m. ⁊ quidam alij ciues boñ. multa extorserunt ab ipo ⁊ a patre suo: cui⁹ heres existit p vsurā prauitatē. vnde mādat epo boñ. ut in cā p̄cedat fm ꝙ de iure facit p̄cedendum: puideat tamen attentius ne in negocio p̄cedat eodem auctoritate lraꝝ ni/ si dictus michael restituerit. siquas ipe ali/ qū vel pater extorsit vsuras. Idem.

Quanto

Quāto āplius xp̄iani ꝯpescūtur ab exactione vsuraꝝ tāto graui⁹ iudei sup hijs isestāt grauiores ⁊ imodeātas extorquēdo ab eis vsuras. vn̄ statuit ꝯci. ge. ut si de cetero iudei q̄cūqꝫ occasiōe graues

⁊ immoderatas a xp̄ianis vsuras extorserit xp̄ianoꝝ eis participiū subtrahatur donec de tāto grauamie satisfecerit ⁊ si opꝰ fuerit xp̄iani p cē.ecc.ↄpellāt ab eoꝝ ↄmercijs ab stinere.pcipit insup ↄciliū principibꝰ: ut pp hoc nō sint xp̄ianis infesti: sed iudeos ↄpescāt a tāto grauamie. In fine dicit ꝙ eadē pena ↄpellant iudei ad satisfaciendum ecclijs pro decimis ⁊ oblatiōibus quas a xp̄ianis aut domibꝰ ⁊ possessiōibꝰ aliis pcipe ↄsueuerūt anteꝗ ad iudeos peruenissent ut sic eccē ↄseruentur indēnes. No. iudeos ↄpellēdos ab exactione vsuraꝝ indirecte ⁊ ut satisfaciant eccliis p domibꝰ ⁊ possessiōibꝰ p decimis ⁊ oblatōibꝰ sibi debitis Gre.ix

Nauigati Aliquis mutuauit certa pecunie quantitatē alicui nauiganti vltra mare vl' eunti ad nundinas ⁊ p eo ꝙ creditor recipit i se piculū pecunie recipit aliquid vltra sortem. q̄ritur vtꝝ vsurarius sit censendus. ⁊ rn̄z papa ꝙ sic. Secūdo ponit aliā rōez. Ecce aliqs dedit. x. solidos ut alio tempore recipiat totidē mensuras vini oleivl' frumenti que tunc plus valent. q̄rit' vtꝝ iste sit vsurarius censendꝰ. Rn̄z si dubiū sit vtꝝ plꝰ vl' minꝰ fecerint valiture tpe solōnis non dꝫ pp hoc vsurariꝰ reputari: ⁊ iō pp dubiū excusat'. Tertio pōitur alia qō. Ecce aliqis vēdit pānos vinū granū vl' res alias: ut amplius recipiat termio ↄst tuto ꝙ̄ valeāt tempore venditōis. q̄ritur vtꝝ iste vsurarius sit censendus. rn̄z papa ꝙ iste etiā rōe dubii excusatur ab vsura dummodo merces suas tēpore contractus non fuerat venditurꝰ. Nota ꝙ nō admittit' ↄpēsatio in vsuris. Itē dubia i meliorē ptē sunt interp̄tāda.

De crimine falsi. Rub.

Augustinꝰ

Falsidicus Testis q falsum testioniū dicit tribꝰ psonis ē obnoxiꝰ dn̄o cꝰ pn̄tiā ↄtēpnit iudici quē fallit. illi ↄtra quē falsū testioniū dicit. itē ille qui vitatē occultat reꝰ ē: ⁊ q mēdaciū dicit. pmꝰ iū vult pdesse. scd's nocere desiderat. No. ꝙ testis falsus tribꝰ psonis ē obnoxiꝰ ⁊ i tribꝰ dꝫ priuari. Itē q vitatē celat peccat. ⁊ iō teſtis ↄpellit' ferre testioniū. Lucius. iii.

Supereo Quedam snīa fuit lata auctoritate falsaꝝ lr̄aꝝ. ille p quo lata fuit ipetrauit executōem faciēdā p epꝫ vigorieū. ille citatis ptibus ut snīaꝫ executōi mādarꝫ oppōitū fuit corā illo qd̄ snīa illa lata eēꝫ p falsas lr̄as eps lr̄is vir' noluit eū executōi madar' cū eēnt false. ↄsuluit p. ⁊ ipe ↄmēdat ipm ꝙ noluerit snīam illā latā p falsas lr̄as mādare executiōi pcipiēs ei ut quotiēs aliq̄ scripta sub noīe pape redarguēda viderit nullā eū fidē adhibeat. nec obsuet qd̄ p ipas mandat' ſ eū q pūtauerit illas detineri sciat diligēter. ¶ No. ꝙ false lr̄e nō ↄferūt iurisditōem: ⁊ iō nullo tpe ↄualescūt ꝙ p eas iudicatū ē. Itē iudex nō dꝫ mādare snīam executōi: ubi videt eā nullā: secꝰ si eēꝫ iiusta Itē falsariꝰ dꝫ detineri. Urba. iii.

Ad audientiā. Quidā derici falsauerāt sigillū regis francie. eps qdā posuit eos i carcerē. significauit hoc do. pa. q̄r eēnt pāti di. rn̄z pa. ꝙ nec mēbꝝ eis auferri fciat: nec penā īfligi corpalē p quā mortis piculū icurrere possent: ſ eis a suis ordibꝰ degradatis i signū maleficii aliquē caracterē ipmi faciat p quē iter alios ↄgnoscāt' ⁊ p iciā eos ab iurar' ↄpellat. No. ꝙ eccā penā sanguinis nō ifert. Itē alr' puniūt falsarii clerici lr̄aꝝ do. pape. sed illud est spāle. Inno. iii.

Dura sepe. Quia derici alii r̄capiebāt lr̄as ap̄licas i curia a qbuscūqꝫ. pp qd̄ falsitatis piculū iminebat. statuit inno. ⁊ sub pena excōis ⁊ suꝰpēsiōis ⁊ bn̄ficii districtiꝰ ibidēdo. de aliqs apud se. ap. lr̄as pape r̄cipiat nisi de māibus do. pa. vel de māibꝰ illoꝝ q ad officiū de mādato do. pa. sunt deputati Si vero persona tante fuerit auctoritatis ut deceat pet nuncium litteras recipere nunciū ad cancellariam mittat idoneuꝫ: per quem litteras recipiat: iuxta modum predictum:

S vero aliquis huius mādati transgressor extiterit si laicus fuerit excōicationi subiaceat. Si clericus beneficij sui et officij suspensione dampnet: statuit etiam ut plati eccāx generalē ferant sniam: quam p singulas prochias frequentius faciant innouari: q si qs falsas lr̄as se habere cognoscit. infra. xx. dies. illas destruat aut resignet si penam illam voluerit euadere quam sniam relaxare psumat sine spāli mandato pape nisi in mortis articulo: et si absolutio contra hoc presumpta fuerit nullum obtineat firmitatem. No. q lr̄e apostolice de manu pape: vel illius qui ad hoc p papam deputatus est debent recipi alias psumptio ē ɔtra eas. Nota q q contra hoc fecerit si laicus ē excōmunicatus si clericus debet officio et beneficio damnari. Item qui hab3 falsas lr̄as infra. xx. dies illas destruat cum snia sup hoc lata est erit excōmunicatus. Item excōmunicatio in diē lata non ligat: nisi post diem elapsam. Item in cāu isto qui excōmunicat nō potest absoluere. hoc est ideo: quia papa hoc phibuit et si ɔtra fiat non tenet absolutio: q3 et hoc pcipit. Idem.

Licz ad regimen.

Lic3 in decretali presenti distiguit pa. vij. species falsitatis per quas lr̄e apostolice cognosci debeant vtx sint false: quas qlibet diligens q per lr̄as apostolicas ɔuenitur d3 aduertere diligēter quas per singulos. §. videas per te ipm. In. §. illo. etiam eos. etiā dicit. papa. q illi non sunt immunes a pccō falsitatis q lr̄as aplicas recipiunt ɔtra tenorem ɔstōnis pxime pdicte. Item qdā sunt q accedant ad bullam et falsas litteras caute piciūt ut de vera bulla cū aliis sigillent: sed iste due spēs falsitatis nō pñt facile ɔprehendi: nisi vel in mō dictamis vel in forma scripture vel in equalitate carte. In aliis aute3 diligens indagator ɔsideret vel in adiūctōe filox: vel in collatōe bulle vel motiōe vel obtusione si bulla non sit equalis omnia predicta notabunt. Idem.

Quam graui. Quidā eps corā legato aplīce sedis sup qbusdā criminibus accusatus renūciauit epatui postmodū ad aplīcā sedem accedens quasdam lr̄as reportauit sub nomie apostolice sedis ad archiepm suum ānuatim in quib9 continebat q ip3 restitueret ad eccām suā: altero substituto inde remoto quod et fecit rex illi9 loci ñ credēs lr̄as a se. ap. emanasse pcepit lr̄as illas p ipm impetrantē ad se. ap. pñtari. do. pa. visis lr̄is que ipi archiepo fuerūt pñtate repsit eidē dicēs: quod in eis tam in cōtinentia q̄ dictarē falsitatē inuenit: et in hoc fuit admiratus: q lr̄as illas credit a se. ap. emanasse cum ipe scire debeat ɔsuetudinem aplīce sedis talē ut pxiarchas archiepos et epos fratres appellet: ceteros omnes dilectos filios in suis lr̄is nominādo: et quando vni psone scribit nunq̄ ei loquitur in plurali vos vl vester appellādo l3 in lr̄is pñtatis huic dilect9 filius vocabat. vñ mādat quatenus litteras apostolicas talr studeat intueri. tam in bulla filo et charta q̄ stilo. q veras p fallis vl falsas p veris nullo mō admittat. Nota. q pa. vni nō loqt in plurali. Item oēs epos et supiores appellat fratres inferiores filios si aliter appellētur lr̄e sunt false. Idē.

Ad falsariorū

Ad cōfusionem falsariox qui lr̄is apostolicis vti voluerunt eos prius diligenter examinet: quia si se falsis lr̄is vsum dixerit ignoranter: penas euitare non poterit inferius annotatas. Ipse enim excōmunicatoni supponit omnes falsarios lr̄ax apostolice sedis qui per se vel per alios vicium falsitatis exercent cum omnibus fautoribus et defensoribus statutis ut clerici qui falsarij dephensi fuerint: omnibus officiis et beneficijs ppetuo sint priuati. ita q qui per se viciu3 falsitatis exercuerint a suis officiis degradati: seculari potestati trudantur fm leges puniēdi. et si layci fuerint per easdem leges legittime puniantur. Illi vero qui sub nomine pa. fals lr̄is p alios ipetratis vtūt si clici fuerit

officiis spolientur si laici fuerūt tam diu maneant excōmunicati donec satisfaciant competenter ita videlicet q̄ ⁊ in clericis ⁊ in laicis malicia grauius puniatur q̄ negligentia ⁊ idem obseruandū est de his que falsas lr̄as impetrant. ¶ Nota q̄ omnes falsarii lr̄arum appstolice sedis ipo facto sunt excōmunicati Item clerici degradati ppter hoc viciū puniendi sunt fm leges. Item malicia grauius puniēda ē q̄ negligētia. Idē.

Accedēs Quidam ipetrauit lr̄as cōtra suum aduersarium de simplici iusticia in quibus lr̄is falsitas fuit deprehensa ipetrator hoc intelligens amplius noluit vti eis: ppter quod diocesanus ipm ab officio ⁊ beneficio suspendit. vnde accessit ad dominum papam rem sibi exponens. Mandat papa epo: si litter apostolice: in quibus falsitas fuerit deprehensa formam habeant de simplici iusticia officiū ⁊ beneficiū illi restituat ⁊ ipm sup hoc vlterius non molestet: q2 non ē p̄sumendū q̄ p talibus lr̄is que de facili habentur quis committat vicium falsitatis ⁊ ille non fuerit vsus eis postq̄ eas falsas esse cognouit. ¶ No. q̄ in hiis que de iure competunt alicui ⁊ que de facili habentur nō est p̄sumendum falsum cōmitti. Idem

Ex conscientia Quidam impetrauit lr̄as contra aduersarium suum sup quadam eccā aduersarius ille in iudicium vocatus postulauit sibi fieri copiam rescripti quo viso cepit illas lr̄as arguere falsitatis obligando se sub periculo cause ad pbandū q̄ lr̄e false essent. Iudex lr̄as illas misit ad do. pa. vt p eum sciret veritatem huius falsitatis. pa. diligenter illas lr̄as inspiciēs nullū signum falsitatis vel suspitōis inuenit in eas nisi rasuras paucarum lr̄arum que sapientis animū in dubitationem adducere non debuerunt. vnde mādat quatenus si cōstiterit p̄dictum. r. se obligasse sub periculo cause quod lr̄as illas falsas esse pbaret. sibi super dicta eccā silentiū imponat q̄ quilibet h3 potestatē renūciandi iuri suo

¶ Nota q̄ aliquis potest se obligare sub periculo beneficii sui. Item liberum est cuilibet iuri suo renunciare. Item rasura paucarum lr̄arum non reddit falsū rescriptū nisi esset in loco suspecto put hic intelligit.

De sortilegis. Rubrica.

In tabulis In capitulo isto dr̄ q̄ furta non sunt requirenda sorte in tabulis vel codicibus aut aliis nec diuinationes aliquas in aliquibus rebus quis obseruari p̄sumat ⁊ q cōtra fecerit xl. dies peniteat. Alex. iii.

Ex tuarum Quidam p̄sbyter. v nomine accessit cum quodā infami ad locū priuatū nō illa intentōe ut demonem inuocaret: s3 ut posset inuenire furtū cuiusdā eccē p inspectōem astrolabiī. patriarcha gradeñ. significauit hoc domino pape. vnde ipse scribit eidē dicens q̄ l3 ex bono zelo ⁊ simplicitate ille presbyter hoc se fecisse pponat cum non modicam maculam peccati contraxit. quare mandat quatenus p annū ⁊ amplius si ei visum fuerit cum ab altaris ministerio p̄cipiat abstinere ⁊ ex tunc officium poterit exercere. ¶ Nota penam eorum que p huiusmōi inspectiones diuinationem exercent. Hono. iii.

Ecclesia uestra Uacante lucana ecclesia canonici cōuenientes in vnū de futuri pastoris electōe tractaturi: eligerunt vnum ex se p sortem: qui vice capituli tres eligit electores p quos vice omnium puideret eccē d pastore quorum duo ex illis tertiū ex se magistrum. r. elegerunt: q2 sub hac forma eis data fuerit eligendi potestas vel ex se vel ex aliis eligere possent. electionē istam p nuncios suos p̄esētauerunt domino pape petētes eam cōfirmari domino pa. examinato tali pcessu digno multa reprehensiōe p eo q̄ sors in talibus interuenit elcōem celebratā de p̄dicto magistro ad grām cōfirmatōis admisit sortis vsum p

pena p̄hibitiōe ↄdēnās. Nota q̄ cū sub hac forma dat̄ aliq̄bus eligēdi p̄tās vt vel ex se vel de aliis eligere possint tūc p̄nt eliger vnū de se alias nō vt hic colligit̄. Itē sortes i electionib⁹ p̄hibite sunt.

De collusiōe. Rubrica. Gregorius

Scriptaſ. Quidā accusauerūt adria. ep̄m tādē ac cusatores eū. a. in amicitiā ↄuenerūt desistēdo ab accusatiōe. significatū fuit hoc do. pa. q̄ p collusionē destiterāt ab accusatiōe vnde pa. scribit eis de corinth. sup hoc dicēs q̄ qualitas facinoris nūciati ip̄m īducit vt talia dissimulare nō debeat cū grām inter se fecisse dicant: vnde mādat hoc diligēter inq̄ri ne forte huiusmōi ↄcordia nō ex caritate sed ex premio sit cōpata. ¶ Not. q̄ nō lȝ recedere ab accusatiōe ex p̄mio. Idē

Primia. Littera ista satis patet. Alex. iii.

Audivimus. quidā clerici sup b̄nficiis que possident se p̄mittūt ⁊ sustinent ab aliis molestari ⁊ postmodū vt q̄ōni cedāt ⁊ illi gente possideāt quasi nōie transactionis soluūt illis sup quibus facta est collusio. p̄uenit hoc ad noticiā do. pa. vnd mādat dioc. ep̄o quatenus si ↄstiterit ei clericos sue iurisditiōis p collusionē fraudē hmōi c̄misisse eos beneficiis illis sup quibus collusū est. nō differat spoliare cū satis esset indignū si fraus ⁊ dolus q̄ in preiudiciū sui iuris ⁊ alior̄ preiudiciū nitunt̄ cōmittere in eor̄ incōmodū non redunderat. Nota q̄ prelatus non pōt eccām ↄstituere p̄sionariā. Itē fraus ⁊ dol⁹ nō debent alicui prodesse. Gregorius nonus.

In tantū. Archieps acherunti nus sup symonia ⁊ aliis criminib⁹ in tantū fuerat isfamat⁹ qd sine scādalo ⁊ piculo nō poterat dissimulari vnde pa. multor̄ clamorib⁹ excitat⁹ hor̄ inquisitiōem cōmisit sȝ p̄pter tergiuersatiōes ipsius ⁊ caliditates cū ipsis iq̄sitorib⁹ ⁊ examinatorib⁹ vt dicebat collusionē fecerat: ⁊ testes duxerat corrūpendos ita q̄ nō solū predicti excessus remāserūt: hactenus incorrecti ver̄ etiā peiora priorib⁹ cōmittere nō expauit. vnde mādat pa. quibusdā qua. si de huiusmōi collusiōe ac corruptiōe cōstiterit ex integro sup premissis excessib⁹ ⁊ aliis iq̄rāt. No. q̄ nō lȝ alicui corrūpere iudices vel inq̄sitores vel testes vnde puniri dȝ ex collusiōe ⁊ verū inquiri.

De delictis puerorum. Ru.
Grego. ix.

Queris. Quidā nolebāt pueris etiā grandiusculis peccatū attribuere nisi post. xiiii. annū cū incipiāt pubescere. dicit grego. istō merito crederem⁹ si nō eēnt alia peccata nisi q̄ ō genitalib⁹ cōmittūt: sȝ furta mendacia piuria sūt peccata ⁊ pueril' etas plena est his. verūtamē nō ita puniēda sūt i his vt i maioribus puniūtur. Nota q̄ pueri doli capaces peccare p̄nt in multis ⁊ puniri debent sȝ nōi tantū sicut maiores ⁊ ita peierare p̄nt.

Alexā. iii.

Referente. Quidam puer. x. annorū dū cū aliis pueris sagittaret quēdā aliū fortuito cāu sagitta pcussit ⁊ mortu⁹ fuit p̄pter qd abbas scī remigii a patre ipsi⁹ pueri ℭ. solidos reqrebat f̄m cōsuetudinē illi⁹ terr̄ vnde dictus. b. p̄r pueri appellauit ad pa. sup hoc scribit pa. bermoū. ep̄o dicēs q̄ q̄r pueri nō ita puniuntur f̄m leges sicut illi qui sūt maioris etatis. ¶ Mādat si ↄstiterit filium dicti. b infra annū. xiiii. dictū excessū cōmisisse p̄dictū abbatem moneat ⁊ cōpellat ut ab eodē. b. p̄dictos. ℭ. solidos p̄pter aliquā ↄsuetudinē nō exigat nec reqrat p tpali pēa. No. q̄ p delicto filii mīoris. xiiii. ānis pecuniaria pena p̄r nō dȝ puniri.

¶ De clerico venatore. ru.
Ex conci. aurelian̄.

Episcopum. Dr̄ in. c. isto q̄ ep̄s p̄br̄ diacon⁹ aues ad venādū aut canes h̄re nō debēt q̄ si aliqs eor̄ i hac volup

tate sepe inuēt⁹ fuerit. Eps trib⁹ mēsib⁹ a cōio ne pbr̄ duob⁹ diacon⁹ ab oi officio suspēda tur.c.se.p3. De clerico pcussore.rubrica.

Ex cōci.agatheñ.

Si quis Si aliqs in sacro gradu pcussor extiterit corripiatur ⁊ si nō emēdauerit deponatur. N. q̄ clerici nō debēt eē pcussores.

Preterea. Gregorius. Eps tarentiñ. fecit cedi fustib⁹ quādā mulierē ɔtra ordinē sacerdotii que post.viii.mēses decessit s3 nō ,ppter illā pcussionē: puenit hoc ad noticia3 pape.vnde illi pa.precipit vt duob⁹ mēsib⁹ ab administratiōe missa⁊ abstieat q̄ ad ordinē suū noluit hēre īnspectū. Nota q̄ clericus nō d3 eē pcussor p se nec p aliū indebito mō.

Alexander tertius luceñ. episcopo Presentiū. Quidā pbr̄ fuit i quo dā cōflictu ,p pte illo⁊ q̄ violentiā repellebāt in quo cōflictu lapides piecit s3 aliquē nō pcussit aliq occisi fuerūt illic p alios: dubitauit sacerdos an eēt ei iputandū: accessit ad papā: Ipse intellecta ei⁹ ɔfessiōe pcipit illū abstinere a celebratiōe missarū p bieniū ita q̄ si aliud nō ipediet ex tunc suū officiū exequatur. Nota q̄ clerici talib⁹ ɔflictib⁹ interesse nō debēt vnde punitur ad cautelam. Celestinus tertius.

Continentia. quidā acolit⁹ p.noie arma sumpsit ad resistendū pdonib⁹ ⁊ in illo ɔflictu tres fuerēt vulnerati ad mortē tñ homicidia illa neq3 cōsilio neq3 facto ei⁹ ppetrata fuerūt: tādē acolitus ille ad religionē trāsiuit ⁊ voluit ,pmoueri ad sacros ordies: q̄situ fuit a pa. an posset rūt q̄ cū ad frugē melioris vite trāsiuit poterit ad subdiaconat⁹ ordinē ,pmoueri ⁊ altaris ministeriū exercere. No. q̄ clerici nō debent intereē talibus ɔflictib⁹: vnde iste puniti ;9 fuit l3 culpabilis nō fuerit sed ad cautelā potius. De maledicis.ru. Ele.iii

Innotuit. Quidam cleric⁹ in pñtia multo⁊ q̄dā ,pulit in ɔtem ptū ⁊ depressionē officii ⁊ beneficii dñi pa. significatū fuit ei mādat pa.cuidā vt illū clericū a sua temeritate cōpescat ut pena illi⁹ sit aliis in terrorē ne de cetero cōtra ro. eccām verba talia ,pponat. No. q̄ principi suo uel prelato suo maledici nō debet. Gregori⁹.ix

Statuimus. Statuit in.c.isto qualiter puniri debeat qui publice blasphemiā dicere p̄sumpserit ɔtra deū ⁊ aliquē scō⁊ eius ⁊ pcipue cōtra btām virginē ⁊ p epm suū pēa ista ē iponēda: put inferius annotat. Si vero aliqs penā istā recipe noluerit eccē sibi interdicat ingressus: ⁊ in obitu eccāstica careat sepultura. Itē si plasphemus diues fuerit p tpalem ptātē mulctet pena.xl.solido⁊ alioqui.xxx. siue.xx. ⁊ si adhuc nō sufficit .v.sol. vsualis monete nullā in hoc miam hitur⁹: et si ptās hoc nō fecerit p epm ɔpellat: ⁊ hoc statutu3 ponat inter alia statuta cōmuuitatuū. No. q̄ cōtra deum ⁊ alios scōs ⁊ precipue btām virginē in blasphemiā nemo p̄sūpe d3.alias punit. Itē vbi iudex secularis negligit facere iusticiā p epm d3 ad hoc cōpelli.

De clerico excōicato deposito vel interdicto ministrāte. Rubrica.

Ex canone apostolo⁊.

Si quis eps. Statutū ē in canōe apostolo⁊ q̄ si eps pbr̄ dia con⁹ iuste depositus fuerit p certis criminibus ⁊ postea ausus fuerit tractare misteriū sibi ante depositionē cōmissū ab eccā abscidat. Nota q̄ depositus diuinū misteriū vlteri⁹ tractar̄ nō d3 alios punit ut hic dicit. Ex cō. antioceñ.

Si quis pbr̄. Statutū fuit in cō.anthioceñ. q̄ si pbr̄ aut alius cleric⁹ degradat⁹ fuerit aut ab offō p certis crimib⁹ suspens⁹: ⁊ ipse postmodū p ɔtēptū ⁊ supbiā de misterio sibi ,phibito agere p̄sūpserit si ab epo suo admonit⁹ nō destiterit excōicetur: ⁊ q ei pticipauerit erūt excōicati. Et qui participauerint clericis vel feminis excōicati sunt. Si vero aliquis ista contēpserit ⁊ eps illa corri

rigere non poterit inuocetur auxilium regis ꝛ exilio dānetur. Nota ꝙ clericus depositus vel suspēsus ab epo suo ministeriū diuinū agere nō debet. Itē q̄ p eccām nō corrigit per seculare ptātē ad requisitionē epi corrigatur

Alexander.iij.

Clerici autem

Dicitor hic ꝙ aliq clerici ab epis suis aut etiā de mādato pape ab alieis epis interdicti vel excõicati fuerit ꝛ ante absolutionē diuina officia celebrauerint nisi moniti incōtinenti redierint ppetuo ꝑ ausu tante presumptiōis deponātur. Nota hic penā illoꝝ qui excõicati vel interdicti celebrāt. Idē

Pastores Quidā pbri accedētes ad papā nūciauerūt ei ꝙ tā ipsi ꝙ̄ multi alij postquā interdicti ꝛ excõicati fuerint diuina officia celebrarūt. vnde mādat pa. archiepo tolletano ꝙ si.xl. solūmodo vel pauciores in hoc deliquerūt oēs in ppetuū ab officio sacerdotali deponat. si vero multitudinē magnā in hoc peccasse constiterit illos deponat ꝙ cām delicti dederūt illos qui nō tātum deliquerūt ab officio suspēdat ad tēpus ꝛ oibus fm quod sibi visum fuerit pniam iniungat. Itē nota ꝙ illi qui excõicati vel interdicti celebrāt sūt deponēdi. itē multitudini pcendū est.

Inno.iij.

Illud Hildesemensis eps nō petita nec obtenta lnia dñi pa. relicta hildeseñ. eccā herbipoleñ. eccām auctoritate ppria occupauit. ppter qd papa mādauit epo magdeburgē. vt cū factū illud notoriū esset i partibus illis nisi ifra.xx.dies ab administratione herbipoleñ. ecclesie cessaret ipsū excõicatū publice nūciaret: quod idē eps nō distulit adiplere. Ipse vero nihilominus diuia postmodū officia celebrauit ꝛ fecit sibi ab alijs celebrari ꝛ se ingessit celebratiōi diuinoꝝ. ipse vero postmodū in pñia dñi pape cōstitutus suū recognoscens errorē misericordiā et non iuditiū postulauit. tamē in suā excusationē pposuit ꝙ cū magdeburgeñ. nō esset ordinarius iudex eius nō credebat ꝙ monitione nō premissa auctoritate delegata posset procedere cōtra ipsum. vnde cū nec ante factuꝫ nec post lras ab eo monitorias accepissꝫ peccarẽ nō credebat si diuia officia celebret maxime cū sibi nō cōstaret nisi per famā de sententia contra eū lata: dominus papa his auditis scribit capitulo herbipoleñ. dicēs ꝙ licet in hoc videatur nō oīno culpabilis extitisse qꝛ tamē in dubijs via tutior est eligēda ꝙ̄uis dubitaret de sñia cōtra ipsū lata. debuit potius abstiere quā sacramēta ecclesiastica ptractare.

¶ Illud vero. quod allegabat ꝙ sub spe venie postꝙ̄ nouerat se excõicatū a pa. sibi fecit diuina officia celebrari ꝛ alioꝝ cōionise ingessit ipsū nō excusat ꝫ potiꝰ cōtra eū facit cū sub spe venie nullus dēat delinquere et grauius ē excõicato nō vitare alios ꝙ̄ ab aliis nō vitari. pa. tamē facit ei grām qꝛ nō imponit ei penā quā canō illis iponit qui post excõicationē psumūt celebrare diuina ꝛ celebrationi se ingerere diuioꝝ. No. ꝙ eps sine licentia pape eccām dimittere nō pōt. iteꝫ in dubijs tutior via est eligenda. itē q dubitat de sñia ɔtra eū lata cū p famā hoc intelligit potius abstieat quā celebret qꝛ illud ē tutꝰ. itē sub spe penitētie nullus peccare dꝫ qꝛ posset cōtingere ꝙ tps non hēret etiā ad ɔfitēdū itē post excõicationē nullus dꝫ celebrare uel celebrationi se ingerere diuinoꝝ alias dꝫ deponi.

Idem.

Fraterni tati. Archieps bisūtinus excõicauit quosdā pbros ꝛ clericos pro suis excessibus qui nihilominus excõicati celebrarūt diuina. quesiuit archieps a pa. vtꝝ possit eos suis beneficijs spoliare. rñt pa. ꝙ si canonice sunt excõicationis sñia innodati ꝛ postea celebrare diuina presūpserint poterit eos oibus beneficijs ecclesiasticis spoliare. ¶ Nota qualiter puniūtur qui celebrāt excõicati.

Idem.

Postulastis Quidā erant excõicati ꝛ tēpe sue excõicationis

ecclesiastica beneficia sūt adepti querit̄ vtꝝ
ea possint retinere. Rn̄t pa. ꝙ cū excōicatis
cōicari nō debeat excōicatis clericis benefi
cia ↄferri nō possunt nec illa valeāt licite re
tinere nisi cū eis fuerit dispensatū cū ipsa ca
nonice nō fuerint ↄsecuti ⁊ illi qui sciēter tali
bus illa beneficia ↄtulerāt tādiu debēt a col
latiōe beneficiorū suspēdi donec sup hoc con
seq mereātur vt in quo deliquer̄ presūpserūt
puniātur. ¶ Secundo ponit̄ alia qō clerici
quidā monaci ⁊ moniales celebrauerūt in lo
cis suppositis interdicto tpe ipsius iterdicti
⁊ adhuc celebrare diuia nō cessāt ꝓpter qō
etiā sūt excōicatiōis snia innodati. queritur
qualiter isti sunt puniēdi. rn̄t papa ꝙ clerici
qui talia presumpserūt sūt ecclesiasticis be
neficiis spoliandi monaci ⁊ moniales in arc
tioribus monasteriis ad peragēdā pniaꝫ de
trudendi. Nota ꝙ excōicatis beneficia ↄfer
ri nō pn̄t ⁊ si cōferantur nō possunt ea retine
re nisi cū eis dispensetur. Itē cōferētes puni
untur in collationibus beneficioꝝ vnde pu
niuntur in quo peccant. Itē in locis interdi
ctis non est celebrandū aliter faciētes puniū
tur prout hic dicitur. Idē.

Propositnit Eps tuscu lanus erat le gatus in ptibus lemonicen̄. quidā de lemoni supplicauerūt legato ⁊ magistro p. vt eisdē in lemonicen̄. eccā ꝓuideret ⁊ eos faceret recipi in canonicos ⁊ i fr̄es ⁊ ꝑcipue cū. v. uel. iiij. prebende ab vltima ordinatio ne ipsius eccē vacarent idē legatus ciuitateꝫ lemonicē. ingressus canonicos monuit diligē ter vt illos in socios recipent ⁊ tres ad ꝑdic tas prebēdas vacātes ꝙ tn̄ post petitas ⁊ ↄ cessas deliberatiōis inducias facere non cu rasset: legatus de predictis prebēdis inuesti uit eosdē. postmodū vero pniarius lemonicē sis ↄtra predictū mgr̄m. p. l̄ras ipetrauit ad quosdā iudices delegatos corā qbus petijt i stitutiōem factā de ipso cassari ⁊ ipm remo neri ab ecclesia lemonicen̄. p eo ꝙ tpe sue in stitutiōis erat excōicatus p epm lemonicen̄. pluribus annis ante suā inuestiturā: sup hoc testes ab vtraqꝫ pte ꝓducti fuerūt. Judices cām instructā remiserūt ad apo. se. ptibus in pn̄tia pa. ↄstitutis: ex pte predicti magistri ꝑ dicta ꝓposita fuerūt. papa vero auditis q̄ ꝑ tes ꝓponere voluerūt acta iudicis fecit inspi ci diligēter ⁊ inuenit esse ꝓbatū p testes pnia rij ꝙ eps lemonicen̄. ꝑdictū mgr̄m. p. ⁊ quos dā alios excōicauerat plurib⁹ annis ante iue stiturā dicti magr̄i: p testes vero magistri ꝓ batur ꝙ eps dictū magr̄m ⁊ alios clericos ⁊ etiā laicos p tres ānos absoluit anteꝗ̄ dict⁹ magister fuerit inuestitus ⁊ ꝙ eps dicto ma gistro cōicauit postea in eccā ⁊ in mēsa. sꝫ qꝛ pniarius nō ꝓbauit dictū magistꝝ tpe sue i uestiture excōicatū extitisse ab epo suo sicut obtulerat se ꝓbaturꝝ cū ex parte ipsius mgr̄i fuerit facta fides de absolutōe ⁊ cōione epi: dn̄s pa. ꝙ de ꝑdicto magistro p legatū ꝑdic tū factū est p diffinitiuā sniam approbauit.

No. qui fuit excōicatus publice adhuc ꝑsu mit̄ excōicatus nisi ꝓbetur absolut⁹. vn̄ nota ꝙ q absoluit̄ l̄ras sue absolutiōis obtieat ad cautelā futuroꝝ vt hic patet. Itē dū qs est excōicatus nullū bn̄ficiū ecclesiasticū obtiere pōt. Itē cui eps cōicat ꝑsumitur non excōica tus tn̄ presumit̄ talis nō sufficit nec ꝓpterea eēt absolut⁹. Gregorius.

Apostolice Duo canonici pragen̄ eccē p pragen̄. eccē ordiati one accesserūt ad se. apo. obiectū fuit eis ꝙ erant suspēsi ut sic repellerētur ipsi volebant ꝓbare snias illas nullas eē ⁊ eis ignorātib⁹ latas fuisse. pa. relaxauit snias illas ad cau telā ne ordinatio ecclesie differat̄: sed qꝛ tpe suspēsiōis ignari celebrarūt diuina eos ꝓba bilis excusat ignorātia. si vero crassa aut su pina aut erronea ignorātia fuerit ꝓpter qō indigeant dispēsatione papa dispēsauit cuꝫ eis. ¶ Nota qui suspensus ignoranter diui na celebrauerit nō incurrit irregularitatem nisi ignorantia crassa fuerit. Idē.

Si celebrat Aliqs ꝑticipauit excōmunicato in locutione vel ora tione ⁊ sic incidit in minorem excōmunicati onem. consueuit dubitari de tali vtrū si cele

oꝛaret tempore talis excõicationis esset irre gularis.respondet pa. ꝙ licet grauiter pecc3 celebꝛando nõ tamen est irregularis ꝛ eliger pōt et alia qui iurisdictionis exiſtūt exercere tamē si talis scienter electus fuerit talis elec tio est repꝛobāda ꝑ eo ꝙ eligitur ad suscep tionē eoꝝ a quoꝝ pceptione pꝛiuatus ē per sanctos patres.

¶ Peccat. Dicit ꝙ talis excõmunicat[9] peccat celebꝛādo vnde poterat foꝛte aliquis dubitare vtrū sacramēta ab eo collata hēat effectum.dicit papa ꝙ sacramēta illa non ca rent effectu l3 ille peccet cōferēdo:ꝛ redditur rō cū ille non videatur remotus a collatiōe sacramentoꝝ sed a pticipatiōe que cōsistit i sola perceptione:ꝛ hec vera sūt dūmodo nō ingerat se pertinaciter cōioni excōicatoꝝ in contemptum ecclesie cōtra ꝓhibitionē sui su perioꝛis ꝙ si post admonitiōem legitima3 se cerit debet excōicari:ꝛ si postea celebꝛādo sa cramēta ab eo collata virtutis carebunt effe ctu ꝛ pꝛiuatus erit ꝛ electione ꝛ iurisditiōe.

Rubꝛica.de cle. nō oꝛdinato ministran te. Hoꝛmisda papa.

Si quis Statuit Hoꝛmisda pa.ꝙ si aliqs nō oꝛdiatus ita pꝛesūptuosus fuerit vt nulla necessitate instāte tanq̄ si es set oꝛdiatus baptizauerit aut aliquod diui nū officiū exercuerit non oꝛdinatus ꝑpter su am pꝛesumptionē abijciatur ab ecc̄a ꝛ nūq̄ oꝛdinetur. Urba.iij.

Ex litteris. Quidā diacon[9] nomie anteq̄ esset i pbr3 oꝛdiatus missarū solēnia vsurpare pꝛesumpsit queritur qd iuris sit d̄ illo. respō det pa.ꝙ ad officiū sacerdotis nō poterit ꝑ moueri sed a diaconatu biēnio vel triennio ſm quod iudici visū fuerit suspēsus maneat de beneficio poterit cū eo misericoꝛditer agi ne sustētatione pꝛiuatus ad seculi negocia i cleri obpꝛobꝛiū reuertat:vt cū eo securius di spensetur sibi cōdigna pnia imponat:vtilius tamē faceret si ad vita monasticā se transfer ret.¶ Nota penā illoꝝ qui nō sunt oꝛdinati puniūtur eni in eo in quo peccauerūt.

De clerico ꝑ saltū pmoto. Ru. Inno.iij.

Que litteræ Quidā subdiacon[9].p. noie diaconat[9] oꝛdie ꝑtermisso fe cit i pbrm oꝛdiari ꝛ postmo dū secreto ↄfessus fuit epo suo se nescir si res taliter se hēret:si ex quo boni viri hoc assere bāt inter quos fuerat cōuersat[9] credebat as sertiōi eoꝝ cū tunc tpis ↄstitut[9] quo oꝛdies i serioꝛes suscepat eēt infra annos discretiōis quesiuit eps a pa.qd esset de eo agendū.vn de papa ei mādat quatenus condignā pnia3 ꝑ hmōi negligētia iponat quatenus peracta ipsū in diaconū oꝛdinare pcuret ꝙ nōn itel ligitur iteratū quod nescit esse factū ꝛ ita de misericoꝛdia pmittat eū ministrare i oꝛdine sacerdotis.¶ No.ꝙ nō d3 qs ministrare in maioꝛi oꝛdine nisi hēat iferioꝛes. Itē quod nescit factū iterari nō dicitur.

De eo qui furtiue oꝛdinē suscepit. ru. Alexander.

Ueniens Cleric[9] quidā. p. noie accessit ad papa3 expo nēs eidē se furtiue diacona tus oꝛdinē suscepisse:vn̄ mā dat pa.episcopo dioc.ꝙ si nō fuit ab ipo vl ab aliquo archidiaconoꝝ suoꝝ vel pꝛelato rū sub intermiatiōe anathematis ꝓhibit[9] cō digna sibi iposita pnia ꝑmoueat ipm ad of ficiū sacerdotis dispēsatiue ꝑ arbitrio suo ni si alia ipediāt.si vero excōicatio sup hoc fa cta fuit ipsū moueat ut i aliquo monasterio seu canonica hitū suscipiat regularē:ꝛ postq̄ ibi fuerit aliquāto tpe laudabilr ↄuersat[9] po terit cū illo misericoꝛditer ꝓuidere: alioquin nulla rōe pa.ꝑmittat eū ad sacerdotiū ꝑmo ueri.¶ No.ꝙ archidi: vel alij pꝛelati possūt excōicare. Itē cū eo q post excōicationē fur tiue oꝛdiatur nō pōt eps dispēsare alias pōt ꝙ excōicat[9] diuinū pꝛesumit officiū exercer

Cum b Celesti.iij. Quidā.h.noie ac

cessit ad epm tpe ordinatiōis ⁊ iuxta consue
tudinē patris ꝯtulit ei quattuor minores or
dines quibus nō cōtentus furtiue preter con
sciam epi subdiaconatus ordinē suscepit pꝰ
modū vidēs ꝙ male fecerat ad papaꝫ acces
sit rē sibi exponēs ꝙ ipse multū accessit mā
dat dioc. epo vt eū i miorib9 ordibus mi
nistrare pmittat. si vero domū religionis in
trare voluerit si alias dignꝰ fuerit abbas su
us si voluerit i aliis ordinibus cū eo poterit
dispēsare. Nota ꝙ eodē die nō dꝫ qs accipe
minores ordies cum sacris. Item cuꝫ tali si
religionem intrauerit pōt abbas dispensare
Idem.

INnotuit Quidā cle
ricus. g. noie
⁊ duo alii cū lrīs episcopi sui acces
serūt ad epm segūt. vt ordies recipent ab eo
dē. Eps dū accederet ad ordiatiōnē excōica
uit quicūqꝫ se ad duos sacros ordies ingere
ret predicti clerici nihilominus subdiacona
tus ⁊ diaconatus ordies susceperūt furtiue:
queritur quid iuris sit de illis. Rñt pa. ꝙ il
li de iuris rigore nō debēt in susceptis mini
strare: sed si ad religionē voluerit se trāsferre
peracta pnia si laudabiliter ibi fuerit ꝯuersa
ti. diocesanus illoꝝ cū lnīa pape cū eis pote
rit dispēsare vt i susceptis ordibus ministrēt.
Iteꝫ nota ꝙ nullus duos sacros ordines eo
dē die suscipe dꝫ. Itē qui post excōicationeꝫ
ꝑpter hoc latā hos suscepīt eps cū illo dis
pēsare nō pōt tanqꝫ cū eo qui excōicatus pre
sumpsit celebrare.

De excessibus prelatoꝝ ⁊ subditoꝝ. ru.
Alexander iii.

PEruenit Epi p
sbyteros
⁊ alios clericos quasi filios
⁊ fres sūma debent caritate
tractare: sꝫ ipsi ꝯtrariū facie
bāt ⁊ nisi ad volūtatē suā eis pecuniaꝫ solue
rint diuinū officiū iterdicebāt eisdē. vñ man
dat papa episcopis quatenꝰ i eos talia ⁊ exa
ctiōes indebitas exercere nō presumāt nec ď
cetero illos grauēt idebite vel tractēt inhōe
ste ⁊ sine ꝯsilio capituli sui ipsos suspendere
vel eaꝝ ecclesias interdicere nō presumāt nꝫ
duas ecclesias quaꝝ vna sufficiat eos hēre
pmittat nec aliquos excōicet sine ordie iudi
ciario sciturī ꝙ si ꝯtra fecerint pa. eos taliter
puniet ꝙ timore pene alii a similibus abstiebūt.
¶ No. ꝙ episcopi subditos grauare indebi
te non debent. Itē sine ꝯsilio capituli non ď
bent suspendere clericos uel eccās interdice
re nec excōicare sine ordine iudiciario. Iteꝫ
pena vnius dꝫ aliis timorē inferre. Idem.

AD hec Quidā episcopus
suffraganeus Can
tuarieñ. archiepi plures eccās ꝯsti
tuit imunes a consuetudie ⁊ obsequio archi
diaconoꝝ ꝑpter quod redditus eoꝝ dimiu
it. puenit hoc ad papā. vnde mandat archie
piscopo predicto quatenꝰ factū epi sup hoc
corrigat ⁊ emendet ⁊ ita prouideat ꝙ archi
diaconis sua iura seruet illesa in caruꝫ eccle
siis ⁊ pbro illi debitam reuerentiā exhibeat
⁊ honorē. No. ꝙ epi iura archidiaconoꝝ
⁊ etiā alioꝝ prelatoꝝ diminuere nō possunt
nec eoꝝ iurisdictiōem eis auferre. Idem.

AD aures Quidam
archidi. exo
neñ. epi in ecclesiis que in suis ar
chidiacōatibꝰ vacabāt se auctoritate ꝑpria
intrudere non verentur ⁊ eas suis vsibꝰ de
putabant cū personas deberent instituere in
eisdē. puenit hoc ad pa. vnde mādat epo ex
oneñ. quatenus illos qui taliter occupant ec
clesias vel detinent occupatas ec. cē. ꝯpellat
vt eas dimittant ⁊ eas ordiet de ꝑsonis ido
neis: pfatos vero archidiaconos p tanta pre
sumptione puniat animaduersiōe condigna
¶ No ꝙ nō debet aliquis sibi retiere quod
alii necē hꝫ dare. Itē nemo dꝫ se ingerer ad
id qd alii dꝫ. Idem.

CLerici Quia clerici et
laici laborant illo
vicio sodomitaꝝ ꝑpter quod ira
dei venit in filios diffidenae. ⁊. v. ciuitates
igne cōsūpsit. statuit later. cōci. vt quicūqꝫ il
lo vicio deprehensi fuerint laborare: si cleri
ci fuerint deiciātur a clero vel ad agendā pe
nitētiā in mōasteriis detrudāt: si laici fuerit

excoicent' et a cetu fideliū excludant. Idē

Sane si epi. Statuit i capitulo isto q epi aliquid abbatibus preter debitā obiam ñ exigāt cōtra libertatē huic ordini cōcessam. si autē amplius exegerint liberū sit abbatibus hui' ordinis auctoritate apostolica denegare si petatur. ¶ Nota q nō lʒ epis aliquid peterē cōtra libertatē a do. pa. alicui cōcessū alioqui licite denegat quod petitur. Idem.

Ludentis. Aliqui sūt constituti vicarii in ecclesiis auctoritate epoꝝ q obligati sunt psonis ecclesiaꝝ fide et sacramento. vicarii isti se in superbiā erigentes falso assumebāt sibi nomē psonatus ɔtra fidē et iuramētū. statuit alex. q si sup hoc in iure ɔfessi fuerit vel ɔuicti de cetero in eodē epatu ad executiōeʒ sui officii nullatenus admittātur. No. q qui cōtra fidē et iuramētū venit tanq falsarius et piurus dʒ expelli de toto epatu. Clemēs

Quam ad Statutū fuit in later. ɔ. q prelati eccāꝝ cū visitāt eccās suas certū numeꝝ equoꝝ et psonaꝝ debēt hēre: lʒ qdā prelati hoc nō seruabāt: quidā plati ecclesiarū quarūdā petiert a do. pa. sibi sup hoc puideri. vñ pa. auctoritate apostolica indulget istis vt si ecclesiaꝝ prelati numeꝝ euectionis et psonaꝝ in later. ɔ. ɔstitutū excesserint cū eoꝝ eccās visitauerint libeꝝ sit eis auctoritate apo. denegare si pcuratiōnē p pluribꝰ postulauerint et si prelati ppter hoc in ecclesiis illoꝝ vel clericos aliquā siniam tulerit papa decernit ipsā nō valere. ¶ Nota q snia lata cōtra priuilegiū vel indulgētiam papa ab alio inferiori nō tenet: tamē vī p hāc lram q hoc oibus sit cōcessum. Celestinus.

Sicut uni Prior grādeñ. monasteriū suū q est in dioce. faustini epi subiecit siue vniuit mōasterio de alterato sine cōsensu dioce. epi predicti de cui' auctoritate id fieri debuisset. assensu tñ archiepi interueniēte eps significauit hoc do. pa. petēs vt sibi liceat reuocare q ille prior grādeñ secit eo icōsulto: nō ob. assensu vel ɔfirmatiōe archiepi quā interposuisse pponit q archiepiscopus i dioc. sui suffragāei sine ipsius assensu nihil disponere pōt ɔtra canonicas sāctiōes: et pa. idē decreuit irritādū. et q eps id in irritū reuocare possit: primo illud ostēdit sicut eni ad papā ptinet vnire epat' et aliene ptāti subiicere ita ad epm ptinet vnio et subiectio eccārū sue diocesis. Nota q ordiatio ecclesiarū vnio et subiectio eaꝝ ad epm ptinet in sua diocesi. itē archieps i diocesi suffraganei sui nihil hʒ disponere sine assensu ipsius. Innocē.

Quam sit. Quidā diaconus. p. noie publice ɔfitebat se carnalr ɔgnouisse vxorē cuiusdā sui cōuicini siue prochiani ppter qð vir illi' remisit vxorē suā ad ppria: significatuʒ fuit hoc do. pa. vnde mādat cuidam archiepo qua. si cōstiterit de premissis: prefatū clericū ab officio et beneficio ap. cess. suspēdat: et virū illū cōpellat vt vxorē suā recipiat et maritali affectu ptractet eādē. ¶ No. q ɔfessio in scādaluʒ alteri' extra ius factū clerico preiudicat. Itē nemo de iprobitate sua dʒ cōmodū hēre. Idem.

Ex litteris. Quidaʒ visitatores in lōbardia accesserūt ad eccām albigañ. vt in ea visitatiōis officiū exercerent. Eps albigañ. inter cetera q pposita fuerāt cōtra ipsū cōfessus fuit q cū qdā i villa quadā que ad ei' iurisdictiōnē spectet isfamaret de furto: et ipse fur hoc negaret obtulit purgatiōem ferri cādētis et si deficeret suspēderet: eps qsiuit a iudice deputato ab ipso ad maleficia puniēda quid sibi super hoc videretur. Judex rñt vt fieret sicut fur dixerat tandē ferrū candēs in ipsius presentia est allatū: quod cū fur illud accepisset ɔbust' est iudex pauefact' ɔsuluit epʒ qd sibi sup hoc esset agendū. et ipse respōdet q si fur euaderet malū esset et sic eps et iudex villā illā exeūtes in eoꝝ pñtia ille fur est suspēsus: tñ eps ipse dicebat in eius excusatōem se talibus verbis vsum fuisse. auditis quātus est rumor populi: oēs dicunt malum est si sic euaserit impu

mnit⁹. his auditis ꝛ redactis in scriptis inqsi tores ipsū epm cū lr̄is suis dictā cōfessiōem ɔtinētibus emiserūt ad pa. sed ipse nihil sup his ꝑposuit corā pa. nec lr̄as inquisitoꝝ offē dit ipse tamen dicebat illas pa. ꝑntasse imo stati cū alter de predictis inquisitoribus ad apo. se. accessit qui rē per ordinē do. pa. ex posuit. Idē eps̄ de curia recessit ꝛ ꝑquisitus non potuit inueniri. dominus pa. his oibus auditis ꝑ dictū inquisitorē ꝛ ꝑ lr̄as inquisi toꝝ: qꝛ idē eps̄ nō solū in iudicio ferri cāden tis veꝝ ēt in suspēdio militū excessit cū his non tantū auctoritatē prestitit sꝫ etiā ꝑntiam suā exhibuit corpalē ipsū reputauit indignū ministerio altaris ꝛ qꝛ pontificale officiuꝫ si ne ministerio altaris exerceri non pōt. man dat dictis visitatoribus quatenus moneant eundem vt episcopatui cedat: alioqui remo ueant ab ecclesia albigañ. ꝛ eideꝫ ecclesie fa ciant de persona idonea prouideri. No. ꝙ clerici vel episcopi iudiciū ferri candētis: nec indicere nec recipere talem purgatiōem debent. Item nec interesse debent nec aucto ritatem prestare specialiter vt pena corpora lis infligatur quod si fecerit hec est pena ex pressa in prelatis.

Idem.

INter dilectos

Uacante succētoria pictauiensi cā tor ipsius ecclesie ad quem pertinet collatio succentorie: eam contulit. p. canonico pictaui ensi postmodū dicta collatione non cassata eandem succentoriam contulit. b. canonico pictauieñ. vnde orta questione inter eos cau sa cōmissa fuit inter eos super ipsa succento ria quibusdam iudicibus delegatis coram quibus petiit vtraqꝫ ps electiōem de se fac tā cōfirmari ꝛ electiōem alterius cassari lite cō. ꝛ testibus hinc inde receptis causa dela ta est ad dominū pa. preterea iudices quas dā lr̄as ɔcesserūt ptibus i qbus quedā clau sula in litteris illis vltimo fuit apposita. pro ponebatur ɔtra dictū. b. ꝙ illa non fuerit ap posita de ɔscia iudicis ꝛ sic falsauerat lr̄as illas ꝛ ꝙ vsus fuerit lr̄is sic falsatis: ꝛ super hoc deposuerūt iudices q lr̄as ɔcesserāt. do minus pa. attestatiōibus vtriusqꝫ partis in spectis inuenit eū probatū dictū peꝝ publi cū aleatorē esse ac publicū vsurariū qui. xi. p. xii. mutuabat in ludo. Ipse vero in sui ex cusationē allgabat ɔsuetudinē gallicoꝝ qua tenus clerici sic mutuāt frequēter ꝛ ludunt: sꝫ pa. illā ɔsuetudinē penitus reprobauit cum in illis magis sit puniēda offensa ꝑ quos de liquēdi auctoritas vsurpat. vnde ꝙ ɔtra di ctū. p. de succētoria ipsa factū est ꝑpter indi gnitatē ꝛ vilitatem ipsius decreuit. domin⁹ papa irritandū cū personis vilibus ꝛ indig nis patere nō debeāt porte digni tantū iuxta legitias sanctiones. ꝑterea ɔtra prefatuꝫ. b. fuit pbatū ꝙ de ɔscia iudicū vltia clausula nō fuerit inserta in lr̄is eorūdē sicut ꝑ ipsorū depositiones exprimitur euidenter: ꝑpter ꝙ ps altera ꝑponebat ꝙ predictus. b. vsus fue rit lr̄is sic falsatis ꝛ iō tāq̄ falsarius debeat repelli: papa tamē cōsiderauit ꝙ licet cōstareꝫ de dicta clausula ꝙ in illis lr̄is fuisset appo sita preter ɔsciam iudicis tamen fides facta nō fuit ꝙ dictus. b. illaꝫ clausulā apposuerit vel procurauerit vt ab alio poneretur: vel ēt ꝙ scienter vsus fuerit litteris sic falsatis. vnō papa ab huius falsitatis obiectu absoluit eū dē maxime cū post huiusmodi obiectū eis v ti noluerit: sed quia per depositiones duoꝝ testium cōstiterat ꝙ concessio facta. p. predi cto precesserat concessionem postmodum fa ctam. b. predictā decreuit ipsam irritam et i anem: ꝛ quia cantor ita inconstanter se ha buit in hoc facto vt prima donatione nō cas sata secundam facere attemptauit vt punia tur in quo peccauit. dominus papa priuat ipsum potestate conferendi hac vice succen toriam ipsam mandans iudicibus Quate nus eadem auctoritate apostolica persone idonee assignate procurent. Nota quod aleator publicus ꝛ vsurarius public⁹ repellitur a dignitate obtinenda: non obstan te consuetudine aliqua. Item nemo

auctoritate vel consuetudine debet vsurpare
delinquendi licentiā: quia ꝓpter hoc magis
punitur. Item vilibus psonis ⁊ indignis di
gnitates nō sunt concedende. Item iudices
pnt ferre testimoniū de hijs que coram eis
facta sunt ⁊ p eos. Item nō ꝓbat hoc esse ꝙ
ab hoc cōtingit abesse ⁊ sic dubia ꝓbatio nō
nocet. Item non punit̄ qui falsis lr̄is nō vtit̄
postquā sibi opponit̄. Item duo testes suffi
ciunt. Item prima electione non cassata at
temptari non debet secunda cum fiat de re
non vacante ⁊ ideo nulla ut hic. Item puni
tur elector qui ꝓpria sua electione non cassa
ta secundā attemptat. Item puniri debꝫ qs
in eo in quo peccauit. idem.

Accedētibus Epi in cōci
lio generali constituti cōquesti sunt
de abbatibus ꝙ ipi suis terminis non cōten
ti manus extendunt ad ea que ad ipos perti
nere noscuntur videlicet cognoscēdo de cāis
matrimonialibus iniungēdo penitentias pu
blicas cōcedendo litteras indulgentiaꝝ ⁊ si
milia presumendo ꝓpter que auctoritas epi
scopalis vilescit interdum apud multos vo
lens concilium episcoporum dignitati ⁊ ab
batum saluti in hiis ꝓuidere ꝓhibuit ne de
cetero aliquis abbatum ad talia se extendat
si ꝓprium piculum voluerit euitare nisi for
te aliquis ipoꝝ speciali concessione vel alia
legittima causa super hmōi valeat se tueri.
¶ Nota ꝙ ista que hic ꝓhibētur abbatibꝰ
de iure cōmuni pertinent ad episcopos. Iteꝫ
nota ꝙ abbates ista prescribere possunt.
Hono.

Dilectus Quidam fe
cerant quoddaꝫ
furtuꝫ qui ut dicebatur confessi fu
erant super furto Iohanni presbytero in pe
nitētiali iudicio rectores fraternitatis vrbis
ꝯpellebant dictum presbyterum iohannem
ad reuelandum fures: ⁊ eo quod sibi super
furto fuerit reuelatum: vel ad satisfaciendū
exinde damnum passo: ⁊ nisi alterum predic
toꝝ faceret tulerūt in ipm sniam interdicti ꝓ
pter quod dictus sacerdos cōquesta est dn̄o
pape: quia pniciosam esset dictum presbyte
rum reuelare taliter sibi credita ad soluēdū
id quod non rapuit. mandat papa cardina
li sancte prudentiane presbytero suo vicario
Quatenus pdictos rcōres corā se venire fa
ciat ⁊ iniūgat eisdem ut a grauamine presbi
teri memorari super hoc penitus cōquiescāt
¶ Nota ꝙ sacerdos compelli non debet ut
reuelet sibi in pnia credita. Item nō debet
quis puniri in eo in quo non peccauit. Ideꝫ

Dilecta i christo
Presbyteri ⁊ clerici otren. ecclesie
meldens dioces ꝓprium nō ꝯsueuerūt haber
sigillū: nec sint vnū corpus: ita ꝙ capitulū ap
pellent nihilominꝰ ꝯtra volūtatē abbatisse
iotren. eccē que ē ipoꝝ caput ⁊ patrona pro
priū sigillū habere ꝯtendunt. vn̄ abbatissa si
gnificauit hoc do. pa. vnde papa mandat q
busdam. quatenus si constiterit ita esse dcis
presbyteris ⁊ clericis auctoritate do. pa. ꝓci
piant expresse ne presumant: vel de nouo fa
bricar sigillū vel uti eo si forte nouiter fuerit
fabricatum. Nota ꝙ qui non sunt vnum cor
pus: nec faciūt vnū collegiū non debent habe
re idem sigillum. Idem.

Grauem Archidiaconus
ambianen. veniēs
contra fidem prestitam ⁊ debitam
reuerentiam semel ⁊ secūdo epm ꝓpriū dn̄ꝫ
suum esse negauit. Item in foro seculari de
posuit contra eum super rebus spiritualibus
questionem. Item causam ⁊ consilium ꝓbu
it fratri ipsius archidiaconi ⁊ complicibus
suis aduersariis episcopi ⁊ inuasori episco
pi ⁊ sociorum eius. ita contra fidelitatem in
tribus peccauit. ꝓpter quod episcopus am
bian. grauem de ipo archidiacono coraꝫ do
mino papa deposuit questionem. vnde man
dat quibusdam. quatenꝰ si cōstiterit ipm ar
chid. semel ⁊ scdo ꝯtra fidem ⁊ reuerentiaꝫ
pstitū epm pdictū dominum suū denegasse:

vel in foro ſeculari ꝯtra ip̄ȝ ſup rb⁹ ſpūalib⁹ qōem vel cām ⁊ conſilium prebuiſſe aduerſariis ep̄i ꝯtra ip̄m eūdē archid. tꝗ̄ putridū membrum ambiañ. eccleſia perpetuo abſcindant ⁊ beneficia ſua per eos ad quos pertinet perſonis idoneis: faciant aſſignari. ¶ Nota qualiter clericus punitur qui negat prelatum dominum ſuum eſſe. Jteȝ qui trahit ipſum in foro ſeculari ꝓ re ſpūali vel qui facit contra fidelitatem perdere debet feudū. Jtē plura narrantur quoꝝ alteꝝ ꝑ ſe ſufficit ad priuationem: ideo alteꝝ ꝓbari ſufficereȝ.

Gregorius nonus.

Nimis inique

In capitulo iſto reprehēditur auaricia ſiue auiditas prelatoꝝ quam exercent viros religioſos: qui dimiſerunt omnia propter deum ⁊ enumerantur multa ꝓut in ip̄a littera continetur. Jn fine mandat pāpa q̄tenus vniuerſi ⁊ ſinguli prelati a predictis grauaminibus deſiſtant ſubditos ſuos ab hui⁹modi artius compeſcendo.

Jdem.

Nimis praua

Quidam viri religioſi. ſcȝ fratres predicatores: ⁊ minores quorum ordinem ⁊ regulam ſedes apoſtolica noſcitur approbaſſe: in altiſſima paupertate xp̄o pauperi famulari elegerunt. ſed prelati eccleſiaꝝ ⁊ aliȷ in multis articulis eos aggrauare nituntur ⁊ enumerantur in littera. vnde mandat papa vniuerſiſ prelatis eccleſiarum quaten⁹ vniuerſi ⁊ ſinguli a dictis grauaminibus omnino deſiſtant: ⁊ ſubditos ſuos artius compeſcant ab huiuſmodi.

Jdeȝ.

Tantus eſt

Dominus papa propter quoſdam exceſſus quorundam commiſſos in quoſdam canonicos ⁊ prelatos ⁊ clericos ⁊ res predictorum regnū portagalie ſuperpoſuit interdicto. P. ep̄us colūbrieñ. ab inicio cepit ſuare interdictum tandem mutato concilio violauit temere interdictum delinquendo in dominum papam qui tulerat ip̄m ⁊ eccleſiam romanam cōtemnēdo petri claues: ⁊ ledendo eccleſiaſticam poteſtatem ⁊ alios induxit immo compulit nō ſuare interdictum: ⁊ quos inducere non potuit. poſt multas iniurias ſpoliauit eoſ dignitatibus p̄bendis ⁊ beneficiȷs ſuis: ⁊ eos coegit exulare interdicendo: ⁊ excōmunicando eoſdem ⁊ conferendo predicta fautoribus ſuis que omnia idem ep̄s in preſentia pape ⁊ fratꝝ ipſius publice recognouit reñuncians ep̄atum in manu domini pape ſpōtanea voluntate ⁊ lȝ ille renunciauerit nolens tamē dominus papa: ut illi qui ſniam interdicti violauerant ⁊ recepant beneficia alioꝝ qui ſine cauſa rationabili nō debuerant ſpoliari effugiant impuniti: ne facti peruerſitas tranſeat preſumptoribus in exemplum decreuit irritas ⁊ inanis oēm inſtitōem deſtōem collationem beneficioꝝ ⁊ dignitatum preſumptas ꝑ dictū ep̄m excōmunicatōis ⁊ interdicti ſniaſ in quoſcūqȝ ꝓlatas ab eo hac occaſione p⁹ violationeȝ interdicti ⁊ ꝙ vbi magis exceditur grauius eſt iudicandum: mādat pap. archiep̄o brachareñ. quaten⁹ omēs illos quos ep̄s intruſit in beneficia ⁊ dignitates alioꝝ non ſolum a beneficiis ip̄is verum etiam ab aliis ſi qua obtinent: debeat remouere tam p̄ſumptores predictos ꝗ̄ omnes alios q violarunt damnabiliter interdictum ab officio ⁊ beneficio ſuſpendendo ⁊ illos quos conſtiterit manus temerarias extendiſſe in perſonas ⁊ res predictoꝝ canonicoꝝ prelatoꝝ ⁊ clericoꝝ ad preſentiam pape venire compellat. ꝓ meritis recepturos inuocato. ad hoc ſi opus fuerit brachio ſeculari. ¶ Nota ꝙ q violat interdictum in quo dr̄ delinquere: q damnauit ⁊ contemnit claues petri. Jteȝ p⁹ talem violationem ⁊ contemptum ſnia lata ab ipſo violatore ⁊ inſtitutō ⁊ deſtitutio irrita ē. Jtem violatores interdicti ab officio ⁊ beneficio ſunt ſuſpendendi. Jtem qui grauius excedit: grauius eſt puniendus. Jtem q mittat violentas manus in clericum ad ſedē apoſtolicam ire compellitur: Jteȝ vbi eccleſia per ſe non ſufficit inuocare debet auxiliū brachii ſecularis.

De noui operis nunci.
Rubrica Lucius. iii.

Intelleximus. Clerici de rodio ceperũt edificare q̃dã capellã i p̃iudicium baptismal' eccẽ de costa pertinentis ad priorem sancti cipriani de venetiis ex pte eccẽ baptismalis denũciatũ fuit nouum opus clericis de rodigio ne in preiudicium ipsius ecclesie illa3 capellam edificarent. ipi spreta denunciatione pcesserũt i ope vnde sup hoc ad petitionem prioris sancti cipriani de venetiis commissa fuit causa paduano epo. eps quia de noui opis nũciatõe in canonibus non repitur. quesiuit a papa qualiter sup hoc esset pcedendũ: quia vero sicut leges non dedignantur sacros canones imitari. Item sacri canones principum constõibus adiuuantur. mandat papa eidem epo. Quatenus diligenter consideret q̃ post denunciationem noui operis siue iure siue iniuria aliquid construatur: s̃m leges debet demoliri ⁊ s̃m canones nulla ecclesia i preiudicium alterius est construenda. vnde negociũ ipm tam s̃m leges q̃ s̃m canones nõ differat terminare. Nota q̃ leges non dedignant̃ canones vmitari ⁊ econtra canones legibus adiuuantur. Item post denunciationem noui operis nihil est faciendum: alias totu3 d3 destrui. Item nulla ecclesia in preiudicium alterius est construenda. Inno. iii.

Quam ex iuncto Archieps cantuariensis cepit edificare quandam capellam de lameth in loco pertinente ad ecclesiam cantuarien. mona chi cantuarieñ denunciauerunt ei nouũ op9 ipe archieps spreta denunciatiõe edificauit ecclesiam ⁊ canonicos instituit in eadem redditus assignando eisdem recipit etiam iuramenta fidelitatis ab ipis. vnde monachi cãtuarien. domino pape grauiter sunt conquesti. mandat papa cantuarien. archiepo: quatenus quicquid edificatum est in ecclesia de lameth post noui operis denunciationem suis expensis faciat penitus demoliri eo nõ obstante si absens fuerit: tamen in lege sit cautũ ut si ille cui nouũ opus fuerit nunciatum edificauerit ante remissionem ⁊ post agere ceperit ius sibi esse edificatu3 habere debet sibi actio denegari ⁊ in irritũ reducat quicquid de instituendis canonicis ibi ⁊ aliis ad ipa3 ecclesiam pertinentibus ordinatum est ab ipso vel ab eius antecessore ⁊ canonicos ab obligatione prestiti iuramenti denunciet absolutos auctoritate pape: quia ex quo principale non ten3 quicq̃d ex eo vl' ob id secutum fuerit debet irritari.

¶ Super eo vero. In. §. isto dicit papa q̃ miratur q̃ monachi cantuarieñ. cum omnia dimiserint propter deum tot laboribus ⁊ periculis personas ⁊ res non dubitauerint frequenter exponere q̃ nullo modo fecissent nisi cognoscerent premissa in preiudicium cãtuarieñ. ecclesie redundare archieps p vitãdo scandalo ipsorum ab huiusmodi iniuriis non cessauit cum scriptura dicat: q̃ illa que sine mortali peccato obmitti non possunt nõ sunt p scandalo vitando dimitteda nec illa debent p scandalo vitando committi que sine mortali peccato committi non possunt ab hijs tamen que sine mortali peccato committi pñt piter ⁊ dimitti p scandolo vitando cessandum est. ut eis etiam p vitando scandalo insistendũ. vnde apostolus. Si scandalizatur frater non commendam carnes ineternu3 ⁊ licet scandalum maiorum sit vitandum: vitandum est etiam minorum. id est iuxta illud veritatis testimonium qui scandalizauit inquit vnum de pusillis q in me creduut ꝛc.

¶ In fine dicit q̃ contradictioni sue taliter finem imponat q̃ contradictio preterita per virtutem obedientie valeat expiari. ¶ Nota q̃ quicquid factum est post denunciationem noui operis demoliendum est; nec deb3 quis audiri si dicat illis sibi esse. Itẽ destructo principali ⁊ accessoria destructa est. Itẽ ppter vitandum scandalum peccatum mortale committi non debet.

Honorius. iij.

S Ignificãtibus Quidam ciuis pisiensis .n. nomie cepit edificare i platea ecclẽ sancte opoꝛtune parisieñ in preiudiciũ ipius ecclẽ deñũciaue rũt ei nouũ opus deponẽtes de ipo sup hoc corã officiali parisieñ. archid. qõez ⁊ offerẽ tes se pbaturos incontinenti plateam illam ad suam ecclãm ptinere ⁊ illũ in suũ piudiciũ edificare. vnde petebat illũ phiberi ne edifi caret non obstante ꝙ dictus .n. offerebat cau tionem de opere demoliendo si apparz ipm enim ius edificandi non habere officiales in terloquendo decreuit pbatiões canonicoꝝ admittendas ⁊ ab ope interim quiescendum a qua interlocutoria. Jdem .n. ad senoñ. ec clesiam appellauit. officialis senoñ. interlocu toriam illã cassauit decernens predictum .n. pcedere debere in ope cõstruendo pstita pri us cautione de ipo demoliendo si ius nõ ha buerit nõ admissus pbatõibus clericoꝝ pdi cti canonici sedẽ apostolicã appellarũt. Mã dat pa: quatenus si ẽ ita. qcqd factũ ẽ pᵒ ap pellatõem in statũ pristinũ reuocet ⁊ post ꝛc.

S Jcui opus Quidã denuncia uit nouũ opus alicui qui in suuz p iudiciũ edificare volebat. Jlle volebat pre stare cautionem de opere destruendo denun cians nolebat cautõem illã recipe immo no lebat statim pbare preiudicium suum vl sal tem vsqz ad tres menses. Quesiuit iste denũ cians an deberz audiri. rñz ei papa dicẽs ꝙ ille cui ipe nouũ opus denũciauit tenet ipm expectare vsqz ad tres mẽses volẽtẽ pbar p iudiciũ sui iuris non obstante cautiõe que of fertur ab ipo de opere destruendo: si nõ iure edificatum appareat. ¶ Nota hic ⁊ in pce denti cãuꝗ nõ pdest offerre cautõem de ope destruẽdo si aduersariᵒ eã recipe noluerit

De priuilegiis ⁊ excessibus priuilegiatoꝝ Rubrica. Leo papa.

E Piscopalia gubernacula. Epi nõ ni si maioribus populis ⁊ fre quẽtatioꝛibus ciuitatibus presidere debent. ne honoꝛ epalis pptereã vilescat.

Grego. ix.

S Jcut Dicit gregoꝛius ꝙ si cut ipe nõ vult in indici is pturbare priuilegia laicoꝝ: ita nõ vult ꝙ ipi laici ei debeãt piudiciũ aliqd inferre ꝙ si fecerint auctoꝛitate aplica vult ei resistere ⁊ ipos laicos violẽtos coercere nõ ẽ ꝯtra legẽ agere sz legi facere subsidiũ.

Alex. iii.

C Ametplantare. Frẽs templi ⁊ hospi talis excedebãt in pl'ibus ꝯtra epa lẽ auctoꝛitatẽ que ⁊ scãdalũ faciebãt. ⁊ indu cebãt piculũ animaꝝ: ppter que epi in la. cõ cilio de ipis grauiter sunt ꝯquesti. super hiis primo dicit papa cum ⁊ plantare sacrã reli gionem ⁊ plantam fouere modis omnibᵒ de beamus nũqd illud melius psequimur ꝙ ea mutare que recta sunt ⁊ coꝛrigere que pfectũ virtutis impediũt demũ descendit ad articu los in quibus predicti frẽs excedebãt: recipi ebãt enim ecclãs ⁊ decimas de manibus lai coꝝ sine ꝯsensu epoꝝ phibet papa pdictis fratribᵒ ⁊ aliis quibuscũqz rligiosᵒ ne de cete ro pdicta recipiãt sine ꝯsensu epoꝝ dimissis ill' quas ꝯtra tenoꝛẽ istũ aliquo tpe rceperũt Jtẽ excõicatos ⁊ noiati interdictos ab epis recipiebat ad diuina precipit ꝯciliũ tã hiis ꝙ aliis religiosis predictos euitandos iuxta sñias epoꝝ. Jtez in ecclesiis suis que ad eos pleno iure nõ ptinẽt presbyteros instituẽdos in eis cũ vacauerint epis represententur ut de cura plebis episcopis rñdeãt ipsis fratribus de rebᵒ tpalibᵒ ꝯpetẽdũ rõem exhibeãt ⁊ in stitutos i ꝯsultis epis nõ audeãt rmoueꝛ. Jtẽ si tẽplarij vel hospitalarij ad ecclãm venerit interdictã semel i anno ad ecclasticũ officium admittantur ecclesiis excõicatis ⁊ iterdictis: nec ibi tunc sepeliant coꝛpa defunctoꝝ. Jtẽ de ꝯfratribᵒ pdictoꝝ statuit ꝯciliũ: ut si oino se nõ rddiderit fratribᵒ ipsis sz i ppꝛietatibᵒ suis rmãserit pp hoc ab epoꝛũ suoꝛum sen tentia ⁊ iurisdictione nullatenus eximantur

sed potestatem suam in eos sicut i alios par
rochianos suos exerceant cum delinquunt.
Quod autē dictum est de pdictis fratribus
Idem precipit obseruandū de aliis religio
sis:si enim contra hoc institutū venerint eccē
in quibus ista presumpserint subiaceant in
terdicto ⁊ quod egerit irritū hēatur. Idem.

Dilecti filii Fratres hospital' ie
rosolomitani ꝯquesti fuerunt do.
pa. ꝙ archiepi ⁊ epi eis de suis malefactori
bus iusticiam facere nolunt priuilegia ipoꝝ
non respicientes. vnde papa scribit prelatis
predictis ꝙ ipi p certo sciant ꝙ ipe priuile
gia ipoꝝ platoꝝ decurtabit:cum ipi obuia
re non timeant scriptis auctenticis ecclesie
romane ¶ Nota quod ⁊ iusticia non est ser
uanda .qui aliis iusticiam denegat exhibe
re. Idem.

Ad hoc Hospitalarii ꝺ functuꝫ in excom
municatione sepeliebāt in cimiteri
is ecclesiaꝝ. Mādat papa cantuariē. archi
epo quaten⁹ pcipiat ipis hospitalariis vt coꝛ
pa illoꝝ defunctoꝝ in excommunicatiōe ex
tra cimiteria eiciant ꝙ si non fecerint archie
piscopus illud exequi non omittat. ¶ No
ta corpora defunctoꝝ in excōmunicatōe i ci
miteriis non esse sepelienda. Idē

Si de terra Mona chi sancti ā
dree ordinis cisterciē. habent pri
uilegium de non dandis decimis de labori
bus siue monachi isti habent terras i parro
chia canonicoꝝ de pallacio de quibus deci
mas persoluerunt p. xxx. annos dictis cano
nicis. vnde mandat pa. monachis illis: qua
tenus si de terra illa quā habēt in parrochia
illoꝝ canonicoꝝ p. xxx. annos decimas per
soluerunt eisdē eas de cetero integre sibi sol
uant: quia licet eis sit ꝯcessuꝫ ut de laborib⁹
suis decimas nō psoluāt. de priuilegio tamē
indulto tanto tempore detrahere voluerunt.
vnde non pñt p priuilegiū se in hac parte tu
eri cum liberū sit vnicuiqꝫ iuri suo in hac pte
renunciare. ¶ No. ꝙ qui nō vtit priuilegio
sibi concesso legittimo tpe amittit illud. Ite
liberū ē quilibꝫ iuri suo renūciare. Idem

Porro Templarii ⁊ ho spitalarii multa pre
rogatiua libertatis sunt muniti ve
rum aliam libertatem habere videntur in lo
cis illis in quibus fuerint habitatores ante
quaꝫ ad eos puenissent ꝙ in aliis suis posses
sionibus:si habeant eandem vel aliam hoc
ex inspectione priuilegioꝝ vꝫ cognosci ⁊ fm
ꝙ inuenitur in priuilegio ita est obseruandū
In fine dicit pa. si volumus eos tenorem su
orum priuilegioꝝ suare ꝙ fines eoꝝ nō trās
grediantur. ¶ Nota ꝙ priuilegia seruanda
sunt fm ꝙ continetur in eis. Item fines priui
legii nemo exire dꝫ. Idem.

Recepimus Qui dā legat⁹
apostolice sedis inuenit plimas ec
clesias in sua legatione dubitauit: vtꝝ hoc
ipo eēnt exēpte a iurisditōe episcopoꝝ. q̄suiuit
a papa quid iuris sit sup hoc. Et ipe respon
det cōmendans in hoc diligentiam suam di
cens:ꝙ sicut non omnes illi qui spālr existūt
de iure beati petri apostolice sedi annuatim
sensum exsoluunt. Ita non omnes censuales
subtrahunt qui iurisditōe epoꝝ verumtamē
inspiciēda sunt priuilegia eccaꝝ ⁊ si fuerit ꝺ
prehensum in eis ꝙ eccā q̄ soluit sensum spā
liter beati petri iuris existit ⁊ ad indiciū pce
pte libertatis annuatiꝫ cēsus soluat eccā illa
libera ē ⁊ exēpta: si vero dr ad indiciū pcep
te ptectionis census psoluit ppterea a iuris
ditōe epi nō ē subtracta. ¶ Nota ꝙ p hanc
decretalem debet ⁊ pōt ꝯgnosci ex inspectio
ne priuilegioꝝ an sit eccā exempta . vel non
Idem.

Sane Nulla debet auctori tate sua sibi presumere ꝙ
alicui certa ratione inspecta a Ro
mana ecclesia priuilegium est concessum.
¶ Nota priuilegium non debere concedi:
nisi certa ratione inspecta.

Celestinus.iii.

P Atentibus Hospitalarii: ⁊ templarii ⁊ alii certa hñt oratoria in domibus suis. quesiuit eps abuleñ. vtruz liceat predictis ponere ibi campanas ⁊ publice pulsare. respondꝫ papa ꝙ non lꝫ eis hoc agere imo compellendi sunt: ut iure suo sint contenti: ꝙ iusticiam non impediant alioꝝ. ¶ Nota ꝙ in oratoriis hmōi non lꝫ habere cāpanam. Item priuilegium sic ē intelligēdū ut non impediat iusticiā alioꝝ.

Innoc. iii.

T Uarumnos fratres hospitalis sācti iohānis cū ꝓ elemosinis colligendis mittere debeāt clericos ⁊ fratres de ordine suo cruce signatos ipi mittunt laicos ⁊ illitteratos. qui in supbiam elati in multis excedere presumunt ī quadaꝫ ecclesia baptismali sibi ab archiepo lugduñ. concessa quidam eoꝝ percussit vicariū sacerdotem ipm sanguinis effusionem fedando ꝓpter qd archieps ꝓhibuit ibi celebrari diuina donec fuerit reconciliata ipe nihilominus ibi diuina officia celebrarūt. Item quosdā pbr̄os ab epo suo officio suspensos iidē ꝙuis laici sint restituant ad diuina officia exequenda. Iteꝫ quosdam laicos qui cū vxoribus suis in domibus ꝓpriis commorātur ꝓ eo ꝙ sibi soluunt aliquid annuatiꝫ ita eximere contendunt: ut aliis ſm legem terre sibi obiectis respondere non teneantur. Consultus pape respondet cuꝫ priuilegium mereatur amittere qui premissa sibi abutitur potestate mandat archiepo lugduñ. quatenꝰ si aliquos clericos aut laicos inuenerint missos a predictis fratribus ꝓ elemosinis colligēdis falso cruce signatos interdicat illis q eos miserunt: officium predicationis in tota ꝓuincia sua missos si laici fuerunt excommunicꝫ si clerici ab officio ⁊ beneficio suspendat: non ubstante nliquo priuilegio vel appellationis remedio illos vero qui post interdictuꝫ suum in ecclesia predicta celebrauerunt diuina eadem pena suspensionis innoluat ⁊ i eo diuina officia celebrari non ꝑmittat donec fuerit reconciliata presbyteros ab epis suis suspensos ⁊ per fratres illos ad officia restitutos in eandeꝫ sniam reducat. §. alios quos ꝓpter premissam cām ad respōdēdū aliis asserunt non teneri compellat aliis respondere non obstante appellatione. ¶ Nota ꝙ priuilegium amittere debet qui abutitur ipo. Itē in ecclesia sanguinis effusiōe polluta celebrari non debet donec reconcilietur. Item nota ꝙ illi qui mittuntur ad colligendas elemosinas a fratribus predictis debent esse de ipis fratribus cruce signati vere ⁊ non falso alioquin repelluntur cum pena hic statuta.

Idem.

C Um olim Abbas monasterii eugubini olim presentauit do. pa. priuilegiū libertatis lucii pape petens illud innouari. Eps eugebinus ɔtradixit asserens in eius preiudicium redundare ꝑꝑ. qd priuilegium nō extitit inouatū tpe ꝓcedēte abbas iteꝝ ɔstitutꝰ corā pa. ꝓcuratore epi pñte allegās se p̄dictū priuilegiū lucii amisisse petiit ut do. pa. faceret recipi testes sup amissiōe ipsiꝰ priuilegii ⁊ tenor ipiꝰ. pa. ɔmisit hoc cardinali. xii. aploꝝ q fidelr̄ i scriptis redegit dpositōes. x. testiū iurataꝝ eis publicatis ꝓcurator epi petiit iducias ad r̄probādū testes abbatis. pa. illas ei ɔcessit ut apud se. ap. ꝓbarent q̄ vellēt ubi pars altera suos testes ꝓduxerat: post hoc do. pa. manifeste cognoscens tā ꝑ depositōes testiū ꝙ assertionē quorūdā cardinaliū tenorē dicti priuilegii talem fuisse ꝙ ceeobiū illd nullo mediāte ad ro ec. ꝑtinebat. ⁊ ꝙ nō licerꝫ alicui epo ɔtra monasteriū illud ⁊ illiꝰ capellas excōicatōeꝫ ꝓferr ⁊ solū ro. pon. subiectū ⁊ ꝙ nulla i eo diocesi epi mētio habeat. p̄terea ab. tpe celestini ad pñtiā eiꝰ accedēs. ipe ispectis priuilegiis ipiꝰ abbatis ipm lꝫ excōicatꝰ diceret ab epo eugubino tanquā legatū admisit ad osculū pacis qd nō fecissꝫ nisi essꝫ exēptus istis omibꝰ ɔsideratis. do. pa decreuit priuilegiū illd lucii papeꝙ sine r̄phēsiōe bulle carte ul lr̄e apꝑebat: qñ fuit ei ɔnsuꝫ illiꝰ fuisse tenor cꝰ dr̄ extitisse ꝑ dpōes testiū ⁊ cardialiū assertōes

¶ Nota ꝙ amissio priuilegii potest ꝓbari
⁊ tenor ipsius. Item equalitas in iudiciis ser
uanda ē: ut vtraqꝫ pars in eodem loco suas
afferat ꝓbationes. Idem.

Ex parte abbatisse Eps melden.
impetrauit quasdam lr̄as contra
abbatissam ⁊ conuentum iotrenen̄. eccē ad
quosdam delegatos: in quibus nulla mentio
fiebat de priuilegiis monasterii que ipꝫ mo
nasterium ⁊ populum iatren̄. declarant ad
romanam ecclesiam nullo medio pertinere:
quoꝝ priuilegioꝝ eps non erat ignarꝰ corā
quibus petebat eps obiam ab abbatissa ⁊
monialibꝰ ⁊ a clero ⁊ populo iotrensi subiec
tionem requirebat. sꝫ cum iudices abbatissā
⁊ moniales valde grauarent sedē apostoli
cam appellarunt. Iudices nihilominus i ab
batissam excōicatōis: ⁊ in cleꝝ ⁊ populuꝫ io
tren̄ interdicti sn̄ias ꝓtulerunt. post hoc nun
cii monasterii p̄dicta ⁊ alio coram domino
pa. retulerunt ostendentes eidem priuilegiuꝫ
libertatis ⁊ petentes illud priuilegium inno
uari. dominus papa ꝓpter appellatōem pre
dictam nuncios predictos diutius detinuit:
tandem cum pro altera parte nullus apparu
it qui defensaret eandem: priuilegium eccl'ie
iotrensi concessum innouauit ita tamen ꝙ ꝑ
talem innouationem ecclesie non plus iuris
accrescat ꝙ̄ priuilegia suorum antecessorum
obtinuit: sed ius antiquum conseruetur.

¶ Nota ꝙ sn̄ia lata contra priuilegiū pape
non tenet: ut hic patt: ⁊ in capitulo precedē
ti. Item innouatio nihil noui tribuit: sꝫ ius
conseruat antiquum. Idem.

Cum olim Eps colūbri en̄. mouet qōeꝫ
cōtra monasteriū scē crucis sup sub
iectōe ipius monasterii ⁊ quibusdā aliis ar
ticulis sup quibꝰ impetrauit lr̄as ꝯtra mōa
steriū ad iudices delegatos coram qbꝰ peci
it eps subiectōem ipsiꝰ mōasterii: ⁊ duo mi
lia marabutinoꝝ sibi restitui que m. colubri
en̄. eps q fuerat canonicus regularis ipiꝰ mo
nasterii dederat ipi monasterio petiit etiam
quasdā eccās cū fructibꝰ medio tpe quas mo
nasterium auctoritate ꝓpria fundauerat pre
ter assensum colubrien̄ ⁊ expēsas factas ⁊ fa
ciendas in lite ⁊ lit: ꝯtest. iter ꝑtes sup p̄dcis
tandē ex ꝑte monasterii extitit appellatū: ꝑꝑ
quod tempus colubrien̄. ad ap. se. accedens
moram feci itbidē lōgiorē: sꝫ qꝛ ꝓ ꝑte altera
nullꝰ ꝯparuit respōsalis fratribꝰ ipiꝰ mona
asterii mādauit certū terminū prefigēdo: in
quo venirent ad presentiam suā recepturi su
per priuilegiis ⁊ libertatibꝰ q̄ a romana eccā
⁊ ab. m. quōdā colubrien̄ epo se hr̄e dicebāt
⁊ sup aliis qōnibꝰ itētatis ꝯtra eos ab eccā
colubrien̄. interi aut licerꝫ vtriqꝫ corā abba
te de alcobacia ⁊ eiꝰ ꝯiudicibꝰ: qbꝰ cā priꝰ
fuerat delegata ꝓponere ⁊ ꝓbare quicquid
vellēt: ⁊ si de ꝑtiū ꝓcederꝫ volūtate diffiniti
uam sn̄iam ꝓmulgarēt iudices de ꝯsensu ꝑ
tium audiuerūt hinc ⁊ inde qcqd ꝑtes ꝓpo
nere voluerit credētes sufficiēter actū eē ꝺ cā
ꝯdēnarūt monasteriū i expēs: quas eps occa
siōe ipiꝰ negocia taxabūt premissa iurauit se
fecisse infirmā doli veritatē: quā dictus. m.
eps colubrien̄. ꝯtulerat mōasterio sancte cru
cis canonicoꝝ assensu extorto per nunciū re
gis. Item ꝯdemnauerunt monasteriū ad re
stitutionē duoꝝ milium marabutinoꝝ que
m. colubrien. dederat monasterio. Iteꝫ iudi
cauerunt p̄dictas eccās quas monasteriū fū
dauerat sine assensu epi cuꝫ fructibus medij
temporis i ius colubrien. reuocari cū ꝑs san
cte crucis nec p̄scriptione nec alia defensione
sup hoc potuerit se tueri. §. tandeꝫ ꝓcurator
monasterij ad apostolicam sedem accedens
ꝓposuit sn̄iam non tenere ⁊ si ēt teneret dice
bat monasterium indefensuꝫ qꝛ priuilegia li
bertatis exhibita iudicibus nō fuerunt ⁊ de
lictum ꝑsone nō debꝫ in damnū monasterū
redūdare. vnde petebat ad exhibitōem pri
uilegioꝝ de benignitate ap. se. admitti. pa.
vero ꝯsiderans ꝙ priuilegia illa non solum
ꝓ libertate monasterij faciebant sed ius rōa
ne eccē tuebāt ne i romanā eccām lesio mōa
sterii r̄dūdarꝫ ad exhibēda priuilegia ꝓcuā
torē admisit. ꝯsideratis ꝑuilegiis ⁊ aliis cāe
meritis distiguēdo inter libirtatē ꝑ. m. colu
briē. epm monasterio concessam ⁊ libertatē

eidem monasterio a romana ecclesia concessi. quia consensus capituli extortus fuit in concessione epi et pagina concessionis in aliquot lineis rasuras habebat suspectas et subscriptiones singulis manibus subscribentium ānotatas aliud scriptū quod exhibitum fuit nullam rasuram habebat et eadem manu cōscriptum libertatem ab epo cōcessam dominus papa iudicauit irritam et inanem quantum ad hoc sententiam iudicum cōfirmando verum quia priuilegia ante dicta constitit monasterium liberum et exemptum q tanto tempore fuerat in possessione libertatis q aliis cessantibus pscripsisset libertatem illam monasterio concessam dominus papa confirmauit et ppetuo epo sup hoc silentium imponendo per hoc tamen in nullo non derogat snie pprioꝝ iudicum cum ipi de hac non cognouerint libertate pnunciauit etiam monasterium nō teneri ad ius pfessionis: quod est contrarium libertati non derogando iudicibus delegatis: quib⁹ priuilegia libertatis non fuerint presentata. In ceteris vero articul' sententiam p colubrieñ. ecc̄a pmulgatam cōfirmauit. ¶ Nota q qui non psequitur appellatōem et in causis succumbit in expensis punitur. Item nullus potest edificare ecclesias sine consensu epi in cuius territorio edificat Item eps illā potest reuocare. Item delictū persone in dampnū ecc̄e redundare non deb3 Item cum ecclesia lesa est in iudicio restituitur in hiis que omisit. Item instrumentū debet esse sine aliqua rasura suscepta. Item libertas potest prescribi contra nomine alterius allegata. Item licet snia iudicis reuocet ex noua causa iudex qui eam tulit ppterea n̄ notat. Idē.

Accedenti. Monaci naugiaceñ. in presentia dñi pape petebant terrarum decimas cuiusdam loci et postq̄ templarii terras illas acquisierunt: nihilominus monachi decimas earum per. xl. annos et ā plius pacifice perceperunt. Sed modo de nouo templarii eas subtrahere moliuntur. Ex parte templarioꝝ allegabantur priuilegium quod de laboribus suis ecclesiis soluer decimas non tenentur. Mandat papa iudicib⁹: quatenus si abbas et monachi pbauerunt quod a templariis decimas de terris p dictis per. xl annos continue perceperunt sine lite compellant templarios ad prestatōe3 ipsaꝝ cum tanto tpe contra priuilegia sibi cōcessa decimas ipas soluunt eis tacite renunciasse videtur: si vero in pbatione defecerit absoluant templarios ab eisdem. Nota q qui non vtitur priuilegio suo per. xl. annos amittit illud. Item tacite renunciat quis iuri suo per contrarium actum. Idē

Cum capella Capella ducis burgundie gaudet priuilegio speciali sibi a sede apostolica concesso videtur q nullus archieps vel eps in psonas canonicoꝝ ipsius capelle snias suspensionis vel interdicti aut etiam excōmūicationis audeat pmulgare: quidam canonici ipius capelle habent ecclesias parrochiales que subsunt epo ling. occasione dicti priuilegii dicunt se exemptos in omnibus ita: ut quantūcūq3 grauiter accedant nolunt snie ipi⁹ epi subiacere. Eps significauit hoc dopa. vnde mandat eidem quatenus inquantū exēpti sunt rōe ipius capelle priuilegiis apostolicis deferat reuerenter: sed rōne alioꝝ ecclesiaru3 quas ab ipo episcopo habent vel alias ad iurisditionem epi pertinent officii sui debitum in eosdem libere psequatur. ¶ Nota q aliqs est parti liber quo ad aliq̄ et partim alii subest. Item aliquis potest habere plures dominos. Item eadem res duplici iure potest censeri. Idem.

Ex ore. Inter epm vigorié. ex vna pte et monasterium euagineñ. ex altera questio vertebatur sup subiectione ac libertate ipsius monasterii pposuit q monasterium ipm ab ipa sua fundatione liberꝝ extitit et exemptū cū capellis suis. ad hoc pbandū induxit priuilegia romanoꝝ pontificum constantini vnum et alterum alexandri et indulgentias cle. et celestini quoꝝ vsum continuu3 per

testes ostēdere nitebat̄. Ex parte aduersa re
spōdebat̄ ꝙ in priuilegio ꝯstātini aliqđ vr̄
cōtineri ꝑ quod monasteriū vr̄ ad iurisdicti
onē epi ꝑtinere. s. ꝙ abbas eiusdē primū locū
post vigor. epm sꝑ obtineat sȝ hoc locū hēre
nō posset in generali ꝯcilio neqȝ in ꝓuinciali
⁊ sic relinquit̄ ꝙ illud itelligit̄ in synodo epa
li quare ad eꝰ synodū vēire tenet̄ In priuile
gio vero alexādri quoddā aliud ꝯtinet̄ per
quod dicit diocesanus eps i eodē mōasterio
iurisditiōem suā vr̄ in aliqbꝰ retinere qꝛ ibi
dr̄ ꝙ epi vigor. a frībus eiusdeȝ monasterij
aliqd iiuste nō exigāt. sed his ꝯtenti sint que
frēs eiusdē monasterij vigor. epis p̄stat̄ rōna
biliter ꝯsueuerūt. ꝑ hoc vr̄ ꝙ aliqua de bōis
suis abbates epis exhibere tenēt̄. do. pa. his
⁊ alijs itellectis cū ab vtraqȝ pte sit ꝓbata p̄
scriptio snialiter diffiniuit ꝙ monasteriū eua
gieñ. libeꝝ ē in capite ⁊ ꝓrsus ab epali iuris
ditiōe exēptū: tutela ipsiꝰ archiepo cātuariē.
ꝯuata. Jn mēbris vero q̄ nō ꝓbātur exēpta
dioc. epo sit subiectū: ꝓpter qđ abbas ad si
nođ. epi venire tenet̄: ⁊ primū locū post vig.
epm obtiere dȝ. ⁊ idē abbas ꝑ ipsis mēbris
nō exēptis tenet̄ vigor. epo exhibere reuerēti
am ⁊ honorē. qbus exhibitis vigor. eps dȝ
manere ꝯtētus. nota ꝙ aliqs ꝑ parte subest
⁊ ꝑ pte liber ē. Jtē lȝ monasteriū libeꝝ sit i
capite mēbra ꝓpterea nō sūt exēpta nisi exp̄s
se de mēbris ꝯtineat̄ i priuilegio. Jtē arg. ꝙ
aliquis pōt esse vasallus pluriū dñoꝝ. Jdē

Ex pte. Clerici uel ēt laici im
petrāt lr̄as a do. pa. ꝑ quas
recepit eos cū ꝑsōis ⁊ rebꝰ suis sub
ipsius ꝓtectiōe q̄rit̄ vtꝝ ꝑ talē ꝓtectionē exē
pti sunt a iurisdictiōe epoꝝ suoꝝ. rn̄t ꝓpter̄a
ꝙ ꝑ tales lr̄as a iurisdictiōe epi nō subtrahū
tur. No. ꝙ ꝑ verbū ꝓtectōis nō dat̄ exēptio
secus cū dr̄ ad iditiū libertatis ꝑcepte. Jdē

Pastoralis Quidā re
ligiosi lr̄as
obtinēt a se. apo. in qbus indulget̄
eisdē ut eccās suas in ꝓprios vsus ꝯuertere
ꝑnt decedētibus ꝑsonis illaꝝ. q̄rit̄ utrū lice
at eis auctoritate ꝓpria possessionē illaꝝ in
trare: vel ꝑ diocesanū illa sūt inducēdi. Ad
hoc rn̄t pa. ꝙ suo epo incōsulto nō liceat eis
in possessionē eaꝝ intrare qꝛ ꝑ hmōi indulgē
tiā epali iuri nihil intelligit̄ derogari nisi for
te in ipsa idulgentia ꝯtineat̄ exp̄ssē qđ epo i
consulto id facere possint. No. ꝙ priuilegiū
siue indulgētia intelligit̄ esse ꝯcessa sine alte
riꝰ iiuria. itē vbi sūt duo ipedimēta n̄ sufficit
alteꝝ tolli nisi ⁊ vtrūqȝ remoueat̄. Jdem.

Peristis Aliqñ ꝯtinge
bat ꝙ ciuitas tri
politañ. ꝓpter hospitalarios gene
rali supponit̄ interdicto isti in quoꝝ fauore
fuerat ꝓmulgatū interdictū nō seruabāt. q̄si
uit eps tripolit. vtꝝ ipse cū capitulo suo illđ
debeāt obꝯuare rn̄t pa. ꝙ excessus illoꝝ illis
nō prebet lniam deliquēdi sȝ si predicti fines
priuilegioꝝ suoꝝ nō seruauerūt violādo iter
dictū quod ꝑ eis fuerat ꝓmulgatū: eps ⁊ ca
pitulū predicti in penā presūptiōis illoꝝ quā
diu ipsi nō seruauerūt interdictū de lnia dñi
pape celebrēt ne videāt̄ de alioꝝ luctu ride
re. item no. ꝙ nō dȝ quis illud facere a quo
ipetrauit alios ꝓhiberi nō dȝ alijs legē ipōe
re quā negligit obseruare. itē eo iure quo qs
ꝯtra aliū vtitur ipse dȝ vti eodē. Nullus dȝ
excedere fines priuilegij. Jdem.

Quoniā per ꝯ. Eps ne
phesinus petebat
ius episcopale in eccā sancti blasij de flangra
no pertinente ad quoddā mon asteriū in dio
ceꝯ dicti episcopi ꝯstitutū. ex parte aduersa
allegabatur quoddā capitulū quod ꝯtinetur
in priuilegio monasterio ꝯcesso videlȝ ut nul
lus eps eccās vtroqȝ iure illi subiectas inter
dicto supponere uel monachū seu clericū eiꝰ
dem monasterii sinodare vel excōicare pre
sumat. sed procurator monasterii fuit cōfessꝰ
in iure ꝙ episcopus nephesinꝰ ius episcopa
le percipit in ecclesia predicta. dubitabatur
vtꝝ capitulum predicti priuilegii obstaret
quo minus episcopus ius episcopale possit
exercere in dictam eccām uel capellanū ipsiꝰ
Respondet papa cuȝ per cōfessiōem pro
curatoris monasterii constet ꝙ episcopus ꝑ
cipit ius episcopale in ecclesia predicta. idē
episcopus non obstante capitulo ipsius pri

A

uilegiꝫ pōt dictā ecclesiā interdicere ⁊ excōica
re clericū seu monachū ad regimen ipsius ec
clesie deputatū de iure illa fuerit faciēda qꝛ
illud capitulū intelligit̃ de monachis vel ele
ctis in ipso monasterio permanētibꝰ vel de
stinatis ad eccās vtroqꝫ iure sibi subiectas
No. ꝙ ꝯfessio ꝓcuratoris in iure facta dn̄o
preiudicat. Jtē eccā tunc subiecta est abba
ti vtroqꝫ iure qn̄ nullum ius ep̄ale exercet in
illa. Jdem.

QUia circa Archiep̄s londen̄. con
cessit monachis oīum scōꝝ priuilegiū super
decis ep̄alibus retinēdis sic forte dicēdo: re
mittimus monasterio oīum scōꝝ decias pos
sessionū ipsius monasterij ꝑtinētes ad archi
episcopatū. q̄siuit archiep̄s london̄. successor
ꝯcedētis priuilegiū a pa. vtꝝ monachi p̄di
cti priuilegiū illud extēdere valeāt ad posses
siōes acquisitas tp̄e priuilegij ⁊ postmodum
acq̄rēdas. r̄n̄t pa. ꝙ si remissio deciaꝝ illaꝝ
facta fuit s̄m canōes: predecessor illiꝰ indefi
nite remittēdo decias ep̄ales monasterio cū
nihil exceperit ⁊ potuerit excepisse itellexisse
vr̄ nō solū de decis possessionū illiꝰ tp̄is sꝫ ēt
futuri qꝛ in bn̄ficijs plenissima dꝫ interpreta
tio adhiberi: ⁊ vna ⁊ eadē res nō dꝫ diuerso
iure censeri. ¶ No. ꝙ ꝯcessio simplr̄ ⁊ idefi
nite facta respicit etiā tp̄a futura ⁊ generalr̄
intelligit̃. Jtē qui nihil excipit ⁊ potuit ⁊ to
tū ius suū intelligitur alienasse. Jtē in bn̄fici
is plenissima dꝫ fieri interpretatio. Jtē vna
res nō dꝫ diuerso iure censeri. Jdē.

ANtiqua Cōciliū gn̄a
le renouat pri
uilegia quatuor parrochialiū sediū
statuendo ut post romanā eccām q̄ in talibꝰ
obtinet pricipatū. ꝯstātinopolis primū locuꝫ
obtineat alexādriā. scōm antiochena. tertiū
hierosolimitana. quartū seruata cuilibꝫ pro
pria dignitate. ita ꝙ postq̄ꝫ prelati eccārum
a romano pōtifice palliū accepint p̄stito sibi
fidelitatis ⁊ obie iuramēto. ⁊ ipsi postmōm
palliū suis suffragāeis largiātur recipiētes p
se obiaꝫ canonicā ⁊ p romana eccā spōsiōeꝫ
obie ab eisdē. Secūdo dicit ꝙ ante se fa
ciāt crucē vbiqꝫ deferri nisi i vrbe romana:
⁊ vbicūqꝫ sūmus pontifex pn̄s fuerit ⁊ vt ēt
legatus vtens in signibus ap̄lice dignitatis.
¶ Ultio dicit ꝙ in oībꝰ ꝓuincijs eoꝝ iuris
ditiōi subiectis ad eos cū nccē fuerit appelle
tur saluis appellatiōibus ad se. apo. interpo
sitis q̄bus ē ab oībus deferēdum. Jdem

UT priuilegia Ro
ma
na eccā q̄busdā regularibꝰ ꝯcessit q̄
dā priuilegia sed qꝛ ipsi fines priuilegioꝝ ex
cedebāt ea minus bene intelligētes ꝓpterea i
ꝯci. generali declarat qualiter sint intelligen
da ne illā ꝓtrahant ad abusum qꝛ priuilegi
um meretur amittere q ꝑmissa sibi abutitur
potestate. Secūdo ponit verba priuilegi
oꝝ ꝯcessū est ab eccā roma. q̄busdaꝫ regula
ribus. s. tēplarijs ⁊ hospitalarijs vt his q̄ fr̄
nitatē eoꝝ assumpserit nō neget ecclesiastica
sepultura nisi forte fuerit excōicati iterdicti:
si forte eccē ad quas ꝑtinēt fuerit in interdcō
ipsos quos mori cōtigerit suos quoqꝫ cōfr̄es
quos ecclesiaꝝ prelati apud eccās suas non
ꝑmiserint sepeliri ipsi ad eccās suas deferāt
tumulādos nisi excōicati vel noiatim fuerint
interdicti. declarat hic pa. de quibus fr̄ibus
sit intelligendū. s. de illis qui adhuc morant̃
in seculo ⁊ eoꝝ ordini sunt oblati mutato hi
tu seculari vel de his qui sua bona eis dede
rāt inter viuos retente sibi quādiu inuit vsu
fructu. Jsti quidē sepeliātur apud eccās ipo
rū regulariū vt apud eccās alioꝝ nō interdi
ctas si ibi elegerint sepeliri: si enim de quibꝰ
libet confratribus ipsoꝝ fraternitatē assumē
tibus intelligeretur pro duobus aut tribus
den̄. annuatim sibi collatis nimiū vilesceret
ecclesiastica disciplina tm̄ ⁊ ipsi certā obtinēt
remissionem. Ultimo ponit articulū alium i
quo excedebant finem priuilegij continet̃ eni
in priuilegijs ipsoꝝ vt si qui fratꝝ suoꝝ pro
colligendis elemosinis ad aliquā ciuitatē ca
stellum vel vicum adiuerint. si forte locus il
le a diuinis fuerit interdictū in eoꝝ aduētu
semel in anno aperiantur eccē vt exclusis ex
cōicatis ⁊ interdictis diuia celebrent̃ officia
verba illa āperiātur eccē semel i anno sic de

bent intelligi vt vna tantū eccā eiusdē loci se mel tantū in āno apiatur qz lz dictū ē plura liter apiantur nō tamē de qualibet eccā eiusdē loci intelligēdū ē. sz hoc mō intelligeret nimiū vilipendi otingeret sniam interdicti. qui vero cōtra istas declaratiōes qcquā vsurpare presūpserit graui subiaceat vltioni. Idem

Quod non Quibus dā regularibus ocessū est vt cū eccē terre fuerit interdicte diuina possint celebrare officia ianuis clausis et voce suppressa et non pulsatis campanis exclusis excōicatis et interdictis i fauorem pontifical' officij ociliū extēdit hoc ad epos nisi hoc eis expresse fuerit inhibitū verūtamē hoc illis ocedit qui cām aliquam non prestiterint interdicto nec aliquā fraudē ingesserit cū tale cōpendiū ad iniquū dispendium trahi nō debeat. Hono.

Quanto am Abbas et ouent' ordinis clumaceñ. sunt exempti. vnd cū epi et archiepi in quoꝝ diocesi cōmorant eos excōicare vel interdicere nō possint i eos qui molūt in molēdinis eoꝝ vel coquunt panez in furnis eoꝝ quicquid vēdēdo seu emēdo aut alias eis cōicant excōicatiōis et interdicti snias pferūt et sic nō vi et potestatez priuilegioꝝ apo. se. sed sola verba seruātes monachos debiti ordinis quodāmodo excōicauit dū eis alios cōmunicare non sinunt. et sic quantum ad hoc iudcoꝝ iudicio iudicentur et qui cōmunicāt illis maiorē excōicationem incurrunt q̄ et excōicatis dicando fuerit icursuri ppter qđ clumaceñ. de pdictis prelatis dño pape grauiter sunt cōquesti. vnde mandat vniuersis predictis quate. hmōi snias in fraudem priuilegioꝝ apostolice sedis decetero non ferant qz sup hoc ad ipz querela puenerint pmulgatores taliū sniarum seueritate debita castigabit. ¶ Nota q non tantum verba sed vim et potestatē legis et canonū seruare nos debemus. Itē fraus legi vel canoni fieri nō debet nihilomin' incidit in legem Idem.

Ex parte In districtu regine angloꝝ erāt quidā lrati quos nec hit' nec tonsura clericos ostēdit sz cū ipsi deprehēdūtur in aliquibus maleficijs vt iurisditionē regie deludāt et penā debitā p delictis euadāt resumūt tonsurā abiectā et hitū clericalē q ante a p laicis ab oībus hēbāt. Regina significauit hoc do. pa. rñt ei pa. q si suā iurisdictiōem in hmōi deliquētes exercuerit q sine tonsura et hitu in delictis fuerit deprehēsi eq nimiter sustinebit cū malicijs hoim nō sit indulgēdū nec tonsura vel hitu resūpto ipsoꝝ malicia foueri dz. Noꝝ q tōsura et hitu dimissis i delictis deprehēduntur amittūt priuilegiū clericale et pnt puniri sine pena excōicatiōis. Itē maliciis hoium nō ē indulgēdū Idem.

Super specula. Quāuis eccā secularıū legū nō respuit famulatū q̄ imitant vestigia eqtatis tamē qz i frācia et i mltis aliis puinciis laici legib' nō vtunt et raro eccāstice cāe occurrūt q̄ nō pnt p canones expediri vt pleni' sacre pagie insistat: firmiter phibet pa. ne parisius vel in ciuitatibus vel aliis locis vicinis aliqs docere ul' audir ius ciuile psumat. et q otra fecerit procinijs interim excludat et p epm loci excōicent. Idem

Quia intentiōis. Dñs pa. inouauerat priuilegiū cui' dā monasterii ostituti i dioc. baiocē. Eps baiocē. dubitauit vtꝝ p talē inouationē iuri epali sit derogatū. qsiuit a do. pa. an ei preiudicaret. rñt ei pa. q inouatio ius nouū nō ofert nec tollit vetus. vnde vult eū esse in eo statu in quo erat tpe inouationis impetrate. sed per hoc nō intendit papa iuri alias opetenti eidem monasterio preiuditiū generare. ¶ Nota q innouatio nihil noui tribuit. Papa nō vult alicui p lras suas preiudiciū generare. Idem.

In his que. Fres predicatores et minores īpetrauerūt idulgentiā a do. pa. vt vbicunqz fuerint cum altari viatico valeant celebrar sine pIudicio iur parrochialis qdā

prelati nimis stricte illā indulgentiā interpre
tantes. dicebāt q̄ p illā indulgētiā: p̄dci frēs
p̄ter assensū p̄latoꝝ hoc facerē n̄ pn̄t. vn̄ nō p
mittūt eos celebrare s₃ illā idulgētiā cū autē
sine illa indulgentia fratres predicti possunt
de prelatoꝝ lnia celebrare nihil eis ꝯferret.
mādat papa cuidā qua. interpretatiōe hmōi
reprobata dūmō abstineāt ab iniuriis alioꝝ
datā lniam p̄dictis frīb⁹ dēat publicare ita
q̄ dicti frēs ex indulgētia ipsa aliquā vide
antur grām ꝯsecuti. Nota que cultū diuinū
respiciūt benigne sunt iterpretanda. Itē bn̄fi
ciū pricipis late interpretādū est. Itē idulgē
tia siue priuilegiū sine alteri⁹ iiuria ꝯcedi d₃
Itē idulgētia siue priuilegiū sic d₃ itelligi vt
aliqd ꝯferat alias delusoriū ess₃. Grego. ix.

DUdum Inter priorē et ꝯuentū de butēn
ex pte vna ⁊ priorissā ⁊ moniales
de cāpesse ex pte alia coram iudicibus que
stio sup decimis noualium vertebat̄ lite pē
dēte corā iudicibus: moniales ipetrauerūt i
dulgētiam sup decis noualiū nō soluēdis nl
lam de lite mota i idulgētia mētionē facientē
p quā indulgētiā nolebāt repellere priorē et
ꝯuētū predictos a lite. dubitabāt iudices qd
iuris eēt. pa. de cōsilio fratꝝ suoꝝ iuri predi
ctoꝝ fratꝝ decreuit nullū preiudiciū genera
ri p illā idulgētiā nullā de lite motā facientē
mentionē sup decis noualiū n̄ soluēdis quas
possidebāt tpe indulgentie a pte altera impe
trate. ¶ No. q̄ lrē siue idulgentie sup re liti
giosa ipetrate de lite mota nō facientes men
tione₃ nō valent nec ipediunt processū iudi
cū q₂ tacita veritate sunt impetrate. Idem.

QUidā sicut. Quida₃ pri
uilgiati tēplarii quos
dā recepunt i fraternitate₃ ipsoꝝ p
pter qd̄ nolt. dioc. epo de iurib⁹ epalib⁹ rn̄
dere. dicit pa. quādiu frēs isti morā faciunt
i domib⁹ suis diocesanus eos ꝯpellat ad iu
ra sua sibi integralr̄ psoluenda. No. q̄ nō suf
ficit talr̄ receptio ad euitāda onera epalia ni
si priuiuilegiu₃ spāle habeat sic recept⁹. ide₃

COnsultatiōi. Aliqua terra
de nouo redacta est ad
culturam per aliquos religiosos qui de no
ualibus decias nō soluunt de qua nō extat
memoria q̄ culta fuisset dubitabat̄ an ppe
tuo debeat dici terra illa noualr̄ quo ad de
cias nō soluendas. respōdet pa. q̄ terra illa
ppetuo d₃ censeri noualis quo ad imunitatē
de decis nō soluendis alias ꝯtigere posset a
liquādo idulgentiā de noualib⁹ plus dispen
dii quā vtilitatis afferre.

De purgatōe canonica. rubrica.

Ex concilio triburiens.

NObilis homo.
Statuit ꝯ. triburien. q̄ si no
bilis hō vel etiā igenu⁹ accu
satus fuerit in sinodo ⁊ cri
men negauerit deficiēte accusatore cum. xii.
hoibus ingenuis se expurget si de hoc fuerit
ifamatus. Secūdo dicit q̄ si ante fuerit de
prehēsus aut in furto aut piurio aut falso te
stimōio vlterius ad iusiurādū nō admittat̄:
sed ei sicut q nō est ingenu⁹ purgatio idicat̄.
Nota q̄ deprehēsus in furto piurio aut fal
so testionio ad iurādū nō admittat̄.

Ex ꝯ. agathen̄.

SIquis pbr. Statuit ꝯ. agat.
vt si pbr̄ fuerit ifamat⁹ ⁊ neg
ligēs fama suā purgare: eps populū iuramē
to seu bāno xp̄ianitatis astrigat ut ei⁹ infami
a₃ patefaciat q̄ patefacta si accusator defue
rit eps illū seorsū admōeat ⁊ si se nō correxe
rit adhibeat duos uel tres. ⁊ si se nō emen
dauerit eps eū publice admōeat ⁊ si sic se nō
curauerit corrigere ab offō suspēdat̄ vsq₃ ad
dita₃ satisfactōe₃ ne popul⁹ i eo scādalū pa
tiat̄. No. ordinē p istā decr̄. qualr̄ p̄lat⁹ pce
der d₃ ꝯtra subditū ifamatū añq̄₃ eū ab offō
suspendat. Ex ꝯc. meldensi.

MOniales. Si mōialis accuset̄
libidibus iseruire vel ēt de
nūcientur cessante accusatore s̄m regulā suā
se expurget. Ex eodē.

SIqs de. Si aliqs cleric⁹ cō
uictus fuerit i iudicio vel ꝯfes
sus se ꝯsensisse raptorib⁹ alienaꝝ sponsaru₃
vel ordinatiōem esse a primo gradu repella

tur ⁊ si de hoc verisimiliter infamatus fuerit
se expurget. Inno.iij.
Quotiens. Eps tridētin⁹ ac
cusatus fuit q̄ p symoni
am eccām bti petri dederat pbro
petro.sed accusatores hoc fm formā canoni
cā pbare nō potuerūt.qsiuit pҭiarcha acqli.
quid eēt agēdū.rñt pa.vt tertia manu sui or
dinis ⁊ quarta abbatū ⁊ sacerdotū de illa
symonia se expurget:si de hoc ē infamat⁹ te
nor purgatōis talis dȝ eē.iurabit eps sup sā
cta dei euāgelia q̄ .p eccā sci petri dāda pſ
bytero.p.nec p se nec aliā submissā psonam
nec aliqs p se eo sciēte preciū recepit. Cōpur
gatiões iurabūt q̄ credūt se verū iurasse. No
ta q̄ si cessante accusatore si accusat⁹ rema
net isamat⁹ dȝ se purgare. Alex.iij
Inter alios. Aliqs prochia
nus epi īfamat⁹ ē de aliquo
crimie eccāstico.qrit vtrū epus deficiētib⁹ te
stib⁹ possit illū ɔpelleꝛ ad purgatōeȝ pstādā.
rñt pa.q̄ si de aliquo crie publica laborat i
famia deficiētib⁹ pdictis psonis eps pōt euȝ
ɔpellere ad purgōeȝ nisi ad sriorē duxerit ap
pel. ⁊ si appellauerit c⁹pebit iudicio ad quē
appellauit. No.q̄ eps prochianū laicū isa
matū pōt ɔpelleꝛ ad purgōem. Itē a tali cō
pulsiōe appellat iusta de cā. Idē.
Cum.p.mā. Petr⁹ machonella
isamat⁹ erat de symōia pro
qua fuit sibi idicta purgō. qrebat quales te
stes dēat hēre ad ipm ɔpurgandū.rñt pa.q̄
purgatores illi dēnt tal hōestatis ⁊ opiniōis
eē q̄ nō sit visile eos odio vel amor aut opte
tu pecūie velle deierare: ⁊ nccē ē vt vitā ⁊ cō
uersatōeȝ illi⁹ agnoscāt quē purgare dēnt.in
fi dicit q̄ q deficit i purgōe ab offō ⁊ bñficio
ē priuād⁹. dicit et q ille i purgōe sua noluerit
assistere nullā maliuolētiā ul īdignatōeȝ icur
rere idicēs purgōeȝ dȝ nec impediat eos nec
ab alijs ipediri pmittat. No.q̄ ɔpurgatores
dñt eē hōe fa. ⁊ opi. ⁊ vitā ⁊ ɔuersatōeȝ pur
gādi agnoscere dȝ ⁊ q deficit i purgōe pūit
tēp psūptiue ɔuict⁹.itē nō sūt ɔpurgatores i
Ex tuarū. pedīēdi. Lu.iij
Quidā pbr.h.noie isamaba
tur de hōicidio pp qḋ eps su⁹ ab offō sacer
dotali suspēdit eūdē:ipse quādā lrās exibu
it antecessoris ipsi⁹ epi i qb⁹ ɔtinebat q̄ iudi
cio aq̄ frigide suā inocētiā purgauissȝ ⁊ eps
ipȝ absoluissȝ.qsitū fuit a pa.vtrū tal purga
tio sufficiat.qꝛ vo pegria iudicia sūt inhibita.
dicit pa.q̄ pdicta purgō isufficiēs fuit vñ mā
dat epo qua.si accātores idōei nō appuerit
cū.vij.māu aut qnta sui ordis dēat se purga
re qua pstita suspēsiōeȝ sine difficultate rela
xet ⁊ eū hōi testioniū annūciās ab isamia ho
micidij absoluat. No.q̄ snia q̄ nulla ē nō ab
soluit aliquē nec ɔdēnat ⁊ iterū sniaȝ de ē. itē
hmōi purgō ē ibita ⁊ iō ñ pstita dȝ hēri.idē
Constitut⁹. Quidā diacon⁹.p.
noie isa.erat de aliquo crie
epsi dixit ei purgōeȝ optulit purga
tores eoiscopo ipse cepit eos ita diligente ex
amiare at si essȝ ordinatōeȝ factur⁹ nolēs eos
recipe.vñ diacon⁹ accessit ad do.pa.sibi ex
ponēs pdicta.vñ scribit pa. epo dicēs q̄ mł
tū miraꝛ q̄ purgōeȝ oblatā recipe noluit nisi
pri⁹ pbassȝ noia singulorū vt sic discuterȝ or
dinādos.satis.n.sufficit i hmōi purgatōib⁹
si purgatores sint hōe fa. i suis ordib⁹ mini
strātes ⁊ ab eccā tollerati nec sint i iudicio ḋ
crie ɔdēpnati vñ sūt admittendi. No.q̄ suffi
cit si ɔpurgatores sint hōe fa. ⁊ nō ɔdēnati ḋ
crie nec sūt exaiandi districte sicut alii testes
Inter sollici. Innocen.iii.
Decan⁹ senoñ.erat grauiter
isamat⁹ de hrsi ex eo q̄ cū hrticis
nimiā familiaritatē hēbat i quadā villa pp q̄
archieps senoñ.suspēdit ipȝ ab offō ⁊ bñficō
q̄uis ɔtra ipȝ null⁹ appuit accātor tū ex offō
suo fama publica deferente noluit de hoc in
qrere vitatē:testes sr hoc ɔtra ipȝ decanū re
cepit postmōm decanū ipm cū attestōib⁹ mi
sit ad do.pa.ipse vo itellecto negō ⁊ vis atte
statiōib⁹ scribit archiepo dicens q̄uis ɔsto ec
clesiastica doceat tales ab offō tatū vsqȝ ad
purgōem cāonicā suspendendos qꝛ tñ ipsū a
beneficio pp enormitateȝ cris suspendit non
vult iprobare nec etiā illud iprobat q̄ testes
ex offō suo ɔtra ipsū decanū recepit lȝ null⁹
appuit accātor. Pa.vero ɔsiderās vulgatā

infamiã ⁊ graue scãdalũ ⁊ vehemẽtẽ suspiti
onẽ ex dictis testiũ ꝯtra ipm decanũ abortã
cũ ꝓpter eoꝝ quodlibet eẽt purgõ idicẽda ⁊
seruãs iusticiã ⁊ moliẽs rigorẽ purgõem. xiiij
manus sui ordis indixit eidẽ remittẽdo ipm
ad epm vt ibi purget̃ vbi noscit̃ ifamat⁹ mã
dãs archiepo. C. adiũctis sibi duobus epis
purgõem ei indictã recipiat ⁊ qui ad ip̃z pur
gãdũ accesserit sint catholici ⁊ vita ꝓbati q
vitã ⁊ ꝯuersatiõem e⁹ ꝯgnouerit p̃teritã ⁊ pñ
tẽ. qua recepta bñficiũ sibi restituat ab offõ
tñ maeat suspẽs⁹ pp fãiliaritatẽ q̃ hũit cũ hr̃
ticis donec scãdalũ sopiat̃ hereticoꝝ famili
aritate publice abiurata ⁊ iniũgat eidẽ vt i
predicta villa ⁊ aliis circũpositis villis ꝓfi
teat̃ ⁊ p̃dicet fidẽ catholicã ⁊ detestet̃ hereti
cã prauitatẽ taliter deiceps vt vitã suã bõis
iformat opib⁹ vt ifamia ꝯuertat̃ i bonã fa.
⁊ cõe scãdalũ tollat̃: q si in purgõe defecerit
ab offõ ⁊ bñficio deposit⁹ ad agẽdã pniam
i arctũ monasteriũ detrudat̃. No. q cũ ali
quis ẽ ifamat⁹ nõ dꝫ stati suspẽdi ab offõ et
beneficio anteq̃ deficiat in purgatiõe: potest
tñ rõe scãdali ab offõ suspẽdi. Itẽ ex offõ iu
dex ꝓcedere põt ꝯtra ifamatũ ad ingrẽdũ sr̃
quo est ifamat⁹. itẽ vbi qs est ifamat⁹ ibi dꝫ
se purgare. Itẽ q aliũ cõpurgat dꝫ agnoscer̃
vitã ⁊ cõuersatiõem cõpurgãdi preteritã ⁊ p̃
sentẽ. itẽ q deficit i purgõe heref deposit⁹ ab
offõ et bñficio detrudi dꝫ in monasterio ad
pagendã pniam. c. sequẽs pꝫ. Idẽ

QUam in iuuentute. Eps qui
quef ecc. dicebat̃ hr̃e
imoderatã familiaritatẽ cũ quadã nepte sua
ꝓpter qd rex vngarie sepe scripserat do. pa
pe vt illũ de vngaria remoueret. vnde papa
scribit cuidã epo vt sup hoc caute ingreret ⁊
coepi vngarie ⁊ ipse postmodũ rescripserunt
dño pa. q eũ bonũ virũ ⁊ honeste ꝯuersatio
nis esse credebãt psonã ipsi⁹ multipliciter cõ
mendãtes sꝫ q pr̃ filiũ quem diligit corripit
ad maiorẽ cautelã dñs pa. mãdauit eidem
vt ab illius familiarite totaliter cessaret q si
nistra suspicio de ipso haberi non posset sed
quidã malus hõ rescriptũ illaruꝫ lr̃arum sur
ripuit ⁊ apud regẽ ⁊ alios magnates ipsum
nequiter publicauit vt magis infamaret̃. sed
pa. lꝫ pulsatus fuerit multotiens ꝯtra ipsum
tñ aduersus eũ noluit cõmoueri: sciens q fa
cile dictũ sequit̃ multitudo. postea vero cuꝫ
dict⁹ epus ad strigoñ. metropol̃. extiterit po
stulatus qdã q aduersabãtur eidẽ vt ꝓmoti
onem ipedirẽt ipius ceperunt ipm iteꝝ ifamar̃
vnde ipse de quorũdã amicoꝝ suoꝝ ꝯcilio
quendã ꝓcuratorẽ ad curiaꝫ destiauit postu
lãs a do. pa. q purgõem cãonicaꝫ faceret ei
iudici ad suã inocentiã ostẽdendã. pa. postu
latiõem illã reputãs min⁹ ꝓuidã ab ea ipsuꝫ
sepe voluit reuocare sꝫ q ꝓcurator instabat
pa. mãdauit purgatiõem eidẽ iudici cũ duo
b⁹ abbatib⁹: quãuis ꝓtestat⁹ fuerit q ex alia
cã petitio in ꝓuide tũc fiebat: q suffraganei
strigoñ. ecclesie vix eo tpe purgarent eũdeꝫ q
in facto postulatiõis ꝯtradicebant eidẽ ⁊ suf
fraganei coloceñ de strigoñ. metropoli qõ v̄
teret. vnde cũ nõ sint alii pontifices in vnga
ria merito videbãtur q p epos regni sui sup
articulo se purgare nõ possꝫ. No. q pater di
ligit filiũ quem corripit. Itẽ nõ dꝫ quis hr̃e
imoderatã familiaritatẽ cũ aliqua etiã con
sanguinea vnde suspicio possit haberi. Iteꝫ
facile siue leuiter dictuꝫ seqt̃ multitudo q ꝓ
nior est humana natura ad malũ quã ad bo
nũ. iteꝫ p iportunitateꝫ etiã nõ ꝯcedenda cõ
cedũtur. Itẽ q aliũ ꝯpurgãt debent eẽ vicini
illius ⁊ eiusdeꝫ diocef siue ꝓuincie vt eũ co
gnoscant. Item ex causa admittũtur ad pur
gationem alicuius inferioris ordinis cũ ali
as de iure eiusdẽ ordinis esse debeant. ideꝫ.

DE testibus Quod
dicit̃ hic
dictum est supra eodem quotiens.
in fine. Idem

ACcedens Quidam
diaconus. C
nomine dñ vellet in pbr̃m promo
ueri quidã emuli sui dixerunt illum esse filiũ
sacerdotis propter quod diocesanus ipsum
noluit promouere nec permisit illum ab alio
promoueri. vnde ille diaconus ad dominũ
papam accedens predicta eidem exposuit:

mādat pa.epo.quaten⁹ si de hoc ē publice i
famatus: ⁊ de ipa infamia ↄstare nō poterit
purgatōem ab ipso ꝑcipiat ⁊ ipm ꝓmoueat
ad ipm officiū sacerdotis: q₂ ⁊ si nō sit nota
delicti tn̄ ē nota defect⁹ ipedītis ad sacros
ordies ꝓmouendū. No.ꝙ īfamat⁹ ꝙ nō sit
lrīmus nō d₃ ad sacros ordines ꝓmoueri ni
si prius se purgauerit. Itē nō ltie nati de iur
cōi nō dn̄t ad sacros ordies ꝓmoueri. Idē

Cum dilect⁹ fili⁹. Inter.h. pbr̄m ex vna pte.⁊.L. clicū ex altera sup qbusdā ecclīis q̄stio vtebat̄ ꝑ qua.d.h.pbr̄ ⁊ g.ꝓcurator o. clerici ad se.ap.accesserūt: ꝓcurator ipsi⁹ o. ꝓposuit ꝙ cū d.pbr̄ ess₃ publice īfamat⁹ sup crimie icest⁹.eps ↄstātien.ordiati⁹ ei⁹ ei pur gatōe₃ idixit.q cū se purgare nō poss₃ ecclīis suis fuit ꝑ sniam destitut⁹: s₃ ipe nihilomin⁹ eas ꝑ violētiā detinebat postmodū cū idem pbr̄ vxorē cuiusdā ↄsanguinei sui publice ꝺ tineret.qdā clici ↄtra ipm sup hoc ad quos dā iudices lr̄as ipetrarūt continētes ut si di ctus pbr̄ sup crimie adulterii ⁊ icest⁹ se pur gare nō poss₃ ipm pena debita castigarēt: ⁊ cū eis ↄstitiss₃ ꝙ idē pbr̄ ꝑ eo ꝙ in purgatō ne defecerat ab epo fuerat ↄdēnatus ipsum tanꝗ̄ ↄtūacē predictis ecclesiis priuauerūt: maxie cū de crimie adulterii ⁊ incestus tan ꝗ̄ de notorio ↄstitiss₃: isdē mandans abbati sci galli.ad qȯ bn̄ficiorꝫ collatio ꝑtinebat ut beneficia illa ↄferr₃ q ↄtulit illa o. clerico su pradcō.vnde petebat sup illis predcō pbr̄o ipōi silētiū ⁊ ipsi tradi possessiōem illorꝫ be neficiorꝫ ex aduerso.d.pbr̄ respōdit ꝙ ꝓces sus iudicū predcōꝝ debebat merito retracta ri cū lit.nō ↄte. ꝓcesserint ↄtra ipsu₃ adiciēs etiā ꝙ purgatōem idictā sibi ab electo ↄstan tien.curauerit exhibere: s₃ ei respōdebat̄: ꝙ talis purgatio nō valebat cum iudicio prece dente coram delegatis ordinarius nō debe bat indicere purgatōem infamato ⁊ ita tanꝗ̄ corā nō suo iudice facta dr̄ his ⁊ aliis dili genter auditis ⁊ intellectis l₃ lr̄e delegatorꝫ iudicū do.pa.ostense nō fuerit. Lr̄as ipsarꝫ scriptū tamen ex tenore relatōis ipsorꝫ iudi cū quas ꝓcurator predictus exhibuit dom. pa.ↄstitit euidenter ꝙ iudices illi ꝓcesserūt iur̄ ordie pretermisso.vnde pa. ꝓcessum illo rū ↄcessiōem ecclesiarꝫ a predcō abbate fcā retractauit.ꝑcipue q₂ relaxatio iudicū conti nebat repugnantia ⁊ aduerso dicebat̄.n. ꝙ crimē eiusdē pbr̄i adeo notoriū erat ꝙ null⁹ locus inficiatiōi erat ⁊ tamen ꝑmittit inde ꝙ eidē pbr̄o terminū pempt. assignauert i quo se purgar₃ si poss₃.si enim crimē erat notoriū non erat illi purgatio indicenda. scdo in eū snia ꝓferenda: si vo null⁹ appuerit accusator ⁊ sup p̄dcis crimibus apud bonas ⁊ graues fuerit īfamat⁹ purgatio canonica indicauit eidē nō obstante ꝙ corā p̄dcō elcō dr̄ se pur gasse: q₂ pendēte iudicio corā delegatis non debuit ordinarius purgatōe₃ idicere īfama to. Nota ꝙ lit.nō ↄ.nō t₃ ꝓcessus. Itē si non v₃ destitutō nec istō fcā i locū destitutorꝫ.itē si nō v₃ pricipale nec accessoriū. Itē scriptu re ↄtrariū cōtinēti nō adhibet̄ fides ⁊ ita cō tra allegās nō ē audiēdus. Itē cū crimē noto riū ē n̄ ē idicēda purgatō s₃ ↄdētoria ferēda ⁊ ita i notoriis necc̄aria ē snia.itē si qs ē īfama t⁹ apō bonos ⁊ graues: deficiēte accusator̄ d₃ se purgare. Itē purgatio corā nō suo iu dice p̄stita nō t₃.vn̄ iterꝫ d₃ se purgare ⁊ ita cā ↄmissa alicui delegato exēpta ē ab ordia rio. Itē ꝙ de illa vlteri⁹ ea pēdente coram delegato itromittere se nō pōt. Idem

Accepimus Archieps bisūtinus infamatus erat de symonia de incontinentia ⁊ ꝙ iusticiā vēdebat.papa mādat qbusdā ut sup predictis purgatōem idicerent q de recepto mandato ipsum cita uerūt ad p̄ntiā suā: ipe ad diē parēs purgati onē obtulit sub hac forma v₃ ꝙ erat imunis ab illis crimibus: sup qbus se purgare dēat sed iudices talem purgationem admitttere voluerunt.significantes hoc do.pa. ipe vo ad apo.se. accedēs asseruit ꝙ ipsi volebant ut asserer₃ ꝙ nūquā a natiuitate sua passus fuerit lapsum carnis.vnde petebat.quaten⁹ saltem sup purgatōe in continētie mitigar₃ ri

gore; sed papa nō credidit ꝙ sub illa forma exactū fuiss; iuramentū ab ipo: sed potius ꝓ sumit ꝙ illa de cā sub illa forma se purgare volebat: videl; ꝙ imunis erat ab illis crimi bꝰ tamq̄ꝫ dimissis p pniam iam ess; immūis ab illis: sed hoc iurare temerariā erat cu; ēt beatus iohannes dicat. ⁊ simplex fuero hoc ipm ignorat anima mea. vnde papa ꝓscrip/ tam formā ſm quā iurare volebat rꝓbat: ut indiscretā ⁊ ineptam mandans ꝑdictis iu dicibꝰ ut si voluerit ⁊ potuerit se purgare ſm hanc formā se purg; videl; ꝙ illa crimia gra uiora. s. symonia venditōem iusticie ⁊ incōti nentiam de quibus extitit infamatus iur; se nō ꝯmisisse postq̄ꝫ fuit in archiepm assumptꝰ ⁊ conpurgatōis iurent ꝙ credūt illū veꝝ iuās se quo facto illū dimittāt in pace alioquin ip sum ab ecclesia bisuntiñ. debeant remouere

¶ Nota formā ſm quam infamatus de cri mibus d; se purgare. Jtē l; qs pniam de cō missis recepit adhuc nescit vtꝝ peccata sint ei dimissa ⁊ in hoc ē ar. ꝙ l; qs hēat remissi onem vnius anni: aut ēt tociꝰ temporis pnie sibi iposite nihilominꝰ ieiunare tenet. Jtē nō l; vendere iusticiā.

De purgatōe vulgari. Rubr.

Cele. iij.

CUm suscepti Querebat vtꝝ sup possessio nibus eccāꝝ pñt fieri duella. rñ; pa. ꝙ nec sup his nec super alijs debēt fieri. Jnno. iij.

SIgnificātibꝰ. Quidā ac cusauit laicū ⁊ frēs eiꝰ sup quosdā furto cū quo coac ti sunt subito iur duellū in quo pccis alijs ꝓ pediētibus ceciderūt: pp qd fuerūt p ꝯsules spoletane ciuitatis bōis ꝓprijs spoliati: sed postmodū furtū apd alios iuētū ⁊ reuelatū ꝙ fuerūt innocētes. Jsti frēs significauerunt hoc do. pa. petētes sibi sup hoc ꝓuideri. vñ mādat ꝯsulibus illis ut ablata restituāt vni uersa. No. ꝙ snia lata q̄ nulla ē: lata ꝯtra ca nones nō liberat aliquē vel ꝯdēn; nec trāsit i rē iudicatā. nec nccē ē appellar ab ipa. Ho.

DIlecti filij. Liuonieses ad fidē de nouo ꝯuersi grauē q̄rio niā ad se. ap. trāsmiserāt ꝙ frēs tē/ pli ⁊ alij q sup eos hñt tpalē ptātē si aliqñ d aliquo crimie ifamātur ꝯpellūt eos subire iu diciū ferri cādētis: ⁊ siq̄ exide sequar adustio penā legalē iffligūt: Cū ergo iudiciū istud sit i terdictū: qꝛ deꝰ tēptari vr. mādat pa. cuidā iudici q̄. d cōs frēs ⁊ alios p cē. ecc. ꝯpellat ⁊ ab hmōi ꝯuersoꝝ grauamie oino desistant.

De iniurijs ⁊ damno dato. Rub.

In exodo.

SI si cixati. Jsta qnq; capi tula pmo pōita sunt veteris le gis. in ꝑmo dicit ꝙ si hoies rixi sūt adiuicē ⁊ alter alteꝝ ꝑcussit: nec mortua fuerit s; iacuerit i lecto ꝑcussor soluat illi ope ras depditas ⁊ expēsas in medico. Jn eodē

SI quis Si aliqs effod rit cisternā ⁊ ñ coo ꝑuerit eā ⁊ bos alteriꝰ uł aliđ aial i eā ceciderit: dñs cisterne det ꝑciū aial: ⁊ il lud quod mortuꝰ ē illius erit. Jdem.

SI bos Si bos alicuiꝰ ab beri ⁊ nudiꝰ tertiꝰ cor ni peta ē ⁊ dñs illū nō custodierit: si aliū bouē occiderit redd; bouē ꝓ boue et mortuū bouem recipiet. Jdem.

SI leserit. Si iumētū alicuiꝰ le serit agꝝ vel vineam alteriꝰ restituet estimatōem damni. Jde;

SI egressus. Si aliqs op posuerit ignē in agro suo ⁊ dāñū dederit in segetes viā sui dānum restituet. Ex penitē. romano.

SI quis domū. Si aliqs volū tāie icēderit domū alicuiꝰ totū damnū restituet: ⁊ tres annos peniteat. Hono. iii.

OLim florētini olim posue runt i bāno epm fesula nū damna ⁊ iniurias plurimas alias ēt irrogātes sup his cōmisit papa cā; ēpo mutinensi: ut eos compelleret ad satis faciēdū sup ꝑdictis epo ꝑdicto. Eps vocatis ꝑtibꝰ cepit i cā ꝓcedere ⁊ recepit testes li. nō

otest. demũ cã delata ẽ ad do. pa. ipe excom municato pcessu qꝛ lis otest. non fuit pcessũ illũ reuocauit. ⁊ qꝛ cõe florentie banniuerat epm fesulanũ otra deũ ⁊ eccãsticã libertatẽ pp iniuriã bãni ⁊ pp expensas ⁊ alia dãna: pp hoc subsecuta odemnauit cõe florentie in mille libris vsualis monete. pmissa taxatiõe ⁊ pstito iuãmento epo fesulano. No. ꝙ tenet processus: lite non cotestata. Item nõ tꝫ bã nũ datũ in eccãsticã psonã otra eccãsticam li bertatẽ. Item odẽnatio expensaꝝ sp faciẽda ẽ taxatõe pmissa ⁊ iuramẽto secuto.

Gregor. ix.

INnostra Brixiẽses oli mltas di scordias iter se quoꝝ occasiõe mł ta damna sustinuerũt illata adiuicẽ pp quod cõmuniter statutũ fecerũt de nõ petẽdo vel r cipiendo vlterius restauratões damnoꝝ a cõmuni ⁊ statutũ hmõi firmauerũt ẽt iuãmẽ to: sꝫ pter dãna occasiõe hui⁹ discordie mł tas fecerunt expensas quas petebant sibi rfi ci a cõi dubitatuꝫ fuit an obstaret eis iuãmẽ tũ sup dãnis nõ repetẽdis pp quod eps bri xiẽsis hoc pposuit in pñtia pape. cum ergo sit dãnoꝝ restauratio ⁊ aliud satisfactio ex pẽsaꝝ iuramẽto pstito sup articulo dãnato rũ nõ dꝫ itelligi factũ expẽsaꝝ. vñ mãdat p. quatenus iuãmẽto pdcõ nõ obstãte eps pui deat auctoritate pape ꝙ dictũ cõe pro bono pacis ⁊ cõcordie otribuat ad expẽsaꝝ satis/ factõem ad arbitriũ sicut viderit expedire. No. ꝙ iuramẽtũ nõ extendit ad aliud ꝙ̃ iuã tũ. Itẽ aliud ẽ dãnum ⁊ aliud expẽse ⁊ ideo iuramentum prestitum super vno non exten ditur ad aliud. Item pp bona pacis multa fiunt q̃ alias fieri nõ deberent. Idem.

SIculpa Aliquis cul/ pa sua dãnum dedit alicui aut iiuriã irrogauit: seu aliis irrogãtibus iiuriam opem tulit: aut hec ipicia vel neglia euenerunt iure: sup his satisfacere tenet: nec ignorantia ipsum excu sat: qꝛ scire debuit ex fcõ suo iiuriaꝫ posse o tingere vel iacturã.

Quod si. Ecce aĩalia tua damnuꝫ de derunt nihilominus satisfacere te optet: nisi ita velis liberare te ipm dãno aimalia tua damnum passo: sed si animalia tua fera fu erunt ⁊ que consueuerunt nocere non sufficit ad liberatõem ea dãdo qꝛ diligẽtiam quam debueras adhibere nõ curasti. In fine dr ꝙ lꝫ ille q occasiõnẽ dedit dãnũ dedisse vr: tamen secus ẽ i illo dõm q diligentiam quaꝫ debuit adhibuit. ne damnum contigeret. No. ꝙ qs tenet si culpa sua damnum de dit. Item tenetur q iiuriam irrogauit vel ali is opem tulit iguorantia i talib us nõ excu sat. Item sufficit dare animal p dãno da to ab ipso: sed i fecis aĩali bus hoc nõ suffi cit. Item is q occasiõem dãmni dat dãnuꝫ ipm dedisse videtur cũ diligentiã nõ adhibu it quã debuit.

De penis. Rub. Ex oci. tolletano.

SAque Quotiens qs peccat toci ens puniri debet.

Ex ocilio taburiẽñ.

Presbiteri inter Si aliqs interfecerit psbyteꝝ. ⁊ cõ põ inde fiat. accepta pecunia saluat illa epo ita ꝙ medietatẽ tribuat in vtilitatẽ illius ec clesie cui pfuit: ⁊ alterã p aĩa defũcti paupi bus eroget. Alex. iii.

LIcet Archidiacon⁹ cõuen treñ. epat⁹ p corrigẽdis excessib⁹ a clericis ⁊ laicis pecuni am exigebant. Itẽ p anima exactõe quãdo qꝫ rectores eccãꝝ suspendũtur a vicariis de narios exigunt. ut eos in ecclesiis celebrar p mittant hec ⁊ alia cõmittebãt otra canonuꝫ istituta. Mãdat pa. cãtuarieñ. archiepo. qte nus hoc pdictis archidiaconis districti⁹ in/ terdicat: si aũt otrauenire psumpserint eos ec clesiastica cẽsura opellat. No. ꝙ excessus cle ricoꝝ puniẽdi sunt pẽa spũali fm canones ⁊ nõ pecuniaria. Idem.

CAlumniam Qui calũniose litigant puniendi sunt ⁊ de calum/ nia puniantur fm ꝙ leges precipiunt: ⁊ quia

istis satis ↄsonat institutis precipit papa: ut de ceteris in pecuniariis causis victus victori in expensis condemnetur: nisi ferat snia ꝑ absente. ¶ No. ꝙ q caluniose agit in expens alteri parti ↄdemnet. Inno. iii.

Quod indu Sacerdotes qui gubernant nauem ad pugnam ⁊ q ꝑsonalr ↄflictū exercent ⁊ alios incitant ad pugnandū omnes sunt deponendi. Idem

Tue discretionis. Clerici aliqn̄ deprehendūtur in latrociniis ⁊ aliis magnis sceleribus. querit qualr sint puniendi: rn̄ pa. ꝙ a suis sunt ordinibus degradādi: ⁊ in artis monasteriis detrudendi ad agēdū pniam. Idē

Constitutus Eps lanitanus cōcessit monasterio scripte feāte oēs eccās dioces sitas ptinētes ad monasteriū illud: ⁊ qcqd iur habebat. in illis em phiteosim sub annua pensione reddēda: ita ꝙ sola pensiōe ↄtētus ess3 sub certa pena apposita in instrumento inde ↄfecto postmodū orta fuit sup hiis contritio inter eos per confessionem vtriusq3 partis constitit: ꝙ pars monasterii subtraxit epo pensione3 ⁊ eps exegit a monasterio pensionem ⁊ sic vtrūq3 ps commisit in penam. vnde dominus papa vtranq3 partem a pena illa reddit absolutum ¶ No. ꝙ pena ↄpensat. Idem.

Super hiis Quida3 clericus corā pa. in testimonio vacillauit ⁊ variauit in dicto suo. pa. fecit illū capi ⁊ detineri q̄rit vtꝛ pp hoc incurrerit infamiā. rn̄3 ꝙ nō. Idem.

Cum ad Clerici sancti fortunati fuerūt ↄdemnati epo spoletano in. xl. libris per qōdā arbitriū sub certa pena nisi eas in termio psolnerēt ↄstituto tandē soluerūt i termino. xxxiii. libras. eps ipetrauit quasdā lras ↄtra eos tacita veritate ꝑ quas fecit eos sibi condemnari in. xxx. libras nomine pene: quia nō soluerant totam summā in termino constituto. vnde dicti clerici do. pa. q̄remōiā transmiserunt. mādat pa. epo spoletano. quatenus. xii. librarum solutōe cōtentus existit ⁊ sup pena. xxx. librarum de cetero clericos illos nō molestet cū nō deceat ipm cū inhonestis q̄stibus aliena iactura ditari. ¶ No. ꝙ pēa nō d3 exigi nisi ꝑ pte nō soluta termio ↄstituto l3 denegare iur sit commissa in totum ⁊ h3 quosdā in totū exigi possint. in qua lnia fuit iudex q clericos istos ↄdemnauit. Itē cū alterius iactura ⁊ pcipue clerici nō d3 qs ditari. Idem.

Ad aures. Quidā ciues vicētini suū epm iterfecerūt ꝑ per qō feudis ⁊ bn̄ficiis q̄ a vicētina eccā detinebāt spoliati ꝑ sniam. q̄siuit eps vicētin⁹ vtꝛ epis vel eoꝝ heredib⁹ illa bn̄ficia sint rstituenda. rn̄3 pa. ꝙ nec ipis nec eorū heredib⁹ sunt illa bn̄ficia rstituēda seu d nouo alia ↄferēda: cū maiori sint etiā aduersiōe plectēda. No. ꝙ oia bn̄ficia d3 qs amittere q̄ obtiet ab eccā q p̄latū ipi⁹ iterficit nec alia sibi l ei⁹ herdib⁹ sūt ↄferēda d nouo. idē

Dilecti. Dr qs hic ꝙ si aliqs temer ꝑrūpit ↄtra iudicis asstōes h3 arbitriū supioris d3 puniri cū d ipi⁹ litigator i pbitate ↄstiterit ne vilescat iudicial auctoritas. No. ꝙ litigatoꝛ q temer ↄtradicit iudici corā quo litigat arbitrio supioris puniri d3: qꝛ nō ē vilipēdēda iudicial auctoritas. Idem.

In quibusdā. Prōni eccāꝝ aduocati seu vicedn̄i tātā ꝑsūptionē se extollūt qō cū d vacātib⁹ ecclīis de ꝑsonis idoneis ꝑuideri d3 nō solū difficultates igerūt ⁊ malicias verū ēt de possessionibus ⁊ aliis bonis eccāꝝ pro sua volūtate disponere nolūt ⁊ quod deteri⁹ ē in necē p̄latoꝝ ꝑsumūt erūpe ꝑhib3 gn̄ale ↄcilium expresse ꝙ de cetero patrem vicedomini aduocati super predictis nō plus vsurpent q̄ꝫ recipiatur in iure permissum: ⁊ si contra fecerint ꝑ seueritatem canonicā ↄpescant nec quod ad defensionē ē inuentū ad depheēsionis dispendiū valeat retorqueri. Statuit

insup cōcilliū quaten⁹ si patroni aduocati seu datarii seu alij beneficiati clericū vel rectorē p se vel p alios occidere vel mutilare p̄sump serint amittant quicquid iur̄ in eccā habent vel ab ipa tenent ⁊ vsq3 in quartā gn̄atiōem posteritas taliū i clericoꝝ collegiū nullaten⁹ admittatur neq3 in domib⁹ regularibus p̄la tionē aliquā assequant. No. ꝙ puisum ē ad defensionē nō d3 ad grauamē extendi. Ite3 nota penam illoꝝ qui contra ecclesiam deli quunt. Hono.

Grauem ca Comes re gistereñ. mul tas iniurias ⁊ grauamine irroga uit capitulo laudino ꝑpter quod per iudices delegatos apostolice sedis fuit excōmunica tus ⁊ per duos annos ⁊ amplius in excōmu nicatione p̄sistens noluit parere iuri claues ecclesie ꝯtemnendo. vnde caplm laudun̄. ite rum significauit hoc do. pa. Quāuis hmōi pertinacia non careat scrupulo heretice pra uitatis. Mandat papa quibusda3 quaten⁹ si cōmunes ille cōmonitus iuri parere nolue rit absoluant eccās in quibus ius habet ab eius obligatione a fideles ipsius obligatiōe ipsius q̄diu in excōmunicatione p̄stiterit de nunciet absolutos. Nota ꝙ excōmunicatus contemnit claues ecclesie iteꝝ puniendus est ꝑut hic dicitur ꝙ crescēte ꝯtumacia crescere debet pena. Capi. sequens patet.

De penitentijs ⁊ remissionibus. Rub. Alle. pa.

Significauit Quidam nobilis. p. nomine cū Federicus impator redi ret ab vrbe romana tempo re quo habuit guerram cū alexandro dene gauit ei quoddā castrum. vnde cōtingit ꝙ q̄ tuor castra districta fuerunt ⁊ multi homies interfecti ⁊ alia multa mala cōmissa. dictus p. significauit hoc domino pape petens sup hoc ꝑuideri anime sue. vnde mandat archi epo mediolan̄. quatenus quod sibi visum fu erit. pniam eidem imponat ꝯsiderās ꝙ ꝑ li bertate sua ⁊ eccē deuotione hoc fecit. vn̄ ta lem discretionē adhibeat vt tam ipe q̄ alij ti more pnie a fuicio ecclesie non retardentur: nec salutis ꝑiculū debeat formidare. Nota ꝙ mitius agi d3 cū hijs q. p fuicio eccē pecca tum incurrunt. Idem.

Quod autem Que situ fu it a domino papa vtꝝ remissiōes que fiunt in dedicationibus ecclesie aut con ferentiū ad edificatōem pontiū ꝑsint alijs q̄ hijs qui subsunt illis qui has remissiones fa ciunt. Rn̄3 papa. ꝙ cum a nō suo iudice nul l⁹ ligari valeat vel absolui huiusmōi remissi ones illis solūmodo ꝑsint qbus ꝑprij iudi ces hoc concesserunt. No. ꝙ snia a nō suo iu dice lata nō tenet. Itē ar. ꝙ clericus sine lnia sui epi in aliū iudicē et eccāsticum ꝯsentir̄ nō pōt. Ide3.

Quod quidam Aliqui quandoq3 veniūt ad ꝯfōnē ⁊ de criminibus suis petunt imponi pniam tamen nolūt ꝯfiteri de omnibus ⁊ dicūt se ꝯ tinere non posse. Querit qd de hijs sit agen dū. rn̄3 pa. ꝙ eoꝝ ꝯfessio audiēda ē ⁊ eis de crimib⁹ alijs ꝯsiliū ipēdēdū: q2 l3 hmōi pnia nō sit va: quo ad vitā eternā admitti d3 eoꝝ officio ⁊ pnia ē eis idicenda.

Licet Lr̄a ista satis p3 ar. ꝙ necitas fecit illi citū: licitū deest alteri⁹. c. v3. q̄situ ē ꝫ. casus ꝯtigit q̄nq3 ꝙ sacerdotes greci qb⁹ ltio mrionio l3 ē. c. q̄situ est clemētis tercii op primūt filios suos in lecto. q̄rit̄ vtꝝ publica pnia sit eis iponēda ꝑ filiis oppssis si eā sibi petāt iiūgi. rn̄3 pa. ꝙ si ipis ꝑcuratorib⁹ vel studiose negligētib⁹ filii oppssi repiūt ab of ficio altaris debēt ꝑpetuo abstiere ⁊ grauior pnia ē eis q̄ laicis iponēda nō tn̄ publica nec i publicū ꝯueniat. s3 si ex iiuriā ipoꝝ mortui sunt in cunis ⁊ illud ē occultū pnia ill' ipona tur ꝑ arbitrio sacerdotis ⁊ ad terrorē alioꝝ ad tp̄s abstineant ab offō misse. No. ꝙ clicis nō ē pnia publica iponenda: nisi crimē illud ꝑ quo iponit̄ publicū ess3. Itē clerico maior pnia q̄ laico d3 iponi. Inno. iii.

Deus qui Liuonienses de nouo erant conuersi ad fidem nihilominus tamen committebant aliquando excessus. quesiuit eps liuoniensis ⁊ quidam fratres qui cū ipo erant qualr ess3 eis pnia imponenda. Rñ3 papa ꝙ pnia non tam ẜm q̄titatem excessus q̄ ẜm penitentis contritionem ē moderanda pensata q̄te persone sup fornicatōe adulterio homicidio ⁊ aliis criminibus consideratis ⁊ circumstantiis omnibus ⁊ precipue nouitate liuoniensis ecclesie pnia delinquentibus ē imponenda put salute eorum viderunt expedire sequentes apostoli vestigia dicentis. lac dedi vobis non escam eos paulatim instruē do in fide confessionis formam orōem dominicam ⁊ symbolum interim tamen sacramētum corpis ⁊ sanguinis de ꝯsuetis festiuitatibus ⁊ in mortis articulo tribuant eisdem. ¶ Nota hanc decretalē p illis qui iniūgūt penitentias quid attendere debeant. Item nouitas fidei in hoc debet attendi. item a leuioribus debet quis incipere quando nouus est: non solum in fide: s3 etiam in doctrina. idem.

Officii Mulier quedā cu3 plē nō haber3 nec speraret habere timens ne viri possessio deuolueretur ad alios succum quarundā herbaꝝ potauit ⁊ sic venter eius intumuit ⁊ grauidam se ostendens partu3 supposuit alienum illa timens maritum qui prolem suam omnes credidit non audet facinus reuelare mulier anime desiderans puidere confessa fuit hoc cardinali sancti laurencii presbytero in iudicio penitentie cardinalis significauit hoc domino pape. petēs ab eo vtꝝ fraude ista durante sit ei pnia iniūgenda. Rñd3 papa ꝙ sicut mulieri que ignorante marita de adulteria plem suscepit. q̄uis illō viro ñ audeat confiteri non est pnia denegāda: ita isti mulieri pnia est denegāda: ⁊ precipue si p alios intelligant alienos ad qō timeat possessionem viri deuolui: s3 competens sibi satisfactio est iniungenda. idem.

Noua que In quibusdam partibus abbatisse moniales pprias benedicebant ⁊ ipaꝝ confessiones audiunt ⁊ euāgelia legere ac pdicare psumūt. Ista noua ⁊ inaudita puenerunt ad noticiam do. pape. vñ scribit hoc epis in quorum dioces. hoc fiebāt. mādās eidē quatenus cum hoc sit absonum et absurdu3 ne de cetero hoc fiat firmiter inhibere pcurent: quia licet beatissima virgo maria dignior fuerit apostolis vniuersis non tamen illi: s3 istis dominus claues regni celorum commisit. ¶ Nota ꝙ officium clauium non cadit in sexum femininum. Idem.

Quod nite Contigit aliquādo ꝙ terra supponit interdicto et phibetur diuina officia celebrari paruuloꝝ et penitentias morientiū. q̄situm fuit a papa. vtꝝ tāc viaticū. i. corpus domini dandū sit decedētibus. Rñ3 papa ꝙ in verbo illo p qō penitētia moriētib. non negat: s3 cū dr pter penitentias morientiū viaticū etiam. s. eucharistia intelligitur ꝙ decedentibus ꝯceditur. ¶ Licet Secundo dicit ꝙ tempore gnālis interdicti tam vnctio q̄ ecclesiastica sepultura denegatur tamen papa ex gratia concedit vt clerici decedentes qui tamen interdictum seruauerint in cimiterio ecclesie sepeliantur sine campanaꝝ pulsatiōe cessantibus omnibus solemnitatibus. Tertio dr ꝙ tempore interdicti clerici in conuentualibus ecclesiis: bini ⁊ bini vel simul tres possunt dicere horas canonicas ianuis clausis excomunicatis ⁊ interdictis exclusis: ut potius videant legere quam cantare: ita ꝙ exterius audiri non possit: quia ⁊ quibusdam regularibus simile priuilegium a sede apostolica est ꝯcessum. In fine dicit ꝙ recipientib. signū crucis penitentiam si eā postulauerint nō est denegāda quod etiā aliis pegrinis de grā potest concedi. Idē.

Omnis utriusq3 Statuit cōciliū generale ꝙ quilib3

fidelis vnius que sexus postq̃ discretionem habuerit saltem semel in anno sua solus confiteatur peccata ꝓprio sacerdoti ut ad min⁹ i pascha sacramentũ eucharistie suscipiat reuerenter nisi de cõsilio sacerdotis duxerit abstinendũ: alioqui ab ingressu ecclesie arceat: ⁊ moriens careat ecclesiastica sepultura. Secũdo dicit q̄ si aliqs alieno cõfiteri uoluerit sacerdoti lñiam prius obtineat a proprio sacerdote cũ aliter ipsum ligare non possit vel soluere. sacerdos aũt sit discretus vt diligenter inquirat circũstantias peccatoris ⁊ peccati quibus intelligat prudenter quale conciliũ dꝫ adhibere ⁊ p̄caueat diligenter ne verbo uel signo ꝓdat aliquatenus peccatorem et si ↄcilio prudentioris indiguerit illud ingrat sine alicui⁹ expressione ꝑsone. Qui eni peccatũ sibi in pñia detectũ manifestare presumpsit ab oi offõ sacerdotali deponat̃ ⁊ in arctũ monasteriũ ad agendã pñiam detrudat̃.

¶ No. q̄ quilibet fidelis semel in anno pñiam accipere dꝫ ⁊ cõionem. Item ab alio sacerdote nemo põt absolui vel ligari sine obtenta lñia ꝓprii sacerdotis. item sacerdos q peccatũ in pñia sibi detectũ reuelauerit dꝫ deponi et in arctũ monasteriũ ad ꝑagendã penitentiã detrudi. Idem.

Cum infirmitas

Ista duo capitula ꝑ te videas.

Hono. iii.

Nostro postulati. Quesiuit quidã prelat⁹ vtrũ ꝑ suã prouinciã possit ↄcedere remissiõis lr̃as generales. respõdet pa. q̄ hoc libere põt: ita tamen q̄ statutũ generalis ↄ. nõ excedat quod est. s co. proximo. Gre. ix.

Ne pro dilatõe. Cũ nulla possit ligari ł solui nisi a suo proprio prelato et ꝑiculosũ sit epis et aliis supiorib⁹ et minorib⁹ exemptis suos ꝓpter hoc prelatos adire vel lñiam petere ab eisdem ne ꝑ dilatione pñie ꝑiculum imineat animaꝝ: ꝑmittit pa. predictis oibus vt etiã preter sui supioris lñiam prouidũ ⁊ discretũ sibi eligãt cõfessorẽ. ¶ Nota q̄ ꝓpter ꝑiculũ aiarũ multa licẽt que alias nõ licerẽt.

De sñia excõicatiõis. rubrica.

Alexander. iii

Si vero Quesitũ fuit a pa. si clerici infra miores annos cõstituti se adiuicẽ ꝑcusserit vtrũ sint ad se. apo. ꝓ absolutiõe mittẽdi. R̃nt pa. q̄ si ĩfra dictã etatẽ clerici se adinuicẽ ꝑcusserint siue vn⁹ alterũ nõ sũt ad apo. se. mittendi: qꝛ etas eos excusat. Itẽ nec clerici sint plene etatis ⁊ ad inuicẽ se ꝑcusserint nõ ex odio vel inuidia sꝫ ex leuitate iocosa sint excõicati. Itẽ nec mgr̃ si clericũ cã discipline uel correctiõis clericũ percusserit q̄ nõ põt in ipsis violẽta manuuꝫ iniectio notari. secus vero si ex odio dicti clerici sese ꝑcusserint tuc eni ad se. apo. ire dẽnt absoluendi. Idem

Monachi Monachi ⁊ regulares canonici si se adinuicẽ ꝑcusserint nõ sũt ad apo. se. mittẽdi sꝫ ꝑ abbatẽ suũ sũt absoluendi: ⁊ si abbas nõ sufficit dioc. eps est adhibendus. Idem.

Si uero alicui⁹. Prio dicit q̄ si hostiarius alicuius p̄latis pretextu officii maliciose clericũ leserit ab epo suo põt absolui nisi grauiter eũ vulnerauerit. secũdo dr̃ q̄ q̄ si officialis clericũ verberauerit nõ põt sine mãdato ro. pontificis absolui qꝛ laico nõ dat̃ tanta potestas nisi forte turbã arcendo cãu fortuito clericũ ledat. Tertio dr̃ q̄ si clericus uel laicus vim vi repellẽdo clericuꝫ ꝑcutiat nõ est excõicatus qꝛ vim vi iura ꝑmittunt repellere. Ultio dr̃ q̄ si aliqs in clericuꝫ turpiter inuentũ cũ matre filia sorore uel vxore manus iniecerit violẽtas nõ ẽ excõicatus si aũt inueniat eã in stupro vel adulterio cũ alia que ipsũ taliter nõ attigat ⁊ in eũ man⁹ iniecerit est excõicatus. Idem.

Si uero Si aliquis manus violẽtas iniecerit in clericũ nutriẽtẽ comã ignorãs

q clericus fuerit nõ erit excõicatus vel si de
hoc dubiũ fuerit ⁊ propria manu iurauerit
q eũ clericũ ignorauerit si autẽ iurare nolue
rit sicut ab excõicato ɔuenit abstiere qꝛ con
stat eũ manus violẽtas ĩ clericũ iniecisse. No
tã q ignorãtia excusat ab excõicatiõe. Item
ꝑ iuramẽtũ purgatꝛ ɔscia alicui⁹. Itẽ iuramẽ
to alicuius statꝛ in preiudiciũ alteri⁹ sed hoc
facit presũptio bitus clericalis. Idem.

Non dubiũ Dr hic ĩ primo
quicunq; violẽtas man⁹
in clericos aut cuiuslibet religionis
iniiciunt sñiam excõicatiõis incurrũt ⁊ a so
lo papa possunt absolui nisi in articulo mor
tis. Idem.

Mulieres. Dr hic in primo re
sponso q mulieres ⁊ serui q
sui iuris nõ sunt manus in clericos violẽtas
iniecerunt ab epo diocesano pñt absolui. se
cũdo dicit q si aliqui ita delicati et magne
potentie manus iniecerũt violẽtas ĩ clericos
q laborẽ veniẽdi ad apo. se. sustinere nõ pñt
queritur quid iuris sit. rñt pa. q status perso
ne ⁊ veritas negocii prius est intimanda ro
mano pontifici ⁊ ꝺm eius cõciliũ erit ꝓceden
dũ. Tertio dicit aliqui non iniiciũt violentas
manus in clericũ sed alii de ipsoꝝ mandato
hoc faciũt. qritur an isti qui hoc mãdãt sint
excõicati. respõdet pa. q sunt excõicati ⁊ sũt
ad apo. se. mittendi cũ ille vero deliquat cu
ius mãdato delictũ cõmittitꝛ. No. q qui
mãdat tenetur sicut faciẽs hoc edicto. Item
idẽ est mãdare quod facere. Idẽ.

Porro. Si aliqui violẽtas
manus iniiciũt in frẽs suos
ꝓpria ducti nõ ɔuicti ⁊ priuati postulãt vẽi
am qꝛ forte occulta fuit offensã monẽdi sunt
ut satisfaciãt ⁊ ꝑ absolutiõe apostolico ɔspe
ctui se presentent sine quo absolui nõ possunt

Nulli se. Aliqui sunt Idem
priuilegiati: qritꝛ an ꝑ priuile
giũ suũ excusentꝛ quominus excõica
tos vitare teneantꝛ. rñt pa. q pretextu priuile
gii nõ excusantur quo minus excõicatos vita
re debeãt ⁊ si clericos leserint sicut excõicati
debẽt vitari. o. Nq; priuilegiũ nõ extẽditur
ad iniquum cõpendium. Idem.

Parrochianos. Dicitꝛ hic q qui
violẽtas manus mittunt in
clericos vel cõuersos tanq excõicati sunt de
nũciandi ⁊ euitandi donec lesis cõgrue satis
fecerint et apostolico se cõspectui se presenta
uerint ꝑ absolutiõe. Idem.

Ex tenore. Quidã canonicus. b
noie violentas man⁹ misit in
quendã subdiaconũ: qꝛ forte ꝑ absolutõe ad
se. apo. ire nõ poterat. archieps ianuẽsis sig
nificauit hoc do. pa. vnde madat eidẽ. qua
tenus iuramẽto prins recepto ab ipso. b. qd
suo debeat stare mãdato auctoritate pa. ip;
absoluat ⁊ sibi in virtute iuramẽti precipiat
ne de cetero in clericũ monachũ vel alicuius
religionis ɔnersum manus iniciat violentas
nisi se defendẽdo aut d mãdato suoꝝ prela
toꝝ hoc fecerit vl nisi sup eũ hẽat ꝑlatiõis of
ficiũ aut magisteriũ ⁊ ĩ quatuor istis casib⁹
non est excõicatus ꝑcutiens ⁊ si in eadẽ eccle
sia fuerint nisi precipiat ei ꝑ sacramentu; l;
sit excõicatus. Nota hic est forma ecclesie ꝺ;
quã excõicati ꝓpter manus violẽtas missas
in clericũ vel cõuersũ d; absolui. Idem.

De cetero. Dr in hac decreta
li q si quis manus violentas
mittit in clericũ est excõicatus si ha
beat inimicitias capitales ꝓpter quas ad a
po. se. sine ꝑiculo ire nõ possit uel ꝓpter alias
iustas cãs diocesanus suus ipsum absoluat
iuramento recepto ꝺm formã eccẽ ⁊ ei ꝑcipi
at sub debito iuramẽti ut quãcito poterit ro
manum pontificẽ adeat mãdatũ aposto. rece
pturus. Nota istã decre. q vtilis est. Ur. in.

Ad hoc Iudex delegatus ex
cã rõabili excõicauit aliquẽ
excõicatus lrãs ipetrauit ad aliu;
delegatũ. iste secund⁹ delegatus mãdat or
dinario vt illũ hẽat absolutũ que; prius de
nũciauerat excõicatum ad mãdatũ prioris
delegati dubitat ordiarius qd facere dẽat.
rñt pa. q si in secundis lrĩs continetꝛ expresse
de recipienda sufficienti cautione ipsum ex
cõmunicatũ absoluat: ordiarius qꝛ romana
ecclesia absolutionẽ sñie iudicis delegatoru;

nō cōsueuit aliū demādare nisi in lrīs cōmissi onis sit expressū de sufficiēti cautiōe prestan da ab his qui debēt absolui qꝫ mādato eccē debeāt obedire. Casus iste colligitur p anti quā decretalē. Clemēs.iii

Eanoscitur In pricipio huius decretalis dicit qꝫ eps pōt ab soluere in quatuor psonas ab excō municatiōe ppter violentā manuū iniectiōez in ecclesiasticā psonā satisfactione prestita iu xta facultates ipsarū. alij vero oēs siue pau peres siue diuites ad apo. se. vel eius legatū p absolutiōe sua se pñtent. si vero tēpe infir mitatis timor mortis a suo prelato fuerit ab solutus p iuramēta precipiatur eidē vt sani tate recepta ad romanā eccām vel eius lega tu accedat mādatū apostolicū recepturus. Idē.

Cum nō. Aliquis est excōmu nicatꝰ p violēta manu um iniectione sed nōdū ē denūciatus querit vtrū ab alijs sit vitādus. Rñt pa. licet non dum sit denūciatus debes illuz euitare: nisi forte id tibi soli cōstet in casu isto priuatim quā diu ab ecclesia tolleratꝰ ipsum tantūmō debet euitare vt rubore confusus qꝫ latēti ex cessu satisfaciatur. secūdo querit aliqui occi dunt clericos qui contēptu hitu clericali enor mitatibus se imiscent. querit an occisores ta liū clericoꝝ sint excōicati. rñt pa. qꝫ in odiuz clericalis excessus ꝛ in terrorē similiū excōi cationis sniam incurrūt tñ pnia aliquantulū asperior est illis imponēda qꝫ si i laicos talia cōmisissent. ¶ Nota qꝫ clerici qui enormita tibus se imiscent amittūt priuilegiū citra ali quā admonitionē. Idem.

Cum desideres. Primo talis qō hic ponitur. Aliquis erat excōicatus ꝛ iurauit stare mandatis eccē. eps ante absolutionem reddidit ei cōionē. queritur vtrū isti ab alijs sit cōicandū ꝛ an eps ei cōicare debuerit. re spōdet pa. qꝫ iuratoria cautio quā prestant excōicati potius ad cautelā ex cōsuetudīe ec clesie introducta est quā ex rigore canonum nec ppter iuramentū dꝫ quis dici absolutus nisi absolutio fuerit subsecuta: nec dꝫ cōioni restitui alioꝝ cū cōstet ipsum excōicatū fuis se: ꝛ verū sit eū absolutū non esse nec eps nec alij debēt ei cōicare nisi fm formā eccē post iuramentū fuerit absolutus qꝛ qui excōicato cōicat est excōicatus. Secūda qō talis ē. pu blica fama est aliquē esse excōicatū ppter vi olētā manuū iniectionem in clericū qrit an p pter famā illā deat euitari. rñt pa. qꝫ nec eps nec alij debent ei cōicari nisi de hoc ad arbi triū epi se purgauerit vel saltē ante fuerit ab solutus. Tertia qō est aliquis verberauit cle ricū ꝛ epo mediāte verberator cū clerico est reconcilatus. qritur an sit ei cōicādū ab alijs rñt pa. qꝫ licet ille talis clerico satisfecerit tñ eccē quā offendit nō satisfecit ꝛ nisi fꝫ formā ecclesie fuerit absolutus nō est ei ab alijs cōi candū. Nota primo qꝫ iuramētū nō ē de sub stantia absolutionis vnde si obmittatꝰ in ab solutiōe nihilominus absolutus ē qui sic ab soluit. itē fama in hoc casu pbat. Itē excōi catus duos offendit ꝛ vtriqꝫ satisfacere dꝫ alias non dꝫ absolui. Idem

Veniens. Quedā monialis dū sacerdos matutinū offici um celebraret itrauit eccām ꝛ cepit ludere cū alio clerico prestando impedimētū diuio of ficio ppter quod sacerdos aliquātulū cōmo tus vt diuinū officiū liberius celebraret ma nū in eā opposuit ut ipsā extra eccām pone ret. Sꝫ cū nollet exire cōpulit ipsam intra ec clesiā residere propter qō eps sacerdotē illū tanquā excōicatū vitabat ꝛ faciebat ab ali is euitari: vnde ipse ad papā accedēs factuz sibi exposuit. mādans pa. epo qua. si res ita se hꝫ ipsū non euitet cū non sit excōicatus. ¶ Nota qꝫ clerici turbātes officiū pñt corrigi ꝛ eijci de ecclesia preter excōicationem. Idem

Peruenit. Aliqui leuē ꝛ modi cā iniuriā iferūt clericis p pter quā sūt excōicati vtrum acce dere debēt ad se. apo. dominꝰ pa. ɔmittit ar bitrio epi ut videat an leuis sit iniuria vl nō ꝛ si iiuria leuis fuerit eos absoluat alias ad papā remittat eosdem quidā volūt dicere qꝫ hic ɔtinet grām ꝛ non ius qꝫ hic dr. Idem.

SIgnificauit. Aliqui erãt ex cõicati a papa ꝓpter su os excessus: quidã clerici scienter ⁊ sponte participauerunt illis excõicatis ⁊ ip sos i officiis receperunt: qritur a quo isti cle rici sint absoluendi. respõdet pa. ꝙ p ipsũ tã tum cũ sint inuoluti eadem excõicatiõis sen tentia. §. iste intellige vel erant excõmunicati cũ oibus sibi participantibus uel participa uerunt isti clerici illis in crimine. Idem.

TUanos Quesitũ fuit a pa. vtꝝ illi tã ab ipso sint absoluendi qui manꝰ violẽtas in clericos iniecerũt. rñt pa. ꝙ nõ so lum qui violẽtas manus mittũt in clericos: sed etiã incendiarii si pro incendio sint excõi cati postquã sunt per sñiam ecclesie publica ti a se. apo. sunt absoluendi ⁊ hoc statutũ fu it ꝓpter enorme delictũ quibus precipiẽdũ est prestito iuramento ne de cetero talia com mittant ⁊ iuxta facultates suas satisfaciãt: si cut precipitur excõicatis pro iniectione ma nuum violenta. vt. xxiii. q. vltima. c. pessimã Idem.

AD eminentiaz Quidã dubitauit vtꝝ illi sint pro absolutis habẽdi qui a cardinalibꝰ de late re pape missis absoluunt ab excõicatõe quã incurrerunt ꝑ iniectione violẽta manuũ i cle ricos vel alias religiosas ꝑsonas cũ ipsi car dinales nullũ super hoc mãdatuz expressuz ondant: quesiuit a pa. qd iuris sit ⁊ ipse rñt ꝙ illos dꝫ hẽre ꝑ absolutis quos ↄstiterit a talibus bñficiũ absolutionis adeptos.

A Nobis fuit. Quidam epꝭ ꝓtulit sñiam excõicationis sub hac forma. qsqs furtũ fecerit sit excõicatꝰ. qrit vtrũ hec gene ralis sñia extendatur solũ ad subditos excõi catores an ad oẽs qui non sũt de iurisditio ne illius. Ad hoc rñt pa. ꝙ hac sñia non ligã tur nisi subditi excõicantis nisi forte plus cõ tulerit maior auctoritas delegãtis. No. ꝙ sñia iudicis non ligat uel absoluit illos q non sunt de sua iurisditione. Itez sñia q̃ cer tas ꝑsonas ↄp̄rehendit auctorite maioris ex tenditur ⁊ ꝓrogatur ad alios q non sunt de iurisditione ꝑferentis. Idem.

COnquesti Canonici regie con questi sunt do. pa. ꝙ. i. de malesre na ⁊ qdã aliȷ sequaces illiꝰ quasdã eccãs re gine epatus fregerunt spoliãtes easdẽ. man dat pa. quibusdã qua. si ita est predictos sa crilegos excõicatos denũcient ⁊ faciãt artiꝰ euitari donec passis iniuriã ↄgrue satisfaci ant: ⁊ cũ lr̃is veritatẽ ↄtinentibus ad apo. se dẽ accedant. Nota ꝙ effractores ecclesiaruz ipso facto sunt excõicati ⁊ post denũciationẽ excõicationis eoꝝ a solo pa. sunt absoluendi vt hic dr̃. Idem.

PErpendimus Quidã sacerdos nomiabat se filiũ regis et acceptis armis seditionẽ fecit ⁊ guerrã ꝓpter ꝙ comes quidã fecit illũ fustigari qui postea de mãdato eiusdẽ fuit suspẽsꝰ. qsitũ fuit vtꝝ occisores illius sint excõicati. rñt pa. ꝙ si sa cerdos tali mõ excessit ⁊ nõ ꝓpulsando iniuri am fuit occisus sꝫ aliis iniuriã inferẽdo inter fectores illius nõ sunt excõicati. tñ iudex pe nitẽtiã iniũgat eis cõpetẽtẽ ſm merita ꝑsona rũ. No. ꝙ clericꝰ immiscendo se enormibꝰ ex cessibus amittit priuilegiũ clericale citra ali quã admonitiõem. Idem.

IN uersitatis. Quidã laicꝰ existens in seruitio abba tis de mandato ipsius in clericum monachũ vel cõuersũ manus iniecit temera rias maxie vbi cã nõ subest pp quã dẽat ver berari. querit vtꝝ laicus ille icidat i excõica tionẽ. rñt pa. ꝙ nisi abbas i ꝓpria persona hoc faciat cã regularis discipline vel si neces sitas imineat ꝑ clericũ vel monachũ hoc fa ciat tã ille qui tales verberari facit quã qui verberat est excõicatꝰ etiã si cã subesset qua re debeat verberari. No. ꝙ disciplina regu laris ꝑ laicũ iponi nõ dꝫ sed ꝑ abbatem vel monachum. Idem

IN audientiã. Clerici aliqñ reli cto hitu clericali assumunt

arma militaria.qrit vtrum illi qui iniuriā corporalē talibus clericis inferūt sunt excōicati an illi clerici adhuc priuilegio gaudeant clericali.rūt pa.q̄ hmōi clerici si a prelatis suis tertio cōmoniti noluerit arma militaria deponere de priuilegio clericorum subsidium aliquod habere non debēt cū frustra legis iplorat auxiliū qui in legē cōmittit ⁊ lex seculari um huic respōso prestat optimū.ar. qua.dicitur q̄ si matrona cuius pudicitia attemptatur in veste meretricali fuerit deprehensa iniuriarū agere non poterit.No.q̄ clerici q arma sumūt dūmodo se enormibus nō emiscēt retinēt priuilegiū clericale vsq̄ ad tertiā admonitiōem.Jtē qui legē vel canonē offendit illius auxiliū amittit ⁊ sic punit i quo peccauit.Jtē leges in subsidiū inducuntur.Jdem

Quod de his. Quicunq̄ violentas manus immitit in ecclesiasticā psonā est excōmunicatus nec pōt absolui nisi a pa.vel eius legato exceptis quibusdā casib⁹ q in ipsa lfa cōtinentur. Jnno.iii.

Cum p causa. Jnter.g.⁊ f.archidiaconos gabilonēsis ecclesie.qō vertebat occasione cuiusdā excōicatiōis ppter qd pcuratores eorum ad sedē apo.accesserūt. pcurator.g allegauit q̄.f.archidi.in succentorē manus iecit temere violētas trahēdo ipsū p claustrum ppter quod archieps ob violētā iniectionē manuū ⁊ violationē imunitatis eccē fecit eū excōicatum publice denūciari:sed cū ipse in absolutione sua quā obtinuerat a se.apo.alterā de predictis cāis nō expressit nō deb̄ hēri absolutus sed tanquā excōicatus p altera euitari.vnde mandat pa.iudicibus quatꝰ si eis constiterit dictū.f.archidiaconū ppter duplicē cām excōicatū fuisse ⁊ alterā tantū expressisset in litteris quas super absolutiōe sua impetrauit ipsū tanquā excōicatū compellant satisfacere ecclesie pro altera. ¶Nota q̄ qui pro pluribus causis est excōicatus omnes illas causas in absolutione sua exprimere debet alias non ē absolutus.

Jdem.

A Nobis Aliquis erat excōicatus p violenta manuū iniectiōe in clericum Jste iurauit stare mādatis eccl'ie ⁊ quātū in eo fuit volebat absolui nec p eū stetit quo minus absolueretur sed morte preuentus absolui non potuit:queritur vtrū iste vel alius i quibus manifesta pnie signa apparuerūt debeat hēri ab ecclesia absolutus ⁊ vtrum pro talibus elemosina sit recipiēda ⁊ a fidelibus sit orandū.respondet pa.q̄ iudiciū dei veritati que nec fallit nec fallitur sp innititur:iudiciū aūt ecclesie aliquādo sequitopinionē que fallit ⁊ fallitur:vnde ɔtingit aliquādo vt q ligatus est apud deū apud eccām sit solutus. et qui liber est apud deū apud eccām sit ligatus.vnde quatūcūq̄ quis se iuramēto astrinxerint mandato eccē parere quātūcunq̄ penitentie signa precesserint si morte preuētus absolutus nō extitit quāuis apud deū absolutus credat tamē apud eccām nō est habendus absolutus tamē pōt ⁊ dꝫ ei beneficio ecclesie subueniri vt būficiū absolōis impendat defūcto ex quo de ipi⁹ viuētis pnia p euidētia signa cōstiterit non ob.q̄ dr eccā hꝫ potestatē ligandi hoies super terrā tanq̄ nō possit soluere ⁊ ligare sub terra sepultos.nec illō ob. cui nō cōicamus viuo nec mortuo cōicare debemus cū in certis casibus legat ecclesia ligasse mortuos ⁊ soluisse vnde statuit papa vt illius mortui absolutio a sede apostolica requirat qui dū viuebat ab eadē fuerit absoluendus:absolutionē vero aliorum ex causa premissa illis papa indulget a quibus dū viuerēt fuerant absoluēdi:absolutōis forma fiat cū psalmo penitentiali ⁊ oratiōe dominica ⁊ aliis ɔsuetis ⁊ heredes defuncti cōpellātur ad satisfaciendū pro ipso.¶Nota q̄ iudiciū dei non fallitur sed iudicium eccē sepe fallitur.Jtē aliquis apud deū absolutus est ⁊ apud eccām ligatus ⁊ ecōuerso. Jtē per signa ɔstat de pnia alicuius. Jtē eccā ligat et soluit etiā sub terra sed in certis casibus.itē post mortē absoluit excōicatus. Jdem

Super a nobis. Due p ponūtur qōes. Pri

ma talis est: laici aliquãdo detinẽt clericos in custodia publica vel priuata vel etiã detrudunt illos in vincula sine corporis lesiõe queritur an isti laici sint excõicati. Secũda qõ est. aliquis scienter cõicant excõicatis nominatim. queritur vtrum isti participantes possint ab excõmunicatiõe absolui a simplici sacerdote vel ab episcopo vel archiepiscopo. Ad primã questionem respondet papa ꝙ non credit laicos illos penam excõmunicationis euaderẽ quãuis nulla corporalis lesio fuerit subsecuta citra quam violentia sepius circa clericos ꝑpetratur. ¶ In secunda questione distinguitur vtrũ ille qui nominatim excõmunicatis scienter conuincat in crimine cõmunicet criminoso ei consilium impendendo auxilium uel fauorem aut alias in oratione vel osculo aut orando aut cõmedendo. In primo casu cum talis cõmunicet crimini ⁊ participet criminoso ⁊ iõ rõne criminis in eo videtur delinquere qui dãnauit ab excõmunicatore vel eius superiore oportet absolui. In secundo vero casu quãuis tunc sit ligatus sententia canonis ⁊ non iudicis: tamẽ quia conditor canonis eius absolutionẽ sibi non retinuit aliis indulsisse videtur. Ille vero qui participat criminoso cũ iuramento debet absolui qui vero iuxta secundũ modum participat sine iuramento põt absolui. In fine dicit ꝙ si difficile sit aliqua iusta causa ꝙ ipse ad excõicatorẽ absoluendus non possit accedere: concedit pa ut prestita cautione ſꝫ formam ecclesie ꝙ suo excõicatori parebit a suo absoluatur episcopo vel ꝓprio sacerdote. ¶ No. primũ casũ ꝙ aliquis est excõmunicatus licet nullã lesionẽ clericis intulerit recludendo ipsos vt sepe faciũt iudices seculares. Itẽ sñia excõicatiõis ꝑ solã participationẽ criminis transit ad illũ in quẽ lata nõ fuit. Itẽ cõsentiens dr̃ qui cõciliũ auxiliũ vel fauorẽ prestat alicui in crimine ⁊ eadẽ sñia cũ illo ligatur. Itẽ vbi cõditor canonis absolutionẽ sibi specialiter nõ retinuit aliis intelligitur indulsisse. Itẽ vltimo nota ꝙ excõicatus ex iusta cã põt ab alio absolui quã a suo excõicatore sed hoc est ꝓpter piculũ aĩe. Idẽ.

¶ Quod in dubiis

Aliqs qui erat excõicatus iurauit stare mãdato eccẽ: querit̃ an sit ei cõicãdum antequã sit absolutus. rñt pa. ꝙ nõ ẽ ei cõicãdũ donec ꝑ eccãm fuerit absolutus alioquin post iuramentũ nõ esset absolutio neccãria. Secũdo queritur vtrũ aliquis scienter tenet̃ cõicare noiatim excõicatis. rñt pa. ꝙ nullus tenet̃ participare noiatim excõicatis nisi qdã persone que per illud capitulũ quoniãm multos: specialiter excusantur. c. illud est. xi. q. iii. quoniã multos. ¶ Tertio dicitur que pena iponi debeat illis qui participãt noiatim excõicatis. rñt ꝙ illi qui scienter vel presumptuose excõicatis participãt preter in dicto canone ꝑsonas ãnotatas sũt excõicatiõis vinculo innodandi nisi cõmoniti ab eaꝝ participatiõe destiterint: secus aũt est de illis qui scienter cõicant ei qui cũ participib[9] suis est excõicatus tunc eni ipsi sñiam excõicationis incurrũt. No. ꝙ qui scienter cõicat excõicatis nisi commonitus destiterit est excõicandus. Idem.

¶ Inter alia

Archiepũs strigoñ in decretali predicta quesiuit vtrũ aliq teneant̃ ꝑticipar̃ excõicatis. papa respõdet ꝙ nullus tenetur participare excõicatis nisi quedã persone que ꝑ illud greg. pape capitulũ quoniam multos specialiter excusantur. Ex hac respõsione orta fuit occasio disputandi: quidã dicebãt ꝙ excõicato cõicare tenent̃ ꝑsone in predicto. c. noiate: presertim que prius. s. ante excõicationeꝫ ex debito eis cõicare tenebantur. alii dicebant ꝙ predicte ꝑsone licite possũt excõicatis cõicare si velit nõ tñ ad hoc teneri de necessitate. quesiuit archiepiscopus qualiter decre. illa sit intelligẽda: vt igit̃ vnde ius ꝓdiit interpretatio quoqꝫ ꝓcedat. pa. sic rñdit ꝙ quedã ꝑsone in predcõ capitulo notate tenebãtur ad obsequiũ illis in quos lata est excõicatio ante ꝓlatiõem ipsius excõicationis ⁊ post excõmunicationem ad contrarium non tenentur beneficio cano

nis eo agente vnde non sunt a priori obliga
tiõe solute: ⁊ ita ꝑ ꝯñs teneť illis ad cõionem
si neqꝫ obsequium exhibere non possunt: sed
hoc pertinet ad omnes personas in. v. c. ãno
tatos cum mercatores peregrini ⁊ viatores
a communione talium debent abstinere nisi
articulo necessitatis immineat ſm ꝙ ex fine
c. colligitur manifeste: sed ad illas solummo
do que ipis excommunicatis sunt astricte: sꝫ
non debent eis participare in criminibus ꝓ
quibus ipsi sunt excommunicati ꝙ si faceret
eadem sententia tenerentur. ¶ Nota ꝙ ad
illum pertinet iuris interpretatio: ad quem
pertinet constitutio iuris. Item quidam be
neficio canonis tenentur participare excom
municatis. Idem.

Quam illorum

Absolutio illorum qui violẽtas
manus immittunt in clericos se
di apostolice reseruatur exceptis quibusdã
casibus: quidam tali excommunicatione le-
gati sententiam ecclesiasticam negligentes or
dines suscipiunt. queritur quid de hijs fieri
debeat. In hac questione distinguit papa ꝑ
dicti qui sic recipiunt ordines vel sciunt se ex
communicatos vel non recolunt factum pro
quo sententiam inciderunt vel factum sciunt
sed iure ignari nesciunt exinde se tueri. In
primo casu si fuerunt seculares sunt in perpe
tuum deponendi. In aliis duobus nec epi
nec archiepiscopi sine speciali mandato pa
pe possunt dispensare quia maiora illis sunt
ꝓhibita quibus vetita sunt minora poterũt
ista summo pontifici intimare: ut circa eos
ſm ꝙ mandauerit ꝓcedatur: si vero qui sci-
unt se predicta excommunicatiõe legatoꝝ fu
erint claustrales ⁊ ordines susceperint cura
ipsorum absolutõem. statuit alex. ꝙ monaci
⁊ canonici qualicunqꝫ modo in claustro se
percusserint per suum abbatem absoluanť.
statuit etiam ꝙ de seculo fugientes: qui ha
bitum monasticum acceperunt ⁊ inter cetera
confitentur se excommnnicatos esse ꝓ violẽ
ta manuum iniectione in clericos ante ingres
sum sine licentia romani pontificis: abbas
eos absoluere non potest. Innocentius tamẽ
concedit abbatibus istorum in fauorem reli
gionis: ut eos absoluere possit; nisi excessus
enormis fuerit: aut in epꝫ aut in abbatẽ ma
nꝰ iiecta fuerit. Si vero aliquis claustralis
in religiosam personam alterius manus inie
cerit violentas per abbatem vtriusqꝫ debet
absolui. si vero huiusmodi regulares sic ex
communicati ad ordinem accesserũt ſm pri
mam distinctionem qui scienter ordinem re
ceperit. Papa statuit illos ab executione or
dinis manere suspensos circa alios: qui non
habent memoriam facti vel iurispericiaꝫ ab
batis monasteriorum ipsorum vtilitate pen
sata poterunt dispensare nisi graue fuerit fa
ctuꝫ aut ille qui fecit adultus fuerit ⁊ discre
tus: vt contra ignorantiam vel obliuionem
presumatur. ¶ In fine precipit papa abba
tibus ut formam istam diligenter obseruet
ne priuilegium mereantur amittere qui per
missa sibi abutitur potestate. ¶ Nota ꝙ se
cularis excommunicatus ordineꝫ scienter su
scipiens deponitur. Item qui non potest ab
soluere excommunicatum cum ipso dispen
sare non potest. Iteꝫ quibus prohibita sunt
maiora: multofortius ⁊ minora. Item ex ꝑ
sona augetur delictum. Item excommunica
tus scienter ordinem recipiens suspensus est
ab excommunicatione ordinis. Item in eo
dem genere delicti dispensat abbas cũ mõa
chis in quo non potest dispensare episcopus
cum suis clericis.

Idem.

Demonialibus

Hoc satis patet: ꝙ moniales ab
episcopo debent absolui.

Idem.

Siuere

Quidam cruce
signati conuenerunt
cuꝫ venetis: ut ipsi veneti ducerent
eos nauigio suo vsqꝫ in terram sarracenoꝝ
ꝓ certa mercede maiore parte naui recepta
veneti fuerunt excõcati. Isti cruce sigati du

bitabant vtrum deberent transire in manib⁹ illoꝝ cũ illi eẽnt excõicati. quesitũ fuit a pa. quid facere deberent cuꝫ ipi veneti nollẽt eis restituere mercedem receptaꝫ. Respondꝫ papa cruce signatis: ꝙ si veneti nolunt absolui nec satisfacere sibi de mercede ꝑmittat illis vt cum ipis transeant vsqꝫ in terraꝫ sarracenoꝝ ſm quod cum ipis ꝯuenerunt vel etiaꝫ conuenerint cõmunicantes illis cum dolore cordis ⁊ sub spe venie: quia cũ maiorẽ partẽ mercedis receperint: nec eam velint restituere: nec possunt ad hoc compelli lucrum de sua malicia reportarent ⁊ isti damnũ ⁊ ab excommunicatis possit peti ⁊ exigi qđ debetur ⁊ in iure cauet̃ ꝙ si quis transit per terrã hereticoꝝ aut exꝯicatoꝝ necãria emer̃ poterit abeisdẽ. Preterea si pr̃familias dom⁹ excommunicat⁹ sit eius familia iexcusatur a ꝑticipatiõe ipi⁹ ⁊ dux venetoꝝ tanq̃ domin⁹ manuũ sit excommunicatus ipsi⁹ excommunicatio istos nõ continget tanq̃ familiam ipsius domini dum in nauibus eius fuerint ⁊ excusabiles erunt apud deum si communicauerint ipsis in quibus eorum communionem non poterunt euitare. ¶ Nota ꝙ ab excommunicatis potest peti ⁊ exigi quod debent. Item tempore necessitatis possunt necessaria emi. Item familia potest participare domino sine pena excommunicatiõis.

Idem.

VT fame Aliquãdo clerici grauiter excedunt nec possunt ad agendam penitentiam in monasterijs deputari: sed oportunitate captata inde aufugiunt ⁊ prioribus sceleribus se immiscẽt. Quesiuit lundun̄. ep̄s vtrum possunt ab ipso vel alijs prelatis arte custodie mancipari. Respondet papa ꝙ cũ prelati excessus teneantur corrigere clericoꝝ ⁊ publice vtilitatis intersit ne crimina remaneant impunita: ⁊ illi clerici fiunt deteriores debent illos sub arta custodia detiner̃ postq̃ de crimine fuerint condemnati. ¶ Secundo quesitum fuit vtrum laici incidant in excommunicationem si clericos in magnis sceleribus comprehendant cum eos ad iudices trahere non possunt nisi in eos manus iniecerint violentas. Respondit papa ꝙ citra excommunicationem possunt capere clericos ⁊ ad iudicium trahere si oporteat etiam dũ violenter dum tamen illud faciant de mandato suorum prelatorum: cum hoc non ipsi: sed illi quorum auctoritate hoc faciant facere videbantur ⁊ non amplius laicorum violentia se extendat quam exigat defensio clericorum. ¶ Nota clerici de criminibus cõdẽnati qui volunt corrigi possunt incarcerari. ¶ Item ad publicam vtilitatem pertinet: ne crimina remaneant impunita. Item laici de mandato prelatoꝝ possunt capere clericos: ⁊ ad iudicium trahere illos cum moderamine inculpate tutele.

Idem.

COntigit Consuetudo est̃i archiep̄atu pracharensi: ꝙ si quis loco aliquem offendat clericum corpus suum supponit sponte. xxx. vel pluribus percussionibus aut paucioribus fustium clerici eandem consuetudinem obseruabant si clericus alium clericum offendebat an etiam laicum in satisfactione iniurie. quesiuit brachrensis. vtrum huiusmodi percussores clericorum incidant in excommunicatõem. Respõdit papa ꝙ huiusmodi manus iniectio ⁊ si nõ violenta: iniuriosa tamen videtur cuꝫ ille canon non tam in fauorem clerici ordinati q̃ in fauorem ordinis clericalis fuerit promulgatus: ⁊ ideo mandat papa: vt illud de cetero prohibet attemptari. vnde sequitur ꝙ tales sunt excommunicati si quis clericus post huiusmodi ꝓhibitionem sponte se subiecerit ita tamen ꝙ clerici satisfaciat iniuriam passo sine iniuria ordinis clericalis. ¶ Nota ꝙ iuri publico nemo potest renunciare quale ẽ istđ: ꝙ cl'ic⁹ spõte se subiciat percussionib⁹ cũ id respiciat iniuriam tocius ordinis clerical'.

Idem.

RElatum Serui propter iniectõeꝫ manuum in clericos in excõem icidũt:

domini sui allegant q̄ noluit carere seruis suis: ⁊ ita non curant venire ad sedem apostolicam absoluendi eludentes canonicam disciplinam. significatum est hoc domino pape. vñ mãdat archiepo lugduñ. quatenus cõpellat eos venire ad sedem apostolicam absoluendos cum potius deo q̄ҫ homini sit deferẽdũ nisi serui illi hoc faciant in fraudem ut se subtrahant obsequio dominoꝝ: aut ipi domini ꝑpter eorum absentiam grauiter lederentur sine culpa dominoꝝ ⁊ tunc in vtroq; casu ab ipo archiepo ex indulgentia pape poterũt absolui: ⁊ in recompensatiõe laboris alia eis satisfactõ iniungatur dummõ nõ sit enormis excessus ut ꝑpter scandalum tollendum ad seruum seruorum venire debeant absoluendi. ¶ Nota q̄ serui a sede apostolica ꝑ iniectione manuum in clericos sunt absoluendi nisi in duobus casibus hic positis.

Idem.

SAcris Aliqui sũt excommunicati cum omnibus fautoribus ⁊ participibus suis aliquis sponte communicauit talibus tandẽ ad cor rediens de mandato ecclesie illos excommunicatos quos prius foueãt expugnauit an iste debeat haberi absolutus. Respõdet papa q̄ non est habendus absolutus. nisi grãm absolutionis ꝑceperit ⁊ si succũbat in huiusmodi bello non sunt oblões hmõi recipiende ꝑ illo: nec orationes deo porrigende nisi cum de ipsius venientis penitentia ꝑ euidentia signa constiterit: ⁊ nisi fuerit absolutus fm tenorem constõis ipius innocencij. ¶ Nota q̄ lz quis excommunicatus iuret stare mandatis ecclesie vel expugnet excommunicatos non habetur ꝑ absoluto: nisi beneficium absolotionis fuerit subsecutum.

Idem.

SIcut nobis Aliq excõmũicantur a suo iudice illi accedũt ad curiam domini pape redeuntes dicũt se absolutos: nec ostendũt lr̃e sue absolutionis. q̃siuit eps assisinat. vtrum debeat illos haberẽ ꝑ absolutis. Respondet papa q̄ nisi sup absolutione sua lr̃as apostolicas ne illius cui vices suas in hac parte omittit reportauerint: aut alio modo legittime constiterit de absolutione ipoꝝ tanquam excommunicatos sicut prius faciat euitari. ¶ Nota q̄ non est credendum alicui q dicat se absolutũ: nisi d̃ hoc fidem faciat. Idẽ

PErtuas Eps altisiodoreñ. excõmũicauit archipresbyterum suum. archipbr̃ ad senonensem archiepm accedens obtulit cautionem standi iuri petens absolui. archieps volens epo deferre ipsu; monuit vt cum absolueret: ⁊ quia eum absoluere noluit archieps ipm absoluit quem eps non habebat absolutum dicens q̄ e itẽs absolutio ad archiepiscopum nõ pertinebat. vnde archiepiscopus quesiuit a papa quid in tlibus sit tenendum. Super hoc respond; pa. q̄ quidam dicebant q̄ cum questio non defertur ad archiepm ꝑ appellationem dr̃ illa questione se intromittere non potest ⁊ excommunicatus vocem non habeat appellandi: vtpote ab ecca sepatus siue appellauerit siue non metropolitanus cum non debet nec põt absoluere ꝑmissa opiniõe reiecta primo ostẽdit papa per quandam decretalem alexandri q̄ archiepiscopus eu; absolute possit: dixit enim alexander q̄ si ante appellationem episcopus antequam excommunicauerit metropolitanus ante litis ingressum iuramento recepto q̄ stabit mandatis ecclesie debet ip; absoluere nisi episcopo duxerit deferendum ⁊ ipm ad eum remittere absoluendum ⁊ subsequitur ibidem: q̄ nec excommunicati sunt audiendi nisi prius fuerint absoluti: nec sũt ad illos a quibus appellauerunt remittendi. Secundo incontrariu; pro episcopo allegat papa concilium sardicense in quo dicitur q̄ ille qui ab episcopo est excommunicatus vicinos episcopos iterpellet: ⁊ causa eius audiatur ⁊ diligentius pertractetur: ⁊ episcopus qui iniuste excommunicauit patietur: accipiat vt negotium discutiatur quousque ꝑsius sententia aprobetur: vel emendetur

⁊ ante finem cause nullus eum communioni restituat. papa vero his premissis dicit di stinguendum. vtrum quis pponat se post ap pellatōem legittimam excommunicatum fuis se vel intollerabilem errorē in snia fuisse ex pssum in quibus casibus ad pbationē eorū dz admitti etiam si absolutionem nō petat sed in aliis debet euitari: q̄uis talis aposto/ lica sedes absoluere ɔsueuerit ad cautelā: sz in aliis non debet audiri nisi fuerit absolutꝰ ne sniam ɔtemnere videatur ⁊ p hoc ampli ligetur ⁊ in casibus istis intelligitur conciliū sardinense. q̄ si absolutōis beneficiū postula uerit metropolt dz illū absoluer nisi duo du xerit suffraganeo deferendum ⁊ si suffraga neus ipm non absoluerit metropolitanꝰ cau tione recepta q̄ duo debeat parere manda to ipm absoluat. ⁊ causam audiat: ⁊ sic ar chieps recte pcessit: sed si forte eps subditū suum p manifestū excessum excommunicas set metopolit. non debet ipm absoluere nisi eps requisitus maliciose ipm absoluere no/ luisset. ¶ Nota hic duos casus i quibus nō tenet excommunicatio cum de hiis constite/ rit. ⁊ ideo pपter dubiū interim auditur ad pbationem eorū. s. q̄ appellauerit ante excō municationem: vel q̄ error intollerabilis in sententia sit expssus alr̄ non est quis audien dus ante absolutōem. Idē.

Si aliquando Cōtingit aliquando q̄ papa excōmunicat aliquos postmodū litteras suas mittit cum salutatōis eloquio. queritur an pपter hoc sint absoluti. Respondz papa q̄ nō credat p pter hoc excōmnicatōis sniam relaxatam cum per ignorantiam vel negligentiam an ēt per occupationem nimiam vel subreptionem huiusmodi lr̄e impetrentur. ¶ Nota q̄ ex certa scia debet absolutio impetrari non p subreptionem. Idem.

Officii Aliquis habēs plu res platos ius ipm ha bentes excōmunicatur ab illis pp plures excessus tandem de vno excessu satis facere vult vni prelatorum. queritur vtrum debeat absoluere de excessu de quo satisfa cere vult eidem ⁊ cū de alio satisfecerit. alii vtrum absolutus valeat nunciari. Respōdz papa q̄ suppzementi veritatem absolutione surrepta non pdest ⁊ cum prelatus veritatē intellexerit absolutionem exhibere non debz non videtur respondere ad questionem: sed potest dici responsum esse dum dicit absolu tio subrepta non pdest q̄ absolui debet: sz ei non pdest quo ad effectum: nisi ab alia fuerit absolutus. Idem.

Respōso Lr̄a ista pla na ē. licitum ē p lato predicare interdictis ⁊ excō/ municatis de hiis que pertinent ad ipsorum correctionem dummodo contra formam in terdicti nullum eis diuinū officium celebre tur. secundo quesiuit eps ferrariensis vtrum tempore interdicti cum diuina officia sint tunc interdicta preter baptisma paruuloꝝ ⁊ penitentias morientium liceat pueros bapti zatos confirmare i frōte. Rn̄z papa q̄ sicut possunt baptizari ita possunt etiam ab epo in frontibus sacro crismate deliniri. Idem

Inquisitiōi Duo sunt con iuges vir ⁊ uxor alter dicit q̄ ipe dimentum est inter eos ita q̄ nō possunt car naliter commisceri sine peccato. queritur qd iuris sit. papa dicit esse distinguendum vtꝝ alter coniugum sciat impedimentum coniu/ gii p certo. pपter quod nō potest carnale cō mertium sine mortali peccato exercere quam uis illud pbare non possit: aut non sciat pro certo sed credit in primo cāu debet totiꝰ ex cōmunicatōem substinere q̄ per carnale com mertium mortale peccatum operari. In se cundo casu distinguitur vtrum habeat con scientiam huius ex credulitate leui ⁊ temera ria iam pbabili ⁊ discreta ex leui ⁊ temera ria credulitate huiusmodi conscientiam ha beat eam om nino dimittat ad consiliū sui pastoris ⁊ debitum reddat sz nō exigat ɔtra hmōi ɔsciam ne ɔtra legē ɔiugii: vel contra iudicium conscie ɔittat offensam. ¶ Nota

q nullus ꝯtra consciam facere dꝫ ⁊ potiꝰ dꝫ sequi cõsciam q̄ sniam eccē cum quis certus ē in hoc cãu. Idem.

Contingit Comes flandrū. significauit do. pa q i dioceli epi sui erant quidam qui nec in tonsura: nec in forma vestimentoꝝ nec in equalitate negotioꝝ aliquid de clerico ostendebant: sꝫ ut penam possent aliquando se euitare ꝑ clericis exhibeban: cum sup excessibus ꝯuenie bantur circūcisis crinibus allegãtes fori priuilegium: qui facto antea negauerant clericatum: super hoc scribit diocesano epo dicens q priuilegium mereẽ amittere qui ꝑmissa si bi abutitur potestate ⁊ frustra iploꝛat legis auxilium qui cõmittit in legem. vnde mãdat eidē ut si predicti. tertio ab epo ꝯmõiti seip sos contempserint emēdare non habebūt pri uilegium clericale. Nota q ipo fcõ negat quis clericatū. Item clericus vsi ad trinam admonitionem retinet priuilegium. Idem

In presentia Quidã canõici obiciebãt ꝯtra decanuꝫ suum in modū denunciationis excom municatõem. ipo excipiendo ꝓponebat ꝯtra ipos q non erant audiendi cum sup hoc ipꝫ non premonuerint nec ab eis fuerit impetitꝰ ut eidem decano cõicauerunt tam eps q̄ ipe in mensa ⁊ in diuinis nec ipm euitauerunt: querit an sint audiendi ꝯtra ipm decanuꝫ ⁊ respondit pa. q nõ pp ꝑdicta. No. q qui non premonuit non admittitur ad denūcian dum. Itē q pticipauit excõicato nõ admittit ad denunciandū ipm cū eū debuerit euitare vnde non potest reprobare mores quos priꝰ ꝓbauit. Idem.

Qualiter presum Quidã dicebãt q illi solū nõ erūt excõmunicati qui manus violētas mittebãt in rcõres eccãꝝ siue clericos dicit pa. q mag ne ꝑsumptões existit in manus inicere violē tas in rectores eccãꝝ ⁊ q auctoritas aplica nõ solum punit auctores huius sceleris si oēs facientes ⁊ cõsentientes pari pena ꝯdẽnnat interpretans eos fauere delinquentibus qui manifesto facinori desinunt obuiare. Nota q qui clericū verberat ⁊ qui verberari fa cit vel cõsentit operando vel qui auctoritatē hꝫ ex officio ⁊ non ꝓhibꝫ si potest excõicatꝰ est. Idem.

Sacro approbãte. Qꝛ ꝑlati eccãꝝ erãt faciles ad excõmunicandū voluit ꝯciliū gnãle ꝯtra ip sos adhibere medelã. statuit ne qs in aliquē excõicatõis sniam ꝓmulgare ꝑsumat nisi cõ petēti monitõe ꝑmissa ⁊ ꝑntibꝰ ꝑsonis: per quas possit ꝓbari monitio si necesse fuerit et si ꝯtra ꝑsumptū fuerit: et si iusta fuerit excõi catõis snia ingressum eccē ꝑ menseꝫ vnū sibi nouerit interdictū alia eē pena mulctandus si visum fuerit expedire. Scdo dicit q si ēt admonitio itima pcessit ꝑlatus caueat diligē ter ne aliquē excõicꝫ absqꝫ manifesta ⁊ rõna bili cã q si fecerit ⁊ humilr requisitꝰ nõ curã uerit reuocare ꝓcessum absqꝫ grauamie gra uatus deponat apud supioꝛē de iiusta excõ municatõe q̃relã ⁊ supioꝛ si absqꝫ piculo mo re põt ad excõicatoꝛē illū absoluēdū r̄mittat īfra terminū ꝯpetentē: aliogn supioꝛ ipm ab soluat. cautõem sufficienti recepta quo abso luto de iiusta excõicatõe cognoscat q̄ si iiu sta fuisse ꝯstiterit. excõmunicatoꝛ ꝯdemnetur ad intereē al' ēt puniēdus arbitrio supioꝛis: si culpe q̃litas postulauerit q non ē leuis cul pa tãtã penã īfligere iiuste nisi forsitã ex cã ꝓ babili errauerit: sꝫ si circa excõicatõeꝫ nihil ꝓbatū fuerit a cõquerēte ⁊ ipse simili modo ad iteresse ꝯdemnetur vel alias s̄m supioꝛis arbitriū nisi forsan ⁊ ipsum ꝓbalis erroꝛ ex cusat: ⁊ sup eo ꝓ quo fuit excõicatus cautõe recepta satisfacere ꝯpellatur vel in pristinaꝫ reducatur sniam vsqꝫ ad satisfactionem con dignam. Tertio dicit q si iudex suum cog noscens erroꝛem paratus sit talem reuocare sententiam: ⁊ ille pro quo lata fuit appel let: nec absque satisfactione reuocet illam appellationi non deferat: nisi talis sit erroꝛ

de quō merito valeat dubitari ⁊ tunc cauti
one recepta ꝙ coraȝ illo iuri parebit ad quā
extitit appellatum vel corā delegato ab ip̄o
ip̄m absoluat: ⁊ sic penam euitabit predcāȝ
caneat tamen omnino ne maliciose in alteri
us preiudicium menciatur errorem si penā
canonicaȝ voluerit euitare. ¶ Nota primo
penam illorum qui excommunicant non pre
missa admonitione quod valde cauendum
est quia punitur etiam si excommunicatus
fuerit iusta causa. Item nullus debet excom
municare sine manifesta ⁊ rationabili cau
sa alioquin cōdemnatur ad interesse excom
municato. Iteȝ ꝓbabilis error excusat a pe
na interesse. Item cum iniuste quis excusat̄
sine grauamine debet absolui. Item mora
periculosa est in excommunicatione Item ꝓ
pter appellatōem non debet quis remanere
excommunicatus: sȝ iudex ea non obstante
illum absoluat ⁊ causam ad superiorem re
mittat si appellatio valet. Item nullus de
bet fingere errorem in preiudicium alterius
alias punietur. Hono.

Nuerito In capi
tulo isto ex
municat omnes hereticos vtriusqȝ
sexus quocunqȝ nomine censeantur ⁊ fauto
res ⁊ defensores eorum ⁊ receptores ⁊ illos
qui de cetero fuari fecerint statuta edita cō
tra ecclesiasticam libertatem nisi ea deleri
fecerint infra duos menses de libris suis pᵃ
publicatōem huius sn̄ie. Item excommuni
cat statutarios ⁊ scriptores statutoꝝ ipoꝝ:
nec non potestates consules rectores ⁊ consi
liarios locoruȝ vbi de cetero huiusmodi sta
tuta consuetudines edite fuerint vel seruate
⁊ illos qui ſm ea presumpserint iudicare vl̄
scribere iudicata. Idem.

Canonica Statuit ale
xander ꝙ mōa
chi ⁊ canonici regulares quocūqȝ
modo se percusserint ꝑ abbateȝ su
um absoluantur cuius statutum ponit̄ supra
eo. ti. ij. constōem illam extendit papa hono.
ad hospitalarios ierosolimitanos: ut priorē
suum qui sacerdos debet esse in eodem cāu
fratribus eiusdem ordinis absolutōis benefi
ciuȝ impendatur: nisi forsan maioris esſȝ pru
dentia requirenda. Idem

Supereo Monaci gre
ci ⁊ heremite ꝑꝑ
inobedientiam suspendant̄ ⁊ excō
municant̄: tamen ad mandatum ecclesie r̄di
re nolebant nisi ꝑ admanualem ꝓmissiōem
ↄsultus pa. an essent recipiendi sine iuramen
to respondet ꝙ si nō possēt induci ad p̄stan
dum iuramētū ſm formā ecclesie recipiātur
hac vice cum mannali ꝓmissione ꝙ interdū
seueritati ↄsideratis locoꝝ ⁊ tempore quali
tatibus ē aliquid detrahēdū. ¶ Nota ꝙ iu
ramētū nō ē de substātia absolutōis de rigo
re potius ⁊ ad cautelam prestatur. Iteȝ de
trahendum ē quādoqȝ iuri ex tempore ⁊ lo
co ⁊ aliis causis. Idem.

Venerabili Archi
ep̄s turoñ.
tulit sn̄iam suspensionis in ep̄m ce
nomañ. ꝓpter quam suspēsiōem ep̄s ⁊ ꝓcu
rator archiep̄i accesserūt ad presentiam dn̄i
pa: ip̄e vero auditis allegatōibus partium
sn̄iam ip̄sam relaxauit ad cautelam prestito
iuramento ab ip̄o ep̄o presente ꝓcuratore ar
chiep̄i ꝙ parebit mādato archiep̄i si ↄstite
rit ip̄m culpabilē extitisse sup eo quo fuit su
spensus. Nota ꝙ iuramentū p̄stari debȝ cuȝ
quis absoluitur a suspēsione sicut in excōmu
nicatōe. Idem.

Grauem ue Pisani fe
cerunt duo
statuta ↄtra ecc̄asticā libertatē et ī
derogationē apostolice sedis primū videlicȝ
ꝙ si quis clericus vel laicus contra quēcunqȝ
laicum pisani districtus ad iudicem ecclesia
sticum lr̄as apostolicas impetraret in mille
solidis condemnaretur nisi renunciauerit lit
teris neqȝ redditus possessionū suarū reddū
tur eisdem nec agri ipoꝝ excolentur. sed bā
no subiaceant potestati. Item statuerunt ut
clerici suis sumptibus quoddam castꝝ pisa
noꝝ facerent custodiri ꝙ si non fecerint ptās
ↄtra eos ꝓcedere teneat̄ sup his ↄquestꝰ fu
it archiep̄s pisanus domino pape. vnde mā

dat epo seneñ qua.in ꝯsiliarios ⁊ officiales
ciuitatis pisane excõicatiõis sniam ꝓferat:
nisi statuta ipsa de capitalarib⁹ suis fecerint
amoueri ⁊ caueri idõee ꝙ de cetero similia
attẽptent. ꝫ cũ idẽ statutarii multa de bonis
ecclesiasticis dicãtur hẽre in feudũ denũciet
illos huius feudis fore priuatos. No. ꝙ lai
ci ꝯtra ecclesiã nihil statuere pñt vel eccãsti
cã libertatẽ ⁊ qui ꝯtra fuerũt sũt exꝯicati.

Grego. ix.

Cum volũtate. In primo
responso dicit̃ ꝙ si ali
quis ꝑticipat exꝯicatis in his que
ad salutẽ uel correctionẽ eoꝝ ꝑtinẽt i locutõe
licet alia verba eis incidenter interponat ut
apud eos magis ꝓficiat nõ est excõicatus. se
cũdo dicit̃ ꝙ predicatores dñ predicãt excõ
municatis ⁊ aliis detentoribus alienaꝝ reꝝ
⁊ audiuit ꝯfessiões eoꝝ licite possunt recipe
ab eis elemosinas cũ ipsi quasi gerãt cãꝫ eo
rũ ad quos ꝑtinere noscunt̃ precipue si alias
in loco illo non pñt sustentationẽ hẽre. Ter
tio dicit̃ ꝙ clericus rõe officii quod i ecclesia
obtinet ⁊ alii clerici seniores zelo deuotionis
possunt ꝑcutere pueros vel adolescentes ꝯsti
tutos in minoribus ordinib⁹ turbantes diui
nũ officiũ nec incurrũt in exꝯicationẽ. Itẽ ꝓ
lati mgr̃i subditos ⁊ scolares suos cã correc
tionis leuiter possunt ꝑcutere sine pena exꝯi
cationis: ⁊ idẽ est dicẽdum de his q aliquos
de familia sua vel ꝓpinquos suos inferioꝝ
graduũ simili mõ corrigunt vt eos cohibeãt
a viciis ⁊ bonis moribus iformẽt in oibus ꝓ
missis casibus exꝯicationis sniam non incur
runt cũ hmõi ꝑticipatio ⁊ correctio bono ai
mo ⁊ non diabolo instigãte fiat. No. ꝙ volũ
tas ⁊ ꝓpositũ alicuius inspiciẽda ẽ ad hoc vt
de facto suo iudicetur. Idem.

Si concubine. Publice
ꝯcubine clerico
rũ qꝛ nolebãt ab eis recedere exꝯi
tate fuerunt clerici isti ꝯcubinarii post lataꝫ
sniam carnaliter ad eas habuerũt accessum
queritur vtꝝ isti eadẽ snia sint legati. rñt pa
pa ꝙ eadẽ snia inuoluuntur qꝛ participãt in
eodẽ crimie crimiosis. Nota ꝙ participans
in crimie eadem snia notatur cũ noiati exꝯi
cato.

Duobus. Duobus fuit col
lata ꝑtãs ut ab ex
ꝯicatione minori si eã incurrãt vicissiꝫ se ab
soluãt vterqꝫ incidit in hmõi sniam. q̃ritur v
trũ ista potestas eis collata expiret. rñt pa.
ꝓpterea nõ expiret quominus aliũ absoluat
tñ ꝯtradicũt quidã ꝙ alter aliũ absoluere nõ
põt nisi ab alio nõ suspẽso fuerit absolutus.

Permittimus. Permit
tit pa. rectoribus
eccãrũ ꝙ tꝑe interdicti semel in sep
timana cã ꝯficiendi corpus dñi ad opus i
firmoꝝ ꝙ decedẽtibus in pnia tꝑe interdic
ti nõ negat̃ possunt missaꝝ solẽnia celebrare
exclusis exꝯicatis ⁊ interdictis.

Quamuis. Si aliqs ici
dẽs in exꝯicatio
nẽ ꝓpter violẽtã manuũ iniectionem in cleri
cum satisfecerit iniuriã passo: non tñ põt alr̃
quã ꝑ se. apo. vel eius legatũ beneficium ab
solutionis obtinere nisi in qbusdã casib⁹ qui
in ipsa lr̃a ꝯtinentur. Sed qbusdã casib⁹ q
in ipsa lr̃a ꝯtinent̃: ꝫ qbusdã de predictis q
videlꝫ tꝑali laborãt ipedimẽto exceptis pue
ris precipiendũ est sub debito iuramenti vt
ipedimento cessante ad apo. se. accedãt man
datũ apostolicũ suscepturi.

Si quem. Si aliqs sub
hac forma vbo
rum dixerit exꝯico filiũ uel filiã verba ꝓtule
rit: dicendũ est eũ non solũ minori exꝯicatio
ne que a ꝑceptione sacramentoꝝ sepat liga
tum esse: veꝝ etiã maiori que a fideliũ exclu
dit ꝯione. No. ꝙ idez ẽ dicere exꝯico qd
anathemizo.

Pueris. Aliq pueri infra
quartũdecimũ ãnum
ꝯstituti violentas manus mittũt in clericũ: fa
cti sunt maiores ante absosolutiõem. q̃ritur
a quo debeãt absolui. rñt pa. ꝙ siue ante si
ue post pubertatẽ postulent se absolui: dioce
sanus eps eos absoluere põt cũ propter de
fectuꝫ etatis in qua ꝯmissus fuit excessus ri
gor eccẽ sit mansuetudiue tẽperandus.

C

De verboꝝ significatiōe. Rubꝛi.

INnouate In ozee ꝓpheta verba innouate nouale ⁊ meli⁹ exponit̄ infra eo. qd ꝑ nouale.

NAm ⁊ rex. In daniele nabuchodonosoꝛ appellat̄ cuiusdā qui pr̄ tamē non fuit. expōit hoc hiero. quare dicat̄ pr̄. hic pr̄ appellat̄ ꝑ cuius moꝛe scripture que auos ⁊ oēs supiores patres appellat.

NAm ⁊ ego. Salomō pꝛotulit hec verba nā ⁊ ego vnigenitus fui corā matre mea ⁊ tamē aliū habuit fratrē qui pꝛecessit ipsū. exponit hoc hieronimus quare vocat se vnigēitū. s. qꝛ ille moꝛ natus sine noīe quasi nō fuisset vita decesserit ⁊ ita dicit̄ nō fuisse ⁊ iō pꝛimogenitum se vocauit.

QUod dicitur. In euāgelio mathei sūt hec verba postq̄ cōuenirent. ex hoc verbo volebāt arguere a contrario ꝙ postea ꝯuenirēt maria ⁊ ioseph: dicit hieroni. nō tamē sequitur ꝙ postea conuenirēt sed scriptura ostēdit ꝙ nunquaȝ conuenerunt.

IOseph In eodeȝ matheo dicitur Joseph non ꝯgnouit donec pꝑit filiū suū pꝛimogenitū. ex hac auctoꝛitate quidaȝ pessime suspicabātur mariā alios filios habuisse. dicit hiero. mos est diuinarū scripturarū vt pꝛimogenitus vocetur nō pꝛimo natus est sed quem nulli fratres sequuntur.

INtelligentia. Cū aliquis audit aliqua verba ꝯsiderare dȝ cām dicendi ⁊ nō ipsā significationem verboꝝ tantū qꝛ verba deseruiunt intensioni ⁊ nō intentio verbis. verba eni sūt iuenta ut ꝑ ea intentionē suaȝ quis exprimat.

NIhil Euangeliste diuersomō narrauerūt passionem dn̄i. dicit ang. ꝙ nihil nocet narrādi diuersitas vbi eadē dicūtur qꝛ qlibȝ euāgelistarū narrauit eo oꝛdie quo deus voluit

Nota ꝑ testib⁹ qui diuerso mō ferūt testimoniū qꝛ nō nocet dū eadē dicāt secus si cōtraria dixerint. Greg.

PRopterea. Greg. scribebat cuidā amico suo aliqn̄ q foꝛte male interpꝛetabat̄ dicta gꝛe. scribit ei greg. dicēs si ep̄lam meā ad interpꝛetādū te recipe cōtigerit rogo nō verbū ex verbo trāsferri sed sensū qꝛ aliqn̄ dū ꝓpꝛietas verboꝝ attēditur sensus ueritatis omittit̄. No. ꝙ nō debem⁹ ꝯsiderare v̄ba sed intentiōeȝ. Isidonis.

QUam Hoc nomē ꝓpositus generale nomē est ad oēs q pꝛesūt vsus tn̄ obtiuit eos pꝛepositos vocari qui quādā curā pꝛioꝛat⁹ gerit. Idem libꝛo ethimo.

FOrus Pꝛimo Isidorus ostēdit qd sit foꝛus ⁊ vnde dicat̄. secūdo ostēdit ex qbus cōstet. ꝯstet eni cū lege ⁊ iudicio oñdendo quare dicat̄ cā que dū ꝓponit cā est: dū discutit̄ iudiciū: dū finit̄ dr̄ iusticia: ⁊ vnde dicat̄ iudicium ⁊ iusticia. tertio dicit qd sit negociū ex eo qđ supꝛa dixit materia ⁊ oꝛigo negocii ostēdit ēt qd sit negociū ⁊ vnde dicat̄ lis. dicit i sup cā aut argumēto aut ꝓbationibus ꝯstat ⁊ ostendit qualiter. Postq̄ oñdit qd sit negociū. dicit isidoꝛus ꝙ in oī negō quatuoꝛ ꝑsone sūt regrende. iudex accātoꝛ reus ⁊ testes tres ostendendo vnde dicatur iudex. ⁊ vnde dicatur accusatoꝛ ⁊ reus ⁊ testis.

Ultio dicit ꝙ in teste tria sunt requirēda cōditio natura ⁊ vita. cōditio vtrū sit seru⁹ vel liber: natura si sit mulier ł vir. vita si inocēs sit ⁊ integer actu ostendēdo cām quare ista tria cōsiderent̄ in teste. Idem.

PActum dicit̄. Quod fit inter ꝑtes scriptura ꝯueniēs legib⁹ ⁊ moꝛibus cōpꝛobata: ⁊ dicit̄ pactum quasi pacefactū. Ideȝ

IUs Ostēdit hic isidoꝛ⁹ vn̄ dicat̄ ius. s. a iure possidendo hoc eni iure possidet̄ qđ iuste: ⁊ hoc iuste qđ bene: quod aūt male possidet̄ alienū est: male aūt possidet q suis male vtitur vel vsurpat aliena. Pascalis.

QAnsa car Querebat̃ de
decimis primitiis et
oblationibus in quoꝝ bonis dicerentur eē:
⁊ quid appellētur oblatiões rn̄t pa. ꝙ decie
primitie ⁊ oblatiões ɔnumerātur in solis bo
nis eccārū oblatiões vero dicunt̃ quicūq; de
ꝓpriis ⁊ licitis reb⁹ offerūtur eccē a fidelib⁹
⁊ quicūq; ꝑ secularē eas obtinet ptātē: ꝓcul
dubio ɔtra deū facit: ⁊ q accipit ⁊ q tradit
raptor ⁊ sacrilegus iudicat̃. Alexander.iii.

QUe siuit. Quesitum fuit a pa
pa vtrū sacerdos vno tan
tū clerico presente infirmū d; vnge
re. secūdo fuit quesitū qn̄ festū bea
ti mathie in anno bisextili venerit vtrū dēat
obseruari vt inter vigiliā ⁊ festū alia dies i
terponatur. rn̄t pa. ꝙ sacerdos vno clerico ꝑ
sente etiā solus si necesse fuerit pōt vngere in
firmū. de festo beati mathie apl'i dicit greg.
pa. ꝙ vigilia ſm ecclesiasticā ɔsuetudinē pre
cedat ipsū festū ita videlicet ꝙ nō ꝓ bisexto
nec alio mō inter vigiliā ⁊ solēnitatē ali⁹ di
es interueniat in qua vtiq; vigilia ieiunium
celebretur nisi venerit die dn̄ica ⁊ ipm festū
siue fiat in die bisextili siue in sequēti q duo
dies ꝑ vno reputātur nullus error est sed cō
suetudo ecclesie seruetur. Celestinus.iii.

INhis Inter magr̄m et
cōuersos sci simpli
ciani corā archiepō mediolanēsi fr̄
codē hospitali qō vertebatur. archieps tulit
sniam sub hac forma verboꝝ. statuo ⁊ preci
pio ꝙ ita fiat q2 nō fuit vsus his verbis talē
partē ɔdēno vel absoluo dicebat̃ ꝙ tal' snia
nō tenebat. qō sup hoc delata ē ad papā vn
de ipse cōsiderās ꝙ hoc uerbū statuo rē pfec
tā significat. Item ſm grego. ꝙ p̄cipitur im
parat̃ ⁊ ꝙ ipatur nccē est fieri ⁊ nō d; qs cō
siderare verba sed volūtatē ꝓcuratoribus v
triusq; partis pn̄tib⁹ interpretat̃ ⁊ diffinit ꝙ
snia predicta perpetua; obtinēt firmitatem.
¶ Nota ꝙ intentio loquētis ɔsiderāda ē et
non verba. Itē nō refert ꝑ que verba fiat cō
demnatio vel absolutio dū de intentiōe iudi
cis cōstet ꝑ illa verba. Innoc.iii.

OLim tibi. Dn̄s pa. mādauit
capitulo paduāo qua
tenus magistro. g. cāonico padua
no prebendā que tātum residētib⁹ de cōi cō
fertur sicut vni ex aliis residētibus ⁊ bn̄ficia
manualia ɔferrēt ꝙ si canonici hoc nō face
rēt patriarcha gradeñ. sup hoc executor eos
ad hoc ap. cēs. cōpelleret. canonici mādatu;
apo. malitiose aliter quā debeāt iterpretātes
dicebāt ꝙ nō tenebātur ad hoc cū ipse nō re
sideret ex eo qō. dicit̃ sicut vni ex residētib⁹
s; ipse nō residebat. vnde ipsi nō tenebantur
vnde p̄triarcha peciit a do. pa. qualr̄ māda
tū suū esset intelligēdū. rn̄t pa. ꝙ bn̄ficia prin
cipii latissime sint interpretanda iniunxit ca
pitulo paduano prebēdam quātū residenti
bus inuictu ⁊ uestitu ɔfert de cōi dicto ma
gistro. g. plene cōferēdā sicut uni ex aliis resi
dentibus maliciosa interpretatione reiecta.
No. bn̄ficiū pricipii latissime iterp̄tadū Idē

CUm in partibus. In regno
portugalie diuersa loca
supponūtur aliqn̄ interdicto qdam
habētes priuilegia ut liceat eis celebrare di
uina ianuis clausis exclusis ⁊ excōmūicatis ⁊
interdictis cū generale interdictū terre fuerit
asserebāt non se teneri particulari interdicto
dicentes iterdictū generale solūmō cū regnū
uel ꝓuincia tota subiicit̃ interdicto. eps colu
breñ. ɔsuluit pa. qn̄ generale uł ꝑticular̃ dici
dēat interdictū. rn̄t pa. cū in priuilegiis illoꝝ
de regno uel ꝓuicia nihil dicat̃ ꝑ hoc uerbū
terre nō solū regnū uel ꝓuincia intelligit̃ s; ēt
uilla uel castꝝ ut ēt in illis locis hēat qō de
generali dicitur interdicto. Idem

CUm tibi. Altisiodoreñ. eps
obtinuit indulgentiā a do.
pa. ut ordinatio rerū clericoꝝ decedētiū ab
intestato in epi dispositione cōsisteret orta ē
ɔtentio inter epm ⁊ canonicos sup uerbo il
lo reꝝ clericoꝝ dicebāt canonici ꝙ appella
tione clericoꝝ nō intelligebātur canonici: cō
sul. pa. super hoc rn̄t ꝙ appellōe clericoꝝ et
canonici ⁊ alii oēs cōprehēduntur. Idem.

CUm clerici. Clerici placē
tini iuramentū prestant

episcopo placentino sub hac forma verbo r. d. Ego talis ab hac hora in antea fidelis ero et ob. dies placentin. eccl. et dño meo epo placentino. capitulo placenti. consuluit dñm papam vtrum p vocabulum illud eccl. placenti. intelligi debeat clerus totius diocesis an capitulum tantum eccl. placentine. rnt q p vocabulum illud nō debet intelligi totius diocesis clerus. sed capitulum intelligatur eccl. cathedralis ille tamē qui prestat hmōi iuramentū ei tanq capiti principaliter obligatur. Nota q cū dico eccā cathedralis noie eccl. intelligitur epus et capitulum et nō alii clerici qz eps ē in eccā et ecclesia i epo. Idem.

Querenti In lris apostolicis frequēter ponitur ista clausula p cen. ec. qrit qd p clam illā dz intelligi. rnt q p eū intelligitur interdicti suspēsiōis et excōicatiōis snia ut iudex illā ipōat quā magis viderit expedire rerum et personarum circūstantiis indagatis. Idem.

Quid per nouale. Religiosi quidam habent indulgentiam vt de nouallibus suis decimas nō soluāt. qsitū fuit a pa. qd intelligi dz p vocabulū nouale. quidā dixerūt q nouale ē terra que āno cessat. alii dixert q nouale fit ex silua que arborib extirpata ad culturā redigitur et vtraqz interpretatio ex legib ciuilibus hr. pa. tū dicit q illa fuit intentio antecessorum suorum cū indulgentiā piis locis d nouallibus concesserūt q nouale sit terra de nouo ad cultū inducta de qua nō extat memoria q culta fuisset verūtamē n credit pa. de quolibet tali nouali indulgentiā fuisse concessā nisi de illo solūmō de quo religiosus locus decimarū pōt sine graui detrimēto parrochialis eccl. cū sepe de tali loco inculto prochialis eccl'ia magnos pcipit rōe decimarum pueut. Nota q indulgentia siue priuilegiū nō dat cū graui detrimento alterius. Idem.

Venerabili. Fratres scē crucis monasterii de arganis receperūt sub ptectiōe sua q cōsueuerat colibrien. epo iura epalia exhibere: tandē qdā prior illius monasterii qui fuerat canonicus colibrien. ipetrauit sup hoc quoddā priuilegiū tacita veritate saluo iure matricis ecclie occōe huius verbi saluo iure mricis ecclesie dictus prior volebat colibrien. epo de iuribus epalibus respōdere nec obiam exhiber dicēs q p mricē eccam intelligit romanā ecclesiā et nō cathedralē vnde conquestus fuit dño mio pa. mādat pa. quibusdā qua. si aliud n occurrerit pter qd dictus prior nō debeat diocesano epo respōdere cōpellāt dictū priorē ad prestandū obiam dicto epo et de aliis respondere sicut pdecessores ipsius pdecessoribus ipsius epi respōderūt nō ob. priuilegium in preiudiciū colibrien. eccl. p subreptionē obtento qz p vocabulū mricē eccam cathedralis intelligitur non romana. Idem.

Ex parte. Officialis comitisse blesensis cepit quedā latronem et iusticia fuit inde facta post fcām iusticiā latro ille fuit p capitulū cartonen. requisitus: qz dicebat eū in terra ipsius captū fuisse. officialis comitisse dicebat eū captum fuisse in terra comitisse: et super hoc cautiōem obtulit de parendo iuri: sed capitulum nihilominus terra n comitisse supponi interdicto fecit quod relaxare noluit nisi prius ei solueretur emendam occasione priuilegii sui i quo continetur q nemini liceat excommunicatis vel nominatim interdictis p ecclesia carnotē si absqz congrua satisfactione absolutionem indulgere. Sed quia comitissa absolutionem obtinere nequit appellauit ad metropolitanū qui postea dubitauit sup clausula priuilegii vnde quesiuit a papa interpretationem illius clausale priuilegii carnothen. dominus papa coram quo predicta et alia proposita fuerunt dicit distingundum esse ad intelligendum clausulam illam vtrum in aliquem sententia lata sit pro contumacia tantum quia citatus noluit stare iuri uel etiam pro offensa q iussus noluit maleficium emendare.

In primo casu sufficit ut sententiam relaxet si prius sufficiēs cautio stādi iuri pbeat

p easdē dissoluit: hmoi ei obligatōes tpales sine ɔtract⁹ ɔsensu ɔtrahūtur ⁊ dissensu dissoluūtur: sec⁹ in spūalibus obligatōibus que ɔsensu ɔtrahūtur: sꝫ dissensu nō amittunt ut sacramenta ecclesiastica. Beda in omeliis.

Estote Misericordes ⁊ nolite iudicare ⁊ ñ iudicabimi. Et pōit hic beda pticulā istā h⁹ auctoritatis. nolite iudicarē ꝛc. dicit beda nihil aliud nobis pcipit: nisi ut ea q̄ dubia sunt quō aio fiāt in meliorē ptē iterptemur. qō āt scriptū ē. ex fructib⁹ eoꝝ ɔgnoscetis eos de māifestis dr: qꝛ illa nō pñt bono aio fieri: ut stuprum blasphemie ⁊ similia. de q̄b⁹ cuiꝫ certū sit illa eē mala nobis pmissum ē iudicare: ⁊ iō ad bonū reduci nō pñt. Nota dubia i meliorē ptē iterptari: qꝛ poti⁹ psumere debemus bonū q̄ malum. Idem.

Qui scādalizauerit. Pone casum p.c.xi.q.iii. iter vba laudatiū nō q̄ i os itrat coinquinat hoiē: lꝫ qō ex or̄ pcedit. Audito hoc vbo scādalizati sunt iudei cū hoc dictū fuisset dño. rñ. sinite eos cgros ceci sunt ⁊ duces ceco: ⁊ iō dicit beda vtili⁹ scādalū nasci permittit q̄ veritas relinquat: non enim pp scādalum: debet homo peccare mortaliter.

Quod licitū. Dicit beda super marcū q̄ nō ē licitū facit necitas licitū: nec nō subiacꝫ legi q̄ pbat auctoritate veteri legis sm qua pceptū ē sabbatū custodiri: ⁊ tñ machabei lin̄ culpa pugnabāt i sabbato pp necitatē et si quis egrot⁹ ieiuniū fregerit reus voti nō hēt. No. q̄ necessitas ab legis obsuatia excusat. Gre.

Quod latēter. Illa q̄ fiūt latēter si ue clā aut p vi siue alias illicito firmitatē hrē nō dñt: qꝛ ɔtra i⁹ et eqtatē fiūt. Idē

Cum Iudices a pricipio cāe nō debēt a tormētis incipe: nisi primo alique presumptiones precedāt. Steph. pa.

Que multociēs. Quicqd ɔmittit seu deliqt i sāctis hōib⁹ et episcopis iuste et iniqꝫ agitur et p sacrilegio reputaē qꝛ sacra ab aliquo violar non debent. Augustin⁹

Qui ex timore. Dicit aug⁹ q ex tiore fcit illud qō sibi pcipit alr facit q̄ debeat: qꝛ libēti aio ea facere deberꝫ: ⁊ iō nō iō dr facere: ⁊ iō ex tali obia non meretur. Idem

Delēat Peccator cū peccat merito fiere dꝫ: qꝛ offēdēs in vno fcūs ē omniū reus q⁹ pp illud dampnabitur. Grego.

Quā uis Pastor siue plat⁹ curaꝫ dꝫ hrē de ouib⁹ suis: et iō si lup⁹ ɔmedit oues et ipe nesciat nullū hēbit apō deū excusatōem p neglⁱaꝫ suā.

Indignū. Dr hic Lu. iii. q̄ p spūalib⁹ obtinēdis null⁹ ɔpelli dꝫ homagiū siue fidelitatē facere cū hoc indignū sit et a ɔsuetudie romane ecclesie alienū: et iō ab aliis ecclesiis ē phibēdū. Nota regulas h⁹ tituli nota biliter notanda s.

Primus liber
De sum. tri. ⁊ fide ca.
De consti utionibus
De rescriptis
De consuetudine
De postulatione
De electioe ⁊ elec. po.
De translatione
De aucto. ⁊ vsu pallii
De renunciatione
De supplē. neg. plat.
De temp. or. ⁊ ql. or.
De scruti. in or. fa.
De ordi. ab epō q re. epatui vel excōicato
De eta. et qua. or. pfi.
De sacra vnctione
De sacris iterādis l' ñ
De fil. psb. ord. vl nō
De huis nō ordinādis et eoꝝ māumissiōib⁹
De obli. ad ratōcinia
De corpore viciatis
De bigamis
De clericis peregrinis
De officio archidiac.
De officio archipbri
De officio vicarii
De off. et po. iud. del.
De officio legati
De offi. iudi. ordiarii
De officio iudicis
De maio. et obediētia
De treuga et pace
De pactis.
De transactionibus
De postulando
De pcuratoribus
De sindico
De his q̄ vi metus' ut cā fiunt
De in integꝝ restitu.
De ali. iudi. mu. cā fa.
De arbitris
Secūdus liber
De iudi.
De fo. cō.
De libelli oblatiōe
De mutuis petitōibus

De litis contestatione
Ut lite nō ꝯtestata ñ ꝑcedat
ad testiū rcep. vl' ad dif. sen.
De iuramento calumnie
De dilationibus
De ferijs
De ordine cognitionum
De plus petitionibus
De cā possessionis ⁊ ꝓprie.
De restitutione spoliatorum
De dolo ⁊ cōtumacia
De eo q mit. i poss. ca. rei s.
Ut. lite pēdēte nihil innouet
De sequestratiōe possessiōis
De cōfessis
De probationibus
De testibus ⁊ attestatōibus
De testibus cogendis vel nō
De fide instrumentorum
De presumptionibus
De iureiurādo
De exceptionibus
De prescriptionibus
De sentētia ⁊ re iudicata
De appel. ⁊ recusa. ⁊ relati.

Tertius liber.

De vita ⁊ hōestate clericoꝝ
De cohabita. cle. ⁊ mulieruꝫ
De clericis coniugatis
De clericis nō residentibus
De prebēdis ⁊ dignitatib⁹
De cle. egrotāte ⁊ debilitato
De institutionibus
De ꝯcessiōe ꝑbēde vel ecclie
Ut sede vacante nil inouet
De his q̄ fi. a ꝑla. siñ cō. ca.
De his que fiūt a ma. p. ca.
Ut be. ecc. sine diminu. ꝯfe.
De rebus eccle. alie. vel non
De precarijs
De commodato
De deposito
De emptione ⁊ venditione.
De locato ⁊ cōducto.
De rerum permutatione
De feudis
De pignoribus ⁊ alijs caut.
De fideiussoribus
De solutionibus
De donationibus
De peculio clericoruꝫ
De testamētis ⁊ vltimis vo.
De successionibus ab itesta.
De sepulturis
De ꝓchijs ⁊ alie. ꝓchia.
De deci. primi. ⁊ oblōibus.
De regu. ⁊ trāseū. ad religi.
De conuersatōe ꝯiugatorum
De conuersatione fidelium.
De voto ⁊ voti redemptiōe
De statu mona. ⁊ cano. reg.
De popul' mona. ⁊ alio. rel.
De iure patronatus
De censi. exactio. ⁊ ꝓcurat.
De consecra. eccle. vel alta.
De celebratōe mis. sacro eu.
⁊ diuinis officijs
De baptismo ⁊ eius effectu
De presbytero nō baptizato
De custodia eu. ⁊ alioꝝ sac.
De reliquijs ⁊ venera. sanc.
De obseruatiōe ieiuniorum
De eccle. edificā. vl' reparā.
Ne cleri. vel mono. secular.
negocijs se immisceāt

Quartus liber

De spōsalibus
De desponsatiōe impuberꝝ.
De clamdestiua despōsatiōe
De ꝯdi. appo. in despōsatōe
vel contractib⁹
Qui cle. vel vo. ma. cō. pos.
De eo q duxit i ma. quam
polluit per adulterium
De coniagio leprosorum
De coniugio seruorum
De cognatione spirituali.
De eo q ꝯgno. ꝯsan. vxo. sue
De frigidis ⁊ maleficiatis.
De impotentia coeundi
De ma. ꝯtra iterdi. ec. ꝯtra.
Qui filij sint legittimi vl' nō
Qui matri. accusar possunt
De diuortijs
De dote p⁹ diuor. rstituēda
De secundis nuptijs

Quintus liber

De accu. inquisi. ⁊ denunci.
De calumniatoribus
De sy. ⁊ ne ali. ꝑ spi. exigat
Ne prelati vices suas vl' ec.
sub annuo censu concedant
De mgr̄is ⁊ ne al. ꝑ li. do. ex.
De iudeis sarra. ⁊ eoꝝ suis
De hereticis
De scismaticis
De apostatis
De hiis qui filios occidunt
De isātib⁹ lāguidis ⁊ expotis
De homi. volūta. ⁊ cāuali
De torneamentis
De clerico pugnāte i duello
De balistariis ⁊ sagittariis
De adulteriis ⁊ stupris
De raptoribus ⁊ incendiari
is ⁊ violatoribus eccl'iarum
De furtis
De vsuris
De crimine falsi
De sortilegiis
De collusione
De delicto puerorum.
De clerico venatore
De maledicis
De clerico excommunicato
deposito vl' iterdcō ministrāte
De clerico per saltū ꝓmoto
de eo q furtie ordiēꝫ suscepit
De excess. priuile. ⁊ subdito.
De priui. ⁊ excess. ꝑuilegia.
De purgatione canonica
De purgatione vulgari
De iniuriis ⁊ damno dato
De penitentiis ⁊ remissiōib⁹
De snia excommunicationis
De verborum significatione
De regulis iuris

a
Primum vacat
Incipiunt casus
tura diuina
erat quos.
priuauit
b
cōmodius.
consuetudinem
bis non
sterum statuit
c
die cum
diligenti
tus sit.
d
Cum ex
clemens
ipsum. R.
populo
e
laicalem
lium suum
mortuus
f
iudex
men priorum
Idem
tebatur
g
scilicet
obedientiam
piant
h
quos eandem
se spoliatum
fuit incorruptus
i
possidebat
culari
anglie
vt causam.
k
vtriusq3
Accepta
vt matrimoniu3
l
sessor
rorum ⁊
de ꝓbationibus
a monasterio
m
ecclesie.
Quis questioni
testificata
n
quoddam
probandum
Nullus
pellantur
o
apo. propter
dens quare
re ⁊ si
p
papa
cibus
electio
q
Item
coram
pellationis
gularis
r
conueniens
cassationem
sibi acquirentur
ſ
illam de
lis vt
consilium
ſ
celeriter
Ex presentium
cuniam
in domo
s
commissa
ipsa
quesitum
t
vxoris
habitum
iter non
gnatus
v
ecclesiam
Significatum
beneficium
u
dormientibus
nales ⁊
Cum ecclesia
x
Is qui
illis
vero
debet
y
viro
dem hereditate3
cum ad
z
matus
entem ne
exitit
tur a
⁊
quis or.
redimere
dicitur
ꝯ
quidam
Ad vltimum
Si vir
ꝶ
petua
rigere
braret
excōmunicatiōe
A
testes
bent intelligi
tur ⁊
B
Fidelis vnius
non consueuit
arma militaria
C
dat episcopo
Causa.
In secundo

Expliciunt Casus Celeberrimi ac famosissimi Iuris vtriusq3 doctoris ac monarche domini Bernardi Parmēsis canonici ecclesie Bononiensis: ac mirifici glosatoris decretaliu3 in corpus seu volumen earundem decretalium. grās referendo infinitas: deo glorioso imortali: eiusq3 genitrici marie virgini ⁊ toto curie triūphāti.

Impressum Bononie per Henricum Harlem ⁊ iohannem vvalbeeck socios: Anno. M.cccc.lxxxvij. penultia die Nouembris.

1878

Jhs Maria filius ...

WITH
J. & J.
LEIGHTON'S
RESPECTFUL
COMPLIMENTS.

40
Brewer St.
Golden Sq.
London, W.

(last sheet)
see Register

217 printed leaves
instead of 219
see Hain 2934

1878

Jhs Marie filius dnie of

WITH
J. & J.
LEIGHTON'S
RESPECTFUL
COMPLIMENTS.

40
Brewer St.
Golden Sq.
London, W.

Returns. Dec 5

40 Bernardus

wants C 3+4

see Register

& Hain 2934

1878

Ihs Marie filius domini est

et est

Jhs Maria Jose

. R. p. d. [illegible] fr. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] per
visitatoribus [illegible] ut ut [illegible] ~~[illegible]~~ venerit ad [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]

R. R. p. i [illegible] manu [illegible] voluntas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ambulando. [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

nota q[uod] fr. bonus [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible] et no vult [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible] signo
[illegible] est i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

yhs Marie filius

1878

Glo

C